



1.Sagāthāvaggo(S.1~11) 2.Nidānavaggo(S.12~21) 3.Khandhavaggo(S.22~34)

4.Saṭṭayatanavaggo(S.35~44) 5.Mahāvaggo(S.45~56)



Samyuttanikāyo 相應部 [目錄]

► 56saṃyuttas, 2889 suttas ◀

~according to Bhikkhu Bodhi's coding~

(PTS:I,1~240. ; CS.PG.1.1~1.242).....	1
SAGĀTHĀVAGGO 有偈篇(S.1~11)(271SUTTAS).....	1
(S.1.)(1) DEVATĀSAṂYUTTAṂ 諸天相應(81SUTTAS).....	1
1.Nalavaggo 輩品.....	1
(S.1.1.Ogha) (1) Oghataranasuttam (如何)渡瀑流	1
(S.1.2.)(2) Nimokkhasuttam (如何)解脫	1
(S.1.3. Upaneyyam) (3) Upanīyasuttam 引近了(死).....	2
(S.1.4.)(4) Accentisuttam 時光流逝.....	2
(S.1.5.)(5) Katichindasuttam 斷多少	2
(S.1.6.)(6) Jāgarasuttam 醒(多少.眠多少).....	2
(S.1.7.)(7) Appatividitasuttam 不了知(法,入異教).....	2
(S.1.8.)(8) Susammūṭhasuttam 迷(法,入異教).....	3
(S.1.9.)(9) Mānakāmasuttam 慢.欲(無調御).....	3
(S.1.10.)(10) Araññasuttam 住森林(.一食.如何悅顏).....	3
2. Nandanavaggo 歡喜園品	3
(S.1.11.)(1) Nandanasuttam (不見)歡喜園(不知他快樂).....	3
(S.1.12.)(2) Nandatisuttam (有子依子)喜.....	4
(S.1.13.)(3) Natthiputtasamasuttam(可愛)莫若子	4
(S.1.14.)(4) Khattiyasuttam 剎帝利(兩足尊).....	4
(S.1.15.)(5) Sanamānasuttam 大林(響,令我恐怖).....	4
(S.1.16.)(6) Niddatandīsuttam 睡眠.懶惰(打呵欠).....	4
(S.1.17.)(7) Dukkarasuttam 難為(難忍).....	5
(S.1.18.)(8) Hirīsuttam 懈(制止、減少(惡))	5
(S.1.19.)(9) Kutikāsuttam 茅屋(有否)	5
(S.1.20.)(10) Samiddhisuttam (具壽)三彌提(行乞不享樂).....	5
3. Sattivaggo 劍品	7
(S.1.21.)(1) Sattisuttam (如)矛(刺,如頭燃)	8
(S.1.22.)(2) Phusatisuttam 觸(犯無觸者).....	8
(S.1.23.)(3) Jatāsuttam (內結與外)結	8
(S.1.24.)(4) Manonivāranasuttam(從哪裡)制止心(從那裡心不苦)	8
(S.1.25. Arahān)(5) Arahantasuttam 阿羅漢(依慣例說‘我’)	8

(S.1.26.) (6) Pajjotasuttam(世有多少)光	9
(S.1.27.) (7) Sarasuttam 流(何處不流)	9
(S.1.28.) (8) Mahaddhanasuttam 大富(勿貪.欲.不滿)	9
(S.1.29.) (9) Catucakkasuttam 四輪(九門,不淨)	9
(S.1.30.) (10) Enijaṅghasuttam 羚羊(悠悠不因欲望分心)	9
4. Satullapakāyikavaggo 沙睹羅巴天群品	10
(S.1.31.) (1) Sabbhisuttam (與)好品德者(結交.相識)	10
(S.1.32.) (2) Maccharisuttam 慚(放逸.不施)	11
(S.1.33.) (3) Sādhusuttam 善哉(布施)	11
(S.1.34.) (4) Nasantisuttam (欲)不和平	12
(S.1.35.) (5) Ujjhānasaññisuttam 找喳(自己現這樣,實際是別樣)	13
(S.1.36.) (6) Saddhāsuttam 信(為伴侶)	14
(S.1.37.) (7) Samayasuttam (林中大集)會	14
(S.1.38.) (8) Sakalikasuttam 岩石破片(世尊傷足)	15
(S.1.39.) (9) Paṭhamapajjunnadhiṭusuttam 雲天公主(謗聖法墮叫喚地獄) (1)	16
(S.1.40.) (10) Dutiyapajjunnadhiṭusuttam 雲天公主(不作諸惡) (2)	16
5. Adittavaggo 燃燒品	17
(S.1.41.) (1) Ādittasuttam 正在燃(布施搬出)	17
(S.1.42.) (2) Kirindadasuttam 施何物	17
(S.1.43.) (3) Annasuttam 食(為樂)	17
(S.1.44.) (4) Ekamūlasuttam 一根(是無明)	17
(S.1.45.) (5) Anomasuttam 完人(見到深奧)	18
(S.1.46.) (6) Accharāsuttam 天女(眾圍遶,如服侍昆舍脂眾)	18
(S.1.47.) (7) Vanaropasuttam 造園林(造橋.掘井)	18
(S.1.48.) (8) Jetavanasuttam 祇園(與聖僧交往)	18
(S.1.49.) (9) Maccharisuttam 慚(生地獄.畜生.夜摩.貧窮家)	18
(S.1.50.) (10) Ghaṭīkārasuttam 陶師(七比丘生無煩天)	19
6. Jarāvaggo 老品	20
(S.1.51.) (1) Jarāsuttam 老(來善何物)	20
(S.1.52.) (2) Ajarasāsuttam (何善)不老	20
(S.1.53.) (3) Mittasuttam (何為旅人)友	20
(S.1.54.) (4) Vatthusuttam (何者人)宅地	20
(S.1.55.) (5) Paṭhamajanasuttam (何物人)生因(1)	20
(S.1.56.) (6) Dutiyajanasuttam (何物人)生因(2)	21
(S.1.57.) (7) Tatiyajanasuttam (何物人)生因(3)	21
(S.1.58.) (8) Uppathasuttam (何者為)邪道	21
(S.1.59.) (9) Dutiyasuttam (何者老來)伴	21
(S.1.60.) (10) Kavisuttam 詩人(浸淫於偈頌)	21
7. Addhavaggo 勝品	22
(S.1.61.) (1) Nāmasuttam 名(為勝一切)	22
(S.1.62.) (2) Cittasuttam (依)心(導世間)	22
(S.1.63.) (3) Tanhāsuttam 渴愛(導世間)	22
(S.1.64.) (4) Sañyojanasuttam (何物世間)結	22
(S.1.65.) (5) Bandhanasuttam (何物世間)縛	22
(S.1.66. Abbhāhata 使痛苦) (6) Attahatasuttam(以何)殺自己	22
(S.1.67.) (7) Uḍditasuttam (以何物世間)繼	23
(S.1.68.) (8) Pihitasuttam (以何物世間)禁閉	23
(S.1.69.) (9) Icchāsuttam 欲望(捕捉世間)	23
(S.1.70.) (10) Lokasuttam (以何物生)世間	23
8. Chetvāvaggo 斷品	23
(S.1.71.) (1) Chetvāsuttam 殺(忿樂寢臥)	23
(S.1.72.) (2) Rathasuttam (何物)車(標誌)	24
(S.1.73.) (3) Vittasuttam (信乃最勝)富(=滿足)	24
(S.1.74.) (4) Vuṭṭhisuttam 雨(乃降最上)	24
(S.1.75.) (5) Bhītāsuttam (信.柔.辨.慷慨.不)恐怖	24

(S.1.76.) (6) Nājīratisuttam (何老何)不老	24
(S.1.77.) (7) Issariyasuttam (自在為世間)主(=統治者)	25
(S.1.78.) (8) Kāmasuttam (何者不與)欲愛	25
(S.1.79.) (9) Pātheyyasuttam (何者包)糧食	25
(S.1.80.) (10) Pajjotasuttam (何者世間)光	25
(S.1.81.) (11) Araṇasuttam (此世誰)無淨	26
(S.2.)(2) DEVAPUTTASAṁYUTTAṁ 天子相應(30 SUTTAS)	27
1. Paṭhamavaggo 第一〔迦葉〕品.....	27
(S.2.1.) (1) Paṭhamakassapasuttam 迦葉(天子問比丘法) (1)	27
(S.2.2.) (2) Dutiyakassapasuttam 迦葉(天子:比丘應禪思)(2)	27
(S.2.3.) (3) Māghasuttam 摩訶(天子:殺何樂寢臥)	27
(S.2.4.) (4) Magadhasuttam 摩揭陀(天子:世有幾多光)	28
(S.2.5.) (5) Dāmalisuttam 陀摩利(天子:精進勿倦怠)	28
(S.2.6.) (6) Kāmadasuttam 迦摩陀(天子)(難知足.難靜)	28
(S.2.7.) (7) Pañcālacaṇḍasuttam 般闍羅旃陀(天子:緊繩已空)	29
(S.2.8.) (8) Tāyanasuttam 多耶那(天子:婆羅門斷流)	29
(S.2.9.) (9) Candimasuttam 月天子(被羅睺捕,憶念世尊)	30
(S.2.10.) Suriyo (10) Sūriyasuttam 日天子(被羅睺捕,憶念世尊)	30
2. Anāthapindikavaggo 紿孤獨品	31
(S.2.11.) (1) Candimasasuttam 月自在(天子:善巧入禪定)	31
(S.2.12.) (2) Venḍusuttam 毘紐(天子:學不放逸)	31
(S.2.13.) (3) Dīghalatthīsuttam 提伽羅低(天子:知世之生滅,心善不執著)	31
(S.2.14.) (4) Nandanasuttam 難陀那(天子:何等持戒者)	31
(S.2.15.) (5) Candanasuttam 旃檀(天子:何人不深沈)	32
(S.2.16.) Sudatto (6) Vāsudattasuttam 須達多(天子:如矛刺.頭燃)	32
(S.2.17.) (7) Subrahmasuttam 須梵(天子:此心常怖畏)	32
(S.2.18.) (8) Kakudhasuttam 覺陀(天子:汝不悲不喜?)	32
(S.2.19.) (9) Uttarāsuttam 優多羅(天子:生導死壽短)	33
(S.2.20.) (10) Anāthapindikasuttam 紿孤獨(天子:清淨不由姓與財)	33
3. Nānātitthiyavaggo 種種外道品.....	34
(S.2.21.) (1) Sivasuttam 濡婆(天子:唯與好品德者結交.相識)	34
(S.2.22.) (2) Khemasuttam 差摩(天子:愚人行為如自敵)	34
(S.2.23.) (3) Serīsuttam 世理(天子:天.人以食為樂)	35
(S.2.24.) (4) Ghaṭīkārasuttam 陶師(天子:七比丘生無煩天)	36
(S.2.25.) (5) Jantusuttam 姜睹(天子:往昔比丘乞食無求心)	37
(S.2.26.) Rohito (6) Rohitassasuttam 赤馬(天子:到世界邊)	37
(S.2.27.) (7) Nandasuttam 難陀(天子:時光日夜移)	38
(S.2.28.) (8) Nandivisālasuttam 難提毘舍羅(天子:四輪.九門不淨)	38
(S.2.29.) (9) Susimasuttam 須尸摩(天子,讚歎尊者舍利弗)	38
(S.2.30.) Nānātitthiyā (10) Nānātitthiyasāvakasuttam 種種之外道師(天子)	40
(S.3.)(3) KOSALASAṁYUTTAṁ 拘薩羅相應(25 SUTTAS)	41
1. Paṭhamavaggo 第一〔拘薩羅〕品.....	41
(S.3.1.) (1) Daharasuttam 幼少(四不可輕)	41
(S.3.2.) (2) Purisasuttam 人(中幾何法苦惱)	42
(S.3.3. Rājā 王) (3) Jarāmarañasuttam (有否能免)老死	43
(S.3.4.) (4) Piyasuttam (行惡行非自愛)	43
(S.3.5.) (5) Attarakkhitasuttam (行惡行非)自護	44
(S.3.6.) (6) Appakasuttam 少數(巨富不迷醉.不溺.不耽欲)	44
(S.3.7.) (7) Adḍakaranasuttam 裁斷(賢相將顯露)	45
(S.3.8.) (8) Mallikāsuttam 末利(夫人:無人比我更可愛)	45
(S.3.9.) (9) Yaññasuttam (拘薩羅國王)供犧	45
(S.3.10.) (10) Bandhanasuttam (拘薩羅王)繫縛(多人)	46
2. Dutiyavaggo 第二〔拘薩羅〕品.....	47
(S.3.11.) Jaṭilo (1) Sattajatilasuttam 結髮行者(是阿羅漢耶?)	47
(S.3.12.) Pañcarājasuttam 五王(波斯匿王問何欲第一)	48

(S.3.13.) (3) Doṇapākasuttam 大食(一桶飯菜)(食知量,少苦.長壽).....	49
(S.3.14. Saṅgāme dve vuttāni) (4) Pathamasaṅgāmasuttam(摩揭陀對拘薩羅)戰爭(1)	49
(S.3.15.Saṅgāme dve vuttāni) (5) Dutiyasaṅgāmasuttam(摩揭陀對拘薩羅)戰爭(2)	50
(S.3.16. Dhītā) (6) Mallikāsuttam 末利夫人(生公主)	51
(S.3.17.) (7) Appamādasuttam 不放逸(得現在利.未來利).....	51
(S.3.18.Appamāda 不放逸(2)) (8) Kalyāṇamittasuttam 善友(半梵行.全梵行).....	52
(S.3.19.) (9) Pathama-aputtakasuttam(八百萬金巨富長者)無子(1).....	53
(S.3.20.) (10) Dutiya-aputtakasuttam(八百萬金巨富長者)無子(2)	54
3. Tatiyavaggo 第三〔拘薩羅〕品.....	55
(S.3.21.) (1) Puggalasuttam 人(由闇入闇等)	55
(S.3.22.) (2) Ayyikāsuttam 太后(崩,眾生乃終當必死)	57
(S.3.23.) (3) Lokasuttam 世間(幾法生苦惱)	58
(S.3.24.) (4) Issattasuttam 箭術(勇士)	58
(S.3.25.) (5) Pabbatūpamasuttam 山之比喻(老死壓王,唯法行.正行)	59
(S.4.)(4) MĀRASĀṂYUTTAṂ 惡魔相應(25 SUTTAS).....	61
1. Paṭhamavaggo 第一〔惡魔〕品.....	61
(S.4.1.) (1) Tapokammassuttam(脫離無益之)苦行	61
(S.4.2. Nāgo) (2) Hatthirājavannasuttam(波旬化作)大象王	61
(S.4.3.) (3) Subhasuttam(波旬化作淨不)淨(相)	62
(S.4.4.Pāsa) (4) Pathamamārapāsasuttam 惡魔的陷阱(1)	62
(S.4.5.Pāsa) (5) Dutiyamārapāsasuttam 惡魔的陷阱(2)	62
(S.4.6.) (6) Sappasuttam(波旬化作大)蛇	63
(S.4.7.) (7) Supatisuttam(惡魔:何故)睡眠	63
(S.4.8. Nandana) (8) Nandatisuttam(有子依子)喜	64
(S.4.9.) (9) Pathama-āyusuttam(人)壽(實甚短)(1)	64
(S.4.10.) (10) Dutiya-āyusuttam(人)壽(實甚短)(2)	64
2. Dutiyavaggo 第二〔惡魔〕品.....	65
(S.4.11.) (1) Pāsāṇasuttam(惡魔碎大石)巖	65
(S.4.12. Sīho) (2) Kinnuśīhasuttam(無畏)獅子(吼)	65
(S.4.13.) (3) Sakalikasuttam 巖石之破片(世尊傷足)	65
(S.4.14.) (4) Patirūpasuttam(教他於汝)不適當	66
(S.4.15.) (5) Mānasasuttam 意(念馳騁轉,虛空設陷阱)	66
(S.4.16.) (6) Pattasuttam(惡魔化作牡牛,近)鉢	67
(S.4.17.Āyatana) (7) Chaphassāyatanasuttam(世尊說六觸)處	67
(S.4.18.) (8) Piṇḍasuttam 團食(世尊乞食空鉢還)	68
(S.4.19.) (9) Kassakasuttam(惡魔化作)農夫	68
(S.4.20.) (10) Rajjasuttam(惡魔:世尊自為)統治	69
3. Tatiyavaggo 第三〔惡魔〕品.....	69
(S.4.21.) (1) Sambahulasuttam 眾多(比丘不放逸)	70
(S.4.22.) (2) Samiddhisuttam(惡魔作大恐怖聲干擾具壽)三彌提	70
(S.4.23.) (3) Godhikasuttam(具壽)瞿低迦(六次退轉時解脫)	71
(S.4.24. Sattavassāni) (4) Sattavassānubandhasuttam(惡魔跟蹤世尊)七年	72
(S.4.25. Dhītaro) (5) Māradhītusuttam(魔之)女兒	73
(S.5.)(5) BHIKKHUNĪSAMYUTTAṂ 比丘尼相應(10 SUTTAS).....	75
(S.5.1.) 1. Ālavikāsuttam 阿羅毘迦(比丘尼:世間有出離)	75
(S.5.2.) 2. Somāsuttam 蘇摩(比丘尼:女形復何障)	76
(S.5.3. Gotamī) 3.Kisāgotamīsuttam 霍曇彌(比丘尼:喪子日已過)	76
(S.5.4.) 4. Vijayāsuttam 晉闍耶(比丘尼:五樂非我須)	77
(S.5.5.) 5. Uppalavanṇāsuttam 蓮華色(比丘尼:我實不怖汝)	77
(S.5.6.) 6. Cālāsuttam 遮羅(比丘尼:生即見苦惱)	78
(S.5.7.) 7. Upacālāsuttam 優波遮羅(比丘尼:世間一切燃)	78
(S.5.8.) 8. Sīsupacālāsuttam 尸須波遮羅(比丘尼:異見諸纏縛)	78
(S.5.9.) 9. Selāsuttam 世羅(比丘尼:此身依因生)	79
(S.5.10.) 10. Vajirāsuttam 金剛(比丘尼:眾生不可得)	79
(S.6.)(6) BRAHMASĀṂYUTTAṂ 梵天相應(15 SUTTAS).....	81

1. Pathamavaggo 第一〔梵天〕品.....	81
(S.6.1.) (1) Brahmāyācanasuttaṁ 廸請(佛轉法輪).....	81
(S.6.2.) (2) Gāravasuttaṁ 恭敬(無恭敬生活是苦惱).....	82
(S.6.3.) (3) Brahmañdevasuttaṁ (具壽)梵天.....	83
(S.6.4.) (4) Bakabrahmasuttaṁ 婆迦梵天(生惡見:此是常).....	84
(S.6.5. Aññatara dīṭṭhi) (5) Aññatarabrahmasuttaṁ 某梵天(無有來梵天之沙門).....	85
(S.6.6. Pamādarū 放逸) (6) Brahmalokasuttaṁ 梵世間(化身二千).....	86
(S.6.7.) (7) Kokālikasuttaṁ 瞞迦利迦(比丘).....	87
(S.6.8. Tissako) (8) Katamodakatissasuttaṁ (迦達摩達迦·低沙迦)(比丘).....	87
(S.6.9.) (9) Turūbrahmasuttaṁ 都頭梵天(勸瞿迦利迦比丘).....	87
(S.6.10.) (10) Kokālikasuttaṁ 瞞迦利迦(謗舍利弗.目犍連).....	88
2. Dutiyavaggo 第二〔梵天〕品.....	89
(S.6.11.) (1) Sanañkumārasuttaṁ 常童子(贊師已,請師嘉賞).....	90
(S.6.12.) (2) Devadattasuttaṁ 提婆達多(惡人名譽殺).....	90
(S.6.13.) (3) Andhakavindasuttaṁ 閻陀迦頻陀(村,梵天:千人入預流).....	90
(S.6.14.) (4) Aruṇañātisuttaṁ 盧那越提(王都,住尸棄世尊).....	91
(S.6.15.) (5) Parinibbānasuttaṁ (世尊於俱尸那羅)般涅槃.....	92
(S.7)(7) BRĀHMAñASAñYUTTAṁ 婆羅門相應(22 SUTTAS).....	93
1. Arahantavaggo 阿羅漢品.....	93
(S.7.1.) (1) Dhanañjāñisuttaṁ 陀然闍仁(夫:殺何物樂寢).....	93
(S.7.2.) (2) Akkosasuttaṁ 謔謗(婆羅墮婆闍婆羅門謔謗世尊).....	94
(S.7.3.) (3) Asurindakasuttaṁ 阿修羅王(謔謗世尊,世尊默然).....	95
(S.7.4.) (4) Bilaṅgikasuttaṁ 昆蘭耆迦(逆風揚塵,還著愚人).....	95
(S.7.5.) (5) Ahimsakasuttaṁ 不害(身語意不害,名實相符).....	96
(S.7.6.) (6) Jatāsuttaṁ 繫鬚(誰當解此結?).....	96
(S.7.7.) (7) Sudhikasuttaṁ 淨者(唸咒內不淨).....	96
(S.7.8.) (8) Aggikasuttaṁ 拜火(婆羅門,明行足受乳飯).....	97
(S.7.9.) (9) Sundarikasuttaṁ 孫陀利迦(婆羅門,問出生).....	97
(S.7.10.) (10) Bahudhītarasuttaṁ 婆富提低(沙門最安樂).....	98
2. Upāsakavaggo 優婆塞品.....	100
(S.7.11.Kasi) (1) Kasibhāradvājasuttaṁ 耕田(婆羅門,你我應耕食).....	100
(S.7.12.) (2) Udayasuttam 優陀耶(婆羅門,勿屢屢來).....	101
(S.7.13.) (3) Devahitasuttam 提婆比多(婆羅門:何欲何求?).....	101
(S.7.14.) (4) Mahāsālasuttaṁ 大富者(為四子與媳婦逐出).....	102
(S.7.15.) (5) Mānatthaddhasuttaṁ 橋傲(婆羅門:應向誰讓讓).....	103
(S.7.16.) (6) Paccanīkasuttaṁ 反對(婆羅門,對世尊唱反調).....	103
(S.7.17.) (7) Navakammikasuttaṁ 木匠(婆羅門:瞿曇何為而樂).....	104
(S.7.18.) (8) Kātthahārasuttam 採薪(婆羅門:何故獨於林).....	104
(S.7.19.) (9) Mātuposakasuttam 孝養母者(婆羅門:如法求食.孝養).....	105
(S.7.20.) (10) Bhikkhakasuttam 乞食(婆羅門:你我皆乞食).....	105
(S.7.21.) (11) Saṅgāravasuttam 參伽羅婆(婆羅門:洗滌惡業).....	106
(S.7.22.) (12) Khomadussasuttam 庫摩都薩邑(婆羅門,無善人處非集會).....	106
(S.8)(8) Vāngīśasattaṁ 婆耆沙長老相應(12 SUTTAS).....	107
(S.8.1.) 1. Nikkhantasuttaṁ 出離(見女人,生不快).....	107
(S.8.2.) 2. Aratisuttaṁ 不快(污染心).....	107
(S.8.3.) 3. Pesalasuttaṁ 輕蔑溫和者(昏醉於慢道).....	108
(S.8.4.) 4. Ānandasuttaṁ (具壽)阿難(說不淨想,令滅欲火).....	108
(S.8.5.) 5. Subhāsitasuttaṁ 善說(.法說.愛說.真說).....	109
(S.8.6.) 6. Sāriputtasuttaṁ (讚具壽)舍利弗.....	109
(S.8.7.) 7. Pavārañāsuttaṁ (讚)自恣.....	110
(S.8.8.) 8. Parosahassasuttaṁ 千以上(比丘離塵垢).....	111
(S.8.9.) 9. Konḍaññasuttaṁ (讚具壽)橘陳如.....	112
(S.8.10.) 10. Moggallānasuttaṁ (讚具壽)目犍連.....	112
(S.8.11.) 11. Gaggarāsuttaṁ 伽伽羅池(讚世尊).....	113
(S.8.12.) 12. Vaṅgīśasuttaṁ (具壽)婆耆沙(解脫後自述).....	113

(S.9.)(9) VANASAṁYUTTAṁ 森林相應(14 SUTTAS).....	114
(S.9.1.) 1. Vivekasuttam̄ 遠離(卻游走貪欲).....	114
(S.9.2.) 2. Upaṭṭhānasuttam̄ 看護(比丘當醒起).....	114
(S.9.3.) 3. Kassapagottasuttam̄ (具壽)迦葉種(教誠無智無心獵人)	114
(S.9.4.) 4. Sambahulasuttam̄ 多數(比丘遊方去,天神不樂).....	115
(S.9.5.) 5. Ānandasuttam̄ (具壽)阿難(雜談在家事).....	115
(S.9.6.) 6. Anuruddhasuttam̄ (具壽)阿那律(故二:不見歡喜園,不知快樂事)	115
(S.9.7.) 7. Nāgadattasuttam̄ (具壽)那伽達多(與在家人交,將落魔領域).....	116
(S.9.8.) 8. Kulagharaṇīsuttam̄ 家婦(私議汝與妾)	116
(S.9.9.) 9. Vajjiputtasuttam̄ 跋耆王子(比丘:獨夜誰比我們受罪).....	116
(S.9.10.) 10. Sajjhāyasuttam̄ (比丘不勤)誦經	117
(S.9.11. Ayoniso) 11. Akusalavittakkasuttam̄ (林住比丘)不善尋	117
(S.9.12.) 12. Majjhanhikasuttam̄ 中午(大林聲響生恐怖)	117
(S.9.13.) 13. Pākatindriyasuttam̄ (多比丘)不制御根	118
(S.9.14. Paduma puppha 紅蓮) 14. Gandhatthenasuttam̄(比丘)盜香	118
(S.10.)(10) YAKKHASAṁYUTTAṁ 夜叉相應(12 SUTTAS).....	119
(S.10.1.) 1. Indakasuttam̄ 因陀迦(夜叉:骨與肉何處來)	119
(S.10.2. Sakka) 2. Sakkanāmasuttam̄ 釋名(夜叉:你不善教化他人)	119
(S.10.3.) 3. Sūcīlomasuttam̄ 針毛(夜叉:貪瞋何因生)	119
(S.10.4.) 4. Manibhaddasuttam̄ 摩尼跋陀(夜叉:正念人幸福)	120
(S.10.5.) 5. Sānusuttam̄ 左奴(女,為夜叉所魅惑)	120
(S.10.6.) 6. Piyañkarasuttam̄ 夜叉童子(行善戒脫鬼胎)	121
(S.10.7.) 7. Punabbasusuttam̄ 富那婆敷(子夫雖可愛,不能脫苦惱)	121
(S.10.8.) 8. Sudattasuttam̄ 須達多(長者拜見世尊)	122
(S.10.9.) 9. Pathamasukkāsuttam̄ (夜叉呼籲親近)叔迦羅(比丘尼) (1)	123
(S.10.10.) 10. Dutiyasukkāsuttam̄ (夜叉呼籲親近)叔迦羅(比丘尼) (2)	123
(S.10.11.) 11. Cīrasuttam̄ (夜叉呼籲親近)毘羅(比丘尼)	123
(S.10.12. Ālavam̄) 12. Ālavakasuttam̄ 阿羅毘(夜叉四度呼世尊進出)	123
(S.11.)(11) SAKKASAṁYUTTAṁ 帝釋相應(25 SUTTAS).....	124
1. Paṭhamavaggo 第一〔帝釋〕品.....	125
(S.11.1.) (1) Suvīrasuttam̄ 須毘羅(天子迎討阿修羅)	125
(S.11.2.) (2) Susīmasuttam̄ 須師摩(天子迎討阿修羅)	125
(S.11.3.) (3) Dhajaggasuttam̄ (看)旗頂(除戰慄).....	126
(S.11.4.) (4) Vepacittisuttam̄ 吠波質底(阿修羅王敗).....	127
(S.11.5.) (5) Subhāsitajayasuttam̄ (帝釋)善語之勝利	128
(S.11.6.) (6) Kulāvakasuttam̄ 鳥巢(諸天戰敗)	129
(S.11.7.) (7) Nadubbhiyasuttam̄ (帝釋:即使對敵也)無譎詐	130
(S.11.8.) (8) Verocana-asurindasuttam̄ (帝釋與)毘留奢那阿修羅王	130
(S.11.9. Issyo araññakā) (9) Araññāyatana-isisuttam̄ 森林諸仙(體臭,諸天不厭)	130
(S.11.10. Issyo Samuddakā) (10) Samuddakasuttam̄ 海邊仙人(善有善報,惡有惡報)	131
2. Dutiyavaggo 第二〔帝釋〕品.....	131
(S.11.11. Devā 諸天(1)) (1) Vatapadasuttam̄ (執持七)禁戒足	132
(S.11.12. Devā 諸天(2)) (2) Sakkanāmasuttam̄ 帝釋之名(2)	132
(S.11.13. Devā 諸天(3)) (3) Mahālisuttam̄ 摩訶梨(:世尊曾否帝釋)	133
(S.11.14.) (4) Daliddasuttam̄ 窮人(信法律等,死後生忉利天容光煥發)	133
(S.11.15.) (5) Rāmaṇeyyakasuttam̄ 樂(帝釋:何處有樂土)	134
(S.11.16.) (6) Yajamānasuttam̄ 供犧者(積來生功德,施僧有大果)	134
(S.11.17.) (7) Buddhvandanāsuttam̄ 禮佛(帝釋與梵天立於世尊門側)	135
(S.11.18.) (8) Gahaṭhavandanāsuttam̄ 帝釋之禮敬(具戒出家者.梵行在家人) (1)	135
(S.11.19.) (9) Satthāravandanāsuttam̄ 帝釋之禮敬(2)	135
(S.11.20.) (10) Saṅghavandanāsuttam̄ 帝釋之禮敬(比丘眾) (3)	136
3. Tatiyavaggo 第三〔帝釋〕品.....	137
(S.11.21.) (1) Chetvāsuttam̄ 殺(忿最樂寢)	137
(S.11.22.) (2) Dubbaññiyasuttam̄ 醜陋(小夜叉,坐帝釋之座)	137
(S.11.23. Māyā) (3) Sambarimāyāsuttam̄ (參婆羅)幻術(墮地獄)	138

(S.11.24.) (4) Accayasuttam 罪過(謝罪當接受).....	138
(S.11.25.) (5) Akkodhasuttam 無忿(勿勝於忿恨,勿以忿還忿).....	138
(PTS:II,1~286. ; CS:PG.1.243~472)	140
(2) NIDĀNAVAGGO 因緣篇(S.12~21)(286SUTTAS).....	140
(S.12.) (1) NIDĀNASĀmYUTTAm 因緣相應(93SUTTAS).....	140
Buddhavaggo 佛陀品.....	140
(S.12.1. Desanā 法說) (1) Paticcasamuppādasuttam(世尊說)緣起.....	140
(S.12.2.) (2) Vibhaṅgasuttam 分別(說緣起).....	140
(S.12.3.) (3) Paṭipadāsuttam (邪道跡與正)道跡.....	142
(S.12.4.) (4) Vipassīsuttam 毘婆尸(菩薩,正念思維).....	142
(S.12.5.) (5) Sikhīsuttam 尸棄(菩薩,正念思維).....	144
(S.12.6.) (6) Vessabhūsuttam 毘舍浮(菩薩,正念思維).....	144
(S.12.7.) (7) Kakusandhasuttam 拘留孫(菩薩,正念思維).....	144
(S.12.8.) (8) Koṇāgamanasuttam 拘那含(菩薩,正念思維).....	144
(S.12.9.) (9) Kassapasuttam 迦葉(菩薩,正念思維).....	145
(S.12.10. Mahā Sakyamuni Gotamo) (10) Gotamasuttam 瞒(菩薩,正念思維).....	145
2. Ahāravaggo 食品.....	145
(S.12.11.) (1) Āhārasuttam 食(搏食,觸食,意思食,識食).....	146
(S.12.12. Phagguno)2. Moliyaphaggunasuttam(具壽)破群那(何故有識食).....	146
(S.12.13.) (3) Samanabrāhmaṇasuttam (不知老死等法,非正)沙門婆羅門(1).....	147
(S.12.14.) (4) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam(不知老死等法,非正)沙門婆羅門(2).....	148
(S.12.15.) (5) Kaccānagogatasuttam(具壽)迦旃延(此世間非斷非常).....	148
(S.12.16.) (6) Dhammakathikasuttam 說法者(為厭離老死.離貪.滅).....	149
(S.12.17.) (7) Acelakassapasuttam 阿支羅(迦葉,苦是自作他作?).....	149
(S.12.18.) (8) Timbarukasuttam (遊方者)玷牟留(苦是自作他作?).....	151
(S.12.19. Bālena pañdito) (9) Bālapañditasuttam 愚與賢(之差別).....	152
(S.12.20.) (10) Paccayasuttam 緣(起及緣生法).....	152
3. Dasabalavaggo 十力品.....	153
(S.12.21.) (1) Dasabalaśuttam(如來)十力(1).....	153
(S.12.22.) (2) Dutiyadasabalaśuttam(如來)十力(2).....	154
(S.12.23.) (3) Upanisasuttam 緣(滅智之緣等).....	154
(S.12.24.) (4) Aññatīthiyasuttam 異學(苦是自作他作).....	156
(S.12.25.) (5) Bhūmijasuttam(具壽)浮瀾(苦是自作他作).....	158
(S.12.26.) (6) Upavāṇīasuttam(具壽)優波摩那(苦是自作他作).....	160
(S.12.27.) (7) Paccayasuttam 緣(知緣起緣滅,入法流).....	161
(S.12.28.) (8) Bhikkhusuttam 比丘(知老死.集.滅.滅之道跡,入法流).....	161
(S.12.29.) (9) Samanabrāhmaṇasuttam 沙門婆羅門(知老死.集.滅.滅之道跡)(1).....	162
(S.12.30.) (10) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(知老死.集.滅.滅之道跡)(2).....	162
4. Kalārakkhattiyavaggo 伽拉羅剎利品.....	163
(S.12.31.) (1) Bhūtasuttam 生者(釋波羅延那(經)阿逸多之所問).....	163
(S.12.32.) (2) Kalārasuttam 伽立羅(比丘,具壽舍利弗:可與世尊乃至七日問答).....	164
(S.12.33. Nāṇassa vatthūni) (3) Nāṇavatthusuttam(四十四)智事(1).....	167
(S.12.34. Nāṇassa vatthūni) (4) Dutiyañāṇavatthusuttam(七十七)智事(2).....	169
(S.12.35.) (5) Avijjāpaccayasuttam 無明緣(老死者誰?老死屬誰?)(1).....	169
(S.12.36.) (6) Dutiya-avijjāpaccayasuttam 無明緣(老死者誰?老死屬誰?)(2).....	170
(S.12.37.) (7) Natumhasuttam(此身)非汝之物.....	171
(S.12.38.)8. Cetanāsuttam 思(有識住,識增長,於未來再生,乃此苦蘊之集)(1).....	171
(S.12.39.) (9) Dutiyacetanāsuttam(有識住,識增長,於未來再生,乃此苦蘊之集)(2).....	172
(S.12.40.) (10) Tatiyacetanāsuttam 思(有識住,識增長,於未來再生,乃此苦蘊之集)(3).....	172
5. Gahapativaggo 家主品.....	173
(S.12.41.) (1) Pañcaverabhyasuttam 五罪畏(殺生等)(1).....	173
(S.12.42.) (2) Dutiyapañcaverabhyasuttam 五罪畏(殺生等)(2).....	174
(S.12.43.)3. Dukkhasuttam 苦(依眼與色生眼識.觸.受.愛乃苦之集).....	175
(S.12.44.)4. Lokasuttam 世間(依眼與色生眼識.觸.受.愛乃世間之集).....	175
(S.12.45.)5. Nātikasuttam 那提迦(村)(依眼與色生眼識.觸.受.愛乃苦之集).....	176

(S.12.46. Aññatararām) (6) Aññatarabrāhmaṇasuttarām 異(婆羅門,極端:彼作彼經驗)	177
(S.12.47.) (7) Jānussonisuttarām 生聞(婆羅門:一切為有或無?)	177
(S.12.48.) (8) Lokāyatikasuttarām 順世派(婆羅門:一切為有或無?)	177
(S.12.49.) (9) Ariyasāvakasuttarām 聖弟子(不作念:如何無何故無?) (1)	178
(S.12.50.) (10) Dutiya-ariyasāvakasuttarām 聖弟子(不作念:如何無何故無?) (2)	178
6. Dukkhavaggo 樹品.....	179
(S.12.51.) (1) Parivīmarinsanasuttarām (滅苦,應以何)思量	179
(S.12.52.) (2) Upādānasuttarām 取(住味隨觀,增長愛)	181
(S.12.53.) (3) Saṁyojanasuttarām 結(住味隨觀,增長愛) (1)	182
(S.12.54.) (4) Dutiyasamyojanasuttarām 結(住味隨觀,增長愛) (2)	182
(S.12.55.) (5) Mahārukkuhasuttarām 大樹(住味隨觀,增長愛) (1)	183
(S.12.56.) (6) Dutiyamahārukkuhasuttarām 大樹(住味隨觀,增長愛) (2)	183
(S.12.57.Taruna) (7) Tarunaruukkhasuttarām 幼樹(住味隨觀,增長愛)	184
(S.12.58.) (8) Nāmarūpasuttarām 名色(住味隨觀,名色之顯現)	184
(S.12.59.) (9) Viññāṇasuttarām 識(住味隨觀,識之顯現)	184
(S.12.60.) (10) Nidānasuttarām 因(緣起甚深)	185
7. Mahāvago 大品.....	186
(S.12.61.Assutavato) (1) Assutavāsuttarām 無聞(凡夫於此四大身,應厭離欲,解脫) (1)	186
(S.12.62.Assutavā)(2)Dutiya-assutavāsuttarām 無聞(凡夫於此四大身,應厭離欲,解脫) (2)	187
(S.12.63.) (3) Puttamarīśūpamasuttarām 子肉(四食譬喻)	188
(S.12.64.) (4) Atthirāgasuttarām 有貪(於識住,增長,有未來之生,老死)	189
(S.12.65.) (5) Nagarasuttarām (古道通往古)城邑	190
(S.12.66.) (6) Sammasasuttarām 觸(此苦以億波提為因,集,生,轉)	192
(S.12.67. Naṭakalāpiyārām) (7) Naṭakalāpīsuttarām 蘆東(互依則立)	194
(S.12.68.) (8) Kosambisuttarām 橋賞彌(有滅即涅槃)	196
(S.12.69.) (9) Upayantisuttarām (無明膨脹,使諸行膨脹)	198
(PTS:S.12.70.Susīmo) (10) Susimasuttarām 須尸摩((須深)慧解脫)	198
8. Amaṇabrahmanavaggo 沙門婆羅門品.....	202
(S.12.71.Aṭhamo(沙門婆羅門)義) (1) Jarāmarañasuttarām 老死	202
(S.12.72-81.) (2- 11) Jātisuttādidasakārām 生經,等	203
9. Antarapeyyālārām 中略品.....	203
(S.12.82. Satthā) (1) Satthusuttarām (不如實知老死,則不能不求)師(1)	203
(S.12.83-93.Satthā) (2- 11) Dutiyasatthusuttādidasakārām 師,等(2)	204
(S.12.83-93.) (2-12) Sikkhāsuttādipeyyāla-ekādasakārām 學經,等廣說	204
(S.13.)(2) ABHISAMAYASAṁYUTTAṁ 現觀相應(11 SUTTAS)	205
(S.13.1.) 1. Nakhasikhāsuttarām 爪尖(之垢少,大地土多)	205
(S.13.2.) 2. Pokkharaṇīsuttarām 蓮池(水與草端掬之水)	205
(S.13.3.) 3. Sambhejjā-udakasuttarām 合流水(與掬二三滴水) (1)	206
(S.13.4.) 4. Dutiyasambhejjā-udakasuttarām 合流水(與掬二三滴水) (2)	206
(S.13.5.) 5. Pathavīsuttarām (七粒棗較少於)地(1)	206
(S.13.6.) 6. Dutiyapathavīsuttarām (七粒棗較少於)地(2)	206
(S.13.7.) 7. Samuddasuttarām 海(水與掬二三滴水) (1)	207
(S.13.8.) 8. Dutiyasamuddasuttarām 海(水與掬二三滴水) (2)	207
(S.13.9.) 9. Pabbatasuttarām 山喻(雪山較多,七粒小石少) (1)	207
(S.13.10.) 10. Dutiyapabbatasuttarām 山喻(雪山較多,七粒小石少) (2)	208
(S.13.11.) 11. Tatiyapabbatasuttarām 山喻(雪山較多,七粒小石少) (3)	208
(S.14.)(3) DHĀTUSAṁYUTTAṁ 界相應(39 SUTTAS)	208
1. Nānattavaggo 種種品.....	208
(S.14.1. Dhātu) (1) Dhātunānattasuttarām (十八)界	209
(S.14.2. Saṁphassarām) (2) Phassanānattasuttarām 觸	209
(S.14.3. No c'etarām) (3) Nophassanānattasuttarām 非此(緣種種觸,非生種種界)	209
(S.14.4.) (4) Vedanānānattasuttarām (緣種種觸,生種種)受(1)	209
(S.14.5.) (5) Dutiyavedanānānattasuttarām (緣種種觸,生種種)受(2)	210
(S.14.6. Dhātu) (6) Bāhiradhātunānattasuttarām (色界等,種種)界	210
(S.14.7. Saññā) (7) Saññānānattasuttarām (緣種種界,生種種)想	210

(S.14.8.) (8) Nopariyesanānānattasuttam	非此(緣種種界,生種種想等).....	211
(S.14.9.) (9) Bāhiraphassanānattasuttam	觸(緣種種界,生種種想) (1)	211
(S.14.10. Phassa) (10) Dutiyabāhiraphassanānattasuttam	觸(緣種種界,生種種想) (2).....	212
2. Dutiyavaggo 無慚愧品		213
(S.14.11.Sattimā) (1) Sattadhātusuttam	此等之七(界:光界.淨界等).....	213
(S.14.12.) (2) Sanidānasuttam	有因(而生欲覺,非無因).....	214
(S.14.13.) (3) Giñjakāvasathasuttam	磚瓦之家(緣劣界.中界.勝界).....	215
(S.14.14.) (4) Hīnādhimuttikasuttam	劣意志(與界相關連、相和合).....	215
(S.14.15. Kamma 業) (5) Cañkamasuttam	經行(與界相關連、相和合).....	216
(S.14.16.) (6) Sagāthāsuttam	有偈(與界相關連、相和合).....	216
(S.14.17. Assaddha) (7) Assaddhasaṁsandanasuttam	不信(與界相關連、相和合).....	217
(S.14.18.) (8) Assaddhamūlakasuttam	不信(無慚.惡慧.慚.持慧)之根本.....	218
(S.14.19.) (9) Ahirikamūlakasuttam	無慚之根本	219
(S.14.20.) (10) Anottappamūlakasuttam	無慚之根本	219
(S.14.21.) (11) Appassutamūlakasuttam	依少聞	220
(S.14.22.) (12) Kusītamūlakasuttam	懈怠.....	220
3.Kammopathavaggo 業道品		221
(S.14.23.) (1) Asamāhitasuttam	不寂靜(與不寂靜俱關連、相和合等).....	221
(S.14.24.) (2) Dussīlasuttam	惡戒(俱關連、相和合等).....	221
(S.14.25.) (3) Pañcasikkhāpadasuttam	五學處(俱關連、相和合等).....	221
(S.14.26.) (4) Sattakammapathasuttam	七業道(俱關連、相和合等)	221
(S.14.27.) (5) Dasakammapathasuttam	十業道(俱關連、相和合等)	222
(S.14.28.) (6) Aṭṭhaṅgikasuttam	八支(俱關連、相和合等)	222
(S.14.29.) (7) Dasaṅgasuttam	十支(俱關連、相和合等)	222
4. Catutthavaggo 隨喜品		223
(S.14.30.) (1) Catudhātusuttam	四界(地界、水界、火界、風界)	223
(S.14.31.Pubbe) (2) Pubbesambodhasuttam(正覺)前(思:四界之味.患.出離).....	223	
(S.14.32.) (3) Acariṁsuttam〔我〕所行(求:四界之味.患.出離).....	224	
(S.14.33.) (4) Nocedāṁsuttam	若無此(四界,眾生不貪求此四界).....	224
(S.14.34.) (5) Ekantadukkhasuttam(四界)一向是苦.....	225	
(S.14.35.) (6) Abhinandasuttam(對四界)全面歡喜(則對苦全面隨喜).....	225	
(S.14.36.) (7) Uppādāsuttam(四界)生起(住.轉生.顯現,是苦之生.貪.老死之顯現).....	226	
(S.14.37.) (8) Samanabrähmaṇasuttam	沙門婆羅門(對四界之味.患.離如實不如實知) (1)	226
(S.14.38.) (9) Dutiyasamaṇabrähmaṇasuttam	沙門婆羅門(對四界之味.患.離如實不如實知) (2)	226
(S.14.39.) (10) Tatiyasamaṇabrähmaṇasuttam	沙門婆羅門(對四界之味.患.離如實不如實知)(3)	226
(S.15.)(4) ANAMATAGGASĀṂYUTTAṂ 無始相應(20 SUTTAS).....		227
1. Pañhamavaggo 薪草品		227
(S.15.1.) (1) Tinakaṭṭhasuttam	(以此闍浮提)薪草(算人母, 薪草盡,人母未盡).....	227
(S.15.2.) (2) Pathavīsuttam	地(作棗丸,棗丸盡,人父未盡).....	227
(S.15.3.) (3) Assusuttam	淚(長時輪迴,流淚之多,非四大海水所能比擬)	228
(S.15.4.) (4) Khīrasuttam	乳(輪迴所飲之母乳,非四大海水所能比擬)	228
(S.15.5.) (5) Pabbatasuttam	山(輪迴比百千劫多).....	229
(S.15.6.) (6) Sāsapasuttam	芥子(輪迴比百千劫多)	229
(S.15.7.) (7) Sāvakasuttam	聲聞(輪迴乃無始).....	230
(S.15.8.) (8) Gaṅgāsuttam	恆河(輪迴乃眾生為無明所覆,渴愛所縛,不知輪迴本際)	230
(S.15.9.) (9) Daṇḍasuttam	杖(輪迴乃無始).....	230
(S.15.10.) (10) Puggalasuttam	人(輪迴乃無始).....	231
2. Dutiyavaggo 苦惱等品		231
(S.15.11.) (1) Duggatasuttam	苦惱(輪迴乃無始)	231
(S.15.12.) (2) Sukhitasuttam	安樂.....	232
(S.15.13.) (3) Tiṁsamattasuttam	約三十(波婆比丘。輪迴乃無始)	232
(S.15.14.) (4) Mātusuttam	難找出未嘗為母.....	233
(S.15.15.) (5) Pitusuttam	難找出未嘗為父.....	233
(S.15.16.) (6) Bhātusuttam	難找出未嘗為兄弟.....	233
(S.15.17.) (7) Bhaginisuttam	難找出未嘗為姊妹.....	233

(S.15.18.) (8) Puttasuttam (難找出未嘗為)子	233
(S.15.19.) (9) Dhītusuttam (難找出未嘗為)女兒	233
(S.15.20.) (10) Vepullapabbatasuttam 畏富羅山(喻諸行是無常)	233
(S.16.)(5) KASSAPASAṂYUTTAṂ 迦葉相應(13 SUTTAS).....	235
(S.16.1.) 1. Santuṭṭhasuttam 滿足(於衣、鉢食、床座、藥等)	235
(S.16.2.) 2. Anottappīsuttam 無愧(轉生未生之惡不善法).....	236
(S.16.3.) 3. Candūpamasuttam 月喻(比丘入俗家,當如月喻,整身調心而走近).....	237
(S.16.4.) 4. Kulūpakaſuttam 入俗家(不思: 唯對我施、勿不施等).....	238
(S.16.5.) 5. Jīṇasuttam 老(世尊說:迦葉老矣,可捨粗布糞掃衣等).....	239
(S.16.6.) 6. Ovādasuttam (比丘難)教諴(1).....	239
(S.16.7.) 7. Dutiya-ovādasuttam (比丘難)教諴(2).....	240
(S.16.8.) 8. Tatiya-ovādasuttam (比丘難)教諴(3).....	242
(S.16.9.) 9. Jhānābhīññasuttam 定與勝智	243
(S.16.10.) 10. Upassayasuttam 止住處(某尼不喜大迦葉說法)	245
(S.16.11.) 11. Cīvarasuttam 衣(迦葉指責阿難與不護諸根年少比丘遊於南山)	246
(S.16.12.) 12. Pararimaraṇasuttam(如來)死後(存在不存在)	248
(S.16.13.) 13. Saddhammappatirūpakaſuttam 像法(之生,則正法之滅)	249
(S.17.)(6) LĀBHASAKKĀRASAṂYUTTAṂ 利得與供養相應(13SUTTAS)	250
1. Paṭhamavaggo 誠品.....	250
(S.17.1.) (1) Dāruṇasuttam 可怖(利養.名譽,為達無上安穩之障礙)	250
(S.17.2.) (2) Balīsaſuttam (利得.供養.名譽,如)鉤針	250
(S.17.3.) (3) Kummasuttam(利得等,如遠離沼澤他去而被補之)龜	250
(S.17.4.) (4) Dīghalomikasuttam(利得等,如)長毛(之牡山羊,走入有刺叢)	251
(S.17.5.) (5) Mīlhaſasuttam(利得等,如)糞蟲(在糞堆中)	251
(S.17.6.) (6) Asanisuttam(利得等,如)雷電	251
(S.17.7.) (7) Diddhasuttam(利得等,如)塗毒(之刺)	252
(S.17.8.) (8) Siṅgālaſuttam(敗於利得等,如為疥瘡所惱之老)豺	252
(S.17.9.) (9) Verambhasuttam(敗於利得等,如)罷嵐風(撕裂高空之鳥)	252
(S.17.10.) (10) Sagāthakasuttam 喎頌經(敗於被極度或不被極度恭敬所制服)	253
2. Dutiyavaggo 誠鉢品	253
(S.17.11.) (1) Suvaṇṇapātiſuttam 鉢(1)	253
(S.17.12.) (2) Rūpiyapātiſuttam 鉢(2)	253
(S.17.13-20.) (3- 10) Suvaṇṇanikkhasuttādi-aṭṭhakam 金環～地方之美人	254
3. Tatiyavaggo 度量品	254
(S.17.21.) (1) Mātugāmaſuttam 女	254
(S.17.22.) (2) Kalyāṇīſuttam 美人	254
(S.17.23.) (3) Ekaputtakasuttam 一子	254
(S.17.24.) (4) Ekadhītusuttam 一女兒	255
(S.17.25.) (5) Samanabrāhmaṇaſuttam 沙門婆羅門(1)	255
(S.17.26.) (6) Dutiyasamaṇabrāhmaṇaſuttam 沙門婆羅門 (2)	255
(S.17.27.) (7) Tatiyasaṇabrāhmaṇaſuttam 沙門婆羅門 (3)	255
(S.17.28.) (8) Chavisuttam 皮	256
(S.17.29.) (9) Rajjuſuttam 紐	256
(S.17.30.) (10) Bhikkhusuttam 比丘	256
4. Catutthavaggo 第四宴語品	257
(S.17.31.) (1) Bhindisuttam 割截 (PTS=Chindi)	257
(S.17.32.) (2) Kusalamūlaſuttam 善根	257
(S.17.33.) (3) Kusaladhammaſuttam 善法	257
(S.17.34.) (4) Sukkadhammaſuttam 白法	257
(S.17.35.) (5) Acirapakkantaſuttam 離去	257
(S.17.36.) (6) Pañcarathasataſuttam 五車	258
(S.17.37.) (7) Mātuſuttam 母	258
(S.17.38-43.) (8- 13) Pitusaṭṭādīchakkam 父・兄弟・姊妹・子・女兒・妻	259
(S.18.)(7) RĀHULASAṂYUTTAṂ 羅睺羅相應(22 SUTTAS).....	259
1. Paṭhamavaggo 第一界品.....	259

(S.18.1.) (1) Cakkhusuttam	眼	259
(S.18.2.) (2) Rūpasuttam	色	260
(S.18.3.) (3) Viññāṇasuttam	識	260
(S.18.4.) (4) Samphassasuttam	觸	260
(S.18.5.) (5) Vedanāsuttam	受	260
(S.18.6.) (6) Saññāsuttam	想	261
(S.18.7.) (7) Sañcetanāsuttam	思	261
(S.18.8.) (8) Tañhāsuttam	愛	261
(S.18.9.) (9) Dhātusuttam	界	261
(S.18.10.) (10) Khandhasuttam	蘊	262
2. Dutiyavaggo 第二品		262
(S.18.11.) (1) Cakkhusuttam	眼	262
(S.18.12-20.) (2- 10) Rūpādisuttanavakam	(title as:S.18.2-10)	262
(S.18.21.) (11) Anusayasuttam	使	263
(S.18.22.) (12) Apagatasuttam	遠離	263
(S.19.) (8) LAKKHAñASAñYUTTAñ 勒叉那相應(21 SUTTAS)		264
1. Pathamavaggo 惡業品		264
(S.19.1.) (1) Aṭṭhisuttam	骨鎖	264
(S.19.2.) (2) Pesisuttam	屠牛者	265
(S.19.3.) (3) Piñḍasuttam	一塊與捕鳥者	265
(S.19.4.) (4) Nicchavisuttam	無皮膚之屠羊者	265
(S.19.5.) (5) Asilomasuttam	刀之屠豬者	265
(S.19.6.) (6) Sattisuttam	刃之獵師	265
(S.19.7.) (7) Usulomasuttam	矢之裁	266
(S.19.8.) (8) Sūcilmolasuttam	間諜(1)	266
(S.19.9.) (9) Dutiyasūcilmolasuttam	間諜(2)	266
(S.19.10.) (10) Kumbhañdasuttam	腐敗之判官	266
2. Dutiyavaggo 惡業品		266
(S.19.11.) (1) Sasīsakasuttam	陷於坑之不義者	267
(S.19.12.) (2) Gūthakhādasuttam	噉糞之邪心婆羅門	267
(S.19.13.) (3) Nicchavitthisuttam	剝皮膚女—姦婦	267
(S.19.14.) (4) Maṅgulithisuttam	醜女卜占女	267
(S.19.15.) (5) Okilinīsuttam	炙女	267
(S.19.16.) (6) Asīsakasuttam	斷頭、司獄	267
(S.19.17.) (7) Pāpabhikkhusuttam	惡比丘	268
(S.19.18.) (8) Pāpabhikkhunīsuttam	惡比丘尼	268
(S.19.19.) (9) Pāpasikkhamānasuttam	惡式叉摩那	268
(S.19.20.) (10) Pāpasāmañerasuttam	惡沙彌	268
(S.19.21.) (11) Pāpasāmañerisuttam	惡沙彌尼	268
(S.20.) (9) OPAMMASAñYUTTAñ 謐喻相應(12 SUTTAS)		269
(S.20.1.) 1. Kūṭasuttam	棟	269
(S.20.2.) 2. Nakhasikhhasuttam	指端	269
(S.20.3.) 3. Kulasuttam	家	269
(S.20.4.) 4. Okkhāsuttam	釜	270
(S.20.5.) 5. Sattisuttam	刃	270
(S.20.6.) 6. Dhanuggahasuttam	弓術師	270
(S.20.7.) 7. Apisuttam	鼓輶	271
(S.20.8.) 8. Kaliṅgarasuttam	槁	271
(S.20.9.) 9. Nāgasuttam	象	272
(S.20.10.) 10. Biḷārasuttam	貓	272
(S.20.11.) 11. Siṅgālasuttam	豺(1)	273
(S.20.12.) 12. Dutiyasiṅgālasuttam	豺(2)	273
(S.21.) (10) BHIKKHUSAñYUTTAñ 比丘相應(12 SUTTAS)		274
(S.21.1.) 1. Kolitasuttam	拘離多	274
(S.21.2.) 2. Upatissasuttam	優波低沙	274

(S.21.3.) 3. Ghaṭasuttamā 貢.....	275
(S.21.4.) 4. Navasuttamā 年少.....	275
(S.21.5.) 5. Sujātasuttamā 善生.....	276
(S.21.6.) 6. Lakuṇḍakabhaddiyasuttamā 拔提.....	276
(S.21.7.) 7. Viśākhasuttamā 毘舍佉.....	277
(S.21.8.) 8. Nandasuttamā 難陀.....	277
(S.21.9.) 9. Tissasuttamā 低沙.....	278
(S.21.10.) 10. Theranāmakasuttamā 名為長老.....	278
(S.21.11.) 11. Mahākappinasuttamā 劫賓那.....	279
(S.21.12.) 12. Sahāyakasuttamā 僧友.....	279
(PTS:III,1~279. ; CS.PG.2.1~2.235).....	281
(3) KHANDHAVAGGO 緒度篇(S.22~34)(715SUTTAS).....	281
(S.22.)(1) KHANDHASĀṂYUTTAṂ 蘊相應(158 SUTTAS).....	281
1. Nakulapituvaggo 那拘羅父品.....	281
(S.22.1.) (1) Nakulapitusuttamā 那拘羅父.....	281
(S.22.2.) (2) Devadahasuttamā 天現.....	283
(S.22.3.) (3) Hāliddikānisuttamā 詞梨(1).....	285
(S.22.4.) (4) Dutiyahāliddikānisuttamā 詞梨(2).....	287
(S.22.5.) (5) Samādhisuttamā 三昧.....	287
(S.22.6.) (6) Patisallāṇasuttamā 宴默.....	288
(S.22.7.) (7) Upādāparitasannāsuttamā 取著恐懼(1).....	288
(S.22.8.) (8) Dutiya-upādāparitassanāsuttamā 取著恐懼(2).....	290
(S.22.9.) (9) Kālattaya-aniccasuttamā 過去.未來.現在(1).....	290
(S.22.10.) (10) Kālattayadukkhasuttamā 過去.未來.現在(2).....	290
(S.22.11.) (11) Kālattaya-anattasuttamā 過去.未來.現在(3).....	291
2. Aniccavaggo 無常品.....	291
(S.22.12.) (1) Aniccasuttamā 無常.....	291
(S.22.13.) (2) Dukkhasuttamā 苦.....	291
(S.22.14.) (3) Anattasuttamā 無我.....	291
(S.22.15.) (4) Yadaniccasuttamā 無常者(1).....	292
(S.22.16.) (5) Yañdukkhasuttamā 無常者(2).....	292
(S.22.17.) (6) Yadanattāsuttamā 無常者(3).....	292
(S.22.18.) (7) Sahetu-aniccasuttamā 因(1).....	292
(S.22.19.) (8) Sahetudukkhasuttamā 因(2).....	293
(S.22.20.) (9) Sahetu-anattasuttamā 因(3).....	293
(S.22.21.) (10) Ānandasuttamā 阿難.....	293
3. Bhāravaggo 重擔品.....	293
(S.22.22.) (1) Bhārasuttamā 重擔.....	293
(S.22.23.) (2) Pariññasuttamā 雜智.....	294
(S.22.24.) (3) Abhijānasuttamā 雜知(證知).....	294
(S.22.25.) (4) Chandarāgasuttamā 欲貪.....	294
(S.22.26.) (5) Assādasuttamā 味(1).....	295
(S.22.27.) (6) Dutiya-assādasuttamā 味(2).....	295
(S.22.28.) (7) Tatiya-assādasuttamā 味(3).....	296
(S.22.29.) (8) Abhinandanasuttamā 歡喜.....	296
(S.22.30.) (9) Uppādasuttamā 生.....	297
(S.22.31.) (10) Aghamūlasuttamā 痛根.....	297
(S.22.32.) (11) Pabhaṅgusuttamā 壞法.....	297
4. Natumhākarīvaggo 汝所應法品.....	297
(S.22.33.) (1) Natumhākarīnsuttamā 非汝所應法(1).....	298
(S.22.34.) (2) Dutiyanatumhākarīnsuttamā 非汝所應法(2).....	298
(S.22.35.) (3) Aññatarabhikkhusuttamā 比丘(1).....	298
(S.22.36.) (4) Dutiya-aññatarabhikkhusuttamā 比丘(2).....	299
(S.22.37.) (5) Ānandasuttamā 阿難(1).....	299
(S.22.38.) (6) Dutiya-Ānandasuttamā 阿難(2).....	300

(S.22.39.) (7) Anudhammasuttarān 隨法(1).....	301
(S.22.40.) (8) Dutiya-anudhammasuttarān 隨法(2).....	301
(S.22.41.) (9) Tatiya-anudhammasuttarān 隨法(3).....	301
(S.22.42.) (10) Catuttha-anudhammasuttarān 隨法(4).....	302
5. Attadīpavaggo 自洲品.....	302
(S.22.43.) (1) Attadīpasuttarān 自洲.....	302
(S.22.44.) (2) Paṭipadāsuttarān 道.....	303
(S.22.45.) (3) Aniccasuttarān 無常(1).....	303
(S.22.46.) (4) Dutiya-aniccasuttarān 無常(2).....	304
(S.22.47.) (5) Samanupassanāsuttarān 觀見.....	304
(S.22.48.) (6) Khandhasuttarān 誼.....	305
(S.22.49.) (7) Sonasuttarān 輸屢那(1).....	305
(S.22.50.) (8) Dutiyasonasuttarān 輸屢那(2).....	306
(S.22.51.) (9) Nandikkhayasuttarān 喜盡(1).....	307
(S.22.52.) (10) Dutiyanandikkhayasuttarān 喜盡(2).....	307
6. Upayavaggo 封滯品.....	308
(S.22.53.) (1) Upayasuttarān 封滯.....	308
(S.22.54.) (2) Bījasuttarān 種子.....	308
(S.22.55.) (3) Udānasuttarān 優陀那.....	309
(S.22.56.) (4) Upādānapariपavattasuttarān.....	310
(S.22.57.) (5) Sattatthānasuttarān 七處.....	312
(S.22.58.) (6) Sammāsambuddhasuttarān 等覺者.....	314
(S.22.59.) (7) Anattalakkhaṇasuttarān 無我相經(五群比丘).....	315
(S.22.60.) (8) Mahālisuttarān 摩訶利.....	316
(S.22.61.) (9) Ādittasuttarān 煥然.....	317
(S.22.62.) (10) Niruttipathasuttarān 言路.....	317
7. Arahantavaggo 阿羅漢品.....	318
(S.22.63.) (1) Upādiyamānasuttarān 取.....	318
(S.22.64.) (2) Maññamānasuttarān 思.....	319
(S.22.65.) (3) Abhinandamānasuttarān 歡喜.....	319
(S.22.66.) (4) Aniccasuttarān 無常.....	320
(S.22.67.) (5) Dukkhasuttarān 苦.....	320
(S.22.68.) (6) Anattasuttarān 無我.....	320
(S.22.69.) (7) Anattaniyasuttarān 非自所應.....	321
(S.22.70.) (8) Rajanīyasanthitasuttarān 所染止住.....	321
(S.22.71.) (9) Rādhasuttarān 羅陀.....	322
(S.22.72.) (10) Surādhasuttarān 修羅陀.....	322
8. Khajjanīyavaggo 所食品.....	322
(S.22.73.) (1) Assādasuttarān 味.....	322
(S.22.74.) (2) Samudayasuttarān 集(1).....	323
(S.22.75.) (3) Dutiyasamudayasuttarān 集(2).....	323
(S.22.76.) (4) Arahantasuttarān 阿羅漢(1).....	323
(S.22.77.) (5) Dutiya-arahantasuttarān 阿羅漢(2).....	324
(S.22.78.) (6) Sīhasuttarān 師子(1).....	324
(S.22.79.) (7) Khajjanīyasantasuttarān 所食.....	325
(S.22.80.) (8) Piṇḍolyasuttarān 乞食.....	327
(S.22.81.) (9) Pālileyyasuttarān 波陀聚落.....	329
(S.22.82.) (10) Puṇṇamasuttarān 滿月.....	331
9. Theravaggo 長老品.....	333
(S.22.83.) (1) Āandasuttarān 阿難.....	333
(S.22.84.) (2) Tissasuttarān 低舍.....	334
(S.22.85.) (3) Yamakasuttarān 焰摩迦.....	335
(S.22.86.) (4) Anurādhasuttarān 阿免羅度.....	339
(S.22.87.) (5) Vakkalisuttarān 跋迦梨.....	340

(S.22.88.) (6) Assajisuttam 阿濕波誓	343
(S.22.89.) (7) Khemakasuttam 差摩	344
(S.22.90.) (8) Channasuttam 閩陀	346
(S.22.91.) (9) Rāhulasuttam 羅睺羅(1)	348
(S.22.92.) (10) Dutiyarāhulasuttam 羅睺羅(2)	348
10. Pupphavaggo 華品	349
(S.22.93.) (1) Nadīsuttam 河流	349
(S.22.94.) (2) Pupphasuttam 華(or Vaddha 增長)	349
(S.22.95.) (3) Phēṇapiṇḍūpamasuttam 泡沫	350
(S.22.96.) (4) Gomayapīṇḍasuttam 牛糞	352
(S.22.97.) (5) Nakhasikhāsuttam 指尖	353
(S.22.98.) (6) Suddhikasuttam 清淨 (or samuddaka 海)	354
(S.22.99.) (7) Gaddulabaddhasuttam 繫繩(1)	354
(S.22.100.) (8) Dutiyagaddulabaddhasuttam 繫繩(2)	355
(S.22.101.) (9) Vāsiṭṭaśasuttam 手斧之柄 (or navā 船舶)	356
(S.22.102.) (10) Aniccasāññāsuttam 無常想	357
11. Antavaggo 邊品	359
(S.22.103.) (1) Antasuttam 邊	359
(S.22.104.) (2) Dukkhasuttam 苦	359
(S.22.105.) (3) Sakkāyasuttam 有身	359
(S.22.106.) (4) Parīñeyyasuttam 所偏知	360
(S.22.107.) (5) Samāṇasuttam 沙門(1)	360
(S.22.108.) (6) Dutiyasamāṇasuttam 沙門(2)	360
(S.22.109.) (7) Sotāpannasuttam 預流	360
(S.22.110.) (8) Arahantasuttam 阿羅漢	360
(S.22.111.) (9) Chandappahānasuttam 欲貪(1)	361
(S.22.112.) (10) Dutiyachandappahānasuttam 欲貪(2)	361
12. Dhammakathikavaggo 說法品	361
(S.22.113.) (1) Avijjāsuttam 無明	361
(S.22.114.) (2) Vijjāsuttam 明	362
(S.22.115.) (3) Dhammakathikasuttam 說法者(1)	362
(S.22.116.) (4) Dutiyadhammakathikasuttam 說法者(2)	362
(S.22.117.) (5) Bandhanasuttam 繩	363
(S.22.118.) (6) Paripucchitasuttam 解脫(1)	363
(S.22.119.) (7) Dutiyaparipucchitasuttam 解脫(2)	363
(S.22.120.) (8) Sañyojaniyasuttam 結	364
(S.22.121.) (9) Upādāniyasuttam 取	364
(S.22.122.) (10) Sīlavantasuttam 戒	364
(S.22.123.) (11) Sutavantasuttam 有聞	365
(S.22.124.) (12) Kappasuttam 劫波(1)	365
(S.22.125.) (13) Dutiyakappasuttam 劫波(2)	366
13. Avijjāvaggo 無明品	366
(S.22.126.) (1) Samudayadhammasuttam 集法(1)	366
(S.22.127.) (2) Dutiyasamudayadhammasuttam 集法(2)	367
(S.22.128.) (3) Tatiyasamudayadhammasuttam 集法(3)	367
(S.22.129.) (4) Assādasuttam 味(1)	368
(S.22.130.) (5) Dutiya-assādasuttam 味(2)	368
(S.22.131.) (6) Samudayasuttam 集(1)	368
(S.22.132.) (7) Dutiyasamudayasuttam 集(2)	369
(S.22.133.) (8) Kotṭhikasuttam 拘繩羅(1)	369
(S.22.134.) (9) Dutiyakotṭhikasuttam 拘繩羅(2)	369
(S.22.135.) (10) Tatiyakotṭhikasuttam 拘繩羅(3)	370
14. Kukkulavaggo 烹煨品	370
(S.22.136.) (1) Kukkulasuttam 烹煨	370
(S.22.137.) (2) Aniccasuttam 無常(1)	370

(S.22.138.) (3) Dutiya-aniccasuttaṁ 無常(2).....	371
(S.22.139.) (4) Tatiya-aniccasuttaṁ 無常(3).....	371
(S.22.140.) (5) Dukkhasuttaṁ 苦(1).....	371
(S.22.141.) (6) Dutiyadukkhasuttaṁ 苦(2).....	371
(S.22.142.) (7) Tatiyadukkhasuttaṁ 苦(3).....	371
(S.22.143.) (8) Anattasuttaṁ 無我(1).....	371
(S.22.144.) (9) Dutiya-anattasuttaṁ 無我(2).....	371
(S.22.145.) (10) Tatiya-anattasuttaṁ 無我(3).....	372
(PTS.S.22.146.Kulaputtena dukkhā (1)) (11) Nibbidābahulasuttaṁ 多作厭離	372
(PTS.S.22.147.Kulaputtena dukkhā (2)) (12) Aniccānupassīsuttaṁ 無常隨觀	372
(S.22.148.) (13) Dukkhānupassīsuttaṁ 苦隨觀	372
(PTS.S.22.148.Kulaputtena dukkhā (3)) (14) Anattānupassīsuttaṁ 無我隨觀	372
15. Dīṭṭhivaggo 見品.....	373
(PTS:S.22.149.) (1) Ajjhattasuttaṁ 內	373
(S.22.150.) (2) Etarūmamasuttaṁ 我所	373
(S.22.151.) (3) So-attāsuttaṁ 我	373
(S.22.152.) (4) Nocamesiyāsuttaṁ 無我所	374
(S.22.153.) (5) Micchādīṭṭhisuttaṁ 邪見	374
(S.22.154.) (6) Sakkāyadīṭṭhisuttaṁ 有身	375
(S.22.155.) (7) Attānudiṭṭhisuttaṁ 我	375
(S.22.156.) (8) Abhinivesasuttaṁ 現貪(1)	375
(S.22.157.) (9) Dutiya-abhinivesasuttaṁ 現貪(2)	376
(S.22.158.) (10) Ānandasuttaṁ 阿難	376
(S.23.)(2) RĀDHASAṂYUTTAṂ 羅陀相應(46 SUTTAS)	377
1. Pathamavaggo 初品.....	377
(S.23.1.)(1) Mārasuttaṁ 魔	377
(S.23.2.)(2) Sattasuttaṁ 眾生	377
(S.23.3.)(3) Bhavanettisuttaṁ 有綱	378
(S.23.4.)(4) Pariññeyyasuttaṁ 所偏知	378
(S.23.5.)(5) Samāṇasuttaṁ 沙門 (1)	378
(S.23.6.)(6) Dutiyasamāṇasuttaṁ 沙門 (2)	378
(S.23.7.)(7) Sotāpannasuttaṁ 預流	379
(S.23.8.)(8) Arahantasuttaṁ 阿羅漢	379
(S.23.9.)(9) Chandarāgasuttaṁ 欲貪(1)	379
(S.23.10.)(10) Dutiyachandarāgasuttaṁ 欲貪(2)	379
2. Dutiyavaggo 第二品	380
(S.23.11.)(1) Mārasuttaṁ 魔	380
(S.23.12.)(2) Māradhammasuttaṁ 魔法	380
(S.23.13.)(3) Aniccasuttaṁ 無常(1)	380
(S.23.14.)(4) Aniccadhammasuttaṁ 無常(2)	380
(S.23.15.)(5) Dukkhasuttaṁ 苦(1)	381
(S.23.16.)(6) Dukkhadhammasuttaṁ 苦(2)	381
(S.23.17.)(7) Anattasuttaṁ 無我(1)	381
(S.23.18.)(8) Anattadhammasuttaṁ 無我(2)	381
(S.23.19.)(9) Khayadhammasuttaṁ 盡法	381
(S.23.20.)(10) Vayadhammasuttaṁ 壞法	382
(S.23.21.)(11) Samudayadhammasuttaṁ 集	382
(S.23.22.)(12) Nirodhadhammasuttaṁ 減法	382
3. Ayācanavaggo 所問品.....	382
(S.23.23-33.)(1- 11) Mārādisutta-ekādasakām (標題同 S.23.11-21).....	382
(S.23.34.)(12) Nirodhadhammasuttaṁ 減法	383
4. Upanisinnavaggo 偕坐品	383
(S.23.35-45.)(1- 11) Mārādisutta-ekādasakām (標題同 S.23.11-21).....	383
(S.23.46.)(12) Nirodhadhammasuttaṁ 減法	384
(S.24.)(3) DIṬṬHISAṂYUTTAṂ 見相應(96 SUTTAS)	384

1. Sotāpattivaggo 預流品	384
(S.24.1.) (1) Vātasuttam̄ 風	384
(S.24.2.) (2) Etarñmamasuttam̄ 我所	385
(S.24.3.) (3) So-attāsuttam̄ 我	386
(S.24.4.) (4) Nocamesiyāsuttam̄ 無我所	386
(S.24.5.) (5) Natthidinnaasuttam̄ 無	387
(S.24.6.) (6) Karotosuttam̄ 作	388
(S.24.7.) (7) Hetusuttam̄ 因	388
(S.24.8.) (8) Mahādiṭṭhisuttam̄ (大)見	389
(S.24.9.) (9) Sassatadiṭṭhisuttam̄ 世間常	390
(S.24.10.) (10) Asassatadiṭṭhisuttam̄ 世間無常	390
(S.24.11.) (11) Antavāsuttam̄ 有邊	391
(S.24.12.) (12) Anantavāsuttam̄ 無邊	391
(S.24.13.) (13) Tarījīvantañsañsarīrañsuttam̄ 命即身	391
(S.24.14.) (14) Aññamjīvam-aññamsañramasuttam̄ 命身異	391
(S.24.15.) (15) Hotitathāgatosuttam̄ 如來有	391
(S.24.16.) (16) Nahotitathāgatosuttam̄ 如來無	391
(S.24.17.) (17) Hoticanacahotitathāgatosuttam̄ 如來有無	391
(S.24.18.) (18) Nevatotinanahotitathāgatosuttam̄ 如來非有非無	392
2. Dutiyagamanavaggo 重說品	392
(S.24.19.) (1) Vātasuttam̄ 風	392
(S.24.36.) (18) Nevatotinanahotisuttam̄ 非有非無	393
(S.24.37.) (19) Rūpī-attāsuttam̄ 有色我	393
(S.24.38.) (20) Arūpī-attāsuttam̄ 無色我	394
(S.24.39.) (21) Rūpīca-arūpīca-attāsuttam̄ 有色無色	394
(S.24.40.) (22) Nevarūpīnārūpī-attāsuttam̄ 非有色非無色	394
(S.24.41.) (23) Ekantasukhīsuttam̄ 一向樂	394
(S.24.42.) (24) Ekantadukkhīsuttam̄ 一向苦	394
(S.24.43.) (25) Sukhadukkhīsuttam̄ 樂苦	394
(S.24.44.) (26) Adukkhamasukhīsuttam̄ 非苦非樂	394
3. Tatiyagamanavaggo 第三說品	395
(S.24.45.) (1) Navātasuttam̄ (風)	395
(S.24.70.) (26) Adukkhamasukhīsuttam̄ (非苦非樂)	396
4. Catutthagamanavaggo 第四說品	396
(S.24.71.) (1) Navātasuttam̄ (風)	396
(S.24.96.) (26) Adukkhamasukhīsuttam̄ (非苦非樂)	397
(S.25.)(4) OKKANTASAñYUTTAñ 入相應(10 SUTTAS)	398
(S.25.1.) 1. Cakkhusuttam̄ 眼	398
(S.25.2.) 2. Rūpasuttam̄ 色	398
(S.25.3.) 3. Viññānasuttam̄ 識	399
(S.25.4.) 4. Samphassasuttam̄ 觸	399
(S.25.5.) 5. Samphassajāsuttam̄ 受	399
(S.25.6.) 6. Rūpasaññāsuttam̄ 想	399
(S.25.7.) 7. Rūpasañcetanāsuttam̄ 思	399
(S.25.8.) 8. Rūpatañhāsuttam̄ 愛	399
(S.25.9.) 9. Pathavīdhātusuttam̄ 界	400
(S.25.10.) 10. Khandhasuttam̄ 誼	400
(S.26.)(5) UPPĀDASAñYUTTAñ 生相應(10 SUTTAS)	400
(S.26.1.) 1. Cakkhusuttam̄ 眼	400
(S.26.2.) 2. Rūpasuttam̄ 色	401
(S.26.3.) 3. Viññānasuttam̄ 識	401
(S.26.4.) 4. Samphassasuttam̄ 觸	401
(S.26.5.) 5. Samphassajāsuttam̄ 受	401
(S.26.6.) 6. Saññāsuttam̄ 想	401
(S.26.7.) 7. Sañcetanāsuttam̄ 思	402

(S.26.8.) 8. Tañhāsuttam	愛	402
(S.26.9.) 9. Dhātusuttam	界	402
(S.26.10.) 10. Khandhasuttam	蘊	402
(S.27.)(6) KILESASAṁYUTTAṁ 煩惱相應(10 SUTTAS)		403
(S.27.1.) 1. Cakkhusuttam	眼	403
(S.27.2.) 2. Rūpasuttam	色	403
(S.27.3.) 3. Viññāṇasuttam	識	403
(S.27.4.) 4. Samphassasuttam	觸	403
(S.27.5.) 5. Samphassajasuttam	受	404
(S.27.6.) 6. Saññāsuttam	想	404
(S.27.7.) 7. Sañcetanāsuttam	思	404
(S.27.8.) 8. Tañhāsuttam	愛	404
(S.27.9.) 9. Dhātusuttam	界	404
(S.27.10.) 10. Khandhasuttam	蘊	405
(S.28.)(7) SĀRIPUTTASAṁYUTTAṁ 舍利弗相應(10 SUTTAS)		405
(S.28.1.) 1. Vivekajasuttam	離	405
(S.28.2.) 2. Avitakkasuttam	無尋	405
(S.28.3.) 3. Pītisuttam	喜	406
(S.28.4.) 4. Upekkhāsuttam	捨	406
(S.28.5.) 5. Akāsānañcāyatana-suttam	虛空	406
(S.28.6.) 6. Viññāṇañcañcāyatana-suttam	識	407
(S.28.7.) 7. Akiñcaññāyatana-suttam	無所有處	407
(S.28.8.) 8. Nevasaññānāsaññāyatana-suttam	有想	407
(S.28.9.) 9. Nirodhasamāpattisuttam	滅	407
(S.28.10.) 10. Sūcimukhīsuttam	淨口	407
(S.29.)(8) NĀGASAṁYUTTAṁ 龍相應(50 SUTTAS)		408
(S.29.1.) 1. Sudhikasuttam	品類	408
(S.29.2.) 2. Paññatarasuttam	妙勝	408
(S.29.3.) 3. Uposathasuttam	布薩(1)	409
(S.29.4.) 4. Dutiya-uposathasuttam	布薩(2)	409
(S.29.5.) 5. Tatiya-uposathasuttam	布薩(3)	409
(S.29.6.) 6. Catuttha-uposathasuttam	布薩(4)	409
(S.29.7.) 7. Sutasuttam	聞(1)	410
(S.29.8.) 8. Dutiyasutasuttam	聞(2)	410
(S.29.9.) 9. Tatiyasutasuttam	聞(3)	410
(S.29.10.) 10. Catutthasutasuttam	聞(4)	410
(S.29.11-20.) 11- 20. Añḍajadānūpākārasuttadasakam	布施利益(1)	411
(S.29.21-50.) 21- 50. Jalābujādānūpākārasuttatīṁsakam	布施利益(2-4)	411
(S.30.)(9) SUPAñnASAṁYUTTAṁ 金翅鳥相應(46SUTTAS)		412
(S.30.1.) 1. Sudhikasuttam	品類	412
(S.30.2.) 2. Harantisuttam	取	412
(S.30.3.) 3. Dvayakārīsuttam	善惡業(1)	412
(S.30.4-6.) 4- 6. Dutiyādīdvayakārīsuttattikam	善惡業(2-4)	412
(S.30.7-16.) 7- 16. Añḍajadānūpākārasuttadasakam	布施利益(1)	413
(S.30.17-46.) 17- 46. Jalābujādānūpākārasuttatīṁsakam	布施利益(2-4)	413
(S.31.)(10) GANDHABBAKĀYASAṁYUTTAṁ 乾達婆相應(112SUTTAS)		413
(S.31.1.) 1. Sudhikasuttam	品類	413
(S.31.2.) 2. Sucaritasuttam	善行	414
(S.31.3.) 3. Mūlagandhadātāsuttam	施者(1)	414
(S.31.4-12.) 4- 12. Sāragandhādītāsuttanavakam	施者(2-10)	414
(S.31.13-22.) 13- 22. Mūlagandhadānūpākārasuttadasakam	布施利益(1)	415
(S.31.23-112.) 23-112. Sāragandhādītānūpākārasuttanavutikam	布施利益(2-10)	415
(S.32.)(11) VALĀHAKASAṁYUTTAṁ 雲相應(57 SUTTAS)		416
(S.32.1.) 1. Sudhikasuttam	說示	416
(S.32.2.) 2. Sucaritasuttam	善行	416

(S.32.3-12.) 3- 12. Sītavalāhakadānūpakārasuttadasakām 布施利益(1).....	416
(S.32.13-52.)13- 52.Unhavalāhakadānūpakārasuttacālīsakām 布施利益(2-5)	417
(S.32.53.) 53. Sītavalāhakasuttarā 寒	417
(S.32.54.) 54. Uṇhavalāhakasuttarā 热	417
(S.32.55.) 55. Abbhavalāhakasuttarā 間	417
(S.32.56.) 56. Vātavalāhakasuttarā 風	418
(S.32.57.) 57. Vassavalāhakasuttarā 雨	418
(S.33.)(12) VACCAGOTTASĀmYUTTAm 婆蹉種相應(55 SUTTAS).....	418
(S.33.1.) 1. Rūpa-aññānasuttarā 無知(1).....	418
(S.33.2.) 2. Vedanā-aññānasuttarā 無知(2).....	419
(S.33.3.) 3. Saññā-aññānasuttarā 無知(3).....	419
(S.33.4.) 4. Sañkhāra-aññānasuttarā 無知(4)	419
(S.33.5.) 5. Viññāna-aññānasuttarā 無知(5)	419
(S.33.6-10.) 6- 10. Rūpa-adassanādisuttapañcakām 無見	420
(S.33.11-16.) 11- 15. Rūpa-anabhisamayādisuttapañcakām 不現觀(1-5)	420
(S.33.16-20) 16- 20. Rūpa-ananubodhādisuttapañcakām 不了悟(1-5)	420
(S.33.21-25.) 21- 25. Rūpa-appativedhādisuttapañcakām 不通達(1-5)	420
(S.33.26-30.) 26- 30. Rūpa-asallakkhañādisuttapañcakām 不等觀(1-5)	420
(S.33.31-35.) 31- 35. Rūpa-anupalakkhañādisuttapañcakām 不隨觀(1-5)	421
(S.33.36-40.) 36- 40. Rūpa-appaccupalakkhañādisuttapañcakām 不近觀(1-5)	421
(S.33.41-45) 41- 45. Rūpa-asamapekkhañādisuttapañcakām 不等察(1-5)	421
(S.33.46-50.) 46- 50. Rūpa-appaccupekkhañādisuttapañcakām 不近察(1-5)	421
(S.33.51-54.) 51- 54. Rūpa-appaccakkhakammādisuttacatukkām 不現見(1-4)	421
(S.33.55.) 55. Viññāna-appaccakkhakammasuttarā 不現見(5)	421
(S.34.)(13) JHĀNASĀmYUTTAm 禪定相應(55 SUTTAS).....	422
(S.34.1.) 1. Samādhimūlakasamāpattisuttarā 三昧~等至.....	422
(S.34.2.) 2. Samādhimūlakaṭhitisuttarā 止住	422
(S.34.3.) 3. Samādhimūlakavuṭṭhānasuttarā 出起(出觀).....	423
(S.34.4.) 4. Samādhimūlakakkallitasuttarā 安樂	423
(S.34.5.) 5. Samādhimūlaka-ārammaṇasuttarā 所緣	423
(S.34.6.) 6. Samādhimūlakagocarasuttarā 行境	423
(S.34.7.) 7. Samādhimūlaka-abhinīhārasuttarā 引發	424
(S.34.8.) 8. Samādhimūlakasakkakkārīsuttarā 恭敬(作)	424
(S.34.9.) 9. Samādhimūlakasātaccakārīsuttarā 常作	424
(S.34.10.) 10. Samādhimūlakasappāyakārīsuttarā 隨應	425
(S.34.11.) 11. Samāpattimūlakaṭhitisuttarā 等至~止住	425
(S.34.12.) 12. Samāpattimūlakavuṭṭhānasuttarā 等至~出起	425
(S.34.13.) 13. Samāpattimūlakakkallitasuttarā 等至~安樂	425
(S.34.14.) 14. Samāpattimūlaka-ārammanasuttarā 等至~所緣	426
(S.34.15.) 15. Samāpattimūlakagocarasuttarā 等至~行境	426
(S.34.16.) 16. Samāpattimūlaka-abhinīhārasuttarā 等至~引發	426
(S.34.17.) 17. Samāpattimūlakasakkakkāsuttarā 等至~恭敬	426
(S.34.18.) 18. Samāpattimūlakasātaccasuttarā 等至~常作	427
(S.34.19.) 19. Samāpattimūlakasappāyakārīsuttarā 等至~隨應	427
(S.34.20~27.) 20~27. Thitimūlakavuṭṭhānasuttādi-aṭṭhakām 止住~安樂	427
(S.34.28~34.) 28~34. Vuṭṭhānamūlakakkallitasuttādisattakām 出起~安樂	427
(S.34.35-40.) 35- 40. Kallitamūlaka-ārammaṇasuttādīchakkām 安樂~所緣	428
(S.34.41~45.) 41- 45. Arammaṇamūlakagocarasuttādīpāñcakām 所緣~行境	428
(S.34.46~49.) 46- 49. Gocaramūlaka-abhinīhārasuttādīcatukkām 行境~引發	428
(S.34.50~52.) 50~52. Abhinīhāramūlakasakkaccasuttādītikām 引發~(恭敬)	428
(S.34.53~54.) 53~54. Sakkaccamūlakasātaccakārīsuttādīdikukām 恭敬作~常作~隨應作	429
(S.34.55.) 55. Sātaccamūlakasappāyakārīsuttarā 常作~隨應作	429
(PTS:IV,1~403 : CS:PG.2.236~567).....	430
(4) SAJĀYATANAVAGGO 六處品(S.35~44)(395SUTTAS)	430
(S.35.)(1) SAJĀYATANASĀmYUTTAm 六處相應(207SUTTAS)	430

Anicca-vaggo 無常品.....	430
(S.35.1.) (1) Ajjhattāniccasuttaṁ 內無常(1).....	430
(S.35.2.) (2) Ajjhattadukkhasuttaṁ 內苦(1).....	430
(S.35.3.) (3) Ajjhattānattasuttaṁ 內無我(1).....	431
(S.35.4.) (4) Bāhirāniccasuttaṁ 外無常(2).....	431
(S.35.5.) (5) Bāhiradukkhasuttaṁ 外苦(2).....	431
(S.35.6.) (6) Bāhirānattasuttaṁ 外無我	431
(S.35.7.) (7) Ajjhattāniccātītānāgatasuttaṁ 內無常.....	431
(S.35.8.) (8) Ajjhattadukkhātītānāgatasuttaṁ 內苦	432
(S.35.9.) (9) Ajjhattānattātītānāgatasuttaṁ 內無我	432
(S.35.10.) (10) Bāhirāniccātītānāgatasuttaṁ 外無常.....	432
(S.35.11.) (11) Bāhiradukkhātītānāgatasuttaṁ 外苦	433
(S.35.12.) (12) Bāhirānattātītānāgatasuttaṁ 外無我	433
2. Yamaka-vaggo 雙雙品.....	433
(S.35.13.) (1) Paṭhamapubbesambodhasuttaṁ 由於正覺(1).....	433
(S.35.14.) (2) Dutiyapubbesambodhasuttaṁ 由於正覺(2).....	434
(S.35.15.) (3) Pathama-assādapariyesanasuttaṁ 由於甘味(1).....	434
(S.35.16.) (4) Dutiya-assādapariyesanasuttaṁ 由於甘味(2).....	435
(S.35.17.) (5) Paṭhamanoce-assādasuttaṁ 若無者(1)	435
(S.35.18.) (6) Dutiyanoce-assādasuttaṁ 若無者(2)	436
(S.35.19.) (7) Paṭhamābhinandasuttaṁ 因歡悅(1).....	436
(S.35.20.) (8) Dutiyābhinandasuttaṁ 因歡悅(2).....	437
(S.35.21.) (9) Paṭhamadukkhuppādasuttaṁ 因生起(1)	437
(S.35.22.) (10) Dutiyadukkhuppādasuttaṁ 因生起(2)	437
3. Sabbava-ggo 一切品.....	438
(S.35.23.) (1) Sabbasuttaṁ 一切	438
(S.35.24.) (2) Pahānasuttaṁ 捨棄(1).....	438
(S.35.25.) (3) Abhiññāpariññāpahānasuttaṁ 捨棄(2).....	438
(S.35.26.) (4) Paṭhama-aparijānanasuttaṁ 曉了(1).....	439
(S.35.27.) (5) Dutiya-aparijānanasuttaṁ 曉了(2).....	440
(S.35.28.) (6) Ādittasuttaṁ 燃燒	440
(S.35.29.) (7) Addhabhūtasuttaṁ 盲闇.....	441
(S.35.30.) (8) Samugghātāsāruppasuttaṁ 適宜	441
(S.35.31.) (9) Paṭhamasamugghātāsappāyasuttaṁ 有驗(1).....	442
(S.35.32.) (10) Dutiyasamugghātāsappāyasuttaṁ 有驗(2)	442
4. Jātidhamma-vaggo 生法品.....	444
(S.35.33-42.) 33- (1- 10) Jātidhammadisuttadasakarī 生,等.....	444
5. Sabba-anicca-vaggo 無常品.....	444
(S.35.43-51.) 43- (1- 9) Aniccadisuttanavakarī 無常,等.....	444
(S.35.52.) (10) Upassaṭhasuttaṁ 所壓	445
6. Avijjā-vaggo 無明品.....	446
(S.35.53.) (1) Avijjāpahānasuttaṁ 所壓	446
(S.35.54.) (2) Sañyojanapahānasuttaṁ 繫縛(1)	446
(S.35.55.) (3) Sañyojanasamugghātāsuttam 繫縛(2).....	447
(S.35.56.) (4) Āsavapahānasuttaṁ 諸漏(1)	447
(S.35.57.) (5) Āsavasamugghātāsuttam 諸漏(2)	447
(S.35.58.) (6) Anusayapahānasuttaṁ 隨眠(1)	447
(S.35.59.) (7) Anusayasamugghātāsuttam 隨眠(2).....	447
(S.35.60.) (8) Sabbupādānapariññāsuttaṁ 曉了.....	447
(S.35.61.) (9) Paṭhamasabbupādānapariyādānasuttaṁ 了悟(1).....	448
(S.35.62.) (10) Dutiyasabbupādānapariyādānasuttaṁ 了悟(2)	448
7. Migajāla-vaggo 鹿網品.....	449
(S.35.63.) (1) Paṭhamamigajālasuttaṁ 鹿網(1).....	449
(S.35.64.) (2) Dutiyamigajālasuttaṁ 鹿網(2).....	450
(S.35.65.) (3) Paṭhamasamiddhimārapañhāsuttaṁ 三彌離提(比丘) (1)	451

(S.35.66.) (4) Samiddhisattapañhāsuttam	三彌離提(比丘) (2).....	451
(S.35.67.) (5) Samiddhidukkhapañhāsuttam	三彌離提(比丘) (3).....	451
(S.35.68.) (6) Samiddhilokapañhāsuttam	三彌離提(比丘) (4).....	451
(S.35.69.) (7) Upasena-āśivisastuttam	優波先那(比丘).....	452
(S.35.70.) (8) Upavāṇasandīṭhikasuttam	優波婆那(比丘).....	452
(S.35.71.) (9) Paṭhamachaphassāyatana-suttam	六觸處(1).....	453
(S.35.72.) (10) Dutiyachaphassāyatana-suttam	六觸處(2).....	454
(S.35.73.) (11) Tatiyachaphassāyatana-suttam	六觸處(3).....	454
8. Gilānavaggo 痘品		455
(S.35.74.) (1) Paṭhamagilāna-suttam	病(1).....	455
(S.35.75.) (2) Dutiyagilāna-suttam	病(2).....	456
(S.35.76.) (3) Rādha-aniccasuttam	羅陀(比丘) (1).....	457
(S.35.77.) (4) Rādhadukkhasuttam	羅陀(比丘) (2).....	457
(S.35.78.) (5) Rādha-anattasuttam	羅陀(比丘) (3).....	457
(S.35.79.) (6) Paṭhama-avijjāpahāna-suttam	無明(1).....	458
(S.35.80.) (7) Dutiya-avijjāpahāna-suttam	無明(2).....	458
(S.35.81.) (8) Sambahulabhikkhusuttam	眾比丘.....	459
(S.35.82.) (9) Lokapañhāsuttam	問世間.....	459
(S.35.83.) (10) Phagguna-pañhāsuttam	頗勒具那(比丘).....	460
9. Channavaggo 閡陀品		460
(S.35.84.) (1) Palokadhammasuttam	壞敗法.....	460
(S.35.85.) (2) Suññatalokasuttam	(世間是)空.....	461
(S.35.86.) (3) Sarñkhittadhammasuttam	簡約.....	461
(S.35.87.) (4) Channa-suttam	闡陀(比丘).....	462
(S.35.88.) (5) Puññasuttam	富樓那.....	464
(S.35.89.) (6) Bāhiyasuttam	婆醯迦.....	466
(S.35.90.) (7) Paṭhama-ejāsuttam	動著(1).....	466
(S.35.91.) (8) Dutiya-ejāsuttam	動著(2).....	467
(S.35.92.) (9) Paṭhamadvaya-suttam	二〔法〕(1).....	468
(S.35.93.) (10) Dutiyadvaya-suttam	二〔法〕(2).....	468
10. Saṭavaggo 棄捨品		469
(S.35.94.) (1) Adanta-aguttasuttam	執者(1).....	469
(S.35.95.) (2) Mālukyaputta-suttam	執者(2).....	470
(S.35.96.) (3) Parihānadhama-suttam	退.....	472
(S.35.97.) (4) Pamādavihārīsuttam	不放逸住者.....	473
(S.35.98.) (5) Sarīvarasuttam	攝護.....	474
(S.35.99.) (6) Samādhisuttam	三昧.....	474
(S.35.100.) (7) Paṭisallāna-suttam	獨想.....	474
(S.35.101.) (8) Paṭhamanatuhākarīsuttam	非汝等有 (1).....	475
(S.35.102.) (9) Dutyanatumhākarīsuttam	非汝等有 (2).....	476
(S.35.103.) (10) Udaka-suttam	優陀羅(羅摩子).....	476
11. Yogakkhemivaggo 安穩者品		477
(S.35.104.) (1) Yogakkhemisuttam	安穩者.....	477
(S.35.105.) (2) Upādāya-suttam	執取.....	477
(S.35.106.) (3) Dukkhasamudaya-suttam	苦集.....	478
(S.35.107.) (4) Lokasamudaya-suttam	世間.....	479
(S.35.108.) (5) Seyyohamasmi-suttam	勝.....	479
(S.35.109.) (6) Sañyojaniyasuttam	繫縛.....	480
(S.35.110.) (7) Upādāniyasuttam	執取.....	480
(S.35.111.) (8) Ajjhattikāyatana-parijāna-nasuttam	了知(1).....	480
(S.35.112.) (9) Bāhirāyatana-parijāna-nasuttam	了知(2).....	480
(S.35.113.) (10) Upassuti-suttam	侍聞.....	481
12. Lokakāmaguṇavaggo 世間欲類品		481
(S.35.114.) (1) Paṭhamamārapāsa-suttam	魔索(1).....	481
(S.35.115.) (2) Dutiyamārapāsa-suttam	魔索(2).....	482

(S.35.116.) (3) Lokantagamanasuttam	世間欲類(1)	483
(S.35.117.) (4) Kāmagunasuttam	世間欲類(2)	485
(S.35.118.) (5) Sakkapāñhasuttam	帝釋	487
(S.35.119.) (6) Pañcasikhasuttam	五結乾闥婆子	488
(S.35.120.) (7) Sāriputtasaddhivihārikasuttam	舍利弗	488
(S.35.121.) (8) Rāhulovādasuttam	羅睺羅	489
(S.35.122.) (9) Sañyojaniyadhammasuttam	繫縛	491
(S.35.123.) (10) Upādāniyadhammasuttam	取執	491
13. Gahapativaggo 居士品		491
(S.35.124.) (1) Vesālīsuttam	毘舍離	491
(S.35.125.) (2) Vajjīsuttam	跋耆(郁伽居士)	492
(S.35.126.) (3) Nālandasuttam	那爛陀(優波離居士)	492
(S.35.127.) (4) Bhāradvājasuttam	具壽)賓頭盧	493
(S.35.128.) (5) Sonasuttam	須那(居士子)	494
(S.35.129.) (6) Ghositasuttam	瞿史羅(居士)	494
(S.35.130.) (7) Hāliddikānisuttam	訶梨提迦尼(長者)	495
(S.35.131.) (8) Nakulapitusuttam	那拘羅父(居士)	495
(S.35.132.) (9) Lohiccasuttam	魯醯遮(婆羅門)	496
(S.35.133.) (10) Verahaccānisuttam	毘紐迦旃延(婆羅門尼)	498
14. Devadahavaggo 提婆陀訶品		499
(S.35.134.) (1) Devadahasuttam	提婆陀訶	499
(PTS:S.35.135. Saṅgaya 執者) (2) Khaṇasuttam	剎那	500
(PTS:S.35.136. Agaya 不執者) (3) Paṭhamarūpārāmasuttam	色園(1)	500
(PTS:S.35.136. Agaya 不執者) (4) Dutiyarūpārāmasuttam	色園(2)	501
(PTS:S.35.137. Palāsinā 惡意者(1)) (5) Paṭhamatumhākarīsuttam	非汝等所有(1)	501
(PTS:S.35.138. Palāsinā 惡意者(2)) (6) Dutiyatumhākarīsuttam	非汝等所有(2)	502
(PTS:S.35.139.) (7) Ajjhattāniccahetusuttam	內無常因(1)	502
(S.35.140.) (8) Ajjhattadukkhahetusuttam	內苦因(2)	502
(S.35.141.) (9) Ajjhattānattahetusuttam	內無我因(3)	502
(S.35.142.) (10) Bāhirāniccahetusuttam	外因(1)	503
(S.35.143.) (11) Bāhiradukkhahetusuttam	外苦因(2)	503
(S.35.144.) (12) Bāhirānattahetusuttam	外因(3)	503
15. Navapurāṇavaggo 新舊品		503
(S.35.145.) (1) Kammanirodhasuttam	業	503
(S.35.146.) (2) Aniccanibbānasappāyasuttam	無常-涅槃-有驗(1)	504
(S.35.147.) (3) Dukkhanibbānasappāyasuttam	苦-涅槃-有驗(2)	504
(S.35.148.) (4) Anattanibbānasappāyasuttam	無我-涅槃-有驗(3)	505
(S.35.149.) (5) Nibbānasappāyapaṭipadāsuttam	有驗(4)	505
(S.35.150.) (6) Antevāsikasuttam	內住	505
(S.35.151.) (7) Kimatthiyabrahmacariyasuttam	何功德	506
(S.35.152.) (8) Atthinukhopariyāyasuttam	有因由耶	507
(S.35.153.) (9) Indriyasampannasuttam	諸根	508
(S.35.154.) (10) Dhammakathikapucchchasuttam	說法者	508
16. Nandikkhayavaggo 喜悅消盡品		509
(S.35.155.) (1) Ajjhattanandikkhayasuttam	喜悅消盡(1)	509
(S.35.156.) (2) Bāhiranandikkhayasuttam	喜悅消盡(2)	509
(S.35.157.) (3) Ajjhatta-aniccanandikkhayasuttam	喜悅消盡(3)	509
(S.35.158.) (4) Bāhira-aniccanandikkhayasuttam	喜悅消盡(4)	510
(S.35.159.) (5) Jīvakambavanasamādhisuttam	耆婆菴羅林(1)	510
(S.35.160.) (6) Jīvakambavanapatisallānasuttam	耆婆菴羅林(2)	510
(S.35.161.) (7) Koṭṭhika-aniccasuttam	拘瑟他迦(1)	511
(S.35.162.) (8) Koṭṭhikadukkhasuttam	拘瑟他迦(2)	511
(S.35.163.) (9) Koṭṭhika-anattasuttam	拘瑟他迦(3)	512
(S.35.164.) (10) Micchādiṭṭhipahānasuttam	邪見	512
(S.35.165.) (11) Sakkāyadiṭṭhipahānasuttam	己身見	512

(S.35.166.) (12) Attānudīṭhipahānasuttārī 斷我見.....	512
17. Satthipeyyālavaggo 乃至廣說(品).....	513
(S.35.167.) (1) Ajjhatta-aniccaṭṭhandaṭṭasuttaṁ 內無常欲(1).....	513
(S.35.167.) (2) Ajjhatta-aniccaṭṭāgasuttaṁ 內無常染(2).....	513
(S.35.167.) (3) Ajjhatta-aniccaṭṭandāgasuttaṁ 內無常欲染 (3).....	513
(S.35.168.) (4- 6) Dukkhachandādisuttaṁ 苦欲.....	513
(S.35.169.) (7- 9) Anattachandādisuttaṁ 無我欲.....	514
(S.35.170.) (10- 12) Bāhirāniccaṭṭhandaṭṭadisuttaṁ 外無常.欲等.....	514
(S.35.171.) (13- 15) Bāhiradukkhaṭṭhandaṭṭadisuttaṁ 外苦.欲等.....	514
(S.35.172.) (16- 18) Bāhirānattachandādisuttaṁ 外無我.欲等.....	514
(S.35.173.) (19) Ajjhattāṭīṭāniccasuttaṁ 內過去.無常.....	514
(S.35.173.) (20) Ajjhattānāgatāniccasuttaṁ 內未來.無常.....	515
(S.35.173.) (21) Ajjhattapaccuppannāniccasuttaṁ 內現在.無常.....	515
(S.35.174.) (22- 24) Ajjhattāṭīṭādiḍukkhasuttaṁ 內過去.苦.....	515
(S.35.175.) (25- 27) Ajjhattāṭīṭādi-anattasuttaṁ 內過去等.無我.....	515
(S.35.176.) (28- 30) Bāhirāṭīṭādi-aniccasuttaṁ 外過去等.無常.....	515
(S.35.177.) (31- 33) Bāhirāṭīṭādiḍukkhasuttaṁ 外過去等.苦.....	515
(S.35.178.) (34- 36) Bāhirāṭīṭādi-anattasuttaṁ 外過去等.無我.....	515
(S.35.179.) (37) Ajjhattāṭīṭayadanāniccasuttaṁ 內過去等.無常.....	516
(S.35.179.) (38) Ajjhattānāgatayadanāniccasuttaṁ 內未來等.無常.....	516
(S.35.179.) (39) Ajjhattapaccuppannayadanāniccasuttaṁ 內現在等.無常.....	516
(S.35.180.) (40- 42) Ajjhattāṭīṭādiyāñdukkhasuttaṁ 內過去等.苦.....	516
(S.35.181.) (43- 45) Ajjhattāṭīṭādiyadanattasuttaṁ 內過去等.無我.....	517
(S.35.182.) (46- 48) Bāhirāṭīṭādiyadanāniccasuttaṁ 外過去等.無常(10-12).....	517
(S.35.183.) (49- 51) Bāhirāṭīṭādiyāñdukkhasuttaṁ 外過去等.苦(13-15).....	517
(S.35.184.) (52- 54) Bāhirāṭīṭādiyadanattasuttaṁ 外過去等.無我(16-18).....	517
(S.35.185.) (55) Ajjhattāyatana-aniccasuttaṁ 內處.無常 (1-3) (tayo).....	517
(S.35.185.) (56) Ajjhattāyatanaḍukkhasuttaṁ 內處.苦 (1-3) (tayo).....	518
(S.35.185.) (57) Ajjhattāyatana-anattasuttaṁ 內處.無我 (1-3) (tayo).....	518
(S.35.186.) (58) Bāhirāyatana-aniccasuttaṁ 外處.無常 (1-3).....	518
(S.35.186.) (59) Bāhirāyatanaḍukkhasuttaṁ 外處.苦 (1-3).....	518
(S.35.186.) (60) Bāhirāyatana-anattasuttaṁ Bāhira 外(1-3).....	518
18. Samuddavaggo 海品	518
(S.35.187.) (1) Paṭhamasamuddasuttaṁ 海(1).....	518
(S.35.188.) (2) Dutiyasamuddasuttaṁ 海(2).....	519
(S.35.189.) (3) Bālīsikopamasuttaṁ 漁夫.....	519
(S.35.190.) (4) Khīrarukkhopamasuttaṁ 乳樹.....	520
(S.35.191.) (5) Kotṭhikasuttaṁ 拘繩羅.....	521
(S.35.192.) (6) Kāmabhūsuttaṁ (具壽)迦摩浮.....	523
(S.35.193.) (7) Udāyīsuttaṁ 優陀夷.....	523
(S.35.194.) (8) Ādittapariyāyasuttaṁ 燃燒.....	524
(S.35.195.) (9) Paṭhamahatthapādopamasuttaṁ 手足喻(1).....	526
(S.35.196.) (10) Dutiyahatthapādopamasuttaṁ 手足喻(2).....	526
19. Āsīvisavaggo 毒蛇品.....	527
(S.35.197.) (1) Āsīvisopamasuttaṁ 毒蛇.....	527
(S.35.198.) (2) Rathopamasuttaṁ 喜樂.....	528
(S.35.199.) (3) Kummopamasuttaṁ 龜.....	529
(S.35.200.) (4) Paṭhamadārukκhandhopamasuttaṁ 木塊(1).....	530
(S.35.201.) (5) Dutiyadārukκhandhopamasuttaṁ 木塊(2).....	531
(S.35.202.) (6) Avassutapariyāyasuttaṁ 漏泄.....	531
(S.35.203.) (7) Dukkhadhammasuttaṁ 苦法.....	533
(S.35.204.) (8) Kirīsukopamasuttaṁ 繫叔迦.....	535
(S.35.205.) (9) Vīṇopamasuttaṁ 琵琶.....	537
(S.35.206.) (10) Chappāṇakopamasuttaṁ 六生物.....	538
(S.35.207.) (11) Yavakalāpisuttaṁ 麥把.....	539

(S.36.) (2) VEDANĀSAMYUTTAṂ 受相應(29SUTTAS)	541
1. Sagāthāvaggo 有偈品.....	541
(S.36.1.) (1) Samādhisuttam 三昧.....	541
(S.36.2.) (2) Sukhasuttam 樂.....	541
(S.36.3.) (3) Pahānasuttam 捨棄.....	542
(S.36.4.) (4) Pātālasuttam 嶮崖.....	542
(S.36.5.) (5) Daṭṭhabbasuttam 當見(應被見).....	543
(S.36.6.) (6) Sallasuttam 箭.....	543
(S.36.7.) (7) Paṭhamagelaññasuttam 疾病(1).....	544
(S.36.8.) (8) Dutiyagelaññasuttam 疾病(2).....	546
(S.36.9.) (9) Aniccasuttam 無常.....	546
(S.36.10.) (10) Phassamūlakasuttam 以觸為根本者.....	547
2. Rahogatavaggo 獨坐品.....	547
(S.36.11.) (1) Rahogatasuttam 獨坐.....	547
(S.36.12.) (2) Paṭhama-ākāsasuttam 虛空(1).....	548
(S.36.13.) (3) Dutiya-ākāsasuttam 虛空(2).....	548
(S.36.14.) (4) Agārasuttam 客舍.....	549
(S.36.15.) (5) Paṭhama-Ānandasuttam 止息(1).....	549
(S.36.16.) (6) Dutiya-Ānandasuttam 止息(2).....	550
(S.36.17.) (7) Pathamasambahulasuttam 八支(1).....	550
(S.36.18.) (8) Dutiyasambahulasuttam 八支(2).....	550
(S.36.19.) (9) Pañcakaṅgasuttam 般奢康伽(木匠).....	551
(S.36.20.) (10) Bhikkhusuttam 比丘.....	553
3. Atṭhasatapariyāyavaggo.....	554
(S.36.21.) (1) Sīvakasuttam 尸婆.....	554
(S.36.22.) (2) Atṭhasasuttam 百八.....	555
(S.36.23.) (3) Aññatarabhikkhusuttam 一比丘.....	555
(S.36.24.) (4) Pubbasuttam 過去.....	556
(PTS : S.36.24.) (5) Nāṇasuttam 智.....	556
(S.36.25.) (6) Sambahulabhikkhusuttam 眾多比丘.....	556
(S.36.26.) (7) Paṭhamasamanabrahmaññasuttam 沙門婆羅門(1).....	556
(S.36.27.) (8) Dutiyasamanabrahmaññasuttam 沙門婆羅門(2).....	557
(S.36.28.) (9) Tatiyasamanabrahmaññasuttam 沙門婆羅門(3).....	557
(PTS:S.36.29.Suddhikām Nirāmisām 清淨無食樂) (10)Suddhikasuttam 清淨.....	557
(PTS:S.36.29.Suddhikām Nirāmisām 清淨無食樂) (11) Nirāmisasuttam 無食樂.....	557
(S.37.) (3) MĀTUGĀMASAMYUTTAṂ 女人相應(34SUTTAS)	559
1. Paṭhamapeyyālavaggo 中略品.....	559
(S.37.1.) (1) Mātugāmasuttam 可意不可意.....	559
(S.37.2.) (2) Purisasuttam 可意不可意.....	559
(S.37.3.) (3) Āvenikadukkhasuttam 特殊.....	559
(S.37.4.) (4) Tīhidhammehisuttam 三法.....	560
(S.37.5.) (5) Kodhanasuttam 有忿.....	560
(S.37.6.) (6) Upanāhīsuttam 有恨.....	560
(S.37.7.) (7) Issukīsuttam 有嫉.....	560
(S.37.8.) (8) Maccharīsuttam 有慳 (Maccharī).....	561
(S.37.9.) (9) Aticārīsuttam 犯行.....	561
(S.37.10.) (10) Dussīlasuttam 劣戒.....	561
(S.37.11.) (11) Appassutasuttam 寡聞.....	561
(S.37.12.) (12) Kusītasuttam 懈怠.....	561
(S.37.13.) (13) Muṭṭhassatisuttam 忘念.....	561
(S.37.14.) (14) Pañcaverasuttam 五禁.....	562
2. Dutiyapeyyālavaggo 中略品.....	562
(S.37.15.) (1) Akkodhanasuttam 無忿.....	562
(S.37.16.) (2) Anupanāhīsuttam 無恨.....	562
(S.37.17.) (3) Anissukīsuttam 無嫉.....	562

(S.37.18.) (4) Amaccharīsuttam	無慳.....	563
(S.37.19.) (5) Anaticārīsuttam	無犯行.....	563
(S.37.20.) (6) Susīlasuttam	持戒.....	563
(S.37.21.) (7) Bahussutasuttam	多聞.....	563
(S.37.22.) (8) Āraddhavīriyasuttam	精進.....	563
(S.37.23.) (9) Upat̄hitassatisuttam	有念.....	563
(S.37.24.) (10) Pañcasīlasuttam	五戒.....	563
3. Balavaggo 第三品.....		564
(S.37.25.) (1) Visāradasuttam	無所畏.....	564
(S.37.26.) (2) Pasayhasuttam	抑制.....	564
(S.37.27.) (3) Abhibhuyyasuttam	克服.....	564
(S.37.28.) (4) Ekasuttam	單一.....	564
(S.37.29.) (5) Aṅgasuttam	部分.....	564
(S.37.30.) (6) Nāsentisuttam	放逐.....	565
(S.37.31.) (7) Hetusuttam	因.....	565
(S.37.32.) (8) Thānasuttam	位處.....	565
(S.37.33.) (9) Pañcasīlavisāradasuttam	無所畏.....	566
(S.37.34.) (10) Vaḍḍhīsuttam	增長.....	566
(S.38.)(4) JAMBUKHĀDAKASAṁYUTTAṁ 閻浮車相應(16SUTTAS).....		567
(S.38.1.) 1. Nibbānapañhāsuttam	涅槃.....	567
(S.38.2.) 2. Arahattapañhāsuttam	阿羅漢果.....	567
(S.38.3.) 3. Dhammavādīpañhāsuttam	法語者.....	567
(S.38.4.) 4. Kimatthiyasuttam	何在.....	568
(S.38.5.) 5. Assāsappattasuttam	安息.....	568
(S.38.6.) 6. Paramassāsappattasuttam	最上安息.....	568
(S.38.7.) 7. Vedanāpañhāsuttam	受.....	569
(S.38.8.) 8. Asavapañhāsuttam	漏.....	569
(S.38.9.) 9. Avijjāpañhāsuttam	無明.....	569
(S.38.10.) 10. Tanhāpañhāsuttam	愛.....	570
(S.38.11.) 11. Oghapañhāsuttam	瀑流.....	570
(S.38.12.) 12. Upādānapañhāsuttam	取.....	570
(S.38.13.) 13. Bhavapañhāsuttam	有.....	571
(S.38.14.) 14. Dukkhapañhāsuttam	苦.....	571
(S.38.15.) 15. Sakkāyapañhāsuttam	己身.....	571
(S.38.16.) 16. Dukkarapañhāsuttam	難為.....	572
(S.39.)(5) SĀMAñDAKASAṁYUTTAṁ 沙門出家相應(16SUTTAS).....		572
(S.39.1.) 1. Sāmañḍakasuttam	涅槃.....	572
(PTS:S.39.2~15.).....		572
(PTS:S.39.16.) 2. Dukkarasuttam	難為.....	573
(S.40.)(6) MOGGALLĀNASAṁYUTTAṁ 目犍連相應(15SUTTAS).....		573
(S.40.1.) 1. Paṭhamajhānapañhāsuttam	有尋.....	573
(S.40.2.) 2. Dutiyajhānapañhāsuttam	無尋.....	573
(S.40.3.) 3. Tatiyajhānapañhāsuttam	樂.....	574
(S.40.4.) 4. Catutthajhānapañhāsuttam	捨.....	574
(S.40.5.) 5. Akāsañnañcāyatanañapañhāsuttam	虛空.....	575
(S.40.6.) 6. Viññāñañcāyatanañapañhāsuttam	識.....	575
(S.40.7.) 7. Akiñcaññāyatanañapañhāsuttam	無所有.....	575
(S.40.8.) 8. Nevasaññāñāsaññāyatanañapañhāsuttam	非非想.....	576
(S.40.9.) 9. Animittapañhāsuttam	無相.....	576
(S.40.10.) 10. Sakkasuttam	帝釋.....	577
(S.40.11.) 11. Candanasuttam	栴檀天子.....	583
(S.41.)(7) CITTASAṁYUTTAṁ 質多相應(10SUTTAS).....		583
(S.41.1.) 1. Samyojanasuttam	繫縛.....	583
(S.41.2.) 2. Paṭhama-isidattasuttam	隸犀達多(1).....	584
(S.41.3.) 3. Dutiya-isidattasuttam	隸犀達多(2).....	585

(S.41.4.) 4. Mahakapāṭihāriyasuttaṁ 摩訶迦	587
(S.41.5.) 5. Pathamakāmabhūsuttaṁ 迦摩浮(1)	588
(S.41.6.) 6. Dutiyakāmabhūsuttaṁ 迦摩浮(2)	588
(S.41.7.) 7. Godattasuttam 牛達多	590
(S.41.8.) 8. Niganṭhanāṭaputtasuttaṁ 尼乾陀	591
(S.41.9.) 9. Acelakassapasuttam 裸形	592
(S.41.10.) 10. Gilānadassanasuttaṁ 瞳病	593
(S.42.)(8) GĀMAñISAñYUTTAñ 聚落主相應(13SUTTAS)	595
(S.42.1.) 1. Caṇḍasuttaṁ 暴惡	595
(S.42.2.) 2. Tālapuṭasuttam 布	595
(S.42.3.) 3. Yodhājīvasuttam 戰士	596
(S.42.4.) 4. Hatthārohasuttam 象	597
(S.42.5.) 5. Assārohasuttam 馬	597
(S.42.6.) 6. Asibandhakaputtasuttam 西方人	598
(S.42.7.) 7. Khettpamasuttam 說教	599
(S.42.8.) 8. Saṅkhadhamasuttam 螺貝	600
(S.42.9.) 9. Kulasuttaṁ 家	603
(S.42.10.) 10. Maṇicūlakasuttam 頂髻	604
(S.42.11.) 11. Bhadrakasuttam 驢姓	605
(S.42.12.) 12. Rāsiyasuttam 王髮	606
(S.42.13.) 13. Pāṭaliyasuttam(or Manāpa)波羅牢(或可意)	610
(S.43.)(9) ASĀñKHATASAñYUTTAñ 無為相應(44SUTTAS)	618
1. Pañhamavaggo 第一品	618
(S.43.1.) 1. Kāyagatāsatisuttam 身	618
(S.43.2.) 2. Samathavipassanāsuttam 止觀	619
(S.43.3.) 3. Savitakkasavivicasuttam 有尋	619
(S.43.4.) 4. Suññatasamādhisuttam 空 (Suññatasamādhi)	619
(S.43.5.) 5. Satipaṭṭhanasuttam 念處	619
(S.43.6.) 6. Sammappadhānasuttam 正勤	619
(S.43.7.) 7. Iddhipādasuttam 如意足	619
(S.43.8.) 8. Indriyasuttam 根	620
(S.43.9.) 9. Balasuttam 力	620
(S.43.10.) 10. Bojjhaṅgasuttam 覺支	620
(S.43.11.) 11. Maggaṅgasuttam 道	620
2. Dutiyavaggo 第二品	620
(S.43.12.) (1) Asaṅkhatasuttam 無為	620
(S.43.13.) (2) Anatasuttam 止	623
(S.43.14-43.) (3- 32) Anāsavādisuttam 無漏，等	623
(S.43.44.) (33) Parāyanasuttam 到彼岸	624
(S.44.)(10) ABYĀKATASĀñYUTTAñ 無記說相應(11SUTTAS)	624
(S.44.1.) 1. Khemāsuttam 譏摩長老尼	624
(S.44.2.) 2. Anurādhasuttam 阿菟羅陀	627
(S.44.3.) 3. PañhamāSāriputtakoṭṭhikasuttam 舍利弗-拘繩羅(1)	629
(S.44.4.) 4. DutiyaSāriputtakoṭṭhikasuttam 舍利弗-拘繩羅(2)	630
(S.44.5.) 5. TatiyaSāriputtakoṭṭhikasuttam 舍利弗-拘繩羅(3)	631
(S.44.6.) 6. CatutthaSāriputtakoṭṭhikasuttam 舍利弗-拘繩羅(4)	631
(S.44.7.) 7. Moggallānasuttam 目犍連	632
(S.44.8.) 8. Vacchagottasuttam 婆蹉	634
(S.44.9.) 9. Kutūhalasālāsuttam 論議堂	635
(S.44.10.) 10. Anandasuttam 阿難	636
(S.44.11.) 11. Sabhiyakaccānasuttam (具壽)詵陀	637
(PTS:V.1~478 ; CS:PG.3.1~415)	638
(5) MAHĀVAGGO 大篇(S.45~56)(1162 SUTTAS)	638
(S.45.)(1) MAGGASAñYUTTAñ 道相應(180SUTTAS)	638
1. Avijjāvaggo 無明品	638

(S.45.1.) (1) Avijjāsuttam 無明	638
(S.45.2.) (2) Upaddhasuttam 半	639
(S.45.3.) (3) Sāriputtasuttam 舍利弗	639
(S.45.4.) (4) Jāṇussoṇibrāhmaṇasuttam 婆羅門	640
(S.45.5.) (5) Kimatthiyasuttam 何義	641
(S.45.6.) (6) Paṭhama-aññatarabhippakkhusuttam 一比丘(1)	641
(S.45.7.) (7) Dutiya-aññatarabhippakkhusuttam 一比丘(2)	642
(S.45.8.) (8) Vibhaṅgasuttam 分別	642
(S.45.9.) (9) Sūkasuttam 芒	643
(S.45.10.) (10) Nandiyasuttam 難提	643
2. Vihāravaggo 住品.....	644
(S.45.11.) (1) Paṭhamavihārasuttam 住(1)	644
(S.45.12.) (2) Dutiyavihārasuttam 住(2)	644
(S.45.13.) (3) Sekkhasuttam 有學	645
(S.45.14.) (4) Paṭhama-uppādasuttam 生起(1)	645
(S.45.15.) (5) Dutiya-uppādasuttam 生起(2)	645
(S.45.16.) (6) Pathamaparisuddhasuttam 清淨(1)	645
(S.45.17.) (7) Dutiyaparisuddhasuttam 清淨(2)	646
(S.45.18.) (8) Paṭhamakukkuṭārāmasuttam 雞林精舍(1)	646
(S.45.19.) (9) Dutiyakukkuṭārāmasuttam 雞林精舍(2)	646
(S.45.20.) (10) Tatiyakukkuṭārāmasuttam 雞林精舍(3)	646
3. Micchattavaggo 邪性品.....	647
(S.45.21.) (1) Micchattasuttam 邪性	647
(S.45.22.) (2) Akusaladhammasuttam 不善法	647
(S.45.23.) (3) Paṭhamapaṭipadāsuttam 道(1)	647
(S.45.24.) (4) Dutiyapaṭipadāsuttam 道(2)	647
(S.45.25.) (5) Paṭhama-asappurisasuttam 不善士(1)	648
(S.45.26.) (6) Dutiya-asappurisasuttam 不善士(2)	648
(S.45.27.) (7) Kumbhasuttam 瓶	648
(S.45.28.) (8) Samādhisuttam 定	649
(S.45.29.) (9) Vedanāsuttam 受	649
(S.45.30.) (10) Uttiyasuttam 鬱低迦	649
4. Patipattivaggo 行品.....	649
(S.45.31.) (1) Paṭhamapaṭipattisuttam 行	649
(S.45.32.) (2) Dutiyapaṭipattisuttam 行者	650
(S.45.33.) (3) Viraddhasuttam 失	650
(S.45.34.) (4) Pāraṅgamasuttam 到彼岸	650
(S.45.35.) (5) Paṭhamasāmaññasuttam 沙門法(1)	651
(S.45.36.) (6) Dutiyasāmaññasuttam 沙門法(2)	651
(S.45.37.) (7) Paṭhamabrahmaññasuttam 婆羅門法(1)	651
(S.45.38.) (8) Dutiyabrahmaññasuttam 婆羅門法(2)	651
(S.45.39.) (9) Paṭhamabrahmacariyasuttam 梵行(1)	651
(S.45.40.) (10) Dutiyabrahmacariyasuttam 梵行(2)	652
5. Aññatitthiyapeyyälavaggo 異學廣說品.....	652
(S.45.41.) (1) Rāgavirāgasuttam 離染	652
(S.45.42-47.) (2- 7) Saṁyojanappahānādisuttachakkam 智	652
(S.45.48.) (8) Anupādāparinibbānasuttam 無取	653
6. Suriyapeyyälavaggo 日輪廣說品.....	653
(S.45.49.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友(1)	653
(S.45.50-54.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapāñcakam 戒(1)	653
(S.45.55.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源作意(1)	654
(S.45.56.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友 (2)	654
(S.45.57-61.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapāñcakam 戒(1)	654
(S.45.62.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源	655
7. Ekadhammapeyyälavaggo 一法廣說(1).....	655

(S.45.63.) (1) Kalyāṇamittasuttam	善友(1).....	655
(S.45.64-68.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakarī	戒(1).....	655
(S.45.69.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam	從根源作意(1).....	655
(S.45.70.) (1) Kalyāṇamittasuttam	善友	656
(S.45.71-75.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakarī	戒(1).....	656
(S.45.76.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam	從根源(2)	656
8. Dutiya-ekadhammapeyyālavaggo 一法廣說(2)	657	
(S.45.77.) (1) Kalyāṇamittasuttam	善友(1).....	657
(S.45.78-82.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakarī	戒(1).....	657
(S.45.83.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam	從根源(1)	657
(S.45.84.) (1) Kalyāṇamittasuttam	善友(2).....	657
(S.45.85-89.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakarī	戒(1).....	658
(S.45.90.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam	從根源(2)	658
9. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品	658	
(S.45.91.) (1) Paṭhamapācīnaninnasuttam	東(1)	658
(S.45.92-95.) (2- 5) Dutiyādipācīnaninnasuttacatukkam	東(2-5)	659
(S.45.96.) (6) Chatthapācīnaninnasuttam	東(6).....	659
(S.45.97.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam	海(1).....	659
(S.45.98-102.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakarī	海(2-6).....	660
10. Dutiyagaṅgāpeyyālavaggo 貪欲調伏	660	
(S.45.103.) (1) Paṭhamapācīnaninnasuttam	東	660
(S.45.104-108.) (2- 6) Dutiyādipācīnaninnasuttapañcakarī	東	661
(S.45.109.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam	海	661
(S.45.110-114.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakarī	海	661
(S.45.115.) (1) Paṭhamapācīnaninnasuttam	東	662
(S.45.116-120.) (2- 6) Dutiyādipācīnaninnasuttapañcakarī	東	662
(S.45.121.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam	海	662
(S.45.122-126.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakarī	海	663
(S.45.127.) (1) Paṭhamapācīnaninnasuttam	東	663
(S.45.128-132.) (2- 6) Dutiyādipācīnaninnasuttapañcakarī	東	663
(S.45.133.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam	海	664
(S.45.134-138.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakarī	海	664
13. Appamādapeyyālavaggo 不放逸品	665	
(S.45.139.) (1) Tathāgatasuttam	如來(1-4).....	665
(S.45.140.) (2) Padasuttam	足跡 (1-4)	666
(S.45.141-145.) (3- 7) Kūṭādisuttapañcakarī	屋頂 (1-4).....	666
(S.45.146-148.) (8- 10) Candimādisuttatatiyakarī	月(1-4)	667
14. Balakarāṇiyavaggo 力所作品	667	
(S.45.149.) (1) Balasuttam	力	667
(S.45.150.) (2) Bījasuttam	種子	668
(S.45.151.) (3) Nāgasuttam	龍	669
(S.45.152.) (4) Rukkhasuttam	樹	669
(S.45.153.) (5) Kumbhasuttam	瓶	669
(S.45.154.) (6) Sūkasuttam	芒	670
(S.45.155.) (7) Ākāsasuttam	虛空	670
(S.45.156.) (8) Paṭhamameghasuttam	雲(1).....	670
(S.45.157.) (9) Dutiyameghasuttam	雲(2).....	671
(S.45.158.) (10) Nāvāsuttam	船舶	671
(S.45.159.) (11) Āgantukasuttam	客	671
(S.45.160.) (12) Nadīsuttam	河	672
15. Esanāvaggo 尋覓品	673	
(S.45.161.) (1) Esanāsuttam	尋覓(1-4)	673
(S.45.162.) (2) Vidhāsuttam	次第(1-4)	674
(S.45.163.) (3) Āśavasuttam	漏(1-4).....	674
(S.45.164.) (4) Bhavasuttam	有(1-4).....	674

(S.45.165.) (5) Dukkhatāsuttamī 苦(1-4)	674
(S.45.166.) (6) Khilasuttamī 磯(1-4)	674
(S.45.167.) (7) Malasuttamī 垢(1-4)	675
(S.45.168.) (8) Nīghasuttamī 搖(1-4)	675
(S.45.169.) (9) Vedanāsuttamī 受(1-4)	675
(S.45.170.) (10) Taṇhāsuttamī 渴愛(1-4)	675
(PTS:S.45.170.) (11) Tasināsuttamī 渴愛	675
16. Oghavaggo 瀑流品.....	676
(S.45.171.) (1) Oghasuttamī 瀑流	676
(S.45.172.) (2) Yogasuttamī 輓.....	676
(S.45.173.) (3) Upādānasuttamī 取.....	676
(S.45.174.) (4) Ganthalasuttamī 繫	676
(S.45.175.) (5) Anusayasuttamī 隨眠.....	676
(S.45.176.) (6) Kāmaguṇasuttamī 妙欲.....	677
(S.45.177.) (7) Nīvaraṇasuttamī 蓋	677
(S.45.178. khandhā) (8) Upādānakkhandhasuttamī 蘊	677
(S.45.179.) (9) Orambhāgiyasuttamī 下分[結].....	677
(S.45.180.) (10) Uddhambhāgiyasuttamī 上分[結]	677
(S.46.) (2) BOJJHĀñGASAñYUTTAMī 覺支相應(175SUTTAS).....	678
1. Pabbatavaggo 山品.....	678
(S.46.1.) (1) Himavantasuttamī 雪山	678
(S.46.2.) (2) Kāyasuttamī 身	679
(S.46.3.) (3) Sīlasuttamī 戒	680
(S.46.4.) (4) Vatthasuttamī 轉	682
(S.46.5.) (5) Bhikkhusuttamī 比丘	683
(S.46.6. Kuñḍali) (6) Kundaliyasuttamī 毘達利耶(遊行僧)	683
(S.46.7.) (7) Kūtāgārasuttamī 屋頂(Kūtā)	685
(S.46.8.Upavāṇa) (8) Upavāṇasuttamī (具壽)優波婆那	685
(S.46.9.) (9) Paṭhamā-uppannasuttamī 生(1).....	685
(S.46.10.) (10) Dutiya-uppannasuttamī 生(2).....	685
2. Gilānavaggo 病品.....	686
(S.46.11.) (1) Pānasuttamī 生類	686
(S.46.12.) (2) Paṭhamasūriyūpamasuttamī 曰輪喻(1).....	686
(S.46.13.) (3) Dutiyasūriyūpamasuttamī 曰輪喻(2).....	686
(S.46.14.) (4) Paṭhamagilānasuttamī 病(1).....	687
(S.46.15.) (5) Dutiyagilānasuttamī 病(2).....	687
(S.46.16.) (6) Tatiyagilānasuttamī 病(3).....	688
(S.46.17.) (7) Pāraṅgamasuttamī 到彼岸	688
(S.46.18.) (8) Viraddhasuttamī 失	688
(S.46.19.) (9) Ariyasuttamī 聖	689
(S.46.20.) (10) Nibbidāsuttamī 厥患	689
3. Udāyivaggo 優陀夷品.....	689
(S.46.21.) (1) Bodhāyasuttamī 覺.....	689
(S.46.22.) (2) Bojjhaṅgadesanāsuttamī 說.....	690
(S.46.23.) (3) Thāniyasuttamī 處	690
(S.46.24.) (4) Ayonisomanasikārasuttamī 非從根源	690
(S.46.25.) (5) Aparihāniyasuttamī 不損	691
(S.46.26.) (6) Taṇhakkhayasuttamī 盡	691
(S.46.27.) (7) Taṇhānirodhasuttamī 滅	691
(S.46.28.) (8) Nibbedhabhāgiyasuttamī 決擇	692
(S.46.29.) (9) Ekadhammasuttamī 一法	692
(S.46.30.) (10) Udāyisuttamī (具壽)優陀夷	692
4. Nīvaraṇavaggo 蓋品.....	693
(S.46.31.) (1) Paṭhamakusalasuttamī 善(1)	693
(S.46.32.) (2) Dutiyakusalasuttamī 善(2)	694

(S.46.33.) (3) Upakkilesasuttam 煩惱(1)	694
(S.46.34.) (4) Anupakkilesasuttam 煩惱(2)	694
(S.46.35.) (5) Ayonisomanasikārasuttam 從根源(1)	695
(S.46.36. Ayonisomanasikāra) (6) Yonisomanasikārasuttam 從根源(2)	695
(S.46.37.) (7) Buddhisuttam 增長	695
(S.46.38.) (8) Āvaraṇāvaraṇasuttam 障蓋	695
(S.46.39.) (9) Rukkhasuttam 樹	696
(S.46.40.) (10) Nīvaraṇasuttam 蓋	697
5. Cakkavattivaggo 轉輪品	697
(S.46.41.) (1) Vidhāsuttam 類	697
(S.46.42.) (2) Cakkavattisuttam 轉輪	697
(S.46.43.) (3) Mārasuttam 魔	698
(S.46.44.) (4) Duppāññasuttam 愚癡	698
(S.46.45.) (5) Pañnavantasuttam 有慧	698
(S.46.46.) (6) Daliddasuttam 貧窮	698
(S.46.47.) (7) Adaliddasuttam 不貧	699
(S.46.48.) (8) Ādiccasuttam 日輪	699
(S.46.49.) (9) Ajjhattikāngasuttam 內分(1)	699
(S.46.50.) (10) Bāhiraṅgasuttam 外分(2)	699
6. Sākacchavaggo 覺支總攝品	700
(S.46.51.) (1) Āhārasuttam 食	700
I. Āhāro nīvaraṇānarūp	700
II. Āhāro bojjhaṅgānarūp	700
III. Anāhāro nīvaraṇānarūp	701
(S.46.52.) (2) Pariyāyasuttam 理趣	703
I. Pañca dasa honti	704
II. Satta catuddasa honti	704
(S.46.53.) (3) Aggisuttam 火	705
(S.46.54.) (4) Mettāśahagatasuttam 慈	706
(S.46.55.) (5) Saṅgāravasuttam 傷歌邏(婆羅門)	709
(S.46.56.) (6) Abhayasuttam 無畏	712
7. Anāpānavaggo 入出息品	713
(S.46.57.) (1) Atṭhikamahapphalasuttam 骨	713
i. Mahapphalā-Mahānisāmsā 大果大功德	713
ii. Aññataraphalasuttam 二果之一	713
iii. Mahatthasuttam 大義利	714
iv. Yogakkhemasuttam 大安穩	714
v. Sarīrvegasuttam 延背	714
vi. Phāsuvihārasuttam 樂住	714
(S.46.58.) (2) Pulavakasuttam 噎	715
(S.46.59.) (3) Vinīlakasuttam 青瘀	715
(S.46.60.) (4) Vicchiddakasuttam 壞	715
(S.46.61.) (5) Uddhumātakasuttam 膨脹	715
(S.46.62.) (6) Mettāsuttam 慈	715
(S.46.63.) (7) Karuṇāsuttam 悲	715
(S.46.64.) (8) Muditāsuttam 喜	715
(S.46.65.) (9) Upekkhāsuttam 捨	715
(S.46.66.) (10) Ānāpānasuttam 入出息	715
8. Nirodhavaggo 滅品	715
(S.46.67.) (1) Asubhasuttam 不淨	716
(S.46.68.) (2) Marañasuttam 死	716
(S.46.69.) (3) Āhārepaticūlasuttam 食厭	716
(S.46.70.) (4) Anabhiratisuttam 不可樂	716
(S.46.71.) (5) Aniccasuttam 無常	716
(S.46.72.) (6) Dukkhasuttam 苦	716

(S.46.73.) (7) Anattasuttam 無我	716
(S.46.74.) (8) Pahānasuttam 斷	716
(S.46.75.) (9) Virāgasuttam 離染	716
(S.46.76.) (10) Nirodhasuttam 滅	716
9. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品(Viveka 遠離).....	717
(S.46.77-88.) (1- 12) Gaṅgānadī-ādisuttam 恒河等經	717
10. Appamādavaggo 不放逸品(Viveka 遠離).....	718
(S.46.89-98.) (1- 10) Tathāgatādisuttam 如來等經	718
11. Balakaraṇīyavaggo 力所作品(遠離).....	718
(S.46.99-110.) (1- 12) Balādisuttam 力等經	718
12. Esanāvaggo 尋覓品(遠離).....	718
(S.46.111-120.) (1- 10) Esanādisuttam 尋覓等經	718
13. Oghavaggo 瀑流品(遠離).....	719
(S.46.121-129.) (1- 9) Oghādisuttam 瀑流等經	719
(S.46.130.) (10) Uddhambhāgiyasuttam 上分結	719
14. Punagaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品(Rāgaviniya 欲貪調伏).....	719
(S.46.131-142.) (1-12) Punagaṅgānadī-ādisuttam 再次恒河等經	719
15. Puna-appamādavaggo 再次不放逸品(Rāgaviniya 欲貪調伏).....	719
(S.46.143-152.) (1-10) Tathāgatādisuttam 如來等經	719
16. Punabalakaraṇīyavaggo 再次力所作品(Rāgaviniya 欲貪調伏).....	720
(S.46.153-164.) (1-10) Punabalādisuttam 再次力等經	720
17. Puna-esanāvaggo 再次尋覓品(Rāgaviniya 欲貪調伏).....	720
(S.46.165-174.) (1-10) Puna-esanādisuttam 再次尋覓等經	720
18. Puna-oghavaggo 再次瀑流品(Rāgaviniya 欲貪調伏).....	720
(S.46.175.) (1-10) Puna-oghādisuttam 再次瀑流等經	720
(S.47.) (3) SATIPATTHĀNASAMYUTTAṂ 念處相應(103 SUTTAS)	721
1. Ambapālivaggo 菩羅品.....	721
(S.47.1.) (1) Ambapālisuttam 菩羅	721
(S.47.2.) (2) Satisuttam 正念	721
(S.47.3.) (3) Bhikkhusuttam 比丘	721
(S.47.4.) (4) Sālasuttam 薩羅(婆羅門村)	722
(S.47.5.) (5) Akusalarāsisuttam 善聚	723
(S.47.6.) (6) Sakunagghisuttam 鷹	723
(S.47.7.) (7) Makkaṭasuttam 猿猴	724
(S.47.8.) (8) Sūdasuttam 廚士	725
(S.47.9.) (9) Gilānasuttam 痘	726
(S.47.10. Bhikkhunivāsako) (10) Bhikkhunupassayasuttam 比丘尼住所	727
2. Nālandavaggo 那羅犍陀品	729
(S.47.11.) (1) Mahāpurisasuttam 大丈夫	729
(S.47.12.) (2) Nālandasuttam 那羅犍陀(村)	729
(S.47.13.) (3) Cundasuttam 純陀(沙彌)	730
(S.47.14. Celarā) (4) Ukkacelasuttam (跋祇國)郁迦支羅	731
(S.47.15.) (5) Bāhiyasuttam (具壽)婆醯迦	732
(S.47.16.) (6) Uttiyasuttam (具壽)鬱低迦	733
(S.47.17.) (7) Ariyasuttam 聖(導於出離)	733
(S.47.18.) (8) Brahmasuttam 梵天王	733
(S.47.19.) (9) Sedakasuttam (孫巴國)私伽陀(孫巴村)	734
(S.47.20. Janapadaka) (10) Janapadakalyāṇīsuttam 國土第一美女	735
3. Sīlatṭhitivaggo 戒住品.....	735
(S.47.21.) (1) Sīlasuttam(具壽跋陀羅問善)戒	735
(S.47.22. Thiti) (2) Ciratthitisuttam(具壽跋陀羅問正法久不久)住	736
(S.47.23.) (3) Parihānasuttam (正法損不)損滅	736
(S.47.24.) (4) Sudhhasuttam(四念處)清淨	737
(S.47.25.) (5) Aññatarabrahmānasuttam 某婆羅門(問正法久不久住)	737
(S.47.26.) (6) Padessuttam(有學:修四念處之)範圍	737

(S.47.27.) (7) Samattasuttam(無學:修習四念處之)全分.....	738
(S.47.28.) (8) Lokasuttam(具壽阿那律盡知千)世界	738
(S.47.29.) (9) Sirivadddhasuttam 尸利阿茶(居士)	738
(S.47.30.) (10) Mānadinna-suttam 摩那提那(居士)	739
4. Ananussutavaggo 未聞品.....	740
(S.47.31.) (1) Ananussutasuttam 未聞	740
(S.47.32.) (2) Virāgasuttam 離貪	740
(S.47.33.) (3) Viraddhasuttam 失	740
(S.47.34.) (4) Bhāvitassuttam 修習	741
(S.47.35.Sato) (5) Satisuttam 正念	741
(S.47.36.) (6) Aññāsuttam 開悟	741
(S.47.37.) (7) Chandasuttam 欲.....	741
(S.47.38.Pariññāya) (8) Pariññātāsuttam 偏知.....	742
(S.47.39.) (9) Bhāvanāsuttam 修習.....	742
(S.47.40.) (10) Vibhaṅgasuttam 分別.....	742
5. Amatavaggo 不死品.....	743
(S.47.41.) (1) Amatasuttam 不死	743
(S.47.42.) (2) Samudayasuttam 集起	743
(S.47.43.) (3) Maggasuttam 道.....	743
(S.47.44.) (4) Satisuttam 正念.....	744
(S.47.45.) (5) Kusalarāsisuttam 善聚	744
(S.47.46.) (6) Pātimokkhasaṁvarasuttam 波羅提木叉.....	745
(S.47.47.) (7) Duccaritasuttam 惡行	745
(S.47.48.) (8) Mittasuttam 友	746
(S.47.49.) (9) Vedanāsuttam 受	746
(S.47.50.) (10) Āsavasuttam 漏.....	746
6. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品.....	746
(S.47.51-62) (1- 12) Gaṅgānādi-ādisuttadvādasakam 恒河等十二經.....	747
7. Appamādavaggo 不放逸品.....	747
(S.47.63-72.) (1- 10) Tathāgatādisuttadasakam 如來等十經	747
8. Balakaraṇīyavaggo 力所作品.....	747
(S.47.73-82.) (1- 12) Balādisuttadvādasakam 力等十經	747
9. Esanāvaggo 尋覓品.....	748
(S.47.83-92.) 85- (1- 10) Esanādisuttadasakam 尋覓等十經	748
10. Oghavaggo 瀑流品.....	748
(S.47.93-102.) (1-10)Uddhamabhāgiyādisuttadasakam 上分結等十經	748
(S.48.)(4) INDRIYASĀM YUTTAṂ 根相應(185SUTTAS).....	749
1. Suddhikavaggo 清淨品	749
(S.48.1.) (1) Sudhikasuttam 清淨	749
(S.48.2.) (2) Paṭhamasotāpannasuttam 預流(1).....	749
(S.48.3.) (3) Dutiyasotāpannasuttam 預流(2)	749
(S.48.4.) (4) Paṭhama-arahantasuttam 阿羅漢(1).....	749
(S.48.5.) (5) Dutiya-arahantasuttam 阿羅漢(2).....	749
(S.48.6.) (6) Pathamasamañabrāhmaṇasuttam 沙門婆羅門(1).....	750
(S.48.7.) (7) Dutiyasamañabrāhmaṇasuttam 沙門婆羅門(2)	750
(S.48.8.) (8) Daṭṭhabbasuttam 應觀	750
(S.48.9.) (9) Paṭhamavibhaṅgasuttam 分別(1).....	751
(S.48.10.) (10) Dutiyavibhaṅgasuttam 分別(2).....	751
2. Mudutaravaggo 軟弱品.....	752
(S.48.11.) (1) Paṭilābhāsuttam 獲得	752
(S.48.12.) (2) Pathamasamīkhittasuttam 略說(1).....	753
(S.48.13.) (3) Dutiyasamīkhittasuttam 略說(2).....	753
(S.48.14.) (4) Tatiyasamīkhittasuttam 略說(3).....	753
(S.48.15.) (5) Paṭhamavithārasuttam 廣說(1)	753
(S.48.16.) (6) Dutiyavithārasuttam 廣說(2)	754

(S.48.17.) (7) Tatiyavithārasuttam	廣說(3)	754
(S.48.18.) (8) Patipannasuttam	向	754
(S.48.19.) (9) Sampannasuttam	寂靜	754
(S.48.20.) (10) Āsavakkhayasuttam	漏盡	755
3. Chaṭṭindriyavaggo 六根品		755
(S.48.21.) (1) Punabbhavasuttam	後有	755
(S.48.22.) (2) Jīvitindriyasuttam	命	755
(S.48.23.) (3) Aññindriyasuttam	知	755
(S.48.24.) (4) Ekabījīsuttam	一種	756
(S.48.25.) (5) Suddhakasuttam	清淨	756
(S.48.26.) (6) Sotāpannasuttam	預流	756
(S.48.27.) (7) Arahantasuttam	阿羅漢(1)	756
(S.48.28.) (8) Sambuddhasuttam	阿羅漢(2)	756
(S.48.29.) (9) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam	沙門婆羅門(1)	757
(S.48.30.) (10) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam	沙門婆羅門(2)	757
4. Sukhindriyavaggo 樂根品		758
(S.48.31.) (1) Suddhikasuttam	清淨	758
(S.48.32.) (2) Sotāpannasuttam	預流	758
(S.48.33.) (3) Arahantasuttam	阿羅漢	758
(S.48.34.) (4) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam	沙門婆羅門(1)	758
(S.48.35.) (5) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam	沙門婆羅門(2)	759
(S.48.36.) (6) Paṭhamavibhaṅgasuttam	廣說(1)	759
(S.48.37.) (7) Dutiyavibhaṅgasuttam	廣說(2)	759
(S.48.38.) (8) Tatiyavibhaṅgasuttam	廣說(3)	760
(S.48.39.) (9) Kattopamasuttam	鑽木	761
(S.48.40.) (10) Uppatipātikasuttam	生	761
5. Jarāvaggo 老品		763
(S.48.41.) (1) Jarādharmmasuttam	老	763
(S.48.42.) (2) Uṇṇābhābrāhmaṇasuttam	溫那巴婆羅門	763
(S.48.43.) (3) Sāketasuttam	沙祇城	764
(S.48.44.) (4) Pubbakoṭṭhakasuttam	東河	765
(S.48.45.) (5) Pathamapubbārāmasuttam	東園(1)	766
(S.48.46.) (6) Dutiyapubbārāmasuttam	東園(2)	766
(S.48.47.) (7) Tatiyapubbārāmasuttam	東園(3)	766
(S.48.48.) (8) Catutthapubbārāmasuttam	東園(4)	767
(S.48.49.) (9) Piṇḍolabhāradvājasuttam	賓頭盧	767
(S.48.50. Saddha 信) (10) Āpaṇasuttam	(鳶伽國)阿巴那村	767
6. Sūkarakhatavaggo (第六品)		769
(S.48.51.) (1) Sālasuttam	薩蘿	769
(S.48.52.) (2) Mallikasuttam	末羅	769
(S.48.53.) (3) Sekhasuttam	有學	769
(S.48.54.) (4) Padasuttam	足跡	770
(S.48.55.) (5) Sārasuttam	核	771
(S.48.56.) (6) Patiṭṭhitasuttam	依止	771
(S.48.57.) (7) Sahampati brahmaṇasuttam	梵天	771
(S.48.58.) (8) Sūkarakhatasuttam	須迦羅迦陀	772
(S.48.59.) (9) Paṭhama-uppādasuttam	生(1)	772
(S.48.60.) (10) Dutiya-uppādasuttam	生(2)	773
7. Bodhipakkhiyavaggo 覺分品		773
(S.48.61.) (1) Saṇyojanasuttam	結	773
(S.48.62.) (2) Anusayasuttam	隨眠	773
(S.48.63.) (3) Pariññāsuttam	徧知	773
(S.48.64.) (4) Āsavakkhayasuttam	漏盡	773
(S.48.65.) (5) Paṭhamaphalasuttam	果(1)	774
(S.48.66.) (6) Dutiyaphalasuttam	果(2)	774

(S.48.67.) (7) Paṭhamarukkhasuttaṁ 樹(1)	774
(S.48.68.) (8) Dutiyarukkhasuttaṁ 樹(2)	774
(S.48.69.) (9) Tatiyarukkhasuttaṁ 樹(3)	775
(S.48.70.) (10) Catuttharukkhasuttaṁ 樹(4)	775
8. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說	775
(S.48.71.-82.) (1- 12) Pācīnādisuttadvādasakārī Viveka 遠離	775
12. Oghavaggo 瀑流品	776
(S.48.118-128) (1- 10) Oghādisuttadasakārī 瀑流等十經	776
13. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品	777
(S.48.129-140.) (1- 12.) pācīnādisuttadvādasakārī 積集等十經	777
17. Oghavaggo 瀑流品	777
(S.48.176-185.) (1- 10) Oghādisuttadasakārī 瀑流等十經	777
(S.49.)(5) SAMMAPPADHĀNASĀmYUTTAṁ 正勤相應(110SUTTAS)	778
1. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品	778
(S.49.1-12.) (1- 12) Pācīnādisuttadvādasakārī 積集等十經	778
2. Appamādavaggo 不放逸品	779
(S.49.13-22.) 13- 22	779
3. Balakaraṇīyavaggo 力所作品	779
(S.49.23-34.) (1- 12) Balakaraṇīyādisuttadvādasakārī 力所作等十經	779
4. Esanāvaggo 尋覓品	779
(S.49.35-44.) (1- 10) Esanādisuttadasakārī 尋覓等十經	779
5. Oghavaggo 瀑流品	780
(S.49.45-54.) (1- 10) Oghādisuttadasakārī	780
(S.50.)(6) BALASAṁYUTTAṁ 力相應(110SUTTAS)	780
1. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說	780
(S.50.1-12.) (1- 12) Balādisuttadvādasakārī	781
2. Appamādavaggo 不放逸品	781
(S.50.13-22.) 13- 24	781
5. Oghavaggo 瀑流品	782
(S.50.47-56.) (1- 10) Oghādisuttadasakārī	782
6. Gaṅgāpeyyālavaggo	782
(S.50.57-68.) (1- 12) Pācīnādisuttadvādasakārī	782
9. Esanāvaggo 尋覓品	782
(S.50.91-100.) (1- 12) Esanādisuttadvādasakārī	783
10. Oghavaggo 瀑流品(77~86)	783
(S.50.101-110.) (1- 10) Oghādisuttadasakārī	783
(S.51.)(7) IDDHIPĀDASAṁYUTTAṁ 神足相應(86SUTTAS)	783
1. Cāpālavaggo 遮婆羅品	783
(S.51.1.) (1) Apārasuttaṁ 此岸	783
(S.51.2.) (2) Viraddhasuttaṁ 失	784
(S.51.3.) (3) Ariyasuttaṁ 聖	784
(S.51.4.) (4) Nibbidāsuttaṁ 厥患	784
(S.51.5.) (5) Iddhipadesasuttaṁ 神足之一分	784
(S.51.6.) (6) Samattasuttaṁ (神足之)全分	785
(S.51.7.) (7) Bhikkhusuttaṁ 比丘	785
(S.51.8.) (8) Buddhasuttaṁ 佛	786
(S.51.9.) (9) Nāṇasuttaṁ 智	786
(S.51.10.) (10) Cetiyasuttaṁ 塔	787
2. Pāsādakampanavaggo(鹿母)殿震動品	789
(S.51.11.) (1) Pubbasuttaṁ 前	789
(S.51.12.) (2) Mahapphalasuttaṁ 大果	791
(S.51.13.) (3) Chandasamādhisuttaṁ 欲	791
(S.51.14.) (4) Moggallānasuttaṁ 目犍連	792
(S.51.15.) (5) Uṇṇābhābrāhmaṇasuttaṁ 婆羅門	793
(S.51.16.) (6) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttaṁ 沙門.婆羅門(1)	794
(S.51.17.) (7) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttaṁ 沙門.婆羅門(2)	794

(S.51.18.) (8) Bhikkhusuttam 比丘.....	795
(S.51.19.) (9) Iddhādidesanāsuttam 說示.....	796
(S.51.20.) (10) Vibhaṅgasuttam 分別.....	796
3. Ayogulavaggo 鐵丸品	798
(S.51.21.) (1) Maggasuttam 道.....	798
(S.51.22.) (2) Ayogulasuttam 鐵丸.....	799
(S.51.23.) (3) Bhikkhusuttam 比丘.....	800
(S.51.24.) (4) Suddhikasuttam 清淨.....	800
(S.51.25.) (5) Paṭhamaphalasuttam 果(1).....	800
(S.51.26.) (6) Dutiyaphalasuttam 果(2).....	800
(S.51.27.) (7) Paṭhama-Ānandasuttam 阿難(1).....	801
(S.51.28.) (8) Dutiya-Ānandasuttam 阿難(2).....	801
(S.51.29.) (9) Paṭhamabhikkhusuttam 比丘(1).....	802
(S.51.30.) (10) Dutiyabhikkhusuttam 比丘(2).....	802
(S.51.31.) (11) Moggallānasuttam 目犍連.....	803
(S.51.32.) (12) Tathāgatasuttam 如來	803
4. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品.....	804
(S.51.33-44.) (1-12) Gaṅgānadī-ādisuttadvādasakam 恒河等十二經.....	804
8. Oghavaggo 瀑流品.....	805
(S.51.77-86.) (1- 10) Oghādisuttadasakam.....	805
(S.52.)(8) ANURUDDHASAm YUTTAm 阿那律相應(24SUTTAS)	805
1. Rahogatavaggo 獨一品	805
(S.52.1.) (1) Paṭhamarahogatasuttam 獨一(1).....	806
(S.52.2.) (2) Dutiyarahogatasuttam 獨一(2).....	807
(S.52.3.) (3) Sutanusuttam 手成浴池.....	807
(S.52.4.) (4) Paṭhamakanḍakīsuttam(裟祇城)坎它契(林)(1).....	808
(S.52.5.) (5) Dutiyakanḍakīsuttam(裟祇城)坎它契(林)(2).....	808
(S.52.6.) (6) Tatiyakanḍakīsuttam(裟祇城)坎它契(林)(3).....	808
(S.52.7.) (7) Taṇhakkhayasuttam 愛盡.....	809
(S.52.8.) (8) Salaṭāgārasuttam 松林精舍	809
(S.52.9.) (9) Ambapālivanasuttam 菩婆婆梨園.....	810
(S.52.10.) (10) Bālhagilānasuttam 重病	810
2. Dutiyavaggo 第二品	810
(S.52.11.) (1) Kappasahassasuttam 千劫.....	810
(S.52.12.) (2) Iddhividhasuttam 神變.....	811
(S.52.13.) (3) Dibbasotasuttam 天耳界.....	811
(S.52.14.) (4) Cetopariyasuttam 心	811
(S.52.15.) (5) Thānasuttam 處.....	811
(S.52.16.) (6) Kammasamādānasuttam 處.....	811
(S.52.17.) (7) Sabbatthagāminisuttam 道	812
(S.52.18.) (8) Nānādhātusuttam 種種界.....	812
(S.52.19.) (9) Nānādhimuttisuttam 種種勝解.....	812
(S.52.20.) (10) Indriyaparopariyattasuttam 根	812
(S.52.21.) (11) Jhānādisuttam 靜慮.....	812
(S.52.22.) (12) Pubbenivāśasuttam 明(1).....	812
(S.52.23.) (13) Dibbacakkhusuttam 明(2).....	812
(S.52.24.) (14) Āsavakkhayasuttam 明(3).....	813
(S.53.)(9) JHĀNASAm YUTTAm 靜慮相應(54SUTTAS)	813
1. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說.....	813
(S.53.1-12.) (1- 12) Jhānādisuttadvādasakam 初清淨.....	813
5. Oghavaggo 瀑流品.....	814
(S.53.45-54.) (1- 10) Oghādisuttam	814
(S.54.)(10) ĀNĀPĀNASAm YUTTAm 入出息相應(20SUTTAS)	815
1. Ekadhammavaggo 一法品	815
(S.54.1.) (1) Ekadhammasuttam 一法.....	815

(S.54.2.) (2) Bojjhangasuttam 覺支	815
(S.54.3.) (3) Sudhikasuttam 清淨	816
(S.54.4.) (4) Paṭhamaphalasuttam 果(1)	816
(S.54.5.) (5) Dutiyaphalasuttam 果(2)	816
(S.54.6.) (6) Ariṭṭhasuttam 阿梨瑟吒	817
(S.54.7.) (7) Mahākappinasuttam 罽賓那	817
(S.54.8.) (8) Padīpopamasuttam 燈	818
(S.54.9.) (9) Vesālīsuttam 邇舍離	819
(S.54.10.) (10) Kimilasuttam 金毘羅	820
2. Dutiyavaggo 第二品	822
(S.54.11.) (1) Icchānaṅgalasuttam 一奢能伽羅	822
(S.54.12.) (2) Kaṅkheyyasuttam 盧夷強耆	823
(S.54.13.) (3) Paṭhama-Ānandasuttam 阿難(1)	824
(S.54.14.) (4) Dutiya-Ānandasuttam 阿難(2)	826
(S.54.15.) (5) Paṭhamabhikkhusuttam 比丘(1)	827
(S.54.16.) (6) Dutiyabhikkhusuttam 比丘(2)	827
(S.54.17.) (7) Saṃyojanappahānasuttam 結	830
(S.54.18.) (8) Anusayasamugghātasuttam 隨眠	830
(S.54.19.) (9) Addhānapariññāsuttam 行路	830
(S.54.20.) (10) Āsavakkhayasuttam 漏盡	830
(S.55.) (11) SOTĀPATTISAṂYUTTAṂ 預流相應(74SUTTAS)	831
1. Veḷudvāravaggo 韶紐多羅品	831
(S.55.1.) (1) Cakkavattirājasuttam 王	831
(S.55.2.) (2) Brahmacariyogadhasuttam 預流	831
(S.55.3.) (3) Dīghāvū-upāsakasuttam 長壽	832
(S.55.4.) (4) PathamaSāriputtasuttam 舍利弗(1)	833
(S.55.5.) (5) DutiyaSāriputtasuttam 舍利弗(2)	833
(S.55.6.) (6) Thapatisuttam 工匠	834
(S.55.7.) (7) Veḷudvāreyyasuttam 韶紐多羅	836
(S.55.8.) (8) Paṭhamagiñjakāvasathasuttam 繁耆迦精舍(1)	838
(S.55.9.) (9) Dutiyagiñjakāvasathasuttam 繁耆迦精舍(2)	839
(S.55.10.) (10) Tatiyagiñjakāvasathasuttam 繁耆迦精舍(3)	839
2. Rājakārāmavaggo 王園品	840
(S.55.11.) (1) Sahassabhikkhunisaṅghasuttam 千(比丘尼僧)	840
(S.55.12.) (2) Brāhmaṇasuttam 婆羅門	841
(S.55.13.) (3) Ānandattherasuttam 阿難長老	841
(S.55.14.) (4) Duggatibhayasuttam 惡趣畏(1)	842
(S.55.15.) (5) Duggativinipātabhayasuttam 惡趣畏(2)	842
(S.55.16.) (6) Pathamamittāmaccasuttam 朋友(1)	842
(S.55.17.) (7) Dutiyamittāmaccasuttam 朋友(2)	843
(S.55.18.) (8) Paṭhamadevacārikasuttam 天上遊行(1)	843
(S.55.19.) (9) Dutiyadevacārikasuttam 天上遊行(2)	844
(S.55.20.) (10) Tatiyadevacārikasuttam 天上遊行(3)	844
3. Saranānivaggo 百手品	845
(S.55.21.) (1) Pathama-Mahānāmasuttam 摩訶男(1)	845
(S.55.22.) (2) Dutiya-Mahānāmasuttam 摩訶男(2)	846
(S.55.23.) (3) Godhasakkasuttam 沙陀	846
(S.55.24.) (4) Paṭhamasaranānisakkasuttam 百手(1)	848
(S.55.25.) (5) Dutiyasaranānisakkasuttam 百手(2)	850
(S.55.26.) (6) Paṭhama-Anāthapindikasuttam 破戒(1)	851
(S.55.27.) (7) Dutiya-Anāthapindikasuttam 破戒(2)	854
(S.55.28.) (8) Paṭhamabhayaverūpasantasuttam 忽讐	855
(S.55.29.) (9) Dutiyabhayaverūpasantasuttam 怖畏	856
(S.55.30.) (10) NandakaLicchavisuttam 離車	856
4. Puññābhisandavaggo 福德潤澤品	857

(S.55.31.) (1) Paṭhamapuññābhisandasuttam	福德潤澤(1).....	857
(S.55.32.) (2) Dutiyapuññābhisandasuttam	福德潤澤(2).....	857
(S.55.33.) (3) Tatiyapuññābhisandasuttam	福德潤澤(3).....	858
(S.55.34.) (4) Paṭhamadevapadasuttam	天道(1).....	858
(S.55.35.) (5) Dutiyadevapadasuttam	天道(2).....	858
(S.55.36.) (6) Devasabhāgasuttam	朋輩.....	859
(S.55.37.) (7) Mahānāmasuttam	摩訶男.....	859
(S.55.38.) (8) Vassasuttam	雨.....	860
(S.55.39. Kāli) (9) Kāligodhasuttam	迦里哥達(釋迦族女居士).....	860
(S.55.40.) (10) Nandiyasakkasuttam	(釋氏)難提.....	861
5. Sagāthakapuññābhisandavaggo 有偈福德潤澤品	862
(S.55.41.) (1) Paṭhama-abhisandasuttam	潤澤(1).....	862
(S.55.42.) (2) Dutiya-abhisandasuttam	潤澤(2).....	862
(S.55.43.) (3) Tatiya-abhisandasuttam	潤澤(3).....	863
(S.55.44.) (4) Paṭhamamahaddhanasuttam	大寶(1).....	864
(S.55.45.) (5) Dutiyamahaddhanasuttam	大寶(2).....	864
(S.55.46.) (6) Suddhakasuttam	比丘.....	864
(S.55.47.) (7) Nandiyasuttam	難提.....	864
(S.55.48.) (8) Bhaddiyasuttam	跋提.....	864
(S.55.49.) (9) Mahānāmasuttam	摩訶男.....	865
(S.55.50.) (10) Arīgasuttam	支.....	865
6. Sappaññavaggo 有慧品	865
(S.55.51.) (1) Sagāthakasuttam	有偈.....	865
(S.55.52.) (2) Vassarīvutthasuttam	雨安居.....	866
(S.55.53.) (3) Dhammadinna-suttam	達摩提那.....	866
(S.55.54.) (4) Gilānasuttam	疾病.....	867
(S.55.55.) (5) Sotāpattiphalasuttam	果(1).....	868
(S.55.56.) (6) Sakadāgāmiphalasuttam	果(2).....	868
(S.55.57.) (7) Anāgāmiphalasuttam	果(3).....	868
(S.55.58.) (8) Arahattaphalasuttam	果(4).....	869
(S.55.59.) (9) Paññāpaṭilābhasuttam	獲得(慧).....	869
(S.55.60.) (10) Paññāvuddhisuttam	增長(慧).....	869
(S.55.61.) (11) Paññāvepullasuttam	廣大(慧).....	869
7. Mahāpaññavaggo 大慧品	869
(S.55.62.) (1) Mahāpaññāsuttam	大(慧).....	869
(S.55.63.) (2) Puthupapaññāsuttam	廣(慧).....	869
(S.55.64.) (3) Vipulapaññāsuttam	廣大(慧).....	869
(S.55.65.) (4) Gambhīrapapaññāsuttam	深(慧).....	869
(S.55.66.) (5) Appamattapaññāsuttam	無等(慧).....	870
(S.55.67.) (6) Bhūripapaññāsuttam	宏慧(慧).....	870
(S.55.68.) (7) Paññābāhullasuttam	多多(慧).....	870
(S.55.69.) (8) Sīghapaññāsuttam	迅(慧).....	870
(S.55.70.) (9) Lahupaññāsuttam	輕(慧).....	870
(S.55.71.) (10) Hāsapapaññāsuttam	捷(慧) (Hāsapaññā).....	870
(S.55.72.) (11) Javanapaññāsuttam	速(慧).....	870
(S.55.73.) (12) Tikkhapaññāsuttam	利(慧).....	870
(S.55.74.) (13) Nibbedhikapaññāsuttam	抉擇(慧).....	870
(S.56.)(12) SACCASĀṂYUTTAṂ 諦相應(131SUTTAS)	871
1. Samādhivaggo 定品	871
(S.56.1.) (1) Samādhisuttam	定.....	871
(S.56.2.) (2) Patissallānasuttam	宴默.....	871
(S.56.3.) (3) Paṭhamakulaputtasuttam	善男子(1).....	871
(S.56.4.) (4) Dutiyakulaputtasuttam	善男子(2).....	872
(S.56.5.) (5) Paṭhamasamanabrahmaṇasuttam	沙門婆羅門(1).....	872
(S.56.6.) (6) Dutiyasamanabrahmaṇasuttam	沙門婆羅門(2).....	872

(S.56.7.) (7) Vitakkasuttam 尋	873
(S.56.8.) (8) Cintasuttam 想	873
(S.56.9.) (9) Viggāhikakathāsuttam 詮	874
(S.56.10.) (10) Tiracchānakathāsuttam 畜生論	874
2. Dhammacakkappavattanavaggo 如來所說(1).....	875
(S.56.11.) (1) Dhammacakkappavattanasuttam 轉法輪經	875
(S.56.12.) (2) Tathāgatasuttam 如來所說 (2).....	876
(S.56.13.) (3) Khandhasuttam 誼	877
(S.56.14.) (4) Ajjhattikāyatana-suttam 內入處	878
(S.56.15.) (5) Paṭhamadhāraṇasuttam 受持(1).....	878
(S.56.16.) (6) Dutiyadhāraṇasuttam 受持(2).....	878
(S.56.17.) (7) Avijjāsuttam 無明	879
(S.56.18.) (8) Vijjāsuttam 明	879
(S.56.19.) (9) Saṅkāsanasuttam 辭	880
(S.56.20.) (10) Tathasuttam 如	880
3. Koṭigāmavaggo 拘利村品.....	880
(S.56.21.) (1) Pathamakoṭigāmasuttam 跋耆(國)(1)	880
(S.56.22.) (2) Dutiyakoṭigāmasuttam 跋耆(國)(2)	881
(S.56.23.) (3) Sammāsambuddhasuttam 正等覺者	881
(S.56.24.) (4) Arahantasuttam 阿羅漢	882
(S.56.25.) (5) Āsavakkhayasuttam 漏盡	882
(S.56.26.) (6) Mittasuttam 友	882
(S.56.27.) (7) Tathasuttam 如	883
(S.56.28.) (8) Lokasuttam 世間	883
(S.56.29.) (9) Pariññeeyyasuttam 應徧知	883
(S.56.30.) (10) Gavampatisuttam (具壽)伽梵婆提	883
4. Sīsapāvanavaggo 申恕林品	884
(S.56.31.) (1) Sīsapāvanasuttam 申恕林	884
(S.56.32.) (2) Khadirapattasuttam 法提羅(樹葉)	884
(S.56.33.) (3) Daṇḍasuttam 杖	885
(S.56.34.) (4) Celasuttam 衣	885
(S.56.35.) (5) Sattisatasuttam 百槍	885
(S.56.36.) (6) Pāṇasuttam 生類	886
(S.56.37.) (7) Paṭhamasūriyasuttam 日喻(1)	886
(S.56.38.) (8) Dutiyasūriyasuttam 日喻(2)	886
(S.56.39.) (9) Indakhīlasuttam 因陀羅柱	887
(S.56.40.) (10) Vādatthikasuttam 論師	888
5. Papātavaggo 深嶮品	888
(S.56.41.) (1) Lokacintāsuttam 世間思惟	888
(S.56.42.) (2) Papātasuttam 深嶮	889
(S.56.43.) (3) Mahāparilāḥasuttam 熱煩	890
(S.56.44.) (4) Kūṭagārasuttam 重闇	891
(S.56.45.) (5) Vālasuttam 毛	892
(S.56.46.) (6) Andhakārasuttam 閻黑	892
(S.56.47.) (7) Pathamachiggalayugasuttam 孔(1)	893
(S.56.48.) (8) Dutiyachiggalayugasuttam 孔(2)	893
(S.56.49.) (9) Paṭhamasinerupabbatarājāsuttam 須彌(1)	894
(S.56.50.) (10) Dutiyasinerupabbatarājāsuttam 須彌(2)	894
6. Abhisamayavaggo 現觀品	895
(S.56.51.) (1) Nakhasikhasuttam 爪尖	895
(S.56.52.) (2) Pokkharaṇīsuttam 湖池	895
(S.56.53.) (3) Paṭhamasāmbhejjasuttam 合流 (1)	895
(S.56.54.) (4) Dutiyasāmbhejjasuttam 合流 (2)	896
(S.56.55.) (5) Pathamamahāpathavīsuttam 地(1)	896
(S.56.56.) (6) Dutiyamahāpathavīsuttam 地(2)	896

(S.56.57.) (7) Paṭhamamahāsamuddasuttam	896
(S.56.58.) (8) Dutiyamahāsamuddasuttam	897
(S.56.59.) (9) Paṭhamapabbatūpamasuttam	897
(S.56.60.) (10) Dutiyapabbatūpamasuttam	897
7. Paṭhama-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(1)	898
(S.56.61.) (1) Aññatrasuttam	898
(S.56.62.) (2) Paccantasuttam	898
(S.56.63.) (3) Paññāsuttam	898
(S.56.64.) (4) Surāmerayasuttam	898
(S.56.65.) (5) Odakasuttam	899
(S.56.66.) (6) Matteyyasuttam	899
(S.56.67.) (7) Petteyyasuttam	899
(S.56.68.) (8) Sāmaññasuttam	899
(S.56.69.) (9) Brahmaññasuttam	899
(S.56.70.) (10) Pacāyikasuttam	899
8. Dutiya-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(2)	899
(S.56.71.) (1) Pāññatipātasuttam	899
(S.56.72.) (2) Adinnādānasuttam	900
(S.56.73.) (3) Kāmesumicchācārasuttam	900
(S.56.74.) (4) Musāvādasuttam	900
(S.56.75.) (5) Pesuññasuttam	900
(S.56.76.) (6) Pharusavācāsuttam	900
(S.56.77.) (7) Samphappalāpasuttam	900
(S.56.78.) (8) Bījagāmasuttam	900
(S.56.79.) (9) Vikālabhojanasuttam	900
(S.56.80.) (10) Gandhavilepanasuttam	901
Tatiya-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(3)	901
(S.56.81.) (1) Naccagītasuttam	901
(S.56.82.) (2) Uccāsayanasuttam	901
(S.56.83.) (3) Jātarūparajatasuttam	901
(S.56.84.) (4) Āmakadhaññasuttam	901
(S.56.85.) (5) Āmakamārīśasuttam	901
(S.56.86.) (6) Kumārikasuttam	902
(S.56.87.) (7) Dāsidāsuttam	902
(S.56.88.) (8) Ajeḷakasuttam	902
(S.56.89.) (9) Kukkuṭasūkarasuttam	902
(S.56.90.) (10) Hatthigavassasuttam	902
10. Catuttha-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(4)	902
(S.56.91.) (1) Khettavatthusuttam	902
(S.56.92.) (2) Kayavikkayasuttam	903
(S.56.93.) (3) Dūteyyasuttam	903
(S.56.94.) (4) Tulākūṭasuttam	903
(S.56.95.) (5) Ukkotanasuttam	903
(S.56.96-101.) (6- 11) Chedanādisuttam	903
11. Pañcagatipeyyālavaggo 五趣廣說品	904
(S.56.102.) (1) Manussacutinirayasuttam	904
(S.56.103.) (2) Manussacutitirachchānasuttam	904
(S.56.104.) (3) Manussacutipettivisayasuttam	904
(S.56.105-106-107.) (4- 5- 6) Manussacutidevanirayādisuttam	904
(S.56.108-110.) (7- 9) Devacutinirayādisuttam	904
(S.56.111-113.) (10- 12) Devamanussanirayādisuttam	904
(S.56.114-116.) (13- 15) Nirayamanussanirayādisuttam	905
(S.56.117-119.) (16- 18) Nirayadevanirayādisuttam	905
(S.56.120-122.) (19- 21) Tiracchānamanussanirayādisuttam	905
(S.56.123-125.) (22- 24) Tiracchānadevanirayādisuttam	905

(S.56.126-128.) (25- 27) Pettimanussanirayādisuttam 餓鬼-人-地獄等	905
(S.56.129-130.) (28- 29) Pettidevanirayādisuttam 餓鬼-天-地獄等	905
(S.56.131.) (30) Pettidevapettivisayasuttam 餓鬼-天-餓鬼等	906

[▲top](#) 回目錄 Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

(PTS:I,1~240. ; CS:pg.1.1~1.242)

Saṃyuttanikāyo 相應部

Sagāthāvaggo有偈篇(S.1~11)(271suttas)

(PTS:S.1.1./I,1.)

(S.1.)(1) Devatāsaṃyuttam 諸天相應(81suttas)

1.Naṭavaggo 輩品

(S.1.1.Ogha) (1) Oghatarañasuttam (如何)渡瀑流

►《雜阿含1267經》，《別譯雜阿含180經》

1. Evañ me sutarñ--Ekarñ samayañ Bhagavā Sāvatthiyarñ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyañ abhikkantavaññā kevalakapparñ Jetavanarñ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavantam etadavoca--“Katham nu tvam, mārisa, oghamatarī’ti? ‘Appatiṭṭham khvāham, āvuso, anāyūham oghamatarin’ti. ‘Yathā katham pana tvam, mārisa, appatiṭṭham anāyūham oghamatarin’ti? ‘Yadākhvāham, āvuso, santiṭṭhāmi tadāssu saṃśidāmi yadākhvāham, āvuso, āyūhami tadāssu nibbuyhāmi. Evañ khvāham, āvuso, appatiṭṭham anāyūham oghamatarin”’ti.

“Cirassam vata passāmi, brāhmaṇam parinibbutam;

Appatiṭṭham anāyūham, tiṇṇam loke visattikan”’ti.--

Idamavoca sā devatā. Samanuñño Satthā ahosi. Atha kho sā devatā--“Samanuñño me Satthā”’ti Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyīti.
(友！我住時沈沒(saṃśidāmi)，求時飄浮(nibbuyhāmi)。友！我如是不住(appatiṭṭham)、不努力(anāyūham =a-vāyamanto)以度瀑流。)

(S.1.2./I,2.)

(S.1.2.)(2) Nimokkhasuttam (如何)解脫

►《雜阿含1268經》，《別譯雜阿含179經》

2. Sāvatthinidānam. Atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyañ abhikkantavaññā kevalakapparñ Jetavanarñ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavantam etadavoca--

“Jānāsi no tvam, mārisa, sattānam nimokkham pamokkham vivekan”’ti?

“Jānāmi khvāham, āvuso, sattānam nimokkham pamokkham vivekan”’ti.

“Yathā katham pana tvam, mārisa, jānāsi sattānam nimokkham pamokkham vivekan”’ti?

“Nandībhavaparikkhayā, saññāviññāṇasañkhayā, vedanānam nirodhā upasamā--evam khvāham, āvuso, jānāmi sattānam nimokkham pamokkham vivekan”’ti.

(S.1.3.) (3) Upanīyasuttam 引近了(死)

► 《雜阿含1001經》, 《別譯雜阿含138經》, S.2.19.

3. Sāvatthiniidānam. Ekamantaram ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Upanīyati jīvitamappamāyu, jarūpanītassa na santi tāṇā.

Etam bhayam maraṇe pekkhamāno, puññāni kayirātha sukhāvahānī”ti.

“Upanīyati jīvitamappamāyu, jarūpanītassa na santi tāṇā.

Etam bhayam maraṇe pekkhamāno, lokāmisam pajahē santipekkho”ti.

(S.1.4./I,3.)

(S.1.4.) (4) Accentisuttam 時光流逝

► 《別譯雜阿含139經》

4. Sāvatthiniidānam. Ekamantaram ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Accenti kālā tarayanti rattiyo, vayoguṇā anupubbaṁ jahanti.

Etam bhayam maraṇe pekkhamāno, puññāni kayirātha sukhāvahānī”ti.

“Accenti kālā tarayanti rattiyo, vayoguṇā anupubbaṁ jahanti.

Etam bhayam maraṇe pekkhamāno, lokāmisam pajahē santipekkho”ti.

(S.1.5.) (5) Katichindasuttam 斷多少

► 《雜阿含經》1002、1312經, 《別譯雜阿含經》140、311經, *偈--《法句經》Dhp.v.370.

5. Sāvatthiniidānam. Ekamantaram ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Kati chinde kati jahe, kati cuttari bhāvaye;

Kati saṅgātigo bhikkhu, oghatiṇṇoti vuccati”ti.

“Pañca chinde pañca jahe, pañca cuttari bhāvaye;

Pañca saṅgātigo bhikkhu, oghatiṇṇoti vuccati”ti.

(S.1.6.) (6) Jāgarasuttam 醒(多少).眠多少)

► 《雜阿含1003經》, 《別譯雜阿含141經》

6. Sāvatthiniidānam. Ekamantaram ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Kati jāgaratam suttā, kati suttesu jāgarā;

Katibhi rajamādeti, katibhi parisujjhati”ti.

“Pañca jāgaratam suttā, pañca suttesu jāgarā;

Pañcabhi rajamādeti, pañcabhi parisujjhati”ti.

(S.1.7./I,4.)

(S.1.7.) (7) Appatīviditasuttam 不了知(法,入異教)

► 《雜阿含579經》, 《別譯雜阿含164經》

7. Sāvatthiniidānam. Ekamantaram ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Yesarī dharmā appatīviditā, paravādesu nīyare;

Suttā te nappabujjhanti, kālo tesam pabujjhitun”ti.

“Yesarī dharmā suppatīviditā, paravādesu na nīyare;

Te sambuddhā sammadaññā, caranti visame saman”ti.

(S.1.8.) (8) Susammuṭṭhasuttam 迷(法,入異教)

► 《雜阿含580經》, 《別譯雜阿含165經》

8. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Yesam dhammā susammuṭṭhā, paravādesu nīyare;

Suttā te nappabujjhanti, kālo tesam pabujjhitun”ti.

“Yesam dhammā asammuṭṭhā, paravādesu na nīyare;

Te sambuddhā sammadaññā, caranti visame saman”ti.

(S.1.9.) (9) Mānakāmasuttam 慢.欲(無調御)

► 《雜阿含996經》, 《別譯雜阿含133經》

9. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Na mānakāmassa damo idhatthi, na monamatthi asamāhitassa.

Eko araññe viharam pamatto, na maccudheyyassa tareyya pāran”ti.

“Mānam pahāya susamāhitatto, sucetaso sabbadhi vippamutto.

Eko araññe viharam appamatto, sa maccudheyyassa tareyya pāran”ti.

(S.1.10./I,5.)

(S.1.10.) (10) Araññasuttam 住森林(.一食.如何悅顏)

► 《雜阿含995經》, 《別譯雜阿含132經》

10. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Araññe viharantānam, santānam brahmacārinam;

Ekabhattam bhuñjamānānam, kena vaṇṇo pasīdati”ti.

“Atītam nānusocanti, nappajappanti nāgatam;

Paccuppannena yāpenti, tena vaṇṇo pasīdati”.

“Anāgatappajappāya, atītassānusocanā;

Etena bālā sussanti, nałova harito luto”ti.

Naļavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Ogham Nimokkham Upaneyyaṁ, Accenti Katichindi ca;

Jāgaram Appatīviditā, Susammuṭṭhā Mānakāminā.

Araññe dasamo vutto, vaggo tena pavuccati.

2. Nandanavaggo 歡喜園品

(S.1.11.) (1) Nandanasuttam (不見)歡喜園(不知他快樂)

► 《雜阿含576經》, 《別譯雜阿含161經》, 《增壹阿含31.9經》

11. Evarū me sutarū--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyāṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosurū. Bhagavā etadavoca--

“Bhūtapubbarū, bhikkhave, aññatarā Tāvatiṁsakāyikā devatā Nandane vane

accharāsaṅghaparivutā dibbehi pañcahi kāmaguṇehi samappitā samaṅgībhūtā paricāriyamānā tāyām velāyām imām gāthām abhāsi--

“Na te sukham pajānanti, ye na passanti Nandanam.

Āvāsam naradevānam, tidasānam yasassinan”ti.

(S.1.11/I,6.) “Evaṁ vutte, bhikkhave, aññatarā devatā tam devataṁ gāthāya paccabhāsi--

“Na tvam bāle pajānāsi, yathā arahatam vaco;

Aniccā sabbasaṅkhārā, uppādavayadhammino.

Uppajjivā nirujjhanti, tesam vūpasamo sukho”ti.

(S.1.12.) (2) Nandatisuttam (有子依子)喜

► 《雜阿含1004經》, 《別譯雜阿含142經》, cf. 《經集》Sn.33-34

12. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imām gāthām abhāsi--

“Nandati puttehi puttimā, gomā gohi tatheva nandati.

Upadhīhi narassa nandāna, na hi so nandati yo nirūpadhī”ti.

“Socati puttehi puttimā, gomā gohi tatheva socati.

Upadhīhi narassa socanā, na hi so socati yo nirūpadhī”ti.

(S.1.13.) (3) Natthiputtasamasuttam (可愛)莫若子

► 《雜阿含1006經》, 《別譯雜阿含232經》

13. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imām gāthām abhāsi--

“Natthi puttamasamā pemām, natthi gosamitam dhanam;

Natthi sūriyasamā ābhā, samuddaparamā sarā”ti.

“Natthi attasamā pemām, natthi dhaññasamā dhanam;

Natthi paññasamā ābhā, vuṭṭhi ve paramā sarā”ti.

(S.1.14.) (4) Khattiyasuttam 剎帝利(兩足尊)

► 《雜阿含1007經》, 《別譯雜阿含233經》

14. “Khattiyo dvipadarām setṭho, balibaddo catuppadarām.

Komārī setṭhā bhariyānam, yo ca puttāna pubbajo”ti.

“Sambuddho dvipadarām setṭho, ājānīyo catuppadarām;

Sussūsā setṭhā bhariyānam, yo ca puttānamassavo”ti.

(S.1.15/I,7.)

(S.1.15.) (5) Saṇamānasuttam 大林(響,令我恐怖)

► 《雜阿含1335經》, 《別譯雜阿含355經》, S.9.12.

15. “Thite majjhānhike kāle, sannisīvesu pakkhisu.

Saṇateva brahāraññam, tam bhayam paṭibhāti man”ti.

“Thite majjhānhike kāle, sannisīvesu pakkhisu;

Saṇateva brahāraññam, sā rati paṭibhāti man”ti.

(S.1.16.) (6) Niddātandīsuttam 睡眠.懶惰(打呵欠)

► 《雜阿含598經》, 《別譯雜阿含175經》

16. “Niddā tandī vijambhitā, aratī bhattasammado.

Etena nappakāsatī, ariyamaggo idha pāñinan”ti.
 “Niddam tandin vijambhitam, aratiṁ bhattasammadaṁ;
 Vīriyena nam pañāmetvā, ariyamaggo visujjhati”ti.

(S.1.17.) (7) Dukkarasuttam 難為(難忍)

►《雜阿含600經》，《別譯雜阿含174經》

17. “Dukkaram duttitikkhañca, abyattena ca sāmaññam.
 Bahūhi tattha sambādhā, yattha bālo visidati”ti.
 “Katiham careyya sāmaññam, cittam ce na nivāraye;
 Pade pade visideyya, saṅkappānam vasānugo”ti.
 “Kummova aṅgāni sake kapāle, samodaham bhikkhu manovitakke.
 Anissito aññamahethayāno, parinibbuto nūpavadeyya kañcī”ti.

(S.1.18.) (8) Hirīsuttam 懈(制止、減少(惡))

►《雜阿含578經》，《別譯雜阿含163經》，《法句經》Dhp.v.143.

18. “Hirīnisedho puriso, koci lokasmim vijati.
 Yo nindam apabodhati, asso bhadro kasāmivā”ti.
 “Hirīnisedhā tanuyā, ye caranti sadā satā;
 Antam dukkhassa pappuya, caranti visame saman”ti.

(S.1.19./I,8.)

(S.1.19.) (9) Kuṭikāsuttam 茅屋(有否)

►《雜阿含584經》，《別譯雜阿含168經》

19. “Kacci te kuṭikā natthi, kacci natthi kulāvakā.
 Kacci santānakā natthi, kacci muttosi bandhanā”ti.
 “Taggha me kuṭikā natthi, taggha natthi kulāvakā.
 Taggha santānakā natthi, taggha muttomhi bandhanā”ti.
 “Kintāham kuṭikam brūmi, kiṁ te brūmi kulāvakam;
 Kiṁ te santānakam brūmi, kintāham brūmi bandhanam”ti.
 “Mātarām kuṭikam brūsi, bhariyam brūsi kulāvakam;
 Putte santānake brūsi, tanhām me brūsi bandhanam”ti.
 “Sāhu te kuṭikā natthi, sāhu natthi kulāvakā;
 Sāhu santānakā natthi, sāhu muttosi bandhanā”ti.

(S.1.20.) (10) Samiddhisuttam (具壽)三彌提(行乞不享樂)

►《雜阿含1078經》，《別譯雜阿含17經》

20. Evarā me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Tapodārāme. Atha kho āyasmā Samiddhi rattiyā paccūsasamayaṁ paccutthāya yena Tapodā tenupasaṅkami gattāni parisicītum. Tapode gattāni parisicītvā paccuttaritvā ekacīvara atthāsi gattāni pubbāpayamāno. Atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappam Tapodam obhāsetvā yena āyasmā Samiddhi tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā vehāsam ṭhitā āyasmantaṁ Samiddhim gāthāya ajjhabhāsi--

“Abhutvā bhikkhasi bhikkhu, na hi bhutvāna bhikkhasi.
 Bhutvāna bhikkhu bhikkhassu, mā tam kālo upaccagā”ti.

(S.1.20./I,9.) “Kālam voham na jānāmi, Channo kālo na dissati.

Tasmā abhutvā bhikkhāmi, mā marū kālo upaccagā”ti.

Atha kho sā devatā pathaviyam patitthahitvā āyasmantam Samiddhim etadavoca--“Daharo tvam bhikkhu, pabbajito susu kālakeso, bhadrena yobbanena samannāgato, paṭhamena vayasā, anikkīlitavī kāmesu. Bhunja, bhikkhu, mānusake kāme; mā sanditthikam hitvā kālikam anudhāvī”ti.

“Na khvāham, āvuso, sanditthikam hitvā kālikam anudhāvāmi. Kālikāñca khvāham, āvuso, hitvā sanditthikam anudhāvāmi. Kālikā hi, āvuso, kāmā vuttā Bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā; ādīnavo ettha bhiyyo. Sanditthiko ayam dhammo akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī”ti.

“Kathañca, bhikkhu, kālikā kāmā vuttā Bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo? Katham sanditthiko ayam dhammo akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī”ti?

“Aham kho, āvuso, navo acirapabbajito adhunāgato imam dhammadvinayam. Na tāham sakkomi vitthārena ācikkhitum. Ayam so Bhagavā araham sammāsambuddho Rājagahe viharati Tapodārāme. Tam Bhagavantam upasaṅkamitvā etamattham puccha. Yathā te Bhagavā byākaroti tathā nam dhāreyyāsī”ti.

“Na kho, bhikkhu, sukaro so Bhagavā amhehi upasaṅkamitum aññāhi mahesakkhāhi devatāhi parivuto. Sace kho tvam, bhikkhu, tam Bhagavantam upasaṅkamitvā etamattham puccheyyāsi, mayampi āgaccheyyāma dhammassavanāyā”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā Samiddhi tassā devatāya paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi.

(S.1.20./I,10.) Ekamantam nisino kho āyasmā Samiddhi Bhagavantam etadavoca--

“Idhāham bhante, rattiya paccūsasamayam paccuṭṭhāya yena Tapodā tenupasaṅkamim gattāni parisīñcitum. Tapode gattāni parisīñcitvā paccuttaritvā ekacīvaro aṭṭhāsim gattāni pubbāpayamāno. Atha kho, bhante, aññatarā devatā abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevalakappam Tapodam obhāsetvā yenāham tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā vehāsam thitā imāya gāthāya ajjhabhāsi--

“Abhutvā bhikkhasi bhikkhu, na hi bhutvāna bhikkhasi.

Bhutvāna bhikkhu bhikkhassu, mā tam kālo upaccagā”ti.

“Evam vutte aham, bhante, tam devatam gāthāya paccabhāsim--

“Kālarām voham na jānāmi, Channo kālo na dissati;

Tasmā abhutvā bhikkhāmi, mā marū kālo upaccagā”ti.

“Atha kho, bhante, sā devatā pathaviyam patitthahitvā marū etadavoca--‘Daharo tvam, bhikkhu, pabbajito susu kālakeso, bhadrena yobbanena samannāgato, paṭhamena vayasā, anikkīlitavī kāmesu. Bhunja, bhikkhu, mānusake kāme; mā sanditthikam hitvā kālikam anudhāvī”ti.

“Evam vutthāham, bhante, tam devatam etadavocam--‘Na khvāham, āvuso, sanditthikam hitvā kālikam anudhāvāmi; kālikāñca khvāham, āvuso, hitvā sanditthikam anudhāvāmi. Kālikā hi, āvuso, kāmā vuttā Bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā; ādīnavo ettha bhiyyo. Sanditthiko ayam dhammo akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī”ti.

“Evam vutte, bhante, sā devatā marū etadavoca--‘Kathañca, bhikkhu, kālikā kāmā vuttā Bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā; ādīnavo ettha bhiyyo? Katham (S.1.20./I,11.) sanditthiko ayam dhammo akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī”ti? Evam vutthāham, bhante tam devatam etadavocam--‘Aham kho, āvuso, navo acirapabbajito adhunāgato imam dhammadvinayam, na tāham sakkomi

vitthārena ācikkhitum. Ayam so Bhagavā araham sammāsambuddho Rājagahe viharati Tapodārāme. Tam Bhagavantam upasañkamitvā etamattham puccha. Yathā te Bhagavā byākaroti tathā nam dhāreyyāsi””ti.

“Evaṁ vutte, bhante, sā devatā marū etadavoca--‘Na kho, bhikkhu, sukaro so Bhagavā amhehi upasañkamitum, aññāhi mahesakkhāhi devatāhi parivuto. Sace kho, tvam bhikkhu, tam Bhagavantam upasañkamitvā etamattham puccheyyāsi, mayampi āgaccheyyāma dhammassavanāyā’ti. Sace, bhante, tassā devatāya saccam vacanam, idheva sā devatā avidūre”ti.

Evaṁ vutte, sā devatā āyasmantam Samiddhim etadavoca--“Puccha, bhikkhu, puccha, bhikkhu, yamahaṁ anuppatta”ti.

Atha kho Bhagavā tam devataṁ gāthāhi ajjhabhāsi--

“Akkheyyasaññino sattā, akkheyyasmiṁ patiṭṭhitā;

Akkheyyaṁ apariññāya, yogamāyanti maccuno.

“Akkheyyañca pariññāya, akkhātāram na maññati;

Tañhi tassa na hotīti, yena nam vajjā na tassa atthi.

Sace vijānāsi vadēhi yakkhā”ti.

“Na khvāham, bhante, imassa Bhagavatā sañkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāmi. Sādhu me, bhante, Bhagavā tathā bhāsatu yathāham imassa Bhagavatā sañkhittena bhāsitassa vitthārena attham jāneyyan”ti.

“Samo visesī uda vā nihmo, yo maññatī so vivadetha tena.

(S.1.20./I,12.) Tisu vidhāsu avikampamāno, samo visesīti na tassa hoti.

Sace vijānāsi vadēhi yakkhā”ti.

“Imassāpi khvāham, bhante, Bhagavatā sañkhittena bhāsitassa na vitthārena attham ājānāmi. Sādhu me, bhante, Bhagavā tathā bhāsatu yathāham imassa Bhagavatā sañkhittena bhāsitassa vitthārena attham jāneyyan”ti.

“Pahāsi sañkham na vimānamajjhagā, acchechchi tañham idha nāmarūpe.

Tam chinnaganthanam anigham nirāsam, pariyesamānā nājjhagamuṁ.

Devā manussā idha vā huram vā, saggesu vā sabbanivesanesu.

Sace vijānāsi vadēhi yakkhā”ti.

“Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā sañkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmi--

“Pāpam na kayirā vacasā manasā,

Kāyena vā kiñcana sabbaloke.

Kāme pahāya satimā sampajāno,

Dukkham na sevetha anatthasamhitan”ti.

Nandanavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Nandanā Nandati ceva, Natthiputtasamena ca;

Khattiyo Sañamāno ca, Niddātandī ca Dukkaram.

Hirī Kuṭikā navamo, dasamo vutto Samiddhināti.

(S.1.21./I,S.13.)

3. Sattivaggo 劍品

(S.1.21.) (1) Sattisuttam (如)矛(刺,如頭燃)

► 《雜阿含586經》, 《別譯雜阿含170經》, S.2.16.

21. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhitā kho sā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Sattiyā viya omaṭho, ḍayhamānova matthake;

Kāmarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbaje”ti.

“Sattiyā viya omaṭho, ḍayhamānova matthake;

Sakkāyadiṭṭhipahānāya, sato bhikkhu paribbaje”ti.

(S.1.22.) (2) Phusatisuttam 觸(犯無觸者)

► 《雜阿含1275經》, 《別譯雜阿含273經》, *偈--《法句經》Dhp.v.125., 《經集》Sn.v.662.

22. “Nāphusantam phusati ca, phusantañca tato phuse;

Tasmā phusantarī phusati, appaduṭṭhapadosinan”ti.

“Yo appaduṭṭhassa narassa dussati, suddhassa posassa anaṅgañassa.

Tameva bālam pacceti pāpam, sukhumo rajo paṭivātamva khitto”ti.

(S.1.23.) (3) Jaṭasuttam (內結與外)結

► 《雜阿含599經》, 《別譯雜阿含173經》

23. “Anto jaṭā bahi jaṭā, jaṭāya jaṭitā pajā;

Tam tam Gotama pucchāmi, ko imam vijaṭaye jaṭan”ti.

“Sile patiṭṭhāya naro sapañño, cittam paññañca bhāvayam.

Ātāpī nipako bhikkhu, so imam vijaṭaye jaṭam.

“Yesari rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā;

Khīṇāsavā arahanto, tesam vijaṭitā jaṭā.

“Yattha nāmañca rūpañca, asesari uparujjhati;

Paṭigham rūpasaññā ca, etthesā chijjate jaṭā”ti.

(S.1.24./I,14.)

(S.1.24.) (4) Manonivāraṇasuttam(從哪裡)制止心,(從那裡心不苦)

► 《雜阿含1281經》, 《別譯雜阿含279經》

24. “Yato yato mano nivāraye, na dukkhameti nam tato tato.

Sa sabbato mano nivāraye, sa sabbato dukkhā pamuccati”.

“Na sabbato mano nivāraye, na mano saṃyatattamāgataṁ.

Yato yato ca pāpakam, tato tato mano nivāraye”ti.

(S.1.25. Arahām) (5) Arahantasuttam 阿羅漢(依慣例說‘我’)

► 《雜阿含581經》, 《別譯雜阿含166經》

25. “Yo hoti bhikkhu arahām katāvī, khīṇāsavo antimadehadhārī.

Aham vadāmītipi so vadeyya, mamañam vadantītipi so vadeyyā”ti.

“Yo hoti bhikkhu arahām katāvī, khīṇāsavo antimadehadhārī.

Aham vadāmītipi so vadeyya, mamañam vadantītipi so vadeyya.

Loke samaññām kusalo viditvā, vohāramattena so vohareyyā”ti.

“Yo hoti bhikkhu arahām katāvī, khīṇāsavo antimadehadhārī.

Mānam nu kho so upagamma bhikkhu, aham vadāmītipi so vadeyya.

Mamām vadantītipi so vadeyyā”ti.
 “Pahīnamānassa na santi ganthā, vidhūpitā mānaganthassa sabbe.
 Sa vītivattona maññataṁ sumedho, (S.1.25./I,15.) aham vadāmītipi so vadeyya.
 “Mamām vadantītipi so vadeyya; loke samaññām kusalo viditvā.
 Vohāramattena so vohareyyā”ti.

(S.1.26.) (6) Pajjotasuttam(世有多少)光

► 《雜阿含1310經》, 《別譯雜阿含309經》, S.2.4

26. “Kati lokasmim pajjotā, yehi loko pakāsati.
 Bhagavantam putthumāgamma, kathām jānemu tam mayan”ti.
 “Cattāro loke pajjotā, pañcamettha na vijjati.
 Divā tapati ādicco, rattimābhāti candimā.
 “Atha aggi divārattim, tattha tattha pakāsati;
 Sambuddho tapatam settho, esā ābhā anuttarā”ti.

(S.1.27.) (7) Sarasuttam 流(何處不流)

► 《雜阿含601經》, 《別譯雜阿含176經》

27. “Kuto sarā nivattanti, kattha vatṭam na vattati.
 Kattha nāmañca rūpañca, asesam uparujjhati”ti.
 “Yattha āpo ca pathavī, tejo vāyo na gādhati;
 Ato sarā nivattanti, ettha vatṭam na vattati.
 Ettha nāmañca rūpañca, asesam uparujjhati”ti.

(S.1.28.) (8) Mahaddhanasuttam 大富(勿貪.欲.不滿)

► 《雜阿含589經》, 《別譯雜阿含183經》

28. “Mahaddhanā mahābhogā, raṭṭhavantopī khattiyā;
 Aññamaññābhigijjhanti, kāmesu analānkata.
 “Tusu ussukkajātesu, bhavasotānusārisu;
 Kedha tañham pajahimsu, ke lokasmim anussukā”ti.
 “Hitvā agāraṁ pabbajitā, hitvā puttām pasurām viyām;
 Hitvā rāgañca dosañca, avijjañca virājiya.
 Khīṇāsavā arahanto, te lokasmim anussukā”ti.

Anussuka (adj.) [an 無 + ussuka 狂熱] eagerless, inactive (無狂熱, 不熱心的)。

(S.1.29./I,16.)

(S.1.29.) (9) Catucakkasuttam 四輪(九門,不淨)

► 《雜阿含588經》, 《別譯雜阿含172經》, S.2.28

29. “Catucakkam navadvāraṁ, puññam lobhena samyutam.
 Pañkajātam mahāvīra, kathām yātrā bhavissatī”ti.
 “Chetvā naddhim varattañca, icchā lobhañca pāpakaṁ;
 Samūlam tañhamabbuyha, evam yātrā bhavissatī”ti.

(S.1.30.) (10) Enijaṅghasuttam 羚羊(悠悠不因欲望分心)

► 《雜阿含602經》, 《別譯雜阿含177經》

30. “Enijaṅgam kisam vīram, appāhāram alolupaṁ;

Sīham vekacaram nāgam, kāmesu anapekkhinam.
 Upasaṅkamma pucchāma, kathām dukkhā pamuccatī”ti.
 “Pañca kāmaguṇā loke, manochaṭṭhā paveditā;
 Ettha chandam virājetvā, evam dukkhā pamuccatī”ti.

Sattivaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Sattiyā Phusati ceva, Jaṭā Manonivāraṇā;
 Arahantena Pajjoto, Sarā Mahaddhanena ca.
 Catucakkrena navamam, Enijaṅghena te dasāti.

4. Satullapakāyikavaggo 沙睹羅巴天群品

(S.1.31.) (1) Sabbhisuttam (與)好品德者(結交.相識)

► 《雜阿含1287經》，《別譯雜阿含285經》

31. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho sambahulā Satullapakāyikā devatāyo abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamimśu; upasaṅkamityā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam attharīnsu. (S.1.31.I,17.) Ekamantam ṭhitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, seyyo hoti na pāpiyo”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, paññā labbhati nāññato”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, sokamajjhe na socatī”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, ñātimajjhe virocatī”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, sattā gacchanti suggatin”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, sattā tiṭṭhanti sātatan”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavantam etadavoca--“Kassa nu kho, Bhagavā, subhāsitān”ti? Sabbāsam vo subhāsitām pariyyayena, api ca mamapi suṇātha--

(S.1.31.I,18.) “Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavarū;

Sataṁ saddhammamaññāya, sabbadukkhā pamuccatī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamanā tā devatāyo Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyimśūti.

(S.1.32.) (2) Maccharisuttam 惶(放逸.不施)

► 《雜阿含1288經》，《別譯雜阿含286經》

32. Ekam̄ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam̄ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho sambahulā Satullapakāyikā devatāyo abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappaṁ Jetavanam̄ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam̄ abhivādetvā ekamantam̄ atṭham̄su. Ekamantam̄ ṭhitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam̄ gātham̄ abhāsi--

“Maccherā ca pamādā ca, evam̄ dānam̄ na dīyati.

Puññam̄ ākaṅkhamānenā, deyyam̄ hoti vijānatā”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Yasseva bhīto na dadāti maccharī, tadevādadato bhayaṁ;

Jighacchā ca pipāsā ca, yassa bhāyati maccharī.

Tameva bālām̄ phusati, asmiṁ loke paramhi ca.

“Tasmā vineyya maccheram̄, dajjā dānam̄ malābhībhū;

Puññāni paralokasmīm̄, patiṭṭhā honti pāṇinan”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi --

“Te matesu na mīyanti, panthānam̄va sahabbajam̄;

Appasmīm̄ ye pavecchanti, esa dhammo sanantano.

“Appasmeke pavecchanti, bahuneke na dicchare;

Appasmā dakkhīṇā dinnā, sahassena samam̄ mitā”ti.

(S.1.32./I,19.) Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Duddadam̄ dadamānānam̄, dukkaram̄ kamma kubbataṁ;

Asanto nānukubbanti, satam̄ dhammo duranvayo.

“Tasmā satañca asataṁ, nānā hoti ito gati;

Asanto nirayaṁ yanti, santo saggaparāyanā”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike etadavoca--“Kassa nu kho, Bhagavā, subhāsitān”ti?

“Sabbāsaṁ vo subhāsitam̄ pariyyayena; api ca mamapi suṇātha --

“Dhammarām̄ care yopi samuñjakam̄ care,

Dārañca posaṁ dadamappakasmīm̄.

Satam̄ sahassānam̄ sahassayāginam̄,

Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavantam̄ gāthāya ajjhabhāsi--

“Kenesa yañño vipulo mahaggato, samena dinnassa na agghameti.

Kathām̄ satam̄ sahassānam̄ sahassayāginam̄,

Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te”ti.

“Dadanti heke visame niviṭṭhā, chetvā vadhitvā atha socayitvā.

Sā dakkhīṇā assumukhā sadanḍā, samena dinnassa na agghameti.

“Evam̄ satam̄ sahassānam̄ sahassayāginam̄;

Kalampi nāgghanti tathāvidhassa te”ti.

(S.1.33./I,20.)

(S.1.33.) (3) Sādhusuttam 善哉(布施)

33. Sāvatthinidānam̄. Atha kho sambahulā Satullapakāyikā devatāyo abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappaṁ Jetavanam̄ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam̄ abhivādetvā ekamantam̄ atṭham̄su.

Ekamantam ṛhitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--

“Sādhu kho, mārisa, dānam;
Maccherā ca pamādā ca, evam dānam na dīyati.
Puññam ākañkhamānenā, deyyam hoti vijānatā”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi --
“Sādhu kho, mārisa, dānam;
Api ca appakasmimpi sāhu dānam”.
“Appasmeke pavecchanti, bahuneke na dicchare;
Appasmā dakkhiṇā dinnā, sahassena samam mitā”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--
“Sādhu kho, mārisa, dānam; appakasmimpi sāhu dānam;
Api ca saddhāyapi sāhu dānam”.
“Dānañca yuddhañca samānamāhu, appāpi santā bahuke jinanti.
Appampi ce saddahāno dadāti, teneva so hoti sukhī paraththā”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--
“Sādhu kho, mārisa, dānam; appakasmimpi sāhu dānam.

(S.1.33./I,21.) Saddhāyapi sāhu dānam; api ca dhammadaddhassāpi sāhu dānam”.

“Yo dhammadaddhassa dadāti dānam, uṭṭhānavīriyādhigatassa jantu.
Atikkamma so vetarañim yamassa, dibbāni ṛhanāni upeti macco”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--
“Sādhu kho, mārisa, dānam; appakasmimpi sāhu dānam;
Saddhāyapi sāhu dānam; dhammadaddhassāpi sāhu dānam.
Api ca viceyya dānampi sāhu dānam”.
“Viceyya dānam Sugatappasatthām, ye dakkhiṇeyyā idha jīvaloke.
Etesu dinnāni mahapphalāni, bījāni vuttāni yathā sukhette”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--
“Sādhu kho, mārisa, dānam; appakasmimpi sāhu dānam;
Saddhāyapi sāhu dānam; dhammadaddhassāpi sāhu dānam.
Viceyya dānampi sāhu dānam; api ca pāñesupi sādhu sarṇyamo”.
“Yo pāñabhūtāni aheṭhayam caram, parūpavādā na karonti pāpan”.
Bhīruṁ pasarīsanti na hi tattha sūraṁ, bhayā hi santo na karonti pāpan”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavantam etadavoca--

(S.1.33./I,22.) “Kassa nu kho, Bhagavā, subhāsitan”ti?

“Sabbāsam vo subhāsitaṁ pariyāyena, api ca mamapi suñātha--
“Saddhā hi dānam bahudhā pasatthām, dānā ca kho dhammapadaṁva seyyo.
Pubbe ca hi pubbatare ca santo, nibbānamevajjhagamum sapaññā”ti.

(S.1.34.) (4) Nasantisuttam (欲)不和平

► 《雜阿含1286經》, 《別譯雜阿含284經》,
*¹偈--A.6.63. ; *²偈--《法句經》Dhp.v.221.

34. Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho sambahulā Satullapakāyikā devatāyo abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasankamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam attham̄su. Ekamantam ṛhitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Na santi kāmā manujesu niccā, santidha kamanīyāni yesu baddho.

Yesu pamatto apunāgamanam, anāgantā puriso maccudheyyā”ti.
 “Chandajaṁ aghaṁ chandajaṁ dukkhaṁ;
 Chandavinayā aghavinayo.
 Aghavinayā dukkhavinayo”ti.
^{*1}“Na te kāmā yāni citrāni loke, saṅkapparāgo purisassa kāmo.
 Tiṭṭhanti citrāni tatheva loke, athettha dhīrā vinayanti chandaṁ.
 (S.1.34./I,23.)^{*2}“Kodhaṁ jahe vippajaheyya mānam, saṁyojanam sabbamatikkameyya.
 Tam nāmarūpasimmasajjamānam, akiñcanam nānupatanti dukkhā.
 “Pahāsi saṅkhām na vimānamajjhagā, acchechchi taṇhām idha nāmarūpe.
 Tam chinnaganthaṁ anighaṁ nirāsam, pariyesamānā nājjhagamūṁ.
 Devā manussā idha vā huram vā, saggesu vā sabbanivesanesū”ti.
 “Tam ce hi nāddakkhum tathāvimuttam (iccāyasmā mogharājā),
 Devā manussā idha vā huram vā.
 Naruttamam atthacaram narānam, ye tam namassanti pasaṁsiyā te”ti.
 “Pasaṁsiyā tepi bhavanti bhikkhū (mogharājāti Bhagavā),
 Ye tam namassanti tathāvimuttam.
 Aññāya dhammaṁ vicikiccham pahāya,
 Saṅgātigā tepi bhavanti bhikkhū”ti.

(S.1.35.) (5) Ujjhānasaññisuttam 找喳(自己現這樣, 實際是別樣)

► 《雜阿含1277經》, 《別譯雜阿含275經》

35. Ekarām samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho sambahulā Ujjhānasaññikā devatāyo abhikkantāya rattiyaṁ abhikkantavaṇṇā kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasānkamīṁsu; upasānkamitvā vehāsam aṭṭhaṁsu. (S.1.35./I,24.) Vehāsam ṭhitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Aññathā santamattānam, aññathā yo pavedaye;
 Nikacca kitavasseva, bhuttaṁ theyyena tassa tam.
 “Yañhi kayirā tañhi vade, yañi na kayirā na tam vade;
 Akarontam bhāsamānānam, parijānanti pañditā”ti.
 “Na yidam bhāsitamattena, ekantasavanena vā;
 Anukkamitave sakkā, yāyam paṭipadā daḷhā.
 Yāya dhīrā pamuccanti, jhāyino mārabandhanā.
 “Na ve dhīrā pakubbanti, viditvā lokapariyāyam.
 Aññāya nibbutā dhīrā, tiṇṇā loke visattikan”ti.

Atha kho tā devatāyo pathaviyam patiṭṭhahitvā Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavantam etadavocum--“Accayo no, bhante, accagamā yathābālam yathāmūlham yathā-akusalam, yā mayam Bhagavantam āsādetabbaram amaññimhā. Tāsam no, bhante, Bhagavā accayam accayato paṭiggaṇhātu āyatim samvarāyā”ti. Atha kho Bhagavā sitam pātvākāsi. Atha kho tā devatāyo bhiyyosomattāya ujjhāyantiyo vehāsam abbhuggañchum. Ekā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Accayam desayantīnam, yo ce na patiganhati;
 Kopantaro dosagaru, sa veram paṭīmuñcati”ti.
 “Accayo ce na vijjetha, nocidhāpagataṁ siyā.
 Verāni na ca sammeyyurā, kenīdha kusalo siyā”ti.
 “Kassaccayā na vijjanti, kassa natthi apāgataṁ;

Ko na sammohamāpādi, ko ca dhīro sadā sato”ti.

(S.1.35./I,25.) “Tathāgatassa Buddhassa, sabbabhūtānukampino.

Tassaccayā na vijjanti, tassa natthi apāgatam.

So na sammohamāpādi, sova dhīro sadā sato”ti.

“Accayam desayanñinām, yo ce na paṭiganhati;

Kopantaro dosagaru, sa veram paṭimuñcati.

Tam veram nābhinandāmi, paṭiggañhāmi voccyan”ti.

(S.1.36.) (6) Saddhāsuttam 信(為伴侶)

►《雜阿含1286經》，《別譯雜阿含284經》

36. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapindikassa ārāme. Atha kho sambahulā Satullapakāyikā devatāyo abhikkantāya rattiyā abhikkantavanñā kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasāñkamirñsu; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam attharñsu. Ekamantam thitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Saddhā dutiyā purisassa hoti, no ce assaddhiyam avatiñthati.

Yaso ca kittī ca tatvassa hoti, saggañca so gacchati sarīram vihāyā”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi --

“Kodham jahe vippajaheyya mānam, samyojanam sabbamatikkameyya.

Tam nāmarūpasimmasajjamānam, akiñcanam nānupatanti saṅgā”ti.

“Pamādamanuyuñjanti bālā dummedhino janā;

Appamādañca medhāvī, dhanam setthamva rakkhati.

“Mā pamādamanuyuñjetha, mā kāmarati santhavam;

Appamatto hi jhāyanto, pappoti paramam sukhan”ti.

(S.1.37./I,26.)

(S.1.37.) (7) Samayasuttam (林中大集)會

►《雜阿含1192經》，《別譯雜阿含105經》，D.20. Mahāsamayasuttam大會經

37. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim Mahāvane mahatā bhikkhusaṅghena saddhim pañcamattehi bhikkhusatehi sabbeheva arahantehi; dasahi ca lokadhātūhi devatā yebhuyyena sannipatitā honti Bhagavantam dassanāya bhikkhusaṅghañca. Atha kho catunnam suddhāvāsakāyikānam devatānam etadahosi--“Ayam kho Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim mahāvane mahatā bhikkhusaṅghena saddhim pañcamattehi bhikkhusatehi sabbeheva arahantehi; dasahi ca lokadhātūhi devatā yebhuyyena sannipatitā honti Bhagavantam dassanāya bhikkhusaṅghañca. Yamnūna mayampi yena Bhagavā tenupasāñkameyyāma; upasañkamitvā Bhagavato santike paccekañ gātham bhāseyyāmā”ti.

Atha kho tā devatā--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya pasāritañ vā bāham samiñjeyya. Evameva--suddhāvāsesu devesu antarahitā Bhagavato purato pāturañhesum. Atha kho tā devatā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam attharñsu. Ekamantam thitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Mahāsamayo pavanasmim, devakāyā samāgatā;

Āgatamha imam dhammasamayam, dakkhitāye aparājitasaṅghan”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Tatra bhikkhavo samādahañsu, cittamattano ujukam akam̄su.

Sārathīva nettāni gahetvā, indriyāni rakkhanti paññitā”ti.

(S.1.37.I,27.) Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
“Chetvā khīlam chetvā paligham, indakhīlam ūhacca manejā.
Te caranti suddhā vimalā, cakkhumatā sudantā susunāgā”ti.
Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
“Ye keci Buddham saraṇam gatāse, na te gamissanti apāyabhūmim.
Pahāya mānusam deham, devakāyam paripūressant”ti.

(S.1.38.) (8) Sakalikasuttam 岩石破片(世尊傷足)

►《雜阿含1289經》，《別譯雜阿含287經》

38. Evaṁ me sutarā--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Maddakucchismiṁ Migadāye. Tena kho pana samayena Bhagavato pādo sakalikāya khato hoti. Bhusā sudam Bhagavato vedanā vattanti sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā; tā sudam Bhagavā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno. Atha kho Bhagavā catugguṇam saṅghāṭin paññāpetvā dakkhiṇena passena sīhaseyyam kappeti pāde pādaṁ accādhāya sato sampajāno.

Atha kho sattasatā Satullapakāyikā devatāyo abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā kevalakappaṁ Maddakucchim obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ atṭhamiṁsu. Ekamantaṁ ṭhitā kho ekā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--(S.1.38.I,28.) “Nāgo vata, bho, Samaṇo Gotamo; nāgavatā ca samuppannā sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--“Sīho vata, bho, Samaṇo Gotamo; sīhavatā ca samuppannā sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--“Ajānīyo vata, bho, Samaṇo Gotamo; ājānīyavatā ca samuppannā sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--“Nisabho vata, bho, Samaṇo Gotamo; nisabhavatā ca samuppannā sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--“Dhorayho vata, bho, Samaṇo Gotamo; dhorayhavatā ca samuppannā sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--“Danto vata, bho, Samaṇo Gotamo; dantavatā ca samuppannā sārīrikā vedanā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno”ti.

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imam udānam udānesi--“Passa samādhiṁ subhāvitam cittañca suvimuttam, na cābhinataṁ na cāpanataṁ na ca sasaṅkhāraniggayhavāritagataṁ. Yo evarūpam purisanāgam purisasham (S.1.38.I,29.) purisa-ājānīyam purisanisabham purisadhorayham purisadantam atikkamitabbam maññeyya kimaññatra adassanā”ti.

“Pañcavedā satam samaṁ, tapassī brāhmaṇa caram;

Cittañca nesam na sammā vimuttam, hīnattharūpā na pāraṅgamā te.

“Taṇhādhipannā vatasīlabaddhā, lūkham tapam vassasatam carantā.

Cittañca nesam na sammā vimuttam, hīnathtarūpā na pāraṅgamā te.

“Na mānakāmassa damo idhatthi, na monamatthi asamāhitassa.

Eko araññe viharām pamatto, na maccudheyyassa tareyya pāran”ti.

“Mānam pahāya susamāhitatto, sucetaso sabbadhi vippamutto.

Eko araññe viharāmappamatto, sa maccudheyyassa tareyya pāran”ti.

(S.1.39.) (9) Paṭhamapajjunnadhitusuttam 雲天公主(謗聖法墮叫喚地獄) (1)

► 《雜阿含1274經》, 《別譯雜阿含272經》

39. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Atha kho Kokanadā Pajjunnassa dhītā abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevalakappaṁ Mahāvanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhvādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam thitā kho sā devatā Kokanadā Pajjunnassa dhītā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Vesāliyam vane viharantam, aggam sattassa sambuddham.

(S.1.39./I,30.) Kokanadāhamasmi abhivande, Kokanadā Pajjunnassa dhītā.

“Sutameva pure āsi, dhammo cakkhumatānubuddho;

Sāham dāni sakkhi jānāmi, munino desayato Sugatassa.

“Ye keci ariyam dhammam, vigarahantā caranti dummedhā;

Upenti roruvam ghoram, cirarattam dukkham anubhavanti.

“Ye ca kho ariye dhamme, khantiyā upasamena upetā;

Pahāya mānusam deham, devakāya paripūressanti”ti.

(S.1.40.) (10) Dutiyapajjunnadhitusuttam 雲天公主(不作諸惡) (2)

► 《雜阿含1273經》, 《別譯雜阿含271經》

40. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Atha kho Cūlakokanadā Pajjunnassa dhītā abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevalakappaṁ Mahāvanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhvādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam thitā kho sā devatā Cūlakokanadā Pajjunnassa dhītā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Idhāgamā vijjupabhāsavāṇṇā, Kokanadā Pajjunnassa dhītā.

Buddhañca dhammañca namassamānā, gāthācimā atthavatī abhāsi.

(S.1.40./I,31.) “Bahunāpi kho tam vibhajeyyam, pariyāyena tādiso dhammo.

Saṅkhittamattham lapayissāmi, yāvatā me manasā pariyyattam.

“Pāparam na kayirā vacasā manasā, kāyena vā kiñcana sabbaloke.

Kāme pahāya satimā sampajāno, dukkham na sevetha anatthasamhitam”ti.

* 小紅蓮(Cullākokanadā)乃前經‘紅蓮’(Kokanadā)之妹。

Satullapakāyikavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Sabbhimaccharinā Sādhu, Na santujjhānasaññino;

Saddhā Samayo Sakalikam, ubho Pajjunnadhitaroti.

5. Adittavaggo 燃燒品

(S.1.41.) (1) Ādittasuttam 正在燃(布施搬出)

41. Evam me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevalakappam Jetavanarām obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ atthāsi. Ekamantaṁ thitā kho sā devatā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Ādittasmim agārasmim, yam nīharati bhājanam;

Tam tassa hoti atthāya, no ca yam tattha dayhati.

“Evam ādittako loko, jarāya maraṇena ca;

Nīharetheva dānena, dinnam hoti sunīhatam.

(S.1.41./I,32.) “Dinnam sukhaphalam hoti, nādinnam hoti tam tathā.

Corā haranti rājāno, aggi ḍahati nassati.

“Atha antena jahati, sarīram sapariggaham;

Etadaññāya medhāvī, bhuñjetha ca dadetha ca.

Datvā ca bhutvā ca yathānubhāvam.

Anindito saggamupeti thānan”ti.

(S.1.42.) (2) Kiṁdadasuttam 施何物

► 《雜阿含998經》, 《別譯雜阿含135經》

42. “Kiṁdado balado hoti, kiṁdado hoti vaṇṇado.

Kiṁdado sukhado hoti, kiṁdado hoti cakkhudo.

Ko ca sabbadado hoti, tam me akkhāhi pucchito”ti.

“Annado balado hoti, vatthado hoti vaṇṇado;

Yānado sukhado hoti, dīpado hoti cakkhudo.

“So ca sabbadado hoti, yo dadāti upassayam;

Amataṁ dado ca so hoti, yo dhammadamanusāsatī”ti.

(S.1.43.) (3) Annasuttam 食(為樂)

► 《雜阿含999經》, 《別譯雜阿含136經》, S.2.23

43. “Annamevābhinandanti, ubhaye devamānusā;

Atha ko nāma so yakkho, yam annam nābhinandatī”ti.

“Ye nam dadanti saddhāya, vippasannena cetasā;

Tameva annam bhajati, asmiṁ loke paramhi ca.

“Tasmā vineyya maccheram, dajjā dānam malābhībhū.

Puññāni paralokasmim, patitīthā honti pāñinan”ti.

(S.1.44.) (4) Ekamūlasuttam 一根(是無明)

44. “Ekamūlam dvirāvattam, timalam pañcapattharam;

Samuddaram dvādasāvattam, pātālam atarī isī”ti.

(S.1.45./I,33.)

(S.1.45.) (5) Anomasuttam 完人(見到深奧)

45.“Anomanāmarañ nipuṇatthadassim, paññādadarñ kāmālaye asattam.
Taṁ passatha sabbavidūm sumedhaṁ, ariye pathe kamamānaṁ mahesin”ti.

(S.1.46.) (6) Accharāsuttam 天女(眾圍遶,如服侍毘舍脂眾)

►《雜阿含587經》,《別譯雜阿含171經》

46.“Accharāgaṇasaṅghuṭham, pisācagaṇasevitam;
Vanantarñ mohanam nāma, katham yātrā bhavissati”ti.
“Ujuko nāma so maggo, abhayā nāma sā disā;
Ratho akūjano nāma, dhammadacakkehi samyuto.
“Hirī tassa apālambo, satyassa parivāraṇam;
Dhammāham sārathim brūmi, sammādiṭṭhipurejavam.
“Yassa etādisam yānam, itthiyā purisassa vā;
Sa ve etena yānena, nibbānasseva santike”ti.

(S.1.47.) (7) Vanaropasuttam 造園林(.造橋.掘井)

►《雜阿含997經》,《別譯雜阿含134經》

47.“Kesaṁ divā ca ratto ca, sadā puññam pavaḍḍhati.
Dhammaṭṭhā sīlasampannā, ke janā saggagāmino”ti.
“Ārāmaropā vanaropā, ye janā setukārakā;
Papañca udapānañca, ye dadanti upassayam.
“Tesam divā ca ratto ca, sadā puññam pavaḍḍhati;
Dhammaṭṭhā sīlasampannā, te janā saggagāmino”ti.

(S.1.48.) (8) Jetavanasuttam 祇園(與聖僧交往)

►《雜阿含 593 經》,《別譯雜阿含 187 經》, S.2.20., M.143 Anāthapiṇḍikovādasuttam 教給孤獨經

48.“Idañhi taṁ Jetavanam, isisaṅghanisevitam;
Āvuttham dhammarājena, pītisañjananam mama.

(S.1.48./I,34.) “Kammam vijjā ca dhammo ca, sīlam jīvitamuttamam.
Etena maccā sujhanti, na gottena dhanena vā.
“Tasmā hi paññito poso, sampassam atthamattano;
Yoniso vicine dhammam, evam tattha visujjhati.
“Sāriputtova paññāya, sīlena upasamena ca;
Yopi pāraṅgato bhikkhu, etāvaparamo siyā”ti.

(S.1.49.) (9) Maccharisuttam 慳(生地獄.畜生.夜摩.貧窮家)

49. (Devatā:) “Yedha maccharino loke, kadariyā paribhāsakā.
Aññesam dadamānānam, antarāyakarā narā.
“Kīdiso tesam vipāko, samparāyo ca kīdiso;
Bhagavantam putṭhumāgamma, katham jānemu taṁ mayan”ti.
“Yedha maccharino loke, kadariyā paribhāsakā;
Aññesam dadamānānam, antarāyakarā narā.

(Bhagavā:) “Nirayam tiracchānayonim, yamalokam upapajjare;
 Sace enti manussattam, dalidde jāyare kule.
 “Coḷam piṇḍo ratī khīḍdā, yattha kicchena labbhati;
 Parato āsīsare bālā, tampi tesam na labbhati.
 Diṭṭhe dhammesa vipāko, samparāye ca duggati”ti.
 “Itihetam vijānāma, aññam pucchāma Gotama;
 Yedha laddhā manussattam, vadaññū vītamaccharā.
 “Buddhe pasannā dhamme ca, saṅghe ca tibbagāravā;
 Kīdiso tesam vipāko, samparāyo ca kīdiso.
 Bhagavantam putṭhumāgamma, katham jānemu tam mayan”ti.
 “Yedha laddhā manussattam, vadaññū vītamaccharā;
 Buddhe pasannā dhamme ca, saṅghe ca tibbagāravā.
 Ete saggā pakāsanti, yattha te upapajjare.

(S.1.49./I,35.) “Sace enti manussattam, addhe ājāyare kule.
 Coḷam piṇḍo ratī khīḍdā, yathākicchena labbhati.
 “Parasambhatesu bhogesu, vasavattīva modare;
 Diṭṭhe dhammesa vipāko, samparāye ca suggati”ti.

(S.1.50.) (10) Ghaṭīkārasuttam 陶師(:七比丘生無煩天)

► 《雜阿含595經》，《別譯雜阿含189經》，S.2.24.

50.(Ghaṭīkāro:) “Aviham upapannāse, vimuttā satta bhikkhavo;
 Rāgadosaparikkhīṇā, tiṇṇā loke visattikan”ti.
 “Ke ca te atarum pañkarūm, maccudheyyam suduttaram;
 Ke hitvā mānusam deham, dibbayogam upaccagun”ti.
 “Upako Palagaṇḍo ca, Pukkusāti ca te tayo;
 Bhaddiyo Khanḍadevo ca, Bāhuraggi ca Śingiyo.
 Te hitvā mānusam deham, dibbayogam upaccagun”ti.

(Bhagavā:) “Kusalī bhāsasī tesam, mārapāsappahāyinam;
 Kassa te dhammamaññāya, acchidum bhavabandhanam”ti.
 “Na aññatra Bhagavatā, nāññatra tava sāsanā;
 Yassa te dhammamaññāya, acchidum bhavabandhanam.
 “Yattha nāmañca rūpañca, asesam uparujjhati;
 Tarū te dhammarū idhaññāya, acchidum bhavabandhanam”ti.
 “Gambhīram bhāsasī vācam, dubbijānam sudubbudham;
 Kassa tvam dhammamaññāya, vācam bhāsasi īdisan”ti.
 “Kumbhakāro pure āsim, vekaliṅge ghaṭīkaro.
 Mātāpettibharo āsim, Kassapassa upāsako.

(S.1.50./I,36.) “Virato methunā dharmā, brahmācārī nirāmiso.
 Ahuvā te sagāmeyyo, ahuvā te pure sakhā.
 “Sohamete pajānāmi, vimutte satta bhikkhavo;
 Rāgadosaparikkhīṇe, tiṇne loke visattikan”ti.
 “Evametam tadā āsi, yathā bhāsasi bhaggava;
 Kumbhakāro pure āsi, vekaliṅge ghaṭīkaro.
 Mātāpettibharo āsi, Kassapassa upāsako.
 “Virato methunā dharmā, brahmācārī nirāmiso;
 Ahuvā me sagāmeyyo, ahuvā me pure sakhā”ti.

“Evametaṁ purāṇānam, sahāyānam ahu saṅgamo;
Ubhinnarām bhāvitattānam, sarīrantimadhārinan”ti.

Ādittavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Ādittam Kīmādam Annam, Ekamūla-Anomiyam;
Accharāvanaropajetam, Maccharena Ghaṭīkaroti.

6. Jarāvaggo 老品

(S.1.51.) (1) Jarāsuttam 老(來善何物)

► 《雜阿含1015經》, 《別譯雜阿含242經》

51. “Kīmsu yāva jarā sādhu, kīmsu sādhu patiṭṭhitam.
Kīmsu narānam ratanam, kīmsu corehi dūharan”ti.
“Sīlam yāva jarā sādhu, saddhā sādhu patiṭṭhitā;
Paññā narānam ratanam, puññam corehi dūharan”ti.

(S.1.52.) (2) Ajarasāsuttam (何善)不老

► 《雜阿含1291經》, 《別譯雜阿含289經》

52. “Kīmsu ajarasā sādhu, kīmsu sādhu adhiṭṭhitam.
Kīmsu narānam ratanam, kīmsu corehyahāriyan”ti.
(S.1.52./I,37.) “Sīlam ajarasā sādhu, saddhā sādhu adhiṭṭhitā.
Paññā narānam ratanam, puññam corehyahāriyan”ti.

(S.1.53.) (3) Mittasuttam (何為旅人)友

► 《雜阿含1000經》, 《別譯雜阿含137經》

53. “Kīmsu pavasato mittam, kīmsu mittam sake ghare;
Kīm mittam atthajātassa, kīm mittam samparāyikan”ti.
“Sattho pavasato mittam, mātā mittam sake ghare;
Sahāyo atthajātassa, hoti mittam punappunam.
Sayamkatāni puññāni, tam mittam samparāyikan”ti.

(S.1.54.) (4) Vatthusuttam (何者人)宅地

► 《雜阿含1005經》, 《別譯雜阿含231經》

54. “Kīmsu vatthu manussānam, kīmsūdha paramo sakha.
Kīmsu bhūtā upajīvanti, ye pāṇā pathavissitā”ti.
“Puttā vatthu manussānam, bhariyā ca paramo sakha.
Vuṭṭhim bhūtā upajīvanti, ye pāṇā pathavissitā”ti.

(S.1.55.) (5) Paṭhamajanasuttam (何物人)生因(1)

► 《雜阿含1018經》, 《別譯雜阿含245經》

55. “Kīmsu janeti purisam, kīmsu tassa vidhāvati;
Kīmsu samsāramāpādi, kīmsu tassa mahabbhayam”ti.

“Taṇhā janeti purisam, cittamassa vidhāvati;
Satto saṃsāramāpādi, dukkhamassa mahabbhayan”ti.

(S.1.56.) (6) Dutiyajanasuttam (何物人)生因(2)

►《雜阿含1016經》，《別譯雜阿含243經》

56. “Kiṃsu janeti purisam, kiṃsu tassa vidhāvati.
Kiṃsu saṃsāramāpādi, kismā na parimuccatī”ti.

“Taṇhā janeti purisam, cittamassa vidhāvati;
Satto saṃsāramāpādi, dukkhā na parimuccatī”ti.

(S.1.57./I,38.)

(S.1.57.) (7) Tatiyajanasuttam (何物人)生因(3)

►《雜阿含1017經》，《別譯雜阿含244經》

57. “Kiṃsu janeti purisam, kiṃsu tassa vidhāvati.
Kiṃsu saṃsāramāpādi, kiṃsu tassa parāyanan”ti.

“Taṇhā janeti purisam, cittamassa vidhāvati;
Satto saṃsāramāpādi, kammarātāna tassa parāyanan”ti.

(S.1.58.) (8) Uppathasuttam (何者為)邪道

►《雜阿含1019經》，《別譯雜阿含246經》

58. “Kiṃsu uppatho akkhāto, kiṃsu rattindivakkhayo.
Kiṃ malātā brahmacariyassa, kiṃ sinānamanodakan”ti.
“Rāgo uppatho akkhāto, vayo rattindivakkhayo;
Itthī malātā brahmacariyassa, etthāyañca sajgate pajā.
Tapo ca brahmacariyañca, tam sinānamanodakan” ti.

(S.1.59.) (9) Dutiyasuttam (何者老來)伴

►《雜阿含1014經》，《別譯雜阿含241經》

59. “Kiṃsu dutiyā purisassa hoti, kiṃsu cenātāna pasāsatī.
Kissa cābhīrato macco, sabbadukkhā pamuccatī”ti.
“Saddhā dutiyā purisassa hoti, paññātāna cenātāna pasāsatī;
Nibbānābhīrato macco, sabbadukkhā pamuccatī”ti.

(S.1.60.) (10) Kavisuttam 詩人(浸淫於偈頌)

►《雜阿含1021經》，《別譯雜阿含248經》

60. “Kiṃsu nidānatāna gāthānatāna, kiṃsu tāsātāna viyañjanatāna;
Kiṃsu sannissitātāna gāthā, kiṃsu gāthānatāna māsayo”ti.
“Chando nidānatāna gāthānatāna, akkharātāna tāsātāna viyañjanatāna.
Nāmasannissitātāna gāthā, kavi gāthānatāna māsayo”ti.

Jarāvaggo chaṭṭho.

Tassuddānatāna--

Jarā Ajarasātāna Mittatāna, Vatthu tīṇi Janāni ca;

Uppatho ca Dutiyo ca, Kavinā pūrito vaggoti.
(S.1.61./I,39.)

7. Addhavaggo 勝品

(S.1.61.) (1) Nāmasuttam 名(為勝一切)

►《雜阿含1020經》,《別譯雜阿含247經》

61. “Kīmsu sabbam addhabhavi, kīmā bhiyyo na vijjati.
Kissassu ekadhammassa, sabbeva vasamanvagū”ti.
“Nāmarī sabbam addhabhavi, nāmā bhiyyo na vijjati;
Nāmassa ekadhammassa, sabbeva vasamanvagū”ti.

(S.1.62.) (2) Cittasuttam (依)心(導世間)

►《雜阿含 1009 經》,《別譯雜阿含 236 經》,《增支部》A.4.186. Ummagga(導管),《中阿含 172 經》
心經(前分),《佛說意經》(大 1.901 下)

62. “Kenassu nīyati loko, kenassu parikassati.
Kissassu ekadhammassa, sabbeva vasamanvagū”ti.
“Cittena nīyati loko, cittena parikassati;
Cittassa ekadhammassa, sabbeva vasamanvagū”ti.

(S.1.63.) (3) Taṇhāsuttam 渴愛(導世間)

63. “Kenassu nīyati loko, kenassu parikassati.
Kissassu ekadhammassa, sabbeva vasamanvagū”ti.
“Taṇhāya nīyati loko, taṇhāya parikassati;
Taṇhāya ekadhammassa, sabbeva vasamanvagū”ti.

(S.1.64.) (4) Samyojanasuttam (何物世間)結

►《雜阿含1010經》,《別譯雜阿含237經》

64. “Kīmsu samyojano loko, kīmsu tassa vicāraṇam.
Kissassu vippahānena, nibbānam iti vuccatī”ti.
“Nandīsamyojano loko, vitakkassa vicāraṇam;
Taṇhāya vippahānena, nibbānam iti vuccatī”ti.

(S.1.65.) (5) Bandhanasuttam (何物世間)縛

65. “Kīmsu sambandhano loko, kīmsu tassa vicāraṇam.
Kissassu vippahānena, sabbam chindati bandhanan”ti.
(S.1.65./I,40.) “Nandīsambandhano loko, vitakkassa vicāraṇam.
Taṇhāya vippahānena, sabbam chindati bandhanan”ti.

(S.1.66. Abbhāhata(使痛苦) (6) Attahatasuttam(以何)殺自己

66. “Kenassubbhāhato loko, kenassu parivārito;

Kena sallena otīṇo, kissa dhūpāyito sadā”ti.
“Maccunābbhāhato loko, jarāya parivārīto;
Taṇhāsallena otīṇo, icchādhūpāyito sadā”ti.

(S.1.67) (7) Uḍditasuttam (以何物世間)繼

67. “Kenassu uḍdito loko, kenassu parivārīto.
Kenassu pihito loko, kismiṁ loko patiṭṭhīto”ti.
“Taṇhāya uḍdito loko, jarāya parivārīto;
Maccunā pihito loko, dukkhe loko patiṭṭhīto”ti.

(S.1.68.) (8) Pihtasuttam (以何物世間)禁閉

►《雜阿含1011經》, 《別譯雜阿含238經》

68. “Kenassu pihito loko, kismiṁ loko patiṭṭhīto.
Kenassu uḍdito loko, kenassu parivārīto”ti.
“Maccunā pihito loko, dukkhe loko patiṭṭhīto.
Taṇhāya uḍdito loko, jarāya parivārīto”ti.

(S.1.69.) (9) Icchāsuttam 欲望(捕捉世間)

69. “Kenassu bajjhātī loko, kissa vinayāya muccati.
Kissassu vippahānena, sabbaṁ chindati bandhanā”ti.
“Icchāya bajjhātī loko, icchāvinayāya muccati;
Icchāya vippahānena, sabbaṁ chindati bandhanā”ti.

(S.1.70./I,41.)

(S.1.70.) (10) Lokasuttam (以何物生)世間

►《雜阿含1008經》, 《別譯雜阿含234-235經》, S.1.74.

70. “Kismiṁ loko samuppanno, kismiṁ kubbati santhavām.
Kissa loko upādāya, kismiṁ loko vihaññatī”ti.
“Chasu loko samuppanno, chasu kubbati santhavām;
Channameva upādāya, chasu loko vihaññatī”ti.

Addhavaggo sattamo.

Tassuddānaṁ--

Nāmam Cittañca Taṇhā ca, Saṁyojanañca Bandhanā;
Abbhāhatuḍdito Pihito, Icchā Lokena te dasāti.

8. Chetvāvaggo 斷品

(S.1.71.) (1) Chetvāsuttam 殺(忿樂寢臥)

►《雜阿含1285經》, 《別譯雜阿含283經》

71. Sāvatthinidānaṁ. Ekamantāṁ ṭhitā kho sā devatā Bhagavantāṁ gāthāya
ajjhabhāsi--
“Kiṁsu chetvā sukham seti, kiṁsu chetvā na socati.

Kissassu ekadhammassa, vadham rocesi Gotama”ti.
 “Kodham chetvā sukham seti, kodham chetvā na socati.
 Kodhassa visamūlassa, madhuraggassa devate.
 Vadham ariyā pasamsanti, tañhi chetvā na socatī”ti.

(S.1.72.) (2) Rathasuttam (何物)車(標誌)

► 《雜阿含1022經》, 《別譯雜阿含249經》

72. “Kiṁsu rathassa paññānam, kiṁsu paññānamaggino.
 Kiṁsu ratthassa paññānam, kiṁsu paññānamitthiyā”ti.

(S.1.72./I,42.) “Dhajo rathassa paññānam, dhūmo paññānamaggino.
 Rājā ratthassa paññānam, bhattā paññānamitthiyā”ti.

(S.1.73.) (3) Vittasuttam (信乃最勝)富(=滿足)

► 《雜阿含1013經》, 《別譯雜阿含240經》

73. “Kiṁsūdha vittam purisassa settham, kiṁsu sucinō sukhamāvahati.
 Kiṁsu have sādutaram rasānam, kathamjīvīm jīvitamāhu setthan”ti.
 “Saddhīdha vittam purisassa settham, dhammo sucinō sukhamāvahati.
 Saccam have sādutaram rasānam, paññājīvīm jīvitamāhu setthan”ti.

(S.1.74.) (4) Vuṭthisuttam 雨(乃降最上)

► 《雜阿含1008經》, 《別譯雜阿含234-235經》, S.1.70

74. “Kiṁsu uppatatam settham, kiṁsu nipatatam varam;
 Kiṁsu pavajamānānam, kiṁsu pavadatam varan”ti.
 “Bījam uppatatam settham, vuṭṭhi nipatatam varā;
 Gāvo pavajamānānam, putto pavadatam varoti.
 “Vijā uppatatam setthā, avijā nipatatam varā;
 Saṅgo pavajamānānam, Buddho pavadatam varo”ti.

(S.1.75.) (5) Bhītāsuttam (信柔辨慷慨不)恐怖

► 《雜阿含596經》, 《別譯雜阿含181經》, S.2.17.

75. “Kiṁsūdha bhītā janatā anekā, maggo canekāyatanaappavutto.
 Pucchāmi tam Gotama bhūripañña, kismim thito paralokam na bhāye”ti.
 “Vācam manañca pañidhāya sammā, kāyena pāpāni akubbamāno.
 Bavhannapānam gharamāvasanto, (S.1.75./I,43) saddho mudū saṁvibhāgī^{vadaññū}.
 Etesu dhammesu thito catūsu, dhamme thito paralokam na bhāye”ti.

(S.1.76.) (6) Najīratisuttam (何老何)不老

76. “Kiṁ jīrati kiṁ na jīrati, kiṁsu uppathoti vuccati.
 Kiṁsu dhammānam paripantho, kiṁsu rattindivakkhayo.
 Kiṁ malañcā brahmacariyassa, kiṁ sinānamanodakam.
 “Kati lokasmim chiddāni, yattha vittam na tiṭṭhati;
 Bhagavantam putthumāggamma, katham jānemu tam mayan”ti.

“Rūpam jīrati maccānam, nāmagottam na jīrati;
 Rāgo uppathoti vuccati.
 “Lobho dhammānam paripantho, vayo rattindivakkhayo;
 Itthī malam brahmacariyassa, ethhāyam sajjate pajā.
 Tapo ca brahmacariyañca, tam sinānamanodakam.
 “Cha lokasmim chiddāni, yattha vittam na tiṭṭhati;
 Ālasyañca pamādo ca, anuṭṭhānam asaṁyamo.
 Niddā tandī ca te chidde, sabbaso tam vivajjaye”ti.

(S.1.77.) (7) Issariyasuttam (自在為世間)主(=統治者)

►《雜阿含1292經》，《別譯雜阿含290經》

77. “Kiṁsu issariyam loke, kiṁsu bhaṇḍānamuttamam.
 Kiṁsu satthamalam loke, kiṁsu lokasmimabbudam.
 “Kiṁsu harantam vārenti, haranto pana ko piyo;
 Kiṁsu punappunāyatam, abhinandanti paṇḍitā”ti.
 “Vaso issariyam loke, itthī bhaṇḍānamuttamam;
 Kodho satthamalam loke, corā lokasmimabbudā.
 “Coran harantam vārenti, haranto samano piyo;
 Samanam punappunāyatam, abhinandanti paṇḍitā”ti.

(S.1.78./I,44.)

(S.1.78.) (8) Kāmasuttam (何者不與)欲愛

78. “Kimatthakāmo na dade, kim macco na pariccaje.
 Kiṁsu muñceyya kalyāṇam, pāpikaṁ na ca mocaye”ti.
 “Attānam na dade poso, attānam na pariccaje;
 Vācam muñceyya kalyāṇam, pāpikañca na mocaye”ti.

(S.1.79.) (9) Pātheyyasuttam (何者包)糧食

►《雜阿含1292經》，《別譯雜阿含290經》

79. “Kiṁsu bandhati pātheyyam, kiṁsu bhogānamāsayo;
 Kiṁsu naram parikassati, kiṁsu lokasmi dujjaham.
 Kismin baddhā puthū sattā, pāsenā akuṇī yathā”ti.
 “Saddhā bandhati pātheyyam, sirī bhogānamāsayo;
 Icchā naram parikassati, icchā lokasmi dujjahā.
 Icchābaddhā puthū sattā, pāsenā sakuṇī yathā”ti.

(S.1.80.) (10) Pajjotasuttam (何者世間)光

80. “Kiṁsu lokasmi pajjoto, kiṁsu lokasmi jāgaro.
 Kiṁsu kamme sajīvānam, kimassa iriyāpatho.
 “Kiṁsu alasam analasañca, mātā puttāmva posati;
 Kim bhūtā upajīvanti, ye pāñā pathavissitā”ti.
 “Paññā lokasmi pajjoto, sati lokasmi jāgaro;
 Gāvo kamme sajīvānam, sītassa iriyāpatho.
 “Vuṭṭhi alasam analasañca, mātā puttāmva posati;

Vuṭṭhim bhūtā upajīvanti, ye pāṇā pathavissitā”ti.

(S.1.81.) (11) Araṇasuttaṁ (此世誰)無諍

81. “Kesūdha arañā loke, kesam vusitarā na nassati.

Kedha iccham parijānanti, kesam bhojissiyām sadā.

(S.1.81./I,45.) “Kiṁsu mātā pitā bhātā, vandanti naṁ patiṭṭhitam.

Kiṁsu idha jātihīnam, abhivādenti khattiyā”ti.

“Samañīdha arañā loke, samañānam vusitarā na nassati;

Samañā iccham parijānanti, samañānam bhojissiyām sadā.

“Samañām mātā pitā bhātā, vandanti naṁ patiṭṭhitam.

Samañīdha jātihīnam, abhivādenti khattiyā”ti.

Chetvāvaggo atthamo.

Tassuddānam--

Chetvā Rathañca Vittañca, Vuṭṭhi Bhītā Nājīrati;

Issarañ Kāmañ Pātheyyañ, Pajjoto Araṇena cāti.

~Devatāsaṁyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

[▲top 回目錄 \(S.2.1./I,46.\)](#)

(S.2.)(2) Devaputtasamāyuttam 天子相應(30 suttas)

1. Pathamavaggo 第一〔迦葉〕品

(S.2.1.) (1) Paṭhamakassapasuttam迦葉(天子問比丘法)(1)

►《雜阿含經》1317-1318經，《別譯雜阿含經》316-317經

82. Evarñ me sutarñ--Ekañ samayañ Bhagavā Sāvatthiyañ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Kassapo devaputto abhikkantāya rattiyañ abhikkantavañño kevalakapparñ Jetavanarñ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam thito kho Kassapo devaputto Bhagavantam etadavoca--“Bhikkhum Bhagavā pakāsesi, no ca bhikkhuno anusāsan”ti¹. “Tena hi Kassapa, taññeveththa paṭibhātū”ti.

“Subhāsitassa sikkhetha, samaññupāsanassa ca;

Ekāsanassa ca raho, cittavūpasamassa cā”ti.

Idamavoca Kassapo devaputto; samanuñño Satthā ahosi. Atha kho Kassapo devaputto “Samanuñño me Satthā”ti Bhagavantam abhivādetvā padakkhiñam katvā tatthevantaradhāyīti.

(S.2.2.) (2) Dutiyakassapasuttam迦葉(天子:比丘應禪思)(2)

►《雜阿含經》1317-1318經，《別譯雜阿含經》316-317經，S.2.14.

83. Sāvatthinidānam. Ekamantam thito kho Kassapo devaputto Bhagavato santike imarñ gātham abhāsi--

“Bhikkhu siyā jhāyī vimuttacitto,

Ākañkhe ce hadayassānupattim.

Lokassa ñatvā udayabbayañca,

Sucetaso anissito tadānisamso”ti.

(S.2.3./I,47.)

(S.2.3.) (3) Māghasuttam 摩訶(天子:殺何樂寢臥)

►《雜阿含1309經》，《別譯雜阿含308經》

84. Sāvatthinidānam. Atha kho Māgho devaputto abhikkantāya rattiyañ abhikkantavañño kevalakapparñ Jetavanarñ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam thito kho Māgho devaputto Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kimsu chetvā sukham seti, kimsu chetvā na socati;

Kissassu ekadhammassa, vadham rocesi Gotama”ti.

“Kodham chetvā sukham seti, kodham chetvā na socati;

Kodhassa visamūlassa, madhuraggassa vatrabhū.

Vadham ariyā pasarñsanti, tañhi chetvā na socatī”ti.

¹

(S.2.4.) (4) Magadhasuttaṁ 摩揭陀(天子:世有幾多光)

►《雜阿含1310經》, 《別譯雜阿含309經》, S.1.26.

85. Sāvatthinidānam. Ekamantaram ṭhito kho Magadho devaputto Bhagavantam gāthāya ajjh abhāsi--

“Kati lokasmīm pajotā, yehi loko pakāsati;
Bhavantam putṭhumāgamma, katham jānemu tam mayan”ti.
“Cattāro loke pajotā, pañcamettha na vijjati.
Divā tapati ādicco, rattimābhāti candimā.
“Atha aggi divārattim, tattha tattha pakāsati;
Sambuddho tapatam sethō, esā ābhā anuttara”ti.

(S.2.5.) (5) Dāmalisuttaṁ 陀摩利(天子:精進勿倦怠)

►《雜阿含1311經》, 《別譯雜阿含310經》

86. Sāvatthinidānam. Atha kho Dāmali devaputto abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam ṭhito kho Dāmali devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Karaṇīyametam brāhmaṇena, padhānam akilāsunā;
Kāmānam vippahānena, na tenāsīsate bhavan”ti.
“Natthi kiccarā brāhmaṇassa (dāmalīti Bhagavā),
Katakicco hi brāhmaṇo.
“Yāva na gādham labhati (S.2.5./I,48.) nadīsu, āyūhati sabbagattebbhi jantu.
Gādhāñca laddhāna thale ṭhito yo, nāyūhati pāragato hi sova.
“Esūpamā dāmali brāhmaṇassa, khīṇāsavassa nipakassa jhāyino.
Pappuyya jātimaraṇassa antarā, nāyūhati pāragato hi so”ti.

(S.2.6.) (6) Kāmadasuttaṁ 迦摩陀(天子)(難知足.難靜)

►《雜阿含1313經》, 《別譯雜阿含312經》

87. Sāvatthinidānam. Ekamantam ṭhito kho Kāmado devaputto Bhagavantam etadavoca--“Dukkaram Bhagavā, sudukkaram Bhagavā”ti.

“Dukkaram vāpi karonti (kāmadāti Bhagavā), sekhā sīlasamāhitā.
Ṭhitattā anagāriyupetassā, tuṭṭhi hoti sukhāvahā”ti.
“Dullabhā Bhagavā yadidam tuṭṭhī”ti.
“Dullabham vāpi labhanti (kāmadāti Bhagavā), cittavūpasame ratā.
Yesam divā ca ratto ca, bhāvanāya rato mano”ti.
“Dussamādaham Bhagavā yadidam cittan”ti.
“Dussamādaham vāpi samādahanti (kāmadāti Bhagavā),
Indriyūpasame ratā.
Te chetvā maccuno jālam, ariyā gacchanti kāmadā”ti.
“Duggamo Bhagavā visamo maggo”ti.
“Duggame visame vāpi, ariyā gacchanti kāmada;
Anariyā visame magge, papatanti avamsirā.
Ariyānam samo maggo, ariyā hi visame samā”ti.

(S.2.7.) (7) Pañcālacañdasuttam 般闍羅旃陀(天子:緊繃已空)

►《雜阿含1305經》，《別譯雜阿含304經》

88. Sāvatthinidānam. Ekamantam thito kho Pañcālacañdo devaputto Bhagavato santike imarī gātham abhāsi--

“Sambādhe vata okāsamī, avindi bhūrimedhaso;
Yo jhānamabujjhi Buddho, paṭilīnanisabho munī”ti.
“Sambādhe vāpi vindanti. (Pañcālacañdāti Bhagavā),
Dhammam nibbānapattiyā.
Ye satim paccalatthaṁsu, sammā te susamāhitā”ti.

(S.2.8./I,49.)

(S.2.8.) (8) Tāyanasuttam 多耶那(天子:婆羅門斷流)

►*偈--《法句經》Dhp.vv.311-314.

89. Sāvatthinidānam. Atha kho Tāyano devaputto purāṇatitthakaro abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam thito kho Tāyano devaputto Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Chinda sotam parakkamma, kāme panuda brāhmaṇa;
Nappahāya munī kāme, nekattamupapajjati.
“Kayirā ce kayirāthenam, daļhamenam parakkame;
Sithilo hi paribbājo, bhiyyo ākirate rajam.
“Akataṁ dukkaṭam seyyo, pacchā tapati dukkaṭam;
Katañca sukataṁ seyyo, yam katvā nānutappati.
*“Kuso yathā duggahito, hatthamevānukantati.
Sāmaññam dupparāmaṭṭham, nirayāyūpakaḍḍhati.
“Yam kiñci sithilaṁ kammaṁ, samkiliṭṭhañca yam vataṁ;
Saṅkassaram brahmacariyam, na tam hoti mahapphalan”ti.

Idamavoca Tāyano devaputto; idam vatvā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyīti.

Atha kho Bhagavā tassā rattiyā accayena bhikkhū āmantesi--“Imarī, bhikkhave, rattim tāyano nāma devaputto purāṇatitthakaro abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yenāharī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā mama abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam thito kho, bhikkhave, Tāyano devaputto mama santike imā gāthāyo abhāsi--

“Chinda sotam parakkamma, kāme panuda brāhmaṇa;
Nappahāya munī kāme, nekattamupapajjati.
*“Kayirā ce kayirāthenam, daļhamenam parakkame;

(S.2.8./I,50.) Sithilo hi paribbājo, bhiyyo ākirate rajam.

“Akataṁ dukkaṭam seyyo, pacchā tapati dukkaṭam;
Katañca sukataṁ seyyo, yam katvā nānutappati.

“Kuso yathā duggahito, hatthamevānukantati;
Sāmaññam dupparāmaṭṭham, nirayāyūpakaḍḍhati.
“Yam kiñci sithilaṁ kammaṁ, samkiliṭṭhañca yam vataṁ.

Saṅkassaram brahmacariyam, na tam hoti mahapphalan”ti.
“Idamavoca, bhikkhave, Tāyano devaputto, idam vatvā mama abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyi. Ugganhātha, bhikkhave, tāyanagāthā; pariyāpuṇātha, bhikkhave, tāyanagāthā; dhāretha, bhikkhave, tāyanagāthā. Atthasamhitā,

bhikkhave, tāyanagāthā ādibrahmacariyikā”ti.

(S.2.9.) (9) Candimasuttam 月天子(被羅睺捕,憶念世尊)

► 《雜阿含583經》, 《別譯雜阿含167經》

90. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Candimā devaputto Rāhunā asurindena gahito hoti. Atha kho Candimā devaputto Bhagavantam anussaramāno tāyam velāyam imam gātham abhāsi--

“Namo te Buddha vīratthu, vippamuttosi sabbadhi;

Sambādhapaṭipannosmi, tassa me saraṇam bhavā”ti.

Atha kho Bhagavā candimam devaputtam ārabbha Rāhum asurindam gāthāya ajjhabhāsi--

“Tathāgatam arahantam, Candimā saraṇam gato;

Rāhu candaṁ pamuñcassu, Buddhā lokānukampakā”ti.

Atha kho Rāhu asurindo candimam devaputtam muñcitvā taramānarūpo yena Vepacitti asurindo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā saṁviggo lomahaṭṭhajāto ekamantam atthāsi. Ekamantam ṭhitam kho Rāhum asurindam Vepacitti asurindo gāthāya ajjhabhāsi--

“Kim nu santaramānova, Rāhu Candaṁ pamuñcasī;

Saṁvigarūpo āgamma, kiṁ nu bhītova tiṭṭhasī”ti.

“Sattadhā me phale muddhā, jīvanto na sukham labhe.

Buddhagāthābhigītomhi, no ce muñceyya Candiman”ti.

(S.2.10./I,51.)

(S.2.10. Suriyo) (10) Sūriyasuttam 日天子(被羅睺捕,憶念世尊)

91. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Sūriyo devaputto Rāhunā asurindena gahito hoti. Atha kho Sūriyo devaputto Bhagavantam anussaramāno tāyam velāyam imam gātham abhāsi--

“Namo te Buddha vīratthu, vippamuttosi sabbadhi;

Sambādhapaṭipannosmi, tassa me saraṇam bhavā”ti.

Atha kho Bhagavā Sūriyam devaputtam ārabbha Rāhum asurindam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Tathāgatam arahantam, sūriyo saraṇam gato;

Rāhu sūriyam pamuñcassu, Buddhā lokānukampakā.

“Yo andhakāre tamasi pabhaṅkarō, verocano maṇḍalī uggatejo.

Mā Rāhu gilī caramantalikkhe, pajam mamaṁ Rāhu pamuñca sūriyan”ti.

Atha kho Rāhu asurindo Sūriyam devaputtam muñcitvā taramānarūpo yena Vepacitti asurindo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā saṁviggo lomahaṭṭhajāto ekamantam atthāsi. Ekamantam ṭhitam kho Rāhum asurindam Vepacitti asurindo gāthāya ajjhabhāsi--

“Kim nu santaramānova, Rāhu sūriyam pamuñcasī;

Saṁvigarūpo āgamma, kiṁ nu bhītova tiṭṭhasī”ti.

“Sattadhā me phale muddhā, jīvanto na sukham labhe.

Buddhagāthābhigītomhi, no ce muñceyya sūriyan”ti.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Dve Kassapā ca Māgho ca, Magadho Dāmali Kāmado;

Pañcālacaṇḍo Tāyano, Candimasūriyena te dasāti.

2. Anāthapiṇḍikavaggo 紿孤獨品

(S.2.11.) (1) Candimasasuttam 月自在(天子:善巧入禪定)

►《雜阿含1303經》，《別譯雜阿含302經》

92. Sāvatthinidānām. Atha kho Candimaso devaputto abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena (S.2.11./I,52.) Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam atṭhāsi Ekamantam tħito kho Candimaso devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Te hi sotthim gamissanti, kacche vāmakase magā;
 Jhānāni upasampajja, ekodi nipakā satā”ti.
 “Te hi pāram gamissanti, chetvā jālamva ambujo;
 Jhānāni upasampajja, appamattā raṇañjahā”ti.

(S.2.12.) (2) Veṇḍusuttam 毘紐(天子:學不放逸)

93. Ekamantam tħito kho Veṇḍu devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Sukhitāva te manujā, Sugatam payirupāsiya;
 Yuñjam Gotamasāsane, appamattā nu sikkhare”ti.
 “Ye me pavutte siṭṭhipade (Veṇḍuti Bhagavā), anusikkhanti jhāyino.
 Kāle te appamajjantā, na maccuvasagā siyun”ti.

(S.2.13.) (3) Dīghalaṭṭhisuttam 提伽羅低(天子:知世之生滅,心善不執著)

94. Evarū me sutarū--Ekarū samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho Dīghalaṭṭhi devaputto abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇo kevalakappam Veluvanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam atṭhāsi. Ekamantam tħito kho Dīghalaṭṭhi devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--
 “Bhikkhu siyā jhāyī vimuttacitto, ākaṅkhe ce hadayassānupattim.
 Lokassa nātva udayabbayañca, sucetaso anissito tadānisamso”ti.

(S.2.14.) (4) Nandanasuttam 難陀那(天子:何等持戒者)

►《雜阿含597經》，《別譯雜阿含182經》

95. Ekamantam tħito kho Nandano devaputto Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--
 “Pucchāmi tam Gotama bhūripañña, anāvataṁ Bhagavato nāṇadassanam.
 (S.2.14./I,53.) Kathāñvidham sīlavantam vadanti, kathāñvidham paññavantam vadanti.
 Kathāñvidho dukkhamaticca iriyati, kathāñvidham devatā pūjayantī”ti.
 “Yo sīlavā paññavā bhāvitatto, samāhito jhānarato satimā.
 Sabbassa sokā vigatā pahīnā, khīñāsavo antimadehadhārī.
 “Tathāñvidham sīlavantam vadanti, tathāñvidham paññavantam vadanti.
 Tathāñvidho dukkhamaticca iriyati, tathāñvidham devatā pūjayantī”ti.

(S.2.15.) (5) Candanasuttam 旃檀(天子:何人不深沈)

► 《雜阿含1316經》, 《別譯雜阿含315經》

96. Ekamantaṁ ṭhito kho Candano devaputto Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--
“Kathāṁsu tarati ogham, rattindivamatandito;
Appatiṭṭhe anālambe, ko gambhīre na sīdati”ti.
“Sabbadā sīlasampanno, paññavā susamāhito;
Āraddhvīriyo pahitatto, ogham tarati duttaram.
“Virato kāmasaññāya, rūpasaiñyojanātigo;
Nandīrāgaparikkhīṇo, so gambhīre na sīdati”ti.

(S.2.16. Sudatto) (6) Vāsudattasuttam 須達多(天子:如矛刺.頭燃)

► 《雜阿含586經》, 《別譯雜阿含170經》, S.1.21

97. Ekamantaṁ ṭhito kho Vāsudatto devaputto Bhagavato santike imam gātham
abhāsi--
“Sattiyā viya omaṭho, ḥayhamānova matthake;
Kāmarāgappahānāya, sato bhikkhu paribbaje”ti.
“Sattiyā viya omaṭho, ḥayhamānova matthake;
Sakkāyadiṭṭhipahānāya, sato bhikkhu paribbaje”ti.

(S.2.17.) (7) Subrahmasuttam 須梵(天子:此心常怖畏)

► 《雜阿含596經》, 《別譯雜阿含181經》, S.1.75.

98. Ekamantaṁ ṭhito kho Subrahmā devaputto Bhagavantam gāthāya
ajjhabhāsi--
“Niccaṁ utrastamidam cittam, niccaṁ ubbiggamidam mano.
(S.2.17.I,54.) Anuppannesu kicchesu, atho uppatitesu ca.
Sace atthi anutraстam, tam me akkhāhi pucchito”ti.
“Nāññatra bojjhā tapasā, nāññatrindrīyasamvarā;
Nāññatra sabbanissaggā, sotthim passāmi pāñinan”ti.
“Idamavoca...pe... tatthevantaradhāyī”ti.

(S.2.18.) (8) Kakudhasuttam 覺陀(天子:汝不悲不喜?)

► 《雜阿含585經》, 《別譯雜阿含169經》

99. Evam me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Sākete viharati Añjanavane
Migadāye. Atha kho Kakudho devaputto abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo
kevalakappam Añjanavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā
Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ atṭhāsi. Ekamantaṁ ṭhito kho Kakudho devaputto
Bhagavantam etadavoca--“Nandasi, samañā”ti? “Kim laddhā, āvuso”ti? “Tena hi, samañā,
socasi”ti? “Kim jīyittha, āvuso”ti? “Tena hi, samañā, neva nandasi na ca socasi”ti?
“Evamāvuso”ti.
“Kacci tvaṁ anagho bhikkhu, kacci nandī na vijjati.
Kacci tam ekamāśinam, aratī nābhikīratī”ti.
“Anagho ve aham yakkha, atho nandī na vijjati;
Atho marū ekamāśinam, aratī nābhikīratī”ti.
“Kathāṁ tvaṁ anagho bhikkhu, kathāṁ nandī na vijjati;

Katham tam ekamāsīnam, aratī nābhikīratī”ti.
 “Aghajātassa ve nandī, nandījātassa ve agham;
 Anandī anagho bhikkhu, evam jānāhi āvuso”ti.
 “Cirassam vata passāmi, brāhmaṇam parinibbutam;
 Anandim anaghām bhikkhum, tiṇam loke visattikan”titi.

(S.2.19.) (9) Uttarasuttam 優多羅(天子:生導死壽短)

► 《雜阿含1001經》, 《別譯雜阿含138經》, S.1.3

100. Rājagagahanidānam. Ekamantam ṭhito kho Uttaro devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

(S.2.19.I,55.) “Upanīyati jīvitamappamāyu, jarūpanītassa na santi tāñā.
 Etaṁ bhayaṁ maraṇe pekkhamāno, puññāni kayirātha sukhāvahānī”ti.
 “Upanīyati jīvitamappamāyu, jarūpanītassa na santi tāñā.
 Etaṁ bhayaṁ maraṇe pekkhamāno, lokāmisam pajahē santipekkho”ti.

(S.2.20.) (10) Anāthapiṇḍikasuttam 紿孤獨(天子:清淨不由姓與財)

► 《雜阿含1233經》, 《別譯雜阿含60經》, 《增壹阿含23.4經》

101. Ekamantam ṭhito kho Anāthapiṇḍiko devaputto Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Idañhi tam Jetavanam, isisañghanisevitam;
 Āvuttham dhammarājena, pītisañjananam mama.
 “Kammaṁ vijjā ca dhammo ca, sīlam jīvitamuttamam.
 Etena maccā sujjhanti, na gottena dhanena vā.
 “Tasmā hi pañđito poso, sampassam atthamattano;
 Yoniso vicine dhammam, evam tattha visujjhati.
 “Sāriputtova paññāya, sīlena upasamena ca;
 Yopi pārañgato bhikkhu, etāvaparamo siyā”ti.

Idamavoca Anāthapiṇḍiko devaputto. Idam vatvā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam kavā tatthevantaradhadhāyīti.

Atha kho Bhagavā tassā rattiya accayena bhikkhū āmantesi--“Imam, bhikkhave, rattim aññataro devaputto abhikkantāya rattiya abhikkantavañño kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yenāham tenupasañkami; upasañkamitvā mam abhivādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam ṭhito kho, bhikkhave, so devaputto mama santike imā gāthāyo abhāsi--

“Idañhi tam Jetavanam, isisañghanisevitam;
 Āvuttham dhammarājena, pītisañjananam mama.
 “Kammaṁ vijjā ca dhammo ca, sīlam jīvitamuttamam;
 Etena maccā sujjhanti, na gottena dhanena vā.
 “Tasmā hi pañđito poso, sampassam atthamattano;

(S.2.20.I,56.) Yoniso vicine dhammam, evam tattha visujjhati.
 “Sāriputtova paññāya, sīlena upasamena ca;
 Yopi pārañgato bhikkhu, etāvaparamo siyā”ti.

“Idamavoca, bhikkhave, so devaputto. Idam vatvā mam abhivādetvā padakkhiṇam kavā tatthevantaradhadhāyī”ti.

Evaṁ vutte, āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“So hi nūna, bhante, Anāthapiṇḍiko devaputto bhavissati. Anāthapiṇḍiko gahapati āyasmante Sāriputte

abhippasanno ahosi”ti. “Sādu sādu, Ānanda, yāvatakam kho, Ānanda, takkāya patabbarā anuppattam tam tayā. Anāthapiṇḍiko hi so, Ānanda, devaputto”ti.

Anāthapiṇḍikavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ--

Candimaso ca Venḍu ca, Dīghalaṭṭhi ca Nandano.
Candano Vāsudatto ca, Subrahmā Kakudhena ca.
Uttaro navamo vutto, dasamo Anāthapiṇḍikoti.

3. Nānātitthiyavaggo 種種外道品

(S.2.21.) (1) Sivasuttam 濕婆(天子:唯與好品德者結交.相識)

► 《雜阿含1302經》, 《別譯雜阿含301經》

102. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Sivo devaputto abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ attīsi. Ekamantaṁ ṭhito kho Sivo devaputto Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam;
Sataṁ saddhammamaññāya, seyyo hoti na pāpiyo.

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam;
Sataṁ saddhammamaññāya, paññā labbhati nāññato.

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam;
Sataṁ saddhammamaññāya, sokamajjhe na socati.

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam;

(S.2.21.I,57.) Sataṁ saddhammamaññāya, ñātimajjhe virocati.

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam.

Sataṁ saddhammamaññāya, sattā gacchanti suggatim.

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam;
Sataṁ saddhammamaññāya, sattā tiṭṭhanti sātatan”ti.

Atha kho Bhagavā sivaṁ devaputtam gāthāya paccabhāsi--

“Sabbhireva samāsetha, sabbhi kubbetha santhavam;

Sataṁ saddhammamaññāya, sabbadukkhā pamuccatī”ti.

(S.2.22.) (2) Khemasuttam 差摩(天子:愚人行為如自敵)

► 《雜阿含1276經》, 《別譯雜阿含274經》, *偈--《法句經》Dhp.vv.66~68.

103. Ekamantaṁ ṭhito kho Khemo devaputto Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

*“Caranti bālā dummedhā, amitteneva attanā;
Karontā pāpakam kammaṁ, yaṁ hoti kaṭukappalam.

“Na tam kammaṁ kataṁ sādhu, yaṁ katvā anutappati;
Yassa assumukho rodaṁ, vipākam paṭisevati.

“Tañca kammaṁ kataṁ sādhu, yaṁ katvā nānutappati;
Yassa patīto sumano, vipākam paṭisevati.

“Paṭikacceva tam kayirā, yaṁ jaññā hitamattano;

Na sākaṭikacintāya, mantā dhīro parakkame.
 “Yathā sākaṭiko maṭṭharī, samarī hitvā mahāpatharī;
 Visamari maggamāruyha, akkhacchinnova jhāyati.
 “Evam dhammā apakkamma, adhammamanuvattiya;
 Mando maccumukharī patto, akkhacchinnova jhāyati”ti.

(S.2.23.) (3) Serīsuttam 世理(天子:天人以食為樂)

► 《雜阿含999經》, 《別譯雜阿含136經》, S.1.43.

104. Ekamantari ṭhito kho Serī devaputto Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Annamevābhinandanti ubhaye devamānusā;
 Atha ko nāma so yakkho, yaṁ annam nābhinandatī”ti.
 “Ye naṁ dadanti saddhāya, vippasannena cetasā;
 Tameva annam bhajati, asmiṁ loke paramhi ca.
 “Tasmā vineyya maccheram, dajjā dānam malābhībhū;
 Puññāni paralokasmīm, patiṭṭhā honti pāṇinan”ti.

(S.2.23./I,58.) “Acchariyam bhante, abbhutam, bhante! Yāvasubhāsitamidam, bhante, Bhagavatā--

“Ye naṁ dadanti saddhāya, vippasannena cetasā;
 Tameva annam bhajati, asmiṁ loke paramhi ca.
 “Tasmā vineyya maccheram, dajjā dānam malābhībhū;
 Puññāni paralokasmīm, patiṭṭhā honti pāṇinan”ti.

“Bhūtapubbāham, bhante, sirī nāma rājā ahosim dāyako dānapati dānassa vanṇavādī. Tassa mayham, bhante, catūsu dvāresu dānam dīyittha samaṇa-brāhmaṇa-kapaṇaddhika-vanibbakayācakānam. Atha kho marī, bhante, itthāgāram upasaṅkamitvā etadavoca--‘Devassa kho dānam dīyati; amhākarī dānam na dīyati. Sādu mayampi devam nissāya dānāni dadeyyāma, puññāni kareyyāmā’ti. Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Aham khosmi dāyako dānapati dānassa vanṇavādī. Dānam dassāmāti vadante kinti vadeyyan’ti? So khvāham, bhante, paṭhamam dvāram itthāgārassa adāsim. Tattha itthāgārassa dānam dīyittha; mama dānam paṭikkami.

“Atha kho marī, bhante, khattiyā anuyantā upasaṅkamitvā etadavocum--‘Devassa kho dānam dīyati; itthāgārassa dānam dīyati; amhākarī dānam na dīyati. Sādu mayampi devam nissāya dānāni dadeyyāma, puññāni kareyyāmā’ti Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Aham khosmi dāyako dānapati dānassa vanṇavādī. Dānam dassāmāti vadante kinti vadeyyan’ti? So khvāham, bhante, dutiyam dvāram khattiyānam anuyantānam adāsim. Tattha khattiyānam anuyantānam dānam dīyittha, mama dānam paṭikkami.

“Atha kho marī, bhante, balakāyo upasaṅkamitvā etadavoca--‘Devassa kho dānam dīyati; itthāgārassa dānam dīyati; khattiyānam anuyantānam dānam dīyati; amhākarī dānam na dīyati. Sādu mayampi devam nissāya dānāni dadeyyāma, puññāni kareyyāmā’ti.

(S.2.23./I,59.) Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Aham khosmi dāyako dānapati dānassa vanṇavādī. Dānam dassāmāti vadante kinti vadeyyan’ti? So khvāham bhante, tatiyam dvāram balakāyassa adāsim. Tattha balakāyassa dānam dīyittha, mama dānam paṭikkami.

“Atha kho marī, bhante, brāhmaṇagahapatikā upasaṅkamitvā etadavocum--‘Devassa kho dānam dīyati; itthāgārassa dānam dīyati; khattiyānam anuyantānam dānam dīyati; balakāyassa dānam dīyati; amhākarī dānam na dīyati. Sādu

mayampi devam nissāya dānāni dadeyyāma, puññāni kareyyāmā’ti. Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Aham khosmi dāyako dānapati dānassa vanṇavādī. Dānam dassāmāti vadante kinti vadeyyan’ti? So khvāham, bhante, catuttham dvāram brāhmaṇagahapatikānam adāsim. Tattha brāhmaṇagahapatikānam dānam dīyitha, mama dānam paṭikkami.

“Atha kho marū, bhante, purisā upasaṅkamitvā etadavocum--‘Na kho dāni devassa koci dānam dīyatī’ti. Evaṁ vuttāham, bhante, te purise etadavocam--‘tena hi, bhaṇe, yo bāhiresu janapadesu āyo sañjāyati tato upaḍḍham antepure pavesetha, upaḍḍham tattheva dānam detha samāna-brāhmaṇa-kapaṇaddhika-vanibbaka-yācakānan’ti So khvāham, bhante, evam dīgharattam katānam puññānam evam dīgharattam katānam kusalānam dharmānam pariyantam nādhigacchāmī--ettakam puññanti vā ettako puññavipākoti vā ettakam sagge thātabbanti vāti. Acchariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yāvasubhāsitamidam, bhante, Bhagavatā--

“Ye nam dadanti saddhāya, vippasannena cetasā;
Tameva annam bhajati, asmiṁ loke paramhi ca.

“Tasmā vineyya maccheram, dajjā dānam malābhībhū;
Puññāni paralokasmim, patiṭṭhā honti pāṇinan”ti.

(S.2.24/I,60.)

(S.2.24.) (4) Ghaṭikārasuttam 陶師(天子:七比丘生無煩天)

► 《雜阿含595經》, 《別譯雜阿含189經》, S.1.50.

105. Ekamantam thito kho Ghaṭikāro devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Avihām upapannāse, vimuttā satta bhikkhavo;
Rāgadosaparikkhīṇā, tiṇṇā loke visattikan”ti.
“Ke ca te ataruṇ pañkam, maccudheyyaṁ suduttaram;
Ke hitvā mānusam deham, dibbayogam upaccagun”ti.
“Upako palagaṇḍo ca, pukkusāti ca te tayo;
Bhaddiyo khaṇḍadevo ca, bāhuraggi ca saṅgiyo.
Te hitvā mānusam deham, dibbayogam upaccagun”ti.
“Kusalī bhāsasī tesam, mārapāsappahāyinam;
Kassa te dhammamaññāya, acchidum bhavabandhanam”ti.
“Na aññatra Bhagavatā, nāññatra tava sāsanā;
Yassa te dhammamaññāya, acchidum bhavabandhanam.
“Yattha nāmañca rūpañca, asesam uparujjhati;
Tam te dhammam idhaññāya, acchidum bhavabandhanam”ti.
“Gambhīram bhāsasī vācarā, dubbijānam sudubbudham;
Kassa tvam dhammamaññāya, vācam bhāsasi īdisan”ti.
“Kumbhakāro pure āsim, vekaliṇge ghaṭikaro;
Mātāpettibharo āsim, Kassapassa upāsako.
“Virato methunā dhammā, brahmācārī nirāmiso;
Ahuvā te sagāmeyyo, ahuvā te pure sakhā.
“Sohamete pajānāmi, vimutte satta bhikkhavo;
Rāgadosaparikkhīṇe, tiṇne loke visattikan”ti.
“Evametam tadā āsi, yathā bhāsasi bhaggava;

Kumbhakāro pure āsi, vekaļiṅge ghaṭīkaro.
 “Mātāpettibharo āsi, Kassapassa upāsako;
 Virato methunā dhammā, brahmacārī nirāmiso.
 Ahuvā me sagāmeyyo, ahuvā me pure sakhā”ti.
 “Evametaṁ purāṇānam, sahāyānam ahu saṅgamo;
 Ubhinnam bhāvitattānam, sarīrantimadhbārinan”ti.

(S.2.25./I,61.)

(S.2.25.) (5) Jantusuttam 姜睹(天子:往昔比丘乞食無求心)

► 《雜阿含1343經》，《別譯雜阿含363經》，S.9.13.

106. Evam me sutam--Ekaṁ samayam sambahulā bhikkhū, Kosalesu viharanti Himavantapasse araññakuṭikāya uddhatā unnalā capalā mukharā vikiṇṇavācā muṭṭhassatino asampajānā asamāhitā vibbhantacittā pākatindriyā.

Atha kho Jantu devaputto tadaheposathe pannarase yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamityā te bhikkhū gāthāhi ajjhabhāsi--

“Sukhajīvino pure āsum, bhikkhū Gotamasāvakā;
 Anicchā piṇḍamesanā, anicchā sayanāsanam.
 Loke aniccataṁ nātvā, dukkhassantaṁ akāṁsu te.
 “Dupposaṁ katvā attānam, gāme gāmaṇikā viya;
 Bhutvā bhutvā nipajjanti, parāgāresu mucchitā.
 “Saṅghassa añjaliṁ katvā, idhekacce vadāmaham;
 Apaviddhā anāthā te, yathā petā tatheva te.
 “Ye kho pamattā viharanti, te me sandhāya bhāsitarā;
 Ye appamattā viharanti, namo tesam karomahan”ti.

(S.2.26.Rohito) (6) Rohitassasuttam 赤馬(天子:到世界邊)

► A.4.45./II,48.，《雜阿含1307經》，《別譯雜阿含306經》，《增壹阿含43.1經》

107. Sāvatthinidānam. Ekamantaṁ ṭhito kho Rohitasso devaputto Bhagavantam etadavoca--“Yattha nu kho, bhante, na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati, sakkā nu kho so, bhante, gamanena lokassa anto nātum vā datthum vā pāpunitum vā”ti? “Yattha kho, āvuso, na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati, nāham tam gamanena lokassa antam nāteyyam dattheyyam patteyyanti vadāmī”ti.

“Acchariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yāvasubhāsitamidam, bhante, Bhagavatā--‘Yattha kho, āvuso, na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati, nāham tam gamanena lokassa antam nāteyyam dattheyyam patteyyanti vadāmī’ti.

“Bhūtapubbāham, bhante, Rohitasso nāma isi ahosim Bhojaputto iddhimā (S.2.26./I,62.) vehāsaṅgamo. Tassa mayham, bhante, evarūpo javo ahosi; seyyathāpi nāma dalhadhammā dhanuggaho susikkhito katahattho katayoggo katupāsano lahukena asanena appakasireneva tiriyam tālacchāyam atipāteyya. Tassa mayham, bhante, evarūpo padavīthāro ahosi; seyyathāpi nāma puratthimā samuddā pacchimo samuddo. Tassa mayham, bhante, evarūparā icchāgatam uppajji--‘Aham gamanena lokassa antam pāpūnissāmī’ti. So khvāham, bhante, evarūpena javena samannāgato evarūpena ca padavīthārena aññatreva asita-pīta-khāyita-sāyitā aññatrauccāra-passāvakkammā aññatra niddākilamathapaṭīvinodanā vassasatāyuko vassasatajīvī vassasataṁ gantvā appatvāva lokassa antam antarāva kālaṅkato.

“Acchariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yāvasubhāsitamidam, bhante, Bhagavatā--‘Yattha kho, āvuso, na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati,

nāham tam gamanena lokassa antam nāteyyam datheyyam patteyyanti vadāmī”ti.

“Na kho panāham, āvuso, appatvā lokassa antam dukkhassa antakiriyam vadāmi. Api ca khvāham, āvuso, imasmīmyeva byāmamatte kalevare sasaññimhi samanake lokañca paññapemi lokasamudayañca lokanirodhañca lokanirodhagāminīñca patipadanti.

“Gamanena na patabbo, lokassanto kudācanam;

Na ca appatvā lokantam, dukkhā atthi pamocanam.

“Tasmā have lokavidū sumedho, lokantagū vusitabrahmacariyo.

Lokassa antam samitāvi nātvā, nāsīsatī lokamimam parañcā”ti.

(S.2.27.) (7) Nandasuttam 難陀(天子:時光日夜移)

108. Ekamantam thito kho Nando devaputto Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Accenti kālā tarayanti rattiyo, vayoguṇā anupubbam jahanti.

(S.2.27.I,63.) Etam bhayam maraṇe pekkhamāno, puññāni kayirātha sukhāvahānī”ti.

“Accenti kālā tarayanti rattiyo, vayoguṇā anupubbam jahanti.

Etam bhayam maraṇe pekkhamāno, lokāmisam pajahē santipekkho”ti.

(S.2.28.) (8) Nandivisālasuttam 難提毘舍羅(天子:四輪.九門不淨)

► 《雜阿含588經》, 《別譯雜阿含172經》, S.1.29.

109. Ekamantam thito kho Nandivisālo devaputto Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Catucakkam navadvāram, puṇṇam lobhena samyutam;

Pañkajātam mahāvīra, katham yātrā bhavissati”ti.

“Chetvā naddhim varattañca, icchālobhañca pāpakam;

Samūlam tañhamabbuyha, evam yātrā bhavissati”ti.

(S.2.29.) (9) Susimasuttam 須尸摩(天子,讚歎尊者舍利弗)

► 《雜阿含1306經》, 《別譯雜阿含305經》

110. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Ānandam Bhagavā etadavoca--“Tuyhampi no, Ānanda, Sāriputto ruccatī”ti?

“Kassa hi nāma, bhante, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallathacittassa āyasmā Sāriputto na rucceyya? Pañdito, bhante, āyasmā Sāriputto Mahāpañño, bhante, āyasmā Sāriputto. Puthupañño, bhante, āyasmā Sāriputto. Hāsapañño, bhante, āyasmā Sāriputto. Javanapañño, bhante, āyasmā Sāriputto. Tikkhanapañño, bhante, āyasmā Sāriputto. Nibbedhikapañño, bhante, āyasmā Sāriputto. Appiccho, bhante, āyasmā Sāriputto. Santuttho, bhante, āyasmā Sāriputto. Pavivitto, bhante, āyasmā Sāriputto. Asaṁsattho, bhante, āyasmā Sāriputto. Araddhavīriyo, bhante, āyasmā Sāriputto. Vattā, bhante, āyasmā Sāriputto. Vacanakkhamo, bhante, āyasmā Sāriputto. Codako, bhante, āyasmā Sāriputto. Pāpagarahī, bhante, āyasmā Sāriputto. Kassa hi nāma, bhante, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallathacittassa āyasmā Sāriputto na rucceyyā”ti?

(S.2.29.I,64.) “Evametam Ānanda, evametam, Ānanda! Kassa hi nāma, Ānanda, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallathacittassa Sāriputto na rucceyya? Pañdito, Ānanda, Sāriputto. Mahāpañño, Ānanda, Sāriputto. Puthupañño, Ānanda, Sāriputto. Hāsapañño,

Ānanda, Sāriputto. Javanapañño, Ānanda, Sāriputto. Tikkhapañño, Ānanda, Sāriputto. Nibbedhikapañño, Ānanda, Sāriputto. Appiccho, Ānanda, Sāriputto. Santuttho, Ānanda, Sāriputto. Pavivitto, Ānanda, Sāriputto. Asamsaṭṭho, Ānanda, Sāriputto. Araddhavīriyo, Ānanda, Sāriputto. Vattā, Ānanda, Sāriputto. Vacanakkhamo, Ānanda, Sāriputto Codako, Ānanda, Sāriputto. Pāpagarahī, Ānanda, Sāriputto. Kassa hi nāma, Ānanda, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallatthacittassa Sāriputto na rucceyyā”ti?

Atha kho Susimo devaputto āyasmato Sāriputtassa vaṇṇe bhaññamāne mahatiyā devaputtaparisāya parivuto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ atṭhāsi. Ekamantaṁ thito kho Susimo devaputto Bhagavantam etadavoca--

“Evametaṁ Bhagavā, evametaṁ, Sugata. Kassa hi nāma, bhante, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallatthacittassa āyasmā Sāriputto na rucceyya? Pañđito, bhante, āyasmā Sāriputto. Mahāpañño, bhante, puthupañño, bhante, hāsapañño, bhante, javanapañño, bhante, tikkhapañño, bhante, nibbedhikapañño, bhante, appiccho, bhante, santuttho, bhante, pavivitto, bhante, asamsaṭṭho, bhante, āraddhavīriyo, bhante, vattā, bhante, vacanakkhamo, bhante, codako, bhante, pāpagarahī, bhante, āyasmā Sāriputto. Kassa hi nāma, bhante, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallatthacittassa āyasmā Sāriputto na rucceyya?

“Ahampi hi, bhante, yaññadeva devaputtaparisam upasaṅkamim, etadeva bahulaṁ saddarām suñāmi--‘Pañđito āyasmā Sāriputto; mahāpañño āyasmā, puthupañño āyasmā, hāsapañño āyasmā, javanapañño āyasmā, tikkhapañño āyasmā, nibbedhikapañño āyasmā, appiccho āyasmā, santuttho āyasmā, pavivitto āyasmā, asamsaṭṭho āyasmā, āraddhavīriyo āyasmā, vattā āyasmā, vacanakkhamo āyasmā, codako āyasmā, pāpagarahī āyasmā Sāriputto’ti Kassa hi nāma, bhante, abālassa aduṭṭhassa amūlhassa avipallatthacittassa āyasmā Sāriputto na rucceyyā”ti?

Atha kho Susimassa devaputtassa devaputtaparisā āyasmato Sāriputtassa vaṇṇe bhaññamāne attamanā pamuditā pītisomanassajātā uccāvacā vaṇṇanibhā upadarāseti.

“Seyyathāpi nāma maṇi veluriyo subho jātimā atṭhamso suparikammakato pañđukambale nikkhitto bhāsate ca tapate ca virocati ca; evamevaṁ Susimassa devaputtassa (S.2.29./I,65.) devaputtaparisā āyasmato Sāriputtassa vaṇṇe bhaññamāne attamanā pamuditā pītisomanassajātā uccāvacā vaṇṇanibhā upadarāseti.

“Seyyathāpi nāma nikkhām jambonadām dakkhakammāraputta-ukkāmukhasukusalasampaṭṭham pañđukambale nikkhittam bhāsate ca tapate ca virocati ca; evamevaṁ Susimassa devaputtassa devaputtaparisā āyasmato Sāriputtassa vaṇṇe bhaññamāne attamanā pamuditā pītisomanassajātā uccāvacā vaṇṇanibhā upadarāseti.

“Seyyathāpi nāma saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve rattiyā paccūsasamayaṁ osadhitarakā bhāsate ca tapate ca virocati ca; evamevaṁ Susimassa devaputtassa devaputtaparisā āyasmato Sāriputtassa vaṇṇe bhaññamāne attamanā pamuditā pītisomanassajātā uccāvacā vaṇṇanibhā upadarāseti.

“Seyyathāpi nāma saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve ādicco nabham abbhussakkamāno sabbam ākāsagatarām tamagatarām abhivihacca bhāsate ca tapate ca virocati ca; evamevaṁ Susimassa devaputtassa devaputtaparisā āyasmato Sāriputtassa vaṇṇe bhaññamāne attamanā pamuditā pītisomanassajātā uccāvacā vaṇṇanibhā upadarāseti.

Atha kho Susimo devaputto āyasmantaṁ Sāriputtaṁ ārabbha Bhagavato santike

imam gātham abhāsi--

“Paññitoti samaññāto, Sāriputto akodhano;
Appiccho sorato danto, satthuvaṇṇābhato iśī”ti.

Atha kho Bhagavā āyasmantam Sāriputtam ārabbha Susimam devaputtam gāthāya paccabhāsi--

“Paññitoti samaññāto, Sāriputto akodhano;
Appiccho sorato danto, kālam kañkhati sudanto” ti.

(S.2.30. Nānātitthiyā) (10) Nānātitthiyasāvakasuttam種種之外道師(天子)

► 《雜阿含1308經》，《別譯雜阿含307經》

111. Evam me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veluvane Kalandakanivāpe. Atha kho sambahulā nānātitthiyasāvakā devaputtā Asamo ca Sahali ca Nīko ca Ākoṭako ca Vegabbhari ca Māṇavagāmiyo ca abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇā (S.2.30.I,66.) kevalakappam Veluvanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamīnsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam attharīnsu. Ekamantam thito kho Asamo devaputto pūraṇam Kassapam ārabbha Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Idha chinditamārite, hatajānīnsu Kassapo;
Na pāparī samanupassatī, puññarī vā pana attano.
Sa ve vissāsamācikkhi, Satthā arahati mānanan”ti.

Atha kho Sahali devaputto Makkhalim Gosālam ārabbha Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Tapojigucchāya susamvutatto, vācam pahāya kalaham janena.
Samosavajjā virato saccavādī, na hi nūna tādisam karoti pāpan”ti.

Atha kho Nīko devaputto nigaṇṭham nāṭaputtam ārabbha Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Jegucchī nipako bhikkhu, cātuyāmasusamvuto;
Diṭṭham sutāñca ācikkham, na hi nūna kibbisī siyā”ti.

Atha kho Ākoṭako devaputto nānātitthiye ārabbha Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Pakudhako kātiyāno Nigaṇṭho, ye cāpime Makkhalipūraṇāse.
Gaṇassa Satthāro sāmaññappattā, na hi nūna te sappurisehi dūre”ti.
Atha kho Vegabbhari devaputto ākoṭakam devaputtam gāthāya paccabhāsi--
“Sahācaritenā chavo sigalo, na kotthuko sīhasamo kadāci.
Naggo musāvādī gaṇassa Satthā, saṅkassarācāro na satarū sarikkho”ti.

(S.2.30.I,67.) Atha kho Māro pāpimā begabbharim devaputtam anyāvavisitvā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Tapojigucchāya āyuttā, pālayam pavivekiyam;
Rūpe ca ye nivitthāse, devalokābhinandino.
Te ve sammānusāsanti, paralokāya mātiyā”ti.

Atha kho Bhagavā, ‘Māro ayam pāpimā’ iti viditvā, māram pāpimantam gāthāya paccabhāsi--

“Ye keci rūpā idha vā huram vā, ye cantalikkhasmiṁ pabhāsavaṇṇā.
Sabbeva te te namucippasatthā, āmisarūva macchānam vadhāya khittā”ti.

Atha kho Māṇavagāmiyo devaputto Bhagavantam ārabbha Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Vipulo Rājagahīyānam, girisetṭho pavuccati;
Seto Himavatārī setṭho, ādicco aghagāminarī.
“Samuddo udadhinam setṭho, nakkhattānañca candimā.
Sadevakassa lokassa, Buddho aggo pavuccatī”ti.

Nānātitthiyavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Sivo Khemo ca Serī ca, Ghaṭī Jantu ca Rohito;
Nando Nandivisālo ca, Susimo Nānātitthiyena te dasāti.

~Devaputtasamāyuttām samattām.~

[▲top 回目錄 \(S.3.1.I,68.\)](#)

(S.3.)(3) Kosalasamāyuttām 拘薩羅相應(25 suttas)

1. Paṭhamavaggo 第一〔拘薩羅〕品

(S.3.1.)(1) Daharasuttām 幼少(四不可輕)

►《雜阿含1226經》，《別譯雜阿含53經》

112. Evarī me sutarī--Ekarī samayañ Bhagavā Sāvatthiyām viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiñ sammodi. Sammodanīyarī katharī sāraṇīyām vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantām etadavoca--“Bhavampi no Gotamo anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti paṭijānātī”ti? “Yañhi tam, mahārāja, sammā vadamāno vadeyya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti, mameva tam sammā vadamāno vadeyya. Ahañhi, mahārāja, anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho”ti.

“Yepi te, bho Gotama, samaṇabrahmañ saṅghino gañino gañacariyā ñātā yasassino titthakarā sādhusammatā bahujanassa, seyyathidañ--Pūraño Kassapo, Makkhali Gosālo, Niganṭho Nāṭaputto, Sañcayo Belaṭṭhaputto, Pakudho Kaccāyano, Ajito Kesakambalo; tepi mayā ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti paṭijānāthā’ti puṭṭhā samānā anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti na paṭijānanti. Kim pana bhavarī Gotamo daharo ceva jātiyā navo ca pabbajjāyā”ti?

(S.3.1.I,69.) “Cattāro kho me, mahārāja, daharāti na uññātabbā, daharāti na paribhotabbā. Katame cattāro? Khattiyo kho, mahārāja, daharoti na uññātabbo, daharoti na paribhotabbo. Urago kho, mahārāja, daharoti na uññātabbo, daharoti na paribhotabbo. Aggi kho, mahārāja, daharoti na uññātabbo, daharoti na paribhotabbo. Bhikkhu, kho, mahārāja, daharoti na uññātabbo, daharoti na paribhotabbo. Ime kho, mahārāja, cattāro daharāti na uññātabbā, daharāti na paribhotabbā”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idarī vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Khattiyām jātisampannām, abhijātam yasassinām;

Daharoti nāvajāneyya, na narī paribhave naro.

“Thānañhi so manujindo, rajjam laddhāna khattiyo;

So kuddho rājadāñdena, tasmiñ pakkamate bhusarī.

Tasmā tam parivajjeyya, rakkham jīvitamattano.
 “Gāme vā yadi vā raññe, yattha passe bhujaṅgamam;
 Dharoti nāvajāneyya, na nam paribhave naro.
 “Uccāvacehi vaṇṇehi, urago carati tejasī.
 So āsajja ḍamse bālam, naram nāriñca ekadā.
 Tasmā tam parivajjeyya, rakkham jīvitamattano.
 “Pahūtabhakkham jālinam, pāvakaṁ kañhavattanīm;
 Dharoti nāvajāneyya, na nam paribhave naro.
 “Laddhā hi so upādānam, mahā hutvāna pāvako;
 So āsajja ḍahe bālam, naram nāriñca ekadā.
 Tasmā tam parivajjeyya, rakkham jīvitamattano.
 “Vanam yadaggi ḍahati, pāvako kañhavattanī;
 Jāyanti tattha pārohā, ahorattānamaccaye.
 “Yañca kho sīlasampanno, bhikkhu ḍahati tejasā.
 Na tassa puttā pasavo, dāyādā vindare dhanam.
 Anapaccā adāyādā, tālāvatthū bhavanti te.

(S.3.1/I,70.) “Tasmā hi pañđito poso, sampassam atthamattano.
 Bhujaṅgamam pāvakañca, khattiyañca yasassinaṁ.
 Bhikkhuñca sīlasampannam, sammadeva samācare”ti.

Evaṁ vutte, rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante, abhikkantam, bhante! Seyyathāpi bhante, nikkujjitam vā ukkujjeyya paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya andhakāre vā telapajjotam dhāreyya--‘Cakkhumanto rūpāni dakkhantī’ti; evamevaṁ Bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bhante, Bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsakanam, bhante, Bhagavā dhāretu ajjatagge pāñupetam saraṇam gatan”ti.

(S.3.2.) (2) Purisasuttam 人(中幾何法苦惱)

►《雜阿含1065經》、《別譯雜阿含4經》、《如是語經》Iti.3.1.1.

113. Sāvatthinidānam. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisino kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Kati nu kho, bhante, purisassa dhammā ajjhattam uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya”ti?

“Tayo kho, mahārāja, purisassa dhammā ajjhattam uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Katame tayo? Lobho kho, mahārāja, purisassa dhammo ajjhattam uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Doso kho, mahārāja, purisassa dhammo ajjhattam uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Moho kho, mahārāja, purisassa dhammo ajjhattam uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya Ime kho, mahārāja, tayo purisassa dhammā ajjhattam uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya”ti. Idamavoca...pe...

“Lobho doso ca moho ca, purisam pāpacetasam;
 Hiṁsanti attasambhūtā, tacasāraṁva samphalan”ti.

(S.3.3/I,71.)

(S.3.3. Rājā王) (3) Jarāmaraṇasuttam (有否能免)老死

► 《雜阿含1240經》, 《別譯雜阿含67經》, 《增壹阿含26.6經》, 《法句經》Dhp.v.151.

114. Sāvatthinidānam. Ekamantaram nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, jātassa aññatram jarāmaraṇā”ti? “Natthi kho, mahārāja, jātassa aññatram jarāmaraṇā. Yeri te, mahārāja, khattiyamahāsālā adḍhā mahaddhanā mahābhogā pahūtajātarūparajatā pahūtavittūpakaraṇā pahūtadhanadhaññā, tesampi jātānam natthi aññatram jarāmaraṇā. Yeri te, mahārāja, brāhmaṇamahāsālā...pe... gahapatimahāsālā adḍhā mahaddhanā mahābhogā pahūtajātarūparajatā pahūtavittūpakaraṇā pahūtadhanadhaññā, tesampi jātānam natthi aññatram jarāmaraṇā. Yeri te, mahārāja, bhikkhū arahanto khīṇasavā vusitavanto katakaraṇīyā ohitabhārā anuppattasadathā parikkhīṇabhadhasaṁyojanā sammadaññāvimuttā, tesam pāyam kāyo bhedanadhammo nikkhepanadhammo”ti. Idamavoca...pe...

“Jiranti ve rājarathā sucittā, atho sarīrampi jaram upeti.

Satañca dhammo na jaram upeti, santo have sabbhi pavedayantī”ti.

(S.3.4.) (4) Piyasuttam (行惡行非自)愛

► 《雜阿含1228經》, 《別譯雜阿含55經》

115. Sāvatthinidānam. Ekamantaram nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca “Idha mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Kesam nu kho piyo attā, kesam appiyo attā’ti? Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Ye ca kho keci kāyena duccaritam caranti, vācāya duccaritam caranti, manasā duccaritam caranti; tesam appiyo attā’. Kiñcāpi te evam vadeyyum--‘Piyo no attā’ti, Atha kho tesam appiyo attā. Tam kissa hetu? Yañhi appiyo ([S.3.4.I,72.](#)) appiyassa kareyya, tam te attanāva attano karonti; tasmā tesam appiyo attā. Ye ca kho keci kāyena sūcaritam caranti, vācāya sūcaritam caranti, manasā sūcaritam caranti; tesam piyo attā. Kiñcāpi te evam vadeyyum--‘Appiyo no attā’ti; Atha kho tesam piyo attā. Tam kissa hetu? Yañhi piyo piyassa kareyya, tam te attanāva attano karonti; tasmā tesam piyo attā’ti.

“Evametam, mahārāja, evametam, mahārāja! Ye hi keci, mahārāja, kāyena duccaritam caranti, vācāya duccaritam caranti, manasā duccaritam caranti; tesam appiyo attā. Kiñcāpi te evam vadeyyum--‘Piyo no attā’ti, Atha kho tesam appiyo attā. Tam kissa hetu? Yañhi, mahārāja, appiyo appiyassa kareyya, tam te attanāva attano karonti; tasmā tesam appiyo attā. Ye ca kho keci, mahārāja kāyena sūcaritam caranti, vācāya sūcaritam caranti, manasā sūcaritam caranti; tesam piyo attā. Kiñcāpi te evam vadeyyum--‘Appiyo no attā’ti; Atha kho tesam piyo attā. Tam kissa hetu? Yañhi mahārāja, piyo piyassa kareyya, tam te attanāva attano karonti; tasmā tesam piyo attā’ti. Idamavoca...pe...

“Attānañce piyam jaññā, na nam pāpena samyuje;
Na hi tam sulabham hoti, sukham dukkaṭakārinā.

“Antakenādhipannassa, jahato mānusam bhavañ;

Kiñhi tassa sakam hoti, kiñca ādāya gacchati.

Kiñcassa anugam hoti, chāyāva anapāyinī.

“Ubho puññāñca pāpañca, yam macco kurute idha;
Tañhi tassa sakam hoti, tañca ādāya gacchati.

Tañcassa anugam hoti, chāyāva anapāyinī.

“Tasmā kareyya kalyāṇam, nicayam samparāyikam;
Puññāni paralokasmiñ, patiṭṭhā honti pāñinan”ti.

(S.3.5.) (5) Attarakkhitasuttam (行惡行非)自護

► 《雜阿含1229經》, 《別譯雜阿含56經》, *偈--《法句經》Dhp.v.361.

116. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Idha mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Kesam nu kho rakkhito attā, kesam arakkhito attā’ti? Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Ye kho keci kāyena duccaritam caranti, vācāya duccaritam caranti, manasā duccaritarū caranti; tesam arakkhito attā. Kiñcāpi te hathikāyo vā rakkheyya, assakāyo vā rakkheyya, rathakāyo vā rakkheyya, (S.3.5.I.73.) pattikāyo vā rakkheyya; Atha kho tesam arakkhito attā. Tam kissa hetu? Bāhirā hesā rakkhā, nesā rakkhā ajjhattikā; tasmā tesam arakkhito attā. Ye ca kho keci kāyena sucharitam caranti, vācāya sucharitam caranti, manasā sucharitarū caranti; tesam rakkhito attā. Kiñcāpi te neva hathikāyo rakkheyya, na assakāyo rakkheyya, na rathakāyo rakkheyya na pattikāyo rakkheyya; Atha kho tesam rakkhito attā. Tam kissa hetu? Ajjhattikā hesā rakkhā, nesā rakkhā bāhirā; tasmā tesam rakkhito attā’”ti.

“Evametam, mahārāja, evametam, mahārāja! Ye hi keci, mahārāja, kāyena duccaritarū caranti...pe... tesam arakkhito attā. Tam kissa hetu? Bāhirā hesā, mahārāja, rakkhā, nesā rakkhā ajjhattikā; tasmā tesam arakkhito attā. Ye ca kho keci, mahārāja, kāyena sucharitarū caranti, vācāya sucharitarū caranti, manasā sucharitarū caranti; tesam rakkhito attā. Kiñcāpi te neva hathikāyo rakkheyya, na assakāyo rakkheyya, na rathakāyo rakkheyya, na pattikāyo rakkheyya; Atha kho tesam rakkhito attā. Tam kissa hetu? Ajjhattikā hesā, mahārāja, rakkhā, nesā rakkhā bāhirā; tasmā tesam rakkhito attā’”ti. Idamavoca...pe...

*“Kāyena saṁvaro sādhu, sādhu vācāya saṁvaro;
Manasā saṁvaro sādhu, sādhu sabbattha saṁvaro.
Sabbattha saṁvuto lajjī, rakkhitoti pavuccati”ti.

(S.3.6.) (6) Appakasuttam 少數(巨富不迷醉.不溺.不耽欲)

► 《雜阿含1230經》, 《別譯雜阿含58經》

117. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Idha mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Appakā te sattā lokasmim ye ulāre ulāre bhoge labhitvā na ceva majjanti, na ca pamajjanti, na ca kāmesu gedham āpajjanti, na ca sattesu vippatipajjanti. Atha kho eteva bahutarā sattā lokasmim ye ulāre ulāre bhoge labhitvā majjanti ceva (S.3.6.I.74.) pamajjanti ca kāmesu ca gedham āpajjanti, sattesu ca vippatipajjanti’”ti.

“Evametam, mahārāja, evametam, mahārāja! Appakā te, mahārāja, sattā lokasmim, ye ulāre ulāre bhoge labhitvā na ceva majjanti, na ca pamajjanti, na ca kāmesu gedham āpajjanti, na ca sattesu vippatipajjanti. Atha kho eteva bahutarā sattā lokasmim, ye ulāre ulāre bhoge labhitvā majjanti ceva pamajjanti ca kāmesu ca gedham āpajjanti, sattesu ca vippatipajjanti”ti. Idamavoca...pe...

“Sārattā kāmabhogesu, giddhā kāmesu mucchitā;
Atisāram na bujjhanti, migā kūṭamva odditatā.
Pacchāsaṁ kaṭukam hoti, vipāko hissa pāpako”ti.

(S.3.7.) (7) Aḍḍakaraṇasuttam 裁斷(賢相將顯露)

►《雜阿含1231經》，《別譯雜阿含57經》

118. Sāvatthinidānam. Ekamantaram nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Idhāham, bhante, aḍḍakaraṇe nisinno passāmi khattiyamahāsālepi brāhmaṇamahāsālepi gahapatimahāsālepi aḍḍhe mahaddhane mahābhoge pahūtajātarūparajate pahūtavittūpakaraṇe pahūtadhanadhaññe kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam sampajānamusā bhāsante. Tassa mayham, bhante, etadahosi--‘Alam dāni me aḍḍakaraṇena, bhadramukho dāni aḍḍakaraṇena paññāyissatī’”ti.

“(Evametam, mahārāja, evametam mahārāja!) Yeki te, mahārāja, khattiyamahāsālā brāhmaṇamahāsālā gahapatimahāsālā aḍḍhā mahaddhanā mahābhoga pahūtajātarūparajatā pahūtavittūpakaraṇā pahūtadhanadhaññā kāmahetu kāmanidānam kāmādhikaraṇam sampajānamusā bhāsanti; tesam tam bhavissati dīgharattam ahitāya dukkhāyā”ti. Idamavoca...pe...

“Sārattā kāmabhogesu, giddhā kāmesu mucchitā;
Atisāraṁ na bujjhanti, macchā khippaṁva odḍitāṁ.
Pacchāsaṁ kaṭukāṁ hoti, vipāko hissa pāpako”ti.

(S.3.8./I,75.)

(S.3.8.) (8) Mallikāsuttam 末利(夫人:無人比我更可愛)

*偈--《自說經》Ud.48./V,1.

119. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena rājā Pasenadi Kosalo Mallikāya deviyā saddhiṁ uparipāsādavaragato hoti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo Mallikām deviṁ etadavoca--“Atthi nu kho te, Mallike, kocañño attanā piyataro”ti? “Natthi kho me, mahārāja, kocañño attanā piyataro. Tuyham pana, mahārāja, atthañño koci attanā piyataro”ti? “Mayhampi kho, Mallike, natthañño koci attanā piyataro”ti.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo pāsādā orohitvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Idhāham, bhante, Mallikāya deviyā saddhiṁ uparipāsādavaragato Mallikām deviṁ etadavocam--‘Atthi nu kho te, Mallike, kocañño attanā piyataro’ti? Evarū vutte, bhante, Mallikā devī mām etadavoca--‘Natthi kho me, mahārāja, kocañño attanā piyataro. Tuyham pana, mahārāja, atthañño koci attanā piyataro’ti? Evarū vuttāham, bhante, Mallikām deviṁ etadavocam--‘Mayhampi kho, Mallike, natthañño koci attanā piyataro’ti.

Atha kho Bhagavā etamatthaṁ viditvā tāyam velāyam imam gātham abhāsi--

“Sabbā disā anuparigamma cetasā, nevajjhagā piyataramattanā kvaci.

Evarū piyo puthu attā paresam, tasmā na himse paramattakāmo”ti.²

(S.3.9.) (9) Yaññasuttam (拘薩羅國王)供犧

►《雜阿含1234經》，《別譯雜阿含61經》

120. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena rañño Pasenadissa Kosalassa mahāyañño paccupaṭṭhito hoti, pañca ca usabhasatāni pañca ca vacchatarasatāni pañca ca vacchatarisatāni pañca ca ajasatāni pañca (S.3.9./I,76.) ca urabbhasatāni thūṇūpanītāni honti yaññatthāya. Yepissa te honti dāsāti vā pessāti vā kammakarāti vā, tepi danḍatajjitā

² =Ud.48./V,1.

bhayatajjitā assumukhā rudamānā parikammāni karonti.

Atha kho sambahulā bhikkhū pubbanhasamayarṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pavisiṁsu. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattarām pindapātāpātikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinno kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha, bhante, rañño Pasenadissa Kosalassa mahāyañño paccupatthito hoti, pañca ca usabhasatāni pañca ca vacchatarasatāni pañca ca vacchatarisatāni pañca ca ajasatāni pañca ca urabbhasatāni thūṇūpanītāni honti yaññatthāya. Yepissa te honti dāsāti vā pessāti vā kammakarāti vā, tepi daññatajjitā assumukhā rudamānā parikammāni karonti”ti.

Atha kho Bhagavā etamatthām viditvā tāyām velāyām imā gāthāyo abhāsi--

“Assamedham purisamedham, sammāpāsam vājapeyyam niraggalham;

Mahāyañña mahārambhā, na te honti mahapphalā.

“Ajeṭakā ca gāvo ca, vividhā yattha haññare;

Na tam sammaggatā yaññām, upayanti mahesino.

“Ye ca yaññā nirārambhā, yajanti anukularām sadā;

Ajeṭakā ca gāvo ca, vividhā nettha haññare.

Etam sammaggatā yaññām, upayanti mahesino.

“Etam yajetha medhāvī, eso yañño mahapphalo;

Etañhi yajamānassa, seyyo hoti na pāpiyo.

Yañño ca vipulo hoti, pasidanti ca devatā”ti.

(S.3.10.) (10) Bandhanasuttam (拘薩羅王)繫縛(多人)

►《雜阿含1235經》, 《別譯雜阿含62經》, *偈--《法句經》Dhp. 345-346.

121. Tena kho pana samayena raññā Pasenadinā Kosalena mahājanakāyo bandhāpito hoti, appekacce rajjūhi appekacce andūhi appekacce saṅkhalikāhi.

(S.3.10.I,77.) Atha kho sambahulā bhikkhū pubbanhasamayarṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pavisiṁsu. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattarām piṇḍapātāpātikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha, bhante, raññā Pasenadinā Kosalena mahājanakāyo bandhāpito, appekacce rajjūhi appekacce andūhi appekacce saṅkhalikāhī”ti.

Atha kho Bhagavā etamatthām viditvā tāyām velāyām imā gāthāyo abhāsi--

*“Na tam dañham bandhanamāhu dhīrā, yadāyasām dārujam pabbajañca.

Sārattarattā mañikuñdalesu, puttesu dāresu ca yā apekkhā.

“Etam dañham bandhanamāhu dhīrā, ohārinām sithilām duppamuñcaṁ.

Etampi chetvāna paribbjantī, anapekkhino kāmasukham pahāyā”ti.

Pathamo vaggo.

Tassuddānam--

Daharo Puriso Jarā, Piyarā Attānarakkhito;

Appakā Aḍḍakaraṇam, Mallikā Yaññabandhananti.

2. Dutiyavaggo 第二〔拘薩羅〕品

(S.3.11.Jaṭilo) (1) Sattajaṭilasuttam 結髮行者(是阿羅漢耶?)

►《雜阿含1148經》，《別譯雜阿含71經》，《自說經》Ud.6.2.

122. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Pubbārāme Migāramātupāsāde. Tena kho pana samayena Bhagavā sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito bahidvārakoṭṭhake nisinno hoti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi.

(S.3.11.I,78.) Tena kho pana samayena satta ca jaṭilā satta ca nigaṇṭhā satta ca acelakā satta ca ekasāṭakā satta ca paribbājakā parūlhakacchanakhalomā khārivividhamādāya Bhagavato avidūre atikkamanti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo utṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā dakkhiṇajāṇumāṇḍalam pathaviyam nihantvā yena te satta ca jaṭilā satta ca nigaṇṭhā satta ca acelakā satta ca ekasāṭakā satta ca paribbājakā tenañjalim pañāmetvā tikkhattum nāmam sāvesi--“Rājāham, bhante, Pasenadi Kosalo...pe...rājāham, bhante, Pasenadi Kosalo”ti.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo acirapakkantesu tesu sattasu ca jaṭilesu sattasu ca nigaṇṭhesu sattasu ca acelakesu sattasu ca ekasāṭakesu sattasu ca paribbājakesu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisīno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Ye te, bhante, loke arahanto vā arahattamaggam vā samāpannā ete tesam aññatarā”ti.

“Dujjānam kho etam, mahārāja, tayā gihinā kāmabhoginā puttasambādhasayanam ajjhāvasantena kāsikacandanaṁ paccanubhontena mālāgandhavilepanam dhārayantena jātarūparajataṁ sādiyantena--‘Ime vā arahanto, ime vā arahattamaggam samāpannā’”ti.

“Samvāsena kho, mahārāja, sīlam veditabbam. Tañca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena. Samvohārena kho, mahārāja, soceyyam veditabbam. Tañca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena. Āpadāsu kho, mahārāja, thāmo veditabbo. So ca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena. (S.3.11.I,79.) Sākacchāya kho, mahārāja, paññā veditabbā. Sā ca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena”ti.

“Accariyam bhante, abbhutarām bhante! Yāva subhāsitamidam, bhante, Bhagavatā--‘Dujjānam kho etam, mahārāja, tayā gihinā kāmabhoginā puttasambādhasayanam ajjhāvasantena kāsikacandanaṁ paccanubhontena mālāgandhavilepanam dhārayantena jātarūparajataṁ sādiyantena--ime vā arahanto, ime vā arahattamaggam samāpannā’”ti. Samvāsena kho, mahārāja, sīlam veditabbam. Tañca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena. Samvohārena kho mahārāja soceyyam veditabbam. Tañca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena. Apadāsu kho, mahārāja, thāmo veditabbo. So ca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena. Sākacchāya kho, mahārāja, paññā veditabbā. Sā ca kho dīghena addhunā, na ittarām; manasikarotā, no amanasikarotā; paññavatā, no duppaññena”ti.

“Ete, bhante, mama purisā carā ocarakā janapadam ocaritvā āgacchanti. Tehi paṭhamaram ocinnam aham pacchā osāpayissāmi. Idāni te, bhante, tam rajojallam pavāhetvā sunhātā suvilittā kappitakesamassū odātavatthā pañcahi kāmaguṇehi samappitā

samaṅgībhūtā paricāressanti”ti.

Atha kho Bhagavā etamattham veditvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Na vaṇṇarūpena naro sujāno, na vissase ittaradassanena.

Susaññatānañhi viyañjanena, asaññatā lokamimari caranti.

“Patirūpako mattikākuṇḍalova, lohaddhamāsova suvaṇṇachanno.

Caranti loke parivārachanna, anto asuddhā bahi sobhamānā”ti.

(S.3.12.) (2) Pañcarājasuttam 五王(波斯匿王問何欲第一)

►《雜阿含1149經》, 《別譯雜阿含72經》, 《增壹阿含33.1經》

123. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena pañcannam rājūnam Pasenadipamukhānam pañcahi kāmaguṇehi samappitānam samaṅgībhūtānam paricārayamānānam ayamantarākathā udapādi--“Kim nu kho kāmānam aggan”ti? Tatrekacce evamāhamīsu--“Rūpā kāmānam aggan”ti. Ekacce evamāhamīsu “Saddā kāmānam aggan”ti. Ekacce evamāhamīsu--“Gandhā kāmānam aggan”ti. Ekacce evamāhamīsu--“Rasā kāmānam aggan”ti. Ekacce (S.3.12./I,80.) evamāhamīsu “Phoṭṭhabbā kāmānam aggan”ti. Yato kho te rājāno nāsakkhiṁsu aññamaññam saññāpetum.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo te rājāno etadavoca--“Ayāma, mārisā, yena Bhagavā tenupasaṅkamissāma; upasaṅkamitvā Bhagavantam etamattham patipucchissāma. Yathā no Bhagavā byākarissati tathā nam dhāressāmā”ti. “Evaṁ, mārisā”ti kho te rājāno rañño Pasenadissa Kosalassa paccassosum.

Atha kho te pañca rājāno Pasenadipamukhā yena Bhagavā tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdirīsu. Ekamantaṁ nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca “Idha, bhante, amhākam pañcannam rājūnam pañcahi kāmaguṇehi samappitānam samaṅgībhūtānam paricārayamānānam ayamantarākathā udapādi--“Kim nu kho kāmānam aggan”ti? Ekacce evamāhamīsu--‘rūpā kāmānam aggan’ti. Ekacce evamāhamīsu--‘saddā kāmānam aggan’ti. Ekacce evamāhamīsu--‘Gandhā kāmānam aggan’ti. Ekacce evamāhamīsu--‘rasā kāmānam aggan’ti. Ekacce evamāhamīsu--‘Phoṭṭhabbā kāmānam aggan’ti. Kim nu kho, bhante, kāmānam aggan”ti?

“Manāpapariyantam khvāham, mahārāja, pañcasu kāmaguṇesu agganti vadāmi. Teva, mahārāja, rūpā ekaccassa manāpā honti, teva rūpā ekaccassa amanāpā honti. Yehi ca yo rūpehi attamano hoti paripuṇṇasaṅkappo, so tehi rūpehi aññam rūparām uttaritaram vā paññataram vā na pattheti. Te tassa rūpā paramā honti. Te tassa rūpā anuttarā honti.

“Teva mahārāja, saddā ekaccassa manāpā honti, teva saddā ekaccassa amanāpā honti. Yehi ca yo saddehi attamano hoti paripuṇṇasaṅkappo, so tehi saddehi aññam saddam uttaritaram vā paññataram vā na pattheti. Te tassa saddā paramā honti. Te tassa saddā anuttarā honti.

“Teva, mahārāja, gandhā ekaccassa manāpā honti, teva gandhā ekaccassa amanāpā honti. Yehi ca yo gandhehi attamano hoti paripuṇṇasaṅkappo, so tehi gandhehi aññam gandham uttaritaram vā paññataram vā na pattheti. Te tassa gandhā paramā honti. Te tassa gandhā anuttarā honti.

“Teva, mahārāja, rasā ekaccassa manāpā honti, teva rasā ekaccassa amanāpā honti. Yehi ca yo rasehi attamano hoti paripuṇṇasaṅkappo, so tehi rasehi aññam rasam uttaritaram vā paññataram vā na pattheti. Te tassa rasā paramā honti. Te tassa rasā anuttarā honti.

“Teva, mahārāja, phoṭṭhabbā ekaccassa manāpā honti, teva phoṭṭhabbā

ekaccassa amanāpā honti. (S.3.12./I,81.) Yehi ca yo phoṭṭhabbehi attamano hoti paripūṇasāṅkappo, so tehi phoṭṭhabbehi aññām phoṭṭhabbarām uttaritarām vā pañītatarām vā na pattheti. Te tassa phoṭṭhabbā paramā honti. Te tassa phoṭṭhabbā anuttarā honti”ti.

Tena kho pana samayena Candanaṅgaliko upāsako tassām parisāyām nisinno hoti. Atha kho Candanaṅgaliko upāsako utṭhāyāsanā ekaṁsamām uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjalim pañāmetvā Bhagavantām etadavoca--“Paṭibhāti mām Bhagavā, paṭibhāti mām Sugatā”ti. “Paṭibhātu tam Candanaṅgalikā”ti Bhagavā avoca.

Atha kho Candanaṅgaliko upāsako Bhagavato sammukhā tadanurūpāya gāthāya abhitthavi--

“Padumām yathā Kokanadaṁ sugandham, pāto siyā phullamavītagandham.

Aṅgrasām passa virocāmānam, tapantamādiccamivantalikkhe”ti.

Atha te pañca rājāno Candanaṅgalikām upāsakām pañcahi uttarāsaṅgehi acchādesum. Atha kho Candanaṅgaliko upāsako tehi pañcahi uttarāsaṅgehi Bhagavantām acchādesīti.

(S.3.13.) (3) Doṇapākasuttām 大食(一桶飯菜)(食知量,少苦.長壽)

► 《雜阿含1150經》, 《別譯雜阿含73經》

124. Sāvatthinidānām. Tena kho pana samayena rājā Pasenadi Kosalo doṇapākakurām bhuñjati. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo bhuttāvī mahassāsī yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantām abhvādetvā ekamantām nisīdi.

Atha kho Bhagavā rājānam Pasenadim Kosalam bhuttāvī mahassāsim viditvā tāyām velāyām imam gāthām abhāsi--

“Manujassa sadā satīmato, mattām jānato laddhabhojane.

Tanukassa bhavanti vedanā, sañikām jīrati āyupālayan”ti.

(S.3.13./I,82.) Tena kho pana samayena sudassano māṇavo rañño Pasenadissa Kosalassa piṭṭhito ṭhito hoti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo sudassanām māṇavām āmantesi--“Ehi tvām, tāta sudassana, Bhagavato santike imam gāthām pariyāpuṇitvā mama bhattābhihāre (bhattābhihāre) bhāsa. Ahañca te devasikām kahāpaṇasatām (kahāpaṇasatām) niccam bhikkham pavattayissāmī”ti. “Evarī devā”ti kho sudassano māṇavo rañño Pasenadissa Kosalassa paṭissutvā Bhagavato santike imam gāthām pariyāpuṇitvā rañño Pasenadissa Kosalassa bhattābhihāre sudām bhāsatī--

“Manujassa sadā satīmato, mattām jānato laddhabhojane.

Tanukassa bhavanti vedanā, sañikām jīrati āyupālayan”ti.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo anupubbena nālikodanaparamatāya sañthāsi. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo aparena samayena susallikhitagatto pāṇinā gattāni anumajjanto tāyām velāyām imam udānam udānesi--“Ubhayena vata marī so Bhagavā atthena anukampi--diṭṭhadhammikena ceva atthena samparāyikena cā”ti.

(S.3.14. Saṅgāme dve vuttāni) (4) Pathamasaṅgāmasuttām(摩揭陀對拘薩羅)戰爭(1)

► 《雜阿含1236經》, 《別譯雜阿含63經》, *偈--《法句經》Dhp.v.201.

125. Sāvatthinidānām. Atha kho rājā Magadho Ajātasattu veđehiputto caturaṅginim senām sannayhitvā rājānam Pasenadim Kosalam abbhuyyāsi yena kāsi. Assosi kho rājā Pasenadi Kosalo--“Rājā kira Magadho ajātasattu veđehiputto caturaṅginim senām sannayhitvā mamām abbhuyyāto yena kāsi”ti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo caturaṅginim senām sannayhitvā rājānam Magadham ajātasattum veđehiputtam paccuyyāsi yena kāsi. (S.3.14./I,83.) Atha kho rājā ca Magadho ajātasattu

vedehiputto rājā ca Pasenadi Kosalo saṅgāmesum. Tasmim kho pana saṅgāme rājā Magadho ajātasattu vedehiputto rājānam Pasenadim Kosalam parājesi. Parājito ca rājā Pasenadi Kosalo sakameva rājadhānim Sāvatthim paccuyyāsi.

Atha kho sambahulā bhikkhū pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pavisiṁsu. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--

“Idha, bhante, rājā Magadho ajātasattu vedehiputto caturaṅginim senam sannayhitvā rājānam Pasenadim Kosalam abbhuyyāsi yena kāsi. Assosi kho, bhante, rājā Pasenadi Kosalo--‘rājā kira Magadho ajātasattu vedehiputto caturaṅginim senam sannayhitvā mamam abbhuyyāto yena kāsi’ti. Atha kho, bhante, rājā Pasenadi Kosalo caturaṅginim senam sannayhitvā rājānam Magadham ajātasattum vedehiputtam paccuyyāsi yena kāsi. Atha kho, bhante, rājā ca Magadho ajātasattu vedehiputto rājā ca Pasenadi Kosalo saṅgāmesum. Tasmim kho pana, bhante, saṅgāme rājā Magadho ajātasattu vedehiputto rājānam Pasenadim Kosalam parājesi. Parājito ca, bhante, rājā Pasenadi Kosalo sakameva rājadhānim Sāvatthim paccuyyāsi”ti.

“Rājā, bhikkhave, Magadho ajātasattu vedehiputto pāpamitto pāpasahāyo pāpasampavañko; rājā ca kho, bhikkhave, Pasenadi Kosalo kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavañko. Ajjeva, bhikkhave rājā Pasenadi Kosalo imam rattiṁ dukkham seti parājito”ti. Idamavoca...pe...

* “Jayam veram pasavati, dukkham seti parājito;
Upasanto sukham seti, hitvā jayaparājayan”ti.

(S.3.15.Saṅgāme dve vuttāni) (5) Dutiyasaṅgāmasuttam (摩揭陀對拘薩羅)戰爭(2)

► 《雜阿含1237經》, 《別譯雜阿含64經》, cf. 《雜阿含726經》

126. Atha kho rājā Magadho Ajātasattu vedehiputto (S.3.15.I,84.) caturaṅginim senam sannayhitvā rājānam Pasenadim Kosalam abbhuyyāsi yena kāsi. Assosi kho rājā Pasenadi Kosalo--“Rājā kira Magadho ajātasattu vedehiputto caturaṅginim senam sannayhitvā mamam abbhuyyāto yena kāsi”ti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo caturaṅginim senam sannayhitvā rājānam Magadham ajātasattum vedehiputtam paccuyyāsi yena kāsi. Atha kho rājā ca Magadho ajātasattu vedehiputto rājā ca Pasenadi Kosalo saṅgāmesum. Tasmim kho pana saṅgāme rājā Pasenadi Kosalo rājānam Magadham ajātasattum vedehiputtam parājesi, jīvaggāhañca nam aggahesi. Atha kho rañño Pasenadissa Kosalassa etadahosi--“Kiñcapi kho myāyam rājā Magadho ajātasattu vedehiputto adubbhantassa dubbhati, atha ca pana me bhāgineyyo hoti. Yarīnūnāham rañño Magadhassa ajātasattuno vedehiputtassa sabbam hatthikāyam pariyādiyitvā sabbam assakāyam pariyādiyitvā sabbam rathakāyam pariyādiyitvā sabbam pattikāyam pariyādiyitvā jīvantameva nam osajjeyyan”ti.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo rañño Magadhassa ajātasattuno vedehiputtassa sabbam hatthikāyam pariyādiyitvā sabbam assakāyam pariyādiyitvā sabbam rathakāyam pariyādiyitvā sabbam pattikāyam pariyādiyitvā jīvantameva nam osajji.

Atha kho sambahulā bhikkhū pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pavisiṁsu. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam

etadavocum--

(S.3.15./I,85.) “Idha bhante, rājā Magadho ajātasattu vedehiputto caturaṅginim senam sannayhitvā rājānam Pasenadim Kosalam abbhuyyāsi yena kāsi. Assosi kho, bhante, rājā Pasenadi Kosalo--‘rājā kira Magadho ajātasattu vedehiputto caturaṅginim senam sannayhitvā mamañ abbhuyyāto yena kāsī’ti. Atha kho, bhante, rājā Pasenadi Kosalo caturaṅginim senam sannayhitvā rājānam Magadhām ajātasattum vedehiputtam paccuyyāsi yena kāsi. Atha kho, bhante, rājā ca Magadho ajātasattu vedehiputto rājā ca Pasenadi Kosalo saṅgāmesum. Tasmim kho pana, bhante, saṅgāme rājā Pasenadi Kosalo rājānam Magadhām ajātasattum vedehiputtam parājesi, jīvaggāhañca nañ aggahesi. Atha kho, bhante, rañño Pasenadissa Kosalassa etadahosi--‘Kiñcāpi kho myāyam rājā Magadho ajātasattu vedehiputto adubbhantassa dubbhati, atha ca pana me bhāgineyyo hoti. Yamnūnāham rañño Magadhassa ajātasattuno vedehiputtassa sabbam hatthikāyam pariyādiyitvā sabbam assakāyam sabbam rathakāyam sabbam pattikāyam pariyādiyitvā jīvantameva nam osajjeyyan”ti.

“Atha kho, bhante, rājā Pasenadi Kosalo rañño Magadhassa ajātasattuno vedehiputtassa sabbam hatthikāyam pariyādiyitvā sabbam assakāyam pariyādiyitvā sabbam rathakāyam pariyādiyitvā sabbam pattikāyam pariyādiyitvā jīvantameva nam osajji”ti. Atha kho Bhagavā etamathām viditvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Vilumpateva puriso, yāvassa upakappati;

Yadā caññe vilumpanti, so vilutto viluppati.

“Thānañhi maññati bālo, yāva pāparā na paccati;

Yadā ca paccati pāparā, atha dukkharām nigacchati.

“Hantā labhati hantāram, jetāram labhate jayam;

Akkosako ca akkosam, rosetārañca rosako.

Atha kammavivatena, so vilutto viluppati”ti.

(S.3.16./I,86.)

(S.3.16. Dhītā) (6) Mallikāsuttam 末利夫人(生公主)

127. Sāvatthinidānam. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantām abhivādetvā ekamantām nisīdi. Atha kho aññataro puriso yena rājā Pasenadi Kosalo tenupasañkami; upasañkamitvā rañño Pasenadissa Kosalassa upakanñake ārocesi--“Mallikā, deva, devī dhītarām vijātā”ti. Evam vutte, rājā Pasenadi Kosalo anattamano ahosi.

Atha kho Bhagavā rājānam Pasenadim Kosalam anattamanataṁ viditvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Itthīpi hi ekacciyyā, seyyā posa janādhipa;

Medhāvinī sīlavatī, sassudevā patibbatā.

“Tassā yo jāyati poso, sūro hoti disampati.

Tādisā subhagiyā putto, rajjampi anusāsatī”ti.

(S.3.17.) (7) Appamādasuttam 不放逸(得現在利.未來利)

► 《雜阿含1239經》, 《別譯雜阿含66經》,
《中阿含141經》喻經》, 大正No.765 《本事經》, S.45.141-148.

128. Sāvatthinidānam. Ekamantām nisīdi. Ekamantām nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantām etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, eko dhammo yo ubho atthe samadhiggayha tiṭṭhati--diṭṭhadhammikañceva atthām samparāyikañcā”ti?

“Atthi kho, mahārāja, eko dhammo yo ubho atthe samadhiggayha tiṭṭhati--diṭṭhadhammikañceva attham samparāyikañcā”ti.

“Katamo pana, bhante, eko dhammo, yo ubho atthe samadhiggayha tiṭṭhati--diṭṭhadhammikañceva attham samparāyikañcā”ti?

“Appamādo kho, mahārāja, eko dhammo, yo ubho atthe samadhiggayha tiṭṭhati--diṭṭhadhammikañceva attham samparāyikañcātī. Seyyathāpi, mahārāja, yāni kānici jaṅgalānam pāṇānam padajātāni, sabbāni tāni hatthipade samodhānam gacchanti, hatthipadarām tesām aggamakkhāyati--yadidaram mahantattena; evameva kho, mahārāja, appamādo eko dhammo, yo (S.3.17/I,87.) ubho atthe samadhiggayha tiṭṭhati--diṭṭhadhammikañceva attham samparāyikañcā”ti. Idamavoca...pe...

“Āyurūn arogiyām vāṇṇām, saggām uccākulīnataṁ;
Ratiyo patthayantena, ulārā aparāparā.

“Appamādām pasāmsanti, puññakiriyāsu pañḍitā;
Appamatto ubho atthe, adhiggañhātī pañḍito.

“Diṭṭhe dhamme ca yo attho, yo cattho samparāyiko.
Atthābhīsamayā dhīro, pañḍitoti pavuccatī”ti.

(S.3.18.Appamāda不放逸(2)) (8) Kalyāṇamittasuttaṁ善友(半梵行.全梵行)

► 《雜阿含1238經》, 《別譯雜阿含65經》

129. Sāvatthinidānam. Ekamantaram nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantām etadavoca--“Idha mayharū bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evarū cetaso parivitakko udapādi--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo, so ca kho kalyāṇamittassa kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavañkassa, no pāpamittassa no pāpasahāyassa no pāpasampavañkassā”ti.

“Evametam, mahārāja, evametam, mahārāja! Svākkhāto mahārāja, mayā dhammo. So ca kho kalyāṇamittassa kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavañkassa, no pāpamittassa no pāpasahāyassa no pāpasampavañkassāti.

“Ekamidāharū, mahārāja, samayañ Sakkesu viharāmi nagarakam nāma sakyānam nigamo. Atha kho, mahārāja, Ānando bhikkhu yenāharū tenupasañkami; upasañkamitvā mām abhivādetvā ekamantaram nisīdi. Ekamantaram nisinno kho, mahārāja, Ānando bhikkhu mām etadavoca--‘Upaḍḍhamidam, bhante, brahmacariyassa--yadidaram kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavañkatā”ti.

“Evam vuttāharū, mahārāja, Ānandam bhikkhum etadavocam--‘Mā hevam, Ānanda, mā hevam, Ānanda! Sakalameva hidam, Ānanda, brahmacariyām--yadidaram (S.3.18/I,88.) kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavañkatā. Kalyāṇamittassetam, Ānanda, bhikkhuno pātikāñkharū kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavañkassa ariyam aṭṭhañgikam maggam bhāvessati ariyam aṭṭhañgikam maggam bahulīkarissati””.

“Kathañca, Ānanda, bhikkhu kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavañko ariyam aṭṭhañgikam maggam bhāveti, ariyam aṭṭhañgikam maggam bahulīkaroti? Idhānanda, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim, sammāsañkappam bhāveti...pe... sammāvācam bhāveti...pe... sammākammantañ bhāveti...pe... sammā-ājīvam bhāveti...pe... sammāvāyāmam bhāveti...pe... sammāsatim bhāveti...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. Evam kho, Ānanda, bhikkhu kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavañko ariyam aṭṭhañgikam maggam

bhāveti, ariyam atthaṅgikam maggām bahulīkaroti. Tadamināpetam, Ānanda, pariyāyena veditabbam yathā sakalamevidam brahmaçariyam--yadidam kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavañkata”ti.

“Mamañhi, Ānanda, kalyāṇamittam āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti, jarādhammā sattā jarāya parimuccanti, byādhidhammā sattā byādhito parimuccanti, marañadhammā sattā marañena parimuccanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti. Iminā kho etam, Ānanda, pariyāyena veditabbam yathā sakalamevidam brahmaçariyam--yadidam kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavañkata”ti.

“Tasmātiha te, mahārāja, evam sikkhitabbam--‘Kalyāṇamitto bhavissāmi kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavañko’ti. Evañhi te mahārāja, sikkhitabbam.

“Kalyāṇamittassa te, mahārāja, kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavañkassa ayam (S.3.18./I,89.) eko dhammo upanissāya vihātabbo--appamādo kusalesu dhammesu.

“Appamattassa te, mahārāja, viharato appamādaṁ upanissāya, ithāgārassa anuyantassa evam bhavissati--‘rājā kho appamatto viharati, appamādaṁ upanissāya. Handa, mayampi appamattā viharāma, appamādaṁ upanissāyā’’ti.

“Appamattassa te, mahārāja, viharato appamādaṁ upanissāya, khattiyānampi anuyantānam evam bhavissati--‘rājā kho appamatto viharati appamādaṁ upanissāya. Handa, mayampi appamattā viharāma, appamādaṁ upanissāyā’’ti.

“Appamattassa te, mahārāja, viharato appamādaṁ upanissāya, balakāyassapi evam bhavissati--‘rājā kho appamatto viharati appamādaṁ upanissāya. Handa, mayampi appamattā viharāma, appamādaṁ upanissāyā’’ti.

“Appamattassa te, mahārāja, viharato appamādaṁ upanissāya, negamajānapadassapi evam bhavissati--‘rājā kho appamatto viharati, appamādaṁ upanissāya. Handa, mayampi appamattā viharāma, appamādaṁ upanissāyā’’ti?

“Appamattassa te, mahārāja, viharato appamādaṁ upanissāya, attāpi gutto rakkhito bhavissati--itthāgārampi guttam rakkhitam bhavissati, kosakotthāgārampi guttam rakkhitam bhavissati”ti. Idamavoca...pe...

“Bhoge patthayamānena, ulāre aparāpare;
Appamādaṁ pasānsanti, puññakiriyāsu pañditā.
“Appamatto ubho atthe, adhiggañhāti pañđito;
Diṭṭhe dhamme ca yo attho, yo cattho samparāyiko.
Atthābhismayā dhīro, pañđitoti pavuccati”ti.

(S.3.19.) (9) Pañhama-aputtakasuttam(八百萬金巨富長者)無子(1)

►《雜阿含1232經》，《別譯雜阿含59經》，《增壹阿含23.4經》

130. Sāvatthinidānam. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo divā divassa yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho rājānam Pasenadiṁ Kosalam Bhagavā etadavoca--“Handa, kuto nu tvam, mahārāja, āgacchasi divā divassā”ti?

“Idha, bhante, Sāvatthiyam setti gahapati kālañkato. Tamaham aputtakam sāpateyyam rājantepuram atiharityā āgacchāmi. Asīti, bhante, satasahassāni hiraññasseva, ko (S.3.19./I,90.) pana vādo rūpiyassa Tassa kho pana, bhante, sethissa gahapatissa evarūpo bhattachhogo ahosi--kanājakam bhuñjati bilañgadutiyam. Evarūpo vatthabhogi ahosi--sānam dhāreti tipakkhavasanam. Evarūpo yānabhogo ahosi--jajjararathakena yāti

paññachattakena dhāriyamānenā”ti.

“Evametaṁ, mahārāja, evametaṁ, mahārāja! Asappuriso kho, mahārāja, ulāre bhoge labhitvā nevattānam sukheti pīneti, na mātāpitaro sukheti pīneti, na puttadāram sukheti pīneti, na dāsakammakaraporise sukheti pīneti, na mittāmacce sukheti pīneti, na samanabrahmañesu uddhaggikam dakkhiṇam patitthāpeti sovaggikam sukhavipākam saggasamvattanikam. Tassa te bhoge evam sammā aparibhuñjiyamāne rājāno vā haranti corā vā haranti aggi vā ḍahati udakam vā vahati appiyā vā dāyādā haranti. Evaṁsa te, mahārāja, bhogā sammā aparibhuñjiyamāna parikkhayam gacchanti, no paribhogam.

“Seyyathāpi, mahārāja, amanussatthāne pokkharanī accchodakā sītodakā sātodakā setodakā supatithā ramaṇīyā. Tam janō neva hareyya na piveyya na nahāyeyya na yathāpaccayaṁ vā kareyya. Evañhi tam, mahārāja, udakam sammā aparibhuñjiyamānam parikkhayam gaccheyya no paribhogam. Evameva kho, mahārāja, asappuriso ulāre bhoge labhitvā nevattānam sukheti pīneti, na mātāpitaro sukheti pīneti, na puttadāram sukheti pīneti, na dāsakammakaraporise sukheti pīneti, na mittāmacce sukheti pīneti, na samanabrahmañesu uddhaggikam dakkhiṇam patitthāpeti sovaggikam sukhavipākam saggasamvattanikam. Tassa te bhoge evam sammā aparibhuñjiyamāne rājāno vā haranti corā vā haranti aggi vā ḍahati udakam vā vahati appiyā vā dāyādā haranti. Evaṁsa te, mahārāja, bhogā sammā aparibhuñjiyamāna parikkhayam gacchanti, no paribhogam.

“Sappuriso ca kho, mahārāja, ulāre bhoge labhitvā attānam sukheti pīneti, mātāpitaro sukheti pīneti, puttadāram sukheti pīneti, dāsakammakaraporise sukheti pīneti, mittāmacce sukheti pīneti, samanabrahmañesu uddhaggikam dakkhiṇam patitthāpeti sovaggikam sukhavipākam saggasamvattanikam. Tassa te bhoge evam sammā paribhuñjiyamāne neva rājāno (S.3.19./I.91.) haranti na corā haranti, na aggi ḍahati, na udakam vahati, na appiyā dāyādā haranti. Evaṁsa te, mahārāja, bhogā sammā paribhuñjiyamāna paribhogam gacchanti, no parikkhayam.

“Seyyathāpi, mahārāja, gāmassa vā nigamassa vā avidūre pokkharanī accchodakā sītodakā sātodakā setodakā supatithā ramaṇīyā. Tañca udakam janō hareyyapi piveyyapi nahāyeyyapi yathāpaccayampi kareyya. Evañhi tam, mahārāja, udakam sammā paribhuñjiyamānam paribhogam gaccheyya, no parikkhayam. Evameva kho, mahārāja, sappuriso ulāre bhoge labhitvā attānam sukheti pīneti, mātāpitaro sukheti pīneti, puttadāram sukheti pīneti, dāsakammakaraporise sukheti pīneti, mittāmacce sukheti pīneti, samanabrahmañesu uddhaggikam dakkhiṇam patitthāpeti sovaggikam sukhavipākam saggasamvattanikam. Tassa te bhoge evam sammā paribhuñjiyamāne neva rājāno haranti, na corā haranti, na aggi ḍahati, na udakam vahati, na appiyā dāyādā haranti. Evaṁsa te, mahārāja, bhogā sammā paribhuñjiyamāna paribhogam gacchanti, no parikkhayam”ti.

“Amanussatthāne udakamva sītam, tadapeyyamānam parisosameti.

Evaṁ dhanam kāpuriso labhitvā, nevattanā bhuñjati no dadāti.

Dhīro ca viññū adhigamma bhoge, so bhuñjati kiccakaro ca hoti.

So nātisaṅgham nisabho bharitvā, anindito saggamupeti thānan”ti.

(S.3.20.) (10) Dutiya-aputtakasuttam (八百萬金巨富長者)無子(2)

► 《雜阿含1233經》, 《別譯雜阿含60經》, 《增壹阿含23.4經》

131. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo divā divassa yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam nisinnam kho rājānam Pasenadiṁ Kosalam Bhagavā etadavoca--“Handa, kuto nu tvam, mahārāja, āgacchasi divā divassā”ti?

“Idha, bhante, Sāvatthiyam sethi gahapati kālaṅkato. Tamaham aputtakam sāpateyyam rājantepuram atiharitvā āgacchāmi. Satam, bhante, satasahassāni hiraññasseva, ko pana vādo rūpiyassa! Tassa kho pana, bhante, sethissa gahapatissa evarūpo bhattabhogo ahosi--kaṇājakam bhuñjati bilaṅgadutiyam. Evarūpo vatthabhogo ahosi--sāṇam dhāreti (**S.3.20/I,92.**) tipakkhavasanam Evarūpo yānabhogo ahosi--jajjararathakena yāti paññachattakena dhāriyamānenā”ti.

“Evametam, mahārāja, evametam, mahārāja! Bhūtapubbaṁ so, mahārāja, sethi gahapati taggarasikhim nāma paccekasambuddham piñdapātena patipādesi. ‘Detha samanassa piñdan’ti vatvā utthāyāsanā pakkāmi. Datvā ca pana pacchā vippaṭisārī ahosi--‘varametam piñdapātam dāsā vā kammakarā vā bhuñjeyyun’ti. Bhātu ca pana ekaputtakam sāpateyyassa kāraṇā jīvitā voropesi.

“Yam kho so, mahārāja, sethi gahapati taggarasikhim paccekasambuddham piñdapātena patipādesi, tassa kammassa vipākena sattakkhattum sugatim saggam lokam upapajji. Tasseva kammassa vipākāvasesena imissāyeva Sāvatthiyā sattakkhattum sethittam kāresi. Yam kho so, mahārāja, sethi gahapati datvā pacchā vippaṭisārī ahosi--‘varametam piñdapātam dāsā vā kammakarā vā bhuñjeyyun’ti, tassa kammassa vipākena nāssulārāya bhattabhogāya cittam namati, nāssulārāya vatthabhogāya cittam namati, nāssulārāya yānabhogāya cittam namati, nāssulārānam pañcannam kāmaguṇānam bhogāya cittam namati. Yam kho so, mahārāja, sethi gahapati bhātu ca pana ekaputtakam sāpateyyassa kāraṇā jīvitā voropesi, tassa kammassa vipākena bahūni vassāni bahūni vassasatāni bahūni vassasahassāni bahūni vassasatasahassāni niraye paccittha. Tasseva kammassa vipākāvasesena idam sattamarūpam aputtakam sāpateyyam rājakosam paveseti. Tassa kho, mahārāja, sethissa gahapatissa purāṇañca puññam parikkhīñam, navañca puññam anupacitam. Ajja pana, mahārāja, sethi gahapati mahāroruve niraye paccati”ti. “Evam, bhante, sethi gahapati mahāroruvam nirayam upapanno”ti. (**S.3.20/I,93.**) “Evam mahārāja, sethi gahapati mahāroruvam nirayam upapanno”ti. Idamavoca...pe....

“Dhaññam dhanam rajataṁ jātarūpam, pariggahaṁ vāpi yadatthi kiñci.

Dāsā kammakarā pessā, ye cassa anujīvino.

“Sabbaṁ nādāya gantabbarā, sabbarā nikhippagāminam.

Yañca karoti kāyena, vācāya uda cetasā.

“Tañhi tassa sakam hoti, tañca ādāya gacchati;

Tañcassa anugam hoti, chāyāva anapāyinī.

“Tasmā kareyya kalyānam, nicayam samparāyikam;

Puññāni paralokasmim, patiñṭhā honti pāñinan”ti.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Jaṭilā Pañca rājāno, Donapākakurena ca;

Saṅgāmena dve vuttāni, Mallikā dve Appamādena ca.

Aputtakena dve vuttā, vaggo tena pavuccatīti.

3. Tatiyavaggo 第三〔拘薩羅〕品

(S.3.21.) (1) Puggalasuttam 人(由闍入闍等)

► 《雜阿含1146經》，《別譯雜阿含69經》，《增壹阿含26.5經》，A.4.85.

132. Sāvatthinidānam. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena Bhagavā

tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho rājānam Pasenadiṁ Kosalarām Bhagavā etadavoca--“Cattārome, mahārāja, puggalā santo samvijjamānā lokasmim. Katame cattāro? Tamotamaparāyano, tamojotiparāyano, jotitamaparāyano, jotijotiparāyano”.

“Kathañca, mahārāja puggalo tamotamaparāyano hoti? Idha, mahārāja, ekacco puggalo nīce kule paccājato hoti, caṇḍālakule vā venakule vā nesādakule vā rathakārakule vā pukkusakule vā dalidde appannapānabhojane (S.3.21/I,94.) kasiravuttike yattha kasirena ghāsacchādo labbhati. So ca hoti dubbaṇo duddasiko okoṭimako bavhābādho kāṇo vā kuṇī vā khañjo vā pakkahato vā, na lābhī annassa pānassa vatthassa yānassa mālāgandhavilepanassa seyyāvasathapadīpeyyassa. So kāyena duccaritam carati, vācāya duccaritam carati, manasā duccaritam carati. So kāyena duccaritam caritvā vācāya duccaritam caritvā manasā duccaritam caritvā, kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati.

“Seyyathāpi, mahārāja puriso andhakārā vā andhakāram gaccheyya, tamā vā tamaṁ gaccheyya, lohitamalā vā lohitamalam gaccheyya. Tathūpamāham, mahārāja, imam puggalam vadāmi. Evam kho, mahārāja, puggalo tamotamaparāyano hoti.

“Kathañca, mahārāja, puggalo tamojotiparāyano hoti? Idha, mahārāja, ekacco puggalo nīce kule paccājato hoti, caṇḍālakule vā venakule vā nesādakule vā rathakārakule vā pukkusakule vā dalidde appannapānabhojane kasiravuttike, yattha kasirena ghāsacchādo labbhati. So ca kho hoti dubbaṇo duddasiko okoṭimako bavhābādho, kāṇo vā kuṇī vā khañjo vā pakkahato vā, na lābhī annassa pānassa vatthassa yānassa mālāgandhavilepanassa seyyāvasathapadīpeyyassa. So kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. So kāyena sucaritam caritvā vācāya sucaritam caritvā manasā sucaritam caritvā, kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokaṁ upapajjati.

“Seyyathāpi, mahārāja, puriso pathaviyā vā pallaṅkarām āroheyya, pallaṅkā vā assapiṭṭhim āroheyya, assapiṭṭhiyā vā hatthikkhandham āroheyya, hatthikkhandhā vā pāsādarām āroheyya. Tathūpamāham, mahārāja, imam puggalam vadāmi. Evam kho, mahārāja, puggalo tamojotiparāyano hoti.

“Kathañca, mahārāja, puggalo jotitamaparāyano hoti? Idha mahārāja, ekacco puggalo ucce kule paccājato hoti, khattiyamahāsālakule vā brāhmaṇamahāsālakule vā gahapatimahāsālakule vā, adhhe mahaddhane mahābhoge (S.3.21/I,95.) pahūtajātarūparajate pahūtavittūpakarane pahūtadhanadhaññe. So ca hoti abhirūpo dassanīyo pāsādiko, paramāya vanṇapokkharatāya samannāgato, lābhī annassa pānassa vatthassa yānassa mālāgandhavilepanassa seyyāvasathapadīpeyyassa. So kāyena duccaritam carati, vācāya duccaritam carati, manasā duccaritam carati. So kāyena duccaritam caritvā vācāya duccaritam caritvā manasā duccaritam caritvā, kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati.

“Seyyathāpi, mahārāja, puriso pāsādā vā hatthikkhandham oroheyya, hatthikkhandhā vā assapiṭṭhim oroheyya, assapiṭṭhiyā vā pallaṅkarām oroheyya, pallaṅkā vā pathavim oroheyya, pathaviyā vā andhakāram paviseyya. Tathūpamāham, mahārāja, imam puggalam vadāmi. Evam kho, mahārāja, puggalo jotitamaparāyano hoti.

“Kathañca, mahārāja, puggalo jotijotiparāyano hoti? Idha, mahārāja, ekacco puggalo ucce kule paccājato hoti, khattiyamahāsālakule vā brāhmaṇamahāsālakule vā gahapatimahāsālakule vā, adhhe mahaddhane mahābhoge pahūtajātarūparajate pahūtavittūpakaraṇe pahūtadhanadhaññe. So ca hoti abhirūpo dassanīyo pāsādiko,

paramāya vaṇṇapokkharatāya samannāgato lābhī annassa pānassa vatthassa yānassa mālāgandhavilepanassa seyyāvasathapadīpeyyassa. So kāyena sūcaritāṁ carati, vācāya sūcaritāṁ carati, manasā sūcaritāṁ carati. So kāyena sūcaritāṁ caritvā vācāya sūcaritāṁ caritvā manasā sūcaritāṁ caritvā, kāyassa bhedā paraṁ marañā sugatāṁ saggāṁ lokāṁ upapajjati.

“Seyyathāpi, mahārāja, puriso pallaṅkā vā pallaṅkām saṅkameyya, assapiṭṭhiyā vā assapiṭṭhiṁ saṅkameyya, hatthikkhandhā vā hatthikkhandhām saṅkameyya, pāsādā vā pāsādarām saṅkameyya. Tathūpamāhaṁ, mahārāja, imāṁ puggalam vadāmi. Evaṁ kho, mahārāja, puggalo joti-joti-parāyano hoti. (S.3.21/I,96.) Ime kho, mahārāja, cattāro puggalā santo saṁvijjamānā lokasmin”ti. Idamavoca...pe...

“Daliddo puriso rāja, assaddho hoti maccharī;
Kadariyo pāpasaṅkappo, micchādiṭṭhi anādaro.
“Samaṇe brāhmaṇe vāpi, aññe vāpi vanibbake;
Akkosati paribhāsatī, natthiko hoti rosako.
“Dadamānaṁ nivāreti, yācamānāna bhojanāṁ;
Tādiso puriso rāja, mīyamāno janādhipa.
Upeti nirayaṁ ghorāṁ, tamotamaparāyano.
“Daliddo puriso rāja, saddho hoti amaccharī;
Dadāti setṭhasaṅkappo, abyaggamanaso naro.
“Samaṇe brāhmaṇe vāpi, aññe vāpi vanibbake;
Uṭṭhāya abhivādeti, samacariyāya sikkhati.
“Dadamānaṁ na vāreti, yācamānāna bhojanāṁ;
Tādiso puriso rāja, mīyamāno janādhipa.
Upeti tidivaṁ thānaṁ, tamotamaparāyano.
“Addho ce puriso rāja, assaddho hoti maccharī.
Kadariyo pāpasaṅkappo, micchādiṭṭhi anādaro.
“Samaṇe brāhmaṇe vāpi, aññe vāpi vanibbake;
Akkosati paribhāsatī, natthiko hoti rosako.
“Dadamānaṁ nivāreti, yācamānāna bhojanāṁ;
Tādiso puriso rāja, mīyamāno janādhipa.
Upeti nirayaṁ ghorāṁ, joti-tamaparāyano.
“Addho ce puriso rāja, saddho hoti amaccharī;
Dadāti setṭhasaṅkappo, abyaggamanaso naro.
“Samaṇe brāhmaṇe vāpi, aññe vāpi vanibbake;
Uṭṭhāya abhivādeti, samacariyāya sikkhati.
“Dadamānaṁ na vāreti, yācamānāna bhojanāṁ;
Tādiso puriso rāja, mīyamāno janādhipa.
Upeti tidivaṁ thānaṁ, joti-joti-parāyano”ti.

(S.3.22.) (2) Ayyikāsuttām 太后(崩,眾生乃終當必死)

► 《雜阿含1227經》, 《別譯雜阿含54經》, 《增壹阿含26.7經》,

大正No.122 《佛說波斯匿王太后崩塵土坌身經》

133. Sāvatthinidānam. Ekamantām nisinnam kho rājānam Pasenadim Kosalam (S.3.22/I,97.) Bhagavā etadavoca--“Handa, kuto nu tvām, mahārāja, āgacchasi divādivassā”ti?

“Ayyikā me, bhante, kālaṅkatā jiṇṇā vuḍḍhā mahallikā addhagatā

vayo-anuppattā vīsavassasatikā jātiyā. Ayyikā kho pana me, bhante, piyā hoti manāpā. Hatthiratanena cepāham, bhante, labheyyam ‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti, hatthiratanampāham dadeyyam--‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti. Assaratanena cepāham, bhante, labheyyam ‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti, assaratanampāham dadeyyam--‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti. gāmavarena cepāham bhante, labheyyam ‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti, gāmavarampāham dadeyyam--‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti. Janapadapadesena cepāham, bhante, labheyyam ‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti, janapadapadesampāham dadeyyam--‘Mā me ayyikā kālamakāsī’ti. ‘Sabbe sattā, mahārāja, marañadhammā marañapariyosānā marañam anatītā’ti. ‘Acchariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yāvasubhāsitamidam, bhante, Bhagavatā--sabbe sattā marañadhammā marañapariyosānā marañam anatītā”ti.

“Evametam, mahārāja, evametam, mahārāja! Sabbe sattā marañadhammā marañapariyosānā marañam anatītā. Seyyathāpi, mahārāja, yāni kānicī kumbhakārabhājanāni āmakāni ceva pakkāni ca sabbāni tāni bhedanadhammāni bhedanapariyosānāni bhedanam anatītāni; evameva kho, mahārāja, sabbe sattā marañadhammā marañapariyosānā marañam anatītā”ti. Idamavoca...pe...

“Sabbe sattā marissanti, marañantañhi jīvitam;
Yathākammañ gamissanti, puññapāpaphalūpagā.
Nirayam pāpakammantā, puññakammā ca suggatim.
“Tasmā kareyya kalyānam, nicayam samparāyikam;
Puññāni paralokasmim, patiññā honti pāñinan”ti.

(S.3.23./I,98.)

(S.3.23.) (3) Lokasuttam 世間(幾法生苦惱)

134. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--“Kati nu kho, bhante, lokassa dhammā uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāyā”ti? “Tayo kho, mahārāja, lokassa dhammā uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Katame tayo? Lobho kho, mahārāja, lokassa dhammo, uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Doso kho, mahārāja, lokassa dhammo, uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Moho kho, mahārāja, lokassa dhammo, uppajjamāno uppajjati ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāya. Ime kho, mahārāja, tayo lokassa dhammā uppajjamānā uppajjanti ahitāya dukkhāya aphāsuvihārāyā”ti. Idamavoca...pe...

“Lobho doso ca moho ca, purisañ pāpacetasam;
Himṣanti attasambhūtā, tacasañramva samphalan”ti.

(S.3.24.) (4) Issattasuttam 箭術(勇士)

► 《雜阿含1145經》, 《別譯雜阿含68經》

135. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca-- “Kattha nu kho, bhante, dānam dātabban”ti? “Yattha kho, mahārāja, cittam pasīdati”ti. “Kattha pana, bhante, dinnañ mahapphalan”ti? “Aññam kho etam, mahārāja, kattha dānam dātabbam, aññam panetañ kattha dinnañ mahapphalanti? Sīlavato kho, mahārāja, dinnañ mahapphalam, no tathā dussile. Tena hi, mahārāja, taññeveththa pañipucchissāmi. Yathā, te khameyya, tathā nam byākareyyāsi. Tam kim maññasi, mahārāja, idha tyassa yuddham paccupatthitam saṅgāmo samupabyūlho. Atha āgaccheyya khattiyakumāro asikkhito akatahattho akatūpāsano (S.3.24./I,99.) akatūpāsano

bhīru chambhī utrāsī palāyī. Bhareyyāsi tam purisam, attho ca te tādisena purisenā”ti? “Nāharām, bhante, bhareyyām tam purisam, na ca me attho tādisena purisenā”ti. “Atha āgaccheyya brāhmaṇakumāro asikkhito...pe... atha āgaccheyya vessakumāro asikkhito...pe... atha āgaccheyya suddakumāro asikkhito...pe... na ca me attho tādisena purisenā”ti.

“Tam kiṁ maññasi, mahārāja, idha tyassa yuddham paccupatthitam saṅgāmo samupabyūlho. Atha āgaccheyya khattiyakumāro susikkhito katahattho katayoggo katupāsano abhīru acchambhī anutrāsī apalāyī. Bhareyyāsi tam purisam, attho ca te tādisena purisenā”ti? “Bhareyyāhaṁ, bhante tam purisam, attho ca me tādisena purisenā”ti. “Atha āgaccheyya brāhmaṇakumāro...pe... atha āgaccheyya vessakumāro...pe... atha āgaccheyya suddakumāro susikkhito katahattho katayoggo katupāsano abhīru acchambhī anutrāsī apalāyī. Bhareyyāsi tam purisam, attho ca te tādisena purisenā”ti? “Bhareyyāhaṁ, bhante, tam purisam, attho ca me tādisena purisenā”ti.

“Evameva kho, mahārāja, yasmā kasmā cepi kulā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so ca hoti pañcaṅgavippahīno pañcaṅgasamannāgato, tasmim dinnam mahapphalam hoti. Katamāni pañcaṅgāni pahīnāni honti? Kāmacchando pahīno hoti, byāpādo pahīno hoti, thinamiddham pahīnam hoti, uddhaccakukkuccam pahīnam hoti, vicikicchā pahīnā hoti. Imāni pañcaṅgāni pahīnāni honti. Katamehi pañcahaṅgehi samannāgato hoti? Asekkhena sīlakkhandhena samannāgato hoti, asekkhena samādhikkhandhena samannāgato hoti, asekkhena paññākkhandhena samannāgato hoti, asekkhena vimuttikkhandhena (S.3.24./I,100.) samannāgato hoti, asekkhena vimuttiñāṇadassananakkhandhena samannāgato hoti. Imehi pañcahaṅgehi samannāgato hoti. Iti pañcaṅgavippahīne pañcaṅgasamannāgate dinnam mahapphalan”ti. Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Issattam balavīriyañca, yasmin vijjetha māṇave.

Tam yuddhattho bhare rājā, nāsūram jātipaccayā.

“Tatheva khantisoraccam, dhammā yasmin patiṭṭhitā;

Ariyavuttim medhāvīm, hīnajaccampi pūjaye.

“Kāraye assame ramme, vāsayettha bahussute;

Papañca vivane kayirā, dugge saṅkamanāni ca.

“Annam pānam khādanīyam, vatthasenāsanāni ca;

Dadeyya ujubhūtesu, vippasannena cetasā.

“Yathā hi megho thanayam, vijjumālī satakkaku;

Thalam ninnañca pūreti, abhivassam vasundharam.

“Tatheva saddho sutavā, abhisāñkhacca bhojanam;

Vanibbake tappayati, annapānena pañdito.

“Āmodamāno pakireti, detha dethāti bhāsatī;

Tam hissa gajjitat hoti, devasseva pavassato.

Sā puññadhārā vipulā, dātāraṁ abhivassatī”ti.

(S.3.25.) (5) Pabbatūpamasuttam 山之比喻(老死壓王,唯法行.正行)

►《雜阿含1247經》, 《別譯雜阿含70經》

136. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho rājānam Pasenadiṁ Kosalam Bhagavā etadavoca--“Handa, kuto nu tvam, mahārāja, āgacchasi divā divassā”ti? “Yāni tāni, bhante, raññam khattiyānam muddhāvasittānam issariyamadamattānam

kāmagedhapariyutthitānam janapadatthāvariyyappattānam mahantam pathavimāñdalām abhivijiya ajjhāvasantānam rājakaraṇīyāni bhavanti, tesu khvāham, etarahi ussukkamāpanno”ti.

“Tām kiṁ maññasi, mahārāja, idha te puriso (S.3.25/I,101.) āgaccheyya purathimāya disāya saddhāyiko paccayiko. So tām upasaṅkamitvā evam vadeyya--‘Yagghe, mahārāja, jāneyyāsi, aham āgacchāmi puratthimāya disāya. Tatthaddasam mahantam pabbataṁ abbhasamāṁ sabbe pāne nippothento āgacchat. Yam te, mahārāja, karaṇīyam, tām karohī’ti. Atha dutiyo puriso āgaccheyya pacchimāya disāya...pe... atha tatiyo puriso āgaccheyya uttarāya disāya...pe... atha catuttho puriso āgaccheyya dakkhiṇāya disāya saddhāyiko paccayiko. So tām upasaṅkamitvā evam vadeyya--‘Yagghe mahārāja, jāneyyāsi, aham āgacchāmi dakkhiṇāya disāya. Tatthaddasam mahantam pabbataṁ abbhasamāṁ sabbe pāne nippothento āgacchat. Yam te, mahārāja, karaṇīyam tām karohī’ti. Evarūpe te, mahārāja, mahati mahabbhaye samuppanne dāruṇe manussakkhayे dullabhe manussatte kimassa karaṇīyan”ti?

“Evarūpe me, bhante, mahati mahabbhaye samuppanne dāruṇe manussakkhaye dullabhe manussatte kimassa karaṇīyam aññatra dhammadariyāya aññatra samacariyāya aññatra kusalakiriyāya aññatra puññakiriyāya”ti?

“Ārocemi kho te, mahārāja, paṭivedemi kho te, mahārāja, adhivattati kho tām, mahārāja, jarāmaraṇam. Adhivattamāne ce te, mahārāja, jarāmaraṇe kimassa karaṇīyan”ti? “Adhivattamāne ca me, bhante, jarāmaraṇe kimassa karaṇīyam aññatra dhammadariyāya samacariyāya kusalakiriyāya puññakiriyāya? Yāni tāni, bhante, raññam khattiyanānam muddhāvasittānam issariyamadamattānam kāmagedhapariyutthitānam janapadatthāvariyyappattānam mahantam pathavimāñdalām abhivijiya ajjhāvasantānam hatthiyuddhāni bhavanti; tesampi, bhante, hatthiyuddhānam natthi gati natthi visayo adhivattamāne jarāmaraṇe. Yānipi tāni, bhante, raññam khattiyanānam muddhāvasittānam...pe... ajjhāvasantānam assayuddhāni bhavanti...pe... rathayuddhāni bhavanti...pe... pattiyuddhāni bhavanti; (S.3.25/I,102.) tesampi bhante, pattiyuddhānam natthi gati natthi visayo adhivattamāne jarāmaraṇe. Santi kho pana, bhante, imasmīm rājakule mantino mahāmattā, ye pahonti āgate paccatthike mantehi bhedayitum. Tesampi, bhante, mantayuddhānam natthi gati natthi visayo adhivattamāne jarāmaraṇe. Samvijjati kho pana, bhante, imasmīm rājakule pahūtaṁ hiraññasuvaṇṇāni bhūmigatañceva vehāsaṭṭhañca, yena mayam pahoma āgate paccatthike dhanena upalāpetum. Tesampi, bhante, dhanayuddhānam natthi gati natthi visayo adhivattamāne jarāmaraṇe. Adhivattamāne ca me, bhante, jarāmaraṇe kimassa karaṇīyam aññatra dhammadariyāya samacariyāya kusalakiriyāya puññakiriyāya”ti?

“Evametām, mahārāja, evametām, mahārāja! Adhivattamāne jarāmaraṇe kimassa karaṇīyam aññatra dhammadariyāya samacariyāya kusalakiriyāya puññakiriyāya”ti? Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Yathāpi selā vipulā, nabham āhacca pabbatā;

Samantānupariyāyeyyuṁ, nippothento catuddisā.

“Evam jarā ca maccu ca, adhivattanti pāṇine.

Khattiye brāhmaṇe vesse, sudde caṇḍālapukkuse.

Na kiñci parivajjeti, sabbamevābhimaddati.

“Na tattha hatthīnam bhūmi, na rathānam na pattiyā;

Na cāpi mantayuddhena, sakkā jetum dhanena vā.

“Tasmā hi pañdito poso, sampassarām atthamattano;

Buddhe dhamme ca saṅghe ca, dhīro saddham nivesaye.
 “Yo dhammarñ cari kāyena, vācāya uda cetasā;
 Idheva nam pasamsanti, pecca sagge pamodati”ti.

Tatiyo vago.

Tassuddānaṁ--

Puggalo Ayyikā Loko, Issattam Pabbatūpamā;
 desitarñ Buddhasetṭhena, imarñ Kosalapañcakanti.

~Kosalasamyuttam samattam.~

[▲ top 回目錄](#)

(S.4.1./I,103.)

(S.4.)(4) Mārasamyuttam 惡魔相應(25 suttas)

1. Pañhamavaggo 第一 (惡魔) 品

(S.4.1.) (1) Tapokammasuttam (脫離無益之)苦行

► 《雜阿含1094經》

137. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhamūle pañhamābhiseambuddho. Atha kho Bhagavato rahogatassa pañsalīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Mutto vatamhi tāya dukkarakārikāya. Sādhu mutto vatamhi tāya anatthasamāhitāya dukkarakārikāya. Sādhu vatamhi mutto bodhirñ samajjhagan”ti.

Atha kho Māro pāpimā Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññāya yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Tapokammā apakkamma, yena na sujjhanti māṇavā;
 Asuddho maññasi suddho, suddhimaggā aparaddho”ti.

Atha kho Bhagavā “Māro ayaṁ pāpimā” iti viditvā māraṁ pāpimantam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Anatthasamāhitam ñatvā, yam kiñci amaram tapam;
 Sabbaṁ natthāvaham hoti, phiyārittarnva dhammani.
 “Sīlam samādhi paññañca, maggarñ bodhāya bhāvayam;

Pattosmi paramam suddhim, nihato tvamasi antakā”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti maṁ Bhagavā, jānāti maṁ Sugato”ti, dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.2. Nāgo) (2) Hatthirājavaññasuttam (波旬化作)大象王

► 《雜阿含1093經》, 《別譯雜阿含32經》

138. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhamūle (S.4.2./I,104.) pañhamābhiseambuddho. Tena kho pana samayena Bhagavā rattandhakāratimisāyam abbhokāse nisinno hoti, devo ca ekamekaṁ phusāyati. Atha kho Māro pāpimā Bhagavato bhayaṁ chambhitattam lomahāmsam uppādetukāmo mahantam hatthirājavañnam abhinimminityā yena Bhagavā

tenupasañkami. Seyyathāpi nāma mahā-ariṭṭhako maṇi, evamassa sīsam hoti. Seyyathāpi nāma suddham rūpiyam, evamassa dantā honti. Seyyathāpi nāma mahatī naṅgalīśā, evamassa soṇḍo hoti. Atha kho Bhagavā “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Samsaram dīghamaddhānam, vanṇam katvā subhāsubham;

Alam te tena pāpima, nihato tvamasi antakā”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti maraṁ Bhagavā, jānāti maraṁ Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhadhāyīti.

(S.4.3.) (3) Subhasuttam (波旬化作淨不)淨(相)

► 《雜阿含1093經》, 《別譯雜阿含32經》

139. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najjā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhamūle paṭhamābhisaṁbuddho. Tena kho pana samayena Bhagavā rattandhakāratimisāyam abbhokāse nisinno hoti, devo ca ekamekaṁ phusāyati. Atha kho Māro pāpimā, Bhagavato bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsaṁ uppādetukāmo, yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavato avidūre uccāvacā vanṇanibhā upadaṁseti, subhā ceva asubhā ca. Atha kho Bhagavā “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Samsaram dīghamaddhānam, vanṇam katvā subhāsubham;

Alam te tena pāpima, nihato tvamasi antaka.

“Ye ca kāyena vācāya, manasā ca susamvutā;

Na te māravasānugā, na te mārassa baddhagū” ti.

Atha kho Māro...pe... tatthevantaradhadhāyīti.

(S.4.4./I,105.)

(S.4.4.Pāsa) (4) Pathamamārapāsasuttam 惡魔的陷阱(1)

► 《雜阿含1096經》

140. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Bārāṇasiyam viharati Isipatane Migadāye. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Mayham kho, bhikkhave, yoniso manasikārā yoniso sammappadhānā anuttarā vimutti anuppattā, anuttarā vimutti sacchikatā. Tumhepi, bhikkhave, yoniso manasikārā yoniso sammappadhānā anuttaram vimuttim anupāpuṇātha, anuttaram vimuttim sacchikarothā”ti. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Baddhosī mārapāsena, ye dibbā ye ca mānusā;

Mārabandhanabaddhosī, na me samaṇa mokkhasī”ti.

“Muttāham mārapāsena, ye dibbā ye ca mānusā;

Mārabandhanamuttomhi, nihato tvamasi antakā”ti.

Atha kho Māro pāpimā...pe... tatthevantaradhadhāyīti.

(S.4.5.Pāsa) (5) Dutiyamārapāsasuttam 惡魔的陷阱(2)

► 《雜阿含1096經》

141. Ekam samayam Bhagavā Bārāṇasiyam viharati Isipatane Migadāye. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato

paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Muttāham, bhikkhave, sabbapāsehi ye dibbā ye ca mānusā. Tumhepi, bhikkhave, muttā sabbapāsehi ye dibbā ye ca mānusā. Caratha, bhikkhave, cārikam bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānam. Mā ekena dve agamiththa. Desetha, bhikkhave, dhammarām ādikalyāṇām majjhekalāyāṇām pariyośānakalyāṇām sātthām sabyañjanām kevalaparipuṇṇām parisuddharām brahmaçariyām pakāsetha. Santi sattā apparajakkhajātikā, assavanatā (S.4.5/I,106.) dhammassa parihāyanti. Bhavissanti dhammassa aññātāro. Ahampi, bhikkhave, yena Uruvelā senānigamo tenupasaṅkamissāmi dhammadesanāyā”ti. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantām gāthāya ajjhabhāsi--

“Baddhosī sabbapāsehi, ye dibbā ye ca mānusā;
Mahābandhanabaddhosī, na me samaṇa mokkhasī”ti.

“Muttāham sabbapāsehi, ye dibbā ye ca mānusā;
Mahābandhanamuttomhi, nihato tvamasi antaka”ti.
Atha kho Māro pāpimā...pe... tatthevantaradhāyīti.

(S.4.6.) (6) Sappasuttām (波旬化作大)蛇

► 《雜阿含1089經》, 《別譯雜阿含28經》

142. Evarī me sutām--Ekām samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Vēluvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Bhagavā rattandhakāratimisāyām abbhokāse nisinno hoti, devo ca ekamekarām phusāyati.

Atha kho Māro pāpimā Bhagavato bhayaṁ chambhitattām lomahārīsaṁ uppādetukāmo mahantām sapparājavāṇām abhinimminitvā yena Bhagavā tenupasaṅkami. Seyyathāpi nāma mahatī ekarukkhikā nāvā, evamassa kāyo hoti. Seyyathāpi nāma mahantām sonḍikākiļañjam, evamassa phaṇo hoti. Seyyathāpi nāma mahatī Kosalikā karīsapāti, evamassa akkhīni bhavanti. Seyyathāpi nāma deve galagalāyante vijjullatā niccharanti, evamassa mukhato jivhā niccharati. Seyyathāpi nāma kammāragaggariyā dhamamānāya saddo hoti, evamassa assāsapassāsānaṁ saddo hoti.

Atha kho Bhagavā “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māraṁ pāpimantam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Yo suññagehāni sevati, seyyo so muni attasaññato.

Vossajja careyya tattha so, patirūpañhi tathāvidhassa tarī.

“Carakā bahū bheravā bahū, atho ḍaṁsasarīsapā bahū.

(S.4.6/I,107.) Lomampi na tattha iñjaye, suññāgāragato mahāmuni.

“Nabhaṁ phaleyya pathavī caleyya, sabbepi pāṇā uda santaseyyum.

Sallampi ce urasi pakappayeyyūm, upadhīsu tāṇam na karonti Buddhā”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marī Bhagavā, jānāti marī Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.7.) (7) Supatisuttām (惡魔:何故)睡眠

► 《雜阿含1087經》, 《別譯雜阿含26經》

143. Ekām samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Vēluvane Kalandakanivāpe. Atha kho Bhagavā bahudevarattīm abbhokāse caṅkamitvā rattiyā paccūsasamayaṁ pāde pakkhāletvā vihāram pavisitvā dakkhiṇena passena sīhaseyyām kappesi pāde pādam accādhāya sato sampajāno uṭṭhānasaññām manasi karitvā. Atha kho Māro pāpimā yena

Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kim soppasi kiṁ nu soppasi, kimidaṁ soppasi dubbhago viya.

Suññamagārantī soppasi, kimidaṁ soppasi sūriye uggate”ti.

“Yassa jālinī visattikā, taṇhā natthi kuhiñci netave.

Sabbūpadhiparikkhayā Buddha, soppati kiṁ tavettha mārā”ti.

Atha kho Māro pāpimā...pe... tatthevantaradhāyīti.

(S.4.8. Nandana) (8) Nandatisuttam (有子依子)喜

144. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Nandati puttehi puttimā, gomā gobhi tathēva nandati;

(S.4.8.I,108.) Upadhihi narassa nandanā, na hi so nandati yo nirūpadhī”ti.

“Socati puttehi puttimā, gomā gobhi tathēva socati.

Upadhihi narassa socanā, na hi so socati yo nirūpadhī”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mam Bhagavā, jānāti mam Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.9.) (9) Pathama-āyusuttam (人壽(實甚短) (1)

► 《雜阿含1084經》, 《別譯雜阿含23經》

145. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veṭuvane Kalandakanivāpe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Appamidaṁ, bhikkhave, manussānam āyu. gamanīyo samparāyo, kattabbam kusalarām, caritabbam brahmacariyam. Natthi jātassa amaranām. Yo, bhikkhave, ciram jīvati, so vassasatam appam vā bhiyyo”ti.

Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Dīghamāyu manussānam, na naṁ hīle suporiso;

Careyya khīramattova, natthi maccussa āgamo”ti.

“Appamāyu manussānam, hīleyya naṁ suporiso;

Careyyādittasīsova, natthi maccussa nāgamo”ti.

Atha kho Māro...pe... tatthevantaradhāyīti.

(S.4.10.) (10) Dutiya-āyusuttam (人壽(實甚短) (2)

► 《雜阿含1085經》, 《別譯雜阿含24經》

146. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veṭuvane Kalandakanivāpe. Tatra kho Bhagavā...pe... etadavoca--

“Appamidaṁ, bhikkhave, manussānam āyu. gamanīyo samparāyo, kattabbam kusalarām, caritabbam brahmacariyam. Natthi jātassa amaranām. Yo, bhikkhave, ciram jīvati, so vassasatam appam vā bhiyyo”ti.

Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

(S.4.10.I,109.) “Nāccayanti ahorattā, jīvitam nūparujjhati.

Āyu anupariyāyati, maccānam nemīva rathakubbaran”ti.
 “Accayanti ahorattā, jīvitam uparujjhati;
 Āyu khīyati maccānam, kunnadīnamva odakan”ti.
 Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

Pathamo vaggo.

Tassuddānam--

Tapokammañca Nāgo ca, Subham Pāsena te duve;
 Sappo Supati Nandanam, Āyunā apare duveti.

2. Dutiyavaggo 第二〔惡魔〕品 (S.4.11.) (1) Pāsāṇasuttam (惡魔碎大石)巖

►《雜阿含1088經》，《別譯雜阿含27經》

147. Ekarū samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Tena kho pana samayena Bhagavā rattandhakāratimisāyam abbhokāse nisinno hoti, devo ca ekamekaṁ phusāyati. Atha kho Māro pāpimā Bhagavato bhayaṁ chambhitattam lomahāṁsam uppādetukāmo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavato avidūre mahante pāsāne padālesi.

Atha kho Bhagavā “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Sacepi kevalam sabbam, Gijjhakūṭam calessasi.
 Neva sammāvimuttānam, Buddhānam atthi iñjitan”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.12. Sīho) (2) Kinnusīhasuttam (無畏)獅子(吼)

►《雜阿含1101經》

148. Ekarū samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena Bhagavā mahatiyā parisāya parivuto dhammarūp deseti.

(S.4.12.I,110.) Atha kho Mārassa pāpimato etadahosi--“Ayam kho Samāṇo Gotamo mahatiyā parisāya parivuto dhammarūp deseti. Yarūnūnāham yena Samāṇo Gotamo tenupasaṅkameyyam vicakkhukammāyā”ti. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kinnu sīhova nadasi, parisāyam visārado;
 Paṭimallo hi te atthi, vijitāvī nu maññasi”ti.
 “Nadanti ve mahāvīrā, parisāsu visāradā;
 Tathāgatā balappattā, tiṇā loke visattikan”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.13.) (3) Sakalikasuttam 巖石之破片(世尊傷足)

►《雜阿含1090經》，《別譯雜阿含29經》

149. Evaṁ me sutam--Ekarū samayam Bhagavā Rājagahe viharati

Maddakucchismim Migadāye. Tena kho pana samayena Bhagavato pādo sakalikāya khato hoti, bhusā sudam Bhagavato vedanā vattanti sārīrikā dukkhā tibbā kharā kaṭukā asātā amanāpā. Tā sudam Bhagavā sato sampajāno adhivāseti avihaññamāno. Atha kho Bhagavā catugguṇam saṅghāṭin paññapetvā dakkhinena passena sīhaseyyam kappesi pāde pādam accādhāya sato sampajāno. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Mandiyā nu kho sesi udāhu kāveyyamatto, atthā nu te sampacurā na santi.

Eko vivitte sayanāsanamhi, niddāmukho kimidam soppase vā”ti.

“Na mandiyā sayāmi nāpi kāveyyamatto, atthā sameccāhamapetasoko.

Eko vivitte sayanāsanamhi, sayāmahaṁ sabbabhūtānukampī.

“Yesampi sallarū urasi paviṭṭharū, muhūrū muhūrū hadayarū vedhamānarū.

Tepīdha soppam labhare sasallā, tasmā aham na supe vītasallo.

“Jaggam na saṅke napi bhemi sottum, rattindivā nānutapanti māmarū.

Hānīm na passāmi kuhiñci loke, (S.4.13/I,111.) tasmā supe sabbabhūtānukampī”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.14.) (4) Patirūpasuttam (教他於汝)不適當

► 《雜阿含1097經》

150. Ekam samayaṁ Bhagavā Kosalesu viharati ekasālāyam brāhmaṇagāme. Tena kho pana samayena Bhagavā mahatiyā gihiparisāya parivuto dhammarū deseti.

Atha kho Mārassa pāpimato etadahosi--“Ayaṁ kho Samaṇo Gotamo mahatiyā gihiparisāya parivuto dhammarū deseti. Yaṁnūnāharū yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkameyyam vicakkhukammāyā”ti. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Netarū tava patirūpaṁ, yadaññamanusāsasi;

Anurodhavirodhesu, mā sajjittho tadācaran”ti.

“Hitānukampī sambuddho, yadaññamanusāsati;

Anurodhavirodhehi, vippamutto Tathāgato”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.15.) (5) Mānasasuttam 意(念馳騁轉,虛空設陷阱)

► 《雜阿含1086經》, 《別譯雜阿含25經》

151. Evarū me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Antalikkhacaro pāso, yvāyam carati mānaso;

Tena tam bādhayissāmi, na me samaṇa mokkhasī”ti.

“Rūpā saddā rasā gandhā, phoṭṭhabbā ca manoramā;

Ettha me vigato chando, nihato tvamasi antakā”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.16/I,112.)

(S.4.16.) (6) Pattasuttam (惡魔化作牡牛,近)鉢

► 《雜阿含1102經》

152. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Bhagavā pañcannam upādānakkhandhānam upādāya bhikkhūnam dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahāmseti. Te ca bhikkhū atṭhim katvā manasi katvā sabbacetasā samannāharitvā ohitasotā dhammadā suṇanti.

Atha kho Mārassa pāpimato etadahosi--“Ayaṁ kho Samaṇo Gotamo pañcannam upādānakkhandhānam upādāya bhikkhūnam dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahāmseti. Te ca bhikkhū atṭhim katvā manasi katvā sabbacetasā samannāharitvā ohitasotā dhammadā suṇanti. Yaṁnūnāhaṁ yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkameyyam vicakkhukammāyā”ti.

Tena kho pana samayena sambahulā pattā abbhokāse nikkhittā honti. Atha kho Māro pāpimā balibaddavaṇṇam abhinimminītvā yena te pattā tenupasaṅkami. Atha kho aññataro bhikkhu aññatarām bhikkhum etadavoca--“Bhikkhu, bhikkhu, eso balibaddo patte bhindeyyā”ti. Evarā vutte Bhagavā tam bhikkhum etadavoca--“Na so, bhikkhu, balibaddo. Māro eso pāpimā tumhākam vicakkhukammāyā āgato”ti. Atha kho Bhagavā “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Rūpaṁ vedayitaṁ saññā, viññāṇaṁ yañca saṅkhataṁ;

Nesohamasmi netam me, evam tattha virajjati.

“Evaṁ virattam khemattam, sabbasamyojanātigam;

Anvesam sabbaṭṭhānesu, mārasenāpi nājjhagā”ti.

Atha kho Māro pāpimā...pe... tatthevantaradhāyīti.

(S.4.17.Āyatana) (7) Chaphassāyatanasuttam (世尊說六觸)處

► 《雜阿含1103經》

153. Ekam samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam.

(S.4.17.I,113.) Tena kho pana samayena Bhagavā channam phassāyatanānam upādāya bhikkhūnam dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahāmseti. Te ca bhikkhū atṭhim katvā manasi katvā sabbacetasā samannāharitvā ohitasotā dhammadā suṇanti.

Atha kho Mārassa pāpimato etadahosi--“Ayam kho Samaṇo Gotamo channam phassāyatanānam upādāya bhikkhūnam dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sappahāmseti Te ca bhikkhū atṭhim katvā manasi katvā sabbacetasā samannāharitvā ohitasotā dhammadā suṇanti. Yaṁnūnāhaṁ yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkameyyam vicakkhukammāyā”ti. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasankamitvā Bhagavato avidure mahantaṁ bhayabheravaṁ saddamakāsi, apissudam pathavī maññe undrīyati. Atha kho aññataro bhikkhu aññatarām bhikkhum etadavoca--“Bhikkhu, bhikkhu, esā pathavī maññe undrīyati”ti. Evarā vutte, Bhagavā tam bhikkhum etadavoca--“Nesā bhikkhu pathavī undrīyati. Māro eso pāpimā tumhākam vicakkhukammāyā āgato”ti. Atha kho Bhagavā “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Rūpā saddā rasā gandhā, phassā dhammā ca kevalā;

Etaṁ lokāmisaṁ ghoram, ettha loko vimuccchito.

“Etañca samatikkamma, sato Buddhassa sāvakō;

Māradheyyam atikkamma, ādiccova virocati”ti.

Atha kho Māro pāpimā...pe... tatthevantaradhāyīti.

(S.4.18.) (8) Piñdasuttaṁ 團食(世尊乞食空鉢還)

► 《雜阿含1095經》, 《法句經》Dhp.v.200.

154. Ekam samayam Bhagavā Magadhesu viharati Pañcasālāyam brāhmaṇagāme.

(S.4.18.I,114.) Tena kho pana samayena Pañcasālāyam brāhmaṇagāme kumārikānam pāhunakāni bhavanti. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṁdāya Pañcasālām brāhmaṇagāmām piñḍāya pāvisi. Tena kho pana samayena Pañcasāleyyakā brāhmaṇagahapatikā mārena pāpimatā anvāviṭṭhā bhavanti--mā Samaṇo Gotamo piñḍamalatthāti.

Atha kho Bhagavā yathādhōtena pattena Pañcasālām brāhmaṇagāmām piñḍāya pāvisi tathādhōtena pattena paṭikkami. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--“Api tvaṁ, samana, piñḍamalatthā”ti? “Tathā nu tvaṁ, pāpima, akāsi yathāham piñḍam na labheyā”ti. “Tena hi, bhante, Bhagavā dutiyampi Pañcasālām brāhmaṇagāmām piñḍāya pavisatu. Tathāham karissāmi yathā Bhagavā piñḍam lacchatā”ti.

“Apuññam pasavi māro, āsajja nam Tathāgataṁ;

Kim nu maññasi pāpima, na me pāparām vipaccati.

“Susukham vata jīvāma, yesam no natthi kiñcanam;

Pītibhakkhā bhavissāma, devā ābhassarā yathā”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mām Bhagavā, jānāti mām Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.19.) (9) Kassakasuttaṁ (惡魔化作)農夫

155. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Bhagavā bhikkhūnam nibbānapaṭisaṁyuttāya dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahaṁseti Te ca bhikkhū atṭhim katvā manasi katvā sabbacetasā samannāharitvā ohitasotā dhammarām suṇanti.

(S.4.19.I,115.) Atha kho Mārassa pāpimato etadahosi--“Ayaṁ kho Samaṇo Gotamo bhikkhūnam nibbānapaṭisaṁyuttāya dhammiyā kathāya...pe... yaṁnūnāham yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkameyyām vicakkhukammāyā”ti. Atha kho Māro pāpimā kassakavaṇṇam abhinimminitvā mahantam naṅgalam khandhe karitvā dīghapācanayaṭṭhim gahetvā haṭhaṭakeso sānasāṭinivattho kaddamamakkhitehi pādehi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--“Api, samaṇa, balībadde addasā”ti? “Kim pana, pāpima, te balībaddehi”ti? “Mameva, samaṇa, cakkhu, mama rūpā, mama cakkhusamphassaviññāṇāyatanaṁ. Kuhiṁ me, samaṇa, gantvā mokkhasi? Mameva, samaṇa, sotāṁ, mama saddā...pe... mameva, samaṇa, ghānarām, mama gandhā; mameva, samaṇa, jīvhā, mama rasā; mameva, samaṇa, kāyo, mama phoṭṭhabbā; mameva, samaṇa, mano, mama dhammā, mama manosamphassaviññāṇāyatanaṁ. Kuhiṁ me, samaṇa, gantvā mokkhasi”ti?

“Taveva pāpima, cakkhu, tava rūpā, tava cakkhusamphassaviññāṇāyatanaṁ. Yattha ca kho, pāpima, natthi cakkhu, natthi rūpā, natthi cakkhusamphassaviññāṇāyatanaṁ, agati tava tattha, pāpima. Taveva, pāpima sotāṁ, tava saddā, tava sotasmaphassaviññāṇāyatanaṁ. Yattha ca kho, pāpima, natthi sotāṁ, natthi saddā, natthi sotasmaphassaviññāṇāyatanaṁ, agati tava tattha, pāpima. Taveva pāpima,

ghānam, tava gandhā, tava ghānasamphassaviññāṇayatanam. Yattha ca kho, pāpima, natthi ghānam, natthi gandhā, natthi ghānasamphassaviññāṇayatanam, agati tava tattha, pāpima. Taveva, pāpima, jivhā, tava rasā, (S.4.19.I,116.) tava jivhāsamphassaviññāṇayatanam...pe... taveva, pāpima, kāyo, tava phoṭṭhabbā, tava kāyasamphassaviññāṇayatanam...pe... taveva, pāpima, mano, tava dhammā, tava manosamphassaviññāṇayatanam. Yattha ca kho, pāpima, natthi mano, natthi dhammā, natthi manosamphassaviññāṇayatanam, agati tava tattha, pāpimā”ti.

“Yam vadanti mama yidanti, ye vadanti mamanti ca;
Ettha ce te mano atthi, na me samaṇa mokkhasi”ti.

“Yam vadanti na tam mayham, ye vadanti na te aham;
Evaṁ pāpima jānāhi, na me maggampi dakkhasi”ti.
Atha kho Māro pāpimā...pe... tatthevantaradhāyīti.

(S.4.20.) (10) Rajjasuttam (惡魔:世尊自為)統治

► 《雜阿含1098經》

156. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Kosalesu viharati Himavantapadese araññakuṭikāyam. Atha kho Bhagavato rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Sakkā nu kho rajjam kāretum ahanam aghātayanam ajinam ajāpayanam asocāpayam dhammenā”ti?

Atha kho Māro pāpimā Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññāya yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ etadavoca--“Kāretu, bhante, Bhagavā rajjam, kāretu, Sugato, rajjam ahanam aghātayanam ajinam ajāpayanam asocāpayanam dhammenā”ti. “Kim pana me tvam, pāpima, passasi yam marū tvam evam vadesi--“Kāretu, bhante, Bhagavā rajjam, kāretu Sugato rajjam ahanam aghātayanam ajinam ajāpayanam asocāpayanam dhammenā”ti? “Bhagavatā kho, bhante, cattāro idhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā. Akaṅkhamāno ca, bhante, Bhagavā Himavantaṁ pabbatarājam suvaṇṇaṁ tveva adhimucceyya suvaṇṇañca panassā”ti.

(S.4.20.I,117.)“Pabbatassa suvaṇṇassa, jātarūpassa kevalo.

Dvittāva nālamekassa, iti vidvā samañcare.

“Yo dukhamaddakkhi yatonidānam, kāmesu so jantu katham nameyya.

Upadhim vidiṭvā saṅgoti loke, tasseva jantu vinayāya sikkhe”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marū Bhagavā, jānāti marū Sugato”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Pāsāṇo Sīho Sakalikam, Patirūpañca Mānasam;
Pattam Āyatanaṁ Piṇḍam, Kassakaṁ Rajjena te dasāti.

3. Tatiyavaggo 第三〔惡魔〕品

(S.4.21.) (1) Sambahulasuttam眾多(比丘不放逸)

► 《雜阿含1099經》

157. Evaṁ me sutarṁ--Ekaṁ samayam Bhagavā Sakkesu viharati silāvatiyam. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū Bhagavato avidūre appamattā ātāpino pahitattā viharanti. Atha kho Māro pāpimā brāhmaṇavaṇṇam abhinimminitvā mahantena jaṭaṇduvena ajinakkhipanivattho jiṇṇo gopānasivaṇko ghurughurupassasī udumbaradaṇḍam gahetvā yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavoca--“Daharā bhavanto pabbajitā susū kālakesā bhadrena yobbanena samannāgatā paṭhamena vayasā anikkilitāvino kāmesu. Bhuñjantu bhavanto mānusake kāme. Mā sandiṭṭhikam hitvā kālikam anudhāvitthā”ti. “Na kho mayam, brāhmaṇa, sandiṭṭhikam hitvā kālikam anudhāvāma. Kālikaṇca kho mayam, brāhmaṇa, hitvā sandiṭṭhikam anudhāvāma. Kālikā hi, brāhmaṇa, kāmā vuttā Bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. Sandiṭṭhiko ayam dhammo akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhi”ti. (S.4.21./I,118.) Evaṁ vutte, Māro pāpimā sīsam okampetvā jivham nillāletvā tivisākham nalāte nalāṭikam vuṭṭhāpetvā daṇḍamolubbha pakkāmi.

Atha kho te bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidiṁsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha mayam, bhante, Bhagavato avidūre appamattā ātāpino pahitattā viharāma. Atha kho, bhante, aññataro brāhmaṇo mahantena jaṭaṇduvena ajinakkhipanivattho jiṇṇo gopānasivaṇko ghurughurupassasī udumbaradaṇḍam gahetvā yena mayam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā amhe etadavoca--‘Daharā bhavanto pabbajitā susū kālakesā bhadrena yobbanena samannāgatā paṭhamena vayasā anikkilitāvino kāmesu. Bhuñjantu bhavanto mānusake kāme. Mā sandiṭṭhikam hitvā kālikam anudhāvitthā’ti. Evaṁ vutte, mayam, bhante, tam brāhmaṇam etadavocumha--‘Na kho mayam, brāhmaṇa, sandiṭṭhikam hitvā kālikam anudhāvāma. Kālikaṇca kho mayam, brāhmaṇa, hitvā sandiṭṭhikam anudhāvāma. Kālikā hi, brāhmaṇa, kāmā vuttā Bhagavatā bahudukkhā bahupāyāsā, ādīnavo ettha bhiyyo. Sandiṭṭhiko ayam dhammo akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhi’ti. Evaṁ vutte, bhante, so brāhmaṇo sīsam okampetvā jivham nillāletvā tivisākham nalāte nalāṭikam vuṭṭhāpetvā daṇḍamolubbha pakkanto”ti.

“Neso, bhikkhave, brāhmaṇo. Māro eso pāpimā tumhākam vicakkhukammāya āgato”ti. Atha kho Bhagavā etamathām veditvā tāyām velāyām imām gāthām abhāsi--

“Yo dukkhamaddakkhi yatonidānām, kāmesu so jantu kathaṁ nameyya.

Upadhim veditvā saṅgoti loke, tasseva jantu vinayāya sikkhe”ti.

(S.4.22./I,119.)

(S.4.22.) (2) Samiddhisuttam(惡魔作大恐怖聲干擾具壽)三彌提

► 《雜阿含1100經》

158. Ekaṁ samayam Bhagavā Sakkesu viharati silāvatiyam. Tena kho pana samayena āyasmā Samiddhi Bhagavato avidūre appamatto ātāpī pahitatto viharati. Atha kho āyasmato Samiddhissa rahogatassa paṭisallīnassa evaṁ cetaso parivitakko udapādi--“Lābhā vata me, suladdham vata me, yassa me Satthā arahaṁ sammāsambuddho. Lābhā vata me, suladdham vata me, yvāham evaṁ svākkhāte dhammadvinaye pabbajito. Lābhā vata me, suladdham vata me, yassa me sabrahmacārino sīlavanto kalyāṇadhammā”ti. Atha kho Māro pāpimā āyasmato Samiddhissa cetasā cetoparivitakkamaññaya yenāyasmā Samiddhi tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmato

Samiddhissa avidūre mahantam bhayabheravam saddamakāsi, apissudam pathavī maññe undrīyatī.

Atha kho āyasmā Samiddhi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno āyasmā Samiddhi Bhagavantam etadavoca—“Idhāham, bhante, Bhagavato avidūre appamatto ātāpī pahitatto viharāmi. Tassa mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi—‘Lābhā vata me, suladdham, vata me, yassa me Satthā araham sammāsambuddho. Lābhā vata me, suladdham, vata me, yvāham evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajito. Lābhā vata me, suladdham, vata me, yassa me sabrahmacārino sīlavanto kalyāṇadhammā’ti. Tassa mayham, bhante, avidūre mahābhayabheravasaddo ahosi, apissudam pathavī maññe undrīyatī”ti.

“Nesā, Samiddhi, pathavī undrīyatī. Māro eso pāpimā tuyham vicakkhukammāya āgato. gaccha tvarī, Samiddhi, tattheva appamatto ātāpī pahitatto viharāhī”ti. “Evam, bhante”ti kho āyasmā Samiddhi Bhagavato (S.4.22./I,120.) paṭissutvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Dutiyampi kho āyasmā Samiddhi tattheva appamatto ātāpī pahitatto vihāsi. Dutiyampi kho āyasmato Samiddhissa rahogatassa paṭisallīnassa...pe... dutiyampi kho Māro pāpimā āyasmato Samiddhissa cetasā cetoparivitakkamaññāya...pe... apissudam pathavī maññe undrīyatī. Atha kho āyasmā Samiddhi māram pāpimantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Saddhāyāham pabbajito, agārasmā anagāriyam;

Sati paññā ca me Buddhā, cittañca susamāhitam.

Kāman karassu rūpāni, neva marū byādhayissasi”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mam Samiddhi bhikkhū”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.4.23.) (3) Godhikasuttam (具壽)瞿低迦(六次退轉時解脫)

► 《雜阿含1091經》, 《別譯雜阿含30經》

159. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā Godhiko isigilipasse viharati kālasilāyam. Atha kho āyasmā Godhiko appamatto ātāpī pahitatto viharanto sāmayikam cetovimuttim phusi. Atha kho āyasmā Godhiko tamhā sāmayikāya cetovimuttiyā parihāyi Dutiyampi kho āyasmā Godhiko appamatto ātāpī pahitatto viharanto sāmayikam cetovimuttim phusi. Dutiyampi kho āyasmā Godhiko tamhā sāmayikāya cetovimuttiyā parihāyi. Tatiyampi kho āyasmā Godhiko appamatto ātāpī pahitatto viharanto sāmayikam cetovimuttim phusi. Tatiyampi kho āyasmā Godhiko tamhā...pe... parihāyi. Catutthampi kho āyasmā Godhiko appamatto...pe... vimuttim phusi Catutthampi kho āyasmā Godhiko tamhā...pe... parihāyi. (S.4.23./I,121.) Pañcamampi kho āyasmā Godhiko...pe... cetovimuttim phusi. Pañcamampi kho āyasmā...pe... vimuttiyā parihāyi. Chatthampi kho āyasmā Godhiko appamatto ātāpī pahitatto viharanto sāmayikam cetovimuttim phusi. Chatthampi kho āyasmā Godhiko tamhā sāmayikāya cetovimuttiyā parihāyi. Sattamampi kho āyasmā Godhiko appamatto ātāpī pahitatto viharanto sāmayikam cetovimuttim phusi.

Atha kho āyasmato Godhikassa etadahosi—“Yāva chattham khvāham sāmayikāya cetovimuttiyā parihīno. Yamnūnāham sattham āhareyyan”ti. Atha kho Māro pāpimā āyasmato Godhikassa cetasā cetoparivitakkamaññāya yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Mahāvīra mahāpañña, iddhiyā yasasā jala;
 Sabbaverabhayātīta, pāde vandāmi cakkhuma.
 “Sāvako te mahāvīra, maraṇam maraṇābhībhū;
 Ākañkhati cetayati, tam nisedha jutindhara.
 “Kathañhi Bhagavā tuyham, sāvako sāsane rato;
 Appattamānaso sekkho, kālam kayirā janestū”ti.

Tena kho pana samayena āyasmato Godhikena sattham āharitaṁ hoti. Atha kho Bhagavā “Māro ayaṁ pāpimā” iti viditvā Māraṁ pāpimantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Evañhi dhīrā kubbanti, nāvakañkhanti jīvitam.
 Samūlam tañhamabbuyha, Godhiko parinibbuto”ti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Ayāma, bhikkhave, yena isigilipassam kālasilā tenupasaṅkamissāma yattha Godhikena kulaputtena sattham āharitan”ti. “Evam, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum.

Atha kho Bhagavā sambahulehi bhikkhūhi saddhim yena isigilipassam kālasilā tenupasaṅkami. Addasā kho Bhagavā āyasmantam Godhikam dūratova mañcake vivattakkhandham semānam. (S.4.23./I,122.) Tena kho pana samayena dhūmāyatattam timirāyatattam gacchateva purimam disam, gacchati pacchimam disam, gacchati uttaram disam, gacchati dakkhiṇam disam, gacchati uddham, gacchati adho, gacchati anudisam.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, etam dhūmāyatattam timirāyatattam gacchateva purimam disam, gacchati pacchimam disam, gacchati uttaram disam, gacchati dakkhiṇam disam, gacchati uddham, gacchati adho, gacchati anudisan”ti? “Evam, bhante”. “Eso kho, bhikkhave, Māro pāpimā Godhikassa kulaputtassa viññānam samanvesati--‘Kattha Godhikassa kulaputtassa viññānam patiṭṭhitā’ti? Appatiṭṭhitena ca, bhikkhave, viññānenā Godhiko kulutto parinibbuto”ti. Atha kho Māro pāpimā beluvapañduviñam ādāya yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Uddham adho ca tiriyaṁ, disā anudisā svahaṁ;
 Anvesam nādhigacchāmi, Godhiko so kuhiṁ gato”ti.
 “Yo dhīro dhitisampanno, jhāyī jhānarato sadā;
 Ahorattam anuyuñjam, jīvitam anikāmayam.
 “Jetvāna maccuno senam, anāgantvā punabbhavaṁ;
 Samūlam tañhamabbuyha, Godhiko parinibbuto”ti.
 “Tassa sokaparetassa, viññā kacchā abhassatha;
 Tato so dummano yakkho, tatthevantaradhyathā”ti.

(S.4.24. Sattavassāni) (4) Sattavassānubandhasuttam (惡魔跟蹤世尊)七年

► 《雜阿含246經》

160. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najjā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhe. Tena kho pana samayena Māro pāpimā sattavassāni Bhagavantam anubandho hoti otārāpekkho otāram alabhamāno. Atha kho Māro pāpimā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi-- (S.4.24./I,123.) “Sokāvatiṇṇo nu vanamhi jhāyasi, vittam nu jīno uda patthayāno.

Āgum nu gāmasmimakāsi kiñci, kasmā janena na karosi sakkhim.
 Sakkhī na sampajjati kenaci te”ti.
 “Sokassa mūlarām palikhāya sabbam, anāgu jhāyāmi asocamāno.
 Chetvāna sabbam bhavalobhajappam, anāsavo jhāyāmi pamattabandhū”ti.

“Yam vadanti mama yidanti, ye vadanti mamanti ca;
 Ettha ce te mano atthi, na me samaṇa mokkhasi”ti.
 “Yam vadanti na tam mayham, ye vadanti na te aham.
 Evam pāpima jānāhi, na me maggampi dakkhasī”ti.
 “Sace maggam anubuddham, khemam amatagāminaṁ;
 Apehi gaccha tvameveko, kimaññamanusāsasi”ti.
 “Amaccudheyyaṁ pucchanti, ye janā pāragāmino;
 Tesāham puṭho akkhāmi, yam saccam tam nirūpadhin”ti.

“Seyyathāpi, bhante, gāmassa vā nigamassa vā avidūre pokkharaṇī. Tatrassa kakkaṭako. Atha kho, bhante, sambahulā kumārakā vā kumārikāyo vā tamhā gāmā vā nigamā vā nikkhomitvā yena sā pokkharaṇī tenupasaṅkameyyurī; upasaṅkamitvā tam kakkatākam udakā uddharitvā thale patiṭṭhapeyyum. Yam yadeva hi so, bhante, kakkaṭako alām abhininnāmeyya tam tadeva te kumārakā vā kumārikāyo vā kaṭṭhena vā kathalāya vā sañchindeyyum sambhañjeyyum sampalibhañjeyyum. Evañhi so, bhante, kakkaṭako sabbehi alehi sañchinnehi sambaggehi sampalibhaggehi abhabbo tam pokkharaṇīm otaritum. Evameva kho, bhante, yāni kānici visūkāyikāni visevitāni vipphanditāni, sabbāni tāni Bhagavatā sañchinnāni sambhaggāni (S.4.24./I,124.) sampalibhaggāni. Abhabbo dānāham, bhante, puna Bhagavantam upasaṅkamitum yadidam otārāpekkho”ti. Atha kho Māro pāpimā Bhagavato santike imā nibbejanīyā gāthāyo abhāsi--

“Medavaṇṇañca pāsāṇam, vāyaso anupariyagā;
 Apettha mudum vindema, api assādanā siyā.
 “Aladdhā tattha assādaṁ, vāyasetto apakkame;
 Kākova selamāsajja, nibbijjāpema Gotama”ti.

(S.4.25. Dhītaro) (5) Māradhītusuttam (魔之)女兒

►《雜阿含1092經》，《別譯雜阿含31經》，*偈--《增支部》A.10.26./V,46.

161. Atha kho Māro pāpimā Bhagavato santike imā nibbejanīyā gāthāyo abhāsitvā tamhā ṭhānā apakkamma Bhagavato avidūre pathaviyam pallaṅkena nisīdi tunhībhūto maṅkubhūto pattakkhandho adhomukho pajjhāyanto appaṭibhāno kaṭṭhena bhūmim vilikhanto. Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītarō yena Māro pāpimā tenupasaṅkamīmsu; upasaṅkamitvā Māraṁ pāpimantam gāthāya ajjhabhāsimīsu--

“Kenāsi dummano tāta, purisam kam nu socasi;
 Mayari tam rāgapāsena, āraññamiva kuñjaram.
 Bandhitvā ānayissāma, vasago te bhavissatī”ti.
 “Araham Sugato loke, na rāgena suvānayo;
 Māradheyam atikkanto, tasmā socāmahaṁ bhusan”ti.

Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītarō yena Bhagavā tenupasaṅkamīmsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavocum--“Pāde te, samaṇa, paricāremā”ti. Atha kho Bhagavā na manasākāsi, yathā tam anuttare upadhisāṅkhaye vimutto.

(S.4.25./I,125.) Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca Māradhītarō ekamantam apakkamma evam samacintesum--“Uccāvacā kho purisānam adhippāyā. Yamnūna mayari ekasatam ekasatam kumārivanṇasatam abhinimmeyyāmā”ti. Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītarō ekasatam ekasatam kumārivanṇasatam abhinimminītvā yena Bhagavā tenupasaṅkamīmsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavocum--“Pāde te, samaṇa, paricāremā”ti. Tampi Bhagavā na manasākāsi, yathā tam anuttare upadhisāṅkhaye

vimutto.

Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītaro ekamantaram apakkamma evam samacintesum--“Uccāvacā kho purisānam adhippāyā Yaṁnūna mayam ekasatam ekasatam avijātavanṇasataṁ abhinimmineyyāmā”ti. Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītaro ekasatam ekasatam avijātavanṇasataṁ abhinimminitvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavocum--“Pāde te, samaṇa, paricāremā”ti. Tampi Bhagavā na manasākāsi, yathā tam anuttare upadhisaṅkhaye vimutto.

Atha kho Taṇhā ca...pe... yaṁnūna mayam ekasatam ekasatam sakim vijātavanṇasataṁ abhinimmineyyāmāti. Atha kho Taṇhā ca...pe... sakim vijātavanṇasataṁ abhinimminitvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavocum--“Pāde te, samaṇa, paricāremā”ti. Tampi Bhagavā na manasākāsi, yathā tam anuttare upadhisaṅkhaye vimutto.

Atha kho taṇhā ca...pe... yaṁnūna mayam ekasatam ekasatam duvijātavanṇasataṁ abhinimmineyyāmāti. Atha kho taṇhā ca...pe... duvijātavanṇasataṁ abhinimminitvā yena Bhagavā...pe... yathā tam anuttare upadhisaṅkhaye vimutto. Atha kho Taṇhā ca...pe... majjhimitthivanṇasataṁ abhinimmineyyāmāti. Atha kho Taṇhā ca...pe... majjhimitthivanṇasataṁ abhinimminitvā...pe... anuttare upadhisaṅkhaye vimutto.

Atha kho taṇhā ca...pe... mahitthivanṇasataṁ abhinimmineyyāmāti Atha kho Taṇhā ca...pe... mahitthivanṇasataṁ abhinimminitvā yena Bhagavā...pe... anuttare upadhisaṅkhaye vimutto. Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītaro ekamantam apakkamma etadavocum--Saccam kira no pitā avoca--

“Arahaṁ Sugato loke, na rāgena suvānayo;

Māradheyyam atikkanto, tasmā socāmahaṁ bhusan”ti.

“Yañhi mayam samaṇam vā brāhmaṇam vā avītarāgām iminā upakkamena upakkameyyāma hadayam vāssa phaleyya, uñham lohitam vā mukhato uggaccheyya, (S.4.25/I,126.) ummādam vā pāpuṇeyya cittakkheparam vā. Seyyathā vā pana naļo harito luto ussussati visussati milāyati; evameva ussusseyya visusseyya milāyeyyā”ti.

Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītaro yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā ekamantam aṭṭhamim̄su. Ekamantam ṭhitā kho Taṇhā māradhītā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Sokāvatinño nu vanamhi jhāyasi, vittam nu jīno uda patthayāno.

Āgum nu gāmasmimakāsi kiñci, kasmā janena na karosi sakkhiṁ.

Sakkhī na sampajjati kenaci te”ti.

*“Atthassa pattiṁ hadayassa santim, jetvāna senam piyasātarūpaṁ.

Ekoham jhāyam sukhamanubodhiṁ, tasmā janena na karomi sakkhiṁ.

Sakkhī na sampajjati kenaci me”ti.

Atha kho Arati māradhītā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Katham vihārībahulodha bhikkhu, pañcoghatinño atarīdha chatṭham.

Katham jhāyim bahulam kāmasaññā, paribāhirā honti aladdha yo tan”ti.

“Passaddhakāyo suvimuttacitto, asaṅkharāno satimā anoko.

Aññaya dhammam avitakkajhāyi, na kuppati na sarati na thino.

“Evamvihārībahulodha bhikkhu, pañcoghatinño atarīdha chatṭham.

Evam jhāyim bahulam kāmasaññā, paribāhirā honti aladdha yo tan”ti.

(S.4.25/I,127.) Atha kho Ragā māradhītā Bhagavato santike gāthāya ajjhabhāsi--

“Acchejja taṇham gaṇasaṅghacārī, addhā carissanti bahū ca saddhā.
 Bahurū vatāyam janatām anoko, acchejja nessati maccurājassa pāran”ti.
 “Nayanti ve mahāvīrā, saddhammena Tathāgatā;
 Dhammena nayamānānam, kā usūyā vijānatān”ti.
 Atha kho Taṇhā ca Arati ca Ragā ca māradhītarō yena Māro pāpimā tenupasaṅkamim̄su. Addasā kho Māro pāpimā Taṇhañca Aratiñca Ragañca māradhītarō dūratova āgacchantiyo. Disvāna gāthāhi ajjhabhāsi--
 “Bālā kumudanālehi, pabbataṁ abhimatthatha;
 Girim nakhena khanatha, ayo dantehi khādatha.
 “Selāmva sirasūhacca, pātāle gādhamesatha.
 Khānuñva urasāsajja, nibbjijjāpetha Gotama”ti.
 “Daddallamānā āgañchum, taṇhā ca aratī ragā;
 Tā tattha panudī Satthā, tūlam bhaṭṭhañva māluto”ti.

Tatiyo vaggo.

Tassuddānam--

Sambahulā Samiddhi ca, Godhikam Sattavassāni;
 Dhītarām desitaṁ Buddha, Setṭhena imam Mārapañcakanti.

~Mārasañyuttam samattarā~

[▲top 回目錄](#)

(S.5.1/I,128.)

(S.5.)(5) Bhikkhunīsaṁyuttam 比丘尼相應(10 suttas)

(S.5.1.) 1. Ālavikāsuttam 阿羅毘迦(比丘尼:世間有出離)

►《雜阿含1198經》，《別譯雜阿含214經》，《長老尼偈》Thig. 57-59

162. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Ālavikā bhikkhuni pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṁdāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam pindapātapaṭikkantā yena andhavanam tenupasaṅkami vivekatthinī. Atha kho Māro pāpimā ālavikāya bhikkhuniyā bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsam uppādetukāmo vivekamhā cāvetukāmo yena Ālavikā bhikkhuni tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Ālavikam bhikkhuniṁ gāthāya ajjhabhāsi--

“Natthi nissaraṇam loke, kiṁ vivekena kāhasi?

Bhuñjassu kāmaratiyo, māhu pacchānutāpinī”ti.

Atha kho Ālavikāya bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho Ālavikāya bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsam uppādetukāmo vivekamhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti. Atha kho Ālavikā bhikkhuni “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāhi paccabhbāsi--

“Atthi nissaraṇam loke, paññāya me suphussitarā.

Pamattabandhu pāpima, na tvam jānāsi tam padam.

“Sattisūlūpamā kāmā, khandhāsam adhikuṭtanā;

Yam tvam kamaratim brusi, arati mayha sa ahū”ti.

(S.5.1/I,129.) Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mara Ālavikā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.2.) 2. Somāsuttam 蘇摩(比丘尼:女形復何障)

► 《雜阿含1199經》, 《別譯雜阿含215經》, 《長老尼偈》Thig. 60-62

163. Sāvatthinidānam. Atha kho Somā bhikkhunī pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkantā yena andhavanam tenupasaṅkami divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi. Atha kho Māro pāpimā Somāya bhikkhuniyā bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena Somā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Somam bhikkhuniṁ gāthāya ajjhabhāsi--

“Yam tam isīhi pātabbam, thānam durabhisambhavaṁ;

Na tam dvaṅgulapaññāya, sakkā pappotumithiyā”ti.

Atha kho Somāya bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho Somāya bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti. Atha kho Somā bhikkhunī “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāhi paccabhāsi--

“Itthibhāvo kiṁ kayirā, cittamhi susamāhite;

Ñānamhi vattamānamhi, sammā dhammam vipassato.

“Yassa nūna siyā evam, itthāham purisoti vā.

Kiñci vā pana aññasmī, tam māro vattumarahati”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mara Somā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.3. Gotamī) 3.Kisāgotamīsuttam瞿曇彌(比丘尼:喪子日已過)

► 《雜阿含1200經》, 《別譯雜阿含216經》

164. Sāvatthinidānam. Atha kho Kisāgotamī bhikkhunī pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam (S.5.3/I,130.) piṇḍapātapaṭikkantā yena andhavanam tenupasaṅkami divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi. Atha kho Māro pāpimā Kisāgotamī bhikkhuniyā bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena Kisāgotamī bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Kisāgotamī bhikkhuniṁ gāthāya ajjhabhāsi--

“Kiṁ nu tvam mataputtāva, ekamāsi rudammukhī;

Vanamajjhagatā ekā, purisam nu gavesasī”ti.

Atha kho Kisāgotamī bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho Kisāgotamī bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti.

Atha kho Kisāgotamī bhikkhunī “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāhi paccabhāsi--

“Accantam mataputtāmhi, purisā etadantikā;

Na socāmi na rodāmi, na tam bhāyāmi āvuso.

“Sabbattha vihatā nandī, tamokkhandho padālito;
 Jetvāna maccuno senaṁ, viharāmi anāsavā”ti.
 Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mam Kisāgotamī bhikkhuni”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.4.) 4. Vijayāsuttam 毘闍耶(比丘尼:五樂非我須)

►《雜阿含1204經》，《別譯雜阿含220經》，《長老尼偈》Thig. 139-140

165. Sāvatthinidānam. Atha kho Vijayā bhikkhuni pubbañhasamayaṁ nivāsetvā...pe... aññatarasmīm rukkhamūle divāvihāraṁ nisīdi. Atha kho Māro pāpimā vijayāya bhikkhuniyā bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsaṁ uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena Vijayā bhikkhuni tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā vijayarā bhikkhuniṁ gāthāya ajjhabhāsi--

(S.5.4./I,131.) “Daharā tvāṁ rūpavatī, ahañca daharo susu.

Pañcaṅgikena turiyena, ehayyebhiramāmase”ti.

Atha kho vijayāya bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho vijayāya bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsaṁ uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti. Atha kho vijayā bhikkhuni “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāhi paccabhbāsi--

“Rūpā saddā rasā gandhā, phoṭṭhabbā ca manoramā;
 Niyyātayāmi tuyheva, māra nāham tenatthikā.

“Iminā pūtikāyena, bhindanena pabhaṅgunā;
 Atṭīyāmi harāyāmi, kāmatāṇhā samūhatā.

“Ye ca rūpūpagā sattā, ye ca arūpaṭṭhāyino.
 Yā ca santā samāpatti, sabbattha vihato tamo”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mam vijayā bhikkhuni”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.5.) 5. Uppalavaṇṇāsuttam 蓮華色(比丘尼:我實不怖汝)

►《雜阿含1201經》，《別譯雜阿含217經》，《長老尼偈》Thig. 230-233

166. Sāvatthinidānam. Atha kho Uppalavaṇṇā bhikkhuni pubbañhasamayaṁ nivāsetvā...pe... aññatarasmīm supupphitasālarukkhamūle atṭhāsi. Atha kho Māro pāpimā uppalavaṇṇāya bhikkhuniyā bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsaṁ uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena uppalavaṇṇā bhikkhuni tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Uppalavaṇṇām bhikkhunim gāthāya ajjhabhāsi--

“Supupphitaggam upagamma bhikkhuni, ekā tuvarā tiṭṭhasi sālamūle.

Na catthi te dutiyā vaṇṇadhadhātu, bāle na tvāṁ bhāyasi dhuttakānan”ti.

(S.5.5./I,132.) Atha kho uppalavaṇṇāya bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho uppalavaṇṇāya bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayaṁ chambhitattam lomahaṁsaṁ uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti. Atha kho uppalavaṇṇā bhikkhuni “Māro ayam pāpimā” iti viditvā māram pāpimantam gāthāhi paccabhbāsi--

“Sataṁ sahassānipi dhuttakānam, idhāgatā tādisakā bhaveyyurā.

Lomaṁ na iñjāmi na santasāmi, na māra bhāyāmi tamekikāpi.

“Esā antaradhāyāmi, kuchchim vā pavisāmi te;

Pakhumantarikāyampi, tiṭṭhantim mām na dakkhasi.

“Cittasmim vasībhūtāmhi, iddhipādā subhāvitā;
Sabbabandhanamuttāmhi, na tam bhāyāmi āvuso”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mām uppalavaṇṇā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.6.) 6. Cālāsuttam 遮羅(比丘尼:生即見苦惱)

►《雜阿含1205經》, 《別譯雜阿含221經》

167. Sāvatthinidānam. Atha kho Cālā bhikkhunī pubbañhasamayaṁ nivāsetvā...pe... aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram niśidi. Atha kho Māro pāpimā yena Cālā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Cālam bhikkhunim etadavoca--“Kiri nu tvam, bhikkhuni, na rocesi”ti? “Jātim khvāham, āvuso, na rocem”ti.

“Kiri nu jātim na rocesi, jāto kāmāni bhuñjati;
Ko nu tam idamādapayi, jātim mā roca bhikkhunī”ti.
“Jātassa maraṇam hoti, jāto dukkhāni phussati.
Bandham vadham pariklesam, tasmat jātim na rocaye.
“Buddho dhammadadesi, jātiyā samatikkamam;
Sabbadukkhappahānāya, so mām sacce nivesayi.

(S.5.6./I,133.) “Ye ca rūpūpagā sattā, ye ca arūpaṭṭhāyino.

Nirodham appajānantā, āgantāro punabbhavan”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mām cālā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.7.) 7. Upacālāsuttam 優波遮羅(比丘尼:世間一切燃)

►《雜阿含1206經》, 《別譯雜阿含222經》, 《長老尼偈》Thig. 197-8, 200-1

168. Sāvatthinidānam. Atha kho Upacālā bhikkhunī pubbañhasamayaṁ nivāsetvā...pe... aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram niśidi. Atha kho Māro pāpimā yena Upacālā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Upacālam bhikkhunim etadavoca--“Kattha nu tvam, bhikkhuni, uppajjitu kāmā”ti? “Na khvāham, āvuso, katthaci uppajjitu kāmā”ti.

“Tāvatiṁsā ca yāmā ca, tusitā cāpi devatā;
Nimmānaratino devā, ye devā vasavattino.
Tattha cittam paṇidhehi, ratim paccanubhossasi”ti.
“Tāvatiṁsā ca yāmā ca, tusitā cāpi devatā;
Nimmānaratino devā, ye devā vasavattino.
Kāmabandhanabaddhā te, enti māravasam puna.
“Sabbo ādīpito loko, sabbo loko padhūpito;
Sabbo pajjalito loko, sabbo loko pakampito.
“Akampitarūpa pajjalitarūpa, aputhujjanasevitam;
Agati yattha mārassa, tattha me nirato mano”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mām upacālā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.8.) 8. Sīsupacālāsuttam 尸須波遮羅(比丘尼:異見諸纏縛)

►《雜阿含1207經》, 《別譯雜阿含223經》

169. Sāvatthinidānam. Atha kho Sīsupacālā bhikkhunī pubbañhasamayaṁ

nivāsetvā...pe... aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi. Atha kho Māro pāpimā yena Sīsupacālā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Sīsupacālam bhikkhuniṁ etadavoca--“Kassa nu tvam, bhikkhuni, pāsaṇḍam rocesi”ti? “Na khvāham, āvuso, kassaci pāsaṇḍam rocemī”ti.

“Kam nu uddissa mundāsi, samaṇī viya dissasi;
Na ca rocesi pāsaṇḍam, kimiva carasi momūhā”ti.
“Ito bahiddhā pāsaṇḍā, ditṭhīsu pasīdanti te;
Na tesam dhammadām rocemī, te dhammassa akovidā.

(S.5.8./I,134.) “Atthi sakyakule jāto, Buddha appatipuggalo.
Sabbābhībhū māranudo, sabbatthamaparājito.
“Sabbattha mutto asito, sabbarū passati cakkhumā;
Sabbakammakkhayam patto, vimutto upadhisākhaye.
So mayham Bhagavā Satthā, tassa rocemī sāsanān”ti.
Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mama sīsupacālā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.9.) 9. Selāsuttam 世羅(比丘尼:此身依因生)

► 《雜阿含1203經》, 《別譯雜阿含219經》

170. Sāvatthinidānam. Atha kho Selā bhikkhunī pubbañhasamayam nivāsetvā...pe... aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi. Atha kho Māro pāpimā selāya bhikkhuniyā bhayarū chambhitattam lomaharīsam uppādetukāmo...pe... Selām bhikkhuniṁ gāthāya ajjhabhāsi--

“Kenidam pakatam bimbam, kvanu bimbassa kārako.
Kvanu bimbam samuppannam, kvanu bimbam nirujjhati”ti.

Atha kho Selāya bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho Selāya bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayarū chambhitattam lomaharīsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti. Atha kho Selā bhikkhunī “Māro ayam pāpimā” iti viditvā Māram pāpimantarū gāthāhi paccabhāsi--

“Nayidam attakatam bimbam, nayidam parakatam agham.
Hetum paticca sambhūtam, hetubhaṅgā nirujjhati.
“Yathā aññatarām bījaṁ, khette vuttam virūhati;
Pathavīrasaṅcāgamma, sinehañca tadūbhayarū.
“Evam khandhā ca dhātuyo, cha ca āyatanā ime;
Hetum paticca sambhūtā, hetubhaṅgā nirujjhare”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti mama Selā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

(S.5.10.) 10. Vajirāsuttam 金剛(比丘尼:眾生不可得)

► 《雜阿含1202經》, 《別譯雜阿含218經》

171. Sāvatthinidānam. Atha kho Vajirā bhikkhunī pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam (S.5.10./I,135.) piṇḍapātapaṭikkantā yena andhavanam tenupasaṅkami divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi. Atha kho Māro pāpimā vajirāya bhikkhuniyā bhayarū chambhitattam lomaharīsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo yena Vajirā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā vajiram

bhikkhunim gāthāya ajjhabhāsi--

“Kenāyam pakato satto, kuvarā sattassa kārako;
Kuvām satto samuppanno, kuvarā satto nirujjhati”ti.

Atha kho Vajirāya bhikkhuniyā etadahosi--“Ko nu khvāyam manusso vā amanusso vā gātham bhāsatī”ti? Atha kho Vajirāya bhikkhuniyā etadahosi--“Māro kho ayam pāpimā mama bhayaṁ chambhitattam lomahāmsam uppādetukāmo samādhimhā cāvetukāmo gātham bhāsatī”ti. Atha kho Vajirā bhikkhunī “Māro ayam pāpimā” iti viditvā, Māram pāpimantam gāthāhi paccabhbāsi--

“Kirī nu sattoti paccesi, māra ditthigataṁ nu te;
Suddhasaṅkhārapuñjoram, nayidha sattupalabbhati.
“Yathā hi arāgasambhārā, hoti saddo ratho iti;
Evam khandhesu santesu, hoti sattoti sammuti.
“Dukkhameva hi sambhoti, dukkham tiṭṭhati veti ca;
Nāññatra dukkhā sambhoti, nāññam dukkhā nirujjhati”ti.

Atha kho Māro pāpimā “Jānāti marā vajirā bhikkhunī”ti dukkhī dummano tatthevantaradhāyīti.

~Bhikkhunīsamyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Ālaṇikā ca Somā ca, Gotamī Vijayā saha;
Uppalavaṇṇā ca Cālā, Upacālā Sīsupacālā ca;
Selā Vajirāya te dasāti.

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.6.1./I,136.)

(S.6.)(6) Brahmaśamyuttam 梵天相應(15suttas)

1. Paṭhamavaggo 第一〔梵天〕品

(S.6.1.) (1) Brahmāyācanasuttam 勸請(佛轉法輪)

►《雜阿含1188經》,《別譯雜阿含110經》,A.4.21./ II,131,《增壹阿含19.1經》(T2.593a), cf. Vinaya, I,4. ; Dīgha, II,36~37 ; M.26./I,167. ; ; Mahāvastu, III, p.314)

172. Evarī me sutarī--Ekaṁ samayarī Bhagavā Uruvelāyāṁ viharati naggi Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhamūle paṭhamābhisaṁbuddho. Atha kho Bhagavato rahogatassa paṭisallīnassa evaṁ cetaso parivitakko udapādi--“Adhigato kho myāyāṁ dhammo gambhīro duddaso duranubodho santo paññito atakkāvacaro nipuṇo paññitavedanīyo. Ālayarāmā kho panāyārī pajā ālayaratā ālayasammuditā. Ālayarāmāya kho pana pajāya ālayaratāya ālayasammuditāya duddasārī idam thānam yadidam idappaccayatāpaṭiccasamuppādo. Idampi kho thānam duddasārī yadidam sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipatiñissaggo tanhākkhayo virāgo nirodho nibbānaṁ. Ahañceva kho pana dhammām deseyyārī; pare ca me na ājāneyyām; so mamassa kilamatho, sā mamassa vihesā”ti. Apissu Bhagavantārī imā anacchariyā gāthāyo paṭibhāṣsu pubbe assutapubbā--

“Kicchena me adhigataṁ, halaṁ dāni pakāsitūṁ;

Rāgadosaparetehi, nāyām dhammo susambudho.

“Paṭisotagāmīm nippunārī, gambhīraṁ duddasārī anūrī;

Rāgarattā na dakkhanti, tamokhandhena āvuṭā”ti.

(S.6.1./I,137.) Itiha Bhagavato paṭisañcikkhato apposukkhatāya cittārī namati, no dhammadesanāya.

Atha kho brahmuno sahampatissa Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññāya etadahosi--“Nassati vata bho loko, vinassati vata bho loko, yatra hi nāma Tathāgatassa arahato sammāsambuddhassa apposukkhatāya cittārī namati, no dhammadesanāyā”ti. Atha kho Brahmā sahampati--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitarī vā bāhārī pasāreyya, pasāritarī vā bāhārī samiñjeyya evameva--brahmañloke antarahito Bhagavato purato pāturaḥosi. Atha kho Brahmā sahampati ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā dakkhiṇajāṇumāṇḍalam pathaviyārī nihantvā yena Bhagavā tenañjaliṁ paññāmetvā Bhagavantārī etadavoca--“Desetu, bhante, Bhagavā dhammārī, desetu Sugato dhammārī. Santi sattā apparajakkhajātikā, assavanatā dhammassa pariḥāyanti. Bhavissanti dhammassa aññātārō”ti. Idamavoca Brahmā sahampati, idam vatvā athāparam etadavoca--

“Pāturaḥosi Magadhesu pubbe, dhammo asuddho samalehi cintito.

Apāpuretarī amatassa dvārārī, suṇantu dhammarī vimalenānubuddham.

“Sele yathā pabbatamuddhāniṭṭhito, yathāpi passe janatarī samantato.

Tathāpamarī dhammamayarī sumedha, pāsādamāruyha samantacakkhu.

Sokāvatiṇṇām janatamapetasoko, avekkhassu jātijarābhībhūtam.

“Uṭṭhehi vīra vijitasāṅgāma, satthavāha anaṇa vicara loke.

Desassu Bhagavā dhammārī, aññātārō bhavissantī”ti.

(S.6.1./I,138.) Atha kho Bhagavā brahmuno ca ajjhesanārī viditvā sattesu ca kāruññatārī paṭicca Buddhacakkhunā lokarī volokesi. Addasā kho Bhagavā Buddhacakkhunā lokarī

volokento satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye, appekacce paralokavajjabhayadassāvine viharante, appekacce na paralokavajjabhayadassāvine viharante. Seyyathāpi nāma uppaliniyam vā paduminiyam vā puṇḍarīkiniyam vā appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṁvadḍhāni udakānuggatāni anto nimuggaposīni, appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṁvadḍhāni samodakam thitāni, appekaccāni uppalāni vā padumāni vā puṇḍarīkāni vā udake jātāni udake saṁvadḍhāni udakā accuggamma thitāni anupalittāni udakena; evameva Bhagavā Buddhadakkunā lokam volokento addasa satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre dvākāre suviññāpaye duviññāpaye, appekacce paralokavajjabhayadassāvine viharante, appekacce na paralokavajjabhayadassāvine viharante. Disvāna Brahmānam sahampatim gāthāya paccabhāsi--

“Apārutā tesam amatassa dvārā, ye sotavanto pamuñcantu saddham.

Vihimsasaaññī paguñam na bhāsim, dhammadā paññitam manujesu Brahme”ti.

Atha kho Brahmā sahampati “Katāvakāso khomhi Bhagavatā dhammadesanāyā”ti Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyīti.

(S.6.2.) (2) Gāravasuttam 恭敬(無恭敬生活是苦惱)

► 《雜阿含1188經》，《別譯雜阿含110經》，A.4.21./ II,131

173. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhamūle pañhamābhismambuddho.

(S.6.2.I,139.) Atha kho Bhagavato rahogatassa pañisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Dukkham kho agāravo viharati appatisso, kam nu khvāham samañam vā brāhmañam vā sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyan”ti?

Atha kho Bhagavato etadahosi--“Aparipuṇñassa kho sīlakkhandhassa pāripūriyā aññam samañam vā brāhmañam vā sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam Na kho panāham passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya attanā sīlasampannataram aññam samañam vā brāhmañam vā, yamaham sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam.

“Aparipuṇñassa kho samādhikkhandhassa pāripūriyā aññam samañam vā brāhmañam vā sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam. Na kho panāham passāmi sadevake...pe... attanā samādhismampannataram aññam samañam vā brāhmañam vā, yamaham sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam.

“Aparipuṇñassa paññākkhandhassa pāripūriyā aññam samañam vā brāhmañam vā sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam. Na kho panāham passāmi sadevake...pe... attanā vimuttisampannataram aññam samañam vā brāhmañam vā, yamaham sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam.

“Aparipuṇñassa kho vimuttikkhandhassa pāripūriyā aññam samañam vā brāhmañam vā sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam. Na kho panāham passāmi sadevake...pe... attanā vimuttisampannataram aññam samañam vā brāhmañam vā, yamaham sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam.

“Aparipuṇñassa kho vimuttiñāṇadassanakkhandhassa pāripūriyā aññam samañam vā brāhmañam vā sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam. Na kho panāham passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya attanā vimuttiñāṇadassanasampannataram aññam samañam vā brāhmañam vā, yamaham sakkatvā garum katvā upanissāya vihareyyam. Yamnūnāham

yvāyam dhammo mayā abhisambuddho tameva dhammaṁ sakkatvā garuṁ katvā upanissāya vihareyyan”ti.

Atha kho Brahmā sahampati Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññaya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--brahmaloke antarahito Bhagavato purato pāturahosi. Atha kho Brahmā sahampati ekaṁsam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjalim pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--

(S.6.2/I,140.)“Evametam Bhagavā, evametam, Sugata! Yeki te, bhante, ahesum atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tepi Bhagavanto dhammaññeva sakkatvā garuṁ katvā upanissāya viharim; yeki te, bhante, bhavissanti anāgatamaddhānam arahanto sammāsambuddhā tepi Bhagavanto dhammaññeva sakkatvā garuṁ katvā upanissāya viharissanti. Bhagavāpi, bhante, etarahi araham sammāsambuddho dhammaññeva sakkatvā garuṁ katvā upanissāya viharatū”ti. Idamavoca Brahmā sahampati, idam vatvā athāparam etadavoca--

“Ye ca atīta sambuddhā, ye ca Buddhā anāgatā;
Yo cetarahi sambuddho, bahūnam sokanāsano.
“Sabbe saddhammagaruno, viharim viharanti ca;
Tathāpi viharissanti, esā Buddhāna dhammatā.
“Tasmā hi attakāmena, mahattamabhikañkhatā;
Saddhammo garukātabbo, saram Buddhāna sāsanā”ti.

(S.6.3.) (3) Brahmadevasuttam (具壽)梵天

► 《雜阿含99經》, 《別譯雜阿含265經》

174. Evarū me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññatarissā brāhmaṇiyā Brahmadevo nāma putto Bhagavato santike agārasmā anagāriyam pabbajito hoti.

Atha kho āyasmā Brahmadevo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaraṁ brahmacariyapariyosānam ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīṇā jāti vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Brahmadevo arahatam ahosi.

Atha kho āyasmā Brahmadevo pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthiṁ piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam sapadānam piṇḍāya caramāno yena sakamātu nivesanam tenupasaṅkami. (S.6.3/I,141.) Tena kho pana samayena āyasmato Brahmadevassa mātā brāhmaṇī brahmuno āhutim niccam paggañhāti Atha kho brahmuno sahampatissa etadahosi--“Ayaṁ kho āyasmato Brahmadevassa mātā brāhmaṇī brahmuno āhutim niccam paggañhāti. Yaṁnūnāham tam upasaṅkamitvā samvejeyyan”ti. Atha kho Brahmā sahampati--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--brahmaloke antarahito āyasmato Brahmadevassa mātu nivesane pāturahosi. Atha kho Brahmā sahampati vehāsam tħito āyasmato Brahmadevassa mātaram brāhmaṇim gāthāya ajjhabhāsi--

“Dūre ito brāhmaṇi brahmaloko, yassāhutim paggañhāsi niccam.
Netādiso brāhmaṇi brahmabhakkho, kim jappasi brahmapatham ajānam.
“Eso hi te brāhmaṇi Brahmadevo, nirūpadhiko atidevapatto.
Akiñcano bhikkhu anaññaposī, yo te so piṇḍāya gharam pavīṭho.
“Āhuneyyo vedagu bhāvitatto, narānam devānañca dakkhiṇeyyo.

Bāhitvā pāpāni anūpalitto, ghāsesanam iriyati sītibhūto.

“Na tassa pacchā na puratthamatthi, santo vidhūmo anigho nirāso.

Nikkhittadaṇḍo tasathāvaresu, so tyāhutim bhuñjatu aggapiṇḍam.

“Visenibhūto upasantacitto, nāgova danto carati anejo.

Bhikkhu susilo suvimuttacitto, so tyāhutim bhuñjatu aggapiṇḍam.

“Tasmīm pasannā avikampamānā, (S.6.3/I,142.) patiṭṭhapehi dakkhiṇam dakkhiṇeyye.

Karohi puññam sukhamāyatikam, disvā munim brāhmaṇi oghatiṇṇan”ti.

“Tasmīm pasannā avikampamānā, patiṭṭhapesi dakkhiṇam dakkhiṇeyye.

Akāsi puññam sukhamāyatikam, disvā munim brāhmaṇi oghatiṇṇan”ti.

(S.6.4.) (4) Bakabrahmasuttam 婆迦梵天(生惡見:此是常)

► 《雜阿含1195經》, 《別譯雜阿含108經》, J.405

175. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena Bakassa brahmuno evarūpaṁ pāpakaṁ diṭṭhigataṁ uppannaṁ hoti--“Idam niccaṁ, idam dhuvaṁ, idam sassataṁ, idam kevalam, idam acavanadhammaṁ, idañhi na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati, ito ca panaññam uttariṁ nissaraṇam natthi”ti.

Atha kho Bhagavā Bakassa brahmuno cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--Jetavane antarahito tasmīm brahmaloke pāturahosi. Addasā kho Bako brahmā Bhagavantam dūratova āgacchantarā. Disvāna Bhagavantam etadavoca--“Ehi kho mārisa, svāgatam te, mārisa! Cirassām kho mārisa! Imam pariyyamakāsi yaddidam idhāgamanāya. Idañhi, mārisa, niccam, idam dhuvaṁ, idam sassataṁ, idam kevalam, idam acavanadhammaṁ, idañhi na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati. Ito ca panaññam uttari nissaraṇam natthi”ti.

Evaṁ vutte, Bhagavā Bakam brahmānam etadavoca--“Avijjāgato vata, bho, Bako brahmā; avijjāgato vata, bho, Bako brahmā. Yatra hi nāma aniccamyeva samānam niccanti vakkhati, adhuvariyeva samānam dhuvanti vakkhati, assassatāmyeva samānam sassatanti vakkhati, (S.6.4/I,143.) akevalamyeva samānam kevalanti vakkhati, cavanadhammāmyeva samānam acavanadhammantī vakkhati. Yattha ca pana jāyati ca jīyati ca mīyati ca cavati ca upapajjati ca, tañca tathā vakkhati--‘Idañhi na jāyati na jīyati na mīyati na cavati na upapajjati’. Santañca panaññam uttari nissaraṇam, ‘Natthaññam uttari nissaraṇam’ti vakkhati”ti.

“Dvāsattati Gotama puññakammā, vasavattino jātijaram atītā.

Ayamantimā vedagū brahmupapatti, asmābhijappanti janā anekā”ti.

“Appañhi etam na hi dīghamāyu, yam tvam Baka maññasi dīghamāyum.

Sataṁ sahassānam nirabbudānam, āyurā pajānāmi tavāham brahme”ti.

“Anantadassī Bhagavāhamasmi, jātijaram sokamupātivatto.

Kim me purānam vatasīlavattam, ācikkha me tam yamahaṁ vijaññā”ti.

“Yam tvam apāyesi bahū manusse, pipāsite ghammani samparete.

Tam te purānam vatasīlavattam, puttappabuddhova anussarāmi.

“Yam enikūlasmiṁ janam gahītam, amocayī gayhakam nīyamānam.

Tam te purānam vatasīlavattam, puttappabuddhova anussarāmi.

“Gangāya sotasmīm gahītanāvarā, luddena nāgena manussakamyā.

Pamocayittha balasā pasayha, tam te purānam vatasīlavattam,

Suttappabuddhova anussarāmi. (S.6.4/I,144.) “Kappo ca te baddhacaro ahosim, Sambuddhimantam vatinaṁ amaññi.
 Tam te purāṇam vatasīlavattam, suttappabuddhova anussarāmī”ti.
 “Addhā pajānāsi mame tamāyūm, aññepi jānāsi tathā hi Buddha.
 Tathā hi tyāyam jalitānubhāvo, obhāsayam tiṭṭhati brahmalokan”ti.

(S.6.5. Aññatara diṭṭhi) (5) Aññatarabrahmasuttam 某梵天(:無有來梵天之沙門)
 ►《雜阿含1196經》，《別譯雜阿含109經》

176. Sāvatthinidānarām. Tena kho pana samayena aññatarassa brahmuno evarūpaṁ pāpakaṁ diṭṭhigataṁ uppannaṁ hoti--“Natthi so samaṇo vā brāhmaṇo vā yo idha āgaccheyyā”ti. Atha kho Bhagavā tassa brahmuno cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso...pe... tasmīm brahmaloke pāturaḥosi. Atha kho Bhagavā tassa brahmuno upari vehāsaṁ pallaṅkena niśidi tejodhātūm samāpajjītvā

Atha kho āyasmato Mahāmoggallānassa etadahosi--“Kahaṁ nu kho Bhagavā etarahi viharati”ti? Addasā kho āyasmā Mahāmoggallāno Bhagavantam dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena tassa brahmuno upari vehāsaṁ pallaṅkena niśinnam tejodhātūm samāpannam. Disvāna--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--Jetavane antarahito tasmiṁ brahmaloke pāturaḥosi. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno puratthimam disam nissāya tassa brahmuno upari vehāsaṁ pallaṅkena niśidi tejodhātūm samāpajjītvā nīcataram Bhagavato.

Atha kho āyasmato Mahākassapassa etadahosi--“Kahaṁ nu kho Bhagavā etarahi viharati”ti? Addasā kho āyasmā Mahākassapo Bhagavantam dibbena cakkhunā...pe... Disvāna--seyyathāpi nāma balavā puriso...pe... Evameva-- (S.6.5/I,145.) Jetavane antarahito tasmiṁ brahmaloke pāturaḥosi. Atha kho āyasmā Mahākassapo dakkhinam disam nissāya tassa brahmuno upari vehāsaṁ pallaṅkena niśidi tejodhātūm samāpajjītvā nīcataram Bhagavato.

Atha kho āyasmato Mahākappinassa etadahosi--“Kahaṁ nu kho Bhagavā etarahi viharati”ti? Addasā kho āyasmā Mahākappino Bhagavantam dibbena cakkhunā...pe... tejodhātūm samāpannam. Disvāna--seyyathāpi nāma balavā puriso...pe... evameva--Jetavane antarahito tasmiṁ brahmaloke pāturaḥosi. Atha kho āyasmā Mahākappino pacchimam disam nissāya tassa brahmuno upari vehāsaṁ pallaṅkena niśidi tejodhātūm samāpajjītvā nīcataram Bhagavato.

Atha kho āyasmato Anuruddhassa etadahosi--“Kahaṁ nu kho Bhagavā etarahi viharati”ti? Addasā kho āyasmā Anuruddho...pe... tejodhātūm samāpannam. Disvāna--seyyathāpi nāma balavā puriso...pe... tasmiṁ brahmaloke pāturaḥosi. Atha kho āyasmā Anuruddho uttarām disam nissāya tassa brahmuno upari vehāsaṁ pallaṅkena niśidi tejodhātūm samāpajjītvā nīcataram Bhagavato.

Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno tam brahmānam gāthāya ajjhabhāsi--
 “Ajjāpi te āvuso sā diṭṭhi, yā te diṭṭhi pure ahu.
 Passasi vītvattantam, brahmaloke pabhassaran”ti.
 “Na me mārisa sā diṭṭhi, yā me diṭṭhi pure ahu;
 Passāmi vītvattantam, brahmaloke pabhassaram.
 Svāham ajja kathām vajjam, aham niccomhi sassato”ti.
 Atha kho Bhagavā tam brahmānam saṁvejetvā--seyyathāpi nāma balavā puriso

samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--tasmīm brahmañloke antarahito Jetavane pāturañhosi. Atha kho so brahmā aññataram brahmañparisajjam āmantesi--“Ehi tvam, mārisa, yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasañkama; upasañkamitvā āyasmantam Mahāmoggallānam evam vadehi--‘Atthi nu kho, mārisa Moggallāna, aññepi tassa Bhagavato sāvakā evam mahiddhikā (S.6.5/I,146.) evam mahānubhāvā seyyathāpi bhavam Moggallāno Kappino Anuruddho”ti? “Evam, mārisā”ti kho so brahmañparisajjo tassa brahmuno paññutvā yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Mahāmoggallānam etadavoca--“Atthi nu kho, mārisa Moggallāna, aññepi tassa Bhagavato sāvakā evam mahiddhikā evam mahānubhāvā; seyyathāpi bhavam Moggallāno Kappino Kappino Anuruddho”ti? Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno tam brahmañparisajjam gāthāya ajjhabhāsi--

“Tevijjā idhipattā ca, cetopariyāyakovidā,

Khīṇasavā arahanto, bahū Buddhassa sāvakā”ti.

Atha kho so brahmañparisajjo āyasmato Mahāmoggallānassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā yena so brahmā tenupasañkami; upasañkamitvā tam brahmānam etadavoca--“Ayasmā mārisa, Mahāmoggallāno evamāha--

“Tevijjā idhipattā ca, cetopariyāyakovidā;

Khīṇasavā arahanto, bahū Buddhassa sāvakā”ti.

Idamavoca so brahmañparisajjo. Attamano ca so brahmā tassa brahmañparisajjassa bhāsitam abhinanditī.

(S.6.6. Pamādam放逸) (6) Brahmañlokasuttaṁ梵世間(化身二千)

► 《雜阿含1194經》, 《別譯雜阿含107經》

177. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Bhagavā divāvihāragato hoti paññitallīno. Atha kho Subrahmā ca paccekabrahmā Suddhāvāso ca paccekabrahmā yena Bhagavā tenupasañkamim; upasañkamitvā paccekam dvārabāham upanissāya attham; Atha kho Subrahmā paccekabrahmā Suddhāvāsam paccekabrahmānam etadavoca--“Akālo kho tāva, mārisa, Bhagavantam payirupāsitum; divāvihāragato Bhagavā paññitallīno ca. Asuko ca brahmañloko idho ceva phīto ca, brahmā ca tatra pamādavihāram viharati. Ayāma, mārisa, yena so brahmañloko tenupasañkamissāma; upasañkamitvā tam brahmānam sāmvejeyyāmā”ti. (S.6.6/I,147.) “Evam mārisā”ti kho Suddhāvāso paccekabrahmā Subrahmuno paccekabrahmuno paccassosi.

Atha kho Subrahmā ca paccekabrahmā Suddhāvāso ca paccekabrahmā--seyyathāpi nāma balavā puriso...pe... evameva--Bhagavato purato antarahitā tasmīm brahmañloke pāturañhesum. Addasā kho so brahmā te brahmāno dūratova āgacchante. Disvāna te brahmāno etadavoca--“Handa kuto nu tumhe, mārisā, āgacchathā”ti? “Agatā kho mayam, mārisa, amha tassa Bhagavato santikā arahato sammāsambuddhassa. gaccheyyāsi pana tvam, mārisa, tassa Bhagavato upaṭṭhānam arahato sammāsambuddhassā”ti?

Evam vutto kho so brahmā tam vacanam anadhivāsento sahassakkhattum attānam abhinimminitvā Subrahmānam paccekabrahmānam etadavoca--“Passasi me no tvam, mārisa, evañpañ iddhānubhāvan”ti? “Passāmi kho tyāham, mārisa, evañpañ iddhānubhāvan”ti. “So khvāham, mārisa, evam mahiddhiko evam mahānubhāvo kassa aññassa samañassa vā brāhmañassa vā upaṭṭhānam gamissām”ti?

Atha kho Subrahmā paccekabrahmā dvisahassakkhattum attānam

abhinimminitvā tam brahmānam etadavoca--“Passasi me no tvam, mārisa, evarūpaṁ iddhānubhāvan”ti? “Passāmi kho tyāham, mārisa, evarūpaṁ iddhānubhāvan”ti. “Tayā ca kho, mārisa, mayā ca sveva Bhagavā mahiddhikatato ceva mahānubhāvataro ca. gaccheyyāsi tvaṁ, mārisa, tassa Bhagavato upaṭṭhānam arahato sammāsambuddhassā”ti? Atha kho so brahmā Subrahmānam paccekabrahmānam gāthāya ajjhabhāsi--

(S.6.6/I,148.) “Tayo supaṇṇā caturo ca harīsā, byagghīnisā pañcasatā ca jhāyino.

Tayidam vimānam jalate ca brahme, obhāsayam uttarassam disāyan”ti.

“Kiñcapi te tam jalate vimānam, obhāsayam uttarassam disāyam.

Rūpe raṇam disvā sadā pavedhitam, tasmā na rūpe ramatī sumedho”ti.

Atha kho Subrahmā ca paccekabrahmā Suddhāvāso ca paccekabrahmā tam brahmānam sarinvejetvā tatthevantaradhāyiṁsu Agamāsi ca kho so brahmā aparena samayena Bhagavato upaṭṭhānam arahato sammāsambuddhassati.

(S.6.7.) (7) Kokālikasuttam瞿迦利迦(比丘)

►《雜阿含1193經》,《別譯雜阿含106,一卷本《雜阿含5經》

178. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Bhagavā divāvihāragato hoti paṭisallīno. Atha kho Subrahmā ca paccekabrahmā Suddhāvāso ca paccekabrahmā yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā; upasaṅkamitvā paccekam dvārabāham nissāya attham. Atha kho Subrahmā paccekabrahmā Kokālikam bhikkhum ārabbha Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Appameyyam paminanto, kodha vidvā vikappaye;

Appameyyam pamāyinam, nivutam tam maññe puthujjanan”ti.

(S.6.8. Tissako) (8) Katamodakatissasuttam(迦達摩達迦·低沙迦)(比丘)

►《雜阿含1193經》,《別譯雜阿含106,一卷本《雜阿含5經》

179. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Bhagavā divāvihāragato hoti paṭisallīno. Atha kho Subrahmā ca paccekabrahmā Suddhāvāso ca paccekabrahmā yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā; upasaṅkamitvā paccekam dvārabāham nissāya attham. Atha kho Suddhāvāso paccekabrahmā katamodakatissakam bhikkhum ārabbha Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

(S.6.8/I,149.) “Appameyyam paminanto, kodha vidvā vikappaye.

Appameyyam pamāyinam, nivutam tam maññe akissavan”ti.

(S.6.9.) (9) Turūbrahmasuttam都頭梵天(勸瞿迦利迦比丘)

►《雜阿含1193經》,《別譯雜阿含106經》,一卷本《雜阿含5經》

180. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Kokāliko bhikkhu ābādhiko hoti dukkrito bālhagilāno. Atha kho turū paccekabrahmā abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Kokāliko bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā vehāsam tñito Kokālikam bhikkhum etadavoca--“Pasādehi, Kokālika, Sāriputtamoggallānesu cittam. Pesalā Sāriputtamoggallānā”ti. “Kosi tvam, āvuso”ti? “Aham turū paccekabrahmā”ti. “Nanu tvaṁ, āvuso, Bhagavatā anāgāmī byākato, atha kiñcarahi idhāgato? Passa, yāvañca te idam aparaddhan”ti.

³“Purisassa hi jātassa, kuṭhārī jāyate mukhe;
 Yāya chindati attānam, bālo dubbhāsitam bhaṇam.
 “Yo nindiyam pasam̄sati, tam vā nindati yo pasam̄siyo.
 Vicināti mukhena so kalim, kalinā tena sukham na vindati.
 “Appamattako ayam kali, yo akkhesu dhanaparājayo.
 Sabbassāpi sahāpi attanā, ayameva mahantataro kali.
 Yo Sugatesu manam padosaye.
 “Satam sahassānam nirabbudānam, chattim̄sati pañca ca abbudāni.
 Yamariyagarahī nirayaṁ upeti, vācarā manāca pañidhāya pāpakan”ti.

(S.6.10.) (10) Kokālikasuttam瞿迦利迦(謗舍利弗.目犍連)

►《雜阿含1278經》，《別譯雜阿含276經》，《增壹阿含21.5經》，
 《經集》Sn.3.10.、A.10.89.

181. Sāvatthinidānam. Atha kho Kokāliko bhikkhu yena Bhagavā (S.6.10.I,150.) tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Kokāliko bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Pāpicchā, bhante, Sāriputtamoggallānā pāpikānam icchānam vasam gatā”ti. Evarān vutte, Bhagavā Kokālikam bhikkhum etadavoca--“Mā hevam, Kokālika, avaca; mā hevam, Kokālika, avaca. Pasādehi, Kokālika, Sāriputtamoggallānesu cittam. Pesalā Sāriputtamoggallānā”ti. Dutiyampi kho Kokāliko bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Kiñcāpi me, bhante, Bhagavā saddhāyiko paccayiko; Atha kho pāpicchāva bhante, Sāriputtamoggallānā pāpikānam icchānam vasam gatā”ti. Dutiyampi kho Bhagavā Kokālikam bhikkhum etadavoca--“Mā hevam, Kokālika, avaca; mā hevam, Kokālika, avaca. Pasādehi, Kokālika, Sāriputtamoggallānesu cittam. Pesalā Sāriputtamoggallānā”ti. Tatiyampi kho Kokāliko bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Kiñcāpi...pe... icchānam vasam gatā”ti. Tatiyampi kho Bhagavā Kokālikam bhikkhum etadavoca--“Mā hevam...pe... pesalā Sāriputtamoggallānā”ti.

Atha kho Kokāliko bhikkhu utṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Acirapakkantassa ca Kokālikassa bhikkhuno sāsapamattīhi pīlakāhi sabbo kāyo phuṭo ahosi. Sāsapamattiyo hutvā muggamattiyo ahesum, muggamattiyo hutvā kalāyamattiyo ahesum, kalāyamattiyo hutvā kolatthimattiyo ahesum, kolatthimattiyo hutvā kolamattiyo ahesum, kolamattiyo hutvā āmalakamattiyo ahesum, āmalakamattiyo hutvā beluvosalātukamattiyo ahesum, beluvosalātukamattiyo hutvā billamattiyo ahesum, billamattiyo hutvā pabhijjiṁsu. Pubbañca lohitañca paggharim̄su. Atha kho Kokāliko bhikkhu teneva ābādhena (S.6.10.I,151.) kālamakāsi Kālañkato ca Kokāliko bhikkhu padumam nirayaṁ upapajji Sāriputtamoggallānesu cittam āghātētvā.

Atha kho Brahmā sahampati abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam atṭhāsi. Ekamantam tīto kho Brahmā sahampati Bhagavantam etadavoca--“Kokāliko, bhante, bhikkhu kālañkato. Kālañkato ca, bhante, Kokāliko bhikkhu padumam nirayaṁ upapanno Sāriputtamoggallānesu cittam āghātētvā”ti. Idamavoca Brahmā sahampati, idam vatvā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyīti.

³ S.6.9.I,149.(=S.6.10.I,152., Sn.657, A.V,174.)：“Purisassa hi jātassa, kuṭhārī jāyate mukhe; Yāya chindati attānam, bālo dubbhāsitam bhaṇam.(當人出生時，斧在口中生，愚人說惡語，以斧斬自己。)

Atha kho Bhagavā tassā rattiya accayena bhikkhū āmantesi--“Imam, bhikkhave, rattim Brahmā sahampati abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇo kevalakappam Jetavanam obhāsetvā yenāham tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā mām abhivādetvā ekamantam atthāsi. Ekamantam thito kho, bhikkhave, Brahmā sahampati mām etadavoca--‘Kokāliko, bhante, bhikkhu kālaṅkato. Kālaṅkato ca, bhante, Kokāliko bhikkhu padumarā nirayam upapanno Sāriputtamoggallānesu cittam āghātetevā’ti. Idamavoca, bhikkhave Brahmā sahampati, idam vatvā mām abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyi”ti.

Evarū vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Kīvadīgham nu kho, bhante, padume niraye āyuppamāṇan”ti? “Dīgham kho, bhikkhu, padume niraye āyuppamāṇam. Tam na sukarām saṅkhātum--ettakāni vassāni iti vā, ettakāni vassasatāni iti vā, ettakāni vassasahassāni iti vā, ettakāni vassasatasahassāni iti vā”ti. “Sakkā pana, bhante, upamaṁ kātun”ti? (S.6.10./I,152.) “Sakkā bhikkhū”ti Bhagavā avoca--

“Seyyathāpi, bhikkhu vīsatikhāriko Kosalako tilavāho. Tato puriso vassasatassa vassasatassa accayena ekamekam tilam uddhareyya; khippataram kho so, bhikkhu, vīsatikhāriko Kosalako tilavāho iminā upakkamena parikkhayam pariyādānam gaccheyya, na tveva eko abbudo nirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī abbudā nirayā, evameko nirabbudanirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī nirabbudā nirayā, evameko ababo nirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī ababā nirayā, evameko aṭaṭo nirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī ataṭā nirayā, evameko ahaho nirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī ahahā nirayā, evameko kumudo nirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī kumudā nirayā, evameko sogandhiko nirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī sogandhikā nirayā, evameko uppalanirayo. Seyyathāpi, bhikkhu, vīsatī uppala nirayā, evameko puṇḍariko nirayo. Seyyathāpi bhikkhu, vīsatī puṇḍarikā nirayā, evameko padumo nirayo. Padume pana, bhikkhu, niraye Kokāliko bhikkhu upapanno Sāriputtamoggallānesu cittam āghātetevā”ti. Idamavoca Bhagavā, idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Purisassa hi jātassa, kuthārī jāyate mukhe.

Yāya chindati attānam, bālo dubbhāsitarām bhaṇam.

“Yo nindiyam pasāṁsati, tam vā nindati yo pasāṁsiyo.

Vicināti mukhena so kalim, kalinā tena sukham na vindati.

“Appamattako ayam kali, yo akkhesu dhanaparājayo.

Sabbassāpi sahāpi attanā, ayameva mahantaro kali.

Yo Sugatesu manam padosaye.

“Sataṁ sahassānam nirabbudānam, chattimsati pañca ca abbudāni.

(S.6.10./I,153.) Yamariyagarahī nirayam upeti, vācam manañca pañidhāya pāpakan”ti.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Āyācanam Gāravo Brahmadevo, Bako ca brahmā aparā ca diṭṭhi.

Pamādakokālikatissako ca, Turū ca brahmā aparo ca Kokālikoti.

2. Dutiyavaggo 第二〔梵天〕品

(S.6.11.) (1) Sanañkumārasuttam 常童子(贊師已,請師嘉賞)

►《雜阿含1190經》，《別譯雜阿含103經》

182. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Sappinītre. Atha kho brahmā Sanañkumāro abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇo kevalakappam Sappinītraṁ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhito kho brahmā Sanañkumāro Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Khattiyo settho janetasmim, ye gottapaṭisārino;
Vijjācaraṇasampanno, so settho devamānuse”ti.

Idamavoca brahmā Sanañkumāro. Samanuñño Satthā ahosi. Atha kho Brahmā Sanañkumāro “Samanuñño me Satthā”ti Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyīti.

(S.6.12.) (2) Devadattasuttam 提婆達多(惡人名譽殺)

183. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūte pabbate acirapakkante Devadatte. Atha kho Brahmā Sahampati abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇo kevalakappaṁ Gijjhakūṭam pabbataṁ obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. (S.6.12./I,154) Ekamantam ṭhito kho Brahmā sahampati Devadattam ārabba Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Phalam ve kadalim hanti, phalam veļum phalam nalam.
Sakkaro kāpurisam hanti, gabbho assatarim yathā”ti.

(S.6.13.) (3) Andhakavindasuttam 閻陀迦頻陀(村,梵天:千人入預流)

►《雜阿含1191經》，《別譯雜阿含104經》

184. Ekaṁ samayam Bhagavā Magadhesu viharati Andhakavinde. Tena kho pana samayena Bhagavā rattandhakāratimisāyam abbhokāse nisinno hoti, devo ca ekamekaṁ phusāyati. Atha kho Brahmā Sahampati abhikkantāya rattiyā abhikkantavaṇo kevalakappaṁ Andhakavindam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhito kho Brahmā Sahampati Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Sevetha pantāni senāsanāni, careyya saṁyojanavippamokkhā.
Sace ratim nādhigaccheyya tattha, saṅghe vase rakkhitatto satimā.
“Kulākularim piṇḍikāya caranto, indriyagutto nipako satimā.
Sevetha pantāni senāsanāni, bhaya pamutto abhaye vimutto.
“Yattha bheravā sarīsapā, vijju sañcarati thanayati devo.
Andhakāratimisāya rattiyā, nisidi tattha bhikkhu vigatalomahārso.
“Idañhi jātu me diṭṭham, nayidam itihītiham;
Ekasmim brahmaçariyasmim, sahassam maccuhāyinaṁ.
“Bhiyyo pañcasatā sekkhā, dasā ca dasadhā dasa;
Sabbe sotasamāpannā, atiracchānagāmino.
“Athāyam itarā pajā, puññabhāgāti me mano.
Saṅkhātum nopi sakkomi, musāñādassa ottapan”ti.

(S.6.14./I,155.)

(S.6.14.) (4) Aruṇaṇatīsuttam 盧那越提(王都,住尸棄世尊)

► 《增壹阿含 37.2 經》,《大寶積經》密跡金剛力士會(T11.56.3), cf. S.56.46. Andhakāra

185. Evarī me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyāṁ viharati...pe... tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, rājā ahosi Aruṇavā nāma. Rañño kho pana, bhikkhave, Aruṇavato Aruṇavatī nāma rājadhānī ahosi. Aruṇavatīm kho pana, bhikkhave, rājadhānīrī Sikhī Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho upanissāya vihāsi. Sikhissa kho pana, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa abhibhūsambhavam nāma sāvakayugam ahosi aggam bhaddayugam. Atha kho, bhikkhave, Sikhī Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho abhibhūm bhikkhum āmantesi--‘Ayāma, brāhmaṇa, yena aññataro brahmaloko tenupasañkamissāma, yāva bhattassa kālo bhavissatī’ti. ‘Evarī, bhante’ti kho bhikkhave, abhibhū bhikkhu Sikhissa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa paccassosi. Atha kho, bhikkhave, Sikhī Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho abhibhū ca bhikkhu--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--Aruṇavatiyā rājadhāniyā antarahitā tasmim brahmaloke pāturaḥesum.

“Athā kho, bhikkhave, Sikhī Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho abhibhūm bhikkhum āmantesi--‘Paṭibhātu, brāhmaṇa, tam brahmuno ca brahmaparisāya ca brahmapārisajjānañca dhammī kathā’ti. ‘Evarī, bhante’ti kho, bhikkhave, abhibhū bhikkhu Sikhissa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa paṭissutvā, brahmānañca brahmaparisañca brahmapārisajje ca dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahāñsesi. Tatra sudam, bhikkhave, brahmā ca brahmaparisā ca (S.6.14./I,156.) brahmapārisajjā ca ujjhāyanti khiyyanti vipācenti--‘Acchariyām vata bho, abbhutam vata bho, kathañhi nāma Satthari sammukhībhūte sāvako dhammarī desessatī’”ti

“Athā kho, bhikkhave, Sikhī Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho abhibhūm bhikkhum āmantesi--‘Ujjhāyanti kho te, brāhmaṇa, brahmā ca brahmaparisā ca brahmapārisajjā ca--acchariyām vata, bho, abbhutam vata, bho, kathañhi nāma Satthari sammukhībhūte sāvako dhammarī desessatī! Tena hi tvām brāhmaṇa, bhiyyosomattāya brahmānañca brahmaparisañca brahmapārisajje ca samvejhī’ti. ‘Evarī, bhante’ti kho, bhikkhave, abhibhū bhikkhu Sikhissa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa paṭissutvā dissamānenapi kāyena dhammarī desesi, adissamānenapi kāyena dhammarī desesi, dissamānenapi heṭṭhimena upaḍḍhakāyena adissamānenā uparimena upaḍḍhakāyena dhammarī desesi, dissamānenapi uparimena upaḍḍhakāyena adissamānenā heṭṭhimena upaḍḍhakāyena dhammarī desesi. Tatra sudam, bhikkhave, brahmā ca brahmaparisā ca brahmapārisajjā ca acchariyabbhutacittajātā ahesum--‘Acchariyām vata, bho, abbhutam vata, bho, samañassa mahiddhikatā mahānubhāvata’”ti!

“Athā kho abhibhū bhikkhu Sikhīm Bhagavantam arahantam sammāsambuddham etadavoca--‘Abhijānāmi khvāham, bhante, bhikkhusaṅghassa majjhe evarūpiṁ vācarī bhāsitā-pahomi khvāham āvuso, brahmaloke ṭhito sahassilokadhātum sarena viññāpetun’ti. ‘Etassa, brāhmaṇa, kālo, etassa, brāhmaṇa, kālo; yam tvām, brāhmaṇa, brahmaloke ṭhito sahassilokadhātum sarena viññāpeyyāsī’ti. ‘Evarī, bhante’ti kho, bhikkhave, abhibhū bhikkhu Sikhissa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa paṭissutvā brahmaloke ṭhito imā gāthāyo abhāsi--

“Ārambhatha nikamatha, yuñjatha Buddhasāsane;

Dhunātha maccuno senam, naļāgāramva kuñjaro.

(S.6.14./I,157.) “Yo imasmim dhammadvinaye, appamatto vihassati.

Pahāya jātisamsāram, dukkhassantam karissatī”ti.

“Atha kho, bhikkhave, Sikhī ca Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho abhibhū ca bhikkhu brahmānañca brahmaparisañca brahmapārisajje ca samvejetvā--seyyathāpi nāma...pe... tasmim brahmañloke antarahitā Aruṇavatiyā rājadhāniyā pāturaheśum. Atha kho, bhikkhave, Sikhī Bhagavā arahaṁ sammāsambuddho bhikkhū āmantesi--‘Assuttha no, tumhe, bhikkhave, abhibhussa bhikkhuno brahmañloke ṭhitassa gāthāyo bhāsamānassā’ti? ‘Assumha kho mayam, bhante, abhibhussa bhikkhuno brahmañloke ṭhitassa gāthāyo bhāsamānassā’ti. ‘Yathā katham pana tumhe, bhikkhave, assuttha abhibhussa bhikkhuno brahmañloke ṭhitassa gāthāyo bhāsamānassā’’ti? Evarām kho mayam, bhante, assumha abhibhussa bhikkhuno brahmañloke ṭhitassa gāthāyo bhāsamānassā--

“Ārambhatha nikamatha, yuñjatha Buddhasāsane;

Dhunātha maccuno senam, naļāgāramva kuñjaro.

“Yo imasmim dhammadvinaye, appamatto vihassati;

Pahāya jātisamsāram, dukkhassantam karissatī”ti.

“Evarām kho mayam, bhante, assumha abhibhussa bhikkhuno brahmañloke ṭhitassa gāthāyo bhāsamānassā’ti. ‘Sādhu sādhu, bhikkhave; sādhu kho tumhe, bhikkhave! Assuttha abhibhussa bhikkhuno brahmañloke ṭhitassa gāthāyo bhāsamānassā’’ti.

Idamavoca Bhagavā, attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinandunti.

(S.6.15.) (5) Parinibbānasuttam (世尊於俱尸那羅)般涅槃

►《雜阿含1197經》, 《別譯雜阿含110經》, D.16./II,156.

186. Ekaṁ samayam Bhagavā kusinārāyam viharati Upavattane Mallānam Sālavane antarena yamakasālānam parinibbānasamaye. Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Handa dāni, (S.6.15./I,158.) bhikkhave āmantayāmi vo--‘vayadhammā sañkhārā, appamādena sampādethā’ti. Ayaṁ Tathāgatassa pacchimā vācā”.

Atha kho Bhagavā paṭhamam jhānam samāpajji. Paṭhamā jhāna vuṭṭhahitvā dutiyam jhānam samāpajji. Dutiyā jhāna vuṭṭhahitvā tatiyam jhānam samāpajji. Tatiyā jhāna vuṭṭhahitvā catuttham jhānam samāpajji. Catutthā jhāna vuṭṭhahitvā ākāsañcāyatanaṁ samāpajji. Akāsañcāyatana vuṭṭhahitvā viññānañcāyatanaṁ samāpajji. Viññānañcāyatana vuṭṭhahitvā ākiñcaññāyatanaṁ samāpajji. Akiñcaññāyatana vuṭṭhahitvā nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpajji. Nevasaññānāsaññāyatana vuṭṭhahitvā saññāvedayitanirodhā samāpajji.

Saññāvedayitanirodhā vuṭṭhahitvā nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpajji. Nevasaññānāsaññāyatana vuṭṭhahitvā ākiñcaññāyatanaṁ samāpajji. Akiñcaññāyatana vuṭṭhahitvā viññānañcāyatanaṁ samāpajji. Viññānañcāyatana vuṭṭhahitvā ākāsañcāyatanaṁ samāpajji. Akāsañcāyatana vuṭṭhahitvā catuttham jhānam samāpajji. Catutthā jhāna vuṭṭhahitvā tatiyam jhānam samāpajji. Tatiyā jhāna vuṭṭhahitvā dutiyam jhānam samāpajji. Dutiyā jhāna vuṭṭhahitvā paṭhamam jhānam samāpajji. Paṭhamā jhāna vuṭṭhahitvā dutiyam jhānam samāpajji. Dutiyā jhāna vuṭṭhahitvā tatiyam jhānam samāpajji. Tatiyā jhāna vuṭṭhahitvā catuttham jhānam samāpajji. Catutthā jhāna vuṭṭhahitvā samanantaram Bhagavā parinibbāyi. Parinibbutे Bhagavati saha parinibbānā Brahmā Sahampati imam gātham abhāsi--

“Sabbeva nikhipissanti, bhūtā loke samussayam;

Yattha etādiso Satthā, loke appatipuggalo.

Tathāgato balappatto, sambuddho parinibbuto”ti.
 Parinibbutे Bhagavati saha parinibbānā Sakko devānamindo imam gātham abhāsi--
 “Aniccā vata saṅkhārā, uppādavayadhammino;
 Uppajjivā nirujjhanti, tesam vūpasamo sukho”ti.
 Parinibbutе Bhagavati saha parinibbānā āyasmā Ānando imam gātham abhāsi--
 “Tadāsi yaṁ bhiṁsanakam, tadāsi lomahāṁsanam;
 Sabbākāravarūpete, sambuddhe parinibbuto”ti.
(S.6.15/I,159.) Parinibbutе Bhagavati saha parinibbānā āyasmā Anuruddho imā gāthāyo abhāsi--
 “Nāhu assāsapassāso, thitacittassa tādino;
 Anejo santimārabba, cakkhumā parinibbuto.
 “Asallīnena cittena, vedanam ajjhavāsayi;
 Pajjotasseva nibbānam, vimokkho cetaso ahū”ti.

Dutiyo vago.

Tassuddānam--

Brahmāsanam Devadatto, Andhakavindo Aruṇavatī;
 Parinibbānena ca desitam, idam Brahmapañcakanti.

~Brahmasaṁyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#) (S.7.1/I,160.)

(S.7)(7) Brāhmaṇasamyuttam 婆羅門相應(22 suttas)

1. Arahantavaggo 阿羅漢品

(S.7.1.) (1) Dhanañjānīsuttam 陀然闍仁(夫:殺何物樂寢)

► 《雜阿含1158經》, 《別譯雜阿含81經》, S.11.21., DhpA.v.399.

187. Evaṁ me sutam-- Ekarām samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena aññatarassa Bhāradvājagottassa brāhmaṇassa Dhanañjānī nāma brāhmaṇī abhippasannā hoti Buddhe ca dhamme ca saṅghe ca. Atha kho Dhanañjānī brāhmaṇī Bhāradvājagottassa brāhmaṇassa bhattam upasamharantī upakkhalityā tikkhattum udānam udānesi--

“Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa;
 Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa;
 Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassā”ti.

Evaṁ vutte, Bhāradvājagotto brāhmaṇo dhanañjānīm brāhmaṇīm etadavoca--“Evamevaṁ panāyaṁ vasalī yasmīm vā tasmīm vā tassa mundakassa samaṇassa vanṇam bhāsatī. Idāni tyāham, vasali, tassa satthuno vādam āropessāmī”ti. “Na khvāham tam, brāhmaṇa, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, yo tassa Bhagavato vādam āropeyya arahato sammāsambuddhassa. Api ca tvarī, brāhmaṇa, gaccha, gantvā vijānissasi”ti.

Atha kho Bhāradvājagotto brāhmaṇo kupito anattamano yena Bhagavā

tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. (S.7.1/I,161.) Ekamantam nisinno kho Bhāradvājagotto brāhmaṇo Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kimsu chetvā sukhām seti, kimsu chetvā na socati.

Kissassu ekadhammassa, vadhaṁ rocesi Gotama”ti.

“Kodham chetvā sukhām seti, kodham chetvā na socati.

Kodhassa visamūlassa, madhuraggassa brāhmaṇa.

Vadham ariyā pasāṁsanti, tañhi chetvā na socati”ti.

Evaṁ vutte, Bhāradvājagotto brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama! Seyyathāpi, bho Gotama, nikkujjitarū vā ukkujjeyya, paticchannarū vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya--cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evamevaṁ bhotā Gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāhaṁ, bhante, Bhagavantam Gotamām sarāṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Labheyyāham bhoto Gotamassa santike pabbajjam, labheyyam upasampadan”ti.

Alattha kho Bhāradvājagotto brāhmaṇo Bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadarū. Acirūpasampanno kho panāyasmā Bhāradvājo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīṇā jāti, vusitarū brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Bhāradvājo arahatam ahosīti.

(S.7.2.) (2) Akkosasuttam 謔謗(婆羅墮婆闍婆羅門謔謗世尊)

►《雜阿含1152-1153經》, 《別譯雜阿含75經》

188. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Vēluvane Kalandakanivāpe. Assosi kho Akkosakabhāradvājo brāhmaṇo--“Bhāradvājagotto kira brāhmaṇo samaṇassa Gotamassa santike agārasmā anagāriyam pabbajito”ti kupito anattamano yena Bhagavā tenupasaṅkami; (S.7.2/I,162.) upasaṅkamitvā Bhagavantam asabbhāhi pharusāhi vācāhi akkosati paribhāsatī.

Evaṁ vutte, Bhagavā Akkosakabhāradvājam brāhmaṇam etadavoca--“Tām kiṁ maññasi, brāhmaṇa, api nu kho te āgacchanti mittāmacca īnātisālohitā atithiyo ”ti? “Appekadā me, bho Gotama, āgacchanti mittāmacca īnātisālohitā atithiyo”ti. “Tām kiṁ maññasi, brāhmaṇa, api nu tesam anuppadesi khādanīyam vā bhojanīyam vā sāyanīyam vā”ti? “Appekadā nesāhaṁ, bho Gotama, anuppademi khādanīyam vā bhojanīyam vā sāyanīyam vā”ti. “Sace kho pana te, brāhmaṇa, nappatiggaṇhanti kassa tām hoti”ti? “Sace te, bho Gotama, nappatiggaṇhanti, amhākameva tām hoti”ti. “Evameva kho, brāhmaṇa, yam tvam amhe anakkosante akkosasi, arosente rosesi, abhaṇḍante bhaṇḍasi, tām te mayam nappaṭiggaṇhāma. Tavevetam, brāhmaṇa, hoti; tavevetam, brāhmaṇa, hoti”.

“Yo kho, brāhmaṇa, akkosantam paccakkosati, rosentam paṭiroseti, bhaṇḍantam paṭibhaṇḍati, ayaṁ vuccati, brāhmaṇa, sambhuñjati vītiharatīti. Te mayam tayā neva sambhuñjāma na vītiharāma. Tavevetam, brāhmaṇa, hoti; tavevetam, brāhmaṇa, hoti”ti. “Bhavantam kho Gotamām sarājikā parisā evam jānāti--‘Arahaṁ Samāṇo Gotamo’ti. Atha ca pana bhavaṁ Gotamo kujjhati”ti.

“Akkodhassa kuto kodho, dantassa samajīvino;

Sammadaññā vimuttassa, upasantassa tādino.
 “Tasseva tena pāpiyo, yo kuddham paṭikujjhati;
 Kuddham appaṭikujjhanto, saṅgāmam jeti dujjayam.
 “Ubhinnamattham carati, attano ca parassa ca;
 Param saṅkupitam ñatvā, yo sato upasammati.
 “Ubhinnam tikičchantānam, attano ca parassa ca;
 Janā maññanti bāloti, ye dhammassa akovidā”ti.

(S.7.2/I,163.) Evaṁ vutte, Akkosakabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... esāham bhavantam Gotamarū saranam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Labheyyāham, bhante, bhotu Gotamassa santike pabbajam, labheyyarū upasampadan”ti.

Alattha kho Akkosakabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavato santike pabbajam, alattha upasampadām. Acirūpasampanno kho panāyasmā Akkosakabhāradvājo eko vūpakaṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā bhāradvājo arahataṁ ahosīti.

(S.7.3.) (3) Asurindakasuttam 阿修羅王(譏謗世尊,世尊默然)

►《雜阿含1151經》,《別譯雜阿含74經》,一卷本《雜阿含25經》

189. Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Assosi kho Asurindakabhāradvājo brāhmaṇo--“Bhāradvājagotto brāhmaṇo kira samañassa Gotamassa santike agārasmā anagāriyam pabbajito”ti kupito anattamano yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam asabbhāhi pharusāhi vācāhi akkosati paribhāsatī. Evaṁ vutte, Bhagavā tuṇhī ahosi. Atha kho Asurindakabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Jitosi, samaṇa, jitosisi, samaṇā”ti.

“Jayam ve maññati bālo, vācāya pharusam bhaṇam;
 Jayañcevassa tam hoti, yā titikkhā vijānato.
 “Tasseva tena pāpiyo, yo kuddham paṭikujjhati;
 Kuddham appaṭikujjhanto, saṅgāmam jeti dujjayam.
 “Ubhinnamattham carati, attano ca parassa ca;
 Param saṅkupitam ñatvā, yo sato upasammati.
 “Ubhinnam tikičchantānam, attano ca parassa ca.
 Janā maññanti bāloti, ye dhammassa akovidā”ti.

(S.7.3/I,164.) Evaṁ vutte, Asurindakabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā bhāradvājo arahataṁ ahosī”ti.

(S.7.4.) (4) Bilaṅgikasuttam 毘蘭耆迦(逆風揚塵,還著愚人)

►《雜阿含1154經》,《別譯雜阿含77經》

190. Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Assosi kho Bilāngikabhāradvājo brāhmaṇo--“Bhāradvājagotto kira brāhmaṇo samañassa Gotamassa santike agārasmā anagāriyam pabbajito”ti kupito anattamano yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tuṇhībhūto ekamantaṁ atthāsi. Atha kho Bhagavā bilāngikassa Bhāradvājassa brāhmaṇassa cetā cetoparivitakkamaññāya Bilāngikam

Bhāradvājam brāhmaṇam gāthāya ajjhabhāsi

“Yo appaduṭṭhassa narassa dussati, suddhassa posassa anaṅganassa.

Tameva bālam paceti pāpam, sukhumo rajo paṭivātamva khitto”ti.

Evaṁ vutte, Vilaṅgikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantaṁ, bho Gotama...pe... abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Bhāradvājo arahataṁ ahosī”ti.

(S.7.5./I,165.)

(S.7.5.) (5) Ahimsakasuttam 不害(身語意不害,名實相符)

►《雜阿含1156經》,《別譯雜阿含79經》,一卷本《雜阿含26經》

191. Sāvatthinidānam. Atha kho Ahimsakabhāradvājo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathāṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Ahimsakabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Ahimsakāharin, bho Gotama, ahimsakāharin, bho Gotama”ti.

“Yathā nāmam tathā cassa, siyā kho tvarū ahimsako.

Yo ca kāyena vācāya, manasā ca na hiṁsati.

Sa ve ahimsako hoti, yo param na vihiṁsatī”ti.

Evaṁ vutte, Ahimsakabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantaṁ, bho Gotama...pe... abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Ahimsakabhāradvājo arahataṁ ahosī”ti.

(S.7.6.) (6) Jatāsuttam 繫鬢(誰當解此結?)

►《雜阿含經》1186-7經,《別譯雜阿含100經》

192. Sāvatthinidānam. Atha kho Jatābhāradvājo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathāṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Jatābhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Anto jaṭā bahijaṭā, jaṭāya jaṭitā pajā;

Tam tam Gotama pucchāmi, ko imam vijataye jaṭan”ti.

“Sile patiṭṭhāya naro sapañño, cittam paññañca bhāvayaṁ;

Ātāpī nipako bhikkhu, so imam vijataye jaṭam.

“Yesam rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā;

Khīṇāsavā arahanto, tesam vijatitā jaṭā.

“Yattha nāmañca rūpañca, asesam uparujjhati;

Paṭigham rūpasaññā ca, etthesā chijjate jaṭa”ti.

Evaṁ vutte, jaṭābhāradvājo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantaṁ, bho Gotama...pe... aññataro ca panāyasmā bhāradvājo arahataṁ ahosī”ti.

(S.7.7.) (7) Suddhikasuttam 淨者(唸咒內不淨)

►《雜阿含1160經》,《別譯雜阿含83經》

193. Sāvatthinidānam. Atha kho Suddhikabhāradvājo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathāṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. (S.7.7./I,166.) Ekamantam nisinno kho Suddhikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavato santike imam gātham ajjhabhāsi--

“Na brāhmaṇo sujjhati koci, loke sīlavāpi tapokaram.

Vijjācaraṇasampanno, so sujjhati na aññā itarā pajā”ti.
 “Bahumpi palapari jappari, na jaccā hoti brāhmaṇo;
 Antokasambu saṅkiliṭṭho, kuhanam upanissito.
 “Khattiyo brāhmaṇo vesso, suddo caṇḍālapukkuso.
 Āraddhavīriyo pahitatto, niccaṁ dālhaparakkamo.
 Pappoti paramāṁ suddhiṁ, evaṁ jānāhi brāhmaṇā”ti.
 Evarā vutte, Suddhikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam
 etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... aññataro ca panāyasmā bhāradvājo
 arahatam ahosi”ti.

(S.7.8.) (8) Aggikasuttam 拜火(婆羅門,明行足受乳飯)

► 《雜阿含1161經》, 《別譯雜阿含84經》

194. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Vēluvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena aggikabhāradvājassa brāhmaṇassa sappinā pāyaso sannihito hoti--“Aggiṁ juhissāmi, aggihuttam paricarissāmī”ti.

Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Rājagaham piṇḍāya pāvisi. Rājagahe sapadānam piṇḍāya caramāno yena Aggikabhāradvājassa brāhmaṇassa nivesanam tenupasaṅkami upasaṅkamitvā ekamantaṁ atthāsi. Addasā kho Aggikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam piṇḍāya ṭhitam. Disvāna Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Tīhi vijjāhi sampanno, jātimā sutavā bahū;
 Vijjācaraṇasampanno, somaṁ bhuñjeyya pāyasan”ti.
 “Bahumpi palapari jappari, na jaccā hoti brāhmaṇo;
 Antokasambu saṅkiliṭṭho, kuhanāparivārito.

(S.7.8.I,167.) “Pubbenivāsam yo vedī, saggāpāyañca passati.
 Atho jātikkhayam patto, abhiññāvoso muni.
 “Etāhi tīhi vijjāhi, tevijo hoti brāhmaṇo;
 Vijjācaraṇasampanno, somaṁ bhuñjeyya pāyasan”ti.
 “Bhuñjatu bhavaṁ Gotamo. Brāhmaṇo bhavaṁ”ti.
 “Gāthābhigītam me abhojaneyyarā, sampassatam brāhmaṇa nesa dhammo.
 Gāthābhigītam panudanti Buddhā, dhamme sati brāhmaṇa vuttiresā.
 “Aññena ca kevalinam mahesīm, khīñāsavam kukkuccavūpasantam.
 Annena pānena upaṭṭhahassu, khettañhi tam puññapekkhassa hotī”ti.
 Evarā vutte, Aggikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam
 etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... aññataro ca panāyasmā
 Aggikabhāradvājo arahatam ahosi”ti.

(S.7.9.) (9) Sundarikasuttam 孫陀利迦(婆羅門,問出生)

► 《雜阿含1186-1187經》, 《別譯雜阿含100經》

195. Ekarā samayam Bhagavā Kosalesu viharati Sundarikāya nadiyā tīre. Tena kho pana samayena Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo Sundarikāya nadiyā tīre aggim juhati, aggihuttam paricarati. Atha kho Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo aggim juhitvā aggihuttam paricaritvā utṭhāyāsanā samantā catuddisā anuvilokesi--“Ko nu kho imam habyasesam bhuñjeyyā”ti? Addasā kho Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam aññatarasmiṁ rukkhamūle sasīsam pārutarām nisinnaṁ. Disvāna vāmena hatthena habyasesam gahetvā dakkhiṇena hatthena kamaṇḍalum gahetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami. Atha kho Bhagavā Sundarikabhāradvājassa brāhmaṇassa padasaddena sīsam vivari. Atha kho Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo ‘Muṇḍo (S.7.9.I,168.) ayam

bhavaṁ, muṇḍako ayam bhavan’ti tatova puna nivattitukāmo ahosi. Atha kho Sundarikabhāradvājassa brāhmaṇassa etadahosi--‘Muṇḍāpi hi idhekacce brāhmaṇā bhavanti; yamnūnāham tam upasaṅkamitvā jātim puccheyyan’ti.

Atha kho Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--‘Kimjacco bhavan’ti?

“Mā jātim puccha caraṇañca puccha, kaṭṭhā have jāyati jātavedo.

Nīcākulīnopi muni dhitimā, ājānīyo hoti hirñisedho.

“Saccena danto damasā upeto, vedantagū vusitabrahmacariyo.

Yaññopanīto tamupavhayetha, kālena so juhati dakkhiṇeyye”ti.

“Addhā suyiṭṭham suhutam mama yidaṁ, yaṁ tādisam̄ vedagumaddasāmi.

Tumhādisānañhi adassanena, añño janō bhuñjati habyasesan”ti.

“Bhuñjatu bhavaṁ Gotamo. Brāhmaṇo bhavan”ti.

“Gāthābhigītam me abhojaneyyaṁ, sampassatam brāhmaṇa nesa dhammo.

Gāthābhigītam panudanti Buddhā, dhamme sati brāhmaṇa vuttiresā.

“Aññena ca kevalinam mahesīm, khīñāsavam kukkuccavūpasantam.

Annena pānena upaṭṭhahassu, khettañhi tam puññapekkhassa hotī”ti.

“Atha kassa cāhaṁ, bho Gotama, imam̄ habyasesam̄ dammī”ti? “Na khvāhaṁ, brāhmaṇa, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇīyā pajāya sadevamanussāya yasseso habyaseso bhutto sammā pariṇāmam (S.7.9.I,169.) gaccheyya aññatra, brāhmaṇa, Tathāgatassa vā Tathāgatasāvakassa vā. Tena hi tvaṁ, brāhmaṇa, tam habyasesam appaharite vā chaḍdehi appāṇake vā udake opilāpehī”ti.

Atha kho Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo tam habyasesam appāṇake udake opilāpesi. Atha kho so habyaseso udake pakkhitto cicciṭāyati ciṭīciṭāyati sandhūpāyati sampadhūpāyati Seyyathāpi nāma phālo divasāṁsantatto udake pakkhitto cicciṭāyati ciṭīciṭāyati sandhūpāyati sampadhūpāyati; evameva so habyaseso udake pakkhitto cicciṭāyati ciṭīciṭāyati sandhūpāyati sampadhūpāyati.

Atha kho Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo saṁviggo lomahaṭṭhajāto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam atṭhāsi. Ekamantam ṭhitam kho Sundarikabhāradvājam brāhmaṇam Bhagavā gāthāhi ajjhabhāsi--

“Mā brāhmaṇa dāru samādahāno, suddhim̄ amaññi bahiddhā hi etam̄.

Na hi tena suddhim̄ kusalā vadanti, yo bāhirena parisuddhimicche.

“Hitvā aham brāhmaṇa dārudāhaṁ, ajjhattamevujjalayāmi jotiṁ.

Niccaggimī niccasamāhitatto, arahaṁ ahaṁ brahmacariyam̄ carāmi.

“Māno hi te brāhmaṇa khāribhāro, kodho dhumo bhasmani mosavajjam̄.

Jivhā sujā hadayaṁ jotiṭhānam̄, attā sudanto purisassa joti.

“Dhammo rahado brāhmaṇa sīlatittho, anāvilo sabbhi sataṁ pasattho.

Yattha have vedaguno sinātā, anallagattāva taranti pāram.

“Saccam̄ dhammo samyamo brahmacariyam̄,

Majjhe sitā brāhmaṇa brahmapatti.

(S.7.9.I,170.) Sa tujjubhūtesu namo karohi, tamahaṁ naraṁ dhammasārīti brūmi”ti.

Evaṁ vutte, Sundarikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantaṁ, bho Gotama...pe... aññataro ca panāyasmā bhāradvājo arahataṁ ahosi”ti.

(S.7.10.) (10) Bahudhītarasuttam 婆富提低(沙門最安樂)

► 《雜阿含1179經》, 《別譯雜阿含93經》

196. Ekam̄ samayaṁ Bhagavā Kosalesu viharati aññatarasmim̄ vanasaṅde. Tena

kho pana samayena aññatarassa bhāradvājagottassa brāhmaṇassa catuddasa balībaddā natthā honti. Atha kho bhāradvājagotto brāhmaṇo te balībadde gavesanto yena so vanasañdo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā addasa Bhagavantam tasmim vanasañde nisinnam pallaṅkam ābhujitvā ujuṁ kāyam panidhāya parimukham satim upatṭhapetvā. Disvāna yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavato santike imā gāthāyo abhāsi--

“Na hi nūnimassa samanassā, balībaddā catuddasa;
Ajjasatthim na dissanti, tenāyam samaṇo sukhī.
“Na hi nūnimassa samanassā, tilākhettasmi pāpakā;
Ekapaññā dupanñā ca, tenāyam samaṇo sukhī.
“Na hi nūnimassa samanassā, tucchakotthasmi mūsikā;
Ussolhikāya naccanti, tenāyam samaṇo sukhī.
“Na hi nūnimassa samanassā, santhāro sattamāsiko;
Uppāṭakehi sañchanno, tenāyam samaṇo sukhī.
“Na hi nūnimassa samanassā, vidhavā satta dhītarō.
Ekaputtā duputtā ca, tenāyam samaṇo sukhī.
“Na hi nūnimassa samanassā, piṅgalā tilakāhatā;
Sottam pādena bodheti, tenāyam samaṇo sukhī.
“Na hi nūnimassa samanassā, paccūsamhi iñāyikā;
Detha dethāti codenti, tenāyam samaṇo sukhī”ti.
“Na hi mayham brāhmaṇa, balībaddā catuddasa;
Ajjasatthim na dissanti, tenāham brāhmaṇā sukhī.
“Na hi mayham brāhmaṇa, tilākhettasmi pāpakā.
Ekapaññā dupanñā ca, tenāham brāhmaṇā sukhī.
“Na hi mayham brāhmaṇa, tucchakotthasmi mūsikā;
Ussolhikāya naccanti, tenāham brāhmaṇā sukhī.

(S.7.10/I,171.) “Na hi mayham brāhmaṇa, santhāro sattamāsiko;
Uppāṭakehi sañchanno, tenāham brāhmaṇā sukhī.
“Na hi mayham brāhmaṇa, vidhavā satta dhītarō;
Ekaputtā duputtā ca, tenāham brāhmaṇā sukhī.
“Na hi mayham brāhmaṇa, piṅgalā tilakāhatā;
Sottam pādena bodheti, tenāham brāhmaṇā sukhī.
“Na hi mayham brāhmaṇa, paccūsamhi iñāyikā;
Detha dethāti codenti, tenāham brāhmaṇā sukhī”ti.

Evarū vutte, bhāradvājagotto brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama! Seyyathāpi, bho Gotama, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya--cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evameva bhotā Gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham bhavantam Gotamam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Labheyyāham bhoto Gotamassa santike pabbajjam, labheyyam upasampadan”ti.

Alattha kho bhāradvājagotto brāhmaṇo Bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam. Acirūpasampanno panāyasmā bhāradvājo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīnā jāti, vusitarū brahmacariyam, katarū karaṇīyam,

nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā bhāradvājo arahatam ahosīti.

Arahantavaggo pañhamo.

Tassuddānam--

Dhanañjānī ca Akkosam, Asurindam Bilaṅgikam;
Ahimsakam Jaṭā ceva, Suddhikañceva Aggikā.
Sundarikam Bahudhītarena ca te dasāti.

(S.7.11/I,172.)

2. Upāsakavaggo 優婆塞品

(S.7.11.Kasi) (1) Kasibhāradvājasuttam 耕田(婆羅門,你我應耕食)

►《雜阿含98經》，《別譯雜阿含264經》，《經集》Sn.1.4.，一卷本《雜阿含1經》

197. Evam me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Magadhesu viharati Dakkhināgirismim ekanālāyam brāhmaṇagāme. Tena kho pana samayena kasibhāradvājassa brāhmaṇassa pañcamattāni naṅgalasatāni payuttāni honti vappakāle. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena kasibhāradvājassa brāhmaṇassa kammanto tenupasaṅkami.

Tena kho pana samayena kasibhāradvājassa brāhmaṇassa parivesanā vattati. Atha kho Bhagavā yena parivesanā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantaṁ atthāsi. Addasā kho kasibhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam piṇḍāya thitam. Disvā Bhagavantam etadavoca--“Aham kho, samaṇa, kasāmi ca vapāmi ca, kasitvā ca vapitvā ca bhuñjāmi. Tvampi, samaṇa, kasassu ca vapassu ca, kasitvā ca vapitvā ca bhuñjassū”ti. “Ahampi kho, brāhmaṇa, kasāmi ca vapāmi ca, kasitvā ca vapitvā ca bhuñjāmī”ti. Na kho mayam passāma bphoto Gotamassa yugam vā naṅgalaṁ vā phālaṁ vā pācanam vā balībadde vā, atha ca pana bhavam Gotamo evamāha--“Ahampi kho, brāhmaṇa, kasāmi ca vapāmi ca, kasitvā ca vapitvā ca bhuñjāmī”ti Atha kho kasibhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kassako patijānāsi, na ca passāmi te kasim;

Kassako pucchito brūhi, katham jānemu tam kasiñ”ti.

“Saddhā bījam tapo vuṭṭhi, paññā me yuganaṅgalam;

Hirī īsā mano yottam, sati me phālapācanam.

“Kāyagutto vacīgutto, āhāre udare yato;

Saccam karomi niddānam, soraccaṁ me pamocanam.

(S.7.11/I,173.) “Vīriyam me dhuradhorayham, yogakkhemādhivāhanam.

Gacchati anivattantarā, yattha gantvā na socati.

“Evamesā kasī kaṭṭhā, sā hoti amatapphalā;

Etam kasim kasitvāna, sabbadukkhā pamuccatī”ti.

“Bhuñjatu bhavam Gotamo. Kassako bhavam. Yañhi bhavam Gotamo amatapphalampi kasim kasatī”ti.

“Gāthābhigītam me abhojaneyyaṁ, sampassataṁ brāhmaṇa nesa dhammo.

Gāthābhigītam panudanti Buddhā, dhamme sati brāhmaṇa vuttiresā.

“Aññena ca kevalinam mahesim, khīñāsavam kukkuccavūpasantam.

Annena pānena upaṭṭhahassu, khettañhi tam puññapekkhassa hotī”ti.

Evam vutte, kasibhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... ajjatagge pāñupetaṁ saraṇam gatan”ti.

(S.7.12.) (2) Udayasuttam 優陀耶(婆羅門,勿屢屢來)

►《雜阿含1157經》,《別譯雜阿含80經》

198. Sāvatthinidānam. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Udayassa brāhmaṇassa nivesanam tenupasaṅkami. Atha kho udayo brāhmaṇo Bhagavato pattaṁ odanena pūresi. Dutiyampi kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Udayassa brāhmaṇassa nivesanam tenupasaṅkami...pe... tatiyampi kho Udayo brāhmaṇo Bhagavato pattaṁ (S.7.12./I,174.) odanena pūretvā Bhagavantam etadavoca--“Pakaṭṭhakoyam Samāṇo Gotamo punappunam āgacchatī”ti.

“Punappunañceva vapanti bījam, punappunam vassati devarājā.

Punappunam khettam kasanti kassakā, punappunam dhaññamupeti rattham.

“Punappunam yācakā yācayanti, punappunam dānapatī dadanti.

Punappunam dānapatī daditvā, punappunam saggamupenti thānam.

“Punappunam khīranikā duhanti, punappunam vaccho upeti mātarām.

Punappunam kilamati phandati ca, punappunam gabbhamupeti mando.

“Punappunam jāyati mīyati ca, punappunam sivathikam haranti.

Maggañca laddhā apunabbhvāya, na punappunam jāyati bhūripañño”ti .

Evaṁ vutte, Udayo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam mām bhavam Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetaṁ saraṇam gatan”ti.

(S.7.13.) (3) Devahitasuttam 提婆比多(婆羅門:何欲何求?)

►《雜阿含1181經》,《別譯雜阿含95經》,《增壹阿含35.7經》,*偈--Dhp.v.423.

199. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Bhagavā vātehābādhiko hoti; āyasmā ca Upavāṇo Bhagavato upaṭṭhāko hoti. Atha kho Bhagavā āyasmantam Upavāṇam āmantesi--“Ingha me tvaṁ, Upavāṇa, uṇhodakam jānāhī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā Upavāṇo Bhagavato paṭissutvā nivāsetvā pattacīvaramādāya yena devahitassa brāhmaṇassa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tuṇhībhūto ekamantam atthāsi. Addasā kho devahito brāhmaṇo āyasmantam Upavāṇam tuṇhībhūtam ekamantam thitam. Disvāna āyasmantam Upavāṇam gāthāya ajjhabhāsi--

(S.7.13./I,175.) “Tuṇhībhūto bhavam tiṭṭham, muṇḍo saṅghātipāruto.

Kim patthayāno kim esam, kim nu yācītumāgato”ti.

“Araham Sugato loke, vātehābādhiko muni;

Sace uṇhodakam atthi, munino dehi brāhmaṇa.

“Pūjito pūjaneyyānam, sakkareyyāna sakkato;

Apacito apaceyyānam, tassa icchāmi hātave”ti.

Atha kho devahito brāhmaṇo uṇhodakassa kājam purisena gāhāpetvā phāṇitassa ca puṭam āyasmato Upavāṇassa pādāsi. Atha kho āyasmā Upavāṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam uṇhodakena nhāpetvā uṇhodakena phāṇitam āloletvā Bhagavato pādāsi. Atha kho Bhagavato ābādho paṭippassambhi.

Atha kho devahito brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho devahito brāhmaṇo Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kattha dajjā deyyadhammam, kattha dinnam mahapphalam;

Kathañhi yajamānassa, katham ijjhati dakkhiṇā”ti.

“Pubbenivāsam yo vedī, saggāpāyañca passati;
 Atho jātikkhayam patto, abhiññāvositō muni.
 “Ettha dajjā deyyadhammam, ettha dinnam mahapphalam.
 Evañhi yajamānassa, evam ijjhati dakkhiñā”ti.

Evam vutte, devahito brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam bho Gotama...pe... upāsakam mām bhavam Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetam sarañam gatan”ti.

(S.7.14.) (4) Mahāsālasuttam 大富者(為四子與媳婦逐出)

► 《雜阿含96經》, 《別譯雜阿含262經》

200. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro brāhmaṇamahāsālo lūkho (S.7.14/I,176.) lūkhapāvuraṇo yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavatā saddhiñ sammodi. Sammodanīyam katham sārañiyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho tam brāhmaṇamahāsālam Bhagavā etadavoca--“Kinnu tvañ, brāhmaṇa, lūkho lūkhapāvuraṇo”ti? “Idha me, bho Gotama, cattāro puttā. Te mām dārehi sañpuccha gharā nikkhāmenti”ti. “Tena hi tvañ, brāhmaṇa, imā gāthāyo pariyāpuṇitvā sabhāyam mahājanakāye sannipatite puttesu ca sannisinnesu bhāsassu--

“Yehi jātehi nandissam, yesañca bhavamicchisam;
 Te mām dārehi sañpuccha, sāva vārenti sūkaram.
 “Asantā kira mām jammā, tāta tātāti bhāsare;
 Rakkhasā puttarūpena, te jahanti vayogatañ.
 “Assova jīṇo nibbhogo, khādanā apanīyati;
 Bālakānam pitā therō, parāgāresu bhikkhati.
 “Dañdova kira me seyyo, yañce puttā anassavā;
 Cañḍampi goñam vāreti, atho cañḍampi kukkuram.
 “Andhakāre pure hoti, gambhīre gādhamedhati;
 Dañdassa ānubhāvena, khālitvā patitiñhati”ti.

Atha kho so brāhmaṇamahāsālo Bhagavato santike imā gāthāyo pariyāpuṇitvā sabhāyam mahājanakāye sannipatite puttesu ca sannisinnesu abhāsi--

“Yehi jātehi nandissam, yesañca bhavamicchisam;
 Te mām dārehi sañpuccha, sāva vārenti sūkaram.
 “Asantā kira mām jammā, tāta tātāti bhāsare;
 Rakkhasā puttarūpena, te jahanti vayogatañ.
 “Assova jīṇo nibbhogo, khādanā apanīyati.
 Bālakānam pitā therō, parāgāresu bhikkhati.
 “Dañdova kira me seyyo, yañce puttā anassavā;
 Cañḍampi goñam vāreti, atho cañḍampi kukkuram.
 “Andhakāre pure hoti, gambhīre gādhamedhati;
 Dañdassa ānubhāvena, khālitvā patitiñhati”ti.

(S.7.14/I,177.) Atha kho nañ brāhmaṇamahāsālam puttā gharan netvā nhāpetvā paccekam dussayugena acchādesum. Atha kho so brāhmaṇamahāsālo ekañ dussayugam ādāya yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavatā saddhiñ sammodi. Sammodanīyam katham sārañiyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho brāhmaṇamahāsālo Bhagavantam etadavoca--“Mayam, bho Gotama, brāhmaṇā nāma ācariyassa ācariyadhanam pariyesāma. Pañigāñhatu me bhavam Gotamo ācariyadhanan”ti. Pañigghesi Bhagavā anukampam upādāya. Atha kho so

brāhmaṇamahāsālo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakarām marā bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetāṁ saraṇāṁ gatan”ti.

(S.7.15.) (5) Mānatthaddhasuttam 橋傲(婆羅門:應向誰謙讓)

► 《雜阿含92經》, 《別譯雜阿含258經》

201. Sāvatthinidānāṁ. Tena kho pana samayena Mānatthaddho nāma brāhmaṇo Sāvatthiyāṁ paṭivasati. So neva mātarāṁ abhivādeti, na pitaram abhivādeti, na ācariyāṁ abhivādeti, na jetṭhabhātaram abhivādeti. Tena kho pana samayena Bhagavā mahatiyā parisāya parivuto dhammarām deseti. Atha kho Mānatthaddhassa brāhmaṇassa etadahosi--“Ayāṁ kho Samaṇo Gotamo mahatiyā parisāya parivuto dhammarām deseti. Yaṁnūnāham yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkameyyām. Sace marā Samaṇo Gotamo ālapissati, ahampi tam ālapissāmi. No ce marā Samaṇo Gotamo ālapissati, ahampi nālapissāmī”ti. Atha kho Mānatthaddho brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkamī; upasaṅkamitvā tuṇhībhūto ekamantam atṭhāsi. Atha kho Bhagavā tam nālapi. Atha kho Mānatthaddho brāhmaṇo--‘Nāyām Samaṇo Gotamo kiñci jānātī’ti tatova puna nivattitukāmo ahosi. (S.7.15.I,178.) Atha kho Bhagavā Mānatthaddhassa brāhmaṇassa cetasā cetoparivitakkamaññāya Mānatthaddham brāhmaṇāṁ gāthāya ajjhabhāsi--

“Na mānaṁ brāhmaṇa sādhu, athikassīdha brāhmaṇa;

Yena athena āgacchi, tamevamanubrūhayē”ti.

Atha kho Mānatthaddho brāhmaṇo--“Cittam me Samaṇo Gotamo jānātī”ti tattheva Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavato pādāni mukhena ca paricumbati pāñīhi ca parisambāhati, nāmañca sāveti--“Mānatthaddhāham, bho Gotama, Mānatthaddhāham, bho Gotama”ti. Atha kho sā parisā abbhutacittajātā ahosi--‘Acchariyāṁ vata bho, abbhutāṁ vata bho! Ayañhi Mānatthaddho brāhmaṇo neva mātarāṁ abhivādeti, na pitaram abhivādeti, na ācariyāṁ abhivādeti, na jetṭhabhātaram abhivādeti; atha ca pana samaṇe Gotame evarūpaṁ paramanipaccakāram karotī’ti. Atha kho Bhagavā Mānatthaddham brāhmaṇāṁ etadavoca--“Alāṁ, brāhmaṇa uṭṭhehi, sake āsane nisīda. Yato te mayi cittam pasannan”ti. Atha kho Mānatthaddho brāhmaṇo sake āsane nisīditvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kesu na mānaṁ kayirātha, kesu cassa sagāravo;

Kyassa apacitā assu, kyassu sādhu supūjītā”ti.

“Mātari pitari cāpi, atho jetṭhamhi bhātari;

Ācariye catutthamhi, tesu na mānaṁ kayirātha.

Tesu assa sagāravo, tyassa apacitā assu.

Tyassu sādhu supūjītā.

“Arahante sītībhūte, katakicce anāsave;

Nihacca mānaṁ athaddho, te namasse anuttare”ti.

Evarū vutte, Mānatthaddho brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam marā bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetāṁ saraṇāṁ gatan”ti.

(S.7.16.I,179.)

(S.7.16.) (6) Paccanīkasuttam 反對(婆羅門,對世尊唱反調)

► 《雜阿含1155經》, 《別譯雜阿含78經》

202. Sāvatthinidānāṁ. Tena kho pana samayena Paccanīkasāto nāma brāhmaṇo Sāvatthiyāṁ paṭivasati. Atha kho Paccanīkasātassa brāhmaṇassa etadahosi--“Yaṁnūnāham yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkameyyām. Yam yadeva

Samaṇo Gotamo bhāsissati tam tadevassāham Paccanīkāssan”ti. Tena kho pana samayena Bhagavā abbhokāse cañkamati. Atha kho Paccanīkasāto brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam cañkamantam etadavoca--‘Bhaṇa samaṇadhamman’ti.

“Na Paccanīkasātena, suvijānam subhāsitam;

Upakkiliṭṭhacittena, sārambhabahulena ca.

“Yo ca vineyya sārambharū, appasādañca cetaso;

Āghātam patinissajja, sa ve jaññā subhāsitan”ti.

Evarū vutte, paccanīkasāto brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam mām bhavam Gotamo dhāretu ajjatagge pānupetam saranam gatan”ti.

(S.7.17.) (7) Navakammikasuttam 木匠(婆羅門:瞿曇何為而樂)

► 《雜阿含1182經》, 《別譯雜阿含96經》

203. Ekaṁ samayam Bhagavā Kosalesu viharati aññatarasmim vanasañde. Tena kho pana samayena navakammikabhāradvājo brāhmaṇo tasmim vanasañde kammantam kārāpeti. Addasā kho navakammikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam aññatarasmim sālarukkhamūle nisinnam pallāñkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. Disvānassa etadahosi--“Aham kho imasmim vanasañde kammantam kārāpento ramāmi. Ayam Samāṇo Gotamo kiñ kārāpento ramati”ti? Atha kho navakammikabhāradvājo brāhmaṇo yena (S.7.17/I,180.) Bhagavā tenupasaṅkami. Upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Ke nu kammantā karīyanti, bhikkhu sālavane tava;

Yadekako araññasmim, ratim vindati Gotamo”ti.

“Na me vanasmim karaṇīyamatthi, ucchinnaṁūlam me vanam visūkam.

Svāham vane nibbanatho visallo, eko rame aratiṁ vippahāyā”ti.

Evarū vutte, navakammikabhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam mām bhavam Gotamo dhāretu ajjatagge pānupetam saranam gatan”ti.

(S.7.18.) (8) Kāṭhahārasuttam 採薪(婆羅門:何故獨於林)

► 《雜阿含1183經》, 《別譯雜阿含97經》

204. Ekam samayam Bhagavā Kosalesu viharati aññatarasmim vanasañde. Tena kho pana samayena aññatarassa bhāradvājagottassa brāhmaṇassa sambahulā antevāsikā kāṭhahārakā māṇavakā yena vanasañdo tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā addasam; Bhagavantam tasmim vanasañde nisinnam pallāñkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. Disvāna yena bhāradvājagotto brāhmaṇo tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā bhāradvājagottam brāhmaṇam etadavocum--“Yagghe, bhavam jāneyyāsi! Asukasmim vanasañde samaṇo nisinno pallāñkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā”. Atha kho bhāradvājagotto brāhmaṇo tehi māṇavakehi saddhim yena so vanasañdo tenupasaṅkami. Addasā kho Bhagavantam tasmim vanasañde nisinnam pallāñkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. Disvāna yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Gambhīrarūpe bahubherave vane, suññam araññam vijanam vigāhiya.

(S.7.18/I,181.) Aniñjamānenā ṭhitena vaggunā, sucārurūpam vata bhikkhu jhāyasi.

“Na yattha gītam napi yattha vāditam, eko araññe vanavassito muni.
 Accherarūpaṁ paṭibhāti marī idam, yadekako pītimano vane vase.
 “Maññāmahām lokādhipatisahabyatam, ākañkhamāno tiditam anuttaram.
 Kasmā bhavaṁ vijanamaraññamassito, tapo idha kubbasi brahmapattiyā”ti.
 “Yā kāci kañkhā abhinandanā vā, anekadhātūsu puthū sadāsitā.
 Aññānamūlappabhavā pajappitā, sabbā mayā byantikatā samūlikā.
 “Svāhaṁ akañkho asito anūpayo, sabbesu dhammesu visuddhadassano.
 Pappuya sambodhimanuttaram sivam, jhāyāmahām brahma raho visārado”ti.
 Evarī vutte, bhāradvājagotto brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--
 “Abhikkantam, bho Gotama abhikkantam, bho Gotama...pe... ajjatagge pāñupetam
 saranaṁ gatan”ti.

(S.7.19.) (9) Mātuposakasuttam 孝養母者(婆羅門:如法求食.孝養)

► 《雜阿含88經》, 《別譯雜阿含88經》

205. Sāvatthinidānam. Atha kho Mātuposako brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho mātuposako brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Ahañhi, bho Gotama, dhammena bhikkham pariyesāmi, dhammena bhikkham pariyesitvā mātāpitaro posemi. Kaccāham, bho Gotama, evamkārī kiccakārī homī”ti? “Taggha tvam, brāhmaṇa, evamkārī kiccakārī hosi. Yo kho, brāhmaṇa, dhammena (S.7.19.I,182.) bhikkham pariyesati, dhammena bhikkham pariyesitvā mātāpitaro poseti, bahum so puññam pasavati”ti.

“Yo mātaram pitaram vā, macco dhammena posati.

Tāya namī pāricaryāya, mātāpitūsu paññitā.

Idheva namī pasāṁsanti, pecca sagge pamodatī”ti.

Evarī vutte, mātuposako brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam marī bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetam saranaṁ gatan”ti.

(S.7.20.) (10) Bhikkhakasuttam 乞食(婆羅門:你我皆乞食)

► 《雜阿含97經》, 《別譯雜阿含263經》, *偈--《法句經》Dhp.vv.266-267.

206. Sāvatthinidānam. Atha kho bhikkhako brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho bhikkhako brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Ahampi kho, bho Gotama, bhikkhako, bhavampi bhikkhako, idha no kiṁ nānākaraṇam”ti?

*“Na tena bhikkhako hoti, yāvatā bhikkhate pare;

Vissamī dhammarī samādāya, bhikkhu hoti na tāvatā.

“Yodha puññāñca pāpañca, bāhitvā brahmacariyam;

Saṅkhāya loke carati, sa ve bhikkhūti vuccatī”ti.

Evarī vutte, bhikkhako brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam marī bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetam saranaṁ gatan”ti.

(S.7.21.) (11) Saṅgāravasuttam 參伽羅婆(婆羅門:洗滌惡業)

207. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Saṅgāravo nāma brāhmaṇo Sāvatthiyam paṭivasati udakasuddhiko, udakena parisuddhim paceti, sāyam pātam udakorohanānuyogamanuyutto viharati. Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ niśidi. (S.7.21.I,183.) Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Idha, bhante, Saṅgāravo nāma brāhmaṇo Sāvatthiyam paṭivasati udakasuddhiko udakena suddhim paceti, sāyam pātam udakorohanānuyogamanuyutto viharati. Sādhu, bhante, Bhagavā yena Saṅgāravassa brāhmaṇassā nivesanam tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti. Adhivāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena.

Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Saṅgāravassa brāhmaṇassā nivesanam tenupasaṅkami upasaṅkamitvā paññatte āsane niśidi. Atha kho Saṅgāravo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhim sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ niśidi. Ekamantaṁ nisinnaṁ kho Saṅgāravam brāhmaṇam Bhagavā etadavoca--“Saccam kira tvam, brāhmaṇa, udakasuddhiko, udakena suddhim pacesi, sāyam pātam udakorohanānuyogamanuyutto viharasi”ti? “Evaṁ, bho Gotama”. “Kim pana tvarī, brāhmaṇa, atthavasam sampassamāno udakasuddhiko, udakasuddhiṁ pacesi, sāyam pātam udakorohanānuyogamanuyutto viharasi”ti? “Idha me, bho Gotama, yam divā pāpakkammaṁ kataṁ hoti, tam sāyam nhānena pavāhemi, yam rattiṁ pāpakkammaṁ kataṁ hoti tam pātam nhānena pavāhemi. Imam khvāham, bho Gotama, atthavasam sampassamāno udakasuddhiko, udakena suddhim pacemi, sāyam pātam udakorohanānuyogamanuyutto viharāmī”ti.

“Dhammo rahado brāhmaṇa sīlatittho, anāvilo sabbhi satam pasattho.

Yattha have vedaguno sinātā, anallagattāva taranti pāran”ti.

Evaṁ vutte, Saṅgāravo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakaṁ mām bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pānupetam saraṇam gatan”ti.

(S.7.22.I,184.)

(S.7.22.) (12) Khomadussasuttam 庫摩都薩邑(婆羅門,無善人處非集會)

► 《雜阿含1180經》, 《別譯雜阿含94經》

208. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sakkesu viharati Khomadussam nāmaṁ sakyānam nigamo. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Khomadussam nigamam piṇḍāya pāvisi. Tena kho pana samayena Khomadussakā brāhmaṇagahapatikā sabhāyam sannipatitā honti kenacideva karaṇīyena, devo ca ekamekaṁ phusāyati. Atha kho Bhagavā yena sā sabhā tenupasaṅkami. Addasāṁsu Khomadussakā brāhmaṇagahapatikā Bhagavantam dūratova āgacchantam. Disvāna etadavocum--“Ke ca mundakā samaṇakā, ke ca sabhādhammam jānissantī”ti? Atha kho Bhagavā Khomadussake brāhmaṇagahapatike gāthāya ajjhabhāsi--

“Nesā sabhā yattha na santi santo, santo na te ye na vadanti dhammam.

Rāgañca dosañca pahāya moham, dhammam vadantā ca bhavanti santo”ti.

Evaṁ vutte, Khomadussakā brāhmaṇagahapatikā Bhagavantam etadavocum--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama; seyyathāpi, bho

Gotama, nikkujjitaṁ vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya-cakkhumanto rūpāni dakkhanīti, evamevam bhotā Gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Ete mayam bhavantam Gotamam saraṇam gacchāma dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsake no bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupete saraṇam gate”ti.

Upāsakavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Kasi Udayo Devahito, aññataramahāsālam;
Mānathaddham Paccanīkam, Navakammikakaṭṭhahāram.
Mātuposakam Bhikkhako, Saṅgāravo ca Khomadussena dvādasāti.

~Brāhmaṇasamyuttam samattam~

[▲ top 回目錄](#)

(S.8.1./I,185.)

(S.8)(8) Vaṅgīsasamyuttam 婆耆沙長老相應(12 suttas)

(S.8.1.) 1. Nikkhantasuttam 出離(見女人生不快)

► 《雜阿含1215經》, 《別譯雜阿含250經》, 《長老偈》Thag.1209-1213

209. Evaṁ me sutam--Ekam samayam āyasmā Vaṅgīso ālaviyam viharati aggālave cetiye āyasmata nigrodhakappena upajjhāyena saddhim. Tena kho pana samayena āyasmā Vaṅgīso navako hoti acirapabbajito ohiyyako vihārapālo. Atha kho sambahulā itthiyo samalaṅkaritvā yena aggālavako ārāmo tenupasaṅkamim̄su vihārapekkhikāyo. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa tā itthiyo disvā anabhirati uppajjati, rāgo cittam anuddhamseti. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa etadahosi--“Alābhā vata me, na vata me lābhā; dulladdham vata me, na vata me suladdham; yassa me anabhirati uppānnā, rāgo cittam anuddhamseti, tam kutettha labbhā, yam me paro anabhirati vinodetvā abhirati uppādeyya. Yamnūnāhaṁ attanāva attano anabhirati vinodetvā abhirati uppādeyyan”ti. Atha kho āyasmā Vaṅgīso attanāva attano anabhirati vinodetvā abhirati uppādetvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Nikkhantam vata mam santam, agārasmānagāriyam;

Vitakkā upadhāvanti, pagabbhā kañhato ime.

“Uggaputtā mahissāsā, sikkhitā dalhadhammino;

Samantā parikireyyum, sahassam apalāyinam.

“Sacepi etato bhiyyo, āgamissanti itthiyo;

Neva mam byādhayissanti, dhamme samhi patiṭṭhitam.

(S.8.1./I,186.) “Sakkhī hi me sutam etam, Buddhassādiccabandhuno.

Nibbānagamanam maggam, tattha me nirato mano.

“Evañce maraṁ viharantam, pāpima upagacchasi;

Tathā maccu karissāmi, na me maggampi dakkhasī”ti.

(S.8.2.) 2. Aratisuttam 不快(污染心)

► 《雜阿含1213經》, 《別譯雜阿含229經》, 《長老偈》Thag.1214-1218

210. Ekam samayam...pe... āyasmā Vaṅgīso ālaviyam viharati aggālave cetiye

āyasmatā nigrodhakappena upajjhāyena saddhim. Tena kho pana samayena āyasmā nigrodhakappo pacchābhatarām piṇḍapātapaṭikkanto vihāram pavisati, sāyam vā nikhamati aparajju vā kāle. Tena kho pana samayena āyasmato Vāngīsassa anabhirati uppānā hoti, rāgo cittām anuddhamseti. Atha kho āyasmato Vāngīsassa etadahosi--“Alābhā vata me, na vata me lābhā; dulladdham vata me, na vata me suladdham; yassa me anabhirati uppānā, rāgo cittām anuddhamseti; tam kutettha labbhā, yam me paro anabhiratim vinodetvā abhiratim uppādeyya. Yamnūnāham attanāva attano anabhiratim vinodetvā abhiratim uppādeyyan”ti. Atha kho āyasmā Vāngīso attanāva attano anabhiratim vinodetvā abhiratim uppādetvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Aratiñca ratiñca pahāya, sabbaso gehasitañca vitakkam.

Vanathām na kareyya kuhiñci, nibbanatho arato sa hi bhikkhu.

“Yamidha pathaviñca vehāsam, rūpagatañca jagatogadham;

Kiñci pariñiyati sabbamaniccam, evam samecca caranti mutattā.

“Upadhīsu janā gadhitāse, diñhasute pañighe ca mute ca;

Ettha vinodaya chandamanejo, yo ettha na limpati tam munimāhu.

(S.8.2./I,187.) “Athā satthinissitā savitakkā, puthū janatāya adhammā nivitthā.

Na ca vaggagatassa kuhiñci, no pana duñhullabhāñi sa bhikkhu.

“Dabbo cirarattasamāhito, akuhako nipako apihālu;

Santam padam ajjhagamā muni pañicca, parinibbuto kañkhati kālan”ti.

(S.8.3.) 3. Pesalasuttam 輕蔑溫和者(昏醉於慢道)

► 《雜阿含1216經》, 《別譯雜阿含251經》, 《長老偈》Thag.1219-1222

211. Ekaṁ samayam āyasmā Vāngīso ālaviyam viharati aggālave cetiye āyasmatā nigrodhakappena upajjhāyena saddhim. Tena kho pana samayena āyasmā Vāngīso attano pañibhānenā aññe pesale bhikkhū atimaññati. Atha kho āyasmato Vāngīsassa etadahosi--“Alābhā vata me, na vata me lābhā; dulladdham vata me, na vata me suladdham; yvāham attano pañibhānenā aññe pesale bhikkhū atimaññāmī”ti. Atha kho āyasmā Vāngīso attanāva attano vippañcāram uppādetvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Mānam pajahassu Gotama, mānapathañca pajahassu;

Asesam mānapathasmim, samucchito vippañcārihuvā cirarattam.

“Makkhena makkhitā pajā, mānahatā nirayaṁ papantanti;

Socanti janā cirarattam, mānahatā nirayaṁ upapannā.

“Na hi socati bhikkhu kadāci, maggajino sammāpañipanno.

Kittiñca sukhañca anubhoti, dhammadasoti tamāhu pahitattam.

(S.8.3./I,188.) “Tasmā akhilodha padhānavā, nīvarañāni pahāya visuddho.

Mānañca pahāya asesam, vijjāyantakaro samitāvī”ti.

(S.8.4.) 4. Ānandasuttam (具壽)阿難(說不淨想,令滅欲火)

► 《雜阿含1214經》, 《別譯雜阿含230經》, 《增壹阿含35.9經》

212. Ekaṁ samayam āyasmā Ānando Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiñḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi āyasmatā Vāngīsena pacchāsamañena. Tena kho pana samayena āyasmato Vāngīsassa anabhirati uppānā hoti, rāgo cittām anuddhamseti. Atha kho āyasmā Vāngīso āyasmantam Ānandam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kāmarāgena ḍayhāmi, cittam me pariñdayhati;

Sādhu nibbāpanam brūhi, anukampāya Gotama”ti.
 “Saññāya vipariyesā, cittarām te pariñayhati;
 Nimittam parivajjehi, subham rāgūpasamhitam.
 “Sañkhāre parato passa, dukkhatō mā ca attato;
 Nibbāpehi mahārāgam, mā dayhittho punappunam.
 “Asubhāya cittarām bhāvehi, ekaggarām susamāhitam;
 Sati kāyagatā tyatthu, nibbidābahulo bha.
 “Animittañca bhāvehi, mānānusayamujjaha;
 Tato mānābhismayā, upasanto carissasī”ti.

(S.8.5.) 5. Subhāsitasuttam 善說(法說.愛說.真說)

► 《雜阿含 1218 經》,《別譯雜阿含 253 經》,《長老偈》Thag.1227-30 經,《經集》Sn.3.3.

213. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti.
 “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosurā. Bhagavā etadavoca--

“Catūhi, bhikkhave, aṅgehi samannāgatā vācā subhāsitā hoti, no dubbhāsitā; anavajjā ca ananuvajjā ca viññūnaram. Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, bhikkhu subhāsitāmyeva bhāsatī no dubbhāsitā, dhammañyeva bhāsatī no adhammarā, (S.8.5.I,189.) piyāñyeva bhāsatī no appiyām, saccāñyeva bhāsatī no alikām. Imehi kho, bhikkhave, catūhi aṅgehi samannāgatā vācā subhāsitā hoti, no dubbhāsitā, anavajjā ca ananuvajjā ca viññūnan”ti. Idamavoca Bhagavā, idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Subhāsitām uttamamāhu santo,
 Dhammarām bhañe nādhammarām tam dutiyām.
 Piyām bhañe nāppiyām tam tatiyām,
 Saccām bhañe nālikām tam catutthan”ti.

Atha kho āyasmā Vaṅgīso uṭṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjalim pañāmetvā Bhagavantām etadavoca--“Paṭibhāti marā Bhagavā, paṭibhāti marā Sugatā”ti. “Paṭibhātu tam Vaṅgīsā”ti Bhagavā avoca. Atha kho āyasmā Vaṅgīso Bhagavantām sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthavi--

“Tameva vācarām bhāseyya, yāyattānām na tāpaye;
 Pare ca na vihimseyya, sā ve vācā subhāsitā.
 “Piyavācaṁva bhāseyya, yā vācā paṭinanditā;
 Yam anādāya pāpāni, paresām bhāsate piyām.
 “Saccām ve amatā vācā, esa dhammo sanantano.
 Sacce atthe ca dhamme ca, āhu santo patiṭṭhitā.
 “Yam Buddho bhāsate vācarām, khemām nibbānapattiya;
 Dukkhassantakiriyāya, sā ve vācānamuttamā”ti.

(S.8.6.) 6. Sāriputtasuttam (讚具壽)舍利弗

► 《雜阿含1210經》,《別譯雜阿含226經》,《長老偈》Thag.1231-1233

214. Ekām samayañām āyasmā Sāriputto Sāvatthiyām viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Sāriputto bhikkhū dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahamseti poriyā vācāya vissaṭṭhāya anelagalāya atthassa viññāpaniyā. Te ca bhikkhū aṭṭhīm katvā manasi katvā sabbacetasā samannāharitvā ohitasotā dhammarām suṇanti. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa

etadahosi--“Ayam kho (S.8.6/I,190.) āyasmā Sāriputto bhikkhū dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahārseti poriyā vācāya vissatthāya anelagalāya athassa viññāpaniyā. Te ca bhikkhū aṭṭhim katvā manasi katvā sabbacetasa samannāharitvā ohitasotā dhammarā suṇanti. Yaṁnūnāham āyasmantam Sāriputtam sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthaveyyan”ti.

Atha kho āyasmā Vaṅgīso uṭṭhāyāsanā ekāṁsam uttarāsaṅgam karitvā yenāyasmā Sāriputto tenañjalim pañāmetvā āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Paṭibhāti mām, āvuso Sāriputta, paṭibhāti marī, āvuso Sāriputtā”ti. “Paṭibhātu tam, āvuso Vaṅgīsā”ti. Atha kho āyasmā Vaṅgīso āyasmantam Sāriputtam sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthaveyyan”ti.

“Gambhīrapañño medhāvī, maggāmaggassa kovidō;
Sāriputto mahāpañño, dhammarā deseti bhikkhunam.
“Saṅkhittenapi deseti, vitthārenapi bhāsati;
Sālikāyiva nigghoso, paṭibhānam udīrayi.
“Tassa tam desayantassa, suṇanti madhuram giram;
Sarena rajañyena, savanñyena vagguna.
Udaggacittā muditā, sotam odhenti bhikkhavo”ti.

(S.8.7.) 7. Pavāraṇāsuttam (讚)自恣

► 《雜阿含1212經》，《別譯雜阿含228經》，《長老偈》Thag.1234-7，

《中阿含121經》請請經》，《增壹阿含32.5經》，大正No. 61

《佛說受新歲經》，大正No.62《佛說新歲經》，大正No.63《佛說解夏經》

215. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati pubbārāme Migāramātupāsāde mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ pañcamatthehi bhikkhusatehi sabbeheva arahantehi. Tena kho pana samayena Bhagavā tadauposathe pannarase pavāraṇāya bhikkhusaṅghaparivuto abbhokāse nisinno hoti. Atha kho Bhagavā tuṇhībhūtam bhikkhusaṅgham anuviloketvā bhikkhū āmantesi--“Handa dāni, bhikkhave, pavāremi vo. Na ca me kiñci garahatha kāyikam vā vācasikam vā”ti.

Evaṁ vutte, āyasmā Sāriputto uṭṭhāyāsanā ekāṁsam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjalim pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Na kho mayam, bhante, Bhagavato kiñci garahāma kāyikam vā vācasikam vā. Bhagavā (S.8.7/I,191.) hi bhante, anuppannassa maggassa uppādetā, asañjātassa maggassa sañjanetā, anakkhātassa maggassa akkhātā, maggaññū maggavidū maggakovidō. Maggānugā ca, bhante, etarahi sāvakā viharanti pacchā samannāgatā; ahañca kho, bhante, Bhagavantam pavāremi. Na ca me Bhagavā kiñci garahati kāyikam vā vācasikam vā”ti.

“Na khvāham te, Sāriputta, kiñci garahāmi kāyikam vā vācasikam vā. Pañdito tvam, Sāriputta, mahāpañño tvam, Sāriputta puthupañño tvam, Sāriputta, hāsapañño tvam, Sāriputta, javanapañño tvam, Sāriputta, tikkhapañño tvam, Sāriputta, nibbedhikapañño tvam, Sāriputta. Seyyathāpi, Sāriputta, rañño cakkavattissa jetṭhaputto pitarā pavattitam cakkam sammadeva anuppavatteti; evameva kho tvam, Sāriputta, mayā anuttaram dhammadakkam pavattitam sammadeva anuppavattesi”ti.

“No ce kira me, bhante, Bhagavā kiñci garahati kāyikam vā vācasikam vā. Imesam pana, bhante, Bhagavā pañcannam bhikkhusatānam na kiñci garahati kāyikam vā vācasikam vā”ti. “Imesampi khvāham, Sāriputta, pañcannam bhikkhusatānam na kiñci garahāmi kāyikam vā vācasikam vā. Imesañhi, Sāriputta, pañcannam bhikkhusatānam satthi bhikkhū tevijjā, satthi bhikkhū chaṭabhiññā, satthi bhikkhū ubhatoBhagavimuttā,

atha itare paññāvimuttā”ti.

Atha kho āyasmā Vaṅgīso utṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Paṭibhāti mām Bhagavā, paṭibhāti mām Sugatā”ti. “Paṭibhātu tam, Vaṅgīsa”ti Bhagavā avoca. Atha kho āyasmā Vaṅgīso Bhagavantam sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthavi--

“Ajja pannarase visuddhiyā, bhikkhū pañcasatā samāgatā.

Saṁyojanabandhanacchidā anīghā khīṇapunabbhvā isī.

(S.8.7/I,192.) “Cakkavattī yathā rājā, amaccaparivārito.

Samantā anupariyeti, sāgarantāṁ mahim imarāṁ.

“Evam vijitasaṅgāmām, satthavāham anuttaram;

Sāvakā payirupāsanti, tevijjā macchuhāyino.

“Sabbe Bhagavato puttā, palāpettha na vijjati;

Taṇhāsallassa hantāram, vande ādiccabandhunan”ti.

(S.8.8.) 8. Parosahassasuttam 千以上(比丘離塵垢)

► 《雜阿含1219經》，《長老偈》Thag.1238-1245

216. Ekam̄ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapindikassa ārāme mahatā bhikkhusaṅghena saddhim aḍḍhatelasehi bhikkhusatehi. Tena kho pana samayena Bhagavā bhikkhū nibbānapaṭisamyuttāya dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahāmseti. Te ca bhikkhū aṭṭhim̄ katvā manasi katvā sabbacetasaṁ samannāharitvā ohitasotā dhammam̄ sunānti. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa etadahosi--“Ayam̄ kho Bhagavā bhikkhū nibbānapaṭisamyuttāya dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahāmseti. Te ca bhikkhū aṭṭhim̄ katvā manasi katvā sabbacetasaṁ samannāharitvā ohitasotā dhammam̄ sunānti. Yaṁnūnāham Bhagavantam sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthaveyyan”ti.

Atha kho āyasmā Vaṅgīso utṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Paṭibhāti mām Bhagavā, paṭibhāti mām Sugatā”ti. “Paṭibhātu tam, Vaṅgīsa”ti Bhagavā avoca. Atha kho āyasmā Vaṅgīso Bhagavantāṁ sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthavi--

“Parosahassam bhikkhūnam, Sugatam̄ payirupāsati;

Desentāṁ virajam dhammadam, nibbānam̄ akutobhayam̄.

“Suṇanti dhammadam vimalam̄, sammāsambuddhadesitam;

Sobhati vata sambuddho, bhikkhusaṅghapurakkhato.

“Nāganāmosi Bhagavā, isīnam̄ isisattamo;

Mahāmeghova hutvāna, sāvake abhivassati.

(S.8.8/I,193.) “Divāvihārā nikkhamma, satthudassanakamyatā.

Sāvako te mahāvīra, pāde vandati Vaṅgīso”ti.

“Kirī nu te, Vaṅgīsa, imā gāthāyo pubbe parivitakkītā, udāhu ṭhānasova tam paṭibhantī”ti? ‘Na kho me, bhante, imā gāthāyo pubbe parivitakkītā, Atha kho ṭhānasova marā paṭibhantī”ti. ‘Tena hi tam, Vaṅgīsa, bhiyyosomattāya pubbe aparivitakkītā gāthāyo paṭibhantū”ti. ‘Evam̄, bhante’ti kho āyasmā Vaṅgīso Bhagavato paṭissutvā bhiyyosomattāya Bhagavantam pubbe aparivitakkītāhi gāthāhi abhitthavi--

“Ummaggapathām mārassa abhibhuyya, carati pabhijja khilāni.

Tam̄ passatha bandhapamuñcakaram, asitām bhāgaso pavibhajam̄.

“Oghassa nittharaṇatthaṁ, anekavihitām maggarām akkhāsi;

Tasmiñce amate akkhāte, dhammaddasā ṭhitā asamhīrā.

“Pajjotakaro ativijjha, sabbaṭhitīnam atikkamamaddasa.
 Ānatvā ca sacchikatvā ca, aggari so desayi dasaddhānam.
 “Evam sudesite dhamme, ko pamādo vijānataṁ dhammam.
 Tasmā hi tassa Bhagavato sāsane.
 Appamatto sadā namassamanusikkhe”ti.

(S.8.9.) 9. Konḍaññasuttam (讚具壽) 橋陳如

►《雜阿含1209經》, 《別譯雜阿含225經》, 《長老偈》Thag.1246-1248

217. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Vēluvane Kalandakanivāpe. Atha kho āyasmā Aññāsikonḍañño sucirasseva yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavato pādāni mukhena ca paricumbati, (S.8.9.I,194.) pāṇīhi ca parisambāhati, nāmañca sāveti--“Konḍaññoham, Bhagavā, Konḍaññoham, Sugatā”ti. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa etadahosi--“Ayam kho āyasmā Aññāsikonḍañño sucirasseva yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavato pādāni mukhena ca paricumbati, pāṇīhi ca parisambāhati, nāmañca sāveti--Konḍaññoham, Bhagavā, Konḍaññoham, Sugatā”ti. Yaṁnūnāham āyasmantam Aññāsikonḍaññam Bhagavato sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthaveyyan”ti.

Atha kho āyasmā Vaṅgīso uṭṭhāyāsanā ekamśam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantaṁ etadavoca--“Paṭibhāti maṁ, Bhagavā, paṭibhāti maṁ, Sugatā”ti. “Paṭibhātu taṁ, Vaṅgīsā”ti Bhagavā avoca. Atha kho āyasmā Vaṅgīso āyasmantam Aññāsikonḍaññam Bhagavato sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthavi--

“Buddhānubuddho so thero, Konḍañño tibbanikkamo;
 Lābhī sukhavihārānam, vivekānam abhiñhaso.
 “Yam sāvakena pattabbam, Satthusāsanakārinā;
 Sabbassa tarī anuppattarī, appamattassa sikkhato.
 “Mahānubhāvo tevijjo, cetopariyāyakovidō;
 Konḍañño Buddhadāyādo, pāde vandati satthuno”ti.

(S.8.10.) 10. Moggallānasuttam (讚具壽) 目犍連

►《雜阿含1211經》, 《別譯雜阿含227經》, 《長老偈》Thag.1249-1251

218. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Isigilipasse Kālaśilāyam mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ pañcamattehi bhikkhusatehi sabbeheva arahantehi. Tesam sudam āyasmā Mahāmoggallāno cetasā cittam samannesati vippamuttam nirupadhim. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa etadahosi--“Ayam kho Bhagavā Rājagahe viharati isigilipasse kālaśilāyam mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ pañcamattehi bhikkhusatehi sabbeheva arahantehi. Tesam sudam āyasmā Mahāmoggallāno cetasā cittam samannesati vippamuttam nirupadhim. Yaṁnūnāham āyasmantam Mahāmoggallānam Bhagavato sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthaveyyan”ti.

(S.8.10.I,195.) Atha kho āyasmā Vaṅgīso uṭṭhāyāsanā ekamśam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantaṁ etadavoca--“Paṭibhāti maṁ, Bhagavā, paṭibhāti maṁ, Sugatā”ti. “Paṭibhātu taṁ, Vaṅgīsā”ti Bhagavā avoca. Atha kho āyasmā Vaṅgīso āyasmantam Mahāmoggallānam Bhagavato sammukhā sāruppāhi gāthāhi abhitthavi--

“Nagassa passe āsīnam, munim dukkhassa pāragum;

Sāvakā payirupāsanti, tevijjā maccuhāyino.
 “Te cetasā anupariyeti, Moggallāno mahiddhiko;
 Cittam nesam samannesam, vippamuttam nirūpadhim.
 “Evam sabbaṅgasampannam, munim dukkhassa pāragum;
 Anekākārasampannam, payirupāsanti Gotaman”ti.

(S.8.11.) 11. Gaggarāsuttam 伽伽羅池(讚世尊)

►《雜阿含1208經》, 《別譯雜阿含224經》, 《長老偈》Thag.1252

219. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Campāyam viharati Gaggarāya pokkharaṇiyā tīre mahatā bhikkhusaṅghena saddhim pañcamattehi bhikkhusatehi sattahi ca upāsakasatehi sattahi ca upāsikāsatehi anekehi ca devatāsahassehi. Tyāssudarān Bhagavā atirocati vaṇṇena ceva yasasā ca. Atha kho āyasmato Vaṅgīsassa etadahosi--“Ayam kho Bhagavā Campāyam viharati Gaggarāya pokkharaṇiyā tīre mahatā bhikkhusaṅghena saddhim pañcamattehi bhikkhusatehi sattahi ca upāsakasatehi sattahi ca upāsikāsatehi anekehi ca devatāsahassehi. Tyāssudarān Bhagavā atirocati vaṇṇena ceva yasasā ca. Yamnūnāham Bhagavantam sammukhā sāruppāya gāthāya abhitthaveyyan”ti.

Atha kho āyasmā Vaṅgīso utṭhāyāsanā ekaṁsaṁ uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Paṭibhāti marā, Bhagavā, paṭibhāti marā, Sugatā”ti. “Paṭibhātu tam, Vaṅgīsā”ti Bhagavā avoca. Atha kho āyasmā aṅgīso Bhagavantam sammukhā sāruppāya gāthāya abhitthavi--

(S.8.11.I,196.) “Cando yathā vigatavalāhake nabhe, virocati vigatamalova bhānumā.

Evampi Aṅgīrasa tvarān mahāmuni, atirocasi yasasā sabbalokan”ti.

(月出雲翳朗天空, 無垢太陽光耀, 鶯耆羅沙大牟尼, 級麗遍照眾世界。) Aṅgīrasa, 【陽】輝煌者, 佛陀。

(S.8.12.) 12. Vaṅgīsasuttam (具壽)婆耆沙(解脫後自述)

►《雜阿含1217經》, 《別譯雜阿含252經》, 《長老偈》Thag.1253-1262

220. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Vaṅgīso Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme Tena kho pana samayena āyasmā Vaṅgīso acira-arahattappatto hutvā vimuttisukham paṭisamvēdī tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Kāveyyamattā vicarimha pubbe, gāmā gāmarān purā purām;
 Athaddasāma sambuddham, saddhā no upapajjatha.
 “So me dhammadadesesi, khandhāyatanadhātuyo.
 Tassāham dhammām sutvāna, pabbajim anagāriyam.
 “Bahunnam vata atthāya, bodhim ajjhagamā muni;
 Bhikkhūnam bhikkhunīnañca, ye niyāmagataddasā.
 “Svāgataṁ vata me āsi, mama Buddhassa santike.
 Tisso vijjā anuppattā, kataṁ Buddhassa sāsanam.
 “Pubbenivāsam jānāmi, dibbacakkhum visodhitam;
 Tevijo idhipattomhi, cetopariyāyakovidō”ti.

~Vaṅgīsasamyuttam samattam. ~

Tassuddānaṁ--

Nikkhantam Arati ceva, Pesalā Atimaññanā;
 Ānandena Subhāsitā, Sāriputtapavāraṇā.
 Parosahassam Konḍañño, Moggallānena Gaggarā.

Vaṅgīsena dvādasāti.

[▲ top 回目錄](#)

(S.9.1./I,197.)

(S.9.)(9) Vanasamyuttam 森林相應(14suttas)

(S.9.1.) 1. Vivekasuttam 遠離(卻游走貪欲)

► 《雜阿含1333經》, 《別譯雜阿含353經》

221. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasaṇde. Tena kho pana samayena so bhikkhu divāvihāragato pāpake akusale vitakke vitakketi gehanissite. Atha kho yā tasmiṁ vanasaṇde adhivaththā devatā tassa bhikkhuno anukampikā atthakāmā tam bhikkhum saṁvejetukāmā yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam bhikkhum gāthāhi ajjhabhāsi--

“Vivekakāmosi vanam paviṭho, atha te mano niccharatā bahiddhā.

Jano janasmiṁ vinayassu chandam, tato sukhī hohisi vītarāgo.

“Aratim pajahāsi sato, bhavāsi satam tam sārayāmase;

Pātālarajo hi duttaro, mā tam kāmarajo avāhari.

“Sakuṇo yathā paṁsukunthito, vidhunam pātayati sitam rajam.

Evaṁ bhikkhu padhānavā satimā, vidhunam pātayati sitam raja”ti.

Atha kho so bhikkhu tāya devatāya saṁvejito saṁvegamāpādīti.

(S.9.2.) 2. Upatthānasuttam 看護(比丘當醒起)

► 《雜阿含1332經》, 《別譯雜阿含352經》

222. Ekaṁ samayam aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasaṇde.

(S.9.2./I,198.) Tena kho pana samayena so bhikkhu divāvihāragato supati. Atha kho yā tasmiṁ vanasaṇde adhivaththā devatā tassa bhikkhuno anukampikā atthakāmā tam bhikkhum saṁvejetukāmā yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam bhikkhum gāthāhi ajjhabhāsi--

“Uṭṭhehi bhikkhu kiṁ sesi, ko attho supitena te;

Āturassa hi kā niddā, sallaviddhassa ruppato.

“Yāya saddhāya pabbajito, agārasmānagāriyam.

Tameva saddham brūhehi, mā niddāya vasam gami”ti.

“Anicca addhuvā kāmā, yesu mandova mucchito;

Baddhesu muttam asitam, kasmā pabbajitam tape.

“Chandarāgassa vinayā, avijjāsamatikkamā;

Tam nānam paramodānam, kasmā pabbajitam tape.

“Chetvā avijjam vijjāya, āsavānam parikkhayā;

Asokam anupāyāsam, kasmā pabbajitam tape.

“Āraddhvāriyam pahitattam, niccam daļhaparakkamaṁ;

Nibbānam abhikaṅkhantam, kasmā pabbajitam tape”ti.

(S.9.3.) 3. Kassapagottasuttam (具壽)迦葉種(教誡無智無心獵人)

► 《雜阿含1339經》, 《別譯雜阿含359經》

223. Ekaṁ samayam āyasmā Kassapagotto Kosalesu viharati aññatarasmiṁ

vanasañde. Tena kho pana samayena āyasmā Kassapagotto divāvihāragato aññataram chetam ovadati. Atha kho yā tasmim vanasañde adhivaththā devatā āyasmantam Kassapagottam samvejetukāmā yenāyasmā Kassapagotto tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Kassapagottam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Giriduggacaram chetam, appapaññam acetasañ;
Akāle ovadām bhikkhu, mandova paṭibhāti mām.
“Suññati na vijānāti, āloketi na passati;
Dhammasmiñ bhaññamānasmiñ, attham bālo na bujjhati.

(S.9.3./I,199.) “Sacepi dasa pajjote, dhārayissasi Kassapa.

Neva dakkhati rūpāni, cakkhu hissa na vijjati”ti.

Atha kho āyasmā Kassapagotto tāya devatāya samvejito samvegamāpādīti.

(S.9.4.) 4. Sambahulasuttam 多數(比丘遊方去,天神不樂)

► 《雜阿含1331經》, 《別譯雜阿含351經》

224. Ekañ samayam sambahulā bhikkhū Kosalesu viharanti aññatarasmiñ vanasañde. Atha kho te bhikkhū vassarñvutthā temāsaccayena cārikañ pakkamīnsu. Atha kho yā tasmim vanasañde adhivaththā devatā te bhikkhū apassantī paridevamānā tāyam velāyam imam gātham abhāsi--

“Arati viya mejja khāyati, bahuke disvāna vivitte āsane.

Te cittakathā bahussutā, kome Gotamasāvakā gata”ti.

Evam vutte, aññatarā devatā tam devatam gāthāya paccabhāsi--

“Magadharñ gatā Kosalam gatā, ekacciyyā pana vajjibhūmiyā.

Magā viya asaṅgacārino, aniketā viharanti bhikkhavo”ti.

(S.9.5.) 5. Ānandasuttam (具壽)阿難(雜談在家事)

225. Ekañ samayam āyasmā Ānando Kosalesu viharati aññatarasmiñ vanasañde. Tena kho pana samayena āyasmā Ānando ativelam gihisaññattibahulo viharati. Atha kho yā tasmim vanasañde adhivaththā devatā āyasmato Ānandassa anukampikā atthakāmā āyasmantam Ānandam samvejetukāmā yenāyasmā Ānando tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Ānandam gāthāya ajjhabhāsi--

“Rukkhamūlagahanam pasakkiya, nibbānam hadayasmim opiya;

(S.9.5./I,200.) Jhā Gotama mā pamādo, kim te bilibiliñkarissatī”ti.

Atha kho āyasmā Ānando tāya devatāya samvejito samvegamāpādīti.

(S.9.6.) 6. Anuruddhasuttam (具壽)阿那律(故二:不見歡喜園,不知快樂事)

► 《雜阿含1336經》, 《別譯雜阿含356經》

226. Ekañ samayam āyasmā Anuruddho Kosalesu viharati aññatarasmiñ vanasañde. Atha kho aññatarā Tāvatimsakāyikā devatā jālinī nāma āyasmato Anuruddhassa purāṇadutiyikā yenāyasmā Anuruddho tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Anuruddham gāthāya ajjhabhāsi--

“Tattha cittam pañidhehi, yattha te vusitarū pure;

Tāvatimsesu devesu, sabbakāmasamiddhisu.

Purakkhato parivuto, devakaññāhi sobhasi”ti.

“Duggatā devakaññāyo, sakkāyasmim patiññhitā;

Te cāpi duggatā sattā, devakaññāhi patthitā”ti.
 “Na te sukham̄ pajānanti, ye na passanti nandanam̄;
 Āvāsam̄ naradevānam̄, tidasānam̄ yasassinan”ti.
 “Na tvam̄ bāle vijānāsi, yathā arahatar̄ vaco;
 Aniccā sabbasañkhārā, uppādavayadhammino.
 Uppajjivtā nirujjhanti, tesam̄ vūpasamo sukho.
 “Natthi dāni punāvāso, devakāyasmī jālini;
 Vikkhīṇo jātisamsāro, natthi dāni punabbhavo”ti.

(S.9.7.) 7. Nāgadattasuttam (具壽)那伽達多(與在家人文,將落魔領域)

► 《雜阿含1342經》, 《別譯雜阿含362經》

227. Ekam̄ samayam̄ āyasmā Nāgadatto Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Tena kho pana samayena āyasmā Nāgadatto atikālena gāmaṁ pavisati, atidivā paṭikkamati. Atha kho yā tasmiṁ vanasañde adhivatthā devatā āyasmato Nāgadattassa anukampikā atthakāmā āyasmantam̄ Nāgadattam̄ saṁvejetukāmā yenāyasmā Nāgadatto tenupasaṅkami; (S.9.7.I,201.) upasaṅkamitvā āyasmantam̄ Nāgadattam̄ gāthāhi ajjhabhāsi--

“Kāle pavisa Nāgadatta, divā ca āgantvā ativelacārī.
 Saṁsaṭṭho gahatthehi, samānasukhadukkho.
 “Bhāyāmi Nāgadattam̄ suppagabbhaṁ, kulesu vinibaddhaṁ;
 Mā heva maccurañño balavato, antakassa vasam̄ upesi”ti.
 Atha kho āyasmā Nāgadatto tāya devatāya saṁvejito saṁvegamāpādīti.

(S.9.8.) 8. Kulagharañisuttam 家婦(私議汝與妾)

► 《雜阿含1344經》, 《別譯雜阿含364經》

228. Ekam̄ samayam̄ aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Tena kho pana samayena so bhikkhu aññatarasmiṁ kule ativelān̄ ajjhogālhabbatto viharati. Atha kho yā tasmiṁ vanasañde adhivatthā devatā tassa bhikkhuno anukampikā atthakāmā tam̄ bhikkhun̄ saṁvejetukāmā yā tasmiṁ kule kulagharañī, tassā vanṇam̄ abhinimminitvā yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam̄ bhikkhun̄ gāthāya ajjhabhāsi--

“Nadītiresu sañṭhāne, sabhāsu rathiyāsu ca;
 Janā saṅgamma mantenti, mañca tañca kimantarān”ti.
 “Bahūhi saddā paccūhā, khamitabbā tapassinā;
 Na tena mañku hotabbarā, na hi tena kilissati.
 “Yo ca saddaparittā, vane vātamigo yathā;
 Lahucittoti tam̄ āhu, nāssa sampajjate vatan”ti.

(S.9.9.) 9. Vajjiputtasuttam 跋耆王子(比丘:獨夜誰比我們受罪)

► 《雜阿含1340經》, 《別譯雜阿含360經》

229. Ekaṁ samayam̄ aññataro Vajjiputtako bhikkhu Vesāliyam̄ viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Tena kho pana samayena Vesāliyam̄ Vajjiputtako sabbaratticāro hoti. (S.9.9.I,202.) Atha kho so bhikkhu Vesāliyā tūriya-tālita-vādita-nigghosasaddam̄ sutvā paridevamāno tāyam̄ velāyam̄ imam̄ gātham̄ abhāsi--

“Ekakā mayam̄ araññe viharāma, apaviddhar̄na vanasmīm̄ dārukam̄.

Etādisikāya rattiyyā, ko su nāmamhehi pāpiyo”ti.

Atha kho yā tasmīm vanasañde adhivatthā devatā tassa bhikkhuno anukampikā atthakāmā tam bhikkhum samvejetukāmā yena so bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum gāthāya ajjhabhāsi--

“Ekakova tvām araññe viharasi, apaviddhamva vanasmīm dārukam.

Tassa te bahukā pihayanti, nerayikā viya saggagāminan”ti.

Atha kho so bhikkhu tāya devatāya samvejito samvegamāpādīti.

(S.9.10.) 10. Sajjhāyasuttam (比丘不勤)誦經

►《雜阿含1337經》，《別譯雜阿含357經》

230. Ekarū samayaṁ aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Tena kho pana samayena so bhikkhu yām sudām pubbe ativelām sajjhāyabahulo viharati so aparena samayena apposukko tunhībhūto sañkasāyati. Atha kho yā tasmīm vanasañde adhivatthā devatā tassa bhikkhuno dhammarūpa asuṇantī yena so bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum gāthāya ajjhabhāsi--

“Kasmā tuvām dhammapadāni bhikkhu, nādhīyasi bhikkhūhi sarīvasanto.

Sutvāna dhammarūpa labhatippasādām, dittheva dhamme labhatippasāmsan”ti.

“Ahu pure dhammapadesu chando, yāva virāgena samāgamimha.

(S.9.10./I,203.) Yato virāgena samāgamimha, yām kiñci ditthamva sutām mutām vā.

Aññāya nikhepanamāhu santo”ti.

(S.9.11. Ayoniso) 11. Akusalavitakkasuttam (林住比丘)不善尋

►《雜阿含1334經》，《別譯雜阿含354經》

231. Ekarū samayaṁ aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Tena kho pana samayena so bhikkhu divāvihāragato pāpake akusale vitakke vitakketi, seyyathidam kāmavitakkam, byāpādavitakkam, vihimsāvitakkam. Atha kho yā tasmīm vanasañde adhivatthā devatā tassa bhikkhuno anukampikā atthakāmā tam bhikkhum samvejetukāmā yena so bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum gāthāhi ajjhabhāsi--

“Ayoniso manasikārā, so vitakkehi khajjasi;

Ayoniso paṭinissajja, yoniso anucintaya.

“Satthāram dhammadmārabba, saṅgham sīlāni attano.

Adhigacchasi pāmojjām, pītisukhamasamsayām.

Tato pāmojjabahulo, dukkhassantaṁ karissasi”ti.

Atha kho so bhikkhu tāya devatāya samvejito samvegamāpādīti.

(S.9.12.) 12. Majjhankasuttam 中午(大林聲響生恐怖)

►《雜阿含1335經》，《別譯雜阿含355經》，S.1.15.

232. Ekarū samayaṁ aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Atha kho tasmīm vanasañde adhivatthā devatā yena so bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tassa bhikkhuno santike imām gāthām abhāsi--

“Thite majjhankike kāle, sannisīvesu pakkhisu;

Sañateva brahāraññām, tam bhayaṁ paṭibhāti maṁ.

“Thite majjhankike kāle, sannisīvesu pakkhisu;

Sañateva brahāraññām, sā rati paṭibhāti man”ti.

(S.9.13.) 13. Pākatindriyasuttam (多比丘)不制御根

► 《雜阿含1343經》, 《別譯雜阿含363經》, S.2.25

233. Ekaṁ samayam sambahulā bhikkhū Kosalesu viharanti aññatarasmiṁ vanasañde uddhatā unnaļā capalā mukharā (S.9.13./I,204.) vikiṇṇavācā muṭṭhassatino asampajānā asamāhitā vibbhantacittā pākatindriyā. Atha kho yā tasmīm vanasañde adhivatthā devatā tesam bhikkhūnaṁ anukampikā atthakāmā te bhikkhū saṁvejetukāmā yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te bhikkhū gāthāhi ajjhabhāsi--

“Sukhajīvino pure āsum, bhikkhū Gotamasāvakā;
Anicchā piṇḍamesanā, anicchā sayanāsanam.
Loke aniccataṁ ñatvā, dukkhassantarā akarīsu te.
“Dupposaṁ katvā attānam, gāme gāmaṇikā viya;
Bhutvā bhutvā nipajjanti, parāgāresu mucchitā.
“Saṅghassa añjaliṁ katvā, idhekacce vadāmaham;
Apaviddhā anāthā te, yathā petā tatheva te.
“Ye kho pamattā viharanti, te me sandhāya bhāsitarā;
Ye appamattā viharanti, namo tesam karomahan”ti.
Atha kho te bhikkhū tāya devatāya saṁvejitā saṁvegamāpādunti.

(S.9.14. Paduma puppha紅蓮) 14. Gandhatthenasuttam(比丘)盜香

► 《雜阿含1338經》, 《別譯雜阿含358經》

234. Ekaṁ samayam aññataro bhikkhu Kosalesu viharati aññatarasmiṁ vanasañde. Tena kho pana samayena so bhikkhu pacchābhattachā piṇḍapātapaṭikkanto pokkharaṇīm ogāhetvā padumam upasiṅghati. Atha kho yā tasmīm vanasañde adhivatthā devatā tassa bhikkhuno anukampikā atthakāmā tam bhikkhum saṁvejetukāmā yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam bhikkhum gāthāya ajjhabhāsi--

“Yametam vārijam puppham, adinnam upasiṅghasi;
Ekaṅgametam theyyānam, gandhatthenosi mārisā”ti.
“Na harāmi na bhañjāmi, ārā siṅghāmi vārijam.
Atha kena nu vaṇṇena, gandhatthenoti vuccati.
“Yvāyam bhisāni khanati, puṇḍarīkāni bhañjati;
Evaṁ ākiṇṇakammanto, kasmā eso na vuccatī”ti.

(S.9.14./I,205.) “Ākiṇṇaluddo puriso, dhāticelamva makkhito.

Tasmin me vacanam nathi, tvañcārahāmi vattave.
“Anaṅgaṇassa posassa, niccam sucigavesino;
Vālaggamattarā pāpassa, abbhāmattarāva khāyatī”ti.
“Addhā mam yakkha jānāsi, atho me anukampasi;
Punapi yakkha vajjāsi, yadā passasi edisan”ti.
“Neva tam upajīvāma, napi te bhatakāmhase;
Tvameva bhikkhu jāneyya, yena gaccheyya suggatin”ti.
Atha kho so bhikkhu tāya devatāya saṁvejito saṁvegamāpādīti.

~Vanasaṁyuttam samattam. ~

Tassuddānam--

Vivekaṁ Upaṭṭhānañca, Kassapagottena Sambahulā;

Ānando Anuruddho ca, Nāgadattañca Kulagharañī.
Vajjiputto ca Vesālī, Sajjhāyena Ayoniso;
Majjhānhikālamhi Pākatindriya, Padumapupphena cuddasa bhaveti.

[▲ top](#) [回目錄](#)

(S.10.1/I,206.)

(S.10.)(10) Yakkhasamyuttam 夜叉相應(12 suttas)

(S.10.1.) 1. Indakasuttam 因陀迦(夜叉:骨與肉何處來)

► 《雜阿含1300經》, 《別譯雜阿含298經》

235. Evarī me sutam--Ekarī samayam Bhagavā Rājagahe viharati Indakūte pabbate, indakassa yakkhassa bhavane. Atha kho Indako yakkho yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Rūparī na jīvanti vadanti Buddhā, katharī nvayam vindatimārī sarīram.
Kutassa aṭṭhīyakapiṇḍameti, katham nvayam sajjati gabbharasmin”ti.
“Paṭhamaram kalalarī hoti, kalalā hoti abbudarī;
Abbudā jāyate pesi, pesi nibbattatī ghano.
Ghanā pasākhā jāyanti, kesā lomā nakhāpi ca.
“Yañcassa bhuñjatī mātā, annam pānañca bhojanam;
Tena so tattha yāpeti, mātukucchigato naro”ti.

(S.10.2.Sakka) 2. Sakkanāmasuttam 釋名(夜叉:你不善教化他人)

► 《雜阿含577經》, 《別譯雜阿含162經》

236. Ekarī samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūte pabbate. Atha kho sakkanāmako yakkho yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Sabbaganthappahīnassa vippamuttassa te sato;
Samanassa na tam sādhu, yadaññamanusāsasi”ti.
“Yena kenaci vanñena, sarīvāso sakka jāyati;
Na tam arahati sappañño, manasā anukampitum.
“Manasā ce pasannena, yadaññamanusāsati;
Na tena hoti samyutto, yānukampā anuddayā”ti.

(S.10.3/I,207.)

(S.10.3.) 3. Sūcilmomasuttam 針毛(夜叉:貪瞋何因生)

► 《雜阿含1324經》, 《別譯雜阿含323經》, 《經集》Sn.2.5.

237. Ekarī samayam Bhagavā Gayāyam viharati Tañkitamañce Sūcilmassa yakkhassa bhavane. Tena kho pana samayena kharo ca yakkho Sūcilmō ca yakkho Bhagavato avidūre atikkamanti. Atha kho Kharo yakkho Sūcilmaram yakkhañ etadavoca--“Eso samañō”ti! “Neso samañō, samañako eso”. “Yāva jānāmi yadi vā so samañō yadi vā pana so samañako”ti.

Atha kho Sūcilmō yakkho yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavato kāyam upanāmesi. Atha kho Bhagavā kāyam apanāmesi. Atha kho Sūcilmō yakkho Bhagavantam etadavoca--“Bhāyasi mām samañā”ti? “Na khvāham tam, āvuso, bhāyāmi; api ca te samphasso pāpako”ti. “Pañham tam, samañā pucchissāmi. Sace me na

byākarissasi, cittam vā te khipissāmi, hadayaṁ vā te phālessāmi, pādesu vā gahetvā pāragaṅgāya khipissāmī”ti. “Na khvāham tam, āvuso, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, yo me cittam vā khippeyya hadayaṁ vā phāleyya pādesu vā gahetvā pāragaṅgāya khippeyya; api ca tvam, āvuso, puccha yadā kaṅkhasi”ti. Atha kho Sūcilo mo yakkho Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--()

“Rāgo ca doso ca kutonidānā, aratī ratī lomahaṁso kutojā.

Kuto samuṭṭhāya manovitakkā, kumārakā dhaṅkamivossajanti”ti.

“Rāgo ca doso ca itonidānā, aratī ratī lomahaṁso itojā.

Ito samuṭṭhāya manovitakkā, kumārakā dhaṅkamivossajanti.

“Snehaṁ attasambhūtā, nigrodhasseva khandhajā;

Puthū visattā kāmesu, māluvāva vitatā vane.

(S.10.4./I,208.)“Ye narī pajānanti yatonidānam, te narī vinodenti suṇohi yakkha.

Te duttaram oghamimam taranti, atiṇṇapubbaṁ apunabbhavāyā”ti.

(S.10.4.) 4. Mañibhaddasuttam 摩尼跋陀(夜叉:正念人幸福)

► 《雜阿含1319經》, 《別譯雜阿含318經》

238. Ekam samayam Bhagavā Magadhesu viharati Maṇimālike cetiye Mañibhaddassa yakkhassa bhavane. Atha kho Mañibhaddo yakkho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Satīmato sadā bhaddam, satimā sukhamedhati;

Satīmato suve seyyo, verā ca parimuccati”ti.

“Satīmato sadā bhaddam, satimā sukhamedhati;

Satīmato suve seyyo, verā na parimuccati.

“Yassa sabbamahorattam, ahimsāya rato mano;

Mettam so sabbabhūtesu, veraṁ tassa na kenaci”ti.

(S.10.5.) 5. Sānusuttam 左奴(女,為夜叉所魅惑)

► 《雜阿含1325經》, 《別譯雜阿含324經》

239. Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññatarissā upāsikāya Sānu nāma putto yakkhena gahito hoti. Atha kho sā upāsikā paridevamānā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Cātuddasiṁ pañcadasim, yā ca pakkhassa aṭṭhamī.

Pāṭīhāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgatam.

“Uposatham upañasantī, brahmacariyam caranti ye;

Na tehi yakkhā kīlanti, iti me arahataṁ sutam.

Sā dāni ajja passāmi, yakkhā kīlanti sānunā”ti.

“Cātuddasiṁ pañcadasim, yā ca pakkhassa aṭṭhamī;

Pāṭīhāriyapakkhañca, aṭṭhaṅgasusamāgatam.

(S.10.5./I,209.) Uposatham upavasanti, brahmacariyam caranti ye.

“Na tehi yakkhā kīlanti, sāhu te arahataṁ sutam;

Sānunā pabuddham vajjāsi, yakkhānam vacanam idam.

Mākāsi pāpakanā kammam, āvi vā yadi vā roho.

“Sace ca pāpakanā kammam, karissasi karosi vā.

Na te dukkhā pamutyatthi, uppaccāpi palāyato”ti.

“Matām vā amma rodanti, yo vā jīvām na dissati;
Jīvantām amma passantī, kasmā mām amma rodasi”ti.
“Matām vāutta rodanti, yo vā jīvām na dissati;
Yo ca kāme cajitvāna, punarāgacchate idha.
Tam vāpiutta rodanti, puna jīvām mato hi so.
“Kukkulā ubbhato tāta, kukkulām patitumicchasi;
Narakā ubbhato tāta, narakaṁ patitumicchasi.
“Abhidhāvatha bhaddante, kassa ujjhāpayāmase;
Ādittā nīhatām bhaṇḍām, puna ḍayhitumicchasi”ti.

(S.10.6.) 6. Piyaṅkarasuttām 夜叉童子(行善戒脫鬼胎)

► 《雜阿含1321經》, 《別譯雜阿含320經》

240. Ekaṁ samayam āyasmā Anuruddho Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Anuruddho rattiya paccūsasamayam paccutṭhāya dhammapadāni bhāsatī. Atha kho Piyaṅkaramātā yakkhinī puttakām evam tosesi--

“Mā saddam kari piyaṅkara, bhikkhu dhammapadāni bhāsatī;
Api ca dhammapadarām vijāniya, paṭipajjema hitāya no siyā.
“Pāñesu ca samyamāmase, sampajānamusā na bhaṇāmase;
Sikkhema susīlyamattano, api muccema pisācayoniyā”ti.

(S.10.7.) 7. Punabbasusuttām 富那婆敷(子夫雖可愛,不能脫苦惱)

► 《雜阿含1322經》, 《別譯雜阿含321經》

241. Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. (S.10.7.I,210.) Tena kho pana samayena Bhagavā bhikkhū nibbānapaṭisamuyuttāya dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahamseti. Te ca bhikkhū atṭhiṁ katvā manasi katvā sabbacetasa samannāharitvā ohitasotā dhammarām suṇanti. Atha kho Punabbasumātā yakkhinī puttakē evam tosesi--

“Tunhī uttarike hohi, tunhī hohi punabbasu;
Yāvāharām Buddhaseṭṭhassa, dhammarām sossāmi satthuno.
“Nibbānam Bhagavā āha, sabbaganthappamocanām;
Ativelā ca me hoti, asmiṁ dhamme piyāyanā.
“Piyo loke sakoutto, piyo loke sako pati;
Tato piyatarā mayharām, assa dhammassa magganā.
“Na hi putto pati vāpi, piyo dukkhā pamocaye;
Yathā saddhammassavanām, dukkhā moceti pāñinām.
“Loke dukkhaparetaśmīm, jarāmaraṇasāmyute;
Jarāmaraṇamokkhāya, yam dhammarām abhisambudham.
Tam dhammarām sotumicchāmi, tunhī hohi punabbasū”ti.
“Ammā na byāharissāmi, tunhībhūtāyamuttarā;
Dhammameva nisāmehi, saddhammassavanām sukharām.
Saddhammassa anaññāya, ammā dukkharām carāmase.
“Esa devamanussānām, sammūlhānām pabhaṅkaro;
Buddho antimasārīro, dhammarām deseti cakkhumā”ti.
“Sādhū kho paṇḍito nāma, putto jāto uresayo;
Putto me Buddhaseṭṭhassa, dhammarām suddham piyāyati.

“Punabbasu sukhī hohi, ajjāhamhi samuggatā;
Ditthāni ariyasaccāni, uttarāpi sunātu me”ti.

(S.10.8.) 8. Sudattasuttam 須達多(長者拜見世尊)

► 《雜阿含592經》, 《別譯雜阿含186經》

242. Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Sītavane. Tena kho pana samayena Anāthapiṇḍiko gahapati Rājagahaṁ anuppatto hoti kenacideva karaṇīyena. Assosi kho Anāthapiṇḍiko gahapati--“Buddho kira loke uppanno”ti. Tāvadeva ca pana Bhagavantam dassanāya upasaṅkamitukāmo hoti. (S.10.8.I,211.) Athassa Anāthapiṇḍikassa gahapatissa etadahosi--“Akālo kho ajja Bhagavantam dassanāya upasaṅkamitum. Sve dānāhaṁ kālena Bhagavantam dassanāya gamissām”ti Buddhagatāya satiyā nipajji. Rattiyā sudam tikkhattum vuṭṭhāsi pabhātanti maññamāno. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena sivathikadvāram tenupasaṅkami. Amanussā dvāram vivariṁsu. Atha kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nagaramhā nikhamantassa āloko antaradhāyi, andhakāro pāturahosi, bhayaṁ chambhitattam lomahaṁso udapādi, tatova puna nivattitukāmo ahosi. Atha kho Sivako yakkho antarahito saddamanussāvesi--

“Satam̄ hatthī satam̄ assā, satam̄ assatarīrathā;
Satam̄ kaññāsahassāni, āmukkamaṇikundalā.
Ekassa padavītihārassa, kalam̄ nāgganti solasiṁ.
“Abhikkama gahapati, abhikkama gahapati;
Abhikkamanam̄ te seyyo, no paṭikkamanan”ti.

Atha kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa andhakāro antaradhāyi, āloko pāturahosi, yam ahosi bhayaṁ chambhitattam lomahaṁso, so paṭippassambhi. Dutiyampi kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa āloko antaradhāyi, andhakāro pāturahosi, bhayaṁ chambhitattam lomahaṁso udapādi, tatova puna nivattitukāmo ahosi. Dutiyampi kho Sivako yakkho antarahito saddamanussāvesi--

“Satam̄ hatthī satam̄ assā...pe... kalam̄ nāgganti solasiṁ.
“Abhikkama gahapati, abhikkama gahapati;
Abhikkamanam̄ te seyyo, no paṭikkamanan”ti.

Atha kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa andhakāro antaradhāyi āloko pāturahosi, yam ahosi bhayaṁ chambhitattam lomahaṁso, so patippassambhi. Tatiyampi kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa āloko antaradhāyi, andhakāro pāturahosi, bhayaṁ chambhitattam lomahaṁso udapādi, tatova puna nivattitukāmo ahosi. Tatiyampi kho Sivako yakkho antarahito saddamanussāvesi--

“Satam̄ hatthī satam̄ assā...pe... kalam̄ nāgganti solasiṁ.
“Abhikkama gahapati, abhikkama gahapati;
Abhikkamanam̄ te seyyo, no paṭikkamanan”ti.

Atha kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa andhakāro (S.10.8.I,212.) antaradhāyi, āloko pāturahosi, yam ahosi bhayaṁ chambhitattam lomahaṁso, so patippassambhi. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena sītavanam̄ yena Bhagavā tenupasaṅkami.

Tena kho pana samayena Bhagavā rattiyā paccūsasamayaṁ paccuṭṭhāya abbhokāse caṅkamati. Addasā kho Bhagavā Anāthapiṇḍikam̄ gahapatim̄ dūratova āgacchantaṁ. Disvāna caṅkamā orohitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā Anāthapiṇḍikam̄ gahapatim̄ etadavoca--“Ehi Sudattā”ti. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati, nāmena marū Bhagavā ālapatīti, haṭṭho udaggo tattheva Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavantam̄ etadavoca--“Kacci, bhante, Bhagavā sukhamasayitthā”ti?

“Sabbadā ve sukham seti, brāhmaṇo parinibbuto;
 Yo na limpati kāmesu, sītibhūto nirūpadhi.
 “Sabbā āsattiyo chetvā, vineyya hadaye daram;
 Upasanto sukham seti, santim pappuyya cetasa”ti.

(S.10.9.) 9. Paṭhamasukkāsuttam (夜叉呼籲親近)叔迦羅(比丘尼) (1)

► 《雜阿含1327經》, 《別譯雜阿含327經》

243. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Sukkā bhikkhunī mahatiyā parisāya parivutā dhammarām deseti. Atha kho Sukkāya bhikkhuniyā abhippasanno yakkho Rājagahe rathikāya rathikam siṅghātakena siṅghātakam upasaṅkamitvā tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--
 “Kim me katā Rājagahe manussā, madhupītāva seyare;
 Ye sukkām na payirupāsanti, desentim amatarām padarām.
 “Tañca pana appatīvānīyam, asecanakamojavam;
 Pivanti maññe sappaññā, valāhakamiva panthagū”ti.

(S.10.10.) 10. Dutiyasukkāsuttam (夜叉呼籲親近)叔迦羅(比丘尼) (2)

► 《雜阿含1327經》, 《別譯雜阿含327經》

244. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. (S.10.10.I,213.) Tena kho pana samayena aññataro upāsako Sukkāya bhikkhuniyā bhojanam adāsi. Atha kho Sukkāya bhikkhuniyā abhippasanno yakkho Rājagahe rathikāya rathikam siṅghātakena siṅghātakam upasaṅkamitvā tāyam velāyam imam gātham abhāsi--
 “Puññam vata pasavi bahum, sappañño vatāyam upāsako;
 Yo sukkāya adāsi bhojanam, sabbaganthehi vippamuttiyā”ti.

(S.10.11.) 11. Cīrāsuttam (夜叉呼籲親近)毘羅(比丘尼)

► 《雜阿含1328經》, 《別譯雜阿含326經》

245. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena aññataro upāsako Cīrāya bhikkhuniyā cīvaraṁ adāsi. Atha kho Cīrāya bhikkhuniyā abhippasanno yakkho Rājagahe rathikāya rathikam siṅghātakena siṅghātakam upasaṅkamitvā tāyam velāyam imam gātham abhāsi--
 “Puññam vata pasavi bahum, sappañño vatāyam upāsako.

Yo cīrāya adāsi cīvaraṁ, sabbayogehi vippamuttiyā”ti.

(S.10.12.Ālavam) 12. Ālavakasuttam 阿羅毘(夜叉四度呼世尊進出)

► 《雜阿含1326經》, 《別譯雜阿含325經》, 《經集》Sn.1.10.

246. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā ālaviyam viharati Ālavakassa yakkhassa bhavane. Atha kho Ālavako yakkho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--“Nikkhama, samañā”ti. “Sādhāvuso”ti Bhagavā nikkhami. “Pavisa, samañā”ti. “Sādhāvuso”ti Bhagavā pāvisi. Dutiyampi kho Ālavako yakkho Bhagavantam etadavoca--“Nikkhama, samañā”ti. “Sādhāvuso”ti Bhagavā nikkhami. “Pavisa, samañā”ti. “Sādhāvuso”ti Bhagavā pāvisi. (S.10.12.I,214.) Tatiyampi kho Ālavako yakkho Bhagavantam etadavoca “Nikkhama, samañā”ti.

“Sādhāvuso”ti Bhagavā nikhami. “Pavisa, samanā”ti. “Sādhāvuso”ti Bhagavā pāvisi. Catutthampi kho Ālavako yakkho Bhagavantam etadavoca--“Nikkhama, samanā”ti. “Na khvāham tam, āvuso, nikhamissāmi. Yam te karaṇīyam tam karohi”ti. “Pañham tam, samanā, pucchissāmi. Sace me na byākarissasi, cittam vā te khipissāmi, hadayam vā te phālessāmi, pādesu vā gahetvā pāragaṅgāya khipissāmī”ti. “Na khvāham tam, āvuso, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, ye me cittam vā khippeyya hadayam vā phāleyya, pādesu vā gahetvā pāragaṅgāya khippeyya. Api ca tvarī, āvuso, puccha yadā kaṇkhasī”ti.

“Kiṁśūdha vittam purisassa setṭhami, kiṁsu suciṇṇam sukhamāvahāti.

Kiṁsu have sādutaram rasānam, kathamjīvīm jīvitamāhu setṭhan”ti.

“Saddhīdha vittam purissa setṭhami, dhammo suciṇṇo sukhamāvahāti.

Saccam have sādutaram rasānam, paññājīvīm jīvitamāhu setṭhan”ti.

“Katham̄su tarati ogham, katham̄su tarati aṇṇavam;

Katham̄su dukkhamacceti, katham̄su parisujjhati”ti.

“Saddhāya tarati ogham, appamādena aṇṇavam;

Vīriyena dukkhamacceti, paññāya parisujjhati”ti.

“Katham̄su labhate paññam, katham̄su vindate dhanam;

Katham̄su kittim pappoti, katham̄ mittāni ganthati.

Asmā lokā param lokam, katham̄ pecca na socati”ti.

“Saddhāno arahatarī, dhammarī nibbānapattiyā;

Sussūsam labhate paññam, appamatto vicakkhaṇo.

(S.10.12./I,215.) “Patirūpakārī dhuravā, utthātā vindate dhanam;

Saccena kittim pappoti, dadam mittāni ganthati.

Asmā lokā param lokam, evam̄ pecca na socati.

“Yassete caturo dhammā, saddhassa gharamesino;

Saccam̄ dammo dhami cāgo, sa ve pecca na socati.

“Ingha aññepi pucchassu, puthū samanabrahmaṇe;

Yadi saccā dhammā cāgā, khantyā bhiyyodha vijjatī”ti.

“Katham̄ nu dāni puccheyyaṁ, puthū samanabrahmaṇe;

Yoham̄ ajja pajānāmi, yo attho samparāyiko.

“Atthāya vata me Buddha, vāsāyālavimāgamā;

Yoham̄ ajja pajānāmi, yatha dinnam mahapphalam.

“So aham̄ vicarissāmi, gāmā gāmarī purā puram;

Namassamāno sambuddham, dhammassa ca sudhammatan”ti.

~Yakkhasamayuttam samattam. ~

Tassuddānam--

Indako sakka Sūci ca, Mañibhaddo ca Sānu ca;

Piyañkara Punabbasu Sudatto ca, dve Sukkā Cīra-Ālavīti dvādasā.

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.11.1./I,216.)

(S.11.)(11) Sakkasamayuttam 帝釋相應(25 suttas)

1. Pathamavaggo 第一〔帝釋〕品

(S.11.1.) (1) Suvīrasuttam 須毘羅(天子迎討阿修羅)

► 《雜阿含1114經》, 《別譯雜阿含43經》

247. Evarā me sutām--Ekarā samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyām viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Bhūtapubbarām, bhikkhave, asurā deve abhiyāṁsu. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Suvīram devaputtam āmantesi--‘Ete, tāta Suvīra, asurā deve abhiyanti. gaccha, tāta Suvīra, asure paccuyyāhī’ti. ‘Evarā bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Suvīro devaputto Sakkassa devānamindassa paṭissutvā pamādaṁ āpādesi. Dutiyampi kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Suvīram devaputtam āmantesi--‘Ete, tāta Suvīra, asurā deve abhiyanti. gaccha, tāta Suvīra, asure paccuyyāhī’ti. ‘Evām bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Suvīro devaputto Sakkassa devānamindassa paṭissutvā dutiyampi pamādaṁ āpādesi. Tatiyampi kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Suvīram devaputtam āmantesi--‘Ete, tāta Suvīra, asurā deve abhiyanti. Gaccha, tāta Suvīra, asure paccuyyāhī’ti ‘Evām bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Suvīro devaputto Sakkassa devānamindassa paṭissutvā tatiyampi pamādaṁ āpādesi. (S.11.1./I,217.) Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Suvīram devaputtam gāthāya ajjhabhāsi--

“Anuṭṭhabhām avāyāmām, sukhamām yatrādhibhācchati;

Suvīra tattha gacchāhi, mañca tattheva pāpayā”ti.

“Alasvassa anuṭṭhātā, na ca kiccāni kāraye.

Sabbakāmasamiddhassa, tam me sakka varam disā”ti.

“Yatthālaso anuṭṭhātā, accantam sukhamedhati;

Suvīra tattha gacchāhi, mañca tattheva pāpayā”ti.

“Akammunā devasetṭha, sakka vindemu yām sukham;

Asokam anupāyāsarām, tam me sakka varam disā”ti.

“Sace atthi akammena, koci kvaci na jīvati;

Nibbānassa hi so maggo, Suvīra tattha gacchāhi.

Mañca tattheva pāpayā”ti.

“So hi nāma, bhikkhave, Sakko devānamindo sakam puññaphalam upajīvamāno devānarām tāvatimśānarām issariyādhipaccarām rajjarām kārente utṭhānavīriyassa vaṇṇavādī bhavissati. Idha kho tam, bhikkhave, sobhetha, yām tumhe evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitā samānā utṭhaheyyātha ghaṭeyyātha vāyameyyātha appattassa pattiyā anadhitassa adhigamāya, asacchikatassa sacchikiriyāyā”ti.

(S.11.2.) (2) Susīmasuttam 須師摩(天子迎討阿修羅)

248. Sāvatthiyām. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Bhūtapubbarām, bhikkhave, asurā deve abhiyāṁsu. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Susīmām devaputtam āmantesi--‘Ete, tāta Susīma, asurā deve abhiyanti. gaccha, tāta Susīma, asure paccuyyāhī’ti. ‘Evarā bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Susīmo devaputto Sakkassa devānamindassa paṭissutvā pamādaṁ āpādesi. (S.11.2./I,218.) Dutiyampi kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Susīmām devaputtam āmantesi...pe...

dutiyampi pamādaṁ āpādesi. Tatiyampi kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Susīmam devaputtarām āmantesi...pe... tatiyampi pamādaṁ āpādesi. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Susīmam devaputtarām gāthāya ajjhabhāsi--

“Anuṭṭhabharām avāyāmam, sukhamān yatrādhigacchati;
Susīma tattha gacchāhi, mañca tattheva pāpayā”ti.
“Alasvassa anuṭṭhātā, na ca kiccāni kāraye.
Sabbakāmasamiddhassa, tam me Sakka varam disā”ti.
“Yatthālaso anuṭṭhātā, accantaṁ sukhamedhati;
Susīma tattha gacchāhi, mañca tattheva pāpayā”ti.
“Akammunā devasetṭha, Sakka vindemu yam sukhā;
Asokām anupāyāsām, tam me sakka varām disā”ti.
“Sace atthi akamma, koci kvaci na jīvati;
Nibbānassa hi so maggo, Susīma tattha gacchāhi.
Mañca tattheva pāpayā”ti.

“So hi nāma, bhikkhave, Sakko devānamindo sakām puññaphalaṁ upajīvamāno devānaṁ tāvatiṁsānaṁ issariyādhipaccāraṁ rajjām kārento uṭṭhānavīriyassa vaṇṇavādī bhavissati. Idha kho tam, bhikkhave, sobhetha, yam tumhe evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitā samānā uṭṭhaheyyātha ghaṭeyyātha vāyameyyātha appattassa pattiya, anadhigatassa adhigamāya, asacchikatassa sacchikiriyāyā”ti.

(S.11.3.) (3) Dhajaggasuttaṁ (看)旗頂(除戰慄)

► 《雜阿含981經》, 《增壹阿含24.1經》

249. Sāvatthiyaṁ. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Bhūtapubbarām, bhikkhave, devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo deve tāvatiṁse āmantesi--

‘Sace, mārisā, devānaṁ saṅgāmagatānaṁ (S.11.3.I,219.) uppajjeyya bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahaṁso vā, mameva tasmiṁ samaye dhajaggam ullokeyyātha. Mamañhi vo dhajaggam ullokayataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahaṁso vā, so pahīyissati’.

‘No ce me dhajaggam ullokeyyātha, atha Pajapatissa devarājassa dhajaggam ullokeyyātha. Pajapatissa hi vo devarājassa dhajaggam ullokayataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahaṁso vā, so pahīyissati’.

‘No ce Pajapatissa devarājassa dhajaggam ullokeyyātha, atha Varuṇassa devarājassa dhajaggam ullokeyyātha. Varuṇassa hi vo devarājassa dhajaggam ullokayataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahaṁso vā, so pahīyissati’.

‘No ce Varuṇassa devarājassa dhajaggam ullokeyyātha, atha Īśānassa devarājassa dhajaggam ullokeyyātha. Īśānassa hi vo devarājassa dhajaggam ullokayataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahaṁso vā, so pahīyissatī’”ti.

“Tam kho pana, bhikkhave, Sakkassa vā devānamindassa dhajaggam ullokayataṁ, Pajapatissa vā devarājassa dhajaggam ullokayataṁ, Varuṇassa vā devarājassa dhajaggam ullokayataṁ, īśānassa vā devarājassa dhajaggam ullokayataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahaṁso vā, so pahīyethāpi nopi pahīyetha.

“Tam kissa hetu? Sakko hi, bhikkhave, devānamindo avītarāgo avītadoso avītamoho bhīru chambhī utrāsī palāyīti.

“Ahañca kho, bhikkhave, evam vadāmi--‘Sace tumhākam, bhikkhave, araññagatānam vā rukkhamūlagatānam vā suññāgāragatānam vā uppajjeyya bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahar̄mo vā, mameva tasmim samaye anussareyyātha--itipi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Mamañhi vo, bhikkhave, anussarataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahar̄mo vā, so pahīyissati.

(S.11.3./I,220.) “No ce mam anussareyyātha, atha dhammam anussareyyātha-- ‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sanditthiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī’ti. Dhammañhi vo, bhikkhave, anussarataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahar̄mo vā, so pahīyissati.

“No ce dhammam anussareyyātha, atha saṅgham anussareyyātha-- ‘suppaṭippanno Bhagavato sāvakasaṅgho ujuppatippanno Bhagavato sāvakasaṅgho nāyappaṭippanno Bhagavato sāvakasaṅgho sāmīcippaṭippanno Bhagavato sāvakasaṅgho, yadidam cattāri purisayugāni attha purisapuggalā esa Bhagavato sāvakasaṅgho, āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhettaṁ lokassā’ti. Saṅghañhi vo, bhikkhave, anussarataṁ yam bhavissati bhayaṁ vā chambhitattam vā lomahar̄mo vā, so pahīyissati.

“Tam kissa hetu? Tathāgato hi, bhikkhave, Arahaṁ Sammāsambuddho Vītarāgo vītadoso vītamoho abhīru acchambhī anutrāsī apalāyī’ti. Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Araññe rukkhamūle vā, suññāgāreva bhikkhavo;
Anussaretha sambuddham, bhayaṁ tumhāka no siyā.
“No ce Buddham sareyyātha, lokajettham narāsabham;
Atha dhammam sareyyātha, niyyānikam sudesitam.
“No ce dhammam sareyyātha, niyyānikam sudesitam;
Atha saṅgham sareyyātha, puññakkhettaṁ anuttaram.
“Evaṁ Buddham sarantānam, dhammam saṅghañca bhikkhavo;
Bhayaṁ vā chambhitattam vā, lomahar̄mo na hessatī’ti.

(S.11.4.) (4) Vepacittisuttam 吠波質底(阿修羅王敗)

►《雜阿含1110經》，《別譯雜阿含39經》，《增壹阿含34.8經》

250. Sāvatthinidānam.

(S.11.4./I,221.) “Bhūtapubbaṁ bhikkhave, devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo asure āmantesi--‘Sace, mārisā, devānam asurasaṅgāme samupabyūlhe asurā jineyyum devā parājineyyum, yena nam Sakkaṁ devānamindam kāñṭhapañcamehi bandhanehi bandhitvā mama santike āneyyātha asurapurān’ti. Sakkopi kho, bhikkhave, devānamindo deve tāvatirinse āmantesi--‘sace, mārisā, devānam asurasaṅgāme samupabyūlhe devā jineyyum asurā parājineyyum, yena nam Vepacittim asurindam kāñṭhapañcamehi bandhanehi bandhitvā mama santike āneyyātha sudhammasabhan”’ti. Tasmim kho pana, bhikkhave, saṅgāme devā jiniṁsu asurā parājiniṁsu. Atha kho, bhikkhave, devā tāvatirinsā Vepacittim asurindam kāñṭhapañcamehi bandhanehi bandhitvā Sakkassa devānamindassa santike ānesum sudhammasabham. Tatra sudam, bhikkhave, Vepacitti asurindo kāñṭhapañcamehi bandhanehi baddho Sakkaṁ devānamindam sudhammasabham pavisantañca nikhamantañca asabbhāhi pharusāhi vācāhi akkosati paribhāsatī. Atha kho, bhikkhave,

Mātali saṅgāhako Sakkam devānamindam gāthāhi ajjhabhāsi--

“Bhayā nu maghavā sakka, dubbalyā no titikkhasi;
Suṇanto pharusam vācam, sammukhā Vepacittino”ti.

“Nāham bhayā na dubbalyā, khamāmi Vepacittino.

Kathañhi mādiso viññū, bālena paṭisamāyuje”ti.

“Bhiyyo bālā pabhijjeyyūm, no cassa paṭisedhako;
Tasmā bhusena dañdena, dhīro bālam nisedhaye”ti.

“Etadeva aham maññe, bālassa paṭisedhanam;

Param saṅkupitam ñatvā, yo sato upasammati”ti.

“Etadeva titikkhāya, vajjam passāmi vāsava;

Yadā nam maññati bālo, bhayā myāyam titikkhati.

Ajjhāruhati dummedho, gova bhiyyo palāyinan”ti.

(S.11.4/I,222.) “Kāmañ maññatu vā mā vā, bhayā myāyam titikkhati.

Sadatthaparamā atthā, khantyā bhiyyo na vijjati.

“Yo have balavā anto, dubbalassa titikkhati;

Tamāhu paramam khantim, niccam khamati dubbalo.

“Abalam tam balam āhu, yassa bālabalam balam;

Balassa dhammaguttassa, paṭivattā na vijjati.

“Tasseva tena pāpiyo, yo kuddham paṭikujjhati;

Kuddham appaṭikujjhanto, saṅgāmarūjeti dujjayam.

“Ubhinnamattham carati, attano ca parassa ca;

Param saṅkupitam ñatvā, yo sato upasammati.

“Ubhinnam tikičchantānam, attano ca parassa ca.

Janā maññanti bāloti, ye dhammassa akovidā”ti.

“So hi nāma, bhikkhave, Sakko devānamindo sakam puññaphalam upajīvamāno devānam tāvatimsānam issariyādhipaccam rajjam kārente khantisoraccassa vaṇṇavādī bhavissati. Idha kho tam, bhikkhave, sobhetha yam tumhe evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitā samānā khamā ca bhaveyyātha soratā cā”ti.

(S.11.5.) (5) Subhāsitajayasuttam (帝釋)善語之勝利

►《雜阿含1109經》，《別譯雜阿含38經》

251. Sāvatthinidānam. “Bhūtapubbam, bhikkhave, devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo Sakkam devānamindam etadavoca--‘Hotu, devānaminda, subhāsitena jayo’ti. ‘Hotu, Vepacitti, subhāsitena jayo’ti. Atha kho, bhikkhave, devā ca asurā ca pārisajje ṭhapesum--‘Ime no subhāsitadubbhāsitam ājānissantī’ti. Atha kho, bhikkhave, Vepacittim asurindo Sakkam devānamindam etadavoca--‘Bhaṇa, devānaminda, gāthan’ti. Evam vutte, bhikkhave, Sakko devānamindo Vepacitti asurindam etadavoca--‘tumhe khvettha, Vepacitti, pubbadevā. Bhaṇa, Vepacitti, gāthan’ti. (S.11.5/I,223.) Evam vutte, bhikkhave, Vepacitti asurindo imam gātham abhāsi--

“Bhiyyo bālā pabhijjeyyūm, no cassa paṭisedhako;

Tasmā bhusena dandena, dhīro bālam nisedhaye”ti.

“Bhāsitāya kho pana, bhikkhave, Vepacittinā asurindena gāthāya asurā anumodiṁsu, devā tuṇhī ahesum. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo Sakkam devānamindam etadavoca--‘Bhaṇa, devānaminda, gāthan’ti. Evam vutte, bhikkhave, Sakko devānamindo imam gātham abhāsi--

“Etadeva aham maññe, bälassa paṭisedhanam;
Param saṅkupitam ñatvā, yo sato upasammati”ti.

“Bhāsitāya kho pana, bhikkhave, Sakkena devānamindena gāthāya, devā anumodiṁsu, asurā tuṇhī ahesum. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Vepacittim asurindam etadavoca--‘Bhaṇa, Vepacitti, gāthan’ti. Evam vutte, bhikkhave, Vepacitti asurindo imam gātham abhāsi--

“Etadeva titikkhāya, vajjam passāmi vāsava;
Yadā nam maññati bālo, bhayā myāyam titikkhati.
Ajjhāruhati dummedho, gova bhiyyo palāyin”ti.

“Bhāsitāya kho pana, bhikkhave, Vepacittinā asurindena gāthāya asurā anumodiṁsu, devā tuṇhī ahesum. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo Sakkam devānamindam etadavoca--‘Bhaṇa, devānaminda, gāthan’ti. Evam vutte, bhikkhave, Sakko devānamindo imā gāthāyo abhāsi--

“Kāmam maññatu vā mā vā, bhayā myāyam titikkhati;
Sadatthaparamā atthā, khantyā bhiyyo na vijjati.

“Yo have balavā santo, dubbalassa titikkhati;
Tamāhu paramam khantiṁ, niccam khamati dubbalo.

“Abalam tam balam āhu, yassa bālabalam balam;
Balassa dhammadguttassa, paṭivattā na vijjati.

“Tasseva tena pāpiyo, yo kuddham paṭikujjhati;
Kuddham appaṭikujjhanto, saṅgāmam jeti dujjayam.

“Ubhinnamattham carati, attano ca parassa ca;
Param saṅkupitam ñatvā, yo sato upasammati.

(S.11.5/I,224.) “Ubhinnam tikičchantānam, attano ca parassa ca.

Janā maññanti bāloti, ye dhammassa akovidā”ti.

“Bhāsitāsu kho pana, bhikkhave, Sakkena devānamindena gāthāsu, devā anumodiṁsu, asurā tuṇhī ahesum. Atha kho, bhikkhave, devānañca asurānañca pārisajjā etadavocum--‘Bhāsitā kho Vepacittinā asurindena gāthāyo. Tā ca kho sadaṇḍāvacarā sasatthāvacarā, iti bhaṇdanam iti viggaho iti kalaho. Bhāsitā kho Sakkena devānamindena gāthāyo. Tā ca kho adanḍāvacarā asatthāvacarā, iti abhaṇdanam iti aviggaho iti akalaho. Sakkassa devānamindassa subhāsitena jayo’ti. Iti kho, bhikkhave Sakkassa devānamindassa subhāsitena jayo ahosi”ti.

(S.11.6.) (6) Kulāvakasuttam 鳥巢(諸天戰敗)

►《雜阿含1222經》，《別譯雜阿含49經》

252. Sāvatthiyari. “Bhūtapubbam, bhikkhave, devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Tasmiṁ kho pana, bhikkhave, saṅgāme asurā jinimsu devā parājinimsu. Parājitat ca kho, bhikkhave, devā apāyāṁsveva uttarenamukhā, abhiyāṁsveva ne asurā. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Mātali saṅgāhakam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kulāvakā Mātali simbalismim, isāmukhena parivajjayassu.

Kāmam cajāma assuresu pāṇam, māyime dijā vikulāvakā ahesun”ti.

“Evambhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako Sakkassa devānamindassa paṭissutvā sahassayuttam ājaññaratham paccudāvattesi. Atha kho, bhikkhave, asurānām etadahosi--‘Paccudāvatto kho dāni Sakkassa devānamindassa sahassayutto (S.11.6/I,225.) ājaññaratho Dutiyampi kho devā asurehi saṅgāmessantīti bhītā asurapurameva pāvisim̄su. Iti kho, bhikkhave, Sakkassa devānamindassa

dhammena jayo ahosī”ti.

(S.11.7.) (7) Nadubbhiyasuttam (帝釋:即使對敵也)無譖詐

► 《雜阿含1120經》, 《別譯雜阿含48經》

253. Sāvatthiyam. “Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, Sakkassa devānamindassa rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Yopi me assa supaccatthiko tassapāharī na dubbheyyan’ti. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo Sakkassa devānamindassa cetasā cetoparivitakkamaññāya yena Sakko devānamindo tenupasaṅkami. Addasā kho, bhikkhave, Sakko devānamindo Vepacittim asurindam dūratova āgacchantam. Disvāna Vepacittim asurindam etadavoca--‘tiṭṭha, Vepacitti, gahitosī”ti.

“Yadeva te, mārisa, pubbe cittam, tadeva tvam mā pajahāsi”ti.

“Sapassu ca me, Vepacitti, adubbhāyā”ti.

“Yam musā bhaṇato pāpaṁ, Yam pāpaṁ ariyūpavādino;

Mittadduno ca Yam pāpaṁ, Yam pāpaṁ akataññuno.

Tameva pāpaṁ phusatu, yo te dubbhe sujampati”ti.

(S.11.8.) (8) Verocana-asurindasuttam (帝釋與)毘留奢那阿修羅王

► 《雜阿含1119經》, 《別譯雜阿含50經》

254. Sāvatthiyam Jetavane. Tena kho pana samayena Bhagavā divāvihāragato hoti paṭisallīno. Atha kho Sakko ca devānamindo Verocano ca asurindo yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā paccekam dvārābhārī nissāya atṭham̄su. Atha kho Verocano asurindo Bhagavato santike imam gāthām abhāsi--

“Vāyametheva puriso, yāva athassa nippadā;

Nippphanasobhano attho, verocanavaco idan”ti.

(S.11.8./I,226.) “Vāyametheva puriso, yāva athassa nippadā;

Nippphanasobhano attho, khantyā bhiyyo na vijjati”ti.

“Sabbe sattā atthajātā, tattha tattha yathārahā;

Saṁyogaparamā tveva, sambhogā sabbapāṇinām.

Nippphanasobhano attho, verocanavaco idan”ti.

“Sabbe sattā atthajātā, tattha tattha yathārahā;

Saṁyogaparamā tveva, sambhogā sabbapāṇinām.

Nippphanasobhano attho, khantyā bhiyyo na vijjati”ti.

(S.11.9. Issyo araññakā) (9) Araññāyatana-isisuttam 森林諸仙(體臭,諸天不厭)

► 《雜阿含1115經》, 《別譯雜阿含44經》

255. Sāvatthiyam. “Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, sambahulā isayo sīlavanto kalyāṇadhammā araññāyatane paññakuṭīsu sammanti. Atha kho, bhikkhave, Sakko ca devānamindo Vepacitti ca asurindo yena te isayo sīlavanto kalyāṇadhammā tenupasaṅkamim̄su. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo paṭaliyo upāhanā ārohitvā khaggam olaggetvā chattena dhāriyamānenā aggadvārena assamam pavisitvā te isayo sīlavante kalyāṇadhamme apabyāmato karitvā atikkami. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo paṭaliyo upāhanā orohitvā khaggam aññesam datvā chattam apanāmetvā dvāreneva assamam pavisitvā te isayo sīlavante kalyāṇadhamme anuvātarī pañjaliko namassamāno atṭhāsi”. Atha kho, bhikkhave, te isayo sīlavanto kalyāṇadhammā Sakkam

devānamindam gāthāya ajjhabhāsiṁsu--

“Gandho isīnam ciradikkhitānam, kāyā cuto gacchati mālutena.

Ito paṭikkamma sahassanetta, gandho isīnam asuci devarājā”ti.

“Gandho isīnam ciradikkhitānam, kāyā cuto gacchatu mālutena,
Sucitrapupphaṁ sirasmiṁva mālāṁ.

(S.11.9./I,227.) Gandham etam paṭikañkhāma bhante, na hettha devā paṭikūlasaññino”ti.

(S.11.10. Issyo Samuddakā) (10) Samuddakasuttaṁ 海邊仙人(善有善報,惡有惡報)

► 《雜阿含1115經》, 《別譯雜阿含44經》

256. Sāvatthiyāṁ. “Bhūtapubbam, bhikkhave, sambahulā isayo sīlavanto kalyāṇadhammā samuddatīre paññakuṭīsu sammanti. Tena kho pana samayena devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Atha kho, bhikkhave, tesam isīnam sīlavantānam kalyāṇadhammānam etadahosi--‘Dhammadikā kho devā, adhammadikā asurā. Siyāpi no asurato bhayaṁ. Yaṁnūna mayam sambaraṁ asurindam upasaṅkamitvā abhayadakkhiṇam yaceyyāmā”ti. “Atha kho, bhikkhave, te isayo sīlavanto kalyāṇadhammā--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--samuddatīre paññakuṭīsu antarahitā sambarassa asurindassa sammukhe pāturahesum. Atha kho, bhikkhave, te isayo sīlavanto kalyāṇadhammā sambaraṁ asurindam gāthāya ajjhabhāsiṁsu--

“Isayo sambaraṁ pattā, yācanti abhayadakkhiṇam;
Kāmāñkaro hi te dātum, bhayassa abhayassa vā”ti.

“Isīnam abhayam natthi, duṭṭhānam sakkasevinam;
Abhayam yācamānānam, bhayameva dadāmi vo”ti.

“Abhayam yācamānānam, bhayameva dadāsi no;
Paṭiggañhāma te etam, akkhayam hotu te bhayarā.

“Yādisam vapate bijam, tādisam harate phalam;
Kalyāṇakārī kalyāṇam, pāpakārī ca pāpakam.
Pavuttam tāta te bijam, phalam paccanubhossasi”ti.

“Atha kho, bhikkhave, te isayo sīlavanto kalyāṇadhammā sambaraṁ asurindam abhisapitvā--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--sambarassa asurindassa sammukhe antarahitā samuddatīre paññakuṭīsu pāturahesum. (S.11.10./I,228.) Atha kho, bhikkhave, sambaro asurindo tehi isīhi sīlavantehi kalyāṇadhammehi abhisapito rattiya sudam tikkhattum ubbijjī”ti.

Pathamo vaggo.

Tassuddānaṁ--

Suvīram Susīmañceva, Dhajaggam Vepacittino;
Subhāśitarā jayañceva, Kulāvakam Nadubbhiyam.
Verocana Asurindo, Isayo araññakañceva.
Isayo ca samuddakāti.

2. Dutiyavaggo 第二〔帝釋〕品

(S.11.11. Devā諸天(1)) (1) Vatapadasuttam (執持七)禁戒足

►《雜阿含1104經》，《別譯雜阿含33經》

257. Sāvatthiyam. “Sakkassa, bhikkhave, devānamindassa pubbe manussabhūtassa satta vatapadāni samattāni samādinnāni ahesurī, yesam̄ samādinnattā Sakko sakkattām ajjhagā. Katamāni satta vatapadāni? ¹Yāvajīvam̄ mātāpettibharo assam̄, ²yāvajīvam̄ kule jetṭhāpacāyī assam̄, ³yāvajīvam̄ sañhavāco assam̄, ⁴yāvajīvam̄ apisuñnavāco assam̄, ⁵yāvajīvam̄ vigatamalamaccherena cetasā agāram̄ ajjhāvaseyyam̄ muttacāgo payatapāni vossaggarato yācayogo dānasamvibhāgarato, ⁶yāvajīvam̄ saccavāco assam̄, ⁷yāvajīvam̄akkodhano assam̄--sacepi me kodho uppajjeyya, khippameva nam̄ paṭivineyyan”ti. “Sakkassa, bhikkhave, devānamindassa pubbe manussabhūtassa imāni satta vatapadāni samattāni samādinnāni ahesurī, yesam̄ samādinnattā Sakko sakkattām ajjhagā”ti.

“Mātāpettibharam̄ jantum, kule jetṭhāpacāyinam̄;

Sañham̄ sakhilasambhāsam̄, pesuneyyappahāyinam̄.

“Maccheravinaye yuttam̄, saccam̄ kodhābhībhūm naram;

Tam̄ ve devā tāvatiṁsā, āhu sappuriso iti”ti.

(S.11.12.I,229.)

(S.11.12. Devā諸天(2)) (2) Sakkanāmasuttam 帝釋之名(2)

►《雜阿含1106經》，《別譯雜阿含35經》

258. Sāvatthiyam̄ Jetavane. Tatra kho Bhagavā bhikkhū etadavoca--“Sakko, bhikkhave, devānamindo pubbe manussabhūto samāno Magho nāma māṇavo ahosi, tasmā Maghavāti vuccati.

“Sakko, bhikkhave, devānamindo pubbe manussabhūto samāno pure dānam adāsi, tasmā Purindadoti vuccati.

“Sakko, bhikkhave, devānamindo pubbe manussabhūto samāno sakkaccaṁ dānam adāsi, tasmā Sakkoti vuccati.

“Sakko bhikkhave, devānamindo pubbe manussabhūto samāno āvasathām adāsi, tasmā Vāsavoti vuccati.

“Sakko, bhikkhave, devānamindo sahassampi atthānam̄ muhuttena cinteti, tasmā Sahassakkhoti vuccati.

“Sakkassa, bhikkhave, devānamindassa sujā nāma asurakaññā Pajapati, tasmā Sujampatīti vuccati.

“Sakko, bhikkhave, devānamindo devānam̄ tāvatiṁsānam̄ issariyādhipaccam̄ rajjaṁ kāreti, tasmā Devānamindoti vuccati.

“Sakkassa bhikkhave devānamindassa pubbe manussabhūtassa satta vatapadāni samattāni samādinnāni ahesurī, yesam̄ samādinnattā Sakko sakkattām ajjhagā. Katamāni satta vatapadāni? Yāvajīvam̄ mātāpettibharo assam̄, yāvajīvam̄ kule jetṭhāpacāyī assam̄, yāvajīvam̄ sañhavāco assam̄, yāvajīvam̄ apisuñnavāco assam̄, yāvajīvam̄ vigatamalamaccherena cetasā agāram̄ ajjhāvaseyyam̄ muttacāgo payatapāni vossaggarato yācayogo dānasamvibhāgarato, yāvajīvam̄ saccavāco assam̄, yāvajīvam̄akkodhano assam̄--sacepi me kodho uppajjeyya, khippameva nam̄ paṭivineyyan”ti. “Sakkassa, bhikkhave, devānamindassa pubbe manussabhūtassa imāni satta vatapadāni samattāni samādinnāni ahesurī, yesam̄ samādinnattā Sakko sakkattām ajjhagā”ti.

(S.11.12.I,230.) “Mātāpettibharam̄ jantum, kule jetṭhāpacāyinam̄.

Sañham̄ sakhilasambhāsam̄, pesuneyyappahāyinam̄.

“Maccheravinaye yuttam̄, saccam̄ kodhābhībhūm naram;

Tam ve devā tāvatiṁsā, āhu sappuriso itī”ti.

(S.11.13. Devā諸天(3)) (3) Mahālisuttam摩訶梨(:世尊曾否見帝釋)

►《雜阿含1105經》，《別譯雜阿含34經》，一卷本《雜阿含21經》

259. Evarī me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Atha kho Mahāli Licchavī yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho Mahāli Licchavī Bhagavantam etadavoca--

“Diṭṭho kho bhante, Bhagavatā Sakko devānamindo”ti?

“Diṭṭho kho me, Mahāli, Sakko devānamindo”ti.

“So hi nūna, bhante, sakkapatirūpako bhavissati. Duddaso hi, bhante, Sakko devānamindo”ti.

“Sakkañca khvāham, Mahāli, pajānāmi sakkakaraṇe ca dhamme, yesam dhammānaṁ samādinnattā Sakko sakkattam ajjhagā, tañca pajānāmi.

“Sakko, Mahāli, devānamindo pubbe manussabhūto samāno magho nāma māṇavo ahosi, tasmā maghavāti vuccati.

“Sakko, Mahāli, devānamindo pubbe manussabhūto samāno sakkaccaṁ dānam adāsi, tasmā Sakkoti vuccati.

“Sakko, Mahāli, devānamindo pubbe manussabhūto samāno pure dānam adāsi, tasmā purindadoti vuccati.

“Sakko, Mahāli, devānamindo pubbe manussabhūto samāno āvasatham adāsi, tasmā vāsavoti vuccati.

“Sakko, Mahāli, devānamindo sahassampi atthānam muhuttena cinteti, tasmā sahassakkhoti vuccati.

“Sakkassa Mahāli, devānamindassa sujā nāma asurakaññā Pajapati, tasmā sujampatī vuccati.

“Sakko, Mahāli, devānamindo devānam tāvatiṁsānam issariyādhipaccām rajjam kāreti, tasmā devānamindoti vuccati. (S.11.13.I,231.)

“Sakkassa, Mahāli, devānamindassa pubbe manussabhūtassa satta vatapadāni samattāni samādinnāni ahesum, yesam samādinnattā Sakko sakkattam ajjhagā. Katamāni satta vatapadāni? Yāvajīvam mātāpettibharo assam, yāvajīvam kule jetṭhāpacāyī assam, yāvajīvam sanhavāco assam, yāvajīvam apisuṇavāco assam, yāvajīvam vigatamalamaccherena cetasā agāram ajjhāvaseyyarī muttagāgo payatapāni vossaggarato yācayogo dānasāmīvibhāgarato, yāvajīvam saccavāco assam, yāvajīvam akkodhano assam--sacepi me kodho uppajeyya, khippameva nam paṭivineyyan”ti. “Sakkassa, Mahāli, devānamindassa pubbe manussabhūtassa imāni satta vatapadāni samattāni samādinnāni ahesum, yesam samādinnattā Sakko sakkattam ajjhaga”ti.

“Mātāpettibharām janturī, kule jetṭhāpacāyinām;

Sanhām sakhilasambhāsam, pesuṇeyyappahāyinām.

“Maccheravinaye yuttam, saccām kodhābhībhūm naram;

Tam ve devā tāvatiṁsā, āhu sappuriso itī”ti.

(S.11.14.) (4) Daliddasuttam 窮人(信法律等,死後生忉利天容光煥發)

►《雜阿含1223經》，《別譯雜阿含51經》

260. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū

Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, aññataro puriso imasmimiyeva Rājagahe manussadaliddo ahosi manussakapaṇo manussavarāko. So Tathāgatappavedite dhammadvinaye saddhaṁ samādiyi, sīlam samādiyi, sutam samādiyi, cāgam samādiyi, paññam samādiyi. So Tathāgatappavedite dhammadvinaye saddhaṁ samādiyitvā sīlam samādiyitvā sutam samādiyitvā cāgam samādiyitvā paññam samādiyitvā kāyassa bhedā param maraṇā(S.11.14./I,232.) sugatim saggam lokam upapajji devānam tāvatimśānam sahabyatam. So aññe deve atirocati vanṇena ceva yasasā ca. Tatra sudam, bhikkhave, devā tāvatimśā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti--‘Acchariyam vata bho, abbhutam vata bho! Ayañhi devaputto pubbe manussabhūto samāno manussadaliddo ahosi manussakapaṇo manussavarāko; so kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapano devānam tāvatimśānam sahabyatam. So aññe deve atirocati vanṇena ceva yasasā cā”ti.

“Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo deve tāvatimse āmantesi--‘Mā kho tumhe, mārisā, etassa devaputtassa ujjhāyittha. Eso kho, mārisā, devaputto pubbe manussabhūto samāno Tathāgatappavedite dhammadvinaye saddhaṁ samādiyi, sīlam samādiyi, sutam samādiyi, cāgam samādiyi, paññam samādiyi. So Tathāgatappavedite dhammadvinaye saddhaṁ samādiyitvā sīlam samādiyitvā sutam samādiyitvā cāgam samādiyitvā paññam samādiyitvā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapano devānam tāvatimśānam sahabyatam So aññe deve atirocati vanṇena ceva yasasā cā”ti. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo deve tāvatimse anunayamāno tāyam velāyam imā gāthāyo abhāsi--

“Yassa saddhā Tathāgate, acalā suppatiṭṭhitā;
Sīlañca yassa kalyāṇam, ariyakantam pasāmsitam.
“Saṅghe pasādo yassatthi, ujubhūtañca dassanam;
Adaliddoti tam āhu, amogham tassa jīvitam.
“Tasmā saddhañca sīlañca, pasādam dhammadassanam;
Anuyuñjetha medhāvī, saram Buddhāna sāsanam”ti.

(S.11.15.) (5) Rāmaṇeyyakasuttam 樂(帝釋:何處有樂土)

► 《法句經》Dhp.v.98.

261. Sāvatthiyam Jetavane. Atha kho Sakko devānamindo yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam thito kho Sakko devānamindo Bhagavantam etadavoca--“Kim nu kho, bhante, bhūmirāmaṇeyyakan”ti?

(S.11.15./I,233.) “Ārāmacetyā vanacetyā, pokkharañño sunimmitā.

Manussarāmaṇeyyassa, kalam nāgghanti solasim.

*“Gāme vā yadi vāraññe, ninne vā yadi vā thale;
Yattha arahanto viharanti, tam bhūmirāmaṇeyyakan”ti.

(S.11.16.) (6) Yajamānasuttam 供犧者(積來生功德,施僧有大果)

► 《雜阿含1224-5經》, 《別譯雜阿含52經》

262. Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Atha kho Sakko devānamindo yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam thito kho Sakko devānamindo Bhagavantam gāthāya ajjhahabāsi--

“Yajamānānam manussānam, puññapekkhāna pāṇinam;

Karotam opadhikam puññam, kattha dinnam mahapphalan”ti.

“Cattāro ca paṭipannā, cattāro ca phale ṭhitā;

Esa saṅgo ujubhūto, paññāsi lasamāhito.

“Yajamānānam manussānam, puññapekkhāna pāṇinam;

Karotam opadhikam puññam, saṅge dinnam mahapphalan”ti.

(S.11.17.) (7) Buddhavandanāsuttam 禮佛(帝釋與梵天立於世尊門側)

263. Sāvatthiyām Jetavane. Tena kho pana samayena Bhagavā divāvihāragato hoti paṭisallīno. Atha kho Sakko ca devānamindo brahmā ca Sahampati yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā paccekam dvārabāham nissāya atṭham̄su. Atha kho Sakko devānamindo Bhagavato santike imam gātham abhāsi--

“Uṭṭhehi vīra vijitasaṅgāma, pannabhāra anaṇa vicara loke.

Cittañca te suvimuttam, cando yathā pannarasāya rattin”ti.

(S.11.17.I,234.) “Na kho, devānaminda, Tathāgatā evam vanditabbā. Evañca kho, devānaminda, Tathāgatā vanditabbā--

“Uṭṭhehi vīra vijitasaṅgāma, satthavāha anaṇa vicara loke.

Desassu Bhagavā dhammaṁ, aññātāro bhavissantī”ti.

(S.11.18.) (8) Gahaṭṭhavandanāsuttam 帝釋之禮敬(具戒出家者.梵行在家人) (1)

► 《雜阿含1112經》, 《別譯雜阿含41經》

264. Sāvatthiyām. Tatra...pe... etadavoca--“Bhūtapubbam, bhikkhave, Sakko devānamindo Mātalim saṅgāhakam āmantesi--‘Yojehi, samma Mātali, sahassayuttam ājaññaratham. Uyyānabhūmim gacchāma subhūmim dassanāyā’ti. ‘Evam bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako sakkassa devānamindassa paṭissutvā sahassayuttam ājaññaratham yojetvā sakkassa devānamindassa paṭivedesi--‘Yutto kho te, mārisa, sahassayutto ājaññaratho. Yassa dāni kālam maññasī’’ti. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo vejayantapāsādā orohanto añjalim katvā sudam puthuddisā namassati. Atha kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako Sakkam devānamindam gāthāya ajjhabhāsi--

“Tam namassanti tevijjā, sabbe bhummā ca khattiyā;

Cattāro ca mahārājā, tidasā ca yasassino.

Atha ko nāma so yakkho, yam tvam sakka namassasī”ti.

“Marī namassanti tevijjā, sabbe bhummā ca khattiyā;

Cattāro ca mahārājā, tidasā ca yasassino.

“Ahañca sīlasampanne, cirarattasamāhite;

Sammāpabbajite vande, brahmacariyaparāyane.

“Ye gahaṭṭhā puññakarā, sīlavanto upāsakā;

Dhammena dārām posenti, te namassāmi Mātali”ti.

“Setṭhā hi kira lokasmim, ye tvam sakka namassasi;

Ahampi te namassāmi, ye namassasi vāsavā”ti.

“Idam vatvāna maghavā, devarājā sujampati;

Puthuddisā namassitvā, pamukho rathamāruhī”ti.

(S.11.19.I,235.)

(S.11.19.) (9) Satthāravandanāsuttam 帝釋之禮敬(2)

► 《雜阿含1111經》, 《別譯雜阿含40經》

265. Sāvatthiyām Jetavane. “Bhūtapubbam, bhikkhave, Sakko devānamindo

Mātaliṁ saṅgāhakam āmantesi--‘Yojehi, samma Mātali, sahassayuttam ājaññaratham, uyyānabhūmiṁ gacchāma subhūmiṁ dassanāyā’ti. ‘Evaṁ bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako Sakkassa devānamindassa paṭissutvā sahassayuttam ājaññaratham yojetvā sakkassa devānamindassa paṭivedesi ‘Yutto kho te, mārisa, sahassayutto ājaññaratho. Yassa dāni kālam maññasi”ti. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo vejayantapāsādā orohanto añjalim katvā sudam Bhagavantam namassati. Atha kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako Sakkam devānamindam gāthāya ajjhabhāsi--

“Yañhi devā manussā ca, tam namassanti vāsava;
Atha ko nāma so yakkho, yaṁ tvaṁ sakka namassasi”ti.
“Yo idha sammāsambuddho, asmiṁ loke sadevake;
Anomanāmarañ Satthārañ, tam namassāmi Mātali.
“Yesam rāgo ca doso ca, avijjā ca virājita;
Khīṇasavā arahanto, te namassāmi Mātali.
“Ye rāgadosavinayā, avijjāsamatikkamā;
Sekkhā apacayārāmā, appamattānusikkhare.
Te namassāmi Mātali”ti.
“Seṭṭhā hi kira lokasmim, ye tvaṁ sakka namassasi;
Ahampi te namassāmi, ye namassasi vāsavā”ti.
“Idam vatvāna maghavā, devarājā sujampati;
Bhagavantam namassitvā, pamukho rathamāruhī”ti.

(S.11.20.) (10) Saṅghavandanāsuttam 帝釋之禮敬(比丘眾) (3)

► 《雜阿含1113經》, 《別譯雜阿含42經》

266. Sāvatthiyam Jetavane. Tatra kho...pe... etadavoca--“Bhūtapubbarañ, bhikkhave, Sakko devānamindo Mātaliṁ saṅgāhakam āmantesi--‘Yojehi, samma Mātali, sahassayuttam ājaññaratham uyyānabhūmiṁ gacchāma subhūmiṁ dassanāyā’ti. (S.11.20.I,236.) ‘Evaṁ bhaddantavā’ti kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako Sakkassa devānamindassa paṭissutvā, sahassayuttam ājaññaratham yojetvā Sakkassa devānamindassa paṭivedesi--‘Yutto kho te, mārisa, sahassayutto ājaññaratho, yassa dāni kālam maññasi”ti. Atha kho, bhikkhave Sakko devānamindo vejayantapāsādā orohanto añjalim katvā sudam bhikkhusaṅgham namassati. Atha kho, bhikkhave, Mātali saṅgāhako Sakkam devānamindam gāthāya ajjhabhāsi--

“Tañhi ete namasseyyurñ, pūtidehasayā narā,
Nimuggā kuṇapamhete, khuppi pāsasamappitā.
“Kim nu tesam pihayasi, anāgārāna vāsava;
Ācārañ isinam brūhi, tam suñoma vaco tavā”ti.
“Etam tesam pihayāmi, anāgārāna Mātali;
Yamhā gāmā pakkamanti, anapekkhā vajanti te.
“Na tesam koṭhe openti, na kumbhi na kalopiyam.
Paraniṭhitamesānā, tena yāpenti subbatā.
“Sumantamantino dhīrā, tuṇhībhūtā samañcarā;
Devā viruddhā asurehi, puthu maccā ca Mātali.
“Aviruddhā viruddhesu, attadañdesu nibbutā;
Sādānesu anādānā, te namassāmi Mātali”ti.
“Seṭṭhā hi kira lokasmim, ye tvaṁ sakka namassasi;
Ahampi te namassāmi, ye namassasi vāsavā”ti.

“Idam vatvāna maghavā, devarājā sujampati;
Bhikkhusaṅgham namassitvā, pamukho rathamāruhī”ti.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Devā pana tayo vuttā, Daliddañca Rāmaṇeyyakam;
Yajamānañca Vandanā, tayo Sakkanamassanāti.

(S.11.21./I,237.)

3. Tatiyavaggo 第三〔帝釋〕品

(S.11.21.) (1) Chetvāsuttam 殺(忿最樂寢)

►《雜阿含1116經》,《別譯雜阿含45經》

267. Sāvatthiyām Jetavane. Atha kho Sakko devānamindo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhito kho Sakko devānamindo Bhagavantam gāthāya ajjhabhāsi--

“Kimsu chetvā sukham seti, kimsu chetvā na socati;
Kissassu ekadhammassa, vadham rocesi Gotama”ti.

“Kodham chetvā sukham seti, kodham chetvā na socati;
Kodhassa visamūlassa, madhuraggassa vāsava.

Vadham ariyā pasāmsanti, tañhi chetvā na socati”ti.

(S.11.22.) (2) Dubbaññiyasuttam 魄陋(小夜叉,坐帝釋之座)

►《雜阿含1107經》,《別譯雜阿含36經》,《增壹阿含45.5經》

268. Sāvatthiyām Jetavane. Tatra kho...pe... etadavoca--“Bhūtapubbarām, bhikkhave, aññataro yakkho dubbañño okoṭimako Sakkassa devānamindassa āsane nisinno ahosi. Tatra sudam, bhikkhave, devā tāvatiṁsā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti--‘Acchariyām vata bho, abbhutam vata, bho! Ayaṁ yakkho dubbañño okoṭimako Sakkassa devānamindassa āsane nisinno’”ti! Yathā yathā kho, bhikkhave, devā tāvatiṁsā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti, tathā tathā so yakkho abhirūpataro ceva hoti dassanīyataro ca pāsādikataro ca.

“Atha kho, bhikkhave, devā tāvatiṁsā yena Sakko devānamindo tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Sakkam devānamindam etadavocum--‘Idha te, mārisa, aññataro yakkho dubbañño okoṭimako Sakkassa devānamindassa āsane nisinno. Tatra sudam, mārisa, devā tāvatiṁsā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti--acchariyām vata, bho, abbhutam vata, bho! Ayaṁ yakkho dubbañño (S.11.22./I,238.) okotimako Sakkassa devānamindassa āsane nisinnoti. Yathā yathā kho, mārisa, devā ujjhāyanti khiyyanti vipācenti, tathā tathā so yakkho abhirūpataro ceva hoti dassanīyataro ca pāsādikataro cāti. So hi nūna, mārisa, kodhabhakkho yakkho bhavissatū””ti.

“Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo yena so kodhabhakkho yakkho tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekam̄sām uttarāsaṅgam karitvā dakkhiṇajāṇumāṇḍalam pathaviyām nihantvā yena so kodhabhakkho yakkho tenañjalim pañāmetvā tikkhattum nāmarām sāveti--‘Sakkohām mārisa, devānamindo, Sakkohām, mārisa, devānamindo’ti. Yathā yathā kho, bhikkhave, Sakko devānamindo nāmarām sāvesi, tathā tathā so yakkho dubbaññataro ceva ahosi okoṭimakataro ca. Dubbaññataro ceva hutvā okoṭimakataro ca

tatthevantaradhāyī”ti. Atha kho, bhikkhave, Sakko devānamindo sake āsane nisīditvā deve tāvatiṁse anunayamāno tāyām velāyām imā gāthāyo abhāsi--

“Na sūpahatacittomhi, nāvattena suvānayo;
Na vo cirāham kujjhāmi, kodho mayi nāvatiṭṭhati.
“Kuddhāham na pharusam brūmi, na ca dhammāni kittaye;
Sanniggaṇhāmi attānam, sampassam atthamattano”ti.

(S.11.23.Māyā) (3) Sambarimāyāsuttam (參婆羅)幻術(墮地獄)

► 《雜阿含1118經》, 《別譯雜阿含47經》

269. Sāvatthiyām....pe...Bhagavā etadavoca--“Bhūtapubbam, bhikkhave, Vepacitti asurindo ābādhiko ahosi dukkhito bālhalāno. Atha kho bhikkhave, Sakko devānamindo yena Vepacitti asurindo tenupasaṅkami gilānapucchako. Addasā kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo Sakkam devānamindam dūratova āgacchantam. Disvāna Sakkam devānamindam etadavoca--“Tikiccha mām devānamindā”ti. (S.11.23.I,239.) ‘Vācehi mām, Vepacitti, sambarimāyan’ti. ‘Na tāvāham vācemi, yāvāham, mārisa, asure paṭipucchāmī”ti. “Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo asure paṭipuccchi--‘Vācemahām, mārisā, Sakkam devānamindam sambarimāyan’ti? ‘Mā kho tvarī, mārisa, vācesi Sakkam devānamindam sambarimāyan”ti. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo Sakkam devānamindam gāthāya ajjhabhāsi--

“Māyāvī maghavā sakka, devarāja sujampati;
Upeti nirayaṁ ghoram, sambarova satam saman”ti.

(S.11.24.) (4) Accayasuttam 罪過(謝罪當接受)

► 《雜阿含1108經》, 《別譯雜阿含37經》

270. Sāvatthiyārī....pe...ārāme. Tena kho pana samayena dve bhikkhū sampayojesuṁ. Tatreko bhikkhu accasarā. Atha kho so bhikkhu tassa bhikkhuno santike accayaṁ accayato deseti; so bhikkhu nappatīggāṇhāti. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantam nisīdimīsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantaṁ etadavocum--“Idha, bhante, dve bhikkhū sampayojesuṁ, tatreko bhikkhu accasarā Atha kho so, bhante, bhikkhu tassa bhikkhuno santike accayaṁ accayato deseti, so bhikkhu nappatīggāṇhāti”ti.

“Dveme, bhikkhave, bālā. Yo ca accayaṁ accayato na passati, yo ca accayaṁ descentassa yathādhammam nappatīggāṇhā”ti--Ime kho, bhikkhave, dve bālā. “Dveme, bhikkhave, pañditā. Yo ca accayaṁ accayato passati, yo ca accayaṁ descentassa yathādhammam patīggāṇhā”ti--Ime kho, bhikkhave, dve pañditā.

“Bhūtapubbam bhikkhave, Sakko devānamindo sudhammāyām sabhāyām deve tāvatiṁse anunayamāno tāyām velāyām imām gāthām abhāsi--

(S.11.24.I,240.) “Kodho vo vasamāyātu, mā ca mittehi vo jarā.

Agarahiyām mā garahittha, mā ca bhāsittha pesuṇam;
Atha pāpajanam kodho, pabbatovābhimaddatī”ti.

(S.11.25.) (5) Akkodhasuttam 無忿(勿勝於忿恨,勿以忿還忿)

► 《雜阿含1108經》, 《別譯雜阿含37經》

271. Evam me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyām viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū...pe... Bhagavā

etadavoca--“Bhūtapubbam, bhikkhave, Sakko devānamindo sudhammāyam sabhāyam deve tāvatiṁse anunayamāno tāyam velāyam imam gātham abhāsi--

“Mā vo kodho ajjhabhavi, mā ca kujjhiththa kujjhatam.

Akkodho avihimāsā ca, ariyesu ca paṭipadā.

Atha pāpajanaṁ kodho, pabbatovābhimaddatī”ti.

Tatiyo vago.

Tassuddānam

Chetvā Dubbaṇṇiyamāyā, Accayena Akodhano;

Desitam Buddhaseṭṭhena, idañhi Sakkapañcakanti.

~Sakkasamyuttaṁ samattam.~

~Sagāthāvaggo paṭhamo.~

Tassuddānam--

Devatā Devaputto ca, Rājā Māro ca Bhikkhunī;

Brahmā Brāhmaṇa Vaṅgīso, Vanayakkhena Vāsavoti.

~Sagāthāvaggasamyuttagāli nitthitā.~

[▲ top](#) [回目錄](#)

[▲top 回目錄](#)

Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa.
(PTS:II,1~286. ; CS:pg.1.243~472)

Samyuttanikāyo

(2) Nidānavaggo 因緣篇(S.12~21)(286suttas)

(S.12.1./II,1.)

(S.12.)(1) Nidānasamyuttam 因緣相應(93suttas)

Buddhavaggo 佛陀品

(S.12.1. Desanā法說) (1) Paṭiccasamuppādasuttam (世尊說)緣起

► 《雜阿含298經》，《增壹阿含49.5經》，大正No.124 《緣起經》

1. Evaṁ me sutam-Ekarṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosurṁ. Bhagavā etadavoca--“Paṭiccasamuppādaṁ vo, bhikkhave, desessāmi; tam suñātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosurṁ. Bhagavā etadavoca --

“Katamo ca, bhikkhave, paṭiccasamuppādo? Avijjāpaccayā, bhikkhave, saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam; viññāṇapaccayā nāmarūpaṁ; nāmarūpapaccayā saṅyatanam; saṅyatanapaccayā phasso; phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā; taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Ayam vuccati, bhikkhave, paṭiccasamuppādo.

“Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhā; (S.12.1./II,2.) saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhā; viññāṇanirodhā nāmarūpanirodhā; nāmarūpanirodhā saṅyatananirodhā; saṅyatananirodhā phassanirodhā; phassanirodhā vedanānirodhā; vedanānirodhā taṇhānirodhā; taṇhānirodhā upādānanirodhā; upādānanirodhā bhavanirodhā; bhavanirodhā jātinirodhā; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti. Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinandunti. Pathamam.

(S.12.2.) (2) Vibhaṅgasuttam 分別(說緣起)

► 《雜阿含298經》，《增壹阿含49.5經》，大正No.124 《緣起經》

2. Sāvatthiyam viharati...pe... “Paṭiccasamuppādaṁ vo, bhikkhave, desessāmi vibhajissāmi. Tam suñātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosurṁ. Bhagavā etadavoca--

“Katamo ca, bhikkhave, paṭiccasamuppādo? Avijjāpaccayā, bhikkhave, saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam; viññāṇapaccayā nāmarūpaṁ; nāmarūpapaccayā saṅyatanam; saṅyatanapaccayā phasso; phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā;

tañhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti jātipaccayā jarāmaranam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Katamañca, bhikkhave, **jarāmaraṇam?** Yā tesam tesam sattānam tamhi tamhi sattanikāye ¹jarā, ²jīraṇatā, ³khaṇḍiccam, ⁴pāliccam, ⁵valittacatā, ⁶āyuno saṁhāni, ⁷indriyānam paripāko; ayam vuccati jarā. Yā (S.12.2./II,3.) tesam tesam sattānam tamhā tamhā sattanikāyā ¹cuti ²cavanatā ³bhedo ⁴antaradhānam ⁵maccu ⁶maraṇam ⁷kālaṅkiriyā ⁸khandhānam bhedo ⁹kaļevarassa nikkhepo, idam vuccati maraṇam. Iti ayañca jarā, idañca maraṇam. Idam vuccati, bhikkhave, jarāmaranam.

“Katamā ca, bhikkhave, **jāti?** Yā tesam tesam sattānam tamhi tamhi sattanikāye ¹jāti, ²sañjāti, ³okkanti, ⁴abhinibbatti, ⁵khandhānam pātubhāvo, ⁶āyatanañnam paṭilābho. Ayam vuccati, bhikkhave, jāti.

“Katamo ca, bhikkhave, **bhavo?** Tayo me, bhikkhave, bhavā-- ¹kāmabhavo, ²rūpabhavo, ³arūpabhavo. Ayam vuccati, bhikkhave, bhavo.

“Katamañca, bhikkhave, upādānam? Cattārimāni, bhikkhave, upādānāni-- ¹kāmupādānam, ²dīṭhupādānam, ³sīlabbatupādānam, ⁴attavādupādānam. Idam vuccati, bhikkhave, upādānam.

“Katamā ca, bhikkhave, **tañhā?** Chayime, bhikkhave, tañhākāyā-- ¹rūpatañhā, ²saddatañhā, ³gandhatañhā, ⁴rasatañhā, ⁵phoṭhabbatañhā, ⁶dhammatañhā. Ayam vuccati, bhikkhave, tañhā.

“Katamā ca, bhikkhave, **vedanā?** Chayime, bhikkhave, vedanākāyā-- ¹cakkhusamphassajā vedanā, ²sotasamphassajā vedanā, ³ghānasamphassajā vedanā, ⁴jivhāsamphassajā vedanā, ⁵kāyasamphassajā vedanā, ⁶manosamphassajā vedanā. Ayam vuccati, bhikkhave, vedanā.

“Katamo ca, bhikkhave, **phasso?** Chayime, bhikkhave, phassakāyā-- ¹cakkhusamphasso, ²sotasamphasso, ³ghānasamphasso, ⁴jivhāsamphasso, ⁵kāyasamphasso, ⁶manosamphasso. Ayam vuccati, bhikkhave, phasso.

“Katamañca, bhikkhave, **saḷāyatanañnam?** ¹Cakkhāyatanañnam, ²sotāyatanañnam, ³ghānāyatanañnam, ⁴jivhāyatanañnam, ⁵kāyāyatanañnam, ⁶manāyatanañnam-- idam vuccati, bhikkhave, saḷāyatanañnam.

“Katamañca bhikkhave, **nāmarūpañnam?** ¹Vedanā, ²saññā, ³cetanā, ⁴phasso, ⁵manasikāro-- idam vuccati nāmañnam. Cattāro (S.12.2./II,4.) ca mahābhūtā, catunnañca mahābhūtānam upādāyarūpam. Idam vuccati rūpam. Iti idañca nāmañnam, idañca rūpam. Idam vuccati, bhikkhave, nāmarūpam.

“Katamañca bhikkhave, **viññāṇam?** Chayime, bhikkhave, viññāṇakāyā-- ¹cakkhuviññānam, ²sotaviññānam, ³ghānaviññānam, ⁴jivhāviññānam, ⁵kāyaviññānam, ⁶manoviññānam. Idam vuccati, bhikkhave, viññāṇam.

“Katame ca, bhikkhave, **saṅkhārā?** Tayome, bhikkhave, saṅkhārā-- ¹kāyasaṅkhāro, ²vacīsaṅkhāro, ³cittasaṅkhāro. Ime vuccanti, bhikkhave, saṅkhārā.

“Katamā ca, bhikkhave, **avijjā?** Yam kho, bhikkhave, ¹dukkhe aññāṇam, ²dukkhasamudaye aññāṇam, ³dukkhanirodhe aññāṇam, ⁴dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya aññāṇam. Ayam vuccati, bhikkhave, avijjā.

“Iti kho, bhikkhave, avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodho; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Dutiyam.

(S.12.3.) (3) Paṭipadāsuttam (邪道跡與正)道跡

3. Sāvatthiyām viharati...pe... “Micchāpaṭipadañca vo, bhikkhave, desessāmi sammāpaṭipadañca. Tām suṇātha, sādhukām manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamā ca, bhikkhave, micchāpaṭipadā? Avijjāpaccayā, bhikkhave, saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, micchāpaṭipadā.

(S.12.3./II,5.) “Katamā ca, bhikkhave, sammāpaṭipadā? Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodh; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāpaṭipadā”ti. Tatiyam.

(S.12.4.) (4) Vipassīsuttam 毘婆尸(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含366經》

4. Sāvatthiyām viharati...pe... “Vipassissa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa pubbeva sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Kicchaṁ vatāyām loko āpanno jāyati ca jīyati ca mīyati ca cavati ca upapajjati ca. Atha ca panimassa dukkhassa nissaraṇam nappajānāti jarāmaraṇassa. Kudāssu nāma imassa dukkhassa nissaraṇam paññāyissati jarāmaraṇassā”ti?

“Atha kho bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati jarāmaraṇam hoti, kiṁpaccayā jarāmaraṇam’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Jātiyā kho sati jarāmaraṇam hoti, jātipaccayā jarāmaraṇam’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati jāti hoti, kiṁpaccayā jāti’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Bhave kho sati jāti hoti, bhavapaccayā jāti’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati bhavo hoti, kiṁpaccayā bhavo’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Upādāne kho sati bhavo hoti, upādānapaccayā bhavo’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati upādānam hoti, kiṁpaccayā upādānan’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso (S.12.4./II,6.) manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘taṇhāya kho sati upādānam hoti, taṇhāpaccayā upādānan’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati taṇhā hoti, kiṁpaccayā taṇhā’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘vedanāya kho sati taṇhā hoti, vedanāpaccayā taṇhā’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati vedanā hoti, kiṁpaccayā vedanā’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Phasse kho sati vedanā hoti, phassapaccayā vedanā’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati phasso hoti, kiṁpaccayā phasso’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso

manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘saṭayatane kho sati phasso hoti, saṭayatanapaccayā phasso’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati saṭayatanarām hoti, kiṃpaccayā saṭayatanan’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Nāmarūpe kho sati saṭayatanarām hoti, nāmarūpapaccayā saṭayatanan’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati nāmarūparām hoti, kiṃpaccayā nāmarūpan’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘viññāṇe kho sati nāmarūparām hoti viññāṇapaccayā nāmarūpan’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho sati viññāṇam hoti, kiṃpaccayā viññāṇan’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘saṅkhāresu kho sati viññāṇarām hoti, saṅkhārapaccayā viññāṇan’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa (**S.12.4./II,7.**) etadahosi ‘Kimhi nu kho sati saṅkhārā honti, kiṃpaccayā saṅkhārā’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Avijjāya kho sati saṅkhārā honti, avijjāpaccayā saṅkhārā’’ti.

“Iti hidam avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇarām...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. ‘Samudayo, samudayo’ti kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, ñāṇarām udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati jarāmaraṇam na hoti, kissa nirodhā jarāmaraṇanirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Jātiyā kho asati jarāmaraṇam na hoti, jātinirodhā jarāmaraṇanirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati jāti na hoti kissa nirodhā jātinirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Bhave kho asati jāti na hoti, bhavanirodhā jātinirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati bhavo na hoti, kissa nirodhā bhavanirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Upādāne kho asati bhavo na hoti, upādānanirodhā bhavanirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati upādānam na hoti, kissa nirodhā upādānanirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘taṇhāya kho asati upādānam na hoti, taṇhānirodhā upādānanirodho’’ti.

(**S.12.4./II,8.**) “Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati taṇhā na hoti, kissa nirodhā taṇhānirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘vedanāya kho asati taṇhā na hoti, vedanānirodhā taṇhānirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati vedanā na hoti, kissa nirodhā vedanānirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Phasse kho asati vedanā na hoti, phassanirodhā vedanānirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati phasso na hoti, kissa nirodhā phassanirodho’ti? Atha kho bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘sañayatane kho asati phasso na hoti, sañayatananirodhā phassanirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati sañayatanarām na hoti, kissa nirodhā sañayatananirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Nāmarūpe kho asati sañayatanarām na hoti, nāmarūpanirodhā sañayatananirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati nāmarūpaṁ na hoti, kissa nirodhā nāmarūpanirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘viññāne kho asati nāmarūpaṁ na hoti, viññāṇanirodhā nāmarūpanirodho’’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati viññāṇarām na hoti, kissa nirodhā viññāṇanirodho’ti? Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘sañkhāresu kho asati viññāṇarām na hoti, sañkhāranirodhā viññāṇanirodho’’ti.

(S.12.4./II,9.) “Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa etadahosi--‘Kimhi nu kho asati sañkhārā na honti, kissa nirodhā sañkhāranirodho’ti Atha kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Avijjāya kho asati sañkhārā na honti, avijjānirodhā sañkhāranirodho’’ti.

“Iti hidam avijjānirodhā sañkhāranirodhā viññāṇanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotīti. ‘Nirodho, nirodho’ti kho, bhikkhave, Vipassissa bodhisattassa pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, ñāṇarām udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi”. Catuttharām.

(Sattannampi Buddhānam evam vitthāretabbo.)

(S.12.5.) (5) *Sikhīsuttam* 尸棄(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含366經》

5. Sikhissa bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa...pe....

(S.12.6.) (6) *Vessabhūsuttam* 邇舍浮(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含366經》

6. Vessabhussa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa...pe....

(S.12.7.) (7) *Kakusandhasuttam* 拘留孫(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含366經》

7. Kakusandhassa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa...pe....

(S.12.8.) (8) *Koṇāgamanasuttam* 拘那含(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含366經》

8. Koṇāgamanassa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa...pe....

(S.12.9.) (9) Kassapasuttam 過葉(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含366經》

9. Kassapassa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa...pe....
(S.12.10./II,10.)

(S.12.10.Mahā Sakyamuni Gotamo) (10) Gotamasuttam 罪曇(菩薩,正念思維)

► 《雜阿含285經》, S.12.53-54.

10. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Kiccharṁ vatāyāṁ loko āpanno jāyati ca jīyati ca mīyati ca cavati ca upapajjati ca. Atha ca panimassa dukkhassa nissaraṇam nappajānāti jarāmaraṇassa. Kudāssu nāma imassa dukkhassa nissaraṇam paññāyissati jarāmaraṇassā’”ti?

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho sati jarāmaraṇam hoti, kiṁpacca�ā jarāmaraṇan’ti Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Jātiyā kho sati jarāmaraṇam hoti, jātipaccayā jarāmaraṇan’”ti.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho sati jāti hoti...pe...bhavo... upādānam... taṇhā... vedanā... phasso... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññāṇam... saṅkhārā honti, kiṁpaccaযā saṅkhārā’”ti? Tassa mayham, bhikkhave yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Avijjāya kho sati saṅkhārā honti, avijjāpaccayā saṅkhārā’”ti.

“Iti hidam avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. ‘Samudayo, samudayo’ti kho me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho asati jarāmaraṇam na hoti, kissa nirodhā jarāmaraṇanirodho’”ti? Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Jātiyā kho asati jarāmaraṇam na hoti, jātinirodhā jarāmaraṇanirodho’”ti.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu (S.12.10./II,11.) kho asati jāti na hoti...pe... bhavo... upādānam... taṇhā... vedanā... phasso... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññāṇam... saṅkhārā na honti, kissa nirodhā saṅkhāranirodho’”ti? Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Avijjāya kho asati saṅkhārā na honti, avijjānirodhā saṅkhāranirodho’”ti.

“Iti hidam avijjānirodhā saṅkhāranirodho; saṅkhāranirodha viññāṇanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. ‘Nirodho, nirodho’ti kho me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi””ti. Dasamo.

Buddhavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ--

Desanā Vibhaṅgapatiपadā ca, Vipassī Sikhī ca Vessabhū.

Kakusandho Koṇāgamano Kassapo, Mahāsakyamuni ca Gotamoti.

2. Ahāravaggo 食品

(S.12.11.) (1) Āhārasuttam 食(搏食,觸食,意思食,識食)

► 《雜阿含371經》

11. Evarṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme...pe... etadavoca--“Cattārome, bhikkhave, āhārā bhūtānam vā sattānam ṭhitiyā sambhavesīnam vā anuggahāya. Katame cattāro? Kabaṭīkāro āhāro--olāriko vā sukhumo vā, phasso dutiyo, manosañcetanā tatiyā, viññāṇam catuttham. Ime kho, bhikkhave, cattāro āhārā bhūtānam vā sattānam ṭhitiyā sambhavesīnam vā anuggahāya”.

“Ime, bhikkhave, cattāro āhārā kiṁnidānā (S.12.11./II,S.12.) kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā? Ime cattāro āhārā taṇhānidānā taṇhāsamudayā taṇhājātikā taṇhāpabhavā. Taṇhā cāyam, bhikkhave, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā? Taṇhā vedanānidānā vedanāsamudayā vedanājātikā vedanāpabhavā. Vedanā cāyam, bhikkhave, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā? Vedanā phassanidānā phassasamudayā phassajātikā phassapabhavā. Phasso cāyam, bhikkhave, kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo? Phasso salāyatanañcidāno salāyatanañcudayā salāyatanañjātiko salāyatanañpabhavo. Salāyatanañcidānā, bhikkhave, kiṁnidānam kiṁsamudayām kiṁjātikām kiṁpabhavā? Salāyatanañ nāmarūpanidānam nāmarūpasamudayām nāmarūpajātikām nāmarūpapabhavām. Nāmarūpañcidānā, bhikkhave, kiṁnidānam kiṁsamudayām kiṁjātikām kiṁpabhavā? Nāmarūpam viññāṇanidānam viññāṇasamudayām viññāṇajātikām viññāṇapabhavām. Viññāṇañcidānā, bhikkhave, kiṁnidānam kiṁsamudayām kiṁjātikām kiṁpabhavā? Viññāṇam saṅkhāranidānam saṅkhārasamudayām saṅkhārajātikām saṅkhārapabhavām. Saṅkhārā cime, bhikkhave, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā? Saṅkhārā avijjānidānā avijjāsamudayā avijjājātikā avijjāpabhavā.

“Iti kho, bhikkhave, avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodho; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Paṭhamam.

(S.12.12. Phagguno)2. Moliyaphaggunasuttam(具壽)破群那(何故有識食)

► 《雜阿含372經》

12. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... (S.12.12./II,S.13.) “Cattārome bhikkhave, āhārā bhūtānam vā sattānam ṭhitiyā sambhavesīnam vā anuggahāya. Katame cattāro? Kabaṭīkāro āhāro--olāriko vā sukhumo vā, phasso dutiyo, manosañcetanā tatiyā, viññāṇam catuttham. Ime kho, bhikkhave, cattāro āhārā bhūtānam vā sattānam ṭhitiyā sambhavesīnam vā anuggahāyā”ti.

Evam vutte, āyasmā Moliyaphagguno Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, viññāṇāhārām āhāreti”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca--“Ahāreti”ti aham na vadāmi. ‘Ahāreti’ti cāham vadeyyam, tatrassa kallo pañho--‘Ko nu kho, bhante, āhāreti’ti Evam cāham na vadāmi. Evam mām avadantam yo evam puccheyya--‘Kissa nu kho, bhante, viññāṇāhāro’ti, esa kallo pañho. Tatra kallam veyyākarānam--‘viññāṇāhāro āyatim punabbhavābhinibbattiyā paccayo, tasmin bhūte sati salāyatanañ, salāyatanañpaccayā phasso’’ti.

“Ko nu kho, bhante, phusatī”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca--“Phusatī”ti aham na vadāmi. ‘Phusatī’ti cāham vadeyyam, tatrassa kallo pañho--‘Ko nu kho, bhante, phusatī’ti? Evam cāham na vadāmi. Evam mām avadantam yo evam

puccheyya--‘Kimpaccayā nu kho, bhante, phasso’ti, esa kallo pañho. Tatra kallam veyyākaraṇam--‘saṭāyatanaṭapaccayā phasso, phassapaccayā vedanā’’ti.

“Ko nu kho, bhante, vedayati”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca--“vedayati”ti aham na vadāmi. ‘Vedayati”ti cāham vadeyyam, tatrassa kallo pañho--‘Ko nu kho, bhante, vedayati”ti? Evarū cāham na vadāmi. Evarū mām avadantam yo evam puccheyya--‘Kiṁpaccayā nu kho, bhante, vedanā’ti, esa kallo pañho. Tatra kallam veyyākaraṇam--‘Phassapaccayā vedanā, vedanāpaccayā taṇhā’’ti.

“Ko nu kho, bhante, tasatī”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca--“tasatī”ti aham na (S.12.12./II,14.) vadāmi ‘Tasatī”ti cāham vadeyyam, tatrassa kallo pañho--‘Ko nu kho, bhante, tasatī”ti? Evarū cāham na vadāmi. Evarū mām avadantam yo evam puccheyya--‘Kiṁpaccayā nu kho, bhante, taṇhā’ti, esa kallo pañho. Tatra kallam veyyākaraṇam--‘vedanāpaccayā taṇhā, taṇhāpaccayā upādānan’’ti.

“Ko nu kho, bhante, upādiyatī”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca--“Upādiyatī”ti aham na vadāmi. ‘Upādiyatī”ti cāham vadeyyam, tatrassa kallo pañho--‘Ko nu kho, bhante, upādiyatī”ti? Evarū cāham na vadāmi. Evarū mām avadantam yo evam puccheyya--‘Kiṁpaccayā nu kho, bhante, upādānan’ti, esa kallo pañho. Tatra kallam veyyākaraṇam--‘taṇhāpaccayā upādānaṁ; upādānapaccayā bhavo’ti...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Channam tveva, Phagguna, phassāyatanaṇam asesavirāganirodhā phassanirodhō; phassanirodhā vedanānirodhō; vedanānirodhā taṇhānirodhō; taṇhānirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmaranāṁ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hoti”ti. Dutiyam.

(S.12.13.) (3) Samanabrahmaṇasuttam (不知老死等法,非正)沙門婆羅門(1)

► 《雜阿含經》352、353經

13. Sāvatthiyam viharati...pe... “Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaranāṁ nappajānanti, jarāmaranāsamudayaṁ nappajānanti, jarāmaranānirodhāṁ nappajānanti, jarāmaranānirodhagāminim paṭipadāṁ nappajānanti; jātim...pe... bhavaṁ... upādānam... taṇhaṁ... vedanāṁ... phassaṁ... saṭāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānaṁ... saṅkhāre nappajānanti, saṅkhārasamudayaṁ nappajānanti, saṅkhāranirodhāṁ nappajānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadāṁ (S.12.13./II,15.) nappajānanti na me te, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata; na ca pana te āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaranāṁ pajānanti, jarāmaranāsamudayaṁ pajānanti, jarāmaranānirodhāṁ pajānanti, jarāmaranānirodhagāminim paṭipadāṁ pajānanti; jātim...pe... bhavaṁ... upādānam... taṇhaṁ... vedanāṁ... phassaṁ... saṭāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānaṁ... saṅkhāre pajānanti, saṅkhārasamudayaṁ pajānanti, saṅkhāranirodhāṁ pajānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadāṁ pajānanti, te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata; te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Tatiyam.

(S.12.14.) (4) Dutiyasamañabrāhmaṇasuttam(不知老死等法,非正)沙門婆羅門(2)

► 《雜阿含經》352、353經

14. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā ime dhamme nappajānanti, imesam dhammānam samudayam nappajānanti, imesam dhammānam nirodham nappajānanti, imesam dhammānam nirodhagāminim paṭipadam nappajānanti, katame dhamme nappajānanti, katamesam dhammānam samudayam nappajānanti, katamesam dhammānam nirodham nappajānanti, katamesam dhammānam nirodhagāminim paṭipadam nappajānanti”?

“Jarāmaraṇam nappajānanti, jarāmaraṇasamudayam nappajānanti, jarāmaraṇanirodham nappajānanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam nappajānanti; jātim...pe... bhavam... upādānam... taṇham... vedanam... phassam... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānam... saṅkhāre nappajānanti, saṅkhārasamudayam nappajānanti, saṅkhāranirodham nappajānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam nappajānanti. Ime dhamme nappajānanti, imesam dhammānam samudayam nappajānanti, imesam (S.12.14./II,16.) dhammānam nirodham nappajānanti, imesam dhammānam nirodhagāminim paṭipadam nappajānanti. Na me te, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samanesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca pana te āyasmanto sāmaññattham vā brahmaññattham vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā ime dhamme pajānanti, imesam dhammānam samudayam pajānanti, imesam dhammānam nirodham pajānanti, imesam dhammānam nirodhagāminim paṭipadam pajānanti, katame dhamme pajānanti, katamesam dhammānam samudayam pajānanti, katamesam dhammānam nirodham pajānanti, katamesam dhammānam nirodhagāminim paṭipadam pajānanti?

“Jarāmaraṇam pajānanti, jarāmaraṇasamudayam pajānanti, jarāmaraṇanirodham pajānanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam pajānanti; jātim...pe... bhavam... upādānam... taṇham... vedanam... phassam... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānam... saṅkhāre pajānanti, saṅkhārasamudayam pajānanti, saṅkhāranirodham pajānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam pajānanti. Ime dhamme pajānanti imesam dhammānam samudayam pajānanti, imesam dhammānam nirodham pajānanti, imesam dhammānam nirodhagāminim paṭipadam pajānanti. Te kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samanesu ceva samaṇasammata, brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata. Te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Catuttham.

(S.12.15.) (5) Kaccānagottasuttam(具壽)迦旃延(此世間非斷非常)

► 《雜阿含301經》

15. Sāvatthiyaṁ viharati. (S.12.15./II,17.) Atha kho āyasmā Kaccānagotto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Kaccānagotto Bhagavantam etadavoca--“sammādiṭṭhi sammādiṭṭhī”ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, sammādiṭṭhi hotī”ti?

“Dvayanissito khvāyam, Kaccāna, loko yebhuyyena--atthitañceva natthitañca. Lokasamudayam kho, Kaccāna, yathābhūtam sammappaññāya passato yā loke natthitā sā na hoti. Lokanirodham kho, Kaccāna, yathābhūtam sammappaññāya passato yā loke atthitā sā na hoti. Upayupādānābhinivesavinibandho khvāyam, Kaccāna, loko yebhuyyena. Tañcāyam upayupādānam cetaso adhiṭṭhānam abhinivesānusayam na upeti

na upādiyati nādhiṭṭhāti--‘Attā me’ti. ‘Dukkhameva uppajjamānam uppajjati, dukkham nirujjhamaṇam nirujjhati’ti na kañkhati na vicikicchatī aparapaccayā nānamevassa ettha hoti. Ettāvatā kho, Kaccāna, sammādiṭṭhi hoti.

“Sabbarām atthi’ti kho, Kaccāna, ayameko anto. ‘Sabbarām natthī’ti ayaṁ dutiyo anto. Ete te, Kaccāna, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammaṁ deseti--‘Avijjāpaccayā sañkhārā; sañkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā sañkhāranirodho; sañkhāranirodhā viññāṇanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti. Pañcamam.

(S.12.16./II,18.)

(S.12.16.) (6) Dhammadhikasuttam說法者(為厭離老死.離貪.滅)

► 《雜阿含經》26-27、363-365經

16. Sāvatthiyam...pe... Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Dhammadhikiko dhammadhikiko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhammadhikiko hotī”ti?

“Jarāmarañassa ce bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammaṁ deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alām vacanāya. Jarāmarañassa ce bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammānudhammappaṭipanno bhikkhū’ti alām vacanāya. Jarāmarañassa ce bhikkhu nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alām vacanāya.

“Jātiyā ce bhikkhu...pe... bhavassa ce bhikkhu... upādānassa ce bhikkhu... tanhāya ce bhikkhu... vedanāya ce bhikkhu... phassassa ce bhikkhu... sañāyatanaassa ce bhikkhu... nāmarūpassa ce bhikkhu... viññāṇassa ce bhikkhu... sañkhārānam ce bhikkhu... avijjāya ce bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammaṁ deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alām vacanāya. Avijjāya ce bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammānudhammappaṭipanno bhikkhū’ti alām vacanāya. Avijjāya ce bhikkhu nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alām vacanāyā”ti.

(S.12.17.) (7) Acelakassapasuttam 阿支羅(迦葉,苦是自作他作?)

► 《雜阿含302經》，大正No.499 《佛為阿支羅迦葉自化作苦經》

17. Evam me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. (S.12.17./II,19.) Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā paccīvaraṇādāya Rājagahaṁ piṇḍāya pāvisi. Addasā kho Acelo Kassapo Bhagavantam dūratova āgacchantaṁ. Disvāna yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhito kho Acelo Kassapo Bhagavantam etadavoca--“Puccheyyāma mayam bhavantam Gotamam kañcideva desam, sace no bhavaṁ Gotamo okāsam karoti pañhassa veyyākaraṇāyā”ti.

“Akālo kho tāva, Kassapa, pañhassa; antaragharam paviṭṭhamhā”ti. Dutiyampi kho Acelo Kassapo Bhagavantam etadavoca “Puccheyyāma mayam bhavantam Gotamam kañcideva desam, sace no bhavaṁ Gotamo okāsam karoti pañhassa veyyākaraṇāyā”ti. “Akālo kho tāva, Kassapa, pañhassa; antaragharam paviṭṭhamhā”ti. Tatiyampi kho Acelo Kassapo...pe... antaragharam paviṭṭhamhāti. Evam vutte, Acelo Kassapo Bhagavantam etadavoca--“Na kho pana mayam bhavantam Gotamam bahudeva pucchitukāmā”ti.

“Puccha, Kassapa, yadākañkhasī”ti.

“Kim nu kho, bho Gotama, ‘sayamkataṁ dukkhan’ti? ‘Mā hevam, Kassapāti Bhagavā avoca. ‘Kim pana, bho Gotama, paramkataṁ dukkhan’ti? ‘Mā hevam, Kassapāti Bhagavā avoca. ‘Kim nu kho, bho Gotama, sayamkatañca paramkatañca dukkhan’ti? ‘Mā hevam, Kassapāti Bhagavā avoca. (S.12.17./II,20.) ‘Kim pana bho Gotama, asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannam dukkhan’ti? ‘Mā hevam, Kassapāti Bhagavā avoca. ‘Kim nu kho, bho Gotama, natthi dukkhan’ti? ‘Na kho, Kassapa, natthi dukkham. Atthi kho, Kassapa, dukkhan’ti. ‘Tena hi bhavam Gotamo dukkham na jānāti, na passatīti. ‘Na khvāham, Kassapa, dukkham na jānāmi, na passāmi. Jānāmi khvāham, Kassapa, dukkham; passāmi khvāham, Kassapa, dukkhan””ti.

“Ki nu kho, bho Gotama, ‘sayamkataṁ dukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevam, Kassapāti vadesi. ‘Kim pana, bho Gotama, paramkataṁ dukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevam, Kassapāti vadesi. ‘Kim nu kho, bho Gotama, sayamkatañca paramkatañca dukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevam, Kassapāti vadesi. ‘Kim pana, bho Gotama, asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannam dukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevam, Kassapāti vadesi. ‘Kim nu kho, bho Gotama, natthi dukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Na kho, Kassapa, natthi dukkham atthi kho, Kassapa, dukkhan’ti vadesi. ‘Tena hi bhavam Gotamo dukkham na jānāti na passatīti iti puṭṭho samāno ‘Na khvāham, Kassapa, dukkham na jānāmi na passāmi. Jānāmi khvāham, Kassapa, dukkham; passāmi khvāham, Kassapa, dukkhan’ti vadesi. Acikkhatu ca me, bhante, Bhagavā dukkham. Desetu ca me, bhante, Bhagavā dukkhan””ti.

“So karoti so paṭisamvedayatīti kho, Kassapa, ādito sato ‘sayamkataṁ dukkhan’ti iti vadām sassatām etām pareti. ‘Añño karoti añño paṭisamvedayatīti kho, Kassapa, vedanābhitunnassa sato ‘Paramkataṁ dukkhan’ti iti vadām ucchedām etām pareti. Ete te, Kassapa, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammaṁ deseti--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva (S.12.17./II,21.) asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī””ti.

Evam vutte, Acelo Kassapo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante, abhikkantam, bhante! Seyyathāpi, bhante, nikkujjitam vā ukkujjeyya...pe... cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evamevam Bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bhante, Bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Labheyyāham, bhante, Bhagavato santike pabbajjam, labheyyam upasampadan””ti.

“Yo kho, Kassapa, añnatitthiyapubbo imasmim dhammadvinaye ākañkhati pabbajjam, ākañkhati upasampadam, so cattāro māse parivasati. Catunnam māsānam accayena (parivutthaparivāsam) āraddhacittā bhikkhū pabbājenti upasampādenti bhikkhubhāvāya. Api ca mayā puggalavemattatā veditā””ti.

“Sace bhante, añnatitthiyapubbo imasmim dhammadvinaye ākañkhati pabbajjam, ākañkhati upasampadam, cattāro māse parivasati. Catunnam māsānam accayena (parivutthaparivāsam) āraddhacittā bhikkhū pabbājenti upasampādenti bhikkhubhāvāya. Aham cattāri vassāni parivasissāmi catunnam vassānam accayena (parivutthaparivāsam) āraddhacittā bhikkhū pabbājentu upasampādantu bhikkhubhāvāyā””ti.

Alattha kho Acelo Kassapo Bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam. Acirūpasampanno ca panāyasmā Kassapo eko vūpakaṭho appamatto ātāpi pahitatto

viharanto nacirasseva--(S.12.17./II,22.) Yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyām pabbajanti tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīñā jāti vusitam brahmacariyām, katham karañyām, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Kassapo arahataṁ ahosīti. Sattamaṁ.

(S.12.18.) (8) Timbarukasuttam (遊方者)玷牟留(苦是自作他作?)

►《雜阿含303經》

18. Sāvatthiyām viharati. Atha kho Timbaruko paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhim sammodi. Sammodanīyām kathām sāraṇīyām vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Timbaruko paribbājako Bhagavantam etadavoca--

“‘Kim nu kho, bho Gotama, sayamkataṁ sukhadukkhan’ti? ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti Bhagavā avoca. ‘Kim pana, bho Gotama, paramkataṁ sukhadukkhan’ti? ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti Bhagavā avoca. ‘Kim nu kho, bho Gotama, sayamkatañca paramkatañca sukhadukkhan’ti? ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti Bhagavā avoca. ‘Kim pana, bho Gotama, asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannam sukhadukkhan’ti? ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti Bhagavā avoca ‘Kim nu kho, bho Gotama, natthi sukhadukkhan’ti? ‘Na kho, Timbaruka, natthi sukhadukkham; atthi kho, Timbaruka, sukhadukkhan’ti. ‘Tena hi bhavaṁ Gotamo sukhadukkham na jānāti, na passatī’ti? ‘Na khvāhaṁ, Timbaruka, sukhadukkham na jānāmi, na passāmi. Jānāmi khvāhaṁ, Timbaruka, sukhadukkham; passāmi khvāhaṁ, Timbaruka, sukhadukkhan’’ti.

“‘Kim nu kho, bho Gotama, sayamkataṁ sukhadukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti vadesi. (S.12.18./II,23.) ‘Kim pana, bho Gotama, paramkataṁ sukhadukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti vadesi. ‘Kim nu kho, bho Gotama, sayamkatañca paramkatañca sukhadukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti vadesi. ‘Kim pana, bho Gotama, asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannam sukhadukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Mā hevarī, Timbarukā’ti vadesi. ‘Kim nu kho, bho Gotama, natthi sukhadukkhan’ti iti puṭṭho samāno ‘Na kho, Timbaruka, natthi sukhadukkham; atthi kho, Timbaruka, sukhadukkhan’ti vadesi. ‘Tena hi bhavaṁ Gotamo sukhadukkham na jānāti, na passatī’ti iti puṭṭho samāno ‘Na khvāhaṁ, Timbaruka, sukhadukkham na jānāmi, na passāmi. Jānāmi khvāhaṁ, Timbaruka, sukhadukkham; passāmi khvāhaṁ, Timbaruka, sukhadukkhan’ti vadesi. Acikkhatu ca me bhavaṁ Gotamo sukhadukkham. Desetu ca me bhavaṁ Gotamo sukhadukkhan’’ti.

“‘Sā vedanā, so vedayatī’ti kho, Timbaruka, ādito sato ‘sayamkataṁ sukhadukkhan’ti evampāham na vadāmi. ‘Aññā vedanā, añño vedayatī’ti kho, Timbaruka, vedanābhittunnassa sato ‘Paramkataṁ sukhadukkhan’ti evampāham na vadāmi. Ete te, Timbaruka, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammañca deseti--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī’’ti.

Evam vutte, Timbaruko paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... esāham bhavantam Gotamam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsakam marū bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetaṁ saraṇam gatan”ti. Aṭṭhamam.

(S.12.19. Bālena pāñdito) (9) Bālapañditasuttam 愚與賢(之差別)

► 《雜阿含294經》

19. Sāvatthiyam viharati...pe... “Avijjānīvaraṇassa, bhikkhave, bālassa taṇhāya (S.12.19./II,24.) sampayuttassa evamayaṁ kāyo samudāgato. Iti ayañceva kāyo bahiddhā ca nāmarūpaṁ, itthetam dvayaṁ dvayaṁ paṭicca phasso salevāyatānāni, yehi phuṭṭho bālo sukhadukkham paṭisarivedayati etesam vā aññatarena”.

“Avijjānīvaraṇassa, bhikkhave, pañditassa taṇhāya sampayuttassa evamayaṁ kāyo samudāgato. Iti ayañceva kāyo bahiddhā ca nāmarūpaṁ, itthetam dvayaṁ dvayaṁ paṭicca phasso salevāyatānāni, yehi phuṭṭho pañdito sukhadukkham paṭisarivedayati etesam vā aññatarena”.

“Tatra bhikkhave, ko viseso ko adhippayāso kim nānākaraṇam pañditassa bālenā”ti? “Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā, Bhagavāmnettikā, Bhagavaṁpaṭisaraṇā. Sādhu vata, bhante, Bhagavantaṁyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressanti”ti.

“Tena hi, bhikkhave, sunātha, sādhukam manasi karotha, bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Yāya ca, bhikkhave, avijjāya nivutassa bālassa yāya ca taṇhāya sampayuttassa ayam kāyo samudāgato, sā ceva avijjā bālassa appahīnā sā ca taṇhā aparikkhīnā. Tam kissa hetu? Na, bhikkhave, bālo acari brahmacariyam sammā dukkhakkhayāya. Tasmā bālo kāyassa bhedā kāyūpago hoti, so kāyūpago samāno na parimuccati jātiyā jarāmaraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. Na parimuccati dukkhasmāti vadāmi.

“Yāya ca, bhikkhave, avijjāya nivutassa pañditassa yāya ca taṇhāya sampayuttassa ayam kāyo samudāgato, sā ceva avijjā pañditassa pahīnā, sā ca taṇhā parikkhīnā. Tam kissa hetu? Acari, bhikkhave, pañdito (S.12.19./II,25.) brahmacariyam sammā dukkhakkhayāya. Tasmā pañdito kāyassa bhedā na kāyūpago hoti. So akāyūpago samāno parimuccati jātiyā jarāmaraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. Parimuccati dukkhasmāti vadāmi. Ayam kho bhikkhave, viseso ayam adhippayāso, idam nānākaraṇam pañditassa bālena yadidam brahmacariyavāso”ti. Navamam.

(S.12.20.) (10) Paccayasuttam 緣(起及緣生法)

► 《雜阿含296經》

20. Sāvatthiyam viharati. ...pe... “Paṭiccasamuppādañca vo, bhikkhave, desessāmi paṭiccasamuppanne ca dhamme. Tam sunātha, sādhukam manasi karotha, bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamo ca, bhikkhave, paṭiccasamuppādo? Jātipaccayā, bhikkhave, jarāmaraṇam. Uppādā vā Tathāgatānam anuppādā vā Tathāgatānam, ṭhitāva sā dhātu dhammaṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā. Tam Tathāgato abhisambujjhati abhisameti. Abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti paññāpeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti. ‘Passathā’ti cāha--‘Jātipaccayā, bhikkhave, jarāmaraṇam’”.

“Bhavapaccayā, bhikkhave, jāti...pe... upādānapaccayā, bhikkhave, bhavo... taṇhāpaccayā, bhikkhave, upādānam... vedanāpaccayā, bhikkhave, taṇhā... phassapaccayā, bhikkhave, vedanā... saṭāyatana-paccayā, bhikkhave, phasso...

nāmarūpapaccayā, bhikkhave, sañāyatanaṁ... viññānapaccayā, bhikkhave, nāmarūpam... sañkhārapaccayā, bhikkhave, viññānaṁ... avijjāpaccayā, bhikkhave, sañkhārā uppādā vā Tathāgatānam anuppādā vā Tathāgatānam, ṭhitāva sā dhātu dhammatthitata dhammaniyāmatā idappaccayatā. Tam Tathāgato abhisambujjhati (S.12.20./II,26.) abhisameti Abhisambujjhityā abhisametvā ācikkhati deseti paññāpeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti. ‘Passathā’ti cāha ‘Avijjāpaccayā, bhikkhave, sañkhārā’. Iti kho, bhikkhave, yā tatra tathatā avitathatā anaññathatā idappaccayatā--ayaṁ vuccati, bhikkhave, paṭiccasamuppādo.

“Katame ca, bhikkhave, paṭiccasamuppānā dhammā? Jarāmaraṇam, bhikkhave, aniccam sañkhatam paṭiccasamuppānām khayadhammām vayadhammām virāgadhammām nirodhadhammām. Jāti, bhikkhave, aniccā sañkhatā paṭiccasamuppānām khayadhammām vayadhammām virāgadhammām nirodhadhammām. Bhavo, bhikkhave, anicco sañkhato paṭiccasamuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo. Upādānam bhikkhave...pe... tañhā, bhikkhave... vedanā, bhikkhave... phasso, bhikkhave... sañāyatanaṁ, bhikkhave... nāmarūpaṁ, bhikkhave... viññānaṁ bhikkhave... sañkhārā, bhikkhave... avijjā, bhikkhave, aniccā sañkhatā paṭiccasamuppānām khayadhammām vayadhammām virāgadhammām nirodhadhammām. Ime vuccanti, bhikkhave, paṭiccasamuppānām dhammā.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa ‘Ayañca paṭiccasamuppādo, ime ca paṭiccasamuppānā dhammā’ yathābhūtarām sammappaññāya sudiṭṭhā honti, so vata pubbantām vā paṭidhāvissati--¹ Ahosim nu kho aham ² atītamaddhānam, ³nanu kho ahosim atītamaddhānam, ⁴kim nu kho ahosim atītamaddhānam, ⁵kathām nu kho ahosim atītamaddhānam, ⁶kim hutvā kim ahosim nu kho aham atītamaddhānan’ti; aparantām vā upadhāvissati⁷ -- ⁸Bhavissāmi nu kho aham anāgatamaddhānam, ⁹nanu kho bhavissāmi (S.12.20./II,27.) anāgatamaddhānam, ¹⁰kim nu kho bhavissāmi anāgatamaddhānam, ¹¹kathām nu kho bhavissāmi anāgatamaddhānam, ¹²kim hutvā kim bhavissāmi nu kho aham anāgatamaddhānan’ti; etarahi vā pacuppānām addhānam ajjhattām kathaṅkathī bhavissati--¹³ Aham nu khosmi, ¹⁴no nu khosmi, ¹⁵kim nu khosmi, ¹⁶kathām nu khosmi, ¹⁷ayaṁ nu kho satto kuto āgato, ¹⁸so kuhiṁ gamissati’ti--netām thānam vijjati. Tam kissa hetu? Tathāhi, bhikkhave, ariyasāvakassa ayañca paṭiccasamuppādo ime ca paṭiccasamuppānām dhammā yathābhūtarām sammappaññāya sudiṭṭhā’ti. Dasamām.

Āhāravaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Āhāram Phagguno ceva, dve ca Samaṇabrahmaṇā;
Kaccānagotto Dhammadhikām, Acelām Timbarukena ca.
Bālapanḍitato ceva, Dasamo Paccayena cāti.

3. Dasabalavaggo 十力品

(S.12.21.) (1) Dasabalaśuttam (如來)十力(1)

► 《增壹阿含46.3經》

21. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Dasabalaśamannāgato, bhikkhave, Tathāgato catūhi ca vesārajjehi samannāgato āsabham thānam paṭijānāti, parisāsu sīhanādām nadati, brahmacakkaṁ pavatteti--(S.12.21./II,28.) iti rūpam iti rūpassa samudayo iti rūpassa

atthaṅgamo, iti vedanā iti vedanāya samudayo iti vedanāya atthaṅgamo, iti saññā iti saññāya samudayo iti saññāya atthaṅgamo, iti saṅkhārā iti saṅkhārānam samudayo iti saṅkhārānam atthaṅgamo, iti viññāṇam iti viññāṇassa samudayo iti viññāṇassa atthaṅgamo. Iti imasmīm sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati. Imasmīm asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati. Yadidam avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hotī”ti. Paṭhamarā.

(S.12.22.) (2) Dutiyadasabalaśuttam (如來)十力(2)

► 《雜阿含348經》

22. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dasabalasamannāgato, bhikkhave, Tathāgato catūhi ca vesārajjehi samannāgato āsabhaṁ thānam patijānāti, parisāsu sīhanādām nadati, brahmacakkam pavattetti--‘Iti rūpaṁ iti rūpassa samudayo iti rūpassa atthaṅgamo, iti vedanā iti vedanāya samudayo iti vedanāya atthaṅgamo, iti saññā iti saññāya samudayo iti saññāya atthaṅgamo, iti saṅkhārā iti saṅkhārānam samudayo iti saṅkhārānam atthaṅgamo, iti viññāṇam iti viññāṇassa samudayo iti viññāṇassa atthaṅgamo. Iti imasmīm sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati; imasmīm asati idam na hoti imassa nirodhā idam nirujjhati. Yadidam avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hotī’’’.

“Evam svākkhāto, bhikkhave, mayā dhammo uttāno vivaṭo pakāsito chinnapilotiko. Evam svākkhāte kho, bhikkhave, mayā dhamme uttāne vivaṭe pakāsite chinnapilotike alameva saddhāpabbajitena kulaputtena vīriyām ārabhitum--‘Kāmarā tacō ca nhāru ca aṭṭhi ca avasissatu, sarīre upasussatu māṃsalohitām. Yam tam purisathāmena purisavīriyena purisaparakkamena pattaṭbaṁ, na tam apāpuṇitvā vīriyassa sañthānam bhavissatī’’’ti.

(S.12.22./II,29.) “Dukkhaṁ bhikkhave, kusīto viharati vokiṇo pāpakehi akusalehi dhammehi, mahantañca sadatthām parihāpeti. Araddhavīriyo ca kho, bhikkhave, sukham viharati pavivitto pāpakehi akusalehi dhammehi, mahantañca sadatthām paripūreti. Na, bhikkhave, hīnena aggassa patti hoti. Aggena ca kho, bhikkhave, aggassa patti hoti. Maṇḍapeyyamidam, bhikkhave, brahmacariyām, Satthā sammukhībhūto. Tasmātiha, bhikkhave, vīriyām ārabhatha appattassa pattiyā, anadhigatassa adhigamāya, asacchikatassa sacchikiriyāya. ‘Evam no ayam amhākaṁ pabbajā avañjhā bhavissati saphalā sa-udrayā. Yesañca mayam paribhuñjāma cīvara-piṇḍapātasenāsana-gilānappaccayabhesajjaparikkhāram tesam te kārā amhesu mahapphalā bhavissanti mahānisamsā’ti--evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabbam. Attatthām vā hi, bhikkhave, sampassamānena alameva appamādena sampādetum; paratthām vā hi, bhikkhave, sampassamānena alameva appamādena sampādetum; ubhayatthām vā hi, bhikkhave, sampassamānena alameva appamādena sampādetun’’’ti. Dutiyām.

(S.12.23.) (3) Upanisasuttam 緣(滅智之緣等)

23. Sāvatthiyām viharati...pe... “Jānato aham, bhikkhave, passato āsavānam khayaṁ vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñca, bhikkhave, jānato kiñcī passato āsavānam khayo hoti Iti rūpaṁ iti rūpassa samudayo iti rūpassa atthaṅgamo, iti vedanā...pe... iti

saññā... iti sañkhārā... iti viññāṇam iti viññāṇassa samudayo iti viññāṇassa atthangamoti. Evaṁ kho, bhikkhave, jānato evaṁ passato āsavānaṁ khayo hoti”.

(S.12.23./II,30.) “Yampissa tam, bhikkhave, khayasmim khayeññāṇam, tampi sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, khayeññāṇassa upanisā? ‘Vimuttī’tissa vacanīyam. Vimuttimpāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, vimuttiyā upanisā? ‘Virāgo’tissa vacanīyam. Virāgampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, virāgassa upanisā? ‘Nibbidā’tissa vacanīyam. Nibbidampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, nibbidāya upanisā? ‘Yathābhūtaññādassanan’tissa vacanīyam. Yathābhūtaññādassananampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, yathābhūtaññādassananassa upanisā? ‘Samādhī’tissa vacanīyam. Samādhimpāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam.

“Kā ca, bhikkhave, samādhissa upanisā? ‘Sukhan’tissa vacanīyam. Sukhampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, sukhassa upanisā? ‘Passaddhī’tissa vacanīyam. Passaddhimpāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, passaddhiyā upanisā? ‘Pītī’tissa vacanīyam. Pītempāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, pītiyā upanisā? ‘Pāmojjan’tissa vacanīyam. Pāmojjampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, pāmojjassa upanisā? ‘Saddhā’tissa vacanīyam. Saddhampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam.

(S.12.23./II,31.) “Kā ca, bhikkhave, saddhāya upanisā? ‘Dukkhan’tissa vacanīyam. Dukkhampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, dukkhassa upanisā? ‘Jātī’tissa vacanīyam. Jātempāham bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, jātiyā upanisā? ‘Bhavo’tissa vacanīyam. Bhavampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, bhavassa upanisā? ‘Upādānan’tissa vacanīyam. Upādānampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam. Kā ca, bhikkhave, upādānassa upanisā? ‘Taṇhā’tissa vacanīyam. Taṇhampāham, bhikkhave, sa-upanisam vadāmi, no anupanisam.

“Kā ca, bhikkhave, taṇhāya upanisā? ‘Vedanā’tissa vacanīyam...pe... ‘Phasso’tissa vacanīyam... ‘saḷāyatanañ’tissa vacanīyam... ‘Nāmarūpan’tissa vacanīyam... ‘viññāṇan’tissa vacanīyam... ‘sañkhārā’tissa vacanīyam. Sañkhārepāham, bhikkhave, sa-upanise vadāmi, no anupanise. Kā ca, bhikkhave, sañkhārānam upanisā? ‘Avijjā’tissa vacanīyam.

“Iti kho, bhikkhave, avijjūpanisā sañkhārā, sañkhārūpanisam viññāṇam, viññāṇūpanisam nāmarūpam, nāmarūpūpanisam saḷāyatanañ, saḷāyatanañūpaniso phasso, phassūpanisā vedanā, vedanūpanisā taṇhā, taṇhūpanisam upādānañ, upādānūpaniso bhavo, bhavūpanisā jāti, jātūpanisam dukkham, dukkhūpanisā saddhā, saddhūpanisam pāmojjam, pāmojjūpanisā pīti, pītūpanisā passaddhi, passaddhūpanisam sukham, sukhumūpaniso samādhī, samādhūpanisam yathābhūtaññādassananam, (S.12.23./II,32.) yathābhūtaññādassanūpanisā nibbidā, nibbidūpaniso virāgo, virāgūpanisā vimutti, vimuttūpanisam khayeññānam.

“Seyyathāpi, bhikkhave, uparipabbate thullaphusitake deve vassante tam udakaṁ yathāninnam pavattamānam pabbatakandarapadarasākhā paripūreti. Pabbatakandarapadarasākhāparipūrā kusobbhe paripūrenti. Kusobbhā paripūrā

mahāsobbhe paripūrenti. Mahāsobbhā paripūrā kunnadiyo paripūrenti. Kunnadiyo paripūrā mahānadiyo paripūrenti. Mahānadiyo paripūrā mahāsamuddam paripūrenti.

“Evameva kho, bhikkhave, avijjūpanisā saṅkhārā, saṅkhārūpanisam viññāṇam, viññāṇūpanisam nāmarūpam, nāmarūpūpanisam salāyatanaṁ, salāyatanañpaniso phasso, phassūpanisā vedanā, vedanūpanisā taṇhā, taṇhūpanisam upādānam, upādānūpaniso bhavo, bhavūpanisā jāti, jātūpanisam dukkham, dukkhūpanisā saddhā, saddhūpanisam pāmojjam, pāmojjūpanisā pīti, pītūpanisā passaddhi, passaddhūpanisam sukham, sukhūpaniso samādhi, samādhūpanisam yathābhūtañāṇadassanam, yathābhūtañāṇadassanūpanisā nibbidā, nibbidūpaniso virāgo, virāgūpanisā vimutti, vimuttūpanisam khayeñānan”ti. Tatiyam.

(S.12.24.) (4) Aññatitthiyasuttaṁ 異學(苦是自作他作)

► 《雜阿含343經》

24. Rājagahe viharati Veluvane. Atha kho āyasmā Sāriputto pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Rājagahaṁ piṇḍāya pāvisi. Atha kho āyasmato Sāriputtassa etadahosi--“Atippago kho tāva Rājagahe piṇḍāya caritum. Yaṁnūnāhaṁ yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkameyyan”ti.

Atha kho āyasmā Sāriputto yena aññatitthiyānam (S.12.24./II,33.) paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītsāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho āyasmantaṁ Sāriputtam te aññatitthiyā paribbājakā etadavocum--

“Santāvuso, Sāriputta, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti. Santi panāvuso Sāriputta, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā paramkataṁ dukkham paññapenti. Santāvuso Sāriputta, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkatañca paramkatañca dukkham paññapenti. Santi panāvuso Sāriputta, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannaṁ dukkham paññapenti. Idha, panāvuso Sāriputta, Samāṇo Gotamo kiṁvādī kimakkhāyī? Kathaṁ byākaramānā ca mayaṁ vuttavādino ceva samaṇassa Gotamassa assāma, na ca samaṇam Gotamam abhūtena abbhācikkheyāma, dhammassa cānudhammam byākareyyāma, na ca koci sahadhammiko vādānupātō gārayham thānam āgaccheyyā”ti?

“Paṭiccasamuppannaṁ kho, āvuso, dukkham vuttam Bhagavatā. Kim paṭicca? Phassari paṭicca. Iti vadām vuttavādī ceva Bhagavato assa, na ca Bhagavantari abhūtena abbhācikkheyā, dhammassa cānudhammam byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānupātō gārayham thānam āgaccheyya.

“Tatrāvuso, ye te samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā. Yeki te samaṇabrahmaṇā kammavādā paramkataṁ dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā. Yeki te samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkatañca paramkatañca dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā. (S.12.24./II,34.) Yeki te samaṇabrahmaṇā kammavādā asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannaṁ dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā.

“Tatrāvuso, ye te samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisarīvedissantīti netam thānam vijjati. Yeki te samaṇabrahmaṇā kammavādā paramkataṁ dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisarīvedissantīti netam thānam vijjati. Yeki te samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkatañca paramkatañca dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā

paṭisamvēdissantīti netam ṭhānam vijjati. Yeri te samaṇabrahmaṇā kammavādā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannām dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisamvēdissantīti netam ṭhānam vijjati”ti.

Assosi kho āyasmā Ānando āyasmato Sāriputtassa tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ imam kathāsallāpam. Atha kho āyasmā Ānando Rājagahe piṇḍāya caritvā pacchābhattachārūpiṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisino kho āyasmā Ānando yāvatako āyasmato Sāriputtassa tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ ahosi kathāsallāpo tam sabbarūpiṇḍapātāgo.

“Sādu sādu, Ānanda, yathā tam Sāriputto sammā byākaramāno byākareyya. Paṭiccasamuppannām kho, Ānanda, dukkham vuttaṁ mayā. Kim paṭicca? Phassam paṭicca. Iti vadām vuttavādī ceva me assa, na ca mām abhūtena abbhācikkheyya, dhammassa cānudhammaṁ byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham ṭhānam āgaccheyya.

“Tatrānanda ye te samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā. (S.12.24./II,35.) Yeri te...pe... yeri te...pe... yeri te samaṇabrahmaṇā kammavādā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannām dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā.

“Tatrānanda, yeri te samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisamvēdissantīti netam ṭhānam vijjati. Yeri te...pe... yeri te...pe... yeri te samaṇabrahmaṇā kammavādā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannām dukkham paññapenti netam ṭhānam vijjati.

“Ekamidāharūpiṇḍapātāgo, Ānanda, samayaṁ idheva Rājagahe viharāmi veluvane Kalandakanivāpe. Atha khvāharūpiṇḍapātāgo, Ānanda, pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Rājagaharūpiṇḍapātāgo pāvisim. Tassa mayham, Ānanda, etadahosi--‘Atippago kho tāva Rājagahe piṇḍāya caritum. Yaṁnūnāhaṁ yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkameyyan’’ti.

“Atha khvāharūpiṇḍapātāgo, Ānanda, yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhiṁ sammodim. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidim. Ekamantam nisinnam kho mām, Ānanda, te aññatitthiyā paribbājakā etadavocum--

‘Santāvuso Gotama, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti. Santi panāvuso Gotama, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā paramkataṁ dukkham paññapenti. Santāvuso Gotama, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā sayamkatañca paramkatañca dukkham paññapenti. Santi panāvuso Gotama, eke samaṇabrahmaṇā kammavādā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannām dukkham paññapenti. Idha no āyasmā Gotamo kimvādī kimakkhāy? (S.12.24./II,36.) Katham byākaramāna ca mayam vuttavādino ceva āyasmato Gotamassa assāma, na ca āyasmantaṁ Gotamam abhūtena abbhācikkheyyāma dhammassa cānudhammaṁ byākareyyāma, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham ṭhānam āgaccheyyā’’ti?

“Evarūpiṇḍapātāgo, Ānanda, te aññatitthiyē paribbājake etadavocam--‘Paṭiccasamuppannām kho, āvuso, dukkham vuttaṁ mayā. Kim paṭicca? Phassam paṭicca. Iti vadām vuttavādī ceva me assa, na ca mām abhūtena abbhācikkheyya, dhammassa cānudhammaṁ byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham ṭhānam āgaccheyyā’’ti.

“Tatrāvuso, ye te samañabrahmañā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā. Yopi te...pe... yepi te...pe... yepi te samañabrahmañā kammavādā asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannām dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā.

“Tatrāvuso, ye te samañabrahmañā kammavādā sayamkataṁ dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisamvedissantīti netam thānam vijjati. Yopi te...pe... yepi te...pe... yepi te samañabrahmañā kammavādā asayamkāram aparamkāram adhiccasamuppannām dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisamvedissantīti netam thānam vijjati”ti. “Acchariyam bhante, abbhutam bhante Yatra hi nāma ekena padena sabbo attho vutto bhavissati. Siyā nu kho, bhante, esevattho vitthārena vuccamāno gambhīro ceva assa gambhīravabhāso cā”ti?

“Tena Hānanda, taññevettha paṭibhātū”ti. “Sace mām, bhante, evam puccheyyūm--‘Jārimaraṇam, āvuso Ānanda, kiṁnidānam kiṁsamudayām kiṁjātikām kiṁpabhavan’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Jārimaraṇam kho, āvuso, jātinidānam jātisamudayām jātijātikām jātipabhavan’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam.

(S.12.24./II,37.) “Sace mām, bhante, evam puccheyyūm--‘Jāti panāvuso Ānanda, kiṁnidāna kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Jāti kho, āvuso, bhavanidāna bhavasamudayā bhavajātikā bhavappabhavā’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam

“Sace mām, bhante, evam puccheyyūm--‘Bhavo panāvuso Ānanda, kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Bhavo kho, āvuso, upādānanidāno upādānasamudayo upādānajātiko upādānappabhavo’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam.

“Sace mām, bhante, evam puccheyyūm--upādānam panāvuso...pe... tañhā panāvuso...pe... vedanā panāvuso...pe... sace mām, bhante, evam puccheyyūm--‘Phasso panāvuso Ānanda, kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Phasso kho, āvuso, saṭṭayatananidāno saṭṭayatanasamudayo saṭṭayatanajātiko saṭṭayatanappabhavo’ti. ‘Channarītveva, āvuso, phassāyatanānam asesavirāganirodhā phassanirodhō; phassanirodhā vedanānirodhō; vedanānirodhā tañhānirodhō; tañhānirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hotī’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyan”ti. Catuttham.

(S.12.25.) (5) Bhūmijasuttam (具壽)浮彌(苦是自作他作)

► 《雜阿含343經》

25. Sāvatthiyam viharati. Atha kho āyasmā Bhūmijo sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; (S.12.25./II,38.) upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho āyasmā Bhūmijo āyasmantam Sāriputtam etadavoca--

“Santāvuso Sāriputta, eke samañabrahmañā kammavādā sayamkataṁ sukhadukkham paññapenti. Santi panāvuso Sāriputta, eke samañabrahmañā kammavādā paramkataṁ sukhadukkham paññapenti. Santāvuso Sāriputta, eke samañabrahmañā

kammavādā sayamkatañca paramkatañca sukhadukkham paññapenti. Santi panāvuso Sāriputta, eke samanabrahmañā kammavādā asayañkāram aparañkāram adhiccasamuppannam sukhadukkham paññapenti. Idha no, āvuso Sāriputta, Bhagavā kimvādī kimakkhāyī katham byākaramāna ca mayarū vuttavādino ceva Bhagavato assāma, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyyāma, dhammassa cānudhammadām byākareyyāma, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham thānam āgaccheyyā”ti?

“Pañccasamuppannam kho, āvuso, sukhadukkham vuttam Bhagavatā. Kim pañicca? Phassam pañicca. Iti vadañ vuttavādī ceva Bhagavato assa, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyya, dhammassa cānudhammadām byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham thānam āgaccheyya.

“Tatrāvuso, ye te samanabrahmañā kammavādā sayamkatañ sukhadukkham paññapenti, tadapi phassapaccayā. Yopi te...pe... yepi te...pe... yepi te samanabrahmañā kammavādā asayañkāram aparañkāram adhiccasamuppannam sukhadukkham paññapenti, tadapi phassapaccayā.

“Tatrāvuso, ye te samanabrahmañā kammavādā sayamkatañ sukhadukkham paññapenti, te vata aññatra phassā pañcaveditissantī netam thānam vijjati. Yopi te (S.12.25./II,39.)...pe. Yopi te...pe... yepi te samanabrahmañā kammavādā asayañkāram aparañkāram adhiccasamuppannam sukhadukkham paññapenti, te vata aññatra phassā pañcaveditissantī netam thānam vijjati”ti.

Assosi kho āyasmā Ānando āyasmato Sāriputtassa āyasmatā Bhūmijena saddhim imam kathāsallāpam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasankami; upasañkamitvā Bhagavantam abhvādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando yāvatako āyasmato Sāriputtassa āyasmatā Bhūmijena saddhim ahosi kathāsallāpo tam sabbam Bhagavato ārocesi.

“Sādhu sādhu, Ānanda, yathā tam Sāriputto sammā byākaramāno byākareyya. Pañccasamuppannam kho, Ānanda, sukhadukkham vuttam mayā. Kim pañicca? Phassam pañicca. Iti vadañ vuttavādī ceva me assa, na ca mām abhūtena abbhācikkheyya, dhammassa cānudhammadām byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham thānam āgaccheyya.

“Tatrānanda ye te samanabrahmañā kammavādā sayamkatañ sukhadukkham paññapenti tadapi phassapaccayā. Yopi te...pe... yepi te...pe... yepi te samanabrahmañā kammavādā asayañkāram aparañkāram adhiccasamuppannam sukhadukkham paññapenti tadapi phassapaccayā.

“Tatrānanda ye te samanabrahmañā kammavādā sayamkatañ sukhadukkham paññapenti, te vata aññatra phassā patisamvedissantī netam thānam vijjati. Yopi te...pe... yepi te...pe... yepi te samanabrahmañākammavādā asayañkāram aparañkāram adhiccasamuppannam sukhadukkham paññapenti, te vata aññatra phassā pañcaveditissantī netam thānam vijjati.

“Kāye vā Hānanda, sati kāyasañcetanāhetu uppajjati (S.12.25./II,40.) ajjhattam sukhadukkham. Vācāya vā Hānanda, sati vacisañcetanāhetu uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Mane vā Hānanda, sati manosañcetanāhetu uppajjati ajjhattam sukhadukkham avijjāpaccayā ca.

“Sāmam vā tam, Ānanda, kāyasañkhāram abhisañkharoti, yampaccayāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Pare vā tam, Ānanda, kāyasañkhāram abhisañkharonti, yampaccayāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Sampajāno vā tam, Ānanda, kāyasañkhāram abhisañkharoti yampaccayāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham.

Asampajāno vā tam, Ānanda, kāyasaṅkhāram abhisankharoti yaṁpacca�āssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham.

“Sāmām vā tam, Ānanda, vacīsaṅkhāram abhisankharoti yaṁpacca�āssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Pare vā tam, Ānanda, vacīsaṅkhāram abhisankharonti yaṁpacca�āssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Sampajāno vā tam, Ānanda...pe... asampajāno vā tam, Ānanda, vacīsaṅkhāram abhisankharoti yaṁpacca�āssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham.

“Sāmām vā tam, Ānanda, manosaṅkhāram abhisankharoti yaṁpacca�āssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Pare vā tam, Ānanda, manosaṅkhāram abhisankharonti yaṁpaccaযāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Sampajāno vā tam, Ānanda...pe... asampajāno vā tam, Ānanda, manosaṅkhāram abhisankharoti yaṁpaccaযāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham.

“Imesu Ānanda, dhammesu avijjā anupatitā. Avijjāya tveva, Ānanda, asesavirāganirodhā so kāyo na hoti yaṁpaccaযāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Sā vācā na hoti yaṁpaccaযāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkham. So mano na hoti yaṁpaccaযāssa tam ([S.12.25./II,41.](#)) uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Khettam tam na hoti...pe... vatthu tam na hoti...pe... āyatanaṁ tam na hoti...pe... adhikaraṇam tam na hoti yaṁpaccaযāssa tam uppajjati ajjhattam sukhadukkhan”ti. Pañcamam.

(S.12.26.) (6) Upavāṇasuttaṁ (具壽)優波摩那(苦是自作他作)

26. Sāvatthiyām viharati. Atha kho āyasmā Upavāṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Upavāṇo Bhagavantam etadavoca--

“Santi, bhante, eke samaṇabrāhmaṇā sayamkataṁ dukkham paññapenti. Santi pana, bhante, eke samaṇabrāhmaṇā paraṁkataṁ dukkham paññapenti. Santi pana, bhante, eke samaṇabrāhmaṇā sayamkatañca paraṁkatañca dukkham paññapenti. Santi pana, bhante, eke samaṇabrāhmaṇā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannam dukkham paññapenti. Idha no, bhante, Bhagavā kiṁvādī kimakkhāyī kathām byākaramānā ca mayām vuttavādino ceva Bhagavato assāma, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyāma, dhammassa cānudhammam byākareyyāma, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham thānam āgaccheyyā”ti?

“Paṭiccasamuppannam kho, Upavāṇa, dukkham vuttam mayā. Kirī paṭicca? Phassam paṭicca. Iti vadām vuttavādī ceva me assa, na ca mām abhūtena abbhācikkheyā, dhammassa cānudhammam byākareyya, na ca koci sahadhammiko vādānupāto gārayham thānam āgaccheyya.

([S.12.26./II,42.](#)) “Tatra, Upavāṇa, ye te samaṇabrāhmaṇā sayamkataṁ dukkham paññapenti, tadapi phassapaccayā. Yepi te...pe... yepi te...pe... yepi te samaṇabrāhmaṇā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannam dukkham paññapenti tadapi phassapaccayā.

“Tatra Upavāṇa, ye te samaṇabrāhmaṇā sayamkataṁ dukkham paññapenti, te vata añña phassā paṭisarīvedissantīti netam thānam vijjati. Yepi te...pe... yepi te...pe... yepi te samaṇabrāhmaṇā asayaṁkāram aparaṁkāram adhiccasamuppannam dukkham paññapenti, te vata aññatra phassā paṭisarīvedissantīti netam thānam vijjatī”ti. Chatthaṁ.

(S.12.27.) (7) Paccayasuttam 緣(知緣起緣滅,入法流)

27. Sāvatthiyam viharati...pe... “Avijjāpaccayā, bhikkhave, saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Katamañca, bhikkhave, jarāmaraṇam? Yā tesam tesam sattānam tamhi tamhi sattanikāye jarā jīraṇatā khaṇḍiccam pāliccam valittacatā āyuno saṁhāni indriyānam paripāko--ayaṁ vuccati jarā. Yā tesam tesam sattānam tamhā tamhā sattanikāyā cuti cavanatā bhedo antaradhānam maccu maraṇam kālakiriyā khandhānam bhedo kalevarassa nikkhepo; idam vuccati maraṇam. Iti ayañca jarā idañca maraṇam. Idam vuccati, bhikkhave, jarāmaraṇam. Jātisamudayā jarāmaraṇasamudayo; jātinirodhā jarāmaraṇanirodho. Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo jarāmaraṇanirodhagāminī paṭipadā. Seyyathidam--sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammā-ājivo, sammāvāyāmo, sammāsati, sammāsamādhi.

“Katamā ca, bhikkhave, jāti...pe... (S.12.27./II,43.) katamo ca, bhikkhave, bhavo... katamañca, bhikkhave, upādānam... katamā ca, bhikkhave, tañhā... katamā ca, bhikkhave, vedanā... katamo ca, bhikkhave phasso... katamañca, bhikkhave, salāyatanaṁ... katamañca, bhikkhave, nāmarūpaṁ... katamañca, bhikkhave, viññāṇam...?

“Katame ca, bhikkhave, saṅkhārā? Tayome, bhikkhave, saṅkhārā--kāyasaṅkhāro, vacīsaṅkhāro, cittasaṅkhāro. Ime vuccanti, bhikkhave, saṅkhārā. Avijjāsamudayā saṅkhārasamudayo; avijjānirodhā saṅkhāranirodho. Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saṅkhāranirodhagāminī paṭipadā. Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako evam paccayam pajānāti, evam paccayasamudayam pajānāti, evam paccayanirodhām pajānāti, evam paccayanirodhagāminim paṭipadam pajānāti. Ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako diṭṭhisampanno itipi, dassanasampanno itipi, āgato imam saddhammaṁ itipi, passati imam saddhammaṁ itipi, sekkhena nāṇena samannāgato itipi, sekkhāya vijjāya samannāgato itipi, dhammasotam samāpanno itipi, ariyo nibbedhikapañño itipi, amatadvaram āhacca tiṭṭhati itipī”ti. Sattamam.

(S.12.28.) (8) Bhikkhusuttam 比丘(知老死.集.滅.滅之道跡,入法流)

►《雜阿含355經》

28. Sāvatthiyam viharati...pe... “Tatra kho...pe... idha, bhikkhave, bhikkhu jarāmaraṇam pajānāti, jarāmaraṇasamudayam pajānāti, jarāmaraṇanirodhām pajānāti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, jātim pajānāti...pe... bhavaṁ pajānāti... upādānam pajānāti... (S.12.28./II,44.) tañham pajānāti... vedanam pajānāti... phassam pajānāti... salāyatanaṁ pajānāti... nāmarūpaṁ pajānāti... viññāṇam pajānāti... saṅkhāre pajānāti, saṅkhārasamudayam pajānāti saṅkhāranirodhām pajānāti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam pajānāti.

“Katamañca, bhikkhave, jarāmaraṇam? Yā tesam tesam sattānam tamhi tamhi sattanikāye jarā jīraṇatā khaṇḍiccam pāliccam valittacatā āyuno saṁhāni indriyānam paripāko--ayaṁ vuccati jarā. Yā tesam tesam sattānam tamhā tamhā sattanikāyā cuti cavanatā bhedo antaradhānam maccu maraṇam kālakiriyā khandhānam bhedo kalevarassa nikkhepo; idam vuccati maraṇam. Iti ayaṁ ca jarā idañca maraṇam. Idam vuccati, bhikkhave, jarāmaraṇam. Jātisamudayā jarāmaraṇasamudayo; jātinirodhā

jarāmaraṇanirodho. Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo jarāmaraṇanirodhagāminī paṭipadā. Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Katamā ca, bhikkhave, jāti...pe... katamo ca, bhikkhave, bhavo... katamañca, bhikkhave, upādānam... vedanā... phasso... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānaṁ....

“Katame ca, bhikkhave, saṅkhārā? Tayome, bhikkhave, saṅkhārā--kāyasaṅkhāro, vacīsaṅkhāro, cittasaṅkhāro. Ime vuccanti, bhikkhave, saṅkhārā. Avijjāsamudayā saṅkhārasamudayo; avijjānirodhā saṅkhāranirodho. Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo saṅkhāranirodhagāminī paṭipadā. Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yato kho, bhikkhave, bhikkhu evam jarāmaraṇam pajānāti, evam jarāmaraṇasamudayam pajānāti, evam jarāmaraṇanirodham pajānāti, evam jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadaṁ pajānāti, evam jātiṁ pajānāti...pe... bhavaṁ... upādānam... tañhaṁ... vedanā... phassaṁ... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... (S.12.28./II,45.) viññānaṁ saṅkhāre... saṅkhārasamudayam... saṅkhāranirodham... evam saṅkhāranirodhagāminim paṭipadaṁ pajānāti. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, bhikkhu diṭṭhisampanno itipi, dassanasampanno itipi, āgato imam saddhammaṁ itipi, passati imam saddhammaṁ itipi, sekkhena nāṇena samannāgato itipi, sekkhāya vijjāya samannāgato itipi, dhammasotam samāpanno itipi, ariyo nibbedhikapañño itipi, amatadvāram āhacca tiṭṭhati itipī”ti. Aṭṭhamam.

(S.12.29.) (9) Samaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(知老死.集.滅.滅之道跡) (1)

► 《雜阿含經》353、354經，S.12.71-81.

29. Sāvatthiyam viharati...pe... “Tatra kho...pe... ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam na parijānanti, jarāmaraṇasamudayam na parijānanti, jarāmaraṇanirodham na parijānanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadaṁ na parijānanti, jātiṁ na parijānanti...pe... bhavaṁ... upādānam... tañhaṁ... vedanā... phassaṁ... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānaṁ... saṅkhāre... saṅkhārasamudayam... saṅkhāranirodham... saṅkhāranirodhagāminim paṭipadaṁ na parijānanti. Na mete, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata. Na ca panete āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam parijānanti, jarāmaraṇasamudayam parijānanti, jarāmaraṇanirodham parijānanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadaṁ parijānanti, jātiṁ parijānanti...pe... bhavaṁ... upādānam... tañhaṁ... vedanā... phassaṁ... salāyatanaṁ... nāmarūpaṁ... viññānaṁ... saṅkhāre parijānanti saṅkhārasamudayam parijānanti, saṅkhāranirodham (S.12.29./II,46.) parijānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadaṁ parijānanti. Te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata. Te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Navamam.

(S.12.30.) (10) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(知老死.集.滅.滅之道跡) (2)

► 《雜阿含經》353、354經，S.12.71-81.

30. Sāvatthiyam viharati...pe... “Tatra kho...pe... ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam nappajānanti, jarāmaraṇasamudayam nappajānanti, jarāmaraṇanirodham nappajānanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadaṁ nappajānanti te vata jarāmaraṇam samatikkamma ṭhassantīti netam ṭhānam vijjati. Jātiṁ

nappajānanti...pe... bhavam... upādānam... tañham... vedanam... phassam... sañayatanam... nāmarūpam... viññānam... sañkhāre nappajānanti, sañkhārasamudayam nappajānanti, sañkhāranirodhā nappajānanti, sañkhāranirodhagāminim paṭipadām nappajānanti te vata sañkhāre samatikkamma thassantī netam thānam vijjati”.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam pajānanti, jarāmaraṇasamudayam pajānanti, jarāmaraṇanirodhām pajānanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadām pajānanti te vata jarāmaraṇam samatikkamma thassantī thānametam vijjati. Jātim pajānanti...pe... bhavam... upādānam... tañham... vedanam... phassaṁ... sañayatanam... nāmarūpam... viññānam... sañkhāre pajānanti, sañkhārasamudayam pajānanti, sañkhāranirodhām pajānanti, sañkhāranirodhagāminim paṭipadām pajānanti. Te vata sañkhāre samatikkamma thassantī thānametam vijjati”ti. Dasamam.

(S.12.30./II,47.) Dasabalavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Dve Dasabalā Upanisā ca, Aññatitthiyabhūmijo;
Upavāṇo Paccayo Bhikkhu, Dve ca Samaṇabrahmaṇātī.

4. Kalārakhattiyavaggo 伽拉羅剎利品

(S.12.31.) (1) Bhūtasuttam 生者(釋波羅延那(經)阿逸多之所問)

► 《雜阿含345經》, 《經集》Sn. v.1038.

31. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati. Tatra kho Bhagavā āyasmantam Sāriputtam āmantesi--“Vuttamidam, Sāriputta, Pārāyane Ajitapañhe--

“Ye ca sañkhātadhammāse, ye ca sekkhā puthū idha;

Tesam me nipako iriyam, puṭṭho pabrūhi mārisā”ti.

“Imassa nu kho, Sāriputta, sañkhittena bhāsitassa katham vitthārena attho datthabbo”ti? Evam vutte, āyasmā Sāriputto tuṇhī ahosi. Dutiyampi kho Bhagavā āyasmantam Sāriputtam āmantesi...pe... dutiyampi kho āyasmā Sāriputto tuṇhī ahosi. Tatiyampi kho Bhagavā āyasmantam Sāriputtam āmantesi--“Vuttamidam, Sāriputta, Pārāyane Ajitapañhe--

“Ye ca sañkhātadhammāse, ye ca sekkhā puthū idha;

Tesam me nipako iriyam, puṭṭho pabrūhi mārisā”ti.

(S.12.31./II,48.) “Imassa nu kho, Sāriputta, sañkhittena bhāsitassa katham vitthārena attho datthabbo”ti? Tatiyampi kho āyasmā Sāriputto tuṇhī ahosi.

“Bhūtamidanti, Sāriputta, passasī”ti? Bhūtamidanti, bhante, yathābhūtam sammappaññāya passati. Bhūtamidanti yathābhūtam sammappaññāya disvā bhūtassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya disvā āhārasambhavassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya disvā nirodhadhammassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Evam kho, bhante, sekko hoti.

“Kathañca, bhante, sañkhātadhammo hoti? Bhūtamidanti, bhante, yathābhūtam

sammappaññāya passati. Bhūtamidanti yathābhūtam sammappaññāya disvā bhūtassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya disvā āhārasambhavassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya disvā nirodhadhammassa nibbidā virāgā (**S.12.31./II,49.**) nirodhā anupādā vimutto hoti. Evaṁ kho, bhante, saṅkhātadhammo hoti. Iti kho, bhante, yam tam vuttaṁ Pārāyane Ajitapañhe--

“Ye ca saṅkhātadhammāse, ye ca sekkhā puthū idha;

Tesaṁ me nipako iriyam, puṭṭho pabrūhi mārisā”ti.

“Imassa khvāham, bhante, saṅkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādu sādu, Sāriputta, bhūtamidanti, Sāriputta, yathābhūtam sammappaññāya passati. Bhūtamidanti yathābhūtam sammappaññāya disvā bhūtassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭippanno hoti. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya disvā āhārasambhavassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭippanno hoti. Tadāhāranirodhā yam bhūtam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya disvā nirodhadhammassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭippanno hoti. Evaṁ kho, Sāriputta, sekkho hoti.

“Kathañca, Sāriputta, saṅkhātadhammo hoti? Bhūtamidanti, Sāriputta, yathābhūtam sammappaññāya passati. Bhūtamidanti yathābhūtam sammappaññāya disvā bhūtassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam (**S.12.31./II,50.**) sammappaññāya passati. Tadāhārasambhavanti yathābhūtam sammappaññāya disvā āhārasambhavassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya passati. Tadāhāranirodhā yam bhūtam tam nirodhadhammanti yathābhūtam sammappaññāya disvā nirodhadhammassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti. Evaṁ kho, Sāriputta, saṅkhātadhammo hoti. Iti kho, Sāriputta, yam tam vuttaṁ Pārāyane Ajitapañhe--

“Ye ca saṅkhātadhammāse, ye ca sekkhā puthū idha;

Tesaṁ me nipako iriyam, puṭṭho pabrūhi mārisā”ti.

“Imassa kho Sāriputta saṅkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti.
Paṭhamam.

(S.12.32.) (2) Kalārasuttam 伽立羅(比丘,具壽舍利弗:可與世尊乃至七日問答)

► 《雜阿含345經》, 《中阿含23經》智經, 《經集》Sn. v.1038

32. Sāvatthiyam viharati. Atha kho Kalārakhattiyo bhikkhu yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhim sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Kalārakhattiyo bhikkhu āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Moḷiyaphagguno, āvuso Sāriputta, bhikkhu sikkham paccakkhāya hīnāyāvattoti. Na hi nūna so āyasmā imasmiṁ dhammadvinaye assāsamalathāti. Tena hāyasmā Sāriputto imasmiṁ dhammadvinaye assāsam patto”ti?

“Na khvāham, āvuso, kaṅkhāmī”ti. “Āyatam, panāvuso”ti?

“Na khvāham, āvuso, vicikicchāmī”ti.

Atha kho Kaṭārakhattiyo bhikkhu utṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Kaṭārakhattiyo bhikkhu (S.12.32./II,51.) Bhagavantam etadavoca--“Ayasmatā, bhante, Sāriputtena aññā byākatā--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti.

Atha kho Bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi--“Ehi tvaṁ, bhikkhu, mama vacanena Sāriputtam āmantehi--‘satthā tam, āvuso Sāriputta, āmantetī’”ti. “Evam, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Satthā tam, āvuso Sāriputta, āmantetī”ti. “Evam, āvuso”ti kho āyasmā Sāriputto tassa bhikkhuno paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Sāriputtam Bhagavā etadavoca--“Saccam kira tayā, Sāriputta, aññā byākatā--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti? “Na kho, bhante, etehi padehi etehi byañjanehi attho vutto”ti. “Yena kenacipi, Sāriputta, pariyāyena kulaputto aññam byākaroti, Atha kho byākatam byākatato daṭṭhabban”ti. “Nanu ahampi bhante, evam vadāmi--‘Na kho, bhante, etehi padehi etehi byañjanehi attho vutto””ti.

“Sace tam, Sāriputta, evam puccheyyam--‘Katham jānatā pana tayā, āvuso Sāriputta, katham passatā aññā byākatā--khīṇā jāti vusitam brahmacariyam katarū karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāmī’ti. Evam puṭṭho tvaṁ, Sāriputta, kinti byākareyyasi”ti?

“Sace marū, bhante, evam puccheyyam--‘Katham jānatā pana tayā, āvuso Sāriputta, katham passatā aññā byākatā--(S.12.32./II,52.) khīṇā jāti vusitam brahmacariyam katarū karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāmī’ti; evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Yamnidānā, āvuso, jāti, tassa nidānassa khayā khīṇasmiṁ khīṇāmhīti veditam. Khīṇāmhīti veditvā--khīṇājāti vusitam brahmacariyam katarū karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāmī’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam”ti.

“Sace pana tam, Sāriputta, evam puccheyyam--‘Jāti panāvuso Sāriputta, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā’ti? Evam puṭṭho tam, Sāriputta, kinti byākareyyasi”ti? “Sace marū, bhante, evam puccheyyam--‘Jāti panāvuso Sāriputta, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Jāti kho, āvuso, bhavanidānā bhavasamudayā bhavajātikā bhavappabhavā’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam”ti.

“Sace pana tam, Sāriputta, evam puccheyyam--‘Bhavo panāvuso Sāriputta, kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo’ti? Evam puṭṭho tvaṁ, Sāriputta, kinti byākareyyasi”ti? “Sace marū, bhante, evam puccheyyam--‘Bhavo panāvuso Sāriputta, kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo’ti Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘Bhavo kho, āvuso, upādānanidāno upādānasamudayo upādānajātiko upādānappabhavo’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam”ti.

“Sace pana tam, Sāriputta, evam puccheyyam--‘Upādānam panāvuso...pe...sace pana tam, Sāriputta, evam puccheyyam--taṇhā panāvuso Sāriputta, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā’ti? Evam puṭṭho tvaṁ, Sāriputta, kinti byākareyyasi”ti? (S.12.32./II,53.) “Sace marū, bhante, evam puccheyyam--taṇhā panāvuso Sāriputta, kiṁnidānā kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpabhavā’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyam--‘taṇhā kho, āvuso, vedanānidānā vedanāsamudayā

vedanājātikā vedanāpabhavā’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyan”ti.

“Sace pana tam, Sāriputta, evarī puccheyyūm--‘Katham jānato pana te, āvuso Sāriputta, katham passato yā vedanāsu nandī sā na upatṭhāsi’ti. Evam puṭṭho tvam, Sāriputta, kinti byākareyyāsi”ti? “Sace marī, bhante, evarī puccheyyūm--‘Katham jānato pana te, āvuso Sāriputta, katham passato yā vedanāsu nandī sā na upatṭhāsi’ti evam puṭṭhoham, bhante, evarī byākareyyam--‘tisso kho imā, āvuso, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Imā kho, āvuso, tisso vedanā anicca. Yadaniccarī tam dukkhanti viditam, yā vedanāsu nandī sā na upatṭhāsi’ti. Evarī, puṭṭhoham, bhante, evarī byākareyyan”ti.

“Sādhu sādhu, Sāriputta. Ayampi kho, Sāriputta, pariyāyo, etasseva athassa saṃkhittena veyyākaraṇāya--‘Yam kiñci vedayitam tam dukkhasmin”ti.

“Sace pana tam, Sāriputta, evam puccheyyūm--‘Katham vimokkhā pana tayā, āvuso Sāriputta, aññā byākatā--khīnā jāti vusitarī brahmacariyām kataṁ karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāmī’ti? Evam puṭṭho tvam, Sāriputta, kinti byākareyyāsi”ti? “Sace marī, bhante, evarī puccheyyūm--‘Katham vimokkhā pana tayā, āvuso Sāriputta, aññā byākatā khīnā jāti vusitarī brahmacariyām kataṁ karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāmī’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evarī byākareyyam--(S.12.32./II,54.) ‘Ajjhattam vimokkhā khvāham, āvuso, sabbupādānakkhayā tathā sato viharāmi yathā satam viharantam āsavā nānussavanti, attānañca nāvajānāmī’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyan”ti.

“Sādhu sādhu, Sāriputta. Ayampi kho Sāriputta, pariyāyo etasseva athassa saṃkhittena veyyākaraṇāya--ye āsavā samañena vuttā tesvāham na kañkhāmi, te me pahīnāti na vicikicchāmī”ti. Idamavoca Bhagavā. Idam vatvā Sugato uṭṭhāyāsanā vihāram pāvisi.

Tatra kho āyasmā Sāriputto acirapakkantassa Bhagavato bhikkhū āmantesi--“Pubbe appaṭisarīvuditam marī, āvuso, Bhagavā paṭhamam pañham apucchi, tassa me ahosi dandhāyitattam. Yato ca kho me, āvuso, Bhagavā paṭhamam pañham anumodi, tassa mayham, āvuso, etadahosi--divasam cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, divasampāham Bhagavato etamattham byākareyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi. Rattim cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, rattimpāham Bhagavato etamattham byākareyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi. Rattindivam cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi. (S.12.32./II,55.) Dve rattindivāni cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya...pe... dve rattindivānipāham Bhagavato etamattham byākareyyam...pe... tīni rattindivāni cepi marī Bhagavā etamattham byākareyyam...pe... cattāri rattindivāni cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya...pe... cattāri rattindivānipāham Bhagavato etamattham byākareyyam...pe... pañca rattindivāni cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya...pe... pañca rattindivānipāham Bhagavato etamattham byākareyyam...pe... cha rattindivāni cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya...pe... cha rattindivānipāham Bhagavato etamattham byākareyyam...pe... satta rattindivāni cepi marī Bhagavā etamattham puccheyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, satta rattindivānipāham Bhagavato etamattham byākareyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi”ti.

Atha kho Kaṭārakhattiyo bhikkhu utṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Kaṭārakhattiyo bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Āyasmatā, bhante, Sāriputtena sīhanādo nadito--pubbe appaṭisañviditarūpañham, āvuso, Bhagavā paṭhamarūpañham apucchi, tassa me ahosi dandhāyittattam. Yato ca kho me, āvuso, Bhagavā paṭhamarūpañham anumodi tassa mayham, āvuso, etadahosi--divasam̄ cepi marūpañham Bhagavā etamattham puccheyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, divasampāham Bhagavato etamattham byākareyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi; rattim̄ cepi...pe... rattindivam̄ cepi marūpañham Bhagavā...pe... dve rattindivāni cepi marūpañham Bhagavā...pe... tīṇi... cattāri... pañca... cha... satta rattindivāni cepi marūpañham Bhagavā etamattham (S.12.32./II,56.) puccheyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, satta rattindivānipāham Bhagavato etamattham byākareyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi”ti.

“Sā hi, bhikkhu, Sāriputtassa dhammadhātu suppaṭividdhā, yassā dhammadhātuyā suppaṭividdhattā divasam̄ cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, divasampi me Sāriputto etamattham byākareyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi. Rattim̄ cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, rattimpi me Sāriputto etamattham byākareyya...pe... rattindivam̄ cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, rattindivampi me Sāriputto etamattham byākareyya... dve rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, tīṇi rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, tīṇi rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, cattāri rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, cattāri rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham byākareyya... pañca rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, pañca rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham byākareyya... cha rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam, cha rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham byākareyya... satta rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham puccheyyam aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi, satta rattindivāni cepāham Sāriputtam etamattham byākareyya aññamaññehi padehi aññamaññehi pariyāyehi”ti. Dutiyam̄.

(S.12.33.Ñāṇassa vatthūni) (3) Ñāṇavatthusuttam (四十四)智事(1)

►《雜阿含356經》

33. Sāvatthiyaṁ...pe... “Catucattārīsam̄ vo, bhikkhave, ñāṇavatthūni desessāmi, tam suṇātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamāni, bhikkhave, catucattārīsam̄ ñāṇavatthūni? (S.12.33./II,57.) Jarāmarane ñāṇam̄, jarāmaranasamudaye ñāṇam̄, jarāmaranānirodhe ñāṇam̄, jarāmaranānirodthagāminiyā paṭipadāya ñāṇam̄; jātiyā ñāṇam̄, jātisamudaye ñāṇam̄, jātinirodhe ñāṇam̄, jātinirodthagāminiyā paṭipadāya ñāṇam̄; bhave ñāṇam̄, bhavasamudaye ñāṇam̄, bhavanirodhe ñāṇam̄, bhavanirodthagāminiyā paṭipadāya ñāṇam̄; upādāne ñāṇam̄, upādānasamudaye ñāṇam̄, upādānanānirodhe ñāṇam̄, upādānanānirodthagāminiyā paṭipadāya ñāṇam̄; taṇhāya ñāṇam̄, taṇhāsamudaye ñāṇam̄, taṇhānānirodhe ñāṇam̄, taṇhānānirodthagāminiyā paṭipadāya ñāṇam̄; vedanāya ñāṇam̄, vedanāsamudaye ñāṇam̄, vedanānānirodhe ñāṇam̄, vedanānānirodthagāminiyā paṭipadāya ñāṇam̄; phasse ñāṇam...pe... saḷāyatane ñāṇam... nāmarūpe ñāṇam... viññāne ñāṇam... .

saṅkhāresu ñāṇam, saṅkhārasamudaye ñāṇam, saṅkhāranirodhe ñāṇam, saṅkhāranirodhagāminiyā paṭipadāya ñāṇam. Imāni vuccanti, bhikkhave, catucattārīsam ñāṇavatthūni.

“Katamañca, bhikkhave, jarāmaraṇam? Yā tesam tesam sattānam tamhi tamhi sattanikāye jarā jīraṇatā khaṇḍiccam pāliccam valittacatā āyuno saṁhāni indriyānam paripāko, ayam vuccati jarā. Yā tesam tesam sattānam tamhā tamhā sattanikāyā cuti cavanatā bhedo antaradhānam maccu maraṇam kālakiriyā khandhānam bhedo kaleverassa nikkhepo. Idam vuccati maraṇam. Iti ayañca jarā, idañca maraṇam; idam vuccati, bhikkhave, jarāmaraṇam.

“Jātisamudayā jarāmaraṇasamudayo; jātinirodhā jarāmaraṇanirodho; ayameva ariyo atthaṅgiko maggo jarāmaraṇanirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako evam jarāmaraṇam pajānāti, evam jarāmaraṇasamudayam pajānāti, evam (**S.12.33./II,58.**) jarāmaraṇanirodham pajānāti, evam jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti, idamassa dhamme ñāṇam So iminā dhammena diṭṭhena viditena akālikena pattena pariyogālhena atītanāgatena yam neti.

“Ye kho keci atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam abbhaññāmsu, jarāmaraṇasamudayam abbhaññāmsu, jarāmaraṇanirodham abbhaññāmsu, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam abbhaññāmsu, sabbe te evameva abbhaññāmsu, seyyathāpāham etarahi.

“Yepi hi keci anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam abhijānissanti, jarāmaraṇasamudayam abhijānissanti, jarāmaraṇanirodham abhijānissanti, jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadam abhijānissanti, sabbe te evameva abhijānissanti, seyyathāpāham etarahīti. Idamassa anvaye ñāṇam.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imāni dve ñāṇāni parisuddhāni honti pariyodatāni--dhamme ñāṇañca anvaye ñāṇañca. Ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako diṭṭhisampanno itipi, dassanasampanno itipi, āgato imam saddhammam itipi, passati imam saddhammam itipi, sekkhena ñāṇena samannāgato itipi, sekkhāya vijjāya samannāgato itipi, dhammasotam samāpanno itipi, ariyo nibbedhikapañño itipi, amatadvāram āhacca tiṭṭhati itipīti.

“Katamā ca, bhikkhave, jāti...pe... katamo ca, bhikkhave, bhavo... katamañca, bhikkhave, upādānam... katamā ca, bhikkhave taṇhā... katamā ca, bhikkhave, vedanā... katamo ca, bhikkhave, phasso... katamañca, bhikkhave salāyatanaṁ... katamañca, bhikkhave, nāmarūpam katamañca, bhikkhave, viññāṇam... katame ca, bhikkhave, saṅkhārā? Tayome, (**S.12.33./II,59.**) bhikkhave saṅkhārā--kāyasaṅkhāro, vacīsaṅkhāro, cittasaṅkhāroti. Ime vuccanti, bhikkhave, saṅkhārā.

“Avijjāsamudayā saṅkhārasamudayo; avijjānirodhā saṅkhāranirodho; ayameva ariyo atthaṅgiko maggo saṅkhāranirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako evam saṅkhāre pajānāti, evam saṅkhārasamudayam pajānāti evam saṅkhāranirodham pajānāti, evam saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam pajānāti, idamassa dhamme ñāṇam. So iminā dhammena diṭṭhena viditena akālikena pattena pariyogālhena atītanāgatena yam neti.

“Ye kho keci atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā saṅkhāre abbhaññāmsu, saṅkhārasamudayam abbhaññāmsu, saṅkhāranirodham abbhaññāmsu, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam abbhaññāmsu, sabbe te evameva abbhaññāmsu,

seyyathāpāham etarahi.

“Yepi hi keci anāgatamaddhānam samanā vā brāhmaṇā vā saṅkhāre abhijānissanti, saṅkhārasamudayam abhijānissanti, saṅkhāranirodhām abhijānissanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadām abhijānissanti, sabbe te evameva abhijānissanti, seyyathāpāham etarahi. Idamassa anvaye nānam.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imāni dve nāñāni parisuddhāni honti pariyođatāni--dhamme nāñāñca anvaye nāñāñca. Ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako ditthisampanno itipi, dassanasampanno itipi, āgato imām saddhammarām itipi, passati imām saddhammarām itipi, sekkhena nāñena samannāgato itipi, sekkhāya vijjāya samannāgato itipi, dhammasotām samāpanno itipi, ariyo nibbedhikapañño itipi, amatadvāram āhacca tiṭṭhati itipī”ti. Tatiyam.

(S.12.34. Nāñassa vatthūni) (4) Dutiyañānavatthusuttam (七十七)智事(2)

► 《雜阿含357經》

34. Sāvatthiyam viharati...pe... “Sattasattari vo, bhikkhave, nāñavatthūni desessāmi. Tam suñātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosurū. Bhagavā etadavoca--

(S.12.34./II,60.) “Katamāni bhikkhave, sattasattari nāñavatthūni? Jātipaccayā jarāmaraṇanti nāñām asati jātiyā natthi jarāmaraṇanti nāñām; atītampi addhānam jātipaccayā jarāmaraṇanti nāñām, asati jātiyā natthi jarāmaraṇanti nāñām; anāgatampi addhānam jātipaccayā jarāmaraṇanti nāñām, asati jātiyā natthi jarāmaraṇanti nāñām; yampissa tam dhammaṭhitīnāñām tampi khayadhammarām vayadhammarām virāgadhammarām nirodhadhammantī nāñām.

“Bhavapaccayā jātīti nāñām...pe... upādānapaccayā bhavoti nāñām... tañhāpaccayā upādānanti nāñām... vedanāpaccayā tañhāti nāñām... phassapaccayā vedanāti nāñām... salāyatana-paccayā phassoti nāñām... nāmarūpapaccayā salāyatana-anti nāñām... viññānapaccayā nāmarūpanti nāñām... saṅkhārapaccayā viññānanti nāñām; avijjāpaccayā saṅkhārāti nāñām, asati avijjāya natthi saṅkhārāti nāñām; atītampi addhānam avijjāpaccayā saṅkhārāti nāñām, asati avijjāya natthi saṅkhārāti nāñām; anāgatampi addhānam avijjāpaccayā saṅkhārāti nāñām, asati avijjāya natthi saṅkhārāti nāñām; yampissa tam dhammaṭhitīnāñām tampi khayadhammarām vayadhammarām virāgadhammarām nirodhadhammantī nāñām. Imāni vuccanti, bhikkhave, sattasattari nāñavatthūnī”ti. Catuttham.

(S.12.35.) (5)Avijjāpaccayasuttam無明緣(老死者誰?老死屬誰?) (1)

► 《雜阿含經》358、359經

35. Sāvatthiyam viharati...pe... “Avijjāpaccayā, bhikkhave, saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññānām...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hotī”ti. Evaṁ vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantām etadavoca--“Katamarā nu kho, bhante, jarāmaraṇām, kassa ca panidām jarāmaraṇān’ti? ‘No kallo pañho’ti Bhagavā avoca, ‘Katamarā (S.12.35./II,61.) jarāmaraṇām kassa ca panidām jarāmaraṇān’ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ‘Aññām jarāmaraṇām aññassa ca panidām jarāmaraṇān’ti, iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ubhayametaṁ ekaṭham byañjanameva nānam. Tam jīvarām tam sarīranti vā, bhikkhu, diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Aññām jīvarām aññām sarīranti vā, bhikkhu diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Ete te, bhikkhu, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammarām deseti--‘Jātipaccayā jarāmaraṇān’”ti.

“Katamā nu kho, bhante, jāti, kassa ca panāyam jātī”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca, ““Katamā jāti, kassa ca panāyam jātī”ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ‘Aññā jāti aññassa ca panāyam jātī”ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ubhayametam ekattham byañjanameva nānam. Tam jīvam tam sarīranti vā, bhikkhu, ditthiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Añnam jīvam añnam sarīranti vā, bhikkhu, ditthiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Ete te, bhikkhu, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammam deseti--‘Bhavapaccayā jātī”ti.

“Katamo nu kho, bhante, bhavo, kassa ca panāyam bhavo”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca, ““Katamo bhavo, kassa ca panāyam bhavo”ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ‘Añño bhavo aññassa ca panāyam bhavo”ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ubhayametam ekattham byañjanameva nānam. Tam jīvam tam sarīranti vā, bhikkhu, ditthiyā sati brahmacariyavāso na hoti; añnam jīvam añnam sarīranti vā, bhikkhu, ditthiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Ete te, bhikkhu, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammam deseti--‘Upādānapaccayā bhavo”ti...pe... ‘tañhāpaccayā upādānanti... vedanāpaccayā tañhāti... phassapaccayā vedanāti... salāyatana paccayā phassoti... nāmarūpapaccayā salāyatana nāmarūpanti... (S.12.35./II,62.) viññānapaccayā nāmarūpanti... sañkhārapaccayā viññānan”ti.

“Katame nu kho, bhante, sañkhārā, kassa ca panime sañkhārā”ti? “No kallo pañho”ti Bhagavā avoca, ““Katame sañkhārā kassa ca panime sañkhārā”ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ‘Aññe sañkhārā aññassa ca panime sañkhārā”ti iti vā, bhikkhu, yo vadeyya, ubhayametam ekattham byañjanameva nānam. Tam jīvam tam sarīranti vā, bhikkhu, ditthiyā sati brahmacariyavāso na hoti; añnam jīvam añnam sarīranti vā, bhikkhu, ditthiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Ete te, bhikkhu, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammam deseti--‘Avijjāpaccayā sañkhārā”ti.

“Avijjāya tveva, bhikkhu, asesavirāganirodhā yānissa tāni visūkāyikāni visevitāni vippahanditāni kānici kānici. ‘Katamām jarāmaraṇam, kassa ca panidam jarāmaraṇam’ iti vā, ‘Añnam jarāmaraṇam, aññassa ca panidam jarāmaraṇam’ iti vā, ‘tam jīvam tam sarīram’ iti vā, ‘Añnam jīvam añnam sarīram’ iti vā. Sabbānissa tāni pahīnāni bhavanti ucchinnamūlāni tālavatthukatāni anabhāvaṅkatāni āyatim anuppādadhammāni.

“Avijjāya tveva, bhikkhu, asesavirāganirodhā yānissa tāni visūkāyikāni visevitāni vippahanditāni kānici kānici. ‘Katamā jāti, kassa ca panāyam jāti’ iti vā, ‘Aññā jāti, aññassa ca panāyam jāti’ iti vā, ‘tam jīvam tam sarīram’ iti vā, ‘Añnam jīvam añnam sarīram’ iti vā. Sabbānissa tāni pahīnāni bhavanti ucchinnamūlāni tālavatthukatāni anabhāvaṅkatāni āyatim anuppādadhammāni.

“Avijjāya tveva, bhikkhu, asesavirāganirodhā yānissa tāni visūkāyikāni visevitāni vippahanditāni kānici kānici. Katamo bhavo...pe... katamām upādānām... (S.12.35./II,63.) katamā tañhā... katamā vedanā... katamo phasso... katamām salāyatana... katamarām nāmarūpa... katamarām viññānam...pe....

“Avijjāya tveva, bhikkhu, asesavirāganirodhā yānissa tāni visūkāyikāni visevitāni vippahanditāni kānici kānici. ‘Katame sañkhārā, kassa ca panime sañkhārā’ iti vā, ‘Aññe sañkhārā, aññassa ca panime sañkhārā’ iti vā, ‘tam jīvam tam sarīram’ iti vā, ‘Añnam jīvam, añnam sarīram’ iti vā. Sabbānissa tāni pahīnāni bhavanti ucchinnamūlāni tālavatthukatāni anabhāvankatāni āyatim anuppādadhammāni”ti. Pañcamam.

(S.12.36.) (6) Dutiya-avijjāpaccayasuttaṁ無明緣(老死者誰?老死屬誰?)(2)

► 《雜阿含經》358、359經

36. Sāvatthiyam viharati...pe...“Avijjāpaccayā, bhikkhave, sañkhārā;

saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe...evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Katamāṁ jarāmaraṇam, kassa ca panidam jarāmaraṇam’ iti vā, bhikkhave yo vadeyya, ‘Aññam jarāmaraṇam, aññassa ca panidam jarāmaraṇam’ iti vā, bhikkhave, yo vadeyya, ubhayametam ekattham byañjanameva nānam. ‘Taṁ jīvam taṁ sarīram’ iti vā, bhikkhave, diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso na hoti. ‘Aññam jīvam aññam sarīram’ iti vā, bhikkhave, diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Ete te, bhikkhave, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammarām deseti--‘Jātipaccayā jarāmaraṇam’”ti.

“Katamā jāti...pe... katamo bhavo... katamarā upādānam... katamā taṇhā... katamā vedanā... katamo phasso...**(S.12.36./II,64.)** katamarā salāyatanaṁ... katamarā nāmarūpaṁ... katamarā viññānam... katame saṅkhārā, kassa ca panime saṅkhārāti iti vā, bhikkhave, yo vadeyya, ‘Aññe saṅkhārā aññassa ca panime saṅkhārā’ iti vā, bhikkhave, yo vadeyya, ubhayametam ekattham byañjanameva nānam. ‘Taṁ jīvam taṁ sarīram’ iti vā, bhikkhave, diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso na hoti. ‘Aññam jīvam aññam sarīram’ iti vā, bhikkhave, diṭṭhiyā sati brahmacariyavāso na hoti. Ete te, bhikkhave, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammarām deseti--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā’”ti.

“Avijjāya tveva, bhikkhave, asesavirāganirodhā yānissa tāni visūkāyikāni visevitāni vippahanditāni kānici kānici. ‘Katamarā jarāmaraṇam, kassa ca panidam jarāmaraṇam’ iti vā, ‘Aññam jarāmaraṇam, aññassa ca panidam jarāmaraṇam’ iti vā, ‘tam jīvarām taṁ sarīram’ iti vā, ‘Aññam jīvam, aññam sarīram’ iti vā. Sabbānissa tāni pahīnāni bhavanti ucchinnamūlāni tālavatthukatāni anabhāvaṅkatāni āyatim anuppādadhammāni.

“Avijjāya tveva, bhikkhave, asesavirāganirodhā yānissa tāni visūkāyikāni visevitāni vippahanditāni kānici kānici. Katamā jāti...pe... katamo bhavo... katamarā upādānam... katamā taṇhā... katamā vedanā... katamo phasso... katamarā salāyatanaṁ... katamarā nāmarūpaṁ... katamarā viññānam... ‘Katame saṅkhārā, kassa ca panime saṅkhārā’ iti vā, ‘Aññe saṅkhārā, aññassa ca panime saṅkhārā’ iti vā; ‘tam jīvam taṁ sarīram’ iti vā, ‘Aññam jīvam aññam sarīram’ iti vā. Sabbānissa tāni pahīnāni bhavanti ucchinnamūlāni tālavatthukatāni anabhāvaṅkatāni āyatim anuppādadhammāni”ti. Chaṭṭham.

(S.12.37.) (7) Natumhasuttam (此身)非汝之物

►《雜阿含295經》

37. Sāvatthiyarām viharati...pe... “Nāyarām, bhikkhave, kāyo tumhākarām napi aññesarām.**(S.12.37./II,65.)** Purāṇamidaṁ bhikkhave, kammarām abhisāṅkhataṁ abhisāñcetayitarām datṭhabbam”.

“Tatra kho, bhikkhave, sutavā ariyasāvako paṭiccasamuppādaññeva sādhukām yoniso manasi karoti--‘Iti imasmim sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati; imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati, yadidam--avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhā; saṅkhāranirodhā viññānanirodhā...pe...evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hotī”ti. Sattamām.

(S.12.38.)8. Cetanāsuttam思(有識住,識增長,於未來再生,乃此苦蘊之集) (1)

►《雜阿含359經》

38. Sāvatthinidānam. “Yañca, bhikkhave, ceteti yañca pakappeti yañca anuseti,

ārammaṇametam hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe sati patiṭṭhā viññāṇassa hoti. Tasmim patiṭṭhite viññāṇe virūlhe āyatim punabbhavābhinibbatti hoti. Ayatim punabbhavābhinibbattiya sati āyatim jāti jarāmarañam sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“No ce, bhikkhave, ceteti no ce pakappeti, atha ce anuseti, ārammaṇametam hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe sati patiṭṭhā viññāṇassa hoti. Tasmim patiṭṭhite viññāṇe virūlhe āyatim punabbhavābhinibbatti hoti. Ayatim punabbhavābhinibbattiya sati āyatim jātijarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Yato ca kho, bhikkhave, no ceva ceteti no ca pakappeti no ca anuseti, ārammaṇametam na hoti viññāṇassa (S.12.38./II,66.) ṭhitiyā. Arammaṇe asati patiṭṭhā viññāṇassa na hoti. Tadappatiṭṭhite viññāṇe avirūlhe āyatim punabbhavābhinibbatti na hoti. Ayatim punabbhavābhinibbattiya asati āyatim jātijarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Aṭṭhamam.

(S.12.39.) (9) Dutiyacetanāsuttam(有識住,識增長,於未來再生,乃此苦蘊之集) (2)

►《雜阿含360經》

39. Sāvatthiyam viharati...pe... “Yañca, bhikkhave, ceteti yañca pakappeti yañca anuseti, ārammaṇametam hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe sati patiṭṭhā viññāṇassa hoti. Tasmim patiṭṭhite viññāṇe virūlhe nāmarūpassa avakkanti hoti. Nāmarūpapaccayā salāyatanaṁ; salāyatanaṁ phasso; phassapaccayā vedanā...pe... tañhā... upādānam... bhavo... jāti... jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“No ce, bhikkhave, ceteti no ce pakappeti, atha ce anuseti, ārammaṇametam hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe sati patiṭṭhā viññāṇassa hoti. Tasmim patiṭṭhite viññāṇe virūlhe nāmarūpassa avakkanti hoti. Nāmarūpapaccayā salāyatanaṁ...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Yato ca kho, bhikkhave, no ceva ceteti no ca pakappeti no ca anuseti, ārammaṇametam na hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe asati patiṭṭhā viññāṇassa na hoti. Tadappatiṭṭhite viññāṇe avirūlhe nāmarūpassa avakkanti na hoti. Nāmarūpanirodhā salāyatanaṁ...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Navamaṁ.

(S.12.40.) (10) Tatiyacetanāsuttam思(有識住,識增長,於未來再生,乃此苦蘊之集) (3)

►《雜阿含361經》

40. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.12.40./II,67.) “Yañca bhikkhave, ceteti yañca pakappeti yañca anuseti ārammaṇametam hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe sati patiṭṭhā viññāṇassa hoti. Tasmim patiṭṭhite viññāṇe virūlhe nati hoti. Natiyā sati āgatigati hoti. Agatigatiyā sati cutūpapāto hoti. Cutūpapāte sati āyatim jātijarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“No ce, bhikkhave, ceteti no ce pakappeti atha ce anuseti, ārammaṇametam hoti viññāṇassa ṭhitiyā. Arammaṇe sati patiṭṭhā viññāṇassa hoti. Tasmim patiṭṭhite viññāṇe virūlhe nati hoti. Natiyā sati āgatigati hoti. Agatigatiyā sati cutūpapāto hoti. Cutūpapāte

sati āyatim jātijarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Yato ca kho, bhikkhave, no ceva ceteti no ca pakappeti no ca anuseti, ārammañametaram na hoti viññāñassa tħitiyā. Arammañe asati patiṭṭhā viññāñassa na hoti. Tadappatiṭṭhite viññāñe avirūlhe nati na hoti. Natiyā asati āgatigati na hoti. Agatigatiyā asati cutūpapāto na hoti. Cutūpapāte asati āyatim jāti jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Dasamarām.

Kalārakhattiyavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Bhūtamidaram Kalārañca, Duve ca Ñāñavatthūni;
(S.12.40./II,68.) Avijjāpaccayā ca dve, Natumhā Cetanā tayoti.

5. Gahapativaggo 家主品

(S.12.41.) (1) Pañcaverabhayasuttam 五罪畏(殺生等) (1)

41. Sāvatthiyarī viharati. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho Anāthapiṇḍikam gahapatim Bhagavā etadavoca--

“Yato kho, gahapati, ariyasāvakassa pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, catūhi ca sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ariyo cassa nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho, so ākaṅkhamāno attanāva attanārām byākareyya--‘Khīñanirayomhi khīñatiracchānayoni khīñapettivisayo khīñāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’’ti.

“Katamāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti? Yam, gahapati, pāññātipātā pāññātipātāpaccayā ditthadhammikampi bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam paṭisaṁvedayati, pāññātipātā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti.

“Yam, gahapati, adinnādāyī adinnādānapaccayā ditthadhammikampi bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam paṭisaṁvedayati, adinnādānā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti.

(S.12.41./II,69.)“Yam gahapati, kāmesumicchācārī kāmesumicchācārapaccayā ditthadhammikampi bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam paṭisaṁvedayati, kāmesumicchācārā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti.

“Yam, gahapati, musāvādī musāvādapaccayā ditthadhammikampi bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam paṭisaṁvedayati, musāvādā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti.

“Yam, gahapati, surāmerayamajjapamādaṭṭhāyī surāmerayamajjapamādaṭṭhānapaccayā ditthadhammikampi bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam

paṭisamvedayati, surāmerayamajjapamādaṭṭhānā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti. Imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti.

“Katamehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti? Idha, gahapati, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā’’ti.

“Dhamme aveccappasādena samannāgato hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sanditṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhi’’ti.

“Saṅghe aveccappasādena samannāgato hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, nāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho yadidam cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā, esa Bhagavato (**S.12.41./II,70.**) sāvakasaṅgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhetram lokassā’’ti.

“Ariyakantehi silehi samannāgato hoti akhanḍehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭṭhehi samādhisaṁvattanikehi. Imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti.

“Katamo cassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho? Idha, gahapati, ariyasāvako paṭiccasamuppādaññeva sādhukam yoniso manasi karoti--‘Iti imasmim sati idam hoti, imasmim asati idam na hoti; imassuppādā idam uppajjati, imassa nirodhā idam nirujjhati. Yadidam avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti’’ti. Ayamassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho.

“Yato kho, gahapati, ariyasāvakassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ayañcassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho, so ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’’ti.

(S.12.42.) (2) Dutiyapañcaverabhayasuttam 五罪畏(殺生等) (2)

42. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... (**S.12.42./II,71.**) “Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, catūhi ca sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ariyo cassa nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho, so ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’’ti.

“Katamāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti? Yam, bhikkhave, pāṇātipāṭī...pe... yam, bhikkhave, adinnādāyī...pe... yam, bhikkhave, kāmesumicchācārī... yam, bhikkhave, musāvādī... yam, bhikkhave, surāmerayamajjapamādaṭṭhāyī...pe... imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti.

“Katamehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe...pe... dhamme... saṅghe... ariyakantehi silehi samannāgato hoti. Imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti.

“Katamo cassa ariyo ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho Idha, bhikkhave, ariyasāvako paticcasamuppādaññeva sādhukam̄ yoniso manasi karoti...pe... ayamassa ariyo ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakkassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi ca catūhi sotāpattiyañgehi samannāgato hoti, ayañcassa ariyo ñāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho, so ākañkhamāno attanāva attanām̄ byākareyya--‘Khīñanirayomhi khīñatiracchānayoni khīñapettivisayo khīñāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’’ti. Dutiyam̄.

(S.12.43.)3. Dukkhasuttam苦(依眼與色生眼識.觸.受.愛乃苦之集)

43. Sāvatthiyam̄ viharati...pe... (S.12.43./II,72.) “Dukkhassa bhikkhave, samudayañca atthañgamañca desessāmi. Tañ sunñatha, sādhukam̄ manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evam̄, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamo ca, bhikkhave, dukkhassa samudayo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam̄. Tiññam̄ saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Ayañ kho, bhikkhave, dukkhassa samudayo.

“Sotañca paṭicca sadde ca uppajjati sotaviññāṇam̄...pe... ghānañca paṭicca gandhe ca...pe... jivhañca paṭicca rase ca...pe... kāyañca paṭicca photṭhabbe ca...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇam̄. Tiññam̄ saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Ayañ kho, bhikkhave, dukkhassa samudayo.

“Katamo ca, bhikkhave, dukkhassa atthañgamo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam̄. Tiññam̄ saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmarañam̄ sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayañ kho, bhikkhave, dukkhassa atthañgamo.

“Sotañca paṭicca sadde ca uppajjati sotaviññāṇam̄...pe... ghānañca paṭicca gandhe ca...pe... jivhañca paṭicca rase ca...pe... kāyañca paṭicca photṭhabbe ca...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇam̄. Tiññam̄ saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmarañam̄ (S.12.43./II,73.) sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayañ kho, bhikkhave, dukkhassa atthañgamo”ti. Tatiyam̄.

(S.12.44.)4. Lokasuttam世間(依眼與色生眼識.觸.受.愛乃世間之集)

44. Sāvatthiyam̄ viharati...pe... “Lokassa, bhikkhave, samudayañca atthañgamañca desessāmi. Tañ sunñatha, sādhukam̄ manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evam̄, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamo ca, bhikkhave, lokassa samudayo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam̄. Tiññam̄ saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā; tañhāpaccayā upādānam̄; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā

jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa samudayo.

“Sotañca paṭicca sadde ca...pe... ghānañca paṭicca gandhe ca... jivhañca paṭicca rase ca... kāyañca paṭicca phoṭṭhabbe ca... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā...pe... jātipaccayā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa samudayo.

“Katamo ca, bhikkhave, lokassa atthañgamo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa atthañgamo.

“Sotañca paṭicca sadde ca...pe... (S.12.44./II,74.) ghānañca paṭicca gandhe ca... jivhañca paṭicca rase ca... kāyañca paṭicca phoṭṭhabbe ca... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa atthañgamo”ti. Catuttham.

(S.12.45.) 5. Nātikasuttaṁ 那提迦(村) (依眼與色生眼識.觸.受.愛乃苦之集)

45. Evarī me sutarī--Ekam samayaṁ Bhagavā Nātike viharati Giñjakāvasathe. Atha kho Bhagavā rahogato paṭisallāno imam dhammapariyāyam abhāsi--

“Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā, vedanāpaccayā tañhā; tañhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Sotañca paṭicca sadde ca...pe... ghānañca paṭicca gandhe ca... jivhañca paṭicca rase ca... kāyañca paṭicca phoṭṭhabbe ca... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā; tañhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

(S.12.45./II,75.) “Sotañca paṭicca sadde ca...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā tañhā. Tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti.

Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu Bhagavato upassuti ṭhito hoti. Addasā kho Bhagavā tam bhikkhum upassuti ṭhitam. Disvāna tam bhikkhum etadavoca--“Assosi no tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyan”ti? “Evaṁ, bhante”ti. “Uggāñhāhi tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyam; pariyüpuññāhi tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyam; dhārehi tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyam. Atthasāñhito ayam, bhikkhu, dhammapariyāyo ādibrahmacariyako”ti. Pañcamam.

(S.12.46. Aññatarām) (6) Aññatarabrāhmaṇasuttam 異(婆羅門,極端:彼作彼經驗)

► 《雜阿含300經》

46. Sāvatthiyām viharati. Atha kho aññataro brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyām kathām sāraṇīyām vītiśāretvā ekamantām nisīdi. Ekamantām nisinno kho so brāhmaṇo Bhagavantām etadavoca--

“Kim nu kho, bho Gotama, so karoti so paṭisamvedayatī”ti? “So karoti so paṭisamvedayatī”ti kho, brāhmaṇa, ayameko anto”.

(S.12.46./II,76) “Kim pana, bho Gotama, añño karoti, añño paṭisamvedayatī”ti? “Añño karoti, añño paṭisamvedayatī”ti kho, brāhmaṇa, ayaṁ dutiyo anto. Ete te, brāhmaṇa, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammarūpa deseti--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī’”ti.

Evam vutte, so brāhmaṇo Bhagavantām etadavoca--“Abhikkantām, bho Gotama, abhikkantām, bho Gotama,...pe... upāsakaṁ marū bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetām saraṇām gatan”ti. Chatṭham.

(S.12.47.) (7) Jāṇussoṇisuttam 生聞(婆羅門:一切為有或無?)

47. Sāvatthiyām viharati. Atha kho Jāṇussoṇi brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ...pe... Ekamantām nisinno kho Jāṇussoṇi brāhmaṇo Bhagavantām etadavoca--

“Kim nu kho, bho, Gotama, sabbamatthī”ti? “Sabbamatthī”ti kho, brāhmaṇa, ayameko anto”.

“Kim pana, bho Gotama, sabbam natthī”ti? “Sabbam natthī”ti kho, brāhmaṇa, ayaṁ dutiyo anto. Ete te, brāhmaṇa, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammarūpa deseti--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī’”ti.

Evarū vutte, Jāṇussoṇi brāhmaṇo Bhagavantām (S.12.47./II,77.) etadavoca “Abhikkantām bho Gotama...pe... pāṇupetām saraṇām gatan”ti. Sattamām.

(S.12.48.) (8) Lokāyatikasuttam 順世派(婆羅門:一切為有或無?)

48. Sāvatthiyām viharati. Atha kho lokāyatiko brāhmaṇo yena Bhagavā...pe... Ekamantām nisinno kho lokāyatiko brāhmaṇo Bhagavantām etadavoca--

“Kim nu kho, bho Gotama, sabbamatthī”ti? “Sabbamatthī”ti kho, brāhmaṇa, jetṭhametām lokāyatām”.

“Kim pana, bho Gotama, sabbam natthī”ti? “Sabbam natthī”ti kho, brāhmaṇa, dutiyametām lokāyatām”.

“Kim nu kho, bho Gotama, sabbamekattan”ti? “Sabbamekattan”ti kho, brāhmaṇa, tatiyametām lokāyatām”.

“Kim pana, bho Gotama, sabbam puthuttan”ti? “Sabbam puthuttan”ti kho,

brāhmaṇa, catutthametaṁ lokāyatam”.

“Ete te, brāhmaṇa, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammam deseti--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāriodho; saṅkhāriodhā viññāṇanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī’”ti.

Evaṁ vutte, lokāyatiko brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Atṭhamam.

(S.12.49.) (9) Ariyasāvakasuttam 聖弟子(不作念:如何無何故無?) (1)

► 《雜阿含350經》

49. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.12.49./II,78.) “Na bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa evam hoti--‘Kim nu kho kismim sati kim hoti, kissuppādā kim uppajjati? (kismim sati saṅkhārā honti, kismim sati viññāṇam hoti,) kismim sati nāmarūpam hoti, kismim sati salāyatanaṁ hoti, kismim sati phasso hoti, kismim sati vedanā hoti, kismim sati taṇhā hoti, kismim sati upādānam hoti, kismim sati bhavo hoti, kismim sati jāti hoti, kismim sati jarāmaraṇam hotī’”ti?

“Atha kho, bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa aparappaccayā nāṇamevettha hoti--‘Imasmim sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati. (avijjāya sati saṅkhārā honti; saṅkhāresu sati viññāṇam hoti;) viññāṇe sati nāmarūpam hoti; nāmarūpe sati salāyatanaṁ hoti salāyatane sati phasso hoti; phasse sati vedanā hoti; vedanāya sati taṇhā hoti; taṇhāya sati upādānam hoti; upādāne sati bhavo hoti; bhave sati jāti hoti; jātiyā sati jarāmaraṇam hotī’”ti. So evam pajānāti--‘Evamayam loko samudayatī’”ti.

“Na bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa evam hoti--‘Kim nu kho kismim asati kim na hoti, kissa nirodhā kim nirujjhati? (kismim asati saṅkhārā na honti, kismim asati viññāṇam na hoti,) kismim asati nāmarūpam na hoti, kismim asati salāyatanaṁ na hoti, kismim asati phasso na hoti, kismim asati vedanā na hoti, kismim asati taṇhā na hoti, kismim asati upādānam na hoti, kismim asati bhavo na hoti, kismim asati jāti na hoti, kismim asati jarāmaraṇam na hotī’”ti?

“Atha kho, bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa aparappaccayā nāṇamevettha hoti--‘Imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati. (avijjāya asati saṅkhārā na honti; saṅkhāresu asati viññāṇam na hoti;) viññāṇe asati nāmarūpam na hoti; nāmarūpe asati salāyatanaṁ na hoti...pe... bhavo na hoti... jāti na hoti... jātiyā asati jarāmaraṇam na hotī’”ti. So evam pajānāti--‘Evamayam loko nirujjhati’”ti.

(S.12.49./II,79.) “Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako evam lokassa samudayañca atthaṅgamañca yathābhūtaṁ pajānāti, ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako ditṭhisampanno itipi...pe... amatadvāraṁ āhacca tiṭṭhati itipī’”ti. Navamam.

(S.12.50.) (10) Dutiya-ariyasāvakasuttam 聖弟子(不作念:如何無何故無?) (2)

► 《雜阿含350經》

50. Sāvatthiyam viharati...pe... “Na, bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa evam hoti--‘Kim nu kho kismim sati kim hoti, kissuppādā kim uppajjati? Kismim sati saṅkhārā honti, kismim sati viññāṇam hoti, kismim sati nāmarūpam hoti, kismim sati salāyatanaṁ hoti, kismim sati phasso hoti, kismim sati vedanā hoti, kismim sati taṇhā hoti, kismim sati upādānam hoti, kismim sati bhavo hoti, kismim sati jāti hoti, kismim sati jarāmaraṇam hotī’”ti?

“Atha kho, bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa aparappaccayā ñāṇamevettha hoti--‘Imasmīm sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati. Avijjāya sati saṅkhārā honti; saṅkhāresu sati viññāṇam hoti; viññāṇe sati nāmarūpam hoti; nāmarūpe sati salāyatanaṁ hoti; salāyatane sati phasso hoti; phasse sati vedanā hoti vedanāya sati taṇhā hoti; taṇhāya sati upādānam hoti; upādāne sati bhavo hoti; bhave sati jāti hoti; jātiyā sati jarāmarañam hoti’ti. So evam pajānāti--‘Evamayam loko samudayat’”ti.

“Na, bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa evam hoti--‘Kiṁ nu kho kismīm asati kiṁ na hoti, kissa nirodhā kiṁ nirujjhati? Kismīm asati saṅkhārā na honti, kismīm asati viññāṇam na hoti, kismīm asati nāmarūpam na hoti, kismīm asati salāyatanaṁ na hoti, kismīm asati phasso na hoti, kismīm asati vedanā na hoti, kismīm asati taṇhā na hoti...pe... upādānam... bhavo... jāti... kismīm asati jarāmarañam na hoti’’ti?

“Atha kho, bhikkhave, sutavato ariyasāvakassa aparappaccayā ñāṇamevettha hoti--‘Imasmīm asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati. Avijjāya asati (S.12.50./II,80.) saṅkhārā na honti; saṅkhāresu asati viññāṇam na hoti; viññāṇe asati nāmarūpam na hoti; nāmarūpe asati salāyatanaṁ na hoti...pe... jātiyā asati jarāmarañam na hoti’ti. So evam pajānāti--‘Evamayam loko nirujjhat’”ti.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako evam lokassa samudayañca atthaṅgamañca yathābhūtaṁ pajānāti, ayaṁ vuccati, bhikkhave, ariyasāvako ditthisampanno itipi, dassanasampanno itipi, āgato imam saddhammam itipi, passati imam saddhammam itipi, sekkhena ñāṇena samannāgato itipi sekkhāya vijjāya samannāgato itipi, dhammasotamam samāpanno itipi, ariyo nibbedhikapañño itipi, amatadvāram āhacca tiṭṭhati itipi’’ti. Dasamam.

Gahapativaggo pañcamo.

Tassuddānaṁ--

Dve Pañcaverabhayā vuttā, Dukkham Loko ca Nātikam;
Aññatarām Jāṇussoṇi ca, Lokāyatikena aṭṭhamam.
Dve Ariyasāvakā vuttā, Vaggo tena pavuccatī.

6. Dukkhavaggo 樹品

(S.12.51.) (1) Parivimāṁsanasuttam (滅苦, 應以何)思量

► 《雜阿含292經》

51. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Kittāvatā nu kho, bhikkhave, bhikkhū parivimāṁsamāno parivimāṁseyya sabbaso sammā dukkhakkhayāyā”ti? “Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavāmnettikā (S.12.51./II,81.) Bhagavāmpatiśaraṇā Sādhu vata, bhante, Bhagavantamyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti. “Tena hi, bhikkhave, suṇātha, sādhukam manasi karotha, bhāsiṣṣāmi”ti. “Evam, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Idha, bhikkhave, bhikkhu parivimāṁsamāno parivimāṁsatī--‘Yam kho idam anekavidham nānappakārakam dukkham loke uppajjati jarāmarañam; idam nu kho dukkham kiṁnidānam kiṁsamudayam kiṁjātikam kiṁpabhavam? Kismīm sati

jarāmaraṇam hoti, kismim asati jarāmaraṇam na hotī’ti? So parivīmaṁsamāno evam pajānāti--‘Yam kho idam anekavidharūp nānappakārakam dukkharūp loka uppajjati jarāmaraṇam, idam kho dukkham jātinidānam jātisamudayam jātijātikam jātipphabhavam. Jātiyā sati jarāmaraṇam hoti, jātiyā asati jarāmaraṇam na hotī’’ti.

“So jarāmaraṇañca pajānāti, jarāmaraṇasamudayañca pajānāti, jarāmaraṇanirodhañca pajānāti, yā ca jarāmaraṇanirodhasāruppagāminī paṭipadā tañca pajānāti, tathā paṭipanno ca hoti anudhammadācārī; ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu sabbaso sammā dukkhakkhayāya paṭipanno jarāmaraṇanirodhāya.

“Athāparam parivīmaṁsamāno parivīmaṁsatī--‘Jāti panāyam kiṁnidāna kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpbhavā, kismim sati jāti hoti, kismim asati jāti na hotī’ti? So parivīmaṁsamāno evam pajānāti--‘Jāti bhavanidāna bhavasamudayā bhavajātikā bhavappabhavā; bhave sati jāti hoti, bhave asati jāti na hotī’’ti.

“So jātiñca pajānāti, jātisamudayañca pajānāti, jātinirodhañca pajānāti, yā ca jātinirodhasāruppagāminī paṭipadā tañca pajānāti, tathā paṭipanno ca hoti anudhammadācārī; ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu sabbaso sammā dukkhakkhayāya paṭipanno jātinirodhāya.

“Athāparam parivīmaṁsamāno parivīmaṁsatī--‘Bhavo panāyam kiṁnidāno...pe... upādānam panidam kiṁnidānam... tañhā panāyam kiṁnidāna... vedanā... phasso... sañayatanañca panidam kiṁnidānam... nāmarūpañca panidam... viññānam panidam... sañkhārā panime kiṁnidāna kiṁsamudayā kiṁjātikā kiṁpbhavā; kismim sati sañkhārā honti, kismim asati sañkhārā na hontī’ti? So parivīmaṁsamāno evam pajānāti--‘sañkhārā avijjānidāna avijjāsamudayā avijjājātikā avijjāpabhavā; (S.12.51./II,82.) avijjāya sati sañkhārā honti, avijjāya asati sañkhārā na hontī’’ti.

“So sañkhāre ca pajānāti, sañkhārasamudayañca pajānāti, sañkhāranirodhañca pajānāti, yā ca sañkhāranirodhasāruppagāminī paṭipadā tañca pajānāti, tathā paṭipanno ca hoti anudhammadācārī ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu sabbaso sammā dukkhakkhayāya paṭipanno sañkhāranirodhāya.

“Avijjāgato yam, bhikkhave, purisapuggalo puññam ce sañkhāram abhisañkhāroti, puññūpagañca hoti viññānam. Apuññam ce sañkhāram abhisañkhāroti, apuññūpagañca hoti viññānam. Aneñjam ce sañkhāram abhisañkhāroti āneñjūpagañca hoti viññānam. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno avijjā pahīnā hoti vijjā uppannā, so avijjāvirāgā vijjuppādā neva puññābhisañkhāram abhisañkhāroti na apuññābhisañkhāram abhisañkhāroti na āneñjābhisañkhāram abhisañkhāroti. Anabhisañkhāronto anabhisañcetayanto na kiñci loka upādiyati; anupādiyam na paritassati, aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karanīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti.

“So sukharūp ce vedanāñvedayati, sā aniccāti pajānāti, anajjhositāti pajānāti, anabhinanditāti pajānāti. Dukkharūp ce vedanāñvedayati, sā aniccāti pajānāti, anajjhositāti pajānāti, anabhinanditāti pajānāti. Adukkhamasukharūp ce vedanāñvedayati, sā aniccāti pajānāti, anajjhositāti pajānāti, anabhinanditāti pajānāti. So sukharūp ce vedanāñvedayati, visamyutto nam vedayati. Dukkharūp ce vedanāñvedayati, visamyutto nam vedayati. Adukkhamasukharūp ce vedanāñvedayati, visamyutto nam vedayati.

(S.12.51./II,83.) “So kāyapariyantikam vedanāñvedayamāno kāyapariyantikam vedanāñvedayamīti pajānāti, jīvitapariyantikam vedanāñvedayamāno jīvitapariyantikam vedanāñvedayamīti pajānāti. Kāyassa bhedā uddharūp jīvitapariyādāna idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītibhavissanti, sarīrāni avasissantīti pajānāti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso kumbhakārapākā uṇham kumbham uddharitvā same bhūmibhāge patisiseyya. Tatra yāyam usmā sā tattheva vūpasameyya, kapallāni avasisseyyum. Evameva kho, bhikkhave, bhikkhu kāyapariyantikām vedanām vedayamāno kāyapariyantikām vedanām vedayāmīti pajānāti, jīvitapariyantikām vedanām vedayamāno jīvitapariyantikām vedanām vedayāmīti pajānāti. Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītībhavissanti, sarīrāni avasissantīti pajānāti.

“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, api nu kho khīpāsavo bhikkhu puññābhisaṅkhāram vā abhisāṅkhareyya apuññābhisaṅkhāram vā abhisāṅkhareyya āneñjābhisaṅkhāram vā abhisāṅkhareyyā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana saṅkhāresu asati, saṅkhāranirodhā api nu kho viññānam paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana viññāne asati, viññānanirodhā api nu kho nāmarūpaṁ paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana nāmarūpe asati, nāmarūpanirodhā api nu kho salāyatanaṁ paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana salāyatane asati, salāyatananirodhā api nu kho phasso paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. (S.12.51./II,84.) “Sabbaso vā pana phasse asati, phassanirodhā api nu kho vedanā paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana vedanāya asati, vedanānirodhā api nu kho tañhā paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana tañhāya asati, tañhānirodhā api nu kho upādānam paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana upādāne asati, upādānanirodhā api nu kho bhavo paññāyethā”ti. “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana bhave asati, bhavanirodhā api nu kho jāti paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”. “Sabbaso vā pana jātiyā asati, jātinirodhā api nu kho jarāmaraṇam paññāyethā”ti? “No hetām, bhante”.

“Sādhu sādhu, bhikkhave, evametam, bhikkhave, netām aññathā. Saddahatha metām, bhikkhave, adhimuccatha, nikkaṅkhā ettha hotha nibbicikicchā. Esevanto dukkhassā”ti. Pathamām.

(S.12.52.) (2) Upādānasuttam 取(住味隨觀,增長愛)

►《雜阿含286經》

52. Sāvatthiyam viharati...pe... “Upādāniyesu, bhikkhave, dhammesu assādānupassino viharato tañhā pavaḍḍhati. Tañhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi bhikkhave, dasannam vā kaṭṭhavāhānam (S.12.52./II,85.) vīsāya vā kaṭṭhavāhānam tiṁsāya vā kaṭṭhavāhānam cattārīsāya vā kaṭṭhavāhānam mahā-aggikkhandho jaleyya. Tatra puriso kālena kālam sukkhāni ceva tiṇāni pakkhipeyya, sukkhāni ca gomayāni pakkhipeyya, sukkhāni ca kaṭṭhāni pakkhipeyya. Evañhi so, bhikkhave, mahā-aggikkhandho tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam jaleyya. Evameva kho, bhikkhave, upādāniyesu dhammesu assādānupassino viharato tañhā pavaḍḍhati. Tañhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Upādāniyesu, bhikkhave, dhammesu ādīnavānupassino viharato tañhā nirujjhati. Tañhānirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhava-nirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, dasannam vā katthavāhānam vīsāya vā timsāya vā cattarīsāya vā katthavāhānam mahā-aggikkhandho jaleyya; tatra puriso na kālena kālam sukkhāni ceva tiñāni pakkhipeyya, na sukkhāni ca gomayāni pakkhipeyya, na sukkhāni ca katthāni pakkhipeyya. Evañhi so, bhikkhave, mahā-aggikkhandho purimassa ca upādānassa pariyādānā aññassa ca anupahārā anāhāro nibbāyeyya. Evameva kho, bhikkhave, upādāniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato tañhā nirujjhati, tañhānirodhā upādānanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Dutiyām.

(S.12.53./II,86.)

(S.12.53.) (3) Samyojanasuttam 結(住味隨觀,增長愛) (1)

► 《雜阿含285經》

53. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Samyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu assādānupassino viharato tañhā pavaḍḍhati. Tañhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmaranām sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi bhikkhave, telañca paṭicca vatṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya. Tatra puriso kālena kālam telam āsiñceyya vatṭim upasam̄hareyya. Evañhi so, bhikkhave, telappadīpo tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam jaleyya. Evameva kho, bhikkhave, samyojaniyesu dhammesu assādānupassino viharato tañhā pavaḍḍhati. Tañhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti jātipaccayā jarāmaranām sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Samyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu ādīnavānupassino viharato tañhā nirujjhati. Tañhānirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā bhavanirodho; bhava-nirodha jātinirodho; jātinirodha jarāmaranām sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, telañca paṭicca vatṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya. Tatra puriso na kālena kālam telam āsiñceyya na vatṭim upasam̄hareyya. Evañhi so, bhikkhave, telappadīpo purimassa ca upādānassa pariyādānā aññassa ca anupahārā anāhāro nibbāyeyya. Evameva kho, bhikkhave, samyojaniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato tañhā nirujjhati. Tañhānirodhā upādānanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Tatiyarām.

(S.12.54./II,87.)

(S.12.54.) (4) Dutiyasamyojanasuttam 結(住味隨觀,增長愛) (2)

► 《雜阿含285經》

54. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, telañca paṭicca vatṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya. Tatra puriso kālena kālam telam āsiñceyya vatṭim upasam̄hareyya. Evañhi so, bhikkhave, telappadīpo tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam jaleyya. Evameva kho, bhikkhave, samyojaniyesu dhammesu assādānupassino viharato tañhā pavaḍḍhati. Tañhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi bhikkhave, telañca paṭicca vatṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya. Tatra puriso na kālena kālam telam āsiñceyya na vatṭim upasam̄hareyya Evañhi so, bhikkhave, telappadīpo purimassa ca upādānassa pariyādānā aññassa ca anupahārā anāhāro nibbāyeyya. Evameva kho, bhikkhave, samyojaniyesu dhammesu

ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti. Catutthaṁ.

(S.12.55.) (5) Mahārukκhasuttam大樹(住味隨觀,增長愛) (1)

► 《雜阿含284經》

55. Sāvatthiyam viharati...pe... “Upādāniyesu, bhikkhave, dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukκho. Tassa yāni ceva mūlāni adhogamāni, yāni ca tiriyaṅgamāni, sabbāni tāni uddham ojam abhiharanti. Evañhi so, bhikkhave, mahārukκho tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam tiṭṭheyā. Evameva kho, bhikkhave, upādāniyesu dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

(S.12.55./II,88.) “Upādāniyesu bhikkhave, dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodh; upādānanirodhā bhavanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukκho. Atha puriso āgaccheyya kuddālapitakam ādāya. So tam rukkham mūle chindeyya, mūlam chinditvā palikhaṇeyya, palikhaṇitvā mūlāni uddhareyya antamaso usīranālīmattānipi. So tam rukkham khanḍākhanḍikam chindeyya, khanḍākhanḍikam chinditvā phāleyya, phāletvā sakalikam sakalikam kareyya, sakalikam sakalikam karitvā vātātape visoseyya; vātātape visosetvā agginā ḍaheyya, agginā ḍahetvā masim kareyya, masim karitvā mahāvāte vā ophuṇeyya nadiyā vā sīghasotāya pavāheyya. Evañhi so, bhikkhave, mahārukκho ucchinnamūlo assa tālāvatthukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo. Evameva kho, bhikkhave, upādāniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodh; upādānanirodhā bhavanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti. Pañcamam.

(S.12.56.) (6) Dutiyamahārukκhasuttam大樹(住味隨觀,增長愛) (2)

► 《雜阿含284經》

56. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukκho. Tassa yāni ceva mūlāni adhogamāni, yāni ca tiriyaṅgamāni sabbāni tāni uddham ojam abhiharanti. Evañhi so, bhikkhave, mahārukκho tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam tiṭṭheyā. Evameva kho, bhikkhave, upādāniyesu dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā (S.12.56./II,89.) upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukκho. Atha puriso āgaccheyya kuddālapitakam ādāya. So tam rukkham mūle chindeyya, mūle chetvā palikhaṇeyya, palikhaṇitvā mūlāni uddhareyya...pe... nadiyā vā sīghasotāya pavāheyya. Evañhi so, bhikkhave, mahārukκho ucchinnamūlo assa tālāvatthukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo. Evameva kho, bhikkhave, upādāniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti. Chatṭham.

(S.12.57.Taruṇa) (7) Taruṇarukkhasuttam 幼樹(住味隨觀,增長愛)

► 《雜阿含283經》

57. Sāvatthiyām viharati...pe... “Saṁyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, taruṇo rukkho. Tassa puriso kālena kālam mūlāni palimajjeyya kālena kālam paṁsum dadeyya, kālena kālam udakām dadeyya. Evañhi so, bhikkhave, taruṇo rukkho tadāhāro tadupādāno vuddhim virūlhim Vepullam āpajjeyya. Evameva kho, bhikkhave, saṁyojaniyesu dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā upādānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Saṁyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

(S.12.57.II,90.) “Seyyathāpi bhikkhave, taruṇo rukkho. Atha puriso āgaccheyya kuddālapitakām ādāya...pe... nadiyā vā sīghasotāya pavāheyya. Evañhi so, bhikkhave, taruṇo rukkho ucchinnaṁulo assa tālāvaththukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo. Evameva kho, bhikkhave, saṁyojaniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Sattamaṁ.

(S.12.58.) (8) Nāmarūpasuttam 名色(住味隨觀,名色之顯現)

► cf. 《雜阿含284經》

58. Sāvatthiyām viharati...pe... “Saṁyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu assādānupassino viharato nāmarūpassa avakkanti hoti. Nāmarūpapaccayā salāyatanaṁ...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukko. Tassa yāni ceva mūlāni adhogamāni, yāni ca tiriyaṅgamāni, sabbāni tāni uddham ojam abhiharanti. Evañhi so, bhikkhave, mahārukko tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam tittheyya. Evameva kho, bhikkhave, saṁyojaniyesu dhammesu assādānupassino viharato nāmarūpassa avakkanti hoti...pe....

“Saṁyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu ādīnavānupassino viharato nāmarūpassa avakkanti na hoti. (S.12.58.II,91.) Nāmarūpanirodha salāyatanaṁ...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”.

“Seyyathāpi bhikkhave, mahārukko. Atha puriso āgaccheyya kuddālapitakām ādāya...pe... āyatim anuppādadhammo. Evameva kho, bhikkhave, saṁyojaniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato nāmarūpassa avakkanti na hoti. Nāmarūpanirodha salāyatanaṁ...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Aṭṭhamam.

(S.12.59.) (9) Viññāṇasuttam 識(住味隨觀,識之顯現)

► cf. 《雜阿含284經》

59. Sāvatthiyām viharati...pe... “Saṁyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu assādānupassino viharato viññāṇassa avakkanti hoti. Viññāṇapaccayā nāmarūpam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukkho. Tassa yāni ceva mūlāni...pe... evameva kho, bhikkhave, saṁyojaniyesu dhammesu assādānupassino viharato viññāṇassa avakkanti hoti...pe....

“Saṁyojaniyesu, bhikkhave, dhammesu ādīnavānupassino viharato viññāṇassa avakkanti na hoti. Viññāṇanirodhā nāmarūpanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahārukkho. Atha puriso āgaccheyya kuddālapitakam ādāya...pe... āyatim anuppādadhammo. Evameva kho, bhikkhave, saṁyojaniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato viññāṇassa avakkanti na hoti. Viññāṇassa nirodhā nāmarūpanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti”ti. Navamaṁ.

(S.12.60./II,92.)

(S.12.60.) (10) Nidānasuttam 因(緣起甚深)

►大正No.52《佛說大生義經》，《長部》D.15. Mahānidānasuttam 大緣經(初分)

60. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā kurūsu viharati Kammāsadhammarūpa nāma Kurūnam nigamo. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Acchariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yāva gambhīro cāyam, bhante, paṭiccasamuppādo gambhīrāvabhāso ca, atha ca pana me uttānakuttānako viya khāyatī”ti.

“Mā hevam, Ānanda, mā hevam, Ānanda! Gambhīro cāyam, Ānanda, paṭiccasamuppādo gambhīrāvabhāso ca. Etassa, Ānanda, dhammassa ananubodhā appaṭivedhā evamayaṁ pajā tantakulakajatā kulaganṭhikajatā muñjapabbajabhūtā apāyam duggatim vinipatām saṁsāram nātivattati.

“Upādāniyesu, Ānanda, dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmaraṇam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Seyyathāpi, Ānanda, mahārukkho. Tassa yāni ceva mūlāni adhogamāni, yāni ca tiriyaṅgamāni, sabbāni tāni uddham ojam abhiharanti. Evañhi so, Ānanda, mahārukkho tadāhāro tadupādāno ciram dīghamaddhānam tittheyya. Evameva kho, Ānanda, upādāniyesu dhammesu assādānupassino viharato taṇhā pavaḍḍhati. Taṇhāpaccayā (S.12.60./II,93.) upādānam upādānapaccayā bhavo...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Upādāniyesu, Ānanda, dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā bhavanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Seyyathāpi Ānanda, mahārukkho. Atha puriso āgaccheyya kuddālapitakam ādāya. So tam rukkham mūle chindeyya, mūle chetvā palikhaṇeyya, palikhaṇitvā mūlāni uddhareyya antamaso usīranālimattānipi. So tam rukkham khaṇḍākhaṇḍikam chindeyya. Khaṇḍākhaṇḍikam chinditvā phāleyya; phāletvā sakalikam sakalikam kareyya, sakalikam sakalikam karitvā vātātpe visoseyya, vātātpe visosetvā agginā daheyya, agginā dahetvā masim kareyya, masim karitvā mahāvāte vā ophuṇeyya, nadiyā vā sīghasotāya pavāheyya. Evañhi so, Ānanda, mahārukkho ucchinnaṁulo assa tālāvatthukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo Evameva kho, Ānanda, upādāniyesu dhammesu ādīnavānupassino viharato taṇhā nirujjhati. Taṇhānirodhā upādānanirodho;

upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hotī”ti. Dasamam.

Dukkhavaggo chatṭho.

Tassuddānam--

Parivīmaṁsanupādānam, Dve ca Saṁyojanāni ca;
Mahārukkhena dve vuttā, Taruñena ca sattamam.
Nāmarūpañca Viññānam, Nidānena ca te dasāti.

(S.12.61./II,94)

7. Mahāvaggo 大品

(S.12.61.Assutavato) (1) Assutavāsuttam無聞(凡夫於此四大身,應厭離欲解脫) (1)

►《雜阿含經》289、290經，《增壹阿含9.3經》

61. Evaṁ me sutariṁ--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme...pe... “Assutavā, bhikkhave, puthujjano imasmim cātumahābhūtikasmim kāyasmim nibbindeyyapi virajjeyyapi vimucceyyapi. Tam kissa hetu? Dissati, bhikkhave, imassa cātumahābhūtikassa kāyassa ācayopi apacayopi ādānampi nikhepanampi. Tasmā tatrāssutavā puthujjano nibbindeyyapi virajjeyyapi vimucceyyapi”.

“Yañca kho etam, bhikkhave, vuccati cittam itipi, mano itipi, viññānam itipi, tatrāssutavā puthujjano nālam nibbinditum nālam virajjitum nālam vimuccitum. Tam kissa hetu? Dīgharattañhetam, bhikkhave, assutavato puthujjanassa ajjhositam mamāyitam parāmattham--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti. Tasmā tatrāssutavā puthujjano nālam nibbinditum nālam virajjitum nālam vimuccitum.

“Varam bhikkhave, assutavā puthujjano imam cātumahābhūtikam kāyam attato upagaccheyya, na tveva cittam. Tam kissa hetu? Dissatāyam, bhikkhave, cātumahābhūtiko kāyo ekampi vassam tiṭṭhamāno dvepi vassāni tiṭṭhamāno tīṇipī vassāni tiṭṭhamāno cattāripi vassāni tiṭṭhamāno pañcapi vassāni tiṭṭhamāno dasapi vassāni tiṭṭhamāno vīsatipi vassāni tiṭṭhamāno tiṁsampi vassāni tiṭṭhamāno cattārīsampi vassāni tiṭṭhamāno paññāsampi vassāni tiṭṭhamāno vassasatampi tiṭṭhamāno, (S.12.61./II,95.) bhiyyopi tiṭṭhamāno.

“Yañca kho etam, bhikkhave, vuccati cittam itipi, mano itipi, viññānam itipi, tam rattiya ca divasassa ca aññadeva uppajjati aññam nirujjhati. Seyyathāpi, bhikkhave, makkāto araññe pavane caramāno sākharā gañhati, tam muñcītvā aññam gañhati, tam muñcītvā aññam gañhati; evameva kho, bhikkhave, yamidam vuccati cittam itipi, mano itipi, viññānam itipi, tam rattiya ca divasassa ca aññadeva uppajjati aññam nirujjhati.

“Tatra, bhikkhave, sutavā ariyasāvako paṭiccasamuppādaṁyeva sādhukam yoniso manasi karoti--‘Iti imasmim sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati; imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati--yadidam avijjāpaccayā saṅkhārā; saṅkhārapaccayā viññānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodhō; saṅkhāranirodhā viññānanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hotī”ti.

“Evaṁ passari, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati;

nibbindam virajjati, virāgā vimuccati, vimuttasmiṁ vimuttamiti nāñam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karanīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti. Pathamam.

(S.12.62.Assutavā)(2)Dutiya-assutavāsuttam無聞(凡夫於此四大身,應厭離欲解脫) (2)

► 《雜阿含290經》, 《增壹阿含9.4經》

62. Sāvatthiyam viharati...pe... “Assutavā, bhikkhave, puthujjano imasmim cātumahābhūtikasmim kāyasmim nibbindeyyapi virajjeyyapi vimucceyyapi. Tam kissa hetu? Dissati, bhikkhave, imassa cātumahābhūtikassa kāyassa ācayopi apacayopi ādānampi (S.12.62./II,96.) nikkhepanampi Tasmā tatrāssutavā puthujjano nibbindeyyapi virajjeyyapi vimucceyyapi. Yañca kho etam, bhikkhave, vuccati cittam itipi, mano itipi, viññānam itipi, tatrāssutavā puthujjano nālam nibbinditum nālam virajjitum nālam vimuccitum. Tam kissa hetu? Dīgharattañhetam, bhikkhave, assutavato puthujjanassa ajjhositam mamāyitam parāmaṭṭham--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti. Tasmā tatrāssutavā puthujjano nālam nibbinditum nālam virajjitum nālam vimuccitum”.

“Varam, bhikkhave, assutavā puthujjano imam cātumahābhūtikam kāyam attato upagaccheyya, na tveva cittam. Tam kissa hetu? Dissatāyam, bhikkhave, cātumahābhūtiko kāyo ekampi vassam tiṭṭhamāno dvepi vassāni tiṭṭhamāno tīṇipi vassāni tiṭṭhamāno cattāripi vassāni tiṭṭhamāno pañcapi vassāni tiṭṭhamāno dasapi vassāni tiṭṭhamāno vīsatipi vassāni tiṭṭhamāno tīṁsampi vassāni tiṭṭhamāno cattārīsampi vassāni tiṭṭhamāno paññāsampi vassāni tiṭṭhamāno vassasatampi tiṭṭhamāno, bhiyyopi tiṭṭhamāno. Yañca kho etam, bhikkhave, vuccati cittam itipi, mano itipi, viññānam itipi, tam rattiya ca divasassa ca aññadeva uppajjati aññam nirujjhati.

“Tatra bhikkhave, sutavā ariyasāvako paṭiccasamuppādamyeva sādhukam yoniso manasi karoti--‘Iti imasmim sati idam hoti, imassuppāda idam uppajjati; imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati’ti. Sukhavedaniyam, bhikkhave, phassam paṭicca uppajjati sukhavedanā. Tasseva sukhavedaniyassa phassassa nirodhā yam tajjam vedayitam sukhavedaniyam phassam paṭicca uppānā sukhavedanā sā nirujjhati sā vūpasammati. Dukkhavedaniyam, bhikkhave, phassam paṭicca uppajjati dukkhavedanā. (S.12.62./II,97.) Tasseva dukkhavedaniyassa phassassa nirodhā yam tajjam vedayitam dukkhavedaniyam phassam paṭicca uppānā dukkhavedanā sā nirujjhati sā vūpasammati. Adukkhamasukhavedaniyam, bhikkhave, phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhavedanā. Tasseva adukkhamasukhavedaniyassa phassassa nirodhā yam tajjam vedayitam adukkhamasukhavedaniyam phassam paṭicca uppānā adukkhamasukhavedanā sā nirujjhati sā vūpasammati.

“Seyyathāpi bhikkhave, dvinnam kaṭṭhānam saṅghatānasamodhānā usmā jāyati tejo abhinibbattati. Tesameva dvinnam kaṭṭhānam nānākatavinibbhogā yā tajā usmā sā nirujjhati sā vūpasammati; evameva kho, bhikkhave, sukhavedaniyam phassam paṭicca uppajjati sukhavedanā. Tasseva sukhavedaniyassa phassassa nirodhā yam tajjam vedayitam sukhavedaniyam phassam paṭicca uppānā sukhavedanā sā nirujjhati sā vūpasammati...pe... adukkhamasukhavedaniyam phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhavedanā. Tasseva adukkhamasukhavedaniyassa phassassa nirodhā yam tajjam vedayitam adukkhamasukhavedaniyam phassam paṭicca uppānā adukkhamasukhavedanā sā nirujjhati sā vūpasammati.

“Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako phassepi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati; nibbindam virajjati, virāgā vimuccati, vimuttasmiṁ vimuttamiti nāñam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karanīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti. Dutiyam.

(S.12.63.) (3) Puttamaiśūpamasuttam 子肉(四食譬喻)

► 《雜阿含373經》

63. Sāvatthiyam...pe... (S.12.63./II,98.) “Cattārome bhikkhave, āhārā bhūtānam vā sattānam thitiyā sambhavesīnam vā anuggahāya Katame cattāro? Kabaļikāro āhāro olāriko vā sukhumo vā, phasso dutiyo, manosañcetanā tatiyā, viññānam catuttham. Ime kho, bhikkhave, cattāro āhārā bhūtānam vā sattānam thitiyā sambhavesīnam vā anuggahāya”.

“Kathañca, bhikkhave, kabaļikāro āhāro daṭṭhabbo? Seyyathāpi, bhikkhave, dve jāyampatikā parittam sambalam ādāya kantāramaggam paṭipajjeyum. Tesamassa ekaputtako piyo manāpo. Atha kho tesam, bhikkhave, dvinnam jāyampatikānam kantāragatānam yā parittā sambalamattā, sā parikkhayam pariyādānam gaccheyya. Siyā ca nesam kantārāvaseso anatiṇo. Atha kho tesam, bhikkhave, dvinnam jāyampatikānam evamassa--‘Amhākam kho yā parittā sambalamattā sā parikkhīṇā pariyādiṇnā. Atthi cāyam kantārāvaseso anittiṇo. Yaṁnūna mayam imam ekaputtakam piyam manāpaṁ vadhitvā vallūrañca soṇḍikañca karitvā puttamaṁsāni khādantā evam tam kantārāvasesam nitthareyyāma, mā sabbeva tayo vinassimhā’ti. Atha kho te, bhikkhave, dve jāyampatikā tam ekaputtakam piyam manāpaṁ vadhitvā vallūrañca soṇḍikañca karitvā puttamaṁsāni khādantā evam tam kantārāvasesam nitthareyyum. Te puttamaṁsāni ceva khādeyyum, ure ca paṭipiseyyum--‘Kaham, ekaputtaka, kaham, ekaputtakā’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, api nu te davāya vā āhāram āhāreyyum, madāya vā āhāram āhāreyyum, (S.12.63./II,99.) mañḍanāya vā āhāram āhāreyyum, vibhūsanāya vā āhāram āhāreyyun”ti? “No hetam, bhante”. “Nanu te, bhikkhave, yāvadeva kantārassa nittharaṇatthāya āhāram āhāreyyun”ti? “Evaṁ, bhante”. “Evameva khvāham, bhikkhave, kabaļikāro āhāro daṭṭhabbo”ti vadāmi. Kabaļikāre, bhikkhave, āhāre pariññāte pañcakāmaguṇiko rāgo pariññāto hoti. Pañcakāmaguṇike rāge pariññāte natthi tam samyojanam yena samyojanena samyutto ariyasāvako puna imam lokam āgaccheyya.

“Kathañca, bhikkhave, phassāhāro daṭṭhabbo? Seyyathāpi, bhikkhave, gāvī niccamā kuṭṭam ce nissāya tiṭṭheyya. Ye kuṭṭanissitā pānā te nam khādeyyum. Rukkham ce nissāya tiṭṭheyya, ye rukkhanissitā pānā te nam khādeyyum. Udakan ce nissāya tiṭṭheyya, ye udakanissitā pānā te nam khādeyyum. Akāsam ce nissāya tiṭṭheyya, ye ākāsanissitā pānā te nam khādeyyum. Yam yadeva hi sā, bhikkhave, gāvī niccamā nissāya tiṭṭheyya, ye tannissitā pānā te nam khādeyyum. Evameva khvāham, bhikkhave, “Phassāhāro daṭṭhabbo”ti vadāmi. Phasse, bhikkhave, āhāre pariññāte tisso vedanā pariññātā honti. Tīsu vedanāsu pariññātāsu ariyasāvakassa natthi kiñci uttarikaraṇīyanti vadāmi.

“Kathañca bhikkhave, manosañcetanāhāro daṭṭhabbo? Seyyathāpi bhikkhave, aṅgārakāsu sādhikaporisā puṇṇā aṅgārānam vītaccikānam vītadhūmānam. Atha puriso āgaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhappaṭikūlo. Tamenam dve balavanto purisā nānābāhāsu gahetvā tam aṅgārakāsum upakaḍḍheyyum. Atha kho, bhikkhave, tassa purisassa ārakāvassa cetanā ārakā patthanā ārakā paṇidhi. (S.12.63./II,100.) Tam kissa hetu? Evañhi, bhikkhave, tassa purisassa hoti--‘Imam cāham aṅgārakāsum papatissāmi, tatonidānam maraṇam vā nigacchāmi maraṇamattam vā dukkhan’ti. Evameva khvāham, bhikkhave, ‘Manosañcetanāhāro daṭṭhabbo’ti vadāmi.

Manosañcetanāya, bhikkhave, āhāre pariññātē tisso tañhā pariññātā honti. Tīsu tañhāsu pariññātāsu ariyasāvakassa natthi kiñci uttarikaraṇīyanti vadāmi.

“Kathañca, bhikkhave, viññāṇāhāro daṭṭhabbo? Seyyathāpi, bhikkhave, coram āgucārim gahetvā rañño dasseyyum-- ‘Ayam te, deva, coro āgucārī, imassa yam icchasi tam dañḍam panehīti. Tamenam rājā evam vadeyya-- ‘Gacchatha, bho, imam purisam pubbañhasamayam sattisatena hanathā’ti. Tamenam pubbañhasamayam sattisatena haneyyum. Atha rājā majjhankasamayam evam vadeyya-- ‘Ambho, kathaṁ so puriso’ti? ‘Tatheva, deva, jīvatīti. Tamenam rājā evam vadeyya-- ‘Gacchatha, bho, tam purisam majjhankasamayam sattisatena hanathā’ti. Tamenam majjhankasamayam sattisatena haneyyum. Atha rājā sāyanhasamayam evam vadeyya-- ‘Ambho, kathaṁ so puriso’ti? ‘Tatheva, deva, jīvatīti. Tamenam rājā evam vadeyya-- ‘Gacchatha, bho, tam purisam sāyanhasamayam sattisatena hanathā’ti. Tamenam sāyanhasamayam sattisatena haneyyum. Tam kiṁ maññatha bhikkhave, api nu so puriso divasam tīhi sattisatehi haññamāno tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvediyethā’ti? “Ekissāpi, bhante, sattiyā haññamāno tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvediyetha; ko pana vādo tīhi sattisatehi haññamāno”ti! “Evameva khvāham, bhikkhave, viññāṇāhāro daṭṭhabboti vadāmi. Viññāṇe, bhikkhave, āhāre pariññātē nāmarūpam pariññātam hoti, nāmarūpe pariññātē ariyasāvakassa natthi kiñci uttarikaraṇīyanti vadāmī”ti. Tatiyam.

(S.12.64./II,101.)

(S.12.64.) (4) Atthirāgasuttam 有貪(於識住.增長,有未來之生.老死)

► 《雜阿含經》374-379經

64. Sāvatthiyam viharati...pe... “Cattārome, bhikkhave, āhārā bhūtānam vā sattānam ṭhitiyā sambhavesinam vā anuggahāya. Katame cattāro? Kabañikāro āhāro olāriko vā sukhumo vā, phasso dutiyo, manosañcetanā tatiyā, viññāṇam catutham. Ime kho, bhikkhave, cattāro āhārā bhūtānam vā sattānam ṭhitiyā sambhavesinam vā anuggahāya”.

“Kabañikāre ce, bhikkhave, āhāre atthi rāgo atthi nandī atthi tañhā, patiṭṭhitam tattha viññāṇam virūlham. Yattha patiṭṭhitam viññāṇam virūlham, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha atthi nāmarūpassa avakkanti, atthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha atthi sañkhārānam vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhinibbatti. Yattha atthi āyatim punabbhavābhinibbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmaranam. Yattha atthi āyatim jātijarāmaranam, sasokam tam, bhikkhave, sadaram sa-upāyāsanti vadāmi.

“Phasse ce, bhikkhave, āhāre...pe... manosañcetanāya ce, bhikkhave, āhāre... viññāṇe ce, bhikkhave, āhāre atthi rāgo atthi nandī atthi tañhā, patiṭṭhitam tattha viññāṇam virūlham. Yattha patiṭṭhitam viññāṇam virūlham, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha atthi nāmarūpassa avakkanti, atthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha atthi sañkhārānam vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhinibbatti. Yattha atthi āyatim punabbhavābhinibbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmaranam. Yattha atthi āyatim jātijarāmaranam, sasokam tam, bhikkhave, sadaram sa-upāyāsanti vadāmi.

“Seyyathāpi bhikkhave, rajako vā cittakārako vā sati rajañāya vā lākhāya vā haliddiyā vā nīliyā vā mañjiṭṭhāya vā suparimāṭhe vā phalake bhittiyā vā dussapaṭte vā itthirūpam vā (S.12.64./II,102.) purisarūpam vā abhinimmeyya sabbañgapaccaṅgam; evameva kho, bhikkhave, kabañikāre ce āhāre atthi rāgo atthi nandī atthi tañhā, patiṭṭhitam tattha viññāṇam virūlham. Yattha patiṭṭhitam viññāṇam virūlham, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha atthi nāmarūpassa avakkanti, atthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha atthi sañkhārānam vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhinibbatti.

Yattha atthi āyatim punabbhavābhinibbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmarañam. Yattha atthi āyatim jātijarāmarañam, sasokam tam, bhikkhave, sadaram sa-upāyāsanti vadāmi.

“Phasse ce, bhikkhave, āhāre...pe... manosañcetanāya ce, bhikkhave, āhāre... viññāne ce, bhikkhave, āhāre atthi rāgo atthi nandī atthi tañhā, patiññhitam tattha viññānam virūlham. Yattha patiññhitam viññānam virūlham, atthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha atthi nāmarūpassa avakkanti, atthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha atthi sañkhārānam vuddhi, atthi tattha āyatim punabbhavābhinibbatti. Yattha atthi āyatim punabbhavābhinibbatti, atthi tattha āyatim jātijarāmarañam. Yattha atthi āyatim jātijarāmarañam, sasokam tam, bhikkhave, sadaram sa-upāyāsanti vadāmi.

“Kabañkāre ce, bhikkhave, āhāre natthi rāgo natthi nandī natthi tañhā, appatiññhitam tattha viññānam avirūlham. Yattha appatiññhitam viññānam avirūlham, natthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha natthi nāmarūpassa avakkanti, natthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha natthi sañkhārānam vuddhi, natthi tattha āyatim punabbhavābhinibbatti. Yattha natthi āyatim punabbhavābhinibbatti, natthi tattha āyatim jātijarāmarañam. Yattha natthi āyatim jātijarāmarañam, asokam tam, bhikkhave, adaram anupāyāsanti vadāmi.

(S.12.64./II,103.) “Phasse ce, bhikkhave, āhāre...pe... manosañcetanāya ce, bhikkhave, āhāre... viññāne ce, bhikkhave, āhāre natthi rāgo natthi nandī natthi tañhā, appatiññhitam tattha viññānam avirūlham. Yattha appatiññhitam viññānam avirūlham, natthi tattha nāmarūpassa avakkanti Yattha natthi nāmarūpassa avakkanti, natthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha natthi sañkhārānam vuddhi, natthi tattha āyatim punabbhavābhinibbatti. Yattha natthi āyatim punabbhavābhinibbatti, natthi tattha āyatim jātijarāmarañam. Yattha natthi āyatim jātijarāmarañam, asokam tam, bhikkhave, adaram anupāyāsanti vadāmi.

“Seyyathāpi, bhikkhave, kūṭagāram vā Kūṭagārasālam vā uttarāya vā dakkhiṇāya vā pācīnāya vā vātapānā sūriye uggacchante vātapānena rasmi pavisitvā kvāssa patiññhitā”ti? “Pacchimāyam, bhante, bhittiyan”ti. “Pacchimā ce, bhikkhave, bhitti nāssa kvāssa patiññhitā”ti? “Pathaviyam, bhante”ti. “Pathavī ce, bhikkhave nāssa kvāssa patiññhitā”ti? “Āpasmin, bhante”ti. “Āpo ce, bhikkhave, nāssa kvāssa patiññhitā”ti? “Appatiññhitā, bhante”ti. “Evameva kho, bhikkhave, kabañkāre ce āhāre natthi rāgo natthi nandī natthi tañhā...pe....

“Phasse ce, bhikkhave, āhāre... manosañcetanāya ce, bhikkhave, āhāre... viññāne ce, bhikkhave, āhāre natthi rāgo natthi nandī natthi tañhā, appatiññhitam tattha viññānam avirūlham. Yattha appatiññhitam viññānam avirūlham, natthi tattha nāmarūpassa avakkanti. Yattha natthi nāmarūpassa avakkanti, natthi tattha sañkhārānam vuddhi. Yattha natthi sañkhārānam vuddhi, natthi tattha āyatim (S.12.64./II,104.) punabbhavābhinibbatti Yattha natthi āyatim punabbhavābhinibbatti, natthi tattha āyatim jātijarāmarañam. Yattha natthi āyatim jātijarāmarañam asokam tam, bhikkhave, adaram anupāyāsanti vadāmī”ti. Catuttham.

(S.12.65.) (5) Nagarasuttam (古道通往古)城邑

► 《雜阿含287經》, 《增壹阿含38.4經》, No.713《貝多樹下思惟十二因緣經》,
No.714《緣起聖道經》, No.715《佛說舊城喻經》

65. Sāvatthiyam viharati...pe... “Pubbe me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattsesa sato etadahosi-- ‘Kicchā vatāyam loko āpanno jāyati ca jīyati ca mīyati ca cavati ca upapajjati ca. Atha ca panimassa dukkhassa nissaraṇam nappajānāti jarāmarañassa. Kudāssu nāma imassa dukkhassa nissaraṇam

paññāyissati jarāmarañassā’ti? Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho sati jarāmarañam hoti, kimpaccayā jarāmarañan’ti Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo-- ‘Jātiyā kho sati jarāmarañam hoti, jātipaccayā jarāmarañan”’ti.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi-- ‘Kimhi nu kho sati jāti hoti...pe... bhavo hoti... upādānam hoti... taṇhā hoti... vedanā hoti... phasso hoti... salāyatanaṁ hoti... nāmarūpam hoti... kimpaccayā nāmarūpan’ti? Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo-- ‘Viññāne kho sati nāmarūpam hoti, viññānapaccayā nāmarūpan’ti. Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho sati viññānam hoti, kimpaccayā viññānan’ti Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Nāmarūpe kho sati viññānam hoti, nāmarūpapaccayā viññānan”’ti.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi-- Paccudāvattati kho idam viññānam nāmarūpam hā na param gacchati. Ettāvatā jāyetha vā mīyetha vā cavetha vā upapajjetha vā, yadidam nāmarūpapaccayā viññānam; viññānapaccayā nāmarūpam; nāmarūpapaccayā salāyatanaṁ; salāyatanaṁapaccayā phasso...pe... (**S.12.65./II,105.**) evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. ‘Samudayo, samudayo’ti kho me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi nānam udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho asati, jarāmarañam na hoti; kissa nirodhā jarāmarañanirodho’ti? Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Jātiyā kho asati, jarāmarañam na hoti; jātinirodhā jarāmarañanirodho’ti. Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho asati jāti na hoti...pe... bhavo na hoti... upādānam na hoti... taṇhā na hoti... vedanā na hoti... phasso na hoti... salāyatanaṁ na hoti... nāmarūpam na hoti. Kissā nirodhā nāmarūpanirodhā’ti? Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo ‘viññāne kho asati, nāmarūpam na hoti; viññāpanirodhā nāmarūpanirodhā”’ti

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Kimhi nu kho asati viññānam na hoti; kissa nirodhā viññāpanirodhā’ti? Tassa mayham, bhikkhave, yoniso manasikārā ahu paññāya abhisamayo--‘Nāmarūpe kho asati, viññānam na hoti; nāmarūpanirodhā viññāpanirodhā”’ti.

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--adhigato kho myāyam maggo bodhāya yadidam--nāmarūpanirodhā viññāpanirodhā; viññāpanirodhā nāmarūpanirodhā; nāmarūpanirodhā salāyatanaṁ nāmarūpanirodhā; salāyatanaṁ nāmarūpanirodhā phassanirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hoti. ‘Nirodhō, nirodhō’ti kho me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi nānam udapādi paññā udapādi vijjā udapādi āloko udapādi.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso araññe pavane caramāno passeyya purānam maggam purānañjasam pubbakehi manussehi anuyātam. So tamanugaccheyya Tamanugacchanto passeyya purānam nagaram purānam rājadhāniṁ (**S.12.65./II,106.**) pubbakehi manussehi ajjhāvuttham ārāmasampannam vanasampannam pokkharaṇīsampannam uddhāpavantam ramaṇīyam. Atha kho so, bhikkhave, puriso rañño vā rājamahāmattassa vā āroceyya--‘Yagghe, bhante, jāneyyāsi--aham addasam araññe pavane caramāno purānam maggam purānañjasam pubbakehi manussehi anuyātam tamanugacchiṁ. Tamanugacchanto addasam purānam nagaram purānam rājadhāniṁ pubbakehi manussehi ajjhāvuttham ārāmasampannam vanasampannam

pokkharaṇīsampannam uddhāpavantam ramaṇīyam. Tam, bhante, nagaram māpehī’ti. Atha kho so, bhikkhave, rājā vā rājamahāmatto vā tam nagaram māpeyya. Tadassa nagaram aparena samayena idhañceva phītañca bāhujaññam ākiṇṇamanussam vuddhivepullappattam. Evameva khvāham, bhikkhave, addasam purāṇam maggam purāṇañjasam pubbakehi sammāsambuddhehi anuyātam.

“Katamo ca so, bhikkhave, purāṇamaggo purāṇañjaso pubbakehi sammāsambuddhehi anuyāto Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo, seyyathidam--sammāditthi...pe... sammāsamādhi. Ayam kho so, bhikkhave, purāṇamaggo purāṇañjaso pubbakehi sammāsambuddhehi anuyāto, tamanugacchim; tamanugacchanto jarāmarañam abbhaññāsim; jarāmarañasamudayam abbhaññāsim; jarāmarañanirodham abbhaññāsim; jarāmarañanirodhagāminim paṭipadam abbhaññāsim. Tamanugacchim; tamanugacchanto jātim abbhaññāsim...pe... bhavam abbhaññāsim... upādānam abbhaññāsim... tañham abbhaññāsim... vedanam abbhaññāsim... phassam abbhaññāsim... sañayatanaṁ abbhaññāsim... nāmarūpam abbhaññāsim... viññānam abbhaññāsim. Tamanugacchim; tamanugacchanto saṅkhāre abbhaññāsim; saṅkhārasamudayam abbhaññāsim; saṅkhāranirodham abbhaññāsim; saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam abbhaññāsim. (S.12.65./II,107.) Tadabhiññā ācikkhim bhikkhūnam bhikkhunīnam upāsakānam upāsikānam. Tayidam, bhikkhave brahmaçariyam idhañceva phītañca vitthārikam bāhujaññam puthubhūtam yāva devamanussehi suppakkāsitan”ti. Pañcamam.

(S.12.66.) (6) Sammasasuttam 觸(此苦以億波提為因.集.生.轉)

►《雜阿含291經》

66. Evarī me sutam--Ekam samayam Bhagavā Kurusu viharati Kammāsadhammarām nāma Kurūnam nigamo. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--“Sammasatha no tumhe, bhikkhave, antarām sammasan”ti. Evarī vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Aham kho, bhante, sammasāmi antarām sammasan”ti. “Yathā katharin pana tvarī, bhikkhu, sammasasi antarām sammasan”ti? Atha kho so bhikkhu byākāsi. Yathā so bhikkhu byākāsi na so bhikkhu Bhagavato cittam ārādhesi.

Evarī vutte, āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Etassa, Bhagavā, kālo; etassa, Sugata, kālo; yam Bhagavā antarām sammasari bhāseyya. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti. “Tenahānanda, suṇātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evarī, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Idha bhikkhave, bhikkhu sammasamāno sammasati antarām sammasamā--‘Yam kho idam anekavidham nānappakārakam dukkham loke uppajjati jarāmarañam. Idam kho dukkham kiṁnidānam kiṁsamudayam kiṁjātikam (S.12.66./II,108.) kiṁpabhavarī, kismim sati jarāmarañam hoti, kismim asati jarāmarañam na hotī’ti? So sammasamāno evam jānāti--‘Yam kho idam anekavidham nānappakārakam dukkham loke uppajjati jarāmarañam. Idam kho dukkham upadhinidānam upadhisamudayam upadhijātikam upadhipabhavarī, upadhismim sati jarāmarañam hoti, upadhismim asati jarāmarañam na hotī’ti. So jarāmarañāñca pajānāti jarāmarañasamudayañca pajānāti jarāmarañanirodhañca pajānāti yā ca jarāmarañanirodhasāruppagāminī paṭipadā tañca pajānāti. Tathāpatipanno ca hoti anudhammacārī. Ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu sabbaso sammā dukkhakkhayāya paṭipanno jarāmarañanirodhāya.

“Athāparam sammasamāno sammasati antaram sammasamā--‘Upadhi panāyam kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo, kismim sati upadhi hoti, kismim asati upadhi na hoti’ti? So sammasamāno evam jānāti--‘Upadhi tañhānidāno tañhāsamudayo tañhājātiko tañhpabhavo, tañhāya sati upadhi hoti, tañhāya asati upadhi na hoti’ti. So upadhiñca pajānāti upadhisaṁudayañca pajānāti upadhinirodhañca pajānāti yā ca upadhinirodhasāruppagāminī paṭipadā tañca pajānāti. Tathā paṭipanno ca hoti anudhammacārī. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, bhikkhu sabbaso sammā dukkhakkhayāya paṭipanno upadhinirodhāya.

“Athāparam sammasamāno sammasati antaram sammasamā--‘Tañhā panāyam kattha uppajjamānā uppajjati, kattha nivisamānā nivisati’ti? So sammasamāno evam jānāti--yam kho loke piyarūpam sātarūpam etthesā tañhā uppajjamānā uppajjati, eththa nivisamānā nivisati Kiñca loke piyarūpam sātarūpam? Cakkhum loke piyarūpam, sātarūpam. Etthesā tañhā uppajjamānā uppajjati, eththa nivisamānā nivisati. Sotam loke piyarūpam sātarūpam...pe... (S.12.66./II,109.) ghānam loke piyarūpam sātarūpam... jivhā loke piyarūpam sātarūpam... kāyo loke piyarūpam sātarūpam... mano loke piyarūpam sātarūpam etthesā tañhā uppajjamānā uppajjati ettha nivisamānā nivisati.

“Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yam loke piyarūpam sātarūpam tam niccato addakkhum sukhato addakkhum attato addakkhum ārogyato addakkhum khemato addakkhum. Te tañham vadḍhesum. Ye tañham vadḍhesum te upadhim vadḍhesum. Ye upadhim vadḍhesum te dukkharim vadḍhesum. Ye dukkham vadḍhesum te na parimuccimsu jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, na parimuccimsu dukkhasmāti vadāmi.

“Yepi hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yam loke piyarūpam sātarūpam tam niccato dakkhissanti sukhato dakkhissanti attato dakkhissanti ārogyato dakkhissanti khemato dakkhissanti. Te tañham vadḍhissanti. Ye tañham vadḍhissanti te upadhim vadḍhissanti. Ye upadhim vadḍhissanti te dukkham vadḍhissanti. Ye dukkham vadḍhissanti te na parimuccissanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, na parimuccissanti dukkhasmāti vadāmi.

“Yepi hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā yam loke piyarūpam sātarūpam tam niccato passanti sukhato passanti attato passanti ārogyato passanti khemato passanti. Te tañham vadḍhenti Ye tañham vadḍhenti te upadhim vadḍhenti. Ye upadhim vadḍhenti te dukkham vadḍhenti. Ye dukkham vadḍhenti te na parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, na parimuccanti dukkhasmāti vadāmi.

(S.12.66./II,110.)“Seyyathāpi bhikkhave, āpānīyakarīso vaṇṇasampanno gandhasampanno rasasampanno. So ca kho visena saṁsaṭṭho. Atha puriso āgaccheyya ghammābhittato ghammapareto kilanto tasito pipāsito. Tamenam evam vadeyyurī--‘Ayaṁ te, ambho purisa, āpānīyakarīso vaṇṇasampanno gandhasampanno rasasampanno; so ca kho visena saṁsaṭṭho. Sace ākaṇkhasi piva. Pivato hi kho tam chādessati vaṇṇenapi gandhenapi rasenapi, pivitvā ca pana tatonidānam marañam vā nigacchasi marañamattam vā dukkhan’ti. So tam āpānīyakarīso sahasā appaṭisaṅkhā piveyya, nappaṭinissajjeyya. So tatonidānam marañam vā nigaccheyya marañamattam vā dukkham. Evameva kho, bhikkhave, ye hi keci atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yam loke piyarūpam...pe... anāgatamaddhānam...pe... etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā yam loke piyarūpam sātarūpam tam niccato passanti sukhato passanti attato passanti ārogyato passanti khemato passanti, te tañham vadḍhenti. Ye tañham vadḍhenti te upadhim

vaḍḍhenti. Ye upadhim vaḍḍhenti te dukkham vaḍḍhenti. Ye dukkham vaḍḍhenti te na parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, na parimuccanti dukkhasmāti vadāmi.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, atītamaddhānam samañā vā brāhmaṇā vā yaṁ loke piyarūpam sātarūpam tam aniccato addakkhum dukkhato addakkhum anattato addakkhum rogato addakkhum bhayato addakkhum, te tañham pajahim̄su. Ye tañham pajahim̄su te upadhim pajahim̄su. Ye upadhim pajahim̄su te dukkham pajahim̄su. Ye dukkham pajahim̄su te parimuccim̄su jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccim̄su dukkhasmāti vadāmi.

“Yepi hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samañā vā brāhmaṇā vā yaṁ loke piyarūpam sātarūpam tam aniccato dakkhissanti dukkhato dakkhissanti anattato dakkhissanti rogato dakkhissanti bhayato dakkhissanti, te tañham pajahissanti. Ye tañham pajahissanti...pe... parimuccissanti dukkhasmāti vadāmi.

“Yepi hi keci, bhikkhave, etarahi samañā vā brāhmaṇā (S.12.66./II,111.) vā yaṁ loke piyarūpam sātarūpam tam aniccato passanti dukkhato passanti anattato passanti rogato passanti bhayato passanti, te tañham pajahanti. Ye tañham pajahanti te upadhim pajahanti. Ye upadhim pajahanti te dukkham pajahanti. Ye dukkham pajahanti te parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccanti dukkhasmāti vadāmi.

“Seyyathāpi, bhikkhave, āpānīyakarīso vanṇasampanno gandhasampanno rasasampanno. So ca kho visena saṁsaṭṭho. Atha puriso āgaccheyya ghammābhittatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito. Tamenām evam vadeyyum-- ‘Ayaṁ te, ambho purisa, āpānīyakarīso vanṇasampanno gandhasampanno rasasampanno so ca kho visena saṁsaṭṭho. Sace ākaṅkhasi piva. Pivato hi kho tam chādessati vanṇenapi gandhenapi rasenapi; pivitvā ca pana tatonidānam marañam vā nigacchasi marañamattam vā dukkhan’ti. Atha kho, bhikkhave, tassa purisassa evamassa-- ‘Sakkā kho me ayam surāpipāsitā pānīyena vā vinetum dadhimaṇḍakena vā vinetum bhaṭṭhalonikāya vā vinetum loṇasovīrakena vā vinetum, na tvevāham tam piveyyam, yaṁ mama assa dīgharattam hitāya sukhāyā’ti. So tam āpānīyakarīsam paṭisanīkhā na piveyya, (S.12.66./II,112.) paṭinissajjeyya so tatonidānam na marañam vā nigaccheyya marañamattam vā dukkham. Evameva kho, bhikkhave, ye hi keci atītamaddhānam samañā vā brāhmaṇā vā yaṁ loke piyarūpam sātarūpam tam aniccato addakkhum dukkhato addakkhum anattato addakkhum rogato addakkhum bhayato addakkhum, te tañham pajahim̄su. Ye tañham pajahim̄su te upadhim pajahim̄su. Ye upadhim pajahim̄su te dukkham pajahim̄su. Ye dukkham pajahim̄su te parimuccim̄su jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccim̄su dukkhasmāti vadāmi.

“Yepi hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam...pe... etarahi samañā vā brāhmaṇā vā yaṁ loke piyarūpam sātarūpam tam aniccato passanti dukkhato passanti anattato passanti rogato passanti bhayato passanti, te tañham pajahanti. Ye tañham pajahanti te upadhim pajahanti. Ye upadhim pajahanti te dukkham pajahanti. Ye dukkham pajahanti te parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccanti dukkhasmāti vadāmi”ti. Chatṭham.

(S.12.67. Naṭakalāpiyam) (7) Naṭakalāpīsuttam 蘆東(互依則立)

► 《雜阿含288經》

67. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam

viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Kim nu kho, āvuso Sāriputta, sayaṅkataṁ jarāmaraṇam, paraṅkataṁ jarāmaraṇam, (S.12.67./II,113.) sayaṅkatañca paraṅkatañca jarāmaraṇam, udāhu asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam jarāmaraṇan”ti? “Na kho, āvuso Koṭṭhika, sayaṅkataṁ jarāmaraṇam, na paraṅkataṁ jarāmaraṇam, na sayaṅkatañca paraṅkatañca jarāmaraṇam, nāpi asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam jarāmaraṇam. Api ca, jātipaccayā jarāmaraṇan”ti.

“Kim nu kho, āvuso Sāriputta, sayaṅkata tāti, paraṅkata tāti, sayaṅkata ca paraṅkata ca tāti, udāhu asayaṅkārā aparaṅkārā adhiccasamuppannā tāti”ti? “Na kho, āvuso Koṭṭhika, sayaṅkata tāti, na paraṅkata tāti, na sayaṅkata ca paraṅkata ca tāti, nāpi asayaṅkārā aparaṅkārā adhiccasamuppannā tāti. Api ca, bhavapaccayā tāti”ti.

“Kim nu kho, āvuso Sāriputta, sayaṅkato bhavo...pe... sayaṅkataṁ upādānam... sayaṅkata taṇhā... sayaṅkata vedanā... sayaṅkato phasso... sayaṅkataṁ saṭṭayatanam... sayaṅkataṁ nāmarūpaṁ, paraṅkataṁ nāmarūpaṁ, sayaṅkatañca paraṅkatañca nāmarūpaṁ, udāhu asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam nāmarūpan”ti “Na kho, āvuso Koṭṭhika, sayaṅkataṁ nāmarūpaṁ, na paraṅkataṁ nāmarūpaṁ, na sayaṅkatañca paraṅkatañca nāmarūpaṁ, nāpi asayaṅkāram aparaṅkāram, adhiccasamuppannam nāmarūpaṁ. Api ca, viññāṇapaccayā nāmarūpan”ti.

“Kim nu kho, āvuso Sāriputta, sayaṅkataṁ viññāṇam, paraṅkataṁ viññāṇam, sayaṅkatañca paraṅkatañca viññāṇam, udāhu asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam viññānan”ti? “Na kho, āvuso Koṭṭhika, sayaṅkataṁ viññāṇam, na paraṅkataṁ viññāṇam na sayaṅkatañca paraṅkatañca viññāṇam, nāpi asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam viññāṇam. Api ca, nāmarūpapaccayā viññānan”ti.

(S.12.67./II,114.) “Idāneva kho mayam āyasmato Sāriputtassa bhāsitam evam ājānāma--‘Na khvāvuso Koṭṭhika, sayaṅkataṁ nāmarūpaṁ, na paraṅkataṁ nāmarūpaṁ, na sayaṅkatañca paraṅkatañca nāmarūpaṁ, nāpi asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam nāmarūpaṁ. Api ca, viññāṇapaccayā nāmarūpan”ti.

“Idāneva ca pana mayam āyasmato Sāriputtassa bhāsitam evam ājānāma-- ‘Na khvāvuso Koṭṭhika, sayaṅkataṁ viññāṇam, na paraṅkataṁ viññāṇam, na sayaṅkatañca paraṅkatañca viññāṇam nāpi asayaṅkāram aparaṅkāram adhiccasamuppannam viññāṇam. Api ca, nāmarūpapaccayā viññānan”ti.

“Yathā katham panāvuso Sāriputta, imassa bhāsitassa attho datṭhabbo”ti? “Tenahāvuso, upamaṁ te karissāmi. Upamāyapidhekacce viññū purisā bhāsitassa attham jānanti. Seyyathāpi, āvuso, dve nalakalāpiyo aññamañnam nissāya tiṭṭheyum. Evameva kho, āvuso, nāmarūpapaccayā viññāṇam; viññāṇapaccayā nāmarūpaṁ; nāmarūpapaccayā saṭṭayatanam; saṭṭayatanapaccayā phasso...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Tāsam ce, āvuso nalakalāpiṇam ekaṁ ākaḍḍheyya, ekā papateyya; aparam ce ākaḍḍheyya, aparā papateyya. Evameva kho, āvuso, nāmarūpanirodhā viññāṇanirodhō; viññāṇanirodhā nāmarūpanirodhō; nāmarūpanirodhā saṭṭayatananirodhō; saṭṭayatananirodhā phassanirodhō...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti. “Acchariyam āvuso Sāriputta; abbhutaṁ, āvuso Sāriputta! Yāvasubhāsitam cidam āyasmatā Sāriputtena. Idāñca pana mayam āyasmato Sāriputtassa bhāsitam imehi chattiṁsāya vatthūhi anumodāma-- ‘Jarāmaraṇassa ce, āvuso, bhikkhu

nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammam deseti, dhammakathiko bhikkhūti (**S.12.67./II,115.**) alam vacanāya. Jarāmarañassa ce, āvuso, bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, dhammānudhammadappaṭipanno bhikkhūti alam vacanāya. Jarāmarañassa ce, āvuso, bhikkhu nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti, ditṭhadhammanibbānappatto bhikkhūti alam vacanāya. Jātiyā ce... bhavassa ce... upādānassa ce... taṇhāya ce... vedanāya ce... phassassa ce... saṭayatanassa ce... nāmarūpassa ce... viññāṇassa ce... saṅkhārānam ce... avijjāya ce, āvuso, bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammam deseti, dhammakathiko bhikkhūti alam vacanāya. Avijjāya ce, āvuso, bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, dhammānudhammadappaṭipanno bhikkhūti alam vacanāya Avijjāya ce, āvuso, bhikkhu nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto hoti, ditṭhadhammanibbānappatto bhikkhūti alam vacanāyā”ti. Sattamam.

(S.12.68.) (8) Kosambisuttam 嬌賞彌(有滅即涅槃)

► 《雜阿含351經》

68. Ekarū samayaṁ āyasmā ca Musilo āyasmā ca Paviṭṭho āyasmā ca Nārado āyasmā ca Ānando Kosambiyām viharanti Ghositārāme. Atha kho āyasmā Paviṭṭho āyasmantam Musilaṁ etadavoca--“Aññatreva, āvuso Musila, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Musilassa paccattameva nāñam--‘Jātipaccayā jarāmarañan’”ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jāñāmi ahametam passāmi--‘Jātipaccayā jarāmarañan’”ti.

(**S.12.68./II,116.**) “Aññatreva āvuso Musila, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Musilassa paccattameva nāñam--‘Bhavapaccayā jātīti...pe... upādānapaccayā bhavoti... taṇhāpaccayā upādānanti... vedanāpaccayā taṇhāti... phassapaccayā vedanāti... saṭayatanapaccayā phassoti... nāmarūpapaccayā saṭayatananti... viññāṇapaccayā nāmarūpanti... saṅkhārapaccayā viññāṇanti... avijjāpaccayā saṅkhārā”ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jāñāmi ahametam passāmi--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā’”ti.

“Aññatreva, āvuso Musila, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Musilassa paccattameva nāñam--‘Jātinirodhā jarāmarañanirodhō’”ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jāñāmi ahametam passāmi--‘Jātinirodhā jarāmarañanirodhō’”ti.

“Aññatreva āvuso Musila, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Musilassa paccattameva nāñam--‘Bhavanirodhā jātinirodhō...pe... upādānanirodhā bhavanirodhō... taṇhānirodhā upādānanirodhō... vedanānirodhā taṇhānirodhō... phassanirodhā vedanānirodhō... salāyatananirodhā (**S.12.68./II,117.**) phassanirodhō... nāmarūpanirodhā salāyatananirodhō... viññāṇanirodhā nāmarūpanirodhō saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhō... avijjānirodhā saṅkhāranirodhō”ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyo aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra ditṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jāñāmi ahametam passāmi--‘Avijjānirodhā

saṅkhāranirodho””ti.

“Aññatreva, āvuso Musila, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Musilassa paccattameva ñāṇam--‘Bhavanirodho nibbānan””ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jānāmi ahametam passāmi--‘Bhavanirodho nibbānan””ti.

“Tenahāyasmā Musilo arahaṁ khīṇāsavo””ti? Evarṁ vutte, āyasmā Musilo tuṇhī ahosi. Atha kho āyasmā Nārado āyasmantam Paviṭṭham etadavoca--“Sādhāvuso Paviṭṭha, ahaṁ etam pañhaṁ labheyyaṁ. Maṁ etam pañhaṁ puccha. Ahaṁ te etam pañhaṁ byākarissāmi””ti. “Labhatāyasmā Nārado etam pañhaṁ. Pucchāmaham āyasmantam Nāradam etam pañhaṁ. Byākarotu ca me āyasmā Nārado etam pañhaṁ”.

“Aññatreva, āvuso Nārada, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Nāradassa paccattameva ñāṇam--‘Jātipaccayā jarāmarañan””ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jānāmi ahametam passāmi--‘Jātipaccayā jarāmarañan””ti.

“Aññatreva āvuso Nārada, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Nāradassa paccattameva ñāṇam--bhavapaccayā jāti...pe... avijjāpaccayā saṅkhārā””ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jānāmi ahametam passāmi--‘Avijjāpaccayā saṅkhārā””ti.

“Aññatreva, āvuso Nārada, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Nāradassa paccattameva ñāṇam--‘Jātinirodhā jarāmarañanirodho””ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jānāmi ahametam passāmi--‘Jātinirodhā jarāmarañanirodho””ti.

“Aññatreva, āvuso Nārada, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Nāradassa paccattameva ñāṇam--‘Bhavanirodhā jātinirodhoti...pe... avijjānirodhā saṅkhāranirodho””ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jānāmi ahametam passāmi--‘Avijjānirodhā saṅkhāranirodho””ti.

“Aññatreva, āvuso Nārada, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā atthāyasmato Nāradassa paccattameva ñāṇam--‘Bhavanirodho nibbānan””ti? “Aññatreva, āvuso Paviṭṭha, saddhāya aññatra ruciyā aññatra anussavā aññatra ākāraparivitakkā aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā ahametam jānāmi ahametam passāmi--‘Bhavanirodho nibbānan””ti.

“Tenahāyasmā Nārado arahaṁ khīṇāsavo””ti? ([S.12.68./II,118.](#)) ““Bhavanirodho nibbānan’ti kho me, āvuso, yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham, na camhi arahaṁ khīṇāsavo. Seyyathāpi, āvuso, kantāramagge udapāno. Tatra nevassa rajju na udakavārako. Atha puriso āgaccheyya ghammābhītatto ghammapareto kilanto tasito pipāsito, so tam udapānam olokeyya. Tassa ‘Udakan’ti hi kho ñāṇam assa, na ca kāyena phusitvā vihareyya. Evameva kho, āvuso, ‘Bhavanirodho nibbānan’ti yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham, na camhi arahaṁ khīṇāsavo””ti.

Evarṁ vutte, āyasmā Ānando āyasmantam Paviṭṭham etadavoca--“Evaṁvādī

tvam, āvuso Paviṭṭha, āyasmantam Nāradam kiṁ vadesī”ti? “Evaṁvādāham, āvuso Ānanda, āyasmantam Nāradam na kiñci vadāmi aññatra kalyāṇā aññatra kusalā”ti. Aṭṭhamam.

(S.12.69.) (9) Upayantisuttam (無明膨脹,使諸行)膨脹

69. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyāṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho...pe... “Mahāsamuddo, bhikkhave, upayanto mahānadiyo upayāpeti, mahānadiyo upayantiyo kunnadiyo upayāpeti, kunnadiyo upayantiyo mahāsobbhe upayāpeti, mahāsobbhā upayantā kusobbhe upayāpeti. Evameva kho, bhikkhave, avijjā upayantī saṅkhāre upayāpeti, saṅkhārā upayantā viññāṇam upayāpeti, viññāṇam upayantaṁ nāmarūpaṁ upayāpeti, nāmarūpaṁ upayantaṁ salāyatanaṁ upayāpeti, salāyatanaṁ upayantaṁ phassam upayāpeti, phasso upayanto vedanam upayāpeti, vedanā upayantī taṇhām upayāpeti, taṇhā upayantī upādānam upayāpeti, upādānam upayantaṁ (S.12.69./II,119.) bhavaṁ upayāpeti, bhavo upayanto jātīm upayāpeti, jāti upayantī jarāmaraṇam upayāpeti.

“Mahāsamuddo, bhikkhave, apayanto mahānadiyo apayāpeti, mahānadiyo apayantiyo kunnadiyo apayāpeti, kunnadiyo apayantiyo mahāsobbhe apayāpeti, mahāsobbhā apayantā kusobbhe apayāpeti. Evameva kho, bhikkhave, avijjā apayantī saṅkhāre apayāpeti, saṅkhārā apayantā viññāṇam apayāpeti, viññāṇam apayantaṁ nāmarūpaṁ apayāpeti, nāmarūpaṁ apayantaṁ salāyatanaṁ apayāpeti, salāyatanaṁ apayantaṁ phassam apayāpeti, phasso apayanto vedanam apayāpeti, vedanā apayantī taṇhām apayāpeti, taṇhā apayantī upādānam apayāpeti, upādānam apayantaṁ bhavaṁ apayāpeti, bhavo apayanto jātīm apayāpeti, jāti apayantī jarāmaraṇam apayāpeti”ti. Navamam.

(PTS:S.12.70.Susīmo) (10) Susimasuttam須尸摩((須深)慧解脫)

► 《雜阿含347經》

70. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Bhagavā sakkato hoti garukato mānito pūjito apacito lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārānam. Bhikkhusaṅghopi sakkato hoti garukato mānito pūjito apacito lābhī cīvara-piṇḍapāta-senāsanagilānappaccaya-bhesajjaparikkhārānam. Aññatitthiyā pana paribbājakā asakkatā honti agarukatā amānitā apūjitā anapacitā, na lābhino cīvara-piṇḍapāta-senāsanagilānappaccaya-bhesajjaparikkhārānam.

Tena kho pana samayena Susimo paribbājako Rājagahe paṭivasati mahatiyā paribbājakaparisāya saddhiṁ. (S.12.70./II,120.) Atha kho Susimassa paribbājakassa parisā Susimam paribbājakam etadavocum--“Ehi tvam, āvuso Susima, samaṇe Gotame brahmacariyām cara. Tvaṁ dhammaṁ pariyāpuṇītvā amhe vāceyyāsi. Tam mayam dhammaṁ pariyāpuṇītvā gihinam bhāsissāma. Evaṁ mayampi sakkatā bhavissāma garukatā mānitā pūjītā apacitā lābhino cīvara-piṇḍapātasenāsana-gilānappaccaya-bhesajjaparikkhārānan”ti. “Evamāvuso”ti kho Susimo paribbājako sakāya parisāya paṭiṣsuṇītvā yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Susimo paribbājako āyasmantam Ānandam etadavoca--“Icchāmaham, āvuso Ānanda, imasmīm dhammadvinaye brahmacariyām

caritun”ti.

Atha kho āyasmā Ānando Susimam paribbājakam ādāya yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Ayam, bhante, Susimo paribbājako evamāha-- ‘Icchāmahari, āvuso Ānanda, imasmim dhammadvinaye brahmacariyam caritun”ti. “Tenahānanda, Susimam pabbājethā”ti Alattha kho Susimo paribbājako Bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam.

Tena kho pana samayena sambahulehi bhikkhūhi Bhagavato santike aññā byākatā hoti--“Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāmā”ti. Assosi kho āyasmā Susimo--“Sambahulehi kira (S.12.70./II,121.) bhikkhūhi Bhagavato santike aññā byākatā--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāmā”ti. Atha kho āyasmā Susimo yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tehi bhikkhūhi saddhim sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho āyasmā Susimo te bhikkhū etadavoca-- “Saccam kirāyasmantehi Bhagavato santike aññā byākatā--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāmā”ti? “Evamāvuso”ti.

“Api pana tumhe āyasmanto evam jānantā evam passantā anekavihitam iddhividham paccanubhotta-- ekopi hutvā bahudhā hotha, bahudhāpi hutvā eko hotha; āvibhāvaram, tirobhāvaram, tirokuṭṭarāti tiropākāram tiropabbataṁ asajjamānā gacchatha, seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam karotha, seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāne gacchatha, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi pallaṅkena kamatha, seyyathāpi pakkhī sakuṇo; imepi candimasüriye evammahiddhike evam̄mahānubhāve pāṇīnā parimasatha parimajjatha, yāva brahma lokāpi kāyena vasam vattethā”ti? “No hetarā, āvuso”.

“Api pana tumhe āyasmanto evam jānantā evam passantā dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇātha dibbe ca mānuse ca ye dūre santike cā”ti? “No hetarā, āvuso”.

“Api pana tumhe āyasmanto evam jānantā evam passantā parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānātha--sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānātha; vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajānātha; sadosam vā cittam sadosam cittanti pajānātha; vītadosam vā cittam vītadosam cittanti pajānātha; samoham vā cittam (S.12.70./II,122.) samoham cittanti pajānātha; vītamoham vā cittam vītamoham cittanti pajānātha; samkhittam vā cittam samkhittam cittanti pajānātha; vikkhittam vā cittam vikkhittam cittanti pajānātha; mahaggatam vā cittam mahaggatam cittanti pajānātha; amahaggatam vā cittam amahaggatam cittanti pajānātha sa-uttaram vā cittam sa-uttaram cittanti pajānātha; anuttaram vā cittam anuttaram cittanti pajānātha; samāhitam vā cittam samāhitam cittanti pajānātha; asamāhitam vā cittam asamāhitam cittanti pajānātha; vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajānātha avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānātha”ti? “No hetarā, āvuso”.

“Api pana tumhe āyasmanto evam jānantā evam passantā anekavihitam pubbenivāsam anussaratha, seyyathidam-Ekampi jātiṁ dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo viśampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattārisampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi saṁvatṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi saṁvatṭavivaṭṭakappe--‘Amutrāsim evamnāmo evamgutto evamvanṇo evamāhāro evam̄sukhadukkhapaṭisamvedī

evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādim; tatrāpāsim evamnāmo evamgotto evamīvanṇo evamāhāro evam̄sukhadukkhaṭisarīvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno’ti. Iti sākāram sa-uddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarathā”ti? “No hetam, āvuso”.

“Api pana tumhe āyasmanto evam jānantā evam passantā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passatha cavamāne upapajjamāne hīne pañite suvaṇne dubbaṇne, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāthā--‘Ime vata bhonto sattā kāyaduccaritenā ([S.12.70./II,123.](#)) samannāgatā vacīduccaritenā samannāgatā manoduccaritenā samannāgatā, ariyānam upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā, te kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātarām nirayarām upapannā; ime vā pana bhonto sattā kāyasucaritenā samannāgatā vacīsucaritenā samannāgatā manosucaritenā samannāgatā, ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā te kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapannā’ti, iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passatha cavamāne upapajjamāne hīne pañite suvaṇne dubbaṇne, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāthā”ti? “No hetam, āvuso”.

“Api pana tumhe āyasmanto evam jānantā evam passantā ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe ārappā, te kāyena phusitvā viharathā”ti? “No hetam, āvuso”.

“Ettha dāni āyasmanto idañca veyyākaraṇam imesañca dhammānam asamāpatti; idam no, āvuso, kathan”ti? “Paññāvimuttā kho mayam, āvuso Susimā”ti.

“Na khvāham imassa āyasmantānam saṅkhittena bhāsitassa vitthārena atthām ājānāmi. Sādhu me āyasmanto tathā bhāsantu yathāham imassa āyasmantānam saṅkhittena bhāsitassa vitthārena atthām ājāneyyan”ti. ([S.12.70./II,124.](#)) “Ajāneyyāsi vā tvam, āvuso Susima, na vā tvam ājāneyyāsi Atha kho paññāvimuttā mayan”ti.

Atha kho āyasmā Susimo uṭṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatām abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho āyasmā Susimo yāvatako tehi bhikkhūhi saddhim ahosi kathāsallāpo tam sabbam Bhagavato ārocesi. “Pubbe kho, Susima, dhammaṭhitīñānam, pacchā nibbāne ñāṇam”ti.

“Na khvāham, bhante, imassa Bhagavatā saṅkhittena bhāsitassa vitthārena atthām ājānāmi. Sādhu me, bhante, Bhagavā tathā bhāsatu yathāham imassa Bhagavatā saṅkhittena bhāsitassa vitthārena atthām ājāneyyan”ti. “Ajāneyyāsi vā tvam, Susima, na vā tvam ājāneyyāsi, Atha kho dhammaṭhitīñānam pubbe, pacchā nibbāne ñāṇam”.

“Tam kiṁ maññasi, Susima, rūpaṁ niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante” “Yam panāniccam, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā”ti? “No hetam, bhante”. “Saññā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Saṅkhārā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā”ti? “No hetam, bhante”. “Viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? ([S.12.70./II,125.](#)) “Aniccam bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama,

esohamasmi, eso me attā””ti? “No hetam, bhante”.

“Tasmātiha, Susima, yaṁ kiñci rūpaṁ atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañitam vā yaṁ dūre santike vā, sabbaṁ rūpaṁ netam mama nesohamasmi na meso attāti; evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā olārikā vā sukhumā vā hīna vā pañitā vā yā dūre santike vā, sabbā vedanā netam mama nesohamasmi na meso attāti; evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Yā kāci saññā...pe... ye keci saṅkhārā atītānāgatapaccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā olārikā vā sukhumā vā hīna vā pañitā vā ye dūre santike vā, sabbe saṅkhārā netam mama nesohamasmi na meso attāti; evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Yaṁ kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañitam vā yaṁ dūre santike vā, sabbam viññānam netam mama nesohamasmi na meso attāti; evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Evam passam, Susima, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati, virāgā vimuccati, vimuttamīm vimuttamīti nānam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti.

“Jātipaccayā jarāmaraṇam”ti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”. “Bhavapaccayā jāti”ti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”. “Upādānapaccayā bhavo”ti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”. (S.12.70.II,126.) “Taṇhāpaccayā upādānan”ti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”. “Vedanāpaccayā taṇhāti... phassapaccayā vedanāti... salāyatana paccayā phassoti... nāmarūpapaccayā salāyatana nāmarūpanti... viññāṇapaccayā nāmarūpanti... saṅkhārapaccayā viññāṇanti... avijjāpaccayā saṅkhārāti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”.

“Jātinirodhā jarāmaraṇanirodho”ti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante” “Bhavanirodhā jātinirodho”ti Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”. “Upādānanirodhā bhavanirodhoti... taṇhānirodhā upādānanirodhōti... vedanānirodhā taṇhānirodhoti... phassanirodhā vedanānirodhoti... salāyatana nirodhā phassanirodhoti... nāmarūpanirodhā salāyatana nirodhoti... viññāṇanirodhā nāmarūpanirodhōti... saṅkhāranirodhā viññāṇanirodhōti... avijjānirodhā saṅkhāranirodhōti, Susima, passasi”ti? “Evam, bhante”.

“Api pana tvam, Susima, evam jānanto evam passanto anekavihitam iddhividham paccanubhosi--ekopi hutvā bahudhā hosi, bahudhāpi hutvā eko hosi; āvibhāvam, tirobhāvam, tirokuṭṭam tiropākāram tiropabbataṁ asajjamāno gacchasi, seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam karosi, seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāno gacchasi, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi pallaṅkena kamasi, seyyathāpi pakkhī sakuṇo; imepi candimasūriye evam mahiddhike evam mahānubhāve pāṇinā parimasasi parimajjası, yāva brahma lokāpi kāyena vasam vattesi”ti? “No hetam, bhante”.

“Api pana tvam, Susima, evam jānanto evam passanto dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇasi dibbe ca mānuse ca ye dūre santike cā”ti? (S.12.70.II,127.) “No hetam, bhante”.

“Api pana tvam, Susima, evam jānanto evam passanto parasattānam parapuggalānam cetāceto paricca pajānāsi--sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānāsi...pe... vimuttam vā cittam vimuttam cittanti pajānāsi”ti? “No hetam, bhante”.

“Api pana tvam, Susima, evam jānanto evam passanto anekavihitam pubbenivāsam anussarasi, seyyathidam--Ekampi jāti...pe... iti sākāraṁ sa-uddesam

anekavihitam pubbenivāsam anussarasi”ti? “No hetam, bhante”.

“Api pana tvarī, Susima, evam jānanto evam passanto dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passasi cavamāne...pe... yathākammūpage satte pajānāsi”ti? “No hetam, bhante”.

“Api pana tvarī, Susima, evam jānanto evam passanto ye te santā vimokkhā atikkamma rūpe, āruppā te kāyena phusitvā viharasi”ti? “No hetam, bhante”.

“Ettha dāni, Susima, idañca veyyākaraṇam imesañca dhammānam asamāpatti, idam no, Susima, kathan”ti?

Atha kho āyasmā Susimo Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavantam etadavoca--“Accayo mañ, bhante, accagamā yathābālam yathāmūlham yathā-akusalam, yvāham evam svākkhāte dhammadvinaye dhammatthenako pabbajito. Tassa me, bhante, Bhagavā accayam accayato paṭiggaṇhātu āyatim samvarāyā”ti.

“Taggha tvarī, Susima, accayo accagamā yathābālam yathāmūlham yathā-akusalam, yo tvarī evam svākkhāte dhammadvinaye dhammatthenako pabbajito. (S.12.70./II,128.) Seyyathāpi Susima, coram āgucāriṁ gahetvā rañño dasseyyūm--‘Ayam te, deva, coro āgucārī, imassa yam icchasi tam danḍam panehī’ti. Tamenam rājā evam vadeyya--‘Gacchatha, bho, imam purisam dalhāya rajjuyā pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā khuramuṇḍam karitvā kharassarena pañavena rathiyāya rathiyam siṅhātakena siṅhātakam parinetvā dakkhiṇena dvārena nikkhāmetvā dakkhiṇato nagarassa sīsam chindathā’ti Tamenam rañño purisā dalhāya rajjuyā pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā khuramuṇḍam karitvā kharassarena pañavena rathiyāya rathiyam siṅhātakena siṅhātakam parinetvā dakkhiṇena dvārena nikkhāmetvā dakkhiṇato nagarassa sīsam chindeyyum. Tam kim maññasi, Susima, api nu so puriso tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvediyethā”ti? “Evam, bhante”.

“Yam kho so, Susima, puriso tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvediyetha. Yā evam svākkhāte dhammadvinaye dhammatthenakassa pabbajā, ayam tato dukkhavipākatarā ca kaṭukavipākatarā ca, api ca vinipātāya saṁvattati. Yato ca kho tvarī, Susima, accayam accayato disvā yathādhammam paṭikarosi tam te mayam paṭiggaṇhāma. Vuddhi hesā, Susima, ariyassa vinaye yo accayam accayato disvā yathādhammam paṭikaroti, āyatiñca saṁvaram āpajjati”ti. Dasamam.

Mahāvaggo sattamo.

Tassuddānam--

Dve Assutavatā vuttā, Puttamarīṣena Cāparam;
Atthirāgo ca Nagaram, Sammasam Naṭakalāpiyam.
Kosambī Upayanti ca, Dasamo Susimena cāti.

(S.12.71./II,129.)

8. Amaṇabrahmaṇavaggo 沙門婆羅門品

(S.12.71.Aṭṭhamo(沙門婆羅門)義) (1) Jarāmarañasuttam 老死

► 《雜阿含354經》, S.12.29-30.

71. Evarī me sutarī--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā...pe... “Ye hi keci, bhikkhave samañā vā brāhmaṇā vā jarāmarañam nappajānanti, jarāmarañasamudayam nappajānanti, jarāmarañanirodhām nappajānanti, jarāmarañanirodhagāminim paṭipadam nappajānanti,

na me te, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca pana te āyasmanto sāmaññattharā vā brahmaññattharā vā dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā jarāmaraṇam pajānanti...pe... paṭipadām pajānanti, te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. (suttanto eko) Pathamam.

(S.12.72-81.) (2- 11) Jātisuttādidasakam 生經,等

► 《雜阿含354經》, S.12.29-30.

72. Sāvatthiyam viharati...pe... Jātīm nappajānanti...pe....

(3) Bhavam nappajānanti...pe....

(4) Upādānam nappajānanti...pe....

(5) Taṇham nappajānanti...pe....

(6) Vedanam nappajānanti...pe....

(7) Phassam nappajānanti...pe....

(8) Saṭayatanam nappajānanti...pe....

(9) Nāmarūpam nappajānanti...pe....

(10) Viññānam nappajānanti...pe....

(S.12.72-81./II,130.) (11) “Saṅkhāre nappajānanti, saṅkhārasamudayam nappajānanti, saṅkhāranirodhām nappajānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadām nappajānanti...pe... saṅkhāre pajānanti...pe... sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Ekādasamam.

Samaṇabrahmaṇavaggo atṭhamo.

Tassuddānam--

Paccayekādasa vuttā, catusaccavibhajjanā;

Samaṇabrahmaṇavaggo, nidāne bhavati atṭhamo.

Vagguddānam--

Buddho Āhāro Dasabalo, Kalāro Gahapatipañcamo;

Dukkhavaggo Mahāvaggo, Aṭṭhamo Samaṇabrahmaṇoti.

9. Antarapeyyālam 中略品

(S.12.82. Satthā) (1) Satthusuttam (不如實知老死, 則不能不求)師(1)

73. Sāvatthiyam viharati...pe... “Jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam jarāmaraṇe yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo; jarāmaraṇasamudayam ajānatā apassatā yathābhūtam jarāmaraṇasamudaye yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo; jarāmaraṇanirodhām ajānatā apassatā yathābhūtam jarāmaraṇanirodhe yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo; jarāmaraṇanirodhagāminim paṭipadām ajānatā apassatā yathābhūtam jarāmaraṇanirodhagāminiyā paṭipadāya

yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo”ti. (suttanto eko) Paṭhamam.

(Sabbesam̄ peyyālo evam̄ vitthāretabbo)

(S.12.83-93.Satthā) (2- 11) Dutiyasatthusuttādidasakam師,等(2)

- (S.12.83-93./II,131.) (2) jātim bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (3) bhavaṁ, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (4) upādānam, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (5) tañham, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (6) vedanam, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (7) phassaṁ, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (8) sañāyatanaṁ bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (9) nāmarūpam, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (10) viññāṇam, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam...pe....
 (11) “Saṅkhāre, bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam saṅkhāresu yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo; saṅkhārasamudayaṁ ajānatā apassatā yathābhūtam saṅkhārasamudaye yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo; saṅkhāranirodhāṁ ajānatā apassatā yathābhūtam saṅkhāranirodhe yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo; saṅkhāranirodhagāminīṁ paṭipadām ajānatā apassatā yathābhūtam saṅkhāranirodhagāminiyā paṭipadāya yathābhūtam nāñāya Satthā pariyesitabbo”ti. Ekādasamam̄.
 (Sabbesam̄ catusaccikam̄ kātabbam̄)

(S.12.83-93.) (2-12) Sikkhāsuttādipeyyāla-ekādasakam學經,等廣說

► 《雜阿含367經》

- (2) “jarāmaraṇam bhikkhave, ajānatā apassatā yathābhūtam jarāmaraṇe yathābhūtam nāñāya sikkhā karaṇīyā.
 (Peyyālo. Catusaccikam̄ kātabbam̄)
 (3) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... yogo karaṇīyo...pe....
 (S.12.83-93./II,132.) (4) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... chando karaṇīyo...pe....
 (5) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... ussolhī karaṇīyā...pe....
 (6) jarāmaraṇam bhikkhave, ajānatā...pe... appaṭivānī karaṇīyā...pe....
 (7) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... ātappaṁ karaṇīyarām...pe....
 (8) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... vīriyam karaṇīyam...pe....
 (9) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... sātaccam̄ karaṇīyarām...pe....
 (10) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... sati karaṇīyā...pe....
 (11) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... sampajaññam karaṇīyarām...pe....
 (12) jarāmaraṇam, bhikkhave, ajānatā...pe... appamādo karaṇīyo...pe....

Antarapeyyālo navamo.

Tassuddānam--

Satthā Sikkhā ca Yogo ca, Chando Ussolhipañcamī;
 Appaṭivāni Ātappam, (S.12.83-93./II,133.) Vīriyam Sātaccamuccati.
 Sati ca Sampajaññaca, Appamādena dvādasāti.

Suttantā antarapeyyālā niṭṭhitā.

Pare te dvādasa honti, suttā dvattiṁsa satāni;
Catusaccena te vuttā, peyyāla-antaramhi yeti .

Antarapeyyālesu uddānam samattam.

~Nidānasamiyuttam samattam. ~

[▲top 回目錄](#)

(S.13.)(2) Abhisamayasamiyuttam 現觀相應(11 suttas) (S.13.1./II,133.)

(S.13.1.) 1. Nakhasikhāsuttam 爪尖(之垢少,大地土多)

► 《雜阿含891經》

74. Evarī me sutam--Ekām samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyāṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Bhagavā parittam nakhasikhāyāṁ paṁsūn āropetvā bhikkhū āmantesi--“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamaṁ nu kho bahutaraṁ, yo vāyām mayā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito, ayaṁ vā mahāpathavī”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaraṁ, yadidam mahāpathavī. Appamattako Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito. Neva satimam kalam upeti na sahassimam kalam upeti na satasahassimam kalam upeti mahāpathavim upanidhāya Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa dīṭhisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaraṁ dukkham yadidam parikkhīṇam pariyādiṇṇam; appamattakam avasiṭham. Neva satimam kalam upeti na (S.13.1./II,134.) sahassimam kalam upeti na satasahassimam kalam upeti purimam dukkhakkhandham parikkhīṇam pariyādiṇṇam upanidhāya yadidam sattakkhatturīparamatā. Evarī mahatthiyo kho, bhikkhave, dharmābhisaṁayo; evam mahatthiyo dhammacakkhupatīlābho”ti. Paṭhamam.

(S.13.2.) 2. Pokkharaṇīsuttam 蓮池(水與草端掬之水)

► 《雜阿含經》109、891經

75. Sāvatthiyāṁ viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, pokkharaṇī paññāsayojanāni āyāmena paññāsayojanāni vitthārena paññāsayojanāni ubbedhena, puṇṇā udakassa samatittikā kākapeyyā. Tato puriso kusaggena udakam uddhareyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave katamaṁ nu kho bahutaraṁ, yaṁ vā kusaggena udakam ubbhataṁ yam vā pokkharaṇiyā udakan”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaraṁ, yadidam pokkharaṇiyā udakam. Appamattakam kusaggena udakam ubbhataṁ. Neva satimam kalam upeti na sahassimam kalam upeti na satasahassimam kalam upeti pokkharaṇiyā udakam upanidhāya kusaggena udakam ubbhataṁ”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa dīṭhisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaraṁ dukkham yadidam parikkhīṇam pariyādiṇṇam; appamattakam avasiṭham. Neva satimam kalam upeti na sahassimam kalam upeti purimam dukkhakkhandham parikkhīṇam pariyādiṇṇam

upanidhāya, yadidam sattakkhattumparamatā. Evam mahatthiyo kho, bhikkhave, dhammābhisaṁyā; evarā mahatthiyo dhammacakkhupatiṁlābho”ti. Dutiyam.

(S.13.3.) 3. Sambhejja-udakasuttam 合流水(與掬二三滴水) (1)

►《雜阿含891經》

76. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.13.3./II,135.) “Seyyathāpi bhikkhave, yathimā mahānadiyo saṁsandanti samenti, seyyathidam--Gaṅgā Yamunā Aciravatī Sarabhū Mahī, tato puriso dve vā tīni vā udakaphusitāni uddhareyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamaṁ nu kho bahutaram, yāni vā dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni yam vā sambhejja-udakan”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram yadidam sambhejja-udakan; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni. Neva satimāṁ kalam upenti na sahassimāṁ kalam upenti na satasahassimāṁ kalam upenti sambhejja-udakan upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni”ti. “Evameva kho, bhikkhave...pe... dhammacakkhupatiṁlābho”ti. Tatiyam.

(S.13.4.) 4. Dutiyasambhejja-udakasuttam 合流水(與掬二三滴水) (2)

►《雜阿含891經》

77. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, yathimā mahānadiyo saṁsandanti samenti, seyyathidam--Gaṅgā Yamunā Aciravatī Sarabhū Mahī, tam udakan parikkhayam pariyādānam gaccheyya ṭhapetvā dve vā tīni vā udakaphusitāni. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamaṁ nu kho bahutaram, yāni vā sambhejja-udakan parikkhīṇam pariyādiṇṇam yāni vā dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhānī”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram sambhejja-udakan yadidam parikkhīṇam pariyādiṇṇam; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni. Neva satimāṁ kalam upenti na sahassimāṁ kalam upenti na satasahassimāṁ kalam upenti sambhejja-udakan parikkhīṇam pariyādiṇṇam upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni”ti. “Evameva kho, bhikkhave...pe... dhammacakkhupatiṁlābho”ti. Catuttham.

(S.13.5.) 5. Pathavīsuttam (七粒棗較少於)地(1)

►《雜阿含891經》

78. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.13.5./II,136.) “Seyyathāpi bhikkhave, puriso mahāpathavīyā satta kolatṭhimattiyo gulikā upanikkhipeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamaṁ nu kho bahutaram, yā vā satta kolatṭhimattiyo gulikā upanikkittā ayam vā mahāpathavī”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam mahāpathavī; appamattikā satta kolatṭhimattiyo gulikā upanikkittā. Neva satimāṁ kalam upenti na sahassimāṁ kalam upenti na satasahassimāṁ kalam upenti mahāpathavī upanidhāya satta kolatṭhimattiyo gulikā upanikkittā”ti. “Evameva kho, bhikkhave...pe... dhammacakkhupatiṁlābho”ti. Pañcamam.

(S.13.6.) 6. Dutiyapathavīsuttam (七粒棗較少於)地(2)

►《雜阿含891經》

79. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, mahāpathavī parikkhayam pariyādānam gaccheyya, ṭhapetvā satta kolatṭhimattiyo gulikā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamaṁ nu kho bahutaram, yāni vā mahāpathavīyā parikkhīṇam

pariyādiṇṇam yā vā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā avasiṭṭhā”ti?

“Etadeva bhante, bahutaram, mahāpathaviyā, yadidam parikkhīṇam pariyādiṇṇam; appamattikā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā avasiṭṭhā. Neva satimam kalam upenti na sahassimam kalam upenti na satasahassimam kalam upenti mahāpathaviyā parikkhīṇam pariyādiṇṇam upanidhāya satta kolaṭṭhimattiyo gulikā avasiṭṭhā”ti. “Evameva kho, bhikkhave...pe... dhammadakkhupatilābho”ti. Chattham.

(S.13.7.) 7. Samuddasuttam 海(水與掬二三滴水) (1)

► 《雜阿含891經》

80. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso mahāsamuddato dve vā tīni vā udakaphusitāni uddhareyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave katamarū nu kho bahutaram, yāni vā dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni yam vā mahāsamudde udakan”ti?

(S.13.7./II,137.) “Etadeva bhante, bahutaram, yadidam mahāsamudde udakam; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni. Neva satimam kalam upenti na sahassimam kalam upenti na satasahassimam kalam upenti mahāsamudde udakam upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni”ti. “Evameva kho, bhikkhave...pe... dhammadakkhupatilābho”ti. Sattamaṁ.

(S.13.8.) 8. Dutiyasamuddasuttam 海(水與掬二三滴水) (2)

► 《雜阿含891經》

81. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, mahāsamuddo parikkhayam pariyādānam gaccheyya, thapetvā dve vā tīni vā udakaphusitāni. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarū nu kho bahutaram, yam vā mahāsamudde udakam parikkhīṇam pariyādinnam yāni vā dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram mahāsamudde udakam, yadidam parikkhīṇam pariyādiṇṇam; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni. Neva satimam kalam upenti na sahassimam kalam upenti na satasahassimam kalam upenti mahāsamudde udakam parikkhīṇam pariyādinnam upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni”ti. “Evameva kho bhikkhave...pe... dhammadakkhupatilābho”ti. Aṭṭhamam.

(S.13.9.) 9. Pabbatasuttam 山喻(雪山較多,七粒小石少) (1)

► 《雜阿含891經》

82. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso Himavato pabbatarājassa satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhipeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarū nu kho bahutaram, yā vā satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā yo vā Himavā pabbatarājā”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram yadidam Himavā pabbatarājā; appamattikā satta sāsapamattiyo (S.13.9./II,138.) pāsāṇasakkharā upanikkhittā. Neva satimam kalam upenti na sahassimam kalam upenti na satasahassimam kalam upenti Himavantam pabbatarājanam upanidhāya satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhitta”ti. “Evameva kho...pe... dhammadakkhupatilābho”ti. Navamam.

(S.13.10.) 10. Dutiyapabbatasuttam 山喻(雪山較多,七粒小石少) (2)

►《雜阿含891經》

83. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, Himavā pabbatarājā parikkhayaṁ pariyoñānam gaccheyya, thapetvā satta sāsapamattiyo pāsāñasakkharā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamām nu kho bahutaram, yā vā Himavato pabbatarājassa parikkhīṇam pariyoñānam yā vā satta sāsapamattiyo pāsāñasakkharā avasiñthā”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram Himavato pabbatarājassa yadidam parikkhīṇam pariyoñānam; appamattikā satta sāsapamattiyo pāsāñasakkharā avasiñthā. Neva satimām kalam upenti na sahassimām kalam upenti na satasahassimām kalam upenti Himavato pabbatarājassa parikkhīṇam pariyoñānam upanidhāya satta sāsapamattiyo pāsāñasakkharā avasiñthā”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa ditthisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaram dukkham yadidam parikkhīṇam pariyoñānam; appamattakam avasiñtham. Neva satimām kalam upeti na sahassimām kalam upeti na satasahassimām kalam upeti purimām dukkhakkhandham parikkhīṇam pariyoñānam upanidhāya yadidam sattakkhattumparamatā. Evaṁ mahatthiyo kho, bhikkhave, dhammadbhismayo, evam mahatthiyo dhammadakkhupatilabho”ti. Dasamam.

(S.13.11.) 11. Tatiyapabbatasuttam 山喻(雪山較多,七粒小石少) (3)

►《雜阿含891經》

84. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.13.11./II,139.) “Seyyathāpi bhikkhave, puriso Sinerussa pabbatarājassa satta muggamattiyo pāsāñasakkharā upanikkhipeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamām nu kho bahutaram, yā vā satta muggamattiyo pāsāñasakkharā upanikkittā yo vā Sineru pabbatarājā”ti?

“Etadeva, bhante, bahutaram yadidam Sineru pabbatarājā; appamattikā satta muggamattiyo pāsāñasakkharā upanikkittā. Neva satimām kalam upenti na sahassimām kalam upenti na satasahassimām kalam upenti Sinerūm pabbatarājānam upanidhāya satta muggamattiyo pāsāñasakkharā upanikkittā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa ditthisampannassa puggalassa adhigamam upanidhāya aññatitthiyasamañabrahmañaparibbajakānam adhigamo neva satimām kalam upeti na sahassimām kalam upeti na satasahassimām kalam upeti. Evaṁ mahādhigamo, bhikkhave, ditthisampanno puggalo, evam mahābhiñño”ti. Ekādasamam.

~Abhisamayasamyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Nakhasikhā Pokkharanī, Sambhejja-udake ca dve;
Dve Pathavī dve Samuddā, tayo ca Pabbatūpamāti.

[▲top 回目錄](#)

(S.14.1./II,140.)

(S.14.)(3) Dhātusamyuttam 界相應(39 suttas)

1. Nānattavaggo 種種品

(S.14.1. Dhātu) (1) Dhātunānattasuttam (十八)界

► 《雜阿含451經》

85. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam vo, bhikkhave, desessāmi. Tam suñātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Cakkhudhātu rūpadhātu cakkhuviññāṇadhātu, sotadhātu saddadhātu sotaviññāṇadhātu, ghānadhātu gandhadhātu ghānaviññāṇadhātu, jivhādhātu rasadhātu jivhāviññāṇadhātu, kāyadhātu phoṭṭhabbadhātu kāyaviññāṇadhātu, manodhātu dhammadhātu manoviññāṇadhātu--idaṁ vuccati, bhikkhave, dhātunānattan”ti. Pañhamam.

(S.14.2. Samphassam) (2) Phassanānattasuttam 觸

► 《雜阿含經》452、453經

86. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati phassanānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Cakkhudhātu sotadhātu ghānadhātu jivhādhātu kāyadhātu manodhātu--idaṁ vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam? Cakkhudhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati cakkhusamphasso. Sotadhātum paṭicca... ghānadhātum paṭicca jivhādhātum (S.14.2./II,141.) paṭicca... kāyadhātum paṭicca... manodhātum paṭicca uppajjati manosamphasso. Evaṁ kho bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattan”ti. Dutiyam.

(S.14.3. No c'etam) (3) Nophassanānattasuttam非此(緣種種觸,非生種種界)

► 《雜阿含經》452、453經

87. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Cakkhudhātu...pe... manodhātu--idaṁ vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam? Cakkhudhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati cakkhusamphasso, no cakkhusamphassam paṭicca uppajjati cakkhudhātu...pe... manodhātum paṭicca uppajjati manosamphasso, no manosamphassam paṭicca uppajjati manodhātu. Evaṁ kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati dhātunānattan”ti. Tatiyam.

(S.14.4.) (4) Vedanānānattasuttam (緣種種觸,生種種)受(1)

► 《雜阿含經》452、453經

88. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati phassanānattam, phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? (S.14.4./II,142.) Cakkhudhātu...pe... manodhātu--idaṁ vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam? Cakkhudhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati cakkhusamphasso, cakkhusamphassam paṭicca uppajjati cakkhusamphassajā vedanā...pe... manodhātum paṭicca uppajjati manosamphasso, manosamphassam paṭicca

uppajjati manosamphassajā vedanā. Evam kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattan”ti. Catuttham.

(S.14.5.) (5) Dutiyavedanānānattasuttam (緣種種觸,生種種)受(2)

► 《雜阿含經》452、453經

89. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati phassanānattam, phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam, no vedanānānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Cakkhudhātu...pe... manodhātu--idam vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam, no vedanānānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam? Cakkhudhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati cakkhusamphasso, cakkhusamphassam paṭicca uppajjati cakkhusamphassajā vedanā, no cakkhusamphassajā vedanā (S.14.5./II,143.) paṭicca uppajjati cakkhusamphasso, no cakkhusamphassam paṭicca uppajjati cakkhudhātu...pe... manodhātum paṭicca uppajjati manosamphasso, manosamphassam paṭicca uppajjati manosamphassajā vedanā, no manosamphassajā vedanā paṭicca uppajjati manosamphasso, no manosamphassam paṭicca uppajjati manodhātu. Evañ kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam, no vedanānānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati dhātunānattan”ti. Pañcamam.

(S.14.6. Dhātu) (6) Bāhiradhātunānattasuttam (色界等,種種)界

► 《雜阿含經》452、453經

90. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam vo, bhikkhave, desessāmi. Tam suṇātha...pe... katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Rūpadhātu saddadhātu gandhadhātu rasadhātu phothabbadhātu dhammadhātu--idam vuccati, bhikkhave, dhātunānattan”ti. Chaṭṭham.

(S.14.7. Saññā) (7) Saññānānattasuttam (緣種種界,生種種)想

► 《雜阿含454經》

91. Sāvatthiyam viharati....pe... “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, saṅkappanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, chandanānattam paṭicca uppajjati pariñāhanānattam, pariñāhanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Rūpadhātu...pe... dhammadhātu--idam vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

(S.14.7./II,144.) “Kathañca bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, saṅkappanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, chandanānattam paṭicca uppajjati pariñāhanānattam, pariñāhanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānattam?

“Rūpadhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati rūpasaññā rūpasaññam paṭicca

uppajjati rūpasaṅkappo, rūpasaṅkappam paṭicca uppajjati rūpacchando, rūpacchandam paṭicca uppajjati rūpapariḷāho, rūpapariḷāham paṭicca uppajjati rūpapariyesanā...pe... dhammadhātum paṭicca uppajjati dhammasaññā, dhammasaññam paṭicca uppajjati dhammasaṅkappo, dhammasaṅkappam paṭicca uppajjati dhammacchando, dhammacchandam paṭicca uppajjati dhammapariḷāho, dhammapariḷāham paṭicca uppajjati dhammapariyesanā.

“Evam, kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, saṅkappanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, chandanānattam paṭicca uppajjati pariḷahanānattam, pariḷahanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānānattam”ti. Sattamam.

(S.14.8.) (8) Nopariyesanānānattasuttam 非此(緣種種界,生種種想等)

► 《雜阿含456經》

92. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, saṅkappanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, chandanānattam paṭicca uppajjati pariḷahanānattam, pariḷahanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānānattam; no pariyesanānānattam paticca uppajjati (S.14.8./II,145.) pariḷahanānattam no pariḷahanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, no chandanānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam no saṅkappanānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, no saññānānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Rūpadhātu...pe... dhammadhātu--idaṁ vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati...pe... pariyesanānānattam; no pariyesanānānattam paṭicca uppajjati pariḷahanānattam, no pariḷahanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, no chandanānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, no saṅkappanānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, no saññānānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam?

“Rūpadhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati rūpasaññā...pe... dhammadhātum paṭicca uppajjati dhammasaññā, (S.14.8./II,146.) dhammasaññam paṭicca uppajjati...pe... dhammapariyesanā; no dhammapariyesanam paṭicca uppajjati dhammapariḷāho, no dhammapariḷāham paṭicca uppajjati dhammacchando, no dhammacchandam paṭicca uppajjati dhammasaṅkappo, no dhammasaṅkappam paṭicca uppajjati dhammasaññā, no dhammasaññam paṭicca uppajjati dhammadhātu.

“Evam kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati...pe... pariyesanānānattam; no pariyesanānānattam paṭicca uppajjati pariḷahanānattam, no pariḷahanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, no chandanānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, no saṅkappanānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, no saññānānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam”ti. Aṭṭhamam.

(S.14.9.) (9) Bāhiraphassanānānattasuttam 觸(緣種種界,生種種想) (1)

93. Sānatthiyam viharati...pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, saṅkappanānattam paṭicca uppajjati phassanānattam phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam, vedanānānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, chandanānattam paṭicca uppajjati pariḷahanānattam, pariḷahanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānānattam

pariyesanānānattam paṭicca uppajjati lābhanānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Rūpadhātu...pe... dhammadhātu--idam vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati...pe... lābhanānattam?

“Rūpadhātum, bhikkhave, paṭicca ([S.14.9./II,147.](#)) uppajjati rūpasaññā, rūpasaññam paṭicca uppajjati rūpasañkappo, rūpasañkappam paṭicca uppajjati rūpasamphasso, rūpasamphassam paṭicca uppajjati rūpasamphassajā vedanā, rūpasamphassajam vedanam paṭicca uppajjati rūpacchando, rūpacchandam paṭicca uppajjati rūpapariññāho, rūpapariññāham paṭicca uppajjati rūpapariyesanā, rūpapariyesanam paṭicca uppajjati rūpalābho...pe... dhammadhātum paṭicca uppajjati dhammasaññā, dhammasaññam paṭicca uppajjati dhammasañkappo, dhammasañkappam paṭicca uppajjati dhammasamphasso, dhammasamphassam paṭicca uppajjati dhammasamphassajā vedanā, dhammasamphassajam vedanam paṭicca uppajjati dhammacchando, dhammacchandam paṭicca uppajjati dhammapariññāho, dhammapariññāham paṭicca uppajjati dhammapariyesanā, dhammapariyesanam paṭicca uppajjati dhammadalābho

“Evaṁ kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati...pe... pariyesanānānattam, pariyesanānānattam paṭicca uppajjati lābhanānattan”ti. Navamam.

(S.14.10. Phassa) (10) Dutiyabāhiraphassanānattasuttam觸(緣種種界,生種種想) (2)

94. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātunānattam, bhikkhave, paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati ([S.14.10./II,148.](#)) saṅkappanānattam phassa... vedanā... chanda... pariññā... pariyesanānānattam paṭicca uppajjati lābhanānattam; no lābhanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānānattam, no pariyesanānānattam paṭicca uppajjati pariññāhanānattam, no pariññāhanānattam paṭicca uppajjati...pe... chanda... vedanā... phassa... saṅkappa... saññānānattam no saññānānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam. Katamañca, bhikkhave, dhātunānattam? Rūpadhātu...pe... dhammadhātu--idam vuccati, bhikkhave, dhātunānattam”.

“Kathañca, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam? Phassa... vedanā... chanda... pariññā... pariyesanā... lābha... no lābhanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānānattam, no pariyesanānānattam paṭicca uppajjati pariññā... chanda... vedanā... phassa... no saṅkappanānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, no saññānānattam paṭicca uppajjati dhātunānattam”

“Rūpadhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati rūpasaññā...pe... dhammadhātum paṭicca uppajjati dhammasaññā, dhammasaññam paṭicca uppajjati...pe... dhammapariyesanā, dhammapariyesanam paṭicca uppajjati dhammalābho; no dhammalābham paṭicca uppajjati dhammapariyesanā, no dhammapariyesanam paṭicca uppajjati dhammapariññāho no dhammapariññāham paṭicca uppajjati dhammacchando, no dhammacchandam paṭicca uppajjati dhammasamphassajā vedanā, no dhammasamphassajam vedanam paṭicca uppajjati dhammasamphasso, no dhammasamphassam paṭicca uppajjati dhammasañkappo, no dhammasañkappam paṭicca uppajjati dhammasaññā, no dhammasaññam paṭicca uppajjati dhammadhātu.

“Evam kho, bhikkhave, dhātunānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, saññānānattam paṭicca uppajjati...pe... saṅkappa... phassa... vedanā... chanda... pariḷāha... pariyesanā... lābha... no lābhanānattam paṭicca uppajjati pariyesanānānattam, no pariyesanānānattam paṭicca uppajjati pariḷāhanānattam, no pariḷāhanānattam paṭicca uppajjati chandanānattam, no chandanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattam, no vedanānānattam paṭicca uppajjati phassanānattam, no phassanānattam paṭicca uppajjati saṅkappanānattam, no saṅkappanānattam paṭicca uppajjati saññānānattam, no saññānānattam paṭicca uppajjati dhātunānattan”ti. Dasamaṁ.

Nānattavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Dhātuphassañca No cetam, Vedanā apare duve;
Etam Ajjhattapañcakam, Dhātusaññañca No cetam.
Phassassa apare duve, Etaṁ Bāhirapañcakanti.

2. Dutiyavaggo 無慚愧品

(S.14.11.Sattimā) (1) Sattadhātusuttam此等之七(界:光界.淨界等)

►《雜阿含456經》

95. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.14.11.II,150.) “Sattimā bhikkhave, dhātuyo. Katamā satta? Ābhādhātu, subhadhātu, ākāsānañcāyatanañdhātu, viññānañcāyatanañdhātu, ākiñcaññāyatanañdhātu, nevasaññānāsaññāyatanañdhātu, saññāvedayitanirodhadhadhātu--imā kho, bhikkhave, satta dhātuyo”ti.

Evaṁ vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Yā cāyam, bhante, ābhādhātu yā ca subhadhātu yā ca ākāsānañcāyatanañdhātu yā ca viññānañcāyatanañdhātu yā ca ākiñcaññāyatanañdhātu yā ca nevasaññānāsaññāyatanañdhātu yā ca saññāvedayitanirodhadhadhātu--imā nu kho, bhante, dhātuyo kiṁ paṭicca paññāyanti”ti?

“Yāyam, bhikkhu, ābhādhātu--ayam dhātu andhakāram paṭicca paññāyati. Yāyam, bhikkhu, subhadhātu--ayam dhātu asubham paṭicca paññāyati. Yāyam, bhikkhu, ākāsānañcāyatanañdhātu--ayam dhātu rūparam paṭicca paññāyati. Yāyam, bhikkhu, viññānañcāyatanañdhātu--ayam dhātu ākāsānañcāyatanañdhātu paṭicca paññāyati. Yāyam, bhikkhu, ākiñcaññāyatanañdhātu--ayam dhātu viññānañcāyatanañdhātu paṭicca paññāyati. Yāyam, bhikkhu, nevasaññānāsaññāyatanañdhātu--ayam dhātu ākiñcaññāyatanañdhātu paṭicca paññāyati. Yāyam, bhikkhu, saññāvedayitanirodhadhadhātu--ayam dhātu nirodham paṭicca paññāyati”ti.

“Yā cāyam bhante, ābhādhātu yā ca subhadhātu yā ca ākāsānañcāyatanañdhātu yā ca viññānañcāyatanañdhātu yā ca ākiñcaññāyatanañdhātu yā ca nevasaññānāsaññāyatanañdhātu yā ca saññāvedayitanirodhadhadhātu--imā nu kho, bhante, dhātuyo katham samāpatti pattabbā”ti?

“Yā cāyam, bhikkhu, ābhādhātu yā ca subhadhātu yā ca ākāsānañcāyatanañdhātu yā ca viññānañcāyatanañdhātu yā (S.14.11.II,151.) ca ākiñcaññāyatanañdhātu--imā dhātuyo saññāsamāpatti pattabbā. Yāyam, bhikkhu, nevasaññānāsaññāyatanañdhātu--ayam dhātu saṅkhārāvasesasamāpatti pattabbā Yāyam, bhikkhu, saññāvedayitanirodhadhadhātu--ayam dhātu nirodhasamāpatti pattabbā”ti. Pathamam.

(S.14.12.) (2) Sanidānasuttam 有因(而生欲覺,非無因)

► 《雜阿含458經》, cf. 一卷本《雜阿含20經》, cf.大正No.111《佛說相應相可經》

96. Sāvatthiyām viharati....pe... “Sanidānam, bhikkhave, uppajjati kāmavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati byāpādavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati vihiṁsāvitakko, no anidānam”.

“Kathañca, bhikkhave, sanidānam uppajjati kāmavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati byāpādavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati vihiṁsāvitakko, no anidānam? Kāmadhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati kāmasaññā, kāmasaññām paṭicca uppajjati kāmasaṅkappo, kāmasaṅkappam paṭicca uppajjati kāmacchando, kāmacchandam paṭicca uppajjati kāmapariłāho, kāmapariłāham paṭicca uppajjati kāmapariyesanā. Kāmapariyesanām, bhikkhave, pariyesamāno assutavā puthujjano tīhi thānehi micchā paṭipajjati--kāyena, vācāya, manasā.

“Byāpādadādhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati byāpādasaññā, byāpādasaññām paṭicca uppajjati byāpādasaṅkappo...pe... byāpādacchando... byāpādapariłāho... byāpādapariyesanā... byāpādapariyesanām, bhikkhave, pariyesamāno assutavā puthujjano tīhi thānehi micchā paṭipajjati--kāyena, vācāya, manasā.

“Vihimśādhātum bhikkhave, paṭicca uppajjati vihiṁsāsaññā; vihiṁsāsaññām paṭicca uppajjati vihiṁsāsaṅkappo...pe... vihiṁsāchando... vihiṁsāpariłāho... vihiṁsāpariyesanā... vihiṁsāpariyesanām, (S.14.12./II,152.) bhikkhave pariyesamāno assutavā puthujjano tīhi thānehi micchā paṭipajjati--kāyena, vācāya, manasā.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso ādittam tiṇukkam sukkhe tiṇadāye nikhippeyya; no ce hatthehi ca pādehi ca khippameva nibbāpeyya. Evañhi, bhikkhave, ye tiṇakaṭthanissitā pānā te anayabyasanām āpajjeyyūm. Evameva kho, bhikkhave, yo hi koci samaṇo vā brāhmaṇo vā uppānam visamagataṁ saññām na khippameva pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvām gameti, so diṭṭhe ceva dhamme dukkham viharati savighātam sa-upāyāsam sapariłāham; kāyassa ca bhedā param marañā duggati pātiṅkaṅkhā.

“Sanidānam, bhikkhave, uppajjati nekkhammavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati abyāpādavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati avihiṁsāvitakko, no anidānam.

“Kathañca, bhikkhave, sanidānam uppajjati nekkhammavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati abyāpādavitakko, no anidānam; sanidānam uppajjati avihiṁsāvitakko, no anidānam? Nekkhammadhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati nekkhammasaññā, nekkhammasaññām paṭicca uppajjati nekkhammasaṅkappo, nekkhammasaṅkappam paṭicca uppajjati nekkhammacchando, nekkhammacchandam paṭicca uppajjati nekkhammapariłāho, nekkhammapariłāham paṭicca uppajjati nekkhammapariyesanā; nekkhammapariyesanām, bhikkhave, pariyesamāno sutavā ariyasāvako tīhi thānehi sammā patipajjati--kāyena, vācāya, manasā.

“Abyāpādadādhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati abyāpādasaññā, abyāpādasaññām paṭicca uppajjati abyāpādasaṅkappo...pe... abyāpādacchando... abyāpādapariłāho... abyāpādapariyesanā, abyāpādapariyesanām, bhikkhave, pariyesamāno sutavā ariyasāvako tīhi thānehi sammā patipajjati--kāyena, vācāya, manasā.

“Avihimśādhātum bhikkhave, paṭicca uppajjati (S.14.12./II,153.) avihiṁsāsaññā avihiṁsāsaññām paṭicca uppajjati avihiṁsāsaṅkappo, avihiṁsāsaṅkappam paṭicca uppajjati avihiṁsāchando, avihiṁsāchandam paṭicca uppajjati avihiṁsāpariłāho,

avihimsāparilāham paṭicca uppajjati avihimsāpariyesanā; avihimsāpariyesanām, bhikkhave, pariyesamāno sutavā ariyasāvako tīhi thānehi sammā paṭipajjati--kāyena, vācāya, manasā.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso ādittam tiṇukkam sukhe tinadāye nikkipeyya; tamenam hatthehi ca pādehi ca khippameva nibbāpeyya. Evañhi, bhikkhave, ye tiṇakaṭṭhanissitā pāñā te na anayabyasanam āpajjeyyūm. Evameva kho, bhikkhave, yo hi koci samaṇo vā brāhmaṇo vā uppannaṁ visamagataṁ saññam khippameva pajahati vinodeti byantikaroti anabhaवam gameti, so ditthē ceva dhamme sukhāṁ viharati avighātam anupāyāsaṁ aparilāham; kāyassa ca bhedā param marañā sugati pāṭikaṅkhā”ti. Dutiyam.

(S.14.13.) (3) Giñjakāvasathasuttam 磚瓦之家(緣劣界.中界.勝界)

► 《雜阿含457經》

97. Ekam samayaṁ Bhagavā Nātike viharati Giñjakāvasathe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Dhātum, bhikkhave, paṭicca uppajjati saññā, uppajjati ditthi, uppajjati vitakko”ti. Evanī vutte, āyasmā Kaccāno Bhagavantam etadavoca--“Yāyanī, bhante, ditthi--‘Asammāsambuddhesu sammāsambuddhā’ti, ayam nu kho, bhante, ditthi kim paṭicca paññāyatī”ti?

“Mahati kho esā, Kaccāna, dhātu yadidam avijjādhātu. (S.14.13./II,154.) Hīnam Kaccāna, dhātum paṭicca uppajjati hīnā saññā, hīnā ditthi, hīno vitakko, hīnā cetanā, hīnā patthanā, hīno pañidhi, hīno puggalo, hīnā vācā; hīnam ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti; hīnā tassa upapattīti vadāmi.

“Majjhimam Kaccāna, dhātum paṭicca uppajjati majjhimā saññā, majjhimā ditthi, majjhimo vitakko, majjhimā cetanā, majjhimā patthanā, majjhimo pañidhi, majjhimo puggalo, majjhimā vācā; majjhimam ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti; majjhimā tassa upapattīti vadāmi.

“Pañītam, Kaccāna, dhātum paṭicca uppajjati pañīta saññā, pañīta ditthi, pañīto vitakko, pañītā cetanā, pañītā patthanā, pañīto pañidhi, pañīto puggalo, pañītā vācā; pañītam ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti; pañītā tassa upapattīti vadāmī”ti. Tatiyam.

(S.14.14.) (4) Hīnādhimuttikasuttam 劣意志(與界相關連、相和合)

► 《雜阿含445經》

98. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṁsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim saṁsandanti samenti; kalyāṇādhimuttikā kalyāṇādhimuttikehi saddhim saṁsandanti samenti”.

“Atītampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā saṁsandim̄su samim̄su. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim saṁsandim̄su samim̄su; kalyāṇādhimuttikā kalyāṇādhimuttikehi saddhim saṁsandim̄su samim̄su.

“Anāgatampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā saṁsandissanti samessanti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim saṁsandissanti samessanti; kalyāṇādhimuttikā kalyāṇādhimuttikehi saddhim saṁsandissanti samessanti.

(S.14.14./II,155.) “Etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim saṁsandanti samenti;

kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim samsandanti samentī”ti. Catuttham.

(S.14.15. Kamma業) (5) Cañkamasuttam經行(與界相關連、相和合)

► 《雜阿含447經》, 《增壹阿含4.1-10經》, 《增壹阿含49.3經》

99. Ekarī samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Tena kho pana samayena āyasmā Sāriputto sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; āyasmāpi kho Mahāmoggallāno sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; āyasmāpi kho Mahākassapo sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; āyasmāpi kho Anuruddho sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; āyasmāpi kho Puṇṇo Mantāniputto sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; āyasmāpi kho Upāli sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; āyasmāpi kho Ānando sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati; Devadattpi kho sambahulehi bhikkhūhi saddhim Bhagavato avidūre cañkamati.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, Sāriputtaṁ sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū mahāpaññā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Moggallānaṁ sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū mahiddhikā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Kassapāṁ sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū dhutavādā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Anuruddham sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? (S.14.15./II,156) “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū dibbacakkhukā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Puṇṇam Mantāniputtaṁ sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū dhammadhathikā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Upālim sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū vinayadharā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Ānandaṁ sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū bahussutā. Passatha no tumhe, bhikkhave, Devadattaṁ sambahulehi bhikkhūhi saddhim cañkamantan”ti? “Evarī, bhante”. “Sabbe kho ete, bhikkhave, bhikkhū pāpicchā”.

“Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim samsandanti samenti; kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim samsandanti samenti. Atītampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā samsandirīnsu samirīnsu. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim samsandirīnsu samirīnsu; kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim samsandirīnsu samirīnsu.

“Anāgatampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā samsandissanti samessanti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim samsandissanti samessanti; kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim samsandissanti samessanti.

(S.14.15./II,157.) “Etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā samsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim samsandanti samenti; kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim samsandanti samentī”ti. Pañcamam.

(S.14.16.) (6) Sagāthāsuttam 有偈(與界相關連、相和合)

► cf. 《雜阿含445經》

100. Sāvatthiyāṁ viharati....pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim samsandanti samenti. Atītampi kho,

bhikkhave, addhānam dhātusova sattā saṁsandim̄su samim̄su. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandim̄su samim̄su”.

“Anāgatampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā saṁsandissanti samessanti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandissanti samessanti.

“Etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, gūtho gūthena saṁsandati sameti; muttañ muttena saṁsandati sameti; kheļo kheļena saṁsandati sameti; pubbo pubbena saṁsandati sameti; lohitam̄ lohitena saṁsandati sameti evameva kho, bhikkhave, dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti. Atītampi kho addhānam...pe... anāgatampi kho addhānam...pe... etarahipi kho paccuppannam addhānam dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Hīnādhimuttikā hīnādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti.

(S.14.16./II,158.)“Dhātusova bhikkhave, sattā saṁsandanti samenti. Kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti. Atītampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā saṁsandim̄su samim̄su. Kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandim̄su samim̄su.

“Anāgatampi kho, bhikkhave, addhānam...pe... etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, khīram khīrena saṁsandati sameti; telam̄ telena saṁsandati sameti; appi sappinā saṁsandati sameti; madhu madhunā saṁsandati sameti; phāṇitam̄ phāṇitenā saṁsandati sameti; evameva kho, bhikkhave, dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti. Atītampi kho addhānam... anāgatampi kho addhānam... etarahipi kho paccuppannam addhānam dhātusova sattā saṁsandanti samenti. Kalyāñādhimuttikā kalyāñādhimuttikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam̄ vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Saṁsaggā vanatho jāto, asaṁsaggena chijjati;

Parittam̄ dārumāruyha, yathā sīde mahaṇṇave.

“Evañ kusītamāgamma, sādhujīvīpi sīdati;

Tasmā tam parivajjeyya, kusītam hīnavīriyam.

“Pavivittehi ariyehi, pahitattehi jhāyīhi.

Niccam āraddhavīriyehi, pañditehi sahāvase”ti.

(S.14.17./II,159.)

(S.14.17. Assaddha) (7) Assaddhasaṁsandanasuttam 不信(與界相關連、相和合)

101. Sāvatthiyam viharati....pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṁsandanti samenti. Assaddhā assaddhehi saddhim̄ saṁsandanti samenti; ahirikā ahirikehi saddhim̄ saṁsandanti samenti; anottappino anottappīhi saddhim̄ saṁsandanti samenti; appassutā appassutehi saddhim̄ saṁsandanti samenti; kusītā kusītehi saddhim̄ saṁsandanti samenti; muṭṭhassatino muṭṭhassatīhi saddhim̄ saṁsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim̄ saṁsandanti samenti”.

“Atītampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā saṁsandim̄su samim̄su. Assaddhā assaddhehi saddhim̄ saṁsandim̄su samim̄su; ahirikā ahirikehi saddhim̄ saṁsandim̄su samim̄su; anottappino anottappīhi saddhim̄ saṁsandim̄su samim̄su;

appassutā appassutehi saddhim samsandimsu samimsu; kusītā kusītehi saddhim samsandimsu samimsu; mutthassatino mutthassatīhi saddhim samsandimsu samimsu; duppaññā duppaññehi saddhim samsandimsu samimsu.

“Anāgatampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā samsandissanti samessanti. Assaddhā assaddhehi saddhim samsandissanti samessanti; ahirikā ahirikehi saddhim samsandissanti samessanti; anottappino anottappīhi saddhim (S.14.17./II,160.)...pe... appassutā appassutehi saddhim...pe... kusītā kusītehi saddhim...pe... mutthassatino mutthassatīhi saddhim...pe... duppaññā duppaññehi saddhim samsandissanti samessanti.

“Etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā samsandanti samenti. Assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; ahirikā ahirikehi saddhim...pe... anottappino anottappīhi saddhim...pe... appassutā appassutehi saddhim...pe... kusītā kusītehi saddhim...pe... mutthassatino mutthassatīhi saddhim samsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti.

“Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim samsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim samsandanti samenti; bahussutā bahussutehi saddhim samsandanti samenti; āraddhvīriyā āraddhvīriyehi saddhim samsandanti samenti; upatthitassatino upatthitassatīhi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti. Atītampi kho, bhikkhave, addhānam...pe... anāgatampi kho, bhikkhave...pe... etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā samsandanti samenti. Saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samentī”ti. Sattamām.

(S.14.18.) (8) Assaddhamūlakasuttam 不信(無慚.惡慧.慚.持慧)之根本

102. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. (S.14.18./II,161.) Assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; ahirikā ahirikehi saddhim samsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti; saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti. Atītampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā samsandimsu samimsu...pe... anāgatampi kho, bhikkhave, addhānam dhātusova sattā samsandissanti samessanti...pe... .

“Etarahipi kho, bhikkhave, paccuppannam addhānam dhātusova sattā samsandanti samenti. Assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; ahirikā ahirikehi saddhim samsandanti samenti, duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti; saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samentīti. (1)

“Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; anottappino anottappīhi saddhim samsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe... paññavāro viya vitthāretabbo. (2)

“Dhātusova bhikkhave...pe... assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; appassutā appassutehi saddhim samsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti; saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; bahussutā

bahussutehi saddhim samsandanti samenti, paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe... (3)

(S.14.18./II,162.) “Dhatusova, bhikkhave...pe... assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; kusītā kusītehi saddhim samsandanti samenti; dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; āraddhavīryā āraddhavīriyehi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe.... (4)

“Dhatusova bhikkhave...pe... assaddhā assaddhehi saddhim samsandanti samenti; muṭṭhassatino muṭṭhassatīhi saddhim samsandanti samenti; dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; saddhā saddhehi saddhim samsandanti samenti; upaṭṭhitassatino upaṭṭhitassatīhi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samentīti...pe.... Aṭṭhamam. (5)

(S.14.19.) (9) Ahirikamūlakasuttaṁ 無慚之根本

103. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dhatusova...pe... ahirikā ahirikehi saddhim samsandanti samenti, (S.14.19./II,163.) anottappino anottappīhi saddhim samsandanti samenti dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim sasandanti samenti, ottappino ottappīhi saddhim samsandanti samenti, paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe... (1)

“Ahirikā ahirikehi saddhim samsandanti samenti, appassutā appassutehi saddhim samsandanti samenti, dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim samsandanti samenti, bahussutā bahussutehi saddhim samsandanti samenti, paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe.... (2)

“Ahirikā ahirikehi saddhim samsandanti samenti, kusītā kusītehi saddhim samsandanti samenti, dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim samsandanti samenti, āraddhavīryā āraddhavīriyehi saddhim samsandanti samenti, paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe.... (3)

“Ahirikā ahirikehi saddhim samsandanti samenti, muṭṭhassatino muṭṭhassatīhi saddhim samsandanti samenti, dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim samsandanti samenti, upaṭṭhitassatino upaṭṭhitassatīhi saddhim samsandanti samenti, paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samentīti...pe.... Navamam. (4)

(S.14.20.) (10) Anottappamūlakasuttaṁ 無慚之根本

104. Sāvatthiyām viharati...pe... (S.14.20./II,164.) “Dhatusova bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Anottappino anottappīhi saddhim samsandanti samenti; appassutā appassutehi saddhim samsandanti samenti; dappaññā dappaññehi saddhim samsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim samsandanti samenti; bahussutā bahussutehi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe.... (1)

“Anottappino anottappīhi saddhim samsandanti samenti; kusītā kusītehi saddhim

samsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim samsandanti samenti; āraddhavīriyā āraddhavīriyehi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samenti...pe.... (2)

“Anottappino anottappīhi saddhim samsandanti samenti; muṭṭhassatino muṭṭhassatīhi saddhim samsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim samsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim samsandanti samenti; upaṭṭhitassatino upaṭṭhitassatīhi saddhim samsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim samsandanti samentī...pe.... Dasamarī. (3)

(S.14.21.) (11) Appassutamūlakasuttam 依少聞

► 《雜阿含450經》

105. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṃsandanti samenti. Appassutā appassutehi saddhim saṃsandanti samenti; kusītā kusītehi saddhim saṃsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim saṃsandanti samenti; bahussutā bahussutehi saddhim saṃsandanti samenti; āraddhavīriyā āraddhavīriyehi saddhim saṃsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim saṃsandanti samenti...pe.... (1)

“Appassutā appassutehi saddhim saṃsandanti samenti; muṭṭhassatino muṭṭhassatīhi saddhim saṃsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim saṃsandanti samenti; bahussutā bahussutehi saddhim saṃsandanti samenti; upaṭṭhitassatino upaṭṭhitassatīhi saddhim saṃsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim saṃsandanti samentī...pe.... Ekādasamarī. (2)

(S.14.22.) (12) Kusītamūlakasuttam 懈怠

106. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṃsandanti samenti. Kusītā kusītehi saddhim saṃsandanti samenti; muṭṭhassatino muṭṭhassatīhi saddhim saṃsandanti samenti; duppaññā duppaññehi saddhim saṃsandanti samenti; āraddhavīriyā āraddhavīriyehi saddhim saṃsandanti samenti; upaṭṭhitassatino upaṭṭhitassatīhi saddhim saṃsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim saṃsandanti samentī...pe.... Dvādasamarī.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānaṁ--

Sattimā Sanidānañca, Giñjakāvasathena ca;
Hīnādhimutti Cañkamam, Sagāthā Assaddhasattamam.

(Cañkamam= PTS ca Kammam)

(S.14.22./II,166.) Assaddhamūlakā pañca, Cattāro ahirikamūlakā;

Anottappamūlakā tīṇi, Duve Appassutena ca.

Kusītam Ekakam vuttam, suttantā tīṇi pañcakā;

Bāvīsati vuttā suttā, Dutiyo vaggo pavuccatīti.

3.Kammapathavaggo 業道品

(S.14.23.) (1) Asamāhitasuttam 不寂靜(與不寂靜俱關連、相和合等)

107. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṁsandanti samenti. Assaddhā assaddhehi saddhim saṁsandanti samenti; ahirikā ahirikehi saddhim saṁsandanti samenti; anottappino anottappīhi saddhim saṁsandanti samenti; asamāhitā asamāhitehi saddhim saṁsandanti samenti; dappaññā dappaññehi saddhim saṁsandanti samenti”.

“Saddhā saddhehi saddhim saṁsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim saṁsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim saṁsandanti samenti; samāhitā samāhitehi saddhim saṁsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim saṁsandanti samenti”ti. Paṭhamam.

(S.14.24.) (2) Dussīlasuttam 惡戒(俱關連、相和合等)

►《雜阿含450經》

108. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṁsandanti samenti. Assaddhā assaddhehi saddhim saṁsandanti samenti; ahirikā ahirikehi saddhim saṁsandanti samenti; anottappino anottappīhi saddhim saṁsandanti samenti; dussīlehi saddhim saṁsandanti samenti; dappaññā dappaññehi saddhim saṁsandanti samenti”.

“Saddhā saddhehi saddhim saṁsandanti samenti; hirimanā hirimanehi saddhim saṁsandanti samenti; ottappino ottappīhi saddhim saṁsandanti samenti; (S.14.24./II,167.) sīlavanto sīlavantehi saddhim saṁsandanti samenti; paññavanto paññavantehi saddhim saṁsandanti samenti”ti. Dutiyam.

(S.14.25.) (3) Pañcasikkhāpadasuttam 五學處(俱關連、相和合等)

►《雜阿含449經》

109. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṁsandanti samenti. Pāṇātipātino pāṇātipāthī saddhim saṁsandanti samenti; adinnādāyino adinnādāyīhi saddhim saṁsandanti samenti; kāmesumicchācārino kāmesumicchācārīhi saddhim saṁsandanti samenti; musāvādino musāvādīhi saddhim saṁsandanti samenti; surāmerayamajjappamādaṭṭhāyino surāmerayamajja-ppamādaṭṭhāyīhi saddhim saṁsandanti samenti”.

“Pāṇātipātā paṭiviratā pāṇātipātā paṭiviratehi saddhim saṁsandanti samenti; adinnādānā paṭiviratā adinnādānā paṭiviratehi saddhim saṁsandanti samenti; kāmesumicchācārā paṭiviratā kāmesumicchācārā paṭiviratehi saddhim saṁsandanti samenti; musāvādā paṭiviratā musāvādā paṭiviratehi saddhim saṁsandanti samenti; surāmerayamajjappamādaṭṭhānā paṭiviratā surāmerayamajjappamādaṭṭhānā paṭiviratehi saddhim saṁsandanti samenti”ti. Tatiyam.

(S.14.26.) (4) Sattakammapathasuttam 七業道(俱關連、相和合等)

110. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā saṁsandanti

samenti. Pāṇātipātino pāṇātipātīhi saddhim samsandanti samenti; adinnādāyino adinnādāyīhi saddhim samsandanti samenti; kāmesumicchācārino kāmesumicchācārīhi saddhim samsandanti samenti; musāvādino musāvādīhi saddhim samsandanti samenti; pisunavācā pisunavācehi saddhim samsandanti samenti; pharusavācā pharusavācehi saddhim samsandanti samenti; samphappalāpino samphappalāpīhi saddhim samsandanti samenti”.

“Pāṇātipātā paṭiviratā...pe... adinnādānā paṭiviratā... kāmesumicchācārā paṭiviratā... musāvādā paṭiviratā... pisuñāya vācāya paṭiviratā pisuñāya vācāya paṭiviratehi saddhim samsandanti samenti; pharusāya vācāya paṭiviratā pharusāya vācāya paṭiviratehi saddhim samsandanti samenti; samphappalāpā paṭiviratā samphappalāpā paṭiviratehi saddhim samsandanti samenti”ti. Catutthaṁ.

(S.14.27.) (5) Dasakammapathasuttam 十業道(俱關連、相和合等)

111. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.14.27./II,168.) “Dhātusova bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Pāṇātipātino pāṇātipātīhi saddhim samsandanti samenti; adinnādāyino...pe... kāmesumicchācārino... musāvādino... pisuñavācā... pharusavācā... samphappalāpino samphappalāpīhi saddhim samsandanti samenti; abhijjhāluno abhijjhālūhi saddhim samsandanti samenti; byāpannacittā byāpannacittehi saddhim samsandanti samenti; micchāditthikā micchāditthikehi saddhim samsandanti samenti”.

“Pāṇātipātā paṭiviratā pāṇātipātā paṭiviratehi saddhim samsandanti samenti; adinnādānā paṭiviratā...pe... kāmesumicchācārā paṭiviratā... musāvādā paṭiviratā... pisuñāya vācāya... pharusāya vācāya... samphappalāpā paṭiviratā samphappalāpā paṭiviratehi saddhim samsandanti samenti; anabhijjhāluno anabhijjhālūhi saddhim samsandanti samenti; abyāpannacittā abyāpannacittehi saddhim samsandanti samenti; sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikehi saddhim samsandanti samenti”ti. Pañcamam.

(S.14.28.) (6) Aṭṭhaṅgikasuttam 八支(俱關連、相和合等)

112. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikehi saddhim samsandanti samenti; micchāsaṅkappā...pe... micchāvācā... micchākammantā... micchā-ājīvā... micchāvāyāmā... micchāsatino micchāsamādhino micchāsamādhīhi saddhim samsandanti samenti. Sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikehi saddhim samsandanti samenti; sammāsaṅkappā...pe... sammāvācā... sammākammantā... sammā-ājīvā... sammāvāyāmā... sammāsatino... sammāsamādhino sammāsamādhīhi saddhim samsandanti samenti”ti. Chatthaṁ.

(S.14.29.) (7) Dasaṅgasuttam 十支(俱關連、相和合等)

113. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dhātusova, bhikkhave, sattā samsandanti samenti. Micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikehi saddhim samsandanti samenti; micchāsaṅkappā...pe... micchāvācā... micchākammantā... micchā-ājīvā... micchāvāyāmā... micchāsatino (S.14.29./II,169.) micchāsamādhino micchāsamādhīhi saddhim samsandanti samenti; micchāñāṇino micchāñāṇīhi saddhim samsandanti samenti;

micchāvimuttino micchāvimuttīhi saddhiṁ saṁsandanti samenti”.

“Sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikehi saddhiṁ saṁsandanti samenti; sammāsaṅkappā...pe... sammāvācā... sammākammantā... sammā-ājīvā... sammāvāyāmā... sammāsatino... sammāsamādhino... sammāñāṇino sammāñāṇīhi saddhiṁ saṁsandanti samenti; sammāvimuttino sammāvimuttīhi saddhiṁ saṁsandanti samenti”ti. Sattamam.

Sattannam suttantānam uddānam--

Asamāhitam Dussilam, Pañca Sikkhāpadāni ca;

Satta kammapathā vuttā, Dasakammapathena ca.

Chaṭṭham Aṭṭhaṅgiko vutto, Dasaṅgena ca sattamam.

Kammapathavaggo tatiyo.

4. Catutthavaggo 隨喜品

(S.14.30.) (1) Catudhātusuttam 四界(地界、水界、火界、風界)

114. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyāṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme...pe... “Catasso imā, bhikkhave, dhātuyo. Katamā catasso? Pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu--imā kho, bhikkhave, catasso dhātuyo”ti. Paṭhamam.

(S.14.31.Pubbe) (2) Pubbesambodhasuttam(正覺)前(思:四界之味.患.出離)

115. Sāvatthiyāṁ viharati...pe... (S.14.31.II,170.) “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Ko nu kho pathavīdhātuyā assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam; ko āpodhātuyā assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam; ko tejodhātuyā assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam; ko vāyodhātuyā assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam’”ti?

“Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Yam kho pathavīdhātum paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam pathavīdhātuyā assādo; yam pathavīdhātu aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā, ayam pathavīdhātuyā ādīnavo; yo pathavīdhātuyā chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam pathavīdhātuyā nissaraṇam. Yam āpodhātum paṭicca...pe... yam tejodhātum paṭicca...pe... yam vāyodhātum paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam vāyodhātuyā assādo; yam vāyodhātu aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā, ayam vāyodhātuyā ādīnavo; yo vāyodhātuyā chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam vāyodhātuyā nissaraṇam’”.

“Yāvakīvañcāham bhikkhave, imāsaṁ catunnām dhātūnam evam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtaṁ na abbhaññāsim, neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsim.

“Yato ca khvāham, bhikkhave, imāsaṁ catunnām dhātūnam evam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtaṁ abbhaññāsim, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsim. (S.14.31.II,171.) Ñāṇañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā

jāti, natthi dāni punabbhavo””ti. Dutiyam.

(S.14.32.) (3) Acariṁsuttaṁ 〔我〕所行(求:四界之味.患.出離)

116. Sāvatthiyam viharati...pe... “Pathavīdhātuyāham, bhikkhave, assādapariyesanam acariṁ, yo pathavīdhātuyā assādo tadajjhagamam, yāvatā pathavīdhātuyā assādo paññāya me so sudiṭṭho. Pathavīdhātuyāham, bhikkhave, ādīnavapariyesanam acariṁ, yo pathavīdhātuyā ādīnavo tadajjhagamam yāvatā pathavīdhātuyā ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Pathavīdhātuyāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanam acariṁ, yam pathavīdhātuyā nissaraṇam tadajjhagamam, yāvatā pathavīdhātuyā nissaraṇam paññāya me tam sudiṭṭham”.

“Āpodhātuyāham, bhikkhave...pe... tejodhātuyāham, bhikkhave... vāyodhātuyāham, bhikkhave, assādapariyesanam acariṁ, yo vāyodhātuyā assādo tadajjhagamam, yāvatā vāyodhātuyā assādo paññāya me so sudiṭṭho. Vāyodhātuyāham, bhikkhave, ādīnavapariyesanam acariṁ, yo vāyodhātuyā ādīnavo tadajjhagamam, yāvatā vāyodhātuyā ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Vāyodhātuyāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanam acariṁ, yam vāyodhātuyā nissaraṇam tadajjhagamam, yāvatā vāyodhātuyā nissaraṇam paññāya me tam sudiṭṭham”.

“Yāvakīvañcāham, bhikkhave, imāsam catunnam dhātūnam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtam na abbhaññāsim, (S.14.32./II,172.) neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti paccāññāsim.

“Yato ca khvāham, bhikkhave, imāsam catunnam dhātūnam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtam abbhaññāsim, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti paccāññāsim. Nānañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo””ti. Tatiyam.

(S.14.33.) (4) Nocedāṁsuttaṁ 若無此(四界,眾生不貪求此四界)

117. Sāvatthiyam viharati...pe... “No cedam, bhikkhave, pathavīdhātuyā assādo abhavissa, nayidam sattā pathavīdhātuyā sārajjeyum Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi pathavīdhātuyā assādo, tasmā sattā pathavīdhātuyā sārajjanti. No cedam, bhikkhave, pathavīdhātuyā ādīnavo abhavissa, nayidam sattā pathavīdhātuyā nibbindeyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi pathavīdhātuyā ādīnavo, tasmā sattā pathavīdhātuyā nibbindanti. No cedam, bhikkhave, pathavīdhātuyā nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā pathavīdhātuyā nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi pathavīdhātuyā nissaraṇam, tasmā sattā pathavīdhātuyā nissaranti”.

“No cedam, bhikkhave, āpodhātuyā assādo abhavissa...pe... no cedam, bhikkhave, tejodhātuyā...pe... no cedam, bhikkhave, vāyodhātuyā assādo abhavissa, nayidam sattā vāyodhātuyā sārajjeyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi vāyodhātuyā assādo, tasmā sattā vāyodhātuyā sārajjanti. (S.14.33./II,173.) No cedam, bhikkhave, vāyodhātuyā ādīnavo abhavissa, nayidam sattā vāyodhātuyā nibbindeyyum. Yasmā ca

kho, bhikkhave, atthi vāyodhātuyā ādīnavo, tasmā sattā vāyodhātuyā nibbindanti. No cedam, bhikkhave, vāyodhātuyā nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā vāyodhātuyā nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi vāyodhātuyā nissaraṇam, tasmā sattā vāyodhātuyā nissaranti.

“Yāvakīvañcime, bhikkhave, sattā imāsam catunnam dhātūnam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam na abbhaññam̄su, neva tāvime bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya nissatā visamiyuttā vippamuttā vimariyādikatena cetasā viharim̄su.

“Yato ca kho, bhikkhave, sattā imāsam catunnam dhātūnam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam abbhaññam̄su, atha, bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya nissatā visamiyuttā vippamuttā vimariyādikatena cetasā viharantī”ti. Catuttham.

(S.14.34.) (5) Ekantadukkhasuttam (四界)一向是苦

118. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Pathavīdhātu ce hidam, bhikkhave, ekantadukkhā abhavissa dukkhānupatitā dukkhāvakkantā anavakkantā sukhena, nayidam sattā pathavīdhātuyā sārajjeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, pathavīdhātu sukhā sukhānupatitā sukhāvakkantā anavakkantā dukkhena, tasmā sattā pathavīdhātuyā sārajjanti”.

(S.14.34./II,174.) “Āpodhātu ce hidam, bhikkhave...pe... tejodhātu ce hidam, bhikkhave... vāyodhātu ce hidam, bhikkhave, ekantadukkhā abhavissa dukkhānupatitā dukkhāvakkantā anavakkantā sukhena, nayidam sattā vāyodhātuyā sārajjeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, vāyodhātu sukhā sukhānupatitā sukhāvakkantā anavakkantā dukkhena, tasmā sattā vāyodhātuyā sārajjanti.

“Pathavīdhātu ce hidam, bhikkhave, ekantasukhā abhavissa sukhānupatitā sukhāvakkantā anavakkantā dukkhena, nayidam sattā pathavīdhātuyā nibbindeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, pathavīdhātu dukkhā dukkhānupatitā dukkhāvakkantā anavakkantā sukhena, tasmā sattā pathavīdhātuyā nibbindanti.

“Āpodhātu ce hidam, bhikkhave...pe... tejodhātu ce hidam, bhikkhave... vāyodhātu ce hidam, bhikkhave, ekantasukhā abhavissa sukhānupatitā sukhāvakkantā anavakkantā dukkhena, nayidam sattā vāyodhātuyā nibbindeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, vāyodhātu dukkhā dukkhānupatitā dukkhāvakkantā anavakkantā sukhena, tasmā sattā vāyodhātuyā nibbindantī”ti. Pañcamam.

(S.14.35.) (6) Abhinandasuttam(對四界)全面歡喜(則對苦全面隨喜)

119. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Yo, bhikkhave, pathavīdhātum abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo āpodhātum abhinandati...pe... yo tejodhātum... yo vāyodhātum abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmāti vadāmi”.

“Yo ca kho, bhikkhave, pathavīdhātum nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo āpodhātum...pe... yo tejodhātum... yo vāyodhātum nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham

nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmī”ti. Chatṭham.

(S.14.36.) (7) Uppādasuttam(四界)生起(.住.轉生.顯現,是苦之生.貪.老死之顯現)

120. Sāvatthiyām viharati...pe... “Yo, bhikkhave, pathavīdhātuyā uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo rogānam thiti jarāmarañassa pātubhāvo. Yo āpodhātuyā...pe... yo tejodhātuyā... yo vāyodhātuyā uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo rogānam thiti jarāmarañassa pātubhāvo”.

(S.14.36./II,175.) “Yo ca kho, bhikkhave, pathavīdhātuyā nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho rogānam vūpasamo jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo āpodhātuyā...pe... yo tejodhātuyā... yo vāyodhātuyā nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho rogānam vūpasamo jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Sattamām.

(S.14.37.) (8) Samanabrahmaṇasuttam沙門婆羅門(對四界之味.患.離如實不如實知) (1)

121. Sāvatthiyām viharati...pe... “Catasso imā, bhikkhave, dhātuyo. Katamā catasso? Pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu. Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā imāsamāt catunnam dhātūnam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca (S.14.37./II,176.) yathābhūtaṁ nappajānanti, na me te, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu vā samañasammatā brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammatā; na ca pana te āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā imāsamāt catunnam dhātūnam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṁ pajānanti te ca kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu ceva samañasammatā brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammatā; te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Aṭṭhamam.

(S.14.38.) (9) Dutiyasamañabrahmaṇasuttam沙門婆羅門(對四界之味.患.離如實不如實知) (2)

122. Sāvatthiyām viharati...pe... “Catasso imā, bhikkhave, dhātuyo. Katamā catasso? Pathavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu. Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā imāsamāt catunnam dhātūnam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtaṁ nappajānanti...pe... pajānanti...pe... sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Navamām.

(S.14.39.) (10) Tatiyasamañabrahmaṇasuttam沙門婆羅門(對四界之味.患.離如實不如實知)(3)

123. Sāvatthiyām viharati...pe... “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā pathavīdhātum nappajānanti, pathavīdhātusamudayam nappajānanti, pathavīdhātunirodham nappajānanti, pathavīdhātunirodhagāminim paṭipadaṁ nappajānanti...pe... (S.14.39./II,177.) āpodhātum nappajānanti... tejodhātum nappajānanti... vāyodhātum nappajānanti, vāyodhātusamudayam nappajānanti, vāyodhātunirodham nappajānanti, vāyodhātunirodhagāminim paṭipadaṁ nappajānanti, na me te, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu vā samañasammatā brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammatā; na ca pana te āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā

diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā pathavīdhātūrū pajānanti, pathavīdhātūsamudayam pajānanti, pathavīdhātūnirodham pajānanti, pathavīdhātūnirodhagāminim paṭipadām pajānanti... ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā...pe... āpodhātūm pajānanti... tejodhātūm pajānanti... vāyodhātūm pajānanti, vāyodhātūsamudayam pajānanti, vāyodhātūnirodham pajānanti, vāyodhātūnirodhagāminim paṭipadām pajānanti, te ca kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu ceva samañasammata brāhmañesu ca brāhmañasammata; te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Dasamam.

Catuttho vaggo.

Tassuddānam--

Catasso Pubbe Acariṁ, Nocedañca Dukkhena ca;
Abhinandañca Uppādo, Tayo Samañabrahmañāti.

~Dhātusamyuttam samattam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.15.1./II,178.)

(S.15.)(4) Anamataggasamyuttam 無始相應(20 suttas)

1. Paṭhamavaggo 薪草品

(S.15.1.) (1) Tiṇakatṭhasuttam (以此闍浮提)薪草(算人母, 薪草盡, 人母未盡)

►《雜阿含940經》, 《別譯雜阿含333經》

124. Evam me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Anamataggoyam bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsaṁyojanānam sandhāvataram saṁsarataṁ. Seyyathāpi, bhikkhave, puriso yam imasmim Jambudīpe tiṇakatṭhasākhāpalāsaṁ tam chetvā ekajjhāṁ saṁharitvā caturaṅgulaṁ caturaṅgulaṁ ghaṭikām katvā nikkhipeyya--‘Ayam me mātā, tassā me mātu ayam mātā’ti, apariyādinnāva bhikkhave, tassa purisassa mātumātarō assu, atha imasmim Jambudīpe tiṇakatṭhasākhāpalāsaṁ parikkhayām pariyādānarām gaccheyya. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsaṁyojanānam sandhāvataram saṁsarataṁ. Evam dīgharattam vo, bhikkhave, dukkham paccanubhūtam tibbam paccanubhūtam byasanaṁ paccanubhūtam, kaṭasī vadḍhitā. Yāvañcidam, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum alam virajjitum alam vimuccitum”ti. Paṭhamam.

(S.15.2./II,179.)

(S.15.2.) (2) Pathavīsuttam 地(作棗丸, 棗丸盡, 人父未盡)

►《雜阿含941經》, 《別譯雜阿含334經》

125. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggoyam, bhikkhave saṁsāro. Pubbā

koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Seyyathāpi, bhikkhave, puriso imarī mahāpathavīm kolaṭṭhimattām kolaṭṭhimattām mattikāgulikam karitvā nikhippeyya--‘Ayam me pitā, tassa me pitu ayam pitā’ti, apariyādinnāva bhikkhave, tassa purisassa pitupitaro assu, athāyam mahāpathavī parikkhayām pariyādānam gaccheyya Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Evarī dīgharattām vo, bhikkhave, dukkharī paccanubhūtaṁ tibbarī paccanubhūtaṁ byasanarī paccanubhūtaṁ, kaṭasī vadḍhitā. Yāvañcidarī, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alarī virajjitum, alarī vimuccitum”ti. Dutiyam.

(S.15.3.) (3) Assusuttam涙(長時輪迴,流淚之多,非四大海水所能比擬)

►《雜阿含938經》,《別譯雜阿含331經》,《增壹阿含52.1經》

126. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarī nu kho bahutaram, yam vā vo iminā dīghena addhunā sandhāvataṁ saṁsarataṁ amanāpasampayogā manāpavippayogā kandantānam rodantānam assu passannam paggharitam, yam vā catūsu mahāsamuddesu udakan”ti? “Yathā kho mayarī, bhante, Bhagavatā dhammarī desitarī ājānāma, etadeva, bhante, bahutaram yam no (S.15.3./II,180.) iminā dīghena addhunā sandhāvataṁ saṁsarataṁ amanāpasampayogā manāpavippayogā kandantānam rodantānam assu passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakan”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhave, sādhu kho me tumhe, bhikkhave, evam dhammam desitarī ājānātha. Etadeva, bhikkhave, bahutaram yam vo iminā dīghena addhunā sandhāvataṁ saṁsarataṁ amanāpasampayogā manāpavippayogā kandantānam rodantānam assu passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakam. Dīgharattam vo, bhikkhave, mātumaraṇam paccanubhūtaṁ; tesam vā mātumaraṇam paccanubhontānam amanāpasampayogā manāpavippayogā kandantānam rodantānam assu passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakam. Dīgharattam vo, bhikkhave, pitumaraṇam paccanubhūtaṁ...pe... bhātumaraṇam paccanubhūtaṁ... bhaginimaraṇam paccanubhūtaṁ... puttamaranam paccanubhūtaṁ... dhītumaraṇam paccanubhūtaṁ... nātibyasanam paccanubhūtaṁ... bhogabyasanam paccanubhūtaṁ. Dīgharattam vo, bhikkhave rogabyasanam paccanubhūtaṁ, tesam vo rogabyasanam paccanubhontānam amanāpasampayogā manāpavippayogā kandantānam rodantānam assu passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakam. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro...pe... yāvañcidarī, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alarī virajjitum, alarī vimuccitum”ti. Tatiyarī.

(S.15.4.) (4) Khīrasuttam乳(輪迴所飲之母乳,非四大海水所能比擬)

►《雜阿含939經》,《別譯雜阿含332經》

127. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarī nu kho bahutaram, yam vā vo iminā dīghena addhunā (S.15.4./II,181.) sandhāvataṁ saṁsarataṁ mātuthaññam pītam, yam vā catūsu mahāsamuddesu udakan”ti? “Yathā kho mayarī bhante, Bhagavatā dhammarī desitarī ājānāma, etadeva, bhante, bahutaram yam no iminā dīghena addhunā

sandhāvatam samsarataṁ mātuthaññam pītam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakan”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhave, sādhu kho me tumhe, bhikkhave, evam dhammam desitam ājānātha. Etadeva, bhikkhave, bahutaram yaṁ vo iminā dīghena addhunā sandhāvatam samsarataṁ mātuthaññam pītam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakam. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro...pe... alam vimuccitun”ti. Catuttham.

(S.15.5.) (5) Pabbatasuttam 山(輪迴比百千劫多)

► 《雜阿含949經》, 《別譯雜阿含342經》, 《增壹阿含52.4經》

128. Sāvatthiyam viharati...pe... ārāme. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Kīvadīgho nu kho, bhante, kappo”ti? “Dīgho kho, bhikkhu, kappo. So na sukaro saṅkhātum ettakāni vassāni iti vā, ettakāni vassasatāni iti vā, ettakāni vassasahassāni iti vā, ettakāni vassasatasahassāni iti vā”ti.

“Sakkā pana, bhante, upamaṁ kātun”ti? “Sakkā, bhikkhū”ti Bhagavā avoca. “Seyyathāpi bhikkhu, mahāselo pabbato yojanam āyāmena yojanam vitthārena yojanam ubbedhena acchinno asusiro ekagghano. Tamenam puriso vassasatassa vassasatassa accayena kāsikena vatthena sakiṁ sakiṁ parimajjeyya. Khippataram kho so, bhikkhu, mahāselo pabbato iminā upakkamena parikkhayam pariyādānam gaccheyya na tveva kappo. Evarū dīgho, bhikkhu, kappo. Evam dīghānam kho, (S.15.5.II,182.) bhikkhu kappānam neko kappo saṁsito, nekam kappasatam saṁsitam, nekam kappasahassam saṁsitam, nekam kappasatasahassam saṁsitam. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhu, saṁsāro. Pubbā koṭi...pe... yāvañcidam, bhikkhu, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alam virajjituṁ, alam vimuccitun”ti. Pañcamam.

(S.15.6.) (6) Sāsapasuttam 芥子(輪迴比百千劫多)

► 《雜阿含948經》, 《別譯雜阿含341經》, 《增壹阿含52.3經》

129. Sāvatthiyam viharati. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Kīvadīgho, nu kho, bhante, kappo”ti? “Dīgho kho, bhikkhu, kappo. So na sukaro saṅkhātum ettakāni vassāni iti vā...pe... ettakāni vassasatasahassāni iti vā”ti.

“Sakkā pana, bhante, upamaṁ kātun”ti? “Sakkā, bhikkhū”ti Bhagavā avoca. “Seyyathāpi, bhikkhu, āyasam nagaram yojanam āyāmena yojanam vitthārena yojanam ubbedhena, puṇam sāsapānam gulikābaddham. Tato puriso vassasatassa vassasatassa accayena ekamekaṁ sāsapānam uddhareyya. Khippataram kho so, bhikkhu mahāsāparāsi iminā upakkamena parikkhayam pariyādānam gaccheyya, na tveva kappo. Evarū dīgho kho, bhikkhu, kappo. Evam dīghānam kho, bhikkhu, kappānam neko kappo saṁsito, nekam kappasatam saṁsitam, nekam kappasahassam saṁsitam, nekam kappasatasahassam saṁsitam. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhu, saṁsāro...pe... alam vimuccitun”ti. Chattham.

(S.15.7.) (7) Sāvakasuttam 聲聞(輪迴乃無始)

►《雜阿含950經》，《別譯雜阿含343經》

130. Sāvatthiyaṁ viharati. (S.15.7/II,183.) Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā...pe... Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Kīvabahukā nu kho, bhante, kappā abbhatītā atikkantā”ti? “Bahukā kho, bhikkhave kappā abbhatītā atikkantā. Te na sukarā saṅkhātum--‘Ettakā kappā iti vā, ettakāni kappasatāni iti vā, ettakāni kappasahassāni iti vā, ettakāni kappasatasahassāni iti vā’”ti.

“Sakkā pana, bhante, upamarā kātun”ti? “Sakkā, bhikkhave”ti Bhagavā avoca. “Idhassu, bhikkhave, cattāro sāvakā vassasatāyukā vassasatajīvino. Te divase divase kappasatasahassām kappasatasahassām anussareyyum. Ananussaritāva bhikkhave, tehi kappā assu, Atha kho te cattāro sāvakā vassasatāyukā vassasatajīvino vassasatassa accayena kālām kareyyum. Evam bahukā kho, bhikkhave, kappā abbhatītā atikkantā. Te na sukarā saṅkhātum--‘Ettakā kappā iti vā, ettakāni kappasatāni iti vā, ettakāni kappasahassāni iti vā, ettakāni kappasatasahassāni iti vā’ti. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro...pe... alām vimuccitun”ti. Sattamām.

(S.15.8.) (8) Gaṅgāsuttam 恒河(輪迴乃眾生為無明所覆,渴愛所縛,不知輪迴本際)

►《雜阿含946經》，《別譯雜阿含339經》

131. Rājagahe viharati Veļuvane. Atha kho aññataro brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Kīvabahukā nu kho, bho Gotama, kappā abbhatītā atikkantā”ti? “Bahukā kho, brāhmaṇa, kappā abbhatītā atikkantā. Te na sukarā saṅkhātum--‘Ettakā kappā iti vā, ettakāni kappasatāni iti vā, ettakāni kappasahassāni iti vā’”ti.

(S.15.8./II,184.) “Sakkā pana, bho Gotama, upamarā kātun”ti? “Sakkā, brāhmaṇā”ti Bhagavā avoca. “Seyyathāpi, brāhmaṇa, yato cāyam Gaṅgā nadī pabhavati yattha ca mahāsamuddam appeti, yā etasmim antare vālikā sā na sukarā saṅkhātum--‘Ettakā vālikā iti vā, ettakāni vālikasatāni iti vā, ettakāni vālikasahassāni iti vā, ettakāni vālikasatasahassāni iti vā’ti. Tato bahutarā kho, brāhmaṇa, kappā abbhatītā atikkantā. Te na sukarā saṅkhātum--‘Ettakā kappā iti vā, ettakāni kappasatāni iti vā, ettakāni kappasahassāni iti vā, ettakāni kappasatasahassāni iti vā’ti. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, brāhmaṇa, saṁsāro. Pubbā koti na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvataṁ samśaratām. Evam dīgharattam kho, brāhmaṇa, dukkharām paccanubhūtarām tibbarām paccanubhūtarām byasanām paccanubhūtarām, kaṭasī vadḍhitā. Yāvañcidam brāhmaṇa, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alām virajjituṁ, alām vimuccitun”ti.

Evam vutte, so brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam mām bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Aṭṭhamām.

(S.15.9.) (9) Daṇḍasuttam 杖(輪迴乃無始)

►《雜阿含431、950經》，《別譯雜阿含349經》

132. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā

koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvatām saṁsarataṁ. Seyyathāpi, bhikkhave, daṇḍo uparivehāsaṁ khitto sakimpi mūlena nipatati, sakimpi majjhena nipatati, sakimpi antena nipatati; evameva kho, bhikkhave, (S.15.9./II,185.) avijjānīvaraṇā sattā tañhāsamyojanā sandhāvantā saṁsarantā sakimpi asmā lokā param lokam gacchanti, sakimpi parasmā lokā imam lokam āgacchanti. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro...pe... alam vimuccitun”ti. Navamaṁ.

(S.15.10.) (10) Puggalasuttām 人(輪迴乃無始)

► 《雜阿含947經》, 《別譯雜阿含340經》, 一卷本《雜阿含11經》, 大正No.150A (30)《佛說七處三觀經》

133. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Anamataggoyam bhikkhave, saṁsāro...pe... ekapuggalassa, bhikkhave, kappaṁ sandhāvato saṁsarato siyā evam mahā atṭhikaṅkalo atṭhipuñjo atṭhirāsi yathāyam Vepullo pabbato, sace saṁhārako assa, sambhatañca na vinasseyya. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro...pe... alam vimuccitun”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Ekassekena kappena, puggalassatthisañcayo;

Siyā pabbatasamo rāsi, iti vuttam mahesinā.

“So kho panāyam akkhāto, Vepullo pabbato mahā;

Uttaro Gijjhakūṭassa, Magadhānam giribbaje.

“Yato ca ariyasaccāni, sammappaññaya passati;

Dukkham dukkhasamuppādaṁ, dukkhassa ca atikkamam.

Ariyam caṭhaṅgikam maggam, dukkhūpasamagāminam.

“Sa sattakkhatturūparamaram, sandhāvitvāna puggalo;

(S.15.10./II,186.) Dukkhassantakaro hoti, sabbasamyojanakkhayā”ti. Dasamam.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Tiṇakaṭṭhañca Pathavī, Assu Khīrañca Pabbataṁ;

Sāsapā Sāvakā Gaṅgā, Daṇḍo ca Puggalena cāti.

2. Dutiyavaggo 苦惱等品

(S.15.11.) (1) Duggatasuttām 苦惱(輪迴乃無始)

► 《雜阿含943經》, 《別譯雜阿含336經》

134. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati. Tatra kho Bhagavā bhikkhu āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--“Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvatām saṁsarataṁ. Yam, bhikkhave, passeyyātha duggatām durūpetām niṭṭhamettha gantabbam--‘Amhehipi evarūpaṁ paccanubhūtarā iminā dīghena addhunā’ti. Tam kissa hetu...pe... yāvañcidam, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum alam virajjitum alam vimuccitun”ti. Paṭhamam.

(S.15.12.) (2) Sukhitasuttam 安樂

► 《雜阿含942經》, 《別譯雜阿含335經》

135. Sāvatthiyām viharati...pe... “Anamataggoyām, bhikkhave, saṁsāro...pe... yām, bhikkhave, passeyyātha sukhitaṁ susajjitaṁ, (S.15.12./II,187.) niṭṭhamettha gantabbam--‘Amhehipi evarūpaṁ paccanubhūtaṁ iminā dīghena addhunā’ti. Tam kissa hetu? Anamataggoyām, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati...pe... alām vimuccitun”ti. Dutiyam.

(S.15.13.) (3) Tiṁsamattasuttam 約三十(波婆比丘。輪迴乃無始)

► 《雜阿含937~8經》, 《別譯雜阿含330~1經》, 《增壹阿含51.1~2經》

136. Rājagahe viharati Veluvane. Atha kho tiṁsamattā pāveyyakā bhikkhū sabbe āraññikā sabbe piṇḍapātikā sabbe paṁsukūlikā sabbe tecīvarikā sabbe sasaṁyojanā yena Bhagavā tenupasaṅkamīmsu; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdīmsu. Atha kho Bhagavato etadahosi--“Ime kho tiṁsamattā pāveyyakā bhikkhū sabbe āraññikā sabbe piṇḍapātikā sabbe paṁsukūlikā sabbe tecīvarikā sabbe sasaṁyojanā. Yaṁnūnāham imesaṁ tathā dhammaṁ deseyyaṁ yathā nesaṁ imasmimyeva āsane anupādāya āsavehi cittāni vimucceyyun”ti. Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Anamataggoyām, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsaṁyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarā nu kho bahutaram, yām vā vo iminā dīghena addhunā sandhāvataṁ saṁsarataṁ sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam, yām vā catūsu mahāsamuddesu udakan”ti? “Yathā kho mayaṁ, bhante, Bhagavatā dhammaṁ desitam ājānāma, etadeva, bhante, bahutaram, yām no iminā dīghena addhunā sandhāvataṁ saṁsarataṁ (S.15.13./II,188.) sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakan”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhave, sādhu kho me tumhe, bhikkhave, evam dhammaṁ desitam ājānātha. Etadeva, bhikkhave, bahutaram, yām vo iminā dīghena addhunā sandhāvataṁ saṁsarataṁ sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakan. Dīgharattam vo, bhikkhave, gunnam sataṁ gobhūtānam sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakan. Dīgharattam vo, bhikkhave, mahimśānam sataṁ mahimśabhbūtānam sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam...pe... dīgharattam vo, bhikkhave, urabbhānam sataṁ urabbhabhbūtānam...pe... ajānam sataṁ ajabhūtānam... migānam sataṁ migabhūtānam... kukkuṭānam sataṁ kukkuṭabhbūtānam... sūkarānam sataṁ sūkarabhbūtānam... dīgharattam vo, bhikkhave, corā gāmaghātāti gahetvā sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam. Dīgharattam vo, bhikkhave, corā pāripanthikāti gahetvā sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam. Dīgharattam vo, bhikkhave, corā pāradārikāti gahetvā sīsacchinnānam lohitam passannam paggharitam, na tveva catūsu mahāsamuddesu udakan. Tam kissa hetu? Anamataggoyām, bhikkhave, saṁsāro...pe... alām vimuccitun”ti.

“Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinandunti.(S.15.13./II,189.) Imasmīnca pana veyyākaraṇasmīm bhaññamāne tiṁsamattānam pāveyyakānam bhikkhūnam anupādāya āsavehi cittāni vimuccimśū”ti.

Tatiyam.

(S.15.14.) (4) Mātusuttam (難找出未嘗為)母

►《雜阿含937~8經》,《別譯雜阿含330~1經》,《增壹阿含51.1~2經》

137. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggojam, bhikkhave, saṁsāro...pe... na so, bhikkhave, satto sulabharūpo yo namātābhūtapubbo iminā dīghena addhunā. Tam kissa hetu? Anamataggojam, bhikkhave, saṁsāro...pe... alam vimuccitun”ti. Catuttham.

(S.15.15.) (5) Pitusuttam (難找出未嘗為)父

►《雜阿含945經》,《別譯雜阿含338經》

138. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggojam, bhikkhave, saṁsāro...pe... na so, bhikkhave, satto sulabharūpo yo napitābhūtapubbo...pe... alam vimuccitun”ti. Pañcamam.

(S.15.16.) (6) Bhātusuttam (難找出未嘗為)兄弟

►《雜阿含945經》,《別譯雜阿含338經》

139. Sāvatthiyam viharati...pe... “Na so, bhikkhave, satto sulabharūpo yo nabhātābhūtapubbo...pe... alam vimuccitun”ti. Chaṭṭham.

(S.15.17.) (7) Bhaginisuttam (難找出未嘗為)姊妹

►《雜阿含945經》,《別譯雜阿含338經》

140. Sāvatthiyam viharati...pe... “Na so, bhikkhave, satto sulabharūpo yo nabhaginibhūtapubbo...pe... alam vimuccitun”ti. Sattamam.

(S.15.18./II,190.)

(S.15.18.) (8) Puttasuttam (難找出未嘗為)子

►《雜阿含945經》,《別譯雜阿含338經》

141. Sāvatthiyam viharati...pe... “Na so, bhikkhave, satto sulabharūpo yo naputtabhūtapubbo...pe... alam vimuccitun”ti. Aṭṭhamam.

(S.15.19.) (9) Dhītusuttam (難找出未嘗為)女兒

►《雜阿含945經》,《別譯雜阿含338經》

142. Sāvatthiyam viharati...pe... “Anamataggojam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsaṁyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Na so, bhikkhave, satto sulabharūpo yo na dhītabhūtapubbo iminā dīghena addhunā. Tam kissa hetu? Anamataggojam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsaṁyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Evam dīgharattam vo, bhikkhave, dukkhaṁ paccanubhūtarūpibbarūp paccanubhūtarūp byasanām paccanubhūtarūp, kaṭasī vadḍhitā. Yāvañcidam, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alam virajjituṁ, alam vimuccitun”ti. Navamam.

(S.15.20.) (10) Vepullapabbatasuttam 毘富羅山(喻諸行是無常)

►《雜阿含956經》,《別譯雜阿含350經》,《增壹阿含50.10經》

143. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Giijhakūṭe pabbate. Tatra kho

Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Anamataggoyam, bhikkhave, samsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam taṇhāsamyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ. Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, imassa Vepullassa pabbatassa ‘Pācīnavamso’tveva samaññā udapādi. Tena kho pana, (S.15.20./II,191.) bhikkhave samayena manussānam ‘tivarā’tveva samaññā udapādi. Tivarānam, bhikkhave, manussānam cattārīsa vassasahassāni āyuppamāṇam ahosi. Tivarā, bhikkhave, manussā pācīnavamso pabbataṁ catūhena ārohanti, catūhena orohanti. Tena kho pana, bhikkhave samayena kakusandho Bhagavā araham sammāsambuddho loke uppanno hoti. Kakusandhassa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa vidhurasañjīvam nāma sāvakayugam ahosi aggam bhaddayugam. Passatha, bhikkhave, sā cevimassa pabbatassa samaññā antarahitā, te ca manussā kālaṅkatā, so ca Bhagavā parinibbuto. Evam aniccā, bhikkhave, saṅkhārā; evam addhuvā, bhikkhave, saṅkhārā; evam anassāsikā, bhikkhave, saṅkhārā. Yāvañcidam, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alam virajjitum, alam vimuccitum.

“Bhūtapubbaṁ bhikkhave, imassa Vepullassa pabbatassa ‘vañkako’tveva samaññā udapādi. Tena kho pana, bhikkhave, samayena manussānam ‘rohitassā’tveva samaññā udapādi. Rohitassānam, bhikkhave, manussānam tiṁsavassasahassāni āyuppamāṇam ahosi. Rohitassā, bhikkhave, manussā vañkakam pabbataṁ tihena ārohanti, tihena orohanti. Tena kho pana, bhikkhave, samayena konāgamano Bhagavā araham sammāsambuddho loke uppanno hoti. Konāgamanassa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa bhiyyosuttaram nāma sāvakayugam ahosi aggam bhaddayugam. Passatha, bhikkhave, sā cevimassa pabbatassa samaññā antarahitā, te ca manussā kālaṅkatā, so ca Bhagavā parinibbuto. (S.15.20./II,192.) Evam aniccā, bhikkhave, saṅkhārā...pe... alam vimuccitum.

“Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, imassa Vepullassa pabbatassa ‘supasso’tveva samaññā udapādi. Tena kho pana, bhikkhave, samayena manussānam ‘suppiyā’tveva samaññā udapādi. Suppiyānam, bhikkhave, manussānam vīsativassasahassāni āyuppamāṇam ahosi. Suppiyā, bhikkhave, manussā supassam pabbataṁ dvihena ārohanti, dvihena orohanti. Tena kho pana, bhikkhave, samayena Kassapo Bhagavā araham sammāsambuddho loke uppanno hoti. Kassapassa, bhikkhave, Bhagavato arahato sammāsambuddhassa tissabhāradvājam nāma sāvakayugam ahosi aggam bhaddayugam. Passatha, bhikkhave, sā cevimassa pabbatassa samaññā antarahitā, te ca manussā kālaṅkatā, so ca Bhagavā parinibbuto. Evam aniccā bhikkhave, saṅkhārā; evam addhuvā, bhikkhave, saṅkhārā...pe... alam vimuccitum.

“Etarahi kho pana, bhikkhave, imassa Vepullo pabbatassa ‘Vepullo’tveva samaññā udapādi. Etarahi kho pana, bhikkhave, imesam manussānam ‘Magadhakā’tveva samaññā udapādi. Magadhakānam, bhikkhave, manussānam appakam āyuppamāṇam parittam laukam; yo ciram jīvati so vassasataṁ appam vā bhiyyo. Magadhakā, bhikkhave, manussā Vepullam pabbataṁ muhuttena ārohanti muhuttena orohanti. Etarahi kho panāham, bhikkhave, araham sammāsambuddho loke uppanno. Mayham kho pana, bhikkhave, Sāriputtamoggallānam nāma sāvakayugam aggam bhaddayugam. Bhavissati, bhikkhave, so samayo yā ayañcevimassa (S.15.20./II,193.) pabbatassa samaññā antaradhbāyissati, ime ca manussā kālam karissanti, ahañca parinibbāyissāmi. Evam aniccā, bhikkhave, saṅkhārā; evam addhuvā, bhikkhave, saṅkhārā; evam anassāsikā,

bhikkhave, saṅkhārā. Yāvañcidam, bhikkhave, alameva sabbasaṅkhāresu nibbinditum, alam virajjituṁ, alam vimuccitun”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Pācīnavāmso tivarānam, rohitassāna vaṇkako;

Suppiyānam supassoti, Magadhānañca Vepullo.

“Anicca vata saṅkhārā, uppādavayadhammino;

Uppajjivā nirujjhanti, tesam vūpasamo sukho”ti. Dasamam.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Duggatam Sukhitañceva, Tīmsa Mātāpitena ca;

Bhātā Bhaginī Putto ca, Dhītā Vepullapabbataṁ.

~Anamataggasāriyuttarā samattarā~

[▲top 回目錄](#)

(S.16.1./II,194.)

(S.16.)(5) Kassapasāmyuttam 過葉相應(13 suttas)

(S.16.1.) 1. Santuṭṭhasuttam 滿足(於衣、鉢食、床座、藥等)

144. Sāvatthiyām viharati...pe... “Santuṭṭhāyām, bhikkhave, Kassapo itarītarena cīvarena, itarītaracīvarasantuṭṭhiyā ca vanṇavādī; na ca cīvarahetu anesanam appatirūpaṁ āpajjati; aladdhā ca cīvaram na paritassati; laddhā ca cīvaram agadhito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati”.

“Santuṭṭhāyām, bhikkhave, Kassapo itarītarena piṇḍapātena, itarītarapindapātasantuṭṭhiyā ca vanṇavādī; na ca piṇḍapātahetu anesanam appatirūpaṁ āpajjati; aladdhā ca piṇḍapātam na paritassati; laddhā ca piṇḍapātam agadhito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati.

“Santuṭṭhāyām, bhikkhave, Kassapo itarītarena senāsanena, itarītarasenāsanasantuṭṭhiyā ca vanṇavādī; na ca senāsanahetu anesanam appatirūpaṁ āpajjati; aladdhā ca senāsanam na paritassati; laddhā ca senāsanam agadhito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati.

“Santuṭṭhāyām, bhikkhave, Kassapo itarītarena gilānappaccayabhesajja-parikkhārena, itarītaragilānappaccayabhesajjaparikkhārasantuṭṭhiyā ca vanṇavādī; na ca gilānappaccayabhesajjaparikkhārahetu anesanam appatirūpaṁ āpajjati; aladdhā ca gilānappaccayabhesajjaparikkhāram na paritassati; laddhā ca gilānappaccaya-bhesajjaparikkhāram agadhito amucchito anajjhāpanno ādīnavadassāvī nissaranapañño paribhuñjati.

“Tasmātiha bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘santuṭṭhā bhavissāma itarītarena cīvarena, itarītaracīvarasantuṭṭhiyā ca (S.16.1./II,195.) vanṇavādino; na ca cīvarahetu anesanam appatirūpaṁ āpajjissāma; aladdhā ca cīvaram na ca paritassissāma; laddhā ca cīvaram agadhītā amucchītā anajjhāpannā ādīnavadassāvino nissaranapaññā

paribhuñjissāma””. (evam sabbaṁ kātabbam)

“Santuṭṭhā bhavissāma itarītarena piṇḍapātena...pe... santuṭṭhā bhavissāma itarītarena senāsanena...pe... santuṭṭhā bhavissāma itarītarena gilānappaccayabhesajjaparikkhārena, itarītaragilānappaccayabhesajjaparikkhārasantuṭṭhiyā ca vanṇavādino; na ca gilānappaccayabhesajjaparikkhārahetu anesanāṁ appatirūpaṁ āpajjissāma aladdhā ca gilānappaccayabhesajjaparikkhāram na paritassissāma; laddhā ca gilānappaccayabhesajjaparikkhāram agadhitā amucchitā anajjhāpannā ādīnavadassāvino nissaraṇapaññā paribhuñjissāmā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabbam. Kassapena vā hi vo, bhikkhave, ovadissāmi yo vā panassa Kassapasadiso, ovaditehi ca pana vo tathattāya paṭipajjitabban”ti. Pathamāṁ.

(S.16.2.) 2. Anottappīsuttam 無愧(轉生未生之惡不善法)

145. Evam me sutam--Ekam samayam āyasmā ca Mahākassapo āyasmā ca Sāriputto Bārāṇasiyarūpi viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahākassapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Mahākassapena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathāṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantāṁ nisīdi. Ekamantāṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantāṁ Mahākassaparūpi etadavoca--“Vuccati hidam, āvuso Kassapa, anātāpī anottappī abhabbo sambodhāya abhabbo nibbānāya abhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya; ātāpī ca kho (S.16.2./II,196.) ottappī bhabbo sambodhāya bhabbo nibbānāya bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya”ti.

“Kittāvatā nu kho, āvuso, anātāpī hoti anottappī abhabbo sambodhāya abhabbo nibbānāya abhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya; kittāvatā ca panāvuso, ātāpī hoti ottappī bhabbo sambodhāya bhabbo nibbānāya bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya”ti? “Idhāvuso, bhikkhu ‘Anuppannā me pāpakā akusalā dhammā uppajjamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ātappaṁ karoti, ‘Uppannā me pāpakā akusalā dhammā appahīyamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ātappaṁ karoti, ‘Anuppannā me kusalā dhammānuppajjamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ātappaṁ karoti, ‘Uppannā me kusalā dhammā nirujjhāmānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ātappaṁ karoti. Evam kho, āvuso, anātāpī hoti”.

“Kathañcāvuso, anottappī hoti? Idhāvuso, bhikkhu ‘Anuppannā me pāpakā akusalā dhammā uppajjamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ottappati, ‘Uppannā me pāpakā akusalā dhammā appahīyamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ottappati, ‘Anuppannā me kusalā dhammānuppajjamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ottappati, ‘Uppannā me kusalā dhammā nirujjhāmānā anatthāya saṁvatteyyun’ti na ottappati. (S.16.2./II,197.) Evam kho, āvuso, anottappī hoti. Evam kho, āvuso, anātāpī anottappī abhabbo sambodhāya abhabbo nibbānāya abhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya.

“Kathañcāvuso, ātāpī hoti? Idhāvuso, bhikkhu ‘Anuppannā me pāpakā akusalā dhammā uppajjamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti ātappaṁ karoti, ‘Uppannā me pāpakā akusalā dhammā appahīyamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti ātappaṁ karoti, anuppannā me kusalā dhammā...pe... ātappaṁ karoti. Evam kho, āvuso, ātāpī hoti.

“Kathañcāvuso, ottappī hoti? Idhāvuso, bhikkhu ‘Anuppannā me pāpakā akusalā dhammā uppajjamānā anatthāya saṁvatteyyun’ti ottappati, ‘Uppannā me pāpakā akusalā

dhammā appahīyamānā anatthāya samvatteyyun’ti ottappati, ‘Anuppannā me kusalā dhammā anuppajjamānā anatthāya samvatteyyun’ti ottappati, ‘Uppannā me kusalā dhammā nirujjhāmānā anatthāya samvatteyyun’ti ottappati. Evam kho, āvuso, ottappī hoti. Evam kho, āvuso, ātāpī ottappī bhabbo sambodhāya bhabbo nibbānāya bhabbo anuttarassa yogakkhemassa adhigamāyā”ti. Dutiyam.

(S.16.3.) 3. Candūpamasuttaṁ 月喻(比丘入俗家, 當如月喻, 整身調心而走近)

► 《雜阿含1136經》, 《別譯雜阿含111經》, 大正No.121 《佛說月喻經》

146. Sāvatthiyam viharati...pe... “Candūpamā, bhikkhave, kulāni upasaṅkamatha--(S.16.3./II,198.) apakasseva kāyam, apakassa cittam, niccanavakā kulesu appagabbhā. Seyyathāpi bhikkhave, puriso jarudapānam vā olokeyya pabbatavisamam vā nadīviduggam vā--apakasseva kāyam, apakassa cittam; evameva kho, bhikkhave, candūpamā kulāni upasaṅkamatha--apakasseva kāyam, apakassa cittam, niccanavakā kulesu appagabbhā”.

“Kassapo, bhikkhave, candūpamo kulāni upasaṅkamati--apakasseva kāyam, apakassa cittam, niccanavako kulesu appagabbho. Tam kim maññatha, bhikkhave, kathaṁrūpo bhikkhu arahati kulāni upasaṅkamitun”ti? “Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaraṇā. Sādhu vata, bhante, Bhagavantamyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti.

Atha kho Bhagavā ākāse pāṇim cālesi. “Seyyathāpi, bhikkhave, ayaṁ ākāse pāṇi na sajjati na gayhati na bajjhati; evameva kho, bhikkhave, yassa kassaci bhikkhuno kulāni upasaṅkamato kulesu cittam na sajjati na gayhati na bajjhati--‘Labhantu lābhakāmā, puññakāmā karontu puññānī’ti; yathāsakena lābhena attamano hoti sumano, evam paresam lābhena attamano hoti sumano; evarūpo kho, bhikkhave, bhikkhu arahati kulāni upasaṅkamitum.

“Kassapassa, bhikkhave, kulāni upasaṅkamato kulesu cittam na sajjati na gayhati na bajjhati--‘Labhantu lābhakāmā, puññakāmā karontu puññānī’ti; yathāsakena lābhena attamano hoti sumano; evarūpo kho, bhikkhave, bhikkhu arahati kulāni upasaṅkamitum.

(S.16.3./II,199.) “Tam kim maññatha, bhikkhave, kathaṁrūpassa bhikkhuno aparisuddhā dhammadesanā hoti, kathaṁrūpassa bhikkhuno parisuddhā dhammadesanā hotī”ti? “Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaraṇā. Sādhu vata, bhante, Bhagavantamyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti. “Tena hi, bhikkhave, sunātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmi”ti. “Evam, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu evamcitto paresam dhammarūpū deseti--‘Aho vata me dhammarūpū suṇeyyūm, sutvā ca pana dhammarūpū pasīdeyyūm, pasannā ca me pasannākāram kareyyun’ti; evarūpassa kho, bhikkhave, bhikkhuno aparisuddhā dhammadesanā hoti.

“Yo ca kho, bhikkhave, bhikkhu evamcitto paresam dhammarūpū deseti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sandīṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhīti. Aho, vata me dhammarūpū suṇeyyūm, sutvā ca pana dhammarūpū ājāneyyūm, ājānitvā ca pana tathattāya paṭipajjeyyūn’ti. Iti dhammasudhammatam paṭicca paresam dhammarūpū deseti, kāruññam paṭicca anuddayam paṭicca anukampam upādāya paresam dhammarūpū deseti. Evarūpassa kho, bhikkhave, bhikkhuno parisuddhā dhammadesanā hoti.

“Kassapo, bhikkhave, evamcitto paresam dhammam deseti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sandīthiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattarā veditabbo viññūhīti. Aho, (S.16.3./II,200.) vata me dhammam suṇeyyum, sutvā ca pana dhammam ājāneyyum, ājānitvā ca pana tathattāya paṭipajjeyyun’ti. Iti dhammasudhammadmatām paṭicca paresam dhammam deseti, kāruñnam paṭicca anuddayam paṭicca anukampam upādāya paresam dhammam deseti. Kassapena vā hi vo, bhikkhave, ovadissāmi yo vā panassa Kassapasadiso, ovaditehi ca pana vo tathattāya paṭipajjitatban”ti. Tatiyam.

(S.16.4.) 4. Kulūpakasuttam 入俗家(不思 : 唯對我施、勿不施等)

►《雜阿含1137經》，《別譯雜阿含112經》

147. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, kathamrūpo bhikkhu arahati kulūpako hotum, kathamrūpo bhikkhu na arahati kulūpako hotun”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā...pe... Bhagavā etadavoca--

“Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu evamcitto kulāni upasaṅkamati--‘Dentuyeva me, mā nādaṁsu; bahukaññeva me dentu, mā thokam; pañītaññeva me dentu, mā lūkham; sīghaññeva me dentu, mā dandham; sakkaccaññeva me dentu, mā asakkaccan’ti. Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evamcittassa kulāni upasaṅkamato na denti, tena bhikkhu sandīyati; so tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Thokam denti, no bahukam...pe... lūkham denti, no pañītam... dandham denti, no sīgham, tena bhikkhu sandīyati; so tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Asakkaccaṁ denti, no sakkaccaṁ; tena bhikkhu sandīyati; (S.16.4./II,201.) so tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Evarūpo kho, bhikkhave, bhikkhu na arahati kūlūpako hotum.

“Yo ca kho, bhikkhave, bhikkhu evamcitto kulāni upasaṅkamati--‘tām kutettha labbhā parakulesu--dentuyeva me, mā nādaṁsu; bahukaññeva me dentu, mā thokam; pañītaññeva me dentu, mā lūkham; dīghaññeva me dentu, mā dandham; sakkaccaññeva me dentu, mā asakkaccan’ti. Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evamcittassa kulāni upasaṅkamato na denti; tena bhikkhu na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Thokam denti, no bahukam; tena bhikkhu na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Lūkham denti, no pañītam; tena bhikkhu na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Dandham denti, no sīgham; tena bhikkhu na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Asakkaccaṁ denti, no sakkaccaṁ; tena bhikkhu na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Evarūpo kho, bhikkhave, bhikkhu arahati kulūpako hotum.

“Kassapo, bhikkhave, evamcitto kulāni upasaṅkamati--‘tām kutettha labbhā parakulesu--dentuyeva me, mā nādaṁsu; bahukaññeva me dentu, mā thokam; pañītaññeva me dentu, mā lūkham; sīghaññeva me dentu, mā dandham; sakkaccaññeva me dentu, mā asakkaccan’ti. Tassa ce, bhikkhave, Kassapassa evamcittassa kulāni upasaṅkamato na denti; tena Kassapo na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Thokam denti, no bahukam; tena Kassapo na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Lūkham denti no pañītarā; tena Kassapo na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Dandham denti, no sīgham; tena Kassapo na sandīyati; so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati. Asakkaccaṁ denti, no sakkaccaṁ; tena Kassapo na (S.16.4./II,202.) sandīyati so na tatonidānam dukkham domanassam paṭisamvedayati.

Kassapena vā hi vo, bhikkhave, ovadissāmi yo vā panassa Kassapasadiso. ovaditehi ca pana vo tathattāya paṭipajjitabban”ti. Catutthaṁ.

(S.16.5.) 5. Jīṇasuttam老(世尊說:迦葉老矣,可捨粗布糞掃衣等)

►《雜阿含 1141 經》,《別譯雜阿含 116 經》,《增壹阿含 12.5-6 經》,《增壹阿含 41.5 經》

148. Evarṁ me sutarṁ...pe... Rājagahe Vēluvane. Atha kho āyasmā Mahākassapo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam̄ kho āyasmantaṁ Mahākassapam̄ Bhagavā etadavoca--“Jīṇosi dāni tvaṁ, Kassapa, garukāni ca te imāni sāṇāni paṁsukūlāni nibbasanāni. Tasmātiha tvaṁ, Kassapa, gahapatāni ceva cīvarāni dhārehi, nimantanāni ca bhuñjāhi, mama ca santike viharāhī”ti.

“Aham̄ kho, bhante, dīgharattam̄ āraññiko ceva āraññikattassa ca vanṇavādī, piṇḍapātiko ceva piṇḍapātikattassa ca vanṇavādī, paṁsukūliko ceva paṁsukūlikattassa ca vanṇavādī, tecīvariko ceva tecīvarikattassa ca vanṇavādī, appiccho ceva appicchatāya ca vanṇavādī, santuttho ceva santutthiyā ca vanṇavādī, pavivitto ceva pavivekassa ca vanṇavādī, asaṁsaṭṭho ceva asaṁsaggassa ca vanṇavādī, āraddhavīriyo ceva vīriyārambhassa ca vanṇavādī”ti.

“Kim pana tvaṁ, Kassapa, atthavasam̄ sampassamāno dīgharattam̄ āraññiko ceva āraññikattassa ca vanṇavādī, piṇḍapātiko ceva...pe... paṁsukūliko ceva... tecīvariko ceva... appiccho ceva... santuttho ceva... pavivitto ceva... asaṁsaṭṭho ceva... āraddhavīriyo ceva vīriyārambhassa ca vanṇavādī”ti?

“Dve khvāham, bhante, atthavase sampassamāno dīgharattam̄ āraññiko ceva āraññikattassa ca vanṇavādī, (S.16.5./II,203.) piṇḍapātiko ceva...pe... paṁsukūliko ceva... tecīvariko ceva... appiccho ceva... santuttho ceva... pavivitto ceva... asaṁsaṭṭho ceva... āraddhavīriyo ceva vīriyārambhassa ca vanṇavādī. Attano ca ditthadhammasukhavīram̄ sampassamāno, pacchimañca janataṁ anukampamāno--‘Appeva nāma pacchimā janatā ditthānugatiṁ āpajjeyyum’. ‘Ye kira te ahesum Buddhañubuddhasāvakā te dīgharattam̄ āraññikā ceva ahesum āraññikattassa ca vanṇavādino...pe... piṇḍapātikā ceva ahesum...pe... paṁsukūlikā ceva ahesum... tecīvarikā ceva ahesum... appicchā ceva ahesum... santutthā ceva ahesum... pavivittā ceva ahesum... asaṁsaṭṭhā ceva ahesum... āraddhavīriyā ceva ahesum vīriyārambhassa ca vanṇavādino”ti. Te tathattāya paṭipajjissanti, tesam̄ tam̄ bhavissati dīgharattam̄ hitāya sukhāya.

“Ime khvāham, bhante, dve atthavase sampassamāno dīgharattam̄ āraññiko ceva āraññikattassa ca vanṇavādī, piṇḍapātiko ceva...pe... paṁsukūliko ceva... tecīvariko ceva... appiccho ceva... santuttho ceva... pavivitto ceva... asaṁsaṭṭho ceva... āraddhavīriyo ceva vīriyārambhassa ca vanṇavādī”ti.

“Sādhu sādhu, Kassapa. Bahujanahitāya kira tvaṁ, Kassapa, paṭipanno bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānam̄. Tasmātiha tvaṁ, Kassapa, sāṇāni ceva paṁsukūlāni dhārehi nibbasanāni, piṇḍāya ca carāhi, araññe ca viharāhī”ti. Pañcamam̄.

(S.16.6.) 6. Ovādasuttam(比丘難)教誡(1)

►《雜阿含1138經》,《別譯雜阿含113經》,《增壹阿含31.11經》

149. Rājagahe Vēluvane. Atha kho āyasmā Mahākassapo yena Bhagavā

tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Mahākassapam Bhagavā etadavoca--“Ovada, Kassapa, bhikkhū; karohi, Kassapa, bhikkhūnam dhammim katham. Aham vā, (S.16.6./II,204.) Kassapa bhikkhū ovadeyyam tvam vā; aham vā bhikkhūnam dhammim katham kareyyam tvam vā”ti.

“Dubbacā kho, bhante, etarahi bhikkhū, dovacassakaraṇehi dhammehi samannāgatā, akkhamā, appadakkhiṇaggāhino anusāsanam. Idhāham, bhante, addasam bhaṇḍañca nāma bhikkhum Ānandassa saddhivihārim abhijikañca nāma bhikkhum Anuruddhassa saddhivihārim aññamaññam sutena accāvadante--‘Ehi, bhikkhu, ko bahutaram bhāsissati, ko sundarataram bhāsissati, ko cirataram bhāsissatī’”ti.

Atha kho Bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi--“Ehi tvam, bhikkhu, mama vacanena bhaṇḍañca bhikkhum Ānandassa saddhivihārim abhijikañca bhikkhum Anuruddhassa saddhivihārim āmantehi--‘satthā āyasmante āmanteti’”ti. “Evam, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te bhikkhū etadavoca--“Satthā āyasmante āmanteti”ti.

“Evamāvuso”ti kho te bhikkhū tassa bhikkhuno paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdir̄msu. Ekamantam nisinne kho te bhikkhū Bhagavā etadavoca--“Saccam kira tumhe, bhikkhave, aññamaññam sutena accāvadatha--‘Ehi, bhikkhu, ko bahutaram bhāsissati, ko sundarataram bhāsissati, ko cirataram bhāsissatī’”ti? “Evam, bhante”. “Kiṁ nu kho me tumhe, bhikkhave, evam dhammam desitam ājānātha--‘Etha tumhe, bhikkhave, aññamaññam sutena accāvadatha--ehi, bhikkhu, ko bahutaram bhāsissati, ko sundarataram bhāsissati, ko cirataram bhāsissatī’”ti? (S.16.6./II,205.) “No hetam, bhante”. “No ce kira me tumhe, bhikkhave, evam dhammar̄m desitam ājānātha, atha kiṁ carahi tumhe, moghapurisā, kiṁ jānantā kiṁ passantā evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitā samānā aññamaññam sutena accāvadatha--‘Ehi, bhikkhu, ko bahutaram bhāsissati, ko sundarataram bhāsissati, ko cirataram bhāsissatī’”ti.

Atha kho te bhikkhū Bhagavato pādesu sirasā nipativā Bhagavantam etadavocum--“Accayo no, bhante, accagamā, yathābāle yathāmūlhe yathā-akusale, ye mayam evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitā samānā aññamaññam sutena accāvadimha--‘Ehi, bhikkhu, ko bahutaram bhāsissati ko sundarataram bhāsissati, ko cirataram bhāsissatī’”ti. Tesam no, bhante, Bhagavā accayam accayato paṭiggaṇhātu āyatiṁ saṁvarāyā”ti.

“Taggha tumhe, bhikkhave, accayo accagamā yathābāle yathāmūlhe yathā-akusale, ye tumhe evam svākkhāte dhammadvinaye pabbajitā samānā aññamaññam sutena accāvaditha--‘Ehi, bhikkhu, ko bahutaram bhāsissati, ko sundarataram bhāsissati, ko cirataram bhāsissatī’”ti. Yato ca kho tumhe, bhikkhave, accayam accayato disvā yathādhammar̄m paṭikarotha, tam vo mayam paṭiggaṇhāma. Vuddhi hesā, bhikkhave, ariyassa vinaye yo accayam accayato disvā yathādhammar̄m paṭikaroti āyatiñca saṁvaraṁ āpajjati”ti. Chatthaṁ.

(S.16.7.) 7. Dutiya-ovādasuttam (比丘難)教誡(2)

► 《雜阿含1139經》, 《別譯雜阿含114經》

150. Rājagahe viharati Veļuvane. Atha kho āyasmā Mahākassapo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Mahākassapam Bhagavā etadavoca--“Ovada, Kassapa, bhikkhū; karohi, Kassapa, bhikkhūnam dhammim katham.

Aham vā, (S.16.7./II,206.) Kassapa bhikkhū ovadeyyam tvam vā; aham vā bhikkhūnam dhammiṁ katham kareyyam tvam vā”ti.

“Dubbacā kho, bhante, etarahi bhikkhū, dovacassakaraṇehi dhammehi samannāgatā akkhamā appadakkhiṇaggāhino anusāsanīm. Yassa cassaci, bhante, saddhā natthi kusalesu dhammesu, hirī natthi kusalesu dhammesu, ottappam natthi kusalesu dhammesu, vīriyam natthi kusalesu dhammesu, paññā natthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi.

“Seyyathāpi, bhante, kālapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vanṇena, hāyati maṇḍalena, hāyati ābhāya, hāyati ārohapariṇāhena. Evameva kho, bhante, yassa cassaci saddhā natthi kusalesu dhammesu...pe... hirī natthi... ottappam natthi vīriyam natthi... paññā natthi... kusalesu dhammesu tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi.

“Assaddho purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Ahiriko purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Anottappī purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Kusīto purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Duppañño purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Kodhano purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Upanāhī purisapuggalo’ti, bhante, parihānametam; ‘Na santi bhikkhū ovādakā’ti, bhante, parihānametam.

“Yassa cassaci, bhante, saddhā atthi kusalesu dhammesu, hirī atthi kusalesu dhammesu, ottappam atthi kusalesu dhammesu, vīriyam atthi kusalesu dhammesu, paññā atthi kusalesu dhammesu, tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni.

“Seyyathāpi, bhante, junjhapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vadḍhateva vanṇena, vadḍhati (S.16.7./II,207.) maṇḍalena vadḍhati ābhāya, vadḍhati ārohapariṇāhena. Evameva kho, bhante, yassa cassaci saddhā atthi kusalesu dhammesu... hirī atthi...pe... ottappam atthi... vīriyam atthi... paññā atthi kusalesu dhammesu tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihāni.

“Saddho purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘Hirimā purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘Ottappī purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘Araddhavīriyo purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘Paññavā purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘Akkodhano purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘Anupanāhī purisapuggalo’ti, bhante, aparihānametam; ‘santi bhikkhū ovādakā’ti, bhante, aparihānametan’ti.

“Sādhu sādhu, Kassapa. Yassa cassaci, Kassapa, saddhā natthi kusalesu dhammesu...pe... hirī natthi... ottappam natthi... vīriyam natthi... paññā natthi kusalesu dhammesu tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi.

“Seyyathāpi, Kassapa, kālapakkhe candassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāyateva vanṇena...pe... hāyati ārohapariṇāhena. Evameva kho, Kassapa, yassa cassaci saddhā natthi kusalesu dhammesu...pe... hirī natthi... ottappam natthi... vīriyam natthi... paññā natthi kusalesu dhammesu tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, hāniyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi. ‘Assaddho purisapuggalo’ti, Kassapa, parihānametam ahiriko...pe... anottappī... kusīto... duppañño... kodhano... ‘Upanāhī purisapuggalo’ti, Kassapa, parihānametam; ‘Na santi bhikkhū ovādakā’ti, Kassapa, parihānametam.

“Yassa cassaci, Kassapa, saddhā atthi kusalesu dhammesu...pe... hirī atthi...

ottappam atthi... vīriyam atthi... paññā atthi kusalesu dhammesu tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pātiakañkhā kusalesu dhammesu, no parihāni.

“Seyyathāpi, Kassapa, juñhapakkhe candassa yā ratti vā (**S.16.7.II,208.**) divaso vā āgacchati, vadḍhatēva vanṇena, vadḍhati mañdalena, vadḍhati ābhāya, vadḍhati ārohapariñāhena. Evameva kho, Kassapa, yassa kassaci saddhā atthi kusalesu dhammesu hirī atthi... ottappam atthi... vīriyam atthi... paññā atthi kusalesu dhammesu tassa yā ratti vā divaso vā āgacchati, vuddhiyeva pātiakañkhā kusalesu dhammesu, no parihāni.

“Saddho purisapuggalo’ti, Kassapa, aparihānametam; hirimā...pe... ottappī... āraddhvīriyo... paññavā... akkodhano... ‘Anupanāhī purisapuggalo’ti, Kassapa, aparihānametam; ‘santi bhikkhū ovādakā’ti, Kassapa, aparihānametan”ti. Sattamam.

(S.16.8.) 8. Tatiya-ovādasuttam (比丘難)教誡(3)

► 《雜阿含1140經》, 《別譯雜阿含115經》

151. Rājagahe Kalandakanivāpe. Atha kho āyasmā Mahākassapo yena Bhagavā tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho āyasmantaṁ Mahākassapam Bhagavā etadavoca--“Ovada, Kassapa, bhikkhū; karohi, Kassapa, bhikkhūnaṁ dhammim kathaṁ. Ahaṁ vā, Kassapa, bhikkhūnaṁ ovadeyyam tvarīt vā; ahaṁ vā bhikkhūnaṁ dhammim kathaṁ kareyyam tvarīt vā”ti.

“Dubbacā kho, bhante, etarahi bhikkhū, dovacassakaraṇehi dhammehi samannāgatā, akkhamā, appadakkhiṇaggāhino anusāsanīn”ti. “Tathā hi pana, Kassapa, pubbe therā bhikkhū āraññikā ceva ahesum āraññikattassa ca vanṇavādino, piṇḍapātikā ceva ahesum piṇḍapātikattassa ca vanṇavādino pamsukūlikā ceva ahesum pamsukūlikattassa ca vanṇavādino, tecīvarikā ceva ahesum tecīvarikattassa ca vanṇavādino, appicchā ceva ahesum appicchatāya ca vanṇavādino, santuṭṭhā ceva ahesum santuṭṭhiyā ca vanṇavādino, pavivittā ceva ahesum pavivekassa ca vanṇavādino, asaṁsaṭṭhā ceva (**S.16.8.II,209.**) ahesum asaṁsaggassa ca vanṇavādino, āraddhvīriyā ceva ahesum vīriyārambhassa ca vanṇavādino.

“Tatra yo hoti bhikkhu āraññiko ceva āraññikattassa ca vanṇavādī, piṇḍapātiko ceva piṇḍapātikattassa ca vanṇavādī, pamsukūliko ceva pamsukūlikattassa ca vanṇavādī, tecīvariko ceva tecīvarikattassa ca vanṇavādī, appiccho ceva appicchatāya ca vanṇavādī, santuṭṭho ceva santuṭṭhiyā ca vanṇavādī, pavivitto ceva pavivekassa ca vanṇavādī, asaṁsaṭṭho ceva asaṁsaggassa ca vanṇavādī, āraddhvīriyo ceva vīriyārambhassa ca vanṇavādī, tam therā bhikkhū āsanena nimantenti--‘Ehi, bhikkhu, ko nāmāyam bhikkhu, bhaddako vatāyam bhikkhu, sikkhākāmo vatāyam bhikkhu; ehi, bhikkhu, idam āsanam nisidāhi’”ti.

“Tatra, Kassapa, navānam bhikkhūnaṁ evam hoti--‘Yo kira so hoti bhikkhu āraññiko ceva āraññikattassa ca vanṇavādī, piṇḍapātiko ceva...pe... pamsukūliko ceva... tecīvariko ceva... appiccho ceva... santuṭṭho ceva... pavivitto ceva... asaṁsaṭṭho ceva... āraddhvīriyo ceva vīriyārambhassa ca vanṇavādī, tam therā bhikkhū āsanena nimantenti--ehi, bhikkhu, ko nāmāyam bhikkhu, bhaddako vatāyam bhikkhu, sikkhākāmo vatāyam bhikkhu; ehi, bhikkhu, idam āsanam nisidāhi’”ti. Te tathattāya patipajjanti; tesam tam hoti dīgharattam hitāya sukhāya.

“Etarahi pana, Kassapa, therā bhikkhū na ceva āraññikā na ca āraññikattassa vanṇavādino, na ceva piṇḍapātikā na ca piṇḍapātikattassa vanṇavādino, na ceva pamsukūlikā na ca pamsukūlikattassa vanṇavādino, na ceva tecīvarikā na ca

tecīvarikattassa vaṇṇavādino, na ceva appicchā na ca appicchatāya vaṇṇavādino, na ceva santutṭhā na ca santutṭhiyā vaṇṇavādino, na ceva pavivittā na ca pavivekassa vaṇṇavādino, na ceva asaṁsaṭṭhā na ca asaṁsaggassa (S.16.8./II,210.) vaṇṇavādino na ceva āraddhavīriyā na ca vīriyārambhassa vaṇṇavādino.

“Tatra yo hoti bhikkhu ñāto yasassī lābhī cīvara-piñḍapāta-senāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārānam tam therā bhikkhū āsanena nimantenti--‘Ehi, bhikkhu, ko nāmāyam bhikkhu, bhaddako vatāyam bhikkhu, sabrahmacārikāmo vatāyam bhikkhu; ehi, bhikkhu, idam āsanam nisīdāhī’”ti.

“Tatra, Kassapa, navānam bhikkhūnam evam hoti--‘Yo kira so hoti bhikkhu ñāto yasassī lābhī cīvara-piñḍapāta-senāsana-gilānappaccayabhesajjaparikkhārānam tam therā bhikkhū āsanena nimantenti--ehi, bhikkhu, ko nāmāyam bhikkhu, bhaddako vatāyam bhikkhu, sabrahmacārikāmo vatāyam bhikkhu; ehi, bhikkhu, idam āsanam nisīdāhī’”ti. Te tathattāya paṭipajjanti. Tesam tam hoti dīgharattam ahitāya dukkhāya. Yañhi tam, Kassapa, sammā vadāmāno vadeyya--‘Upaddutā brahmācārī brahmācārūpaddavena abhipatthanā brahmācārī brahmācāri-abhipatthanenā’”ti, etarahi tam, Kassapa, sammā vadāmāno vadeyya--‘Upaddutā brahmācārī brahmācārūpaddavena abhipatthanā brahmācārī brahmācāri-abhipatthanenā’”ti. Atṭhamam.

(S.16.9.) 9. Jhānābhiññasuttam 定與勝智

► 《雜阿含1142經》，《別譯雜阿含117經》

152. Sāvatthiyam viharati...pe... “Aham, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharāmi. (S.16.9./II,211.) Kassapopi bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati”.

“Aham bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvarūpā vitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati vitakkavicārānam vūpasamā...pe... dutiyam jhānam upasampajja viharati.

“Aham, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharāmi sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisaṁvedemi, yam tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’”ti tatiyam jhānam upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisaṁvedeti, yam tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’”ti tatiyam jhānam upasampajja viharati.

“Aham, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhiṁ catuttham jhānam upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati sukhassa ca pahānā...pe... catuttham jhānam upasampajja viharati.

“Aham, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi sabbaso rūpasaññānam samatikkamā paṭighasaññānam atthaṅgamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Kassapopi bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati sabbaso rūpasaññānam samatikkamā...pe... ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati.

“Aham, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma anantarūpi viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Kassapopi bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma

anantam viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati.

"Aham, bhikkhave, yavadeva akañkhāmi sabbaso viññānañcāyatanaṁ samatikkamma 'Natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, yavadeva akañkhati...pe... ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati.

"Aham, bhikkhave, yavadeva akañkhāmi sabbaso ākiñcaññāyatanam samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, yavadeva akañkhati...pe... nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharati.

"Ahaṁ, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhāmi sabbaso nevasaññānasaññāyatanarūpaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave...pe... saññāvedayitanirodham upasampajja viharati.

"Aham bhikkhave, yāvadeva ākañkhami anekavihitam iddhividham paccanubhomi ekopi hutvā bahudhā homi, bahudhāpi hutvā eko homi; āvibhāvam, tirobhāvam, tirokutṭam, tiropākāram, tiropabbatam, asajjamāno gacchāmi, seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam karomi, seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāne gacchāmi, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi pallañkena kamāmi, seyyathāpi pakkhī sakuno; imepi candimasūriye evam̄mahiddhike evam̄mahānubhāve pāninā parimasāmi parimajjāmi; yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattemi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākañkhati anekavihitam iddhividham paccanubhoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti.

“Aham, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāmi dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇāmi, dibbe ca mānuse ca, ye dūre santike ca. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāti dibbāya sotadhātuyā...pe... dūre santike ca.

(S.16.9./II,213.) “Aham bhikkhave, yāvadeva ākañkhāmi parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānāmi--sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānāmi, vītarāgam vā cittam vītarāgam cittanti pajānāmi, sadosam vā cittam...pe... vītadosam vā cittam... samoham vā cittam... vītamoham vā cittam... samkhittam vā cittam... vikkhittam vā cittam... mahaggatam vā cittam... amahaggatam vā cittam... sa-uttaram vā cittam... anuttaram vā cittam... samāhitam vā cittam... asamāhitam vā cittam... vimuttam vā cittam... avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākañkhati parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānāti--sarāgam vā cittam sarāgam cittanti pajānāti...pe... avimuttam vā cittam avimuttam cittanti pajānāti.

"Aham, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāmi anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi, seyyathidam--Ekampi jātīm dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tiṁsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi, anekepi saṁvatṭakappe anekepi vivatṭakappe anekepi saṁvatṭavivatṭakappe--‘Amutrāsiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evamāvano evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisamvedī evamāyupariyanto so tato cuto amutra udapādiṁ; tatrāpasiṁ evaṁnāmo evaṁgotto evamāvano evamāhāro evaṁsukhadukkhappaṭisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno’ti. Iti sākāraṁ sa-uddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāti anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathidam--Ekampi jātīm...pe... iti sākāraṁ sa-uddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati.

"Aharñ, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāmi dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi (S.16.9./II,214.) cavamāne upapajjamāne hīne paññe suvanne dubbanne, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmij--'Ime vata, bhonto,

sattā kāyaduccaritenā samannāgatā vacīduccaritenā samannāgatā manoduccaritenā samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatiṁ vinipātam nirayam upapannā, ime vā pana, bhonto, sattā kāyasucaritenā samannāgatā vacīsucaritenā samannāgatā manusucaritenā samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedā param maraṇā sugatiṁ saggam lokam upapannā’ti. Iti dibbena cakkunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne hīne pañṭe suvanṇe dubbanṇe, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākaṅkhati dibbena cakkunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne...pe... yathākammūpage satte pajānāti.

“Ahaṁ, bhikkhave, āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatī’ti. Navamam.

(S.16.10.) 10. Upassayasuttam 止住處(某尼不喜大迦葉說法)

►《雜阿含1143經》，《別譯雜阿含118經》

153. Evaṁ me sutarṁ--Ekarṁ samayaṁ āyasmā Mahākassapo Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayaṁ (S.16.10./II,215.) nivāsetvā pattacīvaramādāya yenāyasmā Mahākassapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākassapam etadavoca--“Ayāma, bhante Kassapa, yena aññataro bhikkhunupassayo tenupasaṅkamissāmā”ti. “Gaccha tvam, āvuso Ānanda, bahukicco tvam bahukaraṇīyo”ti. Dutiyampi kho āyasmā Ānando āyasmantaṁ Mahākassapam etadavoca--“Ayāma, bhante Kassapa, yena aññataro bhikkhunupassayo tenupasaṅkamissāmā”ti. “Gaccha tvam, āvuso Ānanda, bahukicco tvam bahukaraṇīyo”ti. Tatiyampi kho āyasmā Ānando āyasmantaṁ Mahākassapam etadavoca--“Ayāma, bhante Kassapa, yena aññataro bhikkhunupassayo tenupasaṅkamissāmā”ti.

Atha kho āyasmā Mahākassapo pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya āyasmataṁ Ānandena pacchāsamaṇena yena aññataro bhikkhunupassayo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho sambahulā bhikkhuniyo yenāyasmā Mahākassapo tenupasaṅkamīmsu; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahākassapam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdim̄su. Ekamantaṁ nisinnā kho tā bhikkhuniyo āyasmā Mahākassapo dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahāṁsesi. Atha kho āyasmā Mahākassapo tā bhikkhuniyo dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahāṁsetvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi.

Atha kho thullatissā bhikkhunī anattamanavācaṁ nicchāresi--“Kim pana ayyo Mahākassapo, ayyassa Ānandassa Vedehamunino sammukhā dhammarām bhāsitabbam maññati? Seyyathāpi nāma sūcivāṇijako (S.16.10./II,216.) sūcikārassa santike sūcīm vikketabbam maññeyya; evameva ayyo Mahākassapo ayyassa Ānandassa vedehamunino sammukhā dhammarām bhāsitabbam maññatī’ti.

Assosi kho āyasmā Mahākassapo thullatissāya bhikkhuniyā imam vācam bhāsamānāya. Atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṁ Ānandam etadavoca--“Kim nu kho, āvuso Ānanda, aham sūcivāṇijako, tvam sūcikāro; udāhu aham sūcikāro, tvam sūcivāṇijako”ti? “Khamā bhante Kassapa, bālo mātugāmo”ti. “Āgamehi tvam, āvuso Ānanda, mā te saṅgo uttari upaparikkhi”.

“Tam kiṁ maññasi, āvuso Ānanda, api nu tvam Bhagavato sammukhā

bhikkhusaṅghe upanīto--‘Aham, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāmi vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharāmi. Ānandopi, bhikkhave, yāvadeva ākañkhati vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharatī’”ti? “No hetam, bhante”.

“Aham kho, āvuso, Bhagavato sammukhā bhikkhusaṅghe upanīto--‘Aham, bhikkhave, yāvadeva ākañkhāmi vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, yāvadeva ākañkhati vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi...pe... paṭhamam jhānam upasampajja viharatī’”ti...pe... (navannam anupubbavihārasamāpattīnaṁ pañcannañca abhiññānam evam vitthāro veditabbo.)

(S.16.10./II,217.) “Tam kim maññasi, āvuso Ānanda, api nu tvam Bhagavato sammukhā bhikkhusaṅghe upanīto--‘Aham, bhikkhave, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmi. Ānandopi, bhikkhave, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatī’”ti? “No hetam, bhante”.

“Aham kho, āvuso, Bhagavato sammukhā bhikkhusaṅghe upanīto--‘Aham, bhikkhave, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmi. Kassapopi, bhikkhave, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatī’”ti.

“Sattaratanaṁ vā, āvuso, nāgaṁ adḍhaṭṭhamaratanaṁ vā tālapattikāya chādetabbam maññeyya, yo me cha abhiññā chādetabbam maññeyyā””ti.

Cavittha ca pana thullatissā bhikkhunī brahmacariyamhāti. Dasamaṁ.

(S.16.11.) 11. Cīvarasuttam 衣(迦葉指責阿難與不護諸根年少比丘遊於南山)

► 《雜阿含1144經》，《別譯雜阿含119經》

154. Ekaṁ samayam āyasmā Mahākassapo Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā Ānando Dakkhiṇāgirismim cārikam carati mahatā bhikkhusaṅghena saddhim.

Tena kho pana samayena āyasmato Ānandassa tiṁsamattā saddhivihārino bhikkhū sikkharū paccakkhāya hīnāyāvattā bhavanti yebhuyyena kumārabhūtā. (S.16.11./II,218.) Atha kho āyasmā Ānando Dakkhiṇāgirismim yathābhīrantam cārikam caritvā yena Rājagahaṁ veļuvanam Kalandakanivāpo yenāyasmā Mahākassapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Mahākassapam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnaṁ kho āyasmantam Ānandam āyasmā Mahākassapo etadavoca--“Kati nu kho, āvuso Ānanda, atthavase paṭicca Bhagavatā kulesu tikabhojanam paññattan””ti?

“Tayo kho, bhante Kassapa, atthavase paṭicca Bhagavatā kulesu tikabhojanam paññattam--dummaṅkūnam puggalānam niggahāya pesalānam bhikkhūnam phāsuvihārāya, mā pāpicchā pakkharū nissāya saṅgham bhinneyurū, kulānuddayatāya ca. Ime kho, bhante Kassapa, tayo atthavase paṭicca Bhagavatā kulesu tikabhojanam paññattan””ti.

“Athā kiñcarahi tvam, āvuso Ānanda, imehi navehi bhikkhūhi indriyesu aguttadvārehi bhojane amattaññūhi jāgariyam ananuyuttehi saddhim cārikam carasi? Sassaghātaṁ maññe carasi, kulūpaghātaṁ maññe carasi. olujjati kho te, āvuso Ānanda,

parisā; palujjanti kho te, āvuso, navappāyā. Na vāyam kumārako mattamaññāsi”ti.

“Api me, bhante Kassapa, sirasmīm palitāni jātāni. Atha ca pana mayam ajjāpi āyasmato Mahākassapassa kumārakavādā na muccāmā”ti. (S.16.11./II,219.) “Tathā hi pana tvaṁ, āvuso Ānanda, imehi navehi bhikkhūhi indriyesu aguttadvārehi bhojane amattaññūhi jāgariyam ananuyuttehi saddhim cārikam carasi, sassaghātam maññe carasi, kulūpaghātam maññe carasi. olujjati kho te, āvuso Ānanda, parisā; palujjanti kho te, āvuso, navappāyā. Na vāyam kumārako mattamaññāsi”ti.

Assosi kho Thullānanda bhikkhunī--“Ayyena kira Mahākassapena ayyo Ānando vedehamuni kumārakavādena apasādito”ti.

Atha kho Thullānanda bhikkhunī anattamanā anattamanavācam nicchāresi--“Kim pana ayyo Mahākassapo aññatitthiyapubbo samāno ayyam Ānandam vedehamunim kumārakavādena apasādetabbam maññatī”ti! Assosi kho āyasmā Mahākassapo Thullānandaya bhikkhuniyā imam vācam bhāsamānāya.

Atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantam Ānandam etadavoca--“Tagghāvuso Ānanda, Thullānandaya bhikkhuniyā sahasā appatisaṅkhā vācā bhāsītā. Yatvāham, āvuso, kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajito, nābhijānāmi aññarām Satthāraṇi uddisitā, aññatra tena Bhagavatā arahatā sammāsambuddhena. Pubbe me, āvuso, agārikabhūtassa sato etadahosi--‘sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajā. Nayidam sukaram agāram ajjhāvasatā ekantaparipuṇṇam ekantaparisuddham saṅkhalikhitaṁ brahma-cariyam caritum. Yamnūnāham kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajeyyan’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena (S.16.11./II,220.) paṭapilotikānam saṅghātīm kāretvā ye loke arahanto te uddissa kesamassum ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā agārasmā anagāriyam pabbajim.

So evam pabbajito samāno addhānamaggappaṭipanno addasam Bhagavantam antarā ca Rājagaham antarā ca nālāndam bahuputte cetiye nisinnam. Disvāna me etadahosi--‘satthārañca vatthām passeyyam, Bhagavantameva passeyyam; Sugatañca vatthām passeyyam, Bhagavantameva passeyyam; sammāsambuddhañca vatthām passeyyam; Bhagavantameva passeyyan’ti. So khvāham, āvuso, tattheva Bhagavato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavantam etadavocam--‘Satthā me, bhante, Bhagavā, sāvakohamasmi; Satthā me, bhante, Bhagavā, sāvakohamasmi’ti Evarū vutte marū, āvuso, Bhagavā etadavoca--‘Yo kho, Kassapa, evam sabbacetasa samannāgatam sāvakam ajānaññeva vadeyya jānāmīti, apassaññeva vadeyya passāmīti, muddhāpi tassa vipateyya. Aham kho pana, Kassapa, jānaññeva vadāmi jānāmīti, passaññeva vadāmi passāmī’ti.

Tasmātiha te, Kassapa, evam sikkhitabbam--‘Tibbarū me hirottappam paccupaṭṭhitam bhavissati theresu navesu majjhimesū’ti. Evañhi te, Kassapa, sikkhitabbam.

Tasmātiha te, Kassapa, evam sikkhitabbam--‘Yam kiñci dhammarū sunissāmi kusalūpasāmhitam sabbam tam aṭṭhim katvā manasi karitvā sabbacetasa samannāharitvā ohitasoto dhammarū sunissāmī’ti. Evañhi te, Kassapa, sikkhitabbam.

Tasmātiha te, Kassapa, evam sikkhitabbam--‘Sātasahagatā ca me kāyagatāsati na vijahissatī’ti. Evañhi te, Kassapa, sikkhitabbanti.

“Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iminā ovādena ovaditvā uṭṭhāyasanā pakkāmi. (S.16.11./II,221.) Sattāhameva khvāham, āvuso, saraṇo ratṭhapiṇḍam bhuñjim”. Aṭṭhamiyā aññā udapādi.

“Atha kho, āvuso, Bhagavā maggā okkamma yena aññatarām rukkhamūlam

tenupasaṅkami. Atha khvāham, āvuso, paṭapilotikānam saṅghāṭim catugguṇam paññapetvā Bhagavantarī etadavocām--‘Idha, bhante, Bhagavā nisīdatu, yam mamassa dīgharattam hitaya sukhāyā’ti. Nisīdi kho, āvuso, Bhagavā paññatte āsane. Nisajja kho marī, āvuso, Bhagavā etadavoca--‘Mudukā kho tyāyam, Kassapa, paṭapilotikānam saṅghāṭi’ti. ‘Paṭiggaṇhātu me, bhante, Bhagavā paṭapilotikānam saṅghāṭim anukampam upādāyā’ti. ‘Dhāressasi pana me tvam, Kassapa, sāṇāni paṁsukūlāni nibbasanānī’ti. ‘Dhāressāmaham, bhante, Bhagavato sāṇāni paṁsukūlāni nibbasanānī’ti. “So khvāham, āvuso, paṭapilotikānam saṅghāṭim Bhagavato pādāsim. Aham pana Bhagavato sāṇāni paṁsukūlāni nibbasanāni paṭipajjim”.

“Yañhi tam, āvuso, sammā vadāmāno vadeyya--‘Bhagavato putto oraso mukhato jāto dhammadajo dhammanimmito dhammadāyādo, paṭiggahitāni sāṇāni paṁsukūlāni nibbasanānī’ti, mamañ tam sammā vadāmāno vadeyya--‘Bhagavato putto oraso mukhato jāto dhammadajo dhammanimmito dhammadāyādo, paṭiggahitāni sāṇāni paṁsukūlāni nibbasanānī’”ti.

“Aham kho, āvuso, yāvadeva ākañkhāmi vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram (**S.16.11./II,222.**) vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharāmi. Aham kho, āvuso, yāvade ākañkhāmi...pe... (navannam anupubbavihārasamāpattinam pañcannañca abhiññānam evam vitthāro veditabbo)

“Aham kho, āvuso, āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmi; sattaratanañ vā, āvuso, nāgam adhātthamaratanam vā tālapattikāya chādetabbam maññeyya, yo me cha abhiññā chādetabbam maññeyyā”ti.

Cavittha ca pana Thullānanda bhikkhunī brahmacariyamhāti. Ekādasamam.

(S.16.12.) 12. Parammaraṇasuttam(如來)死後(存在不存在)

►《雜阿含905經》，《別譯雜阿含120經》

155. Ekarī samayañ āyasmā ca Mahākassapo āyasmā ca Sāriputto Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayañ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahākassapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Mahākassapena saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākassapam etadavoca--‘Kim nu kho, āvuso Kassapa, hoti Tathāgato param maraṇā’ti? ‘Abyākatarī kho etam, āvuso, Bhagavatā--‘Hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kim panāvuso, na hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Evampi kho, āvuso, abyākatañ Bhagavatā--‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. (**S.16.12./II,223.**) “Kim nu kho, āvuso, hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Abyākatañ kho etam, āvuso, Bhagavatā--‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kim panāvuso, neva hoti, na na hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Evampi kho, āvuso, abyākatañ Bhagavatā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kasmā cetam, āvuso abyākatañ Bhagavatā”ti? “Na hetam, āvuso, atthasamhitam nādibrahmacariyakam na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya sarinvattati. Tasmā tam abyākatarī Bhagavatā”ti.

“Atha kiñcarahāvuso, byākatañ Bhagavatā”ti? “Idam ‘Dukkhan’ti kho āvuso, byākatañ Bhagavatā; ayam ‘Dukkhasamudayo’ti byākatañ Bhagavatā; ayam ‘Dukkhanirodho’ti byākatañ Bhagavatā; ayam ‘Dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti byākatañ Bhagavatā”ti. “Kasmā cetam, āvuso, byākatañ Bhagavatā”ti? “Etañhi, āvuso,

athasamhitam etam ādibrahmacariyakam etam nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati. Tasmā tam byākataṁ Bhagavatā”ti. Dvādasamam.

(S.16.13.) 13. Saddhammappatirūpakaṁ 像法(之生, 則正法之滅)

►《雜阿含906經》，《別譯雜阿含121經》

156. Evam me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Mahākassapo yena Bhagavā tenupasaṅkamī; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. (S.16.13./II,224.) Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Mahākassapo Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu ko paccayo, yena pubbe appatarāni ceva sikkhāpadāni ahesum bahutarā ca bhikkhū aññāya sañṭhahimsu? Ko pana, bhante, hetu ko paccayo, yenetarahi bahutarāni ceva sikkhāpadāni appatarā ca bhikkhū aññāya sañṭhahanti”ti? “Evañcetam, Kassapa, hoti sattesu hāyamānesu saddhamme antaradhāyamāne, bahutarāni ceva sikkhāpadāni honti appatarā ca bhikkhū aññāya sañṭhahanti. Na tāva, Kassapa, saddhammassa antaradhānam hoti yāva na saddhammappatirūpakaṁ loke uppajjati. Yato ca kho, Kassapa, saddhammappatirūpakaṁ loke uppajjati, atha saddhammassa antaradhānam hoti”.

“Seyyathāpi, Kassapa, na tāva jātarūpassa antaradhānam hoti yāva na jātarūpappatirūpakaṁ loke uppajjati. Yato ca kho, Kassapa, jātarūpappatirūpakaṁ loke uppajjati, atha jātarūpassa antaradhānam hoti. Evameva kho, Kassapa, na tāva saddhammassa antaradhānam hoti yāva na saddhammappatirūpakaṁ loke uppajjati. Yato ca kho, Kassapa, saddhammappatirūpakaṁ loke uppajjati, atha saddhammassa antaradhānam hoti.

“Na kho, Kassapa, pathavīdhātu saddhammam antaradhāpeti, na āpodhātu saddhammarām antaradhāpeti, na tejodhātu saddhammarām antaradhāpeti, na vāyodhātu saddhammarām antaradhāpeti; Atha kho idheva te uppajjanti moghapurisā ye imam saddhammarām antaradhāpeti. Seyyathāpi, Kassapa, nāvā ādikeneva opilavati; na kho, Kassapa, evam saddhammassa antaradhānam hoti.

“Pañca khome, Kassapa, okkamaniyā dhammā saddhammassa sammosāya antaradhānāya saṁvattanti. Katame pañca? Idha, Kassapa, bhikkhū bhikkhuniyo upāsakā upāsikāyo Satthari agāravā viharanti appatissā, dhamme agāravā viharanti appatissā, saṅghe agāravā viharanti appatissā, (S.16.13./II,225.) sikkhāya agāravā viharanti appatissā, samādhismim agāravā viharanti appatissā--ime kho, Kassapa, pañca okkamaniyā dhammā saddhammassa sammosāya antaradhānāya saṁvattanti.

“Pañca khome, Kassapa, dhammā saddhammassa ṭhitiyā asammosāya anantaradhānāya saṁvattanti. Katame pañca? Idha, Kassapa, bhikkhū bhikkhuniyo upāsakā upāsikāyo Satthari sagāravā viharanti sappatissā, dhamme sagāravā viharanti sappatissā, saṅghe sagāravā viharanti sappatissā, sikkhāya sagāravā viharanti sappatissā, samādhismim sagāravā viharanti sappatissā--ime kho, Kassapa, pañca dhammā saddhammassa ṭhitiyā asammosāya anantaradhānāya saṁvattanti”ti. Terasamam.

~ Kassapasamyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Santuṭṭhañca Anottappī, Candūpamarā Kulūpakaṁ;

Jin̄nam tayo ca Ovādā, Jhānābhīññā Upassayaṁ.
Cīvaraṁ Parañmarañam, Saddhammappatirūpakanṭi.

[▲ top](#) [回目錄](#)

(S.17.)(6)Lābhasakkārasamyuttam利得與供養相應(13suttas)

1. Pañhamavaggo 誠品

(S.17.1.) (1) Dārunasuttaṁ可怖(利養.名譽,為達無上安穩之障礙)

157. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapindikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. (S.17.1./II,226.) Bhagavā etadavoca--“Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko kaṭuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Tasmātiha, bhikkhave, evaṁ sikkhitabbarū--‘Uppannam lābhasakkārasilokam pajahissāma, na ca no uppanno lābhasakkārasiloko cittam pariyādāya ṭhassatī’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Pañhamam.

(S.17.2.) (2) Bañisuttam (利得.供養.名譽,如)鉤針

158. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko kaṭuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Seyyathāpi, bhikkhave, bāñisiko āmisagatam bañisam gambhīre udakarahade pakkhipeyya. Tamenam aññataro āmisacakkhu maccho gileyya. Evañhi so, bhikkhave, maccho gilabaliso bāñisikassa anayam āpanno byasanam āpanno yathākāmakarañīyo bāñisikassa”.

“Bāñisikoti kho, bhikkhave, mārassetam pāpimato adhivacanam. Balisanti kho, bhikkhave lābhasakkārasilokassetam adhivacanam. Yo hi koci bhikkhave, bhikkhu uppannam lābhasakkārasilokam assādeti nikāmeti, ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu gilabaliso mārassa anayam āpanno byasanam āpanno yathākāmakarañīyo pāpimato. Evam dāruṇo kho, bhikkhave lābhasakkārasiloko kaṭuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Tasmātiha, bhikkhave, evaṁ sikkhitabbarū--‘Uppannam lābhasakkārasilokam pajahissāma, na ca no uppanno lābhasakkārasiloko cittam pariyādāya ṭhassatī’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dutiyam.

(S.17.3.) (3) Kummasuttam(利得等,如遠離沼澤他去而被補之)龜

159. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.17.3./II,227.) “Dāruṇo bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, aññatarasmiṁ udakarahade mahākummakulaṁ ciranivāsi ahosi. Atha kho, bhikkhave, aññataro kummo aññataram kummaṁ etadavoca--‘Mā kho tvam, tāta kumma, etam padesaṁ agamāsī’ti. Agamāsi kho, bhikkhave, so kummo tam padesaṁ. Tamenam luddo papatāya vijjhi. Atha kho, bhikkhave, so kummo yena so kummo tenupasañkami. Addasā kho, bhikkhave, so kummo tam kummaṁ dūratova āgacchantam. Disvāna tam kummaṁ etadavoca--‘Kacci

tvam, tāta kumma, na tam padesam agamāsi’ti? ‘Agamāsim khvāham, tāta kumma, tam padesan’ti. ‘Kacci panāsi, tāta kumma, akkhato anupahato’ti? ‘Akkhato khomhi, tāta kumma, anupahato, atthi ca me idam suttakam piṭhitō piṭhitō anubandhan’ti. ‘Taghasi, tāta kumma, khato, tagha upahato. Etena hi te, tāta kumma, suttakena pitaro ca pitāmahā ca anayaṁ āpannā byasanaṁ āpannā. gaccha dāni tvam, tāta kumma, na dāni tvam amhākan”’ti.

“Luddoti kho, bhikkhave, mārassetarā pāpimato adhivacanām. Papatāti kho, bhikkhave, lābhasakkārasilokassetarā adhivacanām. Suttakanti kho, bhikkhave, nandirāgassetarā adhivacanām. Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu uppannaṁ lābhasakkārasilokam assādeti nikāmeti--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu giddho papatāya anayaṁ āpanno byasanaṁ āpanno yathākāmakaranīyo pāpimato. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... (S.17.3./II,228.) evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”’ti. Tatiyam.

(S.17.4.) (4) Dīghalomikasuttam(利得等,如)長毛(之牡山羊,走入有刺叢)

160. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko ...pe... adhigamāya. Seyyathāpi, bhikkhave, dīghalomikā elakā kanṭakagahanām paviseyya. Sā tatra tatra sajjeyya, tatra tatra gayheyya, tatra tatra bajjheyya, tatra tatra anayabyasanām āpajjeyya. ‘Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bhikkhu lābhasakkārasilokena abhibhūto pariyādiṇṇacitto pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya gāmam vā nigamam vā piṇḍāya pavisati. So tatra tatra sajjati, tatra tatra gayhati, tatra tatra bajjhati, tatra tatra anayabyasanām āpajjati. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”’ti. Catuttham.

(S.17.5.) (5) Mīlhakasuttam(利得等,如)糞蟲(在糞堆中)

► 《雜阿含1263經》

161. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Seyyathāpi, bhikkhave, mīlhakā gūthādī gūthapūrā puṇṇā gūthassa. Purato cassa mahāgūthapuṇjo. Sā tena aññā mīlhakā atimaññeeyya--‘Ahamhi gūthādī gūthapūrā puṇṇā gūthassa, purato ca myāyam mahāgūthapuṇjo’ti. (S.17.5./II,229.) Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bhikkhu lābhasakkārasilokena abhibhūto pariyādiṇṇacitto pubbaṇhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya gāmam vā nigamam vā piṇḍāya pavisati. So tattha bhuttāvī ca hoti yāvadattho, nimantito ca svātanāya, piṇḍapāto cassa pūro. So ārāmaṁ gantvā bhikkhuganassa majjhe vikatthati--‘Bhuttāvī camhi yāvadattho, nimantito camhi svātanāya, piṇḍapāto ca myāyam pūro, lābhī camhi cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānappaccaya-bhesajjaparikkhārānam, ime panaññe bhikkhū appapuññā appesakkhā na lābhino cīvara-piṇḍapātasenāsana-gilānappaccaya-bhesajja-parikkhārānan’ti. So tena lābhasakkārasilokena abhibhūto pariyādiṇṇacitto aññe pesale bhikkhū atimaññati. Tañhi tassa, bhikkhave moghapurisassa hoti dīgharattam ahitāya dukkhāya. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo bhikkhave, sikkhitabban”’ti. Pañcamam.

(S.17.6.) (6) Asanisuttam(利得等,如)雷電

162. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Kām, bhikkhave, asanivicakkām āgacchatu, sekham appattamānasam lābhasakkārasiloko anupāpuṇātu”.

“Asanivicakkanti kho, bhikkhave, lābhasakkārasilokassetam adhivacanam. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Chattham.

(S.17.7.) (7) Diddhasuttam(利得等,如塗毒(之刺))

163. Sāvatthiyām viharati...pe... (S.17.7./II,230.) “Dāruṇo bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Kām, bhikkhave, diddhagatena visallena sallena vijjhatu, sekham appattamānasam lābhasakkārasiloko anupāpuṇātu”.

“Sallanti kho, bhikkhave, lābhasakkārasilokassetam adhivacanam. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Sattamam.

(S.17.8.) (8) Siṅgālasuttam(敗於利得等,如為疥瘡所惱之老)豺

►《雜阿含1264經》, S.20.11-12.

164. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Assuttha no tumhe, bhikkhave, rattiya paccūsasamayaṁ jarasiṅgālassa vassamānassā”ti? “Evam, bhante”. “Eso kho, bhikkhave, jarasiṅgālo ukkaṇḍakena nāma rogajātena phuṭho neva bilagato ramati, na rukkhamūlagato ramati, na ajjhokāsagato ramati; yena yena gacchati, yattha yattha tiṭṭhati, yattha yattha nisīdati, yattha yattha nipajjati; tattha tattha anayabyasanam āpajjati. Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bhikkhu lābhasakkārasilokena abhibhūto pariyādiṇṇacitto neva suññāgāragato ramati, na rukkhamūlagato ramati, na ajjhokāsagato ramati; yena yena gacchati, yattha yattha tiṭṭhati, yattha yattha nisīdati, yattha yattha nipajjati; tattha tattha anayabyasanam āpajjati. (S.17.8./II,231.) Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Atthamam.

(S.17.9.) (9) Verambhasuttam(敗於利得等,如毘嵐風(撕裂高空之鳥))

165. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Upari, bhikkhave, ākāse Verambhā nāma vātā vāyanti. Tattha yo pakkhī gacchati tamenam Verambhā vātā khipanti. Tassa Verambhavātakkhittassa aññeneva pādā gacchanti, aññena pakkhā gacchanti, aññena sīsam gacchati, aññena kāyo gacchati. Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bhikkhu lābhasakkārasilokena abhibhūto pariyādiṇṇacitto pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya gāmam vā nigamam vā piṇḍāya pavisati arakkhiteneva kāyena arakkhitāya vācāya arakkhitena cittena, anupatṭhitāya satiyā, asaṁvutehi indriyehi. So tattha passati mātugāmam dunnivattham vā duppārutanam vā. Tassa mātugāmam disvā dunnivattham vā duppārutanam vā rāgo cittam anuddhamseti. So rāgānuddhamsetena cittena sikkham paccakkhāya hīnāyāvattati. Tassa aññe cīvaraṁ haranti, aññe pattaṁ haranti, aññe nisīdanam haranti, aññe sūcigharam haranti, Verambhavātakkhittasseva sakuṇassa. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave,

sikkhitabban”ti. Navamam.

(S.17.10.) (10) Sagāthakasuttam偈頌經(敗於被極度或不被極度恭敬所制服)

166. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Idhāham, bhikkhave, ekaccarām puggalam passāmi (S.17.10./II,232) sakkārena abhibhūtam pariyādiṇṇacittam, kāyassa bhedā param marañā apāyām duggatim vinipātarām nirayaṁ upapannarām. Idha panāham, bhikkhave ekaccarām puggalam passāmi asakkārena abhibhūtam pariyādiṇṇacittam, kāyassa bhedā param marañā apāyām duggatim vinipātarām nirayaṁ upapannarām. Idha panāham, bhikkhave, ekaccarām puggalam passāmi sakkarena ca asakkārena ca tadubhayena abhibhūtam pariyādiṇṇacittam, kāyassa bhedā param marañā apāyām duggatim vinipātarām nirayaṁ upapannarām. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Yassa sakkariyamānassa, asakkārena cūbhayaṁ;

Samādhi na vikampati, appamāṇavihārino.

“Tām jhāyinam sātatkam, sukhumām diṭṭhivipassakam;

Upādānakkhayārāmaṁ, āhu sappuriso itī”ti. Dasamaṁ.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Dāruṇo Baṭisām Kummarām, Dīghalomi ca Mīlhakam;
Asani Diddham Siṅgālam, Verambhena Sagāthakanti.

(S.17.11./II,233.)

2.Dutiyavaggo 誠鉢品

(S.17.11.) (1) Suvaṇṇapāṭisuttam鉢(1)

167. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... adhigamāya. Idhāham, bhikkhave, ekaccarām puggalam evaṁ cetā ceto paricca pajānāmi--‘Na cāyamāyasmā suvaṇṇapātiyāpi rūpiyacuṇṇapariपūराया hetu sampajānamusā bhāseyyā’ti. Tamenām passāmi aparena samayena lābhasakkārasilokena abhibhūtam pariyādiṇṇacittam sampajānamusā bhāsantaṁ. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Paṭhamam.

(S.17.12.) (2) Rūpiyapāṭisuttam 鉢(2)

168. Sāvatthiyām viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... idhāham, bhikkhave, ekaccarām puggalam evaṁ cetā ceto paricca pajānāmi--‘Na cāyamāyasmā rūpiyapātiyāpi suvaṇṇacuṇṇapariपूराया hetu sampajānamusā bhāseyyā’ti. Tamenām passāmi aparena samayena lābhasakkārasilokena abhibhūtam pariyādiṇṇacittam sampajānamusā bhāsantaṁ. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave,

lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dutiyam.

(S.17.13-20.) (3- 10) Suvaññanikkhasuttādi-aṭṭhakam 金環～地方之美人

169. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.17.13-20./II,234.) “Idhāham bhikkhave, ekaccaṁ puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmī--‘Na cāyamāyasmā suvaññanikkhasatassāpi hetu...pe... suvaññanikkhasatassāpi hetu... siṅgīnikkhassāpi hetu... siṅgīnikkhassāpi hetu... pathavyāpi jātarūparipūrāya hetu... āmisakiñcikkhahetupi... jīvitahetupi... janapadakalyāñiyāpi hetu sampajānamusā bhāseyyā’ti. Tamenam passāmi aparena samayena lābhasakkārasilokena abhibhūtam pariyādiṇṇacittam sampajānamusā bhāsantaṁ. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dasamam.

Dutyo vaggo.

Tassuddānam--

Dve pāti dve Suvaññā ca, Siṅgīhi apare duve;
Pathavī Kiñcikkhajīvitam, Janapadakalyāñiyā dasāti.

3. Tatiyavaggo 度量品

(S.17.21.) (1) Mātugāmasuttam 女

170. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... (S.17.21./II,235.) na tassa, bhikkhave, mātugāmo eko ekassa cittam pariyādāya titthati yassa lābhasakkārasiloko cittam pariyādāya titthati. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Paṭhamam.

(S.17.22.) (2) Kalyāñisuttam 美人

171. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... na tassa, bhikkhave, janapadakalyāñī ekā ekassa cittam pariyādāya titthati yassa lābhasakkārasiloko cittam pariyādāya titthati. Evaṁ dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dutiyam.

(S.17.23.) (3) Ekaputtakasuttam 一子

►cf. 《增壹阿含 9.1 經》

172. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... saddhā, bhikkhave, upāsikā ekaputtakam piyam manāpam evam sammā āyācamānā āyāceyya--‘tādiso, tāta, bhavāhi yādiso citto ca gahapati hatthako ca Ālavako’ti. Esā, bhikkhave tulā etam pamāṇam mama sāvakānam upāsakānam, yadidam citto ca gahapati hatthako ca Ālavako. Sace kho tvarī, tāta, agārasmā anagāriyam pabbajasi; tādiso, tāta, bhavāhi yādisā Sāriputtamoggallānāti. Esā, bhikkhave, tulā etam pamāṇam mama sāvakānam bhikkhūnam, yadidam

Sāriputtamoggalānā Mā ca kho tvam, tāta, sekham appattamānasam lābhasakkārasiloko anupāpuṇātūti. Tañce, bhikkhave, (S.17.23./II,236.) bhikkhum sekham appattamānasam lābhasakkārasiloko anupāpuṇāti, so tassa hoti antarāyāya. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Tatiyam.

(S.17.24.) (4) Ekadhītusuttam 一女兒

►cf. 《增壹阿含 9.2 經》

173. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... saddhā bhikkhave upāsikā ekaṁ dhītarām piyam manāpaṁ evam sammā āyācamānā āyāceyya--‘tādisā, ayye, bhavāhi yādisā khujuttarā ca upāsikā velukaṇḍakiyā ca nandamātā’ti. Esā, bhikkhave, tulā etam pamānaṁ mama sāvikānam upāsikānam, yadidam khujuttarā ca upāsikā velukaṇḍakiyā ca nandamātā. Sace kho tvam, ayye, agārasmā anagāriyam pabbajasi; tādisā, ayye, bhavāhi yādisā khemā ca bhikkhunī uppalavanṇā cāti. Esā, bhikkhave, tulā etam pamānaṁ mama sāvikānam bhikkhunīnam, yadidam khemā ca bhikkhunī uppalavanṇā ca. Mā ca kho tvam, ayye, sekham appattamānasam lābhasakkārasiloko anupāpuṇātūti. Tam ce, bhikkhave, bhikkhuniṁ sekham appattamānasam lābhasakkārasiloko anupāpuṇāti, so tassā hoti antarāyāya. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Catuttham.

(S.17.25.) (5) Samanabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(1)

174. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.17.25./II,237.) “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā lābhasakkārasilokassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti, na me te, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu vā samañasammata brāhmañesu vā brāhmañasammata, na ca pana te āyasmantā sāmaññattham vā brahmaññattham vā ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā lābhasakkārasilokassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānanti, te ca kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu ceva samañasammata brāhmañesu ca brāhmañasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Pañcamam.

(S.17.26.) (6) Dutiyasamanabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(2)

175. Sāvatthiyam viharati...pe... “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā lābhasakkārasilokassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti...pe... pajānanti...pe... sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Chaṭṭham.

(S.17.27.) (7) Tatiyasamanabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(3)

176. Sāvatthiyam viharati...pe... “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā lābhasakkārasilokam yathābhūtam nappajānanti, lābhasakkārasilosamudayam

nappajānanti, lābhasakkārasilokanirodham nappajānanti,
lābhasakkārasiloka-nirodhagāminim paṭipadām nappajānanti...pe... pajānanti...pe...
sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Sattamam.

(S.17.28.) (8) Chavisuttam 皮

177. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko. (S.17.28./II,238.) Lābhasakkārasiloko bhikkhave, chavim chindati, chavim chetvā cammaṁ chindati, cammaṁ chetvā māṁsaṁ chindati, māṁsaṁ chetvā nhārum chindati, nhārum chetvā aṭṭhim chindati, aṭṭhim chetvā aṭṭhimiñjam āhacca tiṭṭhati. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo bhikkhave, sikkhitabban”ti. Aṭṭhamam.

(S.17.29.) (9) Rajjusuttam 紐

178. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko. Lābhasakkārasiloko, bhikkhave, chavim chindati, chavim chetvā cammaṁ chindati, cammaṁ chetvā māṁsaṁ chindati, māṁsaṁ chetvā nhārum chindati, nhārum chetvā aṭṭhim chindati, aṭṭhim chetvā aṭṭhimiñjam āhacca tiṭṭhati”.

“Seyyathāpi bhikkhave, balavā puriso dalhāya vālarajjuyā jaṅgham vethetvā ghamseyya. Sā chavim chindeyya, chavim chetvā cammaṁ chindeyya, cammaṁ chetvā māṁsaṁ chindeyya, māṁsaṁ chetvā nhārum chindeyya, nhārum chetvā aṭṭhim chindeyya, aṭṭhim chetvā aṭṭhimiñjam āhacca tiṭṭheyya. Evameva kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko chavim chindati, chavim chetvā cammaṁ chindati, cammaṁ chetvā māṁsaṁ chindati, māṁsaṁ chetvā nhārum chindati, nhārum chetvā aṭṭhim chindati, aṭṭhim chetvā aṭṭhimiñjam āhacca tiṭṭhati. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo bhikkhave, sikkhitabban”ti. Navamam.

(S.17.30.) (10) Bhikkhusuttam 比丘

179. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.17.30./II,239.) “Yopi so, bhikkhave, bhikkhu arahaṁ khīnāsavo tassapāhaṁ lābhasakkārasiloko antarāyāya vadāmī”ti. Evam vutte, āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Kissa pana, bhante, khīnāsavassa bhikkhuno lābhasakkārasiloko antarāyāya”ti? “Yā hissa sā, Ānanda, akuppā cetovimutti nāham tassā lābhasakkārasilokam antarāyāya vadāmi. Ye ca khvassa, Ānanda, appamattassa ātāpino pahittattassa viharato diṭṭhadhammasukhavihārā adhigatā tesāhamassa lābhasakkārasilokam antarāyāya vadāmi. Evam dāruṇo kho, Ānanda, lābhasakkārasiloko kaṭuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Tasmātihānanda, evam sikkhitabbaṁ--‘Uppannaṁ lābhasakkārasilokam pajahissāma, na ca no uppanno lābhasakkārasiloko cittam pariyādāya ṭhassatī’ti. Evañhi vo, Ānanda, sikkhitabban”ti. Dasamam.

Tatiyo vaggo.

Tassuddānam--

Mātugāmo ca Kalyāṇī, Putto ca Ekadhītu ca;

Samaṇabrahmaṇā tīṇi, Chavi Rajju ca Bhikkhunāti.

4. Catutthavaggo 第四妄語品

(S.17.31.) (1) Bhindisuttam 割截 (PTS=Chindi)

180. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko. (S.17.31./II,240.) Lābhasakkārasilokena abhibhūto pariyādiṇṇacitto, bhikkhave, Devadatto saṅgham bhindi. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... sikkhitabban”ti. Paṭhamam.

(S.17.32.) (2) Kusalamūlasuttam 善根

181. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko. Lābhasakkārasilokena abhibhūtassa pariyādiṇṇacittassa, bhikkhave, Devadattassa kusalamūlam samucchedamagamā. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... sikkhitabban”ti. Dutiyam.

(S.17.33.) (3) Kusaladhammasuttam 善法

182. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko. Lābhasakkārasilokena abhibhūtassa pariyādiṇṇacittassa, bhikkhave, Devadattassa kusalo dhammo samucchedamagamā. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... sikkhitabban”ti. Tatiyam.

(S.17.34.) (4) Sukkadhammasuttam 白法

183. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhasakkārasiloko. Lābhasakkārasilokena abhibhūtassa pariyādiṇṇacittassa, bhikkhave, Devadattassa sukko dhammo samucchedamagamā. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... sikkhitabban”ti Catuttham.

(S.17.35./II,241.)

(S.17.35.) (5) Acirapakkantasuttam 離去

184. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūte pabbate acirapakkante Devadatte. Tatra kho Bhagavā Devadattam ārabbha bhikkhū āmantesi “Attavadhāya, bhikkhave, Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi, parābhavāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, kadalī attavadhāya phalaṁ deti, parābhavāya phalaṁ deti; evameva kho, bhikkhave, attavadhāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi, parābhavāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi.

“Seyyathāpi, bhikkhave, veļu attavadhāya phalaṁ deti, parābhavāya phalaṁ deti; evameva kho, bhikkhave, attavadhāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi,

parābhavāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi.

“Seyyathāpi bhikkhave, nañlo attavadhāya phalañ deti, parābhavāya phalañ deti; evameva kho, bhikkhave, attavadhāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi, parābhavāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi.

“Seyyathāpi, bhikkhave, assatarī attavadhāya gabbham ganhāti, parābhavāya gabbham ganhāti; evameva kho, bhikkhave, attavadhāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi, parābhavāya Devadattassa lābhasakkārasiloko udapādi. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Phalañ ve kadalirñ hanti, phalañ velurñ phalañ nañarñ;

Sakkāro kāpurisam hanti, gabbho assatarim yathāti”. Pañcamam.

(S.17.36./II,242.)

(S.17.36.) (6) Pañcarathasatasuttañ 五車

►《雜阿含1064經》, A.4.68., 《別譯雜阿含3經》, 《增壹阿含12.7經》

185. Rājagahe viharati Veñuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Devadattassa ajātasattukumāro pañcahi rathasatehi sāyam pātarī upaṭṭhānam gacchatī, pañca ca thālipākasatāni bhattābhihāro abhiharīyati. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasañkamīmuñ; upasañkamitvā Bhagavantām abhivādetvā ekamantām nisīdimuñ. Ekamantām nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantām etadavocum--“Devadattassa, bhante, ajātasattukumāro pañcahi rathasatehi sāyam pātarī upaṭṭhānam gacchatī, pañca ca thālipākasatāni bhattābhihāro abhiharīyatī”ti. “Mā, bhikkhave, Devadattassa lābhasakkārasilokam pihayittha. Yāvakīvañca, bhikkhave, Devadattassa ajātasattukumāro pañcahi rathasatehi sāyam pātarī upaṭṭhānam gamissati, pañca ca thālipākasatāni bhattābhihāro āharīyissati, hāniyeva, bhikkhave, Devadattassa pāṭikañkhā kusalesu dhammesu, no vuddhi”. Evañhi dāruño kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko...pe... evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Chañṭham.

(S.17.37.) (7) Mātusuttañ 母

186. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruño, bhikkhave, lābhasakkārasiloko kañuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. (S.17.37./II,243.) Idhāharī bhikkhave, ekaccām puggalarī evam cetasā ceto paricca pajānāmi--‘Na cāyamāyasmā mātupi hetu sampajānamusā bhāseyyā’ti. Tamenām passāmi aparena samayena lābhasakkārasilokena abhibhūtam pariyoññacittām sampajānamusā bhāsantām. Evañhi dāruño kho, bhikkhave, lābhasakkārasiloko kañuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbarī--‘Uppannañ lābhasakkārasilokam pajahissāma. Na ca no uppanno lābhasakkārasiloko cittām pariyoññāya thassatī’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Sattamañ.

(S.17.38-43.) (8- 13) Pitusuttādichakkam 父・兄弟・姊妹・子・女兒・妻

187. Sāvatthiyam viharati...pe... “Dāruṇo, bhikkhave, lābhassakkārasiloko kaṭuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Idhāharī bhikkhave, ekaccām puggalam evam cetasā ceto paricca pajānāmi--‘Na cāyamāyasmā pitupi hetu...pe... bhātupi hetu... bhaginiyāpi hetu... puttassapi hetu... dhītuyāpi hetu... Pajapatiyāpi hetu sampajānamusā bhāseyyā’ti. Tamenām passāmi aparena samayena lābhassakkārasilokena abhibhūtam pariyādiṇṇacittām sampajānamusā bhāsantam. Evam dāruṇo kho, bhikkhave, lābhassakkārasiloko kaṭuko pharuso antarāyiko anuttarassa yogakkhemassa adhigamāya. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbam--(S.17.38-43./II,244.) ‘Uppannām lābhassakkārasilokam pajahissāma, na ca no uppanno lābhassakkārasiloko cittam pariyādāya thassatī’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Terasamām.

Catuttho vaggo.

Tassuddānam--

Bhindi (=PTS Chindi) Mūlam duve Dhammā, Pakkantaṁ Ratha Mātari;
Pitā Bhātā ca Bhaginī, Putto Dhītā Pajāpatīti.

~ābhassakkārasamyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.18.)(7) Rāhulasamyuttam 羅睺羅相應(22 suttas)

1. Paṭhamavaggo 第一界品

(S.18.1./II,244.)

(S.18.1.) (1) Cakkhusuttam 眼

► 《雜阿含897經》

188. Evaṁ me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Rāhulo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Rāhulo Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammarām desetu, yamahaṁ Bhagavato dhammarām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Tām kim maññasi, Rāhula, cakkhum niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vā tām sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. (S.18.1./II,245.) “Yām panāniccam dukkham vipariṇāmadhammarām, kallam nu tām samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetām, bhante”. “Sotām niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe.... “Ghānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...“Jivhā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Kāyo nicco vā anicco vā”ti? “Anicco, bhante”...pe... “Mano nicco vā anicco vā”ti? “Anicco, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vā tām sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vipariṇāmadhammarām, kallam nu tām

samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”.

“Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati...pe... sotasmimpi nibbindati... ghānasmimpi nibbindati... jivhāyapi nibbindati... kāyasmimpi nibbindati... manasmimpi nibbindati; nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti ñāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Paṭhamam.

(S.18.2.) (2) Rūpasuttam 色

►《雜阿含897經》

189. Sāvatthiyam viharati...pe... “Tam kiṁ maññasi, Rāhula, rūpā niccā vā aniccā vā”ti? (S.18.2./II,246.) “Aniccā bhante ...”pe...saddā... gandhā... rasā... phoṭhabbā... dhammā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako rūpesupi nibbindati... saddesupi nibbindati... gandhesupi nibbindati... rasesupi nibbindati... phoṭhabbesupi nibbindati... dhammesupi nibbindati; nibbindam virajjati...pe... pajānātī”ti. Dutiyam.

(S.18.3.) (3) Viññāṇasuttam 識

►《雜阿含897經》

190. Sāvatthiyam viharati...pe... “Tam kiṁ maññasi, Rāhula, cakkhuviññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...“Sotaviññāṇam...pe... ghānaviññāṇam... jivhāviññāṇam... kāyaviññāṇam... manoviññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”...pe... “Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako cakkhuviññāṇasmimpi nibbindati...pe... sotaviññāṇasmimpi nibbindati... ghānaviññāṇasmimpi nibbindati... jivhāviññāṇasmimpi nibbindati... kāyaviññāṇasmimpi nibbindati... manoviññāṇasmimpi nibbindati; nibbindam virajjati...pe... pajānātī”ti. Tatiyam.

(S.18.4.) (4) Samphassasuttam 觸

►《雜阿含897經》

191. Sāvatthiyam viharati...pe... “Tam kiṁ maññasi, Rāhula, cakkhusamphasso nicco vā anicco vā”ti? “Anicco, bhante ...”pe...“Sotasamphasso...pe... ghānasamphasso... jivhāsamphasso... kāyasamphasso... manosamphasso nicco vā anicco vā”ti? “Anicco, bhante ...”pe...“Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako cakkhusamphassasmimpi nibbindati...pe... sotasamphassasmimpi nibbindati... ghānasamphassasmimpi nibbindati... jivhāsamphassasmimpi nibbindati... kāyasamphassasmimpi nibbindati... manosamphassasmimpi nibbindati; (S.18.4./II,247.) nibbindam virajjati...pe... pajānātī”ti. Catuttham.

(S.18.5.) (5) Vedanāsuttam 受

►《雜阿含897經》

192. Sāvatthiyaṁ viharati...pe... “Tam kiṁ maññasi, Rāhula, cakkhusamphassajā vedanā niccā vā anicca vā”ti? “Aniccā bhante ...”pe...“Sotasamphassajā vedanā...pe... ghānasamphassajā vedanā... jivhāsamphassajā vedanā... kāyasamphassajā vedanā... manosamphassajā vedanā niccā vā anicca vā”ti? “Aniccā bhante ...”pe...“Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako

cakkhusamphassajāya vedanāyapi nibbindati...pe... sota... ghāna... jivhā... kāya... manosamphassajāya vedanāyapi nibbindati...pe... pajānātī”ti. Pañcamarām.

(S.18.6.) (6) Saññāsuttam 想

►《雜阿含897經》

193. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññasi, Rāhula, rūpasaññā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Saddasaññā...pe... gandhasaññā... rasasaññā... phoṭṭhabbasaññā... dhammasaññā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Evaṁ passam, Rāhula, sutavā ariyasāvako rūpasaññāyapi nibbindati...pe... saddasaññāyapi nibbindati... gandhasaññāyapi nibbindati... rasasaññāyapi nibbindati... phoṭṭhabbasaññāyapi nibbindati... dhammasaññāyapi nibbindati...pe... pajānātī”ti. Chaṭṭhamā.

(S.18.7.) (7) Sañcetanāsuttam 思

►《雜阿含897經》

194. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññasi, Rāhula, rūpasañcetanā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Saddasañcetanā...pe... gandhasañcetanā... (S.18.7./II,248.) rasasañcetanā phoṭṭhabbasañcetanā... dhammasañcetanā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Evaṁ passam, Rāhula, sutavā ariyasāvako rūpasañcetanāyapi nibbindati...pe... saddasañcetanāyapi nibbindati... gandhasañcetanāyapi nibbindati... rasasañcetanāyapi nibbindati... phoṭṭhabbasañcetanāyapi nibbindati... dhammasañcetanāyapi nibbindati...pe... pajānātī”ti. Sattamarām.

(S.18.8.) (8) Taṇhāsuttam 愛

►《雜阿含897經》

195. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññasi, Rāhula, rūpataṇhā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Saddataṇhā...pe... gandhataṇhā... rasataṇhā... phoṭṭhabbatāṇhā... dhammataṇhā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Evaṁ passam, Rāhula, sutavā ariyasāvako rūpataṇhāyapi nibbindati...pe... saddataṇhāyapi nibbindati... gandhataṇhāyapi nibbindati... rasataṇhāyapi nibbindati... phoṭṭhabbatāṇhāyapi nibbindati... dhammataṇhāyapi nibbindati...pe... pajānātī”ti. Aṭṭhamām.

(S.18.9.) (9) Dhātusuttam 界

►《雜阿含897經》

196. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññasi, Rāhula, pathavīdhātu niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Apodhātu...pe... tejodhātu... vāyodhātu... ākāsadhdātu... viññāṇadhātu niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante ...”pe...“Evaṁ passam, Rāhula, sutavā ariyasāvako pathavīdhātuyāpi nibbindati...pe... āpodhātuyāpi nibbindati... tejodhātuyāpi nibbindati... (S.18.9./II,249.) vāyodhātuyāpi nibbindati... ākāsadhdātuyāpi nibbindati... viññāṇadhātuyāpi nibbindati...pe... pajānātī”ti. Navamām.

(S.18.10.) (10) Khandhasuttam 蘊

►《雜阿含897經》

197. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññasi, Rāhula, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante ...”pe...“Vedanā...pe... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante ...”pe...“Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati...pe... vedanāyapi nibbindati... saññāyapi nibbindati... saṅkhāresupi nibbindati... viññāṇasmimpi nibbindati; nibbindam virajjati virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyām, kataṁ karaṇīyām, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Dasamaṁ.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Cakkhu Rūpañca Viññāṇam, Samphasso Vedanāya ca;
Saññā Sañcetanā Taṇhā, Dhātu Kandhena te dasāti.

2. Dutiyavaggo 第二品

(S.18.11.) (1) Cakkhusuttam 眼

►《雜阿含897經》

198. Evaṁ me sutaṁ--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyām viharati.
(S.18.11.II,250.) Atha kho āyasmā Rāhulo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantāṁ abhvādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnām kho āyasmantaṁ Rāhulam Bhagavā etadavoca--“Tām kiṁ maññasi, Rāhula, cakkhum niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ, dukkhaṁ vā tām sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ, kallām nu tām samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetām, bhante”. “Sotām...pe... ghānām... jivhā... kāyo... mano nicco vā anicco vā”ti? “Anicco, bhante”. “Yām panāniccaṁ, dukkhaṁ vā tām sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ, kallām nu tām samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetām, bhante”. “Evaṁ passaṁ, Rāhula, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati...pe... sotasmimpi nibbindati... ghānasmimpi nibbindati jivhāyapi nibbindati... kāyasmimpi nibbindati... manasmimpi nibbindati; nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyām, kataṁ karaṇīyām, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Etena peyyālena dasa suttantā kātabbā. Paṭhamam.

(S.18.12-20.) (2- 10) Rūpādisuttanavakam (title as:S.18.2-10)

►《雜阿含897經》

199. Sāvatthiyām viharati...pe... “Tām kiṁ maññasi, Rāhula, rūpā nicca vā anicca vā”ti? “Anicca, bhante ...”pe...saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā....

“Cakkhuviññāṇam...pe... sotaviññāṇam... ghānaviññāṇam... jivhāviññāṇam... kāyaviññāṇam... manoviññāṇam....

“Cakkhusamphasso...pe... sotasamphasso... ghānasamphasso...
jivhāsamphasso... kāyasamphasso... manoamphasso....

“Cakkhusamphassajā vedanā...pe... sotasamphassajā vedanā...
ghānasamphassajā vedanā... jivhāsamphassajā vedanā... kāyasamphassajā vedanā...
manoamphassajā vedanā....

“Rūpasāññā...pe... saddasaññā...gandhasāññā...rasasaññā...phoṭṭhabbasaññā...
dhammasāññā....

“Rūpasāñcetanā...pe... saddasañcetanā... gandhasāñcetanā... rasasañcetanā...
phoṭṭhabbasañcetanā... dhammasāñcetanā....

“Rūpatañhā...pe... saddatañhā...gandhatañhā... rasatañhā... phoṭṭhabbatañhā...
dhammatañhā....

“Pathavīdhātu...pe... āpodhātu... tejodhātu... vāyodhātu... ākāsadadhātu
viññāṇadadhātu....

(S.18.20./II,252.) “Rūpam...pe... vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā
aniccam vā”ti? Aniccam, bhante...pe... evam passam Rāhula...pe... nāparam itthattāyāti
pajānātīti. Dasamam.

(S.18.21.) (11) Anusayasuttam 使

► 《雜阿含經》23-4、198、465、897經, S.22.91., A.4.177

200. Sāvatthiyam viharati. Atha kho āyasmā Rāhulo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rāhulo Bhagavantam etadavoca--“Kathaṁ nu kho, bhante, jānato katham passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti? “Yam kiñci, Rāhula, rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañītam vā yam dūre santike vā, sabbam rūpam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Yā kāci vedanā...pe... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañītam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Evarūm kho, Rāhula, jānato evarūm passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti. Ekādasamarūm.

(S.18.22./II,253.)

(S.18.22.) (12) Apagatasuttam 遠離

► 《雜阿含199經》, S.22.92

201. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Rāhulo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rāhulo Bhagavantam etadavoca--“Kathaṁ nu kho, bhante, jānato katham passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagaṭam mānasam hoti vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti? “Yam kiñci, Rāhula, rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañītam vā yam dūre santike vā sabbam rūpam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādā vimutto hoti”.

“Yā kāci vedanā...pe... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci

viññānam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oḷārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañtam vā yam dūre santike vā, sabbarū viññānam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso atta’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādā vimutto hoti. Evarū kho, Rāhula, jānato evam passato imasmiñca saviññānake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagataṁ mānasam hoti vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti. Dvādasamam.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

(S.18.22./II,254.) Cakkhu Rūpañca Viññānam, Samphasso Vedanāya ca;
Saññā Sañcetanā Tañhā, Dhātu Khandhena te dasa.
Anusayaṁ Apagatañceva, Vaggo tena Pavuccatīti.

~Rāhulasaranyauttam samattam.~

[▲ top 回目錄](#)

(S.19.)(8) Lakkhaṇasamyuttam 勒叉那相應(21 suttas)

cf. Pārā.III,104~108.

1. Paṭhamavaggo 惡業品

(S.19.1.) (1) Atṭhisuttam 骨鎖

► 《雜阿含508經》

202. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā ca Lakkhaṇo āyasmā ca Mahāmoggallāno Gijjhakūṭe pabbate viharanti. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yenāyasmā Lakkhaṇo tenupasaṅkamī; upasaṅkamitvā āyasmantam Lakkhaṇam etadavoca--“Ayāmāvuso Lakkhaṇa, Rājagahaṁ piñḍāya pavissāmā”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā Lakkhaṇo āyasmato Mahāmoggallānassa paccassosi. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno Gijjhakūṭā pabbatā orohanto aññatarasmiṁ padese sitam pātvākāsi. Atha kho āyasmā Lakkhaṇo āyasmantam Mahāmoggallānam etadavoca--“Ko nu kho, āvuso Moggallāna, hetu ko paccayo sitassa pātukammāyā”ti? “Akālo kho, āvuso Lakkhaṇa, etassa pañhassa. Bhagavato mām santike etam pañhām pucchā”ti.

(S.19.1./II,255.) Atha kho āyasmā ca Lakkhaṇo āyasmā ca Mahāmoggallāno Rājagahe piñḍāya caritvā pacchābhuttam piñḍapātaṭikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdiṁsu. Ekamantam nisinno kho āyasmā Lakkhaṇo āyasmantam Mahāmoggallānam etadavoca--“Idhāyasmā Mahāmoggallāno Gijjhakūṭā pabbatā orohanto aññatarasmiṁ padese sitam pātvākāsi. Ko nu kho, āvuso Moggallāna, hetu ko paccayo sitassa pātukammāyā”ti?

“Idhāham, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam aṭṭhikasaṅkhalikam vehāsam gacchantim. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā phāsulantarikāhi vitudenti vitacchenti virājenti. Sā sudam aṭṭassaram karoti. Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Acchariyam vata, bho, abbhutam vata, bho! Evarūpopi nāma

satto bhavissati! Evarūpopi nāma yakkho bhavissati! Evarūpopi nāma attabhāvapaṭilābho bhavissatī”ti!!

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Cakkhubhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti; nānabhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti, yatra hi nāma sāvako evarūpaṁ ñassati vā dakkhati vā sakkhiṁ vā karissati. Pubbeva me so, bhikkhave, satto dittho ahosi, api cāham na byākāsim. Ahañcetam byākareyyam, pare ca me na saddaheyym. Ye me na saddaheyym, tesam tam assa dīgharattam ahitāya dukkhāya. Eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe goghātako ahosi. So tassa kammassa vipākena bahūni vassāni bahūni vassasatāni bahūni vassasahassāni bahūni vassasatasahassāni niraye paccitvā tasseeva kammassa (S.19.1./II,256.) vipākāvasesena evarūpaṁ attabhāvapaṭilābhām paṭisāmvedayatī”ti. (sabbesam suttantānam eseava peyyālo) Pathamam.

(S.19.2.) (2) Pesisuttam 屠牛者

►《雜阿含509經》

203. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūtā pabbatā orohanto addasam mānsapesim vehāsam gacchantim. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti. Sā sudam atṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe goghātako ahosi...pe.... Dutiyam.

(S.19.3.) (3) Piṇḍasuttam 一塊與捕鳥者

204. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūtā pabbatā orohanto addasam mānsapiṇḍam vehāsam gacchantam. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti Sā sudam atṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe sākuṇiko ahosi...pe.... Tatiyam.

(S.19.4.) (4) Nicchavisuttam 無皮膚之屠羊者

►《雜阿含經》510、511經

205. “Idhāham āvuso, Gijjhakūtā pabbatā orohanto addasam nicchavim purisam vehāsam gacchantam. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti. So sudam atṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe orabbhiko ahosi...pe.... Catuttham.

(S.19.5./II,257.)

(S.19.5.) (5) Asilomasuttam 刀之屠豬者

►《雜阿含516經》

206. “Idhāham āvuso, Gijjhakūtā pabbatā orohanto addasam asilomaṁ purisam vehāsam gacchantam. Tassa te asī uppatitvā uppatitvā tasseeva kāye nipatanti. So sudam atṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe sūkariko ahosi...pe.... Pañcamam.

(S.19.6.) (6) Sattisuttam 刃之獵師

►《雜阿含515經》

207. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūtā pabbatā orohanto addasam sattilomaṁ purisam vehāsam gacchantam. Tassa tā sattiyo uppatitvā uppatitvā tasseeva kāye nipatanti. So sudam atṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe

māgaviko ahosi...pe.... Chaṭṭham.

(S.19.7.) (7) Usulomasuttam 矢之裁

208. “Idhāharī, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam̄ usulomam̄ purisam̄ vehāsam̄ gacchantam̄. Tassa te usū uppatitvā uppatitvā tasveva kāye nipatanti. So sudam̄ atṭassaram̄ karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmiṃyeva Rājagahe kāraṇiko ahosi...pe.... Sattamam̄.

(S.19.8.) (8) Sūcilocomasuttam 間諜(1)

► 《雜阿含513經》

209. “Idhāharī, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam̄ Sūcilocomam̄ purisam̄ vehāsam̄ gacchantam̄. Tassa tā sūciyo uppatitvā uppatitvā tasveva kāye nipatanti. So sudam̄ atṭassaram̄ karoti...pe... eso bhikkhave, satto imasmiṃyeva Rājagahe sūto ahosi...pe.... Aṭṭhamam̄.

(S.19.9.) (9) Dutiyasūcilocomasuttam 間諜(2)

► 《雜阿含514經》

210. “Idhāharī, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam̄ Sūcilocomam̄ purisam̄ vehāsam̄ gacchantam̄. (S.19.9./II,258.) Tassa tā sūciyo sīse pavisitvā mukhato nikkhamanti; mukhe pavisitvā urato nikkhamanti; ure pavisitvā udarato nikkhamanti; udare pavisitvā ūrūhi nikkhamanti; ūrūsu pavisitvā jaṅghāhi nikkhamanti; jaṅghāsu pavisitvā pādehi nikkhamanti; so sudam̄ atṭassaram̄ karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmiṃyeva Rājagahe sūcako ahosi...pe.... Navamam̄.

(S.19.10.) (10) Kumbhaṇḍasuttam 腐敗之判官

► 《雜阿含518經》

211. “Idhāharī, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam̄ kumbhaṇḍam̄ purisam̄ vehāsam̄ gacchantam̄. So gacchantopi teva aṇḍe khandhe āropetvā gacchatī. Nisīdantopi tesveva aṇdesu nisīdati. Tamenam̄ gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti. So sudam̄ atṭassaram̄ karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmiṃyeva Rājagahe gāmakūṭako ahosi...pe.... Dasamam̄.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Atṭhi pesi ubho Gāvaghātakā, Piṇḍo Sākuniyo Nicchavorabbhi.

Asi sūkariko Sattimāgavi, Usu kāraṇiko Sūci sārathi.

Yo ca Sibbiyati(=PTS Sabbiyati)sūcako hi so, Aṇḍabhāri ahu gāmakūṭakoti.

(S.19.11./II,259.)

2. Dutiyavaggo 惡業品

(S.19.11.) (1) Sasīsakasuttam 陷於坑之不義者

► 《雜阿含522經》

212. Evam me sutam--Ekaṁ samayaṁ Rājagahe Veļuvane. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasaṁ purisam gūthakūpe sasīsakam nimuggam...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe pāradāriko ahosi...pe.... Paṭhamam.

(S.19.12.) (2) Gūthakhādasuttam 噉糞之邪心婆羅門

► 《雜阿含523經》

213. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasaṁ purisam gūthakūpe nimuggam ubhohi hatthehi gūtham khādantam...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe dutṭhabrāhmaṇo ahosi. So Kassapassa sammāsambuddhassa pāvacane bhikkhusaṅgham bhattena nimantetvā doniyo gūthassa pūrāpetvā etadavoca--aho bhonto, yāvadattham bhuñjantu ceva harantu cāti...pe.... Dutiyam.

(S.19.13.) (3) Nicchavitthisuttam 剝皮膚女—姦婦

► 《雜阿含523經》

214. “Idhāham āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasaṁ nicchavim itthim vehāsam gacchantim. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... esā, bhikkhave, itthi imasmimyeva Rājagahe aticārinī ahosi...pe.... Tatiyam.

(S.19.14./II,260.)

(S.19.14.) (4) Maṅgulitthisuttam 醜女卜占女

► 《雜阿含520經》

215. “Idhāham āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasaṁ itthim duggandham maṅgulim vehāsam gacchantim. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... esā, bhikkhave, itthi imasmimyeva Rājagahe ikkhaṇikā ahosi...pe.... Catuttham.

(S.19.15.) (5) Okilinīsuttam 炙女

► 《雜阿含524經》

216. “Idhāham āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasaṁ itthim uppakkam okiliniṁ okiriniṁ vehāsam gacchantim. Sā sudam aṭṭassaram karoti...pe... esā, bhikkhave, itthi kaliṅgassa rañño aggamahesī ahosi. Sā issāpakaṭā sapattiṁ aṅgārakatāhena okiri...pe.... Pañcamam.

(S.19.16.) (6) Asīsakasuttam 斷頭、司獄

► 《雜阿含517經》

217. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasaṁ asīsakam kabandham vehāsam gacchantam. Tassa ure akkhīni ceva honti mukhañca. Tamenam gijjhāpi kākāpi kulalāpi anupatitvā anupatitvā vitacchenti virājenti. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, satto imasmimyeva Rājagahe hāriko nāma coraghātako ahosi...pe.... Chatṭham.

(S.19.17.) (7) Pāpabhikkhusuttam 惡比丘

►《雜阿含530經》

218. “Idhāham āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam bhikkhum vehāsam gacchantam. Tassa (S.19.17./II,261.) saṅghātipi ādittā sampajjalitā sajotibhūtā, pattopi āditto sampajjalito sajotibhūto, kāyabandhanampi ādittam sampajjalitam sajotibhūtam, kāyopi āditto sampajjalito sajotibhūto. So sudam aṭṭassaram karoti...pe... eso, bhikkhave, bhikkhu Kassapassa sammāsambuddhassa pāvacane pāpabhikkhu ahosi...pe... . Sattamam.

(S.19.18.) (8) Pāpabhikkhunīsuttam 惡比丘尼

►《雜阿含530經》

219. “Addasam bhikkhunim vehāsam gacchantim. Tassā saṅghātipi ādittā...pe... pāpabhikkhunī ahosi...pe.... Aṭṭhamam.

(S.19.19.) (9) Pāpasikkhamānasuttam 惡式叉摩那

►《雜阿含530經》

220. “Addasam sikkhamānam vehāsam gacchantim. Tassā saṅghātipi ādittā...pe... pāpasikkhamānā ahosi...pe.... Navamam.

(S.19.20.) (10) Pāpasāmañerasuttam 惡沙彌

►《雜阿含530經》

221. “Addasam sāmañeram vehāsam gacchantam. Tassa saṅghātipi ādittā...pe... pāpasāmañero ahosi...pe.... Dasamam.

(S.19.21.) (11) Pāpasāmañerīsuttam 惡沙彌尼

►《雜阿含530經》

222. “Idhāham, āvuso, Gijjhakūṭā pabbatā orohanto addasam sāmañeriṁ vehāsam gacchantim. Tassā saṅghātipi ādittā sampajjalitā sajotibhūtā, pattopi āditto sampajjalito sajotibhūto, kāyabandhanampi ādittam sampajjalitam sajotibhūtam, kāyopi āditto sampajjalito sajotibhūto. Sā sudam aṭṭassaram karoti. Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Acchariyaṁ vata, bho, abbhutam vata, bho! Evarūpopi nāma satto bhavissati! Evarūpopi nāma yakkho bhavissati! Evarūpopi nāma attabhāvapaṭilābho bhavissatī’”ti!!

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Cakkhubhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti; nāṇabhūtā vata, bhikkhave, sāvakā viharanti, yatra hi nāma sāvako evarūpam nāssati vā dakkhati vā sakkhirī vā karissati. (S.19.21./II,262.) Pubbeva me sā, bhikkhave, sāmañerī diṭṭhā ahosi. Api cāham na byākāsim. Ahañcetam byākareyyam, pare ca me na saddaheyyum. Ye me na saddaheyyum, tesam tam assa dīgharattam ahitāya dukkhāya. Esā, bhikkhave, sāmañerī Kassapassa sammāsambuddhassa pāvacane pāpasāmañerī ahosi. Sā tassa kammaṭṭhaṇa vipākena bahūni vassāni bahūni vassasatāni bahūni vassasahassāni bahūni vassasatasahassāni niraye paccitvā tasveva kammaṭṭhaṇa vipākāvasesena evarūpam attabhāvapaṭilābham paṭisārvadayatī”ti. Ekādasamam.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Kūpe nimuggo hi so pāradāriko; Gūthakhādi ahu dutṭhabrāhmano.
 Nicchavitthi aticārinī ahu; Maṅgulitthi ahu ikkhaṇitthikā.
 Okilini sapattaṅgārokiri; Sīsacchinno ahu coraghātako.
 Bhikkhu Bhikkhunī Sikkhamānā; Sāmañero Atha Sāmañerikā.
 Kassapassa vinayasmīm pabbajjām; Pāpakammām karimśu tāvadeti.

~Lakkhanasamyuttam samattam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.20.)(9) Opammasaṁyuttam 譬喻相應(12 suttas)

(S.20.1.) 1. Kūṭasuttam 棟

223. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. (S.20.1.II,263.) Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--“Seyyathāpi, bhikkhave, Kūṭagārassa yā kāci gopānasiyo sabbā tā kūṭaṅgamā kūṭasamosaraṇā kūṭasamugghātā sabbā tā samugghātarān gacchanti; evameva kho, bhikkhave, ye keci akusalā dhammā sabbe te avijjāmūlakā avijjāsamosaraṇā avijjāsamugghātā, sabbe te samugghātarān gacchanti. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘Appamattā viharissāmā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Paṭhamam.

(S.20.2.) 2. Nakhasikhasuttam 指端

► 《雜阿含1256經》・一卷本《雜阿含22經》

224. Sāvatthiyam viharati. Atha kho Bhagavā parittam nakhasikhāyam paṁsum āropetvā bhikkhū āmantesi--“Taṁ kiṁ maññatha bhikkhave, katamarā nu kho bahutaram, yo vāyam mayā paritto nakhasikhāyam paṁsu āropito ayam vā mahāpathavī”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram yadidam mahāpathavī. Appamattakoyam Bhagavatā paritto nakhasikhāyam paṁsu āropito. Saṅkhampi na upeti upanidhimpi na upeti kalabhāgampi na upeti mahāpathavim upanidhāya Bhagavatā paritto nakhasikhāyam paṁsu āropito”ti. “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye manussehi paccājāyanti; Atha kho eteyeva bahutarā sattā ye aññatra manussehi paccājāyanti. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabarān ‘Appamattā viharissāmā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dutiyam.

(S.20.3.) 3. Kulasuttam 家

► 《雜阿含1254經》

225. Sāvatthiyam viharati...pe... (S.20.3.II,264.) “Seyyathāpi bhikkhave, yāni kānicī kulāni bahutthikāni appapurisāni tāni suppadhāṁsiyāni honti corehi kumbhatthenakehi evameva kho, bhikkhave, yassa kassaci bhikkhuno mettācetovimutti abhāvitā abahulikatā so suppadhāṁsiyo hoti amanussehi. Seyyathāpi, bhikkhave, yāni

kānici kulāni appitthikāni bahupurisāni tāni duppadhamsiyāni honti corehi kumbhatthenakehi, evameva kho, bhikkhave, yassa cassaci bhikkhuno mettāacetovimutti bhāvitā bahulīkatā so duppadhamsiyo hoti amanussehi. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbaṁ--‘Mettā no cetovimutti bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Tatiyam.

(S.20.4.) 4. Okkhāsuttam 釜

► 《雜阿含1253經》

226. Sāvatthiyam viharati...pe... “Yo, bhikkhave, pubbañhasamayaṁ okkhāsatam dānam dadeyya, yo majjhankasamayaṁ okkhāsatam dānam dadeyya, yo sāyanhasamayaṁ okkhāsatam dānam dadeyya, yo vā pubbañhasamayaṁ antamaso gadduhanamattampi mettacittam bhāveyya, yo vā majjhankasamayaṁ antamaso gadduhanamattampi mettacittam bhāveyya, yo vā sāyanhasamayaṁ antamaso gadduhanamattampi mettacittam bhāveyya, idam tato mahapphalataram. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbaṁ--‘Mettā no cetovimutti bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Catuttham.

(S.20.5./II,265.)

(S.20.5.) 5. Sattisuttam 刃

► 《雜阿含1255經》

227. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, satti tiṇhaphalā. Atha puriso āgaccheyya--‘Aham imam sattim tiṇhaphalam pāṇinā vā muṭṭhinā vā paṭileṇissāmi paṭikotṭissāmi paṭivatṭessāmī’ti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, bhabbo nu kho so puriso amum sattim tiṇhaphalam pāṇinā vā muṭṭhinā vā paṭileṇetum paṭikoṭtetum paṭivatṭetun”ti? “No hetam bhante”. “Tam kissa hetu”? “Asu hi, bhante, satti tiṇhaphalā na sukarā pāṇinā vā muṭṭhinā vā paṭileṇetum paṭikoṭtetum paṭivatṭetum. Yāvadeva ca pana so puriso kilamathassa vighātassa bhāgī assā”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, yassa cassaci bhikkhuno mettāacetovimutti bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, tassa ce amanuso cittam khipitabbaṁ maññeyya; Atha kho sveva amanuso kilamathassa vighātassa bhāgī assa. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbaṁ--‘Mettā no cetovimutti bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Pañcamam.

(S.20.6.) 6. Dhanuggahasuttam 弓術師

► 《雜阿含經》612、1257經

228. Sāvatthiyam viharati...pe... “Seyyathāpi, bhikkhave, cattāro daļhadhammā (S.20.6./II,266.) dhanuggahā susikkhitā katahatthā katūpāsanā catuddisā ṭhitā assu. Atha puriso āgaccheyya--‘Aham imesam catunnam daļhadhammānam dhanuggahānam susikkhitānam katahatthānam katūpāsanānam catuddisā kaṇḍe khitte appatiṭṭhite pathaviyam gahetvā āharissāmī’ti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, ‘Javano puriso paramena javena samannāgato’ti alam vacanāyā”ti?

“Ekassa cepi, bhante, daļhadhammassa dhanuggahassa susikkhitassa katahatthassa katūpāsanassa kaṇḍam khittam appatiṭṭhitam pathaviyam gahetvā āhareyya--‘Javano puriso paramena javena samannāgato’ti alam vacanāya, ko pana vādo

catunnam daļhadhammānam dhanuggahānam susikkhitānam katahatthānam katūpāsanānan”ti?

“Yathā ca, bhikkhave, tassa purisassa javo, yathā ca candimasūriyānam javo, tato sīghatāro. Yathā ca, bhikkhave, tassa purisassa javo yathā ca candimasūriyānam javo yathā ca yā devatā candimasūriyānam purato dhāvanti tāsam devatānam javo, tato sīghataram āyusaṅkhārā khyanti. Tasmātiha bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘Appamattā viharissām’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Chaṭṭhamā.

(S.20.7.) 7. Anisuttam 鼓輻

► 《雜阿含1258經》

229. Sāvatthiyām viharati...pe... “Bhūtapubbarām, bhikkhave, Dasārahānam ānako nāma mudīngō ahosi. (S.20.7./II,267.) Tassa dasārahā ānake ghaṭite aññām ānim odahimṣu. Ahu kho so, bhikkhave, samayo yam ānakassa mudīngassa porāṇam pokkharaphalakām antaradhāyi. Anisaṅghātova avasissi. Evameva kho, bhikkhave, bhavissanti bhikkhū anāgatamaddhānam, ye te suttantā Tathāgatabhāsitā gambhīrā gambhīratthā lokuttarā suññatappaṭisamyouttā, tesu bhaññamānesu na sussūsissanti na sotām odahissanti na aññā cittām upaṭhāpessanti na ca te dhamme uggahetabbam pariyāpuṇitabbam maññissanti”.

“Ye pana te suttantā kavikatā kāveyyā cittakkharā cittabyañjanā bāhirakā sāvakabhāsitā, tesu bhaññamānesu sussūsissanti, sotām odahissanti, aññā cittām upaṭhāpessanti, te ca dhamme uggahetabbam pariyāpuṇitabbam maññissanti. Evametesarām, bhikkhave, suttantānam Tathāgatabhāsitānam gambhīrānam gambhīratthānam lokuttarānam suññatappaṭisamyouttānam antaradhānam bhavissati. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘Ye te suttantā Tathāgatabhāsitā gambhīrā gambhīratthā lokuttarā suññatappaṭisamyouttā, tesu bhaññamānesu sussūsissāma, sotām odahissāma aññā cittām upaṭhāpessāma, te ca dhamme uggahetabbam pariyāpuṇitabbam maññissām’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Sattamām.

(S.20.8.) 8. Kaliṅgarasuttam 檍

► 《雜阿含1252經》

230. Evañ me sutām--Ekarām samayām Bhagavā Vesāliyām viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyām. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi “Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Kaliṅgarūpadhānā bhikkhave, etarahi Licchavī (S.20.8./II,268.) viharanti appamattā ātāpino upāsanasmīm. Tesām rājā Magadho ajātasattu vedehiputto na labhati otāram na labhati ārammaṇām. Bhavissanti, bhikkhave anāgatamaddhānam Licchavī sukhumālā mudutalunahatthapādā te mudukāsu seyyāsu tūlabimbohanāsu

yāvasūriyuggamanā seyyam kappissanti. Tesām rājā Magadho ajātasattu vedehiputto lacchatī otāram lacchatī ārammaṇām.

“Kaliṅgarūpadhānā, bhikkhave, etarahi bhikkhū viharanti appamattā ātāpino padhānasmiṁ. Tesām Māro pāpimā na labhati otāram na labhati ārammaṇām. Bhavissanti, bhikkhave, anāgatamaddhānam bhikkhū sukhumā mudutalunahatthapādā. Te mudukāsu seyyāsu tūlabimbohanāsu yāvasūriyuggamanā seyyam kappissanti. Tesām Māro pāpimā lacchatī otāram lacchatī ārammaṇām. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘Kaliṅgarūpadhānā viharissāma appamattā ātāpino padhānasmin’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Aṭṭhamām.

(S.20.9.) 9. Nāgasuttam 象

► 《雜阿含1083經》, 《別譯雜阿含22經》

231. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññataro navo bhikkhu ativelam kulāni upasaṅkamati. Tamenam bhikkhū evamāhaṁsu--“Māyasmā ativelam kulāni upasaṅkamī”ti. So bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno evamāha--“Ime hi nāma therā bhikkhū kulāni upasaṅkamitabbam maññissanti, kimāngam panāhan”ti?

Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. (S.20.9./II,269.) Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha, bhante, aññataro navo bhikkhu ativelam kulāni upasaṅkamati. Tamenam bhikkhū evamāhaṁsu--‘Māyasmā ativelam kulāni upasaṅkamī’ti. So bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno evamāha--‘Ime hi nāma therā bhikkhū kulāni upasaṅkamitabbam maññissanti, kimaṅgam panāhan’”ti.

“Bhūtapubbaṁ bhikkhave, araññāyatane mahāsarasī. Tam nāgā upanissāya viharanti. Te tam sarasim ogāhetvā sonḍāya bhisamuļālam abbuhetvā suvikkhālitam vikkhāletvā akaddamam saṅkhāditvā ajjhoharanti. Tesam tam vanṇāya ceva hoti balāya ca, na ca tatonidānam maraṇam vā nigacchanti maraṇamattam vā dukkham. Tesamyeva kho pana, bhikkhave, mahānāgānam anusikkhamānā taruṇā bhiṅkacchāpā tam sarasim ogāhetvā sonḍāya bhisamuļālam abbuhetvā na suvikkhālitam vikkhāletvā sakaddamam asaṅkhāditvā ajjhoharanti. Tesam tam neva vanṇāya hoti na balāya. Tatonidānam maraṇam vā nigacchanti maraṇamattam vā dukkham.

“Evameva kho, bhikkhave, idha therā bhikkhū pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya gāmam vā nigamarā vā piṇḍāya pavisanti. Te tattha dhammam bhāsanti. Tesam gihī pasannākāram karonti. Te tam lābhām agadhitā amucchitā anajjhopannā ādīnavadassāvino nissaraṇapaññā paribhuñjanti. Tesam tam vanṇāya ceva hoti balāya ca, na ca tatonidānam maraṇam vā nigacchanti maraṇamattam vā dukkham. Tesamyeva kho pana, bhikkhave, therānam bhikkhūnam anusikkhamānā navā bhikkhū pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya gāmarā vā nigamarā vā piṇḍāya pavisanti. Te tattha dhammam bhāsanti. Tesam gihī (S.20.9./II,270.) pasannākāram karonti. Te tam lābhām gadhitā mucchitā ajjhopannā anādīnavadassāvino anissaraṇapaññā paribhuñjanti. Tesam tam neva vanṇāya hoti na balāya, te tatonidānam maraṇam vā nigacchanti maraṇamattam vā dukkham. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbaṁ--‘Agadhitā amucchitā anajjhopannā ādīnavadassāvino nissaraṇapaññā tam lābhām paribhuñjissāma’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti Navamam.

(S.20.10.) 10. Biṭārasuttam 貓

► 《雜阿含1260經》

232. Sāvatthiyam viharati. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu ativelam kulesu cārittam āpajjati. Tamenam bhikkhū evamāhaṁsu--“Māyasmā ativelam kulesu cārittam āpajjī”ti. So bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno na viramati. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha, bhante, aññataro bhikkhu ativelam kulesu cārittam āpajjati. Tamenam bhikkhū evamāhaṁsu--‘Māyasmā ativelam kulesu cārittam āpajjī’ti. So bhikkhu bhikkhūhi vuccamāno na viramati”ti.

“Bhūtapubbam, bhikkhave, bīlāro sandhisamalasañkatīre ṭhito ahosi mudumūsiṁ maggayamāno--‘Yadāyām mudumūsi gocarāya pakkamissati, tattheva nām gahetvā khādissāmī’ti. Atha kho so, bhikkhave, mudumūsi gocarāya pakkāmi. Tamenām bīlāro gahetvā sahasā saṅkhāditvā ajjhohari. Tassa so mudumūsi antampi khādi, antagunampi khādi. So (S.20.10./II,271.) tatonidānam marañampi nigacchi marañamattampi dukkham.

“Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bhikkhu pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṁmādāya gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya pavisati arakkhiteneva kāyena arakkhitāya vācāya arakkhitena cittena, anupaṭṭhitāya satiyā, saṁvutehi indriyehi. So tattha passati mātugāmaṁ dunnivattham vā duppārutanam vā. Tassa mātugāmaṁ disvā dunnivattham vā duppārutanam vā rāgo cittam anuddharāseti. So rāgānuddharāsenā cittena marañam vā nigacchatī marañamattam vā dukkham. Marañāñhetam, bhikkhave, ariyassa vinaye yo sikkham paccakkhāya hīnāyāvattati. Marañamattañhetam, bhikkhave, dukkham yadidaṁ aññataram samkiliṭṭham āpattim āpajjati. Yathārūpāya āpattiyā vuṭṭhānam paññāyati. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘rakkhiteneva kāyena rakkhitāya vācāya rakkhitena cittena, upaṭṭhitāya satiyā, saṁvutehi indriyehi gāmaṁ vā nigamaṁ vā piṇḍāya pavisissāmā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dasamam.

(S.20.11.) 11. Siṅgālasuttam 豺(1)

► 《雜阿含經》1262、1264經

233. Sāvatthiyām viharati...pe... “Assuttha no tumhe, bhikkhave, rattiya paccūsasamayaṁ jarasiṅgālassa vassamānassā”ti? “Evaṁ, bhante”. “Eso kho, bhikkhave, jarasiṅgālo ukkaṇḍakena nāma rogajātena phuṭṭho. So yena yena icchati tena tena gacchatī; yattha yattha icchati tattha tattha titṭhatī; yattha yattha icchati tattha tattha nisīdati; yattha yattha icchati tattha tattha nipajjati; (S.20.11./II,272.) sītakopi nam vāto upavāyati. Sādhu khvassa, bhikkhave, yam idhekacco Sakyaputtiyapaṭiñño evarūpampi attabhāvapaṭilābhām paṭisāṁvediyetha. Tasmātiha, bhikkhave evam sikkhitabban ‘Appamattā viharissāmā’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Ekādasamam.

(S.20.12.) 12. Dutiyasiṅgālasuttam 豺(2)

► 《雜阿含1264經》

234. Sāvatthiyām viharati...pe... “Assuttha no tumhe, bhikkhave, rattiya paccūsasamayaṁ jarasiṅgālassa vassamānassā”ti? “Evaṁ, bhante”. “Siyā kho, bhikkhave, tasmiṁ jarasiṅgāle yā kāci kataññutā kataveditā, na tveva idhekacce Sakyaputtiyapaṭiññe siyā yā kāci kataññutā kataveditā. Tasmātiha, bhikkhave, evam sikkhitabban--‘Kataññuno bhavissāma katavedino; na ca no amhesu appakampi kataṁ nassissatī’ti. Evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dvādasamam.

Opammasaṁyuttaṁ samattam.

Tassuddānam--

Kūtam Nakhasikhām Kulam, Okkhā Satti Dhanuggaho;
Āṇi Kalingaro Nāgo, Bīlāro dve Siṅgālakāti.

[▲ top](#) [回目錄](#)

(S.21.1./II,273.)

(S.21.)(10) Bhikkhusamyuttam 比丘相應(12 suttas)

(S.21.1.) 1. Kolitasuttam 拘離多

► 《雜阿含501經》, cf. S.40.1-6.

235. Evam me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho āyasmā Mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi--“Āvuso bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Mahāmoggallānassa paccassosum.

Āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--“Idha mayham, āvuso, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Ariyo tuṇhībhāvo, ariyo tuṇhībhāvoti vuccati. Katamo nu kho ariyo tuṇhībhāvo’ti? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. Ayam vuccati ariyo tuṇhībhāvo’ti. So khvāham, āvuso, vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharim. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato vitakkasahagatā saññā manasikārā samudācaranti”.

“Athā kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna, mā, brāhmaṇa, ariyam tuṇhībhāvam pamādo, ariye tuṇhībhāve cittam sañṭhapehi, ariye tuṇhībhāve cittam ekodibhāvam karohi, ariye tuṇhībhāve cittam samādāha’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharāmi. (S.21.1./II,274.) Yañhi tam, āvuso sammā vadamāno vadeyya--‘satthārā anuggahito sāvako mahābhiññataṁ patto’ti, mamaṁ tam sammā vadamāno vadeyya--‘Satthārā anuggahito sāvako mahābhiññataṁ patto’’ti. Paṭhamam.

(S.21.2.) 2. Upatissasuttam 優波低沙

236. Sāvatthiyam viharati. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi--“Āvuso bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosum. Āyasmā Sāriputto etadavoca--

“Idha mayham, āvuso, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Atthi nu kho tam kiñci lokasmim yassa me vipariñāmaññathābhāvā uppajjeyyurūn sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā’ti? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Natthi kho tam kiñci lokasmim yassa me vipariñāmaññathābhāvā uppajjeyyurūn sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā’’ti.

Evam vutte, āyasmā Ānando āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Satthupi kho te, āvuso Sāriputta, vipariñāmaññathābhāvā nuppajjeyyurūn sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Satthupi kho me, āvuso, vipariñāmaññathābhāvā nuppajjeyyurūn sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā, api ca me evamassa--‘Mahesakkho vata, bho, Satthā antarahito mahiddhiko mahānubhāvo. Sace hi Bhagavā ciram dīghamaddhānam tiṭṭheyya tadassa bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānan’ti. (S.21.2./II,275.) Tathā hi panāyasmato Sāriputtassa dīgharattam ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā susamūhatā. Tasmā āyasmato Sāriputtassa satthupi vipariñāmaññathābhāvā nuppajjeyyurūn

sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti. Dutiyām.

(S.21.3.) 3. Ghaṭasuttam 瓢

► 《雜阿含503經》

237. Evarī me sutām--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyām viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahāmoggallāno Rājagahe viharanti Vēluvane Kalandakanivāpe ekavihāre. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Mahāmoggallānena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ etadavoca--

“Vippasannāni kho te, āvuso Moggallāna, indriyāni; parisuddho mukhavaṇṇo pariyođāto santena nūnāyasmā Mahāmoggallāno ajja vihārena vihāsi”ti. “Olārikena khvāham, āvuso, ajja vihārena vihāsim. Api ca, me ahosi dhammī kathā”ti. “Kena saddhiṁ panāyasmato Mahāmoggallānassa ahosi dhammī kathā”ti? “Bhagavatā kho me, āvuso, saddhiṁ ahosi dhammī kathā”ti. “Dūre kho, āvuso, Bhagavā etarahi Sāvatthiyām viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Kim nu kho, āyasmā, Mahāmoggallāno Bhagavantam iddhiyā upasaṅkami; udāhu Bhagavā āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ iddhiyā upasaṅkamī”ti? (S.21.3./II,276.) “Na khvāham, āvuso, Bhagavantam iddhiyā upasaṅkamī; napi marī Bhagavā iddhiyā upasaṅkami. Api ca, me yāvatā Bhagavā ettāvatā dibbacakkhu visujjhi dibbā ca sotadhātu. Bhagavatopi yāvatāham ettāvatā dibbacakkhu visujjhi dibbā ca sotadhātu”ti. “Yathākatham panāyasmato Mahāmoggallānassa Bhagavatā saddhim ahosi dhammī kathā”ti?

“Idhāham, āvuso, Bhagavantam etadavocam--‘Araddhvīriyo āraddhvīriyoti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, āraddhvīriyo hotī”ti? Evarī vutte, marī, āvuso, Bhagavā etadavoca--‘Idha, Moggallāna, bhikkhu āraddhvīriyo viharati--kāmam taco ca nhāru ca atṭhī ca avassisatu, sarīre upasussatu marīsalohitam, yanī tam purisathāmena purisavīriyena purisaparakkamena pattabbam na tam apāpuṇitvā vīriyassa sañthānam bhavissatīti. Evarī kho, Moggallāna, āraddhvīriyo hotī”ti. Evarī kho me, āvuso, Bhagavatā saddhim ahosi dhammī kathā”ti.

“Seyyathāpi, āvuso, Himavato pabbatarājassa parittā pāsānasakkharā yāvadeva upanikkhepanamattāya evameva kho mayam āyasmato Mahāmoggallānassa yāvadeva upanikkhepanamattāya. Ayasmā hi Mahāmoggallāno mahiddhiko mahānubhāvo ākaṅkhamāno kappaṁ tiṭṭheyā”ti.

“Seyyathāpi āvuso, mahatiyā loṇaghaṭāya parittā loṇasakkharāya yāvadeva upanikkhepanamattāya; evameva kho mayam āyasmato Sāriputtassa yāvadeva upanikkhepanamattāya. (S.21.3./II,277.) Āyasmā hi Sāriputto Bhagavatā anekapariyāyena thomito vaṇṇito pasattho--

“Sāriputtova paññāya, sīlena upasamena ca;

Yopi pāraṅgato bhikkhu, etāvaparamo siyā”ti.

Itiha te ubho mahānāgā aññamaññassa subhāsitam sulapitaṁ samanumodimśūti. Tatiyām.

(S.21.4.) 4. Navasuttam 年少

► 《雜阿含1070經》，《別譯雜阿含9經》

238. Sāvatthiyām viharati. Tena kho pana samayena aññataro navo bhikkhu

pacchābhuttam piṇḍapātapaṭikkanto vihāram pavisitvā apposukko tuṇhībhūto saṅkasāyati, na bhikkhūnarām veyyāvaccam karoti cīvarakārasamaye. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidiṁsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha bhante, aññataro navo bhikkhu pacchābhuttam piṇḍapātapaṭikkanto vihāram pavisitvā apposukko tuṇhībhūto saṅkasāyati, na bhikkhūnarām veyyāvaccam karoti cīvarakārasamaye”ti.

Atha kho Bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi--“Ehi tvaṁ, bhikkhu, mama vacanena tam bhikkhum āmantehi ‘satthā tam, āvuso, āmantet’”ti. “Evaṁ bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā yena so bhikkhu tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā tam bhikkhūn etadavoca--“Satthā tam, āvuso, āmantet”ti. (S.21.4.II,278.) “Evamāvuso”ti kho so bhikkhu tassa bhikkhuno paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho tam bhikkhum Bhagavā etadavoca--“Saccam kira tvam, bhikkhu, pacchābhuttam piṇḍapātapaṭikkanto vihāram pavisitvā apposukko tuṇhībhūto saṅkasāyasi, na bhikkhūnarām veyyāvaccam karosi cīvarakārasamaye”ti? “Ahampi kho, bhante, sakam kiccam karom”ti.

Atha kho Bhagavā tassa bhikkhuno cetasā cetoparivitakkamaññaya bhikkhū āmantesi--“Mā kho tumhe, bhikkhave, etassa bhikkhuno ujjhāyittha. Eso kho, bhikkhave, bhikkhu catunnam jhānānam ābhicetasikānam ditṭhadhammasukha-vihārānam nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī, yassa catthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariya-pariyosānam ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharat”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --
 “Nayidaṁ sithlamārabbaḥ, nayidaṁ appena thāmasā;
 Nibbānaṁ adhigantabbam, sabbadukkhappamocanam.
 “Ayañca daharo bhikkhu, ayamuttamapuriso;
 Dhāreti antimam deham, jetvā māram savāhinin”ti. Catuttham.

(S.21.5.) 5. Sujātasuttam 善生

► 《雜阿含1062經》, 《別譯雜阿含1經》

239. Sāvatthiyam viharati. Atha kho āyasmā Sujāto yena Bhagavā tenupasaṅkami. Addasā kho Bhagavā āyasmantam Sujātam dūratova āgacchantam. Disvāna bhikkhū āmantesi--“Ubhayenevāyam, bhikkhave, kulaputto sobhati--(S.21.5.II,279.) Yañca abhirūpo dassanīyo pāsādiko paramāya vaṇṇapokkharatāya samannāgato, yassa catthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram brahmacariyapariyosānam ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharat”ti. Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Sobhati vatāyam bhikkhu, ujubhūtena cetasā;
 Vippayutto visamyutto, anupādāya nibbuto.
 Dhāreti antimam deham, jetvā māram savāhinin”ti. Pañcamam.

(S.21.6.) 6. Lakundakabhaddiyasuttam 拔提

► 《雜阿含1063經》, 《別譯雜阿含2經》

240. Sāvatthiyam viharati. Atha kho āyasmā Lakuṇḍakabhaddiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami. Addasā kho Bhagavā āyasmantam Lakuṇḍakabhaddiyam dūratova āgacchantam. Disvāna bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, etam

bhikkhum āgacchantam dubbanñam duddasikam okotimakam bhikkhūnam paribhūtarūpan”ti? “Evarī, bhante”. “Eso kho, bhikkhave, bhikkhu mahiddhiko mahānubhāvo, na ca sā samāpatti sulabharūpā yā tena bhikkhunā asamāpannapubbā. Yassa catthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram brahmacariyapariyosānam ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Haṁsā koñcā mayūrā ca, hatthayo pasadā migā;
Sabbe sīhassa bhāyanti, natthi kāyasmīm tulyatā.
“Evameva manussesu, daharo cepi paññavā;
So hi tattha mahā hoti, neva bālo sarīravā”ti. Chattham.

(S.21.7./II,280.)

(S.21.7.) 7. Visākhasuttaṁ 毘舍佉

► 《雜阿含1069經》, 《別譯雜阿含8經》

241. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Tena kho pana samayena āyasmā Visākho pañcālaputto upaṭṭhānasālāyam bhikkhū dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahamseti, poriyā vācāya vissatthāya anelagalāya athassa viññāpaniyā pariyāpannāya anissitāya.

Atha kho Bhagavā sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yena upaṭṭhānasālā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Ko nu kho, bhikkhave, upaṭṭhānasālāyam bhikkhū dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahamseti poriyā vācāya vissatthāya anelagalāya athassa viññāpaniyā pariyāpannāya anissitāya”ti? “Āyasmā, bhante, Visākho pañcālaputto upaṭṭhānasālāyam bhikkhū dhammiyā kathāya sandasseti samādapeti samuttejeti sampahamseti, poriyā vācāya vissatthāya anelagalāya athassa viññāpaniyā pariyāpannāya anissitāya”ti.

Atha kho Bhagavā āyasmantam Visākham pañcālaputtram āmantesi--“Sādhu sādhu, Visākha, sādhu kho tvam, Visākha, bhikkhū dhammiyā kathāya sandassesi...pe...athassa viññāpaniyā pariyāpannāya anissitāya”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Nābhāsamānam jānanti, missam bālehi paṇḍitam;
Bhāsamānañca jānanti, desentam amataṁ padam.
“Bhāsaye jotaye dhammarām, paggañhe isinām dhajarām;
Subhāsitadhajā isayo, dhammo hi isinām dhajo”ti. Sattamam.

(S.21.8./II,281.)

(S.21.8.) 8. Nandasuttaṁ 難陀

► 《雜阿含1067經》, 《別譯雜阿含6經》

242. Sāvatthiyam viharati. Atha kho āyasmā Nando Bhagavato mātucchāputto ākoṭitapaccākoṭitāni cīvarāni pārupitvā akkhīni añjetvā acchaṁ pattam gahetvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Nandam Bhagavā etadavoca--“Na kho te tam, nanda, patirūpam kulaputtassa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitassa, yaṁ tvam ākoṭitapaccākoṭitāni cīvarāni pārupeyyāsi, akkhīni ca añjeyyāsi, acchañca pattam dhāreyyāsi. Etam kho te, nanda, patirūpam kulaputtassa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitassa, yaṁ tvam āraññiko ca assasi, piñḍapātiko ca pañsukuliko ca kāmesu ca anapekkho vihareyyāsi”ti. Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Kadāham nandam passeyyaṁ, āraññam paṁsukūlikam;
Aññātuñchena yāpentarām, kāmesu anapekkhinan”ti.

Atha kho āyasmā Nando aparena samayena āraññiko ca piṇḍapātiko ca paṁsukūliko ca kāmesu ca anapekkho vihāsīti. Aṭṭhamarām.

(S.21.9.) 9. Tissasuttam 低沙

► 《雜阿含1068經》, 《別譯雜阿含7經》

243. Sāvatthiyām viharati. (S.21.9./II,282.) Atha kho āyasmā Tisso Bhagavato pitucchāputto yena Bhagavā tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantarām abhivādetvā ekamantam nisidi dukkhī dummano assūni pavattayamāno. Atha kho Bhagavā āyasmantam Tissaṁ etadavoca--“Kim nu kho tvarī, Tissa, ekamantam nisimmo dukkhī dummano assūni pavattayamāno”ti? “Tathā hi pana marī, bhante, bhikkhū samantā vācāsannitodakena sañjambharimakamsū”ti. “Tathāhi pana tvarī, Tissa, vattā no ca vacanakkhamo; na kho te tam, Tissa, patirūpam kulaputtassa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitassa, yam tvaṁ vattā no ca vacanakkhamo. Etam kho te, Tissa, patirūparām kulaputtassa saddhā agārasmā anagāriyam pabbajitassa--‘Yam tvaṁ vattā ca assa vacanakkhamo cā’”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vativāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Kim nu kujjhais mā kujjhī, akkodho Tissa te varam;
Kodhamānamakkhavinayatthañhi, Tissa brahmacariyam vussati”ti. Navamarām.

(S.21.10.) 10. Theranāmakasuttam 名為長老

► 《雜阿含1071經》, 《別譯雜阿含10經》

244. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu theranāmako ekavihārī ceva hoti ekavihārassa ca vaṇṇavādī. So eko gāmam piṇḍāya pavisati eko paṭikkamati eko raho nisidati eko caṅkamam adhiṭṭhati. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā (S.21.10./II,283.) tenupasaṅkamīmsu upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidīmsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Idha, bhante, aññataro bhikkhu theranāmako ekavihārī ekavihārassa ca vaṇṇavādī”ti.

Atha kho Bhagavā aññatarām bhikkhum āmantesi--“Ehi tvarī, bhikkhu, mama vacanena therām bhikkhum āmantehi--‘satthā tam, āvuso thera, āmantetī’”ti. “Evam, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā yenāyasmā thero tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam therām etadavoca--“Satthā tam, āvuso thera, āmantetī”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā thero tassa bhikkhuno paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam therām Bhagavā etadavoca--“Saccam kira tvaṁ, thera, ekavihārī ekavihārassa ca vaṇṇavādī”ti? “Evam, bhante”. “Yathā kathaṁ pana tvaṁ, thera, ekavihārī ekavihārassa ca vaṇṇavādī”ti? “Idhāham, bhante, eko gāmaṁ piṇḍāya pavisāmi eko paṭikkamāmi eko raho nisidāmi eko caṅkamam adhiṭṭhami. Evam khvāham, bhante, ekavihārī ekavihārassa ca vaṇṇavādī”ti.

“Attheso, thera, ekavihāro neso natthīti vadāmi. Api ca, thera, yathā ekavihāro vitthārena paripuṇṇo hoti tam sunāhi, sādhukarām manasi karohi; bhāsissāmī”ti. “Evam, bhante”ti kho...pe.... “Kathañca thera, ekavihāro vitthārena paripuṇṇo hoti. Idha, thera, yam afitarām tam pahīnam, yam anāgataṁ tam paṭinissaṭṭharām, paccuppannesu ca attabhāvapaṭilābhesu chandarāgo suppaṭivinīto. Evam kho, thera, ekavihāro vitthārena

paripuṇṇo hotī”ti.

(S.21.10./II,284.) Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Sabbābhībhūmī sabbavidūm sumedhamī,
Sabbesu dhammesu anūpalittamī.
Sabbañjhamī tañhākkhaye vimuttamī,
Tamahamī naram ekavihārīti brūmī”ti. Dasamamī.

(S.21.11.) 11. Mahākappinasuttam 劫賓那

►*偈--《法句經》Dhp.v.387.

245. Sāvatthiyam viharati. Atha kho āyasmā Mahākappino yena Bhagavā tenupasaṅkami. Addasā kho Bhagavā āyasmantamī Mahākappinamī dūratova āgacchantaṁ. Disvāna bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe bhikkhave, etam bhikkhumī āgacchantaṁ odātakam tanukam tuñganāsikan”ti? “Evam, bhante”. “Eso kho, bhikkhave, bhikkhu mahiddhiko mahānubhāvo. Na ca sā samāpatti sulabharūpā yā tena bhikkhunā asamāpannapubbā. Yassa catthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Khattiyo settho janetasmiṁ, ye gottapatisārino;
Vijjācaraṇasampanno, so settho devamānuse.
*“Divā tapati ādicco, rattimābhāti candimā;
Sannaddho khattiyo tapati, jhāyī tapati brāhmaṇo.
Atha sabbamahorattim, Buddha tapati tejasā”ti. Ekādasamamī.

(S.21.12./II,285.)

(S.21.12.) 12. Sahāyakasuttam 僧友

246. Sāvatthiyam viharati. Atha kho dve bhikkhū sahāyakā āyasmato Mahākappinassa saddhivihārino yena Bhagavā tenupasaṅkamīnsu. Addasā kho Bhagavā te bhikkhū dūratova āgacchante. Disvāna bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, ete bhikkhū sahāyake āgacchante Kappinassa saddhivihārino”ti? “Evam, bhante”. “Ete kho te bhikkhū mahiddhikā mahānubhāvā. Na ca sā samāpatti sulabharūpā, yā tehi bhikkhūhi asamāpannapubbā. Yassa catthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram brahmacariya-pariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Sahāyā vatime bhikkhū, cirarattamī sametikā;
Sameti nesamī saddhammo, dhamme Buddhappavedite.
“Suvinītā Kappinena, dhamme ariyappavedite;
Dhārenti antimamī dehamī, jetvā māramī savāhinin”ti. Dvādasamamī.

~Bhikkhusamyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Kolito Upatisso ca, Ghaṭo cāpi pavuccati;

(S.21.12./II,286.) Navo Sujāto Bhaddi ca, Visākho Nando Tisso ca.

Theranāmo ca Kappino, Sahāyena ca dvādasāti.

Nidānavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Nidānābhisaṁyadadhātu, Anamataggena Kassapam; Sakkāra Rāhulalakkhaṇo, Opamma-Bhikkhunā vago.

Dutiyo tena pavuccatīti.

~Nidānavaggasamyuttapāli niṭṭhitā.~

Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa.
(PTS:III,1~279. ; CS.pg.2.1~2.235)

[▲top 回目錄](#)

Samyuttanikāyo

(3) Khandhavaggo 健度篇(S.22~34)(715suttas)

(S.22.)(1) Khandhasamyuttam 蘊相應(158 suttas)

1. Nakulapituvaggo 那拘羅父品

(S.22.1./III,1.)

(S.22.1.) (1) Nakulapitusuttam 那拘羅父

►《雜阿含107經》, 《增壹阿含13.4經》

1. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Bhaggesu viharati Susumāragire Bhesakalāvane Migadāye. Atha kho Nakulapitā gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho Nakulapitā gahapati Bhagavantam etadavoca--

“Ahamasmi bhante, jinno vuḍḍho mahallako addhagato vayo-anuppatto āturakāyo abhikkhaṇṭatañko. Aniccadassāvī kho panāham, bhante, Bhagavato manobhāvanīyānañca bhikkhūnam. ovadatu mara, bhante, Bhagavā; anusāsatu mara, bhante, Bhagavā; yam mamassa dīgharattam hitāya sukhāyā”ti.

“Evametam, gahapati, evametam, gahapati! Āturo hāyam, gahapati, kāyo aṇḍabhūto pariyonaddho. Yo hi, gahapati, imam kāyam pariharanto muhuttampi ārogyam paṭijāneyya, kimaññatra bālyā? Tasmātiha te, gahapati, evam sikkhitabbarā--‘Aturakāyassa me sato cittam anāturaram bhavissatī’ti. Evañhi te, gahapati, sikkhitabban”ti.

Atha kho Nakulapitā gahapati Bhagavato bhāsitam (S.22.1./III,2.) abhinandityā anumoditvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Sāriputtarā abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnaṁ kho Nakulapitaram gahapatim āyasmā Sāriputto etadavoca--“Vippasannāni kho te, gahapati, indriyāni; parisuddho mukhavaṇṇo pariyoñāto. Alattha no ajja Bhagavato sammukhā dhammiṁ kathām savanāyā”ti?

“Kathañhi no siyā, bhante! Idānāham, bhante, Bhagavatā dhammiyā kathāya amatena abhisitto”ti. “Yathā kathām pana tvarā, gahapati, Bhagavatā dhammiyā kathāya amatena abhisitto”ti? “Idhāham, bhante, yena Bhagavā tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim. Ekamantam nisinno khvāham, bhante, Bhagavantam etadavocam--‘Ahamasmi, bhante, jinno vuḍḍho mahallako addhagato vayo-anuppatto āturakāyo abhikkhaṇṭatañko. Aniccadassāvī kho panāham, bhante, Bhagavato manobhāvanīyānañca bhikkhūnam. ovadatu mara, bhante, Bhagavā; anusāsatu mara, bhante, Bhagavā; yam mamassa dīgharattam hitāya sukhāyā”ti.

“Evam vutte mara, bhante, Bhagavā etadavoca--‘Evametam, gahapati, evametam, gahapati! Āturo hāyam, gahapati, kāyo aṇḍabhūto pariyonaddho. Yo hi, gahapati, imam kāyam pariharanto muhuttampi ārogyam paṭijāneyya, kimaññatra bālyā?’

Tasmātiha te gahapati, evam sikkhitabbam--āturakāyassa me sato cittam anātaram bhavissatīti. Evañhi te, gahapati, sikkhitabban'ti. Evam khvāham, bhante, Bhagavatā dhammiyā kathāya amatena abhisitto"ti.

"Na hi pana tam, gahapati, pañibhāsi Bhagavantam uttarim pañipucchitum--'Kittāvatā nu kho, bhante, āturakāyo ceva hoti āturacitto ca, kittāvatā ca pana āturakāyo hi kho hoti no ca āturacitto'"ti. (S.22.1./III.3.) "Dūratopi kho mayam, bhante, āgaccheyyāma āyasmato Sāriputtassa santike etassa bhāsitassa atthamaññātum. Sādu vatāyasmantariyeva Sāriputtam pañibhātu etassa bhāsitassa attho"ti.

"Tena hi, gahapati, suñāhi, sādhukam manasi karohi; bhāsissāmī"ti. "Evañ, bhante"ti kho Nakulapitā gahapati āyasmato Sāriputtassa paccassosi. Ayasmā Sāriputto etadavoca--

"Kathañca, gahapati, āturakāyo ceva hoti, āturacitto ca? Idha, gahapati, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpam, rūpasmiṁ vā attānam. 'Aham rūpam, mama rūpan'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa 'Aham rūpam, mama rūpan'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyino tam rūpam vipariñamati aññathā hoti. Tassa rūpavipariñāmaññāthābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

"Vedanam attato samanupassati, vedanāvantam vā attānam; attani vā vedanam, vedanāya vā attānam. 'Aham vedanā, mama vedanā'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa 'Aham vedanā, mama vedanā'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyino, sā vedanā vipariñamati aññathā hoti. Tassa vedanāvipariñāmaññāthābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

"Saññam attato samanupassati, saññāvantam vā attānam; attani vā saññam, saññāya vā attānam. 'Aham saññā, mama saññā'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa 'Aham saññā, mama saññā'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyino, sā saññā vipariñamati aññathā hoti. Tassa saññāvipariñāmaññāthābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

"Sañkhāre attato samanupassati, sañkhārvantam vā attānam; attani vā sañkhāre, sañkhāresu vā attānam. 'Aham sañkhārā, mama sañkhārā'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa 'Aham sañkhārā, mama sañkhārā'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyino, te sañkhārā vipariñamanti aññathā honti. Tassa (S.22.1./III.4.) sañkhārvipariñāmaññāthābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

"Viññānam attato samanupassati, viññānavantam vā attānam; attani vā viññānam, viññānasmiṁ vā attānam. 'Aham viññānam, mama viññānan'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa 'Aham viññānam, mama viññānan'ti pariyuṭṭhaṭṭhāyino, tam viññānam vipariñamati aññathā hoti. Tassa viññānavipariñāmaññāthābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Evam kho, gahapati, āturakāyo ceva hoti āturacitto ca.

"Kathañca, gahapati, āturakāyo hi kho hoti no ca āturacitto? Idha, gahapati, sutavā ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpam attato samanupassati, na rūpavantam vā attānam; na attani vā rūpam, na rūpasmiṁ vā attānam. 'Aham rūpam, mama rūpan'ti na pariyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa 'Aham rūpam, mama rūpan'ti apariyuṭṭhaṭṭhāyino, tam rūpam vipariñamati aññathā hoti. Tassa rūpavipariñāmaññāthābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā.

"Na vedanam attato samanupassati, na vedanāvantam vā attānam; na attani vā vedanam, na vedanāya vā attānam 'Aham vedanā, mama vedanā'ti na pariyuṭṭhaṭṭhāyī

hoti. Tassa ‘Aham vedanā, mama vedanā’ti apariyuṭṭhaṭṭhāyino, sā vedanā vipariṇamati aññathā hoti. Tassa vedanāvipariṇāmaññathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

“Na saññām attato samanupassati, na saññāvantam vā attānam; na attani vā saññām, na saññāya vā attānam. ‘Aham saññā, mama saññā’ti na pariyyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa ‘Aham saññā, mama saññā’ti apariyuṭṭhaṭṭhāyino, sā saññā vipariṇamati aññathā hoti. Tassa saññāvipariṇāmaññathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā.

(S.22.1./III,5.) Na saṅkhāre attato samanupassati, na saṅkhāravantam vā attānam; na attani vā saṅkhāre, na saṅkhāresu vā attānam. ‘Aham saṅkhārā, mama saṅkhārā’ti na pariyyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa ‘Aham saṅkhārā, mama saṅkhārā’ti apariyyuṭṭhaṭṭhāyino, te saṅkhārā vipariṇamanti aññathā honti. Tassa saṅkhāravipariṇāmaññathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

“Na viññāṇam attato samanupassati, na viññāṇavantam vā attānam; na attani vā viññāṇam, na viññāṇasmim vā attānam. ‘Aham viññāṇam, mama viññāṇan’ti na pariyyuṭṭhaṭṭhāyī hoti. Tassa ‘Aham viññāṇam, mama viññāṇan’ti apariyyuṭṭhaṭṭhāyino, tam viññāṇam vipariṇamati aññathā hoti Tassa viññāṇavipariṇāmaññathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Evaṁ kho, gahapati, āturakāyo hoti no ca āturacitto”ti.

Idamavoca āyasmā Sāriputto. Attamano Nakulapitā gahapati āyasmato Sāriputtassa bhāsitam abhinandīti. Paṭhamam.

(S.22.2.) (2) Devadahasuttam 天現

► 《雜阿含108經》，《增壹阿含41.4經》

2. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sakkesu viharati Devadaham nāma sakyānam nigamo. Atha kho sambahulā pacchābhūmagamikā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisidim̄su. Ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Icchāma mayam, bhante, pacchābhūmarājanapadam gantum, pacchābhūme janapade nivāsam kappetun”ti.

“Apalokito pana vo, bhikkhave, Sāriputto”ti? “Na kho no, bhante, apalokito āyasmā Sāriputto”ti. “Apaloketha, bhikkhave, Sāriputtam. Sāriputto, bhikkhave, paññito, bhikkhūnam anuggāhako sabrahmacārīnan”ti. (S.22.2./III,6.) “Evarī bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ.

Tena kho pana samayena āyasmā Sāriputto Bhagavato avidūre aññatarasmiṁ elagalāgumbe nisinno hoti. Atha kho te bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmata Sāriputtena saddhim̄ sammodim̄su. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisidim̄su. Ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṁ Sāriputtam etadavocum--“Icchāma mayam, āvuso Sāriputta, pacchābhūmarājanapadam gantum, pacchābhūme janapade nivāsam kappeturam. Apalokito no Satthā”ti.

“Santi hāvuso, nānāverajjagatam bhikkhum paññam pucchitāro--khattiyapaññitāpi brāhmaṇapaññitāpi gahapatipaññitāpi samaṇapaññitāpi. Paññitā hāvuso, manussā vīmaṁsakā--‘Kīmīvādī panāyasmantānam Satthā kimakkhāyīti, kacci vo āyasmantānam dhammā sussutā suggahitā sumanasikatā sūpadhāritā

suppaṭividdhā paññāya, yathā byākaramānā āyasmanto vuttavādino ceva Bhagavato assatha, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyyātha, dhammassa cānuḍhammarām byākareyyātha, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham tħānam āgaccheyyā””ti?

“Dūratopi kho mayam, āvuso, āgaccheyyāma āyasmato Sāriputtassa santike etassa bhāsitassa atthamaññātum. Sādu vatāyasmantamyeva Sāriputtaṁ paṭibhātu etassa bhāsitassa attho”ti. “Tena hāvuso, suṇātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Ayasmā Sāriputto etadavoca--

(S.22.2./III,7.)“Santi hāvuso, nānāverajjagataṁ bhikkhum pañham pucchitāro--khattiyanapanḍitāpi...pe... samaṇapanḍitāpi. Paṇḍitā hāvuso, manussā vīmaṁsakā --‘Kīm vādī panāyasmantānam Satthā kimakkhāyī’ti? Evam puṭṭhā tumhe, āvuso, evam byākareyyātha--‘Chandarāgavinayakkhāyī kho no, āvuso, Satthā’’ti.

“Evam byākatepi kho, āvuso, assuyeva uttarim pañham pucchitāro--khattiyanapanḍitāpi...pe... samaṇapanḍitāpi. Paṇḍitā hāvuso, manussā vīmaṁsakā--‘Kismīm panāyasmantānam chandarāgavinayakkhāyī Satthā’’ti? Evam puṭṭhā tumhe, āvuso, evam byākareyyātha--‘rūpe kho, āvuso, chandarāgavinayakkhāyī Satthā, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne chandarāgavinayakkhāyī Satthā’’ti.

“Evam byākatepi kho, āvuso, assuyeva uttarim pañham pucchitāro--khattiyanapanḍitāpi...pe... samaṇapanḍitāpi. Paṇḍitā hāvuso, manussā vīmaṁsakā--‘Kim panāyasmantānam ādīnavariṁ disvā rūpe chandarāgavinayakkhāyī Satthā, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne chandarāgavinayakkhāyī Satthā’’ti? Evam puṭṭhā tumhe, āvuso, evam byākareyyātha--‘rūpe kho, āvuso avigatarāgassa avigatachandassa avigatapemassa avigatapipāsassa avigatapariṭṭhāhassa avigatatañhassa tassa rūpassa vipariṇāmaññātathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Vedanāya... saññāya... saṅkhāresu avigatarāgassa...pe... avigatatañhassa tesam saṅkhārānam vipariṇāmaññātathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Viññāne avigatarāgassa avigatachandassa avigatapemassa avigatapipāsassa avigatapariṭṭhāhassa avigatatañhassa tassa viññāṇassa vipariṇāmaññātathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Idam kho no, āvuso, ādīnavariṁ disvā rūpe chandarāgavinayakkhāyī Satthā, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne chandarāgavinayakkhāyī Satthā’’ti.

(S.22.2./III,8.)“Evam byākatepi kho, āvuso, assuyeva uttarim pañham pucchitāro--khattiyanapanḍitāpi brāhmaṇapanḍitāpi gahapatipanḍitāpi samaṇapanḍitāpi. Paṇḍitā hāvuso, manussā vīmaṁsakā--‘Kim panāyasmantānam ānisamīsaṁ disvā rūpe chandarāgavinayakkhāyī Satthā, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne chandarāgavinayakkhāyī Satthā’’ti? Evam puṭṭhā tumhe āvuso, evam byākareyyātha--‘rūpe kho, āvuso, vigatarāgassa vigatachandassa vigatapemassa vigatapipāsassa vigatapariṭṭhāhassa vigatatañhassa tassa rūpassa vipariṇāmaññātathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Vedanāya... saññāya... saṅkhāresu vigatarāgassa vigatachandassa vigatapemassa vigatapipāsassa vigatapariṭṭhāhassa vigatatañhassa tesam saṅkhārānam vipariṇāmaññātathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Viññāne vigatarāgassa vigatachandassa vigatapemassa vigatapipāsassa vigatapariṭṭhāhassa vigatatañhassa tassa viññāṇassa vipariṇāmaññātathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Idam kho no, āvuso, ānisamīsaṁ disvā rūpe chandarāgavinayakkhāyī Satthā, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne chandarāgavinayakkhāyī Satthā’’ti.

“Akusale cāvuso, dhamme upasampajja viharato diṭṭhe ceva dhamme sukho vihāro abhavissa avighāto anupāyāso aparilāho, kāyassa ca bhedā param marañā sugati pāṭikaṅkhā, nayidam Bhagavā akusalānam dhammānam pahānam vaṇṇeyya. Yasmā ca kho, āvuso, akusale dhamme upasampajja viharato diṭṭhe ceva dhamme dukkho vihāro savighāto sa-upāyāso saparilāho, kāyassa ca bhedā param marañā duggati pāṭikaṅkhā, tasmā Bhagavā akusalānam dhammānam pahānam vaṇṇeti.

“Kusale cāvuso, dhamme upasampajja viharato diṭṭhe ceva dhamme dukkho vihāro abhavissa savighāto (**S.22.2./III,9.**) sa-upāyāso saparilāho, kāyassa ca bhedā param marañā duggati pāṭikaṅkhā, nayidam Bhagavā kusalānam dhammānam upasampadām vaṇṇeyya. Yasmā ca kho, āvuso, kusale dhamme upasampajja viharato diṭṭhe ceva dhamme sukho vihāro avighāto anupāyāso aparilāho, kāyassa ca bhedā param marañā sugati pāṭikaṅkhā, tasmā Bhagavā kusalānam dhammānam upasampadām vaṇṇetī”ti.

Idamavocāyasmā Sāriputto. Attamanā te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa bhāsitām abhinandunti. Dutiyam.

(S.22.3.) (3) Hāliddikānisuttam 詞梨(1)

►《雜阿含551經》

3. Evañ me sutam--Ekañ samayañ āyasmā Mahākaccāno Avantīsu viharati Kuraraghare Papāte pabbate. Atha kho Hāliddikāni gahapati yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Mahākaccānam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Hāliddikāni gahapati āyasmantam Mahākaccānam etadavoca--“Vuttamidam, bhante, Bhagavatā aṭṭhakavaggiye māgaṇḍiyapañhe--

“Okam pahāya aniketasārī,
Gāme akubbarī muni santhavāni.
Kāmehi ritto apurakkharāno,
Katham na viggayha janena kayirā”ti.

“Imassa nu kho, bhante, Bhagavatā saṅkhittena bhāsitassa kathañ vitthārena attho datṭhabbo”ti?

“Rūpadhātu kho, gahapati, viññāṇassa oko. Rūpadhāturāgavinibandhañca pana viññāṇam ‘Okasārī’ti vuccati. Vedanādhātu kho, gahapati, viññāṇassa oko. (**S.22.3./III,10.**) Vedanādhāturāgavinibandhañca pana viññāṇam ‘Okasārī’ti vuccati. Saññādhātu kho, gahapati, viññāṇassa oko. Saññādhāturāgavinibandhañca pana viññāṇam ‘Okasārī’ti vuccati. Sañkhāradhātu kho, gahapati, viññāṇassa oko. Sañkhāradhāturāga-vinibandhañca pana viññāṇam ‘Okasārī’ti vuccati. Evañ kho, gahapati, okasārī hoti.

“Kathañca, gahapati, anokasārī hoti? Rūpadhātuyā kho, gahapati, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā te Tathāgatassa pahīnā ucchinnaṁūlā tālāvatthukatā anabhāvarīmkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā Tathāgato ‘Anokasārī’ti vuccati. Vedanādhātuyā kho, gahapati... saññādhātuyā kho, gahapati... sañkhāradhātuyā kho, gahapati... viññāṇadhātuyā kho, gahapati, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā te Tathāgatassa pahīnā ucchinnaṁūlā tālāvatthukatā anabhāvarīmkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā Tathāgato ‘Anokasārī’ti vuccati. Evañ kho, gahapati, anokasārī hoti.

“Kathañca, gahapati, niketasārī hoti? Rūpanimittaniketavisāravinibandhā kho, gahapati, ‘Niketasārī’ti vuccati. Saddanimitta...pe... gandhanimitta... rasanimitta...

phoṭṭhabbanimitta... dhammanimittaniketavisāravinibandhā kho, gahapati, ‘Niketasārī’ti vuccati. Evaṁ kho, gahapati, niketasārī hoti.

“Kathañca, gahapati, aniketasārī hoti? Rūpanimittaniketavisāravinibandhā kho, gahapati, Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvāmīkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā Tathāgato ‘Aniketasārī’ti vuccati. Saddanimitta... gandhanimitta... rasanimitta... phoṭṭhabbanimitta... dhammanimittaniketavisāravinibandhā kho, gahapati, Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā (**S.22.3./III,11.**) anabhāvāmīkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā Tathāgato ‘Aniketasārī’ti vuccati. Evaṁ kho, gahapati, aniketasārī hoti.

“Kathañca, gahapati, gāme santhavajāto hoti? Idha, gahapati, ekacco gihīhi saṁsaṭho viharati sahanandī sahasokī, sukhitesu sukhito, dukkhitesu dukkhito, uppannesu kiccakaraṇīyesu attanā tesu yogam āpajjati. Evaṁ kho, gahapati, gāme santhavajāto hoti.

“Kathañca, gahapati, gāme na santhavajāto hoti? Idha, gahapati, bhikkhu gihīhi asaṁsaṭho viharati na sahanandī na sahasokī na sukhitesu sukhito na dukkhitesu dukkhito, uppannesu kiccakaraṇīyesu na attanā tesu yogam āpajjati. Evaṁ kho, gahapati, gāme na santhavajāto hoti.

“Kathañca, gahapati, kāmehi aritto hoti? Idha, gahapati, ekacco kāmesu avigatarāgo hoti avigatachando avigatapemo avigatapipāso avigatapariłāho avigatataňho. Evaṁ kho, gahapati, kāmehi aritto hoti.

“Kathañca, gahapati, kāmehi ritto hoti? Idha, gahapati, ekacco kāmesu vigatarāgo hoti vigatachando vigatapemo vigatapipāso vigatapariłāho vigatataňho Evaṁ kho, gahapati, kāmehi ritto hoti.

“Kathañca, gahapati, purakkharāno hoti? Idha, gahapati, ekaccassa evam hoti--‘Evaṁrūpo siyam anāgatamaddhānam, evaṁvedano siyam anāgatamaddhānam, evaṁsañño siyam anāgatamaddhānam, evaṁsankhāro siyam anāgatamaddhānam, evaṁviññāno siyam anāgatamaddhānan’ti. Evaṁ kho, gahapati, purakkharāno hoti.

“Kathañca, gahapati, apurakkharāno hoti? Idha, gahapati, ekaccassa na evam hoti--‘Evaṁrūpo siyam anāgatamaddhānam, evaṁvedano siyam anāgatamaddhānam, evaṁsañño siyam anāgatamaddhānam, evaṁsankhāro siyam anāgatamaddhānam, (**S.22.3./III,12.**) evaṁviññāno siyam anāgatamaddhānan’ti. Evaṁ kho, gahapati, apurakkharāno hoti.

“Kathañca gahapati, katham viggayha janena kattā hoti? Idha, gahapati, ekacco evarūpiṁ katham kattā hoti--‘Na tvam imam dhammadvinayam ājānāsi; aham imam dhammadvinayam ājānāmi. Kim tvam imam dhammadvinayam ājānissasi? Micchāpaṭipanno tvamasi; ahamasmi sammāpaṭipanno. Pure vacanīyam pacchā avaca; pacchā vacanīyam pure avaca. Sahitam me, asahitam te. Adhiciṇṇam te viparāvattam. Aropito te vādo; cara vādappamokkhāya. Niggahitosi; nibbethehi vā sacce pahosī’ti. Evaṁ kho, gahapati, katham viggayha janena kattā hoti.

“Kathañca gahapati, katham na viggayha janena kattā hoti? Idha, gahapati, bhikkhu na evarūpiṁ katham kattā hoti--‘Na tvam imam dhammadvinayam ājānāsi...pe... nibbethehi vā sacce pahosī’ti. Evaṁ kho, gahapati, katham na viggayha janena kattā hoti.

“Iti kho, gahapati, yam tam vuttam Bhagavatā atṭhakavaggiye māgaṇḍiyapañhe--

“Okam pahāya aniketasārī, gāme akubbam munisanthavāni.

Kāmehi ritto apurakkharāno, katham na viggayha janena kayirā”ti.

“Imassa kho, gahapati, Bhagavatā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho datṭhabbo”ti. Tatiyam.

(S.22.4.) (4) Dutiyahāliddikānisuttam 詞梨(2)

► 《雜阿含552經》

4. Evam me sutam--Ekam samayam āyasmā Mahākaccāno Avantīsu viharati Kuraraghare Papāte pabbate. (S.22.4./III,13.) Atha kho Hāliddikāni gahapati yenāyasmā Mahākaccāno...pe... Ekamantam nisinno kho Hāliddikāni gahapati āyasmantam Mahākaccānari etadavoca--“Vuttamidam, bhante, Bhagavatā sakkapañhe--‘Ye te samañabrahmañā tañhāsañkhayavimuttā, te accantaniṭhā accantayogakkhemino accantabrahmacārino accantapariyosānā sethā devamanussānan’”ti.

“Imassa nu kho, bhante, Bhagavatā samkhittena bhāsitassa kathaṁ vitthārena attho datṭhabbo”ti?

“Rūpadhātuyā kho, gahapati, yo chando yo rāgo yā nandī yā tañhā ye upayupādānā cetaso adhiṭhānābhinivesānusayā, tesam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā cittam suvimuttanti vuccati.

“Vedanādhātuyā kho, gahapati... saññādhātuyā kho, gahapati... sañkhāradhātuyā kho, gahapati... viññāṇadhātuyā kho, gahapati, yo chando yo rāgo yā nandī yā tañhā ye upayupādānā cetaso adhiṭhānābhinivesānusayā, tesam khayā virāgā nirodhā cāgā paṭinissaggā cittam suvimuttanti vuccati.

“Iti kho, gahapati, yam tam vuttaṁ Bhagavatā sakkapañhe--‘Ye te samañabrahmañā tañhāsañkhayavimuttā te accantaniṭhā accantayogakkhemino accantabrahmacārino accantapariyosānā sethā devamanussānan’”ti.

“Imassa kho, gahapati, Bhagavatā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho datṭhabbo”ti. Catuttham.

(S.22.5.) (5) Samādhisuttam 三昧

► 《雜阿含59-60、65經》

5. Evam me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--“Samādhirūpam, bhikkhave, bhāvetha; samāhito, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti. Kiñca yathābhūtam pajānāti? Rūpassa samudayañca atthaṅgamañca, vedanāya samudayañca atthaṅgamañca saññāya samudayañca atthaṅgamañca, sañkhārānām samudayañca atthaṅgamañca, (S.22.5./III,14.) viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca”.

“Ko ca, bhikkhave, rūpassa samudayo, ko vedanāya samudayo, ko saññāya samudayo, ko sañkhārānām samudayo, ko viññāṇassa samudayo? Idha, bhikkhave, bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati.

“Kiñca abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati? Rūpaṁ abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa rūpaṁ abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. Yā rūpe nandī tadupādānam. Tassupādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Vedanām abhinandati...pe... saññām abhinandati... sañkhāre abhinandati... viññāṇām abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa viññāṇām abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. Yā viññāṇe nandī tadupādānam.

Tassupādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti.

“Ayam, bhikkhave, rūpassa samudayo; ayam vedanāya samudayo; ayam saññāya samudayo; ayam saṅkhārānam samudayo; ayam viññāṇassa samudayo.

“Ko ca, bhikkhave, rūpassa atthaṅgamo, ko vedanāya... ko saññāya... ko saṅkhārānam... ko viññāṇassa atthaṅgamo?

Idha, bhikkhave, nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati.

“Kiñca nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati? Rūpam nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa rūparūpam anabhinandato anabhvivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā rūpe nandī sā nirujjhati. Tassa nandīnirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā bhavanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Vedanām nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa vedanām anabhinandato anabhvivadato (S.22.5./III,15.) anajjhosā tiṭṭhato yā vedanāya nandī sā nirujjhati. Tassa nandīnirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā bhavanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Saññām nābhinandati...pe... saṅkhāre nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa saṅkhāre anabhinandato anabhvivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā saṅkhāresu nandī sā nirujjhati. Tassa nandīnirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā bhavanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Viññāṇam nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa viññāṇam anabhinandato anabhvivadato anajjhosāya tiṭṭhato yā viññāṇe nandī sā nirujjhati. Tassa nandīnirodhā upādānanirodho...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti.

“Ayam bhikkhave, rūpassa atthaṅgamo, ayam vedanāya atthaṅgamo, ayam saññāya atthaṅgamo, ayam saṅkhārānam atthaṅgamo, ayam viññāṇassa atthaṅgamo”ti. Pañcamam.

(S.22.6.) (6) Paṭisallāṇasuttam 宴默

►cf. 《雜阿含65經》

6. Sāvatthinidānam. “Paṭisallāṇe, bhikkhave, yogamāpajjatha. Paṭisallīṇo, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti. Kiñca yathābhūtam pajānāti? Rūpassa samudayañca atthaṅgamañca, vedanāya samudayañca atthaṅgamañca, saññāya samudayañca atthaṅgamañca, saṅkhārānam samudayañca atthaṅgamañca, viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca ...” pe...(yathā paṭhamasutte tathā vitthāretabbo.) Chaṭṭham.

(S.22.7.) (7) Upādāparitassanāsuttam 取著恐懼(1)

►《雜阿含經》43、66經

7. Sāvatthinidānam. “Upādāparitassanañca vo, bhikkhave, desessāmi anupādā-aparitassanañca. Tam suṇātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. (S.22.7./III,16.) “Evaṁ bhante”ti, kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Kathañca, bhikkhave, upādāparitassanā hoti? Idha, bhikkhave, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpam, rūpasmim vā attānam.

Tassa tam rūpaṁ vipariṇamati aññathā hoti. Tassa rūpavipariṇāmaññathābhāvā rūpavipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa rūpavipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso pariyādānā uttāsavā ca hoti vighātavā ca apekkhavā ca upādāya ca paritassati.

“Vedanām attato samanupassati, vedanāvantam vā attānam; attani vā vedanām, vedanāya vā attānam. Tassa sā vedanā vipariṇamati aññathā hoti. Tassa vedanāvipariṇāmaññathābhāvā vedanāvipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa vedanāvipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso pariyādānā uttāsavā ca hoti vighātavā ca apekkhavā ca upādāya ca paritassati.

“Saññām attato samanupassati...pe... saṅkhāre attato samanupassati, saṅkhāravantam vā attānam; attani vā saṅkhāre, saṅkhāresu vā attānam. Tassa te saṅkhārā vipariṇamanti aññathā honti. Tassa saṅkhāravipariṇāmaññathābhāvā saṅkhāravipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa saṅkhāravipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso pariyādānā uttāsavā ca hoti vighātavā ca apekkhavā ca upādāya ca paritassati.

“Viññānam attato samanupassati, viññānavantam vā attānam; attani vā viññānam, viññānasmiṁ vā attānam. Tassa tam viññānam vipariṇamati aññathā hoti. (S.22.7./III,17.) Tassa viññānavipariṇāmaññathābhāvā viññānavipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa viññānavipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso pariyādānā uttāsavā ca hoti vighātavā ca apekkhavā ca upādāya ca paritassati. Evarūp kho, bhikkhave, upādāparitassanā hoti.

“Kathañca, bhikkhave, anupādā-aparitassanā hoti? Idha, bhikkhave, sutavā ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpaṁ attato samanupassati, na rūpavantam vā attānam; na attani vā rūpaṁ, na rūpasmiṁ vā attānam. Tassa tam rūpaṁ vipariṇamati aññathā hoti. Tassa rūpavipariṇāmaññathābhāvā na rūpavipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa na rūpavipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso apariyādānā na cevuttāsavā hoti na ca vighātavā na ca apekkhavā, anupādāya ca na paritassati.

“Na vedanām attato samanupassati, na vedanāvantam vā attānam; na attani vā vedanām, na vedanāya vā attānam. Tassa sā vedanā vipariṇamati aññathā hoti Tassa vedanāvipariṇāmaññathābhāvā na vedanāvipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa na vedanāvipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti Cetaso apariyādānā na cevuttāsavā hoti na ca vighātavā na ca apekkhavā, anupādāya ca na paritassati.

“Na saññām...pe... na saṅkhāre attato samanupassati, na saṅkhāravantam vā attānam; na attani vā saṅkhāre, na saṅkhāresu vā attānam. Tassa te saṅkhārā vipariṇamanti aññathā honti. Tassa saṅkhāravipariṇāmaññathābhāvā na saṅkhāravipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa na (S.22.7./III,18.) saṅkhāravipariṇāmānuparivattijā paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso apariyādānā na cevuttāsavā hoti na ca vighātavā na ca apekkhavā, anupādāya ca na paritassati.

“Na viññānam attato samanupassati, na viññānavantam vā attānam...pe... tassa tam viññānam vipariṇamati aññathā hoti. Tassa viññānavipariṇāmaññathābhāvā na viññānavipariṇāmānuparivatti viññānam hoti. Tassa na viññānavipariṇāmānuparivattijā

paritassanā dhammasamuppādā cittam pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso apariyādānā na cevuttāsavā hoti na ca vighātavā na ca apekkhavā, anupādāya ca na paritassati. Evaṁ kho, bhikkhave, anupādā aparitassanām hotī”ti. Sattamam.

(S.22.8.) (8) Dutiya-upādāparitassanāsuttam 取著恐懼(2)

► 《雜阿含44經》

8. Sāvatthinidānam. “Upādāparitassanañca vo, bhikkhave, desessāmi anupādā-aparitassanañca. Tam suṇātha...pe... kathañca, bhikkhave, upādāparitassanā hoti? Idha, bhikkhave, assutavā puthujjano rūpaṁ ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassati. Tassa tam rūpaṁ vipariṇamati aññathā hoti. Tassa rūpavipariṇāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā. Vedanām etam mama...pe... saññām etam mama... saṅkhāre etam mama... viññāṇām ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassati. Tassa tam viññāṇām vipariṇamati aññathā hoti. Tassa viññānavipariṇāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā. Evaṁ kho, bhikkhave, upādāparitassanā hoti.

“Kathañca, bhikkhave, anupādā-aparitassanā hoti? (S.22.8./III,19.) Idha bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpaṁ ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati. Tassa tam rūpaṁ vipariṇamati aññathā hoti. Tassa rūpavipariṇāmaññathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā. Vedanām netam mama... saññām netam mama... saṅkhāre netam mama... viññāṇām ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati. Tassa tam viññāṇām vipariṇamati aññathā hoti. Tassa viññānavipariṇāmaññathābhāvā nuppajjanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā Evaṁ kho, bhikkhave, anupādā-aparitassanā hotī”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.9.) (9) Kālattaya-aniccasuttam 過去.未來.現在(1)

► 《雜阿含8、79經》，大正No.103《佛說聖法印經》，大正No.104《佛說法印經》

9. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, aniccam atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa! Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ rūpasmiṁ anapekkho hoti; anāgataṁ rūpaṁ nābhinandati; paccuppannassa rūpassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Vedanā aniccā...pe... saññā aniccā... saṅkhārā aniccā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannānam! Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītesu saṅkhāresu anapekkho hoti; anāgate saṅkhāre nābhinandati; paccuppannānam saṅkhārānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Viññāṇām aniccam atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa! Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ viññāṇasmiṁ anapekkho hoti; anāgataṁ viññāṇām nābhinandati; paccuppannassa viññāṇassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Navamam.

(S.22.10.) (10) Kālattayadukkhasuttam 過去.未來.現在(2)

► 《雜阿含經》8、79經，大正No.103《佛說聖法印經》，大正No.104《佛說法印經》

10. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, dukkham atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa! (S.22.10./III,20.) Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ rūpasmiṁ anapekkho hoti; anāgataṁ rūpaṁ nābhinandati; paccuppannassa rūpassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Vedanā dukkhā... saññā dukkhā... saṅkhārā dukkhā... viññāṇām dukkham atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa!

Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ viññāṇasmim anapekkho hoti; anāgatam viññāṇam nābhinandati; paccuppannassa viññāṇassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Dasamam.

(S.22.11.) (11) Kālattaya-anattasuttam 過去.未來.現在(3)

► 《雜阿含經》8、79經，大正No.103《佛說聖法印經》，大正No.104《佛說法印經》

11. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, anattā atītānāgatarī; ko pana vādo paccuppannassa! Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ rūpasmim anapekkho hoti; anāgatam rūpaṁ nābhinandati; paccuppannassa rūpassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Vedanā anattā... saññā anattā... saṅkhārā anattā... viññāṇam anattā atītānāgatarī; ko pana vādo paccuppannassa! Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ viññāṇasmim anapekkho hoti; anāgatam viññāṇam nābhinandati; paccuppannassa viññāṇassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Ekādasamam.

Nakulapituvaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Nakulapitā Devadahā, Dvepi Hāliddikāni ca;
Samādhipaṭisallāṇā, (S.22.11./III,21.) Upādāparitassanā duve.
Atītānā Gatapaccuppannā, Vaggo tena pavuccati.

2. Aniccavaggo 無常品

(S.22.12.) (1) Aniccasuttam 無常

► 《雜阿含1經》

12. Evam me sutam--Sāvatthiyam. Tatra kho...pe... “Rūpaṁ, bhikkhave, aniccam, vedanā aniccā, saññā aniccā, saṅkhārā aniccā, viññāṇam aniccam. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, karam karaṇyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Pathamam.

(S.22.13.) (2) Dukkhasuttam 苦

► 《雜阿含1經》

13. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, dukkham, vedanā dukkhā, saññā dukkhā, saṅkhārā dukkhā, viññāṇam dukkham. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Dutiyam.

(S.22.14.) (3) Anattasuttam 無我

► 《雜阿含1經》

14. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, anattā, vedanā anattā, saññā anattā, saṅkhārā anattā, viññāṇam anattā. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi

nibbindati, viññāṇasimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nānām hoti. ‘Khīnā jāti vusitam brahmacariyam, katarā karaṇiyam, nāparam itthattayā’ti pajānāti’ti. Tatiyam.

(S.22.15./III,22.)

(S.22.15.) (4) Yadaniccasuttam 無常者(1)

► 《雜阿含經》2、9經

15. Sāvaththinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, aniccaṁ. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Vedanā aniccā. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Saññā aniccā...pe...saṅkhārā aniccā... viññāṇam aniccam. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattayāti pajānāti’ti. Catuttham.

(S.22.16.) (5) Yamdukkhasuttam 無常者 (2)

► 《雜阿含經》2、10經

16. Sāvaththinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, dukkham. Yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Vedanā dukkhā... saññā dukkhā... saṅkhārā dukkhā... viññāṇam dukkham. Yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattayāti pajānāti’ti. Pañcamam.

(S.22.17.) (6) Yadanattāsuttam 無常者 (3)

► 《雜阿含經》2、10經

17. Sāvaththinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, anattā. Yadanattā tam ‘Netam (S.22.17./III,23.) mama nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Vedanā anattā... saññā anattā... saṅkhārā anattā... viññāṇam anattā Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattayāti pajānāti’ti. Chaṭṭham.

(S.22.18.) (7) Sahetu-aniccasuttam 因 (1)

► 《雜阿含11經》

18. Sāvaththinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, aniccam. Yopi hetu, yopi paccayo rūpassa uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūtam, bhikkhave, rūpam kuto niccam bhavissati! Vedanā aniccā. Yopi hetu, yopi paccayo vedanāya uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūta bhikkhave, vedanā kuto niccā bhavissati! Saññā aniccā... saṅkhārā aniccā. Yopi hetu yopi paccayo saṅkhārām uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūta, bhikkhave, saṅkhārā kuto niccā bhavissanti! Viññāṇam aniccam. Yopi hetu yopi paccayo viññāṇassa uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūtam, bhikkhave, viññāṇam kuto niccam bhavissati! Evam passam...pe... nāparam itthattayāti pajānāti’ti. Sattamam.

(S.22.19.) (8) Sahetudukkhasuttam 因 (2)

► 《雜阿含12經》

19. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, dukkham. Yopi hetu yopi paccayo rūpassa uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūtam, bhikkhave, rūpaṁ kuto sukham bhavissati! Vedanā dukkhā... saññā dukkhā... saṅkhārā dukkhā... (S.22.19./III,24.) viññāṇam dukkham. Yopi hetu yopi paccayo viññāṇassa uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūtam, bhikkhave, viññāṇam kuto sukham bhavissati! Evaṁ passarṁ...pe... nāparam itthattāyati pajānāti”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.20.) (9) Sahetu-anattasuttam 因(3)

► 《雜阿含12經》

20. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, anattā. Yopi hetu yopi paccayo rūpassa uppādāya, sopi anattā. Anattasambhūtam, bhikkhave, rūpaṁ kuto attā bhavissati! Vedanā anattā... saññā anattā... saṅkhārā anattā... viññāṇam anattā. Yopi hetu yopi paccayo viññāṇassa uppādāya, sopi anattā. Anattasambhūtam, bhikkhave, viññāṇam kuto attā bhavissati! Evaṁ passarṁ...pe... nāparam itthattāyati pajānāti”ti. Navamarṁ.

(S.22.21.) (10) Ānandasuttam 阿難

21. Sāvatthiyam ārāme. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Nirodho nirodho”ti, bhante, vuccati. Katamesānam kho, bhante, dhammānam nirodho ‘Nirodho’ti vuccatī”ti? “Rūpaṁ kho, Ānanda, aniccam saṅkhataṁ paṭiccasamuppannam khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ. Tassa nirodho ‘Nirodho’ti vuccati. Vedanā anicca saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā. Tassā nirodho ‘Nirodho’ti vuccati. Saññā... saṅkhārā anicca saṅkhatā (S.22.21./III,25.) paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā. Tesam nirodho ‘Nirodho’ti vuccati. Viññāṇam aniccam saṅkhatam paṭiccasamuppannam khayadhammaṁ vayadhammaṁ virāgadhammaṁ nirodhadhammaṁ. Tassa nirodho ‘Nirodho’ti vuccati. Imesam kho, Ānanda, dhammānam nirodho ‘Nirodho’ti vuccatī”ti. Dasamarṁ.

Aniccavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Aniccam Dukkham Anattā, Yadaniccāpare tayo;
Hetunāpi tayo vuttā, Ānandena ca te dasāti.

3. Bhāravaggo 重擔品

(S.22.22.) (1) Bhārasuttam 重擔

► 《雜阿含73經》, 《增壹阿含25.4經》

22. Sāvatthiyaṁ tatra kho “Bhārañca vo, bhikkhave, desessāmi bhārahārañca

bhārādānañca bhāranikkhepanañca. Tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, bhāro? Pañcupādānakkhandhā tissa vacanīyam. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, sañkhārupādānakkhandho, viññānupādānakkhandho; ayam vuccati, bhikkhave, bhāro”.

“Katamo ca, bhikkhave, bhārahāro Puggalo tissa vacanīyam. Yvāyam āyasmā evamnāmo evamgutto; ayam vuccati, bhikkhave, bhārahāro.

(S.22.22./III,26.) “Katamañca bhikkhave, bhārādānam? Yāyam tañhā ponobhavikā nandīrāgasahagatā tatratastrābhinandinī, seyyathidam--kāmatañhā, bhavatañhā, vibhavatañhā. Idam vuccati, bhikkhave, bhārādānam.

“Katamañca, bhikkhave, bhāranikkhepanam? Yo tassāyeva tañhāya asesavirāganirodhō cāgo pañinissaggo mutti anālayo. Idam vuccati, bhikkhave, bhāranikkhepanam”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Bhārā have pañcakkhandhā, bhārahāro ca puggalo;

Bhārādānam dukharām loke, bhāranikkhepanam sukham.

“Nikkhipitvā garum bhāram, aññam bhāram anādiya;

Samūlarām tañhamabbuyha, nicchāto parinibbuto”ti. Pathamam.

(S.22.23.) (2) Pariññasuttam 德智

► 《雜阿含72經》, S.22.106.

23. Sāvatthinidānam. “Pariññeyye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi pariññañca. Tam suñātha. Katame ca, bhikkhave, pariññeyyā dhammā? Rūparām, bhikkhave, pariññeyyo dhammo, vedanā pariññeyyo dhammo, saññā pariññeyyo dhammo, sañkhāra pariññeyyo dhammo, viññānam pariññeyyo dhammo Ime vuccanti, bhikkhave, pariññeyyā dhammā. Katamā ca, bhikkhave, pariññā? Yo, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo. Ayam vuccati, bhikkhave, pariññā”ti. Dutiyam.

(S.22.24.) (3) Abhijānasuttam 德知(證知)

► 《雜阿含經》3、5經

(Abhijāna= PTS Parijāna)

24. Sāvatthinidānam. (S.22.24./III,27.) “Rūparām bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya; vedanām anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya; saññām anabhijānam... sañkhāre anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya; viññānam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Rūpañca kho, bhikkhave, abhijānam pariñānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya; vedanām abhijānam... saññām... sañkhāre... viññānam abhijānam pariñānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya”ti. Tatiyam.

(S.22.25.) (4) Chandarāgasuttam 欲貪

► 《雜阿含77經》

25. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpasmiñ chandarāgo tam pajahatha. Evarām tam rūparām pahīnam bhavissati ucchinamūlam tālāvatthukatañ anabhāvamkatañ āyatim anuppādadhammam. Yo vedanāya chandarāgo tam pajahatha. Evarām sā vedanā pahīna bhavissati ucchinamūla tālāvatthukatañ anabhāvamkatañ āyatim anuppādadhammam.

Yo saññāya chandarāgo tam pjahatha. Evam sā saññā pahīnā bhavissati ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvarīkatā āyatim anuppādadhammā. Yo sañkhāresu chandarāgo tam pjahatha. Evam te sañkhārā pahīnā bhavissanti ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvarīkatā āyatim anuppādadhammā. Yo viññāṇasmiṁ chandarāgo tam pjahatha. Evam tam viññāṇam pahīnam bhavissati ucchinnamūlam tālāvatthukatam anabhāvarīkataṁ āyatim anuppādadhamman”ti. Catuttham.

(S.22.26.) (5) Assādasuttam 味(1)

► 《雜阿含14經》

26. Sāvathinidānam. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Ko nu kho rūpassa assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam? Ko saññāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam? Ko viññāṇassa assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam’ti? (S.22.26./III,28.) Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Yam kho rūpaṁ paṭicca uppajjati sukhaṁ somanassam, ayam rūpassa assādo. Yam rūpaṁ aniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammarūpam, ayam rūpassa ādīnavo. Yo rūpasmīm chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam rūpassa nissaraṇam. Yam vedanāya paṭicca uppajjati sukhaṁ somanassam ayam vedanāya assādo. Yam vedanā anicca dukkhā vipariṇāmadhammā, ayam vedanāya ādīnavo. Yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam vedanāya nissaraṇam. Yam saññam paṭicca uppajjati...pe... yam sañkhāre paṭicca uppajjati sukhaṁ somanassam, ayam sañkhārānam assādo. Yam sañkhārā anicca dukkhā vipariṇāmadhammā, ayam sañkhārānam ādīnavo. Yo sañkhāresu chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam sañkhārānam nissaraṇam. Yam viññāṇam paṭicca uppajjati sukhaṁ somanassam, ayam viññāṇassa assādo. Yam viññāṇam aniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammarūpam, ayam viññāṇassa ādīnavo. Yo viññāṇasmiṁ chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam viññāṇassa nissaraṇam”.

“Yāvakīvāñcāham, bhikkhave, imesam pañcannam upādānakkhandhānam evam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇato yathābhūtam nābbhaññāsim, neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti paccaññāsim. Yato ca khvāham, bhikkhave, imesam pañcannam upādānakkhandhānam evam assādañca assādato ādīnavāñca ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtam abbhaññāsim; athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhim abhisambuddhoti paccaññāsim. Nāñāñca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti; ayamantimā jāti; natthi dāni punabbhavo’’ti. Pañcamam. (S.22.27./III,29.)

(S.22.27.) (6) Dutiya-assādasuttam 味(2)

► 《雜阿含經》3~4、6、14經

27. Sāvathinidānam. “Rūpassāham, bhikkhave, assādapariyesanam acariṁ. Yo rūpassa assādo tadajjhagamaṁ. Yāvatā rūpassa assādo paññāya me so sudiṭṭho. Rūpassāham, bhikkhave, ādīnavapariyesanam acariṁ. Yo rūpassa ādīnavo tadajjhagamaṁ. Yāvatā rūpassa ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Rūpassāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanam acariṁ. Yam rūpassa nissaraṇam tadajjhagamaṁ. Yāvatā rūpassa nissaraṇam paññāya me tam sudiṭṭham. Vedanāyāham, bhikkhave... saññāyāham,

bhikkhave... saṅkhārānāham bhikkhave... viññāṇassāham, bhikkhave, assādapariyesanām acarim. Yo viññāṇassa assādo tadajjhagamām. Yāvatā viññāṇassa assādo paññāya me so sudiṭṭho. Viññāṇassāham, bhikkhave, ādīnavapariyesanām acarim. Yo viññāṇassa ādīnavo tadajjhagamām. Yāvatā viññāṇassa ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Viññāṇassāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanām acarim. Yam viññāṇassa nissaraṇām tadajjhagamām. Yāvatā viññāṇassa nissaraṇām paññāya me tam sudiṭṭham. Yāvakañca, bhikkhave, imesām pañcannām upādānakkhandhānam assādañca assādātā ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇātā yathābhūtam nābbhaññāsi...pe... abbhaññāsi. Nāñca pana me dassanām udapādi--‘Akuppā me vimutti; ayamantimā jāti; natthi dāni punabbhavo’’ti. Chatṭham.

(S.22.28.) (7) Tatiya-assādasuttam 味(3)

► 《雜阿含13經》

28. Sāvatthinidānam. “No cedarā, bhikkhave, rūpassa assādo abhavissa (S.22.28./III,30.) nayidām sattā rūpasmiṁ sārajjeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi rūpassa assādo, tasmā sattā rūpasmiṁ sārajjanti. No cedarā, bhikkhave, rūpassa ādīnavo abhavissa nayidām sattā rūpasmiṁ nibbindeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi rūpassa ādīnavo, tasmā sattā rūpasmiṁ nibbindanti. No cedarā, bhikkhave, rūpassa nissaraṇām abhavissa nayidām sattā rūpasmā nissareyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi rūpassa nissaraṇām, tasmā sattā rūpasmā nissaranti. No cedarā, bhikkhave, vedanāya...pe... no cedarā, bhikkhave, saññāya... no cedarā, bhikkhave, saṅkhārānam nissaraṇām abhavissa nayidām sattā saṅkhārehi nissareyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi saṅkhārānam nissaraṇām, tasmā sattā saṅkhārehi nissaranti. No cedarā, bhikkhave, viññāṇassa assādo abhavissa, nayidām sattā viññāṇasmiṁ sārajjeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi viññāṇassa assādo, tasmā sattā viññāṇasmiṁ sārajjanti. No cedarā, bhikkhave, viññāṇassa ādīnavo abhavissa, nayidām sattā viññāṇasmiṁ nibbindeyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi viññāṇassa ādīnavo, tasmā sattā viññāṇasmiṁ nibbindanti. No cedarā, bhikkhave, viññāṇassa nissaraṇām abhavissa, nayidām sattā viññāṇasmiṁ nissareyyuṁ. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi viññāṇassa nissaraṇām, tasmā sattā viññāṇasmiṁ nissaranti.

“Yāvakañca, bhikkhave, sattā imesām pañcannām upādānakkhandhānam assādañca assādātā ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇātā yathābhūtam nābbhaññāsi; neva tāva, bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā (S.22.28./III,31.) sabrahmakā sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya nissaṭā visarṇyuttā vippamuttā vimariyādīkatena cetasā viharanti. Yato ca kho, bhikkhave, sattā imesām pañcannām upādānakkhandhānam assādañca assādātā ādīnavato nissaraṇāñca nissaraṇātā yathābhūtam abbhaññāsi; atha, bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya nissaṭā visarṇyuttā vippamuttā vimariyādīkatena cetasā viharanti”. Sattamām.

(S.22.29.) (8) Abhinandanasuttam 歡喜

► 《雜阿含經》5、7經

29. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpaṁ abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo vedanām abhinandati... yo saññām abhinandati... yo saṅkhāre abhinandati... yo viññāṇām abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so

dukkhasmāti vadāmi. Yo ca kho, bhikkhave, rūpaṁ nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo vedanāṁ nābhinandati... yo saññāṁ nābhinandati... yo saṅkhāre nābhinandati... yo viññāṇam nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmī”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.30.) (9) Uppādasuttam 生

► 《雜阿含78經》

30. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpassa uppādo thiti abhinibbatti (S.22.30./III,32.) pātubhāvo dukkhasseso uppādo rogānam thiti jarāmarañassa pātubhāvo. Yo vedanāya...pe... yo saññāya...pe... yo saṅkhārānam...pe... yo viññāṇassa uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo rogānam thiti jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, rūpassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho rogānam vūpasamo jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo vedanāya...pe... yo saññāya... yo saṅkhārānam... yo viññāṇassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho rogānam vūpasamo jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Navamam.

(S.22.31.) (10) Aghamūlasuttam 痛根

31. Sāvatthinidānam. “Aghañca, bhikkhave, desessāmi aghamūlañca. Tam sunātha. Katamañca bhikkhave agham? Rūpaṁ, bhikkhave, agham, vedanā agham, saññā agham, saṅkhārā agham, viññāṇam agham. Idam vuccati, bhikkhave, agham. Katamañca, bhikkhave, aghamūlam? Yāyam taṇhā ponobhavikā nandīrāgasahagatā tatratrābhinandinī; seyyathidam--kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā. Idam vuccati, bhikkhave, aghamūlan”ti. Dasamam.

(S.22.32.) (11) Pabhaṅgusuttam 壞法

► 《雜阿含51經》

32. Sāvatthinidānam. “Pabhaṅguñca, bhikkhave, desessāmi appabhaṅguñca. Tam sunātha. Kiñca, bhikkhave, pabhaṅgu, kiṁ appabhaṅgu? (S.22.32./III,33.) Rūpaṁ bhikkhave, pabhaṅgu. Yo tassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, idam appabhaṅgu. Vedanā pabhaṅgu. Yo tassā nirodho vūpasamo atthaṅgamo, idam appabhaṅgu. Saññā pabhaṅgu... saṅkhārā pabhaṅgu. Yo tesam nirodho vūpasamo atthaṅgamo, idam appabhaṅgu. Viññāṇam pabhaṅgu. Yo tassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, idam appabhaṅgū”ti. Ekādasamam.

Bhāravaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Bhāraṁ Pariññām Abhijānām(= PTS Parijānām), Chandarāgam Catutthakam; Assādā ca tayo vuttā, Abhinandanamaṭṭhamam.
Uppādaṁ Aghamūlañca, Ekādasamo Pabhaṅgūti.

4. Natumhākaṁvaggo 汝所應法品

(S.22.33.) (1) Natumhākamśuttam 非汝所應法(1)

► 《雜阿含269經》

33. Sāvatthinidānam. “Yām, bhikkhave, na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Kiñca, bhikkhave, na tumhākam? Rūpam, bhikkhave, na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Vedanā na tumhākam, tam pajahatha. Sā vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati. Saññā na tumhākam... (S.22.33./III,34.) sañkhārā na tumhākam, te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Viññānam na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yām imasmim Jetavane tiṇakaṭṭhasākhāpalāsam tam jano hareyya vā ḍaheyya vā yathāpacca�ā vā kareyya. Api nu tumhākam evamassa--‘Amhe jano harati vā ḍahati vā yathāpacca�ā vā karotī’”ti? “No hetam, bhante”. “Tam kissa hetu”? “Na hi no etam, bhante, attā vā attaniyām vā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, rūpam na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Vedanā na tumhākam, tam pajahatha. Sā vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati. Saññā na tumhākam... sañkhārā na tumhākam... viññānam na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissatī”ti. Paṭhamam.

(S.22.34.) (2) Dutiyanatumhākamśuttam 非汝所應法(2)

► 《雜阿含269經》

34. Sāvatthinidānam. “Yām, bhikkhave, na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Kiñca, bhikkhave, na tumhākam? Rūpam, bhikkhave, na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Vedanā na tumhākam... saññā na tumhākam... sañkhārā na tumhākam... viññānam na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Yām, bhikkhave, na tumhākam tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissatī”ti. Dutiyam.

(S.22.35.) (3) Aññatarabhikkhusuttam 比丘(1)

► 《雜阿含16經》

35. Sāvatthinidānam. (S.22.35./III,35.) Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā samkhittena dhammam desetu; yamaham Bhagavato dhammam sutvā eko vūpakaṭṭho, appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Yām kho, bhikkhu, anuseti, tena saṅkham gacchati; yām nānuseti, na tena saṅkham gacchatī”ti. “Aññātam, Bhagavā; aññātam, Sugatā”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūpam ce, bhante, anuseti tena saṅkham gacchati. Vedanam ce anuseti tena saṅkham gacchati. Saññām ce anuseti tena saṅkham gacchati. Sañkhāre ce anuseti tena saṅkham gacchati. Viññānam ce anuseti tena saṅkham gacchati. Rūpam ce, bhante, nānuseti na tena saṅkham gacchati. Vedanam ce... saññām ce... sañkhāre ce... viññānam ce nānuseti na tena saṅkham gacchati. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam ce, bhikkhu, anuseti tena saṅkham gacchati.

Vedanam ce... saññam ce... sañkhare ce... viññānam ce anuseti tena sañkham gacchati. Rūparūm ce, bhikkhu, nānuseti na tena sañkham gacchati. Vedanam ce... saññam ce... sañkhare ce... viññānam ce nānuseti na tena sañkham gacchati. Imassa kho, bhikkhu, mayā sañkhittena, bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti.

Atha kho so bhikkhu Bhagavato bhāsitam (S.22.35./III,36.) abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.

Atha kho so bhikkhu eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Tatiyam.

(S.22.36.) (4) Dutiya-aññatarabhikkhusuttam 比丘(2)

► 《雜阿含15經》

36. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā...pe... Ekamantaṁ nisutto kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante Bhagavā sañkhittena dhammam desetu yamaham Bhagavato dhammam sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Yam kho, bhikkhu, anuseti tam anumīyati; yam anumīyati tena sañkham gacchati. Yam nānuseti na tam anumīyati; yam nānumīyati na tena sañkham gacchati”ti. “Aññataro, Bhagavā; aññataro, Sugatā”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, mayā sañkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūparūm ce, bhante, anuseti tam anumīyati; yam (S.22.36./III,37.) anumīyati tena sañkham gacchati. Vedanam ce anuseti... saññam ce anuseti... sañkhare ce anuseti... viññānam ce anuseti tam anumīyati; yam anumīyati tena sañkham gacchati. Rūparūm ce, bhante, nānuseti na tam anumīyati; yam nānumīyati na tena sañkham gacchati. Vedanam ce nānuseti... saññam ce nānuseti... sañkhare ce nānuseti... viññānam ce nānuseti na tam anumīyati; yam nānumīyati na tena sañkham gacchati. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā sañkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, mayā sañkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūparūm ce, bhikkhu, anuseti tam anumīyati; yam anumīyati tena sañkham gacchati. Vedanam ce, bhikkhu... saññam ce, bhikkhu... sañkhare ce, bhikkhu... viññānam ce, bhikkhu, anuseti tam anumīyati; yam anumīyati tena sañkham gacchati. Rūparūm ce, bhikkhu, nānuseti na tam anumīyati; yam nānumīyati na tena sañkham gacchati. Vedanam ce nānuseti... saññam ce nānuseti... sañkhare ce nānuseti... viññānam ce nānuseti na tam anumīyati; yam nānumīyati na tena sañkham gacchati. Imassa kho, bhikkhu, mayā sañkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Catuttham.

(S.22.37.) (5) Āandasuttam 阿難(1)

► 《雜阿含經》49~50經

37. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenpasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho āyasmantaṁ Ānandaṁ Bhagavā etadavoca--

“Sace tam, Ānanda, evam puccheyyurūn--‘Katamesam, āvuso Ānanda, dhammānam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati’ti? Evam

puṭṭho tvam, Ānanda, kinti byākareyyāsi”ti? (S.22.37./III,38.) “Sace mām, bhante, evam puccheyyūm--‘Katamesam, āvuso Ānanda, dhammānam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyām--‘rūpassa kho, āvuso, uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Vedanāya... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Imesam kho, āvuso, dhammānam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati’ti. Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyām”ti.

“Sādhu sādhu, Ānanda! Rūpassa kho, Ānanda, uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Vedanāya... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Imesam kho, Ānanda, dhammānam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyatīti. Evam puṭṭho tvam, Ānanda, evam byākareyyāsi”ti. Pañcamam.

(S.22.38.) (6) Dutiya-Ānandasuttam 阿難(2)

► 《雜阿含經》49~50經

38. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Ānandam Bhagavā etadavoca--

“Sace tam, Ānanda, evam puccheyyūm--‘Katamesam, āvuso Ānanda, dhammānam uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha? Katamesam dhammānam uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati? Katamesam dhammānam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati’ti? Evam puṭṭho tvam, Ānanda, kinti byākareyyāsi”ti? “Sace mām, bhante, evam puccheyyūm--‘Katamesam, āvuso Ānanda, dhammānam uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha? Katamesam dhammānam uppādo paññāyissati vayo paññāyissati, (S.22.38./III,39.) ṭhitassa aññathattam paññāyissati Katamesam dhammānam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati’ti? Evam puṭṭhoham, bhante, evam byākareyyām--‘Yam kho, āvuso, rūpaṁ atītarī niruddham vipariṇataṁ; tassa uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha. Yā vedanā atītā niruddhā vipariṇatā; tassā uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitāya aññathattam paññāyittha. Yā saññā... ye saṅkhārā atītā niruddhā vipariṇatā; tesam uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha. Yam viññāṇam atītarī niruddham vipariṇataṁ; tassa uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha. Imesam kho, āvuso, dhammānam uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha””.

“Yam kho, āvuso, rūpaṁ ajātam apātubhūtam; tassa uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati. Yā vedanā ajātā apātubhūtā; tassā uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitāya aññathattam paññāyissati. Yā saññā... pe... ye saṅkhārā ajātā apātubhūtā; tesam uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati. Yam viññāṇam ajātam apātubhūtam; tassa uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati. Imesam kho, āvuso dhammānam uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati.

“Yam kho, āvuso, rūpaṁ jātam pātubhūtam; tassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Yā vedanā jātā pātubhūtā...pe... yā saññā... ye saṅkhārā jātā pātubhūtā; tesam uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Yam viññāṇam jātam pātubhūtam tassa uppādo paññāyati, vayo

paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Imesam̄ kho, āvuso, dhammānam̄ uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyatī”ti. Evaṁ putthoham̄, bhante, evam̄ byākareyyan”ti.

“Sādhu sādhu, Ānanda! Yaṁ kho, Ānanda, rūpam̄ atītam̄ niruddham̄ vipariṇataṁ; tassa uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha. Yā (S.22.38./III,40.) vedanā yā saññā... ye saṅkhārā... yaṁ viññāṇam̄ atītam̄ niruddham̄ vipariṇataṁ; tassa uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha. Imesam̄ kho, Ānanda, dhammānam̄ uppādo paññāyittha, vayo paññāyittha, ṭhitassa aññathattam paññāyittha.

“Yaṁ kho, Ānanda, rūpam̄ ajātam̄ apātubhūtam̄; tassa uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati. Yā vedanā... yā saññā... ye saṅkhārā... yaṁ viññāṇam̄ ajātam̄ apātubhūtam̄; tassa uppādo paññāyissati vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati. Imesam̄ kho, Ānanda, dhammānam̄ uppādo paññāyissati, vayo paññāyissati, ṭhitassa aññathattam paññāyissati.

“Yaṁ kho, Ānanda, rūpam̄ jātam̄ pātubhūtam̄; tassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Yā vedanā jātā pātubhūtā... yā saññā... ye saṅkhārā... yaṁ viññāṇam̄ jātam̄ pātubhūtam̄; tassa uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyati. Imesam̄ kho, Ānanda, dhammānam̄ uppādo paññāyati, vayo paññāyati, ṭhitassa aññathattam paññāyatī”ti. Evaṁ puṭṭho tvam̄, Ānanda, evam̄ byākareyyāsi”ti. Chaṭṭham̄.

(S.22.39.) (7) Anudhammasuttam 隨法(1)

► 《雜阿含27經》

39. Sāvatthinidānam̄. “Dhammānudhammappaṭipannassa, bhikkhave, bhikkhuno ayamanudhammo hoti yaṁ rūpe nibbidābahulo vihareyya, vedanāya nibbidābahulo vihareyya, saññā nibbidābahulo vihareyya, saṅkhāresu nibbidābahulo vihareyya, viññāṇe nibbidābahulo vihareyya. Yo rūpe nibbidābahulo viharanto, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu nibbidābahulo viharanto, viññāṇe nibbidābahulo viharanto rūpam̄ pari�ānāti, vedanā... saññā... saṅkhāre... viññāṇam̄ pari�ānāti, so rūpam̄ pari�ānām̄, vedanā... saññām... saṅkhāre... viññāṇam̄ pari�ānām̄ parimuccati rūpamhā, parimuccati (S.22.39./III,41.) vedanā parimuccati saññāya parimuccati saṅkhārehi, parimuccati viññāṇamhā, parimuccati jātiyā jarāmarañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccati dukkhasmāti vadāmī”ti. Sattamar̄.

(S.22.40.) (8) Dutiya-anudhammasuttam 隨法(2)

► 《雜阿含27經》

40. Sāvatthinidānam̄. “Dhammānudhammappaṭipannassa, bhikkhave, bhikkhuno ayamanudhammo hoti yaṁ rūpe aniccānupassī vihareyya...pe... parimuccati dukkhasmāti vadāmī”ti. Aṭṭhamam̄.

(S.22.41.) (9) Tatiya-anudhammasuttam 隨法(3)

► 《雜阿含27經》

41. Sāvatthinidānam̄. “Dhammānudhammappaṭipannassa, bhikkhave, bhikkhuno ayamanudhammo hoti yaṁ rūpe dukkhānupassī vihareyya...pe... parimuccati dukkhasmāti vadāmī”ti. Navamar̄.

(S.22.42.) (10) Catuttha-anudhammasuttam 隨法(4)

► 《雜阿含27經》

42. Sāvatthinidānam. “Dhammadānudhammappaṭipannassa, bhikkhave, bhikkhuno ayamanudhammo hoti yaṁ rūpe anattānupassī vihareyya, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne anattānupassī vihareyya. Yo rūpe anattānupassī viharanto... pe... rūpaṁ parijānāti, vedanār... saññār... saṅkhāre... viññāṇār... parijānāti, so rūpaṁ parijānām, vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇām parijānām parimuccati rūpamhā, parimuccati vedanāya, parimuccati saññāya, parimuccati saṅkhārehi, parimuccati viññāṇamhā, parimuccati jātiyā jarāmaraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, parimuccati dukkhasmāti vadāmī”ti. Dasamarī.

Natumhākarīvaggo catuttho.

Tassuddānam--

(S.22.42./III,42.) Natumhākena dve vuttā, Bhikkhūhi apare duve;
Ānandena ca dve vuttā, Anudhammehi dve dukāti.

5. Attadīpavaggo 自洲品

(S.22.43.) (1) Attadīpasuttam 自洲

► 《雜阿含36經》

43. Sāvatthinidānam. “Attadīpā, bhikkhave, viharatha attasaraṇā anaññasaraṇā, dhammadīpā dhammasaraṇā anaññasaraṇā. Attadīpānam, bhikkhave, viharataṁ attasaraṇānam anaññasaraṇānam, dhammadīpānam dhammasaraṇānam anaññasaraṇānam yoni upaparikkhitabbā. Kimjātikā sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā, kimphahotikā”ti?

“Kimjātikā ca, bhikkhave, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā, kimphahotikā? Idha, bhikkhave, assutavā puthujano ariyānaṁ adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto, rūpaṁ attato samanupassati, rūpavantār vā attānar; attani vā rūpaṁ, rūpasmīr vā attānam. Tassa tam rūpaṁ vipariṇamati, aññathā ca hoti. Tassa rūpavipariṇāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Vedanām attato samanupassati, vedanāvantār vā attānar; attani vā vedanār, vedanāya vā attānam. Tassa sā vedanā vipariṇamati, aññathā ca hoti. Tassa vedanāvipariṇāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā. Saññār attato samanupassati... saṅkhāre attato samanupassati... viññāṇār attato samanupassati, viññāṇavantār vā attānar; attani vā viññāṇār, viññāṇasmīr vā attānar. (S.22.43./III,43.) Tassa tam viññāṇār vipariṇamati, aññathā ca hoti. Tassa viññāṇavipariṇāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā.

“Rūpassa tveva, bhikkhave, aniccatār viditvā vipariṇāmā virāgam nirodhaṁ, pubbe ceva rūpaṁ etarahi ca sabbarā rūpaṁ aniccaṁ dukkham vipariṇāmadhammantī, evametaṁ yathābhūtaṁ sammappaññāya passato ye sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā te pahīyanti. Tesām pahānā na paritassati, aparitassār sukharā viharati, sukhavihārī bhikkhu ‘tadaṅganibbuto’ti vuccati. Vedanāya

tveva, bhikkhave, aniccataṁ viditvā vipariñāmam virāgam nirodham, pubbe ceva vedanā etarahi ca sabbā vedanā aniccā dukkhā vipariñāmadhammāti, evametam yathābhūtam sammappaññāya passato ye sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā te pahiyanti. Tesam pahānā na paritassati, aparitassam sukham viharati, sukhavihārī bhikkhu ‘tadaṅganibbuto’ti vuccati. Saññāya... saṅkhārānam tveva, bhikkhave, aniccataṁ viditvā vipariñāmam virāgam nirodham, pubbe ceva saṅkhārā etarahi ca sabbe saṅkhārā aniccā dukkhā vipariñāmadhammāti, evametam yathābhūtam sammappaññāya passato ye sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā te pahiyanti. Tesam pahānā na paritassati, aparitassam sukham viharati, sukhavihārī bhikkhu ‘tadaṅganibbuto’ti vuccati. Viññāṇassa tveva, bhikkhave, aniccataṁ viditvā vipariñāmam virāgam nirodham, pubbe ceva viññāṇam etarahi ca sabbaṁ viññāṇam aniccam dukham vipariñāmadhammantī, evametam yathābhūtam sammappaññāya passato ye sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā te pahiyanti. Tesam pahānā na paritassati, aparitassam sukham viharati, sukhavihārī bhikkhu ‘tadaṅganibbuto’ti vuccati’ti. Paṭhamam.

(S.22.44.) (2) Paṭipadāsuttam 道

► 《雜阿含69經》

44. Sāvatthinidānam. (S.22.44./III,44.) “Sakkāyasamudayagāminīñca vo, bhikkhave, paṭipadām desessāmi, sakkāyanirodhagāminīñca paṭipadām. Tam suṇātha. Katamā ca, bhikkhave, sakkāyasamudayagāminī paṭipadā? Idha, bhikkhave, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovo ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovo sappurisadhamme avinīto, rūpaṁ attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpaṁ, rūpasmiṁ vā attānam. Vedanām attato... saññām... saṅkhāre... viññāṇam attato samanupassati, viññāṇavantam vā attānam; attani vā viññāṇam, viññāṇasmiṁ vā attānam. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, ‘sakkāyasamudayagāminī paṭipadā, sakkāyasamudayagāminī paṭipadā’ti. Iti hidam, bhikkhave, vuccati ‘Dukkhasamudayagāminī samanupassanā’ti. Ayamevettha attho”.

“Katamā ca, bhikkhave, sakkāyanirodhagāminī paṭipadā? Idha, bhikkhave, sutavā ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto, na rūpaṁ attato samanupassati, na rūpavantam vā attānam na attani vā rūpaṁ, na rūpasmiṁ vā attānam. Na vedanām attato... na saññām... na saṅkhāre... na viññāṇam attato samanupassati, na viññāṇavantam vā attānam; na attani vā viññāṇam, na viññāṇasmiṁ vā attānam. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, ‘sakkāyanirodhagāminī paṭipadā, sakkāyanirodhagāminī paṭipadā’ti. Iti hidam, bhikkhave, vuccati ‘Dukkhanirodhagāminī samanupassanā’ti. Ayamevettha attho”ti. Dutiyam.

(S.22.45.) (3) Aniccasuttam 無常(1)

► 《雜阿含經》84-85經

45. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, aniccam. Yadaniccam tam (S.22.45./III,45.) dukham yam dukham tadanattā yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbarā. Evametam yathābhūtam sammappaññāya passato cittam virajjati vimuccati anupādāya āsavehi. Vedanā aniccā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam aniccam. Yadaniccam tam dukham; yam dukham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso

attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evametam yathābhūtam sammappaññāya passato cittam virajjati vimuccati anupādāya āsavehi. Rūpadhātuyā ce, bhikkhave, bhikkhuno cittam virattam vimuttam hoti anupādāya āsavehi, vedanādhātuyā...pe... saññādhātuyā... saṅkhāradhātuyā... viññāṇadhātuyā ce, bhikkhave, bhikkhuno cittam virattam vimuttam hoti anupādāya āsavehi. Vimuttattā ṭhitam. Thitattā santusitam. Santusitattā na paritassati. Aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, karam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti. Tatiyam.

(S.22.46.) (4) Dutiya-aniccasuttam 無常(2)

46. Sāvatthinidānam. “Rūpam, bhikkhave, aniccam. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Vedanā anicca... saññā anicca... saṅkhārā anicca... viññāṇam aniccam. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam’.

“Evametam yathābhūtam sammappaññāya passato pubbantānudiṭṭhiyo na honti. Pubbantānudiṭṭhinam asati, (S.22.46./III,46.) aparantānudiṭṭhiyo na honti. Aparantānudiṭṭhinam asati, thāmaso parāmāso na hoti. Thāmase parāmāse asati rūpasmiṁ... vedanāya saññāya... saṅkhāresu... viññāṇasmim cittam virajjati vimuccati anupādāya āsavehi. Vimuttattā ṭhitam. Thitattā santusitam. Santusitattā na paritassati. Aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, karam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti. Catuttham.

(S.22.47.) (5) Samanupassanāsuttam 觀見

►《雜阿含經》45、63經

47. Sāvatthinidānam. “Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitarū attānam samanupassamāna samanupassanti, sabbete pañcupādānakkhandhe samanupassanti, etesam vā aññatarām. Katame pañca? Idha, bhikkhave, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpam, rūpasmim vā attānam. Vedanā... saññā... saṅkhāre... viññāṇām attato samanupassati, viññāṇavantam vā attānam; attani vā viññāṇam, viññāṇasmim vā attānam”.

“Iti ayañceva samanupassanā ‘Asmī’ti cassa avigatam hoti. ‘Asmī’ti kho pana, bhikkhave, avigate pañcannam indriyānam avakkanti hoti--cakkhundriyassa sotindriyassa ghānindriyassa jivhindriyassa kāyindriyassa. Atthi, bhikkhave, mano, atthi dhammā, atthi avijjādhātu. Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayitena phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa ‘Asmī’tipissa hoti; ‘Ayamahamasmī’tipissa hoti; ‘Bhavissan’tipissa hoti; ‘Na bhavissan’tipissa hoti; ‘rūpī bhavissan’tipissa hoti; ‘Arūpī bhavissan’tipissa hoti; ‘saññī bhavissan’tipissa hoti; ‘Asaññī bhavissan’tipissa hoti; ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’tipissa hoti”.

(S.22.47./III,47.) “Tiṭṭhanteva kho, bhikkhave, tattheva pañcindriyāni. Athettha sutavato ariyasāvakassa avijjā pahiyati, vijjā uppajjati. Tassa avijjāvirāgā vijjuppādā ‘Asmī’tipissa na hoti; ‘Ayamahamasmī’tipissa na hoti; ‘Bhavissan’ti... ‘Na bhavissan’ti... rūpī... arūpī

saññī... asaññī... ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’tipissa na hotī”ti. Pañcamam.

(S.22.48.) (6) Khandhasuttam 蘊

► 《雜阿含55經》

48. Sāvatthinidānam. “Pañca, bhikkhave, khandhe desessāmi pañcupādānakkhandhe ca. Tam suṇṭha. Katame ca, bhikkhave, pañcakkhandhā? Yam kiñci, bhikkhave, rūparātītānāgatapaccuppannāti ajjhattam vā bahiddhā vā olārikāti vā sukhumāt vā hīnam vā pañitam vā yam dūre santike vā, ayam vuccati rūpakkhandho. Yā kāci vedanā...pe... yā kāci saññā... ye keci sañkhārātītānāgatapaccuppannāti ajjhattam vā bahiddhā vā olārikāt vā sukhumāt vā...pe... ayam vuccati sañkhārakkhandho. Yam kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannāti ajjhattam vā bahiddhā vā olārikāti vā sukhumāt vā hīnam vā pañitam vā yam dūre santike vā, ayam vuccati viññānakkhandho. Ime vuccanti, bhikkhave, pañcakkhandhā”.

“Katame ca, bhikkhave, pañcupādānakkhandhā? Yam kiñci, bhikkhave, rūparātītānāgatapaccuppannā...pe... yam dūre santike vā sāsavāti upādāniyā, ayam vuccati rūpupādānakkhandho. Yā kāci vedanā...pe... yā dūre santike vā sāsavāti upādāniyā, ayam vuccati vedanupādānakkhandho. Yā kāci saññā...pe... yā dūre santike vā sāsavāti upādāniyā, ayam vuccati saññupādānakkhandho. Ye keci sañkhārā...pe... sāsavāti upādāniyā, ayam vuccati sañkhārupādānakkhandho. (S.22.48./III,48.) Yam kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannā...pe... yam dūre santike vā sāsavāti upādāniyā, ayam vuccati viññānupādānakkhandho. Ime vuccanti, bhikkhave, pañcupādānakkhandhā”ti. Chattham.

(S.22.49.) (7) Soṇasuttam 輸屢那(1)

► 《雜阿含30經》

49. Evam me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veluvane Kalandakanivāpe. Atha kho Soṇo gahapatiputto yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinnam kho Soṇam gahapatiputtam Bhagavā etadavoca--

“Ye hi keci, Soṇa, samañāt vā brāhmaṇāt vā aniccena rūpena dukkhena vipariṇāmadhammena ‘seyyohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘sadisohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘Hīnohamasmī’ti vā samanupassanti; kimaññatra yathābhūtassa adassanā? Aniccāya vedanāya dukkhāya vipariṇāmadhammāya ‘seyyohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘sadisohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘Hīnohamasmī’ti vā samanupassanti; kimaññatra yathābhūtassa adassanā? Aniccāya saññāya... aniccehi sañkhārehi dukkhehi vipariṇāmadhammehi ‘seyyohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘sadisohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘Hīnohamasmī’ti vā samanupassanti; kimaññatra yathābhūtassa adassanā? Aniccāya viññānenā dukkhena vipariṇāmadhammena ‘seyyohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘sadisohamasmī’ti vā samanupassanti; ‘Hīnohamasmī’ti vā samanupassanti; kimaññatra yathābhūtassa adassanā?

“Ye ca kho keci, Soṇa, samañāt vā brāhmaṇāt vā aniccena rūpena dukkhena vipariṇāmadhammena ‘seyyohamasmī’tipi na samanupassanti ‘sadisohamasmī’tipi na (S.22.49./III,49.) samanupassanti ‘Hīnohamasmī’tipi na samanupassanti; kimaññatra yathābhūtassa dassanā? Aniccāya vedanāya... aniccāya saññāya... aniccehi sañkhārehi... aniccena viññānenā dukkhena vipariṇāmadhammena ‘seyyohamasmī’tipi na samanupassanti; ‘sadisohamasmī’tipi na samanupassanti; ‘Hīnohamasmī’tipi na samanupassanti; kimaññatra yathābhūtassa dassanā?

“Tām kiṁ maññasi, Soṇa, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ dukkhaṁ vā tām sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammaṁ kallam nu tām samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetāṁ, bhante”. “Vedanā niccā vā aniccā vā”ti? “Aniccā, bhante”... “Saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ dukkhaṁ vā tām sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yām panāniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammaṁ kallam nu tām samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetāṁ, bhante”.

“Tasmātiha Soṇa, yaṁ kiñci rūpaṁ atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañītam vā yaṁ dūre santike vā, sabbaṁ rūpaṁ ‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yaṁ kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ([S.22.49./III,50.](#)) ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañītam vā yaṁ dūre santike vā, sabbaṁ viññāṇam ‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Evaṁ passam, Soṇa, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Sattamam.

(S.22.50.) (8) Dutiyasonasuttam 輸屢那(2)

► 《雜阿含31經》

50. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho Soṇo gahapatiputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho Soṇam gahapatiputtaṁ Bhagavā etadavoca--

“Ye hi keci, Soṇa, samañā vā brāhmaṇā vā rūpaṁ nappajānanti, rūpasamudayam nappajānanti, rūpanirodham nappajānanti, rūpanirodhagāminim paṭipadam nappajānanti; vedanam nappajānanti, vedanāsamudayam nappajānanti, vedanānirodham nappajānanti, vedanānirodhagāminim paṭipadam nappajānanti; saññam nappajānanti...pe... saṅkhāre nappajānanti, saṅkhārasamudayam nappajānanti, saṅkhāranirodham nappajānanti, saṅkhāranirodhagāminim paṭipadam nappajānanti; viññāṇam nappajānanti, viññāṇasamudayam nappajānanti, viññāṇanirodham nappajānanti, viññāṇanirodhagāminim paṭipadam nappajānanti. Na me te, Soṇa, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu vā samañasammataṁ brāhmañesu vā brāhmañasammataṁ, na ca pana te āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, Soṇa, samañā vā brāhmaṇā vā rūpaṁ ([S.22.50./III,51.](#)) pajānanti rūpasamudayam pajānanti, rūpanirodham pajānanti, rūpanirodhagāminim paṭipadam pajānanti; vedanam pajānanti...pe... saññam pajānanti... saṅkhāre pajānanti... viññāṇam pajānanti, viññāṇasamudayam pajānanti, viññāṇanirodham pajānanti, viññāṇanirodhagāminim paṭipadam pajānanti. Te ca kho me, Soṇa, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu ceva samañasammataṁ brāhmañesu ca brāhmañasammataṁ, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā

sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.51.) (9) Nandikkhayasuttam 喜盡(1)

► 《雜阿含1經》

51. Sāvatthinidānam. “Aniccaññeva, bhikkhave, bhikkhu rūpaṁ aniccanti passati. Sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccati. Aniccaññeva, bhikkhave, bhikkhu vedanam aniccanti passati. Sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccati. Anicceyeva, bhikkhave, bhikkhu saññam aniccanti passati...pe... anicceyeva bhikkhave, bhikkhu sañkhāre aniccāti passati. Sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccati. Aniccaññeva, bhikkhave, bhikkhu viññānam aniccanti passati. Sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccatī”ti. Navamam.

(S.22.52.) (10) Dutiyanandikkhayasuttam 喜盡(2)

52. Sāvatthinidānam⁴. (S.22.52./III,52.) “Rūpaṁ bhikkhave, yoniso manasi karotha, rūpāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Rūpaṁ, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasi karonto, rūpāniccatañca yathābhūtam samanupassanto rūpasmiṁ nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccati. Vedanam, bhikkhave, yoniso manasi karotha, vedanāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Vedanam, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasi karonto, vedanāniccatañca yathābhūtam samanupassanto vedanāya nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccati. Saññam bhikkhave... sañkhāre, bhikkhave, yoniso manasi karotha, sañkhārāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Sañkhāre, bhikkhave bhikkhu yoniso manasi karonto, sañkhārāniccatañca yathābhūtam samanupassanto sañkhāresu nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccati. Viññānam, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasi karonto, viññāñāniccatañca yathābhūtam samanupassanto viññāñāsmiṁ nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo, rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam vimuttam suvimuttanti vuccatī”ti. Dasamam.

Attadīpavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Attadīpā Paṭipadā, dve ca honti Aniccatā;
Samanupassanā Khandhā, dve Soṇā dve Nandikkhayena cāti.

Mūlapaññāsako samatto.

⁴ PTS=Sāvatthi. Tatra voca.

Tassa Mūlapaññāsakassa vagguddānam--
 (S.22.52./III,53.) Nakulapitā anicco ca, Bhāro Natumhākena ca;
 Attadīpena paññāso, Paṭhamo tena pavuccatīti.

6. Upayavaggo 封滯品

(S.22.53.) (1) Upayasuttam 封滯

► 《雜阿含40經》

53. Sāvatthinidānam. “Upayo, bhikkhave, avimutto, anupayo vimutto. Rūpupayaṁ vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, rūpārammaṇam rūpappatiṭṭham nandūpasecanam vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyya. Vedanupayaṁ vā...pe... saññupayaṁ vā...pe... saṅkhārupayaṁ vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, saṅkhārārammaṇam saṅkhārappatiṭṭham nandūpasecanam vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyya”.

“Yo, bhikkhave, evam vadeyya--‘Ahamaññatra rūpā aññatra vedanāya aññatra saññāya aññatra saṅkhārehi viññānassa āgatim vā gatim vā cutim vā upapattim vā vuddhiṁ vā virūlhiṁ vā Vepullam vā paññāpessām’ti, netam thānam vijjati.

“Rūpadhātuyā ce, bhikkhave, bhikkhuno rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahānā vocchijjatārammaṇam patiṭṭhā viññānassa na hoti. Vedanādhātuyā ce, bhikkhave... saññādhātuyā ce bhikkhave... saṅkhāradhātuyā ce bhikkhave... viññānadhātuyā ce, bhikkhave, bhikkhuno rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahānā vocchijjatārammaṇam patiṭṭhā viññānassa na hoti. Tadappatiṭṭhitam viññānam avirūlhaṁ (S.22.53./III,54.) anabhisaṅkhaccavimuttaṁ Vimuttattā thitam. Thitattā santusitam. Santusitattā na paritassati. Aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitarā brahmacariyam, kātam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti’ti. Paṭhamam.

(S.22.54.) (2) Bījasuttam 種子

► 《雜阿含39經》

54. Sāvatthinidānam. “Pañcimāni, bhikkhave, bījajātāni. Kātamāni pañca? Mūlabījam, khandhabījam, aggabījam, phalubījam, bījabījaññeva pañcamam. Imāni cassu, bhikkhave pañca bījajātāni akhaṇḍāni apūtikāni avatātaphahatāni sārādāni sukhasayitāni, pathavī ca nāssa, āpo ca nāssa; api numāni, bhikkhave, pañca bījajātāni vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyun”ti? “No hetam, bhante”. “Imāni cassu, bhikkhave, pañca bījajātāni akhaṇḍāni...pe... sukhasayitāni, pathavī ca assa, āpo ca assa; api numāni, bhikkhave, pañca bījajātāni vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyun”ti? “Evaṁ, bhante”. “Seyyathāpi, bhikkhave, pathavīdhātu, evam catasso viññānatthitiyo daṭṭhabbā. Seyyathāpi, bhikkhave, āpodhātu, evam nandirāgo daṭṭhabbo. Seyyathāpi, bhikkhave, pañca bījajātāni, evam viññānam sāhāram daṭṭhabbam”.

“Rūpupayaṁ bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam (S.22.54./III,55.) tiṭṭheyya rūpārammaṇam rūpappatiṭṭham nandūpasecanam vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyya. Vedanupayaṁ vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya...pe... saññupayaṁ vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya...pe... saṅkhārupayaṁ vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, saṅkhārārammaṇam saṅkhārappatiṭṭham nandūpasecanam vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyya.

“Yo, bhikkhave, evam vadeyya--‘Ahamaññatra rūpā aññatra vedanāya aññatra saññāya aññatra sañkhārehi viññāṇassa āgatim vā gatim vā cutim vā upapattim vā vuddhim vā virūlhim vā Vepullam vā paññāpessamī’ti, netam thānam vijjati.

“Rūpadhātuyā ceva, bhikkhave, bhikkhuno rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahānā vocchijjatārammaṇam patiṭṭhā viññāṇassa na hoti. Vedanādhātuyā ce... saññādhātuyā ce... sañkhāradhātuyā ce... viññāṇadhātuyā ce, bhikkhave, bhikkhuno rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahānā vocchijjatārammaṇam patiṭṭhā viññāṇassa na hoti. Tadappatiṭṭhitam viññāṇam avirūlham anabhisañkhaccavimuttam. Vimuttattā thitam. Thitattā santusitarūm. Santusittattā na paritassati. Aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇiyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Dutiyam.

(S.22.55.) (3) Udānasuttam 優陀那

► 《雜阿含64經》

55. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā udānam udānesi--“No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti--Evarī (S.22.55./III,56.) adhimuccamāno bhikkhu chindeyya orambhāgiyāni samyojanānī’ti. Evarī vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Yathā katham pana, bhante, ‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti--Evarī adhimuccamāno bhikkhu chindeyya orambhāgiyāni samyojanānī’ti

“Idha, bhikkhu, assutavā puthujano ariyānam adassāvī...pe... sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantaṁ vā attānam; attani vā rūpam, rūpasmim vā attānam. Vedanam... saññam... sañkhāre... viññāṇam attato samanupassati, viññāṇavantaṁ vā attānam; attani vā viññāṇam, viññāṇasmim vā attānam.

“So aniccam rūpam ‘Aniccam rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti, aniccam vedanam ‘Anicca vedanā’ti yathābhūtam nappajānāti, aniccam saññam ‘Anicca saññā’ti yathābhūtam nappajānāti, anicce sañkhāre ‘Anicca sañkhārā’ti yathābhūtam nappajānāti, aniccam viññāṇam ‘Aniccam viññāṇan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Dukkham rūpam ‘Dukkham rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti, dukkham vedanam... dukkham saññam... dukkhe sañkhāre... dukkham viññāṇam ‘Dukkham viññāṇan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Anattam rūpam ‘Anattā rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti, anattam vedanam ‘Anattā vedanā’ti yathābhūtam nappajānāti, anattam saññam ‘Anattā saññā’ti yathābhūtam nappajānāti, anatte sañkhāre ‘Anattā sañkhārā’ti yathābhūtam nappajānāti, anattam viññāṇam ‘Anattā viññāṇan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Sañkhataṁ rūpam ‘sañkhataṁ rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti, sañkhataṁ vedanam... sañkhataṁ saññam... sañkhate sañkhāre... sañkhataṁ viññāṇam ‘sañkhataṁ viññāṇan’ti yathābhūtam nappajānāti. Rūpam vibhavissatīti yathābhūtam nappajānāti. Vedanā vibhavissati... saññā vibhavissati... sañkhārā vibhavissanti... viññāṇam vibhavissatīti yathābhūtam nappajānāti.

(S.22.55./III,57.) “Sutavā ca kho, bhikkhu, ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpam attato samanupassati...pe... na vedanam... na saññam... na sañkhāre... na viññāṇam attato samanupassati.

“So aniccam rūpam ‘Aniccam rūpan’ti yathābhūtam pajānāti. Aniccam vedanam... aniccam saññam... anicce sañkhāre... aniccam viññāṇam ‘Aniccam

viññāṇan’ti yathābhūtam pajānāti. Dukkham rūpaṁ...pe... dukkham viññāṇam... anattam rūpaṁ...pe... anattam viññāṇam... saṅkhataṁ rūpaṁ...pe... saṅkhataṁ viññāṇam ‘saṅkhataṁ viññāṇan’ti yathābhūtam pajānāti. Rūpaṁ vibhavissatīti yathābhūtam pajānāti. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam vibhavissatīti yathābhūtam pajānāti.

“So rūpassa vibhavā, vedanāya vibhavā, saññā vibhavā, saṅkhārānaṁ vibhavā, viññāṇassa vibhavā, evam kho, bhikkhu, ‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti--Evaṁ adhimuccamāno bhikkhu chindeyya orambhāgīyāni saṁyojanānī”ti. “Evaṁ adhimuccamāno, bhante, bhikkhu chindeyya orambhāgīyāni saṁyojanānī”ti.

“Katham pana, bhante, jānato katham passato anantarā āsavānam khayo hotī”ti? “Idha, bhikkhu, assutavā puthujjano atasitāye thāne tāsam āpajjati. Tāso heso bhikkhu assutavato puthujjanassa--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti.

“Sutavā ca kho, bhikkhu, ariyasāvako atasitāye thāne na tāsam āpajjati. Na heso, bhikkhu, tāso sutavato ariyasāvakassa--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti. Rūpupayaṁ vā, bhikkhu, (S.22.55./III,58.) viññāṇam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, rūpārammaṇam rūpappatiṭṭham nandūpasecanam vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyya. Vedanupayaṁ vā, bhikkhu... saññupayaṁ vā, bhikkhu... saṅkhārupayaṁ vā, bhikkhu, viññāṇam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, saṅkhārārammaṇam saṅkhārappatiṭṭham nandūpasecanam vuddhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjeyya.

“Yo bhikkhu evam vadeyya--‘Ahamaññatra rūpā, aññatra vedanāya, aññatra saññāya, aññatra saṅkhārehi viññāṇassa āgatim vā gatim vā cutim vā upapattim vā vuddhiṁ vā virūlhiṁ vā Vepullam vā paññāpessāmī’ti, netam thānam vijjati.

“Rūpadhātuyā ce, bhikkhu, bhikkhuno rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahānā vocchijjatārammaṇam patiṭṭhā viññāṇassa na hoti. Vedanādhātuyā ce, bhikkhu, bhikkhuno... saññādhātuyā ce, bhikkhu, bhikkhuno... saṅkhāradhātuyā ce, bhikkhu, bhikkhuno... viññāṇadhātuyā ce, bhikkhu, bhikkhuno rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahānā vocchijjatārammaṇam patiṭṭhā viññāṇassa na hoti. Tadappatiṭṭhitam viññāṇam avirūlham anabhisaṅkhārañca vimuttam. Vimuttattā thitam. Thitattā santusitam. Santusitattā na paritassati. Aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīṇā jāti...pe... nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Evaṁ kho, bhikkhu, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hotī”ti. Tatiyam.

(S.22.56.) (4) Upādānaparipavattasuttam

56. Sāvatthinidānam. “Pañcime, bhikkhave, upādānakkhandhā. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho, (S.22.56./III,59.) vedanupādānakkhandho saññupādānakkhandho, saṅkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho. Yāvakīvañcāham, bhikkhave, ime pañcupādānakkhandhe catuparivatṭam yathābhūtam nābbhaññāsim, neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsim. Yato ca khvāham, bhikkhave, ime pañcupādānakkhandhe catuparivatṭam yathābhūtam abbhaññāsim athāham, bhikkhave, sadevake loke...pe... sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhiṁ abhisambuddhoti paccaññāsim”.

“Kathañca catuparivatṭam? Rūparam abbhaññāsim, rūpasamudayam abbhaññāsim, rūpanirodham abbhaññāsim, rūpanirodhagāminim paṭipadam abbhaññāsim; vedanam... saññam... saṅkhāre... viññāṇam abbhaññāsim, viññāṇasamudayam abbhaññāsim,

viññāṇanirodham abbhaññāsim, viññāṇanirodhagāminim paṭipadam abbhaññāsim.

“Katamañca, bhikkhave, rūpam? Cattāro ca mahābhūtā catunnañca mahābhūtānam upādāya rūpam. Idam vuccati, bhikkhave, rūpam. Ahārasamudayā rūpasamudayo; āhāranirodhā rūpanirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo rūpanirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā evam rūpam abhiññāya, evam rūpasamudayam abhiññāya, evam rūpanirodhā abhiññāya, evam rūpanirodhagāminim paṭipadam abhiññāya rūpassa nibbidāya virāgāya nirodhāya patipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmim dhammadvinaye gādhanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā evam rūpam abhiññāya...pe... evam rūpanirodhagāminim paṭipadam abhiññāya, rūpassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimuttā te suvimuttā. Ye suvimuttā te kevalino. Ye kevalino vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katamā ca, bhikkhave, vedanā? Chayime, bhikkhave, (S.22.56./III,60.) vedanākāyā--cakkhusamphassajā vedanā, sotasamphassajā vedanā, ghānasamphassajā vedanā, jivhāsamphassajā vedanā, kāyasamphassajā vedanā, manosamphassajā vedanā. Ayam vuccati, bhikkhave, vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo; phassanirodhā vedanānirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo vedanānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā evam vedanām abhiññāya, evam vedanāsamudayam abhiññāya, evam vedanānirodham abhiññāya, evam vedanānirodhagāminim paṭipadam abhiññāya vedanāya nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmim dhammadvinaye gādhanti.

“Ye ca kho keci bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā evam vedanām abhiññāya...pe... evam vedanānirodhagāminim paṭipadam abhiññāya...pe... vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katamā ca, bhikkhave, saññā? Chayime, bhikkhave, saññākāyā--rūpasaññā, saddasaññā, gandhasaññā, rasasaññā, phoṭṭhabbasaññā, dhammasaññā. Ayam vuccati, bhikkhave, saññā. Phassasamudayā saññāsamudayo; phassanirodhā saññānirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo saññānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭhi...pe... sammāsamādhi...pe... vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katame ca, bhikkhave, sañkhārā? Chayime, bhikkhave, cetanākāyā--rūpasañcetanā, saddasañcetanā, gandhasañcetanā, rasasañcetanā, phoṭṭhabbasañcetanā, dhammasañcetanā. Ime vuccanti, bhikkhave, sañkhārā. Phassasamudayā sañkhārasamudayo; phassanirodhā sañkhāranirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo sañkhāranirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā evam sañkhāre abhiññāya, evam sañkhārasamudayam abhiññāya, evam sañkhāranirodhām abhiññāya, evam sañkhāranirodhagāminim paṭipadam abhiññāya sañkhārānam nibbidāya (S.22.56./III,61.) virāgāya nirodhāya patipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmim dhammadvinaye gādhanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā evam sañkhāre abhiññāya, evam sañkhārasamudayam abhiññāya, evam sañkhāranirodhām abhiññāya, evam sañkhāranirodhagāminim paṭipadam abhiññāya sañkhārānam nibbidā virāgā nirodhā

anupādā vimuttā, te suvimuttā. Ye suvimuttā, te kevalino. Ye kevalino vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katamañca, bhikkhave, viññāṇam? Chayime, bhikkhave, viññāṇakāyā--cakkhuviññānam, sotaviññānam, ghānaviññānam, jivhāviññānam, kāyaviññānam, manoviññānam. Idam vuccati, bhikkhave, viññāṇam. Nāmarūpasamudayā viññāṇasamudayo; nāmarūpanirodhā viññāṇanirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo viññāṇanirodhagāminī paṭipadā, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam viññāṇam abhiññāya, evam viññāṇasamudayam abhiññāya, evam viññāṇanirodham abhiññāya, evam viññāṇanirodhagāminim paṭipadam abhiññāya viññāṇassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmiṁ dhammadvinaye gādhanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam viññāṇam abhiññāya, evam viññāṇasamudayam abhiññāya, evam viññāṇanirodham abhiññāya, evam viññāṇanirodhagāminim paṭipadam abhiññāya viññāṇassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimuttā, te suvimuttā. Ye suvimuttā, te kevalino. Ye kevalino vaṭṭam tesam natthi paññāpanāyā”ti. Catuttham.

(S.22.57.) (5) Sattaṭṭhānasuttam 七處

►《雜阿含42經》，《增壹阿含41.3經》，大正No.150A 《佛說七處三觀1經》

57. Sāvatthinidānam. “Sattaṭṭhānakusalo, bhikkhave, bhikkhu tividhūpaparikkhī imasmiṁ dhammadvinaye kevalī vusitavā uttamapurisoti vuccati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sattaṭṭhānakusalo hoti? (S.22.57./III,62.) Idha bhikkhave, bhikkhu rūpam pajānāti, rūpasamudayam pajānāti, rūpanirodham pajānāti, rūpanirodhagāminim paṭipadam pajānāti; rūpassa assādam pajānāti, rūpassa ādīnavam pajānāti, rūpassa nissaraṇam pajānāti; vedanam pajānāti saññam... sañkhāre... viññāṇam pajānāti, viññāṇasamudayam pajānāti, viññāṇanirodham pajānāti, viññāṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti; viññāṇassa assādam pajānāti, viññāṇassa ādīnavam pajānāti, viññāṇassa nissaraṇam pajānāti.

“Katamañca, bhikkhave, rūpam? Cattāro ca mahābhūtā, catunnañca mahābhūtānam upādāya rūpam. Idam vuccati, bhikkhave, rūpam. Ahārasamudayā rūpasamudayo; āhāranirodhā rūpanirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo rūpanirodhagāminī paṭipadā, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yam rūpam paṭicca uppajjati sukham somanassam--ayaṁ rūpassa assādo. Yam rūpam aniccam dukkham vipariñāmadhammaṁ--ayaṁ rūpassa ādīnavo. Yo rūpasmīm chandarāgavinayo chandarāgapahānam--idam rūpassa nissaraṇam.

“Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam rūpam abhiññāya, evam rūpasamudayam abhiññāya, evam rūpanirodham abhiññāya, evam rūpanirodhagāminim paṭipadam abhiññāya; evam rūpassa assādam abhiññāya, evam rūpassa ādīnavam abhiññāya, evam rūpassa nissaraṇam abhiññāya rūpassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmiṁ dhammadvinaye gādhanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam rūpam abhiññāya, evam rūpasamudayam abhiññāya, evam rūpanirodham abhiññāya, evam rūpanirodhagāminim paṭipadam abhiññāya; evam rūpassa assādam abhiññāya, evam rūpassa ādīnavam abhiññāya, evam rūpassa (S.22.57./III,63.) nissaraṇam abhiññāya rūpassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimuttā, te suvimuttā. Ye suvimuttā, te kevalino. Ye kevalino vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katamā ca, bhikkhave, vedanā? Chayime, bhikkhave, vedanākāyā--cakkhusamphassajā vedanā...pe... mano samphassajā vedanā. Ayam vuccati, bhikkhave, vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo; phassanirodhā vedanānirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo vedanānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yam vedanām paṭicca uppajjati sukham somanassam--ayam vedanāya assādo. Yā vedanā aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā--ayam vedanāya ādīnavo. Yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgapahānam--idaṁ vedanāya nissaraṇam.

“Ye hi, keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam vedanām abhiññāya, evam vedanāsamudayam abhiññāya, evam vedanānirodham abhiññāya, evam vedanānirodhagāminim paṭipadām abhiññāya; evam vedanāya assādam abhiññāya, evam vedanāya ādīnavam abhiññāya, evam vedanāya nissaraṇam abhiññāya vedanāya nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmim dhammadvinaye gādhanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam vedanām abhiññāya...pe... vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katamā ca, bhikkhave, saññā? Chayime, bhikkhave, saññākāyā--rūpasāññā, saddasaññā, gandhasaññā, rasasaññā, phoṭṭhabbasāññā, dhammasaññā. Ayam vuccati, bhikkhave, saññā. Phassasamudayā saññāsamudayo; phassanirodhā saññānirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo saññānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi...pe... vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katame ca, bhikkhave, saṅkhārā? Chayime, bhikkhave, cetākāyā--rūpasāñcetanā, saddasañcetanā, gandhasañcetanā, rasasañcetanā, phoṭṭhabbasāñcetanā, dhammasañcetanā. Ime vuccanti bhikkhave saṅkhārā. Phassasamudayā saṅkhārasamudayo; phassanirodhā (S.22.57./III,64.) saṅkhāranirodhā. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo saṅkhāranirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yam saṅkhāre paṭicca uppajjati sukham somanassam--ayam saṅkhārānam assādo. Ye saṅkhārā aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā--ayam saṅkhārānam ādīnavo. Yo saṅkhāresu chandarāgavinayo chandarāgapahānam--idaṁ saṅkhārānam nissaraṇam.

“Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam saṅkhāre abhiññāya, evam saṅkhārasamudayam abhiññāya, evam saṅkhāranirodhām abhiññāya, evam saṅkhāranirodhagāminim paṭipadām abhiññāya...pe... saṅkhārānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannā te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmim dhammadvinaye gādhanti...pe... vaṭṭam tesam natthi paññāpanāya.

“Katamañca, bhikkhave, viññāṇam? Chayime, bhikkhave, viññāṇakāyā--cakkhuviññānam, sotaviññānam, ghānaviññānam, jivhāviññānam, kāyaviññānam, manoviññānam. Idam vuccati, bhikkhave, viññāṇam. Nāmarūpasamudayā viññāṇasamudayo; nāmarūpanirodhā viññāṇanirodhā. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo viññāṇanirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Yam viññāṇam paṭicca uppajjati sukham somanassam--ayam viññāṇassa assādo. Yam viññāṇam aniccam dukham vipariṇāmadhammam--ayam viññāṇassa ādīnavo. Yo viññāṇasmim chandarāgavinayo chandarāgapahānam--idaṁ viññāṇassa nissaraṇam.

“Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam viññāṇam abhiññāya,

evam viññāṇasamudayam abhiññāya, evam viññāṇanirodham abhiññāya, evam viññāṇanirodhagāminim paṭipadām abhiññāya; evam viññāṇassa assādam abhiññāya, evam viññāṇassa ādīnavam abhiññāya, evam viññāṇassa nissaraṇam abhiññāya viññāṇassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipannā, te suppaṭipannā. Ye suppaṭipannā, te imasmim dhammadvinaye gādhanti.

(S.22.57./III,65.) “Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā evam viññāṇam abhiññāya, evam viññāṇasamudayam abhiññāya, evam viññāṇanirodham abhiññāya, evam viññāṇanirodhagāminim paṭipadām abhiññāya; evam viññāṇassa assādam abhiññāya, evam viññāṇassa ādīnavam abhiññāya, evam viññāṇassa nissaraṇam abhiññāya viññāṇassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimuttā, te suvimuttā. Ye suvimuttā, te kevalino. Ye kevalino vatṭarī tesam natthi paññāpanāya. Evarū kho, bhikkhave, bhikkhu sattaṭhānakusalo hoti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu tividhūpaparikkhī hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu dhātuso upaparikkhati, āyatano upaparikkhati, paṭiccasamuppādoso upaparikkhati Evarū kho, bhikkhave, bhikkhu tividhūpaparikkhī hoti. Sattaṭhānakusalo, bhikkhave, bhikkhu tividhūpaparikkhī, imasmim dhammadvinaye kevalī vusitavā ‘Uttamapuriso’ti vuccati”ti. Pañcamaṁ.

(S.22.58.) (6) Sammāsambuddhasuttam 等覺者

►《雜阿含經》75、684經，M.12. Mahāśīhanādasuttam 師子吼大經，A.10.21.，《增壹阿含46.4經》，大正No.780《佛說十力經》，大正No.781《佛說佛十力經》，大正No.802《佛說信解智力經》

58. Sāvatthinidānam. “Tathāgato, bhikkhave, araham sammāsambuddho rūpassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto sammāsambuddhoti vuccati. Bhikkhupi, bhikkhave, paññāvimutto rūpassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto paññāvimuttoti vuccati.

“Tathāgato, bhikkhave, Araham Sammāsambuddho Vedanāya nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto sammāsambuddhoti vuccati. Bhikkhupi, bhikkhave, paññāvimutto vedanāya nibbidā...pe... paññāvimuttoti vuccati.

“Tathāgato, bhikkhave, araham sammāsambuddho saññāya... sañkhārānam... viññāṇassa nibbidā virāgā (S.22.58./III,66.) nirodhā anupādā vimutto sammāsambuddhoti vuccati. Bhikkhupi, bhikkhave, paññāvimutto viññāṇassa nibbidā virāgā nirodhā anupādā vimutto paññāvimuttoti vuccati.

“Tatra kho, bhikkhave, ko viseso, ko adhippayāso, kiṁ nānākaraṇam, Tathāgatassa arahato sammāsambuddhassa paññāvimuttena bhikkhunā”ti? “Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavāmnettikā Bhagavāmpatisaranā. Sādu vata, bhante, Bhagavantaññeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti. “Tena hi, bhikkhave suñātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Tathāgato, bhikkhave, araham sammāsambuddho anuppannassa maggassa uppādetā, asañjātassa maggassa sañjanetā, anakkhātassa maggassa akkhātā maggaññū, maggavidū, maggakovido; maggānugā ca, bhikkhave, etarahi sāvakā viharanti pacchāsamannāgatā. Ayam kho, bhikkhave, viseso, ayam adhippayāso, idam nānākaraṇam Tathāgatassa arahato sammāsambuddhassa paññāvimuttena bhikkhunā”ti. Chaṭṭham.

(S.22.59.) (7) Anattalakkhaṇasuttaṁ 無我相經(五群比丘)

►《雜阿含33-34經》，《律藏》〈大品〉Mv.1.6.13.，大正No.102《佛說五蘊皆空經》，大正No.109《佛說轉法輪經》，大正No.110《佛說三轉法輪經》，大正No.1421《五分律》卷15，大正No.1428《四分律》卷32，大正No.1537《法蘊足論》卷六·〈聖諦品第十〉(T26.479-482)

59. Ekam samayam Bhagavā Bārāṇasiyam viharati Isipatane Migadāye. Tatra kho Bhagavā pañcavaggiye bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Rūparām, bhikkhave, anattā. Rūpañca hidam, bhikkhave, attā abhavissa, nayidam rūparām ābādhāya saṁvatteyya, labbhetha ca rūpe--‘Evaṁ me rūparām hotu, evam me rūparām mā ahosi’ti. Yasmā ca kho, bhikkhave, rūparām anattā, tasmā rūparām ābādhāya saṁvattati, na ca labbhati rūpe--‘Evaṁ me rūparām hotu, evam me rūparām mā ahosi’”ti.

“Vedanā anattā. Vedanā ca hidam, bhikkhave, attā abhavissa, nayidam vedanā ābādhāya saṁvatteyya, labbhetha ca vedanāya--‘Evaṁ me vedanā hotu, evam me vedanā mā ahosi’ti. Yasmā ca kho, bhikkhave, vedanā anattā, tasmā vedanā ābādhāya saṁvattati na ca (S.22.59./III,67.) labbhati vedanāya--‘Evaṁ me vedanā hotu, evam me vedanā mā ahosi’”ti.

“Saññā anattā...pe... saṅkhārā anattā. Saṅkhārā ca hidam, bhikkhave, attā abhavissam, nayidam saṅkhārā ābādhāya saṁvatteyyam, labbhetha ca saṅkhāresu--‘Evaṁ me saṅkhārā hontu, evam me saṅkhārā mā ahesun’ti. Yasmā ca kho, bhikkhave, saṅkhārā anattā, tasmā saṅkhārā ābādhāya saṁvattanti, na ca labbhati saṅkhāresu--‘Evaṁ me saṅkhārā hontu, evam me saṅkhārā mā ahesun’”ti.

“Viññānam anattā. Viññānañca hidam, bhikkhave, attā abhavissa, nayidam viññānam ābādhāya saṁvatteyya, labbhetha ca viññāne--‘Evaṁ me viññānam hotu, evam me viññānam mā ahosi’ti. Yasmā ca kho, bhikkhave, viññānam anattā, tasmā viññānam ābādhāya saṁvattati, na ca labbhati viññāne--‘Evaṁ me viññānam hotu, evam me viññānam mā ahosi’”ti.

“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparām niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? (S.22.59./III,68.) “Dukkham bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”.

“Tasmātiha, bhikkhave, yaṁ kiñci rūparām atītānāgatapaccuppannām ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañtam vā yaṁ dūre santike vā, sabbam rūparām--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannā ajjhattā vā bahiddhā vā...pe... yā dūre santike vā, sabbā vedanā--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Yā kāci saññā...pe... ye keci saṅkhārā atītānāgatapaccuppannā ajjhattam vā bahiddhā vā...pe... ye dūre santike vā, sabbe saṅkhārā--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Yam kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannām ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā pañtam vā yaṁ dūre santike vā, sabbam viññānam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam

sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Evaṁ passaṁ, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmiṁ nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitām brahmacariyām, katham karaṇīyām, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamanā pañcavaggiyā bhikkhū Bhagavato bhāsitām abhinandurā.

Imasmiñca pana veyyākaraṇasmiṁ bhaññamāne pañcavaggiyānam bhikkhūnam anupādāya āsavehi cittāni vimuccimśūti. Sattamaṁ.

(S.22.60.) (8) Mahālisuttam 摩訶利

► 《雜阿含81經》

60. Evaṁ me sutā--Ekāṁ samayām Bhagavā Vesāliyām viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyām. Atha kho Mahāli Licchavi yena Bhagavā (S.22.60./III,69.) tenupasaṅkami...pe... Ekamantām nisinno kho Mahāli Licchavi Bhagavantām etadavoca--

“Pūraṇo, bhante, Kassapo evamāha--‘Natthi hetu natthi paccayo sattānam saṅkilesāya; ahetū appaccayā sattā saṅkilissanti. Natthi hetu natthi paccayo sattānam visuddhiyā; ahetū appaccayā sattā visujjhantī’ti. Idha, Bhagavā kimāhā’ti?

“Atthi, Mahāli, hetu atthi paccayo sattānam saṅkilesāya; sahetū sappaccayā sattā saṅkilissanti. Atthi, Mahāli, hetu, atthi paccayo sattānam visuddhiyā; sahetū sappaccayā sattā visujjhantī’ti.

“Katamo pana, bhante, hetu katamo paccayo sattānam saṅkilesāya; kathām sahetū sappaccayā sattā saṅkilissanti’ti?

“Rūpañca hidām, Mahāli, ekantadukkham abhavissa dukkhānupatitām dukkhāvakkantām anavakkantām sukhena, nayidām sattā rūpasmiṁ sārajjeyyum. Yasmā ca kho, Mahāli, rūpañcā sukhām sukhānupatitām sukhāvakkantām anavakkantām dukkhena, tasmā sattā rūpasmiṁ sārajjanti; sārāgā samyujjanti; samyogā saṅkilissanti. Ayām kho, Mahāli, hetu, ayām paccayo sattānam saṅkilesāya; evām sahetū sappaccayā sattā saṅkilissanti.

“Vedanā ca hidām, Mahāli, ekantadukkha abhavissa dukkhānupatitā dukkhāvakkantā anavakkantā sukhena, nayidām sattā vedanāya sārajjeyyum. Yasmā ca kho, Mahāli, vedanā sukhā sukhānupatitā sukhāvakkantā anavakkantā dukkhena, tasmā sattā vedanāya sārajjanti; sārāgā samyujjanti; samyogā saṅkilissanti. Ayampi kho, Mahāli, hetu, ayām paccayo sattānam saṅkilesāya. Evampi sahetū sappaccayā sattā saṅkilissanti.

“Saññā ca hidām, Mahāli...pe... saṅkhārā ca hidām, Mahāli, ekantadukkha abhavissamsu dukkhānupatitā dukkhāvakkantā anavakkantā sukhena, nayidām sattā saṅkhāresu sārajjeyyum. Yasmā ca kho, Mahāli, saṅkhārā sukhā sukhānupatitā (S.22.60./III,70.) sukhāvakkantā anavakkantā dukkhena, tasmā sattā saṅkhāresu sārajjanti; sārāgā samyujjanti; samyogā saṅkilissanti. Ayampi kho, Mahāli, hetu, ayām paccayo sattānam saṅkilesāya. Evampi sahetū sappaccayā sattā saṅkilissanti.

“Viññāṇañca hidām, Mahāli, ekantadukkham abhavissa dukkhānupatitām dukkhāvakkantām anavakkantām sukhena, nayidām sattā viññāṇasmim sārajjeyyum. Yasmā ca kho Mahāli, viññāṇam sukhām sukhānupatitām sukhāvakkantām anavakkantām dukkhena, tasmā sattā viññāṇasmim sārajjanti; sārāgā samyujjanti; samyogā saṅkilissanti. Ayampi kho, Mahāli, hetu ayām paccayo sattānam saṅkilesāya.

Evampi sahetū sappaccayā sattā samkilissanti”ti.

“Katamo pana, bhante, hetu katamo paccayo sattānaṁ visuddhiyā; kathāṁ sahetū sappaccayā sattā visujjhantī”ti? “Rūpañca hidam, Mahāli, ekantasukham abhavissa sukhānupatitam sukhāvakkantam anavakkantam dukkhenā, nayidam sattā rūpasmiṁ nibbindeyyum. Yasmā ca kho, Mahāli, rūpaṁ dukkham dukkhānupatitam dukkhāvakkantam anavakkantam sukhena, tasmā sattā rūpasmiṁ nibbindanti; nibbindam virajjanti; virāgā visujjhanti. Ayam kho, Mahāli, hetu, ayam paccayo, sattānaṁ visuddhiyā. Evam sahetū sappaccayā sattā visujjhantī”.

“Vedanā ca hidam, Mahāli, ekantasukhā abhavissa...pe... saññā ca hidam, Mahāli...pe... sañkhārā ca hidam, Mahāli, ekantasukhā abhavissa...pe... viññānañca hidam, Mahāli, ekantasukhā abhavissa sukhānupatitam sukhāvakkantam anavakkantam dukkhenā, nayidam sattā viññānasmiṁ nibbindeyyum. Yasmā ca kho, Mahāli, viññānam dukkham dukkhānupatitam dukkhāvakkantam anavakkantam sukhena, tasmā sattā viññānasmiṁ nibbindanti; nibbindam virajjanti; virāgā visujjhanti. (S.22.60./III,71.) Ayam kho, Mahāli, hetu, ayam paccayo, sattānaṁ visuddhiyā Evampi sahetū sappaccayā sattā visujjhantī”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.61.) (9) Ādittasuttam 燥然

► 《律藏》〈大品〉Vin. Mv.p.34

61. Sāvatthinidānam. “Rūpaṁ, bhikkhave, ādittam, vedanā ādittā, saññā ādittā, sañkhārā ādittā, viññānam ādittam. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi... saññāyapi... sañkhāresupi... viññānasmiṁ nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti ñānam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇiyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Navamam.

(S.22.62.) (10) Niruttipathasuttam 言路

62. Sāvatthinidānam. “Tayome, bhikkhave, niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṅkiṇṇā asaṅkiṇṇapubbā, na saṅkīyanti, na saṅkīyissanti, appaṭikuṭṭhā samañehi brāhmañehi viññūhi. Katame tayo? Yam, bhikkhave, rūpaṁ atītam niruddham vipariṇataṁ ‘Ahosī’ti tassa saṅkhā, ‘Ahosī’ti tassa samaññā, ‘Ahosī’ti tassa paññatti; na tassa saṅkhā ‘Atthī’ti, na tassa saṅkhā ‘Bhavissatī’”ti.

“Yā vedanā atītā niruddhā vipariṇatā ‘Ahosī’ti tassā saṅkhā, ‘Ahosī’ti tassā samaññā, ‘Ahosī’ti tassā paññatti; na tassā saṅkhā ‘Atthī’ti, na tassā saṅkhā ‘Bhavissatī’”ti.

“Yā saññā... ye sañkhārā atītā niruddhā vipariṇatā ‘Ahesun’ti tesam saṅkhā, ‘Ahesun’ti tesam samaññā, ‘Ahesun’ti tesam paññatti; na tesam saṅkhā ‘Atthī’ti, na tesam saṅkhā ‘Bhavissantī’”ti.

(S.22.62./III,72.) “Yam viññānam atītam niruddham vipariṇataṁ, ‘Ahosī’ti tassa saṅkhā, ‘Ahosī’ti tassa samaññā, ‘Ahosī’ti tassa paññatti; na tassa saṅkhā ‘Atthī’ti, na tassa saṅkhā ‘Bhavissatī’”ti.

“Yam, bhikkhave, rūpaṁ ajātam apātubhūtam, ‘Bhavissatī’ti tassa saṅkhā, ‘Bhavissatī’ti tassa samaññā, ‘Bhavissatī’ti tassa paññatti; na tassa saṅkhā ‘Atthī’ti, na tassa saṅkhā ‘Ahosī’”ti.

“Yā vedanā ajātā apātubhūtā, ‘Bhavissatī’ti tassā saṅkhā, ‘Bhavissatī’ti tassā

samaññā, ‘Bhavissatī’ti tassā paññatti; na tassā saṅkhā ‘Atthī’ti, na tassā saṅkhā ‘Ahosī’’ti.

“Yā saññā... ye saṅkhārā ajātā apātubhūtā, ‘Bhavissantī’ti tesam saṅkhā, ‘Bhavissantī’ti tesam samaññā, ‘Bhavissantī’ti tesam paññatti; na tesam saṅkhā ‘Atthī’ti, na tesam saṅkhā ‘Ahosī’’ti.

“Yam viññāṇam ajātarā pātubhūtam, ‘Bhavissatī’ti tassa saṅkhā, ‘Bhavissatī’ti tassa samaññā, ‘Bhavissatī’ti tassa paññatti; na tassa saṅkhā ‘Atthī’ti, na tassa saṅkhā ‘Ahosī’’ti.

“Yam, bhikkhave, rūparūpā jātarā pātubhūtam, ‘Atthī’ti tassa saṅkhā, ‘Atthī’ti tassa samaññā, ‘Atthī’ti tassa paññatti; na tassa saṅkhā ‘Ahosī’ti, na tassa saṅkhā ‘Bhavissatī’’ti.

“Yā saññā... ye saṅkhārā jātā pātubhūtā, ‘Atthī’ti tesam saṅkhā, ‘Atthī’ti tesam samaññā, ‘Atthī’ti tesam paññatti; na tesam saṅkhā ‘Ahosī’ti, na tesam saṅkhā ‘Bhavissantī’’ti.

“Yam viññāṇam jātarā pātubhūtam, ‘Atthī’ti tassa saṅkhā, ‘Atthī’ti tassa samaññā, ‘Atthī’ti tassa paññatti; na tassa saṅkhā ‘Ahosī’ti, na tassa saṅkhā ‘Bhavissatī’’ti.

“Ime kho, bhikkhave, tayo niruttipathā adhivacanapathā paññattipathā asaṅkiṇṇā asaṅkiṇṇapubbā, na saṅkīyanti, (S.22.62./III,73.) na saṅkīyissanti, appaṭikuṭṭhā samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi Yopi te, bhikkhave, ahesuṁ ukkalā vassabhaññā ahetukavādā akiriyavādā natthikavādā, tepime tayo niruttipatthe adhivacanapathe paññattipatthe na garahitabbarā nappatikkositabbāmaññiinsu. Tam kissa hetu? Nindāghaṭṭanabyārosa-upārambhabhayā’’ti.

Upayavaggo chattha.

Tassuddānam--

Upayo Bijam Udānam, Upādānaparivattam;
Sattaṭṭhānañca Sambuddho, Pañcamahāli ādittā.
Vaggo Niruttipathena cāti.

7. Arahantavaggo 阿羅漢品

(S.22.63.) (1) Upādiyamānasuttam 取

► 《雜阿含15經》

63. Evarā me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkamī; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammarām desetu yamahām Bhagavato dhammarām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Upādiyamāno kho, bhikkhu, baddho mārassa; anupādiyamāno mutto pāpimato”ti. (S.22.63./III,74.) “Aññatam Bhagavā, aññatam Sugatā”ti.

“Yathā kathaṁ pana tvam, bhikkhu, mayā saṅkhittena bhāsitassa vitthārena atham ājānāsī”ti? “Rūpam kho, bhante, upādiyamāno baddho mārassa; anupādiyamāno

mutto pāpimato. Vedanam upādiyamāno baddho mārassa; anupādiyamāno mutto pāpimato. Saññam... sañkhāre viññānam upādiyamāno baddho mārassa; anupādiyamāno mutto pāpimato. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūparam kho, bhikkhu, upādiyamāno baddho mārassa; anupādiyamāno mutto pāpimato. Vedanam... saññam... sañkhāre... viññānam upādiyamāno baddho mārassa anupādiyamāno mutto pāpimato. Imassa kho, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti.

Atha kho so bhikkhu Bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhvādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho so bhikkhu eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram--brahmaçariyapariyosānam dīṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. “Khīnā jāti, vusitam brahmaçariyam, katarū karānīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. Paṭhamam.

(S.22.64.) (2) Maññamānasuttam 思

► 《雜阿含經》15、21經

64. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam (S.22.64./III,75.) etadavoca-- “Sādhu me, bhante, Bhagavā samkhittena dhammaṁ desetu...pe... ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Maññamāno kho, bhikkhu, baddho mārassa; amaññamāno mutto pāpimato”ti. “Aññātam Bhagavā, aññātam Sugatā”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūparam kho, bhante, maññamāno baddho mārassa; amaññamāno mutto pāpimato. Vedanam... saññam... sañkhāre... viññānam maññamāno baddho mārassa; amaññamāno mutto pāpimato. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūparam kho, bhikkhu, maññamāno baddho mārassa; amaññamāno mutto pāpimato. Vedanam... saññam... sañkhāre... viññānam maññamāno baddho mārassa; amaññamāno mutto pāpimato. Imassa kho, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. Dutiyam.

(S.22.65.) (3) Abhinandamānasuttam 歡喜

► 《雜阿含經》15、74經

65. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā samkhittena...pe... pahitatto vihareyyan”ti. “Abhinandamāno kho, bhikkhu, baddho mārassa; anabhinandamāno mutto pāpimato”ti. “Aññātam Bhagavā, aññātam Sugatā”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, mayā samkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūparam kho, bhante, abhinandamāno baddho mārassa; anabhinandamāno mutto pāpimato. Vedanam... saññam... sañkhāre... viññānam abhinandamāno baddho mārassa; anabhinandamāno mutto pāpimato. Imassa khvāham,

bhante, Bhagavatā saṃkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvarī, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam kho, bhikkhu, abhinandamāno baddho mārassa; anabhinandamāno mutto pāpimato. Vedanām... saññām... saṅkhāre viññānam abhinandamāno baddho mārassa; anabhinandamāno mutto pāpimato. (S.22.65./III,76.) Imassa kho, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. Tatiyam.

(S.22.66.) (4) Aniccasuttam 無常

66. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṃkhittena dhammam desetu...pe... ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Yam kho, bhikkhu, aniccam; tatra te chando pahātabbo”ti. “Aññātam Bhagavā; aññātam Sugatā”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsī”ti? “Rūpam kho, bhante, aniccam; tatra me chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam aniccam; tatra me chando pahātabbo. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṃkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvarī, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam kho, bhikkhu, aniccam; tatra te chando pahātabbo. Vedanā anicca... saññā... saṅkhārā... viññānam aniccam; tatra kho te chando pahātabbo. Imassa kho, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti (S.22.66./III,77.)...pe... Aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. Catuttham.

(S.22.67.) (5) Dukkhasuttam 苦

67. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca “Sādhu me, bhante, Bhagavā saṃkhittena dhammam desetu...pe... ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Yam kho, bhikkhu, dukkham; tatra te chando pahātabbo”ti. “Aññātam Bhagavā; aññātam Sugatā”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsī”ti “Rūpam kho, bhante, dukkham; tatra me chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam dukkham; tatra me chando pahātabbo. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṃkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvarī, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam kho bhikkhu, dukkham; tatra te chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam dukkham; tatra te chando pahātabbo. Imassa kho, bhikkhu, mayā saṃkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. Pañcamaṁ.

(S.22.68.) (6) Anattasuttam 無我

► 《雜阿含17經》

68. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṃkhittena dhammam desetu...pe... ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Yo kho, bhikkhu, anattā; tatra te

chando pahātabbo”ti. “Aññātām, Bhagavā; aññātām, Sugatā”ti.

(S.22.68./III,78.) “Yathā kathaṁ pana tvaṁ, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūpam kho, bhante, anattā; tatra me chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā; tatra me chando pahātabbo. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvaṁ, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam kho, bhikkhu, anattā; tatra te chando pahātabbo Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā; tatra te chando pahātabbo. Imassa kho, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Chaṭṭhamī.

(S.22.69.) (7) Anattaniyasuttam 非自所應

► 《雜阿含18經》

69. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṁkhittena dhammarām desetu...pe... vihareyyan”ti. “Yam kho, bhikkhu, anattaniyam; tatra te chando pahātabbo”ti. “Aññātām, Bhagavā; aññātām, Sugatā”ti.

“Yathā kathaṁ pana tvaṁ, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūpam kho, bhante, anattaniyam; tatra me chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattaniyam; tatra me chando pahātabbo. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvaṁ, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam kho, bhikkhu anattaniyam; tatra te chando pahātabbo. (S.22.69./III,79.) Vedanā ... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattaniyam; tatra te chando pahātabbo. Imassa kho, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... Aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Sattamam.

(S.22.70.) (8) Rajanīyasanthitasuttam 所染止住

► 《雜阿含19經》

70. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṁkhittena dhammarām desetu, yamaham Bhagavato dhammarām sutvā...pe... vihareyyan”ti. “Yam kho, bhikkhu, rajaṇīyasanthitam; tatra te chando pahātabbo”ti. “Aññātām, Bhagavā; aññātām, Sugatā”ti.

“Yathā kathaṁ pana tvaṁ, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi”ti? “Rūpam kho, bhante, rajaṇīyasanthitam; tatra me chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam rajaṇīyasanthitam; tatra me chando pahātabbo. Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṁkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu bhikkhu! Sādhu kho tvaṁ, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi. Rūpam kho, bhikkhu, rajaṇīyasanthitam; tatra te chando pahātabbo. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam rajaṇīyasanthitam; tatra te chando pahātabbo. Imassa kho, bhikkhu, mayā saṁkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho daṭṭhabbo”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Atṭhamam.

(S.22.71.) (9) Rādhasuttam 羅陀

►《雜阿含111經》

71. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Rādho yena Bhagavā tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca-- “Kathām nu kho, bhante, jānato, kathām passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti? “Yam kiñci, Rādha, rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oḷārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañītam vā yam dūre santike vā, sabbam rūpam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam...pe... yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Evaṁ kho, Rādha, jānato evam passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti...pe... aññataro ca panāyasmā Rādho arahataṁ ahosīti. Navamam.

(S.22.72.) (10) Surādhasuttam 修羅陀

72. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Surādho Bhagavantam etadavoca--“Kathām nu kho, bhante, jānato kathām passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagataṁ mānasam hoti, vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti? “Yam kiñci, surādha, rūpam atītānāgatapaccuppannam...pe... yam dūre santike vā, sabbam rūpam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādāvimutto hoti. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... (S.22.72./III,81.) Yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā oḷārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañītam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādāvimutto hoti. Evaṁ kho, Surādha, jānato evam passato imasmiñca saviññāṇake kāye, bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagataṁ mānasam hoti vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti...pe... aññataro ca panāyasmā Surādho arahataṁ ahosīti. Dasamam.

Arahantavaggo sattamo.

Tassuddānam--

Upādiyamaññamānā, Athābhīnandamāno ca;
Aniccam Dukkham Anattā ca, Anattanīyam Rajanīyasaññhitam.
Rādhasurādhena te dasāti.

8. Khajjanīyavaggo 所食品

(S.22.73.) (1) Assādasuttam 味

73. Sāvatthinidānam. “Assutavā, bhikkhave, puthujjano rūpassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Vedanāya... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako rūpassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti. (S.22.73./III,82.) Vedanā saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānātī”ti. Paṭhamam.

(S.22.74.) (2) Samudayasuttam 集 (1)

74. Sāvatthinidānam. “Assutavā, bhikkhave, puthujjano rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Vedanāya... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti. Vedanāya... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānātī”ti. Dutiyam.

(S.22.75.) (3) Dutiyasamudayasuttam 集 (2)

75. Sāvatthinidānam. “Sutavā, bhikkhave, ariyasāvako rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti. Vedanāya... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānātī”ti. Tatiyam.

(S.22.76.) (4) Arahantasuttam 阿羅漢(1)

76. Sāvatthinidānam. “Rūpam, bhikkhave, aniccam. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam (S.22.76./III,83.) mama nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammapaññāya datṭhabbam. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam aniccam. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammapaññāya datṭhabbam’”.

“Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi... saññāyapi... saṅkhāresupi... viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti ñāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Yāvatā, bhikkhave, sattāvāsā, yāvatā bhavaggarām, ete aggā, ete sethā lokasmim yadidam arahanto”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Sukhino vata arahanto, taṇhā tesam na vijjati;

Asmimāno samucchinno, mohajālam padālitarām.

“Anejam te anuppattā, cittam tesam anāvilam;

Loke anupalittā te, brahmabhūtā anāsavā.

“Pañcakkhandhe pariññāya, satta saddhammagocarā;

Pasaṁsiyā sappurisā, puttā Buddhassa orasā.

“Sattaratanasampannā, tīsu sikkhāsu sikkhitā;

Anuvicaranti mahāvīrā, pahīnabhayabheravā.
 “Dasahaṅgehi sampannā, mahānāgā samāhitā;
 Ete kho setṭhā lokasmim, taṇhā tesam na vijjati.
 “Asekhañānamuppannam, antimoyer samussayo;
 Yo sāro brahmacariyassa, tasmim aparapaccayā.

(S.22.76./III,84.) “Vidhāsu na vikampanti, vippamuttā punabbhavā;
 Dantabhūmimanuppattā, te loke vijitāvino.
 “Uddham tiriyam apācīnam, nandī tesam na vijjati;
 Nadanti te sīhanādām, Buddhā loke anuttarā”ti. Catuttham.

(S.22.77.) (5) Dutiya-arahantasuttam 阿羅漢(2)

77. Sāvatthinidānam. “Rūpam, bhikkhave, aniccam. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti...pe... evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam”.

“Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi... saññāyapi... saṅkhāresupi... viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Yāvatā, bhikkhave, sattavāsā, yāvatā bhavaggam, ete aggā, ete setṭhā lokasmim yadidam arahanto”ti. Pañcamam.

(S.22.78.) (6) Sīhasuttam 師子(1)

A.4.33. Sīhasuttam

78. Sāvatthinidānam. “Sīho, bhikkhave, migarājā sāyanhasamayaṁ āsayā nikhamati; āsayā nikhamitvā vijambhati; vijambhitvā samantā catuddisā anuviloketi; samantā catuddisā anuviloketvā tikkhattum sīhanādām nadati; tikkhattum sīhanādām naditvā gocarāya pakkamat. (S.22.78./III,85.) Ye hi keci, bhikkhave, tiracchānagatā pāṇā sīhassa migarañño nadato saddam suṇanti; yebhuyyena bhayam samvegam santasam āpajjanti; bilam bilāsayā pavisanti; dakam dakāsayā pavisanti; vanam vanāsayā pavisanti; ākāsam pakkhino bhajanti. Yopi te, bhikkhave, rañño nāgā gāmanigamarājadhānīsu, dalhehi varattehi baddhā, tepi tāni bandhanāni sañchinditvā sampadāletvā bhīta muttakarīsam cajamānā, yena vā tena vā palāyanti. Evaṁ mahiddhiko kho, bhikkhave, sīho migarājā tiracchānagatānam pāṇānam, evam mahesakkho, evam mahānubhāvo”.

“Evameva kho, bhikkhave, yadā Tathāgato loke uppajjati ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācarañasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā. So dhammaṁ deseti--‘Iti rūparām, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā... iti saññā... iti saṅkhārā... iti viññāṇam, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthangamo’ti. Yopi te, bhikkhave, devā dīghāyukā vaṇṇavanto sukhabahulā uccesu vimānesu ciratthitikā tepi Tathāgatassa dhammadesanaṁ sutvā yebhuyyena bhayam samvegam santasam āpajjanti--‘Aniccāva kira, bho, mayam samānā niccamhāti amaññimha. Addhuvāva kira, bho, mayam samānā dhuvamhāti amaññimha. Asassatāva kira, bho, mayam samānā sassatamhāti amaññimha. Mayampi kira, bho, aniccā addhuvā asassatā sakkāyapariyāpānnā’ti. Evaṁ mahiddhiko kho, bhikkhave, Tathāgato sadevakassa lokassa, evam mahesakkho, evam mahānubhāvo”ti. Idamavoca Bhagavā...pe... etadavoca Satthā

--
(S.22.78./III,86.) “Yadā Buddho abhiññāya, dhammacakkam pavattayi;
 Sadevakassa lokassa, Satthā appaṭipuggalo.
 “Sakkāyañca nirodhañca, sakkāyassa ca sambhavarī;
 Ariyañcaṭṭhañgikam maggarī, dukkhūpasamagāminam.
 “Yepi dīghāyukā devā, vanṇavanto yasassino;
 Bhītā santāsamāpādum, sīhassevitare migā.
 Avītivattā sakkāyam, aniccā kira bho mayam;
 Sutvā arahato vākyam, vippamuttassa tādino”ti. Chatṭham.

(S.22.79.) (7) Khajjanīyasuttaṁ 所食

► 《雜阿含46經》

79. Sāvatthinidānam. “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā anekavihitam pubbenivāsaṁ anussaramānā anussaranti sabbete pañcupādānakkhandhe anussaranti etesam vā aññataram. Katame pañca? ‘Evaṁrūpo ahosiṁ atītamaddhānan’ti--iti vā hi, bhikkhave, anussaramāno rūpañyeva anussarati. ‘Evaṁvedano ahosiṁ atītamaddhānan’ti--iti vā hi, bhikkhave, anussaramāno vedanañyeva anussarati. ‘Evaṁsañño ahosiṁ atītamaddhānan’ti... ‘Evaṁsañkhāro ahosiṁ atītamaddhānan’ti... ‘Evaṁviññāṇo ahosiṁ atītamaddhānan’ti--iti vā hi, bhikkhave, anussaramāno viññānameva anussarati”.

“Kiñca, bhikkhave, rūpaṁ vadetha? Ruppatīti kho, bhikkhave, tasmā ‘rūpan’ti vuccati. Kena ruppati? Sītenapi ruppati, uñhenapi ruppati, jighacchāyapi ruppati, pipāsāyapi ruppati, ḍāṁsamakasavātātapasāsapasamphassenapi ruppati. Ruppatīti kho, bhikkhave, tasmā ‘rūpan’ti vuccati.

“Kiñca, bhikkhave, vedanām vadetha? Vedayatīti kho, bhikkhave, tasmā ‘vedanā’ti vuccati. Kiñca vedayati? Sukhampi vedayati, dukkhampi vedayati, **(S.22.79./III,87.)** adukkhamasukhampi vedayati. Vedayatīti kho, bhikkhave, tasmā ‘vedanā’ti vuccati.

“Kiñca, bhikkhave, saññām vadetha? Sañjānātīti kho, bhikkhave, tasmā ‘saññā’ti vuccati. Kiñca sañjānāti? Nīlampi sañjānāti, pītakampi sañjānāti, lohitakampi sañjānāti, odātampi sañjānāti. Sañjānātīti kho, bhikkhave, tasmā ‘saññā’ti vuccati.

“Kiñca bhikkhave, sañkhāre vadetha? Sañkhatamabhisañkharonīti kho, bhikkhave, tasmā ‘sañkhārā’ti vuccati. Kiñca sañkhatamabhisañkharonī? Rūpaṁ rūpattāya sañkhatamabhisañkharonī, vedanām vedanattāya sañkhatamabhi-sañkharontī, saññām saññattāya sañkhatamabhisañkharonī, sañkhāre sañkhārattāya sañkhatamabhisañkharonī, viññāṇam viññāṇattāya sañkhatamabhisañkharonī. Sañkhatamabhisañkharonīti kho, bhikkhave, tasmā ‘sañkhārā’ti vuccati.

“Kiñca, bhikkhave, viññāṇam vadetha? Vijānātīti kho, bhikkhave, tasmā ‘viññāṇan’ti vuccati. Kiñca vijānāti? Ambilampi vijānāti, tittakampi vijānāti, kaṭukampi vijānāti, madhurampi vijānāti, khārikampi vijānāti, akhārikampi vijānāti, loṇikampi vijānāti, alonikampi vijānāti. Vijānātīti kho, bhikkhave, tasmā ‘viññāṇan’ti vuccati.

“Tatra, bhikkhave, sutavā ariyasāvako iti patisañcikkhati--‘Aham kho etarahi rūpena khajjāmi. Atītampāhaṁ addhānam evameva rūpena khajjim, seyyathāpi etarahi paccuppannena rūpena khajjāmi. Ahañceva kho pana anāgatam rūpaṁ abhinandeyyam, anāgatampāhaṁ addhānam evameva rūpena khajjeyyam, seyyathāpi etarahi paccuppannena rūpena khajjāmī’ti. So iti paṭisañkhāya atītasmiṁ rūpasmiṁ anapekkho

hoti anāgatam rūpam nābhinandati; paccuppannassa rūpassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti.

“Aham kho etarahi vedanāya khajjāmi. Atītampāham addhānam evameva vedanāya khajjim, seyyathāpi etarahi (**S.22.79./III,88.**) paccuppannāya vedanāya khajjāmi. Ahañceva kho pana anāgatam vedanām abhinandeyyam; anāgatampāham addhānam evameva vedanāya khajjeyyam, seyyathāpi etarahi paccuppannāya vedanāya khajjāmī’ti. So iti paṭisaṅkhāya atītāya vedanāya anapekkho hoti; anāgatam vedanām nābhinandati; paccuppannāya vedanāya nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti.

“Aham kho etarahi saññāya khajjāmi...pe... aham kho etarahi saṅkhārehi khajjāmi. Atītampāham addhānam evameva saṅkhārehi khajjim, seyyathāpi etarahi paccuppannehi saṅkhārehi khajjāmī’ti. Ahañceva kho pana anāgate saṅkhāre abhinandeyyam anāgatampāham addhānam evameva saṅkhārehi khajjeyyam, seyyathāpi etarahi paccuppannehi saṅkhārehi khajjāmī’ti. So iti paṭisaṅkhāya atītesu saṅkhāresu anapekkho hoti; anāgate saṅkhāre nābhinandati; paccuppannānam saṅkhārānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti.

“Aham kho etarahi viññāṇena khajjāmi. Atītampi addhānam evameva viññāṇena khajjim, seyyathāpi etarahi paccuppannena viññāṇena khajjāmi. Ahañceva kho pana anāgatam viññāṇam abhinandeyyam; anāgatampāham addhānam evameva viññāṇena khajjeyyam, seyyathāpi etarahi paccuppannena viññāṇena khajjāmī’ti. So iti paṭisaṅkhāya atītasmīm viññāṇasmīm anapekkho hoti; anāgatam viññāṇam nābhinandati; paccuppannassa viññāṇassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti.

“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tām samanupassitum-- ‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā saññā... saṅkhārā... (**S.22.79./III,89.**) viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tām samanupassitum-- ‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Tasmātiha, bhikkhave, yām kiñci rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā paññtam vā yām dūre santike vā, sabbam rūpam--‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yām kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam...pe... yām dūre santike vā, sabbam viññāṇam--‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam”.

“Ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako apacināti, no ācināti; pajahati, na upādiyati; visineti, na ussineti; vidhūpeti, na sandhūpeti. Kiñca apacināti, no ācināti? Rūpam apacināti, no ācināti; vedanām saññam... saṅkhāre... viññāṇam apacināti, no ācināti. Kiñca pajahati, na upādiyati? Rūpam pajahati, na upādiyati; vedanām... saññam... saṅkhāre... viññāṇam pajahati, na upādiyati. Kiñca visineti, na ussineti? Rūpam visineti, na ussineti; vedanām... saññam... saṅkhāre... viññāṇam visineti, na ussineti. (**S.22.79./III,90.**) Kiñca vidhūpeti, na sandhūpeti? Rūpam vidhūpeti, na sandhūpeti; vedanām... saññam... saṅkhāre... viññāṇam vidhūpeti, na sandhūpeti.

“Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasimipi nibbindati, vedanāyapi... saññāyapi... saṅkhāresupi... viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti ñāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam

brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti.

“Ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu nevācināti na apacināti, apacinitvā ṭhito neva pajahati na upādiyatī, pajahitvā ṭhito neva visineti na ussineti, visinetvā ṭhito neva vidhūpeti na sandhūpeti. Vidhūpetvā ṭhito kiñca nevācināti na apacināti? Apacinitvā ṭhito rūpaṁ nevācināti na apacināti; apacinitvā ṭhito vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇam nevācināti na apacināti. Apacinitvā ṭhito kiñca neva pajahati na upādiyatī? Pajahitvā ṭhito rūpaṁ neva pajahati na upādiyatī; pajahitvā ṭhito vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇam neva pajahati na upādiyatī. Pajahitvā ṭhito kiñca neva visineti na ussineti? Visinetvā ṭhito rūpaṁ neva visineti na ussineti; visinetvā ṭhito vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇam neva visineti na ussineti. Visinetvā ṭhito kiñca neva vidhūpeti na sandhūpeti? Vidhūpetvā ṭhito rūpaṁ neva vidhūpeti na sandhūpeti; vidhūpetvā ṭhito vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇam neva vidhūpeti na sandhūpeti. Vidhūpetvā ṭhito evamvimuttacittam kho, bhikkhave, bhikkhum sa-indā devā sabrahmakā saPajapatikā ārakāva namassanti--

(S.22.79./III,91.) “Namo te purisājañña, namo te purisuttama;

Yassa te nābhijānāma, yampi nissāya jhāyasi”ti. Sattamām.

(S.22.80.) (8) Piṇḍolyasuttam 乞食

►《雜阿含272經》，《中阿含140經》至邊經

80. Ekam samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim Nigrodhārāme. Atha kho Bhagavā kismiñcideva pakaraṇe bhikkhusaṅgham pañāmetvā pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Kapilavatthum piṇḍāya pāvisi. Kapilavatthusmim piṇḍāya caritvā pacchābhuttam piṇḍapātapaṭikkanto yena Mahāvanam tenupasaṅkami divāvihārāya Mahāvanam ajjhogāhetvā beluvalaṭṭhikāya mūle divāvihāram nisīdi.

Atha kho Bhagavato rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Mayā kho bhikkhusaṅgho pabālho. Santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayam. Tesam mamaṁ apassantānam siyā aññathattam siyā vipariṇāmo. Seyyathāpi nāma vacchassa taruṇassa mātarām apassantassa siyā aññathattam siyā vipariṇāmo, evameva santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayam tesam mamaṁ apassantānam siyā aññathattam siyā vipariṇāmo. Seyyathāpi nāma bījānam taruṇānam udakam alabantānam siyā aññathattam siyā vipariṇāmo, evameva santettha...pe... tesam mamaṁ alabantānam dassanāya siyā aññathattam siyā vipariṇāmo. Yaṁnūnāham yatheva mayā pubbe bhikkhusaṅgho anuggahito, evameva etarahi anuggaṇheyyam bhikkhusaṅghan”ti.

Atha kho Brahmā Sahampati Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya pasāritam vā bāham samiñjeyya evameva--brahma-loke antarahito Bhagavato purato pātura-hosi. Atha kho Brahmā Sahampati ekamsam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Evametam, Bhagavā; evametam, Sugata Bhagavato, bhante, bhikkhusaṅgho pabālho. Santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayam. Tesam Bhagavantam apassantānam siyā aññathattam siyā vipariṇāmo. Seyyathāpi nāma vacchassa taruṇassa mātarām apassantassa siyā aññathattam siyā vipariṇāmo, evameva santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayam tesam Bhagavantam apassantānam siyā aññathattam siyā vipariṇāmo. Seyyathāpi nāma bījānam taruṇānam udakam

alabhatānam siyā aññathattam siyā vipariñāmo, evameva santettha bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayaṁ, tesam Bhagavantam alabhatānam dassanāya siyā aññathattam siyā vipariñāmo. Abhinandatu, bhante, Bhagavā bhikkhusaṅgham; abhivadatu, bhante, Bhagavā bhikkhusaṅgham. Yatheva Bhagavatā pubbe bhikkhusaṅgho anuggahito, evameva etarahi anuggaṇhātu bhikkhusaṅghan”ti.

Adhivāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena. Atha kho Brahmā Sahampati Bhagavato adhivāsanam viditvā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyi.

Atha kho Bhagavā sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yena Nigrodhārāmo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā tathārūpam iddhābhisaṅkhāram abhisāṅkhāsi yathā te bhikkhū (ekadvīhikāya sārajjamānarūpā yenāhaṁ tenupasaṅkameyyurūm. Tepi bhikkhū ekadvīhikāya sārajjamānarūpā ([S.22.80./III,93.](#)) yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdim̄su. Ekamantaṁ nisinne kho te bhikkhū Bhagavā etadavoca--

“Antamidam, bhikkhave, jīvikānam yadidam piṇḍolyam. Abhisāpoyam, bhikkhave, lokasmīm piṇḍolo vicarasi pappatāpi. Tañca kho etam, bhikkhave, kulaputtā upenti atthavasikā, atthavasam paṭicca; neva rājābhinītā, na corābhinītā, na iṇaṭṭā, na bhayaṭṭā, na ājīvikāpakatā; api ca kho otīṇāmha jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi dukkhotiṇā dukkhaparetā appeva nāma imassa kevalassa dukkhakkhandhassa antakiriyā paññāyethāti.

“Evam pabbajito cāyam, bhikkhave, kulaputto. So ca hoti abhijjhālu kāmesu tibbasārāgo byāpānnacitto padutthamanasaṅkappo muṭṭhassati asampajāno asamāhito vibbhantacitto pākatindriyo. Seyyathāpi, bhikkhave chavālātam ubhatopadittam majjhe gūthagatam, neva gāme kaṭṭhattham pharati, nāraññe kaṭṭhattham pharati. Tathūpamāham, bhikkhave, imam puggalam vadāmi gihibhogā ca parihīno, sāmaññatthañca na paripūreti.

“Tayome, bhikkhave, akusalavitakkā--kāmavitakko, byāpādavitakko, vihiṁsāvitakko. Ime ca bhikkhave, tayo akusalavitakkā kva aparisēsā nirujjhanti? Catūsu vā satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittassa viharato animittam vā samādhim bhāvayato. Yāvañcidam, bhikkhave, alameva animitto samādhi bhāveturū. Animitto, bhikkhave, samādhi bhāvito bahulīkato mahapphalo hoti mahānisam̄so.

“Dvemā, bhikkhave, diṭṭhiyo--bhavadiṭṭhi ca ([S.22.80./III,94.](#)) vibhavadiṭṭhi ca. Tatra kho, bhikkhave, sutavā ariyasāvako iti paṭisañcikkhati-- ‘Atthi nu kho tam kiñci lokasmīm yamaham upādiyamāno na vajjavā assan’ti? So evam pajānāti--‘Natti nu kho tam kiñci lokasmīm yamaham upādiyamāno na vajjavā assam. Ahañhi rūpaññeva upādiyamāno upādiyeyyam vedanaññeva... saññaññeva... sañkhāreyeva viññāṇaññeva upādiyamāno upādiyeyyam. Tassa me assa upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhaveyyurūm. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo assā’’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā taṁ sukhām vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’’ti? “No hetarū, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññāṇam...pe... tasmātiha, bhikkhave, evam passam... nāparam itthattāyāti pajānāti”ti. Atṭhamam.

(S.22.81.) (9) Pālileyyasuttam 波陀聚落

► 《雜阿含57經》

81. Ekam samayaṁ Bhagavā Kosambiyam viharati Ghositārāme. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya kosambim piṇḍāya pāvisi. Kosambiyam piṇḍāya caritvā pacchābhuttam piṇḍapātāpātikkanto sāmām (S.22.81./III,95.) senāsanam saṁsāmetvā pattacīvaramādāya anāmantetvā upaṭṭhāke anapaloketvā bhikkhusaṅgham eko adutiyo cārikam pakkāmi.

Atha kho aññataro bhikkhu acirapakkantassa Bhagavato yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandam etadavoca--“Esāvuso, Ānanda, Bhagavā sāmām senāsanam saṁsāmetvā pattacīvaramādāya anāmantetvā upaṭṭhāke anapaloketvā bhikkhusaṅgham eko adutiyo cārikam pakkanto”ti. “Yasmiṁ, āvuso, samaye Bhagavā sāmām senāsanam saṁsāmetvā pattacīvaramādāya anāmantetvā upaṭṭhāke anapaloketvā bhikkhusaṅgham eko adutiyo cārikam pakkamati, ekova Bhagavā tasmiṁ samaye viharitukāmo hoti; na Bhagavā tasmiṁ samaye kenaci anubandhitabbo hoti”ti.

Atha kho Bhagavā anupubbena cārikam caramāno yena pālileyyakam tadavasari. Tatra sudam Bhagavā pālileyyake viharati bhaddasālamūle. Atha kho sambahulā bhikkhū yenāyasmā Ānando tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmataṁ Ānandena saddhiṁ sammodim̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdim̄su. Ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṁ Ānandam etadavocum--“Cirassutā kho no, āvuso Ānanda, Bhagavato sammukhā dhammī kathā; icchāma mayam, āvuso Ānanda, Bhagavato sammukhā dhammim̄ katham sotun”ti.

Atha kho āyasmā Ānando tehi bhikkhūhi saddhiṁ yena pālileyyakam bhaddasālamūlam yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinne kho te bhikkhū Bhagavā dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampahaṁsesi. (S.22.81./III,96.) Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno evam cetaso parivitakko udapādi--“Katham nu kho jānato katham passato anantarā āsavānam khayo hoti”ti? Atha kho Bhagavā tassa bhikkhuno cetā cetoparivitakkamaññāya bhikkhū āmantesi--“Vicayaso desito, bhikkhave, mayā dhammo; vicayaso desitā cattāro satipaṭṭhānā; vicayaso desitā cattāro sammappadhānā; vicayaso desitā cattāro idhipādā; vicayaso desitāni pañcindriyāni; vicayaso desitāni pañca balāni; vicayaso desitā sattabojjhāngā; vicayaso desito ariyo atthaṅgiko maggo. Evarū vicayaso desito, bhikkhave, mayā dhammo. Evarū vicayaso desite kho, bhikkhave, mayā dhamme atha ca panidhekaccassa bhikkhuno evam cetaso parivitakko udapādi--‘Katham nu kho jānato katham passato anantarā āsavānam khayo hoti’”ti?

“Kathañca, bhikkhave, jānato katham passato anantarā āsavānam khayo hoti? Idha bhikkhave, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati. Yā kho pana sā, bhikkhave, samanupassanā saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayitena phutthassa assutavato puthujjanassa uppannā tañhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi tañhā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Sāpi vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Soppi phasso anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi avijjā aniccā saṅkhatā (S.22.81./III,97.) paṭiccasamuppannā.

Evampi kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati; api ca kho rūpavantam attānam samanupassati. Yā kho pana sā, bhikkhave, samanupassanā saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpbhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayitena phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa uppannā taṇhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi taṇhā... sāpi vedanā... sopi phasso... sāpi avijjā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Evampi kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati, na rūpavantam attānam samanupassati; api ca kho attani rūpaṁ samanupassati. Yā kho pana sā, bhikkhave samanupassanā saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpbhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayitena phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa uppannā taṇhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi ([S.22.81./III,98.](#)) taṇhā... sāpi vedanā... sopi phasso... sāpi avijjā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Evampi kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati, na rūpavantam attānam samanupassati, na attani rūpaṁ samanupassati; api ca kho rūpasmiṁ attānam samanupassati. Yā kho pana sā, bhikkhave, samanupassanā saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpbhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayite phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa uppannā taṇhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi taṇhā sāpi vedanā... sopi phasso... sāpi avijjā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Evampi kho, bhikkhave, jānato...pe... āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati, na rūpavantam attānam, na attani rūpaṁ, na rūpasmiṁ attānam samanupassati; api ca kho vedanam attato samanupassati, api ca kho vedanāvantam attānam samanupassati, api ca kho attani vedanam samanupassati, api ca kho vedanāya attānam samanupassati; api ca kho saññam... api ca kho saṅkhāre attato samanupassati, api ca kho saṅkhārvantam attānam samanupassati, api ca kho attani saṅkhāre samanupassati, api ca kho saṅkhāresu attānam samanupassati; api ca kho viññānam attato samanupassati, api ca kho viññānavantam attānam, api ca kho attani viññānam, api ca kho viññānasmiṁ attānam samanupassati. Yā kho pana sā, bhikkhave, samanupassanā saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno...pe... kiṁpbhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayite phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa uppannā taṇhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi taṇhā... sāpi vedanā... sopi phasso sāpi avijjā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Evarūpam kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati, na vedanam attato samanupassati, na saññam... na saṅkhāre... na viññānam attato samanupassati; api ca kho evamdiṭṭhi hoti--‘so attā so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo’ti. Yā kho pana sā, bhikkhave, sassatadiṭṭhi saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno...pe... evampi kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati, na ([S.22.81./III,99.](#)) vedanam na saññam... na saṅkhāre... na viññānam attato samanupassati; nāpi evamdiṭṭhi hoti--‘so

attā so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo’ti. Api ca kho evarīdiṭhi hoti--‘No cassam no ca me siyā nābhavissam na me bhavissat’ti. Yā kho pana sā, bhikkhave, ucchedadiṭhi saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayitena phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa uppānā taṇhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco...pe... evampi kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti.

“Na heva kho rūpaṁ attato samanupassati, na vedanām... na saññām... na saṅkhāre... na viññāṇām attato samanupassati...pe... na viññāṇasmiṁ attato samanupassati, nāpi evamdiṭhi hoti--‘so attā so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo’ti; nāpi evarīdiṭhi hoti--‘No cassam no ca me siyā nābhavissam na me bhavissat’ti; api ca kho kaṅkhī hoti vicikicchī aniṭṭhaṅgato saddhamme. Yā kho pana sā, bhikkhave, kaṅkhitā vicikicchitā aniṭṭhaṅgatā saddhamme saṅkhāro so. So pana saṅkhāro kiṁnidāno kiṁsamudayo kiṁjātiko kiṁpabhavo? Avijjāsamphassajena, bhikkhave, vedayitena phuṭṭhassa assutavato puthujjanassa uppānā taṇhā; tatojo so saṅkhāro. Iti kho, bhikkhave, sopi saṅkhāro anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi taṇhā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Sāpi vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Sopi phasso anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Sāpi avijjā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā. Evam kho, bhikkhave, jānato evam passato anantarā āsavānam khayo hoti”ti. Navamām.

(S.22.82./III,100.)

(S.22.82.) (10) Puṇṇamasuttam 滿月

► 《雜阿含58經》, M.109. Mahāpuṇṇamasuttam 滿月大經, M.110. Cūlapuṇṇamasuttam 滿月小經

82. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyarām viharati pubbārāme migāramātupāsāde mahatā bhikkhusaṅghena saddhim. Tena kho pana samayena Bhagavā tadauposathe pannarase puṇṇāya puṇṇamāya rattiyā bhikkhusaṅghaparivuto ajjhokāse nisinno hoti.

Atha kho aññataro bhikkhu uṭṭhāyāsanā ekamśam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjaliṁ pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Puccheyyāhaṁ, bhante, Bhagavantam kiñcideva desam, sace me Bhagavā okāsam karoti pañhassa veyyākaraṇāyā”ti? “Tena hi tvam, bhikkhu, sake āsane nisīditvā puccha yadākaṅkhasi”ti. “Evam, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā sake āsane nisīditvā Bhagavantam etadavoca “Ime nu kho, bhante, pañcupādānakkhandhā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, saṅkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho”ti.

“Ime kho pana, bhikkhu, pañcupādānakkhandhā; seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho”ti. “Sādu, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā Bhagavantam uttarim pañham apucchi--

“Ime kho pana, bhante, pañcupādānakkhandhā kiṁmūlakā”ti? “Ime kho, bhikkhu, pañcupādānakkhandhā chandamūlakā”ti...pe... taññeva nu kho, bhante, upādānam te pañcupādānakkhandhā udāhu aññatra pañcahi upādānakkhandhehi upādānanti? “Na kho, bhikkhu, taññeva upādānam te pañcupādānakkhandhā nāpi aññatra pañcahi upādānakkhandhehi upādānam, api ca yo tattha chandarāgo tam tattha upādānan”ti. “Sādu, bhante”ti kho so bhikkhu...pe... uttarim pañham apucchi--

“Siyā pana, bhante, pañcupādānakkhandhesu chandarāgavemattatā”ti? “Siyā, bhikkhū”ti Bhagavā avoca--“Idha, bhikkhu, ekaccassa evam hoti--‘Evamrūpo siyam anāgatamaddhānam, evamvedano siyam anāgatamaddhānam, evamsañño siyam anāgatamaddhānam, evamsañkhāro siyam anāgatamaddhānam evamviññāno siyam anāgatamaddhānan”ti. Evam kho, bhikkhu, siyā pañcupādānakkhandhesu chandarāgavemattata”ti? “Sādu, bhante”ti kho so bhikkhu...pe... uttarim pañham apucchi--

“Kittāvatā nu kho, bhante, khandhānam kandhādhivacanan”ti? “Yam kiñci, bhikkhu, rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañtam vā yam dure santike vā, ayam vuccati rūpakkhandho. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā ye keci sañkhārā... yam kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañtam vā yam dure santike vā, ayam vuccati viññānakkhandho. Ettāvatā kho, bhikkhu, kandhānam kandhādhivacanan”ti. “Sādu, bhante”ti kho so bhikkhu...pe... apucchi--

“Ko nu kho, bhante, hetu ko paccayo rūpakkhandhassa paññāpanāya; ko hetu ko paccayo vedanākkhandhassa paññāpanāya; ko hetu ko paccayo saññākkhandhassa paññāpanāya; ko hetu ko paccayo sañkhārakkhandhassa paññāpanāya; ko hetu ko paccayo viññānakkhandhassa paññāpanāyā”ti? “Cattāro kho, bhikkhu, mahābhūtā hetu, cattāro mahābhūtā paccayo rūpakkhandhassa paññāpanāya. Phasso hetu phasso paccayo vedanākkhandhassa paññāpanāya. (S.22.82./III,102.) Phasso hetu phasso paccayo saññākkhandhassa paññāpanāya. Phasso hetu phasso paccayo sañkhārakkhandhassa paññāpanāya. Nāmarūpam hetu, nāmarūpam paccayo viññānakkhandhassa paññāpanāyā”ti. “Sādu, bhante”ti kho so bhikkhu...pe... apucchi--

“Kathām nu kho, bhante, sakkāyadiṭhi hoti”ti? “Idha, bhikkhu, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpam, rūpasmiṁ vā attānam; vedanām... saññām... sañkhāre... viññānam... attato samanupassati, viññānavantam vā attānam; attani vā viññānam, viññānasmiṁ vā attānam. Evam kho, bhikkhu, sakkāyadiṭhi hoti”ti. “Sādu, bhante”ti kho so bhikkhu...pe... apucchi--

“Kathām pana, bhante, sakkāyadiṭhi na hoti”ti? “Idha, bhikkhu, sutavā ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto, sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpam attato samanupassati, na rūpavantam vā attānam; na attani vā rūpam, na rūpasmiṁ vā attānam; na vedanām... na saññām... na sañkhāre... na viññānam attato samanupassati, na viññānavantam vā attānam; na attani vā viññānam, na viññānasmiṁ vā attānam. Evam kho, bhikkhu, sakkāyadiṭhi na hoti”ti. “Sādu bhante”ti kho so bhikkhu...pe... apucchi--

“Ko nu kho, bhante, rūpassa assādo, ko ādīnavo, kim nissaraṇam; ko vedanāya... ko saññāya... ko sañkhārānam... ko viññāṇassa assādo, ko ādīnavo, kim nissaraṇam”ti? “Yam kho, bhikkhu, rūpam paṭicc uppajjati sukham somanassam--ayam rūpassa assādo. Yam rūpam aniccam dukkham vipariṇāmadhammaṁ--ayam rūpassa ādīnavo. Yo rūpasmiṁ chandarāgavinayo chandarāgappahānam--idam rūpassa nissaraṇam. Yam vedanam paṭicca... (S.22.82./III,103.) yam saññām paṭicca... ye sañkhāre paṭicca... yam viññānam paṭicca uppajjati sukham somanassam--ayam viññāṇassa assādo. Yam viññānam aniccam dukkham vipariṇāmadhammaṁ--ayam viññāṇassa ādīnavo. Yo viññāṇasmiṁ chandarāgavinayo chandarāgappahānam--idam

viññāṇassa nissaraṇan”ti. “Sādhu, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā Bhagavantam uttarim pañhaṁ apucchi--

“Katham nu kho, bhante, jānato, katham passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti? “Yam kiñci, bhikkhu, rūpaṁ atītāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumarām vā hīnaṁ vā pañītam vā yam dūre santike vā, sabbam rūpaṁ--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumarām vā hīnaṁ vā pañītam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Evaṁ kho, bhikkhu, jānato evam passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti.

Tena kho pana samayena aññatarassa bhikkhuno evam cetaso parivitakko udapādi--“Iti kira bho rūpaṁ anattā, vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā; anattakatāni kammāni kathamattānam phusissantī”ti. Atha kho Bhagavā tassa bhikkhuno cetā ceto parivitakkamaññāya bhikkhū āmantesi--

“Thānam kho panetam, bhikkhave, vijjati yam idhekacco moghapuriso avidvā avijjāgato taṇhādhipateyyena cetā Satthusāsanam atidhāvitabbaṁ maññeyya. Iti kira, bho, rūpaṁ anattā, vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā. Anattakatāni kammāni kathamattānam phusissantī? Paṭipucchāvinītā kho me tumhe, bhikkhave, tatra tatra tesu tesu dhammesu.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariññāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. Tasmātiha...pe... evam (S.22.82./III,104.) passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

“Dve khandhā taññeva siyam, adhivacanañca hetunā;
Sakkāyena duve vuttā, assādaviññāṇakena ca.
Ete dasavidhā vuttā, hoti bhikkhu pucchāyā”ti. Dasamam.

Khajjanīyavaggo atthamo.

Tassuddānam--

Assādo dve Samudayā, Arahantehi apare dve;
Sīho Khajjanī Piṇḍolyam, Pālileyyena Puṇṇamāti.

(S.22.83./III,105.)

9. Theravaggo 長老品

(S.22.83.) (1) Ānandasuttam 阿難

► 《雜阿含261經》

83. Sāvatthinidānam. Tatra kho āyasmā Ānando bhikkhū āmantesi--“Āvuso, bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paccassosum. Āyasmā Ānando etadavoca--

“Puṇṇo nāma, āvuso, āyasmā Mantāṇiputto amhākam navakānam satam

bahūpakāro hoti. So amhe iminā ovādena ovadati--‘Upādāya, āvuso Ānanda, asmīti hoti, no anupādāya. Kiñca upādāya asmīti hoti, no anupādāya? Rūpaṁ upādāya asmīti hoti, no anupādāya. Vedanam... saññam... saṅkhāre... viññānam upādāya asmīti hoti, no anupādāya’’.

“Seyyathāpi, āvuso Ānanda, itthī vā puriso vā daharo yuvā mañdanakajātiko ādāse vā parisuddhe pariyodāte acche vā udakapatte sakam mukhanimittam paccavekkhamāno upādāya passeyya, no anupādāya; evameva kho, āvuso Ānanda, rūpaṁ upādāya asmīti hoti, no anupādāya. Vedanam... saññam... saṅkhāre... viññānam upādāya asmīti hoti, no anupādāya.

“Tam kim maññasi, āvuso Ānanda, ‘rūpaṁ niccam vā aniccam vā’’ti? ‘Aniccam, āvuso’. Vedanā... saññā saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā’’ti? ‘Aniccam, āvuso’. Tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyātī pajānātī. Puṇṇo nāma āvuso āyasmā Mantāniputto amhākāraṁ (S.22.83./III,106.) navakānam sataṁ bahūpakāro hoti. So amhe iminā ovādena ovadati. Idañca pana me āyasmato Puṇṇassa Mantāniputtassa dhammadesanaṁ sutvā dhammo abhisamitoti. Paṭhamam.

(S.22.84.) (2) Tissasuttam 低舍

► 《雜阿含271經》

84. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena āyasmā Tisso Bhagavato pitucchāputto sambahulānam bhikkhūnam evamāroceti--“Api me, āvuso, madhurakajāto viya kāyo; disāpi me na pakkhāyanti; dhammāpi mām na paṭibhanti; thinamiddhañca me cittam pariyādāya tiṭṭhati; anabhirato ca brahmacariyam carāmi; hoti ca me dhammesu vicikicchā”ti.

Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisīdiṁsu. Ekamantaram nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Ayasmā, bhante, Tisso Bhagavato pitucchāputto sambahulānam bhikkhūnam evamāroceti--‘Api me, āvuso, madhurakajāto viya kāyo; disāpi me na pakkhāyanti; dhammāpi mām na paṭibhanti; thinamiddhañca me cittam pariyādāya tiṭṭhati; anabhirato ca brahmacariyam carāmi; hoti ca me dhammesu vicikicchā’’ti.

Atha kho Bhagavā aññataram bhikkhum āmantesi--“Ehi tvam, bhikkhu, mama vacanena Tissam bhikkhum āmantehi”ti. “Evam, bhante”ti kho so bhikkhu Bhagavato paṭissutvā yenāyasmā Tisso tenupasaṅkami upasaṅkamitvā āyasmantam Tissam etadavoca--“Satthā tam, āvuso Tissa, āmantetī”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā Tisso tassa bhikkhuno paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Tissam Bhagavā etadavoca--“Saccam kira tvam, Tissa, (S.22.84./III,107.) sambahulānam bhikkhūnam evamārocesi--‘Api me, āvuso, madhurakajāto viya kāyo...pe... hoti ca me dhammesu vicikicchā’’ti? “Evam, bhante”. “Tam kim maññasi, Tissa, rūpe avigatarāgassa avigatacchandassa avigatapemassa avigatapipāsassa avigataparilāhassa avigatatañhassa, tassa rūpassa vipariñāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Evam, bhante”.

“Sādhu sādhu, Tissa! Evañhetam, Tissa, hoti. Yathā tam rūpe avigatarāgassa... vedanāya... saññāya... saṅkhāresu avigatarāgassa...pe... tesam saṅkhārānam vipariñāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Evam, bhante”.

“Sādhu sādhu, Tissa! Evañhetam, Tissa, hoti. Yathā tam viññāne avigatarāgassa avigatacchandassa avigatapemassa avigatapipāsassa avigatapariłāhassa avigatatañhassa, tassa viññānassa vipariñāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Evañ, bhante”.

“Sādhu sādhu, Tissa! Evañhetam, Tissa, hoti. Yathā tam viññāne avigatarāgassa. Tam kiñ maññasi, Tissa, rūpe vigatarāgassa vigatacchandassa vigatapemassa vigatapipāsassa vigatapariłāhassa vigatatañhassa, tassa rūpassa vipariñāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “No hetam, bhante”.

“Sādhu sādhu, Tissa! Evañhetam, Tissa, hoti. Yathā tam rūpe vigatarāgassa... vedanāya... saññāya... sañkhāresu vigatarāgassa... viññāne vigatarāgassa vigatacchandassa vigatapemassa vigatapipāsassa (S.22.84./III,108.) vigatapariłāhassa vigatatañhassa tassa viññānassa vipariñāmaññathābhāvā uppajjanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “No hetam, bhante”.

“Sādhu sādhu, Tissa! Evañhetam, Tissa, hoti. Yathā tam viññāne vigatarāgassa. Tam kiñ maññasi, Tissa, rūpañ niccañ vā aniccañ vā”ti? “Aniccañ, bhante”. “Vedanā saññā... sañkhārā... viññānam niccañ vā aniccañ vā”ti? “Aniccañ, bhante”. Tasmātiha...pe... evañ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānāti”ti.

“Seyyathāpi, Tissa, dve purisā--eko puriso amaggakusalo, eko puriso maggakusalo. Tamenam so amaggakusalo puriso amum maggakusalam purisam maggam puccheyya. So evañ vadeyya--‘Ehi, bho purisa, ayañ maggo. Tena muhuttam gaccha. Tena muhuttam gantvā dakkhissasi dvedhāpatham, tattha vāmam muñcivtā dakkhiṇam gañhāhi. Tena muhuttam gaccha. Tena muhuttam gantvā dakkhissasi tibbañ vanasañḍam. Tena muhuttam gaccha. Tena muhuttam gantvā dakkhissasi mahantam ninnam pallalam Tena muhuttam gaccha. Tena muhuttam gantvā dakkhissasi sobbham papātam. Tena muhuttam gaccha. Tena muhuttam gantvā dakkhissasi samam bhūmibhāgam ramañīyan””ti.

“Upamā kho myāyam, Tissa, katā athassa viññāpanāya. Ayam cevettha attho--‘Puriso amaggakusalo’ti kho, Tissa, puthujjanassetam adhivacanam. ‘Puriso maggakusalo’ti kho, Tissa, Tathāgatassetam adhivacanam arahato sammāsambuddhassa. ‘Dvedhāpatho’ti kho, Tissa, vicikicchāyetam (S.22.84./III,109.) adhivacanam ‘Vāmo maggo’ti kho, Tissa, atṭhaṅgikassetam micchāmaggassa adhivacanam, seyyathidam--micchādiṭṭhiyā...pe... micchāsamādhissa. ‘Dakkhiṇo maggo’ti kho, Tissa, ariyassetam atṭhaṅgikassa maggassa adhivacanam, seyyathidam--sammādiṭṭhiyā...pe... sammāsamādhissa. ‘Tibbo vanasañdo’ti kho, Tissa, avijjāyetam adhivacanam. ‘Mahantam ninnam pallalan’ti kho, Tissa, kāmānametam adhivacanam. ‘Sobbo papāto’ti kho, Tissa, kodhūpāyāsassetam adhivacanam. ‘Samo bhūmibhāgo ramañīyo’ti kho, Tissa, nibbānassetam adhivacanam. Abhirama, Tissa, abhirama, Tissa! Ahamovādena ahamanuggahena ahamanusāsaniyā”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano āyasmā Tisso Bhagavato bhāsitañ abhinandīti. Dutiyam.

(S.22.85.) (3) Yamakasuttam 焰摩迦

►《雜阿含104經》

85. Ekam samayam āyasmā Sāriputto Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena Yamakassa nāma bhikkhuno evarūpam pāpakam diṭṭhigatañ uppannam hoti--“Tathāham Bhagavatā dhammam

desitam ājānāmi, yathā khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti.

Assosum kho sambahulā bhikkhū Yamakassa kira nāma bhikkhuno evarūpam pāpakaṁ diṭṭhigataṁ uppannaṁ hoti--“Tathāhaṁ Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi, yathā khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti. Atha kho te bhikkhū yenāyasmā Yamako tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmataṁ Yamakena saddhim̄ sammodim̄su. Sammodanīyaṁ kathaṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū āyasmantaṁ Yamakam etadavocum--

“Saccam kira te, āvuso Yamaka, evarūpam pāpakaṁ diṭṭhigataṁ uppannaṁ--‘tathāhaṁ ([S.22.85./III,110.](#)) Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi, yathā khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti? “Evam khvāhaṁ, āvuso, Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi--‘Khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti.

“Mā, āvuso Yamaka, evam avaca, mā Bhagavantaṁ abbhācikkhi. Na hi sādhu Bhagavato abbhācikkhanam. Na hi Bhagavā evam vadeyya--‘Khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti. Evampi kho āyasmā Yamako tehi bhikkhūhi vuccamāno tatheva tam pāpakaṁ diṭṭhigataṁ thāmasā parāmāsā abhinivissa volharati--“Tathāhaṁ Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi, yathā khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti.

Yato kho te bhikkhū nāsakkhiṁsu āyasmantaṁ Yamakam etasmā pāpakā diṭṭhigatā vivecetuṁ, Atha kho te bhikkhū utṭhāyāsanā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Sāriputtam etadavocum--“Yamakassa nāma, āvuso Sāriputta, bhikkhuno evarūpam pāpakaṁ diṭṭhigataṁ uppannaṁ--‘tathāhaṁ Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi yathā khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti. Sādhāyasmā Sāriputto yena Yamako bhikkhu tenupasaṅkamatu anukampaṁ upādāyā”ti. Adhivāsesi kho āyasmā Sāriputto tuṇhībhāvena. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Yamako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmataṁ Yamakena saddhim̄ sammodi...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Yamakam etadavoca--

“Saccam kira te, āvuso Yamaka, evarūpam pāpakaṁ diṭṭhigataṁ uppannaṁ--‘Tathāhaṁ Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi, yathā ([S.22.85./III,111.](#)) khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti? “Evam khvāhaṁ, āvuso, Bhagavatā dhammarām desitam ājānāmi, yathā khīñāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā”ti.

“Tam kiṁ maññasi, āvuso Yamaka, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, āvuso”. “Vedanā niccā... saññā... saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, āvuso”. Tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

“Tam kiṁ maññasi, āvuso Yamaka, rūpam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, āvuso” “Vedanam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, āvuso”... “Saññam... saṅkhāre... viññānam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, āvuso”.

“Tam kiṁ maññasi, āvuso Yamaka, rūpasmiṁ Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, āvuso”. “Aññatra rūpā Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, āvuso”. “Vedanāya... aññatra vedanāya...pe... saññāya... aññatra saññāya... saṅkhāresu...

aññatra saṅkhārehi... viññāṇasmīm Tathāgatoti samanupassasī’ti? “No hetam, āvuso”. “Aññatra viññāṇā Tathāgatoti samanupassasī’ti? “No hetam, āvuso”.

“Tām kiṁ maññasi, āvuso Yamaka, rūpaṁ... vedanam... saññam... saṅkhāre... viññāṇam Tathāgatoti samanupassasī’ti? “No hetam, āvuso”.

(S.22.85./III,112.) “Tām kiṁ maññasi, āvuso Yamaka, ayam so arūpī... avedano... asaññī... asaṅkhāro... aviññāṇo Tathāgatoti samanupassasī’ti? “No hetam, āvuso”. “Ettha ca te, āvuso Yamaka, diṭṭheva dhamme saccato thetato Tathāgate anupalabbhiyamāne, kallam nu te tām veyyākaraṇam--‘Tathāharī Bhagavatā dhammaṁ desitaṁ ājānāmi, yathā khīṇāsavo bhikkhu kāyassa bhedā ucchijjati vinassati, na hoti param maraṇā’”ti?

“Ahu kho me tām, āvuso Sāriputta, pubbe aviddasuno pāpakaṁ diṭṭhigataṁ; idañca panāyasmato Sāriputtassa dhammadesanam sutvā tañceva pāpakaṁ diṭṭhigataṁ pahīnaṁ, dhammo ca me abhisamito”ti.

“Sace tām, āvuso Yamaka, evam puccheyyum--‘Yo so, āvuso Yamaka, bhikkhu araham khīṇāsavo so kāyassa bhedā param maraṇā kiṁ hotī’ti? Evam puṭṭho tvam, āvuso Yamaka, kinti byākareyyāsi”ti? “Sace marū, āvuso, evam puccheyyum--‘Yo so, āvuso Yamaka, bhikkhu araham khīṇāsavo so kāyassa bhedā param maraṇā kiṁ hotī’ti? Evam puṭṭho harū, āvuso, evam byākareyyam--‘rūpaṁ kho, āvuso, aniccaṁ. Yadaniccaṁ tam dukkhaṁ; yam dukkhaṁ tam niruddhaṁ tadaṭṭhaṅgataṁ. Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam aniccaṁ. Yadaniccaṁ tam dukkhaṁ; yam dukkhaṁ tam niruddhaṁ tadaṭṭhangatan’ti. Evam puṭṭho harū āvuso, evam byākareyyan”ti.

“Sādhu sādhu, āvuso Yamaka! Tena hāvuso, Yamaka, upamaṁ te karissāmi etasseva atthassa bhiyyosomattāya nāṇāya. Seyyathāpi, āvuso Yamaka, gahapati vā gahapatiputto vā adhho mahaddhano mahābhogo; so ca ārakkhasampanno. Tassa kocidēva puriso uppajjeyya anatthakāmo ahitakāmo ayogakKhemakāmo jīvitā voropetukāmo. Tassa (S.22.85./III,113.) evamassa--‘Ayam kho gahapati vā gahapatiputto vā adhho mahaddhano mahābhogo; so ca ārakkhasampanno; nāyam sukaro pasayha jīvitā voropetuṁ. Yaṁnūnāham anupakhajja jīvitā voropeyyan’ti. So tām gahapatim vā gahapatiputtaṁ vā upasaṅkamitvā evam vadeyya--‘Upaṭṭhaheyyam tam, bhante’ti. Tamenam so gahapati vā gahapatiputto vā upaṭṭhāpeyya. So upaṭṭhaheyya pubbuṭṭhāyī pacchānipātī kiṁkārapaṭissāvī manāpacārī piyavādī. Tassa so gahapati vā gahapatiputto vā mittatopi nam saddaheyya; suhajatopi nam saddaheyya; tasmiñca vissāsam āpajjeyya. Yadā kho, āvuso, tassa purisassa evamassa--‘Saṁvissattho kho myāyam gahapati vā gahapatiputto vā’ti, atha nam rahogataṁ viditvā tiñhena satthena jīvitā voropeyya.

“Tām kiṁ maññasi, āvuso Yamaka, yadā hi so puriso amurū gahapatim vā gahapatiputtaṁ vā upasaṅkamitvā evam āha--‘Upaṭṭhaheyyam tam, bhante’ti, tadāpi so vadhapoka. Vadhakañca pana santam na aññāsi--‘vadhako me’ti. Yadāpi so upaṭṭhahati pubbuṭṭhāyī pacchānipātī kiṁkārapaṭissāvī manāpacārī piyavādī, tadāpi so vadhapoka. Vadhakañca pana santam na aññāsi--‘vadhako me’ti. Yadāpi nam rahogataṁ viditvā tiñhena satthena jīvitā voropeti, tadāpi so vadhapoka. Vadhakañca pana santam na aññāsi--‘vadhako me’”ti. “Evamāvuso”ti. “Evameva kho, āvuso, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpaṁ attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpaṁ, rūpasmīm vā attānam. Vedanam... saññam... saṅkhāre... viññāṇam (S.22.85./III,114.) attato samanupassati, viññāṇavantam vā attānam; attani vā viññāṇam, viññāṇasmīm vā attānam”.

“So aniccam rūpam ‘Aniccam rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti. Aniccam vedanam ‘Anicca vedanā’ti yathābhūtam nappajānāti. Aniccam saññam ‘Anicca saññā’ti yathābhūtam nappajānāti. Anicce saṅkhare ‘Anicca saṅkhārā’ti yathābhūtam nappajānāti. Aniccam viññānam ‘Aniccam viññānan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Dukkham rūpam ‘Dukkham rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti. Dukkham vedanam... dukkham saññam... dukkhe saṅkhare... dukkham viññānam ‘Dukkham viññānan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Anattam rūpam ‘Anattā rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti. Anattam vedanam... anattam saññam... anatte saṅkhare... anattam viññānam ‘Anattam viññānan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Saṅkhataṁ rūpam ‘saṅkhataṁ rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti. Saṅkhataṁ vedanam... saṅkhataṁ saññam... saṅkhate saṅkhare... saṅkhataṁ viññānam ‘saṅkhataṁ viññānan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“Vadhakam rūpam ‘vadhakam rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti. Vadhakam vedanam ‘vadhakā vedanā’ti... vadhakam saññam ‘vadhakā saññā’ti... vadhake saṅkhare ‘vadhakā saṅkhārā’ti yathābhūtam nappajānāti. Vadhakam viññānam ‘vadhakam viññānan’ti yathābhūtam nappajānāti.

“So rūpam upeti upādiyati adhiṭṭhāti ‘Attā me’ti. Vedanam... saññam... saṅkhare... viññānam upeti upādiyati adhiṭṭhāti ‘Attā me’ti. Tassime pañcupādānakkhandhā upetā upādinnā dīgharattam ahitāya dukkhāya sarvattanti.

“Sutavā ca kho, āvuso, ariyasāvako ariyānam dassāvī...pe... sappurisadhamme suvinīto na rūpam attato samanupassati, na rūpavantam attānam; na attani rūpam, na rūpasminm attānam. Na vedanam... na saññam... na saṅkhare... na viññānam attato samanupassati, na viññānavantam attānam; na attani viññānam, na viññānasmīm attānam. (S.22.85./III,115.) “So aniccam rūpam ‘Aniccam rūpan’ti yathābhūtam pajānāti. Aniccam vedanam aniccam saññam... anicce saṅkhare aniccam viññānam ‘Aniccam viññānan’ti yathābhūtam pajānāti.

“Dukkham rūpam ‘Dukkham rūpan’ti yathābhūtam pajānāti. Dukkham vedanam... dukkham saññam... dukkhe saṅkhare... dukkham viññānam ‘Dukkham viññānan’ti yathābhūtam pajānāti.

“Anattam rūpam ‘Anattā rūpan’ti yathābhūtam pajānāti. Anattam vedanam... anattam saññam... anatte saṅkhare... anattam viññānam ‘Anattā viññānan’ti yathābhūtam pajānāti.

“Saṅkhataṁ rūpam ‘saṅkhataṁ rūpan’ti yathābhūtam pajānāti. Saṅkhataṁ vedanam... saṅkhataṁ saññam... saṅkhate saṅkhare... saṅkhataṁ viññānam ‘saṅkhataṁ viññānan’ti yathābhūtam pajānāti.

“Vadhakam rūpam ‘vadhakam rūpan’ti yathābhūtam pajānāti. Vadhakam vedanam... vadhakam saññam... vadhake saṅkhare “Vadhakā saṅkhārā”ti yathābhūtam pajānāti. Vadhakam viññānam ‘vadhakam viññānan’ti yathābhūtam pajānāti.

“So rūpam na upeti, na upādiyati, nādhīṭṭhāti--‘Attā me’ti. Vedanam... saññam... saṅkhare... viññānam na upeti, na upādiyati, nādhīṭṭhāti--‘Attā me’ti. Tassime pañcupādānakkhandhā anupetā anupādinnā dīgharattam hitāya sukhhāya sarvattanti”ti.

“Evametam, āvuso Sāriputta, hoti yesam āyasmantānam tādisā sabrahmacārino anukampakā atthakāmā ovādakā anusāsakā. Idañca pana me āyasmato Sāriputtassa dhammadesanaṁ sutvā anupādāya āsavehi cittam vimuttan”ti. Tatiyam.

(S.22.86./III,116.)

(S.22.86.) (4) Anurādhasuttaṁ 阿菟羅度

► 《雜阿含106經》

86. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Tena kho pana samayena āyasmā Anurādho Bhagavato avidūre araññakuṭikāyam viharati. Atha kho sambahulā aññatitthiyā paribbājakā yena āyasmā Anurādho tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmata Anurādhena saddhim sammodir̄m̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidir̄m̄su. Ekamantam nisinnā kho te aññatitthiyā paribbājakā āyasmantam Anurādham etadavocum--“Yo so, āvuso Anurādha, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tam Tathāgato imesu catūsu thānesu paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā, ‘Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā’ti?

Evaṁ vutte, āyasmā Anurādho te aññatitthiye paribbājake etadavoca--“Yo so āvuso Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto tam Tathāgato aññatra imehi catūhi thānehi paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā, ‘Na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā’ti. Evaṁ vutte, aññatitthiyā paribbājakā āyasmantam Anurādham etadavocum--“So cāyam bhikkhu navo bhavissati acirapabbajito, therō vā pana bālo abyatto”ti. Atha kho aññatitthiyā paribbājakā āyasmantam Anurādham navavādena ca bālavādena ca apasādetvā utthāyāsanā pakkamim̄su.

(S.22.86./III,117.) Atha kho āyasmato Anurādhassa acirapakkantesu tesu aññatitthyesu paribbājakesu etadahosi--“Sace kho mām te aññatitthiyā paribbājakā uttarim pañham puccheyyam. Katham byākaramāno nu khvāham tesam aññatitthiyānam paribbājakānam vuttavādī ceva Bhagavato assam, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyam, dhammassa cānudhammam byākareyyam, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgaccheyyā”ti?

Atha kho āyasmā Anurādho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... Ekamantam nisimmo kho āyasmā Anurādho Bhagavantam etadavoca--“Idhāham, bhante, Bhagavato avidūre araññakuṭikāyam viharāmi. Atha kho, bhante, sambahulā aññatitthiyā paribbājakā yenāham tenupasaṅkamim̄su...pe... mām etadavocum--“Yo so, āvuso Anurādha, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto tam Tathāgato imesu catūsu thānesu paññāpayamāno paññāpeti--hoti Tathāgato paraṁ maraṇāti vā, na hoti... hoti ca na ca hoti, neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇāti vā””ti?

Evaṁ vuttāham, bhante, te aññatitthiye paribbājake etadavocam--“Yo so, āvuso, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tam Tathāgato aññatra imehi catūhi thānehi paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato paraṁ maraṇā’ti vāti. Evaṁ vutte, bhante, te aññatitthiyā paribbājakā mām etadavocum--‘so cāyam bhikkhu na vo bhavissati acirapabbajito therō vā pana bālo abyatto”ti. Atha kho mām, bhante, te aññatitthiyā paribbājakā navavādena bālavādena ca apasādetvā utthāyāsanā pakkamim̄su”.

(S.22.86./III,118.)“Tassa mayham, bhante, acirapakkantesu tesu aññatitthyesu paribbājakesu etadahosi--‘sace kho mām te aññatitthiyā paribbājakā uttarim pañham puccheyyam. Katham byākaramāno nu khvāham tesam aññatitthiyānam paribbājakānam vuttavādī ceva Bhagavato assam, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyam,

dhammassa cānudhammadām byākareyyam, na ca koci sahadhammadiko vādānuvādo gārayham thānari āgaccheyyā”ti?

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yām panāniccam dukkham vipariṇāmadhammadām kallam nu tam samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā”ti? “No hetam bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante ...”pe...tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyātī pajānātī”.

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanām... saññām... saṅkhāre... viññānam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”.

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpasmim Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Aññatra rūpā Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanāya...pe... aññatra vedanāya...pe... saññāya... aññatra saññāya... saṅkhāresu... aññatra saṅkhārehi... viññānam... aññatra viññānā Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”.

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpam... vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”.

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, ayam so arūpī avedano asaññī asaṅkhāro aviññāno Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”.

“Ettha ca te, Anurādha, dīṭheva dhamme saccato thetato Tathāgate anupalabbhiyamāne kallam nu te tām veyyākaraṇam--‘Yo so, āvuso, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto tam Tathāgato aññatra imehi ([S.22.86./III,119.](#)) catūhi thānehi paññāpayamāno paññāpeti--hoti Tathāgato param marañātī vā... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañātī vā”ti? “No hetam, bhante”.

“Sādhu sādhu, Anurādha! Pubbe cāham, Anurādha, etarahi ca dukkhañceva paññāpemi, dukkhassa ca nirodhan”ti. Catuttham.

(S.22.87.) (5) Vakkalisuttam 跋迦梨

►《雜阿含1265經》，M.28. Mahāhatthipadopamasuttam象跡喻大經，
《中阿含30經》象跡喻經》，《如是語經》It.92.，《增壹阿含26.10經》

87. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā Vakkali kumbhakāranivesane viharati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Atha kho āyasmā Vakkali upaṭṭhāke āmantesi--“Etha tumhe, āvuso, yena Bhagavā tenupasaṅkamatha; upasaṅkamitvā mama vacanena Bhagavato pāde sirasā vandatha--‘Vakkali, bhante, bhikkhu ābādhiko dukkhito bālhagilāno, so Bhagavato pāde sirasā vandati’ti. Evañca vadetha--‘sādhu kira, bhante, Bhagavā yena Vakkali bhikkhu tenupasaṅkamatu; anukampam upādāyā”ti. “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Vakkalissa pātissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdirīsu. Ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Vakkali, bhante, bhikkhu ābādhiko dukkhito bālhagilāno, so Bhagavato pāde sirasā vandati; evañca pana vadeti--‘sādhu kira, bhante, Bhagavā yena Vakkali bhikkhu tenupasaṅkamatu; anukampam upādāyā”ti. Adhivāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena.

Atha kho Bhagavā nivāsetvā pattacīvaramādāya yenāyasmā Vakkali tenupasaṅkami. ([S.22.87./III,120.](#)) Addasā kho āyasmā Vakkali Bhagavantam dūratova āgacchantam. Disvāna mañcake samadhosi. Atha kho Bhagavā āyasmantaṁ Vakkalim

etadavoca--“Alam, Vakkali, mā tvaṁ mañcake samadhosi. Santimāni āsanāni paññattāni; tatthāham nisidissāmī”ti. Nisidi Bhagavā paññatte āsane. Nisajja kho Bhagavā āyasmantam Vakkalim etadavoca--“Kacci te, Vakkali, khamanīyam, kacci yāpanīyam, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānam paññāyati, no abhikkamo”ti? “Na me, bhante, khamanīyam, na yāpanīyam; bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānam paññāyati, no paṭikkamo”ti. “Kacci te, Vakkali, na kiñci kukkuccam, na koci vippaṭisāro”ti? “Taggha me, bhante, anappakam kukkuccam, anappako vippaṭisāro”ti. “Kacci pana tam, Vakkali, attā sīlato na upavadatī”ti? “Na kho marū, bhante, attā sīlato upavadatī”ti. “No ce kira tam, Vakkali, attā sīlato upavadati; atha kiñca te kukkuccam ko ca vippaṭisāro”ti? “Cirapaṭikāham, bhante, Bhagavantam dassanāya upasaṅkamitukāmo, natthi ca me kāyasmīn tāvatikā balamattā, yāvatāham Bhagavantam dassanāya upasaṅkameyyan”ti.

“Alam Vakkali, kim te iminā pūtikāyena ditthena? Yo kho, Vakkali, dhammam passati so marū passati; yo marū passati so dhammam passati. Dhammañhi, Vakkali, passanto marū passati; marū passanto dhammam passati.

“Tam kim maññasi, Vakkali, rūparūpam niccam vā aniccam vā”ti? ([S.22.87./III,121.](#)) “Aniccam bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammañhi, kallam nu tam samanupassitum--‘Etarū mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetarū, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññāṇarūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...eso me attāti? “No hetarū, bhante”. “Tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

Atha kho Bhagavā āyasmantam Vakkalim iminā ovādena ovaditvā utthāyāsanā yena Gijjhakūṭo pabbato tena pakkāmi. Atha kho āyasmā Vakkali acirapakkantassa Bhagavato upaṭṭhāke āmantesi--“Etha marū, āvuso, mañcakam āropetvā yena isigilipassam kālasilā tenupasaṅkamatha. Kathañhi nāma mādiso antaraghare kālam kattabbam maññeyyā”ti? “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Vakkalissa paṭissutvā āyasmantam Vakkalim mañcakam āropetvā yena isigilipassam kālasilā tenupasaṅkamim̄su. Atha kho Bhagavā tañca rattim tañca divāvasesam Gijjhakūṭe pabbate vihāsi. Atha kho dve devatāyo abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevalakappam Gijjhakūṭam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su...pe... Ekamantam attham̄su. Ekamantam ṭhitā kho ekā devatā Bhagavantam etadavoca--“Vakkali, bhante, bhikkhu vimokkhāya ceteti”ti. Aparā devatā Bhagavantam etadavoca “So hi nūna, bhante, suvimutto vimuccissatī”ti. Idamavocum tā devatāyo. Idam vatvā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā tatthevantaradhāyim̄su.

Atha kho Bhagavā tassā rattiyā accayena bhikkhū āmantesi--“Etha tumhe, bhikkhave, yena Vakkali bhikkhu tenupasaṅkamatha; upasaṅkamitvā Vakkalim bhikkhum evam vadetha--

““Suṇāvuso tvaṁ, Vakkali, Bhagavato vacanam ([S.22.87./III,122.](#)) dvinnañca devatānam. Imaṁ, āvuso, rattim dve devatāyo abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevalakappam Gijjhakūṭam obhāsetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam attham̄su. Ekamantam ṭhitā kho, āvuso, ekā devatā Bhagavantam etadavoca--Vakkali, bhante, bhikkhu vimokkhāya cetefiti. Aparā devatā Bhagavantam etadavoca--so hi nūna, bhante, suvimutto vimuccissatīti. Bhagavā ca tam, āvuso Vakkali, evamāha--mā bhāyi, Vakkali; mā bhāyi, Vakkali! Apāpakaṁ te maraṇam bhavissati, apāpikā kālakiriyā”ti. “Evarū, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā

yenāyasmā Vakkali tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā āyasmantam Vakkalim etadavocum--“Sunāvuso Vakkali, Bhagavato vacanam dvinnañca devatānan”ti.

Atha kho āyasmā Vakkali upaṭṭhāke āmantesi-- “Etha mām, āvuso, mañcakā oropetha. Kathañhi nāma mādiso ucce āsane nisīditvā tassa Bhagavato sāsanam sotabbam maññeyyā”ti! “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Vakkalissa paṭissutvā āyasmantam Vakkalim mañcakā oropesum. “Imam, āvuso, rattim dve devatāyo abhikkantāya rattiyā...pe... Ekamantam attharñsu. Ekamantam thitā kho, āvuso, eka devatā Bhagavantam etadavoca--‘Vakkali, bhante, bhikkhu vimokkhāya ceteti’ti. Aparā devatā Bhagavantam etadavoca--‘So hi nūna, bhante, suvimutto vimuccissati’ti. Bhagavā ca tam, āvuso Vakkali, evamāha--‘Mā bhāyi, Vakkali; mā bhāyi, Vakkali! Apāpakaṁ te maraṇam bhavissati, apāpikā kālakiriyā’”ti. “Tena hāvuso, mama vacanena Bhagavato pāde sirasā vandatha--‘Vakkali, bhante, bhikkhu ābādhiko dukkhito bālhagilāno. So Bhagavat pāde sirasā vandatī’ti. Evañca vadetha--‘rūpaṁ aniccam. Tāham, bhante, na kañkhāmi. Yadaniccam tam dukkhanti na vicikicchāmi. Yadaniccam dukkham vipariñāmadhammarñ, natthi me tattha chando vā rāgo vā pemam vāti na vicikicchāmi. (S.22.87./III,123.) Vedanā anicca. Tāham, bhante, na kañkhāmi Yadaniccam tam dukkhanti na vicikicchāmi. Yadaniccam dukkham vipariñāmadhammarñ, natthi me tattha chando vā rāgo vā pemam vāti na vicikicchāmi. Saññā... sañkhārā anicca. Tāham, bhante, na kañkhāmi. Yadaniccam tam dukkhanti na vicikicchāmi. Yadaniccam dukkham vipariñāmadhammarñ, natthi me tattha chando vā rāgo vā pemam vāti na vicikicchāmi. Viññānam aniccam. Tāham, bhante, na kañkhāmi. Yadaniccam tam dukkhanti na vicikicchāmi. Yadaniccam dukkham vipariñāmadhammarñ, natthi me tattha chando vā rāgo vā pemam vāti na vicikicchāmī’”ti. “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Vakkalissa paṭissutvā pakkamīsu. Atha kho āyasmā Vakkali acirapakkantesu tesu bhikkhūsu sattham āharesi.

Atha kho te bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā ekamantam nisīdimīsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Vakkali, bhante, bhikkhu ābādhiko dukkhito bālhagilāno; so Bhagavato pāde sirasā vandati; evañca vadeti--‘rūpaṁ aniccam. Tāham, bhante, na kañkhāmi. Yadaniccam tam dukkhanti na vicikicchāmi. Yadaniccam dukkham vipariñāmadhammarñ, natthi me tattha chando vā rāgo vā pemam vāti na vicikicchāmi. Vedanā... saññā... sañkhārā viññānam aniccam. Tāham, bhante, na kañkhāmi. Yadaniccam tam dukkhanti na vicikicchāmi. Yadaniccam dukkham vipariñāmadhammarñ, natthi me tattha chando vā rāgo vā pemam vāti na vicikicchāmī’”ti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Ayāma, bhikkhave, yena isigilipassam kālasilā tenupasackamissāma; yathā Vakkalinā kulaputtēna satthamāharitan”ti. “Evam, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Atha kho Bhagavā sambahulehi bhikkhūhi saddhim yena isigilipassam kālasilā tenupasaṅkami. Addasā kho Bhagavā āyasmantam Vakkalim dūratova mañcake vivattakkhandham semānam.

(S.22.87./III,124.) Tena kho pana samayena dhūmāyitattam timirāyitattam gacchateva purimam disam, gacchati pacchimam disam, gacchati uttaram disam, gacchati dakkhiṇam disam, gacchati uddham disam, gacchati adho disam, gacchati anudisam. Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, etam dhūmāyitattam timirāyitattam gacchateva purimam disam...pe... gacchati anudisan”ti. “Evam, bhante”. “Eso kho, bhikkhave, Māro pāpimā Vakkalissa kulaputtassa viññānam samanvesati--‘Kattha Vakkalissa kulaputtassa viññānam patiṭṭhitam’? Appatiṭṭhitena ca,

bhikkhave, viññāṇena Vakkali kulaputto parinibbuto”ti. Pañcamam.

(S.22.88.) (6) Assajisuttam 阿濕波誓

► 《雜阿含1024經》

88. Ekarūpa samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā Assaji Kassapakārāme viharati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Atha kho āyasmā Assaji upatthāke āmantesi--“Etha tumhe, āvuso, yena Bhagavā tenupasaṅkamatha; upasaṅkamitvā mama vacanena Bhagavato pāde sirasā vandatha--‘Assaji, bhante, bhikkhu ābādhiko dukkhito bālhagilāno. So Bhagavato pāde sirasā vandatī’ti. Evañca vadetha--‘sādhu kira, bhante, Bhagavā yena Assaji bhikkhu tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā’”ti. “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Assajissa paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidir̄nsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Assaji, bhante, bhikkhu ābādhiko...pe... sādhu kira, bhante, Bhagavā yena Assaji bhikkhu tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti. Adhivāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena.

(S.22.88./III,125.) Atha kho Bhagavā sāyanhasamayam paṭisallānā vutthito yenāyasmā Assaji tenupasaṅkami. Addasā kho āyasmā Assaji Bhagavantam dūratova āgacchantam. Disvāna mañcāke samadhosi. Atha kho Bhagavā āyasmantam Assajim etadavoca--“Alam, Assaji, mā tvaṁ mañcāke samadhosi. Santimāni āsanāni paññattāni, tatthāham nisidissamī”ti. Nisidi Bhagavā paññatte āsane. Nisajja kho Bhagavā āyasmantam Assajim etadavoca--“Kacci te, Assaji, khamanīyaṁ, kacci yāpanīyaṁ...pe... paṭikkamosānam paññayati no abhikkamo”ti?

“Na me, bhante, khamanīyaṁ...pe... abhikkamosānam paññayati no paṭikkamo”ti. “Kacci te, Assaji, na kiñci kukkuccam na koci vippaṭisāro”ti? “Taggha me, bhante, anappakam kukkuccam anappako vippaṭisāro”ti. “Kacci pana tam, Assaji, attā sīlato na upavadatī”ti? “Na kho marū, bhante, attā sīlato upavadatī”ti. “No ce kira tam, Assaji, attā sīlato upavadati, atha kiñca te kukkuccam ko ca vippaṭisāro”ti? “Pubbe khvāham, bhante, gelaññe passambhetvā passambhetvā kāyasaṅkhāre viharāmi, soham samādhiṁ nappaṭilabhami. Tassa mayham, bhante, tam samādhiṁ appaṭilabhato evam hoti--‘No cassāham pariḥāyāmī’”ti. “Ye te, Assaji, samanabrahmaṇā samādhisārakā samādhisāmaññā tesam tam samādhiṁ appaṭilabhatam evam hoti--‘No cassu mayam pariḥāyāmā’”ti.

“Tam kiṁ maññasi, Assaji, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe... (S.22.88./III,126.) viññāṇam...pe... tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātīti. So sukham ce vedanam vedayati, sā ‘Anicca’ti pajānātī. ‘Anajjhositā’ti pajānātī. ‘Anabhinanditā’ti pajānātī. Dukkham ce vedanam vedayati, sā ‘Anicca’ti pajānātī. ‘Anajjhositā’ti pajānātī. ‘Anabhinanditā’ti pajānātī. Adukkhamasukham ce vedanam vedayati, sā ‘Anicca’ti pajānātī...pe... ‘Anabhinanditā’ti pajānātī. So sukham ce vedanam vedayati visamutto nam vedayati; dukkham ce vedanam vedayati, visamutto nam vedayati; adukkhamasukham ce vedanam vedayati, visamutto nam vedayati. So kāyapariyanti karū ce vedanam vedayamāno ‘Kāyapariyantikam vedanam vedayāmī’ti pajānātī. Jīvitapariyantikam ce vedanam vedayamānā-e ‘Jīvitapariyantikam vedanam vedayāmī’ti pajānātī. ‘Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītībhavissantī’ti pajānātī.

“Seyyathāpi Assaji, telañca paṭicca, vaṭṭiñca paṭicca, telappadīpo jhāyeyya; tasseva telassa ca vattiyā ca pariyādānā anāhārō nibbāyeyya. Evameva kho, Assaji, bhikkhu kāyapariyantikam vedanām vedayamāno ‘Kāyapariyantikam vedanām vedayāmī’ti pajānāti. Jīvitapariyantikam vedanām vedayamāno ‘Jīvitapariyantikam vedanām vedayāmī’ti pajānāti. ‘Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītibhavissantī’ti pajānātī’ti. Chaṭṭham.

(S.22.89.) (7) Khemakasuttam 差摩

► 《雜阿含103經》

89. Ekam samayam sambahulā therā bhikkhū Kosambiyam viharanti Ghositārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Khemako badarikārāme viharati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. (S.22.89./III,127.) Atha kho therā bhikkhū sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vutthitā āyasmantam Dāsakam āmantesum--“Ehi tvam, āvuso Dāsaka, yena Khemako bhikkhu tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā Khemakam bhikkhum evam vadehi--‘therā tam, āvuso Khemaka, evamāhaṁsu--kacci te, āvuso, khamanīyam, kacci yāpanīyam, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti no abhikkamanti, paṭikkamosānam paññāyati no abhikkamo’’ti? “Evamāvuso”ti kho āyasmā Dāsako therānaṁ bhikkhūnaṁ paṭissutvā yenāyasmā Khemako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Khemakam etadavoca--“Therā tam, āvuso Khemaka, evamāhaṁsu--‘Kacci te, āvuso, khamanīyam...pe... no abhikkamo’’ti? “Na me, āvuso, khamanīyam na yāpanīyam...pe... abhikkamosānam paññāyati no paṭikkamo”ti.

Atha kho āyasmā Dāsako yena therā bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā there bhikkhū etadavoca--“Khemako, āvuso, bhikkhu evamāha--‘Na me, āvuso, khamanīyam...pe... abhikkamosānam paññāyati no paṭikkamo’’ti. “Ehi tvam, āvuso Dāsaka, yena Khemako bhikkhu tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā Khemakam bhikkhum evam vadehi--‘therā tam, āvuso Khemaka, evamāhaṁsu--pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, sañkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho Imesu āyasmā Khemako pañcasu upādānakkhandhesu kiñci attam vā attaniyam vā samanupassatī’’ti?

“Evamāvuso”ti kho āyasmā Dāsako therānaṁ bhikkhūnaṁ paṭissutvā yenāyasmā Khemako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... therā tam, āvuso Khemaka, evamāhaṁsu--“Pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Imesu āyasmā Khemako pañcasu upādānakkhandhesu kiñci attam vā attaniyam vā samanupassatī’’ti? (S.22.89./III,128.) “Pañcime āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Imesu khvāham, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu na kiñci attam vā attaniyam vā samanupassāmī”ti.

Atha kho āyasmā Dāsako yena therā bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā there bhikkhū etadavoca--“Khemako, āvuso, bhikkhu evamāha--‘Pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Imesu khvāham, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu na kiñci attam vā attaniyam vā samanupassāmī’’ti. “Ehi tvam, āvuso Dāsaka, yena Khemako bhikkhu tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā Khemakam bhikkhum evam vadehi--‘therā tam, āvuso Khemaka, evamāhaṁsu--pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. No ce kirāyasmā

Khemako imesu pañcasu upādānakkhandhesu kiñci attam vā attaniyam vā samanupassati. Tenahāyasmā Khemako arahañ khīñāsavo””ti.

“Evamāvuso”ti kho āyasmā Dāsako therānam bhikkhūnam paṭissutvā yenāyasmā Khemako...pe... therā tam, āvuso Khemaka, evamāhamsu--“Pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho; no ce kirāyasmā Khemako imesu pañcasu upādānakkhandhesu kiñci attam vā attaniyam vā samanupassati, tenahāyasmā Khemako arahañ khīñāsavo””ti. “Pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Imesu khvāham, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu na kiñci attam vā attaniyam vā samanupassāmi na camhi arahañ khīñāsavo; api ca me, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu ‘Asmī’ti adhigatam, ‘Ayamahamasmī’ti na ca samanupassāmi””ti.

(S.22.89./III,129.) Atha kho āyasmā Dāsako yena therā bhikkhū...pe... there bhikkhū etadavoca--“Khemako, āvuso, bhikkhu evamāha--pañcime, āvuso, upādānakkhandhā vuttā Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Imesu khvāham, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu na kiñci attam vā attaniyam vā samanupassāmi, na camhi arahañ khīñāsavo; api ca me āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu ‘Asmī’ti adhigatam, ‘Ayamahamasmī’ti na ca samanupassāmi””ti.

“Ehi tvam, āvuso Dāsaka, yena Khemako bhikkhu tenupasañkama; upasañkamitvā Khemakam bhikkhuri evam vadehi--‘Therā tam, āvuso Khemaka, evamāhamsu--yametam, āvuso Khemaka, asmīti vadesi, kimetam asmīti vadesi? Rūpam asmīti vadesi, aññatra rūpā asmīti vadesi, vedanam... saññam... sañkhāre... viññāṇam asmīti vadesi, aññatra viññāṇā asmīti vadesi. Yametam, āvuso Khemaka, asmīti vadesi. Kimetam asmīti vadesi””ti?

“Evamāvuso”ti kho āyasmā Dāsako therānam bhikkhūnam paṭissutvā yenāyasmā Khemako tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Khemakam etadavoca--therā tam, āvuso Khemaka, evamāhamsu--“Yametam, āvuso Khemaka, ‘Asmī’ti vadesi, kimetam ‘Asmī’ti vadesi? Rūpam ‘Asmī’ti vadesi aññatra rūpā ‘Asmī’ti vadesi? Vedanam... saññam... sañkhāre... viññāṇam ‘Asmī’ti vadesi aññatra viññāṇā ‘Asmī’ti vadesi? Yametam, āvuso Khemaka, ‘Asmī’ti vadesi, kimetam ‘Asmī’ti vadesi””ti? “Alam, āvuso Dāsaka, kim imāya sandhāvanikāya! Āharāvuso, danḍam; ahameva yena therā bhikkhū tenupasañkamissāmi””ti.

Atha kho āyasmā Khemako danḍamolubbha yena therā bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā therehi bhikkhūhi saddhim sammodi. Sammodanīyam kathañ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. (S.22.89./III,130.) Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Khemakam therā bhikkhū etadavocum--“Yametam, āvuso Khemaka, ‘Asmī’ti vadesi, kimetam ‘Asmī’ti vadesi? Rūpam ‘Asmī’ti vadesi, aññatra rūpā ‘Asmī’ti vadesi? Vedanam... saññam... sañkhāre... viññāṇam ‘Asmī’ti vadesi, aññatra viññāṇā ‘Asmī’ti vadesi? Yametam, āvuso Khemaka, ‘Asmī’ti vadesi, kimetam ‘Asmī’ti vadesi””ti? “Na khvāham, āvuso, rūpam ‘Asmī’ti vadāmi; napi aññatra rūpā ‘Asmī’ti vadāmi. Na vedanam... na saññam... na sañkhāre... na viññāṇam ‘Asmī’ti vadāmi; napi aññatra viññāṇā ‘Asmī’ti vadāmi. Api ca me, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu ‘Asmī’ti adhigatam ‘Ayamahamasmī’ti na ca samanupassāmi””.

“Seyyathāpi, āvuso, uppalassa vā padumassa vā puñḍarīkassa vā gandho. Yo nu kho evam vadeyya--‘Pattassa gandho’ti vā ‘vanṇassa gandho’ti vā ‘Kiñjakkhassa gandho’ti vā sammā nu kho so vadamāno vadeyyā””ti? “No hetam, āvuso”. “Yathā kathañ,

panāvuso, sammā byākaramāno byākareyyā”ti? ““Pupphassa gandho’ti kho, āvuso, sammā byākaramāno byākareyyā”ti. “Evameva khvāham, āvuso, na rūpaṁ ‘Asmī’ti vadāmi, napi aññatra rūpā ‘Asmī’ti vadāmi. Na vedanam... na saññam... na saṅkhāre... na viññānam ‘Asmī’ti vadāmi, napi aññatra viññāna ‘Asmī’ti vadāmi. Api ca me, āvuso, pañcasu upādānakkhandhesu ‘Asmī’ti adhigatam ‘Ayamahamasmī’ti na ca samanupassāmi”.

“Kiñcāpi, āvuso, ariyasāvakassa pañcorambhāgīyāni samyojanāni pahīnāni bhavanti, atha khvassa hoti--‘Yo ca pañcasu upādānakkhandhesu anusahagato asmīti māno, asmīti chando, asmīti anusayo asamūhato. So aparena samayena pañcasu upādānakkhandhesu udayabbayānupassī viharati--iti rūpaṁ, iti rūpassa samudayo, iti (S.22.89./III,131.) rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā... iti saññā... iti saṅkhārā... iti viññānam, iti viññānassa samudayo, iti viññānassa atthaṅgamo’ti. Tassimesu pañcasu upādānakkhandhesu udayabbayānupassino viharato yopissa hoti pañcasu upādānakkhandhesu anusahagato ‘Asmī’ti, māno ‘Asmī’ti, chando ‘Asmī’ti anusayo asamūhato, sopi samugghātām gacchati.

“Seyyathāpi āvuso, vatthām saṅkiliṭṭham malaggahitām. Tamenām sāmikā rajakassa anupadajjum. Tamenām rajako ūse vā khāre vā gomaye vā sammadditvā acche udate vikkhāleti. Kiñcāpi tam hoti vatthām parisuddham pariyodātām, atha khvassa hoti yeva anusahagato ūsagandho vā khāragandho vā gomayagandho vā asamūhato. Tamenām rajako sāmikānarā deti. Tamenām sāmikā gandhaparibhāvite karaṇḍake nikkipanti. Yopissa hoti anusahagato ūsagandho vā khāragandho vā gomayagandho vā asamūhato, sopi samugghātām gacchati. Evameva kho, āvuso, kiñcāpi ariyasāvakassa pañcorambhāgīyāni samyojanāni pahīnāni bhavanti, atha khvassa hoti yeva pañcasu upādānakkhandhesu anusahagato ‘Asmī’ti, māno ‘Asmī’ti, chando ‘Asmī’ti anusayo asamūhato. So aparena samayena pañcasu upādānakkhandhesu udayabbayānupassī viharati. ‘Iti rūpaṁ, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā... iti saññā... iti saṅkhārā... iti viññānam, iti viññānassa samudayo, iti viññānassa atthaṅgamo’ti. Tassa imesu pañcasu upādānakkhandhesu udayabbayānupassino viharato yopissa hoti pañcasu upādānakkhandhesu anusahagato ‘Asmī’ti, māno ‘Asmī’ti, chando ‘Asmī’ti anusayo asamūhato, sopi samugghātām gacchatī”ti.

Evarū vutte, therā bhikkhū āyasmantām Khemakarā etadavocūm--“Na kho mayam āyasmantam Khemakam vihēsāpekha pucchimha, api cāyasmā (S.22.89./III,132.) Khemako pahosi tassa Bhagavato sāsanām vitthārena ācikkhitum desetum paññāpetum paṭṭhapetum vivaritum vibhajitum uttānīkātum. Tayidām āyasmaṭā Khemakena tassa Bhagavato sāsanām vitthārena ācikkhitam desitam paññāpitam paṭṭhapitam vivaritam vibhajitam uttānīkatan”ti.

Idamavoca āyasmā Khemako. Attamanā therā bhikkhū āyasmato Khemakassa bhāsitaṁ abhinandurū. Imasmiñca pana veyyākaranasmiṁ bhaññamāne saṭṭhimattānam therānam bhikkhūnam anupādāya āsavehi cittāni vimuccim̄su, āyasmato Khemakassa cāti. Sattamarā.

(S.22.90.) (8) Channasuttam 龜陀

►《雜阿含262經》

90. Ekām samayam sambahulā therā bhikkhū Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Channo sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito avāpurānam ādāya vihārena vihāram upasaṅkamitvā there bhikkhū etadavoca--“Ovadantu mām

āyasmanto therā, anusāsantu mām āyasmanto therā, karontu me āyasmanto therā dhammiṁ katham, yathāham dhammarā passeyyan”ti.

Evam vutte, therā bhikkhū āyasmantam Channam etadavocum--“Rūpaṁ kho, āvuso Channa, aniccam; vedanā anicca; saññā anicca; saṅkhārā anicca; viññāṇam aniccam. Rūpaṁ anattā; vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā. Sabbe saṅkhārā anicca; sabbe dhammā anattā”ti.

Atha kho āyasmato Channassa etadahosi--“Mayhampi kho etam evam hoti--‘rūpaṁ aniccam, vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam aniccam; rūpaṁ anattā, (S.22.90./III,133.) vedanā saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā. Sabbe saṅkhārā anicca, sabbe dhammā anattā”ti. Atha ca pana me sabbasaṅkhārasamathe sabbūpadhipatiṇissagge tanhākkhaye virāge nirodhe nibbāne cittam na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati nādhimuccati. Paritassanā upādānam uppajjati; paccudāvattati mānasam--‘Atha ko carahi me attā’ti Na kho panevaṁ dhammarā passato hoti. Ko nu kho me tathā dhammarā deseyya yathāham dhammarā passeyyan”ti.

Atha kho āyasmato Channassa etadahosi--“Ayam kho āyasmā Ānando Kosambiyam viharati Ghositārāme satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam, pahoti ca me āyasmā Ānando tathā dhammarā desetum yathāham dhammarā passeyyam; atthi ca me āyasmante Ānande tāvatikā vissaṭṭhi. Yaṁnūnāham yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyan”ti. Atha kho āyasmā Channo senāsanam saṁsāmetvā pattacīvaramādāya yena kosambī Ghositārāmo yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Ānandena saddhiṁ sammodi...pe... Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Channo āyasmantam Ānandam etadavoca--

“Ekamidāham āvuso Ānanda, samayam Bārāṇasiyam viharāmi Isipatane Migadāye. Atha khvāham, āvuso, sāyanhasamayam paṭisallānā vutthito avāpuranam ādāya vihārena vihāram upasaṅkamim; upasaṅkamitvā there bhikkhū etadavocam--‘Ovadantu mām āyasmanto therā, anusāsantu mām āyasmanto therā, karontu me āyasmanto therā dhammiṁ katham yathāham dhammarā passeyyan”ti. Evam vutte marī, āvuso, therā bhikkhū etadavocum--‘rūpaṁ kho, āvuso Channa, aniccam; vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam aniccam; rūpaṁ anattā...pe... viññāṇam anattā. Sabbe saṅkhārā anicca, sabbe dhammā anattā”ti.

“Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Mayhampi kho (S.22.90./III,134.) etam evam hoti--rūpaṁ aniccam...pe... viññāṇam aniccam, rūpaṁ anattā, vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā. Sabbe saṅkhārā anicca, sabbe dhammā anattā”ti. Atha ca pana me sabbasaṅkhārasamathe sabbūpadhipatiṇissagge tanhākkhaye virāge nirodhe nibbāne cittam na pakkhandati nappasīdati na santiṭṭhati nādhimuccati. Paritassanā upādānam uppajjati; paccudāvattati mānasam--‘Atha ko carahi me attā’ti? Na kho panevaṁ dhammarā passato hoti. Ko nu kho me tathā dhammarā deseyya yathāham dhammarā passeyyanti!

“Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Ayam kho āyasmā Ānando Kosambiyam viharati Ghositārāme satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam, pahoti ca me āyasmā Ānando tathā dhammarā desetum yathāham dhammarā passeyyam. Atthi ca me āyasmante Ānande tāvatikā vissaṭṭhi. Yaṁnūnāham yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyan”ti. ovadatu mām, āyasmā Ānando; anusāsatu mām, āyasmā Ānando; karoti me, āyasmā Ānando dhammiṁ katham yathāham dhammarā passeyyan”ti.

“Ettakenapi mayam āyasmato Channassa attamanā api nāma tam āyasmā Channo āvi akāsi khīlam chindi. odahāvuso, Channa sotam; bhabbosī dhammarā

viññātun”ti. Atha kho āyasmato Channassa tāvatakeneva ulāram pītipāmojjam uppajji--“Bhabbo kirashi dhammarām viññātun”ti.

“Sammukhā metām, āvuso Channa, Bhagavato sutām, sammukhā ca paṭiggahitām Kaccānagottām bhikkhūm ovadantassa--dvayanissito khvāyām, Kaccāna, loko (S.22.90./III,135.) yebhuyyena attithañceva natthitañca. Lokasamudayām kho, Kaccāna, yathābhūtarām sammapaññāya passato yā loke natthitā, sā na hoti. Lokanirodham kho, Kaccāna, yathābhūtarām sammapaññāya passato yā loke attitā, sā na hoti. Upayupādānābhinivesavinibandho khvāyām, Kaccāna, loko yebhuyyena tarām cāyām upayupādānām cetaso adhiññābhinivesānusayañ na upeti na upādiyati nādhijññāti ‘Attā me’ti. Dukkhameva uppajjamānam uppajjati, dukkham nirujjhāmānam nirujjhātīti na kañkhati na vicikicchati. Aparappaccayā nāñnamevassa ettha hoti. Ettāvatā kho, Kaccāna, sammādiññhi hoti. Sabbamatthīti kho, Kaccāna, ayameko anto. Sabbām natthīti ayañ dutiyo anto. Ete te, Kaccāna, ubho ante anupagamma majjhena Tathāgato dhammarām deseti--avijjāpaccayā sañkhārā; sañkhārapaccayā viññānam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā sañkhāranirodh...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti.

“Evametām, āvuso Ānanda, hoti yesām āyasmantānām tādisā sabrahmacārayo anukampakā atthakāmā ovādakā anusāsakā. Idañca pana me āyasmato Ānandassa dhammadedesanām sutvā dhammo abhisamito”ti. Aññhamām.

(S.22.91.) (9) Rāhulasuttām 羅睺羅(1)

► 《雜阿含經》23~4經、198、465經，S.18.21.，A.4.177.

91. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Rāhulo yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā...pe... Ekamantañ na nisino kho āyasmā Rāhulo (S.22.91./III,136.) Bhagavantām etadavoca--“Kathām nu kho, bhante, jānato kathām passato imasmiñca saviññāñake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahañkāramamañkāramānānusayañ na hontī”ti?

“Yām kiñci, Rāhula, rūpañ atītānāgatapaccuppannam ajjhattām vā bahiddhā vā olārikām vā sukhumām vā hīnam vā paññitām vā yām dūre santike vā, sabbām rūpañ ‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametām yathābhūtarām sammapaññāya passati. Yā kāci vedanā yā kāci saññā... ye keci sañkhārā... yām kiñci viññāñam atītānāgatapaccuppannam ajjhattām vā bahiddhā vā...pe... sabbām viññāñam ‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametām yathābhūtarām sammapaññāya passati. Evām kho, Rāhula, jānato evām passato imasmiñca saviññāñake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahañkāramamañkāramānānusayañ na hontī”ti. Navamām.

(S.22.92.) (10) Dutiyarāhulasuttām 羅睺羅(2)

► 《雜阿含199經》，S.18.22.

92. Sāvatthinidānam. Ekamantañ na nisino kho āyasmā Rāhulo Bhagavantām etadavoca--“Kathām nu kho, bhante, jānato kathām passato imasmiñca saviññāñake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahañkāramamañkāramānāpagañtam mānasām hoti vidhāsamatikkantām santām suvimuttan”ti? “Yām kiñci, Rāhula, rūpañ atītānāgatapaccuppannam ajjhattām vā bahiddhā vā...pe... yām dūre santike vā, sabbām rūpañ ‘Netām mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametām yathābhūtarām sammapaññāya disvā anupādā vimutto hoti. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci sañkhārā... yām kiñci viññāñam atītānāgatapaccuppannam ajjhattām vā bahiddhā vā

oḷārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañitam vā yam dūre santike vā, sabbam viññānam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam (S.22.92./III,137.) yathābhūtam sammapaññāya disvā anupādā vimutto hoti. Evam kho, Rāhula jānato evam passato imasmiñca saviññāke kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagatam mānasam hoti vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti. Dasamam.

Theravaggo navamo.

Tassuddānam--

Ānando Tisso Yamako, Anurādho ca Vakkali;
Assaji Khemako Channo, Rāhulā apare duve.

10. Pupphavaggo 華品

(S.22.93.) (1) Nadīsuttam 河流

► 《雜阿含268經》

93. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, nadī pabbateyyā ohārinī dūraṅgamā sīghasotā. Tassā ubhosu tīresu kāsā cepi jātā assu, te nam ajjholaṁbeyyūm; kusā cepi jātā assu, te nam ajjholaṁbeyyūm; pabbajā cepi jātā assu, te nam ajjholaṁbeyyūm; bīraṇā cepi jātā assu, te nam ajjholaṁbeyyūm; rukkhā cepi jātā assu, te nam ajjholaṁbeyyūm. Tassā puriso sotena vuyhamāno kāse cepi gaṇheyya, te palujjeyyūm. So tatonidānam anayabyasanam āpajjeyya. Kuse cepi gaṇheyya, pabbaje cepi gaṇheyya, bīraṇe cepi gaṇheyya, rukkhe cepi gaṇheyya, te (S.22.93./III,138.) palujjeyyūm. So tatonidānam anayabyasanam āpajjeyya. Evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovido ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovido sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūpam, rūpasmiṁ vā attānam. Tassa tam rūpam palujjati. So tatonidānam anayabyasanam āpajjati. Vedanam... saññam... sañkhāre... viññānam attato samanupassati, viññānavantam vā attānam attani vā viññānam viññānasmīm vā attānam. Tassa tam viññānam palujjati. So tatonidānam anayabyasanam āpajjati. Tam kim maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante”. “Tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Paṭhamam.

(S.22.94.) (2) Pupphasuttam 華(or Vaddha增長)

► 《雜阿含經》37-38經

94. Sāvatthinidānam. “Nāham, bhikkhave, lokena vivadāmi, lokova mayā vivadati. Na, bhikkhave, dhammavādī kenaci lokasmīm vivadati. Yam, bhikkhave, natthisammataṁ loke pañditānam, ahampi tam ‘Natthī’ti vadāmi. Yam, bhikkhave, atthisammataṁ loke pañditānam, ahampi tam ‘Atthī’ti vadāmi”.

“Kiñca, bhikkhave, natthisammataṁ loke pañditānam, yamahaṁ ‘Natthī’ti vadāmi? (S.22.94./III,139.) Rūpam bhikkhave, niccam dhuvam sassatam avipariñāmadhammarūpam natthisammataṁ loke pañditānam; ahampi tam ‘Natthī’ti vadāmi.

Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccaṁ dhuvaṁ sassatāṁ avipariñāmadhammarā natthisammataṁ loke pañditānāṁ; ahampi tam ‘Natthī’ti vadāmi. Idam kho, bhikkhave, natthisammataṁ loke pañditānāṁ; ahampi tam ‘Natthī’ti vadāmi’.

“Kiñca, bhikkhave, atthisammataṁ loke pañditānāṁ, yamahā ‘Atthī’ti vadāmi? Rūpaṁ, bhikkhave, aniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ atthisammataṁ loke pañditānāṁ; ahampi tam ‘Atthī’ti vadāmi. Vedanā aniccā...pe... viññāṇam aniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ atthisammataṁ loke pañditānāṁ; ahampi tam ‘Atthī’ti vadāmi. Idam kho, bhikkhave, atthisammataṁ loke pañditānāṁ; ahampi tam ‘Atthī’ti vadāmi’.

“Atthi, bhikkhave, loke lokadhammo, tam Tathāgato abhisambujjhati abhisameti; abhisambujjhitvā abhisametvā tam ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti.

“Kiñca bhikkhave, loke lokadhammo, tam Tathāgato abhisambujjhati abhisameti, abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti? Rūpaṁ, bhikkhave, loke lokadhammo tam Tathāgato abhisambujjhati abhisameti. Abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti.

“Yo, bhikkhave, Tathāgatena evam ācikkhiyamāne desiyamāne paññapiyamāne paṭṭhapiyamāne ([S.22.94./III,140.](#)) vivariyamāne vibhajiyamāne uttānīkariyamāne na jānāti na passati tamahāṁ, bhikkhave, bālaṁ puthujjanāṁ andhaṁ acakkhukāṁ ajānantāṁ apassantāṁ kinti karomi! Vedanā, bhikkhave, loke lokadhammo...pe... saññā, bhikkhave... saṅkhārā, bhikkhave... viññāṇam, bhikkhave, loke lokadhammo tam Tathāgato abhisambujjhati abhisameti. Abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti paññapeti paṭṭhapeti vivarati vibhajati uttānīkaroti.

“Yo, bhikkhave, Tathāgatena evam ācikkhiyamāne desiyamāne paññapiyamāne paṭṭhapiyamāne vivariyamāne vibhajiyamāne uttānīkariyamāne na jānāti na passati tamahāṁ, bhikkhave, bālaṁ puthujjanāṁ andhaṁ acakkhukāṁ ajānantāṁ apassantāṁ kinti karomi!

“Seyyathāpi, bhikkhave, uppalaṁ vā padumāṁ vā puṇḍarīkaṁ vā udake jātaṁ udake saṁvadḍhaṁ udakā accuggamma ṭhāti anupalittāṁ udakena; evameva kho, bhikkhave, Tathāgato loke jāto loke saṁvadḍho lokāṁ abhibhuyya viharati anupalitto lokenā”ti. Dutiyam.

(S.22.95.) (3) Phenapiṇḍūpamasuttam 泡沫

►《雜阿含經》265、953經，S.48.50.，《別譯雜阿含346經》，

大正No.105《五陰譬喻經》，大正No.106《佛說水沫所漂經》

95. Ekāṁ samayaṁ Bhagavā ayujjhāyāṁ viharati Gaṅgāya nadiyā tīre. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--

“Seyyathāpi, bhikkhave, ayāṁ Gaṅgā nadī mahantaṁ phenapiṇḍam āvaheyya. Tamenāṁ cakkhumā puriso passeyya nijjhāyeyya yoniso upaparikkheyya. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyeyya, tucchakaññeva khāyeyya, asārakaññeva khāyeyya. Kiñhi siyā, bhikkhave, phenapiṇḍe sāro? Evameva kho, bhikkhave, yām kiñci rūpaṁ atītānāgatapaccuppannam...pe... yām dūre santike vā tam ([S.22.95./III,141.](#)) bhikkhu passati nijjhāyati yoniso upaparikkhati. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyati tucchakaññeva khāyati, asārakaññeva khāyati. Kiñhi siyā, bhikkhave, rūpe sāro?

“Seyyathāpi, bhikkhave, saradasamaye thullaphusitake deve vassante udake udakapubbulām uppajjati ceva nirujjhati ca. Tamenām cakkhumā puriso passeyya nijjhāyeyya yoniso upaparikkheyya. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyeyya, tucchakaññeva khāyeyya, asārakaññeva khāyeyya. Kiñhi siyā, bhikkhave, udakapubbule sāro? Evameva kho, bhikkhave, yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannā...pe... yā dūre santike vā tam bhikkhu passati nijjhāyati yoniso upaparikkhati. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyati, tucchakaññeva khāyati, asārakaññeva khāyati. Kiñhi siyā, bhikkhave, vedanāya sāro?

“Seyyathāpi, bhikkhave, gimhānam pacchime māse thite majjhānhike kāle marīcikā phandati. Tamenām cakkhumā puriso passeyya nijjhāyeyya yoniso upaparikkheyya. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyeyya, tucchakaññeva khāyeyya...pe... kiñhi siyā, bhikkhave, marīcikāya sāro? Evameva kho, bhikkhave, yā kāci saññā...pe....

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanām caramāno tiñham kūthārim ādāya vanam paviseyya. So tattha passeyya mahantam kadalikkhandham ujum navam akukkukajātarām. Tamenām mūle chindeyya; mūle chetvā agge chindeyya, agge chetvā pattavaṭṭim vinibbhujeyya. So tassa pattavaṭṭim vinibbhujanto pheggumpi nādhigaccheyya, kuto sāram! Tamenām cakkhumā puriso passeyya nijjhāyeyya yoniso upaparikkheyya. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso (**S.22.95./III,142.**) upaparikkhato rittakaññeva khāyeyya, tucchakaññeva khāyeyya, asārakaññeva khāyeyya. Kiñhi siyā, bhikkhave, kadalikkhandhe sāro? Evameva kho, bhikkhave, ye keci sañkhārā atītānāgatapaccuppannā...pe... ye dūre santike vā tam bhikkhu passati nijjhāyati yoniso upaparikkhati. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyati, tucchakaññeva khāyati, asārakaññeva khāyati. Kiñhi siyā, bhikkhave, sañkhāresu sāro?

“Seyyathāpi, bhikkhave, māyākāro vā māyākārantevāsī vā catumahāpathe māyam vidamseyya. Tamenām cakkhumā puriso passeyya nijjhāyeyya yoniso upaparikkheyya. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyeyya, tucchakaññeva khāyeyya, asārakaññeva khāyeyya. Kiñhi siyā, bhikkhave, māyāya sāro? Evameva kho, bhikkhave, yām kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannā...pe... yām dūre santike vā, tam bhikkhu passati nijjhāyati yoniso upaparikkhati. Tassa tam passato nijjhāyato yoniso upaparikkhato rittakaññeva khāyati, tucchakaññeva khāyati, asārakaññeva khāyati. Kiñhi siyā, bhikkhave, viññāne sāro?

“Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi... saññāyapi... sañkhāresupi viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti ñānam hoti...pe... nāparam itthattāyāti pajānāti”.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Pheṇapiṇḍūpamarām rūpaṁ, vedanā bubbulūpamā.

Marīcikūpamā saññā, sañkhārā kadalūpamā.

Māyūpamañca viññāṇam, desitādiccabandhunā.

“Yathā yathā nijjhāyati, yoniso upaparikkhati;

Rittakām tucchakām hoti, yo nam passati yoniso.

(**S.22.95./III,143.**) “Imañca kāyam ārabba, bhūripaññena desitam;

Pahānam tiñnam dhammānam, rūpaṁ passatha chaḍditam.

“Āyu usmā ca viññāṇam, yadā kāyam jahantimam;
 Apaviddho tadā seti, parabhāttarā acetanām.
 “Etādisāyam santāno, māyāyam bālalāpīnī;
 Vadhako esa akkhāto, sāro ettha na vijjati.
 “Evam khandhe avekkheyya, bhikkhu āraddhavīriyo;
 Divā vā yadi vā rattim, sampajāno paṭissato.
 “Jaheyya sabbasāmyogam, kareyya saraṇattano;
 Careyyādittasīsova, patthayam accutam padan”ti. Tatiyam.

(S.22.96.) (4) Gomayapiṇḍasuttam 牛糞

►《雜阿含264經》，《中阿含61經》牛糞喻經，《中阿含138經》，《增壹阿含24.4經》

96. Sāvatthinidānam. Ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, kiñci rūpaṁ yaṁ rūpaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamaṁ tatheva thassati? Atthi nu kho, bhante, kāci vedanā yā vedanā niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā sassatisamaṁ tatheva thassati? Atthi nu kho, bhante, kāci saññā yā saññā...pe... atthi nu kho, bhante, keci saṅkhārā ye saṅkhārā niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā sassatisamaṁ tatheva thassanti? Atthi nu kho, bhante, kiñci viññāṇam, yaṁ viññāṇam (S.22.96./III,144.) niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamaṁ tatheva thassati”ti? “Natthi kho, bhikkhu, kiñci rūpaṁ, yaṁ rūpaṁ niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamaṁ tatheva thassati. Natthi kho, bhikkhu, kāci vedanā... kāci saññā... keci saṅkhārā... kiñci viññāṇam yaṁ viññāṇam niccaṁ dhuvaṁ sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamaṁ tatheva thassati”ti.

Atha kho Bhagavā parittam gomayapiṇḍam pāṇinā gahetvā tam bhikkhum etadavoca--“Ettakopi kho, bhikkhu, attabhāvapaṭilābho natthi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo sassatisamaṁ tatheva thassati. Ettako cepi, bhikkhu, attabhāvapaṭilābho abhavissa nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo, nayidaṁ brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, bhikkhu, ettakopi attabhāvapaṭilābho natthi nicco dhuvo sassato avipariṇāmadhammo, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukhkakkhayāya.

“Bhūtapubbāham, bhikkhu, rājā ahosīm khattiyo muddhāvasitto. Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyyassa muddhāvasittassa caturāśītinagarasahassāni ahesum kusāvatū rājadhānipampamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyyassa muddhāvasittassa caturāśītipāsādasahassāni ahesum dhammapāsādappamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyyassa muddhāvasittassa caturāśītipallaṅkasahassāni ahesum dantamayāni sāramayāni sovaṇṇamayāni goṇakatthatāni paṭikatthatāni patalikatthatāni (S.22.96./III,145.) kadalimigapavarapaccattharanāni sa-uttaracchadāni ubhatolohitakūpadhānāni. Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyyassa muddhāvasittassa caturāśītināgasahassāni ahesum sovaṇṇālaṅkārāni sovaṇṇaddhajāni hemajālapaticchannani uposathanāgarājappamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyyassa muddhāvasittassa caturāśīti-assasahassāni ahesum sovaṇṇālaṅkārāni sovaṇṇaddhajāni hemajālapaticchannani valāhaka-assarājappamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyyassa muddhāvasittassa caturāśītirathasahassāni ahesum sovaṇṇālaṅkārāni sovaṇṇaddhajāni hemajālapaticchannani vejayantarathappamukhāni.

Tassa mayham, bhikkhu, rañño sato khattiyassa muddhāvasittassa caturāsītimañisahassāni ahesum maniratanappamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu...pe... caturāsīti-itthisahassāni ahesum Subhaddādevippamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu...pe... caturāsītikhattiyasahassāni ahesum anuyantāni pariñāyakaratanappamukhāni. Tassa mayham, bhikkhu...pe... caturāsītidhenusahassāni ahesum dukūlasandanāni karñśupadhbharañāni. Tassa mayham, bhikkhu...pe... caturāsītivatthakotisahassāni ahesum khomasukhumāni koseyyasukhumāni kambalasukhumāni kappāsikasukhumāni. Tassa mayham, bhikkhu...pe... caturāsītihālipākasahassāni ahesum; sāyañ pātam bhattābhihāro abhihariyittha.

“Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā nagarasahassānam ekaññeva tam nagaram hoti yamahām tena samayena ajjhāvasāmi--kusāvatī rājadhāmī. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā (S.22.96./III,146.) pāsādasahassānam ekoyeva so pāsādo hoti yamahām tena samayena ajjhāvasāmi--dhammo pāsādo. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā Kūṭagārasahassānam ekaññeva tam kūṭagāram hoti yamahām tena samayena ajjhāvasāmi--mahābyūham kūṭagāram. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā pallañkasahassānam ekoyeva so pallañko hoti yamahām tena samayena paribhuñjāmi--dantamayo vā sāramayo vā sovañnamayo vā rūpiyamayo vā. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā nāgasahassānam ekoyeva so nāgo hoti yamahām tena samayena abhiruhāmi--uposatho nāgarajā. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā assasahassānam ekoyeva so asso hoti yamahām tena samayena abhiruhāmi--valāhako assarājā. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā rathasahassānam ekoyeva so ratho hoti yamahām tena samayena abhiruhāmi--vejayanto ratho. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā itthisahassānam ekāyeva sā itthī hoti yā mam tena samayena paccupatthāti--khattiyānī vā velāmikā vā. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā vatthakotisahassānam ekaññeva tam vatthayugam hoti yamahām tena samayena paridahāmi--khomasukhumām vā koseyyasukhumām vā kambalasukhumām vā kappāsikasukhumām vā. Tesañ kho pana, bhikkhu, caturāsītiyā thālipākasahassānam ekoyeva so thālipāko hoti yato nālikodanaparamām bhuñjāmi tadupiyañca sūpeyyam. Iti kho, bhikkhu, sabbe te sañkhārā atītā niruddhā vipariñatā. Evañ aniccā kho, bhikkhu, sañkhārā. Evañ addhuvā kho, bhikkhu, sañkhārā. Evañ anassāsikā kho, bhikkhu, sañkhārā. (S.22.96./III,147.) Yāvañcidam bhikkhu, alameva sabbasañkhāresu nibbinditum, alam virajjitum, alam vimuccitun”ti. Catuttham.

(S.22.97.) (5) Nakhasikhāsuttam 指尖

► 《增壹阿含24.4經》

97. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisimno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, kiñci rūpam yam rūpam niccam dhuvam sassatañ avipariñāmadhammarām sassatisamām tatheva thassati? Atthi nu kho, bhante, kāci vedanā yā vedanā niccā dhuvā sassatā avipariñāmadhammā sassatisamām tatheva thassati? Atthi nu kho, bhante, kāci saññā...pe... keci sañkhārā, ye sañkhārā niccā dhuvā sassatā avipariñāmadhammā sassatisamām tatheva thassanti? Atthi nu kho, bhante, kiñci viññāñam, yam viññāñam niccam dhuvam sassatañ avipariñāmadhammarām sassatisamām tatheva thassati. Natthi kho, bhikkhu, kāci vedanā... kāci saññā... keci sañkhārā...pe... kiñci viññāñam, yam viññāñam niccam dhuvam sassatañ avipariñāmadhammarām sassatisamām tatheva thassati”ti.

Atha kho Bhagavā parittam nakhasikhāyam pāmsum āropetvā tam bhikkhum etadavoca--“Ettakampi kho, bhikkhu, rūparā natthi niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamāt tathēva thassati. Ettakām cepi, bhikkhu, rūparā abhavissa niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ, nayidām brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, bhikkhu, ettakampi rūparā natthi niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya”.

(S.22.97./III,148.) “Ettakāpi kho, bhikkhu, vedanā natthi niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā sassatisamaṁ tathēva thassati. Ettakā cepi, bhikkhu, vedanā abhavissa niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā, na yidām brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, bhikkhu, ettakāpi vedanā natthi niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya.

“Ettakāpi kho, bhikkhu, saññā natthi...pe... ettakāpi kho, bhikkhu, sañkhārā natthi niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā sassatisamaṁ tathēva thassanti. Ettakā cepi, bhikkhu, sañkhārā abhavissaṁsu niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā, na yidām brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, bhikkhu, ettakāpi sañkhārā natthi niccā dhuvā sassatā avipariṇāmadhammā, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya.

“Ettakampi kho, bhikkhu, viññānam natthi niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamāt tathēva thassati. Ettakampi kho, bhikkhu, viññānam abhavissa niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ, na yidām brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, bhikkhu, ettakampi viññānam natthi niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya.

“Tām kim maññasi, bhikkhu, rūparā niccarā vā aniccarā vā”ti? “Aniccarā, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam niccarā vā aniccarā vā”ti? (S.22.97./III,149.) “Aniccarā bhante ...”pe...“Tasmātiha...pe... evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Pañcamam.

(S.22.98.) (6) Suddhikasuttam 清淨 (or samuddaka海)

98. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, kiñci rūparā, yam rūparā niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamāt tathēva thassati? Atthi nu kho, bhante, kāci vedanā...pe... kāci saññā... keci sañkhārā... kiñci viññānam, yam viññānam niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammāṁ sassatisamāt tathēva thassati”ti? “Natthi kho, bhikkhu, kiñci rūparā yam rūparā niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamāt tathēva thassati. Natthi kho, bhikkhu, kāci vedanā... kāci saññā... keci sañkhārā... kiñci viññānam, yam viññānam niccarā dhuvarā sassataṁ avipariṇāmadhammaṁ sassatisamāt tathēva thassati”ti. Chaṭṭham.

(S.22.99.) (7) Gaddulabaddhasuttam 繫繩(1)

► 《雜阿含266經》

99. Sāvatthinidānam. “Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tañhāsamyojanānam sandhāvataṁ saṁsarataṁ.

Hoti so, bhikkhave, samayo yam mahāsamuddo ussussati visussati na bhavati; na tvevāham, bhikkhave, avijjānīvaraṇānam sattānam tanhāsaṃyojanānam sandhāvatām saṃsarataṃ dukkhassa antakiriyam vadāmi. Hoti so, bhikkhave, samayo yam Sineru pabbatarājā ḥayhati vinassati na bhavati; na tvevāham, bhikkhave, (S.22.99./III,150.) avijjānīvaraṇānam sattānam tanhāsaṃyojanānam sandhāvatām saṃsarataṃ dukkhassa antakiriyam vadāmi. Hoti so, bhikkhave, samayo yam mahāpathavī ḥayhati vinassati na bhavati; na tvevāham, bhikkhave, avijjānīvaraṇānam sattānam tanhāsaṃyojanānam sandhāvatām saṃsarataṃ dukkhassa antakiriyam vadāmi”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, sā gaddulabaddho dalhe khile vā thambhe vā upanibaddho tameva khilam vā thambham vā anuparidhāvati anuparivattati; evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī...pe... sappurisadhamme avinīto rūpam attato samanupassati...pe... vedanam attato samanupassati... saññam attato samanupassati... saṅkhāre attato samanupassati... viññānam attato samanupassati, viññānavantam vā attānam; attani vā viññānam, viññānasmiṃ vā attānam. So rūpaññeva anuparidhāvati anuparivattati, vedanaññeva...pe... saññaññeva... saṅkhāreyeva... viññānaññeva anuparidhāvati anuparivattati. So rūparām anuparidhāvām anuparivattām, vedanām...pe... saññām... saṅkhāre... viññānam anuparidhāvām anuparivattām, na parimuccati rūpamhā, na parimuccati vedanāya, na parimuccati saññāya, na parimuccati saṅkhārehi, na parimuccati viññānamhā, na parimuccati jātiyā jarāmarañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Na parimuccati dukkhasmā’ti vadāmi”.

“Sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako ariyānam dassāvī...pe... sappurisadhamme suvinīto, na rūparām attato samanupassati...pe... na vedanām... na saññām... na saṅkhāre... na viññānam attato samanupassati, na viññānavantam vā attānam; na attani vā viññānam, na viññānasmiṃ vā attānam. So rūparām nānuparidhāvati nānuparivattati, vedanām... saññām... saṅkhāre... viññānam nānuparidhāvati nānuparivattati. So rūparām ananuparidhāvām ananuparivattām, vedanām... saññām... saṅkhāre... viññānam ananuparidhāvām ananuparivattām; parimuccati rūpamhā, parimuccati vedanāya, parimuccati saññāya, parimuccati saṅkhārehi, parimuccati viññānamhā, parimuccati jātiyā jarāmarañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Parimuccati dukkhasmā’ti vadāmī’ti. Sattamaṃ.

(S.22.100./III,151.)

(S.22.100.) (8) Dutiyagaddulabaddhasuttaṃ 繫繩(2)

► 《雜阿含267經》

100. Sāvatthinidānam. “Anamataggoyam, bhikkhave, saṃsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tanhāsaṃyojanānam sandhāvatām saṃsarataṃ. Seyyathāpi, bhikkhave, sā gaddulabaddho dalhe khile vā thambhe vā upanibaddho. So gacchatī cepi tameva khilam vā thambham vā upagacchati; tiṭṭhatī cepi tameva khilam vā thambham vā upatiṭṭhatī; niśidatī cepi tameva khilam vā thambham vā upanisidatī; nipajjati cepi tameva khilam vā thambham vā upanipajjati. Evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano rūparām ‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassati. Vedanām... saññām... saṅkhāre... viññānam ‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassati. So gacchatī cepi ime pañcupādānakkhandhe upagacchati; tiṭṭhatī cepi ime pañcupādānakkhandhe upatiṭṭhatī; niśidatī cepi ime pañcupādānakkhandhe upanisidatī; nipajjati cepi ime pañcupādānakkhandhe upanipajjati. Tasmātiha, bhikkhave, abhikkhaṇām sakām cittām paccavekkhitabbām--‘Dīgharattamidām cittām samkiliṭṭham rāgena dosena mohenā’ti. Cittasamkilesā, bhikkhave, sattā samkiliissanti; cittavodānā

sattā visujjhanti.

“Ditṭham vo, bhikkhave, caranām nāma cittam”ti? “Evaṁ, bhante”. “Tampi kho, bhikkhave, caranām nāma cittam citteneva cittitam. Tenapi kho, bhikkhave, caranena cittena cittaññeva cittataram. Tasmātiha, bhikkhave, abhikkhaṇam sakam cittam paccavekkhitabbam--‘Dīgharattamidam cittam saṅkiliṭṭham rāgena dosena mohenā’ti. Cittasamkilesā, bhikkhave, sattā samkilissanti; cittavodānā sattā visujjhanti.

(S.22.100./III,152.) “Nāham bhikkhave, aññam ekanikāyampi samanupassāmi evam cittam. Yathayidam, bhikkhave, tiracchānagatā pāṇā, tepi kho, bhikkhave, tiracchānagatā pāṇā citteneva cittitā, tehipi kho, bhikkhave, tiracchānagatehi pāṇehi cittaññeva cittataram. Tasmātiha, bhikkhave, abhikkhaṇam sakam cittam paccavekkhitabbam--‘Dīgharattamidam cittam saṅkiliṭṭham rāgena dosena mohenā’ti. Cittasamkilesā, bhikkhave, sattā samkilissanti; cittavodānā sattā visujjhanti.

“Seyyathāpi bhikkhave, rajako vā cittakārako vā rajañaya vā lākhāya vā haliddiyā vā nīliyā vā mañjiṭṭhāya vā suparimāṭhe phalake vā bhittiyā vā dussapaṭte vā itthirūpam vā purisarūpam vā abhinimmineyya sabbaṅgapaccaṅgim; evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano rūpaññeva abhinibbattento abhinibbatteti, vedanaññeva...pe... saññaññeva... saṅkhāre yeva... viññāṇaññeva abhinibbattento abhinibbatteti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam...pe... “Tasmātiha, bhikkhave, evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Atṭhamam.

(S.22.101.) (9) Vāsijaṭasuttam 手斧之柄 (or navā船舶)

► 《雜阿含263經》, A.7.67

101. Sāvatthinidānam. “Jānato aham, bhikkhave, passato āsavānam khayam vadāmi, no ajānato no apassato. Kiñca, bhikkhave, jānato kiṁ passato āsavānam khayo hoti? ‘Iti rūpam, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā... iti saññā... iti saṅkhārā... iti viññāṇam, iti viññāṇassa samudayo, iti (S.22.101./III,153.) viññāṇassa atthaṅgamo’ti--Evaṁ kho, bhikkhave, jānato evam passato āsavānam khayo hoti”.

“Bhāvanānuyogam ananuyuttassa, bhikkhave, bhikkhuno viharato kiñcāpi evam icchā uppajjeyya--‘Aho vata me anupādāya āsavehi cittam vimucceyyā’ti, atha khvassa neva anupādāya āsavehi cittam vimuccati. Tam kissa hetu? ‘Abhāvitattā’ tissa vacanīyam. Kissa abhāvitattā? Abhāvitattā catunnam satipaṭṭhānānam, abhāvitattā catunnam sammappadhānānam, abhāvitattā catunnam iddhipādānam, abhāvitattā pañcannam indriyānam, abhāvitattā pañcannam balānam, abhāvitattā sattannam bojjhaṅgānam, abhāvitattā ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa.

“Seyyathāpi, bhikkhave, kukkuṭiyā aṇḍāni atṭha vā dasa vā dvādasā vā. Tānassu kukkuṭiyā na sammā adhisayitāni, na sammā pariseditāni, na sammā paribhāvitāni. Kiñcāpi tassā kukkuṭiyā evam icchā uppajjeyya--‘Aho, vata me kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosam padāletvā sotthinā abhinibhijjeyun’ti, Atha kho abhabbāva te kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosam padāletvā sotthinā abhinibhijjituṁ. Tam kissa hetu? Tathā hi pana, bhikkhave, kukkuṭiyā aṇḍāni atṭha vā dasa vā dvādasā vā; tāni kukkuṭiyā na sammā adhisayitāni, na sammā pariseditāni, na sammā paribhāvitāni. Evameva kho, bhikkhave, bhāvanānuyogam ananuyuttassa bhikkhuno viharato kiñcāpi evam icchā uppajjeyya--‘Aho, vata me anupādāya āsavehi cittam vimucceyyā’ti, atha khvassa neva anupādāya āsavehi cittam vimuccati. Tam kissa hetu? ‘Abhāvitattā’ tissa vacanīyam.

Kissa abhāvitattā? Abhāvitattā catunnam satipaṭṭhānānam...pe... aṭṭhaṅgikassa maggassa.

“Bhāvanānuyogam anuyuttassa, bhikkhave, bhikkhuno (S.22.101./III,154.) viharato kiñcāpi na evam icchā uppajjeyya--‘Aho vata me anupādāya āsavehi cittam vimucceyyā’ti, atha khvassa anupādāya āsavehi cittam vimuccati. Tam kissa hetu? ‘Bhāvitattā’tissa vacanīyam. Kissatā bhāvitattā? Bhāvitattā catunnam satipaṭṭhānānam, bhāvitattā catunnam sammappadhānānam, bhāvitattā catunnam idhipādānānam, bhāvitattā pañcannam indriyānam, bhāvitattā pañcannam balānam, bhāvitattā sattannam bojjhaṅgānam, bhāvitattā ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa.

“Seyyathāpi, bhikkhave, kukkuṭiyā aṇḍāni aṭṭha vā dasa vā dvādasā vā. Tānassu kukkuṭiyā sammā adhisayitāni, sammā pariseditāni, sammā paribhāvitāni Kiñcāpi tassā kukkuṭiyā na evam icchā uppajjeyya--‘Aho vata me kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosam padāletvā sotthinā abhinibbhijjeyyun’ti, Atha kho bhabbāva te kukkuṭapotakā pādanakhasikhāya vā mukhatuṇḍakena vā aṇḍakosam padāletvā sotthinā abhinibbhijjiturū. Tam kissa hetu? Tathā hi pana, bhikkhave, kukkuṭiyā aṇḍāni aṭṭha vā dasa vā dvādasā vā; tānassu kukkuṭiyā sammā adhisayitāni, sammā pariseditāni, sammā paribhāvitāni. Evameva kho, bhikkhave, bhāvanānuyogam anuyuttassa bhikkhuno viharato kiñcāpi na evam icchā uppajjeyya--‘Aho vata me anupādāya āsavehi cittam vimucceyyā’ti, atha khvassa anupādāya āsavehi cittam vimuccati. Tam kissa hetu? ‘Bhāvitattā’tissa vacanīyam. Kissatā bhāvitattā? Bhāvitattā catunnam satipaṭṭhānānam...pe... bhāvitattā ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa.

“Seyyathāpi, bhikkhave, palagandassa vā palagandantevāsissa vā vāsijaṭe dissanteva aṅgulipadāni dissati aṅgutthapadam. No ca khvassa evam nīñānam hoti--‘Ettakam vata me ajja vāsijaṭassa khīñām, ettakam hiyyo, ettakam pare’ti. Atha khvassa khīñē khīñantveva nīñānam hoti. Evameva kho, bhikkhave, bhāvanānuyogam (S.22.101./III,155.) anuyuttassa bhikkhuno viharato kiñcāpi na evam nīñānam hoti--‘Ettakam vata me ajja āsavānam khīñām, ettakam hiyyo, ettakam pare’ti, atha khvassa khīñē khīñantveva nīñānam hoti. Seyyathāpi, bhikkhave, sāmuddikāya nāvāya vettabandhanabaddhāya vassamāsāni udake pariyādāya hemantikena thalam ukkhittāya vātātapapareṭāni vettabandhanāni. Tāni pāvusakena meghena abhippavuṭṭhāni appakasireneva paṭippassambhanti pūtikāni bhavanti; evameva kho, bhikkhave, bhāvanānuyogam anuyuttassa bhikkhuno viharato appakasireneva saṁyojanāni paṭippassambhanti pūtikāni bhavantī’ti. Navamam.

(S.22.102.) (10) Aniccasaññāsuttam 無常想

► 《雜阿含270經》

102. Sāvatthinidānam. “Aniccasaññā, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā sabbam kāmarāgam pariyādiyati, sabbam rūparāgam pariyādiyati, sabbam bhavarāgam pariyādiyati, sabbam avijjam pariyādiyati, sabbam asmimānam samūhanati”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, saradasamaye cassako mahānaṅgalena kasanto sabbāni mūlasantānakāni sampadālento kasati; evameva kho, bhikkhave, aniccasaññā bhāvitā bahulīkatā sabbam kāmarāgam pariyādiyati, sabbam rūparāgam pariyādiyati, sabbam bhavarāgam pariyādiyati, sabbam avijjam pariyādiyati, sabbam asmimānam samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, pabbajalāyako pabbajam lāyitvā agge gahetvā odhunāti niddhunāti nicchoṭeti; evameva kho, bhikkhave, aniccasaññā bhāvitā bahulīkatā sabbam

kāmarāgam pariyādiyati...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi bhikkhave, ambapiṇḍiyā vanṭacchinnāya (S.22.102./III,156.) yāni tattha ambāni vanṭapaṭibandhāni sabbāni tāni tadanvayāni bhavanti; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā bhāvitā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, Kūṭāgārassa yā kāci gopānasiyo sabbā tā kūṭaṅgamā kūṭaninnā kūṭasamosaraṇā, kūṭarāni tāsam̄ aggamakkhāyati evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā bhāvitā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci mūlagandhā kālānusārigandho tesam̄ aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci sāragandhā, lohitacandanam̄ tesam̄ aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci pupphagandhā, vassikam̄ tesam̄ aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci kuṭṭarājāno, sabbete rañño cakkavattissa anuyantā bhavanti, rājā tesam̄ cakkavatti aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yā kāci tārakarūpānam̄ pabhā, sabbā tā candimappabhāya kalam̄ nāgghanti soḷasim̄, candappabhā tāsam̄ aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve ādicco natam̄ abbhussakkamāno, sabbam̄ ākāsagataṁ tamagataṁ abhivihacca bhāsate ca tapate ca virocate ca; evameva kho, bhikkhave, aniccasāññā bhāvitā bahulīkatā sabbam̄ kāmarāgam pariyādiyati, sabbam̄ rūparāgam pariyādiyati, sabbam̄ bhavarāgam pariyādiyati, sabbam̄ avijjam̄ pariyādiyati, sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati.

“Katham̄ bhāvitā ca, bhikkhave, aniccasāññā katham̄ (S.22.102./III,157.) bahulīkatā sabbam̄ kāmarāgam pariyādiyati...pe... sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati? ‘Iti rūpam̄, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā... iti saññā... iti saṅkhārā... iti viññānaṁ, iti viññānassa samudayo, iti viññānassa atthaṅgamo’ti--Evam̄ bhāvitā kho, bhikkhave, aniccasāññā evam̄ bahulīkatā sabbam̄ kāmarāgam pariyādiyati, sabbam̄ rūparāgam pariyādiyati, sabbam̄ bhavarāgam pariyādiyati, sabbam̄ avijjam̄ pariyādiyati, sabbam̄ asmimānam̄ samūhanati’ti. Dasamam̄.

Pupphavaggo dasamo.

Tassuddānam--

Nadī Pupphañca Phēṇañca, Gomayañca Nakhāsikham̄;
Suddhikam̄ dve ca gaddulā, Vāsījaṭam̄ Aniccatāti.

Majjhimapaññāsako samatto.

Tassa majjhimapaññāsakassa vagguddānaṁ--

Upayo Arahanto ca, Khajjanī Therasavhayaram;
Pupphavaggena paññāsa(PTS: paññāsa), dutiyo tena vuccatīti.

11. Antavaggo 邊品

(S.22.103.) (1) Antasuttam 邊

► 《雜阿含70經》

103. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, antā. Katame cattāro? (S.22.103./III,158.) Sakkāyanto sakkāyasamudayanto, sakkāyanirodhanto, sakkāyanirodhagāmini-paṭipadanto. Katamo ca, bhikkhave, sakkāyanto? Pañcupādānakkhandhātissa vacanīyam. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, sañkhārupādānakkhandho, viññānupādānakkhandho--ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyanto”.

“Katamo ca, bhikkhave, sakkāyasamudayanto? Yāyam taṇhā ponobhavikā nandirāgasahagatā tatrataṭabhinandinī, seyyathidam--kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā. Ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyasamudayanto.

“Katamo ca, bhikkhave, sakkāyanirodhanto? Yo tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo--ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyanirodhanto.

“Katamo ca, bhikkhave, sakkāyanirodhagāminippaṭipadanto? Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo. Seyyathidam--sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammā-ājīvo, sammāvāyāmo, sammāsatī, sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyanirodhagāminippaṭipadanto Ime kho, bhikkhave, cattāro anta”ti. Paṭhamam.

(S.22.104.) (2) Dukkhasuttam 苦

104. Sāvatthinidānam. “Dukkhañca vo, bhikkhave, desessāmi dukkhasamudayañca dukkhanirodhañca dukkhanirodhagāminiñca paṭipadām. Tam suñātha. Katamañca, bhikkhave, dukkham? Pañcupādānakkhandhātissa vacanīyam. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññānupādānakkhandho. Idam vuccati, bhikkhave, dukkham. Katamo ca, bhikkhave, dukkhasamudayo? Yāyam taṇhā ponobhavikā...pe... kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā--ayam vuccati, bhikkhave, dukkhasamudayo. Katamo ca, bhikkhave, dukkhanirodho? Yo tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo--ayam vuccati, bhikkhave, dukkhanirodho. (S.22.104./III,159.) Katamā ca, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo. Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā”ti. Dutiyam.

(S.22.105.) (3) Sakkāyasuttam 有身

► 《雜阿含71經》

105. Sāvatthinidānam. “Sakkāyañca vo, bhikkhave, desessāmi sakkāyasamudayañca sakkāyanirodhañca sakkāyanirodhagāminiñca paṭipadām. Tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, sakkāyo? Pañcupādānakkhandhātissa vacanīyam Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, sañkhārupādānakkhandho, viññānupādānakkhandho. Ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyo. Katamo ca, bhikkhave, sakkāyasamudayo? Yāyam taṇhā

ponobhavikā...pe... kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā--ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyasamudayo. Katamo ca, bhikkhave, sakkāyanirodho? Yo tassāyeva taṇhāya...pe... ayam vuccati bhikkhave, sakkāyanirodho. Katamā ca, bhikkhave, sakkāyanirodhagāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo. Seyyathidam--sammāditthi...pe... sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, sakkāyanirodhagāminī paṭipadā”ti. Tatiyam.

(S.22.106.) (4) Pariññeyyasuttam 所偏知

► 《雜阿含72經》, S.22.23

106. Sāvatthinidānam. “Pariññeyye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi pariññāñca pariññatāviñca puggalam. Tam suṇātha. Katame ca, bhikkhave, pariññeyyā dhammā? Rūparūpa, bhikkhave, pariññeyyo dhammo. Vedanā...pe... saññā... sañkhārā... viññāṇam pariññeyyo dhammo. Ime vuccanti, bhikkhave, pariññeyyā dhammā. (S.22.106./III,160.) Katamā ca, bhikkhave, pariññā? Rāgakkhayo, dosakkhayo, mohakkhayo--ayam vuccati, bhikkhave, pariññā. Katamo ca, bhikkhave, pariññatāvī puggalo? Arahātissa vacanīyam. Yvāyam āyasmā evamnāmo evamgutto--ayam vuccati, bhikkhave, pariññatāvī puggalo”ti. Catuttham.

(S.22.107.) (5) Samanāsuttam 沙門(1)

107. Sāvatthinidānam. “Pañcime, bhikkhave, upādānakkhandhā. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam upādānakkhandhānam assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti...pe... pajānanti, sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Pañcamam.

(S.22.108.) (6) Dutiyasamanāsuttam 沙門(2)

► 《雜阿含經》149-151經

108. Sāvatthinidānam. “Pañcime, bhikkhave, upādānakkhandhā. Katame pañca? Seyyathidam rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, sañkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho. Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti...pe... pajānanti, sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Chattham.

(S.22.109.) (7) Sotāpannasuttam 預流

109. Sāvatthinidānam. “Pañcime, bhikkhave, upādānakkhandhā. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako imesam pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthaṅgamañca (S.22.109./III,161.) assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam pajānati. Ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Sattamam.

(S.22.110.) (8) Arahantasuttam 阿羅漢

110. Sāvatthinidānam. “Pañcime, bhikkhave, upādānakkhandhā. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññānupādānakkhandho. Yato kho, bhikkhave, bhikkhu imesam pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvimutto hoti. Ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu araham khīṇasavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhadavasaṁyojano sammadaññāvimutto”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.111.) (9) Chandappahānasuttam 欲貪(1)

111. Sāvatthinidānam. “Rūpe, bhikkhave, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tam pajahatha. Evaṁ tam rūpaṁ pahīnam bhavissati ucchinnamūlam tālāvatthukataṁ anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhammam. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhāresu... viññāne yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tam pajahatha. Evaṁ tam viññānam pahīnam bhavissati ucchinnamūlam tālāvatthukataṁ anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhamman”ti. Navamam.

(S.22.112.) (10) Dutiyachandappahānasuttam 欲貪(2)

112. Sāvatthinidānam. “Rūpe, bhikkhave, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhitthānābhinivesānusayā, te (S.22.112./III,162.) pajahatha. Evaṁ tam rūpaṁ pahīnam bhavissati ucchinnamūlam...pe... vedanāya... saññāya... saṅkhāresu yo chando...pe... evam te saṅkhārā pahīnā bhavissanti ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvarīkatā āyatim anuppādadhammā. Viññāne yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhitthānābhinivesānusayā, te pajahatha. Evaṁ tam viññānam pahīnam bhavissati ucchinnamūlam tālāvatthukataṁ anabhāvamkataṁ āyatim anuppādadhamman”ti. Dasamam.

Antavaggo ekādasamo.

Tassuddānam--

Anto Dukkhañca sakkāyo, Pariññeyyā Samanā duve;
Sotāpanno Araha ca, Duve ca Chandappahānāti.

12. Dhammadhikavaggo 說法品

(S.22.113.) (1) Avijjāsuttam 無明

113. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Avijjā avijjā”ti, bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hoti”ti? “Idha, bhikkhu, assutavā puthujjano rūpaṁ nappajānāti, rūpasamudayaṁ nappajānāti, rūpanirodhāṁ nappajānāti, rūpanirodhagāminim paṭipadām nappajānāti; vedanām nappajānāti... saññām... saṅkhāre nappajānāti...pe... viññānānirodhagāminim paṭipadām nappajānāti. (S.22.113./III,163.) Ayam vuccati,

bhikkhu, avijjā. Ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti. Paṭhamam.

(S.22.114.) (2) Vijjāsuttam 明

114. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“vijjā vijjā’ti, bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti? “Idha, bhikkhu, sutavā ariyasāvako rūpaṁ pajānāti, rūpasamudayam pajānāti, rūpanirodham pajānāti, rūpanirodhagāminim paṭipadam pajānāti. Vedanam... saññam... sañkhāre pajānāti...pe... viññāṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti. Ayam vuccati, bhikkhu, vijjā. Ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti. Dutiyam.

(S.22.115.) (3) Dhammadhikasuttam 說法者(1)

► 《雜阿含經》26、28-29、288、363經

115. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Dhammadhikiko dhammadhikiko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhammadhikiko hotī”ti “Rūpassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammam deseti ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alam vacanāya. Rūpassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammadhikānudhammadappaṭipanno bhikkhū’ti alam vacanāya. Rūpassa ce, bhikkhu, nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alam vacanāya. Vedanāya ce, bhikkhu...pe... saññāya ce, bhikkhu... sañkhārānam ce, bhikkhu... viññāṇassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammam deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alam vacanāya. Viññāṇassa ce, bhikkhu, nibbidā (S.22.115./III,164.) virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alam vacanāyā”ti. Tatiyam.

(S.22.116.) (4) Dutiyadhammadhikasuttam 說法者(2)

► 《雜阿含經》26、28-29、288、363經

116. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Dhammadhikiko dhammadhikiko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhammadhikiko hoti, kittāvatā dhammadhikānudhammadappaṭipanno hoti, kittāvatā diṭṭhadhammanibbānappatto hotī”ti? “Rūpassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammam deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alam vacanāya. Rūpassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammadhikānudhammadappaṭipanno bhikkhū’ti alam vacanāya. Rūpassa ce, bhikkhu, nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alam vacanāya. Vedanāya ce, bhikkhu...pe... saññāya ce, bhikkhu... sañkhārānam ce, bhikkhu... viññāṇassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammam deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alam vacanāya. Viññāṇassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammadhikānudhammadappaṭipanno bhikkhū’ti alam vacanāya. Viññāṇassa ce, bhikkhu, nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alam vacanāyā”ti. Catuttham.

(S.22.117.) (5) Bandhanasuttam 縛

► 《雜阿含74經》

117. Sāvatthinidānam. “Idha bhikkhave assutavā puthujjano ariyānam adassāvī...pe... sappurisadhamme avinīto rūparām attato samanupassati, rūpavantam vā attānam; attani vā rūparām, rūpasmiṁ vā attānam. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, assutavā puthujjano rūpabandhanabaddho santarabāhirabandhanabaddho atīradassī apāradassī, baddho jīyati baddho mīyati baddho asmā lokā paraṁ lokam gacchati. (S.22.117./III,165.) Vedanām attato samanupassati...pe... vedanāya vā attānam. Ayam vuccati, bhikkhave, assutavā puthujjano vedanābandhanabaddho santarabāhirabandhanabaddho atīradassī apāradassī, baddho jīyati baddho mīyati baddho asmā lokā paraṁ lokam gacchati. Saññām... sañkhāre... viññānam attato samanupassati...pe... ayam vuccati, bhikkhave, assutavā puthujjano viññānabandhanabaddho santarabāhirabandhanabaddho atīradassī apāradassī, baddho jīyati baddho mīyati baddho asmā lokā param lokam gacchati”.

“Sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako ariyānam dassāvī...pe... sappurisadhamme suvinīto na rūparām attato samanupassati, na rūpavantam vā attānam; na attani vā rūparām, na rūpasmiṁ vā attānam. Ayam vuccati, bhikkhave, sutavā ariyasāvako na rūpabandhanabaddho, na santarabāhirabandhanabaddho, tīradassī, pāradassī; ‘Parimutto so dukkhasmā’ti vadāmi. Na vedanām attato...pe... na saññām attato...pe... na sañkhāre attato...pe... na viññānam attato samanupassati...pe... ayam vuccati, bhikkhave, sutavā ariyasāvako na viññānabandhanabaddho, na santarabāhirabandhanabaddho, tīradassī, pāradassī, ‘Parimutto so dukkhasmā’ti vadāmī’ti. Pañcamam.

(S.22.118.) (6) Paripucchitasuttam 解脫(1)

►cf. 《雜阿含76經》

118. Sāvatthinidānam. “Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparām ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassathā’ti? “No hetam, bhante”. “Sādhu, bhikkhave! Rūparām, bhikkhave, ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. “Vedanām... saññām... sañkhāre... (S.22.118./III,166.) viññānam ‘etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassathā’ti? “No hetam, bhante”. “Sādhu, bhikkhave! Viññānam, bhikkhave, ‘Netam mama, nesohamasmi na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam...pe... evam passam...pe... karam karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānātīti. Chatṭham.

(S.22.119.) (7) Dutiyaparipucchitasuttam 解脫(2)

►cf. 《雜阿含76經》

119. Sāvatthinidānam. “Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparām ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassathā’ti? “Evaṁ, bhante”. “Sādhu bhikkhave! Rūparām, bhikkhave, ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Vedanām... saññām... sañkhāre... viññānam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassathā’ti? “Evaṁ, bhante”. “Sādhu bhikkhave! Viññānam, bhikkhave, ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam...pe... evam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti. Sattamam.

(S.22.120.) (8) Samyojaniyasuttam 結

120. Sāvatthinidānam. “Samyojaniye ca, bhikkhave, dhamme desessāmī saṃyojanañca. Tam suṇātha. Katame ca, bhikkhave, saṃyojaniyā dhammā, katamañ samyojanam? Rūpam, bhikkhave, saṃyojaniyo dhammo; yo tattha chandarāgo, tam tattha saṃyojanam. Vedanā...pe... saññā... saṅkhārā...[\(S.22.120./III,167.\)](#) viññāṇam saṃyojaniyo dhammo; yo tattha chandarāgo, tam tattha saṃyojanam. Ime vuccanti, bhikkhave, saṃyojaniyā dhammā, idam saṃyojanan”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.121.) (9) Upādāniyasuttam 取

121. Sāvatthinidānam. “Upādāniye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi upādānañca Tam suṇātha. Katame ca, bhikkhave, upādāniyā dhammā, katamañ upādānam? Rūpam, bhikkhave, upādāniyo dhammo, yo tattha chandarāgo, tam tattha upādānam. Vedanā...pe... saññā... saṅkhārā... viññāṇam upādāniyo dhammo; yo tattha chandarāgo, tam tattha upādānam. Ime vuccanti, bhikkhave, upādāniyā dhammā, idam upādānan”ti. Navamarā.

(S.22.122.) (10) Sīlavantasuttam 戒

► 《雜阿含259經》，《增壹阿含34.1經》，S.22.123.

122. Ekañ samayañ āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyām viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko sāyanhasamayañ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Sāriputto tenupasañkami...pe... etadavoca--“Sīlavatāvuso, Sāriputta, bhikkhunā katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? “Sīlavatāvuso, Koṭṭhika, bhikkhunā pañcupādānakkhandhā aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato yoniso manasi kātabbā. Katame pañca? Seyyathidañ--rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, saṅkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho. Sīlavatāvuso, Koṭṭhika, bhikkhunā ime pañcupādānakkhandhā aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato yoniso manasi kātabbā. Thānam kho panetam, āvuso, vijjati yam sīlavā [\(S.22.122./III,168.\)](#) bhikkhu ime pañcupādānakkhandhe aniccato...pe... anattato yoniso manasi karonto sotāpattiphalam sacchikareyyā”ti.

“Sotāpannena panāvuso Sāriputta, bhikkhunā katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? Sotāpannenapi kho, āvuso Koṭṭhika, bhikkhunā ime pañcupādānakkhandhā aniccato...pe... anattato yoniso manasi kātabbā. Thānam kho panetam, āvuso, vijjati yam sotāpanno bhikkhu ime pañcupādānakkhandhe aniccato...pe... anattato yoniso manasi karonto sakadāgāmiphalam sacchikareyyā”ti.

“Sakadāgāminā panāvuso Sāriputta, bhikkhunā katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? “Sakadāgāmināpi kho, āvuso Kotṭhika, bhikkhunā ime pañcupādānakkhandhā aniccato...pe... anattato yoniso manasi kātabbā. Thānam kho panetam, āvuso, vijjati yam sakadāgāmī bhikkhu ime pañcupādānakkhandhe aniccato...pe... anattato yoniso manasi karonto anāgāmiphalam sacchikareyyā”ti.

“Anāgāminā panāvuso Sāriputta, bhikkhunā katame dhammā yoniso manasi

kātabbā”ti? “Anāgāmināpi kho, āvuso Koṭṭhika, bhikkhunā ime pañcupādānakkhandhā aniccato...pe... anattato yoniso manasi kātabbā. Thānam̄ kho panetam̄, āvuso, vijjati yaṁ anāgāmī bhikkhu ime pañcupādānakkhandhe aniccato...pe... anattato yoniso manasi karonto arahattam̄ sacchikareyyā”ti.

“Arahatā panāvuso Sāriputta, katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? “Arahatāpi kho, āvuso Koṭṭhika, ime pañcupādānakkhandhe aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato yoniso manasi kātabbā. Natthi, khvāvuso, arahato uttari karaṇīyaṁ katassa vā (S.22.122./III,169.) paticayo api ca ime dhammā bhāvitā bahulīkatā diṭṭhadhammasukhavihārā ceva samvattanti satisampajaññā cā”ti. Dasamam̄.

(S.22.123.) (11) Sutavantasuttam 有聞

123. Ekaṁ samayaṁ āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... etadavoca--

“Sutavatāvuso Sāriputta, bhikkhunā katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? “Sutavatāvuso Koṭṭhika, bhikkhunā pañcupādānakkhandhā aniccato...pe... anattato yoniso manasi kātabbā. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Sutavatāvuso Koṭṭhika, bhikkhunā ime pañcupādānakkhandhā aniccato...pe... anattato yoniso manasi kātabbā. Thānam̄ kho panetam̄, āvuso, vijjati--yaṁ sutavā bhikkhu ime pañcupādānakkhandhe aniccato...pe... anattato yoniso manasi karonto sotāpattiphalam̄ sacchikareyyā”ti.

“Sotāpannena panāvuso Sāriputta, bhikkhunā katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? “Sotāpannenapi kho āvuso Koṭṭhika bhikkhunā ime pañcupādānakkhandhā aniccato...pe... anattato yoniso manasi kātabbā. Thānam̄ kho panetam̄, āvuso, vijjati--yaṁ sotāpanno bhikkhu ime pañcupādānakkhandhe aniccato...pe... anattato yoniso manasi karonto sakadāgāmiphalam...pe... anāgāmiphalam...pe... arahattaphalam̄ sacchikareyyā”ti.

“Arahatā panāvuso Sāriputta, katame dhammā yoniso manasi kātabbā”ti? “Arahatāpi khvāvuso, Koṭṭhika, ime pañcupādānakkhandhā aniccato dukkhato rogato gaṇḍato sallato aghato ābādhato parato palokato suññato anattato yoniso manasi kātabbā. Natthi, khvāvuso, arahato uttari karaṇīyaṁ, katassa vā paticayo; api ca kho ime dhammā bhāvitā bahulīkatā diṭṭhadhammasukhavihārāya ceva samvattanti satisampajaññā cā”ti. Ekādasamam̄.

(S.22.124.) (12) Kappasuttam 劫波(1)

► 《雜阿含22經》

124. Sāvatthinidānam̄. Atha kho āyasmā Kappo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam̄ nisinno kho āyasmā Kappo Bhagavantam̄ etadavoca--“Katham̄ nu kho, bhante, jānatō katham̄ passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī”ti?

“Yam kiñci, kappa, rūpam̄ atītānāgatapaccuppannam̄ ajjhattam̄ vā bahiddhā vā olārikam̄ vā sukhumam̄ vā hīnam̄ vā pañītam̄ vā yaṁ dūre santike vā, sabbam̄ rūpam̄ ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam̄ yathābhūtam̄ sammappaññāya

passati. Yā kāci vedanā...pe... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā paññitam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya passati. Evaṁ kho, kappa, jānato evam passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā na hontī’ti. Dvādasamam.

(S.22.125./III,170.)

(S.22.125.) (13) Dutiyakappasuttam 劫波(2)

► 《雜阿含22經》

125. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Kappo Bhagavantam etadavoca--“Katharā nu kho, bhante, jānato katharā passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagaraṁ mānasam hoti vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti?

“Yam kiñci, kappa, rūpaṁ atītānāgatapaccuppannam...pe... sabbam rūpaṁ ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādāvimutto hoti. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā paññitam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya disvā anupādāvimutto hoti. Evaṁ kho, kappa, jānato evam passato imasmiñca saviññāṇake kāye bahiddhā ca sabbanimittesu ahaṅkāramamaṅkāramānāpagaraṁ mānasam hoti vidhā samatikkantam santam suvimuttan”ti. Terasamam.

Dhammadhikavaggo dvādasamo.

Tassuddānam--

Avijjā Vijjā dve Kathikā, Bandhanā Paripucchitā duve;
Saṁyojanam Upādānam, Sīlam Sutavā dve ca Kappenāti.

13. Avijjāvaggo 無明品

(S.22.126.) (1) Samudayadhammasuttam 集法(1)

► 《雜阿含256經》

126. Sāvatthinidānam. (S.22.126./III,171.) Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Avijjā avijjā’ti, bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, avijjā, kittavatā ca avijjāgato hotī”ti?

“Idha bhikkhu, assutavā puthujjano samudayadhammaṁ rūpaṁ ‘samudayadhammaṁ rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti vayadhammaṁ rūpaṁ ‘vayadhammaṁ rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti; samudayavayadhammaṁ rūpaṁ ‘samudayavayadhammaṁ rūpan’ti yathābhūtam nappajānāti. Samudayadhammaṁ vedanam ‘samudayadhammā vedanā’ti yathābhūtam nappajānāti; vayadhammaṁ vedanam ‘vayadhammā vedanā’ti yathābhūtam nappajānāti; samudayavayadhammaṁ vedanam ‘samudayavayadhammā vedanā’ti yathābhūtam nappajānāti. Samudayadhammaṁ saññam...pe... samudayadhamme saṅkhāre ‘samudayadhammā

saṅkhārā'ti yathābhūtam nappajānāti; vayadhamme saṅkhāre 'vayadhammā saṅkhārā'ti yathābhūtam nappajānāti; samudayavayadhamme saṅkhāre 'samudayavayadhammā saṅkhārā'ti yathābhūtam nappajānāti. Samudayadhammam viññāṇam 'samudayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam nappajānāti; vayadhammam viññāṇam 'vayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam nappajānāti; samudayavayadhammam viññāṇam 'samudayavayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam nappajānāti. Ayam vuccati, bhikkhu, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī"ti.

Evam vutte, so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“vijjā vijjā'ti, bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī"ti?

“Idha, bhikkhu, sutavā ariyasāvako samudayadhammam rūpam ‘samudayadhammam rūpan'ti yathābhūtam pajānāti; vayadhammam rūpam ‘vayadhammam rūpan'ti yathābhūtam (S.22.126./III,172.) pajānāti samudayavayadhammam rūpam ‘samudayavayadhammam rūpan'ti yathābhūtam pajānāti. Samudayadhammam vedanam ‘samudayadhammā vedanā'ti yathābhūtam pajānāti; vayadhammam vedanam ‘vayadhammā vedanā'ti yathābhūtam pajānāti; samudayavayadhammam vedanam ‘samudayavayadhammā vedanā'ti yathābhūtam pajānāti. Samudayadhammam saññam... samudayadhamme saṅkhāre 'samudayadhammā saṅkhārā'ti yathābhūtam pajānāti; vayadhamme saṅkhāre 'vayadhammā saṅkhārā'ti yathābhūtam pajānāti; samudayavayadhamme saṅkhāre 'samudayavayadhammā saṅkhārā'ti yathābhūtam pajānāti. Samudayadhammam viññāṇam 'samudayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam pajānāti; vayadhammam viññāṇam 'vayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam pajānāti; samudayavayadhammam viññāṇam 'samudayavayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam pajānāti. Ayam vuccati, bhikkhu, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī"ti. Paṭhamam.

(S.22.127.) (2) Dutiyasamudayadhammasuttam 集法(2)

► 《雜阿含256經》

127. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Avijjā, avijjā'ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hotī"ti?

“Idhāvuso assutavā puthujjano samudayadhammam rūpam ‘samudayadhammam rūpan'ti yathābhūtam nappajānāti; vayadhammam rūpam...pe... ‘samudayavayadhammam rūpan'ti yathābhūtam nappajānāti. Samudayadhammam vedanam...pe... vayadhammam vedanam...pe... ‘samudayavayadhammā vedanā'ti yathābhūtam nappajānāti. Samudayadhammam saññam...pe... samudayadhamme saṅkhāre...pe... vayadhamme saṅkhāre...pe... samudayavayadhamme saṅkhāre ‘samudayavayadhammā saṅkhārā'ti yathābhūtam nappajānāti. Samudayadhammam viññāṇam...pe... samudayavayadhammam viññāṇam ‘samudayavayadhammam viññāṇan'ti yathābhūtam nappajānāti. Ayam vuccati, āvuso, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī"ti. Dutiyam.

(S.22.128./III,173.)

(S.22.128.) (3) Tatiyasamudayadhammasuttam 集法(3)

► 《雜阿含256經》

128. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam

viharanti Isipatane Migadāye...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Vijjā, vijjā’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, sutavā ariyasāvako samudayadhammarūpaṁ ‘samudayadhammarūpaṁ rūpan’ti yathābhūtam pajānāti; vayadhammarūpaṁ rūpaṁ...pe... samudayavayadhammarūpaṁ ‘samudayavayadhammarūpaṁ rūpan’ti yathābhūtam pajānāti; samudayadhammarūpaṁ vedanaṁ...pe... samudayavayadhammarūpaṁ vedanā samudayadhammarūpaṁ saññāṁ...pe... samudayadhamme sañkhāre... vayadhamme sañkhāre... samudayavayadhamme sañkhāre ‘samudayavayadhammarūpaṁ sañkhārā’ti yathābhūtam pajānāti. Samudayadhammarūpaṁ viññāṇam... vayadhammarūpaṁ viññāṇam... samudayavayadhammarūpaṁ viññāṇam ‘samudayavayadhammarūpaṁ viññāṇan’ti yathābhūtam pajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti. Tatiyam.

(S.22.129.) (4) Assādasuttam 味(1)

►《雜阿含256經》

129. Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Avijjā, avijjā’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso assutavā puthujjano rūpassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... sañkhārānam... viññāṇassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti. Catutham.

(S.22.130.) (5) Dutiya-assādasuttam 味(2)

►《雜阿含256經》

130. Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye...pe... (S.22.13./III,174.) “vijjā, vijjā’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, sutavā ariyasāvako rūpassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... sañkhārānam... viññāṇassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti. Pañcamam.

(S.22.131.) (6) Samudayasuttam 集(1)

►《雜阿含258經》

131. Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye...pe... “Avijjā, avijjā’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, assutavā puthujjano rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... sañkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti. Chaṭṭham.

(S.22.132.) (7) Dutiyasamudayasuttam 集(2)

► 《雜阿含258經》

132. Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“vijjā, vijjā’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, sutavā ariyasāvako rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī pajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī pajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti. Sattamam.

(S.22.133./III,175.)

(S.22.133.) (8) Koṭṭhikasuttam 拘繩羅(1)

► 《雜阿含258經》

133. Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayam...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākoṭṭhikam etadavoca “Avijjā, avijjā’ti, āvuso Koṭṭhika, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, assutavā puthujjano rūpassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī nappajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī nappajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti.

Evaṁ vutte, āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākoṭṭhikam etadavoca--“vijjā, vijjā’ti, āvuso Koṭṭhika, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso sutavā ariyasāvako rūpassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī pajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī pajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.134.) (9) Dutiyakoṭṭhikasuttam拘繩羅(2)

► 《雜阿含258經》

134. Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye...pe... “Avijjā, avijjā’ti, āvuso Koṭṭhika, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, assutavā puthujjano rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī nappajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī nappajānāti. (S.22.134./III,176.) Ayaṁ vuccatāvuso, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti.

Evaṁ vutte, āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākoṭṭhikam etadavoca--“Vijjā, vijjā’ti, āvuso Koṭṭhika, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, sutavā ariyasāvako rūpassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī pajānāti. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhārānam... viññāṇassa samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtarī pajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti.

Navamam.

(S.22.135.) (10) Tatiyakoṭṭhikasuttam拘絺羅(3)

► 《雜阿含257經》

135. Taññeva nidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākoṭṭhikam etadavoca--“Avijjā, avijjā’ti, āvuso Koṭṭhika, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā, kittāvatā ca avijjāgato hotī”ti?

“Idhāvuso, assutavā puthujjano rūpam nappajānāti, rūpasamudayam nappajānāti, rūpanirodham nappajānāti, rūpanirodhagāminim paṭipadam nappajānāti. Vedanam nappajānāti...pe... saññam... saṅkhāre... viññāṇam nappajānāti, viññāṇasamudayam nappajānāti, viññāṇanirodham nappajānāti, viññāṇanirodhagāminim paṭipadam nappajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti.

Evaṁ vutte, āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākoṭṭhikam etadavoca--“vijjā, vijjā’ti, āvuso Koṭṭhika, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vijjā, kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti? “Idhāvuso, sutavā ariyasāvako rūpam pajānāti, (S.22.135./III,177) rūpasamudayam pajānāti, rūpanirodham pajānāti, rūpanirodhagāminim paṭipadam pajānāti. Vedanam... saññam... saṅkhāre... viññāṇam pajānāti, viññāṇasamudayam pajānāti, viññāṇanirodham pajānāti viññāṇanirodhagāminim paṭipadam pajānāti. Ayaṁ vuccatāvuso, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti. Dasamam.

Avijjāvaggo terasamo.

Tassuddānam--

Samudayadhamme tīṇi, Assādo apare duve;
Samudaye ca dve vuttā, Koṭṭhike apare tayoti.

14. Kukkuṭlavaggo 糖煨品

(S.22.136.) (1) Kukkuṭasuttam 糖煨

136. Sāvatthinidānam. “Rūpam, bhikkhave, kukkuṭam, vedanā kukkuṭā, saññā kukkuṭā, saṅkhārā kukkuṭā, viññāṇam kukkuṭam. Evaṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katarā karaṇyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Paṭhamam.

(S.22.137.) (2) Aniccasuttam 無常(1)

137. Sāvatthinidānam. “Yam, bhikkhave, aniccam; tatra vo chando pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, aniccam? (S.22.137./III,178) Rūpam bhikkhave, aniccam; tatra vo chando pahātabbo. Vedanā anicca...pe... saññā... saṅkhārā... viññāṇam aniccam; tatra vo chando pahātabbo. Yam, bhikkhave, aniccam; tatra vo chando pahātabbo”ti. Dutiyam.

(S.22.138.) (3) Dutiya-aniccasuttam 無常(2)

138. Sāvatthinidānam. “Yam, bhikkhave, aniccam; tatra vo rāgo pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, aniccam? Rūpam, bhikkhave, aniccam; tatra vo rāgo pahātabbo. Vedanā aniccā... saññā... sañkhārā... viññānam aniccam; tatra vo rāgo pahātabbo. Yam, bhikkhave, aniccam; tatra vo rāgo pahātabbo”ti. Tatiyam.

(S.22.139.) (4) Tatiya-aniccasuttam 無常(3)

139. Sāvatthinidānam. “Yam, bhikkhave, aniccam; tatra vo chandarāgo pahātabbo Kiñca, bhikkhave, aniccam? Rūpam, bhikkhave, aniccam, tatra vo chandarāgo pahātabbo. Vedanā aniccā... saññā... sañkhārā... viññānam aniccam; tatra vo chandarāgo pahātabbo. Yam, bhikkhave, aniccam; tatra vo chandarāgo pahātabbo”ti. Catuttham.

(S.22.140.) (5) Dukkhasuttam 苦(1)

140. Sāvatthinidānam. “Yam, bhikkhave, dukkham; tatra vo chando pahātabbo...pe... yam, bhikkhave, dukkham; tatra vo chando pahātabbo”ti. Pañcamam.

(S.22.141.) (6) Dutiyadukkhasuttam 苦(2)

141. Sāvatthinidānam. “Yam, bhikkhave, dukkham; tatra vo rāgo pahātabbo...pe... yam, bhikkhave, dukkham; tatra vo rāgo pahātabbo”ti. Chaṭṭham.

(S.22.142.) (7) Tatiyadukkhasuttam 苦(3)

142. Sāvatthinidānam. “Yam, bhikkhave, dukkham; tatra vo chandarāgo pahātabbo...pe... yam, bhikkhave, dukkham; tatra vo chandarāgo pahātabbo”ti. Sattamam.

(S.22.143.) (8) Anattasuttam 無我(1)

143. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, anattā; tatra vo chando pahātabbo. Ko ca, bhikkhave, anattā? Rūpam, bhikkhave, anattā; tatra vo chando pahātabbo. Vedanā anattā... saññā... sañkhārā... viññānam anattā; tatra vo chando pahātabbo. Yo, bhikkhave, anattā; tatra vo chando pahātabbo”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.144.) (9) Dutiya-anattasuttam 無我(2)

144. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, anattā; tatra vo rāgo pahātabbo Ko ca, bhikkhave, anattā? Rūpam, bhikkhave, anattā; tatra vo rāgo pahātabbo. Vedanā anattā... saññā... sañkhārā... viññānam anattā; tatra vo rāgo pahātabbo. Yo, bhikkhave, anattā; tatra vo rāgo pahātabbo”ti. Navamam.

(S.22.145.)(10) Tatiya-anattasuttaṁ 無我(3)

145. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, anattā; tatra vo chandarāgo pahātabbo. (S.22.145./III,179.) Ko ca, bhikkhave, anattā? Rūparām, bhikkhave, anattā; tatra vo chandarāgo pahātabbo. Vedanā anattā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam anattā; tatra vo chandarāgo pahātabbo. Yo bhikkhave, anattā; tatra vo chandarāgo pahātabbo”ti. Dasamam.

(PTS.S.22.146.Kulaputtena dukkhā (1)) (11) Nibbidābahulasuttaṁ 多作厭離 ►《雜阿含47經》

146. Sāvatthinidānam. “Saddhāpabbajitassa, bhikkhave, kulaputtassa ayamanudhammo hoti--yam rūpe nibbidābahulo vihareyya. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhāresu... viññāne nibbidābahulo vihareyya. Yo rūpe nibbidābahulo viharanto, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne nibbidābahulo viharanto rūparām parijsānāti, vedanām... saññām... saṅkhāre... viññāṇam parijsānāti; so rūparām parijsānām vedanām parijsānām saññām parijsānām saṅkhāre parijsānām viññāṇam parijsānām parimuccati rūpamhā, parimuccati vedanāya, parimuccati saññāya, parimuccati saṅkhārehi, parimuccati viññāṇamhā, parimuccati jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi; ‘Parimuccati dukkhasmā’ti vadāmī’ti. Ekādasamam.

(PTS.S.22.147.Kulaputtena dukkhā (2)) (12) Aniccānupassīsuttaṁ 無常隨觀 ►《雜阿含48經》

147. Sāvatthinidānam. “Saddhāpabbajitassa, bhikkhave, kulaputtassa ayamanudhammo hoti--yam rūpe aniccānupassī vihareyya. Vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne aniccānupassī vihareyya...pe... (S.22.147./III,180.) ‘Parimuccati dukkhasmā’ti vadāmī’ti. Dvādasamam.

(S.22.148.) (13) Dukkhānupassīsuttaṁ 苦隨觀

148. Sāvatthinidānam. “Saddhāpabbajitassa, bhikkhave, kulaputtassa ayamanudhammo hoti--yam rūpe dukkhānupassī vihareyya. Vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne dukkhānupassī vihareyya...pe... ‘Parimuccati dukkhasmā’ti vadāmī’ti. Terasamam.

(PTS.S.22.148.Kulaputtena dukkhā (3)) (14) Anattānupassīsuttaṁ 無我隨觀 ►《雜阿含146經》, S.35.105.

149. Sāvatthinidānam. “Saddhāpabbajitassa, bhikkhave, kulaputtassa ayamanudhammo hoti--yam rūpe anattānupassī vihareyya. Vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne anattānupassī vihareyya. (so rūpe) anattānupassī viharanto, vedanāya... saññāya... saṅkhāresu... viññāne anattānupassī viharanto rūparām parijsānāti, vedanām...pe... saññām... saṅkhāre... viññāṇam parijsānāti. So rūparām parijsānām vedanām parijsānām saññām parijsānām saṅkhāre parijsānām viññāṇam parijsānām parimuccati rūpamhā, parimuccati vedanāya, parimuccati saññāya, parimuccati saṅkhārehi, parimuccati viññāṇamhā parimuccati jātiyā jarāya marañena sokehi

paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi; ‘Parimuccati dukkhasmā’ti vadāmī’ti. Cuddasamar̄.

Kukkuṭavaggo cuddasamo.

Tassuddānam--

Kukkuṭā tayo Anicca, Dukkhena apare tayo;
Anattena tayo vuttā, Kulaputtena dve dukāti.

15. Diṭṭhivaggo 見品

(PTS:S.22.149.) (1) Ajjhattasuttam 内

《雜阿含142經》, S.24.2

150. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya uppajjati ajjhattam sukhadukkhan”ti? (S.22.149./III,181.) Bhagavam̄mūlakā no, bhante, dharmā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati rūpaṁ upādāya uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati viññāṇam upādāya uppajjati ajjhattam sukhadukkham. Taṁ kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammar̄, api nu tam anupādāya uppajjeyya ajjhattam sukhadukkhan”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā...pe... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammar̄, api nu tam anupādāya uppajjeyya ajjhattam sukhadukkhan”ti? “No hetam, bhante”. “Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Paṭhamam.

(S.22.150.) (2) Etāmmamasuttam 我所

《雜阿含152經》

151. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassatī”ti Bhagavam̄mūlakā no, bhante, dharmā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa (S.22.150./III,182.)...pe... viññāne sati, viññāṇam upādāya, viññāṇam abhinivissa--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassati. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammar̄, api nu tam anupādāya etām mama, esohamasmi, eso me attāti samanupasseyyāti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante ...”pe...vipariṇāmadhammar̄, api nu tam anupādāya etām mama, esohamasmi, eso me attāti samanupasseyyāti? “No hetam, bhante”. “Evaṁ passam. .pe...nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Dutiyam.

(S.22.151.) (3) So-attāsuttam 我

152. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo

sassato avipariñāmadhammo”ti? Bhagavam̄mūlakā no, bhante, dhammā...pe.... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo’ti. Vedanāya...pe... saññāya... saṅkhāresu...pe... viññāne sati, viññāṇam̄ upādāya, viññāṇam̄ abhinivissa evam̄ diṭṭhi (**S.22.151./III,183.**) uppajjati ‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo”ti.

“Tam̄ kim maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ, dukkhaṁ vā tam̄ sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ, api nu tam̄ anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo”ti? “No hetam̄, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam̄ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ dukkhaṁ vā tam̄ sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ, api nu tam̄ anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘so attā so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo”ti? “No hetam̄, bhante”. Evam̄ passaṁ...pe... nāparam itthattāyāti pajānātīti. Tatiyam̄.

(S.22.152.) (4) Nocamesiyāsuttam̄ 無我所

153. Sāvatthinidānam̄. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘No cassaṁ, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī”ti? Bhagavam̄mūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘No cassaṁ, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti. Vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... (**S.22.152./III,184.**) viññāne sati, viññāṇam̄ upādāya, viññāṇam̄ abhinivissa, evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘No cassaṁ, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti. Tam̄ kim maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ, dukkhaṁ vā tam̄ sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ, api nu tam̄ anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘No cassaṁ, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti? “No hetam̄, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam̄ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ, dukkhaṁ vā tam̄ sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ dukkhaṁ vipariñāmadhammaṁ, api nu tam̄ anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘No cassaṁ, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti? “No hetam̄, bhante”. “Evam̄ passaṁ...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Catuttham̄.

(S.22.153.) (5) Micchādiṭṭhisuttam̄ 邪見

154. Sāvatthinidānam̄. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa micchādiṭṭhi uppajjati”ti? Bhagavam̄mūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa micchādiṭṭhi uppajjati. Vedanāya sati... micchādiṭṭhi uppajjati. Saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññāṇam̄ upādāya, viññāṇam̄ abhinivissa micchādiṭṭhi uppajjati. Tam̄ kim maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ bhante”. “Yam̄ panāniccaṁ...pe... api nu tam̄ anupādāya micchādiṭṭhi uppajjeyā”ti? “No hetam̄,

bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. (S.22.153./III,185.) “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya micchādiṭṭhi uppajjeyyā”ti? “No hetam, bhante”. “Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. ‘Pañcamam.

(S.22.154.) (6) Sakkāyadīṭṭhisuttam 有身

155. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa sakkāyadīṭṭhi uppajjati”ti? Bhagavānmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparūpa upādāya, rūparūpa abhinivissa sakkāyadīṭṭhi uppajjati. Vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññāṇam upādāya, viññāṇam abhinivissa sakkāyadīṭṭhi uppajjati. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparūpa niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante” “Yam panāniccam...pe... api nu tam anupādāya sakkāyadīṭṭhi uppajjeyyā”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante”. “Yam panāniccam...pe... api nu tam anupādāya sakkāyadīṭṭhi uppajjeyyā”ti? “No hetam, bhante”. “Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Chatṭham.

(S.22.155.) (7) Attānudiṭṭhisuttam 我

156. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa attānudiṭṭhi uppajjati”ti? Bhagavānmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparūpa upādāya, rūparūpa abhinivissa attānudiṭṭhi uppajjati. (S.22.155./III,186.) vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññāṇam upādāya, viññāṇam abhinivissa attānudiṭṭhi uppajjati Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparūpa niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam...pe... api nu tam anupādāya attānudiṭṭhi uppajjeyyā”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam...pe... api nu tam anupādāya attānudiṭṭhi uppajjeyyā”ti? “No hetam, bhante”. “Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Sattamam.

(S.22.156.) (8) Abhinivesasuttam 現貪(1)

157. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa uppajjanti saṁyojanābhinivesavinibandhā”ti? Bhagavānmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparūpa upādāya, rūparūpa abhinivissa uppajjanti saṁyojanābhinivesavinibandhā. Vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññāṇam upādāya, viññāṇam abhinivissa uppajjanti saṁyojanābhinivesavinibandhā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparūpa niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam...pe... api nu tam anupādāya uppajjeyyam saṁyojanābhinivesavinibandhā”ti? “No hetam, bhante ...”pe...“Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Aṭṭhamam.

(S.22.157./III,187.)

(S.22.157.) (9) Dutiya-abhinivesasuttam 現貪(2)

158. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa uppajjanti saṁyojanābhinivesavinibandhājjhosānā”ti? Bhagavāmmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa uppajjanti saṁyojanābhinivesavinibandhājjhosānā. Vedanāya sati saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa uppajjanti saṁyojanābhinivesavinibandhājjhosānā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti “Aniccaṁ, bhante”. “Yam panāniccaṁ...pe... api nu tam anupādāya uppajjeyyam saṁyojanābhinivesavinibandhājjhosānā”ti? “No hetam, bhante ...”pe... “Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Navamam.

(S.22.158.) (10) Ānandasuttam 阿難

159. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā sañkhittena dhammarūpā desetu, yamahām Bhagavato dhammarūpā sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Tam kiṁ maññasi, Ānanda, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam panāniccaṁ, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccaṁ dukkham vipariṇāmadhammarūpā, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam panāniccaṁ, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccaṁ dukkham vipariṇāmadhammarūpā, kallam nu tam samanupassitum ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. (S.22.158./III,188.) “Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Dasamam.

Ditthivaggo pañcadasamo.

Tassuddānam--

Ajjhattikam Etarāmama, So-attā Nocamesiyā;
Micchāsakkāyattānu dve, Abhinivesā Ānandenāti.
(PTS:Ajjhattikam Etarām mama, Eso me attā No ca me siyā;
Micchāsakkāyattānu dve, Abhinivesā Ānandenāti.)

Uparipaññāsako samatto.

Tassa Uparipaññāsakassa vagguddānam--

Anto Dhammadhathikā Vija, Kukkuṭam Diṭṭhipañcamam;
Tatiyo paññāsako vutto, Nipātoti pavuccatīti.

~Khandhasamyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.23.)(2) Rādhasamyuttam 羅陀相應(46 suttas)

1. Paṭhamavaggo 初品

(S.23.1.)(1) Mārasuttam 魔

► 《雜阿含120經》

160. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Rādho yena Bhagavā (S.23.1./III,189.) tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--

“Māro, māro’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, māro”ti? “Rūpe kho, Rādha, sati māro vā assa māretā vā yo vā pana mīyati. Tasmātiha tvam, Rādha, rūpam māroti passa, māretāti passa, mīyatīti passa, rogoti passa, gaṇdoti passa, sallanti passa, aghanti passa, aghabhūtanti passa. Ye nam evam passanti te sammā passanti. Vedanāya sati... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati māro vā assa māretā vā yo vā pana mīyati. Tasmātiha tvam, Rādha, viññānam māroti passa, māretāti passa, mīyatīti passa, rogoti passa, gaṇdoti passa, sallanti passa, aghanti passa, aghabhūtanti passa. Ye nam evam passanti, te sammā passanti”ti.

“Sammādassanam pana, bhante, kimatthiyan”ti? “Sammādassanam kho, Rādha, nibbidattham”. “Nibbidā pana, bhante, kimatthiyā”ti? “Nibbidā kho, Rādha, virāgatthā”. “Virāgo pana, bhante kimatthiyo”ti? “Virāgo kho, Rādha, vimuttattho”. “Vimutti pana, bhante, kimatthiyā”ti? “Vimutti kho, Rādha, nibbānatthā”. “Nibbānam pana, bhante, kimatthiyan”ti? “Accayāsi, Rādha, pañham, nāsakkhi pañhassa pariyantarā gahetum. Nibbānogadhañhi, Rādha, brahmacariyam vussati, nibbānaparāyanam nibbānapariyosānan”ti. Paṭhamam.

(S.23.2.) (2) Sattasuttam 眾生

► 《雜阿含122經》

161. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam (S.23.2./III,190.) etadavoca--“satto, satto’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante sattoti vuccati”ti? “Rūpe kho, Rādha, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tatra satto, tatra visatto, tasmā sattoti vuccati. Vedanāya... saññāya... sañkhāresu... viññāne yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tatra satto, tatra visatto, tasmā sattoti vuccati”.

“Seyyathāpi, Rādha, kumārakā vā kumārikāyo vā pañsvāgārakehi kīlanti. Yāvakīvañca tesu pañsvāgārakesu avigatarāgā honti avigatacchandā avigatapemā avigatapipāsā avigatapariñjhā avigatatañjhā, tāva tāni pañsvāgārakāni allīyanti keļayanti dhanāyanti mamāyanti. Yato ca kho, Rādha, kumārakā vā kumārikāyo vā tesu pañsvāgārakesu vigatarāgā honti vigatacchandā vigatapemā vigatapipāsā vigatapariñjhā vigatatañjhā, Atha kho tāni pañsvāgārakāni hatthehi ca pādehi ca vikiranti vidhamanti viddhamsethi vikīlaniyam karonti. Evameva kho, Rādha, tumhepi rūpam vikiratha vidhamatha viddhamsetha vikīlaniyam karotha taṇhākkhayāya paṭipajjatha. Vedanam vikiratha vidhamatha viddhamsetha vikīlaniyam karotha taṇhākkhayāya paṭipajjatha. Saññam... sañkhāre vikiratha vidhamatha viddhamsetha vikīlaniyam karotha taṇhākkhayāya paṭipajjatha. Viññānam vikiratha vidhamatha viddhamsetha vikīlaniyam karotha taṇhākkhayāya paṭipajjatha. Taṇhākkhayo hi, Rādha, nibbānan”ti. Dutiyam.

(S.23.3.) (3) Bhavanettisuttam 有綱

► 《雜阿含111經》

162. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Bhavanettinirodho, bhavanettinirodho”ti, bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, bhavanetti, katamo bhavanettinirodho”ti? (S.23.3./III,191.) “Rūpe kho, Rādha, yo chando yo rāgo yā nandī yā tañhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā--ayam vuccati bhavanetti. Tesam nirodho bhavanettinirodho. Vedanāya... saññāya... saṅkhāresu viññāṇe yo chando...pe... adhiṭṭhānābhinivesānusayā ayam vuccati bhavanetti. Tesam nirodho bhavanettinirodho”ti. Tatiyam.

(S.23.4.) (4) Pariññeyyasuttam 所徧知

► 《雜阿含112經》

163. Sāvatthinidānam. Ayasmā Rādho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādhām Bhagavā etadavoca--

“Pariññeyye ca, Rādha, dhamme desessāmi pariññañca pariññatāvīm puggalañca. Tam suñāhi, sādhukam manasi karohi; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā Rādho Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca--“Katame ca, Rādha, pariññeyyā dhammā? Rūparūp kho, Rādha, pariññeyyo dhammo, vedanā pariññeyyo dhammo, saññā pariññeyyo dhammo, saṅkhārā pariññeyyo dhammo, viññāṇam pariññeyyo dhammo. Ime vuccanti, Rādha, pariññeyyā dhammā. Katamā ca, Rādha, pariññā? Yo kho, Rādha, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--ayam vuccati, Rādha, pariññā. Katamo ca, Rādha, pariññatāvī puggalo? ‘Arahā’tissa vacanīyam. Yvāyam āyasmā evamnāmo evaṅgotto--ayam vuccati, Rādha, pariññatāvī puggalo”ti. Catuttham.

(S.23.5.) (5) Samasuttam 沙門 (1)

164. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādhām Bhagavā etadavoca--“Pañcime, Rādha, upādānakkhandhā. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho saṅkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho. Ye hi keci, Rādha, samanā vā brāhmaṇā vā imesam (S.23.5./III,192.) pañcannam upādānakkhandhānam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti; na me te, Rādha, samanā vā brāhmaṇā vā samañesu vā samanassamatā brāhmañesu vā brāhmañasamatā, na ca pana te āyasmanto sāmaññattham vā brahmaññattham vā ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. Ye ca kho keci, Rādha, samanā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam upādānakkhandhānam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānanti; te kho me, Rādha, samanā vā brāhmaṇā vā samañesu ceva samanassamatā brāhmañesu ca brāhmañasamatā te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Pañcamam.

(S.23.6.) (6) Dutiyasamasuttam 沙門 (2)

165. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādham Bhagavā etadavoca--“Pañcime, Rādha, upādānakkhandhā. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Ye hi keci, Rādha, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti...pe... sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Chaṭṭham.

(S.23.7.) (7) Sotāpannasuttam 預流

166. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādham Bhagavā etadavoca--“Pañcime, Rādha, upādānakkhandhā. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. (S.23.7./III,193.) Yato kho, Rādha, ariyasāvako imesam pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti--ayam vuccati, Rādha, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Sattamam.

(S.23.8.) (8) Arahantasuttam 阿羅漢

167. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādham Bhagavā etadavoca--“Pañcime, Rādha, upādānakkhandhā. Katame pañca? Rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Yato kho, Rādha, bhikkhu imesam pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvimutto hoti--ayam vuccati, Rādha, arahañ khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhabhasarṇyojano sammadaññāvimutto”ti. Aṭṭhamam.

(S.23.9.) (9) Chandarāgasuttam 欲貪(1)

►《雜阿含123經》

168. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādham Bhagavā etadavoca--“Rūpe kho, Rādha, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tam pajahatha. Evam tam rūpam pahīnam bhavissati ucchinnaṁlām tālāvatthukataṁ anabhāvarīkataṁ āyatīm anuppādadhammam. Vedanāya yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tam pajahatha Evam sā vedanā pahīnā bhavissati ucchinnaṁlā tālāvatthukatā anabhāvarīkataā āyatīm anuppādadhammā. Saññāya... sañkhāresu yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tam pajahatha. Evam te sañkhārā pahīnā bhavissanti ucchinnaṁlā tālāvatthukatā anabhāvarīkataā āyatīm anuppādadhammā. (S.23.9./III,194.) Viññāṇe yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā, tam pajahatha. Evam tam viññāṇam pahīnam bhavissati...pe... anuppādadhamman”ti. Navamam.

(S.23.10.) (10) Dutiyachandarāgasuttam 欲貪(2)

►《雜阿含123經》

169. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Rādham Bhagavā etadavoca--“Rūpe kho, Rādha, yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhīnivesānusayā, te pajahatha. Evam tam rūpam pahīnam bhavissati ucchinnaṁlām tālāvatthukataṁ anabhāvarīkataṁ āyatīm anuppādadhammam. Vedanāya yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhīnivesānusayā,

te pajahatha. Evam sā vedanā pahīnā bhavissati ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvamkatā āyatim anuppādadhammā. Saññāya... sañkhāresu yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, te pajahatha. Evam te sañkhārā pahīnā bhavissanti ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvamkatā āyatim anuppādadhammā. Viññāne yo chando yo rāgo yā nandī yā taṇhā ye upayupādānā cetaso adhiṭṭhānābhinivesānusayā, te pajahatha. Evam tam viññānam pahīnam bhavissati ucchinnamūlam tālāvatthukataṁ anabhāvamkatam āyatim anuppādadhamman”ti. Dasamaṁ.

Rādhasarīyuttassa paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Māro Satto Bhavanetti, Pariññeyyā Samañā duve;
Sotāpanno Arahā ca, Chandarāgāpare duveti.

(S.23.11./III,195.)

2. Dutiyavaggo 第二品

(S.23.11.) (1) Mārasuttam 魔

►《雜阿含124經》

170. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Māro, māro’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, māro”ti? “Rūpam kho, Rādha, māro, vedanā māro, saññā māro, sañkhārā māro, viññānam māro. Evam passam, Rādha, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, sañkhāresupi nibbindati, viññānasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Paṭhamam.

(S.23.12.) (2) Māradhammasuttam 魔法

►cf. 《雜阿含120經》

171. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Māradhammo, māradhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, māradhammo”ti? “Rūpam kho, Rādha, māradhammo, vedanā māradhammo, saññā māradhammo, sañkhārā māradhammo, viññānam māradhammo. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānāti”ti. Dutiyam.

(S.23.13.) (3) Aniccasuttam 無常(1)

172. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Aniccam, aniccan’ti, bhante, vuccati. Katamarā nu kho, bhante, aniccan”ti? “Rūpam kho, Rādha, aniccam, vedanā aniccā, saññā aniccā, sañkhārā aniccā, viññānam aniccam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānāti”ti. Tatiyam.

(S.23.14.) (4) Aniccadhammasuttam 無常(2)

173. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Aniccadhammo, aniccadhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, aniccadhammo”ti? “Rūparām kho, Rādha, aniccadhammo, vedanā (S.23.14./III,196.) aniccadhammo saññā aniccadhammo, saṅkhārā aniccadhammo, viññāṇam aniccadhammo. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Catuttham.

(S.23.15.) (5) Dukkhasuttam 苦(1)

174. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Dukkham, dukkhan’ti, bhante, vuccati. Katamam nu kho, bhante, dukkhan”ti? “Rūparām kho, Rādha, dukkham, vedanā dukkhā, saññā dukkhā, saṅkhārā dukkhā, viññāṇam dukkham. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Pañcamam.

(S.23.16.) (6) Dukkhadhammasuttam 苦(2)

175. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Dukkhadhammo, dukkhadhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, dukkhadhammo”ti? “Rūparām kho, Rādha, dukkhadhammo, vedanā dukkhadhammo, saññā dukkhadhammo, saṅkhārā dukkhadhammo, viññāṇam dukkhadhammo. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Chatṭham.

(S.23.17.) (7) Anattasuttam 無我(1)

176. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Anattā, anattā’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, anattā”ti? “Rūparām kho, Rādha, anattā, vedanā anattā, saññā anattā, saṅkhārā anattā, viññāṇam anattā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Sattamam.

(S.23.18.) (8) Anattadhammasuttam 無我(2)

177. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Anattadhammo, anattadhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, anattadhammo”ti? “Rūparām kho, Rādha, anattadhammo, vedanā (S.23.18./III,197.) anattadhammo saññā anattadhammo, saṅkhārā anattadhammo, viññāṇam anattadhammo. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Atṭhamam.

(S.23.19.) (9)Khayadhammasuttam 盡法

►《雜阿含127經》

178. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Khayadhammo, khayadhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, khayadhammo”ti? “Rūparām kho, Rādha, khayadhammo, vedanā khayadhammo, saññā khayadhammo, saṅkhārā khayadhammo, viññāṇam khayadhammo. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Navamam.

(S.23.20.) (10) Vayadhammasuttam 壞法

► 《雜阿含128經》

179. Sāvatthinidānaṁ. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“vayadhammo, vayadhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, vayadhammo”ti? “Rūpaṁ kho, Rādha, vayadhammo, vedanā vayadhammo, saññā vayadhammo, saṅkhārā vayadhammo, viññāṇam vayadhammo Evarī passarī...pe...nāparam itthattāyati pajānāti”ti. Dasamam.

(S.23.21.) (11) Samudayadhammasuttam 集

180. Sāvatthinidānaṁ. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“samudayadhammo, samudayadhammo’ti, bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, samudayadhammo”ti? “Rūpaṁ kho, Rādha, samudayadhammo, vedanā samudayadhammo, saññā samudayadhammo, saṅkhārā samudayadhammo, viññāṇam samudayadhammo. Evarī passarī...pe...nāparam itthattāyati pajānāti”ti. Ekādasamam.

(S.23.22.) (12) Nirodhadhammasuttam 滅法

181. Sāvatthinidānaṁ. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Nirodhadhammo, (S.23.22./III,198.) nirodhadhammo’ti bhante, vuccati. Katamo nu kho, bhante, nirodhadhammo”ti? “Rūpaṁ kho, Rādha, nirodhadhammo, vedanā nirodhadhammo, saññā nirodhadhammo, saṅkhārā nirodhadhammo, viññāṇam nirodhadhammo. Evarī passarī...pe...nāparam itthattāyati pajānāti”ti. Dvādasamam.

Rādhasaṁyuttassa dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Māro ca Māradhammo ca, Aniccaṇa apare duve;
Dukkhenā ca duve vuttā, Anattena tatheva ca.
Khayavayasamudayam, Nirodhadhammena dvādasātī.

3. Ayācanavaggo 所問品

(S.23.23-33.) (1- 11) Mārādisutta-ekādasakam (標題同S.23.11-21)

► 《雜阿含125-130經》

182. Sāvatthinidānaṁ. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammam desetu, yamaham Bhagavato dhammarī sutvā eko vūpakaṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Yo kho, Rādha, māro; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Ko ca, Rādha, māro? Rūpaṁ kho, Rādha, māro; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Vedanā māro; tatra te chando pahātabbo...pe...saññā māro; tatra te chando pahātabbo...pe...saṅkhārā māro; tatra te chando pahātabbo...pe...viññāṇam māro; tatra te chando pahātabbo...pe...yo kho, Rādha, māro;

tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

183. Yo kho, Rādha, māradhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe....

(S.23.23-33./III,199.) 184. Yam kho, Rādha, aniccam...pe....

185. Yo kho, Rādha, aniccadhammo...pe....

186. Yam kho, Rādha, dukkham...pe....

187. Yo kho, Rādha, dukkhadhammo...pe....

188. Yo kho, Rādha, anattā...pe....

189. Yo kho, Rādha, anattadhammo...pe....

190. Yo kho, Rādha, khayadhammo...pe....

191. Yo kho, Rādha, vayadhammo...pe....

192. Yo kho, Rādha, samudayadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe....

(S.23.34.) (12) Nirodhadhammasuttam 滅法

193. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṃkhittena dhammarām desetu, yamahām Bhagavato dhammarām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Yo kho, Rādha, nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Ko ca, Rādha, nirodhadhammo? Rūpaṁ kho, Rādha, nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo...pe... vedanā nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo...pe... saññā nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo...pe... sañkhārā nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo...pe... viññāṇam nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo...pe... yo kho, Rādha, nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

Āyācanavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

(S.23.34./III,200.) Māro ca Māradhammo ca, Anicca apare duve;

Dukkhena ca duve vuttā, Anattena tatheva ca.

Khayavayasamudayām, Nirodhadhammena dvādasāti.

4. Upanisinnavaggo 侍坐品

(S.23.35-45.) (1- 11) Mārādisutta-ekādasakām (標題同S.23.11-21)

► 《雜阿含131經》

194. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnam kho āyasmantaṁ Rādham Bhagavā etadavoca--“Yo kho, Rādha, māro; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Ko ca, Rādha, māro? Rūpaṁ kho, Rādha, māro; tatra te chando pahātabbo...pe... viññāṇam māro; tatra te chando pahātabbo...pe... yo kho, Rādha, māro; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

195. Yo kho, Rādha, māradhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe....

196. Yam kho, Rādha, aniccam...pe....
 197. Yo kho, Rādha, aniccadhammo...pe....
 (S.23.35-45./III,201.) 198. Yam kho, Rādha, dukkham...pe....
 199. Yo kho, Rādha, dukkhadhammo...pe....
 200. Yo kho, Rādha, anattā...pe....
 201. Yo kho, Rādha, anattadhammo...pe....
 202. Yo kho, Rādha, khayadhammo...pe....
 203. Yo kho, Rādha, vayadhammo...pe....
 204. Yo kho, Rādha, samudayadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe....

(S.23.46.) (12) Nirodhadhammasuttaṁ 滅法

205. Sāvatthinidānam. Ekamantaram nisinnam kho āyasmantaram Rādharām Bhagavā etadavoca--“Yo kho, Rādha, nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Ko ca, Rādha, nirodhadhammo? Rūparām kho, Rādha, nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Vedanā...pe... saññā...pe... sañkhārā...pe... viññāṇam nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Yo kho, Rādha, nirodhadhammo; tatra te chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

Upanisinnavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Māro ca Māradhammo ca, Aniccena apare duve;
 Dukkhena ca duve vuttā, Anattena tatheva ca.
 Khayavayasamudayaṁ, Nirodhadhammena dvādasāti.

~Rādhasamyuttaṁ samattam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.24.1./III,202.)

(S.24.)(3) Dīṭṭhisamyuttam 見相應(96 suttas)

1. Sotāpattivaggo 預流品

(S.24.1.) (1) Vātasuttaṁ 風

► 《雜阿含164經》

206. Ekarām samayam Bhagavā Sāvatthiyarām viharati Jetavane. Bhagavā etadavoca “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kim upādāya, kim abhinivissa evam dīṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti, na najo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhita’”ti?

“Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavaṁnettikā Bhagavaṁpaṭisaranā. Sādhu vata, bhante, Bhagavantaññeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā

bhikkhū dhāressantī”ti. “Tena hi, bhikkhave, sunātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānaṁ upādāya, viññānaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā’ti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante” “Yam panāniccam, dukkham vipariṇāmadhammarām, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā’”ti? (S.24.1./III.203.) “No hetam, bhante”.

“Vedanā niccā vā aniccā vā”ti... “Saññā... saṅkhārā... viññānaṁ niccaṁ vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammarām, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā’”ti? “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭharām sutam mutam viññātarām pattam pariyesitarām anuvicaritarām manasā tampi niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammarām, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā’”ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca ṭhānesu kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhasamudayepissa kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhanirodhepissa kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kaṅkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Paṭhamam.

(S.24.2.) (2) Etammasuttam 我所

► 《雜阿含142經》, cf. 《雜阿含133經》, S.22.150.

207. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... (S.24.2./III.204.) “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānaṁ upādāya, viññānaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti.

“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe... “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānaṁ niccaṁ vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭharām sutam mutam viññātarām pattam pariyesitarām anuvicaritarām manasā tampi niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham,

bhante”. “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, api nu tam anupādāya evam ditthi uppajjeyya--“Etam mama, esohamasmi, eso me attā”ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā patipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Dutiyam.

(S.24.3.) (3) So-attāsuttam 我

► 《雜阿含152經》, S.22.151. Etarāmmamasuttam 我所

208. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kim upādāya, kim abhinivissa evam ditthi uppajjati--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo’ti? (S.24.3./III,205.) Bhagavañmūlakā no, bhante, dhammā...pe....

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparām upādāya, rūparām abhinivissa evam ditthi uppajjati--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo’ti Vedanāya sati...pe... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam ditthi uppajjati--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūparām niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante ...”pe...api nu tam anupādāya evam ditthi uppajjeyya--‘so attā...pe... avipariñāmadhammo’ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante...pe... api nu tam anupādāya evam ditthi uppajjeyya--‘so attā...pe... avipariñāmadhammo’ti? “No hetam, bhante”. “Yampidam dittham sutam mutaram viññatam pattam pariyesitam anuvicaritam manasā tampi niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam ditthi uppajjeyya--‘so attā, so loko, so pecca bhavissāmi nicco dhuvo sassato avipariñāmadhammo’ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā patipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Tatiyam.

(S.24.4.) (4) Nocamesiyāsuttam 無我所

► S.22.152. So-attāsuttam

209. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kim upādāya, kim abhinivissa evam ditthi uppajjati--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti? Bhagavañmūlakā no, bhante, dhammā...pe....

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparām upādāya, rūparām abhinivissa evam ditthi uppajjati--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti. Vedanāya sati... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam ditthi uppajjati--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūparām niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...api nu tam anupādāya evam ditthi uppajjeyya--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam ditthi uppajjeyya--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti?

“No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattam pariyesitam anuvicaritam manasā tampi niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘No cassam, no ca me siyā, nābhavissa, na me bhavissatī’ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kaṅkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā patipadāyapissa kaṅkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Catuttham.

(S.24.5.) (5) Natthidinnasuttam 無

► 《雜阿含154~156經》

210. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evarī diṭṭhi uppajjati--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham, natthi hutam, natthi sukatadukkaṭānam kammānam phalam vipāko; natthi ayam loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā; natthi loke samaṇabrahmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedenti. Cātumahābhūtiko ayaṁ puriso (S.24.5./III,207.) yadā kālañkaroti pathavī pathavīkāyam anupeti anupagacchat, āpo āpokāyam anupeti anupagacchat, tejo tejokāyam anupeti anupagacchat, vāyo vāyokāyam anupeti anupagacchat. Akāsam indriyāni saṅkamanti. Asandipañcamā purisā mataṁ ādāya gacchanti. Yāva ālāhanā padāni paññāyanti. Kāpotakāni aṭṭhīni bhavanti. Bhassantā āhutiyo. Dattupaññattam yadidam dānam. Tesam tuccham musā vilāpo ye keci atthikavādam vadanti. Bāle ca pañdite ca kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti param maraṇā”ti? Bhagavamūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparūpam upādāya, rūparūpam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham...pe... kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti param maraṇā’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham...pe... kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti param maraṇā’ti.

“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham...pe... kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti param maraṇā’ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham...pe... (S.24.5./III,208.) kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti param maraṇā’ti? “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattam pariyesitam anuvicaritam manasā tampi niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evarī diṭṭhi uppajjeyya--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham...pe... ye keci atthikavādam vadanti; bāle ca pañdite ca kāyassa bhedā ucchijjanti vinassanti na honti param maraṇā’ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kaṅkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā patipadāyapissa kaṅkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Pañcamam.

(S.24.6.) (6) Karotosuttam 作

► 《雜阿含162經》, cf. D.2. Sāmaññaphalasuttam 沙門果經,
M.76. Sandakasuttam 刪陀迦經, S.42.13., 《中阿含20經》波羅牢經)

211. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Karoto kārayato chindato chedāpayato pacato pācāpayato socato socāpayato kilamato kilamāpayato phandato phandāpayato pāñamatipātayato adinnam ādiyato sandhim chindato nillopam harato ekāgārikam karoto paripanthe tiṭṭhato paradāram gacchato musā bhaṇato karoto na karīyatī pāpariṁ. Khurapariyantena cepi cakkrena yo imissā pathaviyā pāne ekamaṁsakhalaṁ ekamaṁsapuñjam kareyya, natthi tatonidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo. Dakkhiṇam cepi Gaṅgāya tīraṁ gaccheyya; (S.24.6./III,209.) hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācento, natthi tatonidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo. Uttaram cepi Gaṅgāya tīraṁ gaccheyya; dadanto dāpentō yajanto yajāpentō, natthi tatonidānam puññam, natthi puññassa āgamo. Dānena damena samyamena saccavajjena natthi puññam natthi puññassa āgamo”ti. Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Karoto kārayato...pe... natthi puññam natthi puññassa āgamo”ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Karoto kārayato...pe... natthi puññam natthi puññassa āgamo”ti.

“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Karoto...pe... natthi puññam natthi puññassa āgamo”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Karoto kārayato...pe... natthi puññam natthi puññassa āgamo”ti? “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattam pariyesitam anuvicaritaram manasā tampi niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Karoto kārayato...pe... natthi puññam natthi puññassa āgamo”ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti--ayaṁ vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Chattham.

(S.24.7./III,210.)

(S.24.7.) (7) Hetusuttam 因

► 《雜阿含155-160經》

212. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Natthi hetu, natthi paccayo sattānam samkilesāya. Ahetū appaccayā sattā samkilissanti. Natthi hetu, natthi paccayo sattānam visuddhiyā. Ahetū appaccayā sattā visujjhanti. Natthi balam natthi vīriyam natthi purisathāmo natthi purisaparakkamo. Sabbe sattā sabbe pānā sabbe bhūtā sabbe jīvā avasā abalā avīriyā niyatisaṅgatibhāvapariṇatā chasvevābhijātisū sukhadukkham paṭisamvvedentī”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Natthi hetu, natthi paccayo...pe... sukhadukkham paṭisamvvedentī’ti Vedanāya sati...pe... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Natthi hetu, natthi paccayo...pe... sukhadukkham paṭisamvvedentī”ti.

“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpam̄ niccam̄ vā aniccam̄ vā”ti? “Aniccam̄, bhante...pe... vipariṇāmadhammar̄, api nu tām anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘Natthi hetu, natthi paccayo...pe... sukhadukkham̄ paṭisamvēdēntī’”ti? “No hetam̄, bhante”. “Vedanā... saññā... sañkhārā... viññānam̄ niccam̄ vā aniccam̄ vā”ti? “Aniccam̄, bhante...pe... api nu tām anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘Natthi hetu, natthi paccayo...pe... sukhadukkham̄ paṭisamvēdēntī’”ti? “No hetam̄, bhante”. “Yampidam̄ diṭṭham̄ sutam̄ mutam̄ viññātām̄ pattam̄ pariyesitam̄ anuvicaritam̄ manasā tāmpi niccam̄ vā aniccam̄ vā”ti? “Aniccam̄, bhante...pe... api nu tām anupādāya evam̄ diṭṭhi uppajjeyya--‘Natthi hetu natthi paccayo...pe... sukhadukkham̄ paṭisamvēdēntī’”ti? “No hetam̄, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca ṭhānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā ([S.24.7./III,211.](#)) hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti-- ayaṁ vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Sattamam̄.

(S.24.8.) (8) Mahādiṭṭhisuttam (大)見

► 《雜阿含經》161、163經，cf. M.76. Sandakasuttam 刪陀迦經，D.2. Sāmaññaphalasuttam 沙門果經

213. Sāvatthinidānam̄. “Kismir̄ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘sattime kāyā akaṭā, akaṭavidhā, animmitā, animmātā, vañjhā, kūṭaṭhā, esikaṭṭhāyiṭhitā; te na iñjanti, na vipariṇamanti, na aññamaññam̄ byābādhenti; nālam̄ aññamaññassa sukhāya vā dukkhāya vā sukhadukkāya vā. Katame satta? Pathavīkāyo, āpokāyo, tejokāyo, vāyokāyo, sukhe, dukkhe, jīve sattame. Ime satta kāyā akaṭā, akaṭavidhā, animmitā, animmātā, vañjhā, kūṭaṭhā esikaṭṭhāyiṭhitā; te na iñjanti, na vipariṇamanti, na aññamaññam̄ byābādhenti; nālam̄ aññamaññassa sukhāya vā dukkhāya vā sukhadukkāya vā. Yopi tiñhena satthena sīsaṁ chindati, na sopi kañci jīvitā voropeti; sattannam̄tveva kāyānamantarena sattham̄ vivaramanupavisati. Cuddasa kho panimāni yonipamukhasatasahassāni saṭṭhi ca satāni cha ca satāni pañca ca kammuno satāni pañca ca kammāni, tīni ca kammāni kamme ca adḍhakamme ca dvaṭṭhipaṭipadā, dvaṭṭhantararakappā, chalābhijātiyo, atṭhapurisabhūmiyo, ekūnapaññāsa ājīvakasate, ekūnapaññāsa paribbājakasate, ekūnapaññāsa nāgavāsasate, vīse indriyasate, timse nirayasate, chattimāsarajodhātuyo, satta saññīgabbhā, satta asaññīgabbhā, satta nigañṭhīgabbhā, satta ([S.24.8./III,212.](#)) devā satta mānusā, satta pesācā, satta sarā, satta pavutā, satta papātā, satta ca papātasatāni, satta supinā, satta supinasatāni, cullāsti Mahākappino satasahassāni, yāni bāle ca pañdite ca sandhāvitvā saṁsaritvā dukkhassantam̄ karissanti. Tattha natthi imināham̄ sīlena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā aparipakkam̄ vā kammaṁ paripācessāmi; paripakkam̄ vā kammaṁ phussa phussa byantīkarissāmīti hevam̄ natthi doñamite sukhadukkhe pariyantakate saṁsāre, natthi hāyanavaḍḍhane, natthi ukkaṁsāvakarīse. Seyyathāpi nāma suttugule khitte nibbethiyamānameva paleti; evameva bāle ca pañdite ca nibbethiyamāna sukhadukkham̄ palentī””ti?

Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpam̄ upādāya, rūpam̄ abhinivissa evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘sattime kāyā akaṭā, akaṭavidhā...pe... sukhadukkham̄ palentī’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam̄ upādāya, viññānam̄ abhinivissa evam̄ diṭṭhi uppajjati--‘sattime kāyā akaṭā, akaṭavidhā...pe... sukhadukkham̄ palentī’”ti. “Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpam̄ niccam̄ vā aniccam̄ vā”ti? “Aniccam̄, bhante ...”pe...“Yām

panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘sattime kāyā akaṭā akaṭavidhā...pe... sukhadukkham palentī’’ti? (S.24.8./III,213.) “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattaṁ pariyesitam anuvicaritaṁ manasā tami niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘sattime kāyā akaṭā akaṭavidhā...pe... nibbethiyamāna sukhadukkham palentī’’ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Aṭṭhamam.

(S.24.9.) (9) Sassatadiṭṭhisuttam 世間常

► 《雜阿含168~169經》

214. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘sassato loko’’ti? Bhagavāmmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘sassato loko’’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘sassato loko’’ti.

“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariñāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘sassato loko’’ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā saññā... sañkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘sassato loko’’ti? “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattaṁ pariyesitam anuvicaritaṁ manasā tami niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante”. “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccam (S.24.9./III,214.) dukkham vipariñāmadhammarūpam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘sassato loko’’ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Navamam.

(S.24.10.) (10) Asassatadiṭṭhisuttam 世間無常

► 《雜阿含168經》

215. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Asassato loko’’ti? Bhagavāmmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati...pe... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--asassato lokoti? “No hetam, bhante”. “Yampidam diṭṭham sutam mutam viññātam pattaṁ pariyesitam anuvicaritaṁ manasā tami niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante...pe... api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Asassato loko’’ti? “No hetam, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca thānesu kañkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kañkhā pahīnā hoti...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kañkhā pahīnā hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Dasamam.

(S.24.11.) (11) Antavāsuttam 有邊

► 《雜阿含168經》

216. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Antavā loko’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Ekādasamāṁ.
(S.24.11./III,215.)

(S.24.12.) (12) Anantavāsuttam 無邊

► 《雜阿含168經》

217. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Anantavā loko’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Dvādasamāṁ.

(S.24.13.) (13) Tamjīvamtaṁsarīraṁsuttam 命即身

► 《雜阿含168經》

218. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘tam jīvam tam sarīran’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Terasamāṁ.

(S.24.14.) (14) Aññamjīvam-aññamśarīraṁsuttam 命身異

► 《雜阿含168經》

219. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Aññam jīvam aññam sarīran’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Cuddasamāṁ.

(S.24.15.) (15) Hotitathāgatosuttam 如來有

► 《雜阿含168經》

220. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Hoti Tathāgato param marañā’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Pannarasamāṁ.

(S.24.16.) (16) Nahotitathāgatosuttam 如來無

► 《雜阿含168經》

221. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na hoti Tathāgato param marañā’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Soḷasamāṁ.

(S.24.17.) (17) Hoticanacahotitathāgatosuttam 如來有無

► 《雜阿含168經》

222. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya kiṁ abhinvissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... niyato sambodhiparāyano”ti. Sattarasamāṁ.

(S.24.18.) (18) Nevahotinanahotitathāgatosuttam 如來非有非無

► 《雜阿含168經》

223. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ (S.24.18./III,216.) upādāya, kiṁ abhinivissa evaṁ diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’”ti? Bhagavāṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evaṁ diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’”ti...pe....

“Tāṁ kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammāṁ, api nu tam anupādāya evaṁ diṭṭhi uppajjeyya--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’”ti? “No hetarā, bhante”. “Yampidāṁ diṭṭhaṁ sutāṁ mutāṁ viññātāṁ pattāṁ pariyesitaṁ anuvicaritaṁ manasā tampi niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yāṁ panāniccaṁ dukkhaṁ vā tam sukhaṁ vā”ti? “Dukkhaṁ, bhante”. “Yāṁ panāniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammāṁ, api nu tam anupādāya evaṁ diṭṭhi uppajjeyya--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’”ti? “No hetarā, bhante”.

“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imesu ca ṭhānesu kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhepissa kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhasamudayepissa kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhanirodhepissa kaṅkhā pahīnā hoti, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāyapissa kaṅkhā pahīnā hoti--ayaṁ vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano”ti. Aṭṭhārasamāṁ.

(S.24.18./III,217.)

Sotāpattivaggo.

Aṭṭhārasaveyyākaranāṁ niṭṭhitāṁ.

Tassuddānam--

Vātarā Etārā mama, So attā No ca me siyā;
 Natthi Karoto Hetu ca, Mahādiṭṭhena aṭṭhamam.
 Sassato loko ca, Asassato ca Antavā ca;
 Anantavā ca Tām jīvam tam sarīranti.
 Aññam jīvam aññam sarīranti ca.
 Hoti Tathāgato param marañāti;
 Na hoti Tathāgato param marañāti.
 Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti.

2. Dutiyagamanavaggo 重說品

(S.24.19.) (1) Vātasuttam 風

► 《雜阿含164經》

224. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evaṁ diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti, na najo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā, esikaṭṭhāyiṭṭhitā’”ti? Bhagavāṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evaṁ diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā’”ti. Vedanāya

sati...pe... saññāya sati...pe... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā’’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? (S.24.19./III,218.) “Aniccam bhante ...”pe...vipariṇāmadhammaṁ, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkham upādāya, dukkham abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā’’ti. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammaṁ, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya ‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā’’ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkham upādāya, dukkham abhinivissa evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Na vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā, esikaṭṭhāyiṭṭhitā’’ti. Paṭhamam.

225-240. (purimavagge viya atṭhārasa veyyākaraṇāni vitthāretabbānīti Sattarasamam.

(S.24.36.) (18) Neva hotinana hotisuttam 非有非無

241. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’’ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpam upādāya, rūpam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’’ti. Vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammaṁ, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’’ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkham upādāya, dukkham abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’’ti. “Vedanā... saññā saṅkhārā... viññānam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammaṁ, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’’ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkham upādāya dukkham abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Neva hoti, na na hoti Tathāgato param marañā’’ti. Aṭṭhārasamam.

(S.24.37.) (19) Rūpī-attāsuttam 有色我

► 《雜阿含經》166-167經

242. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ (S.24.37./III,219.) upādāya kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘rūpī attā hoti, arogo param marañā’’ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpam upādāya, rūpam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘rūpī attā hoti, arogo param marañā’’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘rūpī attā hoti, arogo param marañā’’ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūpam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam,

bhante ...”pe...vipariñāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘rūpī attā hoti, arogo param marañā”ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkham upādāya, dukkham abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘rūpī attā hoti, arogo param marañā”ti? “Vedanā...pe... “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkham upādāya, dukkham abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘rūpī attā hoti, arogo param marañā”ti. Ekūnavīsatimam.

(S.24.38.) (20) Arūpī-attasuttam 無色我

► 《雜阿含經》166-167經

243. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kim upādāya, kim abhinivissa evarūpī diṭṭhi uppajjati--‘Arūpī attā hoti arogo param marañā”ti? (peyyālo) vīsatimam.

(S.24.39.) (21) Rūpīca-arūpīca-attasuttam 有色無色

► 《雜阿含經》166-167經

244. Sāvatthinidānam. “Rūpī ca arūpī ca attā hoti arogo param marañā”ti...pe.... Ekavīsatimam.

(S.24.40.) (22) Nevarūpīnārūpī-attasuttam 非有色非無色

► 《雜阿含經》166-167經

245. “Neva rūpī nārūpī attā hoti arogo param marañā”ti...pe.... Bāvīsatimam.

(S.24.41.) (23) Ekantasukhīsuttam 一向樂

► 《雜阿含經》166-167經

246. “Ekantasukhī attā hoti arogo param marañā”ti...pe.... Tevīsatimam.

(S.24.42./III,220.)

(S.24.42.) (24) Ekantadukkhīsuttam 一向苦

► 《雜阿含經》166-167經

247. “Ekantadukkhī attā hoti arogo param marañā”ti...pe.... Catuvīsatimam.

(S.24.43.) (25) Sukhadukkhīsuttam 樂苦

► 《雜阿含經》166-167經

248. “Sukhadukkhī attā hoti arogo param marañā”ti...pe.... Pañcavīsatimam.

(S.24.44.) (26) Adukkhamasukhīsuttam 非苦非樂

► 《雜阿含經》166-167經

249. “Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparūpī upādāya, rūparūpī abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā’ti. Vedanāya sati... saññāya sati... sañkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā”ti.

“Tam kim maññatha, bhikkhave, rūparūpī niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariñāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi

uppajjeyya--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā”ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, dukkhe sati, dukkharūp upādāya, dukkharūp abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā”ti. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā”ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave dukkhe sati, dukkharūp upādāya, dukkharūp abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā”ti. Chabbisatimam.

Dutiyapeyyālo.

Tassuddānam--

Vātam Etam mama So, attā No ca me siyā;
 Natthi Karoto Hetu ca, Mahādiṭṭhena atṭhamam.
 Sassato (S.24.44./III,221.) Asassato ceva, Antānantavā ca vuccati;
 Tam jīvam Aññam jīvañca, Tathāgatena cattāro.
 Rūpī attā hoti, Arūpī ca attā hoti; Rūpī ca Arūpī ca attā hoti.
 Neva rūpī nārūpī attā hoti, Ekantasukhī attā hoti.
 Ekantadukkhī attā hoti, Sukhadukkhī attā hoti;
 Adukkhamasukhī attā hoti, arogo param marañāti.
 Ime chabbisati suttā, dutiyavārena desitā.

3. Tatiyagamanavaggo 第三說品

(S.24.45.) (1) Navātasuttam〔風〕

►《雜阿含164經》

250. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe....

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūparūp upādāya, rūparūp abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--na vātā vāyanti...pe... vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāṇe sati, viññāṇam upādāya, viññāṇam abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti.

“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūparūp niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam, bhante ...”pe...vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, yadaniccam tam dukkham. Tasmim sati, tadupādāya, evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti, na najjo sandanti, na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccam vā aniccam vā”ti? “Aniccam bhante ...”pe...vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti? “No hetam, bhante”. “Iti kho, bhikkhave, yadaniccam tam dukkham. Tasmim sati, tadupādāya evam diṭṭhi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā”ti. Pathamarūp.

251-274. (dutiyavagge viya catuvīsatī suttāni pūretabbāni.) Pañcavīsatimam.

(S.24.70./III,222.)

(S.24.70.) (26) Adukkhamasukhīsuttam 〔非苦非樂〕

275. Sāvatthinidānam. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam ditṭhi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā’”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā...pe....

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpam upādāya, rūpam abhinvissa evam ditthi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti arogo param maranā’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinvissa evam ditthi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti, arogo param maranā’”ti.

"Taṁ kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpariñcāni vā aniccaṁ vā"ti? "Aniccaṁ, bhante ..."pe...vipariñāmadhammaṁ, api nu taṁ anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--'Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā'"ti? "No hetam, bhante". "Iti kho, bhikkhave, yadaniccam tam dukkham. Tasmin sati, tadupādāya evam diṭṭhi uppajjati--'Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā'"ti. "Vedanā...pe... saññā... saṅkhārā... viññāṇaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā"ti? "Aniccaṁ, bhante ..."pe...vipariñāmadhammaṁ api nu taṁ anupādāya evam diṭṭhi uppajjeyya--'Adukkhamasukhī attā hoti, arogo param marañā'"ti? "No hetam, bhante". "Iti kho, bhikkhave, yadaniccam tam dukkham. Tasmin sati, tadupādāya evam diṭṭhi uppajjati--'Adukkhamasukhī attā hoti arogo param marañā'"ti. Chabbīsatimaram.

Tatiyapeyyālo.

4. Catutthagamanavaggo 第四說品

(S.24.71.) (1) Navātasuttam 〔風〕

276. Sāvatthiniidānaṁ. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evam diṭṭhi uppajjati--“Na vātā vāyanti, na najjo (S.24.71./III,223.) sandanti na gabbhiniyo vijāyanti, na candimasūriyā udenti vā apenti vā esikatthāyitthitā””ti? Bhagavatmūlakā no, bhante, dhammā...pe....

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinvissa evam ditthi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā’ti. Vedanāya sati...pe... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññānam upādāya, viññānam abhinvissa evarūpam ditthi uppajjati--‘Na vātā vāyanti...pe... esikaṭṭhāyiṭṭhitā’”ti. “Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam panāniccaṁ, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccaṁ dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā saññā... saṅkhārā... viññānam niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam panāniccaṁ, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante”. “Yam panāniccaṁ dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”.

"Tasmātiha bhikkhave, yam kiñci rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā, olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañitam vā yam dūre santike vā, sabbaam rūpam--'Netam mama nesohamasmi, na meso attāti evametaam vathābhūtam

sammappaññāya daṭṭhabbam. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañtam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Evaṁ passaṁ...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Paṭhamam.
277-300. (dutiyavagge viya catuvīsatī suttāni pūretabbāni.) Pañcavīsatimam.

(S.24.96.) (26) Adukkhamasukhīsuttam 〔非苦非樂〕

301. Sāvatthinidānam. “Kismiṁ nu kho, bhikkhave, sati, kiṁ upādāya, kiṁ abhinivissa evaṁ ditthi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti, arogo param marañā’”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammad...pe....

“Rūpe kho, bhikkhave, sati, rūpaṁ upādāya, rūpaṁ abhinivissa evaṁ ditthi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti, arogo param marañā’ti. Vedanāya sati... saññāya sati... saṅkhāresu sati... viññāne sati, viññāṇam upādāya, viññāṇam abhinivissa evaṁ ditthi uppajjati--‘Adukkhamasukhī attā hoti, arogo param marañā’”ti.

(S.24.96./III,224.) “Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, rūpaṁ niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante” “Yam panāniccaṁ, dukkham vā tam sukham vā”ti? “Dukkham, bhante . “Yam panāniccaṁ dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanā... saññā... saṅkhārā... viññāṇam niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti? “Aniccaṁ, bhante”. “Yam panāniccaṁ dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti? “No hetam, bhante”.

“Tasmātiha, bhikkhave, yam kiñci rūpaṁ atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañtam vā yam dūre santike vā, sabbam rūpaṁ--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Yā kāci vedanā... yā kāci saññā... ye keci saṅkhārā... yam kiñci viññāṇam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā, olārikam vā sukhumam vā hīnam vā pañtam vā yam dūre santike vā, sabbam viññāṇam--‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’”ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam.

“Evaṁ passaṁ, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññāṇasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati. Vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇyam nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Chabbīsatimam.

Tassuddānam--

Purimagamane aṭṭhārasa veyyākaraṇā;
Dutiyagamane chabbīsaṁ vitthāretabbāni.
Tatiyagamane chabbīsaṁ vitthāretabbāni;
Catutthagamane chabbīsaṁ vitthāretabbāni.

~Diṭṭhisamyuttam samattam. ~

[▲top 回目錄](#)

(S.25.1./III,225.)

(S.25.)(4) Okkantasaṁyuttam 入相應(10 suttas)

(S.25.1.) 1. Cakkhusuttam 眼

►《雜阿含892經》

302. Sāvatthinidānam. “Cakkhum, bhikkhave, aniccam vipariṇāmi aññathābhāvi; sotam aniccam vipariṇāmi aññathābhāvi; ghānam aniccam vipariṇāmi aññathābhāvi; jivhā anicca vipariṇāmī aññathābhāvī; kāyo anicco vipariṇāmī aññathābhāvī; mano anicco vipariṇāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati--ayam vuccati saddhānusārī, okkanto sammattaniyāmarūpam, sappurisabhūmim okkanto, vītivatto puthujjanabhūmim; abhabbo tam kammaṁ kātum, yaṁ kammaṁ katvā nirayaṁ vā tiracchānayonim vā pettivisayaṁ vā upapajjeyya; abhabbo ca tāva kālam kātum yāva na sotāpattiphalaṁ sacchikaroti”.

“Yassa kho, bhikkhave, ime dhammā evam paññāya mattaso nijjhānam khamanti, ayam vuccati--‘Dhammānusārī, okkanto sammattaniyāmarūpam, sappurisabhūmim okkanto, vītivatto puthujjanabhūmim; abhabbo tam kammaṁ kātum, yaṁ kammaṁ katvā nirayaṁ vā tiracchānayonim vā pettivisayaṁ vā upapajjeyya; abhabbo ca tāva kālam kātum yāva na sotāpattiphalaṁ sacchikaroti’. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam pajānāti evam passati, ayam vuccati--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’”ti. Paṭhamam.

(S.25.2.) 2. Rūpasuttam 色

►《雜阿含892經》

303. Sāvatthinidānam. “Rūpā, bhikkhave, anicca vipariṇāmino aññathābhāvino; saddā anicca vipariṇāmino aññathābhāvino; gandhā anicca vipariṇāmino aññathābhāvino rasā anicca vipariṇāmino aññathābhāvino; phoṭhabbā anicca vipariṇāmino aññathābhāvino; dhammā anicca vipariṇāmino aññathābhāvino. (S.25.2./III,226.) Yo bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati saddhānusārī, okkanto sammattaniyāmarūpam, sappurisabhūmim okkanto, vītivatto puthujjanabhūmim; abhabbo tam kammaṁ kātum, yaṁ kammaṁ katvā nirayaṁ vā tiracchānayonim vā pettivisayaṁ vā upapajjeyya; abhabbo ca tāva kālam kātum yāva na sotāpattiphalaṁ sacchikaroti”.

“Yassa kho, bhikkhave, ime dhammā evam paññāya mattaso nijjhānam khamanti, ayam vuccati--‘Dhammānusārī, okkanto sammattaniyāmarūpam, sappurisabhūmim okkanto, vītivatto puthujjanabhūmim; abhabbo tam kammaṁ kātum, yaṁ kammaṁ katvā nirayaṁ vā tiracchānayonim vā pettivisayaṁ vā upapajjeyya; abhabbo ca tāva kālam kātum yāva na sotāpattiphalaṁ sacchikaroti’. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam pajānāti evam passati, ayam vuccati--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’”ti. Dutiyam.

(S.25.3.) 3. Viññāṇasuttam 識

► 《雜阿含892經》

304. Sāvatthinidānam. “Cakkhuviññāṇam, bhikkhave, aniccaṁ vipariñāmī aññathābhāvi; sotaviññāṇam... ghānaviññāṇam... jivhāviññāṇam... kāyaviññāṇam... manoviññāṇam aniccaṁ vipariñāmī aññathābhāvi. Yo bhikkhave...pe... sambodhiparāyano”ti. Tatiyam.

(S.25.4.) 4. Samphassasuttam 觸

► 《雜阿含892經》

305. Sāvatthinidānam. “Cakkhusamphasso, bhikkhave, anicco vipariñāmī aññathābhāvī sotasamphasso... ghānasamphasso... jivhāsamphasso... kāyasamphasso... manosamphasso anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati ‘saddhānusārī...pe... sambodhiparāyano’’ti. Catuttham.

(S.25.5.) 5. Samphassajāsuttam 受

► 《雜阿含892經》

306. Sāvatthinidānam. “Cakkhusamphassajā, bhikkhave, vedanā aniccā vipariñāmī aññathābhāvī; sotasamphassajā vedanā...pe... ghānasamphassajā vedanā...pe... jivhāsamphassajā vedanā...pe... kāyasamphassajā vedanā...pe... manosamphassajā vedanā aniccā vipariñāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati ‘saddhānusārī...pe... sambodhiparāyano’’ti. Pañcamam.

(S.25.6./III,227.)

(S.25.6.) 6. Rūpasaññāsuttam 想

► 《雜阿含892經》

307. Sāvatthinidānam. “Rūpasaññā, bhikkhave, aniccā vipariñāmī aññathābhāvī; saddasaññā... gandhasaññā... rasasaññā... phoṭṭhabbasaññā... dhammasaññā aniccā vipariñāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati ‘saddhānusārī...pe... sambodhiparāyano’’ti. Chattham.

(S.25.7.) 7. Rūpasañcetanāsuttam 思

► 《雜阿含892經》

308. Sāvatthinidānam. “Rūpasañcetanā, bhikkhave, aniccā vipariñāmī aññathābhāvī; saddasañcetanā... gandhasañcetanā... rasasañcetanā... phoṭṭhabbasañcetanā... dhammasañcetanā aniccā vipariñāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati ‘saddhānusārī...pe... sambodhiparāyano’’ti. Sattamam.

(S.25.8.) 8. Rūpatañhāsuttam 愛

► 《雜阿含892經》

309. Sāvatthinidānam. “Rūpatañhā, bhikkhave, aniccā vipariñāmī aññathābhāvī; saddatañhā... gandhatañhā... rasatañhā... phoṭṭhabbatañhā... dhammatañhā aniccā vipariñāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati ‘saddhānusārī...pe... sambodhiparāyano’’ti. Aṭṭhamam.

(S.25.9.) 9. Pathavīdhātusuttam 界

► 《雜阿含892經》

310. Sāvatthinidānam. “Pathavīdhātu, bhikkhave, anicca vipariṇāmī aññathābhāvī; āpodhātu... tejodhātu... vāyodhātu... ākāsadhātu... viññāṇadadhātu anicca vipariṇāmī aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati ‘saddhānusārī...pe... sambodhiparāyano’”ti. Navamarī.

(S.25.10.) 10. Khandhasuttam 蕪

► 《雜阿含892經》

311. Sāvatthinidānam. “Rūpam, bhikkhave, aniccam vipariṇāmi aññathābhāvī; vedanā anicca vipariṇāmī aññathābhāvī; saññā... sañkhārā anicca vipariṇāmino aññathābhāvino; viññāṇam aniccam vipariṇāmi aññathābhāvī. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam saddahati adhimuccati, ayam vuccati saddhānusārī, okkanto (S.25.10./III,228.) sammattaniyāmam sappurisabhūmim okkanto, vītivatto puthujjanabhūmim; abhabbo tam kammaṁ kātum, yaṁ kammaṁ katvā nirayaṁ vā tiracchānayonim vā pettivisayam vā upapajjeyya; abhabbo ca tāva kālam kātum yāva na sotāpattiphalaṁ sacchikaroti”.

“Yassa kho, bhikkhave, ime dhammā evam paññāya mattaso nijjhānam khamanti, ayam vuccati--‘Dhammānusārī, okkanto sammattaniyāmarī, sappurisabhūmim okkanto, vītivatto puthujjanabhūmim; abhabbo tam kammaṁ kātum, yaṁ kammaṁ katvā nirayaṁ vā tiracchānayonim vā pettivisayam vā upapajjeyya; abhabbo ca tāva kālam kātum yāva na sotāpattiphalaṁ sacchikaroti’. Yo, bhikkhave, ime dhamme evam pajānāti evam passati, ayam vuccati--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’”ti. Dasamarī.

Okkantasamyuttam samattam.

Tassuddānam--

Cakkhu Rūpañca Viññāṇam, Phasso ca Vedanāya ca;
Saññā ca Cetanā Tañhā, Dhātu Kandhena te dasāti.

[▲ top](#) [回目錄](#)

(S.26.)(5) Uppādasamyuttam 生相應(10 suttas)

(S.26.1.) 1. Cakkhusuttam 眼

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

312. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, cakkhussa uppādo ṭhiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam ṭhiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo sotassa uppādo ṭhiti...pe... yo ghānassa uppādo ṭhiti... yo jivhāya uppādo ṭhiti... yo kāyassa uppādo ṭhiti... yo manassa uppādo ṭhiti abhinibbatti pātubhāvo, (S.26.1./III,229.) dukkhasseso uppādo, rogānam ṭhiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca, bhikkhave, cakkhussa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo sotassa nirodho...pe... yo ghānassa nirodho... yo jivhāya

nirodho... yo kāyassa nirodho... yo manassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Paṭhamarñ.

(S.26.2.) 2. Rūpasuttam 色

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

313. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, rūpānam uppādo ṭhiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam ṭhiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo saddānam... yo gandhānam... yo rasānam... yo phoṭṭhabbānam... yo dhammānam uppādo ṭhiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam ṭhiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, rūpānam nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo saddānam... yo gandhānam... yo rasānam... yo phoṭṭhabbānam... yo dhammānam nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Dutiyam.

(S.26.3.) 3. Viññāṇasuttam 識

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

314. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, cakkhuviññāṇassa uppādo ṭhiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo...pe... yo manoviññāṇassa uppādo ṭhiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, cakkhuviññāṇassa nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo...pe... yo manoviññāṇassa nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Tatiyam.

(S.26.4./III,230.)

(S.26.4.) 4. Samphassasuttam 觸

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

315. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, cakkhusamphassassa uppādo ṭhiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo...pe... yo manosamphassassa uppādo ṭhiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, cakkhusamphassassa nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo...pe... yo manosamphassassa nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Catutthaṁ.

(S.26.5.) 5. Samphassajasuttam 受

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

316. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, cakkhusamphassajāya vedanāya uppādo ṭhiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo...pe... Yo manusamphassajāya vedanāya uppādo ṭhiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, cakkhusamphassajāya vedanāya nirodho vūpasamo...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo...pe... yo manusamphassajāya vedanāya nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Pañcamam.

(S.26.6.) 6. Saññāsuttam 想

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

317. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, rūpasaññāya uppādo ṭhiti...pe...

jarāmarañassa pātubhāvo...pe... yo dhammasaññāya uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, rūpasaññāya nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo...pe... yo dhammasaññāya nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Chaṭṭhamā.

(S.26.7.) 7. Sañcetanāsuttam 思

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

318. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, rūpasañcetanāya uppādo thiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo...pe... yo dhammasañcetanāya uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, rūpasañcetanāya nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo...pe... yo dhammasañcetanāya nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Sattamaṁ.

(S.26.8.) 8. Tanhāsuttam 愛

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

319. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, rūpataṇhāya uppādo thiti...pe... jarāmarañassa pātubhāvo...pe... yo dhammataṇhāya uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, rūpataṇhāya nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo...pe... yo dhammataṇhāya nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Atṭhamā.

(S.26.9.) 9. Dhātusuttam 界

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

320. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, pathavīdhātuyā uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo...pe... jarāmarañassa pātubhāvo; yo āpodhātuyā... yo tejodhātuyā... yo vāyodhātuyā... yo ākāsadhadhātuyā... yo viññāṇadhadhātuyā uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, pathavīdhātuyā nirodho...pe... jarāmarañassa atthaṅgamo; yo āpodhātuyā nirodho... yo tejodhātuyā nirodho... yo vāyodhātuyā nirodho... yo ākāsadhadhātuyā nirodho... yo viññāṇadhadhātuyā nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Navamaṁ.

(S.26.10.) 10. Khandhasuttam 蘊

► 《雜阿含901經》, cf. 《雜阿含315經》

321. Sāvatthinidānam. “Yo kho, bhikkhave, rūpassa uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo vedanāya... yo saññāya... yo sañkhārānam... yo viññāṇassa uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo ca kho, bhikkhave, rūpassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo vedanāya... yo saññāya... yo sañkhārānam... yo viññāṇassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Dasamaṁ.

~Uppādasamyuttam samattam~

Tassuddānam--

Cakkhu Rūpañca Viññānam, Phasso ca Vedanāya ca;
Saññā ca Cetanā Tañhā, Dhātu Kandhena te dasāti.

[▲top 回目錄](#)

(S.27.1./III,232.)

(S.27.)(6) Kilesasamyuttam 煩惱相應(10 suttas)

(S.27.1.) 1. Cakkhusuttam 眼

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

322. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, cakkhusmiṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo sotasmīṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo ghānasmīṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo jivhāya chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo kāyasmīṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo manasmīṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno imesu chasu ṭhānesu cetaso upakkileso pahīno hoti, nekkhammaninnañcassa cittam hoti. Nekkhammaparibhāvitam cittam kammaniyam khāyati, abhiññā sacchikaranīyesu dhammesū”ti. Paṭhamam.

(S.27.2.) 2. Rūpasuttam 色

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

323. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpesu chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo saddesu... yo gandhesu... yo rasesu... yo phoṭṭhabbesu... yo dhammesu chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno imesu chasu ṭhānesu cetaso upakkileso pahīno hoti, nekkhammaninnañcassa cittam hoti. Nekkhammaparibhāvitam cittam kammaniyam khāyati, abhiññā sacchikaranīyesu dhammesū”ti. Dutiyam.

(S.27.3.) 3. Viññānasuttam 識

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

324. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, cakkhuvīññāñasmīṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo sotaviññāñasmīṁ... yo ghānaviññāñasmīṁ... yo jivhāviññāñasmīṁ... yo kāyaviññāñasmīṁ... yo manoviññāñasmīṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yato kho bhikkhave, bhikkhuno imesu chasu ṭhānesu cetaso upakkileso pahīno hoti, nekkhammaninnañcassa (S.27.3./III,233.) cittam hoti. Nekkhammaparibhāvitam cittam kammaniyam khāyati, abhiññā sacchikaranīyesu dhammesū”ti. Tatiyam.

(S.27.4.) 4. Samphassasuttam 觸

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

325. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, cakkhusamphassasmiṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yo sotasamphassasmiṁ... yo ghānasamphassasmiṁ... yo

jivhāsamphassasmim... yo kāyasamphassasmim... yo manosamphassasmim chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno...pe... abhiññā sacchikaraṇīyesu dhammesū”ti. Catuttham.

(S.27.5.) 5. Samphassajasuttam 受

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

326. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, cakkhusamphassajāya vedanāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yo sotasamphassajāya vedanāya... yo ghānasamphassajāya vedanāya... yo jivhāsamphassajāya vedanāya... yo kāyasamphassajāya vedanāya... yo manosamphassajāya vedanāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno...pe... abhiññā sacchikaraṇīyesu dhammesū”ti. Pañcamam.

(S.27.6.) 6. Saññāsuttam 想

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

327. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpasaññāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yo saddasaññāya... yo gandhasaññāya... yo rasasaññāya... yo phoṭṭhabbasāññāya... yo dhammasaññāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno...pe... abhiññā sacchikaraṇīyesu dhammesū”ti. Chaṭṭham.

(S.27.7.) 7. Sañcetanāsuttam 思

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

328. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpasañcetanāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yo saddasañcetanāya... yo gandhasañcetanāya... (S.27.7./III,234.) yo rasasañcetanāya... yo phoṭṭhabbasāñcetanāya... yo dhammasañcetanāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno...pe... abhiññā sacchikaraṇīyesu dhammesū”ti. Sattamam.

(S.27.8.) 8. Taṇhāsuttam 愛

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

329. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpataṇhāya chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yo saddataṇhāya... yo gandhatāṇhāya... yo rasataṇhāya... yo phoṭṭhabbatāṇhāya... yo dhammatāṇhāya chandarāgo cittaseso upakkiles. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno...pe... abhiññā sacchikaraṇīyesu dhammesū”ti. Aṭṭhamam.

(S.27.9.) 9. Dhātusuttam 界

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

330. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, pathavīdhātuyā chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yo āpodhātuyā... yo tejodhātuyā... yo vāyodhātuyā... yo ākāsadhadhātuyā... yo viññāṇadhadhātuyā chandarāgo, cittaseso upakkiles. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno imesu chasu thānesu cetaso upakkiles pahīno hoti, nekkhammaninnañcassa cittam hoti. Nekkhammaparibhāvitam cittam kammaniyan khāyati, abhiññā sacchikaraṇīyesu dhammesū”ti. Navamam.

(S.27.10.) 10. Khandhasuttam 蘊

► 《雜阿含900經》, cf. 《雜阿含314經》

331. Sāvatthinidānam. “Yo, bhikkhave, rūpasmiṁ chandarāgo, cittaseso upakkilesop...pe... yo viññāṇasmiṁ chandarāgo, cittaseso upakkileso. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno imesu pañcasu thānesu cetaso upakkileso pahīno hoti, nekkhammaninnañcassa cittam hoti. Nekkhammaparibhāvitam cittam kammaniyam khāyati, abhiññā sacchikarañyesu dhammesu”ti. Dasamaṁ.

~Kilesasamyuttam samattam. ~

Tassuddānam--

(S.27.10./III,235.) Cakkhu Rūpañca Viññāṇam, Phasso ca Vedanāya ca; Saññā ca Cetanā Tañhā, Dhātu Kandhena te dasāti.

[▲ top 回目錄](#)

(S.28.)(7) Sāriputtasamyuttam 舍利弗相應(10 suttas)

(S.28.1.) 1. Vivekajasuttam 離

332. Ekam samayaṁ āyasmā Sāriputto Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Sāriputto pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaraṇādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yena andhavanam tenupasaṅkami divāvihārāya. Andhavanam ajjhogāhetvā aññatarasmiṁ rukkhamūle divāvihāram nisīdi.

Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yena Jetavanam Anāthapiṇḍikassa ārāmo tenupasaṅkami. Addasā kho āyasmā Ānando āyasmantam Sāriputtam dūratova āgacchantam. Disvāna āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Vippasannāni kho te, āvuso Sāriputta, indriyāni; parisuddho mukhavaṇṇo pariyođāto. Katamenāyasmā Sāriputto ajja vihārena vihāsi”ti?

“Idhāhaṁ, āvuso, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, na evam hoti--‘Aham paṭhamam jhānam samāpajjām’ti vā ‘Aham paṭhamam jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham paṭhamā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. (S.28.1./III,236.) “Tathā hi panāyasmato Sāriputtassa dīgharattam ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā susamūhatā. Tasmā āyasmato Sāriputtassa na evam hoti--‘Aham paṭhamam jhānam samāpajjām’ti vā ‘Aham paṭhamam jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham paṭhamā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. Paṭhamam.

(S.28.2.) 2. Avitakkasuttam 無尋

333. Sāvatthinidānam. Addasā kho āyasmā Ānando..pe... āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Vippasannāni kho te, āvuso Sāriputta, indriyāni; parisuddho

mukhavaṇṇo pariyodāto. Katamenāyasmā Sāriputto ajja vihārena vihāsī”ti?

“Idhāham āvuso, vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, na evam hoti--‘Aham dutiyam jhānam samāpajjāmī’ti vā ‘Aham dutiyam jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham dutiyā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. “Tathā hi panāyasmato Sāriputtassa dīgharattam ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā susamūhatā. Tasmā āyasmato Sāriputtassa na evam hoti--‘Aham dutiyam jhānam samāpajjāmī’ti vā ‘Aham dutiyam jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham dutiyā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. Dutiyam.

(S.28.3.) 3. Pītisuttam 喜

334. Sāvatthinidānam. Addasā kho āyasmā Ānando...pe... “Vippasannāni kho te, āvuso Sāriputta, indriyāni; parisuddho mukhavaṇṇo pariyodāto. Katamenāyasmā Sāriputto ajja vihārena vihāsī”ti?

“Idhāham, āvuso, pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihāsim sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisainvedemi; yam tam ariyā ācikkhanti ‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharāmi. (S.28.3./III,237.) Tassa mayham, āvuso, na evam hoti--‘Aham tatiyam jhānam samāpajjāmī’ti vā ‘Aham tatiyam jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham tatiyā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. “Tathā hi panāyasmato Sāriputtassa dīgharattam ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā susamūhatā. Tasmā āyasmato Sāriputtassa na evam hoti--‘Aham tatiyam jhānam samāpajjāmī’ti vā ‘Aham tatiyam jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham tatiyā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. Tatiyam.

(S.28.4.) 4. Upekkhāsuttam 捨

335. Sāvatthinidānam. Addasā kho āyasmā Ānando...pe... “Vippasannāni kho te, āvuso Sāriputta, indriyāni; parisuddho mukhavaṇṇo pariyodāto. Katamenāyasmā Sāriputto ajja vihārena vihāsī”ti?

“Idhāham, āvuso, sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, na evam hoti--‘Aham catuttham jhānam samāpajjāmī’ti vā ‘Aham catuttham jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham catutthā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. “Tathā hi panāyasmato Sāriputtassa dīgharattam ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā susamūhatā. Tasmā āyasmato Sāriputtassa na evam hoti--‘Aham catuttham jhānam samāpajjāmī’ti vā ‘Aham catuttham jhānam samāpanno’ti vā ‘Aham catutthā jhānā vuṭṭhito’ti vā”ti. Catuttham.

(S.28.5.) 5. Akāsānañcāyatana-suttam 虛空

336. Sāvatthinidānam. Addasā kho āyasmā Ānando...pe... “Idhāham, āvuso, sabbaso rūpasaññānam samatikkamā paṭighasaññānam atthaṅgamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi...pe... vuṭṭhitoti vā”ti. Pañcamam.

(S.28.6.) 6. Viññāṇañcāyatanaśuttam 識

337. Sāvatthinidānam. Addasā kho āyasmā Ānando...pe... “Idhāham, āvuso, sabbaso ākāsañcañcāyatanaṁ samatikkamma anantam viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi...pe... vuṭṭhitoti vā”ti. Chatṭham.

(S.28.7.) 7. Akiñcaññāyatanaśuttam 無所有處

338. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Sāriputto...pe... “Idhāham, āvuso, sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma, natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi...pe... vuṭṭhitoti vā”ti. Sattamam.

(S.28.8./III,238.)

(S.28.8.) 8. Nevasaññānāsaññāyatanaśuttam 有想

339. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Sāriputto...pe... “Idhāham, āvuso, ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi...pe... vuṭṭhitoti vā”ti. Atṭhamam.

(S.28.9.) 9. Nirodhasamāpattisuttam 滅

340. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Sāriputto...pe... “Idhāham, āvuso, sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodhām upasampajja viharāmi. Tassa mayhaṁ, āvuso, na evam hoti--‘Aham saññāvedayitanirodhām samāpajjāmī’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodhām samāpanno’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodhā vuṭṭhito’ti vā”ti. “Tathā hi panāyasmato Sāriputtassa dīgharattam ahaṅkāramamaṅkāramānānusayā susamūhatā. Tasmā āyasmato Sāriputtassa na evam hoti--‘Aham saññāvedayitanirodhām samāpajjāmī’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodhām samāpanno’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodhā vuṭṭhito’ti vā”ti. Navamam.

(S.28.10.) 10. Sūcimukhīśuttam 淨口

►《雜阿含500經》

341. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Sāriputto Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho āyasmā Sāriputto pubbañhasamayaṁ nivāsetvā paccacīvaramādāya Rājagahe pindāya pāvisi. Rājagahe sapadānam pindāya caritvā tam piñḍapātam aññataram kuṭṭamūlam nissāya paribhuñjati. Atha kho Sūcimukhī paribbājikā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Sāriputtam etadavoca

“Kim nu kho, samaṇa, adhomukho bhuñjasī”ti? “Na khvāham, bhagini, adhomukho bhuñjāmī”ti. “Tena hi, samaṇa, ubbhamukho bhuñjasī”ti? “Na khvāham, bhagini, ubbhamukho bhuñjāmī”ti. (S.28.10./III,239.) “Tena hi, samaṇa, disāmukho bhuñjasī”ti? “Na khvāham, bhagini, disāmukho bhuñjāmī”ti. “Tena hi, samaṇa, vidisāmukho bhuñjasī”ti? “Na khvāham, bhagini, vidisāmukho bhuñjāmī”ti.

“Kim nu, samaṇa, adhomukho bhuñjasī”ti iti puṭṭho samāno ‘Na khvāham, bhagini, adhomukho bhuñjāmī”ti vadesi. ‘Tena hi, samaṇa, ubbhamukho bhuñjasī”ti iti puṭṭho samāno ‘Na khvāham, bhagini, ubbhamukho bhuñjāmī”ti vadesi. ‘Tena hi, samaṇa,

disāmukho bhuñjasī'ti iti puṭṭho samāno 'Na khvāham, bhagini, disāmukho bhuñjāmī'ti vadesi. 'Tena hi, samaṇa, vidisāmukho bhuñjasī'ti iti puṭṭho samāno 'Na khvāham, bhagini, vidisāmukho bhuñjāmī'ti vadesi'".

"Kathañcarahi samaṇa, bhuñjasī'ti? "Ye hi keci, bhagini, samaṇabrahmaṇā vatthuvijjātiracchānavijjāya micchājīvena jīvikam kappenti, ime vuccanti, bhagini, samaṇabrahmaṇā 'Adhomukhā bhuñjantī'ti. Ye hi keci, bhagini, samaṇabrahmaṇā nakkhattavijjātiracchānavijjāya micchājīvena jīvikam kappenti, ime vuccanti, bhagini, samaṇabrahmaṇā 'Ubbhamukhā bhuñjantī'ti. Ye hi keci, bhagini, samaṇabrahmaṇā dūteyyapahinagamanānuyogāya micchājīvena jīvikam kappenti, ime vuccanti, bhagini, samaṇabrahmaṇā 'Disāmukhā bhuñjantī'ti. Ye hi keci, bhagini, samaṇabrahmaṇā aṅgavijjātiracchānavijjāya micchājīvena jīvikam kappenti, ime vuccanti, bhagini, samaṇabrahmaṇā 'vidisāmukhā bhuñjantī'"ti.

"So khvāham, bhagini, na vatthuvijjātiracchānavijjāya micchājīvena jīvikam kappemi, na nakkhattavijjātiracchānavijjāya micchājīvena jīvikam kappemi, na dūteyyapahinagamanānuyogāya micchājīvena jīvikam kappemi, na aṅgavijjātiracchānavijjāya micchājīvena jīvikam kappemi. Dhammena bhikkham pariyesāmi; dhammena bhikkham pariyesitvā bhuñjāmī'ti.
(S.28.10./III,240.) Atha kho Sūcimukhī paribbājikā Rājagahe rathiyāya rathiyam, siṅghātakena siṅghātakam upasaṅkamitvā evamārocesi--"Dhammadikam samaṇā Sakyaputtiyā āhāram āhārenti; anavajjam samaṇā Sakyaputtiyā āhāram āhārenti. Detha samaṇānam Sakyaputtiyānam piṇḍan"ti. Dasamam.

~Sāriputtasamyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Vivekajam Avitakkam, Pīti Upekkhā catutthakam;
Ākāsañceva Viññānam, Ākiñcam Nevasaññinā.
Nirodho navamo vutto, Dasamam Sūcimukhī cāti.

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.29.1./III,240.)

(S.29.) (8) Nāgasamyuttam 龍相應(50 suttas)

(S.29.1.) 1. Suddhikasuttam 品類

342. Sāvatthinidānam. "Catasso imā, bhikkhave, nāgayoniyo. Katamā catasso? Aṇḍajā nāgā, jalābujā nāgā, saṁsedajā nāgā, opapātikā nāgā--imā kho, bhikkhave, catasso nāgayoniyo"ti. Paṭhamam.

(S.29.2.) 2. Pañītatarasuttam 妙勝

343. Sāvatthinidānam. "Catasso imā, bhikkhave, nāgayoniyo. Katamā catasso? Aṇḍajā nāgā, jalābujā nāgā, saṁsedajā nāgā, opapātikā nāgā. (S.29.2./III,241.) Tatra bhikkhave, aṇḍajehi nāgehi jalābujā ca saṁsedajā ca opapātikā ca nāgā pañītatarā. Tatra,

bhikkhave, aṇḍajehi ca jalābujehi ca nāgehi saṁsedajā ca opapātikā ca nāgā pañītatarā. Tatra, bhikkhave, andajehi ca jalābujehi ca saṁsedajehi ca nāgehi opapātikā nāgā pañītatarā. Imā kho, bhikkhave, catasso nāgayoniyo”ti. Dutiyam.

(S.29.3.) 3. Uposathasuttam 布薩(1)

344. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapindikassa ārāme. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhvādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacce aṇḍajā nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti?

“Idha bhikkhu, ekaccānam aṇḍajānam nāgānam evam hoti--‘Mayam kho pubbe kāyena dvayakārino ahumha, vācāya dvayakārino, manasā dvayakārino. Te mayam kāyena dvayakārino, vācāya dvayakārino, manasā dvayakārino, kāyassa bhedā param maraṇā aṇḍajānam nāgānam sahabyatam upapannā. Sacajja mayam kāyena sūcaritam careyyāma, vācāya sūcaritam careyyāma, manasā sūcaritam careyyāma, evam mayam kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjeyyāma. Handa, mayam etarahi kāyena sūcaritam carāma, vācāya sūcaritam carāma, manasā sūcaritam carāmā’ti. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacce aṇḍajā nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti. Tatiyam.

(S.29.4./III,242.)

(S.29.4.) 4. Dutiya-uposathasuttam 布薩(2)

345. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacce jalābuja nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti? “Idha, bhikkhu...pe... ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacce jalābuja nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti. Catuttham.

(S.29.5.) 5. Tatiya-uposathasuttam 布薩(3)

346. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacce saṁsedajā nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti? “Idha, bhikkhu...pe... ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacce saṁsedajā nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti. Pañcamam.

(S.29.6.) 6. Catuttha-uposathasuttam 布薩(4)

347. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacce opapātikā nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī”ti?

“Idha, bhikkhu, ekaccānam opapātikānam nāgānam evam hoti--‘Mayam kho pubbe kāyena dvayakārino ahumha, vācāya dvayakārino, manasā dvayakārino. Te mayam

kāyena dvayakārino, vācāya dvayakārino, manasā dvayakārino, kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapanā. (S.29.6./III,243.) Sacajja mayam kāyena sucaritam careyyāma vācāya... manasā sucaritam careyyāma, evam mayam kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjeyyāma. Handa, mayam etarahi kāyena sucaritam carāma, vācāya... manasā sucaritam carāmā'ti. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco opapātikā nāgā uposatham upavasanti vossaṭṭhakāyā ca bhavantī'ti. Chaṭṭham.

(S.29.7.) 7. Sutasuttam 聞(1)

348. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā aṇḍajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti

“Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī hoti, manasā dvayakārī hoti. Tassa sutam hoti--‘Aṇḍajā nāgā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā aṇḍajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So kāyassa bhedā param maraṇā aṇḍajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā aṇḍajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Sattamam.

(S.29.8.) 8. Dutiyasutasuttam 聞(2)

349. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā jalābujānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti? ...pe... (S.29.8./III,244.) Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā jalābujānam nāgānam sahabyataṁ upapajjatīti. Aṭṭhamam.

(S.29.9.) 9. Tatiyasutasuttam 聞(3)

350. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā saṁsedajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti? ...pe... ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā saṁsedajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjatīti. Navamam.

(S.29.10.) 10. Catutthasutasuttam 聞(4)

351. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti?

“Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutam hoti--‘Opapātikā nāgā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam

sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Dasamam.

(S.29.11-20.) 11- 20. Añdajadānūpakārasuttadasakam 布施利益(1)

352-361. Ekamantam nisutto kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena (S.29.11-20./III,245.) midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti?

“Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutam hoti--‘Añdajā nāgā dīghāyukā vaṇṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So annam deti. So kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu...pe... upapajjatī...pe... so pānam deti...pe... vattham deti...pe... yānam deti...pe... mālam deti...pe... gandham deti...pe... vilepanam deti...pe... seyyam deti...pe... āvasatham deti...pe... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Vīsatimam.

(S.29.21-50.) 21- 50. Jalābujādidānūpakārasuttattimśakam 布施利益(2-4)

362-391. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisutto kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā jalābujānam nāgānam...pe... samsedajānam nāgānam...pe... opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti?

“Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutam hoti--‘Opapātikā nāgā dīghāyukā vaṇṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So annam deti...pe... pānam deti...pe... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena (S.29.-21.50./III,246.) midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam nāgānam sahabyataṁ upapajjati”ti.

(Iminā peyyālena dasa dasa suttantā kātabbā. Evam catūsu yonisu cattalīsam veyyākaraṇā honti. Purimehi pana dasahi suttantehi saha honti paṇṇasasuttantāti.)

~ Nāgasamīyuttaṁ samattam. ~

Tassuddānam--

Suddhikam Paññataram, Caturo ca Uposathā;
Tassa sutam caturo ca, Dānūpakārā ca Tālīsam.
Paññāsa Piññato suttā, Nāgamhi Suppakāsitāti.

[▲top](#)

回目錄

(S.30.1./III,246.)

(S.30.) (9) Supaññasamyuttam 金翅鳥相應(46suttas)

(S.30.1.) 1. Suddhikasuttam 品類

►cf. 《增壹阿含27.8經》, 《長阿含30經》世記經(龍鳥品)

392. Sāvatthinidānam. “Catasso imā, bhikkhave, supaññayoniyo. Katamā catasso? Añdajā supaññā, jalābujā supaññā, saṁsedajā supaññā, opapātikā supaññā--imā kho, bhikkhave, catasso supaññayoniyo”ti. Paṭhamam.

(S.30.2.) 2. Harantisuttam 取

►cf. 《增壹阿含27.8經》, 《長阿含30經》世記經(龍鳥品)

393. Sāvatthinidānam. “Catasso imā, bhikkhave, supaññayoniyo. Katamā catasso? Añdajā...pe... imā kho, bhikkhave, catasso supaññayoniyo. Tatra, bhikkhave, añdajā supaññā añdajeva nāge haranti, na jalābuje, na saṁsedaje, na opapātike. Tatra, bhikkhave, jalābujā supaññā añdaje ca jalābuje ca nāge haranti, na saṁsedaje, na opapātike. Tatra, bhikkhave, saṁsedajā supaññā añdaje ca jalābuje ca saṁsedaje ca nāge haranti, na opapātike. Tatra, bhikkhave, opapātikā supaññā añdaje ca jalābuje ca saṁsedaje ca opapātike ca nāge haranti. Imā kho, bhikkhave, catasso supaññayoniyo”ti. Dutiyam.

(S.30.3./III,247.)

(S.30.3.) 3. Dvayakārīsuttam 善惡業(1)

394. Sāvatthinidānam. Aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā añdajānam supaññānam sahabyatam upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutam hoti--‘Añdajā supaññā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param marañā añdajānam supaññānam sahabyatam upapajjeyyan’ti. So kāyassa bhedā param marañā añdajānam supaññānam sahabyatam upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā añdajānam supaññānam sahabyatam upapajjati”ti. Tatiyam.

(S.30.4-6./III,248.)

(S.30.4-6.) 4- 6. Dutiyādidvayakārīsuttattikam 善惡業(2-4)

395-397. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā jalābujānam supaññānam...pe... saṁsedajānam supaññānam...pe... opapātikānam supaññānam sahabyatam upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutam hoti--‘Opapātikā supaññā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param marañā opapātikānam supaññānam sahabyatam upapajjeyyan’ti. So kāyassa bhedā param marañā opapātikānam supaññānam sahabyatam upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā opapātikānam supaññānam sahabyatam upapajjati”ti. Chaṭṭham.

(S.30.7-16.) 7- 16. Añdajadānūpakārasuttadasakam 布施利益(1)

398-407. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutām hoti--‘Añdajā supaṇṇā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjeyyan’ti. So annam deti...pe... pānam deti... vattham deti... yānam deti... mālam deti... gandham deti... vilepanam deti... seyyam deti... āvasatham deti... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā añdajānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjati”ti. Solasamaṁ.

(S.30.17-46.) 17- 46. Jalābujādidānūpakārasuttatimsakam 布施利益(2-4)

408-437. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu (S.30.17-46./III,249.) Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā jalābujānam supaṇṇānam...pe... sarīsedajānam supaṇṇānam...pe... opapātikānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena dvayakārī hoti, vācāya dvayakārī, manasā dvayakārī. Tassa sutām hoti--‘Opapātikā supaṇṇā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjeyyan’ti. So annam deti...pe... pānam deti...pe... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā opapātikānam supaṇṇānam sahabyatām upapajjati”ti. Chacattālīsamam.

(Evam piṇḍakena chacattālīsamam suttantā honti.)

~ Supaṇṇasamyuttam samattam. ~

Tassuddānam--

Suddhikam Haranti ceva, Dvayakārī ca caturo;
Dānūpakārā tālīsam, Supaṇne suppakāsitāti.

[▲top 回目錄](#)

(S.31.)(10) Gandhabbakāyasamyuttam 乾達婆相應(112suttas)

(S.31.1.) 1. Suddhikasuttam 品類

438. Ekarām samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapindikassa ārāme...pe... Bhagavā etadavoca--(S.31.1./III,250.) “Gandhabbakāyike vo, bhikkhave,

deve desessāmi. Tam suṇātha. Katamā ca, bhikkhave, gandhabbakāyikā devā? Santi, bhikkhave, mūlagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, sāragandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, pheggugandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, tacagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, papaṭikagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, pattagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, pupphagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, phalagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, rasagandhe adhivatthā devā. Santi, bhikkhave, gandhagandhe adhivatthā devā. Ime vuccanti, bhikkhave, gandhabbakāyikā devā”ti. Paṭhamam.

(S.31.2.) 2. Sucaritasuttam 善行

439. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā gandhabbakāyikānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘Gandhabbakāyikā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā gandhabbakāyikānam devānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So kāyassa bhedā param maraṇā gandhabbakāyikānam devānam sahabyataṁ upapajjati. Ayaṁ kho, bhikkhu hetu, ayaṁ paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā gandhabbakāyikānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Dutiyam.

(S.31.3.) 3. Mūlagandhadātāsuttam 施者(1)

440. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu (S.31.3./III,251.) Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘Mūlagandhe adhivatthā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So dātā hoti mūlagandhānam. So kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati. Ayaṁ kho, bhikkhu, hetu...pe... yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Tatiyam.

(S.31.4-12.) 4- 12. Sāragandhādātāsuttanavakam 施者(2-10)

441-449. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca “Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā sāragandhe adhivatthānam devānam...pe... pheggugandhe adhivatthānam devānam... tacagandhe adhivatthānam devānam... papaṭikagandhe adhivatthānam devānam... pattagandhe adhivatthānam devānam... pupphagandhe adhivatthānam devānam... phalagandhe adhivatthānam devānam... rasagandhe adhivatthānam devānam... gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti? “Idha,

bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘sāragandhe adhivaththā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā sāragandhe adhivatthānam devānam...pe... pheggugandhe adhivatthānam devānam... tacagandhe adhivatthānam devānam... papaṭikagandhe adhivatthānam devānam... pattagandhe adhivatthānam devānam... pupphagandhe adhivatthānam devānam... phalagandhe adhivatthānam devānam... rasagandhe adhivatthānam devānam... gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So dātā hoti sāragandhānam...pe... so dātā hoti pheggugandhānam... so dātā hoti tacagandhānam... (S.31.4-12./III,252.) so dātā hoti papaṭikagandhānam... so dātā hoti pattagandhānam... so dātā hoti pupphagandhānam... so dātā hoti phalagandhānam... so dātā hoti rasagandhānam... so dātā hoti gandhagandhānam. So kāyassa bhedā param maraṇā gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Dvādasamam.

(S.31.13-22.) 13- 22. Mūlagandhadānūpakārasuttadasakam 布施利益(1)

450-459. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘Mūlagandhe adhivaththā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So annam deti...pe... pānam deti... vattham deti... yānam deti... mālam deti... gandham deti... vilepanam deti... seyyam deti... āvasatham deti... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā mūlagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti. Bāvīsatimam.

(S.31.23-112./III,253.)

(S.31.23-112.) 23-112. Sāragandhādidānūpakārasuttanavutikam 布施利益(2-10)

460-549. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param maraṇā sāragandhe adhivatthānam devānam...pe... pheggugandhe adhivatthānam devānam... tacagandhe adhivatthānam devānam papaṭikagandhe adhivatthānam devānam... pattagandhe adhivatthānam devānam... pupphagandhe adhivatthānam devānam... phalagandhe adhivatthānam devānam... rasagandhe adhivatthānam devānam... gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘Gandhagandhe adhivaththā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param maraṇā gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyataṁ upapajjeyyan’ti. So annam deti...pe... pānam deti... vattham deti... yānam deti... mālam deti... gandham deti... vilepanam deti... seyyam deti... āvasatham deti... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā

param marañā gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyatām upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā gandhagandhe adhivatthānam devānam sahabyatām upapajjati”ti. Dvādasasatimam.

(Evaṁ piṇḍakena ekasatañca dvādasa ca suttantā honti.)

~Gandhabbakāyasamyuttam samattam. ~

Tassuddānam--

Suddhikañca Sucaritam, Dātā hi apare dasa;
Dānūpakārā Satadhā, Gandhabbe suppakāsītāti.

[▲top 回目錄](#)

(S.32.1./III,254.)

(S.32.)(11) Valāhakasamyuttam 雲相應(57 suttas)

(S.32.1.) 1. Suddhikasuttam 說示

►《雜阿含871經》

550. Sāvatthinidānam. “Valāhakakāyike vo, bhikkhave, deve desessāmi. Tam suṇātha. Katame ca, bhikkhave, valāhakakāyikā devā? Santi, bhikkhave, sītavalāhakā devā; santi uṇhavalāhakā devā; santi abbhavalāhakā devā; santi vātavalāhakā devā; santi vassavalāhakā devā--ime vuccanti, bhikkhave, ‘valāhakakāyikā devā’”ti. Paṭhamam.

(S.32.2.) 2. Sucaritasuttam 善行

►《雜阿含871經》

551. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā valāhakakāyikānam devānam sahabyatām upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘valāhakakāyikā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param marañā valāhakakāyikānam devānam sahabyatām upapajjeyyan’ti. So kāyassa bhedā param marañā valāhakakāyikānam devānam sahabyatām upapajjati. Ayaṁ kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā valāhakakāyikānam devānam sahabyatām upapajjati”ti. Dutiyam.

(S.32.2-12./III,255.)

(S.32.3-12.) 3- 12. Sītavalāhakadānūpakārasuttadasakam 布施利益(1)

►《雜阿含871經》

552-561. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca “Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā sītavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjati”ti? “Idha bhikkhu, ekacco kāyena sucaritam carati, vācāya sucaritam carati, manasā sucaritam carati. Tassa sutam hoti--‘sītavalāhakā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evam hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param marañā sītavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjeyyan’ti. So annam deti...pe... padīpeyyam deti. So kāyassa bhedā param marañā

sītavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā sītavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjati”ti. Dvādasamam.

(S.32.13-52.) 13- 52.Uñhavalāhakadānūpakārasuttacālīsakanī 布施利益(2-5)

► 《雜阿含871經》

562-601. Sāvatthinidānam. Ekamantām nisinno kho so bhikkhu Bhagavantām etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā uñhavalāhakānam devānam...pe... abbhavalāhakānam devānam...pe... vātavalāhakānam devānam...pe... vassavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjati”ti? “Idha, bhikkhu, ekacco kāyena sucaritām carati, vācāya sucaritām carati, manasā sucaritām carati. Tassa sutām hoti--‘vassavalāhakā devā dīghāyukā vanṇavanto sukhabahulā’ti. Tassa evām hoti--‘Aho vatāham kāyassa bhedā param marañā vassavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjeyyan’ti. So annām deti...pe... padīpeyyām deti. So kāyassa bhedā param marañā vassavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yena midhekacco kāyassa bhedā param marañā vassavalāhakānam devānam sahabyatām upapajjati”ti. Dvepaññāsamam.

(S.32.53./III,256.)

(S.32.53.) 53. Sītavalāhakasuttam 寒

► 《雜阿含871經》

602. Sāvatthinidānam. Ekamantām nisinno kho so bhikkhu Bhagavantām etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yenekadā sītam hoti”ti? “Santi, bhikkhu, sītavalāhakā nāma devā. Tesām yadā evām hoti--‘Yaṁnūna mayām sakāya ratiyā vaseyyāmā’ti, tesām tam cetopānidhimanvāya sītam hoti. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yenekadā sītam hoti”ti. Tepaññāsamam.

(S.32.54.) 54. Uñhavalāhakasuttam 热

► 《雜阿含871經》

603. Sāvatthinidānam. Ekamantām nisinno kho so bhikkhu Bhagavantām etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yenekadā uñham hoti”ti? “Santi, bhikkhu, uñhavalāhakā nāma devā. Tesām yadā evām hoti--‘Yaṁnūna mayām sakāya ratiyā vaseyyāmā’ti, tesām tam cetopānidhimanvāya uñham hoti. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yenekadā uñham hoti”ti. Catupaññāsamam.

(S.32.55.) 55. Abbhavalāhakasuttam 閨

► 《雜阿含871經》

604. Sāvatthinidānam. Ekamantām nisinno kho so bhikkhu Bhagavantām etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yenekadā abbham hoti”ti? “Santi, bhikkhu, abbhavalāhakā nāma devā. Tesām yadā evām hoti--‘Yaṁnūna mayām sakāya ratiyā vaseyyāmā’ti, tesām tam cetopānidhimanvāya abbham hoti. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yenekadā abbham hoti”ti. Pañcapaññāsamam.

(S.32.56.) 56. Vātavalāhakasuttam 風

► 《雜阿含871經》

605. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yenekadā vāto hotī”ti? “Santi, bhikkhu, vātavalāhakā nāma devā. Tesam (S.32.56./III,257.) yadā evam hoti--‘Yaṁnūna mayam sakāya ratiyā vaseyyāmā’ti, tesam tam cetopañidhimanvāya vāto hoti. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yenekadā vāto hotī”ti. Chappaññāsamam.

(S.32.57.) 57. Vassavalāhakasuttam 雨

► 《雜阿含871經》

606. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca “Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yenekadā devo vassatī”ti? “Santi, bhikkhu, vassavalāhakā nāma devā. Tesam yadā evam hoti--‘Yaṁnūna mayam sakāya ratiyā vaseyyāmā’ti, tesam tam cetopañidhimanvāya devo vassati. Ayam kho, bhikkhu, hetu, ayam paccayo, yenekadā devo vassatī”ti. Sattapaññāsamam.

Sattapaññāsasuttantam niṭhitam.

~Valāhakasamiyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Suddhikam Sucaritañca Dānūpakārapaññāsam;
Sītam Uṇhañca Abbhañca Vātavassavalāhakāti.

[▲top 回目錄](#)

(S.33.)(12) Vacchagottasamiyuttam 婆蹉種相應(55 suttas)

(S.33.1.) 1. Rūpa-aññāṇasuttam 無知(1)

► 《雜阿含963經》，《別譯雜阿含197經》

607. Ekarūpa samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho Vacchagotto paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako (S.33.1./III,258.) Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni diṭṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti Tathāgato param maraṇāti vā, na hoti Tathāgato param maraṇāti vā, hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇāti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇāti vā”ti? “Rūpe kho, Vaccha, aññāṇā, rūpasamudaye aññāṇā, rūpanirodhe aññāṇā, rūpanirodhagāminiyā patipadāya aññāṇā; evamimāni anekavihitāni diṭṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇāti vāti. Ayam kho, Vaccha, hetu, ayam paccayo, yānimāni anekavihitāni diṭṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇāti vā”ti. Paṭhamam.

(S.33.2.) 2. Vedanā-aññāṇasuttam 無知(2)

►《雜阿含963經》,《別譯雜阿含197經》

608. Sāvaththinidānam. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti? “Vedanāya kho, Vaccha, aññāṇā, vedanāsamudaye aññāṇā, vedanānirodhe aññāṇā, vedanānirodhagāminiyā paṭipadāya aññāṇā; evamimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vāti. Ayam kho, Vaccha, hetu, ayam paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti. Dutiyam.

(S.33.3.) 3. Saññā-aññāṇasuttam 無知(3)

►《雜阿含963經》,《別譯雜阿含197經》

609. Sāvaththinidānam. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto(S.33.3./III,259.) paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti? “Saññāya kho, Vaccha, aññāṇā, saññāsamudaye aññāṇā, saññānirodhe aññāṇā, saññānirodhagāminiyā paṭipadāya aññāṇā; evamimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vāti. Ayam kho, Vaccha, hetu, ayam paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti. Tatiyan.

(S.33.4.) 4. Saṅkhāra-aññāṇasuttam 無知(4)

►《雜阿含963經》,《別譯雜阿含197經》

610. Sāvaththinidānam. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti? “Saṅkhāresu kho, Vaccha, aññāṇā, saṅkhārasamudaye aññāṇā, saṅkhāranirodhe aññāṇā, saṅkhāranirodhagāminiyā paṭipadāya aññāṇā; evamimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vāti. Ayam kho, Vaccha, hetu, ayam paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti. Catuttham.

(S.33.5.) 5. Viññāṇa-aññāṇasuttam 無知(5)

►《雜阿含963經》,《別譯雜阿含197經》

611. Sāvaththinidānam. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni ditṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti (S.33.5./III,260.) vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti?

“Viññāne kho, Vaccha, aññāñā, viññāṇasamudaye aññāñā, viññāṇanirodhe aññāñā, viññāṇanirodhagāminiyā paṭipadāya aññāñā; evamimāni anekavihitāni ditthigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañati vāti. Ayam kho, Vaccha, hetu, ayam paccayo, yānimāni anekavihitāni ditthigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañati vā”ti. Pañcamam.

(S.33.6-10.) 6- 10. Rūpa-adassanādisuttapañcakam 無見

612-616. Sāvatthinidānam. Ekamantaṁ nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni ditthigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañati vā”ti? Rūpe kho, Vaccha, adassanā...pe... rūpanirodhagāminiyā paṭipadāya adassanā...pe... vedanāya saññāya saṅkhāresu kho, Vaccha, adassanā...pe... viññāne kho, Vaccha, adassanā...pe... viññāṇanirodhagāminiyā paṭipadāya adassanā...pe.... Dasamam.

(S.33.11-16.) 11- 15. Rūpa-anabhisamayādisuttapañcakam 不現觀(1-5)

617-621. Sāvatthinidānam. Rūpe kho, Vaccha, anabhisamayā...pe... rūpanirodhagāminiyā paṭipadāya anabhisamayā...pe....

Sāvatthinidānam. Vedanāya kho, Vaccha, anabhisamayā...pe....

Sāvatthinidānam. Saññāya kho, Vaccha, anabhisamayā...pe....

Sāvatthinidānam. Saṅkhāresu kho, Vaccha, anabhisamayā...pe....

Sāvatthinidānam. Viññāne kho, Vaccha, anabhisamayā...pe.... Pannarasamam.

(S.33.16-20./III,261.)

(S.33.16-20) 16- 20. Rūpa-ananubodhādisuttapañcakam 不了悟(1-5)

622-626. Sāvatthinidānam. Ekamantaṁ nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo...pe... rūpe kho, Vaccha, ananubodhā...pe... rūpanirodhagāminiyā paṭipadāya ananubodhā...pe....

Sāvatthinidānam. Vedanāya kho, vaccha...pe....

Sāvatthinidānam. Saññāya kho, vaccha...pe....

Sāvatthinidānam. Saṅkhāresu kho, vaccha...pe....

Sāvatthinidānam. Viññāne kho, vaccha ananubodhā...pe... viññāṇanirodhagāminiyā paṭipadāya ananubodhā. Vīsatimam.

(S.33.21-25.) 21- 25. Rūpa-appativedhādisuttapañcakam 不通達(1-5)

627-631. Sāvatthinidānam. Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo...pe... Rūpe kho, Vaccha, appativedhā...pe... viññāne kho, Vaccha, appativedhā...pe.... Pañcavīsatimam.

(S.33.26-30.) 26- 30. Rūpa-asallakkhaṇādisuttapañcakam 不等觀(1-5)

632-636. Sāvatthinidānam. Rūpe kho, Vaccha, asallakkhañā...pe... viññāne kho, Vaccha, asallakkhañā...pe.... Timsatimam.

(S.33.31-35.) 31- 35. Rūpa-anupalakkhañādisuttapañcakam 不隨觀(1-5)

637-641. Sāvatthinidānam. Rūpe kho, Vaccha, anupalakkhañā...pe... viññāne kho, Vaccha, anupalakkhañā...pe.... Pañcatiṁsatimam.

(S.33.36-40.) 36- 40. Rūpa-appaccupalakkhañādisuttapañcakam不近觀(1-5)

642-646. Sāvatthinidānam. Rūpe kho, Vaccha, appaccupalakkhañā...pe... viññāne kho, Vaccha, appaccupalakkhañā...pe.... Cattālīsamaṁ.

(S.33.41-45) 41- 45. Rūpa-asamapekkhañādisuttapañcakam 不等察(1-5)

647-651. Sāvatthinidānam. Rūpe kho, Vaccha, asamapekkhañā...pe... viññāne kho, Vaccha, asamapekkhañā...pe.... Pañcacattālīsamaṁ.

(S.33.46-50./III,262.)

(S.33.46-50.) 46- 50. Rūpa-appaccupekkhañādisuttapañcakam不近察(1-5)

652-656. Sāvatthinidānam. Rūpe kho, Vaccha, appaccupekkhañā...pe... viññāne kho, Vaccha, appaccupekkhañā...pe.... Paññāsamaṁ.

(S.33.51-54.) 51- 54. Rūpa-appaccakkhakammādisuttacatukkam不現見(1-4)

657-660. Sāvatthinidānam. Atha kho Vacchagotto paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathām sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yānimāni anekavihitāni dīṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti? Rūpe kho, Vaccha, appaccakkhakammā, rūpasamudaye appaccakkhakammā rūpanirodhe appaccakkhakammā, rūpanirodhagāminiyā paṭipadāya appaccakkhakammā...pe....

Sāvatthinidānam. Vedanāya kho, Vaccha, appaccakkhakammā...pe... vedanānirodhagāminiyā paṭipadāya appaccakkhakammā ...pe....

Sāvatthinidānam. Saññāya kho, Vaccha, appaccakkhakammā...pe... saññānirodhagāminiyā paṭipadāya appaccakkhakammā...pe....

Sāvatthinidānam. Saṅkhāresu kho, Vaccha, appaccakkhakammā...pe... saṅkhāranirodhagāminiyā paṭipadāya appaccakkhakammā ...pe.... Catupaññāsamaṁ.

(S.33.55.) 55. Viññāna-appaccakkhakammasuttaṁ 不現見(5)

661. Sāvatthinidānam. “Viññāne kho, Vaccha, appaccakkhakammā, viññānasamudaye appaccakkhakammā, viññānanirodhe appaccakkhakammā, viññānanirodhagāminiyā paṭipadāya appaccakkhakammā; evamimāni anekavihitāni

dīṭṭhigatāni loke (S.33.55./III,263.) uppajjanti--sassato lokoti vā, asassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vāti. Ayam kho, Vaccha, hetu, ayam paccayo yānimāni anekavihitāni dīṭṭhigatāni loke uppajjanti--sassato lokoti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti Tathāgato param marañāti vā, na hoti Tathāgato param marañāti vā, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā”ti. Pañcapaññāsamām.

~Vacchagottasariyuttam samattam. ~

Tassuddānam--

Aññāñā Adassanā ceva, Anabhisamayā Ananubodhā;
Appativedhā Asallakkhaṇā, Anupalakkhaṇena Appaccupalakkhaṇā.
Asamapekhaṇā Appaccupekhaṇā, Appaccakkhakammanti.

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.34.)(13) Jhānasamāyuttam 禪定相應(55 suttas)

(S.34.1.) 1. Samādhimūlakasamāpattisuttam 三昧~等至

►《雜阿含883經》

662. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? (S.34.1./III,264.) Idha bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na samādhismiṁ samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na samādhismiṁ samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na ca samādhismiṁ samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti, samādhismiṁ samāpattikusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ samāpattikusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram, khīramhā dadhi, dadhimhā navanītam, navanītamhā sappi, sappimhā sappimaṇḍo tatra aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ samāpattikusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro cā”ti. Paṭhamam.

(S.34.2.) 2. Samādhimūlakathitisuttam 止住

►《雜阿含883經》

663. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na samādhismiṁ ṭhitikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ ṭhitikusalo hoti, na samādhismiṁ samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na ca samādhismiṁ ṭhitikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ ṭhitikusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ samādhikusalo ca ayam (S.34.2./III,265.) imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram, khīramhā dadhi, dadhimhā navanītam, navanītamhā

sappi, sappimhā sappimañdo tatra aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ thitikusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro cā”ti. Dutiyam.

(S.34.3.) 3. Samādhimūlakavuṭṭhānasuttam 出起(出觀)

► 《雜阿含883經》

664. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo hoti, na samādhismiṁ samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na ca samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti, samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Tatiyam.

(S.34.4.) 4. Samādhimūlakakallitasuttam 安樂

► 《雜阿含883經》

665. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na samādhismiṁ kallitakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ kallitakusalo hoti, na samādhismiṁ samādhikusalo. (S.34.4./III,266.) Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na ca samādhismiṁ kallitakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti, samādhismiṁ kallitakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ kallitakusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Catuttham.

(S.34.5.) 5. Samādhimūlaka-ārammaṇasuttam 所緣

► 《雜阿含883經》

666. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na samādhismiṁ ārammaṇakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ ārammaṇakusalo hoti, na samādhismiṁ samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na ca samādhismiṁ ārammaṇakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti, samādhismiṁ ārammaṇakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ ārammaṇakusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Pañcamam.

(S.34.6.) 6. Samādhimūlakagocarasuttam 行境

► 《雜阿含883經》

667. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha,

bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo hoti, na samādhismim gocarakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim samādhikusalo. (S.34.6./III,267.) Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samādhikusalo hoti, na ca samādhismim gocarakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti, samādhismim gocarakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti samādhismim gocarakusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Chaṭṭham.

(S.34.7.) 7. Samādhimūlaka-abhinīhārasuttam 引發

► 《雜阿含883經》

668. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo hoti, na samādhismim abhinīhārakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim abhinīhārakusalo hoti, na samādhismim samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samādhikusalo hoti, na ca samādhismim abhinīhārakusalo Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti, samādhismim abhinīhārakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti samādhismim abhinīhārakusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Sattamam.

(S.34.8.) 8. Samādhimūlakasakkaccakārīsuttam 恭敬(作)

► 《雜阿含883經》

669. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo hoti, na samādhismim sakkaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sakkaccakārī hoti, na samādhismim samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samādhikusalo hoti, na ca samādhismim sakkaccakārī. (S.34.8./III,268.) Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti, samādhismim sakkaccakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti samādhismim sakkaccakārī ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Aṭṭhamam.

(S.34.9.) 9. Samādhimūlakasātaccakārīsuttam 常作

► 《雜阿含883經》

670. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo hoti, na samādhismim sātaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sātaccakārī hoti, na samādhismim samādhikusalo. Idha pana bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samādhikusalo hoti, na ca samādhismim sātaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti, samādhismim sātaccakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim samādhikusalo ca hoti, samādhismim sātaccakārī ca ayam imesam

catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Navamaṁ.

(S.34.10.) 10. Samādhimūlakasappāyakārīsuttam 隨應

►《雜阿含883經》

671. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na samādhismiṁ sappāyakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ sappāyakārī hoti, na samādhismiṁ samādhikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samādhikusalo hoti, na ca samādhismiṁ sappāyakārī. (S.34.10./III,269.) Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti, samādhismiṁ sappāyakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samādhikusalo ca hoti samādhismiṁ sappāyakārī ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Dasamaṁ. (samādhimūlakam.)

(S.34.11.) 11. Samāpattimūlakaṭhitisuttam 等至~止住

►《雜阿含883經》

672. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na samādhismiṁ ṭhitikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ ṭhitikusalo hoti, na samādhismiṁ samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na ca samādhismiṁ ṭhitikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo ca hoti, samādhismiṁ ṭhitikusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo ca hoti, samādhismiṁ ṭhitikusalo ca ayam imesam catunnam jhāyinam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram...pe... pavaro cā”ti. Ekādasamaṁ.

(S.34.12.) 12. Samāpattimūlakavuṭṭhānasuttam 等至~出起

►《雜阿含883經》

673. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo hoti, na samādhismiṁ samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na ca samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ (S.34.12./III,270.) samāpattikusalo ca hoti, samādhismiṁ vuṭṭhānakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī...pe... pavaro cā”ti. Dvādasamaṁ.

(S.34.13.) 13. Samāpattimūlakakallitasuttam 等至~安樂

►《雜阿含883經》

674. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na samādhismiṁ kallitakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ kallitakusalo hoti, na samādhismiṁ samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismiṁ samāpattikusalo hoti, na ca samādhismiṁ kallitakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismiṁ samāpattikusalo ca hoti, samādhismiṁ kallitakusalo ca. Tatra...pe...

pavaro cā”ti. Terasamam.

(S.34.14.) 14. Samāpattimūlaka-ārammaṇasuttam 等至~所緣

► 《雜阿含883經》

675. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo hoti, na samādhismim ārammaṇakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim ārammaṇakusalo hoti, na samādhismim samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samāpattikusalo hoti, na ca samādhismim ārammaṇakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti, samādhismim ārammaṇakusalo ca. Tatra...pe... pavaro cā”ti. Cuddasamaṁ.

(S.34.15.) 15. Samāpattimūlakagocarasuttam 等至~行境

► 《雜阿含883經》

676. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim (S.34.15./III,271.) samāpattikusalo hoti, na samādhismim gocarakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samāpattikusalo hoti, na ca samādhismim gocarakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti, samādhismim gocarakusalo ca. Tatra...pe... pavaro cā”ti. Pannarasamaṁ.

(S.34.16.) 16. Samāpattimūlaka-abhinīhārasuttam 等至~弓發

► 《雜阿含883經》

677. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo hoti, na samādhismim abhinīhārakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim abhinīhārakusalo hoti, na samādhismim samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samāpattikusalo hoti, na ca samādhismim abhinīhārakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti, samādhismim abhinīhārakusalo ca. Tatra...pe... pavaro cā”ti. Solasamaṁ.

(S.34.17.) 17. Samāpattimūlakasakkaccasuttam 等至~恭敬

► 《雜阿含883經》

678. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo hoti, na samādhismim sakkaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sakkaccakārī hoti, na samādhismim samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samāpattikusalo hoti, na ca samādhismim sakkaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti, samādhismim sakkaccakārī ca. Tatra...pe... pavaro cā”ti. Sattarasamaṁ.

(S.34.18.) 18. Samāpattimūlakasātaccasuttam 等至~常作

► 《雜阿含883經》

679. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo hoti, na samādhismim sātaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sātaccakārī hoti, na samādhismim samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samāpattikusalo hoti, na ca samādhismim sātaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti, samādhismim sātaccakārī ca. Tatra...pe... pavaro cā”ti. Aṭṭhārasamarī.

(S.34.19.) 19. Samāpattimūlakasappāyakārīsuttam 等至~隨應

► 《雜阿含883經》

680. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? (S.34.19./III,272.) Idha bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim samāpattikusalo hoti, na samādhismim sappāyakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sappāyakārī hoti, na samādhismim samāpattikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim samāpattikusalo hoti, na ca samādhismim sappāyakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sappāyakārī ca hoti, samādhismim sappāyakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti samādhismim sappāyakārī ca ayam Imesam catunnām jhāyinām aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram, khīramhā dadhi, dadhimhā navanītarī, navanītamhā sappi, sappimhā sappimaṇḍo tatra aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim samāpattikusalo ca hoti samādhismim sappāyakārī ca ayam imesam catunnām jhāyinām aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro cā”ti. Ekūnavīsatimam. (samāpattimūlakam.)

(S.34.20~27.) 20~27. Thitimūlakavuṭṭhānasuttādi-aṭṭhakam 止住~安樂

► 《雜阿含883經》

681-688. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave ekacco jhāyī samādhismim thitikusalo hoti, na samādhismim vuṭṭhānakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim vuṭṭhānakusalo hoti, na samādhismim thitikusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim thitikusalo hoti, na ca samādhismim vuṭṭhānakusalo. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim thitikusalo ca hoti, samādhismim vuṭṭhānakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Vīsatimam. (purimamūlakāni viya yāva sattavīsatimā thitimūlakasappāyakārīsuttā aṭṭha suttāni pūretabbāni. Thitimūlakam)

(S.34.28~34.) 28~34. Vuṭṭhānamūlakakallitasuttādisattakam 出起~安樂

► 《雜阿含883經》

689-695. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim vuṭṭhānakusalo hoti, na samādhismim kallitakusalo... samādhismim kallitakusalo hoti, na samādhismim vuṭṭhānakusalo... neva samādhismim vuṭṭhānakusalo hoti, na ca samādhismim kallitakusalo... (S.34.28~34./III,274) samādhismim vuṭṭhānakusalo ca hoti samādhismim kallitakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Aṭṭhavīsatimam.

(purimamūlakāni viya yāva catuttiṁsatimā vuṭṭhānamūlakasappāyakārīsuttā satta suttāni pūretabbāni. Vuṭṭhānamūlakam.)
(S.34.35~40./III,275.)

(S.34.35-40.) 35- 40. Kallitamūlaka-ārammaṇasuttādichakkam 安樂~所緣

►《雜阿含883經》

696-701. Sāvatthinidānam. “Samādhismim kallitakusalo hoti, na samādhismim ārammaṇakusalo... samādhismim ārammaṇakusalo hoti, na samādhismim kallitakusalo... neva samādhismim kallitakusalo hoti, na ca samādhismim ārammaṇakusalo... samādhismim kallitakusalo ca hoti, samādhismim ārammaṇakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Pañcatiṁsatimān. (purimamūlakāni viya yāva cattālīsamā kallitamūlakasappāyakārīsuttā cha suttāni pūretabbāni. Kallitamūlakam.)

(S.34.41~45.) 41- 45. Arammaṇamūlakagocarasuttādipañcakam 所緣~行境

►《雜阿含883經》

702-706. Sāvatthinidānam. “Samādhismim ārammaṇakusalo hoti, na samādhismim gocarakusalo... samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim ārammaṇakusalo... neva samādhismim ārammaṇakusalo hoti, na ca samādhismim gocarakusalo... samādhismim ārammaṇakusalo ca hoti, samādhismim gocarakusalo ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Ekacattālīsamam. (purimamūlakāni viya yāva pañcacattālīsamā ārammaṇamūlakasappāyakārīsuttā pañca suttāni pūretabbāni. Arammaṇamūlakam.)
(PTS.S.34-46~49./III,276.)

(S.34.46~49.) 46- 49.Gocaramūlaka-abhinīhārasuttādicatukkam 行境~引發

►《雜阿含883經》

707. Sāvatthinidānam. “Samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim abhinīhārakusalo... samādhismim abhinīhārakusalo hoti na samādhismim gocarakusalo... neva samādhismim gocarakusalo hoti, na ca samādhismim abhinīhārakusalo... samādhismim gocarakusalo ca hoti, samādhismim abhinīhārakusalo ca... seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram, khīramhā dadhi, dadhimhā navanītam, navanītamhā sappi, sappimhā sappimāndo tatra aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim gocarakusalo ca hoti samādhismim abhinīhārakusalo ca ayaṁ imesam catunnam jhāyīnam...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Chacattālīsamam.

708. Samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim sakkaccakārī...pe... . Vitthāretabbām. Sattacattālīsamam.

709. Samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim sātaccakārī...pe... . Aṭṭhacattālīsamam.

710. Samādhismim gocarakusalo hoti, na samādhismim sappāyakārī...pe... . Ekūnapaññāsamam. (gocaramūlakam.)
(PTS.S34.50.52./III,276-277.)

(S.34.50~52.) 50~52. Abhinīhāramūlakasakkaccasuttāditikam 弓發~(恭敬)

►《雜阿含883經》

711. Sāvatthinidānam. “Samādhismim abhinīhārakusalo hoti, na samādhismim sakkaccakārī... samādhismim sakkaccakārī hoti, na samādhismim abhinīhārakusalo... .

neva samādhismim abhinīhārakusalo hoti, na ca samādhismim sakkaccakārī... samādhismim abhinīhārakusalo ca hoti, samādhismim sakkaccakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Paññāsamam.

712. Samādhismim abhinīhārakusalo hoti, na samādhismim sātaccakārī...pe.... Ekapaññāsamam.

713. Samādhismim abhinīhārakusalo hoti, na samādhismim sappāyakārī...pe.... Dvepaññāsamam. (abhinīhāramūlakam.)

(S.34.53~54) 53~54. Sakkacamūlakasātaccakārīsuttādidukam 恭敬作~常作~隨應作

►《雜阿含883經》

714. Sāvatthinidānam. “Samādhismim sakkaccakārī hoti, na samādhismim sātaccakārī... samādhismim sātaccakārī hoti, na samādhismim sakkaccakārī neva samādhismim sakkaccakārī hoti, na ca samādhismim sātaccakārī... samādhismim sakkaccakārī ca hoti, samādhismim sātaccakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam...pe... uttamo ca pavaro cā”ti. Tepaññāsamam.

715. Samādhismim sakkaccakārī hoti, na samādhismim sappāyakārī...pe.... Catupaññāsamam.

(S.34.55.) 55. Sātaccamūlakasappāyakārīsuttam 常作~隨應作

►《雜阿含883經》

716. Sāvatthinidānam. “Catārome, bhikkhave, jhāyī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave ekacco jhāyī samādhismim sātaccakārī hoti, na samādhismim sappāyakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sappāyakārī hoti, na samādhismim sātaccakārī. Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī neva samādhismim sātaccakārī hoti, na ca samādhismim sappāyakārī. (S.34.55./III,278.) Idha pana, bhikkhave, ekacco jhāyī samādhismim sātaccakārī ca hoti, samādhismim sappāyakārī ca. Tatra, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim sātaccakārī ca hoti samādhismim sappāyakārī ca ayam imesam catunnam jhāyīnam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro ca. Seyyathāpi, bhikkhave, gavā khīram, khīramhā dadhi, dadhimhā navanītarā, navanītamhā sappi, sappimhā sappimando tatra aggamakkhāyatī; evameva kho, bhikkhave, yvāyam jhāyī samādhismim sātaccakārī ca hoti, samādhismim sappāyakārī ayam imesam catunnam jhāyīnam aggo ca settho ca mokkho ca uttamo ca pavaro cā”ti. Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinandunti. Pañcapaññāsamam. (yathā pañcapaññāsam veyyākaraṇāni honti tathā vitthāretabbāni.)

~Jhānasamayuttam samattarām.~

Tassuddānam--

Samādhi Samāpatti Ṭhiti ca, Vuṭṭhānam Kallitārammanena ca;
Gocarā Abhinīhāro Sakkacca, Sātacca athopi Sappāyanti.

~Khandhavaggo tatiyo.~

Tassuddānam--

Khandha Rādhasamayuttañca, Diṭṭhi-Okkanta Uppādā;
Kilesa Sāriputtā ca, Nāgā Supaṇṇa Gandhabbā.

(S.34.55./III,279.) Valāha Vacchajhānanti Khandhavaggamhi terasāti.

~Khandhavaggasamyuttapāli niṭṭhitā.~

[▲top 回目錄](#)

Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

(PTS:IV,1~403 ; CS:pg.2.236~567)

Samyuttanikāyo

(S.35.1./IV,1.)

(4) Salāyatana navaggo 六處品(S.35~44)(395suttas)

(S.35.)(1) Salāyatana samyuttam 六處相應(207suttas)

Aniccavaggo 無常品

(S.35.1.) (1) Ajjhattāniccasuttam 內無常(1)

►《雜阿含經》195-196經

1. Evam me sutam. Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--“Cakkhuṁ bhikkhave, aniccaṁ. Yadaniccaṁ tam dukkham; yaṁ dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Sotam aniccam. Yadaniccam...pe... ghānam aniccam. Yadaniccam...pe... jivhā anicca. Yadaniccam tam dukkham; yaṁ dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Kāyo anicco. Yadaniccam...pe... mano anicco. Yadaniccam tam dukkham; yaṁ dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. (S.35.1./IV,2.) Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati, sotasmimpi nibbindati, ghānasmimpi nibbindati, jivhāyapi nibbindati, kāyasmimpi nibbindati manasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nānam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Paṭhamam.

(S.35.2.) (2) Ajjhattadukkhasuttam 內苦(1)

►《雜阿含195-196經》

2. “Cakkhuṁ, bhikkhave, dukkham. Yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Sotam dukkham...pe... ghānam dukkham... jivhā dukkhā... kāyo dukkho... mano dukkho. Yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Dutiyam.

(S.35.3.) (3) Ajjhattānattasuttam 内無我(1)

► 《雜阿含195-196經》

3. “Cakkhum, bhikkhave, anattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Sotam anattā...pe... ghānam anattā... jivhā anattā... kāyo anattā... mano anattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti. Tatiyam.

(S.35.4.) (4) Bāhirāniccasuttam 外無常(2)

► 《雜阿含195-196經》

4. “Rūpā bhikkhave, aniccā. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, (S.35.4./IV,3.) nesohamasmi na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā aniccā. Yadaniccam tam dukkham; yam dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpesupi nibbindati, saddesupi nibbindati, gandhesupi nibbindati, rasesupi nibbindati, phoṭṭhabbesupi nibbindati, dhammesupi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamitī nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitarū brahmaçariyarū, kataṁ karāṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānātī’ti. Catuttham.

(S.35.5.) (5) Bāhiradukkhasuttam 外苦(2)

► 《雜阿含195-196經》

5. “Rūpā bhikkhave, dukkhā. Yam dukkham tadanattā; yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā dukkhā. Yam dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti. Pañcamam.

(S.35.6.) (6) Bāhirānattasuttam 外無我

► 《雜阿含195-196經》

6. “Rūpā, bhikkhave, anattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evarū passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti. Chaṭṭham.

(S.35.7.) (7) Ajjhattāniccātītānāgatasuttam 内無常

► 《雜阿含經》195、333經

(S.35.7./IV,4.) 7. “Cakkhum bhikkhave, aniccam atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa! Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ cakkhusmiṁ anapekkho hoti; anāgataṁ cakkhum nābhinandati; paccuppannassa cakkhussa nibbidāya

virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Sotam aniccam... ghānam aniccam... jivhā aniccā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannāya! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītāya jivhāya anapekkho hoti; anāgataṁ jivham nābhinandati; paccuppannāya jivhāya nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Kāyo anicco...pe... mano anicco atītānāgato; ko pana vādo paccuppannassa! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ manasmim anapekkho hoti; anāgataṁ manam nābhinandati; paccuppannassa manassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Sattamaṁ.

(S.35.8.) (8) Ajjhattadukkhātītānāgatasuttam 内苦

► 《雜阿含經》195、333經

8. “Cakkhum bhikkhave, dukkham atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ cakkhusmiṁ anapekkho hoti; anāgataṁ cakkhum nābhinandati; paccuppannassa cakkhussa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Sotam dukkham...pe... ghānam dukkham...pe... jivhā dukkhā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannāya! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītāya jivhāya anapekkho hoti; anāgataṁ jivham nābhinandati; paccuppannāya jivhāya nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Kāyo dukkho...pe... mano dukkho atītānāgato; ko pana vādo paccuppannassa! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ manasmim anapekkho hoti; anāgataṁ manam nābhinandati; paccuppannassa manassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.9.) (9) Ajjhattānattātītānāgatasuttam 内無我

► 《雜阿含經》195、333經

9. “Cakkhum bhikkhave, anattā atītānāgataṁ; ko pana vādo paccuppannassa! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā (S.35.9./IV,5.) ariyasāvako atītasmiṁ cakkhusmiṁ anapekkho hoti; anāgataṁ cakkhum nābhinandati; paccuppannassa cakkhussa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Sotam anattā...pe... ghānam anattā...pe... jivhā anattā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannāya! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītāya jivhāya anapekkho hoti; anāgataṁ jivham nābhinandati; paccuppannāya jivhāya nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Kāyo anattā...pe... mano anattā atītānāgato; ko pana vādo paccuppannassa! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītasmiṁ manasmim anapekkho hoti; anāgataṁ manam nābhinandati; paccuppannassa manassa nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Navamaṁ.

(S.35.10.) (10) Bāhirāniccātītānāgatasuttam 外無常

► 《雜阿含經》195、208、333經

10. “Rūpā bhikkhave, aniccā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannānam! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītesu rūpesu anapekkho hoti; anāgate rūpe nābhinandati; paccuppannānam rūpānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā aniccā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannānam! Evarṁ passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītesu dhammesu anapekkho hoti; anāgate dhamme nābhinandati; paccuppannānam dhammānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Dasamaṁ.

(S.35.11.) (11) Bāhiradukkhātītānāgatasuttam 外苦

► 《雜阿含經》195、208、333經

11. “Rūpā, bhikkhave, dukkhā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannānam! Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītesu rūpesu anapekkho hoti; anāgate rūpe nābbhinandati paccuppannānam rūpānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti (S.35.11./IV,6.)...pe.. Ekādasamam.

(S.35.12.) (12) Bāhirānattātītānāgatasuttam 外無我

► 《雜阿含經》195、208、333經

12. “Rūpā, bhikkhave, anattā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannānam! Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako atītesu rūpesu anapekkho hoti; anāgate rūpe nābbhinandati; paccuppannānam rūpānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā atītānāgatā; ko pana vādo paccuppannānam! Evam passam, bhikkhave sutavā ariyasāvako atītesu dhammesu anapekkho hoti; anāgate dhamme nābbhinandati; paccuppannānam dhammānam nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hotī”ti. Dvādasamam.

Aniccavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Aniccam Dukkham Anattā ca, tayo ajjhattabāhirā;
Yadaniccena tayo vuttā, te te ajjhattabāhirāti.

2. Yamakavaggo 雙雙品

(S.35.13.) (1) Paṭhamapubbesambodhasuttam 由於正覺(1)

13. Sāvatthinidānam. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa (S.35.13./IV,7.) bodhisattasseva sato etadahosi--‘Ko nu kho cakkhussa assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇam? Ko sotassa...pe... ko ghānassa... ko jivhāya... ko kāyassa... ko manassa assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇan’ti? Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Yam kho cakkhurū paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam cakkhussa assādo. Yam cakkhurū aniccam dukkham vipariñāmadhammam, ayam cakkhussa ādīnavo. Yo cakkhusmim chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam cakkhussa nissaraṇam. Yam sotam...pe... yam ghānam...pe... yam jivham paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam jivhāya assādo. Yam jivhā anicca dukkhā vipariñāmadhammā, ayam jivhāya ādīnavo. Yo jivhāya chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam jivhāya nissaraṇam. Yam kāyam...pe... yam manam paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam manassa assādo. Yam mano anicco dukkho vipariñāmadhammo, ayam manassa ādīnavo. Yo manasmim chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam manassa nissaraṇan’”ti.

“Yāvakīvañcāhaṁ, bhikkhave, imesam Channam ajjhattikānam āyatanānam evam assādañca assādato, ādīnavāñca ādīnavato, nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam nābbhaññāsim, neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhiṁ

abhisambuddho'ti paccaññāsim. Yato ca khvāham, bhikkhave, imesam Channam ajjhattikānam āyatanānam evam assādañca assādato, ādīnavāñca ādīnavato, nissarañāñca nissarañāñato yathābhūtam abbhaññāsim, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrāhmañiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti paccaññāsim. (S.35.13./IV,8.) Nāñañca pana me dassanām udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo”’ti. Pañhamam.

(S.35.14.) (2) Dutiyapubbesambodhasuttam 由於正覺(2)

14. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Ko nu kho rūpānam assādo, ko ādīnavo, kiñ nissarañām? Ko saddānam...pe... ko gandhānam... ko rasānam... ko phoṭhabbānam... ko dharmānam assādo, ko ādīnavo, kiñ nissarañāñti? Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Yam kho rūpe paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam rūpānam assādo. Yam rūpā aniccā dukkhā vipariñāmadhammā, ayam rūpānam ādīnavo. Yo rūpesu chandarāgavinayo chandarāgapahānam, idam rūpānam nissarañām. Yam sadde... gandhe... rase... phoṭhabbe... yam dhamme paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam dharmānam assādo. Yam dharmā aniccā dukkhā vipariñāmadhammā ayam dharmānam ādīnavo. Yo dhammesu chandarāgavinayo chandarāgapahānam, idam dharmānam nissarañāñti.

“Yāvakīvañcāham, bhikkhave, imesam Channam bāhirānam āyatanānam evam assādañca assādato, ādīnavāñca ādīnavato, nissarañāñca nissarañāñato yathābhūtam nābbhaññāsim, neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrāhmañiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti paccaññāsim. Yato ca khvāham, bhikkhave, imesam Channam bāhirānam āyatanānam evam assādañca assādato, ādīnavāñca ādīnavato, nissarañāñca nissarañāñato yathābhūtam abbhaññāsim, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrāhmañiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho'ti paccaññāsim. Nāñañca pana me dassanām udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo”’ti. Dutiyam.

(S.35.15.) (3) Pañhama-assādapariyesanasuttam 由於甘味(1)

► 《雜阿含243-244經》

15. “Cakkhussāham, bhikkhave, assādapariyesanām acariñ. Yo cakkhussa assādo tadajjhagamam. Yāvatā cakkhussa assādo paññāya me so sudiṭṭho. Cakkhussāham, (S.35.15./IV,9.) bhikkhave ādīnavapariyesanām acariñ. Yo cakkhussa ādīnavo tadajjhagamam. Yāvatā cakkhussa ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Cakkhussāham, bhikkhave, nissarañapariyesanām acariñ. Yam cakkhussa nissarañām tadajjhagamam. Yāvatā cakkhussa nissarañām paññāya me tam sudiṭṭham. Sotassāham bhikkhave... ghānassāham, bhikkhave... jivhāyāham bhikkhave, assādapariyesanām acariñ. Yo jivhāya assādo tadajjhagamam. Yāvatā jivhāya assādo paññāya me so sudiṭṭho. Jivhāyāham, bhikkhave, ādīnavapariyesanām acariñ. Yo jivhāya ādīnavo tadajjhagamam. Yāvatā jivhāya ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Jivhāyāham, bhikkhave, nissarañapariyesanām acariñ. Yam jivhāya nissarañām tadajjhagamam. Yāvatā jivhāya nissarañām, paññāya me tam sudiṭṭham. Manassāham, bhikkhave, assādapariyesanām acariñ. Yo manassa assādo tadajjhagamam. Yāvatā manassa assādo paññāya me so

sudiṭṭho. Manassāham, bhikkhave ādīnavapariyesanam acariṁ. Yo manassa ādīnavo tadajjhagamam. Yāvatā manassa ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Manassāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanam acariṁ. Yam manassa nissaraṇam tadajjhagamam. Yāvatā manassa nissaraṇam, paññāya me tam sudiṭṭham.

“Yāvakīvañcāham, bhikkhave, imesam Channam ajjhattikānam āyatanānam assādañca assādato, ādīnavāñca ādīnavato, nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtam nābbhaññāsim...pe... paccaññāsim. Nāṇañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo’’ti. Tatiyam.

(S.35.16.) (4) Dutiya-assādapariyesanasuttam 由於甘味(2)

► 《雜阿含243經》

16. “Rūpānāham, bhikkhave, assādapariyesanam acariṁ. Yo rūpānam assādo tadajjhagamam. Yāvatā rūpānam assādo paññāya me so sudiṭṭho. Rūpānāham, bhikkhave, (S.35.16./IV,10.) ādīnavapariyesanam acariṁ. Yo rūpānam ādīnavo tadajjhagamam. Yāvatā rūpānam ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Rūpānāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanam acariṁ. Yam rūpānam nissaraṇam tadajjhagamam. Yāvatā rūpānam nissaraṇam, paññāya me tam sudiṭṭham. Saddānāham, bhikkhave... gandhānāham, bhikkhave... rasānāham, bhikkhave... photthabbānāham, bhikkhave... dhammānāham, bhikkhave, assādapariyesanam acariṁ. Yo dhammānam assādo tadajjhagamam. Yāvatā dhammānam assādo paññāya me so sudiṭṭho. Dhammānāham, bhikkhave, ādīnavapariyesanam acariṁ. Yo dhammānam ādīnavo tadajjhagamam. Yāvatā dhammānam ādīnavo paññāya me so sudiṭṭho. Dhammānāham, bhikkhave, nissaraṇapariyesanam acariṁ. Yam dhammānam nissaraṇam tadajjhagamam. Yāvatā dhammānam nissaraṇam, paññāya me tam sudiṭṭham.

“Yāvakīvañcāham, bhikkhave, imesam Channam bāhirānam āyatanānam assādañca assādato, ādīnavāñca ādīnavato, nissaraṇāñca nissaraṇato yathābhūtam nābbhaññāsim...pe... paccaññāsim. Nāṇañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthi dāni punabbhavo’’ti. Catuttham.

(S.35.17.) (5) Paṭhamanoce-assādasuttam 若無者(1)

► 《雜阿含243經》

17. “No cedam, bhikkhave, cakkhussa assādo abhavissa, nayidam sattā cakkhusmim sārajjeyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi cakkhussa assādo tasmā sattā cakkhusmim sārajjanti. No cedam, bhikkhave, cakkhussa ādīnavo abhavissa, nayidam sattā cakkhusmim nibbindeyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi cakkhussa ādīnavo tasmā sattā cakkhusmim nibbindanti. No cedam, bhikkhave, cakkhussa nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā cakkhusmā nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi cakkhussa nissaraṇam tasmā sattā cakkhusmā nissaranti. No cedam, bhikkhave, sotassa assādo abhavissa... no cedam, bhikkhave, ghānassa assādo abhavissa...(S.35.17./IV,11.) no cedam, bhikkhave, jivhāya assādo abhavissa, nayidam sattā jivhāya sārajjeyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi jivhāya assādo, tasmā sattā jivhāya sārajjanti. No cedam, bhikkhave, jivhāya ādīnavo abhavissa, nayidam sattā jivhāya nibbindeyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi jivhāya ādīnavo, tasmā sattā jivhāya nibbindanti. No cedam, bhikkhave, jivhāya nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā jivhāya nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi jivhāya nissaraṇam, tasmā sattā jivhāya nissaranti. No cedam, bhikkhave, kāyassa assādo abhavissa... no cedam, bhikkhave, manassa assādo abhavissa,

nayidam sattā manasmim sārajjeyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi manassa assādo, tasmā sattā manasmim sārajjanti. No cedam, bhikkhave, manassa ādīnavo abhavissa, nayidam sattā manasmim nibbindeyyum Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi manassa ādīnavo, tasmā sattā manasmim nibbindanti. No cedam, bhikkhave, manassa nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā manasmā nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi manassa nissaraṇam, tasmā sattā manasmā nissaranti.

“Yāvakīvañca, bhikkhave, sattā imesam Channam ajjhattikānam āyatanānam assādañca assādato, ādīnavañca ādīnavato, nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam nābbhaññam, neva tāva, bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya nissaññuttā vippamuttā vimariyādīkatena cetasā vihariṁsu. Yato ca kho, bhikkhave, sattā imesam Channam ajjhattikānam āyatanānam assādañca assādato, ādīnavañca ādīnavato, nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam (S.35.17./IV,S.12.) abbhaññam, atha, bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya nissaññuttā vippamuttā vimariyādīkatena cetasā viharantī”ti. Pañcamam.

(S.35.18.) (6) Dutiyanoce-assādasuttam 若無者(2)

► 《雜阿含243經》

18. “No cedam, bhikkhave, rūpānam assādo abhavissa, nayidam sattā rūpesu sārajjeyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi rūpānam assādo, tasmā sattā rūpesu sārajjanti. No cedam, bhikkhave, rūpānam ādīnavo abhavissa, nayidam sattā rūpesu nibbindeyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi rūpānam ādīnavo, tasmā sattā rūpesu nibbindanti. No cedam, bhikkhave, rūpānam nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā rūpehi nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi rūpānam nissaraṇam, tasmā sattā rūpehi nissaranti. No cedam, bhikkhave, saddānam... gandhānam... rasānam... phoṭhabbānam... dhammānam assādo abhavissa, nayidam sattā dhammesu sārajjeyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi dhammānam assādo, tasmā sattā dhammesu sārajjanti. No cedam, bhikkhave, dhammānam ādīnavo abhavissa, nayidam sattā dhammesu nibbindeyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi dhammānam ādīnavo, tasmā sattā dhammesu nibbindanti. No cedam, bhikkhave, dhammānam nissaraṇam abhavissa, nayidam sattā dhammehi nissareyyum. Yasmā ca kho, bhikkhave, atthi dhammānam nissaraṇam, tasmā sattā dhammehi nissaranti.

“Yāvakīvañca, bhikkhave, sattā imesam Channam bāhirānam āyatanānam assādañca assādato, ādīnavañca ādīnavato, nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam (S.35.18./IV,S.13.) nābbhaññam, neva tāva, bhikkhave, sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya nissaññuttā vippamuttā vimariyādīkatena cetasā vihariṁsu. Yato ca kho, bhikkhave, sattā imesam Channam bāhirānam āyatanānam assādañca assādato, ādīnavañca ādīnavato, nissaraṇañca nissaraṇato yathābhūtam abbhaññam, atha, bhikkhave sattā sadevakā lokā samārakā sabrahmakā sassamañabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya nissaññuttā vippamuttā vimariyādīkatena cetasā viharantī”ti. Chaṭṭham.

(S.35.19.) (7) Paṭhamābhinandasuttam 因歡悅(1)

► 《雜阿含194經》

19. “Yo bhikkhave, cakkhum abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo sotam...pe... yo

ghānam...pe... yo jivham abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo kāyam...pe... yo manam abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmā”ti vadāmi.

“Yo ca kho, bhikkhave, cakkhuṁ nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo sotam...pe... yo ghānam...pe... yo jivham nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo kāyam...pe... yo manam nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmā”ti vadāmi. Sattamarām.

(S.35.20.) (8) Dutiyābhinandasuttam 因歡悅(2)

► 《雜阿含194經》

20. “Yo, bhikkhave, rūpe abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo sadde...pe... gandhe... rase... phoṭhabbe... dhamme abhinandati, dukkham so abhinandati. Yo dukkham abhinandati, aparimutto so dukkhasmā”ti vadāmi.

(S.35.20./IV,14.) “Yo ca kho, bhikkhave, rūpe nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmāti vadāmi. Yo sadde...pe... gandhe... rase... phoṭhabbe... dhamme nābhinandati, dukkham so nābhinandati. Yo dukkham nābhinandati, parimutto so dukkhasmā”ti vadāmi. Aṭṭhamarām.

(S.35.21.) (9) Paṭhamadukkhuppādasuttam 因生起(1)

21. “Yo bhikkhave, cakkhussa uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo sotassa...pe... yo ghānassa... yo jivhāya... yo kāyassa... yo manassa uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo.

“Yo ca kho, bhikkhave, cakkhussa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo sotassa... yo ghānassa... yo jivhāya... yo kāyassa... yo manassa nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Navamarām.

(S.35.22.) (10) Dutiyadukkhuppādasuttam 因生起(2)

22. “Yo, bhikkhave, rūpānam uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo. Yo saddānam...pe... yo gandhānam... yo rasānam... yo phoṭhabbānam... yo dhammānam uppādo thiti abhinibbatti pātubhāvo, dukkhasseso uppādo, rogānam thiti, jarāmarañassa pātubhāvo.

“Yo ca kho, bhikkhave, rūpānam nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo. Yo saddānam...pe... yo gandhānam... yo rasānam... yo phoṭhabbānam... (S.35.22./IV,15.) yo dhammānam nirodho vūpasamo atthaṅgamo, dukkhasseso nirodho, rogānam vūpasamo, jarāmarañassa atthaṅgamo”ti. Dasamarām.

Yamakavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Sambodhena duve vuttā, Assādena apare duve;
No cetena duve vuttā, Abhinandena apare duve.
Uppādena duve vuttā, Vaggo tena pavuccatī.

3. Sabbavaggo 一切品

(S.35.23.) (1) Sabbasuttam 一切

► 《雜阿含319經》, cf. Mv.1.6.13.

23. Sāvathinidānam. “Sabbam vo, bhikkhave, desessāmi. Tam suñātha. Kiñca, bhikkhave, sabbarū? Cakkhuñceva rūpā ca, sotañca saddā ca, ghānañca gandhā ca, jivhā ca rasā ca, kāyo ca phoṭṭhabbā ca, mano ca dhammā ca--idam vuccati, bhikkhave, sabbarū. Yo, bhikkhave, evam vadeyya--‘Ahamedam sabbarū paccakkhāya aññaiñ sabbarū paññāpessāmī’ti, tassa vācāvatthukamevassa; puṭṭho ca na sampāyeyya, uttarīñca vighātam āpajjeyya. Tam kissa hetu? Yathā tam, bhikkhave, avisayasmin”ti. Paṭhamam.

(S.35.24.) (2) Pahānasuttam 捨棄(1)

► 《雜阿含經》5、224-225、246經

24. “Sabbappahānāya vo, bhikkhave, dhammarū desessāmi. Tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, sabbappahānāya dhammo? Cakkhum, bhikkhave, pahātabbam, rūpā pahātabbā, cakkhuviññāṇam pahātabbam, cakkhusamphasso (S.35.24./IV,16.) pahātabbo yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami pahātabbam...pe... yampidam sotasamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami pahātabbam... yampidam ghānasamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami pahātabbam. Jivhā pahātabbā, rasā pahātabbā, jivhāviññāṇam pahātabbam, jivhāsamphasso pahātabbo, yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami pahātabbam. Kāyo pahātabbo... mano pahātabbo, dhammā pahātabbā, manoviññāṇam pahātabbam, manosamphasso pahātabbo, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami pahātabbam. Ayam kho, bhikkhave, sabbappahānāya dhammo”ti. Dutiyam.

(S.35.25.) (3) Abhiññāpariññāpahānasuttam 捨棄(2)

► 《雜阿含經》224-225經

25. “Sabbam abhiññā pariññā pahānāya vo, bhikkhave, dhammarū desessāmi. Tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, sabbarū abhiññā pariññā pahānāya dhammo? Cakkhum, bhikkhave, abhiññā pariññā pahātabbam, rūpā abhiññā pariññā pahātabbā cakkhuviññāṇam abhiññā pariññā pahātabbam, cakkhusamphasso abhiññā pariññā pahātabbo, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami abhiññā pariññā pahātabbam...pe... jivhā abhiññā pariññā pahātabbā, rasā abhiññā pariññā pahātabbā, jivhāviññāṇam abhiññā pariññā pahātabbam, jivhāsamphasso abhiññā pariññā pahātabbo, yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami abhiññā pariññā pahātabbam. Kāyo abhiññā pariññā pahātabbo... mano abhiññā

pariññā pahātabbo, dhammā abhiññā pariññā pahātabbā, manoviññāṇam abhiññā pariññā pahātabbam, manosamphasso abhiññā (S.35.25./IV,17.) pariññā pahātabbo, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi abhiññā pariññā pahātabbam. Ayaṁ kho, bhikkhave, sabbam abhiññā pariññā pahānāya dhammo”ti. Tatiyam.

(S.35.26.) (4) Paṭhama-aparijāanasuttam 曉了(1)

► 《雜阿含經》190-191、222-223經

26. “Sabbaṁ bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Kiñca, bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya? Cakkhum, bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Rūpe anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Cakkhuviññāṇam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Cakkhusamphassam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya...pe... jivham anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Rase...pe... jivhāviññāṇam...pe... jivhāsamphassam...pe... yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Kāyam...pe... manam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Dhamme...pe... manoviññāṇam...pe... manosamphassam...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Idam kho, bhikkhave, sabbam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya.

“Sabbañca kho, bhikkhave, abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. (S.35.26./IV,18.) Kiñca bhikkhave, sabbam abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya? Cakkhum, bhikkhave, abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Rūpe abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Cakkhuviññāṇam abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Cakkhusamphassam abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya...pe... jivham abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Rase...pe... jivhāviññāṇam ...pe... jivhāsamphassam...pe... yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Kāyam...pe... manam abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Dhamme ...pe... manoviññāṇam ...pe... manosamphassam ...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Idam kho, bhikkhave, sabbam abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya”ti. Catutthanam.

(S.35.27.) (5) Dutiya-aparijānana-suttaṁ 曉了(2)

► 《雜阿含經》3-4、6、190-191、222經，S.22.24.

27. “Sabbam bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Kiñca, bhikkhave, sabbam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya? Yañca, bhikkhave cakkhu, ye ca rūpā, yañca cakkhuviññāṇam, ye ca cakkhuviññāṇavīññāṭabbā dharmā...pe... (S.35.27./IV,19.) yā ca jivhā, ye ca rasā, yañca jivhāviññāṇam, ye ca jivhāviññāṇavīññāṭabbā dharmā; yo ca kāyo, ye ca phoṭṭhabbā, yañca kāyaviññāṇam, ye ca kāyaviññāṇavīññāṭabbā dharmā; yo ca mano, ye ca dharmā, yañca manoviññāṇam, ye ca manoviññāṇavīññāṭabbā dharmā--idam kho, bhikkhave, sabbam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya.

“Sabbam, bhikkhave, abhijānam pariñānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Kiñca, bhikkhave, sabbam abhijānam pariñānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya? Yañca, bhikkhave, cakkhu, ye ca rūpā, yañca cakkhuviññāṇam, ye ca cakkhuviññāṇavīññāṭabbā dharmā...pe... yā ca jivhā, ye ca rasā, yañca jivhāviññāṇam, ye ca jivhāviññāṇavīññāṭabbā dharmā; yo ca kāyo, ye ca phoṭṭhabbā, yañca kāyaviññāṇam, ye ca kāyaviññāṇavīññāṭabbā dharmā; yo ca mano, ye ca dharmā, yañca manoviññāṇam, ye ca manoviññāṇavīññāṭabbā dharmā--idam kho, bhikkhave, sabbam abhijānam pariñānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya”ti. Pañcamam.

(S.35.28.) (6) Āditta-suttaṁ 燃燒

► 《雜阿含197經》，《律藏》Vin. Mv. p.35 , cf. S.35.33-52.Jāti etc.(生,等)

28. Ekaṁ samayam Bhagavā Gayāyam viharati Gayāsīse saddhiṁ bhikkhusahassena. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Sabbam, bhikkhave, ādittam. Kiñca, bhikkhave, sabbam ādittam? Cakkhu, bhikkhave, ādittam, rūpā ādittā, cakkhuviññāṇam ādittam, cakkhusamphasso āditto. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi ādittam. Kena ādittam? ‘Rāgagginā, dosagginā, mohagginā ādittam, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan’ti vadāmi...pe... jivhā ādittā, rasā ādittā, jivhāviññāṇam ādittam, (S.35.28./IV,20.) jivhāsamphasso āditto Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi ādittam. Kena ādittam? ‘Rāgagginā, dosagginā, mohagginā ādittam, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan’ti vadāmi...pe... mano āditto, dharmā ādittā, manoviññāṇam ādittam, manosamphasso āditto. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi ādittam. Kena ādittam? ‘Rāgagginā, dosagginā, mohagginā ādittam, jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi ādittan’ti vadāmi. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāṇepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti ñāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitaṁ abhinanduram. Imasmīnca pana veyyākaraṇasmiṁ bhaññamāne tassa bhikkhusahassassa anupādāya āsavehi cittāni

vimuccimśūti. Chatṭham.

(S.35.29.) (7) Addhabhūtasuttam 盲闇

(addha= andha)

29. Evarṁ me sutarṁ--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Sabbam, bhikkhave, addhabhūtarṁ. (S.35.29./IV,21.) Kiñca bhikkhave, sabbam addhabhūtarṁ? Cakkhu, bhikkhave, addhabhūtam, rūpā addhabhūtā, cakkhuviññānam addhabhūtam, cakkhusamphasso addhabhūto, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi addhabhūtarṁ. Kena addhabhūtarṁ? ‘Jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi addhabhūtan’ti vadāmi...pe... jivhā addhabhūtā, rasā addhabhūtā, jivhāviññānam addhabhūtam, jivhāsamphasso addhabhūto, yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi addhabhūtarṁ. Kena addhabhūtam? ‘Jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi addhabhūtan’ti vadāmi. Kāyo addhabhūto...pe... mano addhabhūto, dhammā addhabhūtā, manoviññānam addhabhūtam, manosamphasso addhabhūto, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi addhabhūtarṁ. Kena addhabhūtam? ‘Jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi addhabhūtan’ti vadāmi. Evarṁ passarṁ, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusmippi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññānepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati virāgā vimuccati, vimuttasmiṁ ‘vimutta’miti nāṇam hoti, ‘Khīnā jāti vusitarṁ brahmacariyam, katarṁ karaṇīyam, nāpararṁ itthattāyā’ti pajānātī’ti. Sattamaṁ.

(S.35.30.) (8) Samugghātasāruppasuttam 適宜

30. “Sabbamaññitasamugghātasāruppam vo, bhikkhave, (S.35.30./IV,22.) paṭipadāṁ desessāmi. Tam suṇātha, sādhukarṁ manasi karotha; bhāsissāmīti. Katamā ca sā, bhikkhave, sabbamaññitasamugghātasāruppā paṭipadā? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhum na maññati, cakkhusmirṁ na maññati, cakkhuto na maññati, cakkhum meti na maññati. Rūpe na maññati, rūpesu na maññati, rūpato na maññati, rūpā meti na maññati. Cakkhuviññānam na maññati, cakkhuviññānasmiṁ na maññati, cakkhuviññānato na maññati, cakkhuviññānam meti na maññati. Cakkhusamphassam na maññati, cakkhusamphassasmiṁ na maññati, cakkhusamphassato na maññati, cakkhusamphasso meti na maññati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññati tasmimpi na maññati, tatopi na maññati, tam meti na maññati...pe... jivham na maññati, jivhāya na maññati, jivhāto na maññati, jivhā meti na maññati. Rase na maññati, rasesu na maññati, rasato na maññati, rasā meti na maññati. Jivhāviññānam na maññati, jivhāviññānasmiṁ na maññati, jivhāviññānato na maññati, jivhāviññānam meti na maññati. Jivhāsamphassam na maññati, jivhāsamphassasmiṁ na maññati, jivhāsamphassato na maññati, jivhāsamphasso meti na maññati. Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññati, tasmimpi na maññati, tatopi na

maññati, tam meti na maññati...pe... manam na maññati, manasmim na maññati, manato na maññati, mano meti na maññati. Dhamme na maññati, dhammesu na maññati, dhammadto na maññati, dhammā meti na maññati. Manoviññāṇam na maññati, manoviññāṇasmiṁ na maññati, manoviññāṇato na maññati, manoviññāṇam meti na maññati. Manosamphassam na maññati, manosamphassasmim na maññati, manosamphassato na maññati, manosamphasso meti na (S.35.30./IV,23.) maññati. Yampidam̄ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi na maññati, tasmimpi na maññati, tatopi na maññati, tam meti na maññati. Sabbam̄ na maññati, sabbasmin na maññati, sabbato na maññati, sabbam̄ meti na maññati. So evam̄ amaññamāno na ca kiñci loke upādiyati. Anupādiyam na paritassati. Aparitassam̄ paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitar̄ brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Ayam̄ kho sā, bhikkhave, sabbamaññitasamugghātasāruppā paṭipadā’ti. Aṭṭhamam̄.

(S.35.31.) (9) Paṭhamasamugghātasappāyasuttam 有驗(1)

31. “Sabbamaññitasamugghātasappāyam vo, bhikkhave, paṭipadam desessāmi. Tam suñātha. Katamā ca sā, bhikkhave, sabbamaññitasamugghātasappāyā paṭipadā? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhum na maññati, cakkhusmiṁ na maññati, cakkhuto na maññati, cakkhum meti na maññati. Rūpe na maññati...pe... cakkhuviññāṇam na maññati, cakkhusamphassam na maññati, yampidam̄ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi na maññati, tasmimpi na maññati, tatopi na maññati, tam meti na maññati. Yañhi, bhikkhave, maññati, yasmiṁ maññati, yato maññati, yam̄ meti maññati, tato tam hoti aññathā. Aññathābhāvī bhavasatto loko bhavamevābhīnandati...pe... jivham na maññati, jivhāya na maññati, jivhāto na maññati, jivhā meti na maññati. Rase na maññati...pe... jivhāviññāṇam na maññati, jivhāsamphassam na maññati. Yampidam̄ jivhāsamphassapaccayā uppajjati (S.35.31./IV,24.) vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi na maññati, tasmimpi na maññati, tatopi na maññati, tam meti na maññati. Yañhi, bhikkhave, maññati, yasmiṁ maññati, yato maññati, yam̄ meti maññati, tato tam hoti aññathā. Aññathābhāvī bhavasatto loko bhavamevābhīnandati...pe... manam na maññati, manasmim na maññati, manato na maññati, mano meti na maññati. Dhamme na maññati...pe... manoviññāṇam na maññati, manosamphassam na maññati. Yampidam̄ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi na maññati, tasmimpi na maññati, tatopi na maññati, tam meti na maññati. Yañhi, bhikkhave, maññati, yasmiṁ maññati, yato maññati, yam̄ meti maññati, tato tam hoti aññathā. Aññathābhāvī bhavasatto loko bhavamevābhīnandati. Yāvatā, bhikkhave, khandhadhātu-āyatanaṁ tampi na maññati, tasmimpi na maññati, tatopi na maññati, tam meti na maññati. So evam̄ amaññamāno na ca kiñci loke upādiyati. Anupādiyam na paritassati. Aparitassam̄ paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīnā jāti, vusitar̄ brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti Ayam̄ kho sā, bhikkhave, sabbamaññitasamugghātasappāyā paṭipadā’ti. Navamam̄.

(S.35.32.) (10) Dutiyasamugghātasappāyasuttam 有驗(2)

32. “Sabbamaññitasamugghātasappāyām vo, bhikkhave, paṭipadām desessāmi. Tam sunātha. Katamā ca sā, bhikkhave, sabbamaññitasamugghātasappāyā paṭipadā?

“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, cakkhum niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

(S.35.32./IV,25.) “Dukkham bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam bhante”.

“Rūpā...pe... cakkhuviññāṇam... cakkhusamphasso nicco vā anicco vā”ti?

“Anicco, bhante ...”pe....

“Yampidām cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante ...”pe....

“Jivhā niccā vā aniccā vā”ti?

“Aniccā bhante ...”pe....

“Rasā... jivhāviññāṇam... jivhāsamphasso...pe... yampidām jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante ...”pe...dhammā... manoviññāṇam... manosamphasso nicco vā anicco vāti?

“Anicco, bhante”.

“Yampidām manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vipariñāmadhammarām, kallam nu tam samanupassitum--‘Etām mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

(S.35.32./IV,26.) “Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimipi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāṇepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati. Yampidām cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati...pe... jivhāyapi nibbindati, rasesupi...pe... yampidām jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Manasmimpi nibbindati, dhammesupi nibbindati, manoviññāṇepi nibbindati, manosamphassepi nibbindati. Yampidām manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karanīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti Ayam kho sā, bhikkhave,

sabbamaññitasamugghātasappāyā paṭipadā”ti. Dasamaṁ.

Sabbavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Sabbañca dvepi pahānā, Parijānāpare duve;
Ādittam addhabhūtañca, Sāruppā dve ca sappāyā.
Vaggo tena pavuccatīti.

4. Jātidhammadvaggo 生法品

(S.35.33-42.) 33- (1- 10) Jātidhammadisuttadasakam 生等

► 《雜阿含196經》

33. Sāvatthinidānam. Tatra kho...pe... “Sabbaṁ, bhikkhave, jātidhammadā. Kiñca, bhikkhave, sabbaṁ jātidhammarī? (S.35.33-42./IV,27.) Cakkhu, bhikkhave, jātidhammadā. Rūpā... cakkhuviññāṇam... cakkhusamphasso jātidhammo. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi jātidhammadā...pe... jivhā... rasā... jivhāviññāṇam... jivhāsamphasso... yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi jātidhammadā. Kāyo...pe.. Mano jātidhammo, dharmā jātidhammadā, manoviññāṇam jātidhammadā, manosamphasso jātidhammo. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi jātidhammadā. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati, rūpesupi... cakkhuviññāṇepi... cakkhusamphassepi...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti. Pathamām.

34. “Sabbaṁ bhikkhave, jarādhhammadā...pe... saṅkhittam. Dutiyam.

35. “Sabbaṁ, bhikkhave, byādhidhammadā...pe.... Tatiyam.

36. “Sabbaṁ, bhikkhave, marañadhammadā...pe.... Catuttham.

37. “Sabbaṁ, bhikkhave, sokadhammadā...pe.... Pañcamam.

38. “Sabbaṁ, bhikkhave, saṅkilesikadhammadā...pe.... Chattham.

(S.35.33-42./IV,28.) 39. “Sabbaṁ bhikkhave, khayadhammadā...pe.... Sattamam.

40. “Sabbaṁ, bhikkhave, vayadhammadā...pe.... Aṭṭhamam.

41. “Sabbaṁ, bhikkhave, samudayadhammadā...pe.... Navamam.

42. “Sabbaṁ, bhikkhave, nirodhadhammadā...pe.... Dasamam.

Jātidhammadvaggo catuttho.

Tassuddānam--

Jātijarābyādhimaraṇam, Soko ca Saṅkilesikam;
Khayavayasamudayam, Nirodhadhammena te dasāti.

5. Sabba-aniccvaggo 無常品

(S.35.43-51.) 43- (1- 9) Aniccādisuttanavakam 無常等

► 《雜阿含196經》

43. Sāvatthinidānam. Tatra kho...pe... “Sabbaṁ, bhikkhave, aniccam. Kiñca,

bhikkhave, sabbam aniccam? Cakkhu, bhikkhave, aniccam, rūpā anicca, cakkhuviññānam aniccam, cakkhusamphasso anicco. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam...pe... jivhā anicca, rasā anicca, jivhāviññānam aniccam, jivhāsamphasso anicco. Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam. Kāyo anicco...pe... mano anicco, dhammā anicca, manoviññānam aniccam, manosamphasso anicco. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam. Evarī passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññānepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati...pe... manasmimpi nibbindati, dhammesupi nibbindati, manoviññānepi nibbindati, manosamphassepi nibbindati, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nānam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇiyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti’ti. Paṭhamam.

44. “Sabbam bhikkhave, dukkham...pe.... Dutiyam.

45. “Sabbam, bhikkhave, anattā...pe.... Tatiyam.

(S.35.43-51./IV,29.) 46. “Sabbam bhikkhave, abhiññeyyam...pe... Catuttham.

47. “Sabbam, bhikkhave, pariññeyyam...pe.... Pañcamam.

48. “Sabbam, bhikkhave, pahātabbam...pe.... Chattham.

49. “Sabbam, bhikkhave, sacchikātabbam...pe... Sattamam.

50. “Sabbam, bhikkhave, abhiññāpariññeyyam...pe.... Aṭṭhamam.

51. “Sabbam bhikkhave, upaddutam...pe.... Navamam.

(S.35.52.) (10) Upassaṭṭhasuttam 所壓

► 《雜阿含196經》

52. “Sabbam bhikkhave, upassaṭṭham. Kiñca, bhikkhave, sabbam upassaṭṭham? Cakkhu, bhikkhave, upassaṭṭham, rūpā upassaṭṭhā, cakkhuviññānam upassaṭṭham, cakkhusamphasso upassaṭṭho. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi upassaṭṭham...pe... jivhā upassaṭṭhā, rasā upassaṭṭhā, jivhāviññānam upassaṭṭham, jivhāsamphasso upassaṭṭho. Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi upassaṭṭham. Kāyo upassaṭṭho... mano upassaṭṭho, dhammā upassaṭṭhā, manoviññānam upassaṭṭham, manosamphasso upassaṭṭho. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam (S.35.52./IV,30.) sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi upassaṭṭham. Evarī passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññānepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati...pe... manasmimpi nibbindati, dhammesupi nibbindati, manoviññānepi nibbindati, manosamphassepi nibbindati. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nānam hoti ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇiyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti’ti. Dasamam.

Sabba-anicca-vaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Aniccam Dukkham Anattā, Abhiññeyyaṁ Pariññeyyaṁ;
Pahātabbarāṁ Sacchikātabbarāṁ, Abhiññeyyapariññeyyaṁ.
Upaddutam Upassaṭṭham, Vaggo tena pavuccatīti.

Salāyatana-vaggo pañchamaṇḍasako samatto.

Tassa vagguddānam--

Anicca-vaggo Yamakām, Sabbām vaggām Jjātidhammaṁ;
Anicca-vaggo paññāsaṁ, Pañcamo tena pavuccatīti.

6. Avijjāvaggo 無明品

(S.35.53.) (1) Avijjā-pahāna-suttam 所壓

►《雜阿含201經》

53. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. (S.35.53./IV,31.) Ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca--“Kathām nu kho, bhante, jānato kathaṁ passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

“Cakkhum kho, bhikkhu, aniccatō jānato passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Rūpe aniccatō jānato passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Cakkhuviññānam... cakkhusamphassam... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi aniccatō jānato passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Sotam... ghānam... jivham... kāyam... manam aniccatō jānato passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Dhamme manoviññānam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi aniccatō jānato passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Evaṁ kho, bhikkhu, jānato evaṁ passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti. Pañthamarām.

(S.35.54.) (2) Saṁyojanapahāna-suttam 繫縛(1)

►《雜阿含201經》

54. “Kathām nu kho, bhante, jānato, kathaṁ passato, saṁyojanā pahīyanti”ti? “Cakkhum kho, bhikkhu, aniccatō jānato passato saṁyojanā pahīyanti. Rūpe...cakkhuviññānam... cakkhusamphassam... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi aniccatō jānato passato saṁyojanā pahīyanti. Sotam... ghānam... jivham... kāyam... manam... dhamme... manoviññānam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi aniccatō jānato passato saṁyojanā pahīyanti. Evaṁ kho, bhikkhu, jānato evaṁ passato saṁyojanā pahīyanti”ti. Dutiyam.

(S.35.55.) (3) Saṁyojanasamugghātasuttam 繫縛(2)

► 《雜阿含201經》

55. “Kathām nu kho, bhante, jānato, kathām passato saṁyojanā samugghātam gacchanti”ti? “Cakkhum kzo, bhikkhu, anattato jānato passato (S.35.55./IV,32.) saṁyojanā samugghātam gacchanti. Rūpe anattato... cakkhuviññānam... cakkhusamphassam... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkharī vā adukkhamasukham vā tami anattato jānato passato saṁyojanā samugghātam gacchanti. Sotam... ghānam... jivham... kāyam... manam... dhamme... manoviññānam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami anattato jānato passato saṁyojanā samugghātam gacchanti. Evarī kzo, bhikkhu, jānato evarī passato saṁyojanā samugghātam gacchanti”ti. Tatiyam.

(S.35.56.) (4) Āsavapahānasuttam 諸漏(1)

► 《雜阿含201經》

56. “Kathām nu kho, bhante, jānato, kathām passato āsavā pahīyantī”ti...pe.... Catuttham.

(S.35.57.) (5) Āsavasamugghātasuttam 諸漏(2)

► 《雜阿含201經》

57. “Kathām nu kho, bhante, jānato, kathām passato āsavā samugghātam gacchanti”ti...pe... Pañcamam.

(S.35.58.) (6) Anusayapahānasuttam 隨眠(1)

► 《雜阿含201經》

58. “Kathām nu kho...pe... anusayā pahīyantī”ti...pe.... Chattham.

(S.35.59.) (7) Anusayasamugghātasuttam 隨眠(2)

► 《雜阿含201經》

59. “Kathām nu kho...pe... anusayā samugghātam gacchanti”ti? “Cakkhum kzo, bhikkhu, anattato jānato passato anusayā samugghātam gacchanti...pe... sotam... ghānam... jivham... kāyam... manam... dhamme... manoviññānam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkharī vā adukkhamasukham vā tami anattato jānato passato anusayā samugghātam gacchanti. Evarī kzo, bhikkhu, jānato evarī passato anusayā samugghātam gacchanti”ti. Sattamam.

(S.35.60.) (8) Sabbupādānapariññāsuttam 曉了

60. “Sabbupādānapariññāya vo, bhikkhave, dhammarī desessāmi. Tam sunātha. Katamo ca, bhikkhave, sabbupādānapariññāya dhammo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Tiññānam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā. Evarī (S.35.60./IV,33.) passam bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimipi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññānepi nibbindati, cakkhusamphasəpi nibbindati,

vedanāyapi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimokkhā ‘Pariññātam me upādānan’ti pajānāti. Sotañca paṭicca sadde ca uppajjati... ghānañca paṭicca gandhe ca... jivhañca paṭicca rase ca... kāyañca paṭicca phoṭhabbe ca... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako manasmimpi nibbindati dhammesupi nibbindati, manoviññāñepi nibbindati, manosamphassepi nibbindati, vedanāyapi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimokkhā ‘Pariññātam me upādānan’ti pajānāti. Ayam kho, bhikkhave, sabbupādānapariyādānasuttam”ti. Atthamañ.

(S.35.61.) (9) Paṭhamasabbupādānapariyādānasuttam 了悟(1)

61. “Sabbupādānapariyādānya vo, bhikkhave, dhammarūpa desessāmi. Tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, sabbupādānapariyādānya dhammo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāñepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati, vedanāyapi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimokkhā ‘Pariyādinnam me upādānan’ti pajānāti...pe... jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññānam...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiñnam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā. Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako manasmimpi nibbindati, dhammesupi nibbindati, manoviññāñepi (S.35.61./IV,34.) nibbindati manosamphassepi nibbindati, vedanāyapi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimokkhā ‘Pariyādinnam me upādānan’ti pajānāti. Ayam kho, bhikkhave, sabbupādānapariyādānya dhammo”ti. Navamam.

(S.35.62.) (10) Dutiyasabbupādānapariyādānasuttam 了悟(2)

62. “Sabbupādānapariyādānya vo, bhikkhave, dhammarūpa desessāmi. Tam suñātha Katamo ca, bhikkhave, sabbupādānapariyādānya dhammo”?

“Tam kiñ maññatha, bhikkhave, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariññāmadhammarūpa, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā”ti?

“No hetam, bhante”.

“Rūpā...pe... cakkhuviññānam niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante ...”pe....

“Cakkhusamphasso nicco vā anicco vā”ti?

“Anicco, bhante ...”pe....

“Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante ...”pe....

“Sotam... ghānam... jivhā... kāyo... mano... dharmā... manoviññānam... manosamphasso... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā

dukkham vā adukkhamasukham vā, tami niccam vā aniccam vā”ti?
 “Aniccam bhante”.
 “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?
 “Dukkham, bhante”.
 “Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammadam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?
 “No hetam, bhante”.

(S.35.62./IV,35.) “Evaṁ passaṁ, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāṇepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhām vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati...pe... jivhāyapi nibbindati, rasesupi nibbindati, jivhāviññāṇepi nibbindati, jivhāsamphassepi nibbindati, yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati...pe... manasmimpi nibbindati, dhammesupi nibbindati, manoviññāṇepi nibbindati, manosamphassepi nibbindati. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhām vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Ayam kho, bhikkhave, sabbupādānapariyādānāya dhammo”ti. Dasamam.

Avijjāvaggo chattho.

Tassuddānam--

Avijjā Samyojanā dve, Āsavena duve vuttā;
 Anusayā apare dve, Pariññā dve Pariyādinnaṁ.
 Vaggo tena pavuccatīti.

7. Migajālavaggo 鹿網品

(S.35.63.) (1) Paṭhamamigajālasuttam 鹿網(1)

► 《雜阿含經》309-310經

63. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā migajālo yena Bhagavā...pe... Ekamantam nisutto kho āyasmā migajālo Bhagavantam etadavoca--“Ekavihārī, ekavihārī”ti, bhante, vuccati. (S.35.63./IV,36.) Kittāvatā nu kho, bhante, ekavihārī hoti, kittāvatā ca pana sadutiyavihārī hoti”ti?

“Santi kho, migajāla, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. Nandīyā sati sārāgo hoti; sārāge sati saṃyogo hoti. Nandisaṃyojanasaṃyutto kho, migajāla, bhikkhu sadutiyavihārīti vuccati. Santi...pe... Santi kho, migajāla, jivhāviññeyyā rasā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. Nandīyā sati sārāgo hoti; sārāge sati saṃyogo hoti. Nandisaṃyojanasaṃyutto kho, migajāla, bhikkhu sadutiyavihārīti vuccati. Evaṁvihārī ca, migajāla, bhikkhu kiñcāpi araññavanapatthāni pantāni senāsanāni paṭisevati appasaddāni appanigghosāni vijanavātāni manussarāhasseyyakāni paṭisallānasāruppāni; Atha kho sadutiyavihārīti vuccati. Tam kissa hetu? Tañhā hissa dutiyā, sāssa appahīnā. Tasmā sadutiyavihārī”ti vuccati.

“Santi ca kho, migajāla, cakkhuviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato nandī nirujjhati. Nandiyā asati sārāgo na hoti; sārāge asati (S.35.63./IV,37.) samyogo na hoti. Nandisamyojanavisaṁyutto kho, migajāla, bhikkhu ekavihārīti vuccati...pe... santi ca kho, migajāla, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi ca kho, migajāla, manoviññeyyā dhammā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato nandī nirujjhati. Nandiyā asati sārāgo na hoti; sārāge asati samyogo na hoti. Nandisamyojanavippayutto kho, migajāla, bhikkhu ekavihārīti vuccati. Evaṁvihārī ca, migajāla, bhikkhu kiñcāpi gāmante viharati ākiṇño bhikkhūhi bhikkhunīhi upāsakehi upāsikāhi rājūhi rājamahāmattehi titthiyehi titthiyasāvakehi Atha kho ekavihārīti vuccati. Tam kissa hetu? Tañhā hissa dutiyā, sāssa pahīnā. Tasmā ekavihārīti vuccati”ti. Paṭhamam.

(S.35.64.) (2) Dutiyamigajālasuttam 鹿網(2)

► 《雜阿含310經》

64. Atha kho āyasmā migajālo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā migajālo Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṁkhittena dhammarāni desetu, yamahāni Bhagavato dhammarāni sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Santi ca kho, migajāla, cakkhuviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. Nandisamudayā dukkhasamudayo, migajālāti vadāmi...pe... santi ca kho, migajāla, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi ca kho, migajāla, manoviññeyyā dhammā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati (S.35.64./IV,38.) nandī Nandisamudayā dukkhasamudayo, migajālāti vadāmi.

“Santi ca kho, migajāla, cakkhuviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato nandī nirujjhati. Nandinirodhā dukkhanirodhā, migajālāti vadāmi...pe... santi ca kho, migajāla, jivhāviññeyyā rasā itṭhā kantā...pe... santi ca kho, migajāla, manoviññeyyā dhammā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamīhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato nandī nirujjhati. Nandinirodhā dukkhanirodhā, migajālāti vadāmi”ti.

Atha kho āyasmā migajālo Bhagavato bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho āyasmā migajālo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharato nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaññyam, nāparam itthattāyā’ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā migajālo arahataṁ ahosīti. Dutiyam.

(S.35.65.) (3) Pañhasamiddhimārapañhāsuttam 三彌離提(比丘) (1)

► 《雜阿含231經》

65. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho āyasmā Samiddhi yena Bhagavā...pe... Bhagavantaṁ etadavoca--“Māro, māro’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, māro vā assa mārapaññatti vā”ti?

“Yattha kho, Samiddhi, atthi cakkhu, atthi rūpā, atthi cakkhuvīññāṇam atthi cakkhuvīññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Atthi sotam, atthi saddā, atthi sotaviññāṇam, atthi sotaviññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Atthi ghānam, atthi gandhā, atthi ghānaviññāṇam, atthi ghānaviññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Atthi jivhā, atthi rasā, atthi jivhāviññāṇam, atthi jivhāviññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Atthi kāyo, atthi phoṭṭhabbā, atthi kāyaviññāṇam, atthi kāyaviññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Atthi mano, atthi dhammā, atthi manoviññāṇam, atthi manoviññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha māro vā mārapaññatti vā.

“Yattha ca kho, Samiddhi, natthi cakkhu, natthi rūpā, natthi cakkhuvīññāṇam, natthi cakkhuvīññāṇaviññātabbā dhammā, natthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Natthi sotam...pe... natthi ghānam...pe... natthi jivhā, natthi rasā, natthi jivhāviññāṇam, natthi jivhāviññāṇaviññātabbā dhammā, natthi tattha māro vā mārapaññatti vā. Natthi kāyo...pe... . Natthi mano, natthi dhammā, natthi manoviññāṇam, natthi manoviññāṇaviññātabbā dhammā, natthi tattha māro vā mārapaññatti vā”ti. Tatiyam.

(S.35.66.) (4) Samiddhisattapañhāsuttam 三彌離提(比丘) (2)

► 《雜阿含231經》

66. ““Satto satto’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, satto vā assa sattapaññatti vā”ti...pe.... Catuttham.

(S.35.67.) (5) Samiddhidukkhapañhāsuttam 三彌離提(比丘) (3)

► 《雜阿含231經》

67. ““Dukkham dukkhan’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dukkham vā assa dukkhapaññatti vā”ti...pe.... Pañcamam.

(S.35.68.) (6) Samiddhilokapañhāsuttam 三彌離提(比丘) (4)

► 《雜阿含231經》

68. ““Loko, loko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, loko vā assa lokapaññatti vā”ti? Yattha kho, Samiddhi, atthi cakkhu, atthi rūpā, atthi cakkhuvīññāṇam, atthi cakkhuvīññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha loko vā lokapaññatti vā...pe... atthi jivhā...pe... (S.35.68./IV,40.) atthi mano, atthi dhammā, atthi manoviññāṇam, atthi manoviññāṇaviññātabbā dhammā, atthi tattha loko vā lokapaññatti vā.

“Yattha ca kho, Samiddhi, natthi cakkhu, natthi rūpā, natthi cakkhuvīññāṇam, natthi cakkhuvīññāṇaviññātabbā dhammā, natthi tattha loko vā lokapaññatti vā...pe... natthi jivhā...pe... natthi mano, natthi dhammā, natthi manoviññāṇam, natthi manoviññāṇaviññātabbā dhammā, natthi tattha loko vā lokapaññatti vā”ti. Chaṭṭham.

(S.35.69.) (7) Upasena-āsīvisasuttam 優波先那(比丘)

►A.4.67./II,72.Ahirāja蛇王,《律藏》〈小品〉Cv.5.6. Ahi-paritta,《雜阿含252經》,梵 Upasena (Stein, Hoernle), 大正No.505 《佛說隨勇尊者經》

69. Ekam̄ samayaṁ āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Upaseno Rājagahe viharanti sītavane sappasonḍikapabbhāre. Tena kho pana samayena āyasmato Upasenassa kāye āsīviso patito hoti. Atha kho āyasmā Upaseno bhikkhū āmantesi--“Etha me, āvuso, imam̄ kāyam̄ mañcakam̄ āropetvā bahiddhā nīharatha. Purāyam̄ kāyo idheva vikirati; seyyathāpi bhusamuṭṭhī”ti.

Evaṁ vutte, āyasmā Sāriputto āyasmantam̄ Upasenam̄ etadavoca--“Na kho pana mayam̄ passāma āyasmato Upasenassa kāyassa vā aññathattam̄ indriyānam̄ vā vipariṇāmam̄. Atha ca panāyasmā Upaseno evamāha--‘Etha me, āvuso, imam̄ kāyam̄ mañcakam̄ āropetvā bahiddhā nīharatha. Purāyam̄ kāyo idheva vikirati; seyyathāpi bhusamuṭṭhī’ti. “Yassa nūna, āvuso Sāriputta, evamassa--‘Aham̄ cakkhūti vā mama cakkhūti vā...pe... aham̄ jivhāti vā mama jivhāti vā... aham̄ manoti vā mama manoti vā’. Tassa, āvuso Sāriputta, siyā kāyassa vā aññathattam̄ indriyānam̄ vā vipariṇāmo. Mayhañca kho, āvuso Sāriputta, na evam̄ (S.35.69./IV,41.) hoti ‘Aham̄ cakkhūti vā mama cakkhūti vā...pe... aham̄ jivhāti vā mama jivhāti vā...pe... aham̄ manoti vā mama manoti vā’. Tassa mayhañca kho, āvuso Sāriputta, kiṁ kāyassa vā aññathattam̄ bhavissati, indriyānam̄ vā vipariṇāmo’ti!

“Tathā hi panāyasmato Upasenassa dīgharattam̄ ahaṅkāramamaṅkāramānānusayo susamūhato. Tasmā āyasmato Upasenassa na evam̄ hoti--‘Aham̄ cakkhūti vā mama cakkhūti vā...pe... aham̄ jivhāti vā mama jivhāti vā...pe... aham̄ manoti vā mama manoti vā’’ti. Atha kho te bhikkhū āyasmato Upasenassa kāyam̄ mañcakam̄ āropetvā bahiddhā nīhariṁsu. Atha kho āyasmato Upasenassa kāyo tattheva vikiri; seyyathāpi bhusamuṭṭhīti. Sattamam̄.

(S.35.70.) (8) Upavāṇasandīṭṭhikasuttam 優波婆那(比丘)

►A.4.67./II,72.Ahirāja蛇王,《律藏》〈小品〉Cv.5.6. Ahi-paritta,《雜阿含252經》,梵 Upasena (Stein, Hoernle), 大正No.505 《佛說隨勇尊者經》

70. Atha kho āyasmā Upavāṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Upavāṇo Bhagavantam̄ etadavoca--“sandīṭṭhiko dhammo, sandīṭṭhiko dhammo’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, sandīṭṭhiko dhammo hoti, akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam̄ veditabbo viññūhi”ti?

“Idha pana, Upavāṇa, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā rūpappaṭisamvedī ca hoti rūparāgappaṭisamvedī ca. Santañca ajjhattam̄ rūpesu rāgam̄ ‘Atthi me ajjhattam̄ rūpesu rāgo’ti pajānāti. Yam̄ tam̄, Upavāṇa, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā rūpappaṭisamvedī ca hoti rūparāgappaṭisamvedī ca. Santañca ajjhattam̄ rūpesu rāgam̄ ‘Atthi me ajjhattam̄ rūpesu rāgo’ti pajānāti. Evampi kho, Upavāṇa, sandīṭṭhiko dhammo hoti akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam̄ veditabbo viññūhi”ti...pe....

(S.35.70./IV,42.) “Puna caparaṁ, Upavāṇa, bhikkhu jivhāya rasam̄ sāyitvā rasappaṭisamvedī ca hoti rasarāgappaṭisamvedī ca. Santañca ajjhattam̄ rasesu rāgam̄ ‘Atthi me ajjhattam̄ rasesu rāgo’ti pajānāti. Yam̄ tam̄, Upavāṇa, bhikkhu jivhāya rasam̄ sāyitvā rasappaṭisamvedī ca hoti rasarāgappaṭisamvedī ca. Santañca ajjhattam̄ rasesu rāgam̄ ‘Atthi me ajjhattam̄ rasesu rāgo’ti pajānāti. Evampi kho, Upavāṇa, sandīṭṭhiko dhammo hoti akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam̄ veditabbo viññūhi”ti...pe....

“Puna caparam̄, Upavāṇa, bhikkhu manasā dhammam̄ viññāya

dhammappaṭisamvedī ca hoti dhammarāgappaṭisamvedī ca. Santañca ajjhattam dhammesu rāgam ‘Atthi me ajjhattam dhammesu rāgo’ti pajānāti. Yam tam, Upavāna, bhikkhu manasā dhammadā viññāya dhammappaṭisamvedī ca hoti dhammarāgappaṭisamvedī ca. Santañca ajjhattam dhammesu rāgam ‘Atthi me ajjhattam dhammesu rāgo’ti pajānāti. Evampi kho, Upavāna, sanditthiko dhammo hoti...pe... paccattam veditabbo viññūhi”ti...pe....

“Idha pana, Upavāna, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā rūpappaṭisamvedī ca hoti, no ca rūparāgappaṭisamvedī. Asantañca ajjhattam rūpesu rāgam ‘Natthi me ajjhattam rūpesu rāgo’ti pajānāti. Yam tam, Upavāna, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā rūpappaṭisamvedīhi kho hoti, no ca rūparāgappaṭisamvedī. Asantañca ajjhattam rūpesu rāgam ‘Natthi me ajjhattam rūpesu rāgo’ti pajānāti. Evampi kho, Upavāna, sanditthiko dhammo hoti, akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhi”ti...pe....

“Puna caparam, Upavāna, bhikkhu jivhāya rasam sāyitvā rasappaṭisamvedīhi kho hoti, no ca rasarāgappaṭisamvedī. Asantañca ajjhattam rasesu rāgam ‘Natthi me ajjhattam rasesu rāgo’ti pajānāti...pe....

(S.35.70./IV,43.)“Puna caparam, Upavāna, bhikkhu manasā dhammadā viññāya dhammappaṭisamvedīhi kho hoti, no ca dhammarāgappaṭisamvedī. Asantañca ajjhattam dhammesu rāgam ‘Natthi me ajjhattam dhammesu rāgo’ti pajānāti. Yam tam, Upavāna, bhikkhu manasā dhammadā viññāya dhammappaṭisamvedīhi kho hoti, no ca dhammarāgappaṭisamvedī. Asantañca ajjhattam dhammesu rāgam ‘Natthi me ajjhattam dhammesu rāgo’ti pajānāti. Evampi kho, Upavāna, sanditthiko dhammo hoti, akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhi”ti. Atthamam.

(S.35.71.) (9) Paṭhamachaphassāyatanasuttam 六觸處(1)

► 《雜阿含209經》

71. “Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu Channam phassāyatanānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Avusitam tena brahmacariyam, ārakā so imasmā dhammadvinayā”ti.

Evarū vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Etthāham, bhante, anassasam. Ahañhi, bhante, Channam phassāyatanānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānām”ti.

“Tam kiñ maññasi, bhikkhu, cakkhum ‘Etam mama, esohamasmi eso me attā’ti samanupassasī”ti?

“No hetam, bhante”.

“Sādhu, bhikkhu, ettha ca te, bhikkhu, cakkhu ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham bhavissati. Esevanto dukkhassa...pe... jivham ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassasī”ti?

“No hetam, bhante”.

“Sādhu, bhikkhu, ettha ca te, bhikkhu, jivhā ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham bhavissati. Esevanto dukkhassa...pe... manam ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassasī”ti?

“No hetam, bhante”.

“Sādhu, bhikkhu, ettha ca te, bhikkhu, mano ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham bhavissati. Esevanto dukkhassā”ti. Navamam.

(S.35.72.) (10) Dutiyachaphassāyatanaśuttam 六觸處(2)

► 《雜阿含209經》

(S.35.72./IV,44.) 72. “Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu Channam phassāyatanaṁ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Avusitam tena brahmacariyam, ārakā so imasmā dhammadvinayā”ti.

Evaṁ vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Etthāham, bhante, anassasam panassasam. Ahañhi, bhante, Channam phassāyatanaṁ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāmī”ti.

“Tam kiṁ maññasi, bhikkhu, cakkhum ‘Netam mama, nesohamasmi na meso attā’ti samanupassasi”ti?

“Evaṁ, bhante”.

“Sādu, bhikkhu, ettha ca te, bhikkhu, cakkhu ‘Netam mama, nesohamasmi na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham bhavissati. Evaṁ te etam pathamam phassāyatanaṁ pahīnam bhavissati āyatim apunabbhavāya...pe.... .

“Jivham ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassasi”ti?

“Evaṁ, bhante”.

“Sādu bhikkhu, ettha ca te, bhikkhu, jivhā ‘Netam mama, nesohamasmi na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham bhavissati. Evaṁ te etam catuttham phassāyatanaṁ pahīnam bhavissati āyatim apunabbhavāya...pe.... .

“Manam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassasi”ti?

“Evaṁ, bhante”.

“Sādu, bhikkhu, ettha ca te, bhikkhu, mano ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya sudiṭṭham bhavissati. Evaṁ te etam chaṭṭham phassāyatanaṁ pahīnam bhavissati āyatim apunabbhavāyā”ti. Dasamam.

(S.35.73.) (11) Tatiyachaphassāyatanaśuttam 六觸處(3)

► 《雜阿含209經》

73. “Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu channam (S.35.73./IV,45.) phassāyatanaṁ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Avusitam tena brahmacariyam, ārakā so imasmā dhammadvinayā”ti.

Evaṁ vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Etthāham, bhante, anassasam panassasam. Ahañhi, bhante, channam phassāyatanaṁ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāmī”ti.

“Tam kiṁ maññasi, bhikkhu, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Sotam... ghānam... jivhā... kāyo... mano nicco vā anicco vā”ti?

“Anicco, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tam

samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evam passam, bhikkhu, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, sotasmimpi nibbindati, ghānasmimpi nibbindati, jivhāyapi nibbindati, kāyasmimpi nibbindati, manasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nānaṁ hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitaṁ brahmacariyam, katarūkāraṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Ekādasamaṁ.

Migajālavaggo sattamo.

Tassuddānam--

Migajālena dve vuttā, Cattāro ca Samiddhinā;
Upaseno Upavāṇo, Chaphassāyatanikā tayoti.

(S.35.74./IV,46.)

8. Gilānavaggo 痘品

(S.35.74.) (1) Paṭhamagilānasuttam 痘(1)

► 《雜阿含1025經》

74. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Amukasmirūp, bhante, vihāre aññataro bhikkhu navo appaññāto ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Sādhu, bhante, Bhagavā yena so bhikkhu tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti.

Atha kho Bhagavā navavādañca sutvā gilānavādañca, “Appaññāto bhikkhū”ti iti viditvā yena so bhikkhu tenupasaṅkami. Addasā kho so bhikkhu Bhagavantam dūratova āgacchantam. Disvāna mañcake samadhosi. Atha kho Bhagavā tam bhikkhum etadavoca--“Alām, bhikkhu, mā tvam mañcake samadhosi. Santimāni āsanāni paññattāni, tatthāham nisidissāmī”ti. Nisidi Bhagavā paññatte āsane. Nisajja kho Bhagavā tam bhikkhum etadavoca--“Kacci te, bhikkhu, khamanīyam, kacci yāpanīyam, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti no abhikkamanti, paṭikkamosānam paññāyati no abhikkamo”ti?

“Na me, bhante, khamanīyam, na yāpanīyam, bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti no paṭikkamanti, abhikkamosānam paññāyati no paṭikkamo”ti.

“Kacci te, bhikkhu, na kiñci kukkuccam, na koci vippaṭisāro”ti?

“Taggha me, bhante, anappakam kukkuccam, anappako vippaṭisāro”ti.

(S.35.74./IV,47.) “Kacci pana tam, bhikkhu, attā sīlato upavadatī”ti?

“Na kho mām, bhante, attā sīlato upavadatī”ti.

“No ce kira te, bhikkhu, attā sīlato upavadati, atha kiñca te kukkuccam ko ca vippaṭisāro”ti?

“Na khvāham bhante, sīlavisuddhattham Bhagavatā dhammam desitam ājānāmī”ti.

“No ce kira tvam, bhikkhu, sīlavisuddhattham mayā dhammam desitam ājānāsi, atha kimattham carahi tvam, bhikkhu, mayā dhammam desitam ājānāsī”ti?

“Rāgavirāgattham khvāham, bhante, Bhagavatā dhammam desitam ājānāmī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, rāgavirāgattham mayā dhammam desitam ājānāsi. Rāgavirāgattho hi, bhikkhu, mayā dhammo desito. Tam kiṁ maññasi bhikkhu, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam...pe... sotam... ghānam... jivhā... kāyo... mano nicco vā anicco vā”ti?
“Anicco, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evam passam, bhikkhu, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, sotasmimpi nibbindati...pe... manasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmin vimuttamiti nāñam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarū karaṇīyarū nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano so bhikkhu Bhagavato bhāsitam abhinandi. Imasmiñca pana veyyākaraṇasmiñ bhaññamāne tassa bhikkhuno virajam vītamalam dhammadakkhum udapādi--“Yam kiñci samudayadhammam, sabbam tam nirodhadhamman”ti. Paṭhamam.

(S.35.75.) (2) Dutiyagilānasuttam 痘(2)

► 《雜阿含1026經》

75. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... Bhagavantam etadavoca--“Amukasmim, bhante, vihāre aññataro bhikkhu navo appaññāto ābādhiko dukkhitō bālhagilāno. Sādu, bhante, Bhagavā yena so bhikkhu tenupasañkamatu anukampañ upādāyā”ti.

Atha kho Bhagavā navavādañca sutvā gilānavādañca, “Appaññāto bhikkhū”ti iti viditvā yena so bhikkhu tenupasañkami. Addasā kho so bhikkhu Bhagavantam dūratova āgacchantam. Disvāna mañcake samadhosi. Atha kho Bhagavā tam bhikkhum etadavoca--“Alam, bhikkhu, mā tvam mañcake samadhosi. Santimāni āsanāni paññattāni, tatthāham nisidissāmī”ti. Nisidi Bhagavā paññatte āsane. Nisajja kho Bhagavā tam bhikkhuriñ etadavoca--“Kacci te, bhikkhu, khamanīyarū, kacci yāpanīyarū, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti no abhikkamanti, paṭikkamosānam paññāyati no abhikkamo”ti?

“Na me, bhante, khamanīyarū, na yāpanīyarū...pe... na kho mañ, bhante, attā sīlato upavadatī”ti.

“No ce kira te, bhikkhu, attā sīlato upavadati, atha kiñca te kukuccam ko ca vippaṭisāro”ti?

“Na khvāham, bhante, sīlavisuddhattham Bhagavatā dhammarū desitam ājānāmī”ti.

(S.35.75./IV,48.) “No ce kira tvam, bhikkhu, sīlavisuddhattham mayā dhammarū desitam ājānāsi, atha kimaththam carahi tvam, bhikkhu, mayā dhammarū desitam ājānāstī”ti?

“Anupādāparinibbānattham khvāham, bhante, Bhagavatā dhammarū desitam ājānāmī”ti.

“Sādu sādu, bhikkhu! Sādu kho tvam, bhikkhu, anupādāparinibbānattham mayā dhammarū desitam ājānāsi. Anupādāparinibbānattho hi, bhikkhu, mayā dhammo desito.

“Tam kiñ maññasi, bhikkhu, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam bhante”.

“Yam...pe... sotam... ghānam... jivhā... kāyo... mano... manoviññānam... manosamphasso... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccarā dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccarā dukkham vipariñāmadhammarā, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evam passam, bhikkhu, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati...pe... manasmimpi... manoviññāṇepi... manosamphassepi nibbindati. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmin vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitarā brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparaṁ itthattāyā’ti pajānātī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano so bhikkhu Bhagavato bhāsitam abhinandi. Imasmīna pana veyyākaraṇasmīm bhaññamāne tassa bhikkhussa anupādāya āsavehi cittam vimuccīti. Dutiyam.

(S.35.76.) (3) Rādha-aniccasuttam 羅陀(比丘) (1)

►cf. 《雜阿含128經》

76. Atha kho āyasmā Rādho...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Rādho Bhagavantam etadavoca--“Sādu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammaṁ desetu yamaham Bhagavato dhammaṁ sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Yam kho, Rādha, aniccarā tatra te chando pahātabbo. Kiñca, Rādha, aniccarā tatra te chando pahātabbo? Cakkhu aniccam rūpā aniccā, cakkhuviññāṇam... cakkhusamphasso... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam. Tatra te chando pahātabbo...pe... jivhā... kāyo... mano anicco. Tatra te chando pahātabbo. Dhammā... manoviññāṇam... manosamphasso... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam. Tatra te chando pahātabbo. (S.35.76./IV,49.) Yam kho, Rādha, aniccarā tatra te chando pahātabbo”ti. Tatiyam.

(S.35.77.) (4) Rādhadukkhasuttam 羅陀(比丘) (2)

77. “Yam kho, Rādha, dukkham tatra te chando pahātabbo. Kiñca, Rādha, dukkham? Cakkhu kho, Rādha, dukkham. Tatra te chando pahātabbo. Rūpā... cakkhuviññāṇam ... cakkhusamphasso ... yampidam cakkhusamphassa ...pe... adukkhamasukham vā tampi dukkham. Tatra te chando pahātabbo...pe... mano dukkho... dhammā... manoviññāṇam... manosamphasso... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkham. Tatra te chando pahātabbo. Yam kho, Rādha, dukkham tatra te chando pahātabbo”ti. Catuttham.

(S.35.78.) (5) Rādha-anattasuttam 羅陀(比丘) (3)

78. “Yo kho, Rādha, anattā tatra te chando pahātabbo. Ko ca, Rādha, anattā? Cakkhu kho, Rādha, anattā. Tatra te chando pahātabbo. Rūpā... cakkhuviññāṇam...

cakkhusamphasso... yampidam cakkhusamphassapaccayā...pe... mano anattā... dhammā... manoviññānam... manosamphasso... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi anattā. Tatra te chando pahātabbo. Yo kho, Rādha, anattā tatra te chando pahātabbo”ti. Pañcamam.

(S.35.79.) (6) Pañhama-avijjāpahānasuttam 無明(1)

79. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasañkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

“Atthi kho, bhikkhu, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti.

“Katamo pana, bhante, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

(S.35.79./IV,50.) “Avijjā kho, bhikkhu, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti.

“Kathaṁ pana, bhante, jānato, katham passato bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

“Cakkhum kho, bhikkhu, aniccato jānato passato bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Rūpe...cakkhuviññānam... cakkhusamphassam... yampidam, cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccato jānato passato bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Dhamme... manoviññānam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccato jānato passato bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati. Evam kho, bhikkhu, jānato evam passato bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti. Chatthaṁ.

(S.35.80.) (7) Dutiya-avijjāpahānasuttam 無明(2)

80. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... etadavoca--“Atthi nu kho, bhante, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

“Atthi kho, bhikkhu, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti.

“Katamo pana, bhante, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

“Avijjā kho, bhikkhu, eko dhammo yassa pahānā bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti.

“Kathaṁ pana, bhante, jānato, katham passato avijjā pahīyati, vijjā uppajjati”ti?

“Idha, bhikkhu, bhikkhuno sutam hoti--‘sabbe dhammā nālam abhinivesāya’ti. Evañcetam, bhikkhu, bhikkhuno sutam hoti--‘sabbe dhammā nālam abhinivesāya’ti. So sabbam dhammam abhijānāti, sabbam dhammam abhiññāya sabbam dhammam pariñānāti, sabbam dhammam pariññāya sabbanimittāni aññato passati, cakkhum aññato passati rūpe...cakkhuviññānam... cakkhusamphassam... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aññato

passati...pe... manam aññato passati, dhamme... manoviññānam... manosamphassam... yampidam̄ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi aññato passati. Evam̄ kho, bhikkhu, jānato evam̄ passato bhikkhuno avijjā pahīyati, vijjā uppajjatī”ti. Sattamam̄.

(S.35.81.) (8) Sambahulabhikkhusuttam 眾比丘

► 《雜阿含113經》

81. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasankamimis...pe... Ekamantañ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam̄ (S.35.81./IV,51.) etadavocum-- “Idha no, bhante, aññatitthiyā paribbājakā amhe evam̄ pucchanti-- ‘Kimatthiyam, āvuso, samane Gotame brahmacariyam vussati’ti? Evarī putthā mayam̄, bhante, tesam̄ aññatitthiyānam̄ paribbājakānam̄ evam̄ byākaroma--‘Dukkhassa kho, āvuso, pariññattham̄ Bhagavati brahmacariyam vussati’ti. Kacci mayam̄, bhante, evam̄ putthā evam̄ byākaramānā vuttavādino ceva Bhagavato homa, na ca Bhagavantam̄ abhūtena abbhācikkhāma, dhammassa cānudhammadam̄ byākaroma, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham̄ thānam̄ āgacchatī”ti?

“Taggha tumhe, bhikkhave, evam̄ putthā evam̄ byākaramānā vuttavādino ceva me hotha, na ca maiñ abhūtena abbhācikkhatha, dhammassa cānudhammadam̄ byākarotha, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham̄ thānam̄ āgacchatī. Dukkhassa hi, bhikkhave, pariññattham̄ mayi brahmacariyam vussati. Sace pana vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam̄ puccheyyūm--‘Katamam̄ pana tam̄, āvuso, dukkham̄, yassa pariññāya samane Gotame brahmacariyam vussati’ti? Evarī putthā tumhe, bhikkhave, tesam̄ aññatitthiyānam̄ paribbājakānam̄ evam̄ byākareyyātha--‘Cakkhu kho, āvuso, dukkham̄, tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Rūpā...pe... yampidam̄ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi dukkham̄. Tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati...pe... mano dukkho...pe... yampidam̄ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi dukkham̄. Tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Idam̄ kho tam̄, āvuso, dukkham̄, tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati’ti. (S.35.81./IV,52.) Evam̄ putthā tumhe, bhikkhave, tesam̄ aññatitthiyānam̄ paribbājakānam̄ evam̄ byākareyyātha”ti. Atthamam̄.

(S.35.82.) (9) Lokapañhāsuttam 問世間

► 《雜阿含231經》, cf. S.35.84. Paloka 壞敗

82. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā...pe... Ekamantañ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam̄ etadavoca--

““Loko, loko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, lokoti vuccatī”ti?
“Lujjatī”ti kho, bhikkhu, tasmā lokoti vuccati. Kiñca lujjati? Cakkhu kho, bhikkhu, lujjati. Rūpā lujjanti, cakkhuviññānam̄ lujjati, cakkhusamphasso lujjati yampidam̄ cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi lujjati...pe... jivhā lujjati...pe... mano lujjati, dhammā lujjanti, manoviññānam̄ lujjati, manosamphasso lujjati, yampidam̄ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam̄ sukham̄ vā dukkham̄ vā adukkhamasukham̄ vā tampi lujjati. Lujjatī”ti kho, bhikkhu, tasmā lokoti vuccatī”ti. Navamam̄.

(S.35.83.) (10) Phaggunapañhāsuttam 頗勒具那(比丘)

83. Atha kho Āyasmā Phagguno...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Phagguno Bhagavantam etadavoca--

“Atthi nu kho, bhante, tam cakkhu, yena cakkhunā atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyyādinnavaṭte sabbadukkhavītivatṭe paññāpayamāno paññāpeyya...pe... atthi nu kho, bhante, sā jivhā, yāya jivhāya atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyyādinnavaṭte sabbadukkhavītivatṭe paññāpayamāno paññāpeyya...pe... atthi nu kho so, bhante, mano, yena manena atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyyādinnavaṭte sabbadukkhavītivatṭe paññāpayamāno paññāpeyyā”ti?

“Natthi kho tam, Phagguna, cakkhu, yena cakkhunā atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyyādinnavaṭte sabbadukkhavītivatṭe paññāpayamāno paññāpeyya...pe... natthi kho sā Phagguna, jivhā, yāya jivhāya atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyyādinnavaṭte sabbadukkhavītivatṭe paññāpayamāno paññāpeyya...pe... (S.35.83./IV,53.) natthi kho so, Phagguna, mano, yena manena atīte Buddhe parinibbute chinnapapañce chinnavaṭume pariyyādinnavaṭte sabbadukkhavītivatṭe paññāpayamāno paññāpeyyā”ti. Dasamarā.

Gilānavaggo atthamo.

Tassuddānam--

Gilānena duve vuttā, Rādhena apare tayo;
Avijjāya ca dve vuttā, Bhikkhu Loko ca Phaggunoti.

9. Channavaggo 闡陀品

(S.35.84.) (1) Palokadhammasuttam 壞敗法

►cf. 《雜阿含231經》

84. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--

“‘Loko, loko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, lokoti vuccati”ti? “Yām kho, Ānanda, palokadhammarā, ayām vuccati ariyassa vinaye loko. Kiñca, Ānanda, palokadhammā? Cakkhu kho, Ānanda, palokadhammā, rūpā palokadhammā, cakkhuviññāṇam palokadhammarā, cakkhusamphasso palokadhammo, yampidam cakkhusamphassapaccayā...pe... tāpi palokadhammarā...pe... jivhā palokadhammā, rasā palokadhammā, jivhāviññāṇam palokadhammarā, jivhāsamphasso palokadhammo, yampidam jivhāsamphassapaccayā...pe... tāpi palokadhammarā...pe... mano palokadhammo, dhammā palokadhammā, manoviññāṇam palokadhammā, manosamphasso palokadhammo, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitām sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāpi palokadhammarā. Yām kho, Ānanda, palokadhammarā, ayām vuccati ariyassa vinaye loko”ti. Paṭhamarā.
(S.35.85./IV,54.)

(S.35.85.) (2) Suññatalokasuttam (世間是)空

► 《雜阿含232經》

85. Atha kho āyasmā Ānando...pe... Bhagavantam etadavoca--“suñño loko, suñño loko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, suñño lokoti vuccatī”ti? “Yasmā ca kho, Ānanda, suññam attena vā attaniyena vā tasmā suñño lokoti vuccati. Kiñca, Ānanda, suññam attena vā attaniyena vā? Cakkhu kho, Ānanda, suññam attena vā attaniyena vā. Rūpā suññā attena vā attaniyena vā, cakkhuvīññānam suññam attena vā attaniyena vā, cakkhusamphasso suñño attena vā attaniyena vā...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi suññam attena vā attaniyena vā. Yasmā ca kho, Ānanda, suññam attena vā attaniyena vā, tasmā suñño lokoti vuccatī”ti. Dutiyam.

(S.35.86.) (3) Samkhittadhammasuttam 簡約

86. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā sañkhittena dhammam desetu, yamaham Bhagavato dhammam sutvā eko vūpakaṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Tām kiṁ maññasi, Ānanda, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etaṁ mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Rūpā niccā vā aniccā vā”ti?

“Anicca, bhante ...”pe....

“Cakkhuvīññānam...pe... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam (S.35.86./IV,55.) sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etaṁ mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante ...”pe....

“Jivhā niccā vā aniccā vā”ti?

“Anicca, bhante ...”pe....

“Jivhāvīññānam... jivhāsamphasso...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yām panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etaṁ mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante ...”pe....

“Evam passam, Ānanda, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati...pe... cakkhusamphassepi nibbindati...pe... yampidam mano samphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhām vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nāñam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātā”ti. Tatiyam.

(S.35.87.) (4) Channasuttam 闡陀(比丘)

► 《雜阿含1266經》, cf. M.144. Channovādasuttam 教闡陀經

87. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Vēluvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahācundo āyasmā ca Channo Gijjhakūte pabbate viharanti. Tena kho pana samayena yena āyasmā Channo ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayaṁ (S.35.87./IV,56.) paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahācundo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Mahācundam etadavoca--“Āyāmāvuso Cunda, yenāyasmā Channo tenupasaṅkamissāma gilānapucchakā”ti. “Evamāvuso”ti kho āyasmā Mahācundo āyasmato Sāriputtassa paccassosi.

Atha kho āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahācundo yenāyasmā Channo tenupasaṅkamiṁsu; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisidiṁsu. Nisajja kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Channam etadavoca--“Kacci te, āvuso Channa, khamanīyam, kacci yāpanīyam, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti no abhikkamanti, paṭikkamosānam paññāyati no abhikkamo”ti?

“Na me, āvuso Sāriputta, khamanīyam na yāpanīyam, bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti no paṭikkamanti, abhikkamosānam paññāyati no paṭikkamo. Seyyathāpi, āvuso, balavā puriso tiñhena sikharena muddhani abhimattheyya; evameva kho, āvuso, adhimattā vātā muddhani ūhananti. Na me, āvuso, khamanīyam, na yāpanīyam...pe... no paṭikkamo. Seyyathāpi āvuso, balavā puriso dalhena varattakkhaṇḍena sīse sīsavetham dadeyya; evameva kho, āvuso, adhimattā sīse sīsavedanā. Na me, āvuso, khamanīyam na yāpanīyam...pe... no paṭikkamo. Seyyathāpi, āvuso, dakkho goghātako vā goghātakantevāsi vā tiñhena govikantanena kucchim parikanteyya; evameva kho adhimattā vātā kucchim parikantanti. Na me, āvuso, khamanīyam, na yāpanīyam...pe... no paṭikkamo. Seyyathāpi, āvuso, dve balavanto purisā dubbalataram purisam nānābāhāsu gahetvā aṅgārakāsuyā (S.35.87./IV,57.) santāpeyyum samparitāpeyyum; evameva kho, āvuso, adhimatto kāyasmirū dāho. Na me, āvuso, khamanīyam, na yāpanīyam, bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti no paṭikkamanti, abhikkamosānam paññāyati no paṭikkamo. Sattham, āvuso Sāriputta, āharissāmi, nāvakañkhāmi jīvitam”ti.

“Mā āyasmā Channo sattham āharesi. Yāpetāyasmā Channo, yāpentam mayam āyasmantam Channam icchāma. Sace āyasmato Channassa natthi sappāyāni bhojanāni, aham āyasmato Channassa sappāyāni bhojanāni pariyesissāmi. Sace āyasmato Channassa natthi sappāyāni bhesajjāni, aham āyasmato Channassa sappāyāni bhesajjāni pariyesissāmi. Sace āyasmato Channassa natthi patirūpā upaṭṭhākā, aham āyasmantam Channam upaṭṭhahissāmi. Mā āyasmā Channo sattham āharesi. Yāpetāyasmā Channo, yāpentam mayam āyasmantam Channam icchāmā”ti.

“Na me, āvuso Sāriputta, natthi sappāyāni bhojanāni; atthi me sappāyāni bhojanāni. Napi me natthi sappāyāni bhesajjāni; atthi me sappāyāni bhesajjāni. Napi me natthi patirūpā upaṭṭhākā; atthi me patirūpā upaṭṭhākā. Api ca me, āvuso, Satthā paricinṇo dīgharattam manāpeneva, no amanāpeneva. Etañhi, āvuso, sāvakassa patirūpam yam

Satthāram paricareyya manāpeneva, no amanāpena. ‘Anupavajjam Channo bhikkhu satthaṁ āharissatūti--Evametam, āvuso Sāriputta, dhārehī’ti.

“Puccheyyāma mayam āyasmantam Channam kañcideva desam, sace āyasmā Channo okāsam karoti pañhassa veyyākaraṇāyā”ti. (S.35.87./IV,58.) “Pucchāvuso Sāriputta, sutvā vedissāmā”ti.

“Cakkhum, āvuso Channa, cakkhuviññānam cakkhuviññānaviññātabbe dhamme ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassasi...pe... jivham, āvuso Channa, jivhāviññānam jivhāviññānaviññātabbe dhamme ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassasi...pe... manam, āvuso Channa, manoviññānam manoviññānaviññātabbe dhamme ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassasī’ti?

“Cakkhum, āvuso Sāriputta, cakkhuviññānam cakkhuviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassāmi...pe... jivham, āvuso Sāriputta, jivhāviññānam jivhāviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassāmi...pe... manam, āvuso Sāriputta, manoviññānam manoviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassāmī’ti.

“Cakkhusmiṁ, āvuso Channa, cakkhuviññāne cakkhuviññānaviññātabbesu dhammesu kiṁ disvā kiṁ abhiññāya cakkhum cakkhuviññānam cakkhuviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassasi... jivhāya, āvuso Channa, jivhāviññāne jivhāviññānaviññātabbesu dhammesu kiṁ disvā kiṁ abhiññāya jivham jivhāviññānam jivhāviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassasi... manasmim, āvuso Channa, manoviññāne manoviññānaviññātabbesu dhammesu kiṁ disvā kiṁ abhiññāya manam manoviññānam manoviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassasī’ti?

“Cakkhusmiṁ āvuso Sāriputta, cakkhuviññāne cakkhuviññānaviññātabbesu dhammesu nirodham disvā nirodham abhiññāya cakkhum cakkhuviññānam cakkhuviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassāmi...pe... jivhāya, āvuso Sāriputta, jivhāviññāne jivhāviññānaviññātabbesu dhammesu nirodham disvā nirodham abhiññāya jivham jivhāviññānam (S.35.87./IV,59.) jivhāviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassāmi...pe... manasmim, āvuso Sāriputta, manoviññāne manoviññānaviññātabbesu dhammesu nirodham disvā nirodham abhiññāya manam manoviññānam manoviññānaviññātabbe dhamme ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassāmī’ti.

Evarū vutte, āyasmā Mahācundo āyasmantam Channam etadavoca--“Tasmātiha, āvuso Channa, idampi tassa Bhagavato sāsanam niccakappam sādhukam manasi kātabbam--‘Nissitassa calitam, anissitassa calitam natthi. Calite asati passaddhi hoti. Passaddhiyā sati nati na hoti. Natiyā asati āgatigati na hoti. Agatigatiyā asati cutūpapāto na hoti. Cutūpapātē asati nevidha na huram na ubhayamantarena. Esevanto dukkhassā’’ti.

Atha kho āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahācundo āyasmantam Channam iminā ovādena ovaditvā uṭṭhāyāsanā pakkamiṁsu. Atha kho āyasmā Channo acirapakkantesu tesu āyasmantesu satthaṁ āharesi.

Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto

Bhagavantam etadavoca--“Āyasmatā, bhante, channena sattham āharitam. Tassa kā gati ko abhisamparāyo”ti? “Nanu te, Sāriputta, channena bhikkhunā sammukhāyeva anupavajjatā byākatā”ti “Atthi, bhante, pubbavijjanam nāma vajjigāmo. Tatthāyasmato Channassa mittakulāni suhajjakulāni upavajjakulāni”ti. “Honti hete, Sāriputta, Channassa bhikkhuno mittakulāni suhajjakulāni upavajjakulāni. Na kho panāham, (S.35.87./IV,60.) Sāriputta ettāvatā sa-upavajjoti vadāmi. Yo kho, Sāriputta, tañca kāyam nikhipati, aññañca kāyam upādiyati, tamaham sa-upavajjoti vadāmi. Tam Channassa bhikkhuno natthi. ‘Anupavajjam channena bhikkhunā sattham āharitan’ti-- Evametam, Sāriputta, dhārehī”ti. Catuttham.

(S.35.88.) (5) Puṇṇasuttam 富樓那

► 《雜阿含經》215、311經，S.35.70，M.145. Puṇṇovādasuttam 教富樓那經，大正No.108 《佛說滿願子經》

88. Atha kho āyasmā Puṇṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Puṇṇo Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammarām desetu, yamahām Bhagavato dhammarām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Santi kho, Punna, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. ‘Nandisamudayā dukkhasamudayo, Puṇṇā’ti vadāmi...pe... Santi kho, Puṇṇa, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, Puṇṇa, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato uppajjati nandī. ‘Nandisamudayā dukkhasamudayo, Puṇṇā’ti vadāmi.

“Santi kho, Puṇṇa, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati, tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato nirujjhati nandī. ‘Nandinirodhā dukkhanirodho, Puṇṇā’ti vadāmi...pe... Santi kho, Puṇṇa, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce (S.35.88./IV,61.) bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati, tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato nirujjhati nandī. ‘Nandinirodhā dukkhanirodho, Puṇṇā’ti vadāmi.

“Iminā tvam, Punna, mayā saṅkhittena ovādena ovadito katamasmiṁ janapade viharissasi”ti? “Atthi, bhante, sunāparanto nāma janapado, tatthāham viharissāmī”ti.

“Caṇḍā kho, Puṇṇa, Sunāparantakā manussā; pharusā kho, Puṇṇa, Sunāparantakā manussā. Sace tam, Punna, Sunāparantakā manussā akkosissanti paribhāsissanti, tatra te, Puṇṇa, kinti bhavissatī”ti?

“Sace marā, bhante, Sunāparantakā manussā akkosissanti paribhāsissanti, tatra me evam bhavissati--‘Bhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, Subhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, yaṁ me nayime pāṇinā pahāraṁ dentī’ti. Evamettha, Bhagavā, bhavissati; evamettha, Sugata, bhavissatī”ti.

“Sace pana te, Puṇṇa, Sunāparantakā manussā pāṇinā pahāraṁ dassanti, tatra pana te, Puṇṇa, kinti bhavissatī”ti?

“Sace me, bhante, Sunāparantakā manussā pāṇinā pahāraṁ dassanti, tatra me evam bhavissati--‘Bhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, Subhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, yaṁ me nayime ledḍunā pahāraṁ dentī’ti. Evamettha, Bhagavā,

bhavissati; evamettha, Sugata, bhavissatī”ti.

“Sace pana te, Puṇṇa, vā manussā ledḍunā pahāram dassanti, tatra pana te, Puṇṇa, kinti bhavissatī”ti?

“Sace me, bhante, Sunāparantakā manussā ledḍunā pahāram dassanti, tatra me evam bhavissati--‘Bhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, Subhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, yam me nayime dañdena pahāram ([S.35.88./IV,62.](#)) dentī’ti Evamettha, Bhagavā, bhavissati; evamettha, Sugata, bhavissatī”ti.

“Sace pana Puṇṇa, Sunāparantakā manussā dañdena pahāram dassanti, tatra pana te, Puṇṇa, kinti bhavissatī”ti?

“Sace me, bhante, Sunāparantakā manussā dañdena pahāram dassanti, tatra me evam bhavissati--‘Bhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, Subhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, yam me nayime satthena pahāram dentī’ti. Evamettha, Bhagavā, bhavissati; evamettha, Sugata, bhavissatī”ti.

“Sace pana te, Puṇṇa, Sunāparantakā manussā satthena pahāram dassanti, tatra pana te, Puṇṇa, kinti bhavissatī”ti?

“Sace me, bhante, Sunāparantakā manussā satthena pahāram dassanti, tatra me evam bhavissati--‘Bhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, Subhaddakā vatime Sunāparantakā manussā, yam marū nayime tiñhena satthena jīvitā voropentī’ti. Evamettha, Bhagavā, bhavissati; evamettha, Sugata, bhavissatī”ti.

“Sace pana tam, Puṇṇa, Sunāparantakā manussā tiñhena satthena jīvitā voropessanti, tatra pana te, Puṇṇa, kinti bhavissatī”ti?

“Sace marū, bhante, Sunāparantakā manussā tiñhena satthena jīvitā voropessanti, tatra me evam bhavissati--‘santi kho tassa Bhagavato sāvakā kāyena ca jīvitena ca atṭīyamānā harāyamānā jīgucchamānā satthahārakām pariyesanti, tam me idam apariyītthaññeva satthahārakām laddhan’ti. Evamettha, Bhagavā, bhavissati; evamettha, Sugata, bhavissatī”ti.

“Sādhu sādhu, Puṇṇa! Sakkhissasi kho tvam, Puṇṇa, iminā damūpasamena samannāgato sunāparantasmīm janapade vatthum. Yassa dāni tvam, Puṇṇa, kālam maññasī”ti.

Atha kho āyasmā Puṇṇo Bhagavato vacanam abhinanditvā anumoditvā utṭhāyāsanā Bhagavantam ([S.35.88./IV,63.](#)) abhivādetvā padakkhiṇam katvā senāsanam saṁsāmetvā pattacīvaramādāya yena sunāparanto janapado tena cārikām pakkāmi. Anupubbena cārikām caramāno yena sunāparanto janapado tadavasari. Tatra sudam āyasmā Puṇṇo sunāparantasmīm janapade viharati. Atha kho āyasmā Puṇṇo tenevantaravassena pañcamattāni upāsakasatāni paṭivedesi. Tenevantaravassena pañcamattāni upāsikasatāni paṭivedesi. Tenevantaravassena tisso vijjā sacchākāsi. Tenevantaravassena parinibbāyi.

Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su...pe... Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Yo so, bhante, Puṇṇo nāma kulaputto Bhagavatā saṁkhittena ovādena ovadito, so kālaṅkato. Tassa kā gati ko abhisamparāyo”ti?

“Pañdito, bhikkhave, Puṇṇo kulaputto, paccapādi dhammassānuḍhammarū, na ca mām dhammādhikaraṇam vihesesi. Parinibbuto, bhikkhave, Puṇṇo kulaputto”ti. Pañcamam.

(S.35.89.) (6) Bāhiyasuttam 婆醯迦

► 《雜阿含625經》 · S.47.15. Bāhiyasuttam 婆醯迦

89. Atha kho āyasmā Bāhiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Bāhiyo Bhagavantam etadavoca--“Sādu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammarūpa desetu, yamahām Bhagavato dhammarūpa sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Tām kiṁ maññasi, Bāhiya, cakkhu niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti?

“Aniccaṁ, bhante”.

“Yam panāniccaṁ dukkhaṁ vā tām sukhaṁ vā”ti?

“Dukkhaṁ, bhante”.

“Yam panāniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammarūpa, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

(S.35.89./IV,64.) “No hetam, bhante”.

“Rūpā niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti?

“Aniccaṁ, bhante ...”pe... cakkhuviññāṇam...pe... cakkhusamphasso...pe... yampidam manoṣamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhaṁ vā dukkhaṁ vā adukkhamasukhaṁ vā tampi niccaṁ vā aniccaṁ vā”ti?

“Aniccaṁ, bhante”.

“Yam panāniccaṁ dukkhaṁ vā tam sukhaṁ vā”ti?

“Dukkhaṁ, bhante”.

“Yam panāniccaṁ dukkhaṁ vipariṇāmadhammarūpa, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evam passam, Bāhiya, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāṇepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati...pe... yampidam manoṣamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukhaṁ vā dukkhaṁ vā adukkhamasukhaṁ vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti ñāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti.

Atha kho āyasmā Bāhiyo Bhagavato bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho āyasmā Bāhiyo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyarūpa pabbajanti tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Bāhiyo arahataṁ ahosīti. Chatṭham.

(S.35.90.) (7) Paṭhama-ejāsuttam 動著(1)

► 《雜阿含經》226-227經

90. “Ejā bhikkhave, rogo, ejā gaṇḍo, ejā sallam. Tasmātiha, bhikkhave, Tathāgato anejo viharati vītasallo. (S.35.90./IV,65.) Tasmātiha bhikkhave, bhikkhu cepi ākaṅkheyya ‘Anejo vihareyyam vītasallo’ti, cakkhum na maññeyya, cakkhusmim na maññeyya, cakkhuto na maññeyya, cakkhu meti na maññeyya; rūpe na maññeyya, rūpesu na maññeyya, rūpato na maññeyya, rūpā meti na maññeyya; cakkhuviññāṇam na maññeyya, cakkhuviññāṇasmiṁ na maññeyya, cakkhuviññāṇato na maññeyya, cakkhuviññāṇam meti na maññeyya; cakkhusamphassam na maññeyya,

cakkhusamphassasmiṁ na maññeyya, cakkhusamphassato na maññeyya, cakkhusamphasso meti na maññeyya. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya.

“Sotam na maññeyya...pe... ghānam na maññeyya...pe... jivham na maññeyya, jivhāya na maññeyya, jivhāto na maññeyya, jivhā meti na maññeyya; rase na maññeyya...pe... jivhāvīññānam na maññeyya...pe... jivhāsamphassam na maññeyya...pe... yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya.

“Kāyam na maññeyya...pe... manam na maññeyya, manasmiṁ na maññeyya, manato na maññeyya, mano meti na maññeyya; dhamme na maññeyya...pe... mano viññānam...pe... manosamphassam...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya; sabbam na maññeyya, sabbasmiṁ na maññeyya, sabbato na maññeyya, sabbam meti na maññeyya.

“So evam amaññamāno na kiñci loke upādiyati. Anupādiyam na paritassati. Aparitassam paccattaññeva (S.35.90./IV,66.) parinibbāyati ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti. Sattamam.

(S.35.91.) (8) Dutiya-ejāsuttaṁ 動著(2)

► 《雜阿含經》226-227經

91. “Ejā bhikkhave, rogo, ejā gaṇḍo, ejā sallam. Tasmātiha, bhikkhave, Tathāgato anejo viharati vītasallo. Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākaṅkheyya ‘Anejo vihareyyam vītasallo’ti, cakkhum na maññeyya, cakkhusmiṁ na maññeyya, cakkhuto na maññeyya, cakkhu meti na maññeyya; rūpe na maññeyya... cakkhuvīññānam... cakkhusamphassam... yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya. Yañhi, bhikkhave, maññati, yasmiṁ maññati, yato maññati, yaṁ meti maññati, tato tam hoti aññathā. Aññathābhāvī bhavasatto loko bhavameva abhinandati...pe....

“Jivham na maññeyya, jivhāya na maññeyya, jivhāto na maññeyya, jivhā meti na maññeyya; rase na maññeyya... jivhāvīññānam... jivhāsamphassam... yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya. Yañhi, bhikkhave, maññati, yasmiṁ maññati, yato maññati, yaṁ meti maññati, tato tam hoti aññathā. Aññathābhāvī bhavasatto loko bhavameva abhinandati...pe....

“Manam na maññeyya, manasmiṁ na maññeyya, manato na maññeyya, mano meti na maññeyya... manoviññānam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya. Yañhi, bhikkhave, maññati, yasmiṁ maññati (S.35.91./IV,67.) yato maññati, yaṁ meti maññati, tato tam hoti aññathā. Aññathābhāvī bhavasatto loko bhavameva abhinandati.

“Yāvatā, bhikkhave, khandhadhātu-āyatana tampi na maññeyya, tasmimpi na maññeyya, tatopi na maññeyya, tam meti na maññeyya. So evam amaññamāno na kiñci

loke upādiyati. Anupādiyam na paritassati. Aparitassam paccattaññeva parinibbāyati. ‘Khīñā jāti, vusitarñ brahmacariyam, katañ karañiyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti. Aṭṭhamam.

(S.35.92.) (9) Paṭhamadvayasuttam 二〔法〕(1)

►《雜阿含經》213、273經

92. “Dvayam vo, bhikkhave, desessāmi. Tam suñātha. Kiñca, bhikkhave, dvayam? Cakkhuñceva rūpā ca, sotañceva saddā ca, ghānañceva gandhā ca, jivhā ceva rasā ca, kāyo ceva phoṭhabbā ca mano ceva dhammā ca--idam vuccati, bhikkhave, dvayam.

“Yo, bhikkhave, evam vadeyya--‘Ahametam dvayam paccakkhāya aññam dvayam paññapessāmī’ti, tassa vācāvatthukamevassa. Puṭṭho ca na sampāyeyya. Uttariñca vighātam āpajjeyya. Tam kissa hetu? Yathā tam, bhikkhave, avisayasmin’ti. Navamam.

(S.35.93.) (10) Dutiyadvayasuttam 二〔法〕(2)

►《雜阿含經》214、273經

93. “Dvayam, bhikkhave, paṭicca viññānam sambhoti. Kathañca, bhikkhave, dvayam paṭicca viññānam sambhoti? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Cakkhu aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. (S.35.93./IV,68.) Rūpā anicca vipariñāmino aññathābhāvino. Itthetam dvayam calañceva byathañca aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. Cakkhuviññānam aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. Yopi hetu yopi paccayo cakkhuviññānassa uppādāya, sopi hetu sopi paccayo anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Aniccam kho pana, bhikkhave, paccayam paṭicca uppannaṁ cakkhuviññānam kuto niccam bhavissati! Yā kho, bhikkhave, imesam tiṇam dhammānam saṅgati sannipāto samavāyo, ayam vuccati cakkhusamphasso. Cakkhusamphassopi anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Yopi hetu yopi paccayo cakkhusamphassassa uppādāya, sopi hetu sopi paccayo anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Aniccam kho pana, bhikkhave, paccayam paticca uppanno cakkhusamphasso kuto nicco bhavissati! Phuṭṭho bhikkhave, vedeti, phuṭṭho ceteti, phuṭṭho sañjānātī. Itthetepi dhammā calā ceva byathā ca anicca vipariñāmino aññathābhāvino. Sotam...pe....

“Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññānam. Jivhā anicca vipariñāmī aññathābhāvī. Rasā anicca vipariñāmino aññathābhāvino. Itthetam dvayam calañceva byathañca aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. Jivhāviññānam aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. Yopi hetu yopi paccayo jivhāviññānassa uppādāya sopi hetu sopi paccayo anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Aniccam kho pana, bhikkhave, paccayam paṭicca uppannaṁ jivhāviññānam, kuto niccam bhavissati! Yā kho, bhikkhave, imesam tiṇam dhammānam saṅgati sannipāto samavāyo, ayam vuccati jivhāsamphasso. Jivhāsamphassopi anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Yopi hetu yopi paccayo jivhāsamphassassa uppādāya, sopi hetu sopi paccayo anicco vipariñāmī aññathābhāvī. (S.35.93./IV,69.) Aniccam kho pana, bhikkhave, paccayam paṭicca uppanno jivhāsamphasso, kuto nicco bhavissati! Phuṭṭho, bhikkhave, vedeti, phuṭṭho ceteti, phuṭṭho sañjānātī. Itthetepi dhammā calā ceva byathā ca anicca vipariñāmino aññathābhāvino. Kāyam...pe....

“Manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Mano anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Dhammā anicca vipariñāmino aññathābhāvino. Itthetam

dvayaṁ calañceva byathañca aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. Manoviññānam aniccam vipariñāmi aññathābhāvi. Yopi hetu yopi paccayo manoviññānassa uppādāya, sopi hetu sopi paccayo anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Aniccam kho pana, bhikkhave, paccayam paṭicca uppannaṁ manoviññānam, kuto niccam bhavissati! Yā kho, bhikkhave, imesam tiṇṇam dhammānam saṅgati sannipāto samavāyo, ayam vuccati manosamphasso. Manosamphassopi anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Yopi hetu yopi paccayo manosamphassassa uppādāya, sopi hetu sopi paccayo anicco vipariñāmī aññathābhāvī. Aniccam kho pana, bhikkhave, paccayam paṭicca uppanno manosamphasso, kuto nicco bhavissati! Phuṭṭho, bhikkhave, vedeti, phuṭṭho ceteti, phuṭṭho sañjānāti. Itthetepi dhammā calā ceva byathā ca anicca vipariñāmino aññathābhāvino. Evaṁ kho, bhikkhave, dvayaṁ paṭicca viññānam sambhoti”ti. Dasamaṁ.

Channavaggo navamo.

Tassuddānaṁ--

Palokasuññā Samkhittam, Channo Puṇṇo ca Bāhiyo;
Ejena ca duve vuttā, Dvayehi apare duveti.

(S.35.94./IV,70.)

10. Saṭavaggo 棄捨品

(S.35.94.) (1) Adanta-aguttasuttaṁ 執者(1)

► 《雜阿含279經》

94. Sāvatthinidānaṁ. “Chayime bhikkhave, phassāyatanā adantā aguttā arakkhitā asaṁvutā dukkhādhivāhā honti. Katame cha? Cakkhu, bhikkhave, phassāyatanāṁ adantaṁ aguttāṁ arakkhitāṁ asaṁvutāṁ dukkhādhivāhāṁ hoti...pe... jivhā, bhikkhave, phassāyatanāṁ adantaṁ aguttāṁ arakkhitāṁ asaṁvutāṁ dukkhādhivāhāṁ hoti...pe... mano, bhikkhave, phassāyatanāṁ adantaṁ aguttāṁ arakkhitāṁ asaṁvutāṁ dukkhādhivāhāṁ hoti. Ime kho, bhikkhave, cha phassāyatanā adantā aguttā arakkhitā asaṁvutā dukkhādhivāhā honti”.

“Chayime, bhikkhave, phassāyatanā sudantā suguttā surakkhitā susaṁvutā sukhādhivāhā honti. Katame cha? Cakkhu, bhikkhave, phassāyatanāṁ sudantaṁ suguttāṁ surakkhitāṁ susaṁvutāṁ sukhādhivāhāṁ hoti...pe... jivhā, bhikkhave, phassāyatanāṁ sudantaṁ suguttāṁ surakkhitāṁ susaṁvutāṁ sukhādhivāhāṁ hoti...pe... mano, bhikkhave, phassāyatanāṁ sudantaṁ suguttāṁ surakkhitāṁ susaṁvutāṁ sukhādhivāhāṁ hoti. Ime kho, bhikkhave, cha phassāyatanā sudantā suguttā surakkhitā susaṁvutā sukhādhivāhā honti”ti. Idamavoca Bhagavā...pe... etadavoca Satthā --

“Sañeva phassāyatanāni bhikkhavo, asaṁvuto yattha dukkham nigacchati.

Tesañca ye saṁvaraṇam avedisum, saddhādutiyā viharantānavassutā.

“Disvāna rūpāni manoramāni, athopi disvāna amanoramāni.

Manorame rāgapatham vinodaye, na cāppiyam meti manam padosaye.

(S.35.94./IV,71.)“Saddañca sutvā dubhayaṁ piyāppiyam, piyamhi sadde na samucchito siyā.

Athoppkiye dosagataṁ vinodaye, na cāppiyam meti manam padosaye.

“Gandhañca ghatvā surabhīm manoramāni, athopi ghatvā asuciṁ akantiyam.

Akantiyasmiṁ paṭigharāni vinodaye, chandānunīto na ca kantiye siyā.

“Rasañca bhotvāna asāditañca sādum, athopi bhotvāna asādumekadā.

Sādum rasam nājjhosāya bhuñje, virodhamāsādusu nopadamṣaye.

“Phassena phuṭṭho na sukhena majje, dukkhena phuṭṭhopi na sampavedhe.
 Phassadvayaṁ sukhadukkhe upekkhe, anānuruddha aviruddha kenaci.
 “Papañcasāññā itarītarā narā, papañcayantā upayanti saññino.
 Manomayaṁ gehasitañca sabbaṁ, panujja nekkhammasitaṁ irīyati.
 “Evam mano chassu yadā subhāvito, phuṭṭhassa cittam na vikampate kvaci.
 Te rāgadose abhibhuyya bhikkhavo, bhavattha jātimaraṇassa pāragā”ti.
 Paṭhamam.

(S.35.95./IV,72.)

(S.35.95.) (2) Mālukyaputtasuttam 執者(2)

►《雜阿含312經》

95. Atha kho āyasmā mālukyaputto yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe...
 Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā mālukyaputto Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me,
 bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammam desetu, yamaham Bhagavato dhammam sutvā
 eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Ettha dāni, mālukyaputta, kiṁ dahare bhikkhū vakkhāma! Yatra hi nāma tvarī,
 bhikkhu, jīṇo vuddho mahallako addhagato vayo-anuppatto saṅkhittena ovādaṁ
 yācasī”ti.

“Kiñcāpāham, bhante, jīṇo vuddho mahallako addhagato vayo-anuppatto.
 Desetu me, bhante Bhagavā saṅkhittena dhammam, desetu Sugato saṅkhittena
 dhammam, appeva nāmāham Bhagavato bhāsitassa attham ājāneyyaṁ. Appeva nāmāham
 Bhagavato bhāsitassa dāyādo assan”ti.

“Tām kiṁ maññasi, mālukyaputta, ye te cakkhuviññeyyā rūpā adiṭṭhā
 adiṭṭhapubbā, na ca passasi, na ca te hoti passeyyanti? Atthi te tattha chando vā rāgo vā
 pemam vā”ti? “No hetam, bhante”.

“Ye te sotaviññeyyā saddā assutā assutapubbā, na ca sunāsi, na ca te hoti
 suṇeyyanti? Atthi te tattha chando vā rāgo vā pemam vā”ti? “No hetam, bhante”.

“Ye te ghānaviññeyyā gandhā aghāyitā aghāyitapubbā, na ca ghāyasi, na ca te
 hoti ghāyeyyanti? Atthi te tattha chando vā rāgo vā pemam vā”ti? “No hetam, bhante”.

“Ye te jivhāviññeyyā rasā asāyitā asāyitapubbā, na ca sāyasi, na ca te hoti
 sāyeyyanti? Atthi te tattha chando vā rāgo vā pemam vā”ti? “No hetam, bhante”.

“Ye te kāyaviññeyyā photṭhabbā asamphuṭṭhā asamphuṭṭhapubbā, na ca phusasi,
 na ca te hoti phuseyyanti? Atthi te tattha chando vā rāgo vā pemam vā”ti? “No hetam,
 bhante”.

(S.35.95./IV,73.) “Ye te manoviññeyyā dhammā aviññātā aviññātapubbā, na ca vijānāsi,
 na ca te hoti vijāneyyanti? Atthi te tattha chando vā rāgo vā pemam vā”ti? “No hetam,
 bhante”.

“Ettha ca te, mālukyaputta, diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu diṭṭhe
 diṭṭhamattam bhavissati, sute sutamattam bhavissati, mute mutamattam bhavissati,
 viññāte viññātamattam bhavissati. Yato kho te, mālukyaputta,
 diṭṭhasutamutaviññātabbesu dhammesu diṭṭhe diṭṭhamattam bhavissati, sute sutamattam
 bhavissati mute mutamattam bhavissati, viññāte viññātamattam bhavissati; tato tvarī,
 mālukyaputta, na tena. Yato tvarī, mālukyaputta, na tena; tato tvarī, mālukyaputta na
 tattha. Yato tvarī, mālukyaputta, na tattha; tato tvarī, mālukyaputta, nevidha, na huram,
 na ubhayamantarena. Esevanto dukkhassā”ti.

“Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṅkhittena bhāsitassa vitthārena attham
 ājānāmi--

“Rūpam disvā sati muṭṭhā, piyam nimittam manasi karoto;
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

“Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rūpasambhavā;
Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati.

“Saddam sutvā sati muṭṭhā, piyam nimittam manasi karoto;
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

“Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā saddasambhavā;
Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati.

(S.35.95./IV,74.) “Gandham ghatvā sati muṭṭhā, piyam nimittam manasi karoto;
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

“Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā gandhasambhavā;
Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati.

“Rasam bhotvā sati muṭṭhā, piyam nimittam manasi karoto;
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

“Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rasasambhavā;
Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati.

“Phassam phussa sati muṭṭhā, piyam nimittam manasi karoto;
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

“Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā phassasambhavā;
Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati.

“Dhammarāñnatvā sati muṭṭhā, piyam nimittam manasi karoto;
Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.

“Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā dhammasambhavā;
Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati.

“Na so rajjati rūpesu, rūpam disvā paṭissato;
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

“Yathāssa passato rūpam, sevato cāpi vedanam;
Khīyati nopacīyati, evam so caratī sato.

Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati.

“Na so rajjati saddesu, saddam sutvā paṭissato;
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

“Yathāssa suṇato saddam, sevato cāpi vedanam;
Khīyati nopacīyati, evam so caratī sato.

Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati.

“Na so rajjati gandhesu, gandham ghatvā paṭissato;
Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.

“Yathāssa ghāyato gandham, sevato cāpi vedanam;
Khīyati nopacīyati, evam so caratī sato;
Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati.

(S.35.95./IV,75.) “Na so rajjati rasesu, rasam bhotvā paṭissato;

Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
 “Yathāssa sāyato rasam, sevato cāpi vedanam;
 Khīyatī nopacīyati, evam so caratī sato;
 Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati.
 “Na so rājjati phassesu, phassam phussa paṭissato;
 Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
 “Yathāssa phusato phassam, sevato cāpi vedanam;
 Khīyatī nopacīyati, evam so caratī sato;
 Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati.
 “Na so rājjati dhammesu, dhammam ānatvā paṭissato;
 Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
 “Yathāssa jānato dhammam, sevato cāpi vedanam;
 Khīyatī nopacīyati, evam so caratī sato.
 Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati”ti.
 “Imassa khvāham, bhante, Bhagavatā saṅkhittena bhāsitassa evam vitthārena
 attham ājānāmī”ti. “Sādhu sādhu, mālukyaputta! Sādhu kho tvaṁ, mālukyaputta, mayā¹
 saṅkhittena bhāsitassa vitthārena attham ājānāsi--
 “Rūpam disvā sati muṭṭhā, piyam nimittaṁ manasi karoto;
 Sārattacitto vedeti, tañca ajjhosa tiṭṭhati.
 “Tassa vaḍḍhanti vedanā, anekā rūpasambhavā;
 Abhijjhā ca vihesā ca, cittamassūpahaññati.
 Evam ācinato dukkham, ārā nibbānamuccati. ...pe....
 (S.35.95./IV,76.)“Na so rājjati dhammesu, dhammam ānatvā paṭissato;
 Virattacitto vedeti, tañca nājjhosa tiṭṭhati.
 “Yathāssa vijānato dhammam, sevato cāpi vedanam;
 Khīyatī nopacīyati, evam so caratī sato.
 Evam apacinato dukkham, santike nibbānamuccati”ti.
 “Imassa kho, mālukyaputta, mayā saṅkhittena bhāsitassa evam vitthārena attho
 daṭṭhabbo”ti.
 Atha kho āyasmā mālukyaputto Bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā
 utṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho āyasmā
 mālukyaputto eko vūpakaṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto
 nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti
 tadanuttaram brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā
 upasampajja vihāsi. “Khīnā jāti, vusitarū brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam
 itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā mālukyaputto arahatam ahosīti.
 Dutiyam.

(S.35.96.) (3) Parihānadhammasuttam 退

► 《雜阿含278經》

96. “Parihānadhammañca vo, bhikkhave, desessāmi aparihānadhammañca cha
 ca abhibhāyatanāni. Tam sunātha. Kathañca, bhikkhave, pariññānadhammo hoti? Idha,
 bhikkhave, bhikkhuno cakkhunā rūpam disvā uppajjanti pāpākā akusalā sarasañkappā
 sañyojanīyā. Tañce bhikkhu adhivāseti nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na
 anabhāvam gameti, veditabbametam, bhikkhave, bhikkhunā--‘Parihāyāmi kusalehi
 dhammehi’. Parihānañhetam vuttam Bhagavatāti...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno jivhāya rasam sāyitvā uppajjanti...pe...
puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno manasā (**S.35.96./IV,77.**) dhammarām viññāya
uppajjanti pāpakā akusalā sarasañkappā samyojanīyā. Tañce bhikkhu adhivāseti
nappajahati na vinodeti na byantīkaroti na anabhāvam gameti, veditabbametam,
bhikkhave, bhikkhunā--‘Parihāyāmi kusalehi dhammehi’. Parihānañhetam vuttam
Bhagavatāti. Evarū kho, bhikkhave, parihānadhammo hoti.

“Kathañca, bhikkhave, aparihānadhammo hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhuno
cakkhunā rūpam disvā uppajjanti pāpakā akusalā sarasañkappā samyojanīyā. Tañce
bhikkhu nādhivāseti pajahati vinodeti byantīkaroti anabhāvam gameti, veditabbametam,
bhikkhave, bhikkhunā--‘Na pariññāmi kusalehi dhammehi’. Aparihānañhetam vuttam
Bhagavatāti...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno jivhāya rasam sāyitvā uppajjanti...pe...
puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno manasā dhammarām viññāya uppajjanti pāpakā
akusalā sarasañkappā samyojanīyā. Tañce bhikkhu nādhivāseti pajahati vinodeti
byantīkaroti anabhāvam gameti, veditabbametam bhikkhave, bhikkhunā--‘Na pariññāmi
kusalehi dhammehi’. Aparihānañhetam vuttam Bhagavatāti. Evarū kho, bhikkhave,
aparihānadhammo hoti.

“Katamāni ca, bhikkhave, cha abhibhāyatanāni? Idha, bhikkhave, bhikkhuno
cakkhunā rūpam disvā nuppajjanti pāpakā akusalā sarasañkappā samyojanīyā.
Veditabbametam, bhikkhave, bhikkhunā--‘Abhibhūtametam āyatanam’.
Abhibhāyatanāñhetam vuttam Bhagavatāti...pe... puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno
manasā dhammarām viññāya nuppajjanti pāpakā akusalā dhammā sarasañkappā
samyojanīyā. Veditabbametam, bhikkhave, bhikkhunā--‘Abhibhūtametam āyatanam’.
Abhibhāyatanāñhetam vuttam Bhagavatāti. Imāni vuçanti, bhikkhave, cha
abhibhāyatanāni”ti. Tatiyam.

(**S.35.97./IV,78.**)

(S.35.97.) (4) Pamādavihārīsuttam 不放逸住者

►《雜阿含277經》，大正No.107《佛說不自守意經》

97. “Pamādavihāriñca vo, bhikkhave, desessāmi appamādavihāriñca. Tam
suññātha. Kathañca, bhikkhave, pamādavihārī hoti? Cakkhundriyam asañvutassa,
bhikkhave, viharato cittam byāsiñcati. Cakkhuvīññeyyesu rūpesu tassa byāsittacittassa
pāmojjam na hoti. Pāmojje asati pīti na hoti. Pītiyā asati passaddhi na hoti. Passaddhiyā
asati dukkham hoti. Dukkhino cittam na samādhiyati. Asamāhite citte dhammā na
pātubhavanti. Dhammānam apātubhāvā pamādavihārī tveva sañkham gacchati...pe...
jivhindriyam asañvutassa, bhikkhave, viharato cittam byāsiñcati jivhāviññeyyesu rasesu,
tassa byāsittacittassa...pe... pamādavihārī tveva sañkham gacchati...pe... manindriyam
asañvutassa, bhikkhave, viharato cittam byāsiñcati manoviññeyyesu dhammesu, tassa
byāsittacittassa pāmojjam na hoti. Pāmojje asati pīti na hoti Pītiyā asati passaddhi na hoti.
Passaddhiyā asati dukkham hoti. Dukkhino cittam na samādhiyati. Asamāhite citte
dhammā na pātubhavanti Dhammānam apātubhāvā pamādavihārī tveva sañkham gacchati.
Evarū kho, bhikkhave, pamādavihārī hoti.

“Kathañca, bhikkhave, appamādavihārī hoti? Cakkhundriyam sañvutassa,
bhikkhave, viharato cittam na byāsiñcati cakkhuvīññeyyesu rūpesu, tassa abyāsittacittassa
pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo
sukham viharati. Sukhino cittam samādhiyati. Samāhite citte (**S.35.97./IV,79.**) dhammā
pātubhavanti. Dhammānam pātubhāvā appamādavihārī tveva sañkham gacchati...pe...

jivhindriyam samvutassa, bhikkhave, viharato cittam na byāsiñcati...pe... appamādavihārī tveva saṅkham gacchati. Manindriyam samvutassa, bhikkhave, viharato cittam na byāsiñcati, manoviññeyyesu dhammesu, tassa abyāsittacittassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham viharati. Sukhino cittam samādhiyati. Samāhite citte dhammā pātubhavanti. Dhammānam pātubhāvā appamādavihārī tveva saṅkham gacchati. Evam kho, bhikkhave, appamādavihārī hotī”ti. Catuttham.

(S.35.98.) (5) Saṁvarasuttam 攝護

►《雜阿含277經》, 大正No.107《佛說不自守意經》

98. “Saṁvarañca vo, bhikkhave, desessāmi, asaṁvarañca. Tam sunātha. Kathañca, bhikkhave, asaṁvaro hoti? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiñhati, veditabbametam, bhikkhave, bhikkhunā--‘Parihāyāmi kusalehi dhammehi’. Parihānañhetam vuttam Bhagavatāti...pe... santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiñhati, veditabbametam, bhikkhave, bhikkhunā--‘Parihāyāmi kusalehi dhammehi’. Parihānañhetam vuttam Bhagavatāti. Evam kho, bhikkhave, asaṁvaro hoti.

“Kathañca, bhikkhave, saṁvaro hoti? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiñhati, veditabbametam, bhikkhave, bhikkhunā--‘Na parihāyāmi (S.35.98./IV,80.) kusalehi dhammehi’. Aparihānañhetam vuttam Bhagavatāti...pe... santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiñhati, veditabbametam bhikkhunā--‘Na parihāyāmi kusalehi dhammehi’. Aparihānañhetam vuttam Bhagavatāti. Evam kho, bhikkhave, saṁvaro hotī”ti. Pañcamam.

(S.35.99.) (6) Samādhisuttam 三昧

►《雜阿含207經》, S.35.159.

99. “Samādhiṁ, bhikkhave, bhāvetha. Samāhito, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti. Kiñca yathābhūtam pajānāti? ‘Cakkhu aniccan’ti yathābhūtam pajānāti; ‘rūpā anicca’ti yathābhūtam pajānāti; ‘Cakkhuviññāṇam aniccan’ti yathābhūtam pajānāti; ‘Cakkhusamphasso anicco’ti yathābhūtam pajānāti. ‘Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tampi aniccan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Mano aniccan’ti yathābhūtam pajānāti. Dhammā... manoviññāṇam... manosamphasso... ‘Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tampi aniccan’ti yathābhūtam pajānāti. Samādhiṁ, bhikkhave, bhāvetha. Samāhito, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti”ti. Chaṭtham.

(S.35.100.) (7) Paṭisallānasuttam 獨想

►《雜阿含206經》, S.35.160.

100. “Paṭisallāne, bhikkhave, yogamāpajjatha. Paṭisallīno, bhikkhave, bhikkhu

yathābhūtam pajānāti. Kiñca yathābhūtam pajānāti? ‘Cakkhu aniccan’ti yathābhūtam pajānāti; ‘rūpā (S.35.100./IV,81.) aniccā’ti yathābhūtam pajānāti; ‘Cakkhusamphasso anicco’ti yathābhūtam pajānāti. ‘Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi aniccan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tamppi aniccan’ti yathābhūtam pajānāti. Pañisallāne, bhikkhave, yogamāpajjatha. Pañisallīno, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānātī’ti. Sattamam.

(S.35.101.) (8) Pañhamanatumhākāmīsuttam 非汝等有 (1)

► 《雜阿含經》269、274經, S.22.33-34., S.35.137-138.

101. “Yām, bhikkhave, na tumhākam, tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Kiñca, bhikkhave, na tumhākam? Cakkhu, bhikkhave, na tumhākam Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati Rūpā na tumhākam. Te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Cakkhuviññānam na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Cakkhusamphasso na tumhākam. Tām pajahatha. So vo pahīno hitāya sukhāya bhavissati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Sotām na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Saddā na tumhākam. Te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Sotaviññānam na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Sotasamphasso na tumhākam. Tām pajahatha. So vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati. Yampidam sotasamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. għānam na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. għandha na tumhākam. Te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. għānaviññānam na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. għānasamphasso na tumhākam. Tām pajahatha. So vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati. Yampidam għānasamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati.

Jivhā na tumhākam. Tām pajahatha. Sā vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati. Rasā na tumhākam. Te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Jivhāviññānam na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Jivhāsamphasso na tumhākam. Tām pajahatha. So vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati. Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati (S.35.101./IV,82.) vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati...pe....

Mano na tumhākam. Tām pajahatha. So vo pahīno hitāya sukhāya bhavissati. Dhammā na tumhākam. Te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Manoviññānam na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Manosamphasso na tumhākam. Tām pajahatha. So vo pahīno hitāya sukhāya bhavissati. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākam. Tām pajahatha. Tām vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yaṁ imasmim Jetavane tiṇakaṭṭhasākhāpalāsaṁ tam jano hareyya vā ḍaheyya vā yathāpaccayāṁ vā kareyya, api nu tumhākaṁ evamassa--‘Amhe jano harati vā ḍahati vā yathāpaccayāṁ vā karoti’”ti?

“No hetāṁ, bhante”.

“Tam kissa hetu”?

“Na hi no etāṁ, bhante, attā vā attaniyāṁ vā”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, cakkhu na tumhākaṁ. Tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Rūpā na tumhākaṁ... cakkhuviññāṇam... cakkhusamphasso...pe... yampidāṁ manoṣamphassapaccayā uppajjati vedayitāṁ sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākaṁ. Tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati”ti. Aṭṭhamāṁ.

(S.35.102.) (9) Dutiyatumhākaṁsuttam 非汝等有 (2)

► 《雜阿含經》269、274經，S.22.33-34.，S.35.137-138.

102. “Yaṁ bhikkhave, na tumhākaṁ tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Kiñca, bhikkhave, na tumhākaṁ? Cakkhu, bhikkhave, na tumhākaṁ. Tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Rūpā na tumhākaṁ. Te pajahatha. Te vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissanti. Cakkhuviññāṇam na tumhākaṁ. Tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Cakkhusamphasso na tumhākaṁ. Tam pajahatha. So vo pahīno hitāya sukhāya bhavissati...pe... yampidāṁ manoṣamphassapaccayā uppajjati vedayitāṁ sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tāmpi na tumhākaṁ. Tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Yampi, bhikkhave, na tumhākaṁ, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati”ti. Navamāṁ.

(S.35.103./IV,83.)

(S.35.103.) (10) Udakasuttam 優陀羅(羅摩子)

► 《中阿含114經》優陀羅經

103. “Udako sudāṁ, bhikkhave, Rāmaputto evam vācarāṁ bhāsatī--‘Idam jātu vedagū, idam jātu sabbajī, idam jātu apalikhataṁ gaṇḍamūlaṁ palikhaṇīn’ti. Tam kho panetaṁ, bhikkhave, Udako Rāmaputto avedagūyeva samāno ‘vedagūsmī’ti bhāsatī, asabbajīyeva samāno ‘sabbajīsmī’ti bhāsatī, apalikhataṁyeva gaṇḍamūlaṁ palikhatām me ‘Gaṇḍamūlaṁ’ti bhāsatī. Idha kho tam, bhikkhave, bhikkhu sammā vadāmāno vadeyya--‘Idam jātu vedagū, idam jātu sabbajī, idam jātu apalikhataṁ gaṇḍamūlaṁ palikhaṇīn’’ti.

“Kathañca, bhikkhave, vedagū hoti? Yato kho, bhikkhave, bhikkhu channām phassāyatānām samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtaṁ pajānāti; evam kho, bhikkhave, bhikkhu vedagū hoti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sabbajī hoti? Yato kho, bhikkhave, bhikkhu channām phassāyatānām samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtaṁ viditvā anupādāvimutto hoti; evam kho, bhikkhave, bhikkhu sabbajī hoti.

“Kathañca bhikkhave, bhikkhuno apalikhataṁ gaṇḍamūlaṁ palikhatām hoti? Gaṇḍoti kho, bhikkhave, imassetāṁ cātumahābhūtikassa kāyassa adhivacanāṁ mātāpettikasambhavassa odanakummāsūpacayassa aniccucchādanaparimaddana-bhedanaviddhamāsanadhammassa Gandamūlanti kho, bhikkhave, tanhāyetāṁ adhivacanāṁ. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno taṇhā pahīnā hoti ucchinnamūlā

(S.35.103./IV,84.) tālāvatthukatā anabhāvañkatā āyatim anuppādadhammā; evam kho, bhikkhave, bhikkhuno apalikhatarāñ gañdamūlam palikhatarāñ hoti.

“Udako sudam, bhikkhave, Rāmaputto evam vācam bhāsatī--‘Idam jātu vedagū, idam jātu sabbajī, idam jātu apalikhatarāñ gañdamūlam palikhānī’ti. Tam kho panetarāñ, bhikkhave, Udako Rāmaputto avedagūyeva samāno ‘vedagūsmī’ti bhāsatī, asabbajīyeva samāno ‘sabbajīsmī’ti bhāsatī; apalikhatarānyeva gañdamūlam ‘Palikhatarāñ me gañdamūlan’ti bhāsatī. Idha kho tam, bhikkhave, bhikkhu sammā vadāmāno vadeyya--‘Idam jātu vedagū, idam jātu sabbajī, idam jātu apalikhatarāñ gañdamūlam palikhānī”’ti. Dasamarāñ.

Salavaggo dasamo.

Tassuddānaṁ--

Dve Samgayhā Parihānam, Pamādavīhārī ca Samvāro;
Samādhi pañsallānam, Dve Natumhākena Uddakoti.

Salāyatanavagge dutiyapaññāsako samatto.

Tassa vagguddānaṁ--

Avijjā Migajālañca, Gilānam Channam catutthakam;
Salavaggena paññāsam, Dutiyo Paññāsako ayanti.

Pañthamasatakarāñ.

(S.35.104./IV,85.)

11. Yogakkhemivaggo 安穩者品

(S.35.104.) (1) Yogakkhemisuttam 安穩者

104. Sāvatthinidānam. “Yogakkhemipariyāyam vo, bhikkhave, dhammapariyāyam desessāmi. Tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, yogakkhemipariyāyo dhammapariyāyo? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Te Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvañkatā āyatim anuppādadhammā. Tesañca pahānāya akkhāsi yogam, tasmā Tathāgato ‘Yogakkhemī’ti vuccati...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Te Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvañkatā āyatim anuppādadhammā. Tesañca pahānāya akkhāsi yogam, tasmā Tathāgato ‘Yogakkhemī’ti vuccati. Ayañ kho, bhikkhave, yogakkhemipariyāyo dhammapariyāyo”’ti. Pañthamāñ.

(S.35.105.) (2) Upādāyasuttam 執取

► 《雜阿含146經》, S.22.149. Anattānupassīsuttam 善男子、苦(3)

105. “Kismiñ nu kho, bhikkhave, sati kiñ upādāya uppajjati ajjhattam sukham dukkhan”’ti?

“Bhagavāñmūlakā no, bhante, dhammā...pe....

“Cakkhusmiñ kho, bhikkhave, sati cakkhum upādāya uppajjati ajjhattam

sukham dukkham...pe... manasmim sati manaṁ upādāya uppajjati ajjhattam sukham dukkham. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya uppajjeyya ajjhattam sukham dukkhan”ti?

“No hetam bhante ...”pe....

(S.35.105./IV,86.) “Jivhā nicca vā anicca vā”ti?

“Anicca, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya uppajjeyya ajjhattam sukham dukkhan”ti?

“No hetam, bhante ...”pe....

“Mano nicco vā anicco vā”ti?

“Anicco, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya uppajjeyya ajjhattam sukham dukkhan”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati...pe... manasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Dutiyam.

(S.35.106.) (3) Dukkhasamudayasuttam 苦集

► 《雜阿含218經》

106. “Dukkhassa bhikkhave, samudayañca atthaṅgamañca desessāmi. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, dukkhassa samudayo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Ayam dukkhassa samudayo...pe... jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññānam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Ayam dukkhassa samudayo...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Ayam kho, bhikkhave, dukkhassa samudayo.

“Katamo ca, bhikkhave, dukkhassa atthaṅgamo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodhō hoti. Ayam dukkhassa atthaṅgamo...pe... jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññānam...pe... (S.35.106./IV,87.) manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññānam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā

bhavanirodho bhavanirodhā jātinirodho; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayam kho, bhikkhave, dukkhassa atthaṅgamo”ti. Tatiyam.

(S.35.107.) (4) Lokasamudayasuttam 世間

► 《雜阿含233經》

107. “Lokassa, bhikkhave, samudayañca atthaṅgamañca desessāmi. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, lokassa samudayo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā; taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa samudayo...pe... jivhañca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇam...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā; taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Ayaṁ kho, bhikkhave, lokassa samudayo.

“Katamo ca, bhikkhave, lokassa atthaṅgamo? Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā bhavanirodho bhavanirodhā jātinirodho; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa atthaṅgamo...pe... jivhañca paṭicca rase ca uppajjati...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇam. Tiṇṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodhā upādānanirodho; upādānanirodhā...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. Ayam kho, bhikkhave, lokassa atthaṅgamo”ti. Catuttham.

(S.35.108./IV,88.)

(S.35.108.) (5) Seyyohamasmisuttam 勝

► 《雜阿含經》149-151經

108. “Kismim nu kho, bhikkhave, sati kiṁ upādāya kiṁ abhinivissa seyyohamasmīti vā hoti, sadisohamasmīti vā hoti, hīnohamasmīti vā hotī”ti?

“Bhagavañmūlakā no, bhante, dhammā.

“Cakkhusimmo kho, bhikkhave, sati cakkhum upādāya cakkhum abhinivissa seyyohamasmīti vā hoti, sadisohamasmīti vā hoti, hīnohamasmīti vā hoti...pe... jivhāya sati...pe... manasmim sati manam upādāya manam abhinivissa seyyohamasmīti vā hoti, sadisohamasmīti vā hoti, hīnohamasmīti vā hoti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammaṁ, api nu tam anupādāya seyyohamasmīti vā assa, sadisohamasmīti vā assa, hīnohamasmīti vā assā”ti?

“No hetam, bhante ...”pe...jivhā... kāyo nicco vā anicco vā”ti?

“Anicco, bhante ...”pe....

“Mano nicco vā anicco vā”ti?
 “Anicco, bhante”.
 “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?
 “Dukkham, bhante”.
 “Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, api nu tam anupādāya seyyohamasmīti vā assa, sadisohamasmīti vā assa, hīnohamasmīti vā assā”ti?
 “No hetam, bhante”.
 “Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati...pe... manasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nānam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Pañcamam.
 (S.35.109./IV,89.)

(S.35.109.) (6) Samyojaniyasuttam 繫縛

► 《雜阿含239經》

109. “Samyojaniye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi samyojanāñca. Tam suñātha. Katame ca, bhikkhave, samyojaniyā dhammā, katamañca samyojanam? Cakkhum, bhikkhave, samyojaniyo dhammo. Yo tattha chandarāgo, tam tattha samyojanam...pe... jivhā samyojaniyo dhammo...pe... mano samyojaniyo dhammo. Yo tattha chandarāgo, tam tattha samyojanam. Ime vuccanti, bhikkhave, samyojaniyā dhammā, idam samyojanan”ti. Chattham.

(S.35.110.) (7) Upādāniyasuttam 執取

► 《雜阿含240經》

110. “Upādāniye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi upādānañca. Tam suñātha. Katame ca, bhikkhave, upādāniyā dhammā, katamañca upādānam Cakkhum, bhikkhave, upādāniyo dhammo. Yo tattha chandarāgo, tam tattha upādānam...pe... jivhā upādāniyo dhammo...pe... mano upādāniyo dhammo. Yo tattha chandarāgo, tam tattha upādānam. Ime vuccanti, bhikkhave, upādāniyā dhammā, idam upādānan”ti. Sattamam.

(S.35.111.) (8) Ajjhattikāyatana-parijānana-suttam 了知(1)

► 《雜阿含242經》

111. “Cakkhum, bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Sotam... ghānam... jivham... kāyam... manam anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Cakkhuñca kho, bhikkhave, abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya...pe... jivham... kāyam... manam abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāyā”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.112./IV,90.)

(S.35.112.) (9) Bāhirāyatana-parijānana-suttam 了知(2)

► 《雜阿含242經》

112. “Rūpe bhikkhave, anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Sadde... gandhe... rase... phoṭṭhabbe... dhamme anabhijānam aparijānam avirājayam appajaham abhabbo dukkhakkhayāya. Rūpe ca kho, bhikkhave, abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo dukkhakkhayāya. Sadde... gandhe... rase... phoṭṭhabbe... dhamme abhijānam parijānam virājayam pajaham bhabbo

dukkhakkhayāyā”ti. Navamām.

(S.35.113.) (10) Upassutisuttam 侍聞

113. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā nātike viharati giñjakāvasathe. Atha kho Bhagavā rahogato paṭisallīno imam dhammapariyāyam abhāsi--“Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam. Tiṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā; taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Jivhañca paṭicca rase ca uppajjati...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇam. Tiṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā; taṇhāpaccayā upādānam; upādānapaccayā bhavo; bhavapaccayā jāti; jātipaccayā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā sambhavanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti”.

“Cakkhuñca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇam. Tiṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō; upādānanirodhā bhavanirodhō; bhavanirodhā jātinirodhō; jātinirodhā jarāmarañam sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā nirujjhanti. Evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti...pe... jivhañca paṭicca rase ca uppajjati...pe... manañca paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇam. Tiṇam saṅgati phasso. Phassapaccayā vedanā; vedanāpaccayā taṇhā. Tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodhā upādānanirodhō upādānanirodhā...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hotī”ti.

(S.35.113./IV,91.) Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu Bhagavato upassuti ṭhito hoti. Addasā kho Bhagavā tam bhikkhum upassuti ṭhitam. Disvāna tam bhikkhum etadavoca--“Assosi no tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyan”ti? “Evam, bhante”. “Uggañhāhi tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyam. Pariyāpuṇāhi tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyam. Dhārehi tvam, bhikkhu, imam dhammapariyāyam. Atthasamhitoyam, bhikkhu, dhammapariyāyo ādibrahmacariyako”ti. Dasamām.

Yogakkhemivaggo ekādasamo.

Tassuddānam--

Yogakkhemi Upādāya, Dukkham Loko ca Seyyo ca;
Saṁyojanam Upādānam, Dve Parijānam Upassutīti.

12. Lokakāmaguṇavaggo 世間欲類品

(S.35.114.) (1) Paṭhamamārapāsasuttam 魔索(1)

► 《雜阿含244經》

114. “Santi bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce, bhikkhu, abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu āvāsagato mārassa, mārassa vasam gato, paṭimukkassa mārapāso. Baddho so mārabandhanena yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu āvāsagato mārassa, mārassa vasam gato, paṭimukkassa mārapāso. Baddho so mārabandhanena...pe....

“Santi bhikkhave, manoviññeyyā dhammā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu āvāsagato mārassa, mārassa vasam gato, (S.35.114./IV,92.) paṭimukkassa mārapāso. Baddho so mārabandhanena yathākāmakaraṇīyo pāpimato.

“Santi ca kho, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave bhikkhu nāvāsagato mārassa, na mārassa vasam gato, ummukkassa mārapāso. Mutto so mārabandhanena na yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu nāvāsagato mārassa, na mārassa vasam gato, ummukkassa mārapāso. Mutto so mārabandhanena na yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu nāvāsagato mārassa, na mārassa vasam gato, ummukkassa mārapāso. Mutto so mārabandhanena na yathākāmakaraṇīyo pāpimato”ti. Paṭhamam.

(S.35.115.) (2) Dutiyamārapāsasuttam 魔索(2)

► 《雜阿含244經》

115. “Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu baddho cakkhuviññeyyesu rūpesu, āvāsagato mārassa, mārassa vasam gato, paṭimukkassa mārapāso. Baddho so mārabandhanena yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu baddho manoviññeyyesu dhammesu, āvāsagato mārassa, mārassa vasam gato, paṭimukkassa mārapāso. Baddho so mārabandhanena yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi ca kho, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave bhikkhu mutto cakkhuviññeyyehi rūpehi, nāvāsagato mārassa, na mārassa vasam gato, ummukkassa mārapāso. Mutto so mārabandhanena na yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. (S.35.115./IV,93.) Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu mutto manoviññeyyehi dhammehi, nāvāsagato mārassa, na mārassa vasam gato, ummukkassa mārapāso. Mutto so mārabandhanena na yathākāmakaraṇīyo pāpimato”ti.

Dutiyam.

(S.35.116.) (3) Lokantagamanasuttaṁ 世間欲類(1)

► 《雜阿含234經》

116. “Nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antarū nāteyyaṁ, daṭṭheyyaṁ, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antarū dukkhassa antakiriyāṁ vadāmī”ti. Idam vativā Bhagavā utṭhāyāsanā vihāraṁ pāvisi. Atha kho tesam bhikkhūnam acirapakkantassa Bhagavato etadahosi--“Idam kho no, āvuso, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘Nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antarū nāteyyaṁ, daṭṭheyyaṁ, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antarū dukkhassa antakiriyāṁ vadāmī’ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajeyyā”ti?

Atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi--“Ayam kho āyasmā Ānando satthu ceva saṁvaṇṇito sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Yaṁnūna mayam yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Ānandam etamattham paṭipuccheyyāmā”ti.

Atha kho te bhikkhū yenāyasmā Ānando tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmata Ānandena saddhim̄ sammodim̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidiṁsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū āyasmantam (S.35.116./IV,94.) Ānandam etadavocum--

“Idam kho no, āvuso Ānanda, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘Nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antarū nāteyyaṁ, daṭṭheyyaṁ, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antarū dukkhassa antakiriyāṁ vadāmī’ti. Tesam no, āvuso, amhākam acirapakkantassa Bhagavato etadahosi--‘Idam kho no, āvuso, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antarū nāteyyaṁ, daṭṭheyyaṁ, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antarū dukkhassa antakiriyāṁ vadāmī’ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajeyyā”ti. Tesam no, āvuso, amhākam etadahosi--‘Ayam kho, āvuso, āyasmā Ānando satthu ceva saṁvaṇṇito, sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Yaṁnūna mayam yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipuccheyyāmā”ti. Vibhajatāyasmā Ānando”ti.

“Seyyathāpi, āvuso, puriso sārathiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa titthato sāravato atikkammeva, mūlam atikkammeva, khandham sākhāpalāse sāram pariyesitabbam maññeyya; evam sampadamidam āyasmantānam Satthari sammukhībhūte tam Bhagvantam atisitvā amhe etamattham paṭipucchitabbam maññatha. So hāvuso, Bhagavā jānarū jānāti, passam passati--cakkhubhūto, nānabhūto, dhammadbhūto, brahmabhbūto, vattā, pavattā, athassa ninnetā, amatassa dātā, dhammassāmī, Tathāgato. So ceva panetassa kālo ahosi yam Bhagvantamyeva etamattham (S.35.116./IV,95.) paṭipuccheyyātha Yathā vo Bhagavā byākareyya tathā vo dhāreyyātha”ti.

“Addhāvuso Ānanda, Bhagavā jānam jānāti, passam passati--cakkhubhūto, nīnabhūto, dhammabhūto, brahmabhūto, vattā, pavattā, atthassa ninnetā, amatassa dātā, dhammassāmī, Tathāgato. So ceva panetassa kālo ahosi yam Bhagavantamyeva etamattham paṭipuccheyyāma Yathā no Bhagavā byākareyya tathā nam dhāreyyāma. Api cāyasmā Ānando satthu ceva sāmvāṇito, sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Vibhajatāyasmā Ānando agarum karitvā”ti.

“Tenahāvuso, sunātha, sādhukarū manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paccassosum. Ayasmā Ānando etadavoca--

“Yam kho vo, āvuso, Bhagavā samkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘Nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antam nītēyyam, daṭṭheyyam, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antam dukkhassa antakiriyam vadāmī’ti, imassa khvāham, āvuso, Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham ājānāmi. Yena kho, āvuso, lokasmim lokasaññī hoti lokamānī--ayam vuccati ariyassa vinaye loko. Kena cāvuso, lokasmim lokasaññī hoti lokamānī? Cakkunā kho, āvuso, lokasmim lokasaññī hoti lokamānī. Sotena kho, āvuso... ghānena kho, āvuso... jīvhāya kho, āvuso, lokasmim lokasaññī hoti lokamānī. Yena kho, āvuso, lokasmim lokasaññī hoti lokamānī--ayam vuccati ariyassa vinaye loko. (S.35.116./IV,96.) Yam kho vo, āvuso, Bhagavā samkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘Nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antam nītēyyam daṭṭheyyam, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antam dukkhassa antakiriyam vadāmī’ti, imassa khvāham, āvuso, Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa evam vitthārena attham ājānāmi. Akaṅkhamānā ca pana tumhe āyasmanto Bhagavantamyeva upasaṅkamitvā etamattham paṭipuccheyyātha. Yathā vo Bhagavā byākaroti tathā nam dhāreyyātha”ti.

“Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paṭissutvā utṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkamīsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdiīsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--

“Yam kho no, bhante, Bhagavā samkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘Nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antam nītēyyam, daṭṭheyyam, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antam dukkhassa antakiriyam vadāmī’ti. Tesam no, bhante, amhākam acirapakkantassa Bhagavato etadahosi--‘Idam kho no, āvuso, Bhagavā samkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--nāham, bhikkhave, gamanena lokassa antam nītēyyam, daṭṭheyyam, patteyyanti vadāmi. Na ca panāham, bhikkhave, appatvā lokassa antam dukkhassa antakiriyam vadāmī’ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajeyyāti? Tesam no, bhante, amhākam etadahosi--‘Ayam (S.35.116./IV,97.) kho āyasmā Ānando satthu ceva sāmvāṇito, sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Yamnūna mayam yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipuccheyyāmā”ti. Atha kho mayam bhante, yenāyasmā Ānando

tenupasañkamimha; upasañkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipucchimha. Tesam no, bhante, āyasmatā Ānandena imehi ākārehi imehi padehi imehi byañjanehi attho vibhatto”ti.

“Paññito bhikkhave, Ānando; mahāpañño, bhikkhave, Ānando! Mari cepi tumhe, bhikkhave, etamattham paṭipuccheyyātha, ahampi tam evamevaṁ byākareyyaṁ yathā tam Ānandena byākataṁ. Eso cevetassa attho, evañca nam dhāreyyāthā”ti. Tatiyam.

(S.35.117.) (4) Kāmaguṇasuttam 世間欲類(2)

► 《雜阿含211經》

117. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Yeme pañca kāmaguṇā cetaso samphuṭṭhapubbā atītā niruddhā vipariṇatā, tatra me cittam bahularūpam gacchamānam gaccheyya paccuppannesu vā appam vā anāgatesu’. Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Yeme pañca kāmaguṇā cetaso samphuṭṭhapubbā atītā niruddhā vipariṇatā, tatra me attarūpena appamādo sati cetaso ārakkho karaṇīyo’. Tasmātiha, bhikkhave, tumhākampi ye te pañca kāmaguṇā cetaso samphuṭṭhapubbā atītā niruddhā vipariṇatā, tatra vo cittam bahularūpam gacchamānam gaccheyya paccuppannesu vā appam vā anāgatesu. Tasmātiha, bhikkhave, tumhākampi ye te pañca kāmaguṇā cetaso (S.35.117./IV,98.) samphuṭṭhapubbā atītā niruddhā vipariṇatā, tatra vo attarūpehi appamādo sati cetaso ārakkho karaṇīyo. Tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha jivhā ca nirujjhati, rasasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe”ti. Idam vatvā Bhagavā uṭṭhāyāsanā vihāram pāvisi.

Atha kho tesam bhikkhūnam acirapakkantassa Bhagavato etadahosi--“Idam kho no, āvuso, Bhagavā saṃkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha jivhā ca nirujjhati, rasasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe’ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṃkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajeyyā”ti?

Atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi--“Ayaṁ kho āyasmā Ānando satthu ceva sarīvanṇito, sambhāvito ca viññūnarūpam sabrahmacārīnam. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṃkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Yarīnūna mayam yenāyasmā Ānando tenupasañkameyyāma; upasañkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipuccheyyāmā”ti.

Atha kho te bhikkhū yenāyasmā Ānando tenupasañkamimsu; upasañkamitvā āyasmatā Ānandena saddhim (S.35.117./IV,99.) sammodimsu Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisidimsu. Ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantam Ānandam etadavocum--

“Idam kho no, āvuso Ānanda, Bhagavā saṃkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā uṭṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘Tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha jivhā ca nirujjhati, rasasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane

veditabbe'ti. Tesam no, āvuso, amhākam acirapakkantassa Bhagavato etadahosi--‘Idam kho no, āvuso, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha jivhā ca nirujjhati, rasasaññā ca nirujjhati se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe'ti. Ko nu kho imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajeyyāti? Tesam no, āvuso, amhākam etadahosi-- ‘Ayam kho āyasmā Ānando satthu ceva saṁvāṇito, sambhāvito ca viññūnarūp sabrahmacārīnaṁ. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Yarūnūna mayam yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipuccheyyāma’ti. Vibhajatāyasmā Ānando”ti.

“Seyyathāpi, āvuso, puriso sāratthiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno mahato rukkhassa...pe... vibhajatāyasmā Ānando agarurūp karitvāti.

“Tenahāvuso suṇātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. (S.35.117./IV,100.) “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paccassosuṁ. Ayasmā Ānando etadavoca--

“Yam kho vo, āvuso, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe'ti. Imassa khvāham, āvuso, Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham ājānāmi. Saḷāyatananirodham no etam, āvuso, Bhagavatā sandhāya bhāsitam--‘tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe, yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe'ti. Ayaṁ kho, āvuso, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe'ti. Imassa khvāham, āvuso, Bhagavatā saṁkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa evam vitthārena attham ājānāmi. Akaṅkhamānā ca pana tumhe āyasmanto Bhagavantaṁyeva upasaṅkamatha; upasaṅkamitvā etamattham puccheyyātha. Yathā vo Bhagavā byākaroti tathā nam dhāreyyātha”ti.

“Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Ānandassa paṭissutvā utṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--

“Yam kho no, bhante, Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--‘tasmātiha, bhikkhave, se āyatane veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha jivhā ca nirujjhati, rasasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasaññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe'ti, tesam no, bhante, amhākam acirapakkantassa Bhagavato etadahosi--‘Idam kho no, (S.35.117./IV,101.) āvuso Bhagavā saṁkhittena uddesam uddisitvā vitthārena attham avibhajitvā utṭhāyāsanā vihāram Paviṭṭho--tasmātiha, bhikkhave, se āyatane

veditabbe yattha cakkhu ca nirujjhati, rūpasāññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe...pe... yattha mano ca nirujjhati, dhammasāññā ca nirujjhati, se āyatane veditabbe’ti. ‘Ko nu kho imassa Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajeyyā’ti? Tesam no, bhante, amhākam etadahosi--‘Ayam kho āyasmā Ānando satthu ceva saṁvaṇṇito, sambhāvito ca viññūnam sabrahmacārīnam. Pahoti cāyasmā Ānando imassa Bhagavatā samkhittena uddesassa uddiṭṭhassa vitthārena attham avibhattassa vitthārena attham vibhajitum. Yaṁnūna mayam yenāyasmā Ānando tenupasaṅkameyyāma; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipuccheyyāmā’ti. Atha kho mayam, bhante, yenāyasmā Ānando tenupasaṅkamimha; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam etamattham paṭipucchimha. Tesam no, bhante, āyasmatā Ānandena imehi ākarehi, imehi padehi, imehi byañjanehi attho vibhutto’ti.

“Pañđito, bhikkhave, Ānando; mahāpañño, bhikkhave, Ānando! Mañ cepi tumhe, bhikkhave, etamattham paṭipuccheyyātha, ahampi tam evamevaṁ byākareyyām yathā tam Ānandena byākataṁ. Eso cevetassa attho. Evañca nam dhāreyyāthā’ti. Catuttham.

(S.35.118.) (5) Sakkapañhasuttam 帝釋

118. Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūte pabbate. Atha kho Sakko devānamindo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam aṭṭhasi. Ekamantam ṭhito kho Sakko devānamindo Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante hetu, ko paccayo (S.35.118./IV,102.) yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti?

“Santi kho, devānaminda, cakkhuviññeyyā rūpā, itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam viññānam hoti tadupādānam. Sa-upādāno, devānaminda, bhikkhu no parinibbāyati...pe....

“Santi kho, devānaminda, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, devānaminda, manoviññeyyā dhammā, itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam viññānam hoti tadupādānam. Sa-upādāno, devānaminda, bhikkhu no parinibbāyati. Ayaṁ kho, devānaminda, hetu, ayaṁ paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti.

“Santi ca kho, devānaminda, cakkhuviññeyyā rūpā, itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato na tannissitam viññānam hoti, na tadupādānam. Anupādāno, devānaminda, bhikkhu parinibbāyati...pe...

“Santi kho, devānaminda, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, devānaminda, manoviññeyyā dhammā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato na tannissitam viññānam hoti na tadupādānam. Anupādāno, devānaminda, bhikkhu parinibbāyati. Ayaṁ kho, devānaminda, hetu, ayaṁ paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti. Pañcamaṁ.

(S.35.119./IV,103.)

(S.35.119.) (6) Pañcasikhasuttam 五結乾闥婆子

119. Ekam̄ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Atha kho Pañcasikho Gandhabbadevaputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam̄ abhvādetvā ekamantam̄ atthāsi. Ekamantam̄ t̄hito kho Pañcasikho Gandhabbadevaputto Bhagavantam̄ etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti? “Santi kho, Pañcasikha, cakkhuviññeyyā rūpā...pe... Santi kho, Pañcasikha, manoviññeyyā dhammā, itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam̄ viññānam̄ hoti tadupādānam̄. Sa-upādāno, Pañcasikha bhikkhu no parinibbāyati. Ayam̄ kho, Pañcasikha, hetu, ayam̄ paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti”.

“Santi ca kho, Pañcasikha, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā...pe... Santi kho, Pañcasikha, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati, tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato na tannissitam̄ viññānam̄ hoti, na tadupādānam̄. Anupādāno, Pañcasikha, bhikkhu parinibbāyati. Ayam̄ kho, Pañcasikha, hetu, ayam̄ paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti. Chatṭharim̄.

(S.35.120.) (7) Sāriputtasaddhivihārikasuttam 舍利弗

120. Ekam̄ samayaṁ āyasmā Sāriputto Sāvatthiyam̄ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme Atha kho aññataro bhikkhu yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam̄ katham̄ sāraṇīyam̄ vītisāretvā ekamantam̄ nisīdi. Ekamantam̄ nisinno kho so bhikkhu āyasmantam̄ Sāriputtam̄ etadavoca--“Saddhivihāriko āvuso Sāriputta, bhikkhu sikkharim̄ paccakkhāya hīnāyāvatto”ti.

“Evametaṁ, āvuso, hoti indriyesu aguttadvārassa, bhojane amattaññuno, jāgariyam̄ ananuyuttassa. ‘So vatāvuso, bhikkhu indriyesu aguttadvāro bhojane amattaññū (S.35.120./IV,104.) jāgariyam̄ ananuyutto yāvajīvam̄ paripuṇṇam̄ parisuddham̄ brahmaçariyam̄ santānessatī’ti netam̄ thānam̄ vijjati. ‘So vatāvuso, bhikkhu indriyesu guttadvāro, bhojane mattaññū, jāgariyam̄ anuyutto yāvajīvam̄ paripuṇṇam̄ parisuddham̄ brahmaçariyam̄ santānessatī’ti thānametam̄ vijjati.

“Kathañcāvuso, indriyesu guttadvāro hoti? Idhāvuso, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā na nimittaggāhī hoti nānubyāñjanaggāhī. Yatvādhikaraṇamenam̄ cakkhundriyam̄ asaṁvutam̄ viharantam̄ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum̄ tassa saṁvarāya paṭipajjati, rakkhati cakkhundriyam̄, cakkhundriye saṁvaram̄ āpajjati. Sotena saddam̄ sutvā... ghānena gandham̄ ghāyitvā... jivhāya rasam̄ sāyitvā... kāyena phoṭṭhabbam̄ phusitvā... manasā dhammaṁ viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyāñjanaggāhī. Yatvādhikaraṇamenam̄ manindriyam̄ asaṁvutam̄ viharantam̄ abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum̄, tassa saṁvarāya paṭipajjati, rakkhati manindriyam̄, manindriye saṁvaram̄ āpajjati. Evam̄ kho, āvuso, indriyesu guttadvāro hoti.

“Kathañcāvuso, bhojane mattaññū hoti? Idhāvuso, bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso āhāram āhāreti--‘Neva davāya, na madāya, na maṇḍanāya, na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa ṭhitiyā yāpanāya, vihiṁsūparatiyā, brahmacariyānuggahāya. Iti purāṇañca vedanām paṭihāṅkhāmi, navañca vedanām na uppādēssāmi, yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro cā’ti. Evañ kho, āvuso, bhojane mattaññū hoti.

“Kathañcāvuso, jāgariyam anuyutto hoti? Idhāvuso, bhikkhu divasam caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittam parisodheti. Rattiyā paṭhamam yāmarām caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittam (S.35.120./IV,105.) parisodheti Rattiyā majjhimañ yāmarām dakkhiñena passena sīhaseyyarām kappeti pāde pādām accādhāya sato sampajāno, uṭṭhānasaññām manasi karitvā. Rattiyā pacchimam yāmarām paccutṭhāya caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittam parisodheti. Evañ kho, āvuso, jāgariyam anuyutto hoti. Tasmātihāvuso, evam sikkhitabbañ--‘Indriyesu guttadvārā bhavissāma, bhojane mattaññuno, jāgariyam anuyuttā’ti. Evañhi vo, āvuso, sikkhitabban”ti. Sattamam.

(S.35.121.) (8) Rāhulovādasuttam 羅睺羅

►《雜阿含200經》, M.147. Cūḷarāhulovādasuttam 教羅睺羅小經

121. Ekarām samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapindikassa ārāme. Atha kho Bhagavato rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Paripakkā kho Rāhulassa vimuttiparipācāniyā dhammā; yaññūnāham Rāhulām uttarām āsavānam khaye vineyyan”ti. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthiyam pindāya caritvā pacchābhattam piñdapātapaṭikkanto āyasmantam Rāhulām āmantesi--“Gaṇhāhi, Rāhula, niśidanañ. Yena andhavanām tenupasaṅkamissāma divāvihārāyā”ti “Evañ, bhante”ti kho āyasmā Rāhulo Bhagavato paṭissutvā niśidanañ ādāya Bhagavantam piṭhito piṭhito anubandhi.

Tena kho pana samayena anekāni devatāsaḥassāni Bhagavantam anubandhāni honti--“Ajja Bhagavā āyasmantam Rāhulām uttarām āsavānam khaye vinessati”ti. Atha kho Bhagavā andhavanām ajjhogāhetvā aññatarasmiñ rukkhamūle paññatte āsane niśidi. Ayasmāpi kho Rāhulo Bhagavantam abhivādetvā ekamantam niśidi.(S.35.121./IV,106.) Ekamantam niśinnañ kho āyasmantam Rāhulam Bhagavā etadavoca--

“Tām kiñ maññasi, Rāhula, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yām panāniccarām dukkharām vā tarām sukharām vā”ti?

“Dukkharām, bhante”.

“Yām panāniccam dukkharām vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etañ mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Rūpā niccā vā aniccā vā”ti?

“Aniccā, bhante ...”pe....

“Cakkhuviññāṇām niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante ...”pe....

“Cakkhusamphasso nicco vā anicco vā”ti?

“Anicco, bhante ...”pe....

“Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedanāgatañ, saññāgatañ, saṅkhāragatañ, viññāṇagatañ, tampi niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?
 “Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante ...”pe....
 “Jivhā niccā vā aniccā vā”ti?
 “Aniccā, bhante ...”pe....
 “Jivhāviññāṇam niccam vā aniccam vā”ti?
 “Aniccam, bhante ...”pe....
 “Jivhāsamphasso nicco vā anicco vā”ti?
 “Anicco, bhante ...”pe....
 “Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedanāgatam, saññāgatam, sañkhāragatam, viññāṇagatam, tampi niccam vā aniccam vā”ti?
 “Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?
 “Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante ...”pe....
 “Mano nicco vā anicco vā”ti?
 “Anicco, bhante”.
 “Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vāti?
 “Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammaṁ, (S.35.121./IV,107.) kallam nu tam samanupassitum ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.
 “Dhammā niccā vā aniccā vā”ti?
 “Aniccā, bhante ...”pe....
 “Manoviññāṇam niccam vā aniccam vā”ti?
 “Aniccam, bhante ...”pe....
 “Manosamphasso nicco vā anicco vā”ti?
 “Anicco, bhante ...”pe....
 “Yampidaṁ manosamphassapaccayā uppajjati vedanāgatam, saññāgatam, sañkhāragatam, viññāṇagatam, tampi niccam vā aniccam vā”ti?
 “Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?
 “Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evam passam, Rāhula, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāṇepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedanāgatam saññāgatam sañkhāragatam viññāṇagatam tasmimpi nibbindati...pe... jivhāyapi nibbindati, rasesupi nibbindati, jivhāviññāṇepi nibbindati, jivhāsamphassepi nibbindati, yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedanāgatam saññāgatam sañkhāragatam viññāṇagatam

tasmimpi nibbindati...pe....

“Manasmimpi nibbindati, dhammesupi nibbindati, manoviññāṇepi nibbindati, manosamphassepi nibbindati, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedanāgatam saññāgatam saṅkhāragatam viññāṇagatam tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katarūkaraṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano āyasmā Rāhulo Bhagavato bhāsitarū abhinandi. Imasmiñca pana veyyākaraṇasmiṁ bhañnamāne āyasmato Rāhulassa anupādāya āsavehi cittam vimucci. Anekānañca devatāsahassānarū virajaṁ vītamalaṁ dhammadakkhum udapādi--“Yām kiñci samudayadhammaṁ, sabbaṁ tam nirodhadhamman”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.122.) (9) Samyojaniyadhammasuttaṁ 繫縛

► 《雜阿含239經》

122. “Samyojaniye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi saṃyojanañca. Tam suñātha.(S.35.122./IV,108.) Katame ca, bhikkhave, saṃyojaniyā dhammā, katamañca saṃyojanam? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Ime vuccanti, bhikkhave, saṃyojaniyā dhammā. Yo tattha chandarāgo, tam tattha saṃyojanam...pe... santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Ime vuccanti, bhikkhave, saṃyojaniyā dhammā. Yo tattha chandarāgo tam tattha saṃyojanam”ti. Navamam.

(S.35.123.) (10) Upādāniyadhammasuttaṁ 取執

► 《雜阿含240經》

123. “Upādāniye ca, bhikkhave, dhamme desessāmi upādānañca. Tam suñātha. Katame ca, bhikkhave, upādāniyā dhammā, katamañca upādānam? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Ime vuccanti, bhikkhave, upādāniyā dhammā. Yo tattha chandarāgo, tam tattha upādānam...pe... santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Ime vuccanti, bhikkhave, upādāniyā dhammā. Yo tattha chandarāgo tam tattha upādānan”ti. Dasamam.

Lokakāmaguṇavaggo dvādasamo.

Tassuddānam--

Mārapāsena dve vuttā, Lokakāmaguṇena ca;
Sakko Pañcasikho ceva, Sāriputto ca Rāhulo.
Saṃyojanam Upādānam, Vaggo tena pavuccatīti.

(S.35.124./IV,109.)

13. Gahapativaggo 居士品

(S.35.124.) (1) Vesālīsuttam 昆舍離

► 《雜阿含237經》

124. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Atha kho uggo gahapati Vesāliko yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā

ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho uggo gahapati Vesāliko Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti?

“Santi kho, gahapati, cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam viññāṇam hoti tadupādānam. Sa-upādāno, gahapati, bhikkhu no parinibbāyati...pe... Santi kho, gahapati, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, gahapati, manoviññeyyā dhammā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam viññāṇam hoti tadupādānam. Sa-upādāno, gahapati, bhikkhu no parinibbāyati. Ayam kho, gahapati, hetu, ayam paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti.

“Santi ca kho, gahapati, cakkhuviññeyyā rūpā, iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato na tannissitam viññāṇam hoti, na tadupādānam. Anupādāno, gahapati, bhikkhu parinibbāyati...pe... Santi kho, gahapati, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, gahapati, manoviññeyyā dhammā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati, tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato. Na tannissitam viññāṇam hoti, na tadupādānam. Anupādāno gahapati, bhikkhu parinibbāyati. Ayam kho, gahapati, hetu ayam paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti. Paṭhamam.

(S.35.125.) (2) Vajjīsuttam 跋耆(郁伽居士)

125. Ekaṁ samayam Bhagavā Vajjīsu viharati Hatthigāme. Atha kho Uggo gahapati Hatthigāmako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho uggo gahapati Hatthigāmako Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko pana, bhante hetu ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti? (yathā purimasuttantam, evam vitthāretabbam) (S.35.125./IV,110.) Ayam kho, gahapati, hetu ayam paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyantīti. Dutiyam.

(S.35.126.) (3) Nālandasuttam 那爛陀(優波離居士)

126. Ekaṁ samayam Bhagavā Nālandāyam viharati Pāvārikambavane. Atha kho, Upāli gahapati, yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho, Upāli gahapati, Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti? (yathā purimasuttantam, evam vitthāretabbam) Ayaṁ kho, gahapati, hetu ayam paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyantīti. Tatiyam.

(S.35.127.) (4) Bhāradvājasuttam (具壽)賓頭盧

127. Ekam samayaṁ āyasmā Piṇḍolabhāradvājo Kosambiyam viharati Ghositārāme. Atha kho rājā Udeno yenāyasmā Piṇḍolabhāradvājo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Piṇḍolabhāradvājena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyaṁ katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho rājā Udeno āyasmantam Piṇḍolabhāradvājam etadavoca--“Ko nu kho, bho Bhāradvāja, hetu ko paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā bhadrena yobbanena samannāgatā paṭhamena vayasā anikīlitāvino kāmesu yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caranti, addhānañca āpādenti”ti? “Vuttam kho etam, mahārāja, tena Bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena--‘Etha tumhe, bhikkhave, mātumattīsu mātucittam upaṭṭhapetha, (S.35.127./IV,110.) bhaginimattīsu bhaginicittam upaṭṭhapetha, dhītumattīsu dhītucittam upaṭṭhapethā’ti. Ayaṁ kho, mahārāja, hetu, ayaṁ paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā bhadrena yobbanena samannāgatā paṭhamena vayasā anikīlitāvino kāmesu yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caranti, addhānañca āpādenti”ti.

“Lolam kho, bho Bhāradvāja, cittam. Appekadā mātumattīsupi lobhadhammā uppajjanti, bhaginimattīsupi lobhadhammā uppajjanti, dhītumattīsupi lobhadhammā uppajjanti. Atthi nu kho, bho Bhāradvāja, añño ca hetu, añño ca paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā...pe... addhānañca āpādenti”ti?

“Vuttam kho etam, mahārāja, tena Bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena--‘Etha tumhe, bhikkhave, imameva kāyam uddham pādatalā adho kesamatthakā tacapariyantarā pūram nānappakārassa asucino paccavekkhatha--atthi imasmiṁ kāye ¹kesā ²lomā ³nakhā ⁴dantā ⁵taco ⁶māṁsam ⁷nhāru ⁸aṭṭhi ⁹aṭṭhimīñjam ¹⁰vakkam ¹¹hadayam ¹²yakanam ¹³kilomakam ¹⁴pihakam ¹⁵papphāsam ¹⁶antaṁ ¹⁷antagunam ¹⁸udariyam ¹⁹karīsam ²⁰pittam ²¹semham ²²pubbo ²³lohitam ²⁴sedo ²⁵medo ²⁶assu ²⁷vasā ²⁸khelo ²⁹siṅghānikā ³⁰lasikā ³¹muttan’ti. Ayampi kho, mahārāja, hetu, ayaṁ paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā...pe... addhānañca āpādenti”ti. “Ye te, bho Bhāradvāja, bhikkhū bhāvitakāyā bhāvitasilā bhāvitacittā bhāvitapaññā, tesam tam sukaram hoti. Ye ca kho te bho Bhāradvāja, bhikkhū abhāvitakāyā abhāvitasilā abhāvitacittā abhāvitapaññā, tesam tam dukkaram hoti. Appekadā, bho Bhāradvāja, asubhato manasi karissāmīti subhatova āgacchati. Atthi nu kho, bho (S.35.127./IV,112.) Bhāradvāja añño ca kho hetu añño ca paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā...pe... addhānañca āpādenti”ti?

“Vuttam kho etam, mahārāja, tena Bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena--‘Etha tumhe, bhikkhave, indriyesu guttadvārā viharatha. Cakkhunā rūpam disvā mā nimittaggāhino ahuvattha, mānubyañjanaggāhino. Yatvādhikaranamenam cakkhundriyam asarīvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṁvarāya paṭipajjatha. Rakkhatha cakkhundriyam; cakkhundriye saṁvaraṁ āpajjatha. Sotena saddam sutvā...pe... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā... manasā dhammam viññāya mā nimittaggāhino ahuvattha, mānubyañjanaggāhino.

⁵ Khuddakapātha (Kh.)《小誦》(3.Dvattimśākāro) : Atthi imasmiṁ kāye-- ¹kesā ²lomā ³nakhā ⁴dantā ⁵taco, ⁶māṁsam ⁷nhāru ⁸aṭṭhi ⁹aṭṭhimīñjam ¹⁰vakkam ¹¹hadayam ¹²yakanam ¹³kilomakam ¹⁴pihakam ¹⁵papphāsam ¹⁶antaṁ ¹⁷antagunam ¹⁸udariyam ¹⁹karīsam ²⁰matthaluṅgam, ²¹pittam ²²semham ²³pubbo ²⁴lohitam ²⁵medo, ²⁶assu ²⁷vasā ²⁸khelo ²⁹siṅghānikā ³⁰lasikā ³¹muttan’ti.

Yatvādhikaraṇamenaṁ manindriyam asaṁvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṁvarāya paṭipajjatha Rakkhatha manindriyam; manindriye samvaram āpajjathā’ti. Ayampi kho, mahāraja, hetu ayam paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā bhadrena yobbanena samannāgatā paṭhamena vayasā anikīlitāvino kāmesu yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caranti, addhānañca āpādentī’ti.

“Acchariyam, bho Bhāradvāja; abbhutaṁ, bho Bhāradvāja! Yāva subhāsitam cidam, bho Bhāradvāja, tena Bhagavatā jānatā passatā arahatā sammāsambuddhena. Esova kho, bho Bhāradvāja, hetu, esa paccayo yenime daharā bhikkhū susū kālakesā bhadrena yobbanena samannāgatā paṭhamena vayasā anikīlitāvino kāmesu yāvajīvam paripuṇṇam parisuddham brahmacariyam caranti, addhānañca āpādentīti. Ahampi kho, bho Bhāradvāja, yasmiṁ samaye arakkhiteneva kāyena, arakkhitāya vācāya, arakkhitena cittena, anupaṭṭhitāya satiyā, asaṁvutehi indriyehi antepuram pavisāmi, ativiya marū tasmiṁ samaye lobhadhammā parisahanti. Yasmiñca khvāham, bho Bhāradvāja, samaye rakkhiteneva kāyena, rakkhitāya vācāya, rakkhitena cittena, upaṭṭhitāya (S.35.127./IV,113.) satiyā saṁvutehi indriyehi antepuram pavisāmi, na marū tathā tasmiṁ samaye lobhadhammā parisahanti. Abhikkantam, bho Bhāradvāja; abhikkantam, bho Bhāradvāja! Seyyathāpi bho Bhāradvāja, nikkujjitam vā ukkujjeyya paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evamevarū bhotā Bhāradvājena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bho Bhāradvāja, tam Bhagavantam saraṇam gacchāmi, dhammañca, bhikkhusaṅghañca. Upāsakanū marū bhavaṁ Bhāradvājo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Catuttham.

(S.35.128.) (5) Soṇasuttam 須那(居士子)

128. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho Soṇo gahapatiputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Soṇo gahapatiputto Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyantī’ti? (yathā purimasuttantam, evam vitthāretabbam) Ayaṁ kho, Soṇa, hetu, ayam paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyantīti. Pañcamam.

(S.35.129.) (6) Ghositasuttam 署史羅(居士)

►《雜阿含460經》

129. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Kosambiyam viharati Ghositārāme. Atha kho Ghosito gahapati yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho Ghosito gahapati āyasmantam Ānandam etadavoca--“Dhātunānattam, (S.35.129./IV,114.) dhātunānattan”ti bhante Ānanda, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhātunānattam vuttam Bhagavata”ti? “Saṁvijjati kho, gahapati, cakkhudhātu, rūpā ca manāpā, cakkhuviññānañca sukhaveḍaniyam. Phassam paṭicca uppajjati sukha vedanā. Saṁvijjati kho, gahapati, cakkhudhātu, rūpā ca amanāpā, cakkhuviññānañca dukkhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Saṁvijjati kho, gahapati, cakkhudhātu, rūpā ca manāpā upekkhāvedaniyā, cakkhuviññānañca

adukkhamasukhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā...pe... saṃvijjati kho, gahapati, jivhādhātu, rasā ca manāpā, jivhāviññāṇañca sukhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati sukhā vedanā. Saṃvijjati kho, gahapati, jivhādhātu, rasā ca amanāpā, jivhāviññāṇañca dukkhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Saṃvijjati kho, gahapati, jivhādhātu, rasā ca upekkhāvedaniyā, jivhāviññāṇañca adukkhamasukhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā...pe... saṃvijjati kho, gahapati, manodhātu, dhammā ca manāpā, manoviññāṇañca sukhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati sukhā vedanā. Saṃvijjati kho, gahapati, manodhātu, dhammā ca upekkhāvedaniyā, manoviññāṇañca adukkhamasukhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Saṃvijjati kho, gahapati, manodhātu, dhammā ca amanāpā, manoviññāṇañca dukkhavedaniyam. Phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā. Ettāvatā kho, gahapati, dhātunānattam vuttam Bhagavatā”ti. Chaṭṭhami.

(S.35.130./IV,115.)

(S.35.130.) (7) Hāliddikānisuttam 詞梨提迦尼(長者)

►《雜阿含553經》

130. Ekam samayaṁ āyasmā Mahākaccāno Avantīsu viharati Kuraraghare papāte pabbate. Atha kho Hāliddikāni gahapati yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho Hāliddikāni gahapati āyasmantam Mahākaccānam etadavoca--“Vuttamidam, bhante, Bhagavatā--‘Dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam; phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattan’ti. Kathañ nu kho, bhante, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam; phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattan”ti? “Idha, gahapati, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā ‘Manāpaṁ itthetan’ti pajānāti cakkhuvīññāṇam sukhavedaniyañca. Phassam paṭicca uppajjati sukhā vedanā. Cakkhunā kho paneva rūpaṁ disvā ‘Amanāpaṁ itthetan’ti pajānāti cakkhuvīññāṇam dukkhavedaniyañca. Phassam paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Cakkhunā kho paneva rūpaṁ disvā ‘Upekkhāṭṭhāniyam itthetan’ti pajānāti cakkhuvīññāṇam adukkhamasukhavedaniyañca. Phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā.

“Puna caparam, gahapati, bhikkhu sotena saddam sutvā...pe... ghānena gandham ghāyitvā...pe... jivhāya rasam sāyitvā...pe... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā...pe... manasā dhammarām viññāya ‘Manāpaṁ itthetan’ti pajānāti manoviññāṇam (S.35.130./IV,116.) sukhavedaniyañca. Phassam paṭicca uppajjati sukhā vedanā. Manasā kho paneva dhammarām viññāya ‘Amanāpaṁ itthetan’ti pajānāti manoviññāṇam dukkhavedaniyañca. Phassam paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Manasā kho paneva dhammarām viññāya ‘Upekkhāṭṭhāniyam itthetan’ti pajānāti manoviññāṇam adukkhamasukhavedaniyañca. Phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā. Evam kho, gahapati, dhātunānattam paṭicca uppajjati phassanānattam; phassanānattam paṭicca uppajjati vedanānānattan”ti. Sattamaṁ.

(S.35.131.) (8) Nakulapitusuttam 那拘羅父(居士)

131. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā bhaggesu viharati susumāragire bhesakaṭāvane Migadāye. Atha kho Nakulapitā gahapati yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho Nakulapitā gahapati Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā ditṭheva dhamme no parinibbāyanti? Ko

pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti? “Santi kho, gahapati, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam viññānam hoti tadupādānam. Sa-upādāno, gahapati, bhikkhu no parinibbāyati...pe... Santi kho, gahapati, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, gahapati, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā Tañce bhikkhu abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam abhinandato abhivadato ajjhosāya tiṭṭhato tannissitam viññānam hoti tadupādānam. Sa-upādāno, gahapati, bhikkhu no parinibbāyati Ayañ kho, gahapati, hetu ayañ paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme no parinibbāyanti”.

“Santi ca kho, gahapati, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhunābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam anabhinandato anabhivadato anajjhosāya tiṭṭhato na tannissitam viññānam hoti, na tadupādānam. Anupādāno, gahapati, bhikkhu parinibbāyati...pe... Santi kho, gahapati, jivhāviññeyyā rasā...pe... Santi kho, gahapati, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Tassa tam nābhinandato nābhivadato anajjhosāya tiṭṭhato na tannissitam viññānam hoti na tadupādānam. Anupādāno, gahapati, bhikkhu parinibbāyati. Ayañ kho, gahapati, hetu, ayañ paccayo yena midhekacce sattā diṭṭheva dhamme parinibbāyanti”ti. Atṭhamam.

(S.35.132.) (9) Lohiccasuttam 魯醯遮(婆羅門)

► 《雜阿含255經》

132. Ekañ samayam āyasmā Mahākaccāno Avantīsu viharati Makkarakate araññakuṭikāyam. (S.35.132./IV,117.) Atha kho Lohiccassa brāhmaṇassa sambahulā antevāsikā kaṭṭhahārakā māṇavakā yenāyasmato Mahākaccānassa araññakuṭikā tenupasaṅkamīnsu; upasaṅkamitvā parito parito kuṭikāya anucaṅkamanti anuvicaranti uccāsaddā mahāsaddā kānici kānici seleyyakāni karonti--“Ime pana muṇḍakā samaṇakā ibbhā kaṇhā bandhupādāpaccā, imesam bharatakānam sakkatā garukatā mānitā pūjitatā apacitā”ti. Atha kho āyasmā Mahākaccāno vihārā nikkhmitvā te māṇavake etadavoca--“Mā māṇavakā saddamakattha; dhammarūpā vo bhāsissāmī”ti. Evañ vutte, te māṇavakā tuṇhī ahesum. Atha kho āyasmā Mahākaccāno te māṇavake gāthāhi ajjhahbāsi--

(1)“Sīluttamā pubbatarā ahesum, te brāhmaṇā ye purāṇam saranti.

Guttāni dvārāni surakkhitāni, ahesum tesam abhibhuyya kodham.

(2)“Dhamme ca jhāne ca ratā ahesum, te brāhmaṇā ye purāṇam saranti.

Ime ca vokkamma japāmaseti, gottena mattā visamam caranti.

(3)“Kodhābhīhūtā puthu-attadaṇḍā, virajjamānā sataṇhātañhesu.

Aguttadvārassa bhavanti moghā, supineva laddham purisassa vittam.

(S.35.132./IV,118.)(4) “Anāsakā thaṇḍilasāyikā ca; pāto sinānañca tayo ca vedā.

“Kharājinam jaṭāpañko, mantā sīlabbatañ tapo;

(5)Kuhanā vaṇkadaṇḍā ca, udakācamanāni ca.

“Vanṇā ete brāhmaṇānam, katā kiñcikkhabhāvanā;

(6)Cittañca susamāhitam, vippasannamanāvilam.

Akhilam sabbabhūtesu, so maggo brahmapattiyā”ti.

Atha kho te māṇavakā kupitā anattamanā yena Lohicco brāhmaṇo

tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Lohiccam brāhmaṇam etadavocum--“Yagghe! Bhavar̄i jāneyya, samaṇo Mahākaccāno brāhmaṇānam mante ekaṁsenā apavadati, paṭikkosati”ti? Evam vutte, Lohicco brāhmaṇo kupito ahosi anattamano. Atha kho Lohiccassa brāhmaṇassa etadahosi--“Na kho pana metaṁ patirūpaṁ yohar̄i aññadatthu māṇavakānar̄iyeva sutvā samaṇām Mahākaccānam akkoseyyam paribhāseyyam. Yāmnūnāhar̄i upasaṅkamitvā puccheyyan”ti.

Atha kho Lohicco brāhmaṇo tehi māṇavakehi saddhiṁ yenāyasmā Mahākaccāno tenupasaṅkami; ([S.35.132./IV,119.](#)) upasaṅkamitvā āyasmata Mahākaccānenā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathar̄i sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Lohicco brāhmaṇo āyasmantaṁ Mahākaccānam etadavoca--“Āgamar̄su nu khvidha, bho Kaccāna, amhākar̄i sambahulā antevāsikā kaṭṭhahārakā māṇavakā”ti? “Āgamam̄su khvidha te, brāhmaṇa, sambahulā antevāsikā kaṭṭhahārakā māṇavakā”ti. “Ahu pana bhoto Kaccānassa tehi māṇavakehi saddhiṁ kocidēva kathāsallāpo”ti? “Ahu kho me, brāhmaṇa, tehi māṇavakehi saddhiṁ kocidēva kathāsallāpo”ti? “Yathā kathar̄i pana bhoto Kaccānassa tehi māṇavakehi saddhiṁ ahosi kathāsallāpo”ti? “Evam kho me, brāhmaṇa, tehi māṇavakehi saddhiṁ ahosi kathāsallāpo--

“Sīluttamā pubbatarā ahesum,
Te brāhmaṇā ye purāṇam saranti. ...pe....
Akhilam sabbabhūtesu, so maggo brahmapattiya”ti.

“Evam kho me, brāhmaṇa, tehi māṇavakehi saddhiṁ ahosi kathāsallāpo”ti.

“Aguttadvāro’ti bhavaṁ Kaccāno āha. Kittāvatā nu kho, bho Kaccāna, aguttadvāro hotī”ti? “Idha, brāhmaṇa, ekacco cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe adhimuccati, appiyarūpe rūpe byāpajjati, anupatṭhitakāyassati ca viharati, parittacetaso tañca cetovimuttim ([S.35.132./IV,120.](#)) paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Sotena saddam sutvā... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā... manasā dhammar̄i viññāya piyarūpe dhamme adhimuccati, appiyarūpe ca dhamme byāpajjati, anupatṭhitakāyassati ca viharati, parittacetaso tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Evar̄i kho, brāhmaṇa, aguttadvāro hotī”ti. “Acchariyam, bho Kaccāna; abbhutam, bho Kaccāna! Yāvañcidam bhotā Kaccānena aguttadvārova samāno aguttadvāroti akkhāto.

“Guttadvāro’ti bhavaṁ Kaccāno āha. Kittāvatā nu kho, bho Kaccāna, guttadvāro hotī”ti? “Idha, brāhmaṇa, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe nādhimuccati, appiyarūpe rūpe na byāpajjati, upaṭṭhitakāyassati ca viharati, appamāṇacetaso tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam pajānāti yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Sotena saddam sutvā... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā... manasā dhammar̄i viññāya piyarūpe dhamme nādhimuccati, appiyarūpe dhamme na byāpajjati, upaṭṭhitakāyassati ca viharati, appamāṇacetaso tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam pajānāti, yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Evam kho, brāhmaṇa, guttadvāro hotī”ti.

“Acchariyam, bho Kaccāna; abbhutam, bho Kaccāna! ([S.35.132./IV,121.](#)) Yāvañcidam bhotā Kaccānena guttadvārova samāno guttadvāroti akkhāto. Abhikkantam, bho Kaccāna; abhikkantam, bho Kaccāna! Seyyathāpi, bho Kaccāna, nikkujjitam vā

ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evamevarām bhotā Kaccānena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bho Kaccāna, tam Bhagavantam saraṇam gacchāmi, dhammañca, bhikkhusaṅghañca. Upāsakam mām bhavañ Kaccāno dhāretu ajjatagge pāñupetam saraṇam gatañ. Yathā ca bhavañ Kaccāno makkarakate upāsakakulāni upasaṅkamati; evameva Lohiccakulam upasaṅkamatu. Tattha ye māṇavakā vā māṇavikā vā bhavantam Kaccānam abhivādessanti paccuṭṭhissanti āsanam vā udakañ vā dassanti, tesam tam bhavissati dīgharattam hitāya sukhāyā”ti. Navamam.

(S.35.133.) (10) Verahaccānisuttam 昂紐迦旃延(婆羅門尼)

► 《雜阿含253經》

133. Ekañ samayam āyasmā Udāyī Kāmaṇḍāyam viharati Todeyyassa brāhmaṇassa Ambavane. Atha kho Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā antevāsī māṇavako yenāyasmā Udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Udāyinā saddhim sammodi. Sammodanīyam kathañ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantañ nisīdi. Ekamantañ nisinnam kho tañ māṇavakam āyasmā Udāyī dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampaham̄sesi. Atha kho so māṇavako āyasmatā Udāyinā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampaham̄sito uṭṭhāyāsanā yena Verahaccānigottā brāhmaṇī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Verahaccānigottam brāhmaṇim etadavoca--“Yagghe, bhoti, jāneyyāsi! Samaño Udāyī dhammarām deseti ādikalyāṇam majjhekalyāṇam (S.35.133./IV,122.) pariyosānakalyāṇam sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam pakāseti”ti.

“Tena hi tvam, māṇavaka, mama vacanena samañam Udāyim nimantehi svātanāya bhattenā”ti “Evam bhoti”ti kho so māṇavako Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā paṭissutvā yenāyasmā Udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantañ Udāyim etadavoca--“Adhvāsetu kira, bhavañ, Udāyi, amhākam ācariyahariyāya Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā svātanāya bhattan”ti. Adhvāsesi kho āyasmā Udāyī tuṇhībhāvena. Atha kho āyasmā Udāyī tassā rattiyā accayena pubbañhasamayañ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Verahaccānigottā brāhmaṇī āyasmantañ Udāyim paññtena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. Atha kho Verahaccānigottā brāhmaṇī āyasmantañ Udāyim bhuttāvīm onītapattapāñīrī pādukā ārohitvā ucce āsane nisīditvā sīsarī oguṇthitvā āyasmantañ Udāyim etadavoca--“Bhāna, samañā, dhamman”ti. “Bhavissati, bhagini, samayo”ti vatvā uṭṭhāyāsanā pakkami.

Dutiyampi kho so māṇavako yenāyasmā Udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Udāyinā saddhim sammodi. Sammodanīyam kathañ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantañ nisīdi. Ekamantañ nisinnam kho tañ māṇavakam āyasmā Udāyī dhammiyā kathāya sandassesi samādapesi samuttejesi sampaham̄sesi. Dutiyampi kho so māṇavako āyasmatā Udāyinā dhammiyā kathāya sandassito samādapito samuttejito sampaham̄sito uṭṭhāyāsanā yena Verahaccānigottā brāhmaṇī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Verahaccānigottam brāhmaṇim etadavoca--“Yagghe, bhoti, jāneyyāsi! Samaño Udāyī dhammarām deseti ādikalyāṇam majjhekalyāṇam (S.35.133./IV,123.) pariyosānakalyāṇam sāttham sabyañjanam kevalaparipuṇṇam parisuddham brahmacariyam pakāseti”ti.

“Evamevarām pana tvam, māṇavaka, samañāssa Udāyissa vaṇṇam bhāsasi.

Samaṇo panudāyī ‘Bhaṇa, samaṇa, dhamman’ti vutto samāno ‘Bhavissati, bhagini, samayo’ti vatvā utṭhāyāsanā pakkanto”ti. “Tathā hi pana tvam, bhoti, pādūkā ārohitvā ucce āsane nisiditvā sīsam oguṇthitvā etadavoca--‘Bhaṇa, samaṇa, dhamman’ti. Dhammadgaruno hi te bhavanto dhammagāravā”ti. “Tena hi tvam, māṇavaka, mama vacanena samaṇam Udāyiṁ nimantehi svātanāya bhattenā”ti. “Evam, bhoti”ti kho so māṇavako Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā paṭissutvā yenāyasmā Udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Udāyiṁ etadavoca--“Adhvāsetu kira bhavaṁ Udāyī amhākam ācariyabhariyā Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā svātanāya bhattan”ti. Adhvāsesi kho āyasmā Udāyī tuṇhībhāvena.

Atha kho āyasmā Udāyī tassā rattiyā accayena pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Verahaccānigottāya brāhmaṇiyā nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisidi. Atha kho Verahaccānigottā brāhmaṇī āyasmantam Udāyiṁ panītena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. Atha kho Verahaccānigottā brāhmaṇī āyasmantam Udāyiṁ bhuttāvīm onītapattapāṇīm pādūkā orohitvā nīce āsane nisiditvā sīsam vivaritvā āyasmantam Udāyiṁ etadavoca--“Kismim nu kho, bhante, sati arahanto sukhadukkham paññapenti, kismim asati arahanto sukhadukkham na paññapenti”ti?

“Cakkhusmīm kho, bhagini, sati arahanto sukhadukkham paññapenti, cakkhusmīm asati arahanto (S.35.133./IV,124.) sukhadukkham na paññapenti...pe... jivhāya sati arahanto sukhadukkham paññapenti, jivhāya asati arahanto sukhadukkham na paññapenti...pe.... Manasmīm sati arahanto sukhadukkham paññapenti, manasmīm asati arahanto sukhadukkham na paññapenti”ti.

Evam vutte, Verahaccānigottā brāhmaṇī āyasmantam Udāyiṁ etadavoca--“Abhikkantam, bhante; abhikkantam, bhante! Seyyathāpi, bhante, nikkujjitam vā ukkujjeyya paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya, cakkhumanto rūpāni dakkhantī; evamevaṁ ayyena Udāyinā anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, ayya Udāyi, tam Bhagavantam saraṇam gacchāmi, dhammañca, bhikkhusaṅghañca. Upāsikam marū ayyo Udāyī dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Dasamam.

Gahapativaggo terasamo.

Tassuddānam--

Vesālī Vajji Nālandā, Bhāradvāja Soṇo ca Ghosito;
Hāliddiko Nakulapitā, Lohicco Verahaccānīti.

14. Devadahavaggo 提婆陀訶品

(S.35.134.) (1) Devadahasuttam 提婆陀訶

► 《雜阿含212經》

134. Ekam samayam Bhagavā Sakkesu viharati Devadaham nāma sakyānam nigamo. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Nāham, bhikkhave, sabbesamīyeva bhikkhūnam chasu (S.35.134./IV,125.) phassāyatanesu appamādena karāṇīyanti vadāmi, na ca panāham, bhikkhave, sabbesamīyeva bhikkhūnam chasu phassāyatanesu nāppamādena karāṇīyanti vadāmi. Ye te, bhikkhave, bhikkhū arahanto khīṇāsavā vusitavanto katakarāṇīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīṇabhadavasamyojanā

sammadaññā vimuttā, tesāham, bhikkhave, bhikkhūnam chasu phassāyatanesu nāppamādena karaṇīyanti vadāmi. Tam kissa hetu? Kataṁ tesam appamādena, abhabbā te pamajjituṁ. Ye ca kho te, bhikkhave, bhikkhū sekkhā appattamānasā anuttaram yogakkhemam patthayamānā viharanti, tesāham, bhikkhave, bhikkhūnam chasu phassāyatanesu appamādena karaṇīyanti vadāmi. Tam kissa hetu? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā manoramāpi, amanoramāpi. Tyāssa phussa phussa cittam na pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso apariyādānā āraddham hoti vīriyam asallīnam, upaṭhitā sati asammuṭṭhā, passaddho kāyo asāraddho, samāhitam cittam ekaggam. Imam khvāham, bhikkhave, appamādaphalaṁ sampassamāno tesam bhikkhūnam chasu phassāyatanesu appamādena karaṇīyanti vadāmi...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā manoramāpi amanoramāpi. Tyāssa phussa phussa cittam na pariyādāya tiṭṭhanti. Cetaso apariyādānā āraddham hoti vīriyam asallīnam, upaṭhitā sati asammuṭṭhā, passaddho kāyo asāraddho, samāhitam cittam ekaggam. Imam khvāham, bhikkhave, appamādaphalaṁ sampassamāno tesam bhikkhūnam chasu phassāyatanesu appamādena karaṇīyanti vadāmi”ti. Paṭhamam.

(S.35.135./IV,126.)

(PTS:S.35.135. Saṅgayha執者) (2) Khanasuttam剎那

► 《雜阿含210經》

135. “Lābhā vo, bhikkhave, suladdham vo, bhikkhave, khaṇo vo paṭiladdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā, bhikkhave, chaphassāyatanikā nāma nirayā. Tattha yaṁ kiñci cakkhunā rūpaṁ passati aniṭṭharūpamyeva passati, no iṭṭharūpaṁ; akantarūpamyeva passati, no kantarūpaṁ; amanāparūpamyeva passati, no manāparūpaṁ. Yaṁ kiñci sotena saddam suṇāti...pe... yaṁ kiñci ghānena gandham ghāyati...pe... yaṁ kiñci jivhāya rasam sāyati...pe... yaṁ kiñci kāyena phoṭṭhabbam phusati...pe... yaṁ kiñci manasā dhammarūpamyeva vijānāti, no iṭṭharūpamyeva vijānāti, no iṭṭharūpaṁ; akantarūpamyeva vijānāti, no kantarūpaṁ; amanāparūpamyeva vijānāti, no manāparūpaṁ. Lābhā vo, bhikkhave, suladdham vo, bhikkhave, khaṇo vo paṭiladdho brahmacariyavāsāya. Diṭṭhā mayā, bhikkhave, chaphassāyatanikā nāma saggā. Tattha yaṁ kiñci cakkhunā rūpaṁ passati iṭṭharūpamyeva passati, no aniṭṭharūpaṁ; kantarūpamyeva passati, no akantarūpaṁ; manāparūpamyeva passati, no amanāparūpaṁ...pe... yaṁ kiñci jivhāya rasam sāyati...pe... yaṁ kiñci manasā dhammarūpamyeva vijānāti iṭṭharūpamyeva vijānāti, no aniṭṭharūpaṁ; kantarūpamyeva vijānāti, no akantarūpaṁ; manāparūpamyeva vijānāti, no amanāparūpaṁ. Lābhā vo, bhikkhave, suladdham vo, bhikkhave, khaṇo vo paṭiladdho brahmacariyavāsāyā”ti. Dutiyam.

(PTS:S.35.136. Agayha不執者) (3) Paṭhamarūpārāmasuttam色園(1)

► 《雜阿含經》210、308經

136. “Rūpārāmā, bhikkhave, devamanussā rūparatā rūpasammuditā. Rūpavipariṇāmavirāganirodhā dukkhā, bhikkhave, devamanussā viharanti. Saddārāmā, bhikkhave devamanussā saddaratā saddasammuditā. Saddavipariṇāmavirāganirodhā dukkhā, bhikkhave, devamanussā viharanti. gandhārāmā... rasārāmā... phoṭṭhabbārāmā... dhammārāmā, bhikkhave, (S.35.136./IV,127.) devamanussā dhammaratā dhammasammuditā. Dhammavipariṇāmavirāganirodhā dukkhā, bhikkhave, devamanussā viharanti. Tathāgato ca kho, bhikkhave, araham sammāsambuddho rūpānaṁ samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavam ca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā na rūpārāmo na rūparato na rūpasammudito. Rūpavipariṇāmavirāganirodhā sukho,

bhikkhave, Tathāgato viharati. Saddānam... gandhānam... rasānam... phoṭṭhabbānam... dhammānam samudayañica atthañgamañica assādañica ādīnavavañica nissaraṇañica yathābhūtam viditvā na dhammāramo, na dhammarato, na dhammasammudito. Dhammadipariñāmavirāganirodhā sukho, bhikkhave, Tathāgato viharati". Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

"Rūpā saddā rasā gandhā, phassā dhammā ca kevalā;
Itthā kantā manāpā ca, yāvatatthīti vuccati.
"Sadevakassa lokassa, ete vo sukhasammataṁ.
Yattha cete nirujjhanti, taṁ tesariṁ dukkhasammataṁ.
"Sukham diṭṭhamariyebhi, sakkāyassa nirodhanam;
Paccanīkamidam hoti, sabbalokena passataṁ.
"Yam pare sukhato āhu, tadariyā āhu dukkhato;
Yam pare dukkhato āhu, tadariyā sukhato vidū.
"Passa dhammām durājānam, sammūlhettha aviddasu;
Nivutānam tamo hoti, andhakāro apassataṁ.

(S.35.136./IV,128.) "Satañica vivātaṁ hoti, āloko passatāmi;
Santike na vijānanti, maggā dhammassa akovidā.
"Bhavarāgaparetebhi bhavarāgānusārībhi.
Māradheyyānupannehi, nāyam dhammo susambudho.
"Ko nu aññatra mariyebhi, padam sambuddhumarahati;
Yam padam sammadāññāya, parinibbanti anāsavā"ti. Tatiyam.

(PTS:S.35.136. Agayha不執者) (4) Dutiyarūpārāmasuttam色園(2)

►《雜阿含274經》, S.22.33. , S.35.101-102.

137. "Rūpārāmā, bhikkhave, devamanussā rūparatā rūpasammuditā. Rūpavipariñāmavirāganirodhā dukkhā, bhikkhave, devamanussā viharanti. Saddārāmā... gandhārāmā... rasārāmā phoṭṭhabbārāmā... dhammārāmā, bhikkhave, devamanussā dhammaratā dhammasammuditā. Dhammadipariñāmavirāganirodhā dukkhā, bhikkhave, devamanussā viharanti. Tathāgato ca, bhikkhave, araham sammāsambuddho rūpānam samudayañica atthañgamañica assādañica ādīnavavañica nissaraṇañica yathābhūtam viditvā na rūpārāmo na rūparato na rūpasammuditō. Rūpavipariñāmavirāganirodhā sukho, bhikkhave, Tathāgato viharati. Saddānam... gandhānam... rasānam... phoṭṭhabbānam... dhammānam samudayañica atthañgamañica assādañica ādīnavavañica nissaraṇañica yathābhūtam viditvā na dhammāramo na dhammarato na dhammasammuditō. Dhammadipariñāmavirāganirodhā sukho, bhikkhave, Tathāgato viharatī"ti. Catuttham.

(S.35.137./IV,129.)

(PTS:S.35.137. Palāsinā 惡意者(1)) (5) Paṭhamanatumhākarānsuttam非汝等所有(1)

►《雜阿含274經》, S.22.33. , S.35.101-102.

138. "Yam, bhikkhave, na tumhākam tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati. Kiñca, bhikkhave, na tumhākarā? Cakkhu, bhikkhave, na tumhākarā; tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati...pe... jivhā na tumhākarā tam pajahatha. Sā vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati...pe... mano na tumhākarā; tam pajahatha. So vo pahīno hitāya sukhāya bhavissati. Seyyathāpi, bhikkhave, yam imasmim Jetavane tiñakaṭṭhasākhāpalāsaṁ tam janō hareyya vā daheyya vā yathāpaccayam vā kareyya, api nu tumhākarā evamassa--'Amhe janō harati vā ḍahati vā yathāpaccayam vā karoti'"ti? "No hetam, bhante". "Tam kissa hetu"? "Na hi no etam, bhante, attā vā

attaniyam vā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, cakkhu na tumhākam; tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati...pe... jivhā na tumhākam; tam pajahatha. Sā vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissati...pe... mano na tumhākam tam pajahatha. So vo pahīno hitāya sukhāya bhavissati”ti. Pañcamam.

(PTS:S.35.138. Palāsinā 惡意者(2)) (6) Dutiyanatumhākamsuttam 非汝等所有(2)

139. “Yam, bhikkhave, na tumhākam, tam pajahatha. Tam vo pahīnam hitāya sukhāya bhavissati Kiñca, bhikkhave, na tumhākam? Rūpā, bhikkhave, na tumhākam; te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dharmā na tumhākam; te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti. Seyyathāpi, bhikkhave, yan imasmim Jetavane...pe... evameva kho, bhikkhave, rūpā na tumhākam; te pajahatha. Te vo pahīnā hitāya sukhāya bhavissanti”ti. Chatṭham.

(PTS:S.35.139.) (7) Ajjhattāniccahetusuttam 内無常因(1)

► 《雜阿含經》11-12、248經

140. “Cakkhum, bhikkhave, aniccam. Yopi hetu, yopi paccayo cakkhussa uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūtam, bhikkhave, cakkhu kuto niccam bhavissati...pe... (S.35.139./IV,130.) jivhā anicca. Yopi hetu, yopi paccayo jivhāya uppādāya sopi anicco. Aniccasambhūtā, bhikkhave, jivhā kuto nicca bhavissati...pe... mano anicco. Yopi, bhikkhave, hetu yopi paccayo manassa uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūto, bhikkhave, mano kuto nicco bhavissati! Evarī passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusmimpi nibbindati...pe... jivhāyapi nibbindati...pe... nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamitī nānām hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Sattamam.

(S.35.140.) (8) Ajjhattadukkhahetusuttam 内苦因(2)

141. “Cakkhum, bhikkhave, dukkham. Yopi hetu yopi paccayo cakkhussa uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūtam, bhikkhave, cakkhu kuto sukham bhavissati...pe... jivhā dukkhā. Yopi hetu, yopi paccayo jivhāya uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūtā, bhikkhave, jivhā kuto sukhā bhavissati...pe... mano dukkho. Yopi hetu yopi paccayo manassa uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūto, bhikkhave, mano kuto sukho bhavissati! Evarī passam...pe... ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.141.) (9) Ajjhattānattahetusuttam 内無我因(3)

142. “Cakkhum bhikkhave, anattā. Yopi hetu, yopi paccayo cakkhussa uppādāya, sopi anattā. Anattasambhūtam, bhikkhave, cakkhu kuto attā bhavissati...pe... jivhā anattā. Yopi hetu yopi paccayo jivhāya uppādāya, sopi anattā. Anattasambhūtā, bhikkhave, jivhā kuto attā bhavissati...pe... mano anattā. Yopi hetu yopi paccayo manassa (S.35.141./IV,131.) uppādāya sopi anattā. Anattasambhūto, bhikkhave, mano kuto attā bhavissati! Evarī passam...pe... ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam,

nāparam itthattāyā'ti pajānātī'ti. Navamam.

(S.35.142.) (10) Bāhirāniccahetusuttam 外因(1)

143. “Rūpā, bhikkhave, aniccā. Yopi hetu, yopi paccayo rūpānam uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūtā, bhikkhave, rūpā kuto niccā bhavissanti! Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā aniccā. Yopi hetu, yopi paccayo dhammānam uppādāya, sopi anicco. Aniccasambhūtā, bhikkhave, dhammā kuto niccā bhavissanti! Evam passam...pe... ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā'ti pajānātī'ti. Dasamam.

(S.35.143.) (11) Bāhiradukkhahetusuttam 外苦因(2)

144. “Rūpā, bhikkhave, dukkhā. Yopi hetu, yopi paccayo rūpānam uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūtā, bhikkhave, rūpā kuto sukhā bhavissanti! Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā dukkhā. Yopi hetu, yopi paccayo dhammānam uppādāya, sopi dukkho. Dukkhasambhūtā, bhikkhave, dhammā kuto sukhā bhavissanti! Evam passam...pe... ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā'ti pajānātī'ti. Ekādasamam.

(S.35.144.) (12) Bāhirānattahetusuttam 外因(3)

145. “Rūpā bhikkhave, anattā. Yopi hetu, yopi paccayo rūpānam uppādāya, sopi anattā. Anattasambhūtā, bhikkhave, rūpā kuto attā bhavissanti! Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā. Yopi hetu, yopi paccayo dhammānam uppādāya, sopi anattā. Anattasambhūtā, bhikkhave, dhammā kuto attā bhavissanti! (S.35.144./IV,132.) Evam passam bhikkhave, sutavā ariyasāvako rūpesupi nibbindati, saddesupi... gandhesupi... rasesupi... phoṭṭhabbesupi... dhammesupi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāhaṁ hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā'ti pajānātī'ti. Dvādasamam.

Devadahavaggo cuddasamo.

Tassuddānam--

Devadaho Khaṇo rūpā, dve Natumhākameva ca;
Hetunāpi tayo vuttā, Duve ajjhattabāhirāti.

15. Navapurāṇavaggo 新舊品

(S.35.145.) (1) Kammanirodhasuttam 業

146. “Navapurāṇāni bhikkhave, kammāni desessāmi kammanirodham kammanirodhagāminiñca paṭipadam. Tam suṇātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmīti. Katamañca, bhikkhave, purāṇakammam? Cakkhu, bhikkhave,

purāṇakammā abhisāñkhataṁ abhisāñcetayitam vedaniyam datṭhabbam...pe... jivhā purāṇakammā abhisāñkhata abhisāñcetayitā vedaniyā datṭhabbā...pe... mano purāṇakammo abhisāñkhato abhisāñcetayito vedaniyo datṭhabbo. Idam vuccati, bhikkhave, purāṇakammām. Katamañca, bhikkhave, navakammām? Yam kho, bhikkhave, etarahi kammaṁ karoti kāyena vācāya manasā, idam vuccati, bhikkhave, navakammām. Katamo ca, bhikkhave, kammanirodho? Yo kho, bhikkhave, kāyakammavacīkammamanokammassa nirodhā (S.35.145./IV,133.) vimuttin phusati, ayam vuccati, bhikkhave, kammanirodho. Katamā ca, bhikkhave, kammanirodhagāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammā-ājīvo, sammāvāyāmo, sammāsatī, sammāsamādhi--ayarū vuccati, bhikkhave, kammanirodhagāminī paṭipadā. Iti kho, bhikkhave, desitam mayā purāṇakammām, desitam navakammām, desito kammanirodho, desitā kammanirodhagāminī paṭipadā. Yam kho, bhikkhave, Satthārā karaṇīyam sāvakānām hitesinā anukampakena anukampam upādāya, katam vo tam mayā. Etāni, bhikkhave, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. Jhāyatha, bhikkhave, mā pamādattha; mā pacchāvippaṭisārino ahuvattha. Ayam vo amhākaṁ anusāsanī”ti. Paṭhamam.

(S.35.146.) (2) Aniccanibbānasappāyasuttam 無常-涅槃-有驗(1)

► 《雜阿含經》219-220經

147. “Nibbānasappāyam vo, bhikkhave, paṭipadam desessāmi. Tam sunātha...pe... katamā ca sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhum aniccanti passati, rūpā aniccāti passati, cakkhuviññānam aniccanti passati, cakkhusamphasso aniccoti passati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti passati...pe... jivhā aniccāti passati, rasā aniccāti passati, jivhāviññānam aniccanti passati, jivhāsamphasso aniccoti (S.35.146./IV,134.) passati yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti passati...pe... mano aniccoti passati, dhammā aniccāti passati, manoviññānam aniccanti passati, manosamphasso aniccoti passati, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti passati. Ayam kho sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā”ti. Dutiyam.

(S.35.147.) (3) Dukkhanibbānasappāyasuttam 苦-涅槃-有驗(2)

► 《雜阿含219-220經》

148. “Nibbānasappāyam vo, bhikkhave, paṭipadam desessāmi. Tam sunātha...pe... katamā ca sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā? Idha, bhikkhave, cakkhum dukkhanti passati, rūpā dukkhāti passati, cakkhuviññānam dukkhanti passati, cakkhusamphasso dukkhoti passati, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkhanti passati...pe... jivhā dukkhāti passati...pe... mano dukkhoti passati, dhammā dukkhāti passati, manoviññānam dukkhanti passati, manosamphasso dukkhoti passati, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkhanti passati. Ayam kho sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā”ti. Tatiyam.

(S.35.148.) (4) Anattanibbānasappāyasuttam 無我-涅槃-有驗(3)

► 《雜阿含219-220經》

149. “Nibbānasappāyañ vo, bhikkhave, paṭipadāñ desessāmi. Tam sunātha...pe... katamā ca sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhum anattāti passati, rūpā anattāti passati, cakkhuviññāṇam anattāti passati, cakkhusamphasso anattāti passati, yampidāñ (S.35.148./IV,135.) cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami anattāti passati...pe... mano anattāti passati, dhammā anattāti passati, manoviññāṇam anattāti passati, manosamphasso anattāti passati, yampidāñ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami anattāti passati. Ayam kho sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā”ti. Catuttham.

(S.35.149.) (5) Nibbānasappāyapatipadāsuttam 有驗(4)

► 《雜阿含219-220經》

150. “Nibbānasappāyañ vo, bhikkhave, paṭipadāñ desessāmi. Tam sunātha...pe... katamā ca sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā? Tam kim maññatha, bhikkhave, cakkhu niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etañ mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Rūpā niccā vā aniccā vā”ti?

“Aniccā, bhante ...”pe....

“Cakkhuviññāṇam... cakkhusamphasso ...pe... yampidāñ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tami niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariñāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etañ mama, esohamasmi, eso me attā’”ti?

“No hetam, bhante”.

“Evañ passari, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññāṇepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati...pe... yampidāñ manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi (S.35.149./IV,136.) nibbindati Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati...pe... nāparam itthattāyāti pajānāti. Ayam kho sā, bhikkhave, nibbānasappāyā paṭipadā”ti Pañcamam.

(S.35.150.) (6) Antevāsikasuttam 內住

► 《雜阿含235經》

151. “Anantevāsikamidāñ bhikkhave, brahmacariyam vussati anācariyakam.

Santevāsiko, bhikkhave, bhikkhu sācariyako dukkham na phāsu viharati. Anantevāsiko, bhikkhave, bhikkhu anācariyako sukham na phāsu viharati. Kathañca, bhikkhu, santevāsiko sācariyako dukkham na phāsu viharati? Idha, bhikkhave, bhikkhuno cakkhunā rūpam disvā uppajjanti pāpakā akusalā dharmā sarasañkappā sañyojaniyā. Tyāssa anto vasanti, antassa vasanti pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā santevāsikoti vuccati. Te nam samudācaranti, samudācaranti nam pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā sācariyakoti vuccati...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno jivhāya rasam sāyitvā uppajjanti pāpakā akusalā dharmā sarasañkappā sañyojaniyā. Tyāssa anto vasanti, antassa vasanti pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā santevāsikoti vuccati. Te nam samudācaranti, samudācaranti nam pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā sācariyakoti vuccati...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno manasā dharmam viññāya uppajjanti pāpakā akusalā dharmā sarasañkappā sañyojaniyā. Tyāssa anto vasanti, antassa (S.35.150./IV,137.) vasanti pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā santevāsikoti vuccati. Te nam samudācaranti, samudācaranti nam pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā sācariyakoti vuccati. Evam kho bhikkhave, bhikkhu santevāsiko sācariyako dukkham, na phāsu viharati.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu anantevāsiko anācariyako sukham phāsu viharati? Idha, bhikkhave, bhikkhuno cakkhunā rūpam disvā na uppajjanti pāpakā akusalā dharmā sarasañkappā sañyojaniyā. Tyāssa na anto vasanti, nāssa anto vasanti pāpakā akusalā dharmāti Tasmā anantevāsikoti vuccati. Te nam na samudācaranti, na samudācaranti nam pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā anācariyakoti vuccati...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno jivhāya rasam sāyitvā na uppajjanti pāpakā akusalā dharmā sarasañkappā sañyojaniyā. Tyāssa na anto vasanti, nāssa anto vasanti pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā anantevāsikoti vuccati. Te nam na samudācaranti, na samudācaranti nam pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā anācariyakoti vuccati...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhuno manasā dharmam viññāya na uppajjanti pāpakā akusalā dharmā sarasañkappā sañyojaniyā. Tyāssa na anto vasanti, nāssa anto vasanti pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā anantevāsikoti vuccati. Te nam na samudācaranti, na samudācaranti nam pāpakā akusalā dharmāti. Tasmā anācariyakoti vuccati. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu anantevāsiko anācariyako sukham phāsu viharati. Anantevāsikamidam, bhikkhave, brahmacariyam vussati Anācariyakam (S.35.150./IV,138.) santevāsiko bhikkhave, bhikkhu sācariyako dukkham, na phāsu viharati. Anantevāsiko, bhikkhave, bhikkhu anācariyako sukham phāsu viharati”ti. Chaṭṭham.

(S.35.151.) (7) Kimatthiyabrahmacariyasuttam 何功德

152. “Sace vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyam--‘Kimatthiyam, āvuso, samane Gotame brahmacariyam vussatī’ti? Evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--‘Dukkhassa kho, āvuso, pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussatī’ti. Sace pana vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyam--‘Katamām panāvuso, dukkham, yassa pariññāya samane Gotame brahmacariyam vussatī’ti? Evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--

“Cakkhu kho, āvuso, dukkham; tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Rūpā dukkhā tesam pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Cakkhuviññāṇam dukkham; tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Cakkhusamphasso dukkho; tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkham; tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati...pe... jivhā dukkhā... mano dukkho; tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitarūn sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkham; tassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati. Idam kho, āvuso dukkham; yassa pariññāya Bhagavati brahmacariyam vussati’ti. Evaṁ puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyāthā’ti. Sattamam.

(S.35.152.) (8) Atthinukhopariyāyasuttaṁ 有因由耶

153. “Atthi nu kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyāyam āgamma bhikkhu aññatreva saddhāya, aññatra ruciyā, aññatra anussavā, aññatra ākāraparivitakkā, aññatra (S.35.152./IV,139.) diṭṭhinijjhānakkhantiyā aññam byākareyya--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti? “Bhagavānmūlakāno, bhante, dhammā, Bhagavāmnnettikā Bhagavāmpaṭisaraṇā. Sādu vata, bhante, Bhagavantamyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī’ti. “Tena hi, bhikkhave, suṇātha, sādhukam manasi krotha; bhāsissāmī’ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--“Atthi, bhikkhave, pariyāyo yam pariyāyam āgamma bhikkhu aññatreva saddhāya, aññatra ruciyā, aññatra anussavā, aññatra ākāraparivitakkā, aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā aññam byākareyya--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti.

“Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo, yam pariyāyam āgamma bhikkhu aññatreva saddhāya...pe... aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā aññam byākaroti--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyāti pajānāmī’ti? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā santam vā ajjhattam rāgadosamoham, atthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti asantam vā ajjhattam rāgadosamoham, natthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti. Yam tam, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā santam vā ajjhattam rāgadosamoham, atthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti; asantam vā ajjhattam rāgadosamoham, natthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti. Api nume, bhikkhave, dhammā saddhāya vā veditabbā, ruciyā vā veditabbā, anussavena vā veditabbā, ākāraparivitakkena vā veditabbā, diṭṭhinijjhānakkhantiyā vā veditabbā’ti? “No hetam bhante”. “Nanume, bhikkhave, dhammā paññāya disvā veditabbā”ti? “Evaṁ, bhante”. “Ayam kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyāyam āgamma bhikkhu aññatreva saddhāya, aññatra ruciyā, aññatra anussavā, aññatra ākāraparivitakkā, aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā aññam byākaroti--‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, katham karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, bhikkhu jivhāya rasaṁ sāyitvā santam vā ajjhattam...pe... rāgadosamohoti pajānāti; asantam vā ajjhattam rāgadosamoham, natthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti Yam tam, bhikkhave, jivhāya rasaṁ sāyitvā santam vā ajjhattam rāgadosamoham, atthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti; asantam vā

ajjhattam rāgadosamoham, natthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti; api nume, bhikkhave, dhammā saddhāya vā veditabbā, ruciyā vā veditabbā, anussavena vā veditabbā, ākāraparivitakkena vā veditabbā, diṭṭhinijjhānakkhantiyā vā veditabbā”ti? “No hetam, bhante”. “Nanume, bhikkhave, dhammā paññāya disvā veditabbā”ti? “Evaṁ, bhante”. “Ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyāyam āgamma bhikkhu aññatreva saddhāya, aññatra ruciyā, aññatra anussavā, aññatra ākāraparivitakkā, aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā aññam byākaroti--‘Khīṇā jāti, vusitarū brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti...pe....

(S.35.152./IV,140.) “Puna caparam, bhikkhave, bhikkhu manasā dhammarūpi viññāya santam vā ajjhattam rāgadosamoham, atthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti; asantam vā ajjhattam rāgadosamoham, natthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti. Yam tam, bhikkhave, bhikkhu manasā dhammarūpi viññāya santam vā ajjhattam rāgadosamoham, atthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti; asantam vā ajjhattam rāgadosamoham, natthi me ajjhattam rāgadosamohoti pajānāti; api nume, bhikkhave, dhammā saddhāya vā veditabbā, ruciyā vā veditabbā, anussavena vā veditabbā, ākāraparivitakkena vā veditabbā, diṭṭhinijjhānakkhantiyā vā veditabbā”ti? “No hetam, bhante”. “Nanume, bhikkhave, dhammā paññāya disvā veditabbā”ti? “Evaṁ, bhante”. “Ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyāyam āgamma bhikkhu aññatreva saddhāya, aññatra ruciyā, aññatra anussavā, aññatra ākāraparivitakkā, aññatra diṭṭhinijjhānakkhantiyā aññam byākaroti--‘Khīṇā jāti, vusitarū brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.153.) (9) Indriyasampannasuttam 諸根

154. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Indriyasampanno, indriyasampanno’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, indriyasampanno hotī”ti?

“Cakkhundriye ce, bhikkhu, udayabbayānupassī viharanto cakkhundriye nibbindati...pe... jivhindriye ce, bhikkhu, udayabbayānupassī viharanto jivhindriye nibbindati...pe... manindriye ce, bhikkhu, udayabbayānupassī viharanto manindriye nibbindati. Nibbindam virajjati...pe... vimuttasmiṁ vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitarū brahmacariyam, katarū karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Ettāvatā kho, bhikkhu, indriyasampanno hotī”ti. Navamam.

(S.35.154./IV,141.)

(S.35.154.) (10) Dhammadhikapucchasuttam 說法者

►《雜阿含經》28、288、363經，cf. S.22.116.

155. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Dhammadhikiko dhammadhikiko’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhammadhikiko hotī”ti?

“Cakkhussa ce, bhikkhu nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammarūpi deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alamvacanāya. Cakkhussa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammānudhammappaṭipanno bhikkhū’ti alamvacanāya. Cakkhussa ce, bhikkhu, nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alamvacanāya...pe... jivhāya ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammarūpi deseti, ‘Dhammadhikiko bhikkhū’ti alamvacanāya...pe... manassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya dhammarūpi

deseti, ‘Dhammadhathiko bhikkhū’ti alamvacanāya. Manassa ce, bhikkhu, nibbidāya virāgāya nirodhāya paṭipanno hoti, ‘Dhammānudhammappatipanno bhikkhū’ti alamvacanāya. Manassa ce, bhikkhu, nibbidā virāgā nirodhā anupādāvimutto hoti, ‘Diṭṭhadhammanibbānappatto bhikkhū’ti alamvacanāyā’ti. Dasamarī.

Navapurānavaggo pañcadasamo.

Tassuddānam--

Kammāni cattāri Sappāyā, Anantevāsi Kimatthiyā;
Atthi nu kho Pariyāyo, Indriyakathikena cāti.

Salāyatana-vagge tatiyapaññāsako samatto.

Tassa vagguddānam--

Yogakkhemī ca Loko ca, Gahapati Devadahena ca;
Navapurāñena paññāso, tatiyo tena vuccatīti.

(S.35.155./IV,142.)

16. Nandikkhayavaggo 喜悅消盡品

(S.35.155.) (1) Ajjhattanandikkhayasuttam 喜悅消盡(1)

► 《雜阿含經》188-189經

156. “Aniccaṁyeva bhikkhave, bhikkhu cakkhūṁ aniccanti passati, sāssa hoti sammādiṭṭhi Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimmattanti vuccati...pe... aniccaṁyeva, bhikkhave, bhikkhu jivham aniccanti passati, sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā...pe... cittam suvimmattanti vuccati...pe... aniccaṁyeva, bhikkhave, bhikkhu manam aniccanti passati, sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimmattanti vuccati”ti. Paṭhamarī.

(S.35.156.) (2) Bāhiranandikkhayasuttam 喜悅消盡(2)

► 《雜阿含188經》, cf. S.35.179-181.、185.

157. “Anicceyeva, bhikkhave, bhikkhu rūpe aniccaṭi passati, sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo Nandirāgakkhayā cittam suvimmattanti vuccati. Anicceyeva, bhikkhave, bhikkhu sadde... gandhe... rase... phottabbe... dhamme aniccaṭi passati, sāssa hoti sammādiṭṭhi. Sammā passam nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimmattanti vuccati”ti. Dutiyam.

(S.35.157.) (3) Ajjhatta-aniccanandikkhayasuttam 喜悅消盡(3)

► 《雜阿含190經》

158. “Cakkhūṁ, bhikkhave, yoniso manasi karotha; cakkhāniccatañca yathābhūtarī samanupassatha. Cakkhūṁ, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasikaronto, cakkhāniccatañca yathābhūtarī samanupassanto cakkhusmimpi nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimmattanti vuccati.

(S.35.157./IV,143.) Sotam bhikkhave, yoniso manasi karotha... ghānam... jivham, bhikkhave, yoniso manasi karotha; jivhāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Jivham, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasikaronto, jivhāniccatañca yathābhūtam samanupassanto jivhāyapi nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimuttanti vuccati. Kāyam... manam, bhikkhave, yoniso manasi karotha; manāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Manam, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasikaronto manāniccatañca yathābhūtam samanupassanto manasmimpi nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimuttanti vuccatī”ti. Tatiyam.

(S.35.158.) (4) Bāhira-aniccanandikkhayasuttam 喜悅消盡(4)

►《雜阿含190經》

159. “Rūpe, bhikkhave, yoniso manasi karotha; rūpāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Rūpe, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasikaronto, rūpāniccatañca yathābhūtam samanupassanto rūpesupi nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo. Nandirāgakkhayā cittam suvimuttanti vuccati. Sadde... gandhe... rase... phoṭṭhabbe... dhamme, bhikkhave, yoniso manasi karotha; dhammāniccatañca yathābhūtam samanupassatha. Dhamme, bhikkhave, bhikkhu yoniso manasikaronto, dhammāniccatañca yathābhūtam samanupassanto dhammesupi nibbindati. Nandikkhayā rāgakkhayo; rāgakkhayā nandikkhayo Nandirāgakkhayā cittam suvimuttanti vuccatī”ti. Catuttham.

(S.35.159.) (5) Jīvakambavanasamādhisuttam 耆婆菴羅林(1)

►《雜阿含207經》, S.35.99.

160. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati jīvakambavane. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti...pe... “Samādhiṁ, bhikkhave, bhāvetha. Samāhitassa, (S.35.159./IV,144.) bhikkhave bhikkhuno yathābhūtam okkhāyati. Kiñca yathābhūtam okkhāyati? Cakkhum aniccanti yathābhūtam okkhāyati, rūpā aniccāti yathābhūtam okkhāyati, cakkhuviññānam aniccanti yathābhūtam okkhāyati, cakkhusamphasso aniccoti yathābhūtam okkhāyati, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti yathābhūtam okkhāyati...pe... jivhā aniccāti yathābhūtam okkhāyati...pe... mano aniccoti yathābhūtam okkhāyati, dhammā aniccāti yathābhūtam okkhāyati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti yathābhūtam okkhāyati. Samādhiṁ, bhikkhave, bhāvetha. Samāhitassa, bhikkhave, bhikkhuno yathābhūtam okkhāyati”ti. Pañcamam.

(S.35.160.) (6) Jīvakambavanapaṭisallānasuttam 耆婆菴羅林(2)

►《雜阿含206經》

161. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Jīvakambavane. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi...pe... “Paṭisallāne, bhikkhave, yogamāpajjatha. Paṭisallānassa, bhikkhave, bhikkhuno yathābhūtam okkhāyati. Kiñca yathābhūtam okkhāyati? Cakkhum aniccanti yathābhūtam okkhāyati, rūpā aniccāti yathābhūtam okkhāyati, cakkhuviññānam aniccanti yathābhūtam okkhāyati, cakkhusamphasso aniccoti yathābhūtam okkhāyati, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam

sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti yathābhūtam okkhāyati...pe... mano aniccoti yathābhūtam okkhāyati, dhammā... manoviññānam... manusamphasso... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham (S.35.160./IV,145.) vā adukkhamasukham vā tampi aniccanti yathābhūtam okkhāyati. Paṭisallāne bhikkhave, yogamāpajjatha. Paṭisallīnassa, bhikkhave, bhikkhuno yathābhūtam okkhāyati”ti. Chatṭham.

(S.35.161.) (7) Koṭṭhika-aniccasuttam 拘瑟他迦(1)

162. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko yena Bhagavā tenupasañkami...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Koṭṭhiko Bhagavantaṁ etadavoca “Sādhu me, bhante, Bhagavā saṃkhittena dhammarām desetu, yamahām Bhagavato dhammarām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti.

“Yām kho, Koṭṭhika, aniccam tatra te chando pahātabbo. Kiñca, Koṭṭhika, aniccam? Cakkhu kho, Koṭṭhika, aniccam; tatra te chando pahātabbo. Rūpā aniccā; tatra te chando pahātabbo. Cakkhuviññānam aniccam; tatra te chando pahātabbo. Cakkhusamphasso anicco; tatra te chando pahātabbo. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam; tatra te chando pahātabbo...pe... jivhā aniccā; tatra te chando pahātabbo. Rasā aniccā; tatra te chando pahātabbo. Jivhāviññānam aniccam; tatra te chando pahātabbo. Jivhāsamphasso anicco; tatra te chando pahātabbo. Yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam; tatra te chando pahātabbo...pe... mano anicco; tatra te chando pahātabbo. Dhammā aniccā; tatra te chando pahātabbo. Manoviññānam aniccam; tatra te chando pahātabbo. Manosamphasso anicco; tatra te chando pahātabbo. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam; tatra te chando pahātabbo. Yām kho, Koṭṭhika, aniccam tatra te chando pahātabbo”ti. Sattamam.

(S.35.162./IV,146.)

(S.35.162.) (8) Koṭṭhikadukkhasuttam 拘瑟他迦(2)

163. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko...pe... Bhagavantaṁ etadavoca--“Sādhu me, bhante...pe... vihareyyan”ti. “Yām kho, Koṭṭhika, dukkham tatra te chando pahātabbo. Kiñca, Koṭṭhika, dukkham? Cakkhu kho, Koṭṭhika, dukkham; tatra te chando pahātabbo. Rūpā dukkhā; tatra te chando pahātabbo. Cakkhuviññānam dukkham; tatra te chando pahātabbo. Cakkhusamphasso dukkho; tatra te chando pahātabbo. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkham; tatra te chando pahātabbo...pe... jivhā dukkhā; tatra te chando pahātabbo...pe... mano dukkho; tatra te chando pahātabbo. Dhammā dukkhā; tatra te chando pahātabbo Manoviññānam dukkham tatra te chando pahātabbo. Manosamphasso dukkho; tatra te chando pahātabbo. Yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi dukkham; tatra te chando pahātabbo. Yām kho, Koṭṭhika, dukkham tatra te chando pahātabbo”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.163.) (9) Koṭṭhika-anattasuttam 拘瑟他迦(3)

164. Ekamantam...pe... vihareyyanti. “Yo kho, Koṭṭhika, anattā tatra te chando pahātabbo. Ko ca, Koṭṭhika, anattā? Cakkhu kho, Koṭṭhika, anattā; tatra te chando pahātabbo. Rūpā anattā; tatra te chando pahātabbo. Cakkhuviññāṇam anattā; tatra te chando pahātabbo. Cakkhusamphasso anattā; tatra te chando pahātabbo. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tami anattā; tatra te chando pahātabbo...pe... jivhā anattā; tatra te chando pahātabbo...pe... mano anattā; tatra te chando pahātabbo. Dhammā anattā; tatra te chando pahātabbo. Manoviññāṇam... manosamphasso... yampidam (S.35.163./IV,147.) manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tami anattā; tatra te chando pahātabbo. Yo kho, Koṭṭhika, anattā, tatra te chando pahātabbo”ti. Navamam.

(S.35.164.) (10) Micchādiṭṭhipahānasuttam 邪見

165. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Katham nu kho, bhante, jānato kathaṁ passato micchādiṭṭhi pahīyatī”ti?

“Cakkhum kho, bhikkhu, aniccato jānato passato micchādiṭṭhi pahīyati. Rūpe aniccato jānato passato micchādiṭṭhi pahīyati. Cakkhuviññāṇam aniccato jānato passato micchādiṭṭhi pahīyati. Cakkhusamphassam aniccato jānato passato micchādiṭṭhi pahīyati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tami aniccato jānato passato micchādiṭṭhi pahīyati. Evarūpā kho, bhikkhu, jānato evam passato micchādiṭṭhi pahīyati”ti. Dasamam.

(S.35.165./IV,148.)

(S.35.165.) (11) Sakkāyadiṭṭhipahānasuttam 己身見

►《雜阿含202經》

166. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... etadavoca--“Katham nu kho, bhante, jānato kathaṁ passato sakkāyadiṭṭhi pahīyatī”ti? “Cakkhum kho, bhikkhu, dukkhato jānato passato sakkāyadiṭṭhi pahīyati. Rūpe dukkhato jānato passato sakkāyadiṭṭhi pahīyati. Cakkhuviññāṇam dukkhato jānato passato sakkāyadiṭṭhi pahīyati. Cakkhusamphassam dukkhato jānato passato sakkāyadiṭṭhi pahīyati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tami dukkhato jānato passato sakkāyadiṭṭhi pahīyati. Evarūpā kho, bhikkhu, jānato evam passato sakkāyadiṭṭhi pahīyati”ti. Ekādasamam.

(S.35.166.) (12) Attānudiṭṭhipahānasuttam 斷我見

►《雜阿含202經》

167. Atha kho aññataro bhikkhu...pe... etadavoca “Katham nu kho bhante, jānato kathaṁ passato attānudiṭṭhi pahīyatī”ti? “Cakkhum kho, bhikkhu, anattato jānato passato attānudiṭṭhi pahīyati. Rūpe anattato jānato passato attānudiṭṭhi pahīyati. Cakkhuviññāṇam anattato jānato passato attānudiṭṭhi pahīyati. Cakkhusamphassam anattato jānato passato attānudiṭṭhi pahīyati. Yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tami anattato jānato

passato attānuditīhi pahīyati...pe... jivham anattato jānato passato attānuditīhi pahīyati...pe... manam anattato jānato passato attānuditīhi pahīyati. Dhamme... manoviññāṇam... manosamphassam... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukham vā adukkhamasukham vā tampi anattato jānato passato attānuditīhi pahīyatī”ti. Dvādasamam.

Nandikkhayavaggo soḷasamo.

Tassuddānam--

Nandikkhayena cattāro, Jīvakambavane duve;
Koṭṭhikena tayo vuttā, Micchā Sakkāya Attanoti.

17. Saṭṭhipeyyālavaggo 乃至廣說(品)

(S.35.167.) (1) Ajjhatta-anicca-cachandasuttam 内無常欲(1)

168. “Yām bhikkhave, aniccam, tatra vo chando pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, aniccam? (S.35.167./IV,149.) Cakkhu bhikkhave, aniccam; tatra vo chando pahātabbo...pe... jivhā aniccā; tatra vo chando pahātabbo...pe... mano anicco; tatra vo chando pahātabbo. Yām, bhikkhave, aniccam, tatra vo chando pahātabbo”ti.

(S.35.167.) (2) Ajjhatta-aniccarāgasuttam 内無常染(2)

169. “Yām bhikkhave, aniccam, tatra vo rāgo pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, aniccam? Cakkhu, bhikkhave, aniccam; tatra vo rāgo pahātabbo...pe... jivhā aniccā; tatra vo rāgo pahātabbo...pe... mano anicco; tatra vo rāgo pahātabbo. Yām, bhikkhave, aniccam, tatra vo rāgo pahātabbo”ti.

(S.35.167.) (3) Ajjhatta-anicca-cachandarāgasuttam 内無常欲染 (3)

170. “Yām, bhikkhave, aniccam, tatra vo chandarāgo pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, aniccam? Cakkhu, bhikkhave, aniccam; tatra vo chandarāgo pahātabbo...pe... jivhā aniccā; tatra vo chandarāgo pahātabbo...pe... mano anicco; tatra vo chandarāgo pahātabbo. Yām, bhikkhave, aniccam, tatra vo chandarāgo pahātabbo”ti.

(S.35.168.) (4- 6) Dukkhachandādisuttam 苦欲

171-173. “Yām, bhikkhave, dukham, tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, dukham? Cakkhu, bhikkhave, dukham; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe... jivhā dukkhā...pe... mano dukkho; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. (S.35.168./IV,150.) Yām bhikkhave, dukham tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

(S.35.169.) (7- 9) Anattachandādisuttam 無我欲

174-176. “Yo bhikkhave, anattā, tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Ko ca, bhikkhave, anattā? Cakkhu, bhikkhave, anattā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe... jivhā anattā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo...pe... mano anattā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Yo, bhikkhave, anattā tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

(S.35.170.) (10- 12) Bāhirāniccachandādisuttam 外無常.欲等

177-179. “Yām, bhikkhave, aniccam, tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, aniccam? Rūpā, bhikkhave, aniccā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Saddā aniccā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. gandhā aniccā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Rasā aniccā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Phoṭṭhabbā aniccā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Dhammā aniccā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Yām, bhikkhave, aniccam tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

(S.35.171.) (13- 15) Bāhiradukkhachandādisuttam 外苦.欲等

180-182. “Yām, bhikkhave, dukkham, tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Kiñca, bhikkhave, dukkham? Rūpā, bhikkhave, dukkhā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā dukkhā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Yām, bhikkhave, dukkham, tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

(S.35.172./IV,151.)

(S.35.172.) (16- 18) Bāhirānattachandādisuttam 外無我.欲等

183-185. “Yo bhikkhave, anattā, tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Ko ca, bhikkhave, anattā? Rūpā, bhikkhave, anattā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā; tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo. Yo, bhikkhave, anattā tatra vo chando pahātabbo, rāgo pahātabbo, chandarāgo pahātabbo”ti.

(S.35.173.) (19) Ajjhattatītāniccasuttam 内過去.無常

186. “Cakkhu bhikkhave, aniccam atītam...pe... jivhā aniccā atītā...pe... mano anicco atīto. Evarām passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati...pe... jivhāyapi nibbindati...pe... manasmimpi nibbindati. Nibbindam

virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmaçariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī’ti.

(S.35.173.) (20) Ajjhattānāgatāniccasuttam 内未來.無常

187. “Cakkhu, bhikkhave, aniccam anāgatam...pe... jivhā aniccā anāgatā...pe... mano anicco anāgato. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.173.) (21) Ajjhattapaccuppannāniccasuttam 内現在.無常

188. “Cakkhu, bhikkhave, aniccam paccuppannam...pe... jivhā aniccā paccuppannā...pe... mano anicco paccuppanno. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.173./IV,152.)

(S.35.174.) (22- 24) Ajjhattātādidiukkhasuttam 内過去.苦

189-191. “Cakkhu bhikkhave, dukham atītam anāgatam paccuppannam...pe... jivhā dukkhā atītā anāgatā paccuppannā...pe... mano dukhho atīto anāgato paccuppanno. Evaṁ passam bhikkhave...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.175.) (25- 27) Ajjhattātādi-anattasuttam 内過去等.無我

192-194. “Cakkhu bhikkhave, anattā atītam anāgatam paccuppannam...pe... jivhā anattā...pe... mano anattā atīto anāgato paccuppanno Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.176.) (28- 30) Bāhirātādi-aniccasuttam 外過去等.無常

195-197. “Rūpā, bhikkhave, aniccā atītā anāgatā paccuppannā. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā aniccā atītā anāgatā paccuppannā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.177.) (31- 33) Bāhirātādi-didukkhasuttam 外過去等.苦

198-200. “Rūpā, bhikkhave, dukkhā atītā anāgatā paccuppannā. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā dukkhā atītā anāgatā paccuppannā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.178.) (34- 36) Bāhirātādi-anattasuttam 外過去等.無我

201-203. “Rūpā bhikkhave, anattā atītā anāgatā paccuppannā. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā atītā anāgatā paccuppannā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.179.) (37) Ajjhattatitayadaniccusuttam 内過去等.無常

204. “Cakkhu, bhikkhave, aniccam atitam. Yadaniccām, (S.35.179./IV,153.) tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... jivhā anicca atitā. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... mano anicco atito. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. Evarī passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti.

(S.35.179.) (38) Ajjhattanāgatayadaniccusuttam 内未來等.無常

205. “Cakkhu bhikkhave, aniccam anāgataṁ. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... jivhā anicca anāgata. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... mano anicco anāgato. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. Evarī passam, bhikkhave...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti.

(S.35.179.) (39) Ajjhattapaccuppannayadaniccusuttam 内現在等.無常

206. “Cakkhu, bhikkhave, aniccam paccuppannam. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... jivhā anicca paccuppannā. Yadaniccām, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... mano anicco paccuppanno. Yadaniccām tam dukkham. Yam dukkham tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. Evarī passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī’ti.

(S.35.180./IV,154.)

(S.35.180.) (40- 42) Ajjhattatitādiyamdukkhasuttam 内過去等.苦

207-209. “Cakkhu bhikkhave, dukkham atitam anāgataṁ paccuppannam. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam...pe... jivhā dukkhā...pe... mano dukkho atito anāgato paccuppanno. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya

daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.181.) (43- 45) Ajjhattātādiyanattasuttam 内過去等.無我

210-212. “Cakkhu, bhikkhave, anattā atītarī anāgataṁ paccuppannari. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam...pe... jivhā anattā...pe... mano anattā atīto anāgato paccuppanno. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.182.) (46- 48) Bāhirātātādiyaniccasuttam 外過去等.無常(10-12)

213-215. “Rūpā, bhikkhave, anicca atītā anāgatā paccuppannā. Yadaniccam, tam dukkham. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anicca atītā anāgatā paccuppannā. Yadaniccam tam dukkham. Yam dukkham tadanattā. Yadanattā tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.183./IV,155.)

(S.35.183.) (49- 51) Bāhirātātādiyamdukkhasuttam 外過去等.苦(13-15)

216-218. “Rūpā bhikkhave, dukkhā atītā anāgatā paccuppannā. Yam dukkham, tadanattā Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā dukkhā atītā anāgatā paccuppannā. Yam dukkham, tadanattā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.184.) (52- 54) Bāhirātātādiyanattasuttam 外過去等.無我(16-18)

219-221. “Rūpā, bhikkhave, anattā atītā anāgatā paccuppannā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā atītā anāgatā paccuppannā. Yadanattā, tam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya daṭṭhabbam. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.185.) (55) Ajjhattāyatana-aniccasuttam 内處-無常 (1-3) (tayo)

► 《雜阿含188-189經》

222. “Cakkhu bhikkhave, aniccam...pe... jivhā anicca...pe... mano anicco. Evam passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.185.) (56) Ajjhattāyatana-dukkha-suttaṁ 内處.苦 (1-3) (tayo)

► 《雜阿含188-189經》

223. “Cakkhu, bhikkhave, dukkham...pe... jivhā dukkhā...pe... mano dukkho. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.185./IV,156.)

(S.35.185.) (57) Ajjhattāyatana-anatta-suttaṁ 内處.無我 (1-3) (tayo)

► 《雜阿含188-189經》

224. “Cakkhu bhikkhave, anattā...pe... jivhā anattā...pe... mano anattā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.186.) (58) Bāhirāyatana-anicca-suttaṁ 外處.無常 (1-3)

► 《雜阿含9經》

225. “Rūpā, bhikkhave, anicca. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anicca. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.186.) (59) Bāhirāyatana-anatta-suttaṁ 外處.苦 (1-3)

► 《雜阿含9經》

226. “Rūpā, bhikkhave, dukkhā. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā dukkhā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

(S.35.186.) (60) Bāhirāyatana-anatta-suttaṁ Bāhira 外(1-3)

► 《雜阿含9經》

227. “Rūpā bhikkhave, anattā. Saddā... gandhā... rasā... phoṭṭhabbā... dhammā anattā. Evaṁ passam...pe... nāparam itthattāyāti pajānātī”ti.

Saṭṭhippeyyālavaggo sattarasamo.

Tassuddānam--

Chandenatthārasa honti, Atītena ca dve nava;
 Yadaniccātthārasa vuttā, tayo Ajjhattabāhirā.
 Peyyālo saṭṭhiko vutto, Buddhenādiccabandhunāti.
 Suttantāni saṭṭhi.

(S.35.187./IV,157.)

18. Samuddavaggo 海品

(S.35.187.) (1) Pathama-samudda-suttaṁ 海(1)

► 《雜阿含217經》, cf. 《雜阿含469經》

228. ““Samuddo samuddo’ti, bhikkhave, assutavā puthujjano bhāsatī. Neso, bhikkhave, ariyassa vinaye samuddo. Mahā eso, bhikkhave, udakarāsi mahā-udakanāvō. Cakkhu, bhikkhave, purisassa samuddo; tassa rūpamayo vego. Yo tam rūpamayam vegam sahati, ayam vuccati, bhikkhave, atari cakkhusamuddam sa-ūmim sāvatṭam sagāham sarakkhasam; tiṇo pāraṅgato thale titthati brāhmaṇo...pe... jivhā, bhikkhave, purisassa samuddo; tassa rasamayo vego. Yo tam rasamayam vegam sahati, ayam vuccati,

bhikkhave, atari jivhāsamuddam sa-ūmim sāvatṭam sagāham sarakkhasam; tiṇo pāraṅgato thale tiṭṭhati brāhmaṇo...pe... mano, bhikkhave, purisassa samuddo; tassa dhammadmayo vego. Yo tam dhammadmayam vegam sahati, ayaṁ vuccati, bhikkhave, atari manosamuddam sa-ūmim sāvatṭam sagāham sarakkhasam; tiṇo pāraṅgato thale tiṭṭhati brāhmaṇo”ti. Idamavoca...pe...Satthā --

“Yo imam samuddam sagāham sarakkhasam,
Sa-ūmim sāvatṭam sabhayaṁ duttaram accatari.
Sa vedagū vusitabrahmacariyo,
Lokantagū pāragatoti vuccati”ti. Paṭhamam.

(S.35.188.) (2) Dutiyasamuddasuttam 海(2)

► 《雜阿含216經》

229. “Samuddo, samuddo’ti, bhikkhave, assutavā puthujjano (S.35.188./IV,158.) bhāsatī. Neso, bhikkhave, ariyassa vinaye samuddo. Mahā eso, bhikkhave, udakarāsi mahā-udakaṇṇavo. Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamāhitā rajaṇīyā. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, ariyassa vinaye samuddo. Etthāyam sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrahmaṇī pajā sadevamanussā yebhuyyena samunnā tantākulakajātā kulagaṇṭhikajātā muñjapabbajabhūtā apāyam duggatim vinipātam samsāram nātivattati...pe....

“Santi bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe... santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamāhitā rajaṇīyā. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, ariyassa vinaye samuddo. Etthāyam sadevako loko samārako sabrahmako sassamaṇabrahmaṇī pajā sadevamanussā yebhuyyena samunnā tantākulakajātā kulagaṇṭhikajātā muñjapabbajabhūtā apāyam duggatim vinipātam samsāram nātivattati”ti.

“Yassa rāgo ca doso ca, avijjā ca virājitā;
So imam samuddam sagāham sarakkhasam, sa-ūmibhayaṁ duttaram accatari.
“Saṅgātigo maccujaho nirupadhi, pahāsi dukkham apunabbhavāya;
Atthaṅgato so na puneti, amohayī, maccurājanti brūmī”ti. Dutiyam.

(S.35.189.) (3) Bālisikopamasuttam 漁夫

► 《雜阿含經》245、250經

230. “Seyyathāpi, bhikkhave, bālisiko āmisagatabalism gambhīre udakarahade pakkhipeyya. Tamenam (S.35.189./IV,159.) aññataro āmisacakku maccho gileyya. Evañhi so, bhikkhave, maccho gilitabaliso bālisikassa anayaṁ āpanno byasanam āpanno yathākāmakaraṇīyo bālisikassa.

Evameva kho, bhikkhave, chayime bālisā lokasmim anayāya sattānam vadhyā pāṇinam. Katame cha? Santi, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamāhitā rajaṇīyā. Tañce, bhikkhu, abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, bhikkhu gilitabaliso, mārassa anayaṁ āpanno byasanam āpanno yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe... santi, bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe....

Santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamāhitā rajaṇīyā. Tañce, bhikkhu, abhinandati abhivadati ajjhosāya tiṭṭhati. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, bhikkhu gilitabaliso mārassa anayaṁ āpanno byasanam āpanno yathākāmakaraṇīyo pāpimato.

“Santi ca, bhikkhave, cakkhuviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati. Ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu na gilitabaliso mārassa abhedi baṭisam paribhedi baṭisam na anayam āpanno na byasanam āpanno na yathākāmakaraṇīyo pāpimato...pe....

“Santi bhikkhave, jivhāviññeyyā rasā...pe.... Santi, bhikkhave, manoviññeyyā dhammā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañīyā. Tañce bhikkhu nābhinandati nābhivadati nājjhosāya tiṭṭhati, ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu na gilitabaliso mārassa abhedi baṭisam paribhedi baṭisam na anayam āpanno na byasanam āpanno na yathākāmakaraṇīyo pāpimato”ti. Tatiyam.

(S.35.190.) (4) Khīrarukkhopamasuttam 乳樹

231. “Yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā (S.35.190./IV,160.) vā cakkhuviññeyyesu rūpesu yo rāgo so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno tassa parittā cepi cakkhuviññeyyā rūpā cakkhussa āpātham āgacchanti pariyādiyantevassa cittam; ko pana vādo adhimattānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo, so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno...pe....

“Yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā jivhāviññeyyesu rasesu yo rāgo so atthi...pe....

“Yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā manoviññeyyesu dhammesu yo rāgo so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno, tassa parittā cepi manoviññeyyā dhammā manassa āpātham āgacchanti pariyādiyantevassa cittam; ko pana vādo adhimattānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo, so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno.

“Seyyathāpi bhikkhave, khīrarukkho assattho vā nigrodho vā pilakkho vā udumbaro vā daharo taruṇo komārako. Tamenam puriso tiṇhāya kuṭhāriyā yato yato ābhindeyya āgaccheyya khīran”ti? “Evam, bhante”. “Tam kissa hetu”? “Yañhi, bhante, khīram tam atthi”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, yassa kassaci bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā cakkhuviññeyyesu rūpesu yo rāgo so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno, tassa parittā cepi cakkhuviññeyyā rūpā cakkhussa āpātham āgacchanti pariyādiyantevassa cittam; ko pana vādo adhimattānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo so (S.35.190./IV,161.) atthi, yo doso so atthi yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno...pe....

“Yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā jivhāviññeyyesu rasesu yo rāgo so atthi...pe....

“Yassa kassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā manoviññeyyesu dhammesu yo rāgo so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno, tassa parittā cepi manoviññeyyā dhammā manassa āpātham āgacchanti pariyādiyantevassa cittam; ko pana vādo adhimattānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo so atthi, yo doso so atthi, yo moho so atthi, yo rāgo

so appahīno, yo doso so appahīno, yo moho so appahīno.

“Yassa cassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā cakkhuviññeyyesu rūpesu yo rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno, tassa adhimattā cepi cakkhuviññeyyā rūpā cakkhussa āpātham āgacchanti nevassa cittam pariyādiyanti; ko pana vādo parittānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno...pe....

“Yassa cassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā jivhāviññeyyesu rasesu...pe... manoviññeyyesu dhammesu yo rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno, tassa adhimattā cepi manoviññeyyā dharmā manassa āpātham āgacchanti nevassa cittam pariyādiyanti; ko pana vādo parittānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno. Seyyathāpi bhikkhave, khīrarukkho assattho vā nigrodho vā pilakkho vā udumbaro vā sukkho kolāpo terovassiko. Tamenam puriso tinhāya kuthāriyā yato yato ābhindeyya āgaccheyya khīran”ti? (S.35.190./IV,162.) “No hetam, bhante”. “Tam kissa hetu”? “Yañhi, bhante, khīram tam natthi”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, yassa cassaci bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā cakkhuviññeyyesu rūpesu yo rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno, tassa adhimattā cepi cakkhuviññeyyā rūpā cakkhussa āpātham āgacchanti nevassa cittam pariyādiyanti; ko pana vādo parittānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno...pe....

“Yassa cassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā jivhāviññeyyesu rasesu...pe....

“Yassa cassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā manoviññeyyesu dhammesu yo rāgo so natthi, yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno, tassa adhimattā cepi manoviññeyyā dharmā manassa āpātham āgacchanti, nevassa cittam pariyādiyanti; ko pana vādo parittānam! Tam kissa hetu? Yo, bhikkhave, rāgo so natthi yo doso so natthi, yo moho so natthi, yo rāgo so pahīno, yo doso so pahīno, yo moho so pahīno”ti. Catuttham.

(S.35.191.) (5) Kotthikasuttaṁ 拘絺羅

► 《雜阿含250經》

232. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahākotthiko Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Mahākotthiko sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmaṭā Sāriputtena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Mahākotthiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--

“Kim nu kho, āvuso Sāriputta, cakkhu rūpānam samyojanam, rūpā cakkhussa samyojanam...pe... jivhā rasānam samyojanam, rasā jivhāya (S.35.191./IV,163.) samyojanam...pe... mano dharmānam samyojanam, dharmā manassa samyojanan”ti?

“Na kho, āvuso Kotthika, cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhussa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo tam tattha samyojanam...pe... na jivhā rasānam samyojanam, na rasā jivhāya samyojanam. Yañca

tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo tam tattha samyojanam...pe... na mano dhammānam samyojanam, na dhammā manassa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo tam tattha samyojanam.

“Seyyathāpi āvuso, kālo ca balibaddo odāto ca balibaddo ekena dāmena vā yottena vā samyuttā assu. Yo nu kho evam vadeyya-‘Kālo balibaddo odātassa balibaddassa samyojanam, odāto balibaddo kālassa balibaddassa samyojanan’ti, sammā nu kho so vadāmāno vadeyyā”ti? “No hetam, āvuso”. “Na kho, āvuso, kālo balibaddo odātassa balibaddassa samyojanam, na odāto balibaddo kālassa balibaddassa samyojanam. Yena ca kho te ekena dāmena vā yottena vā samyuttā tam tattha samyojanam.

“Evameva kho, āvuso, na cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhusa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo tam tattha samyojanam...pe... na jivhā rasānam samyojanam...pe... na mano dhammānam samyojanam, na dhammā manassa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tattha samyojanam.

“Cakkhu vā, āvuso, rūpānam samyojanam abhavissa, rūpā vā cakkhusa samyojanam, nayidam brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, āvuso, na cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhusa (S.35.191./IV,164.) samyojanam yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tattha samyojanam, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya...pe....

“Jivhā, āvuso, rasānam samyojanam abhavissa, rasā vā jivhāya samyojanam, nayidam brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, āvuso, na jivhā rasānam samyojanam, na rasā jivhāya samyojanam; yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tattha samyojanam, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya...pe....

“Mano vā, āvuso, dhammānam samyojanam abhavissa, dhammā vā manassa samyojanam, nayidam brahmacariyavāso paññāyetha sammā dukkhakkhayāya. Yasmā ca kho, āvuso, na mano dhammānam samyojanam, na dhammā manassa samyojanam; yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tattha samyojanam, tasmā brahmacariyavāso paññāyati sammā dukkhakkhayāya.

“Imināpetam āvuso, pariyāyena veditabbam yathā na cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhusa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tattha samyojanam...pe... na jivhā rasānam samyojanam...pe... na mano dhammānam samyojanam, na dhammā manassa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tattha samyojanam.

“Saṁvijjati kho, āvuso, Bhagavato cakkhu. Passati Bhagavā cakkhunā rūparūpi. Chandarāgo Bhagavato natthi. Suvimuttacitto Bhagavā. Saṁvijjati kho, āvuso, Bhagavato sotam. Suṇāti Bhagavā sotena saddam. Chandarāgo Bhagavato natthi. Suvimuttacitto Bhagavā. Saṁvijjati kho, āvuso, Bhagavato ghānam. ghāyati Bhagavā ghānena gandham. Chandarāgo Bhagavato natthi. Suvimuttacitto Bhagavā. Saṁvijjati kho, āvuso, Bhagavato jivhā. Sāyati Bhagavā jivhāya rasam. Chandarāgo Bhagavato natthi. Suvimuttacitto Bhagavā. Saṁvijjati kho, āvuso, Bhagavato kāyo. Phusati Bhagavā kāyena phoṭṭhabbam. Chandarāgo Bhagavato natthi. Suvimuttacitto Bhagavā. Saṁvijjati kho, āvuso, Bhagavato mano. Vijānāti Bhagavā (S.35.191./IV,165.) manasā dhammam. Chandarāgo Bhagavato natthi. Suvimuttacitto Bhagavā.

“Iminā kho etaṁ, āvuso, pariyāyena veditabbam yathā na cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhusa samyojanam; yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati

chandarāgo, tam tathā samyojanam. Na sotam... na ghānam... na jivhā rasānam samyojanam, na rasā jivhāya samyojanam; yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo tam tathā samyojanam. Na kāyo... na mano dhammānam samyojanam, na dhammā manassa samyojanam; yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tathā samyojanan”ti. Pañcamam.

(S.35.192.) (6) Kāmabhūsuttam (具壽)迦摩浮

► 《雜阿含559經》

233. Ekaṁ samayaṁ āyasmā ca Ānando āyasmā ca Kāmabhū Kosambiyam viharanti Ghositārāme. Atha kho āyasmā Kāmabhū sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Kāmabhū āyasmantam Ānandaṁ etadavoca--

“Kim nu kho, āvuso Ānanda, cakkhu rūpānam samyojanam, rūpā cakkhussa samyojanam...pe... jivhā rasānam samyojanam, rasā jivhāya samyojanam...pe... mano dhammānam samyojanam, dhammā manassa samyojanam”ti?

“Na kho, āvuso Kāmabhū, cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhussa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tathā samyojanam...pe... na jivhā rasānam samyojanam, na rasā jivhāya samyojanam...pe... na mano dhammānam samyojanam, na dhammā manassa samyojanam. Yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo tam tathā samyojanam.

(S.35.192./IV,166.) “Seyyathāpi āvuso, kālo ca balibaddo odāto ca balibaddo ekena dāmena vā yottena vā samyuttā assu. Yo nu kho evam vadeyya--‘Kālo balibaddo odātassa balibaddassa samyojanam, odāto balibaddo kālassa balibaddassa samyojanan’ti, sammā nu kho so vadāmāno vadeyyā”ti? “No hetam, āvuso”. “Na kho, āvuso, kālo balibaddo odātassa balibaddassa samyojanam, napi odāto balibaddo kālassa balibaddassa samyojanam. Yena ca kho te ekena dāmena vā yottena vā samyuttā, tam tathā samyojanam. Evameva kho āvuso, na cakkhu rūpānam samyojanam, na rūpā cakkhussa samyojanam...pe... na jivhā...pe... na mano...pe... yañca tattha tadubhayam paṭicca uppajjati chandarāgo, tam tathā samyojanan”ti. Chaṭṭham.

(S.35.193.) (7) Udāyīsuttam 優陀夷

► 《雜阿含247經》

234. Ekaṁ samayaṁ āyasmā ca Ānando āyasmā ca Udāyī Kosambiyam viharanti Ghositārāme. Atha kho āyasmā Udāyī sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Udāyī āyasmantam Ānandaṁ etadavoca--

“Yatheva nu kho, āvuso Ānanda, ayam kāyo Bhagavatā anekapariyāyena akkhāto vivaṭo pakāsito--‘Itipāyam kāyo anattā’ti, sakkā evameva viññānam pidam ācikkhitum desetum paññapetum paṭṭhapetum vivaritum vibhajitum uttānikātum--‘Itipidam viññānam anattā’”ti?

“Yatheva kho, āvuso Udāyī, ayam kāyo Bhagavatā anekapariyāyena akkhāto vivaṭo pakāsito--‘Itipāyam kāyo anattā’ti, sakkā evameva viññānam pidam ācikkhitum desetum paññapetum paṭṭhapetum vivaritum vibhajitum uttānikātum--‘Itipidam viññānam anattā’”ti.

“Cakkhuñca, āvuso, paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuvīññāṇan”ti? (S.35.193./IV,167.) “Evamāvuso”ti “Yo cāvuso, hetu, yo ca paccayo cakkhuvīññāṇassa uppādāya, so ca hetu, so ca paccayo sabbena sabbam sabbathā sabbam aparisesaṁ nirujjheyya. Api nu kho cakkhuvīññāṇam paññāyethā”ti? “No hetam, āvuso”. “Imināpi kho etam, āvuso, pariyyayena Bhagavatā akkhātam vivatam pakāsitaṁ--‘Itipidam viññāṇam anattā’”ti...pe....

“Jivhañcāvuso, paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇan”ti? “Evamāvuso”ti. “Yo cāvuso, hetu yo ca paccayo jivhāviññāṇassa uppādāya, so ca hetu, so ca paccayo sabbena sabbam sabbathā sabbam aparisesaṁ nirujjheyya, api nu kho jivhāviññāṇam paññāyethā”ti? “No hetam, āvuso”. “Imināpi kho etam, āvuso, pariyyayena Bhagavatā akkhātam vivatam pakāsitaṁ--‘Itipidam viññāṇam anattā’”ti...pe....

“Manañcāvuso, paṭicca dhamme ca uppajjati manoviññāṇan”ti? “Evamāvuso”ti. “Yo cāvuso, hetu, yo ca paccayo manoviññāṇassa uppādāya, so ca hetu, so ca paccayo sabbena sabbam sabbathā sabbam aparisesaṁ nirujjheyya, api nu kho manoviññāṇam paññāyethā”ti? “No hetam, āvuso”. “Imināpi kho etam, āvuso, pariyyayena Bhagavatā akkhātam vivatam pakāsitaṁ--‘Itipidam viññāṇam anattā’”ti.

“Seyyathāpi, āvuso, puriso sāraththiko sāragavesī sārapariyesanam caramāno tiñham kūthāriṁ ādāya vanam paviseyya. So taththa passeyya mahantam kadalikkhandham ujum navam akukkukajātam. Tamenam mūle (S.35.193./IV,168.) chindeyya mūle chetvā agge chindeyya; agge chetvā pattavaṭṭim vinibbhujeyya. So taththa pheggumpi nādhigaccheyya, kuto sāram! Evameva kho, āvuso, bhikkhu chasu phassāyatanesu nevattānam na attaniyam samanupassati. So evam asamanupassanto na kiñci loke upādiyati. Anupādiyam na paritassati. Aparitassam paccattāñneva parinibbāyati. ‘Khīñā jāti, vusitarā brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānātī”ti. Sattamam.

(S.35.194.) (8) Ādittapariyāyasuttaṁ 燃燒

►《雜阿含241經》·S.35.194.Ādittena燃燒(緬甸版Ādittapariyāyasuttaṁ); cf.A.7.68.Aggikkhandhopama
火堆喻; 《增壹阿含51.6經》; 《中阿含5經》木積喻經

235. “Ādittapariyāyam vo, bhikkhave, dhammapariyāyam desessāmi. Tam sunātha. Katamo ca, bhikkhave, ādittapariyāyo, dhammapariyāyo? Varam, bhikkhave, tattāya ayosalākāya ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya cakkhundriyam sampalimattham, na tveva cakkhuvīññeyyesu rūpesu anubyañjanaso nimittaggāho. Nimittassādagathitam vā, bhikkhave, viññāṇam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, anubyañjanassādagathitam vā tasmiñce samaye kālam kareyya, ṭhānametam vijjati, yam dvinnam gatīnam aññataram gatīm gaccheyya--nirayam vā, tiracchānayonim vā. Imam khvāham, bhikkhave, ādīnavam disvā evam vadāmi.

“Varam, bhikkhave, tiñhena ayosañkunā ādittena sampajjalitena sajotibhūtena sotindriyam sampalimattham, na tveva sotaviññeyyesu saddesu anubyañjanaso nimittaggāho. Nimittassādagathitam vā, bhikkhave, viññāṇam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya anubyañjanassādagathitam vā tasmiñce samaye kālañkareyya, ṭhānametam vijjati, yam dvinnam gatīnam aññataram gatīm gaccheyya--nirayam vā tiracchānayonim vā. Imam khvāham, bhikkhave, ādīnavam disvā evam (S.35.194./IV,169.) vadāmi

“Varam bhikkhave, tiñhena nakhacchedanena ādittena sampajjalitena sajotibhūtena ghānindriyam sampalimattham, na tveva ghānaviññeyyesu gandhesu anubyañjanaso nimittaggāho. Nimittassādagathitam vā, bhikkhave, viññāṇam

tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, anubyañjanassādagathitam vā tasmiñce samaye kālam kareyya. Thānametam vijjati, yaṁ dvinnam gaṭinam aññataram gatim gaccheyya--nirayaṁ vā tiracchānayonim vā. Imam khvāham, bhikkhave, ādīnavam disvā evam vadāmi.

“Varam, bhikkhave, tiñhena khurena ādittena sampajjalitena sajotibhūtena jivhindriyam sampalimaṭṭham, na tveva jivhāviññeyyesu rasesu anubyañjanaso nimittaggāho. Nimittassādagathitam vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, anubyañjanassādagathitam vā tasmiñce samaye kālam kareyya. Thānametam vijjati, yaṁ dvinnam gaṭinam aññataram gatim gaccheyya--nirayaṁ vā tiracchānayonim vā. Imam khvāham, bhikkhave, ādīnavam disvā evam vadāmi.

“Varam, bhikkhave, tiñhāya sattiyā ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya kāyindriyam sampalimaṭṭham, na tveva kāyaviññeyyesu phoṭṭhabbesu anubyañjanaso nimittaggāho. Nimittassādagathitam vā, bhikkhave, viññānam tiṭṭhamānam tiṭṭheyya, anubyañjanassādagathitam vā tasmiñce samaye kālam kareyya. Thānametam vijjati, yaṁ dvinnam gaṭinam aññataram gatim gaccheyya--nirayaṁ vā tiracchānayonim vā. Imam khvāham, bhikkhave, ādīnavam disvā evam vadāmi.

“Varam, bhikkhave, sottam. Sottam kho panāham, bhikkhave, vañjhām jīvitānam vadāmi, aphalam jīvitānam vadāmi, momūham jīvitānam vadāmi, na tveva tathārūpe vitakke vitakkeyya yathārūpānam vitakkānam vasam gato saṅgham bhindeyya. Imam khvāham, (S.35.194./IV,170.) bhikkhave vañjhām jīvitānam ādīnavam disvā evam vadāmi.

“Tattha, bhikkhave, sutavā ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--‘tiṭṭhatu tāva tattāya ayosalākāya ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya cakkhundriyam sampalimaṭṭham. Handāham idameva manasi karomi--iti cakkhu aniccam, rūpā anicca, cakkhuvīññānam aniccam, cakkhusamphasso anicco, yampidam cakkhusamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam’”.

“Tiṭṭhatu tāva tiñhena ayosañkunā ādittena sampajjalitena sajotibhūtena sotindriyam sampalimaṭṭham. Handāham idameva manasi karomi--iti sotam aniccam, saddā anicca, sotaviññānam aniccam, sotasamphasso anicco, yampidam sotasamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam.

“Tiṭṭhatu tāva tiñhena nakhacchedanena ādittena sampajjalitena sajotibhūtena ghānindriyam sampalimaṭṭham. Handāham idameva manasi karomi--iti ghānam aniccam, gandhā anicca, ghānaviññānam aniccam, ghānasamphasso anicco, yampidam ghānasamphassapaccayā uppajjati vedayitam...pe... tampi aniccam.

“Tiṭṭhatu tāva tiñhena khurena ādittena sampajjalitena sajotibhūtena jivhindriyam sampalimaṭṭham. Handāham idameva manasi karomi--iti jivhā anicca, rasā anicca, jivhāviññānam aniccam, jivhāsamphasso anicco, yampidam jivhāsamphassapaccayā uppajjati...pe... tampi aniccam.

“Tiṭṭhatu tāva tiñhāya sattiyā ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya kāyindriyam sampalimaṭṭham. Handāham idameva manasi karomi--iti kāyo anicco, phoṭṭhabbā (S.35.194./IV,171.) anicca kāyaviññānam aniccam, kāyasamphasso anicco, yampidam kāyasamphassapaccayā uppajjati vedayitam...pe... tampi aniccam.

“Tiṭṭhatu tāva sottam. Handāham idameva manasi karomi--iti mano anicco, dhammā anicca, manoviññānam aniccam, manosamphasso anicco, yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tampi aniccam”.

“Evam passam, bhikkhave, sutavā ariyasāvako cakkhusimpi nibbindati, rūpesupi nibbindati, cakkhuviññānepi nibbindati, cakkhusamphassepi nibbindati...pe... yampidam manosamphassapaccayā uppajjati vedayitam sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā tasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmim vimuttamiti nāṇam hoti. ‘Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, karam karaṇyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti. Ayan kho, bhikkhave, ādittapariyāyo, dhammapariyāyo’ti. Aṭṭhamam.

(S.35.195.) (9) Paṭhamahatthapādopamasuttam 手足喻(1)

► 《雜阿含1166經》

236. “Hatthesu bhikkhave, sati ādānanikkhepanam paññāyati; pādesu sati abhikkamapaṭikkamo paññāyati; pabbesu sati samiñjanapasāraṇam paññāyati; kucchismim sati jighacchā pipāsā paññāyati. Evameva kho, bhikkhave, cakkhusimim sati cakkhusamphassapaccayā uppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe... jivhāya sati jivhāsamphassapaccayā uppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe... manasmim sati manosamphassapaccayā uppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe....

“Hatthesu, bhikkhave, asati ādānanikkhepanam na paññāyati; pādesu asati abhikkamapaṭikkamo na paññāyati; pabbesu asati samiñjanapasāraṇam na paññāyati; kucchismim asati jighacchā pipāsā na paññāyati. Evameva kho, bhikkhave, cakkhusimim asati (S.35.195.IV,172.) cakkhusamphassapaccayā nuppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe... jivhāya asati jivhāsamphassapaccayā nuppajjati...pe... manasmim asati manosamphassapaccayā nuppajjati ajjhattam sukham dukkhan”ti. Navamam.

(S.35.196.) (10) Dutiyahatthapādopamasuttam 手足喻(2)

► 《雜阿含1166經》

237. “Hatthesu, bhikkhave, sati ādānanikkhepanam hoti; pādesu sati abhikkamapaṭikkamo hoti; pabbesu sati samiñjanapasāraṇam hoti; kucchismim sati jighacchā pipāsā hoti. Evameva kho, bhikkhave, cakkhusimim sati cakkhusamphassapaccayā uppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe... jivhāya sati...pe... manasmim sati manosamphassapaccayā uppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe....

“Hatthesu, bhikkhave, asati ādānanikkhepanam na hoti; pādesu asati abhikkamapaṭikkamo na hoti; pabbesu asati samiñjanapasāraṇam na hoti; kucchismim asati jighacchā pipāsā na hoti. Evameva kho, bhikkhave, cakkhusimim asati cakkhusamphassapaccayā nuppajjati ajjhattam sukham dukkham...pe... jivhāya asati jivhāsamphassapaccayā nuppajjati...pe... manasmim asati manosamphassapaccayā nuppajjati ajjhattam sukham dukkhan”ti. Dasamam.

Samuddavaggo aṭṭharasamo.

Tassuddānam--

Dve Samuddā Bālisiko, Khīrarukkhena Koṭṭhiko,
Kāmabhū Udāyī ceva, Ādittena ca aṭṭhamam.
Hatthapādūpamā dveti, Vaggo tena pavuccatīti.

19. Asīvisavaggo 毒蛇品

(S.35.197.) (1) Āsīvisopamasuttam 毒蛇

► 《雜阿含1172經》，《增壹阿含31.6經》

238. “Seyyathāpi bhikkhave, cattāro āsīvisā uggatejā ghoravisā. Atha puriso āgaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhappaṭikūlo. Tamenām evam vadeyyum--‘Ime te, ambho purisa, cattāro āsīvisā uggatejā ghoravisā (S.35.197./IV,173.) kālena kālam vuṭṭhāpetabbā, kālena kālam nhāpetabbā, kālena kālam bhojetabbā, kālena kālam sarīvesetabbā. Yadā ca kho te, ambho purisa, imesam catunnam āsīvisānam uggatejānam ghoravisānam aññataro vā aññataro vā kuppiissati, tato tvarī, ambho purisa, marañam vā nigacchasi, marañamattam vā dukkham. Yam te, ambho purisa, karaṇīyam tam karohī’’ti.

“Atha kho so, bhikkhave, puriso bhīto catunnam āsīvisānam uggatejānam ghoravisānam yena vā tena vā palāyetha. Tamenām evam vadeyyum--‘Ime kho, ambho purisa, pañca vadakā paccatthikā piṭṭhito piṭṭhito anubandhā, yattheva nam passissāma tattheva jīvitā voropessāmāti. Yam te, ambho purisa, karaṇīyam tam karohī’’ti.

“Atha kho so, bhikkhave, puriso bhīto catunnam āsīvisānam uggatejānam ghoravisānam, bhīto pañcannam vadakānam paccatthikānam yena vā tena vā palāyetha. Tamenām evam vadeyyum--‘Ayam te, ambho purisa, chaṭṭho antaracaro vadako ukhittāsiko piṭṭhito piṭṭhito anubandho yattheva nam passissāmi tattheva siro pātessāmīti. Yam te, ambho purisa, karaṇīyam tam karohī’’ti.

“Atha kho so, bhikkhave, puriso bhīto catunnam āsīvisānam uggatejānam ghoravisānam, bhīto pañcannam vadakānam paccatthikānam, bhīto chaṭṭhassa antaracarassa vadakassa ukhittāsikassa yena vā tena vā palāyetha. So passeyya suññam gāmaṁ. Yaññadeva ghamānam paviseyya rittakaññeva paviseyya tucchakaññeva paviseyya suññakaññeva paviseyya. Yaññadeva bhājanam parimaseyya rittakaññeva parimaseyya tucchakaññeva parimaseyya suññakaññeva parimaseyya. Tamenām evam vadeyyum--‘Idāni, ambho purisa, imam suññam gāmaṁ corā gāmaghātakā pavisanti. Yam te, ambho purisa, karaṇīyam tam karohī’’ti.

(S.35.197./IV,174.) “Atha kho so, bhikkhave, puriso bhīto catunnam āsīvisānam uggatejānam ghoravisānam, bhīto pañcannam vadakānam paccatthikānam, bhīto chaṭṭhassa antaracarassa vadakassa ukhittāsikassa, bhīto corānam gāmaghātakānam yena vā tena vā palāyetha. So passeyya mahantam udakaṇṇavam orimam tīram sāsaṅkam sappaṭibhayam, pārimam tīram khemam appaṭibhayam. Na cassa nāvā santāranī uttarasetu vā apārā pāram gamanāya. Atha kho, bhikkhave, tassa purisassa evamassa--‘Ayan kho mahā-udakaṇṇavo orimam tīram sāsaṅkam sappaṭibhayam, pārimam tīram khemam appaṭibhayam, natthi ca nāvā santāranī uttarasetu vā apārā pāram gamanāya. Yamnūnāharī tiṇakaṭṭhasākhāpalāsam saṅkaḍḍhitvā kullaṁ bandhitvā tam kullaṁ nissāya hatthehi ca pādehi ca vāyamamāno sotthinā pāram gaccheyyan’’ti.

“Atha kho so, bhikkhave, puriso tiṇakaṭṭhasākhāpalāsam saṅkaḍḍhitvā kullaṁ bandhitvā tam kullaṁ nissāya hatthehi ca pādehi ca vāyamamāno sotthinā pāram gaccheyya, tiṇo pārangato thale tiṭṭhati brāhmaṇo.

“Upamā kho myāyam, bhikkhave, katā atthassa viññāpanāya. Ayañcettha attho--cattāro āsīvisā uggatejā ghoravisāti kho, bhikkhave, catunnetam mahābhūtānam adhivacanām--pathavīdhātuyā, āpodhātuyā, tejodhātuyā, vāyodhātuyā.

“Pañca vadakā paccatthikāti kho, bhikkhave, pañcannetam

upādānakkhandhānam adhivacanam, seyyathidam--rūpupādānakkhandhassa, vedanupādānakkhandhassa, saññupādānakkhandhassa, saṅkhārupādānakkhandhassa, viññānupādānakkhandhassa.

“Chaṭṭho antaracaro vadako ukhittāsikoti kho, bhikkhave, nandīrāgassetam adhivacanam.

“Suñño gāmoti kho, bhikkhave, channetam ajjhattikānam āyatanānam adhivacanam. Cakkhuto cepi naññ, bhikkhave, paññito byatto medhāvī upaparikkhati rittakaññeva khāyati, ([S.35.197./IV,175](#)) tucchakaññeva khāyati, suññakaññeva khāyati...pe... jivhāto cepi naññ, bhikkhave...pe... manato cepi naññ, bhikkhave, paññito byatto medhāvī upaparikkhati rittakaññeva khāyati, tucchakaññeva khāyati, suññakaññeva khāyati.

“Corā gāmaghātakāti kho, bhikkhave, channetam bāhirānam āyatanānam adhivacanam. Cakkhu, bhikkhave, haññati manāpāmanāpesu rūpesu; sotam, bhikkhave...pe... ghānam, bhikkhave...pe... jivhā, bhikkhave, haññati manāpāmanāpesu rasesu; kāyo, bhikkhave...pe... mano, bhikkhave, haññati manāpāmanāpesu dhammesu.

“Mahā udakaṇṇavoti kho, bhikkhave, catunnetam oghānam adhivacanam--kāmoghassa, bhavoghassa, diṭṭhoghassa, avijjoghassa.

“Orimam tīram sāsaṅkaram sappaṭibhayanti kho, bhikkhave, sakkāyassetam adhivacanam.

“Pārimam tīram khemam appaṭibhayanti kho, bhikkhave, nibbānassetam adhivacanam.

“Kullanti kho, bhikkhave, ariyassetam atṭhaṅgikassa maggassa adhivacanam, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Tassa hatthehi ca pādehi ca vāyāmoti kho, bhikkhave, vīriyārambhassetam adhivacanam.

“Tinno pāraṅgato thale tiṭṭhati brāhmaṇoti kho, bhikkhave, arahato etam adhivacanan”ti. Paṭhamam.

(S.35.198.) (2) Rathopamasuttam 喜樂

239. “Tīhi bhikkhave, dhammehi samannāgato bhikkhu diṭṭheva dhamme sukhasomanassabahulo viharati, yoni cassa āraddhā hoti āsavānam khayāya. Katamehi tīhi? Indriyesu guttadvāro hoti, bhojane mattaññū, jāgariyam anuyutto.

([S.35.198./IV,176](#)) “Kathañca bhikkhave, bhikkhu indriyesu guttadvāro hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā na nimittaggāhī hoti, nānubyañjanaggāhī; yatvādhikaraṇamenam cakkhundriyam asaṁvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum. Tassa saṁvarāya paṭipajjati; rakkhati cakkhundriyam; cakkhundriye saṁvaraṁ āpajjati. Sotena saddam sutvā... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena phottabbam phusitvā... manasā dhammam viññāya na nimittaggāhī hoti nānubyañjanaggāhī; yatvādhikaraṇamenam manindriyam asaṁvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṁvarāya paṭipajjati; rakkhati manindriyam; manindriye saṁvaraṁ āpajjati. Seyyathāpi, bhikkhave, subhūmiyam cātumahāpathe ājaññaratho yutto assa ṭhito odhastapatodo. Tamenam dakkho yoggācariyo assadammasārathi abhiruhitvā vāmena hatthena rasmiyo gahetvā, dakkhiṇena hatthena patodam gahetvā, yenicchakam yadicchakam sāreyyapi paccāsāreyyapi. Evameva kho, bhikkhave, bhikkhu

imesam channam indriyanam ārakkhāya sikkhati samyamāya sikkhati, damāya sikkhati, upasamāya sikkhati. Evarīm kho, bhikkhave, bhikkhu indriyesu guttadvāro hoti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu bhojane mattaññū hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso āharam āhāreti--‘Neva davāya, na madāya, na mañdanāya, na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa thitiyā, yāpanāya, vihimsūparatiyā, brahmacariyānuggahāya, iti purāṇañca vedanam paṭihaṅkhāmi, navañca vedanam na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati, anavajjatā ca phāsuvihāro cā’ti. (S.35.198./IV,177.) Seyyathāpi bhikkhave, puriso vaṇam ālimpeyya yāvadeva rohanatthāya, seyyathā vā pana akkham abbhāñjeyya yāvadeva bhārassa nittharaṇatthāya; evam kho, bhikkhave, bhikkhu paṭisaṅkhā yoniso āharam āhāreti--‘Neva davāya, na madāya, na mañdanāya, na vibhūsanāya, yāvadeva imassa kāyassa thitiyā, yāpanāya, vihimsūparatiyā, brahmacariyānuggahāya, iti purāṇañca vedanam paṭihaṅkhāmi, navañca vedanam na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati, anavajjatā ca phāsuvihāro cā’ti. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu bhojane mattaññū hoti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu jāgariyam anuyutto hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu divasam caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittam parisodheti. Rattiyā paṭhamam yāmam caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittam parisodheti. Rattiyā majjhimaṁ yāmam dakkhiṇena passena sīhaseyyam kappeti pāde pādaṁ accādhāya sato sampajāno uṭṭhānasaññam manasi karitvā. Rattiyā pacchimam yāmam paccuṭṭhāya caṅkamena nisajjāya āvaraṇīyehi dhammehi cittam parisodheti. Evarīm kho, bhikkhave, bhikkhu jāgariyam anuyutto hoti. Imehi kho, bhikkhave, tīhi dhammehi samannāgato bhikkhu dittheva dhamme sukhasomanassabahulo viharati, yoni cassa āraddhā hoti āsavānam khayāyā”ti. Dutiyam.

(S.35.199.) (3) Kummopamasuttam 龜

240. “Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, kummo kacchapo sāyanhasamayaṁ anunadītire gocarapasuto ahosi. Siṅgālopi kho, bhikkhave, sāyanhasamayaṁ anunadītire gocarapasuto ahosi. Addasā kho, bhikkhave, kummo kacchapo siṅgālam dūratova gocarapasutam. Disvāna sonḍipāñcamāni (S.35.199./IV,178.) aṅgāni sake kapāle samodahitvā appossukko tuṇhībhūto saṅkasāyati. Siṅgālopi kho, bhikkhave, addasa kummaṁ kacchapam dūratova gocarapasutam. Disvāna yena kummo kacchapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā kummaṁ kacchapam paccupaṭṭhito ahosi--‘Yadāyaṁ kummo kacchapo sonḍipāñcamānam aṅgānam aññataram vā aññataram vā aṅgam abhininnāmessati, tattheva nam gahetvā uddālītvā khādissāmī’ti. Yadā kho, bhikkhave, kummo kacchapo sonḍipāñcamānam aṅgānam aññataram vā aññataram vā aṅgam na abhininnāmi, atha siṅgālo kummamhā nibbijja pakkāmi, otaram alabhamāno.

“Evameva kho, bhikkhave, tumhepi Māro pāpimā satataṁ samitam paccupaṭṭhito--‘Appeva nāmāhaṁ imesam cakkhuto vā otaram labheyam...pe... jivhāto vā otaram labheyam...pe... manato vā otaram labheyam’ti. Tasmātiha, bhikkhave, indriyesu guttadvārā viharatha. Cakkhunā rūpaṁ disvā mā nimittaggāhino ahuvattha, mā anubyañjanaggāhino. Yatvādhikaranamenam cakkhundriyam asamvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyuram, tassa sañvarāya paṭipajjatha, rakkhatha cakkhundriyam, cakkhundriye samvaram āpajjatha. Sotena saddaram sutvā... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā... manasā dhammam viññāya mā nimittaggāhino ahuvattha, mā

anubyañjanaggāhino. Yatvādhikarañamenam manindriyam asaṁvutam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā anvāssaveyyum, tassa saṁvarāya paṭipajjatha, rakkhatha manindriyam, manindriye samvaram āpajjatha. Yato tumhe, bhikkhave, indriyesu guttadvārā viharissatha, atha tumhehi Māro pāpimā nibbija pakkamissati, otāram alabhamāno-kummamhāva siṅgālo”ti.

(S.35.199./IV,179.) “Kummo aṅgāni sake kapāle, samodahari bhikkhu manovitakke.

Anissito aññamaheṭhayāno, parinibbuto nūpavadeyya kañcī”ti. Tatiyam.

(S.35.200.) (4) Paṭhamadārukhandhopamasuttam 木塊(1)

241. Ekaṁ samayam Bhagavā Kosambiyam viharati Gaṅgāya nadiyā tīre. Addasā kho Bhagavā mahantaṁ dārukhandham Gaṅgāya nadiyā sotena vuyhamānam. Disvāna bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, amūm mahantaṁ dārukhandham Gaṅgāya nadiyā sotena vuyhamānan”ti? “Evaṁ, bhante”. “Sace so, bhikkhave, dārukhandho na orimam tīram upagacchati, na pārimam tīram upagacchati, na majjhe saṁsīdissati, na thale ussīdissati, na manussaggāho gahessati, na amanussaggāho gahessati, na āvatṭaggāho gahessati, na antopūti bhavissati; evañhi so, bhikkhave, dārukhandho samuddaninno bhavissati samuddapoṇo samuddapabbhāro. Tam kissa hetu? Samuddaninno, bhikkhave, Gaṅgāya nadiyā soto samuddapoṇo samuddapabbhāro.

“Evameva kho, bhikkhave, sace tumhepi na orimam tīram upagacchatha, na pārimam tīram upagacchatha; na majjhe saṁsīdissatha, na thale ussīdissatha, na manussaggāho gahessati, na amanussaggāho gahessati, na āvatṭaggāho gahessati, na antopūti bhavissatha; evam (S.35.200./IV,180.) tumhe bhikkhave, nibbānaninnā bhavissatha nibbānapoṇā nibbānapabbhārā. Tam kissa hetu? Nibbānaninnā, bhikkhave, sammādiṭṭhi nibbānapoṇā nibbānapabbhārā”ti. Evam vutte, aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Kim nu kho, bhante, orimam tīram, kim pārimam tīram, ko majjhe saṁsādo, ko thale ussādo, ko manussaggāho, ko amanussaggāho, ko āvatṭaggāho, ko antopūtibhāvo”ti?

“Orimam tīran’ti kho, bhikkhu, channetaṁ ajjhattikānam āyatanānam adhivacanam. ‘Pārimam tīran’ti kho bhikkhu, channetaṁ bāhirānam āyatanānam adhivacanam. ‘Majjhe saṁsādo’ti kho, bhikkhu, nandīrāgassetam adhivacanam. ‘Thale ussādo’ti kho, bhikkhu, asmimānassetam adhivacanam.

“Katamo ca, bhikkhu, manussaggāho? Idha, bhikkhu, gihīhi saṁsaṭṭho viharati, sahanandī sahasokī, sukhitese sukhito, dukkhitesu dukkrito, uppannesu kiccakarañyesu attanā tesu yogam āpajjati. Ayam vuccati, bhikkhu, manussaggāho.

“Katamo ca, bhikkhu, amanussaggāho? Idha, bhikkhu, ekacco aññataram devanikāyam pañidhāya brahmacariyam carati--‘Imināham silena vā vatena vā tapena vā brahmacariyena vā devo vā bhavissāmi devaññataro vā’ti. Ayam vuccati, bhikkhu, amanussaggāho. ‘Āvatṭaggāho’ti kho, bhikkhu, pañcannetaṁ kāmaguṇānam adhivacanam.

“Katamo ca, bhikkhu, antopūtibhāvo? Idha, bhikkhu, ekacco dussilo hoti pāpadhammo asucisaṅkassarasamācāro paṭicchannakammanto assamaṇo samaṇapaṭiñño (S.35.200./IV,181.) abrahmacārī brahmacāripaṭiñño antopūti avassuto kasambujāto. Ayam vuccati, bhikkhu, ‘Antopūtibhāvo”ti.

Tena kho pana samayena Nando gopālako Bhagavato avidūre ṭhito hoti. Atha

kho Nando gopālako Bhagavantam etadavoca--“Aham kho, bhante, na orimam tīram upagacchāmi, na pārimam tīram upagacchāmi, na majhe saṁśidissāmi, na thale ussīdissāmi, na mām manussaggāho gahessati, na amanussaggāho gahessati, na āvatttaggāho gahessati, na antopūti bhavissāmi. Labheyyāham, bhante, Bhagavato santike pabbajjam, labheyyam upasampadan”ti. “Tena hi tvam, nanda, sāmikānam gāvo niyyātehī”ti. “Gamissanti, bhante, gāvo vacchagiddhiniyo”ti. “Niyyāteheva tvam, nanda, sāmikānam gāvo”ti. Atha kho Nando gopālako sāmikānam gāvo niyyātētvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--“Niyyātitā, bhante, sāmikānam gāvo. Labheyyāham, bhante, Bhagavato santike pabbajjam, labheyyam upasampadan”ti. Alattha kho Nando gopālako Bhagavato santike pabbajjam, alattha upasampadam. Acirūpasampanno ca panāyasmā Nando eko vūpakaṭṭho...pe...aññataro ca panāyasmā Nando arahatam ahosīti. Catuttham.

(S.35.201.) (5) Dutiyadārukhandhopamasuttam 木塊(2)

► 《雜阿含1174經》, 《增壹阿含43.3經》

242. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kimilāyaṁ viharati Gaṅgāya nadiyā tīre. Addasā kho Bhagavā mahantam dārukhandham Gaṅgāya nadiyā sotena vuyhamānam. Disvāna bhikkhū āmantesi--“Passatha no tumhe, bhikkhave, amurī (S.35.201./IV,182.) mahantam dārukhandham Gaṅgāya nadiyā sotena vuyhamānan”ti? “Evam bhante ...”pe...evam vutte, āyasmā Kimilo Bhagavantam etadavoca--kiṁ nu kho, bhante, orimam tīram...pe... katamo ca, Kimila, antopūtibhāvo. Idha, Kimila, bhikkhu aññataram saṁkiliṭham āpattim āpanno hoti yathārūpāya āpattiya na vutthānam paññayati. Ayam vuccati, Kimila, antopūtibhāvoti. Pañcamam.

(S.35.202.) (6) Avassutapariyāyasuttam 漏泄

► 《雜阿含1176經》

243. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmīm Nigrodhārāme. Tena kho pana samayena Kapilavatthavānam sakyānam navam santhāgāram acirakāritam hoti anajjhāvuttham samañena vā brāhmañena vā kenaci vā manussabhūtena. Atha kho Kapilavatthavā sakyā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdim̄su. Ekamantam nisinnā kho Kapilavatthavā sakyā Bhagavantam etadavocum--“Idha, bhante, Kapilavatthavānam sakyānam navam santhāgāram acirakāritam anajjhāvuttham samañena vā brāhmañena vā kenaci vā (S.35.202./IV,183.) manussabhūtena Tam, bhante, Bhagavā paṭhamam paribhuñjatu. Bhagavatā paṭhamam paribhuttam pacchā Kapilavatthavā sakyā paribhuñjissanti. Tadassa Kapilavatthavānam sakyānam dīgharattam hitāya sukhāyā”ti. Adhivāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena.

Atha kho Kapilavatthavā sakyā Bhagavato adhivāsanam viditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yena navam santhāgāram tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā sabbasantharim santhāgāram santharitvā āsanāni paññāpetvā udakamaṇikam patiṭṭhāpetvā telappadīpaṁ āropetvā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavocum--“Sabbasantharisanthataṁ, bhante, santhāgāram, āsanāni paññattāni, udakamaṇiko patiṭṭhāpito, telappadīpo āropito. Yassa dāni bhante, Bhagavā kālam maññati”ti. Atha kho Bhagavā nivāsetvā pattacīvaramādāya saddhiṁ bhikkhusaṅghena yena navam santhāgāram tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā pāde pakkhāletvā santhāgāram pavisitvā majjhimam thambham nissāya

puratthābhimukho nisīdi. Bhikkhusaṅghopi kho pāde pakkhāletvā santhāgāram pavisitvā pacchimām bhittim nissāya puratthābhimukho nisīdi Bhagavantāmyeva purakkhatvā. Kapilavatthavā sakyā pāde pakkhāletvā santhāgāram pavisitvā puratthimam bhittim nissāya pacchimābhimukhā nisīdirīsu Bhagavantāmyeva purakkhatvā. Atha kho Bhagavā Kapilavatthave sakyē bahudeva rattiṁ dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampaharīsetvā uyyojesi--“Abhikkantā kho, Gotama, ratti. Yassa dāni kālam maññathā”ti. (S.35.202./IV,184.) “Evaṁ bhante”ti kho Kapilavatthavā sakyā Bhagavato paṭissutvā utṭhāyāsanā Bhagavatā abhvādetvā padakkhiṇam katvā pakkamīsu.

Atha kho Bhagavā acirapakkantesu Kapilavatthavesu sakyesu āyasmantaṁ Mahāmoggallānam āmantesi--“Vigatathinamiddho kho, Moggallāna, bhikkhusaṅgo. Paṭibhātu taṁ, Moggallāna, bhikkhūnaṁ dhammī kathā. Piṭhi me āgilāyati; tamahaṁ āyamissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā Mahāmoggallāno Bhagavato paccassosi. Atha kho Bhagavā catugguṇam saṅghāṭīm paññapetvā dakkhiṇena passena sīhaseyyam kappesi pāde pādām accādhāya, sato sampajāno utṭhānasaññam manasi karitvā. Tatra kho āyasmā Mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi--“Āvuso bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Mahāmoggallānassa paccassosuṁ. Āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--“Avassutapariyāyañca vo, āvuso, desessāmi, anavassutapariyāyañca. Tam suñātha, sādhukam manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evamāvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Mahāmoggallānassa paccassosuṁ. Āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Kathaṁ, āvuso, avassuto hoti? Idhāvuso, bhikkhu cakkhunā rūparūpi disvā piyarūpe rūpe adhimuccati, appiyarūpe rūpe byāpajjati, anupaṭṭhitakāyassati viharati parittacetaso, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtam nappajānāti yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā (S.35.202./IV,185.) nirujjhanti...pe... jivhāya rasamī sāyitvā...pe... manasā dhammām viññāya piyarūpe dhamme adhimuccati, appiyarūpe dhamme byāpajjati, anupaṭṭhitakāyassati ca viharati parittacetaso, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtam nappajānāti yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Ayam vuccati, āvuso, bhikkhu avassuto cakkhuviññeyyesu rūpesu...pe... avassuto jivhāviññeyyesu rasesu...pe... avassuto manoviññeyyesu dhammesu. Evaṁvihāriñcāvuso, bhikkhūn cakkhuto cepi naṁ māro upasaṅkamati labhateva māro otāram, labhati māro ārammaṇam...pe... jivhāto cepi naṁ māro upasaṅkamati, labhateva māro otāram labhati māro ārammaṇam...pe... manato cepi naṁ māro upasaṅkamati, labhateva māro otāram, labhati māro ārammaṇam.

“Seyyathāpi, āvuso, naṅgāram vā tiṇāgāram vā sukkharām kolāpām terovassikām. Puratthimāya cepi naṁ disāya puriso ādittāya tiṇukkāya upasaṅkameyya, labhethева aggi otāram, labhetha aggi ārammaṇam; pacchimāya cepi naṁ disāya puriso ādittāya tiṇukkāya upasaṅkameyya...pe... uttarāya cepi naṁ disāya...pe... dakkhiṇāya cepi naṁ disāya...pe... hetṭhimato cepi naṁ...pe... uparimato cepi naṁ... yato kutoci cepi naṁ puriso ādittāya tiṇukkāya upasaṅkameyya, labhethева aggi otāram labhetha aggi ārammaṇam. Evameva kho, āvuso, evaṁvihārim bhikkhum cakkhuto cepi naṁ māro upasaṅkamati, labhateva māro otāram, labhati māro ārammaṇam...pe... jivhāto cepi naṁ māro upasaṅkamati...pe... manato cepi naṁ māro upasaṅkamati, labhateva māro otāram, labhati māro ārammaṇam. Evaṁvihāriñcāvuso, bhikkhūn rūpā adhibharīsu, na bhikkhu rūpe adhibhosī; saddā bhikkhum adhibharīsu, (S.35.202./IV,186.) na bhikkhu sadde adhibhosī; gandhā bhikkhum adhibharīsu, na bhikkhu gandhe adhibhosī; rasā bhikkhum adhibharīsu, na bhikkhu rase adhibhosī; phoṭhabbā bhikkhum adhibharīsu, na bhikkhu phoṭhabbe adhibhosī dhammā bhikkhum adhibharīsu, na bhikkhu dhamme adhibhosī.

Ayam vuccatāvuso, bhikkhu rūpādhibhūto, saddādhibhūto, gandhādhibhūto, rasādhibhūto, phoṭṭhabbādhibhūto, dhammādhibhūto, adhibhūto, anadhibhū, adhibharīsu nam pāpakā akusalā dhammā samkilesikā ponobbhavikā sadarā dukkhavipākā āyatim jātijarāmarañiyā. Evam kho, āvuso, avassuto hoti.

“Kathañcāvuso, anavassuto hoti? Idhāvuso, bhikkhu cakkhunā rūpaṁ disvā piyarūpe rūpe nādhimuccati, appiyarūpe rūpe na byāpajjati, upaṭhitakāyassati ca viharati appamāṇacetaso tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtarī pajānāti yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti...pe... jivhāya rasam sāyitvā...pe... manasā dhammarī viññāya piyarūpe dhamme nādhimuccati, appiyarūpe dhamme na byāpajjati, upaṭhitakāyassati ca viharati appamāṇacetaso, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtarī pajānāti yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Ayam vuccatāvuso, bhikkhu anavassuto cakkhuviññeyyesu rūpesu...pe... anavassuto manoviññeyyesu dhammesu. Evamvihāriñcāvuso, bhikkhum cakkhuto cepi nam māro upasaṅkamati, neva labhati māro otāram, na labhati māro ārammaṇāram...pe... jivhāto cepi nam māro upasaṅkamati...pe... manato cepi nam māro upasaṅkamati, neva labhati māro otāram, na labhati māro ārammaṇāram.

“Seyyathāpi, āvuso, kūṭagāram vā sālā vā ([S.35.202./IV,187.](#)) bahalamattikā addāvalepanā. Puratthimāya cepi nam disāya puriso ādittāya tiṇukkāya upasaṅkameyya, neva labhetha aggi otāram, na labhetha aggi ārammaṇāram...pe... pacchimāya cepi nam... uttarāya cepi nam... dakkhiṇāya cepi nam... hetṭhimato cepi nam... uparimato cepi nam... yato kutoci cepi nam puriso ādittāya tiṇukkāya upasaṅkameyya, neva labhetha aggi otāram, na labhetha aggi ārammaṇāram. Evameva kho, āvuso, evamvihāriñ bhikkhum cakkhuto cepi nam māro upasaṅkamati, neva labhati māro otāram, na labhati māro ārammaṇāram...pe... manato cepi nam māro upasaṅkamati, neva labhati māro otāram, na labhati māro ārammaṇāram. Evamvihārī cāvuso, bhikkhu rūpe adhibhosī, na rūpā bhikkhum adhibharīsu; sadde bhikkhu adhibhosī, na saddā bhikkhum adhibharīsu; gandhe bhikkhu adhibhosī, na gandhā bhikkhum adhibharīsu; rase bhikkhu adhibhosī, na rasā bhikkhum adhibharīsu; phoṭṭhabbe bhikkhu adhibhosī, na phoṭṭhabbā bhikkhum adhibharīsu; dhamme bhikkhu adhibhosī, na dhammā bhikkhum adhibharīsu. Ayaṁ vuccatāvuso, bhikkhu rūpādhibhū, saddādhibhū, gandhādhibhū, rasādhibhū, phoṭṭhabbādhibhū, dhammādhibhū, adhibhū, anadhibhūto, adhibhosī te pāpake akusale dhamme samkilesike ponobbhavike sadare dukkhavipāke āyatim jātijarāmarañye. Evam kho, āvuso, anavassuto hotī”ti.

Atha kho Bhagavā vuṭṭhahitvā āyasmantam Mahāmoggallānam āmantesi--“Sādu sādu, Moggallāna! Sādu kho tvarī, Moggallāna, bhikkhūnam avassutapariyāyañca anavassutapariyāyañca abhāsi”ti.

Idamavoca āyasmā Mahāmoggallāno. Samanuñño ([S.35.202./IV,188.](#)) Satthā ahosi. Attamanā te bhikkhū āyasmato Mahāmoggallānassa bhāsitaṁ abhinandunti. Chaṭṭham.

(S.35.203.) (7) Dukkhadhammasuttam 苦法

► 《雜阿含1173經》

244. Yato kho, bhikkhave, bhikkhu sabbesaṁyeva dukkhadhammānam samudayañca atthaṅgamañca yathābhūtarī pajānāti. TAtha kho panassa kāmā ditṭhā honti, yathāssa kāme passato, yo kāmesu kāmacchando kāmasneho kāmamucchā kāmaparijāho, so nānuseti. TAtha kho panassa cāro ca vihāro ca anubuddho hoti, yathā carantam

viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā nānusenti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sabbesamyeva dukkhadhammānam samudayañca atthañgamañca yathābhūtam pajānāti? ‘Iti rūpam, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthañgamo; iti vedanā... iti saññā... iti sañkhārā... iti viññāṇam, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthañgamo’ti-- Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sabbesamyeva dukkhadhammānam samudayañca atthañgamañca yathābhūtam pajānāti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhuno kāmā diṭṭhā honti? Yathāssa kāme passato, yo kāmesu kāmacchando kāmasneho kāmamucchā kāmaparijāho, so nānuseti. Seyyathāpi, bhikkhave, aṅgārakāsu sādhikaporisā puṇyā aṅgārānam vītaccikānam vītadhūmānam. Atha puriso āgaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhapaṭikūlo. Tamenām dve balavanto purisā nānābāhāsu gahetvā, tam aṅgārakāsum upakaḍḍheyurū. So iticīticeva kāyam sannāmeyya. Tam kissa hetu? Nātañhi, bhikkhave, (S.35.203./IV,189.) tassa purisassa imam cāham aṅgārakāsum papatissāmi, tatonidānam maraṇam vā nigacchissāmi maraṇamattam vā dukkanti. Evameva kho bhikkhave bhikkhuno aṅgārakāsūpamā kāmā diṭṭhā honti, yathāssa kāme passato, yo kāmesu kāmacchando kāmasneho kāmamucchā kāmaparijāho, so nānuseti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhuno cāro ca vihāro ca anubuddho hoti, yathā carantam viharantam abhijjhādomanassā pāpakā akusalā dhammā nānussavanti? Seyyathāpi, bhikkhave, puriso bahukaṇṭakam dāyam paviseyya. Tassa puratopi kaṇṭako, pacchatopi kaṇṭako, uttaratopi kaṇṭako, dakkhiṇatopi kaṇṭako, heṭṭhatopi kaṇṭako, uparitopi kaṇṭako. So satova abhikkameyya, satova paṭikkameyya--‘Mā mam kaṇṭako’ti. Evameva kho, bhikkhave, yam loke piyarūpam sātarūpam, ayaṁ vuccati ariyassa vinaye kaṇṭako”ti. Iti viditvā samvaro ca asamvaro ca veditabbo.

“Kathañca, bhikkhave, asamvaro hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe adhimuccati, appiyarūpe rūpe byāpajjati, anupaṭṭhitakāyassati ca viharati parittacetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti, yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti...pe... jivhāya rasam sāyitvā...pe... manasā dhammarūpa viññāya piyarūpe dhamme adhimuccati, appiyarūpe dhamme byāpajjati, anupaṭṭhitakāyassati ca viharati parittacetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Evam kho, bhikkhave, asamvaro hoti.

“Kathañca, bhikkhave, samvaro hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe nādhimuccati, appiyarūpe rūpe na byāpajjati, upaṭṭhitakāyassati ca viharati appamāṇacetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam pajānāti, yathassa te uppannā (S.35.203./IV,190.) pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti...pe... jivhā rasam sāyitvā...pe... manasā dhammarūpa viññāya piyarūpe dhamme nādhimuccati, appiyarūpe dhamme na byāpajjati, upaṭṭhitakāyassati ca viharati appamāṇacetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam pajānāti, yathassa te uppannā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Evam kho, bhikkhave, samvaro hoti.

“Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evam carato evam viharato kadāci karahaci satisammosā uppajjanti, pāpakā akusalā sarasañkappā samyojanīyā, dandho, bhikkhave, satuppādo. Atha kho nam khippameva pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvam gameti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso divasāṁsantatte ayokaṭāhe dve vā tīni vā udakaphusitāni nipāteyya. Dandho, bhikkhave, udakaphusitānam nipāto, Atha kho nam khippameva parikkhayam pariyādānam gaccheyya. Evameva kho, bhikkhave, tassa ce

bhikkhuno evam carato, evam viharato kadaci karahaci satisammosa uppajjanti pāpaka akusalā sarasañkappā samyojaniyā, dandho, bhikkhave, satuppādo. Atha kho nam khippameva pajahati vinodeti byantikaroti anabhāvam gameti. Evam kho, bhikkhave, bhikkhuno cāro ca vihāro ca anubuddho hoti; yathā carantam viharantam abhijjhādomanassā pāpaka akusalā dharmā nānussavanti. Tañce, bhikkhave, bhikkhum evam carantam evam viharantam rājāno vā rājamahāmattā vā mittā vā amaccā vā nātī vā sālohitā vā, bhoge hi abhihaṭṭhū pavāreyyūm--‘Ehi, bho purisa, kiṁ te ime kāsāvā anudahanti, kiṁ muṇḍo kapālamanucarasi, ehi hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu, puññāni ca karoḥī’ti. So vata, bhikkhave, bhikkhu evam caranto evam viharanto sikkham paccakkhāya hīnāyāvattissatī netam thānam vijjati.

(S.35.203./IV,191.) “Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnaponā pācīnapabbhārā. Atha mahājanakāyo āgaccheyya kuddāla-piṭakam ādāya--‘Mayam imam Gaṅgam nadim pacchāninnam karissāma pacchāponam pacchāpabbhāran’ti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, api nu kho so mahājanakāyo Gaṅgam nadim pacchāninnam kareyya pacchāponam pacchāpabbhāran”ti? “No hetam, bhante”. “Tam kissa hetu”? “Gaṅgā, bhante, nadī pācīnaninnā pācīnaponā pācīnapabbhārā; sā na sukarā pacchāninnā kātum pacchāponā pacchāpabbhārā. Yāvadeva ca pana so mahājanakāyo kilamathassa vighātassa bhāgī assā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, tañce bhikkhum evam carantam evam viharantam rājāno vā rājamahāmattā vā mittā vā amaccā vā nātī vā sālohitā vā bhoge hi abhihaṭṭhū pavāreyyūm--‘Ehi, bho purisa, kiṁ te ime kāsāvā anudahanti, kiṁ muṇḍo kapālamanucarasi, ehi hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu, puññāni ca karoḥī’ti. So vata, bhikkhave, bhikkhu evam caranto evam viharanto sikkham paccakkhāya hīnāyāvattissatī netam thānam vijjati. Tam kissa hetu? Yañhi tam, bhikkhave, cittam dīgharattam vivekaninnam vivekaponam vivekapabbhāram, tathā hīnāyāvattissatī netam thānam vijjati”ti. Sattamam.

(S.35.204.) (8) Kimsukopamasuttam 繫叔迦

► 《雜阿含1175經》

245. Atha kho aññataro bhikkhu yenaññataro bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum etadavoca--“Kittāvatā nu kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti? “Yato kho, āvuso, bhikkhu channam phassāyatanānam (S.35.204./IV,192.) samudayañca atthañgamañca yathābhūtam pajānāti, ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti.

Atha kho so bhikkhu asantuttho tassa bhikkhussa pañhaveyyākarañena, yenaññataro bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum etadavoca--“Kittāvatā nu kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti? “Yato kho, āvuso, bhikkhu pañcannam upādānakkhandhānam samudayañca atthañgamañca yathābhūtam pajānāti, ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti.

Atha kho so bhikkhu asantuttho tassa bhikkhussa pañhaveyyākarañena, yenaññataro bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum etadavoca--“Kittāvatā nu kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti? “Yato kho, āvuso, bhikkhu catunnam mahābhūtanam samudayañca atthañgamañca yathābhūtam pajānāti, ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti.

Atha kho so bhikkhu asantuttho tassa bhikkhussa pañhaveyyākarañena, yenaññataro bhikkhu tenupasañkami; upasañkamitvā tam bhikkhum etadavoca--“Kittāvatā nu kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī”ti? “Yato

kho, āvuso, bhikkhu yām kiñci samudayadhammam sabbam tam nirodhadhammanti yathābhūtam pajānāti, ettāvatā, kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī'ti.

Atha kho so bhikkhu asantuṭṭho tassa bhikkhussa pañhaveyyākaraṇena, yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--‘Idhāham, bhante, yenaññataro bhikkhu tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā tam bhikkhum etadavocam--kittāvatā nu kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī'ti? Evam vutte, bhante, so bhikkhu mām etadavoca--‘Yato kho, āvuso, bhikkhu channam phassāyatanañnam samudayañca atthaṅgamañca yathābhūtam pajānāti, ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī'ti. Atha khvāham, bhante, asantuṭṭho tassa bhikkhussa ([S.35.204./IV,193.](#)) pañhaveyyākaraṇena yenaññataro bhikkhu tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā tam bhikkhurū etadavocam--‘Kittāvatā nu kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī'ti? Evam vutte, bhante, so bhikkhu mām etadavoca--‘Yato kho, āvuso, bhikkhu pañcannam upādānakkhandhānam...pe... catunnam mahābhūtanam samudayañca atthaṅgamañca yathābhūtam pajānāti...pe... yām kiñci samudayadhammam, sabbam tam nirodhadhammanti yathābhūtam pajānāti, ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī'ti. Atha khvāham, bhante, asantuṭṭho tassa bhikkhussa pañhaveyyākaraṇena yena Bhagavā tenupasaṅkamim. Kittāvatā nu kho, bhante, bhikkhuno dassanam suvisuddham hotī'ti?

“Seyyathāpi, bhikkhu, purisassa kiṁsuko adiṭṭhapubbo assa. So yenaññataro puriso kiṁsukassa dassāvī tenupasaṅkameyya. Upasaṅkamitvā tam purisam evam vadeyya--‘Kīdiso, bho purisa, kiṁsuko’ti? So evam vadeyya--‘Kālako kho, ambho purisa, kiṁsuko--seyyathāpi jhāmakhāṇū’ti. Tena kho pana, bhikkhu, samayena tādisovassa kiṁsuko yathāpi tassa purisassa dassanam. Atha kho, so bhikkhu, puriso asantuṭṭho tassa purisassa pañhaveyyākaraṇena, yenaññataro puriso kiṁsukassa dassāvī tenupasaṅkameyya; upasaṅkamitvā tam purisam evam vadeyya--‘Kīdiso bho purisa, kiṁsuko’ti? So evam vadeyya--‘Lohitako kho, ambho purisa, kiṁsuko--seyyathāpi marīsapesi’ti. Tena kho pana, bhikkhu, samayena tādisovassa kiṁsuko yathāpi tassa purisassa dassanam. Atha kho so bhikkhu puriso asantuṭṭho tassa purisassa ([S.35.204./IV,194.](#)) pañhaveyyākaraṇena, yenaññataro puriso kiṁsukassa dassāvī tenupasaṅkameyya upasaṅkamitvā tam purisam evam vadeyya--‘Kīdiso, bho purisa, kiṁsuko’ti? So evam vadeyya--‘Ocīrakajāto kho, ambho purisa, kiṁsuko ādinnasipātiko--seyyathāpi sirīso’ti. Tena kho pana, bhikkhu, samayena tādisovassa kiṁsuko, yathāpi tassa purisassa dassanam. Atha kho so bhikkhu puriso asantuṭṭho tassa purisassa pañhaveyyākaraṇena yenaññataro puriso kiṁsukassa dassāvī tenupasaṅkameyya; upasaṅkamitvā tam purisam evam vadeyya--‘Kīdiso, bho purisa, kiṁsuko’ti? So evam vadeyya--‘Bāhalapattapalāso sandacchāyo kho, ambho purisa, kiṁsuko--seyyathāpi nigrodho’ti. Tena kho pana, bhikkhu, samayena tādisovassa kiṁsuko, yathāpi tassa purisassa dassanam. Evameva kho, bhikkhu, yathā yathā adhimuttanam tesam sappurisānam dassanam suvisuddham hoti, tathā tAtha kho tehi sappurisehi byākataṁ.

“Seyyathāpi, bhikkhu, rāñño paccantimam nagaram daļhuddhāpam daļhapākāratoraṇam chadvāram. Tatrassa dovāriko pañdito byatto medhāvī, aññatānam nivāretā, ñātānam pavesetā. Puratthimāya disāya āgantvā sīgham dūtayugam tam dovārikam evam vadeyya--‘Kaham, bho purisa, imassa nagarassa nagarassāmī’ti? So evam vadeyya--‘Eso, bhante, majjhe siñghātakē nisinno’ti. Atha kho tam sīgham dūtayugam nagarassāmikassa yathābhūtam vacanam niyyātētvā yathāgatamaggam

paṭipajjeyya. Pacchimāya disāya āgantvā sīgham dūtayugam...pe... uttarāya disāya... dakkhiṇāya disāya āgantvā sīgham dūtayugam tam dovārikam evam vadeyya--‘Kaham, bho purisa, imassa nagarassāmī’ti? So evam vadeyya--‘Eso, bhante, majhe siṅghātake nisinno’ti. Atha kho tam sīgham dūtayugam nagarassāmikassa yathābhūtam vacanam niyyātētvā yathāgatamaggam paṭipajjeyya.

“Upamā kho myāyam, bhikkhu, katā atthassa viññāpanāya. Ayañcettha attho ‘Nagaran’ti kho, bhikkhu, imassetam cātumahābhūtikassa kāyassa adhivacanam mātāpettikasambhavassa odanakummāsūpacayayassa aniccuḍhādanaparimaddanabhedanaviddharīsanadhammassa. ‘Cha dvārā’ti kho, bhikkhu, channetam ajjhattikānam āyatanānam adhivacanam. ‘Dovāriko’ti kho, bhikkhu, satiyā etam adhivacanam. (S.35.204./IV,195.) ‘Sīgham dūtayugam’ti kho, bhikkhu, samathavipassanānetam adhivacanam. ‘Nagarassāmī’ti kho, bhikkhu, viññāṇassetam adhivacanam. ‘Majhe siṅghātako’ti kho bhikkhu, catunnetam mahābhūtānam adhivacanam--pathavīdhātuyā, āpodhātuyā, tejodhātuyā, vāyodhātuyā. ‘Yathābhūtam vacanam’ti kho, bhikkhu, nibbānassetam adhivacanam. ‘Yathāgatamaggo’ti kho, bhikkhu, ariyassetam aṭṭhaṅgikassa maggassa adhivacanam, seyyathidam--sammādiṭṭhiyā...pe... sammāsamādhissā”ti. Aṭṭhamam.

(S.35.205.) (9) Vīnopamasuttam 琵琶

► 《雜阿含1169經》

246. “Yassa cassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā cakkhuviññeyyesu rūpesu uppajjeyya chando vā rāgo vā doso vā moho vā patigham vāpi cetaso, tato cittam nivāreyya. Sabhayo ceso maggo sappaṭibhayo ca sakāntako ca sagahano ca ummaggo ca kummaggo ca duhitiko ca. Asappurisasevito ceso maggo, na ceso maggo sappurisehi sevito. Na tvam etam arahasīti. Tato cittam nivāraye cakkhuviññeyyeхи rūpehi...pe... yassa cassaci, bhikkhave, bhikkhussa vā bhikkhuniyā vā jivhāviññeyyesu rasesu...pe... manoviññeyyesu dhammesu uppajjeyya chando vā rāgo vā doso vā moho vā patigham vāpi cetaso tato cittam nivāreyya. Sabhayo ceso maggo sappaṭibhayo ca sakāntako ca sagahano ca ummaggo ca kummaggo ca duhitiko ca. Asappurisasevito ceso maggo, na ceso maggo sappurisehi sevito. Na tvam etam arahasīti. Tato cittam nivāraye manoviññeyyeхи dhammehi.

“Seyyathāpi, bhikkhave, kiṭṭham sampannam. Kiṭṭhārakkho ca pamatto, goṇo ca kiṭṭhādo adum kiṭṭham (S.35.205./IV,196.) otaritvā yāvadattham madam āpajjeyya pamādam āpajjeyya evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano chasu phassāyatanesu asaṁvutakārī pañcasu kāmaguṇesu yāvadattham madam āpajjati pamādam āpajjati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, kiṭṭham sampannam kiṭṭhārakkho ca appamatto goṇo ca kiṭṭhādo adum kiṭṭham otareyya. Tamenam kiṭṭhārakkho nāsāyam suggahitam gaṇheyya. Nāsāyam suggahitam gahetvā uparighatāyam suniggahitam nigganheyya. Uparighatāyam suniggahitam niggahetvā danḍena sutālitam tāleyya. Danḍena sutālitam tāletvā osajjeyya. Dutiyampi kho, bhikkhave...pe... tatiyampi kho, bhikkhave, goṇo kiṭṭhādo adum kiṭṭham otareyya. Tamenam kiṭṭhārakkho nāsāyam suggahitam gaṇheyya. Nāsāyam suggahitam gahetvā uparighatāyam suniggahitam nigganheyya. Uparighatāyam suniggahitam niggahetvā danḍena sutālitam tāleyya. Danḍena sutālitam tāletvā osajjeyya. Evañhi so, bhikkhave, goṇo kiṭṭhādo gāmagato vā araññagato vā, ṭhānabahulo vā assa nisajjabahulo vā na tam kiṭṭham puna otareyya--tameva purimam danḍasamphassam samanussaranto. Evameva kho, bhikkhave, yato kho bhikkhuno chasu phassāyatanesu cittam udujitatam hoti

sudujitam, ajjhattameva santiñthati, sannisidati, ekodi hoti, samādhiyati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, rañño vā rājamahāmattassa vā viñāya saddo assutapubbo assa. So viñāsaddam suñeyya. So evam vadeyya--‘Ambho, kassa nu kho eso saddo evamrajanīyo evamkamanīyo evammadanīyo ([S.35.205./IV,197.](#)) evam̄mucchanīyo evam̄bandhanīyo’ti? Tamenam evam vadeyyum--‘Esā, kho, bhante, viñā nāma, yassā eso saddo evamrajanīyo evamkamanīyo evam̄madanīyo evam̄mucchanīyo evam̄bandhanīyo’ti. So evam vadeyya--‘Gacchatha me, bho, tam viñām āharathā’ti. Tassa tam viñām āhareyyum. Tamenam evam vadeyyum--‘Ayarūn kho sā, bhante, viñā yassā eso saddo evamrajanīyo evamkamanīyo evam̄madanīyo evam̄mucchanīyo evam̄bandhanīyo’ti. So evam vadeyya--‘Alam me, bho, tāya viñāya, tameva me saddam āharathā’ti. Tamenam evam vadeyyum--‘Ayarūn kho, bhante, viñā nāma anekasambhārā mahāsambhārā. Anekehi sambhārehi samāraddhā vadati seyyathidam--doniñca pañcicca cammañca pañcicca danñca pañcicca upadhārañe ca pañcicca tantiyo ca pañcicca koñca pañcicca purisassa ca tajjām vāyāmam pañcicca evāyam, bhante, viñā nāma anekasambhārā mahāsambhārā. Anekehi sambhārehi samāraddhā vadati’ti. So tam viñām dasadhā vā satadhā vā phāleyya, dasadhā vā satadhā vā tam phāletvā sakalikam sakalikam kareyya. Sakalikam sakalikam karitvā agginā daheyya, agginā dahitvā masim kareyya. Masim karitvā mahāvāte vā ophuneyya, nadiyā vā sīghasotāya pavāheyya. So evam vadeyya--‘Asatī kirāyam, bho, viñā nāma, yathevarūn yam kiñci viñā nāma ettha ca panāyam jano ativelam pamatto palañito’ti. Evameva kho, bhikkhave, bhikkhu rūpam samanvesati yāvatā rūpassa gati, vedanam samanvesati yāvatā vedanāya gati, saññam samanvesati yāvatā saññāya gati, sañkhāre samanvesati yāvatā sañkhārānam gati, viññānam samanvesati yāvatā viññānassa gati. Tassa rūpam samanvesato yāvatā rūpassa gati, vedanam samanvesato...pe... saññam... sañkhāre... viññānam samanvesato yāvatā viññānassa gati. Yampissa tam ([S.35.205./IV,198.](#)) hoti ahanti vā mamanti vā asmiñti vā tampi tassa na hoti”ti. Navamam.

(S.35.206.) (10) Chappāñakopamasuttam 六生物

► 《雜阿含經》1170、1171經，《增壹阿含38.8經》

247. “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso arugatto pakkagatto saravananam paviseyya. Tassa kusakañtakā ceva pāde vijjhewayum, sarapattāni ca gattāni vilekheyum. Evañhi so, bhikkhave, puriso bhiyyosomattāya tatonidānam dukkham domanassam pañcisamñvediyetha. Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bhikkhu gāmagato vā araññagato vā labhati vattāram--‘Ayāñca so āyasmā evam̄samācāro asucigāmakantako’ti. Tam kanṭakoti iti viditvā samvaro ca asarñvaro ca veditabbo.

“Kathañca bhikkhave, asarñvaro hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe adhimuccati, appiyarūpe rūpe byāpajjati, anupatñhitakāyassati ca viharati parittacetaso. Tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti, yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti. Sotena saddam sutvā... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena photthabbam phusitvā... manasā dhammarūpam viññāya piyarūpe dhamme adhimuccati, appiyarūpe dhamme byāpajjati, anupatñhitakāyassati ca viharati parittacetaso, tañca cetovimuttim paññāvimuttim yathābhūtam nappajānāti, yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso chappāñake gahetvā nānāvisaye nānāgocare dalhāya rajjuyā bandheyya. Ahim gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Susumāram gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Pakkhim gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya.

Kukkuraṁ gahetvā dalhāya rajjuyā (S.35.206./IV,199.) bandheyya Siṅgālam gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Makkaṭam gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Dalhāya rajjuyā bandhitvā majhe gaṇṭhim karitvā ossajjeyya. Atha kho, te, bhikkhave chappāṇakā nānāvisayā nānāgocarā sakam sakam gocaravisayam āviñcheyyuṁ--ahi āviñcheyya ‘vammikam pavekkhāmī’ti, susumāro āviñcheyya ‘Udakam pavekkhāmī’ti, pakkhī āviñcheyya ‘Akāsam dessāmī’ti, kukkuro āviñcheyya ‘Gāmarām pavekkhāmī’ti, siṅgālo āviñcheyya ‘sīvathikam pavekkhāmī’ti, makkaṭo āviñcheyya ‘vanam pavekkhāmī’ti. Yadā kho te, bhikkhave, chappāṇakā jhattā assu kilantā, Atha kho yo nesam pāṇakānam balavatato assa tassa te anuvatteyyuṁ, anuvidhāyeyyuṁ vasam gaccheyyuṁ. Evameva kho, bhikkhave, yassa kassaci bhikkhuno kāyagatāsatī abhāvitā abahulīkatā, tam cakkhu āviñchatī manāpiyesu rūpesu, amanāpiyā rūpā paṭikūlā honti...pe... mano āviñchatī manāpiyesu dhammesu, amanāpiyā dhammā paṭikūlā honti. Evam kho, bhikkhave, samvaro hoti.

“Kathañca, bhikkhave, samvaro hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā piyarūpe rūpe nādhimuccati, appiyarūpe rūpe na byāpajjati, upaṭhitakāyassati ca viharati appamāṇacetaso, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtam pajānāti, yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti...pe... jivhā rasam sāyitvā...pe... manasā dhammām viññāya piyarūpe dhamme nādhimuccati, appiyarūpe (S.35.206./IV,200.) dhamme na byāpajjati, upaṭhitakāyassati ca viharati appamāṇacetaso, tañca cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ yathābhūtam pajānāti yathassa te uppānā pāpakā akusalā dhammā aparisesā nirujjhanti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso chappāṇake gahetvā nānāvisaye nānāgocare dalhāya rajjuyā bandheyya. Ahim gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Susumāram gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Pakkhiṁ gahetvā...pe... kukkuraṁ gahetvā...siṅgālam gahetvā... makkaṭam gahetvā dalhāya rajjuyā bandheyya. Dalhāya rajjuyā bandhitvā dalhe khile vā thambhe vā upanibandheyya. Atha kho te, bhikkhave, chappāṇakā nānāvisayā nānāgocarā sakam sakam gocaravisayam āviñcheyyuṁ--ahi āviñcheyya ‘vammikam pavekkhāmī’ti, susumāro āviñcheyya ‘Udakam pavekkhāmī’ti, pakkhī āviñcheyya ‘Akāsam dessāmī’ti, kukkuro āviñcheyya ‘Gāmarām pavekkhāmī’ti, siṅgālo āviñcheyya ‘sīvathikam pavekkhāmī’ti, makkaṭo āviñcheyya ‘vanam pavekkhāmī’ti. Yadā kho te, bhikkhave, chappāṇakā jhattā assu kilantā atha tameva khīlam vā thambham vā upatiṭheyuṁ, upanisiddeyyuṁ, upanipajjeyuṁ. Evameva kho, bhikkhave, yassa kassaci bhikkhuno kāyagatāsatī bhāvitā bahulīkatā, tam cakkhu nāviñchatī manāpiyesu rāsesu, amanāpiyā rūpā nappaṭikūlā honti...pe... jivhā nāviñchatī manāpiyesu rāsesu...pe... mano nāviñchatī manāpiyesu dhammesu, amanāpiyā dhammā nappaṭikūlā honti. Evam kho, bhikkhave, samvaro hoti.

“Dalhe khile vā thambhe vā’ti kho, bhikkhave, kāyagatāya satiyā etam adhivacanam. Tasmātiha vo, bhikkhave, evam sikkhitabbam--‘Kāyagatā no sati bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭhitā paricittā susamāraddhā’ti. Evañhi kho, bhikkhave, sikkhitabbam--‘Kāyagatā no sati bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭhitā paricittā susamāraddhā’ti. Evañhi kho, bhikkhave, sikkhitabbam--‘Kāyagatā no sati bhāvitā bhavissati bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭhitā paricittā susamāraddhā’ti. Dasamam.

(S.35.207./IV,201.)

(S.35.207.) (11) Yavakalāpisuttam 麥把

► 《雜阿含1168經》

248. “Seyyathāpi bhikkhave, yavakalāpī cātumahāpathe nikkhittā assa. Atha cha purisā āgaccheyyuṁ byābhaṅgīhatthā. Te yavakalāpī chahi byābhaṅgīhi haneyyuṁ. Evañhi sā, bhikkhave, yavakalāpī suhatā assa chahi byābhaṅgīhi haññamānā. Atha

sattamo puriso āgaccheyya byābhāngihattho. So tam yavakalāpiṁ sattamāya byābhāngiyā haneyya. Evañhi sā bhikkhave, yavakalāpī suhatatarā assa, sattamāya byābhāngiyā haññamānā. Evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano cakkhusmiṁ haññati manāpāmanāpehi rūpehi...pe... jivhāya haññati manāpāmanāpehi rasehi...pe... manasmim haññati manāpāmanāpehi dhammehi. Sace so, bhikkhave, assutavā puthujjano āyatim punabbhavāya ceteti, evañhi so, bhikkhave, moghapuriso suhatataro hoti, seyyathāpi sā yavakalāpī sattamāya byābhāngiyā haññamānā.

“Bhūtapubbaṁ, bhikkhave, devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Atha kho, bhikkhave, Vepacitti asurindo assure āmantesi--‘sace, mārisā, devāsurasaṅgāme samupabyūlhe asurā jineyyum devā parājineyyum, yena nam Sakkām devānamindam kanṭhapañcamehi bandhanehi bandhitvā mama santike āneyyātha asurapurānti. Sakkopi kho, bhikkhave, devānamindo deve tāvatimse āmantesi--‘sace, mārisā, devāsurasaṅgāme samupabyūlhe devā jineyyum asurā parājineyyum, yena nam Vepacittim asurindam kanṭhapañcamehi bandhanehi bandhitvā mama santike āneyyātha sudhammarā devasabhan’ti. Tasmim kho pana, bhikkhave, saṅgāme devā jinim̄su, asurā ([S.35.207./IV,202.](#)) parājiniṁsu. Atha kho, bhikkhave, devā tāvatim̄sa Vepacittim asurindam kanṭhapañcamehi bandhanehi bandhitvā Sakkassa devānamindassa santike ānesum sudhammarā devasabhaṁ. Tatra sudam, bhikkhave, Vepacitti asurindo kanṭhapañcamehi bandhanehi baddho hoti. Yadā kho, bhikkhave, Vepacittissa asurindassa evam̄ hoti--‘Dhammadikā kho devā, adhammadikā asurā idheva dānāharā devapuraṁ gacchāmīti. Atha kanṭhapañcamehi bandhanehi muttam attānam samanupassati, dibbehi ca pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgibhūto paricāreti. Yadā ca kho, bhikkhave, Vepacittissa asurindassa evam̄ hoti--‘Dhammadikā kho asurā, adhammadikā devā, tattheva dānāharā asurapurām gamissāmīti, atha kanṭhapañcamehi bandhanehi baddhaṁ attānam samanupassati. Dibbehi ca pañcahi kāmaguṇehi parihāyati. Evarū sukhumāṁ kho, bhikkhave, Vepacittibandhanām. Tato sukhumataram mārabandhanām. Maññamāno kho, bhikkhave, baddho mārassa, amaññamāno mutto pāpimato.

“Asmī’ti, bhikkhave, maññitametam, ‘Ayamahamasmī’ti maññitametam, ‘Bhavissan’ti maññitametam, ‘Na bhavissan’ti maññitametam, ‘rūpī bhavissan’ti maññitametam, ‘Arūpī bhavissan’ti maññitametam, ‘saññī bhavissan’ti maññitametam, ‘Asaññī bhavissan’ti maññitametam, ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’ti maññitametam. Maññitam, bhikkhave, rogo, maññitam gaṇḍo, maññitam sallam. Tasmātiha, bhikkhave, ‘Amaññamānenā cetasā viharissāmā’ti--evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabbam.

“Asmī’ti, bhikkhave, iñjitametam, ‘Ayamahamasmī’ti iñjitametam, ‘Bhavissan’ti iñjitametam, ‘Na bhavissan’ti iñjitametam, ‘rūpī bhavissan’ti iñjitametam, ‘Arūpī bhavissan’ti iñjitametam, ‘saññī bhavissan’ti iñjitametam, ‘Asaññī bhavissan’ti iñjitametam, ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’ti iñjitametam. Iñjitarā, ([S.35.207./IV,203.](#)) bhikkhave rogo, iñjitam gaṇḍo, iñjitarā sallam. Tasmātiha, bhikkhave, ‘Aniñjamānenā cetasā viharissāmā’ti--evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabbam.

“Asmī’ti bhikkhave, phanditametam, ‘Ayamahamasmī’ti phanditametam, ‘Bhavissan’ti...pe... ‘Na bhavissan’ti... ‘rūpī bhavissan’ti... ‘Arūpī bhavissan’ti... ‘saññī bhavissan’ti... ‘Asaññī bhavissan’ti... ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’ti phanditametam. Phanditam, bhikkhave, rogo, phanditam gaṇḍo, phanditam sallam. Tasmātiha, bhikkhave, ‘Aphandamānenā cetasā viharissāmā’ti--evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabbam.

“Asmī’ti, bhikkhave, papañcitametam, ‘Ayamahamasmī’ti papañcitametam, ‘Bhavissan’ti...pe... ‘Na bhavissan’ti... ‘rūpī bhavissan’ti... ‘Arūpī bhavissan’ti... ‘saññī

bhavissan’ti... ‘Asaññī bhavissan’ti... ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’ti papañcitametam Papañcitarā, bhikkhave, rogo, papañcitarā gāndo, papañcitarā sallarā. Tasmātiha, bhikkhave, ‘Nippapañcena cetasā viharissāmā’ti--evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabbam.

“Asmī’ti, bhikkhave, mānagatametam, ‘Ayamahamasmī’ti mānagatametam, ‘Bhavissan’ti mānagatametam, ‘Na bhavissan’ti mānagatametam, ‘rūpī bhavissan’ti mānagatametam, ‘Arūpī bhavissan’ti mānagatametam, ‘saññī bhavissan’ti mānagatametam, ‘Asaññī bhavissan’ti mānagatametam, ‘Nevasaññināsaññī bhavissan’ti mānagatametam. Mānagataṁ, bhikkhave, rogo, mānagataṁ gāndo, mānagataṁ sallarā. Tasmātiha, bhikkhave, ‘Nihatamānenā cetasā viharissāmā’ti--evañhi vo, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Ekādasamāṁ.

Āsīvisavaggo ekūnavīsatimo.

Tassuddānam--
 (S.35.207./IV,204.) Āsīviso Ratho Kummo, dve Dārukhandhā Avassuto;
 Dukkhadhammā Kimsukā Viñā, Chappāñā Yavakalāpīti.

Saññayatanavagge catutthapanññasako samatto.

Tassa vagguddānam--
 Nandikkhayo Saññinayo, Samuddo Uragena ca;
 Catupaññāsakā ete, Nipātesu pakāsitāti.

~Saññayatanasamānyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.36.1./IV,205.)

(S.36.)(2) Vedanāsamānyuttam 受相應(29suttas)

1. Sagāthāvaggo 有偈品

(S.36.1.) (1) Samādhisuttam 三昧

► 《雜阿含473經》

249. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanāti.

“Samāhito sampajāno, sato Buddhassa sāvakō;

Vedanā ca pajānāti, vedanānañca sambhavam.

“Yattha cetā nirujjhanti, maggañca khayagāminam;

Vedanānarām khayā bhikkhu, nicchāto parinibbuto”ti. Pañhamam.

(S.36.2.) (2) Sukhasuttam 樂

► 《雜阿含473經》

250. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanāti.

(S.36.2./IV,205.) “Sukham vā yadi vā dukkham, adukkhamasukham saha;
 Ajjhattañca bahiddhā ca, yaṁ kiñci atthi veditam̄.
 “Etam dukkhanti ñatvāna, mosadhammadm palokinam;
 Phussa phussa vayam̄ passam̄, evam̄ tattha virajjat”ti. Dutiyam̄.

(S.36.3.) (3) Pahānasuttam 捨棄

► 《雜阿含468經》

251. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Sukhāya, bhikkhave, vedanāya rāgānusayo pahātabbo, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo pahātabbo, adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo pahātabbo. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno sukhāya vedanāya rāgānusayo pahīno hoti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo pahīno hoti, adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo pahīno hoti, ayan̄ vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu niranusayo sammaddaso acchecchi tañham̄, vivattayi samyojanam̄, sammā mānābhismayā antamakāsi dukkhassā’”ti.

“Sukham̄ vedayamānassa, vedanam̄ appajānato;
 So rāgānusayo hoti, anissaraṇadassino.
 “Dukkham̄ vedayamānassa, vedanam̄ appajānato;
 Paṭighānusayo hoti, anissaraṇadassino.
 “Adukkhamasukham̄ santam̄, bhūripaññena desitar̄;
 Tañcāpi abhinandati, neva dukkhā pamuccati.

(S.36.3./IV,206.) “Yato ca bhikkhu ātāpī, sampajaññam̄ na riñcati;
 Tato so vedanā sabbā, pariñātī pañđito.
 “So vedanā pariññāya, diṭhe dhamme anāsavo;
 Kāyassa bhedā dhammat̄ho, sañkhyam̄ nopeti vedagū”ti. Tatiyam̄.

(S.36.4.) (4) Pātālasuttam 嶮崖

► 《雜阿含469經》

252. “Assutavā bhikkhave, puthujjano yaṁ vācarā bhāsatī--‘Atthi mahāsamudde pātālo’ti. Tam̄ kho panetam̄, bhikkhave, assutavā puthujjano asantañ avijjamānam̄ evam̄ vācarā bhāsatī--‘Atthi mahāsamudde pātālo’ti. Sārīrikānam̄ kho etam̄, bhikkhave, dukkhānam̄ vedanānam̄ adhivacanam̄ yadidañ ‘Pātālo’ti. Assutavā, bhikkhave, puthujjano sārīrikāya dukkhāya vedanāya phuṭho samāno socati kilamati paridevati urattālīñ kandati sammoham̄ āpajjati. Ayan̄ vuccati, bhikkhave, ‘Assutavā puthujjano pātāle na paccuṭṭhāsi, gādhañca nājjhagā’. Sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako sārīrikāya dukkhāya vedanāya phuṭho samāno neva socati, na kilamati, na paridevati, na urattālīñ kandati, na sammoham̄ āpajjati. Ayan̄ vuccati, bhikkhave, ‘sutavā ariyasāvako pātāle paccuṭṭhāsi, gādhañca ajjhagā’”ti.

“Yo etā nādhivāseti, uppannā vedanā dukhā;
 Sārīrikā pāñaharā, yāhi phuṭho pavedhati.
 “Akkandati parodati, dubbalo appathāmako;
 Na so pātāle paccuṭṭhāsi, atho gādhampi nājjhagā.

(S.36.4./IV,207.) “Yo cetā adhivāseti, uppannā vedanā dukhā;
 Sārīrikā pāñaharā, yāhi phuṭho na vedhati.
 Sa ve pātāle paccuṭṭhāsi, atho gādhampi ajjhagā”ti. Catuttham̄.

(S.36.5.) (5) Daṭṭhabbasuttam 當見(應被見)

► 《雜阿含467經》

253. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Sukhā, bhikkhave, vedanā dukkhato daṭṭhabbā, dukkhā vedanā sallato daṭṭhabbā, adukkhamasukhā vedanā aniccato daṭṭhabbā. Yato kho, bhikkhave, bhikkhuno sukhā vedanā dukkhato diṭṭhā hoti, dukkhā vedanā sallato diṭṭhā hoti, adukkhamasukhā vedanā aniccato diṭṭhā hoti ayarū vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu sammaddaso acchechchi taṇham, vivattayi samyojanām, sammā mānābhismayā antamakāsi dukkhassā’”ti.

“Yo sukham dukkhato adda, dukkhamaddakkhi sallato;
Adukkhamasukharū santam, addakkhi narū aniccato.

“Sa ve sammaddaso bhikkhu, parijānāti vedanā;
So vedanā pariññāya, diṭṭhe dhamme anāsavo.

Kāyassa bhedā dhammaṭho, saṅkhyam nōpeti vedagū”ti. Pañcamam.

(S.36.6.) (6) Sallasuttam 箭

► 《雜阿含470經》, cf. A.1.1

254. “Assutavā, bhikkhave, puthujjano sukhampi vedanām vedayati, dukkhampi vedanām vedayati, adukkhamasukhampi vedanām vedayati. Sutavā, bhikkhave, ariyasāvako sukhampi vedanām (S.36.6./IV,208.) vedayati dukkhampi vedanām vedayati, adukkhamasukhampi vedanām vedayati. Tatra, bhikkhave, ko viseso ko adhippayāso kim nānākaraṇām sutavato ariyasāvakassa assutavatā puthujjanenā”ti? Bhagavāmāmūlakā no, bhante, dhammā...pe... assutavā. Bhikkhave, puthujjano dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno socati kilamati paridevati urattālim kandati sammoham āpajjati. So dve vedanā vedayati--kāyikañca, cetasikañca. Seyyathāpi, bhikkhave, purisam sallena vijjhayya. Tamenām dutiyena sallena anuvedham vijjhayya. Evañhi so, bhikkhave, puriso dvisallena vedanām vedayati. Evameva kho, bhikkhave, assutavā puthujjano dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno socati kilamati paridevati urattālim kandati sammoham āpajjati. So dve vedanā vedayati--kāyikañca, cetasikañca. Tassāyeva kho pana dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno paṭīghavā hoti. Tamenām dukkhāya vedanāya paṭīghavantañ, yo dukkhāya vedanāya paṭīghānusayo, so anuseti. So dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno kāmasukham abhinandati. Tam kissa hetu? Na hi so, bhikkhave, pajānāti assutavā puthujjano aññatra kāmasukhā dukkhāya vedanāya nissaraṇam, tassa kāmasukhañca abhinandato, yo sukhāya vedanāya rāgānusayo, so anuseti. So tāsam vedanānam samudayañca atthañgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānāti. Tassa tāsam vedanānam samudayañca atthañgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam appajānato, yo adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo, so anuseti. So sukhāñce vedanām vedayati, saññutto nam vedayati. Dukkhañce vedanām vedayati, saññutto nam vedayati. Ayarū vuccati, bhikkhave, ‘Assutavā puthujjano saññutto jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi, saññutto dukkhasmā’ti vadāmi.

“Sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno na socati, na kilamati, na paridevati, na urattālim kandati, na sammoham āpajjati. So ekam vedanām vedayati--kāyikam, na cetasikam.

“Seyyathāpi bhikkhave, purisam sallena vijjhayya. Tamenām dutiyena sallena

anuvedham na vijjhеyya. Evañhi so, bhikkhave, puriso ekasallena vedanam vedayati. Evameva kho, bhikkhave, sutavā ariyasāvako dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno na socati, na kilamati, na paridevati, na urattalim kandati, na sammoham āpajjati. So ekam vedanam vedayati--kāyikam, na cetasikam. Tassāyeva kho pana dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno paṭighavā na hoti. Tamenam dukkhāya vedanāya appatighavantam, yo dukkhāya vedanāya paṭighānusayo, so nānuseti. So dukkhāya vedanāya phuṭṭho samāno kāmasukham nābhinandati. Tam kissa hetu? Pajānāti hi so, bhikkhave, sutavā ariyasāvako aññatra kāmasukhā dukkhāya vedanāya nissaraṇam. Tassa kāmasukham nābhinandato yo sukhāya vedanāya rāgānusayo, so nānuseti. So tāsam vedanānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavam ca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti. Tassa tāsam vedanānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavam nissaraṇañca yathābhūtam pajānato, yo adukkhamasukhāya vedanāya avijjānusayo, so nānuseti. So sukhañce vedanam vedayati, visaññutto nam vedayati. Adukkhamasukhañce vedanam vedayati, visaññutto nam vedayati. Ayam vuccati, bhikkhave, ‘sutavā ariyasāvako visaññutto jātiyā jarāya maraṇena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi visaññutto dukkhasmā’ti vadāmi. Ayam kho, bhikkhave, viseso, ayam adhippayāso, idam nānākaraṇam sutavato ariyasāvakassa assutavatā puthujjanenā’ti.

“Na vedanam vedayati sapañño, sukhampi dukkhampi bahussutopi.

Ayañca dhīrassa puthujjanena, mahā viseso kusalassa hoti.

“Sankhātadhammassa bahussutassa, vipassato lokamimam parañca.

Iṭṭhassa dhammā na mathenti cittam, aniṭṭhato no paṭighātmeti.

“Tassānurodhā athavā virodhā, vidhūpitā atthagatā na santi.

Padañca ñatvā virajam asokam, sammā pajānāti bhavassa pāragū”ti.
Chaṭṭham.

(S.36.7.) (7) Paṭhamagelaññasuttam 疾病(1)

►D.16.Mahāparinibbānasuttam 大般涅槃經, S.2.12-13., S.47.2.

255. Ekarūpa samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Atha kho Bhagavā sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yena gilānasālā tenupasañkami; upasañkamitvā paññatte āsane nisidi. Nisajja kho Bhagavā bhikkhū (S.36.7./IV,211.) āmantesi.

“Sato, bhikkhave, bhikkhu sampajāno kālam āgameyya. Ayam vo amhākam anusāsanī.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sato hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vedanānupassī viharati...pe... citte cittānupassī viharati...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sato hoti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sampajāno hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, samiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghātipattacīvaradhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sampajānakārī hoti. Sato, bhikkhave, bhikkhu sampajāno kālam āgameyya. Ayam vo amhākam anusāsanī.

“Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evam satassa sampajānassa appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati sukhā vedanā, so evam pajānāti--‘Uppannā kho myāyam sukhā vedanā. Sā ca kho paṭicca, no appaṭicca. Kim paṭicca? Imameva kāyam paṭicca. Ayam kho pana kāyo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Aniccam kho pana saṅkhataṁ paṭiccasamuppannam kāyam paṭicca uppannā sukhā vedanā kuto niccā bhavissatī’ti! So kāye ca sukhāya ca vedanāya aniccānupassī viharati, vayānupassī viharati, virāgānupassī viharati, nirodhānupassī viharati, paṭinissaggānupassī viharati. Tassa kāye ca sukhāya ca vedanāya aniccānupassino viharato, vayānupassino viharato, virāgānupassino viharato, nirodhānupassino viharato, (S.36.7./IV,212.) paṭinissaggānupassino viharato, yo kāye ca sukhāya ca vedanāya rāgānusayo, so pahīyati.

“Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evam satassa sampajānassa appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati dukkhā vedanā. So evam pajānāti--‘Uppannā kho myāyam dukkhā vedanā. Sā ca kho paṭicca, no appaṭicca. Kim paṭicca? Imameva kāyam paṭicca. Ayam kho pana kāyo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Aniccam kho pana saṅkhataṁ paṭiccasamuppannam kāyam paṭicca uppannā dukkhā vedanā kuto niccā bhavissatī’ti! So kāye ca dukkhāya vedanāya aniccānupassī viharati, vayānupassī viharati, virāgānupassī viharati, nirodhānupassī viharati, patinissaggānupassī viharati. Tassa kāye ca dukkhāya ca vedanāya aniccānupassino viharato...pe... paṭinissaggānupassino viharato, yo kāye ca dukkhāya ca vedanāya paṭīghānusayo, so pahīyati.

“Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evam satassa sampajānassa appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati adukkhamasukhā vedanā, so evam pajānāti--‘Uppannā kho myāyam adukkhamasukhā vedanā. Sā ca kho paṭicca, no appaṭicca. Kim paṭicca? Imameva kāyam paṭicca. Ayam kho pana kāyo anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Aniccam kho pana saṅkhataṁ paṭiccasamuppannam kāyam paṭicca uppannā adukkhamasukhā vedanā kuto niccā bhavissatī’ti! So kāye ca adukkhamasukhāya ca vedanāya aniccānupassī viharati, vayānupassī viharati, virāgānupassī viharati, nirodhānupassī viharati, paṭinissaggānupassī viharati. Tassa kāye ca adukkhamasukhāya ca vedanāya aniccānupassino viharato...pe... paṭinissaggānupassino viharato, yo kāye ca adukkhamasukhāya ca vedanāya avijjānusayo, so pahīyati.

(S.36.7./IV,213.) “So sukhañce vedanam vedayati, sā aniccāti pajānāti, anajjhositāti pajānāti, anabhinanditāti pajānāti; dukkhañce vedanam vedayati, sā aniccāti pajānāti, anajjhositāti pajānāti, anabhinanditāti pajānāti; adukkhamasukhañce vedanam vedayati, sā aniccāti pajānāti, anajjhositāti pajānāti, anabhinanditāti pajānāti. So sukhañce vedanam vedayati, visaññutto nam vedayati; dukkhañce vedanam vedayati, visaññutto nam vedayati; adukkhamasukhañce vedanam vedayati, visaññutto nam vedayati. So kāyapariyantikam vedanam vedayamāno ‘Kāyapariyantikam vedanam vedayāmī’ti pajānāti, jīvitapariyantikam vedanam vedayamāno ‘Jīvitapariyantikam vedanam vedayāmī’ti pajānāti. ‘Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītibhavissantī’ti pajānāti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, telañca paṭicca vaṭṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya, tasева telassa ca vaṭṭiyā ca pariyādānā anāhāro nibbāyeyya; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu kāyapariyantikam vedanam vedayamāno ‘Kāyapariyantikam vedanam vedayāmī’ti pajānāti. Jīvitapariyantikam vedanam vedayamāno ‘Jīvitapariyantikam vedanam vedayāmī’ti pajānāti. ‘Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītibhavissantī’ti pajānāti”ti. Sattamam.

(S.36.8.) (8) Dutiyagelaññasuttaṁ 疾病(2)

256. Ekam̄ samayam̄ Bhagavā Vesāliyam̄ viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam̄. Atha kho Bhagavā sāyanhasamayam̄ pañsallānā vuṭṭhito yena gilānasālā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--

“Sato bhikkhave, bhikkhu sampajāno kālam̄ āgameyya. Ayam̄ vo amhākam̄ anusāsanī.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sato hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam̄; vedanāsu vedanānupassī viharati... citte cittānupassī viharati... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam̄. Evam̄ kho, bhikkhave, bhikkhu sato hoti.

(S.36.8./IV,214.) “Kathañca bhikkhave, bhikkhu sampajāno hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti...pe... bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti. Evam̄ kho, bhikkhave, bhikkhu sampajāno hoti. Sato, bhikkhave, bhikkhu sampajāno kālam̄ āgameyya. Ayam̄ vo amhākam̄ anusāsanī.

“Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evam̄ satassa sampajānassa appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati sukhā vedanā. So evam̄ pajānāti--‘Uppannā kho myāyam̄ sukhā vedanā; sā ca kho paṭicca, no appaṭicca. Kim̄ paṭicca? Imameva phassam̄ paṭicca. Ayam̄ kho pana phasso anicco saṅkhato paṭiccasamuppanno. Aniccam̄ kho pana saṅkhataṁ paṭiccasamuppannam̄ phassam̄ paṭicca uppānā sukhā vedanā kuto niccā bhavissatī! So phasse ca sukhāya ca vedanāya aniccānupassī viharati, vayānupassī viharati, virāgānupassī viharati, nirodhānupassī viharati, paṭinissaggānupassī viharati. Tassa phasse ca sukhāya ca vedanāya aniccānupassino viharato, vayānupassino viharato, virāgānupassino viharato, nirodhānupassino viharato, paṭinissaggānupassino viharato yo phasse ca sukhāya ca vedanāya rāgānusayo, so pahīyatī.

“Tassa ce, bhikkhave, bhikkhuno evam̄ satassa...pe... viharato uppajjati dukkhā vedanā...pe... uppajjati adukkhamasukhā vedanā. So evam̄ pajānāti--‘Uppannā kho myāyam̄ adukkhamasukhā vedanā; sā ca kho paṭicca, no appaṭicca. Kim̄ paṭicca? Imameva phassam̄ paṭicca...pe... kāyassa bhedā uddham̄ jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sīṭibhavissantīti pajānāti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, telañca paṭicca vaṭṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya tasseva telassa ca vaṭṭiyā ca pariyādānā anāhāro nibbāyeyya; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu kāyapariyantikam̄ vedanām̄ vedayamāno ‘Kāyapariyantikam̄ vedanām̄ vedayāmīti pajānāti. Jīvitapariyantikam̄ vedanām̄ vedayamāno ‘Jīvitapariyantikam̄ vedanām̄ vedayāmīti pajānāti. ‘Kāyassa bhedā uddham̄ jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sīṭibhavissantīti pajānātīti. Atṭhamam̄.

(S.36.9.) (9) Aniccasuttam̄ 無常

257. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā nirodhadhammā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanā aniccā saṅkhatā paṭiccasamuppannā khayadhammā vayadhammā virāgadhammā

nirodhadhammā”ti. Navamam.

(S.36.10./IV,215.)

(S.36.10.) (10) Phassamūlakasuttam 以觸為根本者

► 《雜阿含466經》

258. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā phassajā phassamūlakā phassanidānā phassapaccayā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Sukhavedaniyām, bhikkhave, phassam paṭicca uppajjati sukhā vedanā. Tasseva sukhavedaniyassa phassassa nirodhā, yam tajjam vedayitam sukhavedaniyam phassam paṭicca uppānā sukhā vedanā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. Dukkhavedaniyām, bhikkhave, phassam paṭicca uppajjati dukkhā vedanā. Tasseva dukkhavedaniyassa phassassa nirodhā, yam tajjam vedayitam dukkhavedaniyam phassam paṭicca uppānā dukkhā vedanā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. Adukkhamasukhavedaniyām, bhikkhave, phassam paṭicca uppajjati adukkhamasukhā vedanā. Tasseva adukkhamasukhavedaniyassa phassassa nirodhā, yam tajjam vedayitam adukkhamasukhavedaniyam phassam paṭicca uppānā adukkhamasukhā vedanā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. Seyyathāpi bhikkhave, dvinnām kaṭṭhānam saṅghatānasamodhānā usmā jāyati, tejo abhinibbattati. Tesameva kaṭṭhānam nānābhāvā vinikkhepā, yā tajjā usmā, sā nirujjhati, sā vūpasammati. Evameva kho, bhikkhave, imā tisso vedanā phassajā phassamūlakā phassanidānā phassapaccayā. Tajjam phassam paṭicca tajjā vedanā uppajjanti. Tajjassa phassassa nirodhā tajjā vedanā nirujjhantī”ti. Dasamam.

Sagāthāvaggo paṭhamo

(S.36.10./IV,216.) Tassuddānam--

Samādhi Sukhām Pahānena, Pātālam Daṭṭhabbena ca;
Sallena ceva Gelaññā, Anicca Phassamūlakāti.

2. Rahogatavaggo 獨坐品

(S.36.11.) (1) Rahogatasuttam 獨坐

► 《雜阿含477經》, cf. 《雜阿含473-474經》

259. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantām abhvādetvā ekamantām nisīdi. Ekamantām nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Idha mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Vuttam kho panetām Bhagavatā--‘Yam kiñci vedayitarām tam dukkhasmin’ti. Kim nu kho etarām Bhagavatā sandhāya bhāsitarām--‘Yam kiñci vedayitam tam dukkhasmin’”ti?

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Tisso imā, bhikkhu, vedanā vuttā mayā. Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā tisso vedanā vuttā mayā. Vuttam kho panetām, bhikkhu, mayā--‘Yam kiñci vedayitarām, tam dukkhasmin’ti. Tam kho panetām, bhikkhu, mayā saṅkhārānamyeva aniccatām sandhāya bhāsitarām--‘Yam kiñci vedayitarām tam dukkhasmin’ti Tam kho panetām, bhikkhu, mayā saṅkhārānamyeva khayadhammatām...pe... vayadhammatām...pe... (S.36.11./IV,217.)

virāgadhammatām...pe... nirodhadhammatām...pe... vipariṇāmadhammatām sandhāya bhāsitaṁ--‘Yam kiñci vedayitam tam dukkhasmin’ti. Atha kho pana, bhikkhu, mayā anupubbasaṅkhārānam nirodho akkhāto. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hoti. Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā niruddhā hoti. Tatiyam jhānam samāpannassa pīti niruddhā hoti. Catuttham jhānam samāpannassa assāsapassāsā niruddhā hoti. Akāsānañcāyatanaṁ samāpannassa rūpasaññā niruddhā hoti. Viññānañcāyatanaṁ samāpannassa ākāsānañcāyatanaññā niruddhā hoti. Akiñcaññāyatanaṁ samāpannassa viññānañcāyatanaññā niruddhā hoti. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa ākiñcaññāyatanaññā niruddhā hoti. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā hoti. Khīnāsavassa bhikkhuno rāgo niruddho hoti, doso niruddho hoti, moho niruddho hoti. Atha kho, bhikkhu, mayā anupubbasaṅkhārānam vūpasamo akkhāto. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā vūpasantā hoti. Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā vūpasantā honti...pe... saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca vūpasantā honti. Khīnāsavassa bhikkhuno rāgo vūpasanto hoti, doso vūpasanto hoti, moho vūpasanto hoti. Chayimā, bhikkhu, passaddhiyo. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā paṭippassaddhā hoti. Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā paṭippassaddhā hoti. Tatiyam jhānam samāpannassa pīti paṭippassaddhā hoti. Catuttham jhānam samāpannassa assāsapassāsā paṭippassaddhā (S.36.11./IV,218.) honti. Saññāvedayitanirodhaṁ samāpannassa saññā ca vedanā ca paṭippassaddhā honti. Khīnāsavassa bhikkhuno rāgo paṭippassaddho hoti, doso paṭippassaddho hoti, moho paṭippassaddho hoti”ti. Paṭhamam.

(S.36.12.) (2) Paṭhama-ākāsasuttam 虛空(1)

► 《雜阿含471經》

260. “Seyyathāpi, bhikkhave, ākāse vividhā vātā vāyanti. Puratthimāpi vātā vāyanti, pacchimāpi vātā vāyanti, uttarāpi vātā vāyanti, dakkhiṇāpi vātā vāyanti, sarajāpi vātā vāyanti, arajāpi vātā vāyanti, sītāpi vātā vāyanti, uṇhāpi vātā vāyanti, parittāpi vātā vāyanti, adhimattāpi vātā vāyanti. Evameva kho, bhikkhave, imasmim kāyasmim vividhā vedanā uppajjanti, sukhāpi vedanā uppajjati, dukkhāpi vedanā uppajjati, adukkhamasukhāpi vedanā uppajjati”ti.

“Yathāpi vātā ākāse, vāyanti vividhā puthū;
Puratthimā pacchimā cāpi, uttarā atha dakkhiṇā.
“Sarajā arajā capi, sītā unhā ca ekadā;
Adhimattā parittā ca, puthū vāyanti māluta.
“Tathevimasmiṁ kāyasmim, samuppajjanti vedanā;
Sukhadukkhasamuppatti, adukkhamasukhā ca yā.
“Yato ca bhikkhu ātāpī, sampajaññām na riñcati.
Tato so vedanā sabbā, pariñānāti paññito.
“So vedanā pariññāya, diṭhe dhamme anāsavo;
Kāyassa bhedā dhammaṭho, saṅkhyām nopeti vedagū”ti. Dutiyam.

(S.36.13./IV,219.)

(S.36.13.) (3) Dutiya-ākāsasuttam 虛空(2)

► 《雜阿含471經》

261. “Seyyathāpi bhikkhave, ākāse vividhā vātā vāyanti. Puratthimāpi vātā vāyanti...pe... adhimattāpi vātā vāyanti. Evameva kho, bhikkhave, imasmim kāyasmim

vividhā vedanā uppajjanti, sukhāpi vedanā uppajjati, dukkhāpi vedanā uppajjati, adukkhamasukhāpi vedanā uppajjati”ti. Tatiyam.

(S.36.14.) (4) Agārasuttam 客舍

► 《雜阿含472經》

262. “Seyyathāpi, bhikkhave, āgantukāgāram. Tattha puratthimāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, pacchimāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, uttarāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, dakkhiṇāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti. Khattiyāpi āgantvā vāsam kappenti, brāhmaṇāpi āgantvā vāsam kappenti, vessāpi āgantvā vāsam kappenti, suddāpi āgantvā vāsam kappenti. Evameva kho, bhikkhave, imasmim kāyasmim vividhā vedanā uppajjanti. Sukhāpi vedanā uppajjati, dukkhāpi vedanā uppajjati, adukkhamasukhāpi vedanā uppajjati. Sāmisāpi sukhā vedanā uppajjati, sāmisāpi dukkhā vedanā uppajjati, sāmisāpi adukkhamasukhā vedanā uppajjati. Nirāmisāpi sukhā vedanā uppajjati, nirāmisāpi dukkhā vedanā uppajjati, nirāmisāpi adukkhamasukhā vedanā uppajjati”ti. Catuttham.

(S.36.15.) (5) Pathama-Ānandasuttam 止息(1)

► 《雜阿含474經》

263. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantarām niśidi ekamantarām nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantām etadavoca--“Katamā nu kho, bhante, vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamo vedanānirodho, katamā (S.36.15./IV,220.) vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaranānti? Tisso imā, Ānanda, vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā vuccanti, Ānanda, vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo; phassanirodhā vedanānirodho. Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo vedanānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Yam vedanām paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam vedanāya assādo. Yā vedanā aniccā dukkhā vipariñāmadhammā, ayam vedanāya ādīnavo. Yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgapahānam, idam vedanāya nissaranām. Atha kho panĀnanda, mayā anupubbasaṅkhārānam nirodho akkhāto. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hoti...pe... saññāvedayitanirodhām samāpannassa saññā ca vedanā ca niruddhā honti. Khīṇāsavassa bhikkhuno rāgo niruddho hoti, doso niruddho hoti, moho niruddho hoti. Atha kho panĀnanda, mayā anupubbasaṅkhārānam paṭippassaddhi akkhātā. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā paṭippassaddhā hoti...pe... ākāsānañcāyatanaṁ samāpannassa rūpasaññā paṭippassaddhā hoti. Viññānañcāyatanaṁ samāpannassa ākāsānañcāyatanaṁ paṭippassaddhā hoti. Akiñcaññāyatanaṁ samāpannassa viññānañcāyatanaṁ paṭippassaddhā hoti. Nevasaññānāsaññāyatanaṁ samāpannassa ākiñcaññāyatanaṁ paṭippassaddhā hoti. Saññāvedayitanirodhām samāpannassa saññā ca vedanā ca paṭippassaddhā honti. (S.36.15./IV,221.) Khīṇāsavassa bhikkhuno rāgo paṭippassaddho hoti, doso paṭippassaddho hoti, moho paṭippassaddho hoti”ti. Pañcamam.

(S.36.16.) (6) Dutiya-Ānandasuttam 止息(2)

► 《雜阿含474經》

264. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Ānandam Bhagavā etadavoca--“Katamā nu kho, Ānanda, vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamo vedanānirodho katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇan”ti? “Bhagavarimūlakā no, bhante, dhammā Bhagavannettikā Bhagavampaṭisaraṇā. Sādu, bhante, Bhagavantañneva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti. “Tena hi, Ānanda, suñohi, sādhukam manasi karohi; bhāsissāmī”ti. “Evam, bhante”ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca--“Tisso imā, Ānanda, vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā vuccanti, Ānanda, vedanā...pe... phassasamudayā...pe... khīnāsavassa bhikkhuno rāgo paṭippassaddho hoti, doso paṭippassaddho hoti, moho paṭippassaddho hotī”ti. Chatṭham.

(S.36.17.) (7) Paṭhamasambahulasuttam 八支(1)

► 《雜阿含477經》

265. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocurī--“Katamā nu kho, bhante, vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamo vedanānirodho, katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇan”ti? (S.36.17./IV,222.) “Tisso imā, bhikkhave, vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā vuccanti, bhikkhave, vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo; phassanirodhā vedanānirodho. Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo vedanānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Yam vedanām paṭicca uppajjati sukham̄ somanassam̄, ayam vedanāya assādo. Yā vedanā aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā, ayam vedanāya ādīnavo. Yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam vedanāya nissaranam̄.

“Atha kho pana, bhikkhave, mayā anupubbasaṅkhārānam nirodho akkhāto. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā niruddhā hoti...pe... khīnāsavassa bhikkhuno rāgo niruddho hoti, doso niruddho hoti, moho niruddho hoti. Atha kho pana, bhikkhave, mayā anupubbasaṅkhārānam vūpasamo akkhāto. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā vūpasantā hoti...pe... khīnāsavassa bhikkhuno rāgo vūpasanto hoti, doso vūpasanto hoti, moho vūpasanto hoti. Chayimā, bhikkhave, passaddhiyo. Paṭhamam jhānam samāpannassa vācā paṭippassaddhā hoti. Dutiyam jhānam samāpannassa vitakkavicārā paṭippassaddhā honti. Tatiyam jhānam samāpannassa pīti paṭippassaddhā hoti. Catuttham jhānam samāpannassa assāsapassāsa paṭippassaddhā honti. Saññāvedayitanirodhām samāpannassa saññā ca vedanā ca paṭippassaddhā honti. Khīnāsavassa bhikkhuno rāgo paṭippassaddho hoti, doso paṭippassaddho hoti, moho paṭippassaddho hotī”ti. Sattamam.

(S.36.18.) (8) Dutiyasambahulasuttam 八支(2)

► 《雜阿含474經》

266. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su...pe... (S.36.18./IV,223.) Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavā etadavoca--“Katamā nu

kho, bhikkhave, vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamo vedanānirodho, katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaranā”ti? “Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe...” “Tisso imā, bhikkhave, vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā vuccanti, bhikkhave, vedanā...pe... phassasamudayā...pe... . (yathā purimasuttante, tathā vitthāretabbo.) Aṭṭhamam.

(S.36.19.) (9) Pañcakaṅgasuttam 般奢康伽(木匠)

► 《雜阿含487經》 · M.59. Bahuvedanāyasuttam 多受經

267. Atha kho Pañcakaṅgo thapati yenāyasmā Udāyī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Udāyim abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Pañcakaṅgo thapati āyasmantam Udāyim etadavoca--“Kati nu kho, bhante Udāyi, vedanā vuttā Bhagavatā”ti? “Tisso kho, thapati, vedanā vuttā Bhagavatā. Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, thapati, tisso vedanā vuttā Bhagavatā”ti. Evarū vutte, Pañcakaṅgo thapati āyasmantam Udāyim etadavoca--“Na kho, bhante Udāyi, tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Dve vedanā vuttā Bhagavatā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā. Yāyam, bhante, adukkhamasukhā vedanā, santasmim esā pañite sukhe vuttā Bhagavatā”ti. Dutiyampi kho āyasmā Udāyī Pañcakaṅgarū thapatiṁ etadavoca--“Na kho, thapati, dve vedanā vuttā Bhagavatā. Tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā tisso vedanā vuttā Bhagavatā”ti. Dutiyampi kho Pañcakaṅgo thapati āyasmantam Udāyim etadavoca--“Na kho, bhante Udāyi, tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Dve vedanā vuttā Bhagavatā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā. Yāyam, bhante, adukkhamasukhā vedanā, santasmim esā pañite sukhe vuttā Bhagavatā”ti. Tatiyampi kho āyasmā Udāyī Pañcakaṅgarū thapatiṁ etadavoca--“Na kho, thapati, dve vedanā vuttā Bhagavatā. Tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā tisso vedanā vuttā Bhagavatā”ti. Tatiyampi kho Pañcakaṅgo thapati āyasmantam (S.36.19./IV,224.) Udāyim etadavoca--“Na kho, bhante Udāyi, tisso vedanā vuttā Bhagavatā. Dve vedanā vuttā Bhagavatā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā. Yāyam, bhante, adukkhamasukhā vedanā, santasmim esā pañite sukhe vuttā Bhagavatā”ti. Neva sakkhi āyasmā Udāyī Pañcakaṅgarū thapatiṁ saññāpeturū, na panāsakkhi Pañcakaṅgo thapati āyasmantam Udāyim saññāpeturū. Assosi kho āyasmā Ānando āyasmato Udāyissa Pañcakaṅgena thapatinā saddhirū imarū kathāsallāparū.

Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando yāvatako āyasmato Udāyissa Pañcakaṅgena thapatinā saddhim ahosi kathāsallāpo tam sabbarū Bhagavato ārocesi.

“Santameva, Ānanda, pariyāyam Pañcakaṅgo thapati Udāyissa bhikkhuno nābbhanumodi; santañca Panānanda, pariyāyam Udāyī bhikkhu Pañcakaṅgassa thapatino nābbhanumodi. Dvepi mayā, Ānanda, vedanā vuttā pariyāyena. Tissopi mayā vedanā vuttā pariyāyena. Pañcapi mayā vedanā vuttā pariyāyena. Chapi mayā vedanā vuttā pariyāyena. Aṭṭhārasāpi mayā vedanā vuttā pariyāyena. Chattimāpi mayā vedanā vuttā pariyāyena. (S.36.19./IV,225.) Atṭhasatampmippi mayā vedanā vuttā pariyāyena. Evam pariyāyadesito kho, Ānanda, mayā dhammo. Evam pariyāyadesite kho, Ānanda, mayā dhamme ye aññamaññassa subhāsitam sulapitam, na samanumaññissanti, na samanujānissanti, na samanumodissanti, tesam etam pāṭikaṅkham--bhaṇḍanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññam mukhasattīhi vitudantā viharissantī. Evam

pariyāyadesito kho, Ānanda, mayā dhammo. Evaṁ pariyāyadesite kho, Ānanda, mayā dhamme ye aññamaññassa subhāsitarī sulapitāṁ samanumaññissanti samanujānissanti samanumodissanti, tesam etam pāṭikaṅkham--samaggā sammodamānā avivadamānā khīrodakībhūtā aññamaññāṁ piyacakkhūhi sampassantā viharissantī”ti.

“Pañcime, Ānanda, kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuvīññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañiyā...pe... kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañiyā. Ime kho, Ānanda, pañca kāmaguṇā Yaṁ kho, Ānanda ime pañca kāmaguṇe paṭicca uppajjati sukhaṁ somanassam--idam vuccati kāmasukhaṁ. Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamāṁ santāṁ sukhaṁ somanassam paṭisamvvedentī’ti--idam nesāhaṁ nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca? Idhānanda, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukhaṁ paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca. (S.36.19./IV,226.) Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamāṁ santāṁ sukhaṁ somanassam paṭisamvvedentī’ti--idam nesāhaṁ nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca? Idhānanda, bhikkhu, vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattāṁ sampaśādanām cetaso ekodibhāvām avitakkam avicāram samādhijam pītisukhaṁ dutiyam jhānam upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca. Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamāṁ santāṁ sukhaṁ somanassam paṭisamvvedentī’ti--idam nesāhaṁ nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca? Idhānanda, bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisamvvedeti, yaṁ tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca. Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamāṁ santāṁ sukhaṁ somanassam paṭisamvvedentī’ti--idam nesāhaṁ nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca? Idhānanda bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukhaṁ upekkhāsatipārisuddhim catutthām jhānam upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca. Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamāṁ santāṁ sukhaṁ somanassam paṭisamvvedentī’ti--idam nesāhaṁ (S.36.19./IV,227.) nānujānāmi Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca.

“Katamañcānanda etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca? Idhānanda, bhikkhu sabbaso rūpasaññānam samatikkamā, patighasaññānam atthaṅgamā, nānattasaññānam amanasikārā, ‘Ananto ākāso’ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññāṁ sukhaṁ abhikkantatarañca pañītatarañca. Ye kho, Ānanda, evam

vadeyyum--‘Etāmparamām santam sukhām somanassam paṭisāmvedentī’ti--idam nesāharām nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca? Idhānanda, bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanañ samatikkamma, ‘Anantam viññāñan’ti viññāñānañcāyatanañ upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca. Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamām santam sukhām somanassam paṭisāmvedentī’ti--idam nesāharām nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca? Idhānanda, bhikkhu sabbaso viññāñānañcāyatanañ samatikkamma, ‘Natthi kiñci’ti ākiñcaññāyatanañ upasampajja viharati. Idam kho, (S.36.19./IV,228.) Ānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamām santam sukhām somanassam paṭisāmvedentī’ti--idam nesāharām nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca.

“Katamañcānanda etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca? Idhānanda, bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanañ samatikkamma nevasaññāñāsaññāyatanañ upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca. Ye kho, Ānanda, evam vadeyyum--‘Etāmparamām santam sukhām somanassam paṭisāmvedentī’ti--idam nesāharām nānujānāmi. Tam kissa hetu? Atthānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca.

“Katamañcānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca? Idhānanda, bhikkhu sabbaso nevasaññāñāsaññāyatanañ samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharati. Idam kho, Ānanda, etamhā sukhā aññam sukhām abhikkantatarañca paññitatarañca.

“Thānam kho panetam, Ānanda, vijjati yañ aññatitthiyā paribbājakā evam vadeyyum--‘saññāvedayitanirodham Samāñ Gotamo āha, tañca sukhasmīm paññapeti. Tayidam kiriñsu, tayidam kathāmīsu’ti? Evarīvādino, Ānanda, aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā--‘Na kho, āvuso Bhagavā sukhaññeva vedanām sandhāya sukhasmīm paññapeti. Yattha yattha, āvuso, sukhām upalabbhati, yahim yahim, tam tam Tathāgato sukhasmīm paññapeti’’ti. Navamam.

(S.36.20.) (10) Bhikkhusuttam 比丘

► 《雜阿含487經》 · M.59. Bahuvedanīyasuttam 多受經

268. “Dvepi mayā, bhikkhave, vedanā vuttā pariyyāyena, tissopi mayā vedanā vuttā pariyyāyena, pañcapi mayā vedanā vuttā pariyyāyena, chapi mayā vedanā vuttā pariyyāyena, atthārasāpi mayā vedanā vuttā pariyyāyena, chattimsāpi mayā vedanā vuttā pariyyāyena, atthasatampi mayā vedanā vuttā pariyyāyena. Evam pariyyāyadesito, bhikkhave, mayā dhammo. Evam pariyyāyadesite kho, bhikkhave, mayā dhamme ye aññamaññassa subhāsitarām sulapitarām na samanumaññissanti, na samanujānissanti, na samanumodissanti, tesam etam (S.36.20./IV,229.) pātikañkharām--bhañdanajātā kalahajātā vivādāpannā aññamaññam mukhasattīhi vitudantā viharissantīti. Evam pariyyāyadesito, bhikkhave, mayā dhammo. Evam pariyyāyadesite kho, bhikkhave, mayā dhamme ye aññamaññassa

subhāsitām sulapitām samanumaññissanti samanujānissanti samanumodissanti, tesam etam pātiakañkham--samaggā sammadamānā avivadāmānā khīrodakībhūtā aññamaññām piyacakkhūhi sampassantā viharissantī.

“Pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā...pe... thānam kho panetām, bhikkhave, vijjati yam aññatitthiyā paribbājakā evam vadeyyūm--‘saññāvedayitanirodham Samāno Gotamo āha, tañca sukhasmiṁ paññapeti. Tayidam kiṁsu, tayidam kathaṁsu’ti? Evamvādino, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā--‘Na kho, āvuso, Bhagavā sukhaññeva vedanām sandhāya sukhasmiṁ paññapeti. Yattha yattha, āvuso, sukham upalabbhati yahim yahim, tam tam Tathāgato sukhasmiṁ paññapet’ti. Dasamām.

Rahogatavaggo dutiyo.

Tassuddānaṁ--

Rahogatām dve Ākāsām, Agāram dve ca Ānanda;
Sambahulā duve vuttā, Pañcakaṅgo ca Bhikkhunāti.

(S.36.20./IV,230.)

3. Aṭṭhasatapariyāyavaggo

(S.36.21.) (1) Sīvakasuttām 尸婆

► 《雜阿含977經》, 《別譯雜阿含211經》

269. Ekam samayām Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho Moliyasīvako paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisino kho moliyasīvako paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Santi, bho Gotama, eke samañabrahmañā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yam kiñcāyam purisapuggalo paṭisamñvedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā sabbam tam pubbekatahetū’ti. Idha bhavam Gotamo kimāhā’ti?

“Pittasamuṭṭhānānipi kho, sīvaka, idhekaccāni vedayitāni uppajjanti. Sāmampi kho etam, sīvaka, veditabbam yathā pittasamuṭṭhānānipi idhekaccāni vedayitāni uppajjanti; lokassapi kho etam, sīvaka, saccasammataṁ yathā pittasamuṭṭhānānipi idhekaccāni vedayitāni uppajjanti. Tatra, sīvaka, ye te samañabrahmañā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yam kiñcāyam purisapuggalo paṭisamñvedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā sabbam tam pubbekatahetū’ti. Yañca sāmam nātam tañca atidhāvanti, yañca loke saccasammataṁ tañca atidhāvanti. Tasmā tesam samañabrahmañānam micchāti vadāmi.

“Semhasamuṭṭhānānipi kho, sīvaka...pe... vātasamuṭṭhānānipi kho, sīvaka...pe... sannipātikānipi kho, sīvaka...pe... utupariṇāmajānipi kho, sīvaka...pe... visamaparihārajānipi kho, sīvaka...pe... opakkamikānipi kho, sīvaka...pe... (S.36.21./IV,231.) Kammavipākajānipi kho, sīvaka, idhekaccāni vedayitāni uppajjanti. Sāmampi kho etam, sīvaka, veditabbam. Yathā kammavipākajānipi idhekaccāni vedayitāni uppajjanti; lokassapi kho etam, sīvaka, saccasammataṁ. Yathā kammavipākajānipi idhekaccāni vedayitāni uppajjanti; tatra, sīvaka, ye te samañabrahmañā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yam kiñcāyam purisapuggalo paṭisamñvedeti sukham vā dukkham vā adukkhamasukham vā sabbam tam pubbekatahetū’ti. Yañca sāmam nātam tañca atidhāvanti yañca loke saccasammataṁ tañca atidhāvanti. Tasmā tesam samañabrahmañānam micchāti vadāmīti. Evam vutte,

moḷiyasīvako paribbājako Bhagavantam etadavoca--‘Abhikkantam, bho Gotama, abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakarū marū bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti.

“Pittam semhañca vāto ca, sannipatā utūni ca;
Visamam opakkamikam, kammavipākena aṭṭhamī”ti. Pathamam.

(S.36.22.) (2) Aṭṭhasatasuttam 百八

270. “Aṭṭhasatapariyāyam vo, bhikkhave, dhammapariyāyam desessāmi. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, aṭṭhasatapariyāyo, dhammapariyāyo? Dvepi mayā, bhikkhave, vedanā vuttā pariyāyena; tissopi mayā vedanā vuttā pariyāyena; pañcapi mayā vedanā vuttā pariyāyena; chapi mayā vedanā vuttā pariyāyena; aṭṭhārasāpi mayā vedanā vuttā pariyāyena; chattimāpi mayā vedanā vuttā pariyāyena; aṭṭhasatampi mayā vedanā vuttā pariyāyena. “Katamā ca, bhikkhave, dve vedanā? Kāyikā ca cetasikā ca--imā vuccanti, bhikkhave, dve vedanā. (S.36.22./IV,232.) Katamā ca, bhikkhave, tisso vedanā? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā vuccanti, bhikkhave, tisso vedanā. Katamā ca, bhikkhave, pañca vedanā? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam--imā vuccanti, bhikkhave, pañca vedanā. Katamā ca, bhikkhave, cha vedanā? Cakkhusamphassajā vedanā...pe... manosamphassajā vedanā--imā vuccanti, bhikkhave, cha vedanā. Katamā ca, bhikkhave, aṭṭhārasa vedanā? Cha somanassūpavicārā, cha domanassūpavicārā, cha upekkhūpavicārā--imā vuccanti, bhikkhave, aṭṭhārasa vedanā. Katamā ca, bhikkhave, chattimāsa vedanā? Cha gehasitāni somanassāni, cha nekkhammasitāni somanassāni, cha gehasitāni domanassāni, cha nekkhammasitāni domanassāni, cha gehasitā upekkhā cha nekkhammasitā upekkhā--imā vuccanti, bhikkhave, chattimāsa vedanā. Katamañca, bhikkhave, aṭṭhasatam vedanā? Atītā chattimāsa vedanā, anāgatā chattimāsa vedanā, paccuppannā chattimāsa vedanā--imā vuccanti, bhikkhave, aṭṭhasatam vedanā. Ayam, bhikkhave, aṭṭhasatapariyāyo dhammapariyāyo”ti. Dutiyam.

(S.36.23.) (3) Aññatarabhikkhusuttam 一比丘

271. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Katamā nu kho, bhante, vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamā vedanāsamudayagāminī paṭipadā? Katamo vedanānirodho, katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kiṁ nissaraṇan”ti?

(S.36.23./IV,233.) “Tisso imā, bhikkhu, vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Imā vuccanti, bhikkhu, vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo. Tañhā vedanāsamudayagāminī paṭipadā. Phassanirodhā vedanānirodho. Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo vedanānirodhagāminī paṭipadā, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Yam vedanām paṭicca uppajjati sukham somanassam, ayam vedanāya assādo; yā vedanā aniccā dukkhā vipariṇāmadhammā, ayam vedanāya ādīnavo; yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgappahānam, idam vedanāya nissaraṇan”ti. Tatiyam.

(S.36.24.) (4) Pubbasuttam 過去

► 《雜阿含經》475、479經

272. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Katamā nu kho vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamā vedanāsamudayagāminī paṭipadā, katamo vedanānirodho, katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kim nissaraṇan’ti? Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘tisso imā vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Imā vuccanti vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo. Taṇhā vedanāsamudayagāminī paṭipadā...pe... yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgappahānam. Idam vedanāya nissaraṇan”ti. Catuttham.

(PTS : S.36.24.) (5) Nāṇasuttam 智

► 《雜阿含經》475、479經

273. “Imā vedanā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāñam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Ayam vedanāsamudayo’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi...pe... āloko udapādi. ‘Ayam vedanāsamudayagāminī paṭipadā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi...pe... ‘Ayam vedanānirodho’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi...pe... ‘Ayam vedanāya assādo’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu...pe... ‘Ayam vedanāya ādīnavo’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu...pe... ‘Idam kho nissaraṇan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāñam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi”ti. Pañcamam.

(S.36.25.) (6) Sambahulabhikkhusuttam 眾多比丘

► 《雜阿含479經》

274. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamimśu; upasaṅkamitvā...pe... Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantaṁ etadavocum--“Katamā nu kho, bhante, vedanā, katamo vedanāsamudayo, katamā vedanāsamudayagāminī paṭipadā? Katamo vedanānirodho, katamā vedanānirodhagāminī paṭipadā? Ko vedanāya assādo, ko ādīnavo, kim nissaraṇan”ti? “Tisso imā, bhikkhave, vedanā--sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Imā vuccanti, bhikkhave, vedanā. Phassasamudayā vedanāsamudayo. Taṇhā vedanāsamudayagāminī paṭipadā. Phassanirodhā...pe... yo vedanāya chandarāgavinayo chandarāgappahānam. Idam vedanāya nissaraṇan”ti. Chaṭṭham.

(S.36.26.) (7) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(1)

► 《雜阿含481經》

275. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imāsam tissannarām vedanānarām samudayañca atthañgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti. Na me te, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca pana te āyasmanto

sāmaññattham vā brahmaññattham vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā imāsam tissannam vedanānam samudayañca atthañgamañca assādañca ādīnavam ca nissarañañca yathābhūtam pajānanti. Te kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā samañesu ceva samañasammata brāhmañesu ca brāhmañasammata. Te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca, diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Sattamam.

(S.36.27./IV,235.)

(S.36.27.) (8) Dutiyasamañabrahmanasuttam 沙門婆羅門(2)

► 《雜阿含481經》

276. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā. Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā imāsam tissannam vedanānam samudayañca atthañgamañca assādañca ādīnavāñca nissarañañca yathābhūtam nappajānanti...pe... pajānanti...pe... sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Aṭṭhamam.

(S.36.28.) (9) Tatiyasamañabrahmanasuttam 沙門婆羅門(3)

► 《雜阿含481經》

277. “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā vedanām nappajānanti, vedanāsamudayām nappajānanti, vedanānirodham nappajānanti, vedanānirodhagāminim paṭipadām nappajānanti...pe... pajānanti...pe... sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharantī”ti. Navamam.

(PTS:S.36.29.Suddhikam Nirāmisam清淨無食樂) (10)Suddhikasuttam清淨

► 《雜阿含485經》

278. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanā”ti. Dasamam.

(PTS:S.36.29.Suddhikam Nirāmisam清淨無食樂) (11) Nirāmisasuttam 無食樂

► 《雜阿含485經》

279. “Atthi bhikkhave, sāmisā pīti, atthi nirāmisā pīti, atthi nirāmisā nirāmisatarā pīti; atthi sāmisām sukham, atthi nirāmisām sukham, atthi nirāmisā nirāmisatarām sukham; atthi sāmisā upekkhā, atthi nirāmisā upekkhā, atthi nirāmisā nirāmisatarā upekkhā; atthi sāmiso vimokkho, atthi nirāmiso vimokkho, atthi nirāmisā nirāmisataro vimokkho. Katamā ca, bhikkhave, sāmisā pīti? Pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā...pe... kāyaviññeyyā phoṭhabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Ime kho, bhikkhave, pañca kāmaguṇā. Yā kho, bhikkhave, ime pañca kāmaguṇe paṭicca uppajjati pīti, ayam vuccati, bhikkhave, sāmisā pīti.

(S.36.29./IV,236.) “Katamā ca, bhikkhave, nirāmisā pīti? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvarām avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. Ayam vuccati, bhikkhave, nirāmisā pīti.

“Katamā ca, bhikkhave, nirāmisā nirāmisatarā pīti? Yā kho, bhikkhave, khīñāsavassa bhikkhuno rāgā cittām vimuttām paccavekkhato, dosā cittām vimuttām paccavekkhato, mohā cittām vimuttām paccavekkhato uppajjati pīti, ayām vuccati, bhikkhave, nirāmisā nirāmisatarā pīti.

“Katamañca bhikkhave, sāmisām sukham? Pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā...pe... kāyaviññeyyā phoṭhabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Ime kho, bhikkhave, pañca kāmaguṇā. Yam kho, bhikkhave, ime pañca kāmaguṇe paṭicca uppajjati sukham somanassam, idam vuccati, bhikkhave, sāmisām sukham.

“Katamañca bhikkhave, nirāmisām sukham? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattām sampasādanām cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvedeti, yam tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharati. Idam vuccati, bhikkhave, nirāmisām sukham.

“Katamañca, bhikkhave, nirāmisā nirāmisatarām sukham? Yam kho, bhikkhave, khīñāsavassa bhikkhuno rāgā cittām vimuttām paccavekkhato, dosā cittām vimuttām ([S.36.29./IV,237.](#)) paccavekkhato mohā cittām vimuttām paccavekkhato uppajjati sukham somanassam, idam vuccati, bhikkhave, nirāmisā nirāmisatarām sukham.

“Katamā ca, bhikkhave, sāmisā upekkhā? Pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā...pe... kāyaviññeyyā phoṭhabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā. Ime kho, bhikkhave, pañca kāmaguṇā. Yā kho, bhikkhave, ime pañca kāmaguṇe paṭicca uppajjati upekkhā, ayām vuccati, bhikkhave, sāmisā upekkhā.

“Katamā ca, bhikkhave, nirāmisā upekkhā? Idha, bhikkhave, bhikkhu sukhassa ca pahānā, dukkhassa ca pahānā, pubbeva somanassadomanassānām atthaṅgamā, adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catutthām jhānam upasampajja viharati. Ayām vuccati, bhikkhave, nirāmisā upekkhā.

“Katamā ca, bhikkhave, nirāmisā nirāmisatarā upekkhā? Yā kho, bhikkhave, khīñāsavassa bhikkhuno rāgā cittām vimuttām paccavekkhato, dosā cittām vimuttām paccavekkhato, mohā cittām vimuttām paccavekkhato uppajjati upekkhā, ayām vuccati, bhikkhave, nirāmisā nirāmisatarā upekkhā.

“Katamo ca, bhikkhave, sāmiso vimokkho? Rūpappaṭisamyutto vimokkho sāmiso vimokkho.

“Katamo ca, bhikkhave, nirāmiso vimokkho? Arūpappaṭisamyutto vimokkho nirāmiso vimokkho.

“Katamo ca, bhikkhave, nirāmisā nirāmisataro vimokkho? Yo kho, bhikkhave, khīñāsavassa bhikkhuno rāgā cittām vimuttām paccavekkhato, dosā cittām vimuttām paccavekkhato, mohā cittām vimuttām paccavekkhato uppajjati vimokkho, ayām vuccati, bhikkhave, nirāmisā nirāmisataro vimokkho”ti. Ekādasamam.

Aṭṭhasatapariyāyavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

(S.36.29./IV,238.) Sīvaka-Aṭṭhasatam Bhikkhu, Pubbe Nāṇañca Bhikkhunā; Samanabrahmañā tīni, Suddhikañca Nirāmisanti.

~Vedanāsaṁyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.37.)(3) Mātugāmasaṁyuttam 女人相應(34suttas)

(S.37.1./IV,238.)

1. Paṭhamapeyyālavaggo 中略品

(S.37.1.) (1) Mātugāmasuttam 可意不可意

280. “Pañcahi bhikkhave, aṅgehi samannāgato mātugāmo ekanta-amānāpo hoti purisassa. Katamehi pañcahi? Na ca rūpavā hoti, na ca bhogavā hoti, na ca sīlavā hoti, alaso ca hoti, pajāñcassa na labhati--imehi kho, bhikkhave, pañcahi aṅgehi samannāgato mātugāmo ekanta-amānāpo hoti purisassa. Pañcahi, bhikkhave, aṅgehi samannāgato mātugāmo ekantamanāpo hoti purisassa. Katamehi pañcahi? Rūpavā ca hoti, bhogavā ca hoti, sīlavā ca hoti, dakkho ca hoti analaso, pajāñcassa labhati--imehi kho, bhikkhave, pañcahi aṅgehi samannāgato mātugāmo ekantamanāpo hoti purisassā”ti. Paṭhamam.

(S.37.2.) (2) Purisasuttaṁ 可意不可意

281. “Pañcahi, bhikkhave, aṅgehi samannāgato puriso ekanta-amānāpo hoti mātugāmassa. Katamehi pañcahi? Na ca rūpavā hoti, na ca bhogavā hoti, na ca sīlavā hoti, alaso ca hoti, pajāñcassa na labhati--imehi kho, bhikkhave, pañcahi aṅgehi samannāgato puriso ekanta-amānāpo hoti mātugāmassa. (S.37.2./IV,239.) Pañcahi, bhikkhave, aṅgehi samannāgato puriso ekantamanāpo hoti mātugāmassa. Katamehi pañcahi? Rūpavā ca hoti, bhogavā ca hoti, sīlavā ca hoti, dakkho ca hoti analaso, pajāñcassa labhati--imehi kho, bhikkhave, pañcahi aṅgehi samannāgato puriso ekantamanāpo hoti mātugāmassā”ti. Dutiyam.

(S.37.3.) (3) Āveṇikadukkhasuttam 特殊

282. “Pañcimāni, bhikkhave, mātugāmassa āveṇikāni dukkhāni, yāni mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi. Katamāni pañca? Idha, bhikkhave mātugāmo daharova samāno patikulam gacchati, nātakahi vinā hoti. Idam, bhikkhave, mātugāmassa paṭhamam āveṇikam dukkham, yaṁ mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi. Puna caparam, bhikkhave, mātugāmo utunī hoti. Idam, bhikkhave, mātugāmassa dutiyam āveṇikam dukkham, yaṁ mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi. Puna caparam, bhikkhave, mātugāmo gabbhinī hoti. Idam, bhikkhave, mātugāmassa tatiyam āveṇikam dukkham, yaṁ mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi. Puna caparam, bhikkhave, mātugāmo vijāyati. Idam, bhikkhave, mātugāmassa catuttham āveṇikam dukkham, yaṁ mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi. Puna caparam, bhikkhave, mātugāmo purisassa pāricariyam upeti. Idam kho, bhikkhave, mātugāmassa pañcamam āveṇikam

dukkham, yam mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi. Imāni kho, bhikkhave, pañca mātugāmassa āvenikāni dukkhāni, yāni mātugāmo paccanubhoti, aññatreva purisehi”ti. Tatiyam.

(S.37.4./IV,240.)

(S.37.4.) (4) Tīhidhammehisuttam 三法

283. “Tīhi bhikkhave, dhammehi samannāgato mātugāmo yebhuuyena kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati. Katamehi tīhi? Idha, bhikkhave, mātugāmo pubbañhasamayam maccheramalapariyutthitena cetasā agāram ajjhāvasati. Majjhānhikasamayam issāpariyutthitena cetasā agāram ajjhāvasati. Sāyanhasamayam kāmarāgapariyutthitena cetasā agāram ajjhāvasati. Imehi kho, bhikkhave, tīhi dhammehi samannāgato mātugāmo yebhuuyena kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati”ti. Catuttham.

(S.37.5.) (5) Kodhanasuttam 有忿

►A.3.127.

284. Atha kho āyasmā Anuruddho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Anuruddho Bhagavantaṁ etadavoca--“Idhāham, bhante, mātugāmam passāmi dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjantam. Katīhi nu kho, bhante, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati”ti?

“Pañcahi kho, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, kodhano ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi (S.37.5./IV,241.) samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati”ti. Pañcamam.

(S.37.6.) (6) Upanāhīsuttam 有恨

285. “Pañcahi Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, upanāhī ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati”ti. Chattham.

(S.37.7.) (7) Issukīsuttam 有嫉

286. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, issukī ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati”ti. Sattamam.

(S.37.8.) (8) Maccharīsuttam 有慳 (Maccharī)

287. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, maccharī ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjati”ti. Aṭṭhamam.

(S.37.9./IV,242.)

(S.37.9.) (9) Aticārīsuttam 犯行

288. “Pañcahi Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, aticārī ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... upapajjati”ti. Navamam.

(S.37.10.) (10) Dussīlasuttam 劣戒

289. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, dussīlo ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati”ti. Dasamaṁ.

(S.37.11.) (11) Appassutasuttam 寡聞

290. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, appassuto ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati”ti. Ekādasamam.

(S.37.12.) (12) Kusītasuttam 懈怠

291. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati. Katamehi pañcahi? Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, kusīto ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjati”ti. Dvādasamam.

(S.37.13.) (13) Muṭṭhassatisuttam 忘念

292. “Pañcahi Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati. Katamehi pañcahi? (S.37.13./IV,243.) Assaddho ca hoti, ahiriko ca hoti, anottappī ca hoti, muṭṭhassati ca hoti, dappañño ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati”ti. Terasamam.

(S.37.14.) (14) Pañcaveraśuttaṁ 五禁

293. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo...pe... nirayaṁ upapajjati. Katamehi pañcahi? Pāṇatipātī ca hoti, adinnādāyī ca hoti, kāmesumicchācārī ca hoti, musāvādī ca hoti, surāmerayamajjappamādatṭhāyī ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayaṁ upapajjati”ti. Cuddasamaṁ.

Pathamapeyyālavaggo.

Tassuddānam--

Mātugāmo Puriso ca, Āvenikā Tidhammo ca.
Kodhano Upanāhī ca, Issukī Maccharena ca.
Aticārī ca Dussilo, Appassuto ca Kusīto.
Muṭṭhassati Pañcaveram, Kaṇhapakkhe Pakāsito.

2. Dutiyapeyyālavaggo 中略品

(S.37.15.) (1) Akkodhanasuttam 無忿

294. Atha kho āyasmā Anuruddho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Anuruddho Bhagavantam etadavoca--“Idhāham, bhante, mātugāmam passāmi dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjantam. Katīhi nu kho, bhante, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati”ti?

“Pañcahi kho, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati. Katamehi pañcahi? Saddho ca hoti, hirimā ca hoti, ottappī ca hoti, akkodhano ca hoti, paññavā ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati”ti. Paṭhamam.

(S.37.16.) (2) Anupanāhīsuttam 無恨

295. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati. Katamehi pañcahi? Saddho ca hoti, hirimā ca hoti, ottappī ca hoti, anupanāhī ca hoti, paññavā ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato (S.37.16./IV,244) mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati”ti. Dutiyam.

(S.37.17.) (3) Anissukīsuttam 無嫉

296. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati. Katamehi pañcahi? Saddho ca hoti,

hirimā ca hoti, ottappī ca hoti, anissukī ca hoti, paññavā ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjati”ti. Tatiyam.

(S.37.18.) (4) Amaccharīsuttam 無慳

297. Amaccharī ca hoti, paññavā ca hoti...pe.... Catuttham.

(S.37.19.) (5) Anaticārīsuttam 無犯行

298. Anaticārī ca hoti, paññavā ca hoti...pe.... Pañcamaṁ.

(S.37.20.) (6) Susīlasuttam 持戒

299. Sīlavā ca hoti, paññavā ca hoti...pe.... Chaṭṭham.

(S.37.21.) (7) Bahussutasuttam 多聞

300. Bahussuto ca hoti, paññavā ca hoti...pe.... Sattamam.

(S.37.22.) (8) Āraddhavīriyasuttam 精進

301. Araddhavīriyo ca hoti, paññavā ca hoti...pe.... Aṭṭhamam.

(S.37.23./IV,245.)

(S.37.23.) (9) Upaṭṭhitassatisuttam 有念

302. “Upaṭṭhitassati ca hoti, paññavā ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjati”ti. Navamam.

Ime aṭṭha suttantasaṅkhepā.

(S.37.24.) (10) Pañcasīlasuttam 五戒

303. “Pañcahi, Anuruddha, dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjati. Katamehi pañcahi? Pāṇātipātā paṭivirato ca hoti, adinnādānā paṭivirato ca hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato ca hoti, musāvādā paṭivirato ca hoti, surāmerayamajjappamādaṭṭhānā paṭivirato ca hoti--imehi kho, Anuruddha, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjati”ti. Dasamam.

Dutiyapeyyālavaggo.

Tassuddānam--

Dutiye ca Akkodhano, Anupanāhī Anissukī;

Amaccharī Anaticārī, Sīlavā ca Bahussuto.
 Viriyam Satī Sīlañca(PTS: Pañcasīlā ca), sukkapakkhe pakāsito.
 (S.37.24./IV,246.)

3. Balavaggo 第三品

(S.37.25.) (1) Visāradasuttam 無所畏

304. “Pañcimāni bhikkhave, mātugāmassa balāni. Katamāni pañca? Rūpabalañ, bhogabalañ, ñātibalañ, puttabalañ, sīlabalañ--imāni kho, bhikkhave, pañca mātugāmassa balāni. Imehi kho, bhikkhave, pañcahi balehi samannāgato mātugāmo visārado agāram ajjhāvasati”ti. Pañhamam.

(S.37.26.) (2) Pasayhasuttam 抑制

305. “Pañcimāni, bhikkhave, mātugāmassa balāni. Katamāni pañca? Rūpabalañ, bhogabalañ, ñātibalañ, puttabalañ, sīlabalañ--imāni kho, bhikkhave, pañca mātugāmassa balāni. Imehi kho, bhikkhave, pañcahi balehi samannāgato mātugāmo sāmikañ pasayha agāram ajjhāvasati”ti. Dutiyam.

(S.37.27.) (3) Abhibhuyyasuttam 克服

306. “Pañcimāni, bhikkhave, mātugāmassa balāni. Katamāni pañca? Rūpabalañ, bhogabalañ, ñātibalañ, puttabalañ, sīlabalañ--imāni kho, bhikkhave, pañca mātugāmassa balāni. Imehi kho, bhikkhave, pañcahi balehi samannāgato mātugāmo sāmikañ abhibhuyya vattati”ti. Tatiyam.

(S.37.28.) (4) Ekasuttam 單一

307. “Ekena ca kho, bhikkhave, balena samannāgato puriso mātugāmañ abhibhuya vattati. Katamena ekena balena? Issariyabalañ abhibhūtañ mātugāmañ neva rūpabalañ tāyati, na bhogabalañ tāyati, na ñātibalañ tāyati, na puttabalañ tāyati, na sīlabalañ tāyati”ti. Catuttham.

(S.37.29./IV,247.)

(S.37.29.) (5) Añgasuttam 部分

308. “Pañcimāni bhikkhave, mātugāmassa balāni. Katamāni pañca? Rūpabalañ, bhogabalañ, ñātibalañ, puttabalañ, sīlabalañ. Rūpabalañ ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, na ca bhogabalañ-Evañ so tenañgena aparipūro hoti. Yato ca kho, bhikkhave, mātugāmo rūpabalañ ca samannāgato hoti, bhogabalañ ca-Evañ so tenañgena paripūro hoti. Rūpabalañ ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, bhogabalañ ca, na ca ñātibalañ-Evañ so tenañgena aparipūro hoti. Yato ca kho, bhikkhave, mātugāmo rūpabalañ ca samannāgato hoti, bhogabalañ ca, ñātibalañ ca-Evañ so tenañgena paripūro hoti. Rūpabalañ ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato

hoti, bhogabalena ca, ñātibalena ca, na ca puttabalena--Evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Yato ca kho, bhikkhave, mātugāmo rūpabalena ca samannāgato hoti, bhogabalena ca, ñātibalena ca, puttabalena ca--Evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Rūpabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, bhogabalena ca, ñātibalena ca, puttabalena ca, na ca sīlabalena--Evaṁ so tenaṅgena aparipūro hoti. Yato ca kho, bhikkhave, mātugāmo rūpabalena ca samannāgato hoti, bhogabalena ca, ñātibalena ca, puttabalena ca, sīlabalena ca--Evaṁ so tenaṅgena paripūro hoti. Imāni kho bhikkhave, pañca mātugāmassa balānī”ti. Pañcamarī.

(S.37.30.) (6) Nāsentisuttam 放逐

309. “Pañcimāni, bhikkhave, mātugāmassa balāni. Katamāni pañca? Rūpabalaṁ, bhogabalaṁ, ñātibalaṁ, puttabalaṁ, sīlabalaṁ. (S.37.30./IV,248.) Rūpabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, na ca sīlabalena, nāsenteva nam, kule na vāsentī. Rūpabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, bhogabalena ca, na ca sīlabalena, nāsenteva nam, kule na vāsentī. Rūpabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, bhogabalena ca, ñātibalena ca, na ca sīlabalena, nāsenteva nam, kule na vāsentī. Rūpabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, bhogabalena ca, ñātibalena ca puttabalena ca, na ca sīlabalena, nāsenteva nam, kule na vāsentī. Sīlabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, na ca rūpabalena, vāsenteva nam, kule na nāsentī. Sīlabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, na ca bhogabalena, vāsenteva nam, kule na nāsentī. Sīlabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, na ca ñātibalena, vāsenteva nam, kule na nāsentī. Sīlabalena ca, bhikkhave, mātugāmo samannāgato hoti, na ca puttabalena, vāsenteva nam, kule na nāsentī. Imāni kho, bhikkhave, pañca mātugāmassa balānī”ti. Chaṭṭhamī.

(S.37.31.) (7) Hetusuttam 因

310. “Pañcimāni bhikkhave, mātugāmassa balāni. Katamāni pañca? Rūpabalaṁ, bhogabalaṁ, ñātibalaṁ, puttabalaṁ, sīlabalaṁ. Na, bhikkhave, mātugāmo rūpabalahetu vā bhogabalahetu vā ñātibalahetu vā puttabalahetu vā kāyassa bhedā param marañā sugatīm saggam lokaṁ upapajjati. Sīlabalahetu kho, bhikkhave, mātugāmo kāyassa bhedā param marañā sugatīm saggam lokaṁ upapajjati. Imāni kho, bhikkhave, pañca mātugāmassa balānī”ti. Sattamāni.

(S.37.32./IV,249.)

(S.37.32.) (8) Thānasuttam 位處

311. “Pañcimāni bhikkhave, thānāni dullabhāni akatapuññena mātugāmena. Katamāni pañca? Patirūpe kule jāyeyyanti--idam, bhikkhave, pañchamaṁ thānam dullabham akatapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā patirūpam kulaṁ gaccheyyanti--idam, bhikkhave, dutiyam thānam dullabham akatapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā, patirūpam kulaṁ gantvā, asapatti agāram ajjhāvaseyyanti--idam, bhikkhave, tatiyam thānam dullabham akatapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā, patirūpam kulaṁ gantvā, asapatti agāram ajjhāvasantī puttavatī assanti--idam, bhikkhave, catuttham thānam dullabham akatapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā,

patirūpam kulam gantvā, asapatti agāram ajjhāvasantī puttavatī samānā sāmikam abhibhuyya vatteyyanti--idam, bhikkhave, pañcamam thānam dullabham akatapuññena mātugāmena Imāni kho, bhikkhave, pañca thānāni dullabhāni akatapuññena mātugāmenāti.

“Pañcimāni, bhikkhave, thānāni sulabhāni katapuññena mātugāmena. Katamāni pañca? Patirūpe kule jāyeyyanti--idam, bhikkhave, pañthamam thānam sulabham katapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā patirūpam kulam gaccheyyanti--idam, bhikkhave, dutiyam thānam sulabham katapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā patirūpam kulam gantvā asapatti agāram ajjhāvaseyyanti--idam, bhikkhave, tatiyam thānam sulabham katapuññena mātugāmena. Patirūpe kule jāyitvā patirūpam kulam gantvā asapatti agāram ajjhāvasantī puttavatī assanti--idam, bhikkhave, catuttham thānam sulabham katapuññena mātugāmena. Patirūpe (S.37.32./IV,250.) kule jāyitvā patirūpam kulam gantvā asapatti agāram ajjhāvasantī puttavatī samānā sāmikam abhibhuyya vatteyyanti--idam, bhikkhave, pañcamam thānam sulabham katapuññena mātugāmena. Imāni kho, bhikkhave, pañca thānāni sulabhāni katapuññena mātugāmenā”ti. Aṭṭhamam.

(S.37.33.) (9) Pañcasīlavisāradasuttam 無所畏

312. “Pañcahi, bhikkhave, dhammehi samannāgato mātugāmo visārado agāram ajjhāvasati. Katamehi pañcahi? Pāṇātipātā paṭivirato ca hoti, adinnādānā paṭivirato ca hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato ca hoti, musāvādā paṭivirato ca hoti surāmerayamajjappamādatthānā paṭivirato ca hoti--imehi kho, bhikkhave, pañcahi dhammehi samannāgato mātugāmo visārado agāram ajjhāvasatī”ti. Navamam.

(S.37.34.) (10) Vaḍḍhīsuttam 增長

313. “Pañcahi, bhikkhave, vaḍḍhīhi vaḍḍhamānā ariyasāvikā ariyāya vaḍḍhiyā vaḍḍhati sārādāyinī ca hoti varādāyinī ca kāyassa. Katamehi pañcahi? Saddhāya vaḍḍhati, sīlena vaḍḍhati, sutena vaḍḍhati, cāgena vaḍḍhati, paññāya vaḍḍhati--imehi kho, bhikkhave, pañcahi vaḍḍhīhi vaḍḍhamānā ariyasāvikā ariyāya vaḍḍhiyā vaḍḍhati, sārādāyinī ca hoti, varādāyinī ca kāyassā”ti.

“Saddhāya sīlena ca yādha vaḍḍhati,
Paññāya cāgena sutena cūbhayam.
Sā tādisī sīlavatī upāsikā,
Ādīyatī sāramidheva attano”ti. Dasamam.

Balavaggo tatiyo.

(S.37.32./IV,251.) Tassuddānam--

Visāradā pasayha abhibhuyya, ekaṁ aṅgena pañcamam;
Nāsentī hetu thānañca, visārado vaḍḍhinā dasāti.

~Mātugāmasaṁyuttaṁ samattam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.38.)(4) Jambukhādakasamāyuttam 閻浮車相應(16suttas) (S.38.1./IV,251.)

(S.38.1.) 1. Nibbānapañhāsuttam 涅槃

► 《雜阿含490經》

314. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Sāriputto Magadhesu viharati Nālakagāmake. Atha kho Jambukhādako paribbājako yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Jambukhādako paribbājako āyasmantam Sāriputtam etadavoca--

“‘Nibbānaṁ, nibbānan’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, nibbānan’ti? “Yo kho, āvuso, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam vuccati nibbānan”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti. (S.38.1./IV,252.) “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo etassa nibbānassa sacchikiriyāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso, maggo ayaṁ paṭipadā etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā etassa nibbānassa sacchikiriyāya. Alaṅca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Paṭhamam.

(S.38.2.) 2. Arahattapañhāsuttam 阿羅漢果

► 《雜阿含490經》

315. “‘Arahattam, arahattan’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamam nu kho, āvuso arahattan’ti? “Yo kho, āvuso, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam vuccati arahattan”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā etassa arahattassa sacchikiriyāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā etassa arahattassa sacchikiriyāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā etassa arahattassa sacchikiriyāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo etassa arahattassa sacchikiriyāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayaṁ kho āvuso, maggo, ayaṁ paṭipadā etassa arahattassa sacchikiriyāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā etassa arahattassa sacchikiriyāya. Alaṅca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Dutiyam.

(S.38.3.) 3. Dhammavādīpañhāsuttam 法語者

► 《雜阿含490經》

316. “Ke nu kho, āvuso Sāriputta, loke dhammavādino, ke loke suppaṭipannā, ke loke Sugatā”ti? “Ye kho, āvuso, rāgapahānāya dhammaṁ desenti, (S.38.3./IV,253.) dosappahānāya dhammaṁ desenti, mohappahānāya dhammaṁ desenti, te loke dhammavādino. Ye kho, āvuso, rāgassa pahānāya paṭipannā, dosassa pahānāya paṭipannā, mohassa pahānāya paṭipannā, te loke suppaṭipannā. Yesam kho, āvuso, rāgo pahīno ucchinnaṁulo tālāvatthukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo, doso pahīno ucchinnaṁulo tālāvatthukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo, moho pahīno

ucchinnamūlo tālāvatthukato anabhāvaṅkato āyatim anuppādadhammo, te loke Sugatā”ti. ([S.38.3./IV,254.](#)) “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā etassa rāgassa dosassa mohassa pahānāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā etassa rāgassa dosassa mohassa pahānāyā”ti. “Katamo, panāvuso, maggo katamā paṭipadā etassa rāgassa dosassa mohassa pahānāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo etassa rāgassa dosassa mohassa pahānāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso, maggo ayaṁ paṭipadā etassa rāgassa dosassa mohassa pahānāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etassa rāgassa dosassa mohassa pahānāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Tatiyam.

(S.38.4.) 4. Kimatthiyasuttam 何在

► 《雜阿含490經》

317. “Kimatthiyam āvuso Sāriputta, samaṇe Gotame brahmacariyam vussatī”ti? “Dukkhassa kho, āvuso, pariññattham Bhagavati brahmacariyam vussatī”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā etassa dukkhassa pariññāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa dukkhassa pariññāyā”ti? “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etassa dukkhassa pariññāyā”ti?

“Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etassa dukkhassa pariññāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso, maggo ayaṁ paṭipadā etassa dukkhassa pariññāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etassa dukkhassa pariññāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Catuttham.

(S.38.5.) 5. Assāsappattasuttam 安息

► 《雜阿含490經》

318. ““Assāsappatto, assāsappatto’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Kittāvatā nu kho, āvuso, assāsappatto hotī”ti? “Yato kho, āvuso, bhikkhu channam phassāyatanānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti, ettāvatā kho, āvuso, assāsappatto hotī”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa assāsassa sacchikiriyāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa assāsassa sacchikiriyāyā”ti? “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etassa assāsassa sacchikiriyāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo etassa assāsassa sacchikiriyāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso maggo ayaṁ paṭipadā, etassa assāsassa sacchikiriyāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etassa assāsassa sacchikiriyāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Pañcamam.

(S.38.6.) 6. Paramassāsappattasuttam 最上安息

► 《雜阿含490經》

319. ““Paramassāsappatto, paramassāsappatto’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Kittāvatā nu kho, āvuso, paramassāsappatto hotī”ti? “Yato kho, āvuso, bhikkhu channam phassāyatanānam ([S.38.6./IV,255.](#)) samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvimutto hoti, ettāvatā kho, āvuso,

paramassāsappatto hotī”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa paramassāsassa sacchikiriyāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa paramassāsassa sacchikiriyāyā”ti. “Katamo pana, āvuso, maggo katamā paṭipadā, etassa paramassāsassa sacchikiriyāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo etassa paramassāsassa sacchikiriyāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etassa paramassāsassa sacchikiriyāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etassa paramassāsassa sacchikiriyāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Chaṭṭhami.

(S.38.7.) 7. Vedanāpañhāsuttam 受

► 《雜阿含490經》

320. ““Vedanā, vedanā”ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, vedanā”ti? “Tisso imāvuso, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā-imā kho, āvuso, tisso vedanā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etesam tissannam vedanānam pariññāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etesam tissannam vedanānam pariññāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etesam tissannam vedanānam pariññāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etesam tissannam vedanānam pariññāyā, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etesam tissannam vedanānam pariññāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etesam tissannam vedanānam pariññāyā. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Sattamam.

(S.38.8./IV,256.)

(S.38.8.) 8. Asavapañhāsuttam 漏

► 《雜阿含490經》

321. ““Asavo āsavo”ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamo nu kho, āvuso, āsavo”ti? “Tayo me, āvuso, āsavā Kāmāsavo, bhavāsavo, avijjāsavo--ime kho, āvuso, tayo āsavā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā etesam āsavānam pahānāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā etesam āsavānam pahānāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā etesam āsavānam pahānāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo etesam āsavānam pahānāyā, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etesam āsavānam pahānāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etesam āsavānam pahānāyā. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Aṭṭhamam.

(S.38.9.) 9. Avijjāpañhāsuttam 無明

► 《雜阿含490經》

322. ““Avijjā, avijjā”ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, avijjā”ti? “Yam kho, āvuso, dukkhe aññānam, dukkhasamudaye aññānam, dukkhanirodhe aññānam, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya aññānam--ayam vuccatāvuso, avijjā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etissā avijjāya pahānāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etissā avijjāya pahānāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etissā avijjāya pahānāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etissā

avijjāya pahānāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etissā avijjāya pahānāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etissā (S.38.9./IV,257.) avijjāya pahānāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Navamaṁ.

(S.38.10.) 10. Taṇhāpañhāsuttam 愛

► 《雜阿含490經》

323. ““Taṇhā, taṇhā”ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, taṇhā”ti? “Tisso imā, āvuso, taṇhā. Kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā--imā kho, āvuso, tisso taṇhā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etesamā taṇhānam pahānāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etesamā taṇhānam pahānāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etesamā taṇhānam pahānāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo atṭhaṅgiko maggo, etesamā taṇhānam pahānāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etesamā taṇhānam pahānāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā etesamā taṇhānam pahānāyā”ti. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Dasamaṁ.

(S.38.11.) 11. Oghapañhāsuttam 瀑流

► 《雜阿含490經》

324. ““Ogho, ogho”ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamo nu kho, āvuso, ogho”ti? “Cattārome, āvuso, oghā. Kāmogho, bhavogho, ditṭhogho, avijjogho--ime kho, āvuso, cattāro oghā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etesamā oghānam pahānāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etesamā oghānam pahānāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etesamā oghānam pahānāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo atṭhaṅgiko maggo, etesamā oghānam pahānāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī (S.38.11./IV,258.) sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etesamā oghānam pahānāyā”ti. “Bhaddako āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etesamā oghānam pahānāyā”ti. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Ekādasamāṁ.

(S.38.12.) 12. Upādānapañhāsuttam 取

► 《雜阿含490經》

325. ““Upādānam, upādānan”ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamā nu kho, āvuso, upādānan”ti? “Cattārimāni, āvuso, upādānāni. Kāmupādānam, ditṭhupādānam sīlabbatupādānam, attavādupādānam--imāni kho, āvuso, cattāri upādānāni”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etesamā upādānānam pahānāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etesamā upādānānam pahānāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etesamā upādānānam pahānāyā”ti? (S.38.12./IV,259.) “Ayameva kho, āvuso, ariyo atṭhaṅgiko maggo, etesamā upādānānam pahānāya, seyyathidam sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etesamā upādānānam pahānāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etesamā upādānānam pahānāyā”ti. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Dvādasamāṁ.

(S.38.13.) 13. Bhavapañhāsuttam 有

► 《雜阿含490經》

326. ““Bhavo, bhavo’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamo nu kho, āvuso, bhavo”ti? “Tayo me, āvuso, bhavā. Kāmabhavo, rūpabhavo, arūpabhavo--ime kho, āvuso, tayo bhavā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etesam̄ bhavānam̄ pariññāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etesam̄ bhavānam̄ pariññāyā”ti. “Katamo, panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etesam̄ bhavānam̄ pariññāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etesam̄ bhavānam̄ pariññāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso, maggo ayaṁ paṭipadā, etesam̄ bhavānam̄ pariññāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etesam̄ bhavānam̄ pariññāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Terasamam̄.

(S.38.14.) 14. Dukkhapañhāsuttam 苦

► 《雜阿含490經》

327. ““Dukkham dukkhan’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamaṁ nu kho, āvuso, dukkhan”ti? “Tisso imā, āvuso, dukkhatā. Dukkhadukkhatā, saṅkhāradukkhatā vipariññāmadukkhatā--imā kho, āvuso, tisso dukkhatā”ti. “Atthi panāvuso maggo atthi paṭipadā, etāsam̄ dukkhatānam̄ pariññāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etāsam̄ dukkhatānam̄ pariññāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etāsam̄ dukkhatānam̄ pariññāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etāsam̄ dukkhatānam̄ pariññāya, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso, maggo ayaṁ paṭipadā, etāsam̄ dukkhatānam̄ pariññāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etāsam̄ dukkhatānam̄ pariññāya. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Cuddasamam̄.

(S.38.15.) 15. Sakkāyapañhāsuttam 己身

► 《雜阿含490經》

328. ““Sakkāyo sakkāyo’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamo nu kho, āvuso, sakkāyo”ti? “Pañcime, āvuso, upādānakkhandhā sakkāyo vutto Bhagavatā, seyyathidam--rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saññupādānakkhandho, saṅkhārupādānakkhandho, (S.38.15./IV,260.) viññānupādānakkhandho Ime kho, āvuso, pañcupādānakkhandhā sakkāyo vutto Bhagavatā”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa sakkāyassa pariññāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa sakkāyassa pariññāyā”ti. “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā, etassa sakkāyassa pariññāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etassa sakkāyassa pariññāya seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayaṁ kho, āvuso, maggo ayaṁ paṭipadā, etassa sakkāyassa pariññāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etassa sakkāyassa pariññāyā”ti. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Pannarasamam̄.

(S.38.16.) 16. Dukkarapañhāsuttam 難為

► 《雜阿含490經》

329. “Kim nu kho, āvuso Sāriputta, imasmim dhammadvinaye dukkaran”ti? “Pabbajā kho, āvuso, imasmim dhammadvinaye dukkarā”ti. “Pabbajitena panāvuso, kim dukkaran”ti? “Pabbajitena kho, āvuso, abhirati dukkarā”ti. “Abhiratena panāvuso, kim dukkaran”ti? “Abhiratena kho, āvuso, dhammānudhammapaṭipatti dukkarā”ti. “Kīvacirām panāvuso, dhammānudhammapaṭipanno bhikkhu araham assā”ti? “Nacirām, āvuso”ti. Soḷasamām.

Jambukhā dakasamāyuttam samattam.

Tassuddānam--

Nibbānam arahattañca, (S.38.16./IV,261.) dhammadvādī kimathiyam;
Assāso paramassāso, vedanā āsavāvijjā.
Taṇhā oghā upādānam, bhavo dukkhañca sakkāyo.
Imasmim dhammadvinaye dukkaranti.

[▲top 回目錄](#)

(S.39.)(5) Sāmañḍakasamāyuttam 沙門出家相應(16suttas) (S.39.1./IV,261.)

(S.39.1.) 1. Sāmañḍakasuttam 涅槃

► 《雜阿含491經》

330. Ekam samayam āyasmā Sāriputto vajjīsu viharati ukkacelāyam Gaṅgāya nadiyā tīre. Atha kho sāmañḍako paribbājako yenāyasmā Sāriputto tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmata Sāriputtena saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sārañyam vītisāretvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho sāmañḍako paribbājako āyasmantam Sāriputtam etadavoca--

“Nibbānam, nibbānan’ti, āvuso Sāriputta, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, nibbānan”ti? “Yo kho, āvuso, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam vuccati nibbānan”ti. “Atthi panāvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti? “Atthi kho, āvuso, maggo atthi paṭipadā, etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti.

(S.39.1./IV,262.) “Katamo panāvuso, maggo katamā paṭipadā etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti? “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, etassa nibbānassa sacchikiriyāyā, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsañkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsatī sammāsamādhi. Ayam kho, āvuso, maggo ayam paṭipadā, etassa nibbānassa sacchikiriyāyā”ti. “Bhaddako, āvuso, maggo bhaddikā paṭipadā, etassa nibbānassa sacchikiriyāyā. Alañca panāvuso Sāriputta, appamādāyā”ti. Paṭhamam.

(PTS:S.39.2~15.)

(Yathā Jambukhādakasamāyuttam, tathā vitthāretabbam)

(PTS:S.39.16.) 2. Dukkarasuttam 難為

► 《雜阿含491經》

331. “Kim nu kho, āvuso Sāriputta, imasmīm dhammadvinaye dukkaran”ti “Pabbajā kho, āvuso, imasmīm dhammadvinaye dukkarā”ti. “Pabbajitena panāvuso, kim dukkaran”ti? “Pabbajitena kho, āvuso, abhirati dukkarā”ti. “Abhiratena panāvuso, kim dukkaran”ti? “Abhiratena kho, āvuso, dhammānudhammadappaṭipatti dukkarā”ti. “Kīvacirām panāvuso, dhammānudhammadappaṭipanno bhikkhu arahām assā”ti? “Nacirām, āvuso”ti. Soḷasamām.

(Purimakasadisām uddānarām.)

~Sāmanḍakasāmyuttam samattam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.40.)(6) Moggallānasāmyuttam 目犍連相應(15suttas)

(S.40.1.) 1. Paṭhamajhānapañhāsuttam 有尋

► 《雜阿含501經》

332. Ekam samayam āyasmā Mahāmoggallāno Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. (S.40.1./IV,263.) Tatra kho āyasmā Mahāmoggallāno bhikkhū āmantesi--“Āvuso, bhikkhave”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Mahāmoggallānassa paccassosuṁ. Āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Idha mayham, āvuso, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Paṭhamam jhānam, paṭhamam jhānan’ti vuccati. Katamarām nu kho paṭhamam jhānantī? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Idam vuccati paṭhamam jhānan’ti. So khvāham, āvuso, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato kāmasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho mām, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, paṭhamam jhānam pamādo, paṭhame jhāne cittam santhapehi, paṭhame jhāne cittam ekodim karohi, paṭhame jhāne cittam samādahā’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja vihāsim. Yañhi tam, āvuso, sammā vadamāno vadeyya--‘satthārānuggahito sāvako mahābhiññatam patto’ti, mamañ tarām sammā vadamāno vadeyya--‘satthārānuggahito sāvako mahābhiññatam patto’”ti. Paṭhamam.

(S.40.2.) 2. Dutiyajhānapañhāsuttam 無尋

► 《雜阿含501經》

333. “Dutiyam jhānam, dutiyam jhānan’ti vuccati. Katamarām nu kho dutiyam jhānantī? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu (S.40.2./IV,264.)

vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. Idam vuccati dutiyam jhānan'ti. So khvāham, āvuso, vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato vitakkasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, dutiyam jhānam pamādo, dutiye jhāne cittam sanṭhapehi, dutiye jhāne cittam ekodim karohi, dutiye jhāne cittam samādaha’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja vihāsim. Yañhi tam, āvuso, sammā vadamāno vadeyya--‘satthānuggahito sāvako mahābhiññataṁ patto’ti, mamaṁ tam sammā vadamāno vadeyya--‘satthānuggahito sāvako mahābhiññataṁ patto”ti. Dutiyam.

(S.40.3.) 3. Tatiyahānapañhāsuttam 樂

► 《雜阿含501經》

334. ““Tatiyam jhānam, tatiyam jhānan’ti vuccati. Katamarū nu kho tatiyam jhānanti? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--idha bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvēdeti, yaṁ tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharati. Idam vuccati tatiyam jhānanti. So khvāham, āvuso, pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharāmi sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvēdem. Yaṁ tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato pītisahagatā saññāmanasikārā samudācaranti.

(S.40.3./IV,265.) “Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, tatiyam jhānam pamādo, tatiye jhāne cittam sanṭhapehi, tatiye jhāne cittam ekodim karohi, tatiye jhāne cittam samādaha’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharāmi sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvēdem, yaṁ tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja vihāsim. Yañhi tam āvuso sammā vadamāno vadeyya...pe... mahābhiññataṁ patto”ti. Tatiyam.

(S.40.4.) 4. Catutthajhānapañhāsuttam 捏

► 《雜阿含501經》

335. ““Catuttham jhānam catuttham jhānan’ti vuccati. Katamarū nu kho catuttham jhānanti? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. Idam vuccati catuttham jhānan’ti. So khvāham, āvuso, sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato sukhasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, catuttham jhānam pamādo,

catutthe jhāne cittam̄ sañthapehi, catutthe jhāne cittam̄ ekodim̄ karohi, catutthe jhāne cittam̄ samādahā'ti. So khvāham̄, āvuso, aparena samayena sukhassa ca pahānā dukkha ca pahānā pubbeva (S.40.4./IV,266.) somanassadomanassānam̄ atthaṅgamā adukkhamasukham̄ upekkhāsatipārisuddhiṁ catutthaṁ jhānaṁ upasampajja vihāsim̄. Yañhi tam̄, āvuso, sammā vadamāno vadeyya...pe... mahābhiññataṁ patto"ti. Catutthaṁ.

(S.40.5.) 5. Akāsānañcāyatana-pañhāsuttam̄ 虛空

►《雜阿含501經》

336. “Ākāsānañcāyatanaṁ, ākāsānañcāyatanañ'ti vuccati. Katamaṁ nu kho ākāsānañcāyatanañti Tassa mayham̄, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu sabbaso rūpasaññānam̄ samatikkamā paṭighasaññānam̄ atthaṅgamā nānattasaññānam̄ amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Idam̄ vuccati ākāsānañcāyatanañ'ti. So khvāham̄, āvuso, sabbaso rūpasaññānam̄ samatikkamā paṭighasaññānam̄ atthaṅgamā nānattasaññānam̄ amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayham̄, āvuso, iminā vihārena viharato rūpasahagatā saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho mar̄, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasañkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, ākāsānañcāyatanaṁ pamādo, ākāsānañcāyatane cittam̄ sañthapehi, ākāsānañcāyatane cittam̄ ekodim̄ karohi, ākāsānañcāyatane cittam̄ samādahā'ti. So khvāham̄, āvuso, aparena samayena sabbaso rūpasaññānam̄ samatikkamā paṭighasaññānam̄ atthaṅgamā nānattasaññānam̄ amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja vihāsim̄. Yañhi tam̄, āvuso, sammā vadamāno vadeyya...pe... mahābhiññataṁ patto"ti. Pañcamam̄.

(S.40.6.) 6. Viññāṇañcāyatana-pañhāsuttam̄ 識

►《雜阿含501經》

337. “Viññāṇañcāyatanaṁ, viññāṇañcāyatanañ'ti vuccati. Katamaṁ nu kho viññāṇañcāyatanañti? (S.40.6./IV,267.) Tassa mayham̄, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma anantaṁ viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharati. Idam̄ vuccati viññāṇañcāyatanañ'ti. So khvāham̄, āvuso, sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma anantaṁ viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja viharāmi Tassa mayham̄, āvuso, iminā vihārena viharato ākāsānañcāyatanañsa-hagatā saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho mar̄, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasañkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, viññāṇañcāyatanaṁ pamādo, viññāṇañcāyatane cittam̄ sañthapehi, viññāṇañcāyatane cittam̄ ekodim̄ karohi, viññāṇañcāyatane cittam̄ samādahā'ti. So khvāham̄, āvuso, aparena samayena sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma anantaṁ viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja vihāsim̄. Yañhi tam̄, āvuso, sammā vadamāno vadeyya...pe... mahābhiññataṁ patto"ti. Chaṭṭham̄.

(S.40.7.) 7. Akiñcaññāyatana-pañhāsuttam̄ 無所有

338. “Ākiñcaññāyatanaṁ, ākiñcaññāyatanañ'ti vuccati. Katamaṁ nu kho ākiñcaññāyatanañti? Tassa mayham̄, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu sabbaso

viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Idam vuccati ākiñcaññāyatanañ’ti. So khvāham, āvuso, sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato viññāṇañcāyatanaṁ saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, ākiñcaññāyatanaṁ pamādo, ākiñcaññāyatane cittam̄ sañthapehi, (S.40.7./IV,268.) ākiñcaññāyatane cittam̄ ekodim̄ karohi, ākiñcaññāyatane cittam̄ samādahā’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja vihāsim. Yañhi tam, āvuso, sammā vadāmāno vadeyya...pe... mahābhiññataṁ patto”ti. Sattamam̄.

(S.40.8.) 8. Nevasaññānāsaññāyatanaṁapañhāsuttam 非非想

339. “Nevasaññānāsaññāyatanaṁ, nevasaññānāsaññāyatanañ’ti vuccati. Katamam̄ nu kho nevasaññānāsaññāyatanañti? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Idam vuccati nevasaññānāsaññāyatanañ’ti. So khvāham, āvuso, sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato ākiñcaññāyatanaṁ saññāmanasikārā samudācaranti.

“Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, nevasaññānāsaññāyatanaṁ pamādo, nevasaññānāsaññāyatane cittam̄ sañthapehi, nevasaññānāsaññāyatane cittam̄ ekodim̄ karohi, nevasaññānāsaññāyatane cittam̄ samādahā’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja vihāsim. Yañhi tam, āvuso, sammā vadāmāno vadeyya...pe... mahābhiññataṁ patto”ti. Aṭṭhamam̄.

(S.40.9.) 9. Animittapañhāsuttam 無相

►《雜阿含502經》, cf.S.22.96., 《中阿含83經》, A.7.58./ IV,85., Thag.vv.1146~1149, T.47《佛說離睡經》

340. “Animitto cetosamādhi, animitto cetosamādhī’ti vuccati. Katamo nu kho animitto cetosamādhī’ti? Tassa mayham, āvuso, etadahosi--‘Idha bhikkhu (S.40.9./IV,269.) sabbanimittānam̄ amanasikārā animittam̄ cetosamādhīm̄ upasampajja viharati. Ayam vuccati animitto cetosamādhī’ti. So khvāham, āvuso, sabbanimittānam̄ amanasikārā animittam̄ cetosamādhīm̄ upasampajja viharāmi. Tassa mayham, āvuso, iminā vihārena viharato nimittānusāri viññāṇam̄ hoti.

“Atha kho marū, āvuso, Bhagavā iddhiyā upasaṅkamitvā etadavoca--‘Moggallāna, Moggallāna! Mā, brāhmaṇa, animittaṁ cetosamādhīm̄ pamādo, animitte cetosamādhīsmiṁ cittam̄ sañthapehi, animitte cetosamādhīsmiṁ cittam̄ ekodim̄ karohi, animitte cetosamādhīsmiṁ cittam̄ samādahā’ti. So khvāham, āvuso, aparena samayena sabbanimittānam̄ amanasikārā animittam̄ cetosamādhīm̄ upasampajja vihāsim. Yañhi tam, āvuso, sammā vadāmāno vadeyya--‘satthārānuggahito sāvako mahābhiññataṁ patto’ti, mamañ tam sammā vadāmāno vadeyya--‘satthārānuggahito sāvako mahābhiññataṁ patto””ti. Navamam̄.

(S.40.10.) 10. Sakkasuttam 帝釋

► 《雜阿含經》506、988-989 經，《律藏》〈小品〉Vin. Cv.5.8.

341. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ vā bāhaṁ pasāreyya, pasāritaṁ vā bāhaṁ samiñjeyya; evameva--Jetavane Antarahito devesu tāvatiṁsesu pāturaṁhosi Atha kho Sakko devānamindo pañcahi devatāsatehi saddhim̄ yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasañkami; (**S.40.10./IV,270.**) upasañkamitvā āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ abhivādetvā ekamantaṁ atṭhāsi. Ekamantaṁ ṭhitāṁ kho Sakkam̄ devānamindam̄ āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhasaranagamanam̄ hoti. Buddhasaranagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, devānaminda, dhammasaranagamanam̄ hoti. Dhammasaranagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, devānaminda, saṅghasaranagamanam̄ hoti. Saṅghasaranagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjantī”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhasaranagamanam̄ hoti. Buddhasaranagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhammasaranagamanam̄ hoti. Dhammasaranagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅgha...pe... sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjantī”ti.

Atha kho Sakko devānamindo chahi devatāsatehi saddhim̄...pe... Atha kho Sakko devānamindo sattahi devatāsatehi saddhim̄...pe... Atha kho Sakko devānamindo atṭhahi devatāsatehi saddhim̄...pe... Atha kho Sakko devānamindo asītiyā devatāsahasahi saddhim̄ yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ abhivādetvā ekamantaṁ atṭhāsi. Ekamantaṁ ṭhitāṁ kho Sakkam̄ devānamindam̄ (**S.40.10./IV,271.**) āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhasaranagamanam̄ hoti. Buddhasaranagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, devānaminda, dhammasaranagamanam̄ hoti. Dhammasaranagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, devānaminda, saṅghasaranagamanam̄ hoti. Saṅghasaranagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjantī”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhasaranagamanam̄ hoti. Buddhasaranagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjanti. Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhammasaranagamanam̄ hoti...pe... sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅghasaranagamanam̄ hoti. Saṅghasaranagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramaṇā sugatiṁ saggam̄ lokam̄ upapajjantī”ti.

Atha kho Sakko devānamindo pañcahi devatāsatehi saddhim̄ yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ

abhibhādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhitam kho Sakkam devānamindam āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, devānaminda, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--**(S.40.10./IV,272.)** ‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī’ti Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, devānaminda, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho nāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, yadidam cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā esa Bhagavato sāvakasaṅgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhettam lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, devānaminda, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭṭhehi samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhī’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram **(S.40.10./IV,273.)** puññakkhettam lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjantī”ti.

Atha kho Sakko devānamindo chahi devatāsatehi saddhim...pe.... Atha kho Sakko devānamindo sattahi devatāsatehi saddhim...pe.... Atha kho Sakko devānamindo aṭṭhahi devatāsatehi saddhim...pe.... Atha kho Sakko devānamindo asītiyā devatāsahassehi saddhim yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Mahāmoggallānam abhibhādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam ṭhitam kho

Sakkam devānamindam āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, devānaminda, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhi’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, devānaminda, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam (S.40.10./IV,274.) upapajjanti.

“Sādhu kho, devānaminda, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhi’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti”ti.

Atha kho Sakko devānamindo pañcahi devatāsatehi saddhim yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ ṭhitam kho Sakkam devānamindam āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhasaranagamanam hoti. Buddhasaranagamanahetu kho, Devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi ṭhānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vaṇṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭṭhabbehi.

“Sādhu kho, Devānaminda, dhammasaranagamanam hoti.

Dhammasaraṇagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa (**S.40.10./IV,275.**) bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭhabbehi.

“Sādhu kho, devānaminda, saṅghasaraṇagamanam hoti. Saṅghasaraṇagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭhabbehi”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhasaraṇagamanam hoti. Buddhasaraṇagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhammasaraṇagamanam hoti...pe....

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅghasaraṇagamanam hoti. Saṅghasaraṇagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭhabbehi”ti.

Atha kho Sakko devānamindo chahi devatāsatehi saddhim...pe... Atha kho Sakko devānamindo sattahi devatāsatehi saddhim...pe... (**S.40.10./IV,276.**) Atha kho Sakko devānamindo aṭṭhahi devatāsatehi saddhim...pe... Atha kho Sakko devānamindo asītiyā devatāsahassehi saddhirū yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Mahāmoggallānam abhivādetvā ekamantam aṭṭhāsi. Ekamantam thitam kho Sakkam devānamindam āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhasaraṇagamanam hoti. Buddhasaraṇagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi.

“Sādhu kho, devānaminda, dhammasaraṇagamanam hoti...pe....

“Sādhu kho, devānaminda, saṅghasaraṇagamanam hoti. Saṅghasaraṇagamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭhabbehi”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhasaraṇagamanam hoti...pe... sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhammasaraṇagamanam hoti...pe... sādhu kho mārisa Moggallāna, saṅghasaraṇagamanam hoti. Saṅghasaraṇagamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭhabbehi”ti.

Atha kho Sakko devānamindo pañcahi devatāsatehi saddhim yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Mahāmoggallānam abhvādetvā ekamantam atthāsi. (S.40.10./IV,277.) Ekamantam thitam kho Sakkam devānamindam āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānarām ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigañhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi.

“Sādhu kho, devānaminda dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhī’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti...pe....

“Sādhu kho, devānaminda, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti...pe....

“Sādhu kho, devānaminda, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhañdehi...pe... samādhisañvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigañhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānarām ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigañhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi.

(S.40.10./IV,278) “Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhī’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigañhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti...pe....

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhañdehi...pe... samādhisañvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigañhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭhabbehi”ti.

Atha kho Sakko devānamindo chahi devatāsatehi saddhim...pe... Atha kho Sakko devānamindo sattahi devatāsatehi saddhim...pe... Atha kho Sakko devānamindo atthahi devatāsatehi saddhim...pe... Atha kho Sakko devānamindo asītiyā

devatāsaḥasṛehi saddhim yenaśyasmā Mahāmoggallāno tenupasakam; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ abhivādetvā ekamantaṁ atthāsi. Ekamantaṁ thitam kho Sakkam devānamindam āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, devānaminda, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānarī ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭṭhabbehi.

“Sādhu kho, devānaminda, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Svākkhāto (S.40.10./IV,279.) Bhagavatā dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭṭhabbehi.

“Sādhu kho, devānaminda, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, nāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, yadidam cattāri purisayugāni aṭṭha purisapuggalā esa Bhagavato sāvakasaṅgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaranīyo anuttaram puññakkhettam lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭṭhabbehi.

“Sādhu kho, devānaminda, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭṭhehi samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, devānaminda, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā, dibbena vanṇena, dibbena sukhena, dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi phoṭṭhabbehi”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānarī ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭṭhabbehi.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhamme aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhī’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, (S.40.10./IV,280.) evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhigaṇhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi phoṭṭhabbehi.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, saṅghe aveccappasādena samannāgamanam hoti--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassā’ti. Saṅghe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce

sattā kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhiganhanti--dibbena āyunā...pe... dibbehi photthabbehi.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhañdehi...pe... samādhisarivattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjanti. Te aññe deve dasahi thānehi adhiganhanti--dibbena āyunā, dibbena vaññena, dibbena sukhena dibbena yasena, dibbena ādhipateyyena, dibbehi rūpehi, dibbehi saddehi, dibbehi gandhehi, dibbehi rasehi, dibbehi photthabbehi”ti. Dasamaṁ.

(S.40.11.) 11. Candanasuttam 梅檀天子

342. Atha kho candano devaputto...pe....

Atha kho suyāmo devaputto...pe....

Atha kho santusito devaputto...pe....

Atha kho sunimmito devaputto...pe....

Atha kho vasavatti devaputto...pe....

(Yathā sakkasuttam tathā ime pañca peyyālā vitthāretabbā) Ekādasamam.

(S.40.11./IV,281.)

Moggallānasamyuttam samattam.

Tassuddānarī--

Savitakkāvitakkañca, sukhena ca upekkhako;

Ākāsañceva viññānam, ākiñcīnam nevasaññinā.

Animitto ca Sakkō ca, candanekādasena cāti.

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.41.)(7) Cittasamyuttam 質多相應(10suttas)

(S.41.1.) 1. Samyojanasuttam 繫縛

►《雜阿含572經》

343. Ekaṁ samayam sambahulā therā bhikkhū Macchikāsanđe viharanti Ambāṭakavane. Tena kho pana samayena sambahulānam therānam bhikkhūnam pacchābhettam piñḍapātapaṭikkantānam mañḍalamāle sannisinnānam sannipatitānam ayamantarākathā udapādi--“samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojanīyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā nānābyañjanā udāhu ekatthā byañjanameva nānan”ti? Tatrekaccehi therehi bhikkhūhi evam byākataṁ hoti--“samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojanīyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā cā”ti. Ekaccehi therehi bhikkhūhi evam byākataṁ hoti--“samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojanīyā dhammā’ti vā ime dhammā ekatthā byañjanameva nānan”ti.

Tena kho pana samayena Citto gahapati migapathakam anuppatto hoti kenacideva karāñyena. (S.41.1./IV,282.) Assosi kho Citto gahapati sambahulānam kira therānam bhikkhūnam pacchābhettam piñḍapātapaṭikkantānam mañḍalamāle sannisinnānam sannipatitānam ayamantarākathā udapādi--“samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojanīyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā nānābyañjanā udāhu ekatthā byañjanameva nānan”ti? Tatrekaccehi therehi bhikkhūhi evam

byākataṁ--“samyojanan’ti vā, āvuso ‘samyojaniyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā cā”ti. Ekaccehi therehi bhikkhūhi evam byākataṁ ‘samyojanan’ti vā, āvuso ‘samyojaniyā dhammā’ti vā ime dhammā ekatthā byañjanameva nānanti. Atha kho Citto gahapati yena therā bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā there bhikkhū abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Citto gahapati there bhikkhū etadavoca--“Sutam̄ metam̄, bhante, sambahulānam̄ kira therānam̄ bhikkhūnam̄ pacchābhuttam̄ piñdapātapaṭikkantānam̄ mañḍalamāle sannisinnānam̄ sannipatitānam̄ ayamantarākathā udapādi--‘samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojaniyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā nānābyañjanā udāhu ekatthā byañjanameva nānan”ti? Ekaccehi therehi bhikkhūhi evam byākataṁ--“samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojaniyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā cā”ti. Ekaccehi therehi bhikkhūhi evam̄ byākataṁ “samyojanan’ti vā, āvuso, ‘samyojaniyā dhammā’ti vā ime dhammā ekatthā byañjanameva nānan”ti. “Evaṁ, gahapati”ti.

“Samyojanan’ti vā, bhante, ‘samyojaniyā dhammā’ti vā ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā ca. Tena hi, bhante, upamaṁ vo karissāmi. Upamāyapidhekarace viññū purisā bhāsitassa attham̄ ājānanti. Seyyathāpi, bhante, kālo ca balibaddo odāto ca balibaddo ekena dāmena vā yottena vā samyuttā assu. Yo nu kho evam̄ vadeyya--‘Kālo balibaddo odātassa balibaddassa (S.41.1./IV,283.) samyojanam̄ odāto balibaddo kālassa balibaddassa samyojanan’ti, sammā nu kho so vadāmāno vadeyya”ti? “No hetam̄, gahapati! Na kho, gahapati, kālo balibaddo odātassa balibaddassa samyojanam̄, napi odāto balibaddo kālassa balibaddassa samyojanam̄; yena kho te ekena dāmena vā yottena vā samyuttā tam̄ tattha samyojanan”ti. “Evameva kho, bhante, na cakkhu rūpānam̄ samyojanam̄, na rūpā cakkhusa samyojanam̄; yañca tattha tadubhayam̄ paṭicca uppajjati chandarāgo tam̄ tattha samyojanam̄. Na sotam̄ saddānam̄... na ghānam̄ gandhānam̄... na jivhā rasānam̄... na kāyo phoṭṭhabbānam̄ samyojanam̄, na phoṭṭhabbā kāyassa samyojanam̄; yañca tattha tadubhayam̄ paṭicca uppajjati chandarāgo tam̄ tattha samyojanam̄. Na mano dhammānam̄ samyojanam̄, na dhammā manassa samyojanam̄; yañca tattha tadubhayam̄ paṭicca uppajjati chandarāgo tam̄ tattha samyojanan”ti. “Lābhā te, gahapati, suladdham̄ te, gahapati, yassa te gambhīre Buddhavacane paññācakkhu kamati”ti. Paṭhamam̄.

(S.41.2.) 2. Paṭhama-isidattasuttaṁ 隸犀達多(1)

► 《雜阿含569經》

344. Ekaṁ samayaṁ sambahulā therā bhikkhū Macchikāsanđe viharanti Ambāṭakavane. Atha kho Citto gahapati yena therā bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā there bhikkhū abhivādetvā Ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Citto gahapati there bhikkhū etadavoca “Adhvāsentu me, bhante, therā svātanāya bhattan”ti. Adhvāsesum̄ kho therā bhikkhū tuṇhībhāvena. (S.41.2./IV,284.) Atha kho Citto gahapati therānam̄ bhikkhūnam̄ adhvāsanam̄ viditvā uṭṭhāyāsanā there bhikkhū abhivādetvā padakkhiṇam̄ katvā pakkāmi. Atha kho therā bhikkhū tassā rattiyā accayena pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena cittassa gahapatissa nivesanam̄ tenupasañkamim̄su; upasañkamitvā paññatte āsane nisīdim̄su.

Atha kho Citto gahapati yena therā bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā there bhikkhū abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Citto gahapati āyasmantaṁ theram̄ etadavoca--“Dhātunānattam̄, dhātunānattan’ti, bhante thera, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhātunānattam̄ vuttaṁ Bhagavatā”ti? Evaṁ vutte āyasmā thero

tuṇhī ahosi. Dutiyampi kho Citto gahapati āyasmantam theram etadavoca--“Dhātunānattam, dhātunānattan’ti, bhante thera, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhātunānattam vuttam Bhagavatā”ti? Dutiyampi kho āyasmā therō tuṇhī ahosi. Tatiyampi kho Citto gahapati āyasmantam theram etadavoca--“Dhātunānattam, dhātunānattan’ti, bhante thera, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhātunānattam vuttam Bhagavatā”ti? Tatiyampi kho āyasmā therō tuṇhī ahosi.

Tena kho pana samayena āyasmā Isidatto tasmim bhikkhusaṅghe sabbanavako hoti. Atha kho āyasmā Isidatto āyasmantam theram etadavoca--“Byākaromaham, bhante thera, cittassa gahapatino etam pañhan”ti? “Byākarohi tvam, āvuso Isidatta, cittassa gahapatino etam pañhan”ti. “Evañhi tvam, gahapati, pucchasi--‘Dhātunānattam, dhātunānattanti, bhante thera, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, dhātunānattam, vuttam Bhagavatā’”ti? (S.41.2./IV,285.) “Evam bhante”. “Idam kho, gahapati, dhātunānattam vuttam Bhagavatā--cakkhudhātu, rūpadhātu, cakkhuvīññānadhātu...pe... manodhātu, dhammadhātu, manoviññānadhātu. Ettāvatā kho, gahapati, dhātunānattam vuttam Bhagavatā”ti.

Atha kho Citto gahapati āyasmato Isidattassa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā there bhikkhū paññena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. Atha kho therā bhikkhū bhuttāvino onītapattapāñino uṭṭhāyāsanā pakkamīmsu. Atha kho āyasmā therō āyasmantam Isidattam etadavoca--“Sādhu kho tam, āvuso Isidatta eso pañho pañibhāsi, neso pañho marū pañibhāsi. Tenahāvuso Isidatta, yadā aññathāpi evarūpo pañho āgaccheyya, taññevettha pañibhāseyyā”ti. Dutiyam.

(S.41.3.) 3. Dutiya-isidattasuttam 隸犀達多(2)

► 《雜阿含570經》

345. Ekam samayam sambahulā therā bhikkhū Macchikāsanđe viharanti Ambāṭakavane. Atha kho Citto gahapati yena therā bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā there bhikkhū abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Citto gahapati there bhikkhū etadavoca--“Adhvāsentu me, bhante therā, svātanāya bhattan”ti. Adhvāsesum kho therā bhikkhū tunhībhāvena. Atha kho Citto gahapati therānam bhikkhūnam adhvāsanam viditvā uṭṭhāyāsanā there bhikkhū abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho therā bhikkhū tassā rattiyā accayena pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena cittassa gahapatissa nivesanam tenupasañkamīmsu; upasañkamitvā paññiatte āsane nisidiṁsu.

(S.41.3./IV,286.) Atha kho Citto gahapati yena therā bhikkhū tenupasañkami; upasañkamitvā there bhikkhū abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Citto gahapati āyasmantam theram etadavoca--“Yā imā, bhante thera, anekavihitā diṭṭhiyo loke uppajjanti--‘sassato lokoti vā, assassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvarūtam sarīranti vā, aññātam jīvarūtam aññām sarīranti vā, hoti Tathāgato param marañāti vā, na hoti Tathāgato param marañāti vā, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā. Yāni cimāni dvāsaṭṭhi diṭṭhigatāni brahmajāle bhanitāni; imā nu kho, bhante, diṭṭhiyo kismim sati honti, kismim asati na honti”ti?

Evam vutte, āyasmā therō tuṇhī ahosi. Dutiyampi kho Citto gahapati...pe... tatiyampi kho Citto gahapati āyasmantam theram etadavoca--“Yā imā, bhante thera, anekavihitā diṭṭhiyo loke uppajjanti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvarūtam sarīranti vā, aññātam jīvarūtam aññām sarīranti vā, hoti

Tathāgato param marañāti vā, na hoti Tathāgato param marañāti vā, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā. Yāni cimāni dvāsaṭṭhi dīṭṭhigatāni brahmajāle bhaṇitāni; imā nu kho, bhante, dīṭṭhiyo kismim sati honti, kismim asati na honti”ti? Tatiyampi kho āyasmā therō tuṇhī ahosi.

Tena kho pana samayena āyasmā Isidatto tasmim bhikkhusaṅghe sabbanavako hoti. Atha kho āyasmā Isidatto āyasmantān therān etadavoca--“Byākaromaham, bhante thera, cittassa gahapatino etarū pañhan”ti? “Byākarohi tvām, āvuso Isidatta, cittassa gahapatino etarū pañhan”ti. (S.41.3./IV,287.) “Evañhi tvām, gahapati, pucchasi--‘Yā imā, bhante thera, anekavihitā dīṭṭhiyo loke uppajjanti--sassato lokoti vā...pe... ; imā nu kho, bhante, dīṭṭhiyo kismim sati honti, kismim asati na honti”ti? “Evām, bhante”. “Yā imā, gahapati, anekavihitā dīṭṭhiyo loke uppajjanti--‘sassato lokoti vā, asassato lokoti vā, antavā lokoti vā anantavā lokoti vā, tam jīvām tam sarīranti vā, aññām jīvām aññām sarīranti vā, hoti Tathāgato param marañāti vā, na hoti Tathāgato param marañāti vā, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā. Yāni cimāni dvāsaṭṭhi dīṭṭhigatāni brahmajāle bhaṇitāni; imā kho, gahapati, dīṭṭhiyo sakkāyadiṭṭhiyā sati honti, sakkāyadiṭṭhiyā asati na honti”ti.

“Kathaṁ pana, bhante, sakkāyadiṭṭhi hoti”ti? “Idha, gahapati, assutavā puthujjano ariyānam adassāvī ariyadhammassa akovo ariyadhamme avinīto, sappurisānam adassāvī sappurisadhammassa akovo sappurisadhamme avinīto rūpām attato samanupassati, rūpavantām vā attānarūm, attani vā rūparūm, rūpasmiṁ vā attānarūm; vedanām attato samanupassati...pe... saññām... saṅkhāre... viññānam attato samanupassati, viññāṇavantām vā attānarūm, attani vā viññāṇām, viññāṇasmiṁ vā attānarūm. Evām kho, gahapati, sakkāyadiṭṭhi hoti”ti.

“Kathaṁ pana, bhante, sakkāyadiṭṭhi na hoti”ti? “Idha, gahapati, sutavā ariyasāvako ariyānam dassāvī ariyadhammassa kovido ariyadhamme suvinīto sappurisānam dassāvī sappurisadhammassa kovido sappurisadhamme suvinīto na rūpām attato samanupassati, na rūpavantām vā attānarūm, na attani vā rūparūm, na rūpasmiṁ vā attānarūm; na vedanām... na saññām... na saṅkhāre... na viññāṇām attato samanupassati, na viññāṇavantām vā attānarūm, na attani vā viññāṇām, na viññāṇasmiṁ vā attānarūm. Evām kho, gahapati, sakkāyadiṭṭhi na hoti”ti.

(S.41.3./IV,288.) “Kuto bhante, ayyo Isidatto āgacchatī”ti? “Avantiyā kho, gahapati, āgacchāmī”ti. “Atthi, bhante, avantiyā Isidatto nāma kulaputto amhākām adīṭṭhasahāyo pabbajito? Dīṭṭho so āyasmatā”ti? “Evām, gahapatī”ti. “Kahaṁ nu kho so, bhante, āyasmā etarahi viharatī”ti? Evām vutte, āyasmā Isidatto tuṇhī ahosi. “Ayyo no, bhante, Isidatto”ti? “Evām, gahapatī”ti. “Abhiramatu, bhante, ayyo Isidatto macchikāsaṇḍe. Ramaṇīyām ambāṭakavanām. Ahaṁ ayyassa Isidattassa ussukkām karissāmi cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārānan”ti. “Kalyāṇām vuccati, gahapatī”ti.

Atha kho Citto gahapati āyasmato Isidattassa bhāsitām abhinanditvā anumoditvā there bhikkhū paññitena khādanīyena bhojanīyena sahatthā santappesi sampavāresi. Atha kho therā bhikkhū bhuttāvino onītappatpāṇino utṭhāyāsanā pakkamirīsu. Atha kho āyasmā therō āyasmantān Isidattān etadavoca--“Sādhu kho tām, āvuso Isidatta, eso pañho paṭibhāsi. Neso pañho mām paṭibhāsi. Tenahāvuso Isidatta, yadā aññathāpi evarūpo pañho āgaccheyya, taññevettha paṭibhāseyyā”ti. Atha kho āyasmā Isidatto senāsanām saṁsāmetvā pattacīvaramādāya macchikāsaṇḍamhā pakkāmi. Yaṁ macchikāsaṇḍamhā pakkāmi, tathā pakkantova ahosi, na puna paccāgacchīti.

Tatiyam.

(S.41.4.) 4. Mahakapāṭīhāriyasuttam 摩訶迦

► 《雜阿含571經》

346. Ekaṁ samayam sambahulā therā bhikkhū Macchikāsanđe viharanti Ambāṭakavane. (S.41.4./IV,289.) Atha kho Citto gahapati yena therā bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā there bhikkhū abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Citto gahapati there bhikkhū etadavoca--“Adhvāsentu me, bhante therā, svātanāya gokule bhattan”ti. Adhvāsesum kho therā bhikkhū tuṇhībhāvena. Atha kho Citto gahapati therānaṁ bhikkhūnam adhvāsanam viditvā utthāyāsanā there bhikkhū abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho therā bhikkhū tassā rattiyā accayena pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena cittassa gahapatino gokulaṁ tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdim̄su.

Atha kho Citto gahapati there bhikkhū paññtena sappipāyāsenā sahatthā santappesi sampavāresi. Atha kho therā bhikkhū bhuttāvino onītapattapāṇino utthāyāsanā pakkamim̄su. Cittopi kho gahapati ‘sesakaṁ vissajjethā’ti vatvā there bhikkhū piṭhitō piṭhitō anubandhi. Tena kho pana samayena uṇhaṁ hoti kuthitam; te ca therā bhikkhū Paveliyamānena maññe kāyena gacchanti, yathā tam bhojanam bhuttāvino.

Tena kho pana samayena āyasmā Mahako tasmim bhikkhusaṅghe sabbanavako hoti. Atha kho āyasmā Mahako āyasmantam theram etadavoca--“Sādhu khvassa, bhante therā, sītako ca vāto vāyeyya, abbhasampilāpo ca assa, devo ca ekamekaṁ phusāyeyyā”ti.

“Sādhu khvassa, āvuso Mahaka, yam sītako ca vāto vāyeyya, abbhasampilāpo ca assa, devo ca ekamekaṁ phusāyeyyā”ti. Atha kho āyasmā Mahako tathārūpam (S.41.4./IV,290.) iddhābhisaṅkhāram abhisāṅkhari yathā sītako ca vāto vāyi, abbhasampilāpo ca assa, devo ca ekamekaṁ phusi. Atha kho cittassa gahapatino etadahosi--“Yo kho imasmiṁ bhikkhusaṅghe sabbanavako bhikkhu tassāyam evarūpo iddhānubhāvo”ti Atha kho āyasmā Mahako ārāmaṁ sampāpuṇitvā āyasmantam theram etadavoca--“Alamettāvatā, bhante therā”ti? “Alamettāvatā, āvuso Mahaka! Katamettāvatā, āvuso Mahaka! Pūjitamettāvatā, āvuso Mahako”ti Atha kho therā bhikkhū yathāvihāram agamaṁsu. Ayasmāpi Mahako sakam vihāram agamāsi.

Atha kho Citto gahapati yenāyasmā Mahako tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Mahakam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Citto gahapati āyasmantam Mahakam etadavoca--“Sādhu me, bhante, ayyo Mahako uttarimanussadhammarām iddhipāṭīhāriyam dassetū”ti. “Tena hi tvarā, gahapati, ālinde uttarāsaṅgam paññapetvā tiṇakalāpam okāsehi”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho Citto gahapati āyasmato Mahakassa paṭissutvā ālinde uttarāsaṅgam paññapetvā tiṇakalāpam okāsesi. Atha kho āyasmā Mahako vihāram pavisitvā sūcighāṭikam datvā tathārūpam iddhābhisaṅkhāram abhisāṅkhari yathā tālacchiggalena ca aggalantarikāya ca acci nikhamitvā tiṇāni jhāpesi, uttarāsaṅgam na jhāpesi. Atha kho Citto gahapati uttarāsaṅgam papphoṭetvā saṁviggo lomahaṭṭhajāto ekamantaṁ aṭṭhāsi. Atha kho āyasmā Mahako vihārā nikhamitvā cittam gahapatim etadavoca--“Alamettāvatā, gahapati”ti? (S.41.4./IV,291.) “Alamettāvatā bhante Mahaka! Katamettāvatā, bhante, Mahaka! Pūjitamettāvatā, bhante Mahaka! Abhiramatu, bhante, ayyo Mahako Macchikāsanđe. Ramaṇīyam Ambāṭakavanam. Aham ayyassa Mahakassa ussukkarām karissāmi cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajjaparikkhārānan”ti. “Kalyāṇam vuccati,

gahapati”ti. Atha kho āyasmā Mahako senāsanam samsāmetvā pattacīvaramādāya macchikāsañdamhā pakkāmi. Yam Macchikāsañdamhā pakkāmi, tathā pakkantova ahosi; na puna paccāgacchīti. Catuttham.

(S.41.5.) 5. Pathamakāmabhūsuttam 迦摩浮(1)

► 《雜阿含566經》

347. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Kāmabhū Macchikāsañde viharati Ambāṭakavane. Atha kho Citto gahapati yenāyasmā Kāmabhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Kāmabhū abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho cittam gahapatim āyasmā kāmabhū etadavoca--

“Vuttamidaṁ gahapati--

“Nelaṅgo setapacchādo, ekāro vattatī ratho;

Anīgham passa āyantaṁ, chinnasotam abandhanan”ti.

“Imassa nu kho, gahapati, saṅkhittena bhāsitassa katham vitthārena attho daṭṭhabbo”ti? “Kiṁ nu kho etam, bhante, Bhagavatā bhāsitā”ti? “Evaṁ, gahapati”ti. “Tena hi, bhante, muhuttam āgamehi yāvassa attham pekkhāmī”ti. Atha kho Citto gahapati muhuttam tuṇhī hutvā āyasmantaṁ kāmabhū etadavoca--

(S.41.5./IV,292.)“Nelaṅgan’ti kho, bhante, sīlānametam adhivacanam. ‘Setapacchādo’ti kho, bhante, vimuttiyā etam adhivacanam. ‘Ekāro’ti kho, bhante, satiyā etam adhivacanam. ‘Vattatī’ti kho, bhante, abhikkamapaṭikkamassetam adhivacanam. ‘Ratho’ti kho, bhante, imassetam cātumahābhūtikassa kāyassa adhivacanam mātāpettikasambhavassa odanakummāsūpacayassa aniccucchādanaparimaddanabhedanaviddham sanadhammassa. Rāgo kho, bhante, nīgho, doso nīgho, moho nīgho. Te khīnāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinnaṁūlā tālāvatthukatā anabhāvaṅkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā khīnāsavo bhikkhu ‘Anīgho’ti vuccati. ‘Āyantan’ti kho, bhante, arahato etam adhivacanam. ‘Soto’ti kho, bhante, taṇhāyetam adhivacanam. Sā khīnāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinnaṁūlā tālāvatthukatā anabhāvaṅkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā khīnāsavo bhikkhu ‘Chinnasoto’ti vuccati. Rāgo kho, bhante, bandhanam, doso bandhanam, moho bandhanam. Te khīnāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinnaṁūlā tālāvatthukatā anabhāvaṅkatā āyatim anuppādadhammā. Tasmā khīnāsavo bhikkhu ‘Abandhano’ti vuccati. Iti kho, bhante, yam tam Bhagavatā vuttaṁ--

“Nelaṅgo setapacchādo, ekāro vattatī ratho;

Anīgham passa āyantaṁ, chinnasotam abandhanan”ti.

“Imassa kho, bhante, Bhagavatā saṅkhittena bhāsitassa evam vitthārena attham ājānāmī”ti “Lābhā te, gahapati, suladdham te, gahapati! Yassa te gambhīre Buddhavacane paññācakkhu kamati”ti. Pañcamam.

(S.41.6./IV,293.)

(S.41.6.) 6. Dutiyakāmabhūsuttam 迦摩浮(2)

► 《雜阿含568經》

348. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Kāmabhū Macchikāsañde viharati Ambāṭakavane. Atha kho Citto gahapati yenāyasmā Kāmabhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisino kho Citto gahapati āyasmantaṁ Kāmabhū etadavoca--“Kati nu kho, bhante, saṅkhārā”ti? “Tayo kho, gahapati, sakharā--kāyasaṅkhāro, vacisaṅkhāro, cittasaṅkhāro”ti. “Sādhu, bhante”ti kho Citto gahapati āyasmato Kāmabhussa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam

Kāmabhumū uttarim pañham apucchi--“Katamo pana, bhante, kāyasaṅkhāro, katamo vacīsaṅkhāro, katamo cittasaṅkhāro”ti? “Assāsapassāsā kho, gahapati, kāyasaṅkhāro, vitakkavicārā vacīsaṅkhāro, saññā ca vedanā ca cittasaṅkhāro”ti.

“Sādhu, bhante”ti kho Citto gahapati...pe... uttarim pañham apucchi--“Kasmā pana, bhante, assāsapassāsā kāyasaṅkhāro, kasmā vitakkavicārā vacīsaṅkhāro, kasmā saññā ca vedanā ca cittasaṅkhāro”ti? “Assāsapassāsā kho, gahapati, kāyikā. Ete dhammā kāyappaṭibaddhā, tasmā assāsapassāsā kāyasaṅkhāro. Pubbe kho, gahapati, vitakketvā vicāretvā pacchā vācam bhindati, tasmā vitakkavicārā vacīsaṅkhāro. Saññā ca vedanā ca cetasikā. Ete dhammā cittappaṭibaddhā, tasmā saññā ca vedanā ca cittasaṅkhāro”ti.

Sādhu...pe... uttarim pañham apucchi--“Katham pana, bhante, saññāvedayitanirodhasamāpatti hotī”ti? “Na kho, gahapati, saññāvedayitanirodham samāpajjantassa bhikkhuno evam hoti--‘Aham saññāvedayitanirodham samāpajjissan’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodham samāpajjām’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodham samāpanno’ti (**S.41.6./IV,294.**) vā. Atha khvassa pubbeva tathā cittam bhāvitam hoti yam tam tathattāya upaneti”ti.

Sādhu...pe... uttarim pañham apucchi--“Saññāvedayitanirodham samāpajjantassa pana, bhante bhikkhuno katame dhammā paṭhamam nirujjhanti, yadi vā kāyasaṅkhāro, yadi vā vacīsaṅkhāro, yadi vā cittasaṅkhāro”ti? “Saññāvedayitanirodham samāpajjantassa kho, gahapati, bhikkhuno vacīsaṅkhāro paṭhamam nirujjhati, tato kāyasaṅkhāro, tato cittasaṅkhāro”ti.

Sādhu...pe... uttarim pañham apucchi--“Yvāyam, bhante, mato kālaṅkato, yo cāyam bhikkhu saññāvedayitanirodham samāpanno, imesam kim nānākaraṇan”ti? “Yvāyam gahapati, mato kālaṅkato tassa kāyasaṅkhāro niruddho paṭippassaddho, vacīsaṅkhāro niruddho paṭippassaddho, cittasaṅkhāro niruddho paṭippassaddho, āyu parikkhīno, usmā vūpasantā, indriyāni viparibhinnāni. Yo ca khvāyam, gahapati, bhikkhu saññāvedayitanirodham samāpanno, tassapi kāyasaṅkhāro niruddho paṭippassaddho, vacīsaṅkhāro niruddho paṭippassaddho, cittasaṅkhāro niruddho paṭippassaddho, āyu aparikkhīno, usmā avūpasantā, indriyāni vippasannāni. Yvāyam, gahapati, mato kālaṅkato, yo cāyam bhikkhu saññāvedayitanirodham samāpanno, idam nesaṁ nānākaraṇan”ti.

Sādhu...pe... uttarim pañham apucchi--“Katham pana, bhante, saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhānam hotī”ti? “Na kho, gahapati, saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhahantassa bhikkhuno evam hoti--‘Aham saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhahissan’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodha-samāpattiyā vuṭṭhām’ti vā ‘Aham saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhito’ti vā. Atha khvassa pubbeva tathā cittam bhāvitam hoti, yam tam tathattāya upaneti”ti.

(**S.41.6./IV,295.**) Sādhu bhante...pe... uttarim pañham apucchi--“Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhahantassa pana, bhante, bhikkhuno katame dhammā paṭhamam uppajjanti, yadi vā kāyasaṅkhāro, yadi vā vacīsaṅkhāro, yadi vā cittasaṅkhāro”ti? “Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhahantassa, gahapati, bhikkhuno cittasaṅkhāro paṭhamam uppajjati, tato kāyasaṅkhāro, tato vacīsaṅkhāro”ti.

Sādhu...pe... uttarim pañham apucchi--“Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhitam pana, bhante bhikkhum kati phassā phusanti”? “Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhitam kho, gahapati, bhikkhum tayo phassā phusanti-suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso”ti.

Sādhu...pe... uttarim pañham apucchi--“Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā

vuṭṭhitassa pana, bhante, bhikkhuno kiṁninnam cittam hoti, kiṁpoṇam, kiṁpabbhāran”ti? “Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā vuṭṭhitassa kho, gahapati, bhikkhuno vivekaninnam cittam hotinivekapoṇam vivekapabbhāran”ti.

“Sādhu, bhante”ti kho Citto gahapati āyasmato Kāmabhussa bhāsitam abhinanditvā anumoditvā āyasmantam Kāmabhūm uttarim pañham apucchi “Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā pana, bhante, kati dhammā bahūpakārā”ti? “Addhā kho tvam, gahapati, yam paṭhamam pucchitabbarūtam pucchasi. Api ca tyāham byākarissāmi. Saññāvedayitanirodhasamāpattiyā kho, gahapati, dve dhammā bahūpakārā--samatho ca vipassanā cā”ti. Chatthaṁ.

(S.41.7.) 7. Godattasuttam 牛達多

► 《雜阿含567經》

349. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Godatto Macchikāsanđe viharati Ambāṭakavane. (S.41.7./IV,296.) Atha kho Citto gahapati yenāyasmā Godatto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Godattam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho cittam gahapatiṁ āyasmā Godatto etadavoca--“Yā cāyam, gahapati, appamāṇā cetovimutti, yā ca ākiñcaññā cetovimutti, yā ca suññatā cetovimutti, yā ca animittā cetovimutti, ime dhammā nānatthā nānābyañjanā udāhu ekaṭṭhā byañjanameva nānan”ti? “Atthi, bhante, pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā ca. Atthi pana, bhante, pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā ekaṭṭhā byañjanameva nānan”ti.

“Katamo ca, bhante, pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā ca? Idha, bhante, bhikkhu mettāsahagatena cetasā ekaṁ disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati. Karuṇāsahagatena cetasā...pe... muditāsahagatena cetasā...pe... upekkhāsahagatena cetasā ekaṁ disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati. Ayam vuccati, bhante, appamāṇā cetovimutti.

“Katamā ca, bhante, ākiñcaññā cetovimutti? Idha, bhante, bhikkhu sabbaso viññānañcāyatanaṁ samatikkamma, ‘Natti kiñci’ti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja viharati. Ayam vuccati, bhante, ākiñcaññā cetovimutti.

“Katamā ca, bhante, suññatā cetovimutti? Idha, bhante, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā iti paṭisañcikkhati--‘Suññamidam attena vā attaniyena vā’ti. Ayam vuccati, bhante, suññatā cetovimutti.

(S.41.7./IV,297.) “Katamā ca, bhante, animittā cetovimutti? Idha, bhante, bhikkhu sabbanimittānam amanasikārā animittam cetosamādhim upasampajja viharati. Ayam vuccati, bhante, animittā cetovimutti. Ayam kho, bhante, pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā nānatthā ceva nānābyañjanā ca.

“Katamo ca, bhante, pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dhammā ekaṭṭhā byañjanameva nānam? Rāgo, bhante, pamāṇakaraṇo, doso pamāṇakaraṇo, moho pamāṇakaraṇo. Te khīnāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinamūlā tālāvatthukatā anabhāvañkatā āyatim anuppādadhammā. Yāvatā kho, bhante, appamāṇā cetovimuttiyo, akuppā tāsam cetovimutti aggamakkhāyati. Sā kho pana akuppā cetovimutti suññā rāgena,

suññā dosena, suññā mohena. Rāgo kho, bhante, kiñcanam, doso kiñcanam, moho kiñcanam. Te khīñāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinamūlā tālāvatthukatā anabhāñkatā āyatim anuppādadhammā. Yāvatā kho bhante, ākiñcaññā cetovimuttiyo, akuppā tāsam cetovimutti aggamakkhāyati. Sā kho pana akuppā cetovimutti suññā rāgena, suññā dosena, suññā mohena. Rāgo kho, bhante, nimittakaraṇo, doso nimittakaraṇo, moho nimittakaraṇo. Te khīñāsavassa bhikkhuno pahīnā ucchinamūlā tālāvatthukatā anabhāñkatā āyatim anuppādadhammā. Yāvatā kho, bhante, animittā cetovimuttiyo, akuppā tāsam cetovimutti aggamakkhāyati. Sā kho pana akuppā cetovimutti suññā rāgena, suññā dosena, suññā mohena. Ayam kho, bhante, pariyāyo yam pariyāyam āgamma ime dharmā ekaṭhā byañjanameva nānan”ti. “Lābhā te, gahapati, suladdham te, gahapati! Yassa te gambhīre Buddhavacane paññācakkhu kamati”ti. Sattamaṁ.

(S.41.8.) 8. Niganṭhanāṭaputtasuttam 尼乾陀

► 《雜阿含574經》

350. Tena kho pana samayena Niganṭho Nāṭaputto (S41.8./IV,298.) macchikāsanḍam anuppatto hoti mahatiyā niganṭhaparisāya saddhiṁ. Assosi kho Citto gahapati--“Niganṭho kira nāṭaputto macchikāsanḍam anuppatto mahatiyā niganṭhaparisāya saddhin”ti. Atha kho Citto gahapati sambahulehi upāsakehi saddhiṁ yena Niganṭho Nāṭaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Niganṭhena Nāṭaputtēna saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho cittaṁ gahapatim Niganṭho nāṭaputto etadavoca--“Saddhasi tvam, gahapati, samañassa Gotamassa--atthi avitakko avicāro samādhi, atthi vitakkavicārānam nirodho”ti?

“Na khvāham ettha, bhante, Bhagavato saddhāya gacchāmi. Atthi avitakko avicāro samādhi, atthi vitakkavicārānam nirodho”ti. Evaṁ vutte, Niganṭho nāṭaputto ulloketvā etadavoca--“Idam bhavanto passantu, yāva ujuko cāyam Citto gahapati, yāva asaṭho cāyam Citto gahapati, yāva amāyāvī cāyam Citto gahapati, vātaṁ vā so jālena bādhetabbam maññeyya, yo vitakkavicāre nirodhetabbam maññeyya sakamuṭṭhinā vā so Gaṅgāya sotam āvārettabbam maññeyya, yo vitakkavicāre nirodhetabbam maññeyyā”ti.

“Tam kim maññasi, bhante, katamam nu kho paññitataram-ñānam vā saddhā vā”ti? “Saddhāya kho, gahapati, ñānamyeva paññitataram”ti. “Aham kho, bhante, yāvadeva ākañkhāmi, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukharam pāthamarūpam upasampajja (S.41.8./IV,299.) viharāmi. Aham kho, bhante, yāvadeva ākañkhāmi, vitakkavicārānam vūpasamā...pe... dutiyam jhānam upasampajja viharāmi. Aham kho, bhante, yāvadeva ākañkhāmi, pītiyā ca virāgā...pe... tatiyam jhānam upasampajja viharāmi. Aham kho, bhante, yāvadeva ākañkhāmi, sukhassa ca pahānā...pe... catuttham jhānam upasampajja viharāmi. Na so khvāham, bhante, evam jānanto evam passanto kassa aññassa samañassa vā brāhmaṇassa vā saddhāya gamissāmi? Atthi avitakko avicāro samādhi, atthi vitakkavicārānam nirodho”ti.

Evaṁ vutte, Niganṭho nāṭaputto sakam parisam apaloketvā etadavoca--“Idam bhavanto passantu, yāva anujuko cāyam Citto gahapati, yāva saṭho cāyam Citto gahapati, yāva amāyāvī cāyam Citto gahapati”ti.

“Idāneva kho te mayam, bhante, bhāsitaṁ--‘Evaṁ ājānāma idam bhavanto passantu, yāva ujuko cāyam Citto gahapati, yāva asaṭho cāyam Citto gahapati, yāva amāyāvī cāyam Citto gahapati’ti. Idāneva ca pana mayam, bhante, bhāsitaṁ--‘Evaṁ ājānāma idam bhavanto passantu, yāva anujuko cāyam Citto gahapati, yāva saṭho cāyam

Citto gahapati, yāva māyāvī cāyam Citto gahapati'ti. Sace te, bhante, purimāṁ saccam, pacchimāṁ te micchā. Sace pana te, bhante, purimāṁ micchā, pacchimāṁ te saccam. Ime kho pana, bhante, dasa sahadhammikā pañhā āgacchanti. Yadā nesam attham ājāneyyāsi, atha marū paṭihareyyāsi saddhiṁ Nigaṇṭhaparisāya. Eko pañho, eko uddeso, ekam veyyākaraṇam. Dve pañhā, dve uddesā, dve veyyākaraṇāni. Tayo pañhā, tayo uddesā, tīni veyyākaraṇāni. Cattāro pañhā, cattāro uddesā, cattāri veyyākaraṇāni. Pañca pañhā, pañca uddesā, pañca veyyākaraṇāni. Cha pañhā, cha uddesā, cha veyyākaraṇāni. Satta pañhā, satta uddesā, satta veyyākaraṇāni Atṭha pañhā, (S.41.8./IV,300.) atṭha uddesā, atṭha veyyākaraṇāni. Nava pañhā, nava uddesā, nava veyyākaraṇāni. Dasa pañhā, dasa uddesā, dasa veyyākaraṇāni'ti. Atha kho Citto gahapati Nigaṇṭham nāṭaputtam ime dasa sahadhammike pañhe āpucchitvā utthāyāsanā pakkāmīti. Atṭhamāṁ.

(S.41.9.) 9. Acelakassapasuttam 裸形

► 《雜阿含573經》

351. Tena kho pana samayena Acelo Kassapo macchikāsaṇḍam anuppatto hoti cittassa gahapatino purāṇagihisahāyo. Assosi kho Citto gahapati--“Acelo kira Kassapo macchikāsaṇḍam anuppatto amhākam purāṇagihisahāyo”ti. Atha kho Citto gahapati yena Acelo Kassapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā acelena Kassapena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Citto gahapati acelam Kassapam etadavoca--“Kīvacirām pabbajitassa, bhante, Kassapā”ti? “Tiṁsamattāni kho me, gahapati, vassāni pabbajitassā”ti. “Imehi pana te, bhante, tiṁsamattehi vassehi atthi koci uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro”ti? “Imehi kho me, gahapati, tiṁsamattehi vassehi pabbajitassa natthi koci uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro, aññatra naggeyyā ca muṇdeyyā ca pāvalanippothanāya cā”ti. Evaṁ vutte, Citto gahapati acelam Kassapam etadavoca--“Acchariyam vata, bho, abbhutam vata, bho! Dhammassa svākkhātatā yatra hi nāma tiṁsamattehi vassehi na (S.41.9./IV,301.) koci uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato abhavissa phāsuvihāro, aññatra naggeyyā ca muṇdeyyā ca pāvalanippothanāya cā”ti!

“Tuyham pana, gahapati, kīvacirām upāsakattam upagatassā”ti? “Mayhampi kho pana, bhante, tiṁsamattāni vassāni upāsakattam upagatassā”ti. “Imehi pana te, gahapati, tiṁsamattehi vassehi atthi koci uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanaviseso adhigato phāsuvihāro”ti? “Gihinopi siyā, bhante. Ahañhi, bhante, yāvadeva ākaṅkhāmi, vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukharām paṭhamām jhānam upasampajja viharāmi. Ahañhi, bhante, yāvadeva ākaṅkhāmi, vitakkavicārānam vūpasamā...pe... dutiyām jhānam upasampajja viharāmi. Ahañhi, bhante, yāvadeva ākaṅkhāmi, pītiyā ca virāgā...pe... tatiyām jhānam upasampajja viharāmi. Ahañhi, bhante, yāvadeva ākaṅkhāmi, sukhassa ca pahānā...pe... catutthām jhānam upasampajja viharāmi. Sace kho panāham, bhante, Bhagavato paṭhamataram kālam kareyyam, anacchariyam kho panetam yam marū Bhagavā evam byākareyya--‘Natthi tam samyojanam yena samyojanena samyutto Citto gahapati puna imam lokam āgaccheyyā’”ti. Evaṁ vutte, Acelo Kassapo cittam gahapatim etadavoca--“Acchariyam vata bho, abbhutam vata bho! Dhammassa svākkhātatā, yatra hi nāma gihī odātavasano evarūpam uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassanavisesam adhigamissati phāsuvihāram. Labheyyāham, (S.41.9./IV,302.) gahapati imasmim

dhammavinaye pabbajjaṁ, labheyyaṁ upasampadan”ti.

Atha kho Citto gahapati acelarṁ Kassapaṁ ādāya yena therā bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā there bhikkhū etadavoca--“Ayaṁ, bhante, Acelo Kassapo amhākaṁ purāṇagihisahāyo. Imarṁ therā pabbājantu upasampādentu. Ahamassa ussukkam̄ karissāmi cīvarapiṇḍapātasenāsanagilānappaccayabhesajja-parikkhārānan”ti. Alattha kho Acelo Kassapo imasmīṁ dhammavinaye pabbajjaṁ, alattha upasampadarṁ. Acirūpasampanno ca panāyasmā Kassapo eko vūpakaṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyāṁ pabbajanti, tadanuttaraṁ brahmacariyapariyosānaṁ dittheva dhamme sayāṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīṇā jāti, vusitāṁ brahmacariyāṁ, kataṁ karaṇīyāṁ, nāparaṁ itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Kassapo arahataṁ ahosīti. Navamam.

(S.41.10.) 10. Gilānadassanasuttam 膽病

► 《雜阿含575經》

352. Tena kho pana samayena Citto gahapati ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho sambahulā ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitinavanappatīsu adhivatthā devatā saṅgamma samāgamma cittarṁ gahapatiṁ etadavocum--“Pañidhehi, gahapati, anāgatamaddhānam rājā assām cakkavattī”ti.

Evarṁ vutte, Citto gahapati tā ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitinavanappatīsu adhivatthā devatā etadavoca--“Tampi aniccam, tampi addhuvam, tampi pahāya gamanīyan”ti. Evarṁ vutte, cittassa gahapatino mittāmacca (S.41.10./IV,303.) nātisālohitā cittam gahapatiṁ etadavocum--“Satim, ayyaputta, upatṭhapehi, mā vippalapī”ti. “Kim tāham vadāmi yam mām tumhe evam vadetha--‘satim, ayyaputta, upatṭhapehi, mā vippalapī’”ti? “Evarṁ kho tvarṁ, ayyaputta, vadesi--‘tampi aniccam, tampi addhuvam, tampi pahāya gamanīyan’”ti. “Tathā hi pana mām ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitinavanappatīsu adhivatthā devatā evamāhaṁsu--‘Pañidhehi, gahapati, anāgatamaddhānam rājā assām cakkavattī’ti. Tāham evam vadāmi--‘Tampi aniccam...pe... tampi pahāya gamanīyan’”ti. “Kim pana tā, ayyaputta, ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitinavanappatīsu adhivatthā devatā atthavasarṁ sampassamānā evamāhaṁsu--‘Pañidhehi, gahapati, anāgatamaddhānam rājā assām cakkavattī’”ti? “Tāsam̄ kho ārāmadevatānam vanadevatānam rukkhadevatānam osadhitinavanappatīsu adhivatthānam devatānam evam hoti--‘Ayam kho Citto gahapati, sīlavā kalyāṇadhammo. Sace pañidahissati--anāgatamaddhānam rājā assām cakkavattī’ti, ‘tassa kho ayam ijjhissati, sīlavato cetopañidhi visuddhāttā dhammiko dhammikarṁ phalaṁ anupassatī’ti. Imarṁ kho tā ārāmadevatā vanadevatā rukkhadevatā osadhitinavanappatīsu adhivatthā devatā atthavasarṁ sampassamānā evamāhaṁsu--‘Pañidhehi, gahapati, anāgatamaddhānam rājā assām cakkavattī’ti. Tāham evam vadāmi--‘tampi aniccam, tampi addhuvam, tampi pahāya gamanīyan’”ti.

“Tena hi, ayyaputta, amhepi ovadāhī”ti. “Tasmā hi vo evam sikkhitabbam--(S.41.10./IV,304.) Buddhe aveccappasādena samannāgatā bhavissāma--‘Itipi so Bhagavā¹ Arahan² Sammāsambuddho³ Vījjācaranāsampanno⁴ Sugato⁵ Lokavidū⁶ Anuttaro purisadamma-sārathī⁷ Satthā Devamanussānam⁸ Buddho⁹ Bhagavā’ti. Dhamme aveccappasādena samannāgatā bhavissāma--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sandiṭṭhiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhī’ti. Saṅge aveccappasādena

samannāgatā bhavissāma--‘suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, ujuppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, nāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, sāmīcippaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, yadidam cattāri purisayugāni attha purisapuggalā esa Bhagavato sāvakasaṅgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaram puññakkhettam lokassā’ti. Yam kho pana kiñci kule deyyadhammaṁ sabbam tam appaṭivibhattam bhavissati sīlavantehi kalyāṇadhammehīti evañhi vo sikkhitabban”ti. Atha kho Citto gahapati mittāmacce nātisālohithe Buddhe ca dhamme ca saṅghe ca cāge ca samādapetvā kālamakāsīti. Dasamarī.

Cittasamyuttam samattam.

Tassuddānam--

Saṁyojanam dve Isidattā, Mahako Kāmabhūpi ca;
Godatto ca Nigaṇṭho ca, acelena gilānadassananti.

[▲top](#) [回目錄](#)

[▲top 回目錄](#)

(S.42.1./IV,305.)

(S.42.)(8) Gāmaṇisamyuttam 聚落主相應(13suttas)

(S.42.1.) 1. Caṇḍasuttam 暴惡

►《雜阿含910經》，《別譯雜阿含125經》

353. Sāvatthinidānam. Atha kho caṇḍo gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho caṇḍo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacco caṇḍotveva saṅkham gacchati. Ko pana, bhante, hetu, ko paccayo yena midhekacco sorato soratotveva saṅkham gacchatī”ti? “Idha, gāmaṇi, ekaccassa rāgo appahīno hoti. Rāgassa appahīnattā pare kopenti, parehi kopyiamāno kopam pātukaroti. So caṇḍotveva saṅkham gacchati. Doso appahīno hoti. Dosassa appahīnattā pare kopenti, parehi kopyiamāno kopam pātukaroti. So caṇḍotveva saṅkham gacchati. Moho appahīno hoti. Mohassa appahīnattā pare kopenti, parehi kopyiamāno kopam pātukaroti. So caṇḍotveva saṅkham gacchati. Ayam kho, gāmaṇi, hetu, ayam paccayo yena midhekacco caṇḍo caṇḍotveva saṅkham gacchati”.

“Idha pana, gāmaṇi, ekaccassa rāgo pahīno hoti. Rāgassa pahīnattā pare na kopenti, parehi kopyiamāno kopam na pātukaroti. So soratotveva saṅkham gacchati. Doso pahīno hoti. Dosassa pahīnattā pare na kopenti, parehi kopyiamāno kopam na pātukaroti. So soratotveva saṅkham gacchati. Moho pahīno hoti. Mohassa pahīnattā pare na kopenti, parehi kopyiamāno kopam na pātukaroti. So soratotveva saṅkham gacchati. Ayam kho, gāmaṇi, hetu ayam paccayo yena midhekacco sorato soratotveva saṅkham gacchatī”ti.

(S.42.1./IV,306.) Evarū vutte, caṇḍo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante, abhikkantam, bhante! Seyyathāpi, bhante, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya--cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evamevam Bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bhante, Bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsakanam marū Bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Paṭhamam.

(S.42.2.) 2. Tālapuṭasuttam 布

►《雜阿含907經》，《別譯雜阿含122經》

354. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Atha kho tālapuṭo natagāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho tālapuṭo naṭagāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam naṭānam bhāsamānānam--‘Yo so naṭo raṅgamajjhē samajjamajjhē saccālikena janam hāseti rameti, so kāyassa bhedā param maraṇā pahāsanam devānam sahabyataṁ upapajjatī’ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti? “Alam, gāmaṇi, titthatetam. Mā marū etam pucchī”ti. Dutiyampi kho tālapuṭo naṭagāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam naṭānam bhāsamānānam--‘Yo so naṭo raṅgamajjhē samajjamajjhē saccālikena janam hāseti rameti, so kāyassa bhedā param maraṇā pahāsanam devānam sahabyataṁ upapajjatī’ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti? “Alam,

gāmaṇi, tiṭṭhatetam. Mā mām etam pucchī”ti. Tatiyampi kho tālapuṭo naṭagāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam naṭānam bhāsamānānam--‘Yo so naṭo raṅgamajjhe samajjamajjhe saccālikena janam hāseti rameti, (S.42.2./IV,307.) so kāyassa bhedā param maraṇā pahāsānam devānam sahabyatam upapajjatī”ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti?

“Addhā kho tyāham, gāmaṇi, na labhāmi--‘Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam, mā mām etam pucchī”ti. Api ca tyāham byākarissāmi. Pubbe kho, gāmaṇi, sattā avītarāgā rāgabandhanabaddhā. Tesam naṭo raṅgamajjhe samajjamajjhe ye dharmā rajaṇīyā te upasamāharati bhiyyosomattāya. Pubbe kho, gāmaṇi, sattā avītadosā dosabandhanabaddhā. Tesam naṭo raṅgamajjhe samajjamajjhe ye dharmā dosanīyā te upasamāharati bhiyyosomattāya. Pubbe kho, gāmaṇi sattā avītamohā mohabandhanabaddhā. Tesam naṭo raṅgamajjhe samajjamajjhe ye dharmā mohanīyā te upasamāharati bhiyyosomattāya. So attanā matto pamatto pare madetvā pamādetvā kāyassa bhedā param maraṇā pahāso nāma nirayo tattha upapajjati. Sace kho panassa evamdiṭṭhi hoti--‘Yo so naṭo raṅgamajjhe samajjamajjhe saccālikena janam hāseti rameti, so kāyassa bhedā param maraṇā pahāsānam devānam sahabyatam upapajjatī”ti, sāssa hoti micchādiṭṭhi. Micchādiṭṭhikassa kho panāham, gāmaṇi, purisapuggalassa dvinnam gatīnam aññataram gatim vadāmi-nirayam vā tiracchānayonim vā”ti.

Evaṁ vutte, tālapuṭo naṭagāmaṇi, parodi, assūni pavattesi. “Etam kho tyāham, gāmaṇi, nālattham--‘Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā mām etam pucchī”ti. “Nāham, bhante, etam rodāmi yam mām Bhagavā evamāha; api cāham, bhante, pubbakehi ācariyapācariyehi naṭehi dīgharattam nikato vañcito paluddho--‘Yo so (S.42.2./IV,308.) naṭo raṅgamajjhe samajjamajjhe saccālikena janam hāseti rameti so kāyassa bhedā param maraṇā pahāsānam devānam sahabyatam upapajjatī”ti. “Abhikkantam, bhante, abhikkantam, bhante! Seyyathāpi, bhante, nikkujitam vā ukkujeyya, paticchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya--cakkhumanto rūpāni dakkhantī; evamevaṁ Bhagavatā anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bhante, Bhagavantam saraṇam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Labheyāham, bhante, Bhagavato santike pabbajam, labheyām upasampadan”ti. Alattha kho tālapuṭo naṭagāmaṇi Bhagavato santike pabbajam, alattha upasampadaṁ. Acirūpasampanno ca panāyasmā tālapuṭo...pe... arahatam ahosīti. Dutiyam.

(S.42.3.) 3. Yodhājīvasuttam 戰士

►《雜阿含908經》，《別譯雜阿含123經》

355. Atha kho yodhājīvo gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... Ekamantam nisinno kho yodhājīvo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam yodhājīvānam bhāsamānānam--‘Yo so yodhājīvo saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariypādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyatam upapajjatī”ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti? “Alam gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā mām etam pucchī”ti. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho yodhājīvo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam yodhājīvānam bhāsamānānam--‘Yo so yodhājīvo saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariypādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyatam upapajjatī”ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti?

(S.42.3./IV,309.) “Addhā kho tyāham, gāmaṇi, na labhāmi--‘Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā marī etam pucchī’ti. Api ca tyāham byākarissāmi. Yo so, gāmaṇi, yodhājīvo saṅgāme ussahati vāyamati, tassa tam cittam pubbe gahitam dukkaṭam duppañihitam--‘Ime sattā haññantu vā bajjhantu vā ucchijjantu vā vinassantu vā mā vā ahesum iti vā’ti. Tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti; so kāyassa bhedā param maraṇā parajito nāma nirayo tattha upapajjatīti. Sace kho panassa evam diṭṭhi hoti--‘Yo so yodhājīvo saṅgāme ussahati vāyamati tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyataṁ upapajjatī’ti, sāssa hoti micchādiṭṭhi. Micchādiṭṭhikassa kho panāham, gāmaṇi, purisapuggalassa dvinnam gatīnam aññataram gatīm vadāmi--nirayam vā tiracchānayonim vā’ti.

Evam vutte, yodhājīvo gāmaṇi parodi, assūni pavattesi. “Etam kho tyāham, gāmaṇi, nālattham--‘Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā marī etam pucchī”ti. “Nāham, bhante, etam rodāmi yam marī Bhagavā evamāha apicāham, bhante, pubbakehi ācariyapācariyehi yodhājīvehi dīgharattam nikato vañcito paluddho--‘Yo so yodhājīvo saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyataṁ upapajjatī”ti. “Abhikkantam, bhante...pe... ajjatagge pāñupetam saraṇam gatan”ti. Tatiyam.

(S.42.4./IV,310.)

(S.42.4.) 4. Hatthārohasuttam 象

356. Atha kho hatthāroho gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā...pe... ajjatagge pāñupetam saraṇam gatanti. Catuttham.

(S.42.5.) 5. Assārohasuttam 馬

357. Atha kho assāroho gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho assāroho gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam assārohānam bhāsamānānam--‘Yo so assāroho saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyataṁ upapajjatī’ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti? “Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā marī etam pucchī”ti. Dutiyampi kho...pe... tatiyampi kho assāroho gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante, pubbakānam ācariyapācariyānam assārohānam bhāsamānānam--‘Yo so assāroho saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyataṁ upapajjatī’ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti?

“Addhā kho tyāham, gāmaṇi, na labhāmi--‘Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā marī etam pucchī”ti. Api ca kho tyāham byākarissāmi. Yo so, gāmaṇi, assāroho saṅgāme ussahati vāyamati (S.42.5./IV,311.) tassa tam cittam pubbe gahitam dukkaṭam duppañihitam--‘Ime sattā haññantu vā bajjhantu vā ucchijjantu vā vinassantu vā mā ahesum iti vā’ti. Tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajito nāma nirayo tattha upapajjati. Sace kho panassa evam diṭṭhi hoti--‘Yo so assāroho saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam

vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyatam upapajjatūti, sāssa hoti micchādiṭṭhi. Micchādiṭṭhikassa kho panāham gāmaṇi, purisapuggalassa dvinnam gatīnam aññataram gatīm vadāmi--nirayam vā tiracchānayoniṁ vā”ti.

Evaṁ vutte, assāroho gāmaṇi parodi, assūni pavattesi. “Etam kho tyāham, gāmaṇi, nālattham--‘Alam, gāmaṇi, tiṭṭhatetam; mā mam etam pucchi”ti. “Nāham, bhante, etam rodāmi yam mam Bhagavā evamāha. Apicāham, bhante, pubbakehi ācariyapācariyehi assārohehi dīgharattam nikato vañcito paluddho--‘Yo so assāroho saṅgāme ussahati vāyamati, tamenam ussahantam vāyamantam pare hananti pariyāpādenti, so kāyassa bhedā param maraṇā parajitānam devānam sahabyatam upapajjatūti. “Abhikkantam, bhante...pe... ajtagge pāñupetam saranam gatan”ti. Pañcamam.

(S.42.6.)6. Asibandhakaputtasuttaṁ 西方人

358. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā nālandāyam viharati pāvārikambavane. (S.42.6./IV,312.) Atha kho asibandhakaputto gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Brāhmaṇā, bhante, pacchā bhūmakā kāmaṇḍalukā sevālamālikā udakorohakā aggiparicārakā. Te mataṁ kālaṅkataṁ uyyāpenti nāma saññāpenti nāma saggam nāma okkāmenti. Bhagavā pana, bhante, araham sammāsambuddho pahoti tathā kātum yathā sabbo loko kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjeyyā”ti? “Tena hi, gāmaṇi, taññeveththa paṭipucchissāmi. Yathā te khameyya tathā nam byākareyyā”ti.

“Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi, idhassa puriso pāñātipātī adinnādāyī kāmesumicchācārī musāvādī pisuṇavāco pharusavāco samphappalāpī abhijjhālu byāpannacitto micchādiṭṭhiko. Tamenam mahā janakāyo saṅgamma samāgamma āyāceyya thomeyya pañjaliko anuparisakkeyya--‘Ayam puriso kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjatūti. Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi api nu so puriso mahato janakāyassa āyācanahetu vā thomanahetu vā pañjalikā anuparisakkahetu vā ummujjeyya vā uplaveyya vā thalam vā uplaveyyā”ti? “No hetam, bhante”. “Evameva kho, gāmaṇi, yo so puriso pāñātipātī adinnādāyī kāmesumicchācārī musāvādī pisuṇavāco pharusavāco samphappalāpī abhijjhālu byāpannacitto micchādiṭṭhiko. Kiñcāpi tam mahā janakāyo saṅgamma samāgamma āyāceyya thomeyya pañjaliko anuparisakkeyya--‘Ayam puriso kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjatū”ti. Atha kho so puriso kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjeyya.

“Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi, idhassa puriso pāñātipātā paṭivirato adinnādānā paṭivirato kāmesumicchācārā paṭivirato musāvādā paṭivirato pisuṇāya vācāya paṭivirato

pharusāya vācāya paṭivirato samphappalāpā paṭivirato anabhijjhālu abyāpannacitto sammāditthiko. Tamenam̄ mahā janakāyo saṅgamma samāgamma āyāceyya thomeyya pañjaliko anuparisakkeyya--‘Ayam puriso kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim̄ vinipātam nirayam̄ upapajjatū’ti. Tam̄ kim maññasi, gāmaṇi, api nu so puriso mahato janakāyassa āyācanahetu vā thomanahetu vā pañjalikā anuparisakkanahetu vā kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim̄ vinipātam nirayam̄ upapajjeyya”ti? “No hetam̄, bhante”.

“Seyyathāpi, gāmaṇi, puriso sappikumbham̄ vā telakumbham̄ vā gambhīre udakarahade ogāhetvā bhindeyya. Tatra yāssa sakkharā vā kaṭhalā vā sā adhogāmī assa; yañca khvassa tatra sappi vā telam̄ vā tam̄ uddham̄ (S.42.7./IV,314.) gāmi assa. Tamenam̄ mahā janakāyo saṅgamma samāgamma āyāceyya thomeyya pañjaliko anuparisakkeyya--‘Osida, bho sappitela, saṃśida bho sappitela, adho gaccha, bho sappitelā’ti. Tam̄ kim maññasi, gāmaṇi, api nu tam̄ sappitelam̄ mahato janakāyassa āyācanahetu vā thomanahetu vā pañjalikā anuparisakkanahetu vā osīdeyya vā saṃśideyya vā adho vā gaccheyyā”ti? “No hetam̄, bhante”. “Evameva kho, gāmaṇi, yo so puriso pāṇātipātā paṭivirato, adinnādānā paṭivirato, kāmesumicchācārā paṭivirato, musāvādā paṭivirato, pisuñāya vācāya paṭivirato, pharusāya vācāya paṭivirato samphappalāpā paṭivirato, anabhijjhālu, abyāpannacitto, sammāditthiko, kiñcāpi tam̄ mahā janakāyo saṅgamma samāgamma āyāceyya thomeyya pañjaliko anuparisakkeyya-- ‘Ayam puriso kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim̄ vinipātam nirayam̄ upapajjatū’ti, Atha kho so puriso kāyassa bhedā param marañā sugatim̄ saggam lokam̄ upapajjeyyā”ti. Evam̄ vutte, asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam̄ etadavoca-- “Abhikkantaṁ, bhante...pe... ajjatagge pāñupetaṁ saranam̄ gatan”ti. Chattham̄.

(S.42.7.) 7. Khettūpamasuttam 說教

►《雜阿含915經》，《別譯雜阿含130經》

359. Ekar̄ samayam̄ Bhagavā nālāndāyam̄ viharati pāvārikambavane. Atha kho asibandhakaputto gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam̄ abhivādetvā ekamantaṁ nisidi. Ekamantaṁ nisinno kho asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam̄ etadavoca--“Nanu, bhante, Bhagavā sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati”ti? “Evar̄, gāmaṇi, Tathāgato sabbapāṇabhūtahitānukampī viharati”ti. “Atha kiñcarahi, bhante, Bhagavā ekaccānaṁ sakkaccaṁ dhammar̄ deseti, ekaccānaṁ no tathā sakkaccaṁ dhammar̄ desetī”ti? (S.42.7./IV,315.) “Tena hi, gāmaṇi, taññevettha paṭipucchissāmi. Yathā te khameyya tathā nam̄ byākareyyāsi. Tam̄ kim maññasi, gāmaṇi, idhassu kassakassa gahapatino tūpi khettāni--Ekar̄ khettam̄ aggam̄, ekar̄ khettam̄ majjhimaṁ, ekar̄ khettam̄ hīnam̄ jaṅgalam̄ ūsaram̄ pāpabhūmi. Tam̄ kim maññasi, gāmaṇi, asu kassako gahapati bījāni patiṭṭhāpetukāmo kattha paṭhamam̄ patiṭṭhāpeyya, yaṁ vā adur̄ khettam̄ aggam̄ yaṁ vā adur̄ khettam̄ majjhimaṁ, yaṁ vā adur̄ khettam̄ hīnam̄ jaṅgalam̄ ūsaram̄ pāpabhūmi”ti? “Asu, bhante, kassako gahapati bījāni patiṭṭhāpetukāmo yaṁ adur̄ khettam̄ aggam̄ tattha patiṭṭhāpeyya Tattha patiṭṭhāpetvā yaṁ adur̄ khettam̄ majjhimaṁ tattha patiṭṭhāpeyya. Tattha patiṭṭhāpetvā yaṁ adur̄ khettam̄ hīnam̄ jaṅgalam̄ ūsaram̄ pāpabhūmi tattha patiṭṭhāpeyyapi, nopi patiṭṭhāpeyya. Tam̄ kissa hetu? Antamaso gobhattampi bhavissatī”ti.

“Seyyathāpi, gāmaṇi, yaṁ adur̄ khettam̄ aggam̄; evameva mayham̄ bhikkhubhikkhuniyo. Tesāham̄ dhammar̄ desemi--ādikalyāṇam̄ majjhēkalyāṇam̄ pariyoṣānakalyāṇam̄, sāttham̄ sabyañjanam̄ kevalaparipuṇṇam̄ parisuddham̄

brahmacariyam pakāsemi. Tam kissa hetu? Ete hi, gāmaṇi, maṁdīpā māmleñā māmṭāñā māṁsarañā viharanti. Seyyathāpi, gāmaṇi, yaṁ adurū khettarū majjhimaṁ; evameva mayhaṁ upāsaka-upāsikāyo. Tesam pāham dhammam desemi--ādikalyāñām majjhekalyāñām pariyoṣānakalyāñām, sāttharū sabyañjanām kevalaparipuṇñām parisuddhaṁ brahmacariyam pakāsemi. Tam kissa hetu? Ete hi, gāmaṇi, maṁdīpā māmleñā māmṭāñā māṁsarañā viharanti. Seyyathāpi, gāmaṇi, yaṁ adurū khettarū hīnam ([S.42.7./IV,316.](#)) jaṅgalarū ūsaram pāpabhūmi; evameva mayhaṁ aññatitthiyā samañabrahmaṇaparibbājakā Tesam pāham dhammam desemi--ādikalyāñām majjhekalyāñām pariyoṣānakalyāñām sāttharū sabyañjanām, kevalaparipuṇñām parisuddhaṁ brahmacariyam pakāsemi. Tam kissa hetu? Appeva nāma ekam padampi ājāneyyūm tam nesam assa dīgharattarū hitāya sukhāyā”ti.

“Seyyathāpi, gāmaṇi, purisassa tayo udakamaṇikā--eko udakamaṇiko acchiddo ahārī aparihārī, eko udakamaṇiko acchiddo hārī parihārī, eko udakamaṇiko chiddo hārī parihārī. Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, asu puriso udakam nikkipitukāmo kattha paṭhamām nikkiheyya, yo vā so udakamaṇiko acchiddo ahārī aparihārī, yo vā so udakamaṇiko acchiddo hārī parihārī, yo vā so udakamaṇiko chiddo hārī parihārī”ti? “Asu, bhante, puriso udakam nikkipitukāmo, yo so udakamaṇiko acchiddo ahārī aparihārī tattha nikkiheyya, tattha nikkipitvā, yo so udakamaṇiko acchiddo hārī parihārī tattha nikkiheyya, tattha nikkipitvā, yo so udakamaṇiko chiddo hārī parihārī tattha nikkiheyyapi, nopi nikkiheyya. Tam kissa hetu? Antamaso bhaṇḍadhoverampi bhavissati”ti.

“Seyyathāpi, gāmaṇi, yo so udakamaṇiko acchiddo ahārī aparihārī; evameva mayhaṁ bhikkhubhikkhuniyo. Tesāham dhammam desemi--ādikalyāñām majjhekalyāñām pariyoṣānakalyāñām sāttharū sabyañjanām kevalaparipuṇñām parisuddhaṁ brahmacariyam pakāsemi. Tam kissa hetu? Ete hi, gāmaṇi, maṁdīpā māmleñā māmṭāñā māṁsarañā viharanti. Seyyathāpi, gāmaṇi, yo so udakamaṇiko acchiddo hārī parihārī; evameva mayhaṁ upāsaka-upāsikāyo. Tesāham ([S.42.7./IV,317.](#)) dhammam desemi--ādikalyāñām majjhekalyāñām pariyoṣānakalyāñām sāttharū sabyañjanām, kevalaparipuṇñām parisuddhaṁ brahmacariyam pakāsemi. Tam kissa hetu? Ete hi, gāmaṇi, maṁdīpā māmleñā māmṭāñā māṁsarañā viharanti. Seyyathāpi, gāmaṇi, yo so udakamaṇiko chiddo hārī parihārī; evameva mayhaṁ aññatitthiyā samañabrahmaṇaparibbājakā. Tesāham dhammam desemi--ādikalyāñām majjhekalyāñām pariyoṣānakalyāñām sāttharū sabyañjanām kevalaparipuṇñām parisuddhaṁ brahmacariyam pakāsemi. Tam kissa hetu? Appeva nāma ekam padampi ājāneyyūm, tam nesam assa dīgharattarū hitāya sukhāyā”ti. Evam vutte, asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante...pe... ajjatagge pāñupetam saraṇam gatan”ti. Sattamam.

(S.42.8.) 8. Saṅkhadhamasuttam 螺貝

► 《雜阿含916經》，《別譯雜阿含131經》

360. Ekam samayam Bhagavā nālandāyam viharati Pāvārikambavane. Atha kho Asibandhakaputto gāmaṇi Niganṭhasāvako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho asibandhakaputtam gāmaṇim Bhagavā etadavoca--“Katham nu kho, gāmaṇi, Niganṭho Nāṭaputto sāvakānam dhammam deseti”ti? “Evam kho, bhante, Niganṭho Nāṭaputto sāvakānam dhammam deseti--‘Yo koci pāṇam atipāteti, sabbo so āpāyiko nerayiko, yo koci adinnam ādiyati, sabbo so āpāyiko nerayiko

yo koci kāmesu micchā carati, sabbo so āpāyiko nerayiko, yo koci musā bhanati sabbo, so āpāyiko nerayiko. Yaṁbahulaṁ yaṁbahularṁ viharati, tena tena nīyatīti. Evaṁ kho, bhante, Nigaṇṭho Nāṭaputto sāvakānam dhammam deseti”ti. ““Yaṁbahulaṁ yaṁbahulañca, gāmaṇi, viharati, tena (S.42.8./IV,318.) tena nīyatī”, evaṁ sante na koci āpāyiko nerayiko bhavissati, yathā nigaṇṭhassa nāṭaputtassa vacanam”.

“Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi, yo so puriso pāṇatipātī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya, katamo bahutaro samayo, yaṁ vā so pāṇamatipāteti, yaṁ vā so pāṇam nātipātēti”ti? “Yo so, bhante, puriso pāṇatipātī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya, appataro so samayo yaṁ so pāṇamatipāteti, Atha kho sveva bahutaro samayo yaṁ so pāṇam nātipātēti”ti. ““Yaṁbahulaṁ yaṁbahulañca, gāmaṇi, viharati tena tena nīyatīti, evaṁ sante na koci āpāyiko nerayiko bhavissati, yathā nigaṇṭhassa nāṭaputtassa vacanam”.

“Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi, yo so puriso adinnādāyī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya, katamo bahutaro samayo, yaṁ vā so adinnam ādiyati, yaṁ vā so adinnam nādiyati”ti. “Yo so, bhante, puriso adinnādāyī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya appataro so samayo, yaṁ so adinnam ādiyati, Atha kho sveva bahutaro samayo, yaṁ so adinnam nādiyati”ti. ““Yaṁbahulaṁ yaṁbahulañca, gāmaṇi, viharati tena tena nīyatīti, evaṁ sante na koci āpāyiko nerayiko bhavissati, yathā nigaṇṭhassa nāṭaputtassa vacanam”.

“Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi, yo so puriso kāmesumicchācārī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya, katamo bahutaro samayo, yaṁ vā so kāmesu micchā carati, yaṁ vā so kāmesu micchā na carati”ti? “Yo so, bhante, puriso kāmesumicchācārī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya, appataro so samayo yaṁ so kāmesu micchā carati, Atha kho sveva bahutaro samayo, yaṁ so kāmesu micchā na carati”ti. ““Yaṁbahulaṁ yaṁbahulañca, gāmaṇi, viharati tena tena nīyatīti, evaṁ sante na koci āpāyiko nerayiko bhavissati, yathā nigaṇṭhassa nāṭaputtassa vacanam”.

“Taṁ kiṁ maññasi, gāmaṇi, yo so puriso musāvādī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya, katamo bahutaro samayo, yaṁ vā so musā bhaṇati, yaṁ vā so musā na bhaṇati”ti? “Yo so, bhante puriso musāvādī rattiya vā divasassa vā samayāsamayaṁ upādāya appataro so samayo, yaṁ so musā bhaṇati, Atha kho sveva bahutaro samayo, yaṁ so musā na bhaṇati”ti. ““Yaṁbahulaṁ yaṁbahulañca, gāmaṇi, viharati tena tena nīyatīti, evaṁ sante na koci āpāyiko nerayiko bhavissati, yathā nigaṇṭhassa nāṭaputtassa vacanam”.

“Idha, gāmaṇi, ekacco Satthā evamvādī hoti evamdiṭṭhi--‘Yo koci pāṇamatipāteti, sabbo so āpāyiko nerayiko, yo koci adinnam ādiyati, sabbo so āpāyiko nerayiko, yo koci kāmesu micchā carati, sabbo so āpāyiko nerayiko, yo koci musā bhaṇati, sabbo so āpāyiko nerayiko’ti. Tasmīm kho pana, gāmaṇi, Satthari sāvako abhippasanno hoti. Tassa evaṁ hoti--‘Mayham kho Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--yo koci pāṇamatipāteti, sabbo so āpāyiko nerayikoti. Atthi kho pana mayā pāṇo atipātito, ahampamhi āpāyiko nerayikoti diṭṭhim paṭilabhati. Taṁ, gāmaṇi, vācam appahāya taṁ cittam appahāya taṁ diṭṭhim appatiṇissajjītvā yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Mayham kho Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--yo koci adinnam ādiyati, sabbo so āpāyiko nerayikoti. Atthi kho pana mayā adinnam ādinnam ahampamhi āpāyiko nerayikoti diṭṭhim paṭilabhati. Taṁ, gāmaṇi, vācam appahāya taṁ cittam appahāya taṁ diṭṭhim appatiṇissajjītvā yathābhataṁ nikkhitto evaṁ niraye. Mayham kho Satthā evamvādī

evaṁdiṭṭhi--yo koci kāmesu micchā carati, sabbo ([S.42.8./IV,320.](#)) so āpāyiko nerayiko'ti. Atthi kho pana mayā kāmesu micchā ciṇṇam. 'Ahampamhi āpāyiko nerayiko'ti diṭṭhim paṭilabhati. Tam, gāmaṇi, vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjivtā yathābhataṁ nikkhitto evam niraye. Mayham kho Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--yo koci musā bhaṇati, sabbo so āpāyiko nerayikoti. Atthi kho pana mayā musā bhaṇitam. 'Ahampamhi āpāyiko nerayiko'ti diṭṭhim paṭilabhati. Tam, gāmaṇi, vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjivtā yathābhataṁ nikkhitto evam niraye.

"Idha pana, gāmaṇi, Tathāgato loke uppajjati ¹Araham ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā. So anekapariyāyena pāṇātipātam garahati vigarahati, 'Pāṇātipātā viramathā'ti cāha. Adinnādānam garahati vigarahati, 'Adinnādānā viramathā'ti cāha. Kāmesumicchācāram garahati, vigarahati 'Kāmesumicchācārā viramathā'ti cāha. Musāvādām garahati vigarahati 'Musāvādā viramathā'ti cāha. Tasmim kho pana, gāmaṇi, Satthari sāvako abhippasanno hoti. So iti paṭisañcikkhati--'Bhagavā kho anekapariyāyena pāṇātipātam garahati vigarahati, pāṇātipātā viramathāti cāha. Atthi kho pana mayā pāṇo atipātito yāvatako vā tāvatako vā. Yo kho pana mayā pāṇo atipātito yāvatako vā tāvatako vā, tam na suṭṭhu, tam na sādhu. Ahañceva kho pana tappaccayā vippaṭisārī assam, Na metam pāpam kammaṁ akataṁ bhavissatī'ti. So iti paṭisañkhāya tañceva pāṇātipātam pajahati. Ayatiñca pāṇātipātā paṭivirato hoti. Evametassa pāpassa kammassa pahānam hoti. Evametassa pāpassa kammassa samatikkamo hoti.

"Bhagavā kho anekapariyāyena adinnādānam garahati vigarahati, adinnādānā viramathāti cāha. Atthi kho pana mayā adinnam ādinnam yāvatakam vā tāvatakam vā. Yam kho pana mayā adinnam ādinnam yāvatakam vā tāvatakam vā tam na suṭṭhu, tam na sādhu. Ahañceva kho pana tappaccayā vippaṭisārī assam, na metam pāpam kammaṁ akataṁ bhavissatī'ti. So iti paṭisañkhāya tañceva ([S.42.8./IV,321.](#)) adinnādānam pajahati. Ayatiñca adinnādānā paṭivirato hoti. Evametassa pāpassa kammassa pahānam hoti. Evametassa pāpassa kammassa samatikkamo hoti.

"Bhagavā kho pana anekapariyāyena kāmesumicchācāram garahati vigarahati, kāmesumicchācārā viramathāti cāha. Atthi kho pana mayā kāmesu micchā ciṇṇam yāvatakam vā tāvatakam vā. Yam kho pana mayā kāmesu micchā ciṇṇam yāvatakam vā tāvatakam vā tam na suṭṭhu, tam na sādhu. Ahañceva kho pana tappaccayā vippaṭisārī assam, na metam pāpam kammaṁ akataṁ bhavissatī'ti. So iti paṭisañkhāya tañceva kāmesumicchācāram pajahati, āyatiñca kāmesumicchācārā paṭivirato hoti. Evametassa pāpassa kammassa pahānam hoti. Evametassa pāpassa kammassa samatikkamo hoti.

"Bhagavā kho pana anekapariyāyena musāvādām garahati vigarahati, musāvādā viramathāti cāha. Atthi kho pana mayā musā bhaṇitam yāvatakam vā tāvatakam vā. Yam kho pana mayā musā bhaṇitam yāvatakam vā tāvatakam vā tam na suṭṭhu, tam na sādhu. Ahañceva kho pana tappaccayā vippaṭisārī assam, na metam pāpam kammaṁ akataṁ bhavissatī'ti. So iti paṭisañkhāya tañceva musāvādām pajahati, āyatiñca musāvādā paṭivirato hoti. Evametassa pāpassa kammassa pahānam hoti. Evametassa pāpassa kammassa samatikkamo hoti.

"So pāṇātipātam pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti. Adinnādānam pahāya adinnādānā paṭivirato hoti. Kāmesumicchācāram pahāya kāmesumicchācārā paṭivirato hoti. Musāvādām pahāya musāvādā paṭivirato hoti. Pisuṇam vācam pahāya pisuṇāya vācāya paṭivirato hoti. Pharusaṁ vācam pharusāya vācāya paṭivirato hoti.

Samphappalāpam pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti. Abhijjhām pahāya anabhijjhālu hoti. (S.42.8./IV,322.) Byāpādappadosam pahāya abyāpannacitto hoti. Micchāditthim pahāya sammāditthiko hoti.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjho vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato mettāsaṅhagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsaṅhagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāñena averena abyāpajjena pharitvā viharati. Seyyathāpi, gāmaṇi, balavā saṅkhadhamo appakasireneva catuddisā viññāpeyya; evameva kho, gāmaṇi, evam bhāvitāya mettāya cetovimuttiyā evam bahulīkatāya yam pamāṇakatam kammam, na tam tatrāvasissati, na tam tatrāvatiṭṭhati.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjho vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato karuṇāsaṅhagatena cetasā...pe... muditāsaṅhagatena cetasā...pe.... Upekkhāsaṅhagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham. Iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsaṅhagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāñena averena abyāpajjena pharitvā viharati. Seyyathāpi, gāmaṇi, balavā saṅkhadhamo appakasireneva catuddisā viññāpeyya; evameva kho, gāmaṇi, evam bhāvitāya upekkhāya cetovimuttiyā evam bahulīkatāya yam pamāṇakatam kammam na tam tatrāvasissati, na tam tatrāvatiṭṭhati”ti. Evam vutte, asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante, abhikkantam, bhante...pe... upāsakam mām Bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Aṭṭhamam.

(S.42.9.) 9. Kulasuttam 家

► 《雜阿含914經》・《別譯雜阿含129經》

361. Ekaṁ samayam Bhagavā Kosalesu cārikam caramāno mahatā bhikkhusaṅghena saddhim yena nālandā (S.42.9./IV,323.) tadavasari Tatra sudam Bhagavā nālandāyam viharati pāvārikambavane.

Tena kho pana samayena nālandā dubbhikkhā hoti dvīhitikā setatthikā salākāvuttā. Tena kho pana samayena Niganṭho Nāṭaputto nālandāyam paṭivasati mahatiyā niganṭhaparisāya saddhim. Atha kho asibandhakaputto gāmaṇi niganṭhasāvako yena Niganṭho Nāṭaputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā niganṭham nāṭaputtam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho asibandhakaputtam gāmaṇim Niganṭho Nāṭaputto etadavoca--“Ehi tvam, gāmaṇi, samaṇassa Gotamassa vādam āropehi. Evam te kalyāṇo kittisaddo abbhuggacchissati--‘Asibandhakaputtena gāmaṇinā samaṇassa Gotamassa evam mahiddhikassa evam mahānubhāvassa vādo āropito”ti.

“Katham panāham, bhante, samaṇassa Gotamassa evam mahiddhikassa evam mahānubhāvassa vādam āropessām”ti “Ehi tvam, gāmaṇi, yena Samaṇo Gotamo tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā samaṇam Gotamam evam vadēhi--‘Nanu, bhante, Bhagavā anekapariyāyena kulānam anuddayanam vaṇneti, anurakkham vaṇneti, anukampam vaṇneti’ti? Sace kho, gāmaṇi, Samaṇo Gotamo evam puṭho evam byākaroti--‘Evarī, gāmaṇi, Tathāgato anekapariyāyena kulānam anuddayanam vaṇneti, anurakkham vaṇneti, anukampam vaṇneti’ti, tamenam tvam evam vadeyyāsi--‘Atha kiñcarahi, bhante, Bhagavā dubbhikkhe dvīhitike setatthike salākāvutte mahatā bhikkhusaṅghena saddhim cārikam carati? Ucchedāya Bhagavā kulānam paṭipanno, anayāya Bhagavā kulānam paṭipanno, upaghātāya Bhagavā kulānam paṭipanno’ti! Imam

kho te, gāmaṇi, Samāṇo Gotamo ubhatokoṭikam pañham puṭho neva sakkhati uggilitum, neva sakkhati ogilitun”ti. (S.42.9./IV,324.) “Evam bhante”ti kho asibandhakaputto gāmaṇi nigaṇṭhassa nāṭaputtassa paṭissutvā utṭhāyāsanā nigaṇṭham nāṭaputtam abhivādetvā padakkhiṇam katvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--

“Nanu, bhante, Bhagavā anekapariyāyena kulānam anuddayam vanṇeti, anurakkhaṇam vanṇeti, anukampam vanṇeti”ti? “Evam, gāmaṇi, Tathāgato anekapariyāyena kulānam anuddayam vanṇeti, anurakkhaṇam vanṇeti, anukampam vanṇeti”ti. “Atha kiñcarihi, bhante, Bhagavā dubbhikkhe dvīhitike setatthike salākāvutte mahātā bhikkhusaṅghena saddhiṁ cārikarūpa carati? Ucchedāya Bhagavā kulānam paṭipanno, anayāya Bhagavā kulānam paṭipanno, upaghātāya Bhagavā kulānam paṭipanno”ti. “Ito so, gāmaṇi, ekanavutikappe yamaham anussarāmi, nābhijānāmi kiñci kulaṁ pakkabhikkhānuppādānamattena upahatapubbaṁ. Atha kho yāni tāni kulāni adḍhāni mahaddhanāni mahābhogāni pahūtajātarūparajatāni pahūtavittūpakaraṇāni pahūtadhanadhaññāni, sabbāni tāni dānasambhūtāni ceva saccasambhūtāni ca sāmaññasambhūtāni ca. Aṭṭha kho, gāmaṇi, hetū, aṭṭha paccayā kulānam upaghātāya. Rājato vā kulāni upaghātāni gacchanti, corato vā kulāni upaghātāni gacchanti, aggito vā kulāni upaghātāni gacchanti udakato vā kulāni upaghātāni gacchanti, nihitam vā ṭhānā vigacchati, duppayuttā vā kammantā vipajjanti, kule vā kulaṅgāroti uppajjati, yo te bhoge (S.42.9./IV,325.) vikirati vidhamati viddhamseti, aniccatāye aṭṭhamīti. Ime kho, gāmaṇi, aṭṭha hetū, aṭṭha paccayā kulānam upaghātāya Imesu kho, gāmaṇi, aṭṭhasu hetūsu, aṭṭhasu paccayesu samvijjamānesu yo mām evam vadeyya--‘Ucchedāya Bhagavā kulānam paṭipanno, anayāya Bhagavā kulānam paṭipanno, upaghātāya Bhagavā kulānam paṭipanno’ti, tam, gāmaṇi, vācam appahāya tam cittam appahāya tam diṭṭhim appaṭinissajjivtā yathābhatarūpa nikkhitto evam niraye”ti. Evam vutte, asibandhakaputto gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante, abhikkantam, bhante...pe... upasakam marū Bhagavā dhāretu ajjatagge pāñupetam saraṇam gatan”ti. Navamam.

(S.42.10.) 10. Maṇicūlakasuttam 頂髻

► 《雜阿含911經》, 《別譯雜阿含126經》

362. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena rājantepure rājaparisāya sannisinnānam sannipatitānam ayamantarākathā udapādi--“Kappati samaṇānam Sakyaputtiyānam jātarūparajataṁ, sādiyanti samaṇā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, paṭiggaṇhanti samaṇā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ”ti!

Tena kho pana samayena maṇicūlako gāmaṇi tassam parisāyam nisinno hoti. Atha kho Maṇicūlako gāmaṇi tam parisam etadavoca--“Mā ayyo evam avacutta. Na kappati samaṇānam Sakyaputtiyānam jātarūparajataṁ, na sādiyanti samaṇā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, nappaṭiggaṇhanti samaṇā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, nikkhittamaṇisuvanṇā samaṇā Sakyaputtiyā apetajātarūparajata”ti. Asakkhi kho maṇicūlako gāmaṇi tam parisam saññāpetum. Atha kho Maṇicūlako gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. (S.42.10./IV,326.) Ekamantam nisinno kho Maṇicūlako gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Idha, bhante, rājantepure rājaparisāya sannisinnānam sannipatitānam ayamantarākathā udapādi--‘Kappati samaṇānam Sakyaputtiyānam jātarūparajataṁ,

sādiyanti samañā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, paṭiggaṇhanti samañā Sakyaputtiyā jātarūparajatañ’ti. Evaṁ vutte, aham, bhante, tam parisaṁ etadavocam--‘Mā ayyo evaṁ avacutta. Na kappati samañānam Sakyaputtiyānam jātarūparajataṁ, na sādiyanti samañā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, nappaṭiggaṇhanti samañā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, nikkhittamaṇisuvanñā samañā Sakyaputtiyā apetajātarūparajatā’ti. Asakkhiṁ khvāham, bhante, tam parisaṁ saññāpetum. Kaccāham, bhante, evaṁ byākaramāno vuttavādī ceva Bhagavato homi, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkhāmi, dhammassa cānudhammaṁ byākaromi, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgacchatī’ti?

“Taggha tvam, gāmaṇi, evaṁ byākaramāno vuttavādī ceva me hosi, na ca mām abhūtena abbhācikkhasi, dhammassa cānudhammaṁ byākarosi, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgacchatī. Na hi, gāmaṇi, kappati samañānam Sakyaputtiyānam jātarūparajataṁ, na sādiyanti samañā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, nappaṭiggaṇhanti samañā Sakyaputtiyā jātarūparajataṁ, nikkhittamaṇisuvanñā samañā Sakyaputtiyā apetajātarūparajatā. Yassa kho, gāmaṇi, jātarūparajataṁ kappati, pañcapi tassa kāmaguṇā kappanti. Yassa pañca kāmaguṇā kappanti, ekāṁsenetam gāmaṇi, dhāreyyāsi assamaṇadhammo asakyaputtiya-dhammoti. Api cāham, gāmaṇi, evaṁ vadāmi--tiṇam tiṇatthikena pariyesitabbam, dāru dāruththikena pariyesitabbam, sakaṭam sakaṭatthikena pariyesitabbam, puriso (S.42.10./IV,327.) purisatthikena pariyesitabbo. Natvevāham, gāmaṇi, kenaci pariyāyena ‘Jātarūparajataṁ sāditabbam pariyesitabban’ti vadāmī’ti. Dasamam.

(S.42.11.) 11. Bhadrakasuttam 驢姓

►《雜阿含913經》・《別譯雜阿含128經》

363. Ekam samayaṁ Bhagavā Mallesu viharati Uruvelakappam nāma Mallānam nigamo. Atha kho Bhadrako gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Bhadrako gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā dukkhassa samudayañca atthaṅgamañca desetū’ti. “Ahañce te, gāmaṇi, atītamaddhānam ārabbha dukkhassa samudayañca atthaṅgamañca deseyyam--‘Evaṁ ahosi atītamaddhānan’ti, tatra te siyā kaṅkhā, siyā vimati. Aham ce te, gāmaṇi, anāgatamaddhānam ārabbha dukkhassa samudayañca atthaṅgamañca deseyyam--‘Evaṁ bhavissati anāgatamaddhānan’ti, tatrāpi te siyā kaṅkhā, siyā vimati. Api cāham, gāmaṇi, idheva nisinno ettheva te nisinnassa dukkhassa samudayañca atthaṅgamañca desessāmi. Tam suṇāhi sādhukam manasi karohi; bhāsissāmī’ti. “Evaṁ, bhante”ti kho bhadrako gāmaṇi Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca--

“Tam kim maññasi, gāmaṇi, atthi te Uruvelakappe manussā yesam te vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Atthi me, bhante, Uruvelakappe manussā yesam me vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā uppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti. “Atthi pana te, gāmaṇi, Uruvelakappe manussā yesam te vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā nuppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Atthi me, bhante, Uruvelakappe manussā yesam me vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā nuppajjeyyum sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti. “Ko nu kho, gāmaṇi, hetu, ko paccayo yena te ekaccānam Uruvelakappiyānam manussānam vadrena vā bandhena vā jāniyā vā

garahāya vā uppajjeyyūm sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? “Yesam me, bhante, Uruvelakappiyānam manussānam vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā uppajjeyyūm sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā, atthi me tesu chandarāgo Yesam pana, bhante, Uruvelakappiyānam manussānam vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā nuppajjeyyūm sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā, natthi me tesu chandarāgo”ti. “Iminā tvam, gāmaṇi, dhammena diṭṭhena viditena akālikena pattena pariyogālhena atītānāgate nayaṁ nehi--‘Yam kho kiñci atītamaddhānam dukkham uppajjamānam uppajji sabbaṁ tam chandamūlakam chandanidānam. Chando hi mūlam dukkhassa. Yampi hi kiñci anāgatamaddhānam dukkham uppajjamānam uppajjissati, sabbam tam chandamūlakam chandanidānam. Chando hi mūlam dukkhassā’”ti “Acchariyam, bhante, abbhutarā, bhante! Yāva subhāsitarā cidam, bhante, Bhagavatā--‘Yam kiñci dukkham (*S.42.11./IV,329.*) uppajjamānam uppajjati, sabbam tam chandamūlakam chandanidānam. Chando hi mūlam dukkhassā’ti.

Atthi me, bhante, ciravāsī nāma kumāro bahi āvasathe paṭivasati. So khvāham, bhante, kālasseva vuṭṭhāya purisaṁ uyyojemi--‘Gaccha, bhaṇe, ciravāsim kumāram jānāhī’ti. Yāvakīvañca, bhante, so puriso nāgacchati, tassa me hoteva aññathattam--‘Mā heva ciravāsissa kumārassa kiñci ābādhayitthā’”ti.

“Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, ciravāsissa kumārassa vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā uppajjeyyūm sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti “Ciravāsissa me, bhante, kumārassa vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā jīvitassapi siyā aññathattam, kiṁ pana me nuppajjissanti sokaparidevadukkha-domanassupāyāsā”ti. “Imināpi kho etam, gāmaṇi, pariyāyena veditabbam--‘Yam kiñci dukkham uppajjamānam uppajjati, sabbam tam chandamūlakam chandanidānam. Chando hi mūlam dukkhassā’”ti.

“Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, yadā te ciravāsimātā adiṭṭhā ahosi, assutā ahosi, te ciravāsimātuyā chando vā rāgo vā pemam vā”ti? “No hetam, bhante”. “Dassanam vā te, gāmaṇi, āgamma savanam vā evam te ahosi--‘Ciravāsimātuyā chando vā rāgo vā pemam vā’”ti? “Evarā, bhante”.

“Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, ciravāsimātuyā te vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā uppajjeyyūm sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti? (*S.42.11./IV,330.*) “Ciravāsimātuyā me, bhante, vadrena vā bandhena vā jāniyā vā garahāya vā jīvitassapi siyā aññathattam, kiṁ pana me nuppajjissanti sokaparidevadukkhadomanassupāyāsā”ti! “Imināpi kho etam, gāmaṇi, pariyāyena veditabbam--‘Yam kiñci dukkham uppajjamānam uppajjati, sabbam tam chandamūlakam chandanidānam. Chando hi mūlam dukkhassā’”ti. Ekādasamam.

(S.42.12.) 12. Rāsiyasuttam 王髮

► 《雜阿含912經》, 《別譯雜阿含127經》

364. Atha kho rāsiyo gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisidi. Ekamantaṁ nisinno kho rāsiyo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metaṁ, bhante, ‘Samaṇo Gotamo sabbam tapam garahati, sabbam tapassiṁ lūkhajīvīm ekaṁsenā upavadati upakkosatī’ti. Ye te, bhante, evamāhaṁsu--‘Samaṇo Gotamo sabbam tapam garahati, sabbam tapassiṁ lūkhajīvīm ekaṁsenā upavadati upakkosatī’ti, kacci te, bhante, Bhagavato vuttavādino, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkhanti, dhammassa cānudhammarā byākaronti, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham ṭhānam āgacchatī’ti? “Ye te, gāmaṇi,

evamāhamśu--‘Samaṇo Gotamo sabbam̄ tapam̄ garahati, sabbam̄ tapassim̄ lūkhajīvim̄ ekaṁsenā upavadati upakkosat̄’ti, na me te vuttavādino, abbhācikkhanti ca pana mar̄ te asatā tucchā abhūtena’.

“Dveme, gāmaṇi, antā pabbajitena na sevitabbā--yo cāyaṁ kāmesu kāmasukhaličānuyogo hīno gammo pothujjaniko anariyo anatthasam̄hito, yo cāyaṁ attakilamathānuyogo dukkho anariyo anatthasam̄hito. Ete te, gāmaṇi, ubho ante anupagamma majjhimā paṭipadā Tathāgatena (S.42.12./IV,331.) abhisambuddhā cakkhukaraṇī nāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati. Katamā ca sā, gāmaṇi, majjhimā paṭipadā Tathāgatena abhisambuddhā--cakkhukaraṇī nāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati? Ayameva arīyo atthaṅgiko maggo, seyyathidam̄--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam̄ kho sā, gāmaṇi, majjhimā paṭipadā Tathāgatena abhisambuddhā--cakkhukaraṇī nāṇakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati.

“Tayo kho me, gāmaṇi, kāmabhogino santo saṁvijjamānā lokasmim̄. Katame tayo? Idha, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati, sāhasena adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena na attānam̄ sukheti na pīneti na saṁvibhajati na puññāni karoti. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena. Adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānam̄ sukheti pīneti, na saṁvibhajati na puññāni karoti. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena. Adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānam̄ sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti.

“Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi. Dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi (S.42.12./IV,332.) na attānam̄ sukheti, na pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi. Dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānam̄ sukheti pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi Dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānam̄ sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti.

“Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena. Dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena na attānam̄ sukheti, na pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena. Dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānam̄ sukheti pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena. Dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānam̄ sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti. Te ca bhoge gadhito mucchito ajjhopanno anādīnavadassāvī anissaraṇapañño paribhuñjati. Idha pana, gāmaṇi, ekacco kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena. Dhammena bhoge pariyesitvā (S.36.12./IV,333.) asāhasena attānam̄ sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti. Te ca bhoge agadhito amucchito anajjhopanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati.

“Tatra gāmaṇi, yvāyaṁ kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena na attānam̄ sukheti, na pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Ayam̄, gāmaṇi, kāmabhogī tīhi thānehi gārayho. Katamehi tīhi thānehi gārayho? Adhammena bhoge pariyesati sāhasenāti, iminā paṭhamena thānena gārayho. Na attānam̄ sukheti na pīnetīti, iminā dutiyena thānena gārayho. Na saṁvibhajati, na puññāni karotīti, iminā tatiyena thānena gārayho. Ayam̄, gāmaṇi, kāmabhogī imehi tīhi

ṭhānehi gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā sāhasena attānam sukheti pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī dvīhi ṭhānehi gārayho, ekena ṭhānena pāsaṁso. Katamehi dvīhi ṭhānehi gārayho? Adhammena bhoge pariyesati sāhasenāti, iminā paṭhamena ṭhānena gārayho. Na saṁvibhajati, na puññāni karotīti, iminā dutiyena ṭhānena gārayho. Katamena ekena ṭhānena pāsaṁso? Attānam sukheti pīnetīti, iminā ekena ṭhānena pāsaṁso. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī imehi dvīhi ṭhānehi gārayho, iminā ekena ṭhānena pāsaṁso.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī adhammena bhoge pariyesati sāhasena, adhammena bhoge pariyesitvā ([S.42.12./IV,334.](#)) sāhasena attānam sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī ekena ṭhānena gārayho, dvīhi ṭhānehi pāsaṁso. Katamena ekena ṭhānena gārayho? Adhammena bhoge pariyesati sāhasenāti, iminā ekena ṭhānena gārayho. Katamehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso? Attānam sukheti pīnetīti, iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso. Saṁvibhajati puññāni karotīti, iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī, iminā ekena ṭhānena gārayho, imehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi na attānam sukheti, na pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī ekena ṭhānena pāsaṁso, tīhi ṭhānehi gārayho. Katamena ekena ṭhānena pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā ekena ṭhānena pāsaṁso. Katamehi tīhi ṭhānehi gārayho? Adhammena bhoge pariyesati sāhasenāti, iminā paṭhamena ṭhānena gārayho. Na attānam sukheti, na pīnetīti, iminā dutiyena ṭhānena gārayho. Na saṁvibhajati, na puññāni karotīti, iminā tatiyena ṭhānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī iminā ekena ṭhānena pāsaṁso, imehi tīhi ṭhānehi gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānam sukheti pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī dvīhi ṭhānehi pāsaṁso, dvīhi ṭhānehi gārayho. Katamehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso. Attānam sukheti pīnetīti, iminā dutiyena ṭhānena ([S.42.12./IV,335.](#)) pāsaṁso. Katamehi dvīhi ṭhānehi gārayho? Adhammena bhoge pariyesati sāhasenāti, iminā paṭhamena ṭhānena gārayho. Na saṁvibhajati, na puññāni karotīti, iminā dutiyena ṭhānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī imehi dvīhi ṭhānehi pāsaṁso, imehi dvīhi ṭhānehi gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammādhammena bhoge pariyesati sāhasenapi asāhasenapi, dhammādhammena bhoge pariyesitvā sāhasenapi asāhasenapi attānam sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī tīhi ṭhānehi pāsaṁso, ekena ṭhānena gārayho. Katamehi tīhi ṭhānehi pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā paṭhamena ṭhānena pāsaṁso. Attānam sukheti pīnetīti, iminā dutiyena ṭhānena pāsaṁso. Saṁvibhajati puññāni karotīti, iminā tatiyena ṭhānena pāsaṁso. Katamena ekena ṭhānena gārayho? Adhammena bhoge pariyesati sāhasenāti iminā ekena ṭhānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī imehi tīhi ṭhānehi pāsaṁso, iminā ekena ṭhānena gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena, na attānam sukheti, na pīneti, na saṁvibhajati,

na puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī ekena thānena pāsaṁso, dvīhi thānehi gārayho. Katamena ekena thānena pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā ekena thānena pāsaṁso. Katamehi dvīhi thānehi gārayho? Na attānam sukheti, na pīnetīti, iminā paṭhamena thānena gārayho. Na saṁvibhajati, na puññāni karotīti, iminā dutiyena thānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī iminā ekena thānena pāsaṁso, imehi dvīhi thānehi gārayho.

(S.42.12./IV,336.) “Tatra gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānam sukheti pīneti, na saṁvibhajati, na puññāni karoti. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī dvīhi thānehi pāsaṁso, ekena thānena gārayho. Katamehi dvīhi thānehi pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā paṭhamena thānena pāsaṁso. Attānam sukheti pīnetīti, iminā dutiyena thānena pāsaṁso. Katamena ekena thānena gārayho Na saṁvibhajati, na puññāni karotīti, iminā ekena thānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī imehi dvīhi thānehi pāsaṁso, iminā ekena thānena gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānam sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti, te ca bhoge gadhito mucchito ajjhopanno anādīnavadassāvī anissaraṇapañño paribhuñjati. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī tīhi thānehi pāsaṁso, ekena thānena gārayho. Katamehi tīhi thānehi pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā paṭhamena thānena pāsaṁso. Attānam sukheti pīnetīti, iminā dutiyena thānena pāsaṁso. Saṁvibhajati puññāni karotīti, iminā tatiyena thānena pāsaṁso Katamena ekena thānena gārayho? Te ca bhoge gadhito mucchito ajjhopanno anādīnavadassāvī anissaraṇapañño paribhuñjatīti, iminā ekena thānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī imehi tīhi thānehi pāsaṁso, iminā ekena thānena gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam kāmabhogī dhammena bhoge pariyesati asāhasena, dhammena bhoge pariyesitvā asāhasena attānam sukheti pīneti saṁvibhajati puññāni karoti. (S.42.12./IV,337.) Te ca bhoge agadhito amucchito anajjhopanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjati. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī catūhi thānehi pāsaṁso. Katamehi catūhi thānehi pāsaṁso? Dhammena bhoge pariyesati asāhasenāti, iminā paṭhamena thānena pāsaṁso. Attānam sukheti pīnetīti, iminā dutiyena thānena pāsaṁso. Saṁvibhajati puññāni karotīti, iminā tatiyena thānena pāsaṁso. Te ca bhoge agadhito amucchito anajjhopanno ādīnavadassāvī nissaraṇapañño paribhuñjatīti, iminā catutthena thānena pāsaṁso. Ayam, gāmaṇi, kāmabhogī imehi catūhi thānehi pāsaṁso.

“Tayome, gāmaṇi, tapassino lūkhajīvino santo saṁvijjamānā lokasmīm. Katame tayo? Idha, gāmaṇi, ekacco tapassī lūkhajīvī saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti--‘Appeva nāma kusalam dhammarām adhigaccheyyam, appeva nāma uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam sacchikareyyan’ti. So attānam ātāpeti paritāpeti, kusalañca dhammarām nādhigacchati, uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam na sacchikaroti.

“Idha pana, gāmaṇi, ekacco tapassī lūkhajīvī saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti--‘Appeva nāma kusalam dhammarām adhigaccheyyam, appeva nāma uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam sacchikareyyan’ti. So attānam ātāpeti paritāpeti, kusalañhi kho dhammarām adhigacchati, uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam na sacchikaroti.

(S.42.12./IV,338.) “Idha pana, gāmaṇi, ekacco tapassī lūkhajīvī saddhā agārasmā anagāriyam pabbajito hoti--‘Appeva nāma kusalam dhammarām adhigaccheyyam, appeva

nāma uttarimanussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam sacchikareyyan’ti. So attānam ātāpeti paritāpeti kusalañca dhammarām adhigacchatī, uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam sacchikaroti.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam tapassī lūkhajīvī attānam ātāpeti paritāpeti, kusalañca dhammarām nādhigacchatī, uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam na sacchikaroti. Ayam, gāmaṇi, tapassī lūkhajīvī tīhi thānehi gārayho. Katamehi tīhi thānehi gārayho? Attānam ātāpeti paritāpetīti, iminā paṭhamena thānena gārayho. Kusalañca dhammarām nādhigacchatīti, iminā dutiyena thānena gārayho. Uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam na sacchikarotīti, iminā tatiyena thānena gārayho. Ayam, gāmaṇi, tapassī lūkhajīvī, imehi tīhi thānehi gārayho.

“Tatra, gāmaṇi, yvāyam tapassī lūkhajīvī attānam ātāpeti paritāpeti, kusalañhi kho dhammarām adhigacchatī, uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam na sacchikaroti. Ayam, gāmaṇi, tapassī lūkhajīvī dvīhi thānehi gārayho, ekena thānena pāsaṁso. Katamehi dvīhi thānehi gārayho? Attānam ātāpeti paritāpetīti, iminā paṭhamena thānena gārayho. Uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam na sacchikarotīti, iminā dutiyena thānena gārayho. Katamena ekena thānena pāsaṁso? Kusalañhi kho dhammarām adhigacchatīti, iminā ekena thānena pāsaṁso. Ayam, gāmaṇi, tapassī lūkhajīvī imehi dvīhi thānehi gārayho, iminā ekena thānena pāsaṁso.

(S.42.12./IV,339.) “Tatra gāmaṇi, yvāyam tapassī lūkhajīvī attānam ātāpeti paritāpeti, kusalañca dhammarām adhigacchatī, uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam sacchikaroti. Ayam, gāmaṇi, tapassī lūkhajīvī ekena thānena gārayho, dvīhi thānehi pāsaṁso. Katamena ekena thānena gārayho? Attānam ātāpeti paritāpetīti, iminā ekena thānena gārayho. Katamehi dvīhi thānehi pāsaṁso? Kusalañca dhammarām adhigacchatīti, iminā paṭhamena thānena pāsaṁso. Uttari ca manussadhammā alamariyañāṇadassananavisesam sacchikarotīti, iminā dutiyena thānena pāsaṁso Ayam, gāmaṇi, tapassī lūkhajīvī iminā ekena thānena gārayho, imehi dvīhi thānehi pāsaṁso.

“Tisso imā, gāmaṇi, sandiṭṭhikā nijjarā akālikā ehipassikā opaneyyikā paccattam veditabbā viññūhi. Katamā tisso? Yam ratto rāgādhikaraṇam attabyābādhāyapi ceteti, parabyābādhāyapi ceteti, ubhayabyābādhāyapi ceteti. Rāge pahīne nevattabyābādhāya ceteti, na parabyābādhāya ceteti, na ubhayabyābādhāya ceteti. Sandiṭṭhikā nijjarā akālikā ehipassikā opaneyyikā paccattam veditabbā viññūhi. Yam duṭṭho dosādhikaraṇam attabyābādhāyapi ceteti, parabyābādhāyapi ceteti, ubhayabyābādhāyapi ceteti. Dose pahīne nevattabyābādhāya ceteti, na parabyābādhāya ceteti, na ubhayabyābādhāya ceteti. Sandiṭṭhikā (S.42.12./IV,340.) nijjarā akālikā ehipassikā opaneyyikā paccattam veditabbā viññūhi. Yam mūlho mohādhikaraṇam attabyābādhāyapi ceteti, parabyābādhāyapi ceteti, ubhayabyābādhāyapi ceteti. Mohe pahīne nevattabyābādhāya ceteti, na parabyābādhāya ceteti, na ubhayabyābādhāya ceteti. Sandiṭṭhikā nijjarā akālikā ehipassikā opaneyyikā paccattam veditabbā viññūhi. Imā kho, gāmaṇi, tisso sandiṭṭhikā nijjarā akālikā ehipassikā opaneyyikā paccattam veditabbā viññūhi”ti.

Evam vutte, rāsiyo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bhante...pe... upāsakam maraṁ Bhagavā dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Dvādasamariṁ.

(S.42.13.) 13. Pāṭaliyasuttam(or Manāpa)波羅牢(或可意)

►《中阿含20經》波羅牢經》

365. Ekaṁ samayam Bhagavā Kolivesu viharati Uttaram nāma Kolivānam

nigamo. Atha kho Pātaliyo gāmaṇi yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Pātaliyo gāmaṇi Bhagavantam etadavoca--“Sutam metam, bhante--‘Samaṇo Gotamo māyam jānātī’ti. Ye te, bhante, evamāhaṁsu--‘Samaṇo Gotamo māyam jānātī’ti, kacci te, bhante, Bhagavato vuttavādino, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkhanti, dhammassa cānudhammarūpam byākaronti, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham tāñnam āgacchatī? Anabbhācikkhitukāmā hi mayam, bhante, Bhagavantan”ti. “Ye te, gāmaṇi, evamāhaṁsu--‘Samaṇo Gotamo māyam jānātī’ti, vuttavādino ceva me, te na ca mati abhūtena abbhācikkhanti, dhammassa cānudhammarūpam byākaronti, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham tāñnam āgacchatīti, (S.42.13./IV,341.) saccamyeva kira, bho, mayam tesam samanabrahmaṇānam na saddahāma--‘Samaṇo Gotamo māyam jānātīti, samaṇo khalu bho Gotamo māyāvī’ti. Yo nu kho, gāmaṇi, evam vadeti--‘Aham māyam jānāmī’ti, so evam vadeti--‘Aham māyāvī’ti. Tatheva tam Bhagavā hoti, tatheva tam Sugata hotī’ti. Tena hi, gāmaṇi, taññevettha paṭipucchissāmi; yathā te khameyya, tathā tam byākareyyāsi--

“Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, jānāsi tvam Koliyānam lambacūlakē bhaṭe”ti? “Jānāmaham, bhante, Koliyānam lambacūlakē bhaṭe”ti. “Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, kimatthiyā Koliyānam lambacūlakā bhaṭā”ti? “Ye ca, bhante, Koliyānam corā te ca paṭisedhetum, yāni ca Koliyānam dūteyyāni tāni ca vahātum, etadatthiyā, bhante, Koliyānam lambacūlakā bhaṭā”ti. “Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, jānāsi tvam Koliyānam lambacūlakē bhaṭe sīlavante vā te dussile vā”ti? “Jānāmaham, bhante, Koliyānam lambacūlakē bhaṭe dussile pāpadhamme ye ca loke dussilā pāpadhammā Koliyānam lambacūlakā bhaṭā tesam aññatarā”ti. “Yo nu kho, gāmaṇi, evam vadeyya--‘Pātaliyo gāmaṇi jānāti Koliyānam lambacūlakē bhaṭe dussile pāpadhamme, Pātaliyopi gāmaṇi dussilo pāpadhammo’ti, sammā nu kho so vadamāno vadeyyā”ti? “No hetam, bhante! Aññe, bhante, Koliyānam lambacūlakā bhaṭā, aññohamasmi. Aññathādhammā Koliyānam lambacūlakā bhaṭā, aññathādhammohamasmi”ti. (S.42.13./IV,342.) “Tvañhi nāma, gāmaṇi, lacchasi--‘Pātaliyo gāmaṇi jānāti Koliyānam lambacūlakē bhaṭe dussile pāpadhamme, na ca Pātaliyo gāmaṇi dussilo pāpadhammo’ti, kasmasi Tathāgato na lacchati--‘Tathāgato māyam jānāti, na ca Tathāgato māyāvī’ti? Māyam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, māyāya ca vipākam, yathāpaṭipanno ca māyāvī kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi”.

“Pāññātipātam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, pāññātipātassa ca vipākam, yathāpaṭipanno ca pāññātipātī kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Adinnādānam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, adinnādānassa ca vipākam, yathāpaṭipanno ca adinnādāyī kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Kāmesumicchācāram cāham, gāmaṇi, pajānāmi, kāmesumicchācārassa ca vipākam, yathāpaṭipanno ca kāmesumicchācārī kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Musāvādām cāham, gāmaṇi, pajānāmi, musāvādassa ca vipākam, yathāpaṭipanno ca musāvādī kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Pisūṇavācam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, pisūṇavācāya ca vipākam, yathāpaṭipanno ca pisūṇavāco kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Pharusavācam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, pharusavācāya ca vipākam, yathāpaṭipanno ca pharusavāco kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi.

(S.42.13./IV,343.) Samphappalāpam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, samphappalāpassa ca vipākam, yathāpaṭipanno ca samphappalāpī kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Abhijjhām cāham, gāmaṇi, pajānāmi, abhijjhāya ca vipākam, yathāpaṭipanno ca abhijjhālu kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Byāpādapadosam cāham, gāmaṇi, pajānāmi, byāpādapadosassa ca vipākam, yathāpaṭipanno ca byāpannacitto kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi. Micchādiṭṭhim cāham, gāmaṇi, pajānāmi, micchādiṭṭhiyā ca vipākam, yathāpaṭipanno ca micchādiṭṭhiko kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tañca pajānāmi.

“Santi hi, gāmaṇi, eke samaṇabrahmaṇā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yo koci pāṇamatipāteti, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkham domanassam paṭisamvedayati. Yo koci adinnaṁ ādiyati, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkham domanassam paṭisamvedayati. Yo koci kāmesu micchā carati, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkham domanassam paṭisamvedayati. Yo koci musā bhaṇati, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkham domanassam paṭisamvedayati’”ti.

“Dissati kho pana, gāmaṇi, idhekacco mālī kuṇḍalī sunhāto suvilitto kappitakesamassu itthikāmehi rājā maññe paricārento. Tamenam evamāhamsu--‘Ambho! Ayam puriso kim akāsi mālī kuṇḍalī sunhāto suvilitto kappitakesamassu itthikāmehi rājā maññe paricāreti’ti? (S.42.13./IV,344.) Tamenam evamāhamsu--‘Ambho! Ayam puriso rañño paccatthikam pasayha jīvitā voropesi. Tassa rājā attamano abhīhāramadāsi. Tenayam puriso mālī kuṇḍalī sunhāto suvilitto kappitakesamassu, itthikāmehi rājā maññe paricāreti’”ti.

“Dissati kho, gāmaṇi, idhekacco dalhāya rajjuyā pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā khuramuṇḍam karitvā kharassarena pañavena rathiyāya rathiyam siṅghātakena siṅghātakam parinetvā, dakkhiṇena dvārena nikkhāmetvā, dakkhiṇato nagarassa sīsam chijjamāno. Tamenam evamāhamsu--‘Ambho! Ayam puriso kim akāsi, dalhāya rajjuyā pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā khuramuṇḍam karitvā kharassarena pañavena rathiyāya rathiyam siṅghātakena siṅghātakam parinetvā dakkhiṇena dvārena nikkhāmetvā dakkhiṇato nagarassa sīsam chindatī’ti? Tamenam evamāhamsu--‘Ambho! Ayam puriso rājaverī itthim vā purisam vā jīvitā voropesi, tena naṁ rājāno gahetvā evarūpari kammakāraṇam kārenti’”ti.

“Tām kim maññasi, gāmaṇi, api nu te evarūpari diṭṭham vā sutam vā”ti? “Diṭṭhañca no, bhante, sutañca suyyissati cā”ti. “Tatra, gāmaṇi, ye te samaṇabrahmaṇā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yo koci pāṇamatipāteti, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkham domanassam paṭisamvedayati’ti, saccam vā te āhamsu musā vā”ti? “Musā, bhante”. “Ye pana te tucchām musā vilapanti, sīlavanto vā te dussilā vā”ti? (S.42.13./IV,345.) “Dussilā bhante”. “Ye pana te dussilā pāpadhammā micchāpaṭipannā vā te sammāpaṭipannā vā”ti? “Micchāpaṭipannā, bhante” “Ye pana te micchāpaṭipannā micchādiṭṭhikā vā te sammādiṭṭhikā vā”ti? “Micchādiṭṭhikā, bhante”. “Ye pana te micchādiṭṭhikā kallam nu tesu pasīditun”ti? “No hetam, bhante”.

“Dissati kho pana, gāmaṇi, idhekacco mālī kuṇḍalī...pe... itthikāmehi rājā maññe paricārento. Tamenam evamāhamsu--‘Ambho! Ayam puriso kim akāsi mālī kuṇḍalī...pe... itthikāmehi rājā maññe paricāreti’ti? Tamenam evamāhamsu--‘Ambho! Ayam puriso rañño paccatthikassa pasayha ratanam ahāsi. Tassa rājā attamano abhīhāramadāsi. Tenayam puriso mālī kuṇḍalī...pe... itthikāmehi rājā maññe

paricāretī””ti.

“Dissati kho, gāmaṇi, idhekacco dalhāya rājjuyā...pe... dakkhiṇato nagarassa sīsaṁ chijjamāno tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso kiṁ akāsi dalhāya rājjuyā...pe... dakkhiṇato nagarassa sīsaṁ chindatī’ti? Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso gāmā vā araññā vā adinnaṁ theyyasañkhātaṁ ādiyi. Tena nam rājāno gahetvā evarūpaṁ kammakāraṇam kārentī’ti. Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, api nu te evarūpaṁ diṭṭham vā sutam vā”ti? “Diṭṭhañca no, bhante, sutañca suyyissati cā”ti. (S.42.13./IV,346.) “Tatra gāmaṇi, ye te samanabrahmañā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yo koci adinnaṁ ādiyati, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkhaṁ domanassam paṭisamvedayatī’ti, saccam vā te āhaṁsu musā vāti...pe... kallam nu tesu pasīditun”ti? “No hetam, bhante”.

“Dissati kho pana, gāmaṇi, idhekacco mālī kuṇḍalī...pe... itthikāmehi rājā maññe paricārento. Tamenam evamāhaṁsu ‘Ambho! Ayam puriso kiṁ akāsi mālī kuṇḍalī...pe... itthikāmehi rājā maññe paricāretī’ti? Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso rañño paccatthikassa dāresu cārittam āpajji. Tassa rājā attamano abhihāramadāsi. Tenayam puriso mālī kuṇḍalī...pe... itthikāmehi rājā maññe paricāretī””ti.

“Dissati kho, gāmaṇi, idhekacco dalhāya rājjuyā...pe... dakkhiṇato nagarassa sīsaṁ chijjamāno. Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso kiṁ akāsi dalhāya rājjuyā...pe... dakkhiṇato nagarassa sīsaṁ chindatī’ti? Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso kulithīsu kulakumārīsu cārittam āpajji, tena nam rājāno gahetvā evarūpaṁ kammakāraṇam kārentī’ti. Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, api nu te evarūpaṁ diṭṭham vā sutam vā”ti? “Diṭṭhañca no, bhante, sutañca suyyissati cā”ti. “Tatra, gāmaṇi, ye te samanabrahmañā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yo koci kāmesu micchā carati, sabbo so diṭṭheva dhamme dukkhaṁ domanassam paṭisamvedayatī’ti, saccam vā te āhaṁsu musā vāti...pe... kallam nu tesu pasīditun”ti? “No hetam, bhante”.

(S.42.13./IV,347.) “Dissati kho pana, gāmaṇi, idhekacco mālī kuṇḍalī sunhāto suvilitto kappitakesamassu itthikāmehi rājā maññe paricārento. Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso kiṁ akāsi mālī kuṇḍalī sunhāto suvilitto kappitakesamassu itthikāmehi rājā maññe paricāretī’ti? Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso rājānam musāvādena hāsesi. Tassa rājā attamano abhihāramadāsi. Tenayam puriso mālī kuṇḍalī sunhāto suvilitto kappitakesamassu itthikāmehi rājā maññe paricāretī””ti.

“Dissati kho, gāmaṇi, idhekacco dalhāya rājjuyā pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā khuramuṇḍam karitvā kharassarena pañavena rathiyāya rathiyam siṅghātakena siṅghātakam parinetvā dakkhiṇena dvārena nikkhāmetvā dakkhiṇato nagarassa sīsaṁ chijjamāno. Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso kiṁ akāsi dalhāya rājjuyā pacchābāham gālhabandhanam bandhitvā khuramuṇḍam karitvā kharassarena pañavena rathiyāya rathiyam siṅghātakena siṅghātakam parinetvā, dakkhiṇena dvārena nikkhāmetvā, dakkhiṇato nagarassa sīsaṁ chindatī’ti? Tamenam evamāhaṁsu--‘Ambho! Ayam puriso gahapatissa vā gahapatiputtassa vā musāvādena attham bhañji, tena nam rājāno gahetvā evarūpaṁ kammakāraṇam kārentī’ti. Tam kiṁ maññasi, gāmaṇi, api nu te evarūpaṁ diṭṭham vā sutam vā”ti? “Diṭṭhañca no bhante, sutañca suyyissati cā”ti. “Tatra, gāmaṇi, ye te samanabrahmañā evamvādino evamdiṭṭhino--‘Yo koci musā bhañati, sabbo so diṭṭheva (S.42.13./IV,348.) dhamme dukkhaṁ domanassam paṭisamvedayatī’ti, saccam vā te āhaṁsu musā vā”ti “Musā, bhante”. “Ye pana te tucchaṁ musā vilapanti sīlavanto vā te dussilā vā”ti? “Dussilā, bhante”. “Ye pana te dussilā pāpadhammā micchāpātipannā

vā te sammāpaṭipannā vā”ti? “Micchāpaṭipannā, bhante”. “Ye pana te micchāpaṭipannā micchādiṭṭhikā vā te sammādiṭṭhikā vā”ti? “Micchādiṭṭhikā, bhante”. “Ye pana te micchādiṭṭhikā kallam nu tesu pasīditun”ti? “No hetam, bhante”.

“Acchariyam, bhante, abbhutam, bhante! Atthi me, bhante, āvasathāgāram. Tattha atthi mañcakāni, atthi āsanāni, atthi udakamaṇiko, atthi telappadīpo. Tattha yo samaṇo vā brāhmaṇo vā vāsam upeti, tenāham yathābalam saṁvibhajāmi. Bhūtapubbarūm, bhante, cattāro Satthārō nānādiṭṭhikā nānākhantikā nānārucikā, tasmiṁ āvasathāgāre vāsam upagacchum”.

“Eko Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--‘Natthi dinnam, natthi yiṭṭham, natthi hutaṁ, natthi sukatadukkaṭānam kammānam phalam vipāko. Natthi ayam loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samanabrahmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī”ti.

“Eko Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--‘Atthi dinnam, atthi ([S.42.13./IV,349.](#)) yiṭṭham atthi hutam, atthi sukatadukkaṭānam kammānam phalam vipāko, atthi ayam loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samanabrahmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā, ye imañca lokam parañca lokam sayam abhiññā sacchikatvā pavedentī”ti.

“Eko Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--‘Karoto kārayato, chindato chedāpayato, pacato pācāpayato, socayato socāpayato, kilamato kilamāpayato, phandato phandāpayato, pāṇamatipātayato, adinnam ādiyato, sandhim chindato, nillopam harato, ekāgārikam karoto, paripanthe tiṭṭhato, paradāram gacchato, musā bhaṇato, karoto na karīyati pāparā. Khurapariyantena cepi cakkrena yo imissā pathaviyā pāne ekam māmsakhalaṁ ekam marīsapuñjam kareyya, natthi tatonidānam pāparā, natthi pāpassa āgamo. Dakkhiṇam cepi Gaṅgāya tīram gaccheyya hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācāpentō, natthi tatonidānam pāparā, natthi pāpassa āgamo. Uttaram cepi Gaṅgāya tīram gaccheyya dadanto dāpentō yajanto yajāpentō, natthi tatonidānam puññam, natthi puññassa āgamo. Dānena damena samyamena saccavajjena natthi puññam, natthi puññassa āgamo”ti.

“Eko Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--‘Karoto kārayato, chindato chedāpayato, pacato pācāpayato, socayato socāpayato, kilamato kilamāpayato, phandato phandāpayato, pāṇamatipātayato, adinnam ādiyato, sandhim chindato, nillopam harato, ekāgārikam karoto, paripanthe tiṭṭhato, paradāram ([S.42.13./IV,350.](#)) gacchato musā bhaṇato, karoto karīyati pāparā. Khurapariyantena cepi cakkrena yo imissā pathaviyā pāne ekam māmsakhalaṁ ekam marīsapuñjam kareyya, atthi tatonidānam pāparā, atthi pāpassa āgamo. Dakkhiṇam cepi Gaṅgāya tīram gaccheyya hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācāpentō, atthi tatonidānam pāparā, atthi pāpassa āgamo. Uttaram cepi Gaṅgāya tīram gaccheyya dadanto dāpentō, yajanto yajāpentō, atthi tatonidānam puññam, atthi puññassa āgamo. Dānena damena samyamena saccavajjena atthi puññam, atthi puññassa āgamo”ti.

“Tassa mayham, bhante, ahudeva kañkhā, ahu vicikicchā--‘Kosu nāma imesam bhavataṁ samanabrahmaṇānam saccam āha, ko musā”ti?

“Alañhi te, gāmaṇi, kañkhitum, alam vicikicchitum. Kañkhaniye ca pana te ṭhāne vicikicchā uppanna”ti. “Evaṁ pasannoḥam, bhante, Bhagavati. Pahoti me Bhagavā tathā dhammad desetum yathāham imam kañkhādhammaṁ pajaheyyan”ti.

“Atthi, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvam cittasamādhirūpaṭilabheyyasi.

Evam tvam imam kañkhādhammam pajaheyyāsi. Katamo ca, gāmaṇi, dhammasamādhi? Idha, gāmaṇi, ariyasāvako pāṇātipātarū pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānārū pahāya adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārārū pahāya kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādarū pahāya musāvādā paṭivirato hoti, pisuṇārū vācaṁ pahāya pisuṇāya vācāya (S.42.13./IV,351.) paṭivirato hoti pharusaṁ vācaṁ pahāya pharusāya vācāya paṭivirato hoti, samphappalāparū pahāya samphappalāpā paṭivirato hoti, abhijjhārū pahāya anabhijjhālu hoti, byāpādapadosaṁ pahāya abyāpannacitto hoti, micchādiṭṭhim pahāya sammādiṭṭhiko hoti.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjho vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato mettāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati, tathā dutiyāṁ, tathā tatiyāṁ, tathā catutthārū, iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantārū lokārū mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyaṁ Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--natthi dinnārū, natthi yiṭṭhārū, natthi hutārū, natthi sukatadukkātānārū kammānarū phalaṁ vipāko, natthi ayārū loko, natthi paro loko, natthi mātā, natthi pitā, natthi sattā opapātikā, natthi loke samañabrahmaṇā, sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokārū parañca lokārū sayārū abhiññā sacchikatvā pavedentī’ti. ‘Sace tassa bhoto satthuno saccārū vacanārū, apaññakatāya mayhaṁ, yvāhaṁ na kiñci byābādhemi tasārū vā thāvaraṁ vā? Ubhayamettha kataggāho, yaṁ camhi kāyena saṁvuto vācāya saṁvuto manasā saṁvuto, yañca kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatīrū saggārū lokārū upapajjissāmī’ti. Tassa pāmojjārū jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukhaṁ vedayati. Sukhino cittārū samādhiyati. Ayaṁ kho, gāmaṇi, (S.42.13./IV,352.) dhammasamādhi Tatra ce tvam cittasamādhirū paṭilabheyyāsi, evam tvam imam kañkhādhammarū pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjho vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato mettāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati, tathā dutiyāṁ, tathā tatiyāṁ, tathā catutthārū, iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantārū lokārū mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyaṁ Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--atthi dinnārū, atthi yiṭṭhārū, atthi hutārū, atthi sukatadukkātānārū kammānarū phalaṁ vipāko, atthi ayārū loko, atthi paro loko, atthi mātā, atthi pitā, atthi sattā opapātikā, atthi loke samañabrahmaṇā, sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokārū parañca lokārū sayārū abhiññā sacchikatvā pavedentī’ti. ‘Sace tassa bhoto satthuno saccārū vacanārū, apaññakatāya mayhaṁ, yvāhaṁ na kiñci byābādhemi tasārū vā thāvaraṁ vā? Ubhayamettha kataggāho, yaṁ camhi kāyena saṁvuto vācāya saṁvuto manasā saṁvuto, yañca kāyassa bhedā paraṁ maraṇā sugatīrū saggārū lokārū upapajjissāmī’ti. Tassa pāmojjārū jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukhaṁ vedayati. Sukhino cittārū samādhiyati. Ayaṁ kho, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvam cittasamādhirū paṭilabheyyāsi, evam tvam imam kañkhādhammarū pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjho vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato mettāsahagatena cetasā ekaṁ disaṁ pharitvā viharati, tathā dutiyāṁ, tathā tatiyāṁ, tathā catutthārū, iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantārū lokārū mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena (S.42.13./IV,353.) abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyaṁ Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--karoto kārayato, chindato chedāpayato, pacato pācāpayato,

socayato socāpayato, kilamato kilamāpayato, phandato phandāpayato, pāṇamatipātayato, adinnaṁ ādiyato, sandhiṁ chindato, nilloparṁ harato, ekāgārikarṁ karoto, paripanthe tiṭṭhato, paradāram gacchato, musā bhaṇato, karoto na karīyati pāpam. Khurapariyantena cepi cakkena yo imissā pathaviyā pāne ekam māṁsakhalam ekam māṁsapuñjam kareyya, natthi tatonidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo. Dakkhinañcepi Gaṅgāya tīraṁ gaccheyya hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācāpentō, natthi tatonidānam pāpam, natthi pāpassa āgamo. Uttarañcepi Gaṅgāya tīraṁ gaccheyya dadanto dāpentō, yajanto yajāpentō, natthi tatonidānam puññam, natthi puññassa āgamo. Dānena damena saṁyamena saccavajjena natthi puññam, natthi puññassa āgamo’ti. ‘Sace tassa bhoto satthuno saccam vacanam, apaṇṇakatāya mayham, yvāham na kiñci byābādhemi tasam vā thāvaraṁ vā? Ubhayamettha kataggāho, yaṁ camhi kāyena sarīvuto vācāya sarīvuto manasā samvuto, yañca kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjissāmī’ti. Tassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedayati. Sukhino cittam samādhiyati. Ayam kho, gāmaṇi, dhammasamādhi tatra ce tvam cittasamādhim paṭilabheyyāsi, evam tvam imam kañkhādhammarūpa pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjhō vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato mettāsahagate cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham, iti uddhamadho tiriym sabbadhi (S.42.13./IV,354.) sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāñena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyam Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--karoto kārayato, chindato chedāpayato, pacato pācāpayato, socayato socāpayato, kilamato kilamāpayato, phandato phandāpayato, pāṇamatipātayato, adinnaṁ ādiyato, sandhiṁ chindato, nilloparṁ harato, ekāgārikarṁ karoto, paripanthe tiṭṭhato, paradāram gacchato, musā bhaṇato, karoto karīyati pāpam. Khurapariyantena cepi cakkena yo imissā pathaviyā pāne ekam māṁsakhalam ekam māṁsapuñjam kareyya, atthi tatonidānam pāpam, atthi pāpassa āgamo. Dakkhinañcepi Gaṅgāya tīraṁ gaccheyya hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācāpentō, atthi tatonidānam pāpam, atthi pāpassa āgamo. Uttarañcepi Gaṅgāya tīraṁ gaccheyya dadanto dāpentō, yajanto yajāpentō, atthi tatonidānam puññam, atthi puññassa āgamo. Dānena damena saṁyamena saccavajjena atthi puññam atthi puññassa āgamoti. Sace tassa bhoto satthuno saccam vacanam, apaṇṇakatāya mayham, yvāham na kiñci byābādhemi tasam vā thāvaraṁ vā? Ubhayamettha kataggāho, yaṁ camhi kāyena sarīvuto vācāya sarīvuto manasā samvuto, yañca kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjissāmī’ti. Tassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedayati. Sukhino cittam samādhiyati. Ayam kho, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvam cittasamādhim paṭilabheyyāsi, evam tvam imam kañkhādhammarūpa pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjhō vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato (S.42.13./IV,355.) karuñāsahagate cetasā ekam disam pharitvā viharati...pe... muditāsahagatena cetasā ekam disam pharitvā viharati...pe....

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjhō vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato upekkhāsahagate cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham, iti uddhamadho tiriym sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāñena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyam Satthā evamvādī

evaṁdiṭṭhi--natthi dinnam, natthi yiṭṭham, natthi hutam natthi sukatadukkaṭānam kammānarūpā phalaṁ vipāko, natthi ayarūpā loko natthi paro loko, natthi mātā natthi pītā natthi sattā opapātikā, natthi loke samaṇabrahmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokarūpā parañca lokarūpā sayam abhiññā sacchikatvā pavedentīti. Sace tassa bhoto satthuno saccam vacanam, apaṇṇakatāya mayham, yvāham na kiñci byābādhemi tasam vā thāvaraṇam vā? Ubhayamettha kaṭaggāho, yaṁ camhi kāyena saṁvuto vācāya saṁvuto manasā saṁvuto yañca kāyassa bhedā param marañā sugatim saggarūpā lokarūpā upapajjissāmī'ti. Tassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedyati. Sukhino cittam samādhiyati. Ayaṁ kho, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvam cittasamādhiṁ paṭilabheyyāsi, evam tvam imam kañkhādhammarūpā pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjhō vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato upekkhāsahagate cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham, iti uddhamadho tiriym sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokarūpā upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena (S.42.13./IV,356.) appamāñena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyam Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--atthi dinnam, atthi yiṭṭham, atthi hutam, atthi sukatadukkaṭānam kammānarūpā phalaṁ vipāko, atthi ayarūpā loko atthi paro loko, atthi mātā atthi pītā atthi sattā opapātikā, atthi loke samaṇabrahmaṇā sammaggatā sammāpaṭipannā ye imañca lokarūpā parañca lokarūpā sayam abhiññā sacchikatvā pavedentīti. Sace tassa bhoto satthuno saccam vacanam, apaṇṇakatāya mayham, yvāham na kiñci byābādhemi tasam vā thāvaraṇam vā? Ubhayamettha kaṭaggāho, yaṁ camhi kāyena saṁvuto vācāya saṁvuto manasā saṁvuto, yañca kāyassa bhedā param marañā sugatim saggarūpā lokarūpā upapajjissāmī'ti. Tassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedyati. Sukhino cittam samādhiyati. Ayam kho, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvam cittasamādhiṁ paṭilabheyyāsi, evam tvam imam kañkhādhammarūpā pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjhō vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato upekkhāsahagate cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham, iti uddhamadho tiriym sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokarūpā upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāñena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyam Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--karoto kārayato, chedato chedāpayato, pacato pācāpayato, socayato socāpayato, kilamato kilamāpayato, phandato phandāpayato, pāñamatipātayato, adinnam ādiyato, sandhim chindato, nilloparūpā harato, ekāgārikarūpā karoto, paripanthe tiṭṭhato, paradārūpā gacchato, musā bhanato, karoto na karīyati (S.42.13./IV,357.) pāparūpā. Khurapariyantena cepi cakkrena yo imissā pathavyā pāne ekam marīsakhalaram ekam marīsapuñjaram kareyya, natthi tatonidānaram pāparūpā, natthi pāpassa āgamo. Dakkhiṇācepi Gaṅgāya tīram gaccheyya hananto ghātentō chindanto chedāpentō pacanto pācāpentō, natthi tatonidānaram pāparūpā, natthi pāpassa āgamo. Uttarañcepi Gaṅgāya tīram gaccheyya dadanto dāpentō, yajanto yajāpentō, natthi tatonidānaram puññaram, natthi puññassa āgamo. Dānena damena saṁyamena saccavajjena natthi puññaram, natthi puññassa āgamo'ti. ‘Sace tassa bhoto satthuno saccam vacanam, apaṇṇakatāya mayham, yvāham na kiñci byābādhemi tasam vā thāvaraṇam vā? Ubhayamettha kaṭaggāho, yaṁ camhi kāyena saṁvuto vācāya saṁvuto manasā saṁvuto, yañca kāyassa bhedā param marañā sugatim saggarūpā lokarūpā upapajjissāmī'ti. Tassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati.

Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedayati. Sukhino cittam samādhiyati. Ayaṁ kho, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvāṁ cittasamādhiṁ paṭilabheyyāsi, evam tvāṁ imam kañkhādhammadmā pajaheyyāsi.

“Sa kho so, gāmaṇi, ariyasāvako evam vigatābhijjhō vigatabyāpādo asammūlho sampajāno paṭissato upekkhāsahagate cetasā ekam disam pharitvā viharati, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham, iti uddhamadho tiriym sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsahagatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yvāyam Satthā evamvādī evamdiṭṭhi--karoto kārayato, chindato chedāpayato, pacato pācāpayato, socayato socāpayato, kilamato kilamāpayato, phandato phandāpayato, pāṇamatipātayato, adinnam ādiyato, sandhim chindato, (S.42.13./IV,358.) nillopari harato, ekāgārikam karoto, paripanthe tiṭṭhato, paradāram gacchato, musā bhaṇato, karoto karīyati pāpam. Khurapariyantena cepi cakkrena yo imissā pathaviyā pāne ekam marīsakhalaṁ ekam marīsapuñjam kareyya, atthi tatonidānam pāpam, atthi pāpassa āgamo. Dakkhiṇacepi Gaṅgāya tīram gaccheyya hananto ghātentō chindanto chedāpento pacanto pācāpento, atthi tatonidānam pāpam, atthi pāpassa āgamo. Uttarañcepi Gaṅgāya tīram gaccheyya dadanto dāpento, yajanto yajāpento, atthi tatonidānam puñnam, atthi puñnassa āgamo. Dānenā damena saṁyamena saccavajjena atthi puñnam, atthi puñnassa āgamo”ti. ‘Sace tassa bhoto sathuno saccam vacanam, apaṇṇakatāya mayham, yvāham na kiñci byābādhemi tasam vā thāvaram vā? Ubhayameththa kataggāho, yam camhi kāyena saṁvuto vācāya saṁvuto manasā saṁvuto, yañca kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjissamī”ti. Tassa pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedayati. Sukhino cittam samādhiyati. Ayaṁ kho, gāmaṇi, dhammasamādhi. Tatra ce tvāṁ cittasamādhiṁ paṭilabheyyāsi, evam tvāṁ imam kañkhādhammadmā pajaheyyāsi”ti.

Evaṁ vutte, Pāṭaliyo gāmaṇi Bhagavantaṁ etadavoca--“Abhikkantam, bhante, abhikkantaṁ, bhante...pe... ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Terasamaṁ.

~Gāmaṇisamyuttam samattam. ~

Tassuddānam--
(S.42.13./IV,359.) Caṇḍo Puṭo Yodhājīvo, Hatthasso Asibandhako;
Desanā Sañkhakulaṁ Maṇicūlam, Bhadrarāsiyapāṭalīti.

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.43.)(9) Asaṅkhatasamyuttam 無為相應(44suttas)

1. Paṭhamavaggo 第一品

(S.43.1.) 1. Kāyagatāsatisuttam 身

366. Sāvatthinidānam. “Asaṅkhatañca vo, bhikkhave, desessāmi asaṅkhatagāmiñca maggam. Tam suñātha. Katamañca, bhikkhave, asaṅkhataṁ? Yo,

bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idaṁ vuccati, bhikkhave, asaṅkhatam. Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Kāyagatāsatī. Ayaṁ vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo”.

“Iti kho, bhikkhave, desitaṁ vo mayā asaṅkhatam, desito asaṅkhatagāmimaggo. Yaṁ, bhikkhave, Satthārā karaṇīyam sāvakānam hitesinā anukampakena anukampam upādāya, katarām vo tam mayā. Etāni, bhikkhave, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. Jhāyatha, bhikkhave, mā pamādattha; mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha. Ayam vo amhākamān anusāsanī”ti. Paṭhamam.

(S.43.2./IV,360.)

(S.43.2.) 2. Samathavipassanāsuttam 止觀

367. “Asaṅkhatañca vo, bhikkhave, desessāmi asaṅkhatagāmīñca maggam. Tam suññātha. Katamañca, bhikkhave, asaṅkhatam? Yo, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idaṁ vuccati, bhikkhave, asaṅkhatam. Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Samatho ca vipassanā ca. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Dutiyam.

(S.43.3.) 3. Savitakkasavicārasuttam 有尋

368. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Savitakkasavicāro samādhi, avitakkavicāramatto samādhi, avitakka-avicāro samādhi--ayaṁ vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Tatiyam.

(S.43.4.) 4. Suññatasamādhisuttam 空 (Suññatasamādhi)

369. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Suññato samādhi, animitto samādhi, appañihito samādhi--ayaṁ vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Catuttham.

(S.43.5.) 5. Satipaṭṭhānasuttam 念處

370. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Cattāro satipaṭṭhānā. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Pañcamam.

(S.43.6.) 6. Sammappadhānasuttam 正勤

371. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Cattāro sammappadhānā. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Chatṭham.

(S.43.7.) 7. Iddhipādasuttam 如意足

372. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Cattāro iddhipādā. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Sattamam.

(S.43.8./IV,361.)

(S.43.8.) 8. Indriyasuttam 根

373. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Pañcindriyāni. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Aṭṭhamarī.

(S.43.9.) 9. Balasuttam 力

374. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Pañca balāni. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Navamarī.

(S.43.10.) 10. Bojjhaṅgasuttam 覺支

375. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Satta bojjhaṅgā. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe.... Dasamarī.

(S.43.11.) 11. Maggaṅgasuttam 道

► 《雜阿含890經》

376. “Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Ariyo aṭṭhaṅgiko maggo. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo. Iti kho, bhikkhave desitarī vo mayā asaṅkhatam, desito asaṅkhatagāmimaggo. Yam, bhikkhave, Satthārā karaṇīyam sāvakānam hitesinā anukampakena anukampaṁ upādāya kataṁ vo tam mayā. Etāni, bhikkhave, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. Jhāyatha, bhikkhave, mā pamādattha; mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha. Ayam vo amhākarī anusāsanī”ti. Ekādasamarī.

Paṭhamo vaggo.

Tassuddānam--

Kāyo Samatho Savitakko, Suññato Satipaṭṭhānā;
Sammappadhānā Iddhipādā, Indriyalabojjhāṅgā.
Maggena ekādasamarī, tessuddānam pavuccati.

(S.43.12./IV,362.)

2. Dutiyavaggo 第二品**(S.43.12.) (1) Asaṅkhatasuttam 無為**

► 《雜阿含890經》

377. “Asaṅkhatañca vo, bhikkhave, desessāmi asaṅkhatagāmīñca maggām. Tam suññātha. Katamañca, bhikkhave, asaṅkhatam? Yo, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatam. Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Samatho. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo. Iti kho, bhikkhave, desitarī vo mayā asaṅkhatam, desito asaṅkhatagāmimaggo. Yam, bhikkhave, Satthārā karaṇīyam sāvakānam hitesinā anukampakena anukampaṁ upādāya, kataṁ vo tam mayā. Etāni, bhikkhave, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. Jhāyatha, bhikkhave, mā pamādattha; mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha. Ayam vo amhākarī anusāsanīti.

“Asaṅkhatañca vo, bhikkhave, desessāmi asaṅkhatagāmīñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, asaṅkhatarū? Yo, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatam. Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Vipassanā. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo. Iti kho, bhikkhave, desitam vo mayā asaṅkhatam...pe... ayam vo amhākam anusāsanīti.

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? (S.43.12./IV,363.) Savitakko savicāro samādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Avitakko vicāramatto samādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Avitakko avicāro samādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Suññato samādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Animitto samādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Appañihito samādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu vedanāsu vedanānupassī viharati...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... (S.43.12./IV,364.) Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu citte cittānupassī...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu dhammesu dhammānupassī viharati...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu uppānānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam kusalānam dhammānam uppādā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu uppānānam kusalānam dhammānam (S.43.12./IV,365.) ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvā vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhipadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmī-maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu vīriyasamādhipadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu cittasamādhipadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmī-maggo?

Idha, bhikkhave, bhikkhu vīmaṇasasamādhipadhānasañkhārasamannāgatam iddhipādaṁ bhāveti. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhindriyam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... (S.43.12./IV,366.) Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu vīriyindriyam bhāveti vivekanissitam...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu satindriyam bhāveti...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu samādhindriyam bhāveti...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu paññindriyam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhābalam bhāveti vivekanissitam...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu vīriyabalam bhāveti...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu satibalam bhāveti...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... (S.43.12./IV,367.) Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu samādhibalam bhāveti...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu paññābalam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu dhammavicasambojjhaṅgam bhāveti...pe... vīriyasambojjhaṅgam bhāveti...pe... pītisambojjhaṅgam bhāveti...pe... passaddhisambojjhaṅgam bhāveti...pe... samādhisambojjhaṅgam bhāveti...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe....

“Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo...pe... (S.43.12./IV,368.) Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammāsaṅkappam bhāveti...pe... sammāvācam bhāveti...pe... sammākammantam bhāveti...pe... sammā-ājīvanam bhāveti...pe... sammāvāyāmam bhāveti...pe... sammāsatim bhāveti...pe... asaṅkhatatañca vo bhikkhave, desessāmi asaṅkhatagāmiñca maggām. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, asaṅkhatañ...pe... ? Katamo ca, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammāsamādhiñ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Ayam vuccati, bhikkhave, asaṅkhatagāmimaggo. Iti kho, bhikkhave, desitañ vo mayā asaṅkhatañ, desito asaṅkhatagāmimaggo. Yam, bhikkhave, Satthārā

karaṇīyam sāñakānam hitesinā anukampakena anukampam upādāya, katham vo tam mayā. Etāni, bhikkhave, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. Jhāyatha, bhikkhave, mā pamādattha; mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha. Ayam vo amhākam anusāsanī”ti. Paṭhamam.

(S.43.13.) (2) Anatasuttam止

378. “Anatañca vo, bhikkhave, desessāmi, anatagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, anatañ...pe... ”. (yathā asaṅkhatañ tathā vitthāretabbañ) Dutiyam.

(S.43.13./IV,369.)

(S.43.14-43.) (3- 32) Anāsavādisuttam 無漏，等

► 《雜阿含890經》

379-408. “Anāsavañca vo, bhikkhave, desessāmi anāsavagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, anāsavañ...pe... saccañca vo, bhikkhave, desessāmi saccagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, saccam...pe... pārañca vo, bhikkhave, desessāmi pāragāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, pāram...pe... nipuṇañca vo, bhikkhave, desessāmi nipuṇagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, nipuṇañ...pe... sududdasañca vo, bhikkhave, desessāmi sududdasagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, sududdasañ...pe... ajajjarañca vo, bhikkhave, desessāmi ajajjaragāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, ajajjaram...pe... (S.43.14-43./IV,370.) dhuvañca vo, bhikkhave, desessāmi dhuvagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, dhuvañ...pe... apalokitañca vo, bhikkhave, desessāmi apalokitagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, apalokitam...pe... anidassanañca vo, bhikkhave, desessāmi anidassanagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, anidassanam...pe... nippapañcañca vo, bhikkhave, desessāmi nippapañcagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, nippapañcam...pe... ?

“Santañca vo, bhikkhave, desessāmi santagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, santarñ...pe... amatañca vo, bhikkhave, desessāmi amatagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, amatarñ...pe... pañītañca vo, bhikkhave, desessāmi pañītagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, pañītam...pe... sivañca vo, bhikkhave desessāmi sivagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, sivam...pe... khemañca vo, bhikkhave, desessāmi khemagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, (S.43.14-43./IV,371.) khemam...pe... tañhākkhayañca vo, bhikkhave, desessāmi tañhākkhayagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, tañhākkhayam...pe... ?

“Acchariyañca vo, bhikkhave, desessāmi acchariyagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, acchariyam...pe... abbhutañca vo, bhikkhave, desessāmi abbhutagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, abbhutam...pe... anītikañca vo, bhikkhave, desessāmi anītikagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, anītikanñ...pe... anītikadhammañca vo, bhikkhave, desessāmi anītikadhammadmagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, anītikadhammarñ...pe... nibbānañca vo, bhikkhave, desessāmi nibbānagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, nibbānam...pe... abyāpajjhāñca vo, bhikkhave, desessāmi abyāpajjhagāmiñca maggam. Tam sunātha. Katamañca, bhikkhave, abyāpajjhām...pe... virāgañca vo, bhikkhave, desessāmi virāgagāmiñca maggam. Tam

suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, virāgo...pe... ?

(S.43.14-43./IV,372.) “Suddhiñca vo, bhikkhave, desessāmi suddhigāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamā ca, bhikkhave, suddhi...pe... muttiñca vo, bhikkhave, desessāmi muttigāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamā ca, bhikkhave, mutti...pe... anālayañca vo, bhikkhave, desessāmi anālayagāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, anālayo...pe... dīpañca vo, bhikkhave, desessāmi dīpagāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, dīpar...pe... leṇañca vo, bhikkhave, desessāmi lenagāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, leṇar...pe... tāṇañca vo, bhikkhave, desessāmi tāṇagāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, tāṇar...pe... saraṇañca vo, bhikkhave, desessāmi saraṇagāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, saraṇar...pe... anusāsanī”ti? Bāttim̄satimām.

(S.43.44.) (33) Parāyanasuttam 到彼岸

► 《雜阿含890經》

409. “Parāyanāñca vo, bhikkhave, desessāmi parāyanagāmiñca maggām. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, parāyanam? Yo, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idaṁ vuccati, bhikkhave, parāyanam. Katamo ca, bhikkhave, parāyanagāmī maggo? Kāyagatāsati. Ayam vuccati, bhikkhave, parāyanagāmimaggo. Iti kho, bhikkhave, desitam vo mayā parāyanam, desito parāyanagāmimaggo. Yam, bhikkhave, Satthārā karaṇiyam sāvakānam hitesinā anukampakena anukampañ upādāya, kataṁ vo tam mayā. Etāni, bhikkhave, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni. Jhāyatha, bhikkhave, mā pamādattha; mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha. Ayam vo amhākam anusāsanī”ti. (yathā asaṅkhataṁ tathā vitthāretabbam) Tettim̄satimām.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Asaṅkhataṁ Anataṁ Anāsavam, Saccañca Pāram Nipuṇam Sududdasaṁ;
Ajajjaram Dhuvaṁ Apalokitaṁ, Anidassanaṁ Nippapañca Santam.
Amataṁ Paṇītañca Sivañca Khemam, Taṇhākkhayo Acchariyañca Abbhutam;
Anītikam Anītikadhammarām, Nibbānametaṁ Sugatena desitarām.
Abyāpajjho Virāgo ca, Suddhi Mutti Anālayo;
Dīpo Leṇañca Tāṇañca, Saraṇañca Parāyananti.

~Asaṅkhatasamāyuttam samattam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.44.1./IV,374.)

(S.44.)(10) Abyākatasamāyuttam 無記說相應(11suttas)

(S.44.1.) 1. Khemāsuttam 譏摩長老尼

410. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena khemā bhikkhunī Kosalesu cārikam caramānā antarā ca

Sāvatthim antarā ca sāketam toraṇavatthusmīm vāsam upagatā hoti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo sāketā Sāvatthim gacchanto, antarā ca sāketam antarā ca Sāvatthim toraṇavatthusmīm ekarattivāsam upagacchi. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo aññataram purisam āmantesi--“Ehi tvam, ambho purisa, toraṇavatthusmīm tathārūparūm samaṇam vā brāhmaṇam vā jāna yamahaṁ ajja payirupāseyyan”ti.

“Evam, deva”ti kho so puriso rañño Pasenadissa Kosalassa paṭissutvā kevalakappam toraṇavatthum āhiṇḍanto nāddasa tathārūparūm samaṇam vā brāhmaṇam vā yam rājā Pasenadi Kosalo payirupāseyya. Addasā kho so puriso khemam bhikkhunim toraṇavatthusmīm vāsam upagataṁ. Disvāna yena rājā Pasenadi Kosalo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā rājānam Pasenadim Kosalam etadavoca--

“Natthi kho, deva, toraṇavatthusmīm tathārūpo samaṇo vā brāhmaṇo vā yam devo payirupāseyya. Atthi ca kho, deva, khemā nāma bhikkhunī, tassa Bhagavato sāvikā arahato sammāsambuddhassa. (S.44.1./IV,375.) Tassā kho pana ayyāya evam kalyāno kittisaddo abbhuggato--‘Pañditā, viyattā medhāvinī bahussutā cittakathā kalyāṇapatiṭhbhānā’ti. Tam devo payirupāsatū”ti.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo yena Khemā bhikkhunī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā khemam bhikkhunim abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo khemam bhikkhunim etadavoca--“Kim nu kho, ayye, hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Abyākataṁ kho etam, mahārāja, Bhagavatā--‘Hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kim panayye, na hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ Bhagavatā--‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kim nu kho, ayye, hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Abyākataṁ kho etam, mahārāja, Bhagavatā--‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kim panayye, neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā”ti. “Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ Bhagavatā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti.

“Kim nu kho, ayye, hoti Tathāgato param maraṇā’ti, iti puṭṭhā samānā--‘Abyākataṁ kho etam, mahārāja, Bhagavatā--hoti Tathāgato param maraṇā’ti vadesi. ‘Kim panayye, na hoti Tathāgato param maraṇā’ti iti puṭṭhā samānā--‘Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ Bhagavatā--na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vadesi. ‘Kim nu kho, ayye, hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’ti iti puṭṭhā samānā--‘Abyākataṁ kho etam, mahārāja, Bhagavatā--hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’ti vadesi. ‘Kim panayye, neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti iti puṭṭhā samānā--‘Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ Bhagavatā--neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vadesi. ‘Ko nu (S.44.1./IV,376.) kho ayye, hetu, ko paccayo yetetam abyākataṁ Bhagavatā’”ti?

“Tena hi, mahārāja, taññeveththa patipucchissāmi. Yathā te khameyya tathā nam byākareyyāsi. Tam kiṁ maññasi, mahārāja, atthi te koci gaṇako vā muddiko vā saṅkhāyako vā yo pahoti gacgāya vālukam gaṇetum--ettakā vālukā iti vā, ettakāni vālukasatāni iti vā, ettakāni vālukasahassāni iti vā, ettakāni vālukasatasahassāni iti vā”ti? “No hetam, ayye”. “Atthi pana te koci gaṇako vā muddiko vā saṅkhāyako vā yo pahoti mahāsamudde udakaṁ gaṇetum--ettakāni udakālhakāni iti vā, ettakāni udakālhakasatāni iti vā, ettakāni udakālhakasahassāni iti vā, ettakāni udakālhakasatasahassāni iti vā”ti? “No hetam, ayye”. “Tam kissa hetu”? “Mahāyye, samuddo gambhīro appameyyo duppariyogāho”ti. “Evameva kho, mahārāja, yena rūpe Tathāgatam paññāpayamāno paññāpeyya tam rūpam Tathāgatassa pahīnam ucchinnamūlam tālāvatthukatam anabhāvaṅkataṁ āyatam anuppādadharmam. Rūpasaṅkhāyavimutto kho, mahārāja, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho--seyyathāpi mahāsamuddo. ‘Hoti

tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Na hoti tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Hoti ca na ca hoti tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Neva hoti na na hoti tathāgato param marañā'tipi na upeti.

"Yāya vedanāya tathāgataṁ paññāpayamāno ([S.44.1./IV,377.](#)) paññāpeyya, sā vedanā tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṅkatā āyatim anuppādadhammā. Vedanāsaṅkhāyavimutto, mahārāja, tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho--seyyathāpi mahāsamuddo. 'Hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Na hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti.

"Yāya saññā Tathāgataṁ...pe... yehi saṅkhārehi Tathāgataṁ paññāpayamāno paññāpeyya, te saṅkhārā Tathāgatassa pahīnā ucchinnamūlā tālāvatthukatā anabhāvaṅkatā āyatim anuppādadhammā. Saṅkhārasaṅkhāyavimutto kho, mahārāja, Tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho--seyyathāpi mahāsamuddo. 'Hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Na hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti 'Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti.

"Yena viññāne Tathāgataṁ paññāpayamāno paññāpeyya tam viññānam Tathāgatassa pahīnam ucchinnamūlam tālāvatthukataṁ anabhāvaṅkataṁ āyatim anuppādadhammam. Viññāṇasaṅkhāyavimutto kho, mahārāja, Tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho--seyyathāpi mahāsamuddo. 'Hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Na hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti, 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipi na upeti"ti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo khemāya bhikkhuniyā bhāsitam abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā khemariṁ bhikkhuniṁ abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.

Atha kho rājā Pasenadi Kosalo aparena samayena yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantam nisinno kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavantam etadavoca--"Kim nu kho, bhante, hoti Tathāgato param marañā"ti? ([S.44.1./IV,378.](#)) "Abyākataṁ kho etam, mahārāja, mayā--'Hoti Tathāgato param marañā'"ti. "Kim pana, bhante, na hoti Tathāgato param marañā"ti? "Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ mayā--'Na hoti Tathāgato param marañā'"ti. "Kim nu kho, bhante, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā"ti "Abyākataṁ kho etam, mahārāja, mayā--'Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā'"ti. "Kim pana, bhante, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā"ti? "Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ mayā--'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'"ti. "Kim nu kho, bhante, hoti Tathāgato param marañā"ti iti puttho samāno--"Abyākataṁ kho etam, mahārāja, mayā--hoti Tathāgato param marañā"ti vadesi...pe.... "Kim pana, bhante, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā"ti iti puttho samāno--"Etampi kho, mahārāja, abyākataṁ mayā--neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā"ti vadesi. Ko nu kho, bhante, hetu, ko paccayo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā"ti?

"Tena hi, mahārāja, taññevettha paṭipucchissāmi. Yathā te khameyya tathā nam byākareyyāsi. Tam kim maññasi, mahārāja, atthi te koci gaṇako vā muddiko vā saṅkhāyako vā yo pahoti Gaṅgāya vālukarā ganetum ettakā vālukā iti vā...pe... ettakāni vālukasatasahassāni iti vā"ti? "No hetam, bhante". "Atthi pana te koci gaṇako vā muddiko vā saṅkhāyako vā yo pahoti mahāsamudde udakarā ganetum--ettakāni udakālhakāni iti vā...pe... ettakāni udakālhakasatasahassāni iti vā"ti? "No hetam, bhante". "Tam kissa hetu"? "Mahā, bhante, samuddo gambhīro appameyyo

duppariyogāho. Evameva kho, mahārāja, yena rūpena Tathāgatam paññāpayamāno paññāpeyya, tam rūpam Tathāgatassa pahīnam tālāvatthukataṁ anabhāvāṅkataṁ (S.44.1./IV,379.) āyatim anuppādadhhammam. Rūpasāṅkhāyavimutto kho, mahārāja, Tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho--seyyathāpi mahāsamuddo. ‘Hoti Tathāgato param marañā’tipi na upeti...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’tipi na upeti. Yāya vedanāya...pe... yāya saññāya...pe... yehi saṅkhārehi...pe...”.

“Yena viññāñena Tathāgatam paññāpayamāno paññāpeyya, tam viññāñam Tathāgatassa pahīnam ucchinnamūlam tālāvatthukataṁ anabhāvāṅkataṁ āyatim anuppādadhhammam. Viññāñasāṅkhāyavimutto kho, mahārāja, Tathāgato gambhīro appameyyo duppariyogāho--seyyathāpi mahāsamuddo. ‘Hoti Tathāgato param marañā’tipi na upeti, ‘Na hoti Tathāgato param marañā’tipi na upeti, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’tipi na upeti, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’tipi na upeti”ti.

“Accariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yatra hi nāma satthu ceva sāvikāya ca atthena attho byañjanena byañjanam saṁsandissati samessati, na virodhayissati yadidam aggapadasmim. Ekamidāharim, bhante, samayarim khemarim bhikkhunim upasaṅkamitvā etamattham apucchim. Sāpi me ayyā etehi padhehi etehi byañjanehi etamattham byākāsi, seyyathāpi Bhagavā. Accariyam, bhante, abbhutam, bhante! Yatra hi nāma satthu ceva sāvikāya ca atthena attho byañjanena byañjanam saṁsandissati, samessati, na virodhayissati yadidam aggapadasmim. Handa dāni mayam, bhante, gacchāma. Bahukicca mayam bahukaraṇīyā”ti. “Yassa dāni tvam, mahārāja, kālam maññasi”ti. Atha kho rājā Pasenadi Kosalo Bhagavato bhāsitam (S.44.1./IV,380.) abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmīti. Paṭhamam.

(S.44.2.) 2. Anurādhasuttam 阿菟羅陀

411. Ekam samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. Tena kho pana samayena āyasmā Anurādho Bhagavato avidūre araññakuṭikāyam viharati. Atha kho sambahulā aññatitthiyā paribbājakā yenāyasmā Anurādho tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmatā Anurādhena saddhim̄ sammodim̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdim̄su. Ekamantam nisinnā kho te aññatitthiyā paribbājakā āyasmantam Anurādham etadavocum--“Yo so, āvuso Anurādha, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tam Tathāgato imesu catūsu ṭhānesu paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato param marañā’ti vā, ‘Na hoti Tathāgato param marañā’ti vā, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’ti vā, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’ti vā”ti? “Yo so, āvuso, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tam Tathāgato aññatra imehi catūhi ṭhānehi paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato param marañā’ti vā, ‘Na hoti Tathāgato param marañā’ti vā, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’ti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’ti vā”ti. Evarū vutte, te aññatitthiyā paribbājakā āyasmantam Anurādham etadavocum--“So cāyam bhikkhu navo bhavissati acirapabbajito, therō vā pana bālo abyatto”ti. Atha kho te aññatitthiyā paribbājakā āyasmantam Anurādham navavādena ca bālavādena ca apasādetvā utthāyāsanā pakkamim̄su.

(S.44.2./IV,381.) Atha kho āyasmato Anurādhassa acirapakkantesu aññatitthiesu paribbājakesu etadahosi--“Sace kho mām te aññatitthiyā paribbājakā uttarim puccheyum,

katham byākaramāno nu khvāham tesam aññatitthiyānam paribbājakānam vuttavādī ceva Bhagavato assam, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyyam, dhammassa cānudhammam byākareyyam, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgaccheyyā”ti? Atha kho āyasmā Anurādho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Anurādho Bhagavantam etadavoca--“Idhāham, bhante, Bhagavato avidūre araññakuṭikāyam viharāmi. Atha kho, bhante, sambahulā aññatitthiyā paribbājakā yenāham tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā mayā saddhim sammodirīnsu. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidim. Ekamantam nisinnā kho, bhante, te aññatitthiyā paribbājakā mām etadavocum--“Yo so, āvuso Anurādha, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tam Tathāgato imesu catūsu thānesu paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā”ti? Evaṁ vuttāham, bhante, te aññatitthiyē paribbājake etadavocam--“Yo so, āvuso Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tam Tathāgato aññatra imehi catūhi thānehi paññāpayamāno paññāpeti--‘Hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā”ti. Evaṁ vutte, bhante, te aññatitthiyā paribbājakā mām etadavocum--“So cāyam bhikkhu navo bhavissati acirapabbajito therō vā pana bālo abyatto”ti. Atha kho mām, bhante, te aññatitthiyā paribbājakā navavādena ca bālavādena ca apasādetvā utthāyāsanā pakkamim. Tassa mayham, bhante, acirapakkantesu tesu (**S.44.2./IV,382.**) aññatitthiyēsū paribbājakesu etadahosi--“Sace kho mām te aññatitthiyā paribbājakā uttarim puccheyyam, katham byākaramāno nu khvāham tesam aññatitthiyānam paribbājakānam vuttavādī ceva Bhagavato assam, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkheyyam, dhammassa cānudhammam byākareyyam, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgaccheyyā”ti?

“Tam kiṁ maññasi, Anurādha, rūpam niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etaṁ mama, esohamasmi, eso me attā”ti?

“No hetam, bhante”.

“Vedanā nicca vā anicca vā”ti? ...pe... saññā...pe... saṅkhārā...pe... “Viññānam niccam vā aniccam vā”ti?

“Aniccam, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vā tam sukham vā”ti?

“Dukkham, bhante”.

“Yam panāniccam dukkham vipariṇāmadhammam, kallam nu tam samanupassitum--‘Etaṁ mama, esohamasmi, eso me attā”ti?

“No hetam, bhante”.

“Tasmātiha, Anurādha, yam kiñci rūpam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā paññtam vā yam dūre santike vā, sabbam rūpam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti evametam yathābhūtam sammappaññāya datthabbam. Yā kāci vedanā atītānāgatapaccuppannā...pe... yā kāci saññā...pe... ye keci saṅkhārā...pe... yam kiñci viññānam atītānāgatapaccuppannam ajjhattam vā bahiddhā vā olārikam vā sukhumaṁ vā hīnam vā paññtam vā yam dūre

santike vā, sabbam viññānam ‘Netam mama, nesohamasmi, (S.44.2./IV,383.) na meso attā’ti evametarī yathābhūtarī sammappaññāya datthabbarī. Evam passam, Anurādha, sutavā ariyasāvako rūpasmimpi nibbindati, vedanāyapi nibbindati, saññāyapi nibbindati, saṅkhāresupi nibbindati, viññānasmimpi nibbindati. Nibbindam virajjati; virāgā vimuccati; vimuttasmiṁ vimuttamiti nānam hoti. ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarī karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāti.

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Saññam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Saṅkhāre Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Viññānam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpasmim Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Aññatra rūpā Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Vedanāya...pe... aññatra vedanāya...pe... saññāya...pe... aññatra saññāya...pe... saṅkhāresu...pe... aññatra saṅkhārehi...pe... viññānasmim Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Aññatra viññānā Tathāgatoti samanupassasī”ti? (S.44.2./IV,384.) “No hetam, bhante”.

“Tām kiṁ maññasi, Anurādha, rūpam, vedanam, saññam, saṅkhāre, viññānam Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Tām kiṁ maññasi, Anurādha, ayaṁ so arūpī avedano asaññī asaṅkhāro aviññāno Tathāgatoti samanupassasī”ti? “No hetam, bhante”. “Ettha ca te, Anurādha, diṭṭheva dhamme saccato theta to Tathāgate anupalabbhiyamāne kallam nu te tām veyyākaraṇam--yo so, āvuso, Tathāgato uttamapuriso paramapuriso paramapattipatto, tām Tathāgato aññatra imehi catūhi thānehi paññāpayamāno paññāpeti--“Hoti Tathāgato param marañā’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’ti vā”ti? “No hetam, bhante”. “Sādhu sādhu, Anurādha! Pubbe cāham, Anurādha, etarahi ca dukkhañceva paññāpemi dukkhassa ca nirodhan”ti. Dutiyam.

(S.44.3.) 3. PaṭhamaSāriputtakotthikasuttam 舍利弗-拘繩羅(1)

412. Ekam samayaṁ āyasmā ca Sāriputto, āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Mahākoṭṭhiko sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Sāriputtena saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Mahākoṭṭhiko āyasmantam Sāriputtam etadavoca--

“Kiṁ nu kho, āvuso Sāriputta, hoti Tathāgato param marañā”ti? “Abyākataṁ kho etam, āvuso, Bhagavatā--‘Hoti Tathāgato param marañā’”ti. “Kiṁ panāvuso, na hoti Tathāgato param marañā”ti? “Etampi kho, āvuso, abyākataṁ Bhagavatā--‘Na hoti Tathāgato param marañā’”ti. “Kiṁ nu kho, āvuso, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā”ti? “Abyākataṁ kho etam, āvuso, Bhagavatā--‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’”ti. “Kiṁ panāvuso, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā”ti? “Etampi kho, āvuso, abyākataṁ Bhagavatā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’”ti.

““Kiṁ nu kho, āvuso, hoti Tathāgato param marañā’ti iti puṭṭho samāno, ‘Abyākataṁ kho etam, āvuso, Bhagavatā--hoti Tathāgato param marañā’ti vadesi...pe... ‘Kiṁ panāvuso, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’ti iti puṭṭho

samāno--‘Etampi kho, āvuso, abyākataṁ Bhagavatā--neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’ti vadesi. Ko nu kho, āvuso, hetu, ko paccayo yenetam abyākataṁ Bhagavatā”ti?

“Hoti Tathāgato param marañāti kho, āvuso, rūpagatametam. Na hoti Tathāgato param marañāti, rūpagatametam. Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti, rūpagatametam. Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti, rūpagatametam. Hoti Tathāgato param marañāti kho, āvuso, vedanāgatametam. Na hoti Tathāgato param marañāti, vedanāgatametam. Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti, vedanāgatametam. Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti, vedanāgatametam. Hoti Tathāgato param marañāti kho, āvuso, saññāgatametam. Na hoti Tathāgato param marañāti, saññāgatametam. Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti, saññāgatametam. Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti, saññāgatametam. Hoti Tathāgato param marañāti kho, āvuso, ([S.44.3./IV,385.](#)) saṅkhāragatametam. Na hoti Tathāgato param marañāti, saṅkhāragatametam. Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti, saṅkhāragatametam. Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti, saṅkhāragatametam. Hoti Tathāgato param marañāti, viññāṇagatametam. Na hoti Tathāgato param marañāti, viññāṇagatametam. Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti, viññāṇagatametam. Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti, viññāṇagatametam. Ayam kho, āvuso, hetu ayam paccayo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā”ti. Tatiyam.

(S.44.4.) 4. DutiyaSāriputtakotṭhikasuttam 舍利弗-拘繩羅(2)

413. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto, āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyaṁ viharanti Isipatane Migadāye...pe... (sāyeva pucchā) “Ko nu kho, āvuso, hetu, ko paccayo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā”ti? “Rūpaṁ kho, āvuso, ajānato apassato yathābhūtaṁ, rūpasamudayaṁ ajānato apassato yathābhūtaṁ, rūpanirodhām ajānato apassato yathābhūtaṁ rūpanirodhagāminim paṭipadām ajānato apassato yathābhūtaṁ, ‘Hoti Tathāgato param marañā’tipissa hoti; ‘Na hoti Tathāgato param marañā’tipissa hoti; ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’tipissa hoti; ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’tipissa hoti. Vedanām...pe... saññām...pe... saṅkhāre...pe... viññāṇam ajānato apassato yathābhūtaṁ, viññāṇasamudayaṁ ajānato apassato yathābhūtaṁ, viññāṇanirodhām ajānato apassato yathābhūtaṁ, viññāṇanirodhagāminim paṭipadām ajānato apassato yathābhūtaṁ, ‘Hoti Tathāgato param marañā’tipissa hoti; ‘Na hoti Tathāgato ([S.44.4./IV,387.](#)) param marañā’tipissa hoti; ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’tipissa hoti; ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā”tipissa hoti.

“Rūpañca kho, āvuso, jānato passato yathābhūtaṁ, rūpasamudayaṁ jānato passato yathābhūtaṁ, rūpanirodhām jānato passato yathābhūtaṁ, rūpanirodhagāminim paṭipadām jānato passato yathābhūtaṁ, ‘Hoti Tathāgato param marañā’tipissa na hoti...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’tipissa na hoti. Vedanām...pe... saññām...pe... saṅkhāre...pe... viññāṇam jānato passato yathābhūtaṁ, viññāṇasamudayaṁ jānato passato yathābhūtaṁ, viññāṇanirodhām jānato passato yathābhūtaṁ, viññāṇanirodhagāminim paṭipadām jānato passato yathābhūtaṁ, ‘Hoti Tathāgato param marañā’tipissa na hoti; ‘Na hoti Tathāgato param marañā’tipissa na hoti; ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’tipissa na hoti; ‘Neva hoti na na hoti

Tathāgato param marañā'tipissa na hoti. Ayam kho, āvuso, hetu ayam paccayo, yetetam abyākataṁ Bhagavatā"ti. Catuttham.

(S.44.5.) 5. TatiyaSāriputtakoṭṭhikasuttam 舍利弗-拘緜羅(3)

414. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto, āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye...pe... (sāyeva pucchā) "Ko nu kho, āvuso, hetu ko paccayo, yetetam abyākataṁ Bhagavatā"ti? "Rūpe kho, āvuso, avigatarāgassa avigatacchandassa avigatapemassa avigatapipāsassa avigataparilāhassa avigatatañhassa 'Hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti...pe... 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti. Vedanāya...pe... saññāya...pe... saṅkhāresu...pe... viññāne avigatarāgassa avigatacchandassa avigatapemassa avigatapipāsassa avigataparilāhassa avigatatañhassa 'Hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti...pe... (S.44.5./IV,388.) 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti. Rūpe ca kho, āvuso, vigatarāgassa...pe... vedanāya...pe... saññāya...pe... saṅkhāresu...pe... viññāne vigatarāgassa vigatacchandassa vigatapemassa vigatapipāsassa vigataparilāhassa vigatatañhassa 'Hoti Tathāgato param marañā'tipissa na hoti...pe... 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipissa na hoti. Ayam kho, āvuso, hetu, ayam paccayo, yetetam abyākataṁ Bhagavatā"ti. Pañcamam.

(S.44.6.) 6. CatutthaSāriputtakoṭṭhikasuttam 舍利弗-拘緜羅(4)

415. Ekam samayam āyasmā ca Sāriputto, āyasmā ca Mahākoṭṭhiko Bārāṇasiyam viharanti Isipatane Migadāye. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahākoṭṭhiko tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Mahākoṭṭhikena saddhim sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Mahākoṭṭhikam etadavoca--"Kim nu kho, āvuso Koṭṭhika, hoti Tathāgato param marañā'ti...pe... 'Kim panāvuso, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'ti iti puṭṭho samāno--'Etampi kho, āvuso, abyākataṁ Bhagavatā--neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'ti vadesi". "Ko nu kho, āvuso, hetu, ko paccayo, yetetam abyākataṁ Bhagavatā"ti?

"Rūpārāmassa kho, āvuso, rūparatassa rūpasammuditassa rūpanirodham ajānato apassato yathābhūtam, 'Hoti (S.44.6./IV,389.) Tathāgato param marañā'tipissa hoti; 'Na hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti; 'Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti; 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti. Vedanārāmassa kho, āvuso, vedanāratassa vedanāsammuditassa, vedanānirodham ajānato apassato yathābhūtam, 'Hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti...pe... saññārāmassa kho, āvuso...pe... saṅkhārārāmassa kho āvuso...pe... viññāñārāmassa kho, āvuso, viññāñaratassa viññāñasammuditassa viññāñanirodham ajānato apassato yathābhūtam, 'Hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti...pe... 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipissa hoti".

"Na rūpārāmassa kho, āvuso, na rūparatassa na rūpasammuditassa, rūpanirodham jānato passato yathābhūtam, 'Hoti Tathāgato param marañā'tipissa na hoti...pe... 'Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā'tipissa na hoti. Na

vedanārāmassa kho, āvuso...pe... na saññārāmassa kho, āvuso...pe... na sañkhārārāmassa kho, āvuso...pe... na viññānārāmassa kho, āvuso, na viññānaratassa na viññāṇasammuditassa, viññāṇanirodham jānato passato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti. Ayam kho, āvuso, hetu, ayam paccayo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti.

“Siyā panāvuso, aññopi pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti? “Siyā, āvuso. Bhavārāmassa kho, āvuso, bhavaratassa bhavasammuditassa, bhavanirodham ajānato apassato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa hoti...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa hoti. (S.44.6./IV,390.) Na bhavārāmassa kho, āvuso, na bhavaratassa na bhavasammuditassa, bhavanirodham jānato passato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti. Ayampi kho, āvuso, pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti.

“Siyā panāvuso, aññopi pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti? “Siyā, āvuso. Upādānārāmassa kho, āvuso, upādānaratassa upādānasammuditassa, upādānananirodham ajānato apassato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa hoti...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa hoti. Na upādānārāmassa kho, āvuso, na upādānaratassa na upādānasammuditassa, upādānananirodham jānato passato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti...pe... ‘Neva, hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti. Ayampi kho āvuso, pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti.

“Siyā panāvuso, aññopi pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti? “Siyā, āvuso. Tañhārāmassa kho, āvuso, tañhāratassa tañhāsammuditassa, tañhānirodham ajānato apassato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa hoti. (S.44.6./IV,391.)...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa hoti. Na tañhārāmassa kho, āvuso, na tañhāratassa na tañhāsammuditassa, tañhānirodham jānato passato yathābhūtam, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti...pe. ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipissa na hoti. Ayampi kho, āvuso, pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti.

“Siyā panāvuso, aññopi pariyāyo, yenetam abyākataṁ Bhagavatā’ti? “Ettha dāni, āvuso Sāriputta, ito uttari kim icchasi? Tañhāsaṅkhayavimuttassa, āvuso Sāriputta, bhikkhuno vaṭṭam natthi paññāpanāyā”ti. Chaṭṭhaṁ.

(S.44.7.) 7. Moggallānasuttam 目犍連

► 《雜阿含958經》, 《別譯雜阿含191經》

416. Atha kho Vacchagotto paribbājako yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Mahāmoggallānenā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako āyasmantaṁ Mahāmoggallānam etadavoca--

“Kim nu kho, bho Moggallāna, sassato loko”ti? “Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘sassato loko’”ti. “Kim pana, bho Moggallāna, assassato loko”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Assassato loko’”ti. “Kim nu kho, bho Moggallāna, antavā loko”ti? “Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘Antavā loko’”ti. “Kim pana, bho Moggallāna, anantavā loko”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Anantavā loko’”ti. (S.44.7./IV,392.) “Kim nu kho, bho Moggallāna, tam jīvam tam sarīran”ti?

“Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘tam jīvam tam sarīran’”ti. “Kim pana, bho Moggallāna, aññam jīvam aññam sarīran”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Aññam jīvam aññam sarīran’”ti. “Kim nu kho, bho Moggallāna, hoti Tathāgato param marañā”ti? “Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘Hoti Tathāgato param marañā’”ti. “Kim pana, bho Moggallāna, na hoti Tathāgato param marañā”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Na hoti Tathāgato param marañā’”ti. “Kim nu kho, bho Moggallāna, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā”ti? “Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañā’”ti. “Kim pana, bho Moggallāna, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’”ti.

“Ko nu kho, bho Moggallāna, hetu ko paccayo, yena aññatitthiyānam paribbājakānam evam puṭṭhānam evam veyyākaraṇam hoti--sassato lokoti vā, assassato lokoti vā, antavā lokoti vā, anantavā lokoti vā, tam jīvam tam sarīranti vā, aññam jīvam aññam sarīranti vā, hoti Tathāgato param marañāti vā, na hoti Tathāgato param marañāti vā, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañāti vā, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā? ([S.44.7./IV,393.](#)) Ko pana, bho Moggallāna, hetu ko paccayo, yena samanassa Gotamassa evam puṭṭhassa na evam veyyākaraṇam hoti--sassato lokotipi, assassato lokotipi, antavā lokotipi, anantavā lokotipi, tam jīvam tam sarīrantipi, aññam jīvam aññam sarīrantipi, hoti Tathāgato param marañātipi, na hoti Tathāgato param marañātipi, hoti ca na ca hoti Tathāgato param marañātipi, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañātipi”ti?

“Aññatitthiyā kho, Vaccha, paribbājakā cakkhum ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassanti...pe... jivham ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassanti...pe... manam ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassanti. Tasmā aññatitthiyānam paribbājakānam evam puṭṭhānam evam veyyākaraṇam hoti--sassato lokoti vā...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañāti vā. Tathāgato ca kho, Vaccha, araham sammāsambuddho cakkhum ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati...pe... jivham ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati...pe... manam ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati. Tasmā Tathāgatassa evam puṭṭhassa na evam veyyākaraṇam hoti--sassato lokotipi...pe... neva hoti na na hoti Tathāgato param marañātipi”ti.

Atha kho Vacchagotto paribbājako uṭṭhāyāsanā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyarī katharī sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Kim nu kho, bho Gotama, sassato loko”ti? Abyākataṁ kho etam, Vaccha, mayā--‘sassato loko’ti...pe.... “Kim pana, bho Gotama, neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ mayā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’”ti.

([S.44.7./IV,394.](#)) “Ko nu kho, bho Gotama, hetu ko paccayo, yena aññatitthiyānam paribbājakānam evam puṭṭhānam evam veyyākaraṇam hoti--‘sassato loko’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’ti vā? Ko pana, bho Gotama, hetu ko paccayo, yena bhoto Gotamassa evam puṭṭhassa na evam veyyākaraṇam hoti--‘sassato loko’tipi...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param marañā’tipi”ti?

“Aññatitthiyā kho, Vaccha, paribbājakā cakkhum ‘Etam mama, esohamasmi eso me attā’ti samanupassanti...pe... jivham ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassanti...pe... manam ‘Etam mama, esohamasmi, eso me attā’ti samanupassanti.

Tasmā aññatitthiyānam paribbājakānam evam puṭṭhānam evam veyyākaraṇām hoti--‘sassato loko’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā. Tathāgato ca kho, Vaccha, arahām sammāsambuddho cakkhuṁ ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati...pe... jivhaṁ ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati...pe... manaṁ ‘Netam mama, nesohamasmi, na meso attā’ti samanupassati. Tasmā Tathāgatassa evam puṭṭhassa na evam veyyākaraṇām hoti--‘sassato loko’tipi, ‘Asassato loko’tipi, ‘Antavā loko’tipi, ‘Anantavā loko’tipi, ‘tam jīvam tarīn sarīran’tipi, ‘Aññam jīvam aññam sarīran’tipi, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipi, ‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’tipi, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi”ti.

“Acchariyām, bho Gotama, abbhutām, bho Gotama! Yatra hi nāma satthu ca sāvakassa ca atthena attho byañjanena byañjanām samsandissati samessati na virodhayissati, yadidām aggapadasmin. Idānāharām, bho Gotama, samañām Mahāmoggallānam ([S.44.7./IV,395.](#)) upasaṅkamitvā etamatthām apucchim. Samañopi me Moggallāno etehi padehi etehi byañjanehi tamatthām byākāsi, seyyathāpi bhavaṁ Gotamo. Acchariyām, bho Gotama, abbhutām, bho Gotama Yatra hi nāma satthu ca sāvakassa ca atthena attho byañjanena byañjanām samsandissati samessati na virodhayissati, yadidām aggapadasmin”ti. Sattamarām.

(S.44.8.) 8. Vacchagottasuttam 婆蹉

► 《雜阿含960經》・《別譯雜阿含194經》

417. Atha kho Vacchagotto paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyām kathām sāraṇīyām vītisāretvā ekamantām nisīdi. Ekamantām nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantām etadavoca--“Kim nu kho, bho Gotama, sassato loko”ti? Abyākataṁ kho etam, Vaccha, mayā--‘sassato loko’ti...pe.... “Kim pana, bho Gotama, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ mayā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti.

“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yena aññatitthiyānam paribbājakānam evam puṭṭhānam evam veyyākaraṇām hoti--‘sassato loko’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā? Ko pana, bho Gotama, hetu, ko paccayo, yena bhoto Gotamassa evam puṭṭhassa na evam veyyākaraṇām hoti--‘sassato loko’tipi...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi”ti?

“Aññatitthiyā kho, Vaccha, paribbājakā rūpām attato samanupassanti, rūpavantaṁ vā attānam, attani vā rūpām, rūpasmiṁ vā attānam Vedanām attato samanupassanti...pe... saññām...pe... sañkhāre...pe... viññānam attato samanupassanti, viññānavantaṁ vā attānam, attani vā viññānam, viññānasmiṁ vā attānam. Tasmā aññatitthiyānam ([S.44.8./IV,396.](#)) paribbājakānam evam puṭṭhānam evam veyyākaraṇām hoti--‘sassato loko’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā. Tathāgato ca kho, Vaccha, arahām sammāsambuddho na rūpām attato samanupassati, na rūpavantaṁ vā attānam, na attani vā rūpām, na rūpasmiṁ vā attānam. Na vedanām attato samanupassati...pe... na saññām...pe... na sañkhāre...pe... na viññānam attato samanupassati, na viññānavantaṁ vā attānam, na attani vā viññānam, na viññānasmiṁ vā attānam. Tasmā Tathāgatassa evam puṭṭhassa na evam veyyākaraṇām hoti--‘sassato loko’tipi...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi”ti.

Atha kho Vacchagotto paribbājako uṭṭhāyāsanā yenāyasmā Mahāmoggallāno

tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Mahāmoggallānena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyaṁ kathāṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantāṁ nisīdi. Ekamantāṁ nisinno kho Vacchagotto paribbājako āyasmantaṁ Mahāmoggallānaṁ etadavoca--“Kim nu kho, bho Moggallāna, sassato loko”ti? Abyākataṁ kho etaṁ, Vaccha, Bhagavatā--‘sassato loko’ti...pe... . “Kim pana, bho Moggallāna, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti.

“Ko nu kho, bho Moggallāna, hetu, ko paccayo, yena aññatitthiyānam paribbājakānam evaṁ puṭṭhānam evaṁ veyyākaraṇāṁ hoti--‘sassato loko’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā? Ko pana, bho Moggallāna, hetu, ko paccayo yena samaṇassa Gotamassa evaṁ puṭṭhassa na evaṁ veyyākaraṇāṁ hoti--‘sassato loko’tipi...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi”ti?

“Aññatitthiyā kho, Vaccha, paribbājakā rūpaṁ attato samanupassanti, rūpavantāṁ vā attānam, attani vā rūpaṁ, rūpasmīm vā attānam. Vedanām attato samanupassanti...pe... saññām...pe... saṅkhāre...pe... viññānam attato samanupassanti, viññānavantām vā attānam, attani vā viññānam, viññānasmiṁ vā attānam. Tasmā aññatitthiyānam paribbājakānam evaṁ puṭṭhānam evaṁ veyyākaraṇāṁ hoti--‘sassato loko’ti vā...pe... ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā. Tathāgato ca kho, Vaccha, arahaṁ sammāsambuddho na rūpaṁ attato samanupassati, na rūpavantām vā attānam, na attani vā rūpaṁ, na rūpasmīm vā attānam. Na vedanām attato samanupassati...pe... na saññām...pe... na saṅkhāre...pe... na viññānam attato samanupassati, na viññānavantām vā attānam, na attani vā viññānam, na viññānasmiṁ vā attānam. Tasmā Tathāgatassa evaṁ puṭṭhassa na evaṁ veyyākaraṇāṁ hoti--‘sassato loko’tipi, ‘Asassato loko’tipi, ‘Antavā loko’tipi, ‘Anantavā loko’tipi, ‘tarī jīvaṁ tam sarīran’tipi, ‘Aññām jīvaṁ aññām sarīran’tipi, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’tipi, ‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’tipi, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’tipi”ti.

“Acchariyām, bho Moggallāna, abbhutaṁ, bho Moggallāna! Yatra hi nāma satthu ca sāvakassa ca atthena attho byañjanena byañjanām saṁsandissati, samessati, na virodhayissati, yadidām aggapadasmiṁ. Idānāhaṁ, bho Moggallāna, samaṇām Gotamaṁ upasaṅkamitvā etamatthaṁ apucchim. Samaṇopi me Gotamo etehi padehi etehi byañjanehi etamatthaṁ byākāsi, seyyathāpi bhavaṁ Moggallāno. Acchariyām, bho Moggallāna, abbhutaṁ, bho Moggallāna! Yatra hi nāma satthu ca sāvakassa ca atthena attho byañjanena byañjanām saṁsandissati samessati na virodhayissati, yadidām aggapadasmin”ti. Atṭhamām.

(S.44.9./IV,398.)

(S.44.9.) 9. Kutūhalasālāsuttām 論議堂

► 《雜阿含經》105、957經，《別譯雜阿含190經》

418. Atha kho Vacchagotto paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyaṁ kathāṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantāṁ nisīdi. Ekamantāṁ nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantāṁ etadavoca--

“Purimāni bho Gotama divasāni purimatarāni sambahulānam nānātitthiyānam samaṇabrahmaṇānam paribbājakānam kutūhalasālāyām sannisinnānam sannipatitānam ayamantarākathā udapādi--‘Ayām kho pūrano Kassapo saṅghī ceva gaṇī ca gaṇācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. Sopi sāvakām abbhātītaṁ kālaṅkataṁ

upapattīsu byākaroti--‘Asu amutra upapanno, asu amutra upapanno’ti. Yopissa sāvako uttampuriso paramapuriso paramapattipatto tampi sāvakarī abbhatītarī kālañkataṁ upapattīsu byākaroti--‘Asu amutra upapanno, asu amutra upapanno’’ti.

“Ayampi kho Makkhali Gosālo...pe... ayampi kho Niganṭho Nāṭaputto...pe... ayampi kho Sañcayo Belatṭhaputto...pe... ayampi kho Pakudho Kaccāno...pe... ayampi kho Ajito Kesakambalo saṅghī ceva gaṇī ca gaṇācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. Sopi sāvakarī abbhatītarī kālañkataṁ upapattīsu byākaroti--‘Asu amutra upapanno, asu amutra upapanno’ti. Yopissa sāvako uttampuriso paramapuriso paramapattipatto tampi sāvakarī abbhatītarī (S.44.9./IV,399.) kālañkataṁ upapattīsu byākaroti--‘Asu amutra upapanno, asu amutra upapanno’’ti.

“Ayampi kho Samāno Gotamo saṅghī ceva gaṇī ca gaṇācariyo ca ñāto yasassī titthakaro sādhusammato bahujanassa. Sopi sāvakarī abbhatītarī kālañkataṁ upapattīsu byākaroti--‘Asu amutra upapanno, asu amutra upapanno’ti. Yopissa sāvako uttampuriso paramapuriso paramapattipatto tañca sāvakarī abbhatītarī kālañkataṁ upapattīsu na byākaroti--‘Asu amutra upapanno, asu amutra upapanno’ti. Api ca kho nān evam byākaroti--‘Acchechchi tañham, vivattayi samyojanām, sammā mānābhisa mayā antamakāsi dukkhassā’ti. Tassa mayham, bho Gotama, ahu deva kañkhā, ahu vicikicchā--‘Kathām nāma samañassa Gotamassa dhammo abhiññeyyo’’ti?

“Alañhi te, Vaccha, kañkhitum, alam vicikicchitum. Kañkhanīye ca pana te ṭhāne vicikicchā uppannā. Sa-upādānassa khvāham, Vaccha, upapattiṁ paññāpemi no anupādānassa. Seyyathāpi Vaccha, aggi sa-upādāno jalati, no anupādāno; evameva khvāham, Vaccha, sa-upādānassa upapattiṁ paññāpemi, no anupādānassā”ti.

“Yasmim bho Gotama, samaye acci vātena khittā dūrampi gacchatī, imassa pana bhavam Gotamo kiṁ upādānasmīm paññāpetī’ti? “Yasmiṁ kho, Vaccha, samaye acci vātena khittā dūrampi gacchatī, tamahām vātūpādānam paññāpemi. Vāto hissa, Vaccha, tasmiṁ samaye upādānam hotī’ti. (S.44.9./IV,400.) “Yasmiñca pana, bho Gotama, samaye imañca kāyam nikhipati, satto ca aññataram kāyam anupapanno hoti, imassa pana bhavam Gotamo kiṁ upādānasmīm paññāpetī’ti? “Yasmiṁ kho, Vaccha, samaye imañca kāyam nikhipati, satto ca aññataram kāyam anupapanno hoti, tamahām tañhūpādānam vadāmi. Tañhā hissa, Vaccha, tasmiṁ samaye upādānam hotī’ti. Navamam.

(S.44.10.) 10. Anandasuttam 阿難

►《雜阿含961經》・《別譯雜阿含195經》

419. Atha kho Vacchagotto paribbājako yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam kathām sārañiyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Kiṁ nu kho, bho Gotama, atthattā”ti? Evarī vutte, Bhagavā tuñhī ahosi. “Kiṁ pana, bho Gotama, natthatta”ti? Dutiyampi kho Bhagavā tuñhī ahosi. Atha kho Vacchagotto paribbājako uṭṭhāyāsanā pakkāmi.

Atha kho āyasmā Ānando acirapakkante Vacchagotte paribbājake Bhagavantam etadavoca--“Kiṁ nu kho, bhante, Bhagavā Vacchagottassa paribbājakassa pañham puttho na byākāsi”ti? “Ahañcānanda, Vacchagottassa paribbājakassa ‘Atthattā’ti puṭṭho samāno ‘Atthattā’ti byākareyyam, ye te, Ānanda, samañabrahmañā sassatavādā tesametam saddhiṁ abhavissa. Ahañcānanda, Vacchagottassa paribbājakassa ‘Natthattā’ti puṭṭho samāno ‘Natthattā’ti byākareyyam, ye te, Ānanda, (S.44.10./IV,401.)

samañabrahmañā ucchedavādā tesametam saddhim abhavissa. Ahañcānanda, Vacchagottassa paribbājakassa ‘Atthattā’ti puṭṭho samāno ‘Atthattā’ti byākareyyam, api nu me tam, Ānanda, anulomam abhavissa ñāṇassa uppādāya--‘sabbe dhammā anattā’”ti? “No hetarī, bhante”. “Ahañcānanda, Vacchagottassa paribbājakassa ‘Natthattā’ti puṭṭho samāno ‘Natthattā’ti byākareyyam sammūlhassa, Ānanda, Vacchagottassa paribbājakassa bhiyyo sammohāya abhavissa--‘Ahuvā me nūna pubbe attā, so etarahi natthī’”ti. Dasamam.

(S.44.11.) 11. Sabhiyakaccānasuttam (具壽)詵陀

► 《雜阿含959經》，《別譯雜阿含192-193經》

420. Ekarī samayaṁ āyasmā Sabhiyo Kaccāno Nātike viharati Giñjakāvasathe. Atha kho Vacchagotto paribbājako yenāyasmā Sabhiyo Kaccāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmata Sabhiyena Kaccānena saddhim sammodi. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Vacchagotto paribbājako āyasmantam Sabhiyam Kaccānam etadavoca--“Kim nu kho bho, Kaccāna, hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘Hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. “Kim pana, bho Kaccāna, na hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti.

“Kim nu kho, bho Kaccāna, hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’”ti. (S.44.11./IV,402.) “Kim pana, bho Kaccāna, neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā”ti? “Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti.

“Kim nu kho, bho Kaccāna, hoti Tathāgato param maraṇā”ti, iti puṭṭho samāno--‘Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--hoti Tathāgato param maraṇā’”ti vadesi ‘Kim pana, bho Kaccāna, na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti, iti puṭṭho samāno--‘Abyākataṁ kho etam, Vaccha, Bhagavatā--na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti vadesi. ‘Kim nu kho, bho Kaccāna, hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’”ti, iti puṭṭho samāno--‘Abyākataṁ kho etam, vaccha Bhagavatā--hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’”ti, iti puṭṭho samāno--‘Etampi kho, Vaccha, abyākataṁ Bhagavatā--neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’”ti vadesi. Ko nu kho, bho Kaccāna, hetu, ko paccayo, yenetaṁ abyākataṁ samañena Gotamenā”ti? “Yo ca, Vaccha, hetu, yo ca paccayo paññāpanāya rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevasaññīnāsaññīti vā, so ca hetu, so ca paccayo sabbena sabbam sabbathā sabbam aparisesaṁ nirujjheyya. Kena nam paññāpayamāno paññāpeyya rūpīti vā arūpīti vā saññīti vā asaññīti vā nevasaññīnāsaññīti vā”ti. “Kīvaciram pabbajitosi, bho Kaccāna”ti? “Naciram, āvuso, tīṇi vassāni”ti. “Yassapa’ssa, āvuso, etamettakena ettakameva tāmpa’ssa bahu, ko pana vādo evam abhikkante”ti! Ekādasamam.

(S.44.11./IV,403.) ~ Abyākatasamīyuttam samattam.~

Tassuddānam--

Khemātherī Anurādho, Sāriputtoto Kotthiko;
Moggallāno ca Vaccho ca, Kutūhalasālānando.

Sabhiyo ekādasamanti.

Salāyatana navaggo catuttho.

Tassuddānam--

Salāyatana navedanā, Mātugāmo Jambukhādako;
Sāmaṇḍako Moggallāno, Citto Gāmaṇi Saṅkhataṁ.
Abyākatanti dasadhāti.

~Salāyatana navagga samyutta pāli niṭṭhitā.~

[▲top 回目錄](#)

Namo tassa Bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

(PTS:V,1~478 ; CS:pg.3.1~415)

Samyuttanikāyo

(5) Mahāvaggo 大篇(S.45~56)(1162 suttas)

(S.45.1./V,1.)

(S.45.)(1) Maggasamyuttam 道相應(180suttas)

1. Avijjāvaggo 無明品

(S.45.1.) (1) Avijjāsuttam 無明

► 《雜阿含749經》

1. Evaṁ me sutāṁ--Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyaṁ viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Avijjā, bhikkhave, pubbaṅgamā akusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā, anvadeva ahirikāṁ anottappāṁ Avijjāgatassa, bhikkhave, aviddasuno micchādiṭṭhi pahoti; micchādiṭṭhissa micchāsañappo pahoti; micchāsañkappassa micchāvācā pahoti; micchāvācassa micchākammanto pahoti; micchākammantassa micchā-ājīvo pahoti; micchā-ājīvassa micchāvāyāmo pahoti; micchāvāyāmassa micchāsatī pahoti; micchāsatissa micchāsamādhi pahoti.

“Vijjā ca kho, bhikkhave, pubbaṅgamā kusalānaṁ dhammānaṁ samāpattiyā, anvadeva hirottappāṁ. Vijjāgatassa, (S.45.1./V,2.) bhikkhave viddasuno sammādiṭṭhi pahoti; sammādiṭṭhissa sammāsañkappo pahoti; sammāsañkappassa sammāvācā pahoti; sammāvācassa sammākammanto pahoti; sammākammantassa sammā-ājīvo pahoti; sammā-ājīvassa sammāvāyāmo pahoti; sammāvāyāmassa sammāsatī pahoti; sammāsatissa sammāsamādhi pahoti”ti. Paṭhamānaṁ.

(S.45.2.) (2) Upaḍḍhasuttam 半

► 《雜阿含經》726、768、1238經，《增壹阿含44.10經》

2. Evaṁ me sutarṁ--Ekam̄ samayarṁ Bhagavā sakyesu viharati nagarakarṁ nāma sakyānam̄ nigamo. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam̄ abhivādetvā ekamantam̄ nisīdi. Ekamantam̄ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam̄ etadavoca--“Upaḍḍhamidam̄, bhante, brahmacariyam̄, yadidam̄--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavaṅkatā”ti.

“Mā hevam̄, Ānanda, mā hevam̄, Ānanda! Sakalamevidam̄, Ānanda, brahmacariyam̄, yadidam̄--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavaṅkatā. Kalyāṇamittassetam̄, Ānanda, bhikkhuno pāṭikaṅkham̄ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa--ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bhāvessati, ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bahulīkarissati.

“Kathañcānanda, bhikkhu kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bhāveti, ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bahulīkaroti? Idhānanda, bhikkhu sammādiṭṭhim̄ bhāveti vivekanissitarṁ virāganissitatam̄ nirodhanissitatam̄ vossaggapariṇāmim̄; sammāsaṅkapparṁ bhāveti vivekanissitarṁ...pe... sammāvācam̄ bhāveti...pe... sammākammantam̄ bhāveti...pe... sammā-ājīvam̄ bhāveti...pe... sammāvāyāmarṁ bhāveti...pe... sammāsatim̄ bhāveti...pe... sammāsamādhim̄ bhāveti vivekanissitatam̄ virāganissitatam̄ nirodhanissitatam̄ vossaggapariṇāmim̄. Evaṁ kho, Ānanda, bhikkhu kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bhāveti, ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bahulīkaroti.

(S.45.2./V.3.) “Tadamināpetam̄ Ānanda, pariyāyena veditabbam̄ yathā sakalamevidam̄ brahmacariyam̄, yadidam̄--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavaṅkatā. Mamañhi, Ānanda, kalyāṇamittam̄ āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti; jarādhammā sattā jarāya parimuccanti; maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti; sokaparidevadukkhadomanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkha-domanassupāyāsehi parimuccanti. Iminā kho etam̄, Ānanda, pariyāyena veditabbam̄ yathā sakalamevidam̄ brahmacariyam̄, yadidam̄--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavaṅkata”ti. Dutiyam̄.

(S.45.3.) (3) Sāriputtasuttam 舍利弗

► cf. 《雜阿含768經》

3. Sāvathnidānam̄. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam̄ abhivādetvā ekamantam̄ nisīdi. Ekamantam̄ nisinno kho āyasmā Sāriputto Bhagavantam̄ etadavoca--“Sakalamidam̄, bhante, brahmacariyam̄, yadidam̄--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavaṅkatā”ti.

“Sādu sādu, Sāriputta! Sakalamidam̄, Sāriputta, brahmacariyam̄, yadidam̄--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavaṅkatā. Kalyāṇamittassetam̄, Sāriputta, bhikkhuno pāṭikaṅkham̄ kalyāṇasahāyassa kalyāṇasampavaṅkassa--ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bhāvessati, ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bahulīkarissati. Kathañca, Sāriputta, bhikkhu kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavaṅko ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bhāveti, ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggam̄ bahulīkaroti?

“Idha, Sāriputta, bhikkhu sammādiṭṭhim̄ bhāveti vivekanissitatam̄ virāganissitatam̄ nirodhanissitatam̄ vossaggapariṇāmim̄...pe... sammāsamādhim̄ bhāveti vivekanissitatam̄ virāganissitatam̄ vossaggapariṇāmim̄. Evaṁ kho, Sāriputta,

bhikkhu kalyāṇamitto kalyāṇasahāyo kalyāṇasampavañko ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti, ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti.

“Tadamināpetam, Sāriputta, pariyāyena veditabbam yathā sakalamidam brahmañcariyam, yadidaṁ--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavañkatā. Mamañhi, Sāriputta, kalyāṇamittam āgamma jātidhammā sattā jātiyā parimuccanti; jarādhammā sattā jarāya parimuccanti; maraṇadhammā sattā maraṇena parimuccanti; sokaparidevadukkhadomanassupāyāsadhammā sattā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsehi parimuccanti. Iminā kho etam, Sāriputta, pariyāyena veditabbam yathā sakalamidam brahmañcariyam, yadidaṁ--kalyāṇamittatā kalyāṇasahāyatā kalyāṇasampavañkata”ti. Tatiyam.

(S.45.4.) (4) Jāṇussoṇibrāhmaṇasuttam 婆羅門

► 《雜阿含經》718、769經

4. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisi. Addasā kho āyasmā Ānando Jāṇussoṇim brāhmaṇam sabbasetena valavābhirathena Sāvatthiyā niyyāyantaṁ. Setā sudam assā yuttā honti setālaṅkārā, seto ratho, setaparivāro, setā rasmiyo, setā patodalaṭṭhi, setam chattam, setam uṇhīsam setāni vatthāni, setā upāhanā, setāya sudam vālabījaniyā bījīyati. Tamenam jano disvā evamāha--“Brahmaṁ vata, bho, yānam! Brahmayānarūpam vata, bho”ti.

Atha kho āyasmā Ānando Sāvatthiyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā (S.45.4./V,5.) tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--

“Idhāham, bhante, pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pāvisim. Addasam khvāham, bhante, Jāṇussoṇim brāhmaṇam sabbasetena valavābhirathena Sāvatthiyā niyyāyantaṁ. Setā sudam assā yuttā honti setālaṅkārā, seto ratho, setaparivāro, setā rasmiyo, setā patodalaṭṭhi, setam chattam, setam uṇhīsam, setāni vatthāni, setā upāhanā, setāya sudam vālabījaniyā bījīyati. Tamenam jano disvā evamāha--‘Brahmaṁ vata, bho, yānam! Brahmayānarūpam vata, bho’ti. Sakkā nu kho, bhante, imasmim dhammadvinaye brahmayānam paññāpetun”ti?

“Sakkā Ānanda”ti Bhagavā avoca--“Imasseva kho etam, Ānanda, ariyassa atthaṅgikassa maggassa adhivacanam--‘Brahmayānam’itipi, ‘Dhammayānam’itipi, ‘Anuttaro saṅgāmavijayo’itipi”ti.

“Sammādiṭṭhi, Ānanda, bhāvitā bahulīkatā rāgavinayapariyosānā hoti, dosavinayapariyosānā hoti, mohavinayapariyosānā hoti. Sammāsaṅkappo, Ānanda, bhāvito bahulīkato rāgavinayapariyosāno hoti, dosavinayapariyosāno hoti, mohavinayapariyosāno hoti. Sammāvācā, Ānanda, bhāvitā bahulīkatā rāgavinayapariyosānā hoti, dosa...pe... mohavinayapariyosānā hoti. Sammākammanto, Ānanda, bhāvito bahulīkato rāgavinayapariyosāno hoti, dosa... mohavinayapariyosāno hoti. Sammā-ājīvo, Ānanda, bhāvito bahulīkato rāgavinayapariyosāno hoti, dosa... mohavinayapariyosāno hoti Sammāvāyāmo, Ānanda, bhāvito bahulīkato rāgavinayapariyosānā hoti, dosa... mohavinayapariyosānā hoti. Sammāsatī, Ānanda, bhāvitā bahulīkatā rāgavinayapariyosānā hoti, dosa... mohavinayapariyosānā hoti. Sammāsamādhi, Ānanda, bhāvito bahulīkato (S.45.4./V,6.) rāgavinayapariyosāno hoti, dosa... mohavinayapariyosānā hoti.

“Iminā kho etam, Ānanda, pariyāyena veditabbam yathā imassevetam ariyassa atthaṅgikassa maggassa adhivacanam--‘Brahmayānam’itipi, ‘Dhammayānam’itipi, ‘Anuttaro saṅgāmavijayo’itipi”ti. Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Yassa saddhā ca paññā ca, dhammā yuttā sadā dhuraṁ;
Hirī īsā mano yottarā, sati ārakkhasārathi.
“Ratho sīlaparikkhāro, jhānakko cakkavīriyo;
Upekkhā dhurasamādhi, anicchā parivāraṇam.
“Abyāpādo avihiṁsā, viveko yassa āvudhaṁ;
Titikkhā cammasannāho, yogakkhemāya vattati.
“Etadattani sambhūtarā, brahmayānam anuttarā;
Niyanti dhīrā lokamhā, aññadatthu jayam jayan”ti. Catuttham.

(S.45.5.) (5) Kimatthiyasuttam 何義

► 《雜阿含783經》

5. Sāvatthinidānam. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su...pe... Ekamantam nisīdiṁsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocuṁ--

“Idha no, bhante, aññatitthiyā paribbājakā amhe evam pucchanti--‘Kimatthiyam, āvuso, samaṇe Gotame brahmaçariyam vussatī’ti? Evarā puṭṭhā mayarā, bhante, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākaroma--‘Dukkhassa kho, āvuso, pariññattham Bhagavati brahmaçariyam vussatī’ti. Kacci mayarā, bhante, evam puṭṭhā evam byākaramānā vuttavādino ceva Bhagavato homa, na ca Bhagavantam abhūtena abbhācikkhāma, dhammassa (S.45.5./V,7.) cānudhammarā byākaroma, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgacchatī’ti?

“Taggha tumhe, bhikkhave, evam puṭṭhā evam byākaramānā vuttavādino ceva me hotha, na ca maiṁ abhūtena abbhācikkhatha, dhammassa cānudhammarā byākarotha, na ca koci sahadhammiko vādānuvādo gārayham thānam āgacchatī. Dukkhassa hi pariññattham mayi brahmaçariyam vussati. Sace vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyam--‘Atthi panāvuso, maggo, atthi paṭipadā etassa dukkhassa pariññāyā’ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyāthā--‘Atthi kho, āvuso, maggo, atthi paṭipadā etassa dukkhassa pariññāyā’’ti.

“Katamo ca, bhikkhave, maggo, katamā paṭipadā etassa dukkhassa pariññāyātī? Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam, bhikkhave, maggo, ayam paṭipadā etassa dukkhassa pariññāyātī. Evarā puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyāthā”ti. Pañcamam.

(S.45.6.) (6) Pathama-aññatarabhikkhusuttam 一比丘(1)

6. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkam...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Brahmacariyam, brahmaçariyan’ti, bhante, vuccati. Katamam nu kho, bhante, brahmaçariyam, katamam brahmaçariyapariyosānan’ti?

“Ayameva kho, bhikkhu, ariyo atthaṅgiko maggo brahmaçariyam, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... (S.45.6./V,8.) sammāsamādhi Yo kho, bhikkhu,

rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam brahmacariyapariyosānan”ti. Chatṭham.

(S.45.7.) (7) Dutiya-aññatarabhikkhusuttam 一比丘(2)

► 《雜阿含753經》

7. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca--

“Rāgavinayo dosavinayo mohavinayo’ti, bhante, vuccati. Kissā nu kho etarī, bhante, adhivacanam--‘rāgavinayo dosavinayo mohavinayo’”ti? “Nibbānadhatuyā kho etarī, bhikkhu, adhivacanam--‘rāgavinayo dosavinayo mohavinayo’ti. Asavānam khayo tena vuccati”ti.

Evarī vutte so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca--“Amatarī, amatan’ti, bhante, vuccati. Katamarī nu kho, bhante, amataṁ, katamo amatagāmimaggo”ti? “Yo kho, bhikkhu, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam vuccati amatarī. Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo amatagāmimaggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi”ti. Sattamaṁ.

(S.45.8.) (8) Vibhaṅgasuttam 分別

► 《雜阿含784經》, 大正No.112 《佛說八正道經》; cf. S.45.21.

8. Sāvatthinidānam. “Ariyam vo, bhikkhave, atṭhaṅgikam maggam desessāmi vibhajissāmi. Tam suṇātha, sādhukarī manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evarī, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Katamo ca, bhikkhave, ariyo atṭhaṅgiko maggo? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Katamā ca, bhikkhave, sammādiṭṭhi? Yam kho, bhikkhave, dukkhe nāṇam, dukkhasamudaye nāṇam dukkhanirodhe nāṇarī, (S.45.8./V.9.) dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya nāṇam--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammādiṭṭhi.

“Katamo ca, bhikkhave, sammāsaṅkappo? Yo kho, bhikkhave, nekkhammasaṅkappo abyāpādasaṅkappo, avihimsāsaṅkappo--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāsaṅkappo.

“Katamā ca, bhikkhave, sammāvācā? Yā kho, bhikkhave, musāvādā veramaṇī, pisuṇāya vācāya veramaṇī, pharusāya vācāya veramaṇī, samphappalāpā veramaṇī--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāvācā.

“Katamo ca, bhikkhave, sammākammanto? Yā kho, bhikkhave, pāṇātipātā veramaṇī, adinnādānā veramaṇī, abrahmacariyā veramaṇī--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammākammanto.

“Katamo ca, bhikkhave, sammā-ājīvo? Idha, bhikkhave, ariyasāvako micchā-ājīvam pahāya sammā-ājīvena jīvitam kappeti--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammā-ājīvo.

“Katamo ca, bhikkhave, sammāvāyāmo? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati, uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti...pe... anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandam janeti...pe... uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāvāyāmo.

“Katamā ca, bhikkhave, sammāsatī? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; citte cittānupassī viharati ātāpī (S.45.8./V,10.) sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāsatī.

“Katamo ca, bhikkhave, sammāsamādhī? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajarā pītisukham paṭhamarū jhānarū upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattarū sampaśādanarū cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyarū jhānarū upasampajja viharati. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisamvedeti, yam tam ariyā ācikkhanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyarū jhānarū upasampajja viharati. Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catutthaṁ jhānarū upasampajja viharati--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāsamādhī’ti. Aṭṭhamarū.

(S.45.9.) (9) Sūkasuttam 芒

9. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, sālisūkam vā yavasūkam vā micchāpañihitam hatthena vā pādena vā akkantam hattham vā pādam vā bhindissati, lohitam vā uppādessaṭī--netam ṭhānam vijjati. Tam kissa hetu? Micchāpañihitattā, bhikkhave, sūkassa. Evameva kho, bhikkhave, so vata bhikkhu micchāpañihitāya diṭṭhiyā micchāpañihitāya maggabhbāvanāya avijjam bhindissati, vijjam uppādessaṭi, nibbānam sacchikarissatī--netam ṭhānam vijjati. Tam kissa hetu? Micchāpañihitattā, bhikkhave, diṭṭhiyā.

“Seyyathāpi, bhikkhave, sālisūkam vā yavasūkam vā sammāpañihitam hatthena vā pādena vā akkantam hattham vā pādam vā bhindissati, lohitam vā uppādessaṭī--ṭhānametam vijjati. Tam kissa hetu? Sammāpañihitattā, (S.45.9./V,11.) bhikkhave sūkassa. Evameva kho, bhikkhave, so vata bhikkhu sammāpañihitāya diṭṭhiyā sammāpañihitāya maggabhbāvanāya avijjam bhindissati, vijjam uppādessaṭi, nibbānam sacchikarissatī--ṭhānametam vijjati. Tam kissa hetu? Sammāpañihitattā, bhikkhave, diṭṭhiyā.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sammāpañihitāya diṭṭhiyā sammāpañihitāya maggabhbāvanāya avijjam bhindati, vijjam uppādeti, nibbānam sacchikarotīti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sammāpañihitāya diṭṭhiyā sammāpañihitāya maggabhbāvanāya avijjam bhindati, vijjam uppādeti, nibbānam sacchikarotī”ti. Navamam.

(S.45.10.) (10) Nandiyasuttam 難提

10. Sāvatthinidānam. Atha kho nandiyo paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhim sammodi. Sammodanīyam katham

sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho nandiyo paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Kati nu kho, bho Gotama, dhammā bhāvitā bahulīkatā nibbānaṅgamā honti nibbānaparāyanā nibbānapariyosānā”ti?

“Aṭṭhime kho, nandiya, dhammā bhāvitā bahulīkatā nibbānaṅgamā honti nibbānaparāyanā nibbānapariyosānā. Katame aṭṭha? Seyyathidam--sammāditthi...pe... sammāsamādhi. Ime kho, nandiya, aṭṭha dhammā bhāvitā bahulīkatā nibbānaṅgamā honti nibbānaparāyanā nibbānapariyosānā”ti. Evaṁ vutte nandiyo paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam bho Gotama, abhikkantam, bho ([S.45.10./V,S.12.](#)) Gotama...pe... upāsakam maṁ bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetam saraṇam gatan”ti. Dasamam.

Avijjāvaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Avijjañca Upadḍhañca, Sāriputto ca Brāhmaṇo;
Kimatthiyo ca dve Bhikkhū, Vibhañgo Sūkanandiyāti.

2. Vihāravaggo 住品

(S.45.11.) (1) Paṭhamavihārasuttam 住(1)

11. Sāvatthinidānam. “Icchāmaham, bhikkhave, addhamāsam paṭisalliyitum. Namhi kenaci upasaṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakenā”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā nāssudha koci Bhagavantam upasaṅkamati, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena.

Atha kho Bhagavā tassa addhamāsassa accayena paṭisallānā vuṭṭhito bhikkhū āmantesi--“Yena svāham, bhikkhave, vihārena paṭhamābhisaṁbuddho viharāmi, tassa padesena vihāsim. So evam pajānāmi--‘Micchādiṭṭhipaccayāpi vedayitam; sammāditṭhipaccayāpi vedayitam...pe... micchāsamādhipaccayāpi vedayitam; sammāsamādhipaccayāpi vedayitam; chandapaccayāpi vedayitam; vitakkapaccayāpi vedayitam; saññāpaccayāpi vedayitam; chando ca avūpasanto hoti, vitakko ca avūpasanto hoti, ([S.45.11./V,S.13.](#)) saññā ca avūpasantā hoti, tappaccayāpi vedayitam; chando ca vūpasanto hoti, vitakko ca vūpasanto hoti, saññā ca vūpasantā hoti, tappaccayāpi vedayitam; appattassa pattiyyā atthi āyāmarā, tasmimpi ṭhāne anuppatte tappaccayāpi vedayitan”ti. Paṭhamam.

(S.45.12.) (2) Dutiyavihārasuttam 住(2)

12. Sāvatthinidānam. “Icchāmaham, bhikkhave, temāsaṁ paṭisalliyitum. Namhi kenaci upasaṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakenā”ti “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā nāssudha koci Bhagavantam upasaṅkamati, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena.

Atha kho Bhagavā tassa temāsassa accayena paṭisallānā vuṭṭhito bhikkhū āmantesi--“Yena svāham, bhikkhave, vihārena paṭhamābhisaṁbuddho viharāmi, tassa padesena vihāsim. So evam pajānāmi--‘Micchādiṭṭhipaccayāpi vedayitam;

micchādiṭṭhivūpasamapaccayāpi vedayitam; sammādiṭṭhipaccayāpi vedayitam; sammādiṭṭhivūpasamapaccayāpi vedayitam...pe... micchāsamādhipaccayāpi vedayitam; micchāsamādhiivūpasamapaccayāpi vedayitam, sammāsamādhipaccayāpi vedayitam; sammāsamādhiivūpasamapaccayāpi vedayitam; chandapaccayāpi vedayitam; chandavūpasamapaccayāpi vedayitam; vitakkapaccayāpi vedayitam; vitakkavūpasamapaccayāpi vedayitam; saññāpaccayāpi vedayitam; saññāvūpasamapaccayāpi vedayitam; (S.45.12./V,14.) chando ca avūpasanto hoti, vitakko ca avūpasanto hoti, saññā ca avūpasantā hoti, tappaccayāpi vedayitam; chando ca vūpasanto hoti vitakko ca vūpasanto hoti, saññā ca vūpasantā hoti, tappaccayāpi vedayitam; appattassa pattiya atthi āyāmaṁ, tasmimpi thāne anuppatte tappaccayāpi vedayitan”ti. Dutiyam.

(S.45.13.) (3) Sekkhasuttam 有學

► 《雜阿含761經》

13. Sāvatthinidānam. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca “sekkho, sekkho’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, sekkho hoti”ti?

“Idha, bhikkhu, sekkhāya sammādiṭṭhiyā samannāgato hoti...pe... sekkhena sammāsamādhinā samannāgato hoti. Ettāvatā kho, bhikkhu, sekkho hoti”ti. Tatiyam.

(S.45.14.) (4) Paṭhama-uppādasuttam 生起(1)

14. Sāvatthinidānam. “Aṭṭhime, bhikkhave, dhammā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassa. Katame aṭṭha? Seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ime kho, bhikkhave, aṭṭha dhammā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassā”ti. Catutthaṁ.

(S.45.15.) (5) Dutiya-uppādasuttam 生起(2)

15. Sāvatthinidānam. “Aṭṭhime, bhikkhave, dhammā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Sugatavinaya. Katame aṭṭha? Seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... (S.45.15./V,15.) sammāsamādhi Ime kho, bhikkhave, aṭṭha dhammā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Sugatavinaya”ti. Pañcamam.

(S.45.16.) (6) Paṭhamaparisuddhasuttam 清淨(1)

► 《雜阿含766經》

16. Sāvatthinidānam. “Aṭṭhime, bhikkhave, dhammā parisuddhā pariyođatā anaṅgañā vigatūpakkilesā anuppannā uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassa. Katame aṭṭha? Seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ime kho, bhikkhave, aṭṭha dhammā parisuddhā pariyođatā anaṅgañā vigatūpakkilesā anuppannā uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassā”ti. Chatthaṁ.

(S.45.17.) (7) Dutiyaparisuddhasuttam 清淨(2)

► 《雜阿含766經》

17. Sāvatthinidānam. “Aṭṭhime, bhikkhave, dhammā parisuddhā pariyodātā anaṅgañā vigatūpakkilesā anuppannā uppajjanti, nāññatra Sugatavinayā. Katame aṭṭha? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ime kho, bhikkhave, aṭṭha dhammā parisuddhā pariyodātā anaṅgañā vigatūpakkilesā anuppannā uppajjanti, nāññatra Sugatavinayā”ti. Sattamam.

(S.45.18.) (8) Paṭhamakukkuṭārāmasuttam 雞林精舍(1)

► cf. 《雜阿含632經》

18. Evarū me sutarū--Ekamū samayam āyasmā ca Ānando āyasmā ca Bhaddo pāṭaliputte viharanti kukkuṭārāme. Atha kho āyasmā Bhaddo sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmaṭā Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Bhaddo āyasmantam Ānandaṁ etadavoca--

“Abrahmacariyam, abrahmacariyan’ti, āvuso Ānanda, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, abrahmacariyan”ti? (S.45.18./V.16.) “Sādhu sādhu, āvuso Bhadda! Bhaddako kho te, āvuso Bhadda, ummaṅgo, Bhaddakam paṭibhānam, kalyāṇī paripucchā. Evañhi tvam, āvuso Bhadda, pucchasi--‘Abrahmacariyam, abrahmacariyanti, āvuso Ānanda, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, abrahmacariyan”ti? “Evañvuso”ti. “Ayameva kho āvuso, aṭṭhaṅgiko micchāmaggo abrahmacariyam, seyyathidam--micchādiṭṭhi...pe... micchāsamādhi”ti. Aṭṭhamam.

(S.45.19.) (9) Dutiyakukkuṭārāmasuttam 雞林精舍(2)

► cf. 《雜阿含632經》

19. Pāṭaliputtanidānam. “Brahmacariyam, brahmacariyan’ti, āvuso Ānanda, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, brahmacariyam, katamam brahmacariyapariyosānan”ti? “Sādhu sādhu, āvuso Bhadda! Bhaddako kho te, āvuso Bhadda, ummaṅgo, Bhaddakam paṭibhānam, kalyāṇī paripucchā. Evañhi tvam, āvuso Bhadda, pucchasi--‘Brahmacariyam, brahmacariyanti, āvuso Ānanda, vuccati. Katamam nu kho, āvuso brahmacariyam, katamam brahmacariyapariyosānan”ti? “Evañvuso”ti. “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo brahmacariyam, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Yo kho, āvuso, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idam brahmacariyapariyosānan”ti. Navamam.

(S.45.20.) (10) Tatiyakukkuṭārāmasuttam 雞林精舍(3)

► cf. 《雜阿含632經》

20. Pāṭaliputtanidānam. “Brahmacariyam, brahmacariyan’ti, āvuso Ānanda, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, brahmacariyam, katamo brahmacārī, katamam brahmacariyapariyosānan”ti? (S.45.20./V.17.) “Sādhu sādhu, āvuso Bhadda! Bhaddako kho te, āvuso Bhadda, ummaṅgo, Bhaddakam paṭibhānam, kalyāṇī paripucchā. Evañhi tvam, āvuso Bhadda, pucchasi--‘Brahmacariyam, brahmacariyanti, āvuso Ānanda, vuccati. Katamam nu kho, āvuso, brahmacariyam, katamo brahmacārī, katamam brahmacariyapariyosānan”ti? “Evañvuso”ti. “Ayameva kho, āvuso, ariyo aṭṭhaṅgiko maggo brahmacariyam, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Yo kho, āvuso,

iminā ariyena aṭṭhaṅgikena maggena samannāgato--ayam vuccati brahmacārī. Yo kho, āvuso, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--idaṁ brahmacariyapariyosānan”ti. Dasamam.

Tīṇi suttantāni ekanidānāni Vihāravaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Dve Vihārā ca Sekkho ca, Uppādā apare duve;
Parisuddhena dve vuttā, Kukkuṭārāmena tayoti.

3. Micchattavaggo 邪性品

(S.45.21.) (1) Micchattasuttam 邪性

►《雜阿含經》770、784經，大正No.112《佛說八正道經》

21. Sāvatthinidānam. “Micchattañca vo, bhikkhave, desessāmi, sammattañca. Tam suṇātha. (S.45.21./V,18.) katamañca bhikkhave, micchattam? Seyyathidaṁ--micchādiṭṭhi...pe... micchāsamādhi Idam vuccati, bhikkhave, micchattam. Katamañca, bhikkhave, sammattam? Seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, sammattan”ti. Paṭhamam.

(S.45.22.) (2) Akusaladhammasuttam 不善法

22. Sāvatthinidānam. “Akusale ca kho, bhikkhave, dhamme desessāmi, kusale ca dhamme. Tam suṇātha. Katame ca, bhikkhave, akusalā dhammā? Seyyathidaṁ--micchādiṭṭhi...pe... micchāsamādhi. Ime vuccanti, bhikkhave, akusalā dhammā. Katame ca, bhikkhave, kusalā dhammā Seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ime vuccanti, bhikkhave, kusalā dhammā”ti. Dutiyam.

(S.45.23.) (3) Paṭhamapaṭipadāsuttam 道(1)

►《雜阿含經》790-791經

23. Sāvatthinidānam. “Micchāpaṭipadañca vo, bhikkhave, desessāmi, sammāpaṭipadañca. Tam suṇātha. Katamā ca, bhikkhave, micchāpaṭipadā? Seyyathidaṁ--micchādiṭṭhi...pe... micchāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, micchāpaṭipadā. Katamā ca, bhikkhave, sammāpaṭipadā? Seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, sammāpaṭipadā”ti. Tatiyam.

(S.45.24.) (4) Dutiyapaṭipadāsuttam 道(2)

►《雜阿含751經》

24. Sāvatthinidānam. “Gihino vāham, bhikkhave, pabbajitassa vā micchāpaṭipadam na vanṇemi. Gihi vā, bhikkhave, pabbajito vā micchāpaṭipanno (S.45.24./V,19.) micchāpaṭipattādhikaraṇahetu nārādhako hoti nāyam dhammam kusalam”.

“Katamā ca, bhikkhave, micchāpaṭipadā? Seyyathidaṁ--micchādiṭṭhi...pe...

micchāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, micchāpaṭipadā. gihino vāham, bhikkhave, pabbajitassa vā micchāpaṭipadaṁ na vanṇemi. gihi vā, bhikkhave, pabbajito vā micchāpaṭipanno micchāpaṭipattādhikaraṇahetu nārādhako hoti ñāyam dhammam kusalaṁ.

“Gihino vāham, bhikkhave, pabbajitassa vā sammāpaṭipadaṁ vanṇemi. gihi vā, bhikkhave, pabbajito vā sammāpaṭipanno sammāpaṭipattādhikaraṇahetu ārādhako hoti ñāyam dhammam kusalaṁ. Katamā ca, bhikkhave, sammāpaṭipadā? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, sammāpaṭipadā. gihino vāham, bhikkhave, pabbajitassa vā sammāpaṭipadaṁ vanṇemi. gihi vā, bhikkhave pabbajito vā sammāpaṭipanno sammāpaṭipattādhikaraṇa-hetu ārādhako hoti ñāyam dhammam kusalaṁ”ti. Catuttham.

(S.45.25.) (5) Paṭhama-asappurisasuttam 不善士(1)

25. Sāvatthinidānam. “Asappurisañca vo, bhikkhave, desessāmi, sappurisañca Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, asappuriso? Idha, bhikkhave, ekacco micchādiṭṭhiko hoti, micchāsaṅkappo, micchāvāco, micchākammanto, micchā-ājīvo, micchāvāyāmo, micchāsatī, micchāsamādhi--ayam vuccati, bhikkhave, asappuriso”.

“Katamo ca, bhikkhave, sappuriso? Idha, bhikkhave, ekacco sammādiṭṭhiko hoti, sammāsaṅkappo, sammāvāco, (S.45.25./V,20.) sammākammanto sammā-ājīvo, sammāvāyāmo, sammāsatī, sammāsamādhi--ayam vuccati, bhikkhave, sappuriso”ti. Pañcamam.

(S.45.26.) (6) Dutiya-asappurisasuttam 不善士(2)

26. Sāvatthinidānam. “Asappurisañca vo, bhikkhave, desessāmi, asappurisena asappurisatarañca. Sappurisañca vo, bhikkhave, desessāmi sappurisena sappurisatarañca. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, asappuriso? Idha, bhikkhave, ekacco micchādiṭṭhiko hoti...pe... micchāsamādhi--ayam vuccati, bhikkhave, asappuriso”.

“Katamo ca, bhikkhave, asappurisena asappurisataro? Idha, bhikkhave, ekacco micchādiṭṭhiko hoti...pe... micchāsamādhi, micchāñāṇī, micchāvimutti--ayam vuccati, bhikkhave, asappurisena asappurisataro.

“Katamo ca, bhikkhave, sappuriso? Idha, bhikkhave, ekacco sammādiṭṭhiko hoti...pe... sammāsamādhi--ayam vuccati, bhikkhave, sappuriso.

“Katamo ca, bhikkhave, sappurisena sappurisataro? Idha, bhikkhave, ekacco sammādiṭṭhiko hoti...pe... sammāsamādhi, sammāñāṇī, sammāvimutti--ayam vuccati, bhikkhave, sappurisena sappurisataro”ti. Chaṭṭham.

(S.45.27.) (7) Kumbhasuttam 瓶

27. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, kumbho anādhāro suppavattiyo hoti, sādhāro duppavattiyo hoti; evameva kho, bhikkhave, cittam anādhāram suppavattiyam hoti, sādhāram duppavattiyam hoti. (S.45.27./V,21.) Ko ca, bhikkhave, cittassa ādhāro? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam cittassa ādhāro. Seyyathāpi, bhikkhave, kumbho anādhāro

suppavattiyo hoti, sādhāro duppavattiyo hoti; evameva kho, bhikkhave, cittam anādhāram suppavattiyam hoti, sādhāram duppavattiyam hoti”ti. Sattamarām.

(S.45.28.) (8) Samādhisuttam 定

► 《雜阿含754經》

28. Sāvatthinidānam. “Ariyam vo, bhikkhave, sammāsamādhiṁ desessāmi sa-upaniso saparikkhāraṁ. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, ariyo sammāsamādhi sa-upaniso saparikkhāro? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsati. Yā kho, bhikkhave, imehi sattahaṅgehi cittassa ekaggatā saparikkhāratā--ayam vuccati, bhikkhave, ariyo sammāsamādhi sa-upaniso itipi saparikkhāro itipr”ti. Aṭṭhamaram.

(S.45.29.) (9) Vedanāsuttam 受

► 《雜阿含759經》

29. Sāvatthinidānam. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanā. Imāsamām kho, bhikkhave, tissannamām vedanānam pariññāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo aṭṭhaṅgiko maggo? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... (S.45.29./V,22.) sammāsamādhi. Imāsamām kho, bhikkhave, tissannamām vedanānam pariññāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Navamaram.

(S.45.30.) (10) Uttiyasuttam 鬱低迦

► 《雜阿含752經》

30. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Uttiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Uttiyo Bhagavantam etadavoca--“Idha mayham, bhante, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Pañca kāmaguṇā vuttā Bhagavatā. Katame nu kho pañca kāmaguṇā vuttā Bhagavatā’”ti? “Sādu sādu, Uttiya! Pañcime kho, Uttiya, kāmaguṇā vuttā mayā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamāhitā rājanīyā, sotaviññeyyā saddā...pe... ghānaviññeyyā gandhā... jivhāviññeyyā rasā... kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamāhitā rājanīyā--ime kho, Uttiya, pañca kāmaguṇā vuttā mayā. Imesam kho, uttiya, pañcannamām kāmaguṇānam pahānāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo aṭṭhaṅgiko maggo? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Imesam kho, Uttiya, pañcannamām kāmaguṇānam pahānāya ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Dasaram.

Micchattavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Micchattam Akusalam Dhammaṁ, duve Paṭipadāpi ca;
Asappurisena dve Kumbho, Samādhi Vedanuttiyenāti.

(S.45.31./V,23.)

4. Paṭipattivaggo 行品

(S.45.31.) (1) Paṭhamapaṭipattisuttam 行

31. Sāvatthinidānam. “Micchāpaṭipattiñca vo, bhikkhave, desessāmi, sammāpaṭipattiñca Tam suṇātha. Katamā ca, bhikkhave, micchāpaṭipatti? Seyyathidam--micchādiṭṭhi...pe... micchāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, micchāpaṭipatti. Katamā ca, bhikkhave, sammāpaṭipatti? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, sammāpaṭipatti”ti. Paṭhamam.

(S.45.32.) (2) Dutiyapatipattisuttam 行者

32. Sāvatthinidānam. “Micchāpaṭipannañca vo, bhikkhave, desessāmi, sammāpaṭipannañca. Tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, micchāpaṭipanno? Idha, bhikkhave, ekacco micchādiṭṭhiko hoti...pe... micchāsamādhi--ayaṁ vuccati, bhikkhave micchāpaṭipanno. Katamo ca, bhikkhave, sammāpaṭipanno? Idha, bhikkhave, ekacco sammādiṭṭhiko hoti...pe... sammāsamādhi--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sammāpaṭipanno”ti. Dutiyam.

(S.45.33.) (3) Viraddhasuttam 失

33. Sāvatthinidānam. “Yesam kesañci, bhikkhave, ariyo atṭhaṅgiko maggo viraddho, viraddho tesam ariyo atṭhaṅgiko maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, ariyo atṭhaṅgiko maggo āraddho, āraddho tesam ariyo atṭhaṅgiko maggo sammā dukkhakkhayagāmī. (S.45.33./V,24.) Katamo ca, bhikkhave, ariyo atṭhaṅgiko maggo? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Yesam kesañci, bhikkhave, ayaṁ ariyo atṭhaṅgiko maggo viraddho, viraddho tesam ariyo atṭhaṅgiko maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, ayaṁ ariyo atṭhaṅgiko maggo āraddho, āraddho tesam ariyo atṭhaṅgiko maggo sammā dukkhakkhayagāmī”ti. Tatiyam.

(S.45.34.) (4) Pāraṅgamasuttam 到彼岸

►《雜阿含771經》,*偈--《法句經》Dhp.85-89

34. Sāvatthinidānam. “Atṭhime, bhikkhave, dhammā bhāvitā bahulīkatā apārā pāram gamanāya samvattanti. Katame atṭha? Seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ime kho, bhikkhave, atṭha dhammā bhāvitā bahulīkatā apārā pāram gamanāya samvattantī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

*“Appakā te manussesu, ye janā pāragāmino;

Athāyaṁ itarā pajā, tīramevānudhāvati.

“Ye ca kho sammadakkhāte, dhamme dhammānuvattino;

Te janā pāramessanti, maccudheyyaṁ suduttaram.

“Kaṇhaṁ dhammāṁ vippahāya, sukkaṁ bhāvetha pañđito;

Okā anokamāgamma, viveke yattha dūramariṁ.

“Tatrābhīratimiccheyya, hitvā kāme akiñcano;

Pariyodapeyya attānam, cittaklesehi pañđito.

“Yesam sambodhiyaṅgesu, sammā cittām subhāvitam.

Ādānapaṭinissagge, anupādāya ye ratā.

Khīṇāsavā jutimanto, te loke parinibbutā”ti. Catuttham.
(S.45.35./V,25.)

(S.45.35.) (5) Paṭhamasāmaññasuttam 沙門法(1)

► 《雜阿含796-797經》, 《雜阿含799經》

35. Sāvatthinidānam. “Sāmaññañca vo, bhikkhave, desessāmi, sāmaññaphalāni ca. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, sāmaññam? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, sāmaññam. Katamāni ca, bhikkhave, sāmaññaphalāni? Sotāpattiphalam, sakadāgāmiphalam, anāgāmiphalam, arahattaphalam--imāni vuccanti, bhikkhave, sāmaññaphalāni”ti. Pañcamam.

(S.45.36.) (6) Dutiyasāmaññasuttam 沙門法(2)

► 《雜阿含經》794-795經、《雜阿含798經》

36. Sāvatthinidānam. “Sāmaññañca vo, bhikkhave, desessāmi, sāmaññatthañca. Tam suṇātha. Katamañca kho, bhikkhave, sāmaññam? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, sāmaññam. Katamo ca, bhikkhave, sāmaññattho? Yo kho, bhikkhave, rāgakkhayo mohakkhayo--ayaṁ vuccati, bhikkhave, sāmaññattho”ti. Chaṭṭham.

(S.45.37.) (7) Paṭhamabrahmaññasuttam 婆羅門法(1)

► 《雜阿含799-800經》

37. Sāvatthinidānam. “Brahmaññañca vo, bhikkhave, desessāmi, brahmaññaphalāni ca. Tam suṇātha. Katamañca kho, bhikkhave, brahmaññam? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, brahmaññam. Katamāni ca, bhikkhave, brahmaññaphalāni. (S.45.37./V,26.) Sotāpattiphalam sakadāgāmiphalam, anāgāmiphalam, arahattaphalam--imāni vuccanti, bhikkhave, brahmaññaphalāni”ti. Sattamam.

(S.45.38.) (8) Dutiyabrahmaññasuttam 婆羅門法(2)

► 《雜阿含799-800經》

38. Sāvatthinidānam. “Brahmaññañca vo, bhikkhave, desessāmi, brahmaññatthañca. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, brahmaññam? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, brahmaññam. Katamo ca, bhikkhave, brahmaññattho? Yo kho, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--ayaṁ vuccati, bhikkhave, brahmaññattho”ti. Aṭṭhamam.

(S.45.39.) (9) Paṭhamabrahmacariyasuttam 梵行(1)

► 《雜阿含799-800經》

39. Sāvatthinidānam. “Brahmacariyañca vo, bhikkhave, desessāmi, brahmacariyaphalāni ca. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, brahmacariyam? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, brahmacariyam. Katamāni ca, bhikkhave, brahmacariyaphalāni? Sotāpattiphalam, sakadāgāmiphalam, anāgāmiphalam, arahattaphalam--imāni vuccanti,

bhikkhave, brahmacariyaphalānī”ti. Navamam.

(S.45.40.) (10) Dutiyabrahmacariyasuttam 梵行(2)

► 《雜阿含經》799-800經

40. Sāvatthinidānam. “Brahmacariyañca vo, bhikkhave, desessāmi, brahmacariyatthañca. Tam suṇātha. Katamañca, bhikkhave, brahmacariyam? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Idam vuccati, bhikkhave, brahmacariyam. (S.45.40./V.27.) Katamo ca, bhikkhave, brahmacariyatho? Yo kho, bhikkhave, rāgakkhayo dosakkhayo mohakkhayo--ayaṁ vuccati, bhikkhave, brahmacariyatho”ti. Dasamam.

Paṭipattivaggo catuttho.

Tassuddānam--

Paṭipatti Paṭipanno ca, Viraddhañca Pāramagamā;
Sāmaññena ca dve vuttā, Brahmaññā apare duve.
Brahmacariyena dve vuttā, Vaggo tena pavuccatīti.

5. Aññatitthiyapeyyālavaggo 異學廣說品

(S.45.41.) (1) Rāgavirāgasuttam 離染

41. Sāvatthinidānam. “Sace vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyūm--‘Kimatthiyam, āvuso, samaṇe Gotame brahmacariyam vussatī’ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--‘rāgavirāgattham kho, āvuso, Bhagavati brahmacariyam vussatī’ti. Sace pana vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyūm--‘Atthi panāvuso, maggo, atthi paṭipadā rāgavirāgāyā’ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--‘Atthi kho, āvuso, maggo, atthi paṭipadā rāgavirāgāyā’ti. Katamo ca, bhikkhave, maggo, katamā ca paṭipadā rāgavirāgāya. (S.45.41./V.28.) Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṁ-- sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayaṁ, bhikkhave, maggo, ayaṁ paṭipadā rāgavirāgāyāti. Evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyāthā”ti. Paṭhamam.

(S.45.42-47.) (2- 7) Saṁyojanappahānādisuttachakkam 智

42-47. “Sace vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyūm--‘Kimatthiyam, āvuso, samaṇe Gotame brahmacariyam vussatī’ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--‘saṁyojanappahānattham kho, āvuso, Bhagavati brahmacariyam vussatī’ti...pe... ‘Anusayasamugghātanattham kho, āvuso, Bhagavati brahmacariyam vussatī’ti...pe... ‘Addhānapariññattham kho, āvuso, Bhagavati brahmacariyam vussatī’ti...pe... ‘Asavānam khayattham kho, āvuso, Bhagavati brahmacariyam

vussatī'ti...pe... 'vijjāvimuttiphalasacchikiriyattham kho, āvuso, Bhagavati
brahmaçariyam vussatī'ti...pe... 'ñāñadassanattham kho, āvuso, Bhagavati
brahmaçariyam vussatī'ti...pe.... Sattamam.

(S.45.48./V,29.)

(S.45.48.) (8) Anupādāparinibbānasuttam 無取

48. Sāvatthinidānam. “Sace vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyūm--‘Kimatthiyām, āvuso, samane Gotame brahmaçariyām vussatī'ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--‘Anupādāparinibbānattham kho, āvuso, Bhagavati brahmaçariyām vussatī'ti. Sace pana vo, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyūm--‘Atthi panāvuso, maggo, atthi paṭipadā anupādāparinibbānāyā'ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha ‘Atthi kho, āvuso, maggo, atthi paṭipadā anupādāparinibbānāyā'ti Katamo ca, bhikkhave, maggo, katamā ca paṭipadā anupādāparinibbānāyā? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayām, bhikkhave, maggo, ayām paṭipadā anupādāparinibbānāyāti. Evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyāthā”ti. Atṭhamam.

Aññatitthiyapeyyālavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Virāgasamyojanam Anusayam, Addhānam Āsavā Khayā;
Vijjāvimuttiñānañca, Anupādāya Aṭṭhamī.

6. Sūriyapeyyālavaggo 日輪廣說品

(S.45.49.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友(1)

►cf. 《雜阿含經》717、748經，cf. S.45.84.

49. Sāvatthinidānam. “Sūriyassa, bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--aruṇuggam; evameva kho, (S.45.49./V,30.) bhikkhave bhikkhuno ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭīkaṅkham-- ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmīm...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmīm. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Pathamam.

(S.45.50-54.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakam 戒(1)

50-54. “Sūriyassa, bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--arunuggam; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--sīlasampadā. Sīlasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham... yadidam chandasampadā... yadidam--attasampadā... yadidam--diṭṭhisampadā... yadidam--appamādasampadā... Chaṭṭham.

(S.45.55./V,31.)

(S.45.55.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源作意(1)

55. “Sūriyassa bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--arunuggam; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--yonisomanasikārasampadā. Yonisomanasikārasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvessati, ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm...pe... sammāsamādhīm bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti. Sattamam.

(S.45.56.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友 (2)

►cf. 《雜阿含經》717、748經, cf. S.45.84.

56. “Sūriyassa bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--arunuggam; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam yadidam--kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvessati, ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhīm bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.45.57-61.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakam 戒(1)

57-61. “Sūriyassa bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--arunuggam; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyassa atṭhaṅgikassa maggassa uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--sīlasampadā...pe... (S.45.57-61./V,32.) yadidam chandasampadā...pe... yadidam--attasampadā...pe... yadidam--diṭṭhisampadā...pe... yadidam--appamādasampadā...pe.... Chaṭṭham.

(S.45.62.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源

62. “Yadidam yonisomanasikārasampadā. Yonisomanasikāra- sampannassetari, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikarūp maggarūp bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Sattamam.

Sūriyapeyyālavaggo chatṭho.

Tassuddānam--

Kalyāṇamittam Sīlañca, Chando ca Attasampadā;
Diṭṭhi ca Appamādo ca, Yoniso Bhavati sattamam.

7. Ekadhammapeyyālavaggo 一法廣說(1)

(S.45.63.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友(1)

63. Sāvatthinidānam. “Ekadhammo, bhikkhave, bahūpakāro ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa uppādāya. Katamo ekadhammo? Yadidam--kalyāṇamittatā. (**S.45.63./V,33.**) Kalyāṇamittassetam bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam aṭṭhaṅgikam maggarūp bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ. Evarūp kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.45.64-68.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakam 戒(1)

64-68. “Ekadhammo, bhikkhave, bahūpakāro ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa uppādāya. Katamo ekadhammo? Yadidam--sīlasampadā...pe... yadidam--chandasampadā...pe... yadidam--attasampadā...pe... yadidam--diṭṭhisampadā...pe... yadidam appamādasampadā...pe.... Chatṭham.

(S.45.69.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源作意(1)

69.“Yadidam--yonisomanasikārasampadā. Yonisomanasikārasampannassetam,

bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, (S.45.69./V,34.) bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Sattamaṁ.

(S.45.70.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友

70. Sāvatthinidānaṁ. “Ekadhammo, bhikkhave, bahūpakāro ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa uppādāya. Katamo ekadhammo? Yadidam--kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.45.71-75.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakam 戒(1)

71-75. Sāvatthinidānaṁ. “Ekadhammo, bhikkhave, bahūpakāro ariyassa aṭṭhaṅgikassa maggassa uppādāya. Katamo ekadhammo? Yadidam--sīlasampadā...pe... yadidam--chandasampadā...pe... yadidam--attasampadā...pe... yadidam--diṭṭhisampadā...pe... (S.45.71-75./V,35.) yadidam appamādasampadā...pe.... Chaṭṭham.

(S.45.76.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源(2)

► cf. S.45.83. , cf. S.45.90.

76.“Yadidam--yonisomanasikārasampadā. Yonisomanasikāra-sampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Sattamaṁ.

Ekadhammapeyyālavaggo sattamo.

Tassuddānaṁ--

Kalyāṇamittam Sīlañca, Chando ca Attasampadā;
Diṭṭhi ca Appamādo ca, Yoniso Bhavati sattamāṁ.

8. Dutiya-ekadhammapeyyālavaggo 一法廣說(2)

(S.45.77.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友(1)

►S.45.84.

77. Sāvatthinidānam. “Nāham, bhikkhave, aññam ekadhammampi samanupassāmi, yena anuppanno vā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo uppajjati, uppanno vā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūrim gacchati, yathayidam, bhikkhave, kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? (S.45.77./V,36.) Idha bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhit bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. Evarū kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Paṭhamarū.

(S.45.78-82.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakam 戒(1)

78-82. “Nāham, bhikkhave, aññam ekadhammampi samanupassāmi, yena anuppanno vā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo uppajjati, uppanno vā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūrim gacchati, yathayidam bhikkhave, sīlasampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, chandasampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, attasampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, diṭṭhisampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, appamādasampadā...pe.... Chatṭhamū.

(S.45.83.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttaṁ 從根源(1)

►《雜阿含716經》, cf. S.45.76., cf. S.45.90.

83. “Yathayidam bhikkhave, yonisomanasikārasampadā. Yonisomanasikārasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhit bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. Evarū kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Sattamarū.

(S.45.84./V,37.)

(S.45.84.) (1) Kalyāṇamittasuttam 善友(2)

►《雜阿含717經》, S.46.49.

84. “Nāham bhikkhave, aññam ekadhammampi samanupassāmi, yena anuppanno vā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo uppajjati, uppanno vā ariyo aṭṭhaṅgiko maggo

bhāvanāpāripūrim gacchatī, yathayidam, bhikkhave, kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.45.85-89.) (2- 6) Sīlasampadādisuttapañcakam 戒(1)

85-89. “Nāham, bhikkhave, aññam ekadhammampi samanupassāmi, yena anuppanno vā ariyo atṭhaṅgiko maggo uppajjati, uppanno vā ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūrim gacchatī, yathayidam, bhikkhave, sīlasampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, chandasampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, attasampadā...pe... yathayidam bhikkhave, diṭṭhisampadā...pe... yathayidam, bhikkhave, appamādasampadā...pe.... Chaṭṭham.

(S.45.90.) (7) Yonisomanasikārasampadāsuttam 從根源(2)

► cf. S.45.76. , cf. S.45.83.

90. “Yathayidam, bhikkhave, yonisomanasikārasampadā. Yonisomanasikārasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāvessati, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? (S.45.90./V,38.) Idha bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno ariyam atṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam atṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. Sattamam.

Dutiya-ekadhammapeyyālavaggo atṭhamo.

Tassuddānam--

Kalyāṇamittam sīlañca, chando ca attasampadā;
Diṭṭhi ca appamādo ca, yoniso bhavati sattamam.

9. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品

(S.45.91.) (1) Pathamapācīnaninnasuttam 東(1)

91. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam

maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.92-95.) (2- 5) Dutiyādipācīnaninnasuttacatukkam 東(2-5)

92-95. “Seyyathāpi, bhikkhave, Yamunā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave...pe... (S.45.92-95./V,39.) seyyathāpi bhikkhave, Aciravatī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave...pe... seyyathāpi, bhikkhave, Sarabhū nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave...pe... seyyathāpi bhikkhave, Mahī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave...pe.... pañcamam.

(S.45.96.) (6) Chatṭhapācīnaninnasuttam 東(6)

96. “Seyyathāpi bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Chaṭṭham.

(S.45.97.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam 海(1)

97. “Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.98-102.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakam 海(2-6)

98-102. “Seyyathāpi, bhikkhave, Yamunā nadī samuddaninnā samuddaponā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, Aciravatī nadī samuddaninnā samuddaponā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... (S.45.98-102./V,40.) seyyathāpi bhikkhave, Sarabhū nadī samuddaninnā samuddaponā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, Mahī nadī samuddaninnā samuddaponā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā samuddaninnā samuddaponā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmī...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmī. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Chaṭṭhamī.

Gaṅgāpeyyālavaggo paṭhamo.

Tassuddānaṁ--

Cha pācīnato ninnā, Cha ninnā ca samuddato;
Ete dve cha dvādasā honti, Vaggo tena pavuccatīti.
Gaṅgāpeyyālī pācīnaninnavācanamaggī,
Vivekanissitam dvādasakī paṭhamakī.

10. Dutiyagaṅgāpeyyālavaggo 貪欲調伏

(S.45.103.) (1) Pathamapācīnaninnasuttam 東

103. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.104-108.) (2- 6) Dutiyādipācīnaninnasuttapañcakam 東

104. “Seyyathāpi bhikkhave, Yamunā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... dutiyam.
105. “Seyyathāpi, bhikkhave, Aciravatī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... tatiyam.
106. “Seyyathāpi, bhikkhave, Sarabhū nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... catuttham.
107. “Seyyathāpi, bhikkhave, Mahī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... pañcamam.
108. “Seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... chaṭṭham.

(S.45.109.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam 海

109. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhīm bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evarū kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.110-114.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakam 海

110. “Seyyathāpi, bhikkhave, Yamunā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... dutiyam.
111. “Seyyathāpi, bhikkhave, Aciravatī nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... tatiyam.
112. “Seyyathāpi bhikkhave, Sarabhū nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... catuttham.
113. “Seyyathāpi, bhikkhave, Mahī nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... pañcamam.
114. “Seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti

rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Chaṭṭhami.

(Rāgavinayadvādasakī dutiyakī samuddaninnanti)
(S.45.115./V,41.)

(S.45.115.) (1) Paṭhamapācīnaninnasuttam 東

115. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.116-120.) (2- 6) Dutiyādipācīnaninnasuttapañcakam 東

116. Seyyathāpi bhikkhave, Yamunā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... dutiyam.

117. “Seyyathāpi, bhikkhave, Aciravatī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... tatiyam.

118. “Seyyathāpi, bhikkhave, Sarabhū nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... catuttham.

119. “Seyyathāpi, bhikkhave, Mahī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... pañcamam.

120. “Seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... chaṭṭhami.

(S.45.121.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam 海

121. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti

nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.122-126.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakam 海

122-126. “Seyyathāpi, bhikkhave, Yamunā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, aciravatī nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, sarabhū nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, mahī nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Chaṭṭham.

(Amatogadhadvādasakī tatiyakī)

(S.45.127.) (1) Paṭhamapācīnaninnasuttaṁ 東

127. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti nibbānaninnaṁ nibbānapoṇam nibbānapabbhāram...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti nibbānaninnaṁ nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.128-132.) (2- 6) Dutiyādipācīnaninnasuttapañcakam 東

128-132. “Seyyathāpi bhikkhave, Yamunā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, aciravatī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, sarabhū nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, mahī nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī,

Sarabhū, Mahī, sabbā tā pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Chaṭṭham.

(S.45.133.) (1) Paṭhamasamuddaninnasuttam 海

133. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Paṭhamam.

(S.45.134-138.) (2- 6) Dutiyādisamuddaninnasuttapañcakam 海

134-138. “Seyyathāpi bhikkhave, Yamunā nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi bhikkhave, aciravatī nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, sarabhū nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, mahī nadī samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu...pe... seyyathāpi, bhikkhave, yā kācimā mahānadiyo, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, sabbā tā samuddaninnā samuddapoṇā samuddapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Chaṭṭham.

(Gaṅgāpeyyālī)

Dutiyagaṅgāpeyyālavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato;
Ete dve cha dvādasā honti, Vaggo tena pavuccatīti.
Nibbānaninno dvādasakī, catutthakī chatthā navakī.

13. Appamādapeyyālavaggo 不放逸品

(S.45.139.) (1) Tathāgatasuttam 如來(1-4)

139. Sāvatthinidānam. “Yāvatā, bhikkhave, sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahuppadā vā rūpino vā arūpino vā saññino vā (S.45.139./V,42.) asaññino vā nevasaññināsaññino vā, Tathāgato tesam̄ aggamakkhāyati araham̄ sammāsambuddho; evameva kho, bhikkhave, ye keci kusalā dharmā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosarañā; appamādo tesam̄ dharmānaṁ aggamakkhāyati. Appamattassetam̄, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham̄-ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāvessati ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāveti ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim̄ bhāveti vivekanissitam̄ virāganissitam̄ nirodhanissitam̄ vossaggapariṇāmim...pe... sammāsamādhim̄ bhāveti vivekanissitam̄ virāganissitam̄ nirodhanissitam̄ vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāveti ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkaroti”ti.

“Yāvatā, bhikkhave, sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahuppadā vā rūpino vā arūpino vā saññino vā asaññino vā nevasaññināsaññino vā, Tathāgato tesam̄ aggamakkhāyati araham̄ sammāsambuddho; evameva kho, bhikkhave, ye keci kusalā dharmā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosarañā; appamādo tesam̄ dharmānaṁ aggamakkhāyati. Appamattassetam̄, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham̄-ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāvessati, ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkarissati. Kathañca bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāveti ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim̄ bhāveti rāgavinayapariyosānam̄ dosavinayapariyosānam̄ mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhim̄ bhāveti rāgavinayapariyosānam̄ dosavinayapariyosānam̄ mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāveti ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkaroti”ti.

“Yāvatā, bhikkhave, sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahuppadā vā rūpino vā arūpino vā saññino vā asaññino vā nevasaññināsaññino vā, Tathāgato tesam̄ aggamakkhāyati araham̄ sammāsambuddho; evameva kho, bhikkhave, ye keci kusalā dharmā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosarañā; appamādo tesam̄ dharmānaṁ aggamakkhāyati. Appamattassetam̄, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham̄-ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāvessati ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bhāveti ariyam̄ atṭhaṅgikam̄ maggām̄ bahulīkaroti? (S.45.139./V,43.) Idha bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim̄ bhāveti amatogadham̄ amataparāyanam̄ amatapariyosānam...pe... sammāsamādhim̄ bhāveti amatogadham̄ amataparāyanam̄ amatapariyosānam

amatapariyosānam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti.

“Yāvatā bhikkhave, sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahuppadā vā rūpino vā arūpino vā saññino vā asaññino vā nevasaññināsaññino vā, Tathāgato tesam aggamakkhāyati araham sammāsambuddho; evameva kho, bhikkhave, ye keci kusalā dhammā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā; appamādo tesam dhammānam aggamakkhāyati. Appamattassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvessati ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram...pe... sammāsamādhim bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.45.140.) (2) Padasuttam 足跡 (1-4)

140. “Seyyathāpi bhikkhave, yāni kānici jaṅgalānam pāñānam padajātāni, sabbāni tāni hatthipade samodhānam gacchanti; hatthipadam tesam aggamakkhāyati, yadidam--mahantattena; evameva kho, bhikkhave, ye keci kusalā dhammā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā; appamādo tesam dhammānam aggamakkhāyati. Appamattassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvessati ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti. Dutiyam.

(S.45.141-145.) (3- 7) Kūṭādisuttapañcakam 屋頂 (1-4)

141. “Seyyathāpi bhikkhave, Kūṭāgarassa yā kāci gopānasiyo sabbā tā kūṭāngamā kūṭāninnā kūṭasamosaraṇā; kūṭam tāsam aggamakkhāyati evameva kho, bhikkhave...pe... tatiyam.

(S.45.141-145./V.44.) 142. “Seyyathāpi bhikkhave, ye keci mūlagandhā, kālānusāriyam tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave...pe... catuttham.

143. “Seyyathāpi bhikkhave, ye keci sāragandhā, lohitacandanam tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave...pe... pañcamam.

144. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci pupphagandhā, vassikam tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave...pe... chaṭṭham.

145. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci kuṭṭarājāno, sabbe te rañño cakkavattissa anuyantā bhavanti, rājā tesam cakkavatti aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave...pe... sattamam.

(S.45.146-148.) (8- 10) Candimādisuttatatiyakam 月(1-4)

146. “Seyyathāpi bhikkhave, yā kāci tārakarūpānam pabhā, sabbā tā candimappabhāya kalam nāgghanti soḷasim, candappabhā tāsam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave...pe... aṭṭhamam.

147. “Seyyathāpi, bhikkhave, saradasamaye viddhe vigatavalāhake deve ādicco nabham abbhussakkamāno sabbam ākāsagataṁ tamagataṁ abhivihacca bhāsate ca tapate ca virocati ca; evameva kho, bhikkhave...pe... navamam.

(S.45.146-148./V.45.) 148. “Seyyathāpi bhikkhave, yāni kānici tantāvutānam vatthānam, kāsikavatthānam tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci kusalā dharmā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaranā; appamādo tesam dharmānam aggamakkhāyati. Appamattassetam, bhikkhave bhikkhuno pāṭīkañkham--ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāvessati ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkarissati. Kathañca bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkarotī”ti. Dasamam.

(Yadapi Tathāgatam, tadapi vitthāretabbam)

Appamādapeyyālavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Tathāgatam Padam Kūṭam, Mūlam Sāro ca Vassikam;
Rājā Candimasūriyā ca, Vatthena dasamaṁ padam.

(PTS: Yad api Tathāgatam tad api vitthāretabbam.)

14. Balakaraṇīyavaggo 力所作品

(S.45.149.) (1) Balasuttam 力

149. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā karīyanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam (S.45.149./V.46.) patiṭṭhāya evamete balakaraṇīyā kammantā karīyanti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggam bahulīkarotī”ti.

(Paragaṅgāpeyyālīvaṇṇiyato paripuṇṇasuttanti vitthāramaggī)

“Seyyathāpi bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā karīyanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patiṭṭhāya evamete balakaraṇīyā kammantā karīyanti;

evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti. Kathañca bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti.

“Seyyathāpi bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā karīyanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patitthāya evamete balakaraṇīyā kammantā karīyanti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti.

“Seyyathāpi bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā karīyanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patitthāya evamete balakaraṇīyā kammantā karīyanti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbharam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbharam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāveti ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.45.150.) (2) Bījasuttam 種子

150. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye kecime bījagāmabhūtagāmā vuḍḍhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjanti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patitthāya evamete bījagāmabhūtagāmā vuḍḍhiṁ virūlhiṁ Vepullam āpajjanti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto vuḍḍhiṁ virūlhiṁ Vepullam pāpuṇāti dhammesu. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto vuḍḍhiṁ virūlhiṁ Vepullam pāpuṇāti dhammesu? Idha, bhikkhave bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam ([S.45.150./V.47.](#)) nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sile patitthāya ariyam atthaṅgikam maggam bhāvento ariyam atthaṅgikam maggam bahulīkaronto vuḍḍhiṁ virūlhiṁ Vepullam pāpuṇāti dhammesū”ti. Dutiyam.

(S.45.151.) (3) Nāgasuttam 龍

151. “Seyyathāpi bhikkhave, Himavantām pabbatarājam nissāya nāgā kāyam vaḍḍhenti, balam gāhenti; te tattha kāyam vaḍḍhetvā balam gāhettvā kusobbhe otaranti, kusobbhe otaritvā mahāsobbhe otaranti, mahāsobbhe otaritvā kunnadiyo otaranti, kunnadiyo otaritvā mahānadiyo otaranti, mahānadiyo otaritvā mahāsamuddam otaranti, te tattha mahantattam Vepullattam āpajjanti kāyena; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto mahantattam Vepullattam pāpuṇāti dhammesu. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto mahantattam Vepullattam pāpuṇāti dhammesu? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto mahantattam Vepullattam pāpuṇāti dhammesū”ti. Tatiyam.

(S.45.152.) (4) Rukkhasuttam 樹

152. “Seyyathāpi, bhikkhave, rukkho pācīnaninno pācīnapono pācīnapabbhāro. So mūlachinno katamena papateyyā”ti? (S.45.152./V,48.) “Yena bhante, ninno yena poṇo yena pabbhāro”ti. “Evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Catuttham.

(S.45.153.) (5) Kumbhasuttam 瓶

153. “Seyyathāpi bhikkhave, kumbho nikkujo vamateva udakam, no paccāvamati; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto vamateva pāpake akusale dhamme, no paccāvamati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto vamateva pāpake akusale dhamme, no paccāvamati? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atṭhaṅgikam maggam bhāvento ariyam atṭhaṅgikam maggam bahulīkaronto vamateva pāpake akusale dhamme, no paccāvamati”ti. Pañcamam.

(S.45.154.) (6) Sūkasuttam 芒

154. “Seyyathāpi, bhikkhave, sālisūkarām vā yavasūkarām vā sammāpanihitām hatthena vā pādena vāakkantām hatthām vā pādām vā bhindissati lohitām vā uppādessaṭī--ṭhānametām vijjati. Tām kissa hetu? Sammāpanihitattā, bhikkhave, sūkassa. (S.45.154./V,49.) Evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sammāpanihitāya diṭṭhiyā sammāpanihitāya maggabhāvanāya avijjam bhindissati, vijjam uppādessaṭi, nibbānam sacchikarissatī--ṭhānametām vijjati. Tām kissa hetu? Sammāpanihitattā, bhikkhave, diṭṭhiyā. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sammāpanihitāya diṭṭhiyā sammāpanihitāya maggabhāvanāya avijjam bhindati, vijjam uppādeti, nibbānam sacchikaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitām...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitām virāganissitām nirodhanissitām vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu sammāpanihitāya diṭṭhiyā sammāpanihitāya maggabhāvanāya avijjam bhindati, vijjam uppādeti, nibbānam sacchikaroti”ti. Chatṭhamā.

(S.45.155.) (7) Ākāsasuttam 虛空

155. “Seyyathāpi bhikkhave, ākāse vividhā vātā vāyanti--puratthimāpi vātā vāyanti, pacchimāpi vātā vāyanti, uttarāpi vātā vāyanti, dakkhiṇāpi vātā vāyanti, sarajāpi vātā vāyanti, arajāpi vātā vāyanti, sītāpi vātā vāyanti, uṇhāpi vātā vāyanti, parittāpi vātā vāyanti, adhimattāpi vātā vāyanti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bhāvayato ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bahulīkaroto cattāropi satipaṭṭhānā bhāvanāpāripūrim gacchanti, cattāropi sammappadhānā bhāvanāpāripūrim gacchanti, cattāropi iddhipādā bhāvanāpāripūrim gacchanti, pañcapi indriyāni bhāvanāpāripūrim gacchanti, pañcapi balāni bhāvanāpāripūrim gacchanti, sattapi bojjhaṅgā bhāvanāpāripūrim gacchanti. Kathañca, bhikkhave, bhikkhuno ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bhāvayato ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bahulīkaroto cattāropi satipaṭṭhānā bhāvanāpāripūrim gacchanti, cattāropi sammappadhānā bhāvanāpāripūrim gacchanti, cattāropi iddhipādā bhāvanāpāripūrim gacchanti, pañcapi indriyāni bhāvanāpāripūrim gacchanti, pañcapi balāni bhāvanāpāripūrim gacchanti, sattapi bojjhaṅgā bhāvanāpāripūrim gacchanti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitām virāganissitām nirodhanissitām vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bhāvayato ariyām aṭṭhaṅgikām (S.45.155./V,50.) maggam bahulīkaroto cattāropi satipaṭṭhānā bhāvanāpāripūrim gacchanti, cattāropi sammappadhānā bhāvanāpāripūrim gacchanti, cattāropi iddhipādā bhāvanāpāripūrim gacchanti, pañcapi indriyāni bhāvanāpāripūrim gacchanti, pañcapi balāni bhāvanāpāripūrim gacchanti, sattapi bojjhaṅgā bhāvanāpāripūrim gacchanti”ti. Sattamām.

(S.45.156.) (8) Paṭhamameghasuttam 雲(1)

156. “Seyyathāpi, bhikkhave, gimhānam pacchime māse ūhataṁ rajojallarām, tamenām mahā-akālamegho ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bhāvento ariyām aṭṭhaṅgikām maggam bahulīkaronto uppannuppanne pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti.

Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthañgikam maggam bhāvento ariyam atthañgikam maggam bahulīkaronto uppannuppanne pāpake akusale dhamme thānaso antaradhāpeti vūpasameti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthañgikam maggam bhāvento ariyam atthañgikam maggam bahulīkaronto uppannuppanne pāpake akusale dhamme thānaso antaradhāpeti vūpasameti”ti. Atthamaṁ.

(S.45.157.) (9) Dutiyameghasuttam 雲(2)

157. “Seyyathāpi, bhikkhave, uppannam mahāmegham, tamenam mahāvāto antarāyeva antaradhāpeti vūpasameti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthañgikam maggam bhāvento ariyam atthañgikam maggam bahulīkaronto uppannuppanne pāpake akusale dhamme antarāyeva antaradhāpeti vūpasameti. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthañgikam maggam bhāvento ariyam atthañgikam maggam bahulīkaronto uppannuppanne pāpake akusale dhamme antarāyeva antaradhāpeti vūpasameti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam atthañgikam maggam bhāvento ariyam atthañgikam maggam bahulīkaronto uppannuppanne pāpake akusale dhamme antarāyeva antaradhāpeti vūpasameti”ti. Navamam.

(S.45.158.) (10) Nāvāsuttam 船舶

►cf. S.22.101.

158. “Seyyathāpi, bhikkhave, sāmuddikāya nāvāya vettabandhanabandhāya cha māsāni udate pariyādāya hemantikena thalam ukkittāya vātātapaparetāni bandhanāni tāni pāvussakena meghena abhippavuṭṭhāni appakasireneva paṭippassambhanti, pūtikāni bhavanti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyam atthañgikam maggam bhāvayato ariyam atthañgikam maggam bahulīkaroto appakasireneva saṃyojanāni paṭippassambhanti, pūtikāni bhavanti Kathañca, bhikkhave, bhikkhuno ariyam atthañgikam maggam bahulīkaroto appakasireneva saṃyojanāni paṭippassambhanti, pūtikāni bhavanti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhuno ariyam atthañgikam maggam bhāvayato ariyam atthañgikam maggam bahulīkaroto appakasireneva saṃyojanāni paṭippassambhanti, pūtikāni bhavanti”ti. Dasamam.

(S.45.159.) (11) Āgantukasuttam 客

159. “Seyyathāpi, bhikkhave, āgantukāgāram. Tattha puratthimāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, pacchimāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, uttarāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, (S.45.159./V,52.) dakkhiṇāyapi disāya āgantvā vāsam kappenti, khattiyāpi āgantvā vāsam kappenti, brāhmaṇāpi āgantvā vāsam kappenti, vessāpi āgantvā vāsam kappenti, suddāpi āgantvā vāsam kappenti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu

ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaronto ye dhammā abhiññā pariññeyyā, te dhamme abhiññā pariñānāti ye dhammā abhiññā pahātabbā, te dhamme abhiññā pajahati, ye dhammā abhiññā sacchikātabbā, te dhamme abhiññā sacchikaroti, ye dhammā abhiññā bhāvetabbā, te dhamme abhiññā bhāveti.

“Katame ca, bhikkhave, dhammā abhiññā pariññeyyā? Pañcupādānakkhandhātissa vacanīyam. Katame pañca? Seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Ime, bhikkhave, dhammā abhiññā pariññeyyā. Katame ca, bhikkhave, dhammā abhiññā pahātabbā? Avijjā ca bhavataṇhā ca--ime, bhikkhave, dhammā abhiññā pahātabbā. Katame ca, bhikkhave, dhammā abhiññā sacchikātabbā? Vijjā ca vimutti ca--ime, bhikkhave, dhammā abhiññā sacchikātabbā. Katame ca, bhikkhave, dhammā abhiññā bhāvetabbā? Samatho ca vipassanā ca--ime, bhikkhave, dhammā abhiññā bhāvetabbā. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaronto, ye dhammā abhiññā pariññeyyā te dhamme abhiññā pariñānāti...pe... ye dhammā abhiññā bhāvetabbā, te dhamme abhiññā bhāveti? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaronto ye dhammā abhiññā pariññeyyā, te dhamme abhiññā pariñānāti, ye dhammā abhiññā pahātabbā, te dhamme abhiññā pajahati, ye dhammā abhiññā sacchikātabbā, te (S.45.159./V,53.) dhamme abhiññā sacchikaroti, ye dhammā abhiññā bhāvetabbā, te dhamme abhiññā bhāveti”ti. Ekādasamam.

(S.45.160.) (12) Nadīsuttam 河

160. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā. Atha mahājanakāyo āgaccheyya kuddāla-piṭakam ādāya--‘Mayam imam gacgam nadim pacchāninnam karissāma pacchāpoṇam pacchāpabbhāran’ti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, api nu so mahājanakāyo Gaṅgam nadim pacchāninnam kareyya pacchāpoṇam pacchāpabbhāran”ti? “No hetam, bhante”. “Tam kissa hetu”? “Gaṅgā, bhante, nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā. Sā na sukarā pacchāninnam kātum pacchāpoṇam pacchāpabbhāram. Yāvadeva pana so mahājanakāyo kilamathassa vighātassa bhāgī assā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, bhikkhurūn ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāventam ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkarontam rājāno vā rājamahāmattā vā mittā vā amaccā vā nātī vā nātisālohitā vā bhoge hi abhihaṭṭhum pavāreyyum--‘Ehambo purisa, kiṁ te ime kāsāvā anudahanti, kiṁ muṇḍo kapālamanusarīcarasi! Ehi, hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu, puññāni ca karoḥi’ti. So vata, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāvento ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaronto sikkham paccakkhāya hīnāyāvattissatīti--netam thānam vijjati. Tam kissa hetu? Yañhi tam, bhikkhave, cittam dīgharattam vivekaninnam vivekaponam vivekapabbhāram tam vata hīnāyāvattissatīti--netam thānam vijjati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti? (S.45.160./V,54.) Idha bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bhāveti, ariyam aṭṭhaṅgikam maggām bahulīkaroti”ti. (yadapi balakaranīyam, tadapi vitthāretabbam.) Dvādasamam.

Balakarañiyavaggo chaṭṭho.

Tassuddānam--

Balam Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā;
Ākāsena ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā nadīti.

15. Esanāvaggo 尋覓品

(S.45.161.) (1) Esanāsuttam 尋覓(1-4)

161. Sāvatthinidānam. “Tisso imā, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo aṭṭhaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmiṁ. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti.

“Tisso imā kho, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo aṭṭhaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti.

“Tisso imā kho, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsam kho bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo aṭṭhaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti amatogadham amataparāyanam amatapariyosānam. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti.

“Tisso imā kho, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo aṭṭhaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... (S.45.161./V,55.) sammāsamādhiṁ bhāveti nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti.

“Tisso imā, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam pariññāya...pe... ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. (yadapi abhiññā, tadapi pariññāya vithāretabbarām.)

“Tisso imā, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam parikkhayāya...pe... ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. (yadapi abhiññā, tadapi parikkhayāya vithāretabbarām.)

“Tisso imā, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā,

brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esanā. Imāsamā kho, bhikkhave, tissannam esanānam pahānāya ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo atthaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... imāsamā kho, bhikkhave, tissannam esanānam pahānāya ayaṁ ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. (yadapi abhiññā, tadapi pahānāya vitthāretabbam.) Paṭhamam.

(S.45.162./V,56.)

(S.45.162.) (2) Vidhāsuttam 次第(1-4)

162. “Tisso imā, bhikkhave, vidhā. Katamā tisso? ‘Seyyohamasmī’ti vidhā, ‘sadisohamasmī’ti vidhā, ‘Hīnohamasmī’ti vidhā-imā kho, bhikkhave, tisso vidhā. Imāsamā kho, bhikkhave, tissannam vidhānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo atthaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhiṁ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... imāsamā kho, bhikkhave tissannam vidhānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ayaṁ ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. (yathā esanā, evam vitthāretabbam) Dutiyam.

(S.45.163.) (3) Āsavasuttam 漏(1-4)

163. “Tayome, bhikkhave, āsavā. Katame tayo? Kāmāsavo, bhavāsavo, avijjāsavo--Ime kho, bhikkhave, tayo āsavā. Imesamā kho, bhikkhave, tiṇṇannam āsavānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayaṁ ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Tatiyam.

(S.45.164.) (4) Bhavasuttam 有(1-4)

164. “Tayome, bhikkhave, bhavā. Katame tayo? Kāmabhavo rūpabhavo, arūpabhavo--Ime kho, bhikkhave, tayo bhavā. Imesamā kho, bhikkhave, tiṇṇannam bhavānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayaṁ ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Catuttham.

(S.45.165.) (5) Dukkhatāsuttam 苦(1-4)

165. “Tisso imā, bhikkhave, dukkhatā. Katamā tisso? Dukkhadukkhatā, saṅkhāradukkhatā, vipariṇāmadukkhatā--imā kho, bhikkhave, tisso dukkhatā. Imāsamā kho, bhikkhave, tissannam dukkhatānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Pañcamam.

(S.45.166./V,57.)

(S.45.166.) (6) Khilasuttam 磔(1-4)

166. “Tayome bhikkhave, khilā. Katame tayo? Rāgo khilo, doso khilo, moho khilo--Ime kho, bhikkhave, tayo khilā. Imesamā kho, bhikkhave, tiṇṇannam khilānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayaṁ ariyo atthaṅgiko maggo

bhāvetabbo”ti. Chatthamā.

(S.45.167.) (7) Malasuttam 垢(1-4)

167. “Tīṇimāni, bhikkhave, malāni. Katamāni tīṇi? Rāgo malaṁ, doso malaṁ, moho malam--imāni kho, bhikkhave, tīṇi malāni. Imesam kho, bhikkhave, tīṇṇannam malānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayām ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Sattamāṁ.

(S.45.168.) (8) Nīghasuttam 搖(1-4)

168. “Tayome, bhikkhave, nīghā. Katame tayo? Rāgo nīgho, doso nīgho, moho nīgho--Ime kho, bhikkhave, tayo nīghā. Imesam kho, bhikkhave, tīṇṇannam nīghānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayām ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Aṭṭhamāṁ.

(S.45.169.) (9) Vedanāsuttam 受(1-4)

169. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam vedanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayām ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Navamāṁ.

(S.45.170./V,58.)

(S.45.170.) (10) Taṇhāsuttam 渴愛(1-4)

170. “Tisso imā, bhikkhave, taṇhā. Katamā tisso? Kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā--imā kho, bhikkhave, tisso taṇhā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam taṇhānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayām ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo atṭhaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmīm...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmīm. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam taṇhānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayām ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Dasamāṁ.

(S.45.170./V,59.)

(PTS:S.45.170.) (11) Tasināsuttam 渴愛

171. “Tisso imā, bhikkhave, tasinā. Katamā tisso? Kāmatasinā, bhavatasinā, vibhavatasinā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam tasinānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... amatogadharām amataparāyanām amatapariyosānam...pe... nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam tasinānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayām ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Ekādasamāṁ.

Esanāvaggo sattamo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavō, Bhavō ca Dukkhatā Khilā;
Malaṁ Nīgho ca Vedanā, dve Taṇhā Tasiṇāya cāti.

16. Oghavaggo 瀑流品

(S.45.171.) (1) Oghasuttam 瀑流

172. Sāvatthinidānam. “Cattārome bhikkhave, oghā. Katame cattāro? Kāmogho, bhavogho, diṭṭhogho, avijjogho--Ime kho, bhikkhave, cattāro oghā. Imesam kho, bhikkhave, catunnām abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. (yathā esanā, evam sabbam vitthāretabbam.) Paṭhamam.

(S.45.172.) (2) Yogasuttam 輛

173. “Cattārome, bhikkhave, yogā. Katame cattāro? Kāmayogo, bhavayogo, diṭṭhiyogo avijjāyogo--Ime kho, bhikkhave, cattāro yogā. Imesam kho, bhikkhave, catunnām yogānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayaṁ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Dutiyam.

(S.45.173.) (3) Upādānasuttam 取

174. “Cattārimāni bhikkhave, upādānāni. Katamāni cattāri? Kāmupādānam, diṭṭhupādānam, sīlabbatupādānam, attavādupādānam--imāni kho, bhikkhave, cattāri upādānāni. Imesam kho, bhikkhave, catunnām upādānānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Tatiyam.

(S.45.174.) (4) Ganthasuttam 繫

175. “Cattārome bhikkhave, ganthā. Katame cattāro? Abhijjhā kāyagantho, byāpādo kāyagantho, sīlabbataparāmāso kāyagantho, idam saccābhiniveso kāyagantho--(S.45.174./V,60.) Ime kho, bhikkhave, cattāro ganthā. Imesam kho, bhikkhave, catunnām ganthānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Catuttham.

(S.45.175.) (5) Anusayasuttam 隨眠

176. “Sattime, bhikkhave, anusayā. Katame satta? Kāmarāgānusayo, paṭighānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, mānānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo--Ime kho, bhikkhave, sattānusayā. Imesam kho, bhikkhave, sattannām

anusayānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Pañcamaṁ.

(S.45.176.) (6) Kāmaguṇasuttam 妙欲

177. “Pañcime, bhikkhave, kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā, sotaviññeyyā saddā...pe... ghānaviññeyyā gandhā...pe... jivhāviññeyyā rasā...pe... kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā--Ime kho, bhikkhave, pañca kāmaguṇā. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannaṁ kāmaguṇānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Chattham.

(S.45.177.) (7) Nīvaraṇasuttam 蓋

178. “Pañcimāni bhikkhave, nīvaraṇāni. Katamāni pañca? Kāmacchanda-nīvaraṇāṁ, byāpādanīvaraṇāṁ, thinamiddhanīvaraṇāṁ, uddhaccakukkuccanīvaraṇāṁ, vicikicchānīvaraṇāṁ--imāni kho, bhikkhave, pañca nīvaraṇāni. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannaṁ nīvaraṇānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Sattamaṁ.

(S.45.178. khandhā) (8) Upādānakkhandhasuttam 蘊

179. “Pañcime, bhikkhave, upādānakkhandhā. Katame pañca? Seyyathidaṁ--rūpupādānakkhandho (S.45.178./V,61.) vedanupādānakkhandho saññupādānakkhandho, sañkhārupādānakkhandho, viññāṇupādānakkhandho. Ime kho, bhikkhave, pañcupādānakkhandhā. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannaṁ upādānakkhandhānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Aṭṭhamam.

(S.45.179.) (9) Orambhāgiyasuttam 下分[結]

180. “Pañcimāni, bhikkhave, orambhāgiyāni samyojanāni. Katamāni pañca? Sakkāyadiṭṭhi, vicikicchā, sīlabbataparāmāso, kāmacchando, byāpādo--imāni kho, bhikkhave, pañcorambhāgiyāni samyojanāni. Imesaṁ kho bhikkhave, pañcannaṁ orambhāgiyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya...pe... ayam ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Navamaṁ.

(S.45.180.) (10) Uddhambhāgiyasuttam 上分[結]

181. “Pañcimāni, bhikkhave, uddhambhāgiyāni samyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccāṁ, avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgiyāni samyojanāni. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannaṁ uddhambhāgiyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ariyo atthaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo atthaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave,

bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti vivekanissitam...pe... sammāsamādhim bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ayaṁ ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti.

“Pañcimāni, bhikkhave, uddhambhāgīyāni samyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni samyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam (S.45.180./V,62.) uddhambhāgīyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo. Katamo ariyo atṭhaṅgiko maggo? Idha, bhikkhave, bhikkhu sammādiṭṭhim bhāveti...pe... sammāsamādhim bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam... amatogadham amataparāyanām amatapariyosānam... nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ayaṁ ariyo atṭhaṅgiko maggo bhāvetabbo”ti. Dasamam.

Oghavaggo atṭhamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Gantham Anusayena ca;
Kāmaguṇā Nīvaraṇam, Kandhā Oruddhambhāgīyāti.

Vagguddānam--

Avijjāvaggo paṭhamo, dutiyam Vihāram vuccati;
Micchattam tatiyo vaggo, catuttham Paṭipanneneva.
Titthiyam pañcamo vaggo, chaṭṭho Sūriyena ca;
Bahukate sattamo vaggo, Uppādo atṭhamena ca.
Divasavaggo navamo, dasamo Appamādena ca;
Ekādasabalavaggo, dvādasa Esanā Pāliyam.
Oghavaggo bhavati terasāti.

~Maggasamyuttam paṭhamam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.46.1./V,63.)

(S.46.)(2) Bojjhaṅgasamyouttam 覺支相應(175suttas)

1. Pabbatavaggo 山品

(S.46.1.) (1) Himavantasuttam 雪山

182. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, Himavantam pabbatarājānam nissāya nāgā kāyam vaḍḍhenti, balam gāhenti; te tattha kāyam vaḍḍhetvā balam gāhetvā kusobbhe otaranti, kusobbhe otaritvā mahāsobbhe otaranti, mahāsobbhe otaritvā kunnadiyo otaranti, kunnadiyo otaritvā mahānadiyo otaranti, mahānadiyo otaritvā

mahāsamuddasāgaram otaranti; te tattha mahantattam Vepullattam āpajjanti kāyena; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patitthāya satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto mahantattam Vepullattam pāpuṇāti dhammesu. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patitthāya satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto mahantattam Vepullattam pāpuṇāti dhammesūti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim; (**S.46.1./V,64.**) dhammavicasambojjhaṅgam bhāveti...pe... vīriyasambojjhaṅgam bhāveti...pe... pītisambojjhaṅgam bhāveti...pe... passaddhisambojjhaṅgam bhāveti...pe... samādhisambojjhaṅgam bhāveti...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggaparināmim. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patitthāya satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto mahantattam Vepullattam pāpuṇāti dhammesū”ti. Paṭhamam.

(S.46.2.)(2) Kāyasuttam 身

► 《雜阿含715經》, S.46.51

183. Sāvatthinidānam. “Seyyathāpi, bhikkhave, ayam kāyo āhāraṭṭhitiko, āhāram paṭicca tiṭṭhati, anāhāro no tiṭṭhati; evameva kho, bhikkhave, pañca nīvaraṇā āhāraṭṭhitikā, āhāram paṭicca tiṭṭhanti, anāhārā no tiṭṭhanti.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā kāmacchandassa uppādāya, uppannassa vā kāmacchandassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, subhanimittam. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā kāmacchandassa uppādāya, uppannassa vā kāmacchandassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā byāpādassa uppādāya, uppannassa vā byāpādassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, paṭighanimittam. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā byāpādassa uppādāya, uppannassa vā byāpādassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā thinamiddhassa uppādāya, uppannassa vā thinamiddhassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi bhikkhave, arati tandi vijambhitā bhattasammado cetaso ca līnattam. Tattha **(S.46.2./V,65.)** ayonisomanasikārabahulīkāro ayamāhāro anuppannassa vā thinamiddhassa uppādāya, uppannassa vā thinamiddhassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā uddhaccakukkuccassa uppādāya, uppannassa vā uddhaccakukkuccassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, cetaso avūpasamo. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā uddhaccakukkuccassa uppādāya, uppannassa vā uddhaccakukkuccassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannāya vā vicikicchāya uppādāya, uppannāya vā vicikicchāya bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, vicikicchāṭṭhānīyā dhammā. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro ayamāhāro anuppannāya vā vicikicchāya uppādāya, uppannāya vā vicikicchāya bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ayam kāyo āhāraṭṭhitiko, āhāram paticca tiṭṭhati, anāhāro no tiṭṭhati; evameva kho, bhikkhave, ime pañca nīvaraṇā āhāraṭṭhitikā, āhāram paṭicca tiṭṭhanti, anāhārā no tiṭṭhanti.

“Seyyathāpi bhikkhave, ayam kāyo āhāraṭṭhitiko, āhāram paṭicca tiṭṭhati, anāhāro no tiṭṭhati; evameva kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā āhāraṭṭhitikā, āhāram

paṭicca tiṭṭhanti, anāhārā no tiṭṭhanti.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā satisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā satisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, satisambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā satisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā satisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

(S.46.2./V,66.) “Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā dhammadhicayasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā dhammadhicayasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, kusalākusala dhammā, sāvajjānavajjā dhammā, hīnapaṇītā dhammā, kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā dhammadhicayasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā dhammadhicayasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, ārambhadhātu nikkamadhātu parakkamadhātu. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā pītisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, pītisambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā pītisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, kāyapassaddhi, cittapassaddhi. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, samathanimittarūpi abyagganimittarūpi. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

(S.46.2./V,67.) “Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, upekkhāsambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhārō anuppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ayam kāyo āhāraṭṭhitiko, āhāram paṭicca tiṭṭhati, anāhārō no tiṭṭhati; evameva kho, bhikkhave, ime satta bojjhaṅgā āhāraṭṭhitikā, āhāram paṭicca tiṭṭhanti, anāhārā no tiṭṭhantī”ti. Dutiyam.

(S.46.3.) (3) Sīlasuttam 戒

► 《雜阿含經》723、724、736、740經

184. “Ye te, bhikkhave, bhikkhū sīlasampannā samādhisampannā nāṇasampannā vimuttisampannā vimuttiñāṇadassanasampannā, dassanampāham, bhikkhave, tesam

bhikkhūnam bahukāram vadāmi; savanampāham, bhikkhave, tesam bhikkhūnam bahukāram vadāmi; upasaṅkamanampāham, bhikkhave, tesam bhikkhūnam bahukāram vadāmi; payirupāsanampāham, bhikkhave, tesam bhikkhūnam bahukāram vadāmi; anussatimpāham, bhikkhave, tesam bhikkhūnam bahukāram vadāmi; anupabbajjampāham, bhikkhave, tesam bhikkhūnam bahukāram vadāmi. Tam kissa hetu? Tathārūpānam, bhikkhave, bhikkhūnam dhammadm sutvā dvayena vūpakāsenā vūpakaṭṭho viharati--kāyavūpakāsenā ca cittavūpakāsenā ca. So tathā vūpakaṭṭho viharanto tam dhammadm anussarati anuvitakketi.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu tathā vūpakaṭṭho viharanto tam dhammadm anussarati anuvitakketi, (S.46.3./V,68.) satisambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; satisambojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; satisambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati. So tathā sato viharanto tam dhammadm paññāya pavicinati parivīmaṁsamāpajjati.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu tathā sato viharanto tam dhammadm paññāya pavicinati pavicinati parivīmaṁsamāpajjati, dhammavicasambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; dhammavicasambojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; dhammavicasambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati. Tassa tam dhammadm paññāya pavicinato pavicarato parivīmaṁsamāpajjato āraddham hoti vīriyam asallīnam.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno tam dhammadm paññāya pavicinato pavicarato parivīmaṁsamāpajjato āraddham hoti vīriyam asallīnam, vīriyasambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; vīriyasambojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; vīriyasambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati. Araddhavīriyassa uppajjati pīti nirāmisā.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno āraddhavīriyassa uppajjati pīti nirāmisā, pītisambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; pītisambojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; pītisambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati. Pītimanassa kāyopi passambhati, cittampi passambhati.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno pītimanassa kāyopi passambhati cittampi passambhati, passaddhisambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; passaddhisambojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; passaddhisambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno (S.46.3./V,69.) bhāvanāpāripūriṁ gacchati. Passaddhakāyassa sukhino cittam samādhiyati.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno passaddhakāyassa sukhino cittam samādhiyati, samādhisaṁbojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; samādhisaṁbojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; samādhisaṁbojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati. So tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti.

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti, upekkhāsambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno āraddho hoti; upekkhāsambojjhaṅgam tasmiṁ samaye bhikkhu bhāveti; upekkhāsambojjhaṅgo tasmiṁ samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati.

“Evam bhāvitesu kho, bhikkhave, sattasu sambojjhaṅgesu evam bahulikatesu satta phalā sattānisamāpātikāṅkhā. Katame satta phalā sattānisamāpātikāṅkhā? Diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti. No ce diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, atha marañakāle aññam ārādheti. No ce diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, no ce

maraṇakāle aññam ārādheti, atha pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti. No ce diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, no ce maraṇakāle aññam ārādheti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti, atha pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā upahaccaparinibbāyī hoti. No ce diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, no ce maraṇakāle aññam ārādheti, no ce (S.46.3./V,70.) pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā upahaccaparinibbāyī hoti, atha pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā asaṅkhāraparinibbāyī hoti. No ce diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, no ce maraṇakāle aññam ārādheti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā upahaccaparinibbāyī hoti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā asaṅkhāraparinibbāyī hoti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā sasaṅkhāraparinibbāyī hoti. No ce diṭṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, no ce maraṇakāle aññam ārādheti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā upahaccaparinibbāyī hoti, no ce pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā asaṅkhāraparinibbāyī hoti, atha pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, ati pañcannam orambhāgīyānam parikkhayā uddharīsoto hoti akanīṭthagāmī. Evam bhāvitesu kho, bhikkhave, sattasu bojjhangesu evam bahulikatesu ime satta phalā sattānisamsā pāṭikaṅkhā”ti. Tatiyam.

(S.46.4.) (4) Vatthasuttam 轉

► 《雜阿含718經》

185. Ekam samayaṁ āyasmā Sāriputto Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho āyasmā Sāriputto bhikkhū āmantesi--“Āvuso, bhikkhavo”ti! (S.46.4./V,71.) “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosuṁ. Āyasmā Sāriputto etadavoca--

“Sattime, āvuso, bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo, dhammadvicasambojjhaṅgo, vīriyasambojjhaṅgo, pītisambojjhaṅgo, passaddhisambojjhaṅgo, samādhisambojjhaṅgo, upekkhāsambojjhaṅgo--ime kho, āvuso, satta bojjhaṅgā. Imesam khvāham, āvuso, sattannam bojjhaṅgānam yena yena bojjhaṅgena ākaṅkhāmi pubbañhasamayam viharitum, tena tena bojjhaṅgena pubbañhasamayam viharāmi; yena yena bojjhaṅgena ākaṅkhāmi majjhānhiham samayaṁ viharitum, tena tena bojjhaṅgena majjhānhiham samayaṁ viharāmi; yena yena bojjhaṅgena ākaṅkhāmi sāyanhasamayam viharitum, tena tena bojjhaṅgena sāyanhasamayam viharāmi. Satisambojjhaṅgo iti ce me, āvuso, hoti, ‘Appamāṇo’ti me hoti, ‘susamāraddho’ti me hoti, tiṭṭhantañca nam ‘tiṭṭhatī’ti pajānāmi. Sacepi me cavati, ‘Idappaccayā me cavatī’ti pajānāmi...pe... upekkhāsambojjhaṅgo iti ce me, āvuso, hoti, ‘Appamāṇo’ti me hoti, ‘susamāraddho’ti me hoti, tiṭṭhantañca nam ‘tiṭṭhatī’ti pajānāmi. Sacepi me cavati, ‘Idappaccayā me cavatī’ti pajānāmi.

“Seyyathāpi, āvuso, rañño vā rājamahāmattassa vā nānārattānam dussānam dussakaraṇḍako pūro assa. So yaññadeva dussayugam ākaṅkheyya pubbañhasamayam pārupitum, tam tadeva dussayugam pubbañhasamayam pārupeyya; yaññadeva dussayugam ākaṅkheyya majjhānhiham samayaṁ pārupitum, tam tadeva dussayugam

majjhānhikaṁ samayaṁ pārupeyya; yaññadeva dussayugam ākañkheyya sāyanhasamayaṁ pārupitum, tam tadeva dussayugam sāyanhasamayaṁ pārupeyya. (S.46.4./V,72.) Evameva khvāham, āvuso, imesam sattannam bojjhaṅgānam yena yena bojjhaṅgena ākañkhāmi pubbañhasamayaṁ viharitum, tena tena bojjhaṅgena pubbañhasamayaṁ viharāmi; yena yena bojjhaṅgena ākañkhāmi majjhānhikaṁ samayaṁ viharitum, tena tena bojjhaṅgena majjhānhikaṁ samayaṁ viharāmi; yena yena bojjhaṅgena ākañkhāmi sāyanhasamayaṁ viharitum, tena tena bojjhaṅgena sāyanhasamayaṁ viharāmi. Satisambojjhaco iti ce me, āvuso, hoti, ‘Appamāṇo’ti me hoti, ‘susamāraddho’ti me hoti, tiṭṭhantañca nam ‘tiṭṭhatī’ti pajānāmi. Sacepi me cavati, ‘Idappaccayā me cavatī’ti pajānāmi...pe... upekkhāsambojjhaṅgo iti ce me, āvuso, hoti, ‘Appamāṇo’ti me hoti, ‘susamāraddho’ti me hoti, tiṭṭhantañca nam ‘tiṭṭhatī’ti pajānāmi. Sacepi me cavati, ‘Idappaccayā me cavatī’ti pajānāmī’ti. Catuttham.

(S.46.5.) (5) Bhikkhusuttam 比丘

► 《雜阿含733經》

(S.46.6./V,73.)

(S.46.6. Kundali) (6) Kuṇḍaliyasuttam毘達利耶(遊行僧)

► 《雜阿含281經》

187. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sākete viharati Añjanavane Migadāye. Atha kho Kuṇḍaliyo paribbājako yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyāṁ kathāṁ sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Kuṇḍaliyo paribbājako Bhagavantam etadavoca--“Ahamasmi, bho Gotama, ārāmanissayī parisāvacaro. Tassa mayhaṁ, bho Gotama, pacchābhuttam bhuttagpātarāsassa ayamācāro hoti--ārāmena ārāmaṁ uyyānena uyyānaṁ anucaṅkamāmi anuvicarāmi. So tattha passāmi eke samaṇabrahmāñe itivādappamokkhānisamsañceva kathāṁ kathente upārambhānisamsañca--‘Bhavaṁ pana Gotamo kimānisamso viharatī’”ti? “Vijjāvimuttiphalānisamso kho, Kuṇḍaliya, Tathāgato viharatī”ti.

"Katame pana, bho Gotama, dhammā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttim paripūrentī"ti? "Satta kho, Kunḍaliya, bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttim paripūrentī"ti. "Katame pana, bho Gotama, dhammā bhāvitā bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrentī"ti? "Cattāro kho, Kunḍaliya, satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrentī"ti "Katame pana, bho Gotama, dhammā bhāvitā, bahulīkatā cattāro satipaṭṭhāne paripūrentī"ti? "Tīṇi kho, Kunḍaliya, sucaritāni bhāvitāni bahulīkatāni cattāro satipaṭṭhāne paripūrentī"ti. "Katame pana, bho Gotama, dhammā bhāvitā bahulīkatā tīṇi sucaritāni paripūrentī"ti? (S.46.6./V.74.) "Indriyasaṁvaro kho, Kunḍaliya,

bhāvito bahulīkato tīṇi sucaritāni paripūretī”ti.

“Kathām bhāvito ca, Kuṇḍaliya, indriyasaṁvaro kathām bahulīkato tīṇi sucaritāni paripūretī? Idha, Kuṇḍaliya, bhikkhu cakkhunā rūpam disvā manāpam nābhijjhati nābhīhaṁsatī, na rāgam janeti. Tassa ṭhito ca kāyo hoti, ṭhitām cittām ajjhattām susaṇṭhitām suvimuttaṁ. Cakkhunā kho paneva rūpam disvā amanāpam na mañku hoti appatiṭṭhitacitto adīnamānaso abyāpannacetoso. Tassa ṭhito ca kāyo hoti ṭhitām cittām ajjhattām susaṇṭhitām suvimuttaṁ.

“Puna caparam, Kuṇḍaliya, bhikkhu sotena saddam sutvā...pe... ghānena gandham ghāyitvā... jivhāya rasam sāyitvā... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā...pe... manasā dhammam viññāya manāpam nābhijjhati nābhīhaṁsatī, na rāgam janeti. Tassa ṭhito ca kāyo hoti, ṭhitām cittām ajjhattām susaṇṭhitām suvimuttaṁ. Manasā kho paneva dhammam viññāya amanāpam na mañku hoti appatiṭṭhitacitto adīnamānaso abyāpannacetoso. Tassa ṭhito ca kāyo hoti, ṭhitām cittām ajjhattām susaṇṭhitām suvimuttaṁ.

“Yato kho, Kuṇḍaliya, bhikkhuno cakkhunā rūpam disvā manāpāmanāpesu rūpesu ṭhito ca kāyo hoti, ṭhitām cittām ajjhattām susaṇṭhitām suvimuttaṁ. Sotena saddam sutvā...pe... ghānena gandham ghāyitvā...pe... jivhāya rasam sāyitvā...pe... kāyena phoṭṭhabbam phusitvā...pe... manasā dhammam viññāya manāpāmanāpesu dhammesu ṭhito ca kāyo hoti, ṭhitām cittām ajjhattām susaṇṭhitām (S.46.6./V,75.) suvimuttaṁ Evarṁ bhāvito kho, Kuṇḍaliya, indriyasaṁvaro evam bahulīkato tīṇi sucaritāni paripūreti.

“Kathām bhāvitāni ca, Kuṇḍaliya, tīṇi sucaritāni kathām bahulīkatāni cattāro satipaṭṭhāne paripūrenti? Idha, Kuṇḍaliya, bhikkhu kāyaduccaritām pahāya kāyasucaritām bhāveti, vacīduccaritām pahāya vacīsucaritām bhāveti, manoduccaritām pahāya manusucaritām bhāveti. Evarṁ bhāvitāni kho, Kuṇḍaliya, tīṇi sucaritāni evam bahulīkatāni cattāro satipaṭṭhāne paripūrenti.

“Kathām bhāvitā ca, Kuṇḍaliya, cattāro satipaṭṭhānā kathām bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti? Idha, Kuṇḍaliya, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassām; vedanāsu...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassām. Evarṁ bhāvitā kho, Kuṇḍaliya, cattāro satipaṭṭhānā evam bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti.

“Kathām bhāvitā ca, Kuṇḍaliya, satta bojjhaṅgā kathām bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrenti? Idha, Kuṇḍaliya, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitām virāganissitām nirodhanissitām vossaggapariṇāmiṁ...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitām virāganissitām nirodhanissitām vossaggapariṇāmiṁ. Evarṁ bhāvitā kho, Kuṇḍaliya, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrenti”ti.

Evarṁ vutte Kuṇḍaliyo paribbājako Bhagavantām etadavoca--“Abhikkantām, bho Gotama, abhikkantām, bho Gotama! Seyyathāpi, bho Gotama, nikujjitarām vā ukkujjeyya, paṭicchannām vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotām dhāreyya, cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evameva bhotā Gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham bhavantam Gotamām saraṇām gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsakām marā bhavaṁ Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupetām saraṇām gatan”ti. Chaṭṭham.

(S.46.7.) (7) Kūṭāgārasuttam 屋頂(Kūṭā)

188. “Seyyathāpi bhikkhave, Kūṭāgārassa yā kāci gopānasiyo, sabbā tā kūṭaninnā kūṭapono kūṭapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro.

(S.46.7./V,76.) “Kathañca bhikkhave, bhikkhu satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Sattamam.

(S.46.8.Upavāṇa) (8) Upavānasuttam (具壽)優波婆那

► 《雜阿含719經》

189. Ekaṁ samayaṁ āyasmā ca Upavāno āyasmā ca Sāriputto Kosambiyam viharanti Ghositārāme. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Upavāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Upavānena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Upavānam etadavoca--

“Jāneyya nu kho, āvuso Upavāṇa, bhikkhu ‘Paccattam yonisomanasikārā evam susamāraddhā me satta bojjhaṅgā phāsuvihārāya saṁvattantī’”ti? “Jāneyya kho, āvuso Sāriputta bhikkhu ‘Paccattam yonisomanasikārā evam susamāraddhā me satta bojjhaṅgā phāsuvihārāya saṁvattantī’”ti.

“Satisambojjhaṅgam kho, āvuso, bhikkhu ārabbhamāno pajānāti ‘Cittāñca me suvimuttam, thinamiddhañca me susamūhataram, uddhaccakukkuccañca me suppaṭivinītam, āraddhañca me vīriyam, aṭṭhimkatvā manasi karomi, no ca līnan’ti...pe... upekkhāsambojjhaṅgam āvuso, bhikkhu ārabbhamāno pajānāti (S.46.8./V,77.) ‘cittāñca me suvimuttam, thinamiddhañca me susamūhataram, uddhaccakukkuccañca me suppaṭivinītam, āraddhañca me vīriyam, aṭṭhimkatvā manasi karomi, no ca līnan’ti. Evaṁ kho, āvuso Sāriputta, bhikkhu jāneyya ‘Paccattam yonisomanasikārā evam susamāraddhā me satta bojjhaṅgā phāsuvihārāya saṁvattantī’”ti. Aṭṭhamam.

(S.46.9.) (9) Paṭhama-uppannasuttam 生(1)

190. “Sattime, bhikkhave, bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassa. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo--Ime kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassā”ti. Navamarī.

(S.46.10.) (10) Dutiya-uppannasuttam 生(2)

► 《雜阿含732經》

191. “Sattime, bhikkhave, bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti,

nāññatra Sugatavinayā. atame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo-- Ime kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā anuppannā uppajjanti, nāññatra Sugatavinayā”ti. Dasamā.

Pabbatavaggo paṭhamo

Tassuddānam--

Himavantam Kāyam Sīlam, Vattham Bhikkhu ca Kuṇḍali;
Kūṭañca Upavānañca, Uppannā apare duveti.

(S.46.11./V,78.)

2. Gilānavaggo 痘品

(S.46.11.) (1) Pāṇasuttam 生類

192. “Seyyathāpi bhikkhave, ye keci pāṇā cattāro iriyāpathe kappenti--kālena gamanam, kālena ṭhānam, kālena nisajjam, kālena seyyam, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patiṭṭhāya evamete cattāro iriyāpathe kappenti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti.

“Kathañca bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya satta bojjhaṅge bhāveti satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, (S.46.11./V,79.) bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.46.12.) (2) Paṭhamasūriyūpamasuttam 曰輪喻(1)

193. “Sūriyassa, bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidaṁ--aruṇuggam; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno sattannaṁ bojjhaṅgānam uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidaṁ--kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati.

“Kathañca bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto satta bojjhaṅge bhāveti satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti. Dutiyam.

(S.46.13.) (3) Dutiyasūriyūpamasuttam 曰輪喻(2)

194. “Sūriyassa bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidaṁ--aruṇuggam; evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno sattannaṁ bojjhaṅgānam uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidaṁ--yonisomanasikāro.

Yonisomanasikārasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam ...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmin. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkarotī”ti. Tatiyam.

(S.46.14.) (4) Paṭhamagilānasuttam 痘(1)

195. Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā Mahākassapo Pippaliguhāyam viharati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Atha kho Bhagavā sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahākassapo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā āyasmantam Mahākassapam etadavoca--

“Kacci te, Kassapa, khamanīyam kacci yāpanīyam? Kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānam paññayati, no abhikkamo”ti? (S.46.14./V,80.) “Na me, bhante, khamanīyam, na yāpanīyam. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānam paññayati, no paṭikkamo”ti.

“Sattime, Kassapa, bojjhaṅgā mayā sammadakkhātā bhāvitā bahulīkatā abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo kho, Kassapa, mayā sammadakkhātā bhāvito bahulīkato abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati...pe... upekkhāsambojjhaṅgo kho, Kassapa, mayā sammadakkhātā bhāvito bahulīkato abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati. Ime kho, Kassapa, satta bojjhaṅgā mayā sammadakkhātā bhāvitā bahulīkatā abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattantī”ti. “Taggha, Bhagavā, bojjhaṅgā; taggha, Sugata, bojjhaṅgā”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano āyasmā Mahākassapo Bhagavato bhāsitam abhinandi. Vuṭṭhahi cāyasmā Mahākassapo tamhā ābādhā. Tathāpahīno cāyasmato Mahākassapassa so ābādho ahosīti. Catuttham.

(S.46.15.) (5) Dutiyagilānasuttam 痘(2)

196. Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena āyasmā Mahāmoggallāno Gijjhakūṭe pabbate viharati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Atha kho Bhagavā sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā āyasmantam Mahāmoggallānam etadavoca--

“Kacci te, Moggallāna, khamanīyam kacci yāpanīyam? Kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānam paññayati, no abhikkamo”ti? “Na me, bhante, khamanīyam, na yāpanīyam. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānam paññayati, no paṭikkamo”ti.

“Sattime, Moggallāna, bojjhaṅgā mayā sammadakkhātā bhāvitā bahulīkatā abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo kho, Moggallāna, mayā sammadakkhātā bhāvito bahulīkato abhiññāya sambodhāya nibbānāya

saṁvattati...pe... upekkhāsambojjhaṅgo kho, Moggallāna, mayā sammadakkhāto bhāvito bahulīkato abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati. Ime kho, Moggallāna, satta bojjhaṅgā mayā sammadakkhātā bhāvitā bahulīkata abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattantī”ti. “Taggha Bhagavā, bojjhaṅgā; taggha, Sugata, bojjhaṅgā”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano āyasmā Mahāmoggallāno Bhagavato bhāsitam abhinandi. Vuṭṭhahi cāyasmā Mahāmoggallāno tamhā ābādhā. Tathāpahīno cāyasmato Mahāmoggallānassa so ābādho ahosīti. Pañcamam.

(S.46.16./V,81.)

(S.46.16.) (6) Tatiyagilānasuttam 痘(3)

►《雜阿含經》727、768、1238經，D.16. Mahāparinibbānasuttam
大般涅槃經(5.1)，《增壹阿含39.6經》、《增壹阿含44.10經》

197. Ekam samayam Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Bhagavā ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho āyasmā Mahācundo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Mahācundam Bhagavā etadavoca--“Paṭibhantu tam, Cunda, bojjhaṅgā”ti.

“Sattime, bhante, bojjhaṅgā Bhagavatā sammadakkhātā bhāvitā bahulīkata abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo kho, bhante, Bhagavatā sammadakkhāto bhāvito bahulīkato abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati. Ime kho, bhante, satta bojjhaṅgā Bhagavatā sammadakkhātā bhāvitā bahulīkata abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattantī”ti. “Taggha Cunda, bojjhaṅgā; taggha, Cunda, bojjhaṅgā”ti.

Idamavocāyasmā Cundo. Samanuñño Satthā ahosi. Vuṭṭhahi ca Bhagavā tamhā ābādhā. Tathāpahīno ca Bhagavato so ābādho ahosīti. Chaṭṭham.

(S.46.17.) (7) Pāraṅgamasuttam 到彼岸

*偈--《法句經》Dhp.85-89

198. “Sattime, bhikkhave, bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkata apārā pāram gamanāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo--Ime kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkata apārā pāram gamanāya saṁvattantī”ti.

(S.46.17./V,82.)* “Appakā te manussesu, ye janā pāragāmino.

Athāyam itarā pajā, tīramevānudhāvati.

“Ye ca kho sammadakkhāte, dhamme dhammānuvattino;

Te janā pāramessanti, maccudheyyaṁ suduttaram.

“Kanhaṁ dhammaṁ vippahāya, sukkaṁ bhāvetha paṇḍito;

Okā anokamāgamma, viveke yattha dūramam.

“Tatrābhīratimiccheyya hitvā kāme akiñcano.

Pariyodapeyya attānam, cittaklesehi paṇḍito.

“Yesam sambodhiyaṅgesu, sammā cittam subhāvitam;

Ādānappaṭinissagge, anupādāya ye ratā.

Khīṇāsavā jutimanto, te loke parinibbutā”ti. Sattamam.

(S.46.18.) (8) Viraddhasuttam 失

199. “Yesam kesañci, bhikkhave, satta bojjhañgā viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, satta bojjhañgā āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Katame satta? Satisambojjhañgo...pe... upekkhāsambojjhañgo--yesam kesañci, bhikkhave, ime satta bojjhañgā viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, ime satta bojjhañgā āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī”ti. Aṭṭhamam.

(S.46.19.) (9) Ariyasuttam 聖

200. “Sattime, bhikkhave, bojjhañgā bhāvitā bahulīkatā ariyā niyyānikā nīyanti takkarassa sammā dukkhakkhayāya. Katame satta? Satisambojjhañgo...pe... upekkhāsambojjhañgo--Ime kho, bhikkhave, satta bojjhañgā bhāvitā bahulīkatā ariyā niyyānikā nīyanti takkarassa sammā dukkhakkhayāya”ti. Navamam.

(S.46.20.) (10) Nibbidāsuttam 瘫患

201. “Sattime bhikkhave, bojjhañgā bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhañgo...pe... upekkhāsambojjhañgo--Ime kho, bhikkhave, satta bojjhañgā bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattantī”ti. Dasamam.

(S.46.20./V,83.)

Gilānavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Pāṇā Sūriyūpamā dve, Gilānā apare tayo;
Pārañgāmī Viraddho ca, Ariyo Nibbidāya cāti.

3. Udāyivaggo 優陀夷品

(S.46.21.) (1) Bodhāyasuttam 覺

202. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--

“Bojjhañgā, bojjhañgā’ti, bhante, vuccanti. Kittāvatā nu kho, bhante, ‘Bojjhañgā’ti vuccantī”ti? “Bodhāya saṁvattantī”ti kho, bhikkhu, tasmā bojjhañgāti vuccanti. Idha, bhikkhu, satisambojjhañgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhañgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. ‘Bodhāya saṁvattantī’ti kho, bhikkhu, tasmā ‘Bojjhañgā’ti vuccantī”ti. Paṭhamam.

(S.46.22.) (2) Bojjhaṅgadesanāsuttam 說

► 《雜阿含728經》

203. “Satta vo, bhikkhave, bojjhaṅge desessāmi; tam sunātha. Katame ca, bhikkhave, satta bojjhaṅgā? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo--Ime kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā”ti. Dutiyam.

(S.46.22./V,84.)

(S.46.23.) (3) Thāniyasuttam 處

► 《雜阿含709經》

204. “Kāmarāgaṭṭhāniyānam bhikkhave, dhammānam manasikārabahulīkārā anuppanno ceva kāmacchando uppajjati, uppanno ca kāmacchando bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati. Byāpādaṭṭhāniyānam, bhikkhave, dhammānam manasikārabahulīkārā anuppanno ceva byāpādo uppajjati, uppanno ca byāpādo bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati. Thinamiddhaṭṭhāniyānam, bhikkhave, dhammānam manasikārabahulīkārā anuppannañceva thinamiddham uppajjati, uppannañca thinamiddham bhiyyobhāvāya vepullāyam saṁvattati. Uddhaccakukkuccatṭhāniyānam, bhikkhave, dhammānam manasikārabahulīkārā anuppannañceva uddhaccakukkuccam uppajjati, uppannañca uddhaccakukkuccam bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati. Vicikicchāṭṭhāniyānam, bhikkhave, dhammānam manasikārabahulīkārā anuppannā ceva vicikicchā uppajjati, uppannā ca vicikicchā bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati.

“Satisambojjhaṅgatṭhāniyānam, bhikkhave, dhammānam manasikāra-bahulīkārā anuppanno ceva satisambojjhaṅgo uppajjati, uppanno ca satisambojjhaṅgo bhāvanāpāripūrim gacchat...pe... upekkhāsambojjhaṅgatṭhāniyānam, bhikkhave, dhammānam manasikārabahulīkārā anuppanno ceva upekkhāsambojjhaṅgo uppajjati, uppanno ca upekkhāsambojjhaṅgo bhāvanāpāripūrim gacchat”ti. Tatiyam.

(S.46.24.) (4) Ayonisomanasikārasuttam 非從根源

► 《雜阿含經》704、725經

205. “Ayoniso, bhikkhave, manasikaroto anuppanno ceva kāmacchando uppajjati, uppanno ca kāmacchando bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppanno ceva byāpādo uppajjati, uppanno ca byāpādo bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; (S.46.24./V,85.) anuppannañceva thinamiddham uppajjati, uppannañca thinamiddham bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppannañceva uddhaccakukkuccam uppajjati, uppannañca uddhaccakukkuccam bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppannā ceva vicikicchā uppajjati, uppannā ca vicikicchā bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppanno ceva satisambojjhaṅgo nuppajjati, uppanno ca satisambojjhaṅgo nirujjhati...pe... anuppanno ceva upekkhāsambojjhaṅgo nuppajjati, uppanno ca upekkhāsambojjhaṅgo nirujjhati.

Yoniso ca kho, bhikkhave, manasikaroto anuppanno ceva kāmacchando nuppajjati, uppanno ca kāmacchando pahīyati; anuppanno ceva byāpādo nuppajjati, uppanno ca byāpādo pahīyati; anuppannañceva thinamiddham nuppajjati, uppannañca thinamiddham pahīyati; anuppannañceva uddhaccakukkuccam nuppajjati, uppannañca uddhaccakukkuccam pahīyati; anuppannā ceva vicikicchā nuppajjati, uppannā ca vicikicchā pahīyati.

“Anuppanno ceva satisambojjhaṅgo uppajjati, uppanno ca satisambojjhaṅgo bhāvanāpāripūrim gacchat...pe... anuppanno ceva upekkhāsambojjhaṅgo uppajjati,

uppanno ca upekkhāsambojjhaṅgo bhāvanāpāripūrim gacchatī”ti. Catuttham.

(S.46.25.) (5) Aparihāniyasuttaṁ 不損

206. “Satta vo, bhikkhave, aparihāniye dhamme desessāmi; tam suṇātha. (S.46.25./V,86.) Katame ca, bhikkhave, satta aparihāniyā dhammā? Yadidam--satta bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo--Ime kho, bhikkhave, satta aparihāniyā dhammā”ti. Pañcamam.

(S.46.26.) (6) Taṇhakkhayasuttaṁ 罪

207. “Yo, bhikkhave, maggo yā paṭipadā taṇhakkhayāya saṁvattati, tam maggām tam paṭipadām bhāvetha. Katamo ca, bhikkhave, maggo katamā ca paṭipadā taṇhakkhayāya saṁvattati? Yadidam--satta bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo”ti. Evam vutte āyasmā Udāyī Bhagavantam etadavoca--“Kathām bhāvitā nu kho, bhante, satta bojjhaṅgā, kathām bahulikatā taṇhakkhayāya saṁvattantī”ti?

“Idha Udāyi, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim vipulam mahaggataṁ appamāṇam abyāpajjam. Tassa satisambojjhaṅgam bhāvayato vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim vipulam mahaggataṁ appamāṇam abyāpajjam tanhā pahīyati. Taṇhāya pahānā kammaṁ pahīyati. Kammassa pahānā dukkham pahīyati...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim vipulam mahaggataṁ appamāṇam abyāpajjam. Tassa upekkhāsambojjhaṅgam bhāvayato vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim vipulam mahaggataṁ appamāṇam abyāpajjam tanhā (S.46.26./V,87.) pahīyati taṇhāya pahānā kammaṁ pahīyati Kammassa pahānā dukkham pahīyati. Iti kho, Udāyi, taṇhakkhayā kammakkhayo, kammakkhayā dukhakkhayo”ti. Chaṭṭham.

(S.46.27.) (7) Taṇhānirodhasuttaṁ 滅

► 《雜阿含729經》

208. “Yo bhikkhave, maggo yā paṭipadā taṇhānirodhāya saṁvattati, tam maggām tam paṭipadām bhāvetha. Katamo ca, bhikkhave, maggo katamā ca paṭipadā taṇhānirodhāya saṁvattati? Yadidam--satta bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo. Kathām bhāvitā, ca bhikkhave, satta bojjhaṅgā kathām bahulikatā taṇhānirodhāya saṁvattanti?

“Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā evam bahulikatā taṇhānirodhāya saṁvattantī”ti. Sattamam.

(S.46.28.) (8) Nibbedhabhāgiyasuttam 決擇

209. “Nibbedhabhāgiyam vo, bhikkhave, maggam desessāmi; tam suñātha. Katamo ca, bhikkhave, nibbedhabhāgiyo maggo? Yadi tam--satta bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo”ti. Evam vutte āyasmā Udāyi Bhagavantam etadavoca--“Katham bhāvitā nu kho, bhante, satta bojjhaṅgā katham bahulīkatā nibbedhāya saṁvattanti”ti?

“Idha, Udāyi, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim vipulam mahaggatam (S.46.28./V,88.) appamānam abyāpajjam. So satisambojjhaṅgam bhāvitena cittena anibbiddhapubbam appadālitapubbam lobhakkhandham nibbijjhati padāleti anibbiddhapubbam appadālitapubbam dosakkhandham nibbijjhati padāleti; anibbiddhapubbam appadālitapubbam mohakkhandham nibbijjhati padāleti...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim vipulam mahaggatam appamānam abyāpajjam. So upekkhāsambojjhaṅgam bhāvitena cittena anibbiddhapubbam appadālitapubbam lobhakkhandham nibbijjhati padāleti; anibbiddhapubbam appadālitapubbam dosakkhandham nibbijjhati padāleti; anibbiddhapubbam appadālitapubbam mohakkhandham nibbijjhati padāleti. Evam bhāvitā kho, Udāyi, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā nibbedhāya saṁvattanti”ti. Atthamam.

(S.46.29.) (9) Ekadhammasuttam 一法

210. “Nāham bhikkhave, aññam ekadhammampi samanupassāmi, yo evam bhāvito bahulīkato samyojanīyānam dhammānam pahānāya saṁvattati, yathayidam, bhikkhave, satta bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, satta bojjhaṅgā katham bahulīkatā samyojanīyānam dhammānam pahānāya saṁvattanti?

“Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā samyojanīyānam dhammānam pahānāya saṁvattanti.

(S.46.29./V,89.) “Katame ca, bhikkhave, samyojanīyā dhammā? Cakkhu, bhikkhave, samyojanīyo dhammo. Etthete uppajjanti samyojanavinibandhā ajjhosānā...pe... jivhā samyojanīyā dhammā. Etthete uppajjanti samyojanavinibandhā ajjhosānā...pe... mano samyojanīyo dhammo. Etthete uppajjanti samyojanavinibandhā ajjhosānā. Ime vuccanti, bhikkhave, samyojanīyā dhammā”ti. Navamam.

(S.46.30.) (10) Udāyisuttam (眞壽)優陀夷

211. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā sumbhesu viharati setakam nāma sumbhānam nigamo. Atha kho āyasmā Udāyī yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Udāyī Bhagavantam etadavoca--

“Acchariyam, bhante, abbhutarā, bhante! Yāva bahukatañca me, bhante, Bhagavati pemañca gāravo ca hirī ca ottappañca. Ahañhi, bhante, pubbe agārikabhūto

samāno abahukato ahosim dhammena abahukato saṅghena. So khvāham Bhagavati pemañca gāravañca hiriñca ottappañca sampassamāno agārasmā anagāriyam pabbajito. Tassa me Bhagavā dhammadm desesi--‘Iti rūpam, iti rūpassa samudayo, iti rūpassa atthaṅgamo; iti vedanā...pe... iti saññā... iti sañkhārā... iti viññāṇam, iti viññāṇassa samudayo, iti viññāṇassa atthaṅgamo’ti.

“So khvāham, bhante, suññāgāragato imesam pañcupādānakkhandhānam ukkujjāvakujjam samparivattento ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtarām abbhaññāsim, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtarām abbhaññāsim, (S.46.30./V,90.) ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtarām abbhaññāsim, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtarām abbhaññāsim. Dhammo ca me, bhante, abhisamito, maggo ca me paṭiladdho; yo me bhāvito bahulīkato tathā tathā viharantām tathattāya upanessati yathāham--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānissāmi.

“Satisambojjhaṅgo me, bhante, paṭiladdho, yo me bhāvito bahulīkato tathā tathā viharantām tathattāya upanessati yathāham--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānissāmi...pe... upekkhāsambojjhaṅgo me, bhante, paṭiladdho, yo me bhāvito bahulīkato tathā tathā viharantām tathattāya upanessati yathāham--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānissāmi. Ayam kho me, bhante, maggo paṭiladdho, yo me bhāvito bahulīkato tathā tathā viharantām tathattāya upanessati yathāham--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānissāmī’ti.

“Sādhu sādhu, Udāyi! Eso hi te, Udāyi, maggo paṭiladdho, yo te bhāvito bahulīkato tathā tathā viharantām tathattāya upanessati yathā tvām--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katam karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānissasī’ti. Dasamam.

Udāyivaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Bodhāya Desanā Thānā, Ayoniso Cāparihānī.
Khayo Nirodho Nibbedho, Ekadhammo Udāyināti.

(S.46.31./V,91.)

4. Nīvaraṇavaggo 蓋品

(S.46.31.) (1) Paṭhamakusalasuttam 善(1)

212. “Ye keci, bhikkhave, dhammā kusalā kusalabhāgiyā kusalapakkhikā, sabbe te appamādamūlakā appamādasamosaraṇā; appamādo tesam dhammānam aggamakkhāyati. Appamattassetarām, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu appamatto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmiṁ. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu appamatto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti. Paṭhamam.

(S.46.32.) (2) Dutiyakusalasuttam 善(2)

213. “Ye keci, bhikkhave, dhammā kusalā kusalabhāgīyā kusalapakkhikā, sabbe te yonisomanasikāramūlakā yonisomanasikārasamosarañā; yonisomanasikāro tesam dhammānaṁ aggamakkhāyati. Yonisomanasikārasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pātikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave bhikkhu yonisomanasikārasampanno satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti. Dutiyam.

(S.46.33./V,92.)

(S.46.33.) (3) Upakkilesasuttam 煩惱(1)

214. “Pañcime bhikkhave, jātarūpassa upakkilesā, yehi upakkilesehi upakkiliṭṭham jātarūparām na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā upeti kammāya. Katame pañca? Ayo, bhikkhave, jātarūpassa upakkileso, yena upakkilesena upakkiliṭṭham jātarūparām na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā upeti kammāya. Loham, bhikkhave, jātarūpassa upakkileso, yena upakkilesena upakkiliṭṭham jātarūparām...pe... tipu, bhikkhave, jātarūpassa upakkileso...pe... sīsaṁ, bhikkhave, jātarūpassa upakkileso...pe... sajhu, bhikkhave, jātarūpassa upakkileso, yena upakkilesena upakkiliṭṭham jātarūparām na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā upeti kammāya. Ime kho, bhikkhave, pañca jātarūpassa upakkilesā, yehi upakkilesehi upakkiliṭṭham jātarūparām na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā upeti kammāya.

“Evameva kho, bhikkhave, pañcime cittassa upakkilesā, yehi upakkilesehi upakkiliṭṭham cittam na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā samādhiyati āsavānam khayāya. Katame pañca? Kāmacchando, bhikkhave, cittassa upakkileso, yena upakkilesena upakkiliṭṭham cittam na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā samādhiyati āsavānam khayāya...pe... (S.46.33./V,93.) Ime kho, bhikkhave, pañca cittassa upekkilesā, yehi upakkilesehi upakkiliṭṭham cittam na ceva mudu hoti na ca kammaniyam, na ca pabhassaram pabhaṅgu ca, na ca sammā samādhiyati āsavānam khayāyā”ti. Tatiyam.

(S.46.34.) (4) Anupakkilesasuttam 煩惱(2)

► 《雜阿含705經》

215. “Sattime bhikkhave, bojjhaṅgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anupakkilesā bhāvitā bahulīkatā vijjāvīmuttiphalasacchikiriyāya samvattanti Katame satta? Satisambojjhaṅgo, bhikkhave, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anupakkileso bhāvito bahulīkato vijjāvīmuttiphalasacchikiriyāya samvattati...pe... upekkhāsambojjhaṅgo, bhikkhave, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anupakkileso bhāvito bahulīkato vijjāvīmuttiphalasacchikiriyāya samvattati. Ime kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā

anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anupakkilesā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya saṁvattanti”ti. Catuttham.

(S.46.35.) (5) Ayonisomanasikārasuttam 從根源(1)

216. “Ayoniso, bhikkhave, manasikaroto anuppanno ceva kāmacchando uppajjati, uppanno ca kāmacchando bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppanno ceva byāpādo uppajjati, uppanno ca byāpādo bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppannañceva thinamiddham uppajjati, uppannañca thinamiddham bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; anuppannañceva uddhaccakukkuccam uppajjati, uppannañca uddhaccakukkuccam bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati; (S.46.35./V,94.) anuppannā ceva vicikicchā uppajjati, uppannā ca vicikicchā bhiyyobhāvāya vepullāya saṁvattati”ti. Pañcamam.

(S.46.36.Ayonisomanasikāra) (6) Yonisomanasikārasuttam 從根源(2)

217. “Yoniso ca kho, bhikkhave, manasikaroto anuppanno ceva satisambojjhaṅgo uppajjati, uppanno ca satisambojjhaṅgo bhāvanāpāripūriṁ gacchatī...pe... anuppanno ceva upekkhāsambojjhaṅgo uppajjati, uppanno ca upekkhāsambojjhaṅgo bhāvanāpāripūriṁ gacchatī”ti. Chattham.

(S.46.37.) (7) Buddhisuttam 增長

► 《雜阿含705經》

218. “Sattime, bhikkhave, bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā buddhiyā aparihānāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... upekkhāsambojjhaṅgo. Ime kho, bhikkhave, satta bojjhangā bhāvitā bahulīkatā buddhiyā aparihānāya saṁvattanti”ti. Sattamam.

(S.46.38.) (8) Āvaraṇanīvaraṇasuttam 障蓋

► 《雜阿含707經》

219. “Pañcime, bhikkhave, āvaraṇā nīvaraṇā cetaso upakkilesā paññāya dubbalīkaraṇā. Katame pañca? Kāmacchando, bhikkhave, āvaraṇo nīvaraṇo cetaso upakkilesa paññāya dubbalīkaraṇo. Byāpādo, bhikkhave, āvaraṇo nīvaraṇo cetaso upakkilesa paññāya dubbalīkaraṇo. Thinamiddham, bhikkhave, āvaraṇam nīvaraṇam cetaso upakkilesam paññāya dubbalīkaraṇam. Uddhaccakukkuccam bhikkhave, āvaraṇam nīvaraṇam cetaso upakkilesam paññāya dubbalīkaraṇam. Vicikicchā, bhikkhave, āvaraṇā nīvaraṇā cetaso upakkilesā paññāya dubbalīkaraṇā. Ime kho, bhikkhave, pañca āvaraṇā nīvaraṇā cetaso upakkilesā paññāya dubbalīkaraṇā.

“Sattime bhikkhave, bojjhaṅgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anupakkilesā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya saṁvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo, bhikkhave, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anupakkilesa bhāvito bahulīkato vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya saṁvattati...pe... upekkhāsambojjhaṅgo, bhikkhave, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anupakkilesa bhāvito bahulīkato vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya saṁvattati. Ime kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anupakkilesā bhāvitā bahulīkatā

vijjāvimuttiphala-sacchikiriyāya samvattantīti.

“Yasmiṁ, bhikkhave, samaye ariyasāvako aṭṭhim manasi katvā sabbam cetaso samannāharitvā ohitasoto dhammam suṇāti, imassa pañca nīvaraṇā tasmim samaye na honti. Satta bojjhaṅgā tasmim samaye bhāvanāpāripūrim gacchanti.

“Katame pañca nīvaraṇā tasmim samaye na honti? Kāmacchandanīvaraṇam tasmim samaye na hoti, byāpādanīvaraṇam tasmim samaye na hoti, thinamiddhanīvaraṇam tasmim samaye na hoti, uddhaccakukkuccanīvaraṇam tasmim samaye na hoti, vicikicchānīvaraṇam tasmim samaye na hoti. Imassa pañca nīvaraṇā tasmim samaye na honti.

“Katame satta bojjhaṅgā tasmim samaye bhāvanāpāripūrim gacchanti Satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhāvanāpāripūrim gacchati...pe...upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhāvanāpāripūrim gacchati. Ime satta bojjhaṅgā tasmim samaye bhāvanāpāripūrim gacchanti. (S.46.38./V,96) Yasmiṁ bhikkhave, samaye ariyasāvako aṭṭhim manasi katvā sabbam cetaso samannāharitvā ohitasoto dhammam suṇāti, imassa pañca nīvaraṇā tasmim samaye na honti. Ime satta bojjhaṅgā tasmim samaye bhāvanāpāripūrim gacchanti”ti. Aṭṭhamam.

(S.46.39.) (9) Rukkhasuttam 樹

► 《雜阿含708經》

220. “Santi, bhikkhave, mahārukkhā anubījā mahākāyā rukkhānam ajjhāruhā, yehi rukkhā ajjhārūlhā obhaggavibhaggā vipatitā senti. Katame ca te, bhikkhave, mahārukkhā anubījā mahākāyā rukkhānam ajjhāruhā, yehi rukkhā ajjhārūlhā obhaggavibhaggā vipatitā senti? Assattho, nigrodho, pilakkho, udumbaro, kacchako, kapitthano--ime kho te, bhikkhave, mahārukkhā anubījā mahākāyā rukkhānam ajjhāruhā, yehi rukkhā ajjhārūlhā obhaggavibhaggā vipatitā senti. Evameva kho, bhikkhave, idhekacco kulaputto yādisake kāme ohāya agārasmā anagāriyam pabbajito hoti, so tādisakehi kāmehi tato vā pāpiṭṭhatarehi obhaggavibhaggo vipatito seti.

“Pañcime, bhikkhave, āvaraṇā nīvaraṇā cetaso ajjhāruhā paññāya dubbalīkaraṇā. Katame pañca? Kāmacchando, bhikkhave, āvaraṇo nīvaraṇo cetaso ajjhāruho paññāya dubbalīkaraṇo. Byāpādo, bhikkhave, āvaraṇo nīvaraṇo cetaso ajjhāruho paññāya dubbalīkaraṇo. Thinamiddham, bhikkhave, āvaraṇam nīvaraṇam cetaso ajjhāruham paññāya dubbalīkaraṇam. Uddhaccakukkuccam, bhikkhave, āvaraṇam nīvaraṇam cetaso ajjhāruham paññāya dubbalīkaraṇam. Vicikicchā, bhikkhave, āvaraṇā nīvaraṇā cetaso ajjhāruhā paññāya dubbalīkaraṇā. Ime kho, (S.46.39./V,97.) bhikkhave pañca āvaraṇā nīvaraṇā cetaso ajjhāruhā paññāya dubbalīkaraṇā.

“Sattime bhikkhave, bojjhaṅgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anajjhāruhā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo, bhikkhave, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anajjhāruho bhāvito bahulīkato vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattati...pe...upekkhāsambojjhaṅgo, bhikkhave, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anajjhāruho bhāvito bahulīkato vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattati. Ime kho, bhikkhave, satta bojjhavgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anajjhāruhā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattantī”ti. Navamam.

(S.46.40.) (10) Nīvaraṇasuttam 蓋

► 《雜阿含706經》

221. “Pañcime, bhikkhave, nīvaraṇā andhakaraṇā acakkhukaraṇā aññāṇakaraṇā paññānirodhikā vighātapakkhiyā anibbānasamvattanikā. Katame pañca? Kāmacchandanīvaraṇam, bhikkhave, andhakaraṇam acakkhukaraṇam aññāṇakaraṇam paññānirodhikam vighātapakkhiyam anibbānasamvattanikam Byāpādanīvaraṇam, bhikkhave...pe... thinamiddhanīvaraṇam, bhikkhave... uddhaccakukkuccanīvaraṇam, bhikkhave... vicikicchānīvaraṇam, bhikkhave, andhakaraṇam acakkhukaraṇam aññāṇakaraṇam paññānirodhikam vighātapakkhiyam anibbānasamvattanikam. Ime kho, bhikkhave, pañca nīvaraṇā andhakaraṇā acakkhukaraṇā aññāṇakaraṇā paññānirodhikā vighātapakkhiyā anibbāna-samvattanikā.

“Sattime, bhikkhave, bojjhaṅgā cakkhukaraṇā ñāṇakaraṇā paññābuddhiyā avighātapakkhiyā nibbānasamvattanikā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo, bhikkhave, cakkhukaraṇo ñāṇakaraṇo paññābuddhiyo avighātapakkhiyo nibbānasamvattaniko...pe... upekkhāsambojjhaṅgo, bhikkhave, cakkhukaraṇo ñāṇakaraṇo paññābuddhiyo avighātapakkhiyo nibbānasamvattaniko. Ime kho, (S.46.40./V,98.) bhikkhave satta bojjhaṅgā cakkhukaraṇā ñāṇakaraṇā paññābuddhiyā avighātapakkhiyā nibbānasamvattanikā”ti. Dasamaṁ.

Nīvaranavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Dve Kusalā Kilesā ca, dve Yoniso ca Buddhi ca;
Āvaraṇā Nīvaraṇā Rukkham, Nīvaraṇañca te dasāti.

5. Cakkavattivaggon 轉輪品

(S.46.41.) (1) Vidhāsuttam 類

► 《雜阿含730經》

222. Sāvatthinidānam. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā tisso vidhā pajahim̄su, sabbe te sattannam bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā tisso vidhā pajahissanti, sabbe te sattannam bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā tisso vidhā pajahanti, sabbe te sattannam bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā. Katamesam sattannam bojjhaṅgānam? Satisambojjhaṅgassa...pe... upekkhāsambojjhaṅgassa. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā tisso vidhā pajahim̄su...pe... pajahissanti...pe... pajahanti, sabbe te imesamyeva sattannam bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā”ti. Paṭhamam.

(S.46.42./V,99.)

(S.46.42.) (2) Cakkavattisuttam 轉輪

► 《雜阿含經》721-722經，《中阿含58經》七寶經》，《增壹阿含39.7經》，大正 No.38 《佛說輪王七寶經》，cf. D.17. Mahāsudassana- suttam 大善見王經(8-17)

223. “Rañño bhikkhave, cakkavattissa pātubhāvā sattannam ratanānam pātubhāvo hoti. Katamesam sattannam? Cakkaranassa pātubhāvo hoti, hatthiratanassa

pātubhāvo hoti, assaratanassa pātubhāvo hoti, mañiratanassa pātubhāvo hoti, itthiratanassa pātubhāvo hoti, gahapatiratanassa pātubhāvo hoti, parināyakaratanassa pātubhāvo hoti Rañño, bhikkhave, cakkavattissa pātubhāvā imesam sattannam ratanānam pātubhāvo hoti.

“Tathāgatassa, bhikkhave, pātubhāvā arahato sammāsambuddhassa sattannam bojjhaṅgaratanānam pātubhāvo hoti. Katamesam sattannam? Satisambojjhaṅgassa ratanassa pātubhāvo hoti...pe... Upekkhāsambojjhaṅgassa ratanassa pātubhāvo hoti. Tathāgatassa, bhikkhave, pātubhāvā arahato sammāsambuddhassa imesam sattannam bojjhaṅgaratanānam pātubhāvo hoti”ti. Dutiyam.

(S.46.43.) (3) Mārasuttam 魔

224. “Mārasenappamaddanam vo, bhikkhave, maggam desessāmi; tam suṇātha. Katamo ca, bhikkhave, mārasenappamaddano maggo? Yadidam--satta bojjhaṅgā. Katame satta? Satisambojjhaṅgo...pe... Upekkhāsambojjhaṅgo--Ayam kho, bhikkhave, mārasenappamaddano maggo”ti. Tatiyam.

(S.46.44.) (4) Dappaññasuttam 愚癡

225. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Dappañño elamūgo, dappañño elamūgo’ti bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, ‘Dappañño elamūgo’ti vuccatī’ti? “Sattannam kho, bhikkhu, bojjhavgañnam abhāvitattā abahulīkatattā ‘Dappañño elamūgo’ti vuccati. (S.46.44./V,100.) Katamesam sattannam? Satisambojjhaṅgassa...pe... Upekkhāsambojjhaṅgassa-- Imesam kho, bhikkhu sattannam bojjhaṅgānam abhāvitattā abahulīkatattā ‘Dappañño elamūgo’ti vuccatī’ti. Catuttham.

(S.46.45.) (5) Paññavantasuttam 有慧

226. “Paññavā anelamūgo, paññavā anelamūgo’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, ‘Paññavā anelamūgo’ti vuccatī’ti? “Sattannam kho, bhikkhu, bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā ‘Paññavā anelamūgo’ti vuccati. Katamesam sattannam? Satisambojjhaṅgassa...pe... Upekkhāsambojjhaṅgassa--Imesam kho, bhikkhu, sattannam bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā ‘Paññavā anelamūgo’ti vuccatī’ti. Pañcamam.

(S.46.46.) (6) Daliddasuttam 貧窮

227. “Daliddo, daliddo’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, ‘Daliddo’ti vuccatī’ti? “Sattannam kho, bhikkhu, bojjhaṅgānam abhāvitattā abahulīkatattā ‘Daliddo’ti vuccati. Katamesam sattannam? Satisambojjhaṅgassa...pe... Upekkhāsambojjhaṅgassa--Imesam kho, bhikkhu, sattannam bojjhaṅgānam abhāvitattā abahulīkatattā ‘Daliddo’ti vuccatī’ti. Chatṭham.

(S.46.47.) (7) Adaliddasuttam 不貧

228. “Adaliddo adaliddo’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, ‘Adaliddo’ti vuccatī’ti? “Sattannam kho, bhikkhu, bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā ‘Adaliddo’ti vuccati. Katamesam sattannam? Satisambojjhaṅgassa...pe... Upekkhāsambojjhaṅgassa--Imesam kho, bhikkhu, sattannam bojjhaṅgānam bhāvitattā bahulīkatattā ‘Adaliddo’ti vuccatī’ti. Sattamam.

(S.46.48./V,101.)

(S.46.48.) (8) Ādiccasuttam 日輪

229. “Ādiccassa bhikkhave, udayato etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--aruṇuggam. Evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno sattannam bojjhaṅgānam uppādāya etam pubbaṅgamam etam pubbanimittam, yadidam--kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti. Aṭṭhamam.

(S.46.49.) (9) Ajjhattikaṅgasuttam 内分(1)

230. “Ajjhattikam, bhikkhave, aṅganti karitvā nāññam ekaṅgampi samanupassāmi sattannam bojjhaṅgānam uppādāya, yathayidam--bhikkhave, yonisomanasikāro. Yonisomanasikārasampannassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu yonisomanasikārasampanno satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti. Navamaṁ.

(S.46.50./V,102.)

(S.46.50.) (10) Bāhiraṅgasuttam 外分(2)

231. “Bāhiram bhikkhave, aṅganti karitvā nāññam ekaṅgampi samanupassāmi sattannam bojjhaṅgānam uppādāya, yathayidam--bhikkhave, kalyāṇamittatā. Kalyāṇamittassetam, bhikkhave, bhikkhuno pāṭikaṅkham--satta bojjhaṅge bhāvessati, satta bojjhaṅge bahulīkarissati. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu kalyāṇamitto satta bojjhaṅge bhāveti, satta bojjhaṅge bahulīkaroti”ti.

Dasamam.

Cakkavattivaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Vidhā Cakkavatti Māro, Dappañño Paññavena ca;
Daliddo Adaliddo ca, Ādiccañgena te dasāti.

6. Sākacchavaggo 覺支總攝品

(S.46.51.) (1) Āhārasuttaṁ 食

► 《雜阿含715經》, S.46.2.

I. Āhāro nīvaraṇānam

232. Sāvaththinidānam. “Pañcannañca, bhikkhave, nīvaraṇānam sattannañca bojjhaṅgānam āhārañca anāhārañca desessāmi; tam suñātha. Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā kāmacchandassa uppādāya, uppannassa vā kāmacchandassa (S.46.51./V,103.) bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave subhanimittam. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā kāmacchandassa uppādāya, uppannassa vā kāmacchandassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā byāpādassa uppādāya, uppannassa vā byāpādassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, paṭighanimittam Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā byāpādassa uppādāya, uppannassa vā byāpādassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā thinamiddhassa uppādāya, uppannassa vā thinamiddhassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, arati tandi vijambhitā bhattasammado cetaso ca līnattam. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā thinamiddhassa uppādāya, uppannassa vā thinamiddhassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā uddhaccakukkuccassa uppādāya, uppannassa vā uddhaccakukkuccassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, cetaso avūpasamo. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannassa vā uddhaccakukkuccassa uppādāya, uppannassa vā uddhaccakukkuccassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannāya vā vicikicchāya uppādāya, uppannāya vā vicikicchāya bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, vicikicchātthānīyā dhammā. Tattha ayonisomanasikārabahulīkāro--ayamāhāro anuppannāya vā vicikicchāya uppādāya, uppannāya vā vicikicchāya bhiyyobhāvāya vepullāya.

II. Āhāro bojjhaṅgānam

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā satisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā satisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, (S.46.51./V,104.) satisambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā satisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā satisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā dhammadvicayasambojjhaṅgassa

uppādāya, uppannassa vā dhammavicasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, kusalākusalā dhammā sāvajjānavajjā dhammā hīnapanītā dhammā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā dhammavicasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā dhammavicasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, ārambhadhātu nikkamadhātu parakkamadhātu. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā pītisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, pītisambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā pītisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, kāyappassaddhi cittappassaddhi Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

(S.46.51./V,105.) “Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, samathanimittam abyagganimittam. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, āhāro anuppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, upekkhāsambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamāhāro anuppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

III. Anāhāro nīvaraṇānam

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā kāmacchandassa uppādāya, uppannassa vā kāmacchandassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, asubhanimittam. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamanāhāro anuppannassa vā kāmacchandassa uppādāya, uppannassa vā kāmacchandassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā byāpādassa uppādāya, uppannassa vā byāpādassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, mettācetovimutti. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamanāhāro anuppannassa vā byāpādassa uppādāya, uppannassa vā byāpādassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā thinamiddhassa uppādāya, uppannassa vā thinamiddhassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, ārambhadhātu nikkamadhātu parakkamadhātu. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamanāhāro anuppannassa vā thinamiddhassa (S.46.51./V,106.) uppādāya uppannassa vā thinamiddhassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā uddhaccakukkuccassa uppādāya,

uppannassa vā uddhaccakukkuccassa bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, cetaso vūpasamo. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro-- ayamanāhāro anuppannassa vā uddhaccakukkuccassa uppādāya, uppannassa vā uddhaccakukkuccassa bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannāya vā vicikicchāya uppādāya, uppannāya vā vicikicchāya bhiyyobhāvāya vepullāya? Atthi, bhikkhave, kusalākusalā dhammā sāvajjānavajjā dhammā hīnapaṇītā dhammā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā. Tattha yonisomanasikārabahulīkāro ayamanāhāro anuppannāya vā vicikicchāya uppādāya, uppannāya vā vicikicchāya bhiyyobhāvāya vepullāya.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā satisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā satisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, satisambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā satisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā satisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā dhammadvicaya-sambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā dhammadvicayasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, kusalākusalā dhammā sāvajjānavajjā dhammā hīnapaṇītā dhammā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā dhammadvicaya-sambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā dhammadvicayasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā (S.46.51./V,107.) vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, ārambhadhātu nikkamadhātu parakkamadhātu. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā pītisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, pītisambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā pītisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, kāyappassaddhi cittappassaddhi. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, samathanimittam abyagganimittam. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā.

“Ko ca, bhikkhave, anāhāro anuppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa uppādāya, uppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā? Atthi, bhikkhave, upekkhāsambojjhaṅgaṭṭhānīyā dhammā. Tattha amanasikārabahulīkāro--ayamanāhāro anuppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa uppādāya uppannassa vā upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya pāripūriyā”ti. Paṭhamam.

(S.46.52./V,108.)

(S.46.52.) (2) Pariyāyasuttaṁ 理趣

► 《雜阿含經》713-714經

233. Atha kho sambahulā bhikkhū pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pavisim̄su. Atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi--“Atippago kho tāva Sāvatthiyam piṇḍāya caritum. Yamnūna mayam yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkameyyāmā”ti.

Atha kho te bhikkhū yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhim sammodim̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinne kho te bhikkhū aññatitthiyā paribbājakā etadavocum--

“Samaṇo, āvuso, Gotamo sāvakānam evam dhammarām deseti--‘Etha tumhe, bhikkhave, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe satta bojjhaṅge yathābhūtam bhāvethā’ti. Mayampi kho, āvuso, sāvakānam evam dhammarām desema--‘Etha tumhe, āvuso, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe satta bojjhaṅge yathābhūtam bhāvethā’ti. Idha no, āvuso, ko viseso, ko adhippayāso, kiṁ nānākaraṇam samanassa vā Gotamassa amhākam vā, yadidam--dhammadesanāya vā dhammadesanām, anusāsaniyā vā anusāsanin”ti?

Atha kho te bhikkhū tesam aññatitthiyānam paribbājakānam bhāsitam neva abhinandim̄su nappaṭikkosim̄su; anabhinanditvā appaṭikkositvā utthāyāsanā pakkamim̄su--“Bhagavato santike etassa bhāsitassa attham ājānissāmā”ti. Atha kho te bhikkhū Sāvatthim piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. (S.46.52./V,109.) Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--

“Idha mayam, bhante, pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Sāvatthim piṇḍāya pavisimha. Tesam no, bhante, amhākam etadahosi--‘Atippago kho tāva Sāvatthiyam piṇḍāya caritum, yamnūna mayam yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkameyyāmā’ti. Atha kho mayam, bhante, yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkamimha; upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhim sammodimha. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidimha. Ekamantam nisinne kho amhe, bhante, aññatitthiyā paribbājakā etadavocum--

“Samaṇo, āvuso, Gotamo sāvakānam evam dhammarām deseti ‘Etha tumhe, bhikkhave, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe satta bojjhaṅge yathābhūtam bhāvethā’ti. Mayampi kho, āvuso, sāvakānam evam dhammarām desema--‘Etha tumhe, āvuso, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe satta bojjhaṅge yathābhūtam bhāvethā’ti. Idha no, āvuso, ko viseso, ko adhippayāso, kiṁ nānākaraṇam samanassa vā Gotamassa amhākam vā, yadidam--dhammadesanāya vā dhammadesanām, anusāsaniyā vā anusāsanin”ti?

“Atha kho mayam, bhante, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam bhāsitam neva abhinandimha nappaṭikkosimha, anabhinanditvā appaṭikkositvā utthāyāsanā pakkamimha--‘Bhagavato santike etassa bhāsitassa attham ājānissāmā’”ti.

“Evarīvādino bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā--‘Atthi panāvuso, pariyāyo, yam pariyāyam āgamma pañca nīvaraṇā dasa honti, satta bojjhaṅgā catuddasā’ti. Evarī puṭṭhā, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā na ceva sampāyissanti, uttarīnca vighātam āpajjissanti. Tam kissa hetu? Yathā tam, bhikkhave, avisayasmīm. “Nāham tam, bhikkhave, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake

sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, yo imesam pañhānam veyyākaraṇena cittam ārādhayya, aññatra Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā ito vā pana sutvā”.

I.Pañca dasa honti

(S.46.52./V,110.) “Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo, yam pariyāyam āgamma pañca nīvaraṇā dasa honti? Yadapi, bhikkhave, ajjhattam kāmacchando tadapi nīvaraṇam, yadapi bahiddhā kāmacchando tadapi nīvaraṇam. ‘Kāmacchandanīvaraṇan’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti. Yadapi, bhikkhave, ajjhattam byāpādo tadapi nīvaraṇam, yadapi bahiddhā byāpādo tadapi nīvaraṇam. ‘Byāpādanīvaraṇan’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti. Yadapi, bhikkhave, thinam tadapi nīvaraṇam, yadapi middham tadapi nīvaraṇam. ‘Thinamiddhanīvaraṇan’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti. Yadapi, bhikkhave, uddhaccam tadapi nīvaraṇam, yadapi kukkuccam tadapi nīvaraṇam. ‘Uddhaccakukkuccanīvaraṇan’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti. Yadapi, bhikkhave, ajjhattam dhammesu vicikicchā tadapi nīvaraṇam, yadapi bahiddhā dhammesu vicikicchā tadapi nīvaraṇam. ‘Vicikicchānīvaraṇan’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti. Ayam kho, bhikkhave, pariyāyo, yam pariyāyam āgamma pañca nīvaraṇā dasa honti.

II.Satta catuddasa honti

“Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo, yam pariyāyam āgamma satta bojjhaṅgā catuddasa honti? Yadapi, bhikkhave, ajjhattam dhammesu sati tadapi satisambojjhaṅgo, yadapi bahiddhā dhammesu sati tadapi satisambojjhaṅgo. ‘Satisambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti.

(S.46.52./V,111.) “Yadapi bhikkhave, ajjhattam dhammesu paññāya pavincinati pavicarati parivimaisamāpajjati tadapi dhammavicasambojjhaṅgo, yadapi bahiddhā dhammesu paññāya pavincinati pavicarati parivimaisamāpajjati tadapi dhammavicasambojjhaṅgo. ‘Dhammavicasambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti.

“Yadapi, bhikkhave, kāyikam vīriyam tadapi vīriyasambojjhaṅgo, yadapi cetasikam vīriyam tadapi vīriyasambojjhaṅgo. ‘Vīriyasambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti.

“Yadapi bhikkhave, savitakkasavicārā pīti tadapi pītisambojjhaṅgo, yadapi avitakka-avicārā pīti tadapi pītisambojjhaṅgo. ‘Pītisambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti.

“Yadapi, bhikkhave, kāyappassaddhi tadapi passaddhisambojjhaṅgo, yadapi cittappassaddhi tadapi passaddhisambojjhaṅgo. ‘Passaddhisambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti.

“Yadapi, bhikkhave, savitakko savicāro samādhi tadapi samādhismambojjhaṅgo, yadapi avitakka-avicāro samādhi tadapi samādhismambojjhaṅgo. ‘Samādhismambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti.

“Yadapi, bhikkhave, ajjhattam dhammesu upekkhā tadapi upekkhāsambojjhaṅgo, yadapi bahiddhā dhammesu upekkhā tadapi upekkhāsambojjhaṅgo. ‘Upekkhāsambojjhaṅgo’ti iti hidam uddesam gacchati. Tadamināpetam pariyāyena dvayam hoti. Ayam kho, bhikkhave, pariyāyo, yam pariyāyam āgamma satta bojjhaṅgā catuddasā”ti. Dutiyam.

(S.46.53./V,112.)

(S.46.53.) (3) Aggisuttam 火

234. Atha kho sambahulā bhikkhū pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaraṇamādāya Sāvatthiyarām pindāya pavisiṁsu (pariyāyasuttasadisaṁ)

“Evaṁvādino, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā--‘Yasmim, āvuso, samaye līnaṁ cittam hoti, katamesam tasmim samaye bojjhaṅgānam akālo bhāvanāya, katamesam tasmim samaye bojjhaṅgānam kālo bhāvanāya? Yasmim panāvuso, samaye uddhatam cittam hoti, katamesam tasmim samaye bojjhaṅgānam akālo bhāvanāya, katamesam tasmim samaye bojjhaṅgānam kālo bhāvanāyā’ti? Evaṁ putthā bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā na ceva sampāyissanti, uttarīnca vighātam āpajjissanti. Tam kissa hetu? Yathā tam, bhikkhave, avisayasmim.

“Nāham tam, bhikkhave, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya yo imesam pañhānam veyyākaranena cittam ārādheyya, aññatra Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā ito vā pana sutvā.

I.Akālo

“Yasmim, bhikkhave, samaye līnaṁ cittam hoti, akālo tasmim samaye passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Līnaṁ, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi dussamutṭhāpayam hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso parittam aggim ujjāletukāmo assa. So tattha allāni ceva tiṇāni pakkhipeyya, allāni ca gomayāni pakkhipeyya, allāni ca kaṭṭhāni (S.46.53./V,113.) pakkhipeyya udakavātañca dadeyya, parīsukena ca okireyya; bhabbo nu kho so puriso parittam aggim ujjālitun”ti? “No hetam, bhante”.

“Evameva kho, bhikkhave, yasmim samaye līnaṁ cittam hoti, akālo tasmim samaye passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Līnaṁ, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi dussamutṭhāpayam hoti.

II.Kālo

“Yasmiñca kho, bhikkhave, samaye līnaṁ cittam hoti, kālo tasmim samaye dhammavicasambojjhaṅgassa bhāvanāya, kālo vīriyasambojjhagassa bhāvanāya, kālo pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Līnaṁ, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi susamuṭṭhāpayam hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso parittam aggim ujjāletukāmo assa. So tattha sukkhāni ceva tiṇāni pakkhipeyya, sukkhāni gomayāni pakkhipeyya, sukkhāni kaṭṭhāni pakkhipeyya, mukhavātañca dadeyya, na ca parīsukena okireyya; bhabbo nu kho so puriso parittam aggim ujjālitun”ti? “Evaṁ, bhante”.

“Evameva kho, bhikkhave, yasmim samaye līnaṁ cittam hoti, kālo tasmim samaye dhammavicasambojjhaṅgassa bhāvanāya, kālo vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya, kālo pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Līnaṁ, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi susamuṭṭhāpayam hoti.

III. Akālo

“Yasmin bhikkhave, samaye uddhattam cittam hoti, akālo tasmim samaye dhammavicasambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo vīriyasambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo (S.46.53./V,114.) pītisambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Uddhatam, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi duvūpasamayam hoti.

“Seyyathāpi bhikkhave, puriso mahantam aggikkhandham nibbāpetukāmo assa. So tattha sukkhāni ceva tiṇāni pakkhipeyya, sukkhāni ca gomayāni pakkhipeyya, sukkhāni ca kaṭṭhāni pakkhipeyya, mukhavātañca dadeyya, na ca paṁsukena okireyya; bhabbo nu kho so puriso mahantam aggikkhandham nibbāpetun”ti? “No hetam, bhante”.

“Evameva kho, bhikkhave, yasmin samaye uddhatam cittam hoti, akālo tasmim samaye dhammavicasambojjhaṅgassa bhāvanāya, akālo vīriyasambojjhagassa bhāvanāya, akālo pītisambojjhagassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Uddhatam, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi duvūpasamayam hoti.

IV. Kālo

“Yasmiñca kho, bhikkhave, samaye uddhatam cittam hoti, kālo tasmim samaye passaddhisambojjhagassa bhāvanāya, kālo samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, kālo upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Uddhatam, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi suvūpasamayam hoti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, puriso mahantam aggikkhandham nibbāpetukāmo assa. So tattha allāni ceva tiṇāni pakkhipeyya, allāni ca gomayāni pakkhipeyya, allāni ca kaṭṭhāni pakkhipeyya, udakavātañca dadeyya, paṁsukena ca okireyya; bhabbo nu kho so puriso mahantam aggikkhandham nibbāpetun”ti? “Evaṁ, bhante”.

“Evameva kho, bhikkhave, yasmin samaye uddhatam (S.46.53./V,115.) cittam hoti, kālo tasmim samaye passaddhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, kālo samādhisambojjhaṅgassa bhāvanāya, kālo upekkhāsambojjhaṅgassa bhāvanāya. Tam kissa hetu? Uddhatam, bhikkhave, cittam tam etehi dhammehi suvūpasamayam hoti. Satiñca khvāham, bhikkhave, sabbatthikam vadāmī”ti. Tatiyam.

(S.46.54.) (4) Mettāsaṅghatasuttam 慈

► 《雜阿含743經》

235. Ekaṁ samayam Bhagavā Kolyesu viharati haliddavasanam nāma Koliyānam nigamo. Atha kho sambahulā bhikkhū pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaraṇamādāya haliddavasanam piṇḍāya pavisim̄su Atha kho tesam bhikkhūnam etadahosi--“Atippago kho tāva haliddavasane piṇḍāya caritum. Yamnūna mayam yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkameyyāmā”ti.

Atha kho te bhikkhū yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhim̄ sammodiṁsu. Sammodanīyam kathaṁ sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidhiṁsu. Ekamantam nisinne kho te bhikkhū aññatitthiyā paribbājakā etadavocum--

“Samaṇo, āvuso, Gotamo sāvakānam evam dhammarām deseti--‘Etha tumhe, bhikkhave, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalikaraṇe

mettāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam mettāsaṅhaṅatena (S.46.54./V,116.) cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharatha. Karuṇāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam karuṇāsaṅhaṅatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharatha. Muditāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam muditāsaṅhaṅatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharatha. Upekkhāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsaṅhaṅatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharathā”ti.

“Mayampi kho, āvuso, sāvakānam evam dhammam desema--‘Etha tumhe, āvuso, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe mettāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha...pe... karuṇāsaṅhaṅatena cetasā... muditāsaṅhaṅatena cetasā... upekkhāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsaṅhaṅatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharathā’ti. Idha no, āvuso, ko viseso, ko adhippayāso, kim nānākaraṇam samaṇassa vā Gotamassa amhākam vā, yadidam-- (S.46.54./V,117.) dhammadesaṇaya vā dhammadesaṇam, anusāsanīyā vā anusāsanin”ti?

Atha kho te bhikkhū tesam aññatitthiyānam paribbājakānam bhāsitam neva abhinandim̄su nappaṭikkosiṁsu. Anabhinanditvā appaṭikkositvā utthāyāsanā pakkamim̄su--“Bhagavato santike etassa bhāsitassa attham ājānissāmā”ti. Atha kho te bhikkhū haliddavasane piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkantā yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--

“Idha mayam, bhante, pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya haliddavasane piṇḍāya pavisimha. Tesam no, bhante, amhākam etadahosi--‘Atippago kho tāva haliddavasane piṇḍāya caritum. Yaṁnūna mayam yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkameyyāmā”ti.

“Atha kho mayam, bhante, yena aññatitthiyānam paribbājakānam ārāmo tenupasaṅkamimha, upasaṅkamitvā tehi aññatitthiyehi paribbājakehi saddhim sammodimha. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidimha. Ekamantam nisinne kho amhe, bhante, te aññatitthiyā paribbājakā etadavocum--

“Samaṇo, āvuso, Gotamo sāvakānam evam dhammam deseti--‘Etha tumhe, bhikkhave, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe mettāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha...pe... karuṇāsaṅhaṅatena cetasā muditāsaṅhaṅatena cetasā... upekkhāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsaṅhaṅatena cetasā vipulena (S.46.54./V,118.) mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharathā”ti.

“Mayampi kho, āvuso, sāvakānam evam dhammam deseti--‘Etha tumhe, āvuso, pañca nīvaraṇe pahāya cetaso upakkilese paññāya dubbalīkaraṇe mettāsaṅhaṅatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha...pe... karuṇāsaṅhaṅatena cetasā...pe... muditāsaṅhaṅatena

cetasā...pe... upekkhāsaṅgatena cetasā ekam disam pharitvā viharatha, tathā dutiyam, tathā tatiyam, tathā catuttham; iti uddhamadho tiriyaṁ sabbadhi sabbattatāya sabbāvantam lokam upekkhāsaṅgatena cetasā vipulena mahaggatena appamāṇena averena abyāpajjena pharitvā viharathā'ti. Idha no, āvuso, ko viseso, ko adhippayāso, kiṁ nānākaraṇam samanassa vā Gotamassa amhākam vā, yadidaṁ, dhammaddesanāya vā dhammaddesanam, anusāsaniyā vā anusāsanin"ti?

Atha kho mayaṁ, bhante, tesam aññatitthiyānaṁ paribbājakānaṁ bhāsitam neva abhinandimha nappaṭikkosimha, anabhinanditvā appaṭikkositvā utthāyāsanā pakkamimha--‘Bhagavato santike etassa bhāsitassa attham ājānissāmā’ti.

“Evaṁvādino, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evamassu vacanīyā--‘Kathām bhāvitā panāvuso, mettācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā? Kathām bhāvitā panāvuso, karuṇācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā? Kathām bhāvitā panāvuso, muditācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā? Kathām bhāvitā panāvuso, upekkhācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā”ti? Evaṁ puṭṭhā, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā na ceva sampāyissanti, uttarīnca vighātam āpajjissanti. Tam kissa hetu? Yathā tam, bhikkhave, avisayasmim. “Nāharām tam, bhikkhave, passāmi sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya, yo imesaṁ pañhānam veyyākaraṇena cittam ārādheyya, aññatra Tathāgatena vā Tathāgatasāvakena vā ito vā pana sutvā”.

(S.46.54./V,119.) “Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, mettācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā? Idha, bhikkhave, bhikkhu mettāsaṅgatam satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... mettāsaṅgatam upekkhāsaṅgobjjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm. So sace ākaṇkhati ‘Appaṭikūle paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati. Sace ākaṇkhati ‘Paṭikūle appaṭikūlasaññī vihareyyan’ti, appaṭikūlasaññī tattha viharati. Sace ākaṇkhati ‘Appaṭikūle ca paṭikūle ca paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati. Sace ākaṇkhati ‘Paṭikūle ca appaṭikūle ca appaṭikūlasaññī vihareyyan’ti, appaṭikūlasaññī tattha viharati. Sace ākaṇkhati ‘Appaṭikūlañca paṭikūlañca tadubhayaṁ abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, upekkhako ca tattha viharati sato sampajāno, subharām vā kho pana vimokkhām upasampajja viharati. Subhaparamāharām, bhikkhave, mettācetovimuttim vadāmi, idhapaññassa bhikkhuno uttarivimuttim appaṭivijjhato.

“Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, karuṇācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā? Idha, bhikkhave, bhikkhu karuṇāsaṅgatam satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... karuṇāsaṅgatam upekkhāsaṅgobjjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm. So sace ākaṇkhati ‘Appaṭikūle paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati...pe... sace ākaṇkhati ‘Appaṭikūlañca paṭikūlañca tadubhayaṁ abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, upekkhako tattha viharati sato sampajāno. Sabbaso vā pana rūpasāññānam samatikkamā paṭighasaññānam atthāngamā nānattasaññānam amanasikārā ‘Ananto ākāso’ti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja viharati. (S.46.54./V,120.) Ākāsānañcāyatana-paramāharām bhikkhave, karuṇācetovimuttim vadāmi, idhapaññassa bhikkhuno uttarivimuttim appaṭivijjhato.

“Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, muditācetovimutti, kiṁgatikā hoti, kiṁparamā, kiṁphalā, kiṁpariyosānā? Idha, bhikkhave, bhikkhu muditāsaṅgatam satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... muditāsaṅgatam upekkhāsaṅgobjjhaṅgam bhāveti

vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. So sace ākañkhati ‘Appatikūle pañkūlasaññī vihareyyan’ti, pañkūlasaññī tattha viharati...pe... sace ākañkhati ‘Appatikulañca pañkūlañca tadubhayam abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, upekkhako tattha viharati sato sampajāno. Sabbaso vā pana ākāsaññañcāyatanañ samatikkamma ‘Anantam viññānan’ti viññāñañcāyatanañ upasampajja viharati. Viññāñañcāyatanañparamāham, bhikkhave, muditācetovimuttim vadāmi, idhapaññassa bhikkhuno uttarivimuttim appañvijjhato.

“Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, upekkhācetovimutti, kiñgatikā hoti, kiñparamā, kiñphalā, kiñpariyosānā? Idha, bhikkhave, bhikkhu upekkhāsañhagatañ satisambojjhañgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim...pe... upekkhāsañhagatañ upekkhāsañhagatañ bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. So sace ākañkhati ‘Appatikūle pañkūlasaññī vihareyyan’ti, pañkūlasaññī tattha viharati. Sace ākañkhati ‘Pañkūle appatikūlasaññī vihareyyan’ti, appatikūlasaññī tattha viharati. Sace ākañkhati ‘Appatikūle ca pañkūle ca pañkūlasaññī vihareyyan’ti, pañkūlasaññī tattha viharati. Sace ākañkhati ‘Pañkūle ca appatikūle ca appatikūlasaññī vihareyyan’ti, appatikūlasaññī tattha viharati. Sace ākañkhati ‘Appatikulañca pañkūlañca tadubhayam abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, upekkhako tattha viharati sato sampajāno. (S.46.54./V,121.) Sabbaso vā pana viññāñañcāyatanañ samatikkamma ‘Natthi kiñci’ti ākiñcaññāyatanañ upasampajja viharati. Akiñcaññāyatanañparamāham, bhikkhave, upekkhācetovimuttim vadāmi, idhapaññassa bhikkhuno uttarivimuttim appañvijjhato”ti. Catuttham.

(S.46.55.) (5) Saṅgāravasuttañ 傷歌邏(婆羅門)

236. Sāvatthinidānam. Atha kho Saṅgāravo brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavatā saddhiñ sammodi. Sammodanīyam kathām sārañyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Saṅgāravo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--

“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo yenekadā dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappatibhanti, pageva asajjhāyakatā? Ko pana, bho Gotama, hetu, ko paccayo yenekadā dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā pañibhanti, pageva sajjhāyakatā”ti?

“Yasminn kho, brāhmaṇa, samaye kāmarāgapariyūṭhitena cetā viharati kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissarañam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmin samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi tasmin samaye yathābhūtam na jānāti na passati, ubhayatthampi tasmin samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappañibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto saṁsaṭho lākhāya vā haliddiyā vā nīliyā vā mañjiṭṭhāya vā. Tattha cakkhumā puriso sakam mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam na jāneyya na passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmin samaye kāmarāgapariyūṭhitena cetā viharati kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissarañam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi (S.46.55./V,122.) tasmin samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi...pe... ubhayatthampi tasmin samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappañibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmin samaye byāpādapariyūṭhitena cetā

viharati byāpādaporetēna, uppānnaś ca byāpādassā nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; paratthampi...pe... ubhayatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto agginā santatto pakkuthito usmudakajāto. Tattha cakkhumā puriso sakam mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam na jāneyya na passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye byāpādapariyuṭṭhitena cetā viharati byāpādaporetēna, uppānnaś ca byāpādassā nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi tasmiṁ samaye...pe... ubhayatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye thinamiddhapariyuṭṭhitena cetā viharati thinamiddhaporetēna, uppānnaś ca thinamiddhassa nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi...pe... ubhayatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto sevālapaṇakapariyonaddho. Tattha cakkhumā puriso sakam mukhanimittam ([S.46.55./V,123.](#)) paccavekkhamāno yathābhūtam na jāneyya na passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye thinamiddhapariyuṭṭhitena cetā viharati thinamiddhaporetēna, uppānnaś ca thinamiddhassa nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi...pe... ubhayatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye uddhaccakukkuccapariyuṭṭhitena cetā viharati uddhaccakukkuccaparetēna, uppānnaś ca uddhaccakukkuccassā nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi...pe... ubhayatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto vāterito calito bhanto ūmijāto. Tattha cakkhumā puriso sakam mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam na jāneyya na passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye uddhaccakukkuccapariyuṭṭhitena cetā viharati uddhaccakukkuccaparetēna, uppānnaś ca uddhaccakukkuccassā nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi...pe... ubhayatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye vicikicchāpariyuṭṭhitena cetā viharati vicikicchāparetēna, uppānnāya ca vicikicchāya nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti na passati, paratthampi...pe... ubhayatthampi... dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto āvilo luļito kalalībhūto andhakāre nikkhitto. Tattha cakkhumā puriso sakam mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam na jāneyya ([S.46.55./V,124.](#)) na passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmiṁ samaye vicikicchāpariyuṭṭhitena cetā viharati vicikicchāparetēna, uppānnāya ca vicikicchāya nissaraṇam yathābhūtam nappajānāti, attatthampi tasmiṁ samaye yathābhūtam na jānāti

na passati, parathampi tasmim samaye yathābhūtam na jānāti na passati, ubhayatthampi tasmim samaye yathābhūtam na jānāti na passati; dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā. Ayam kho, brāhmaṇa, hetu ayam paccayo yenekadā dīgharattam sajjhāyakatāpi mantā nappaṭibhanti, pageva asajjhāyakatā.

“Yasmiñca kho, brāhmaṇa, samaye na kāmarāgapariyutthitena cetasā viharati na kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, ubhayatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati; dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Seyyathāpi brāhmaṇa, udapatto asamīsaṭho lākhāya vā haliddiyā vā nīliyā vā mañjīṭṭhāya vā. Tattha cakkhumā puriso sakān mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam jāneyya passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmin samaye na kāmarāgapariyutthitena cetasā viharati na kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti...pe....

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmin samaye na byāpādapariyutthitena cetasā viharati na byāpādparetena, uppannassa ca byāpādassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi...pe... ubhayatthampi... dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto na agginā santatto na pakkuthito na usmudakajāto, tattha cakkhumā puriso sakān mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam jāneyya ([S.46.55./V.125.](#)) passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmin samaye na byāpādapariyutthitena cetasā viharati na byāpādparetena, uppannassa ca byāpādassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi...pe... ubhayatthampi... dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmin samaye na thinamiddhapariyutthitena cetasā viharati na thinamiddhaparetena, uppannassa ca thinamiddhassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi...pe... ubhayatthampi dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto na sevālapanakapariyonaddho. Tattha cakkhumā puriso sakān mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam jāneyya passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmin samaye na thinamiddhapariyutthitena cetasā viharati na thinamiddhaparetena, uppannassa ca thinamiddhassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi...pe... ubhayatthampi... dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmin samaye na uddhaccakukkucca-pariyutthitena cetasā viharati na uddhaccakukkuccaparetena, uppannassa ca uddhaccakukkuccassassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi...pe... ubhayatthampi... dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Seyyathāpi, brāhmaṇa, udapatto na vāterito na calito na bhanto na ūmijāto. Tattha cakkhumā puriso sakān mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam jāneyya passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmin samaye na uddhaccakukkuccapariyutthitena cetasā viharati na uddhaccakukkuccaparetena, uppannassa ca uddhaccakukkuccassassa nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmim samaye yathābhūtam jānāti passati, parathampi...pe... ubhayatthampi... dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti,

pageva sajjhāyakatā.

“Puna caparam, brāhmaṇa, yasmīn samaye na vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā viharati na vicikicchāparetena, uppannāya ca vicikicchāya nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmīm samaye yathābhūtam jānāti passati, paratthampi tasmīm samaye yathābhūtam jānāti passati; ubhayatthampi tasmīm samaye yathābhūtam jānāti passati; dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Seyyathāpi brāhmaṇa, udapatto accho vippasanno anāvilo āloke nikkhitto. Tattha cakkhumā puriso sakam mukhanimittam paccavekkhamāno yathābhūtam jāneyya passeyya. Evameva kho, brāhmaṇa, yasmīn samaye na vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā viharati na vicikicchāparetena, uppannāya ca vicikicchāya nissaraṇam yathābhūtam pajānāti, attatthampi tasmīm samaye yathābhūtam jānāti passati, paratthampi tasmīm samaye yathābhūtam jānāti passati, ubhayatthampi tasmīm samaye yathābhūtam jānāti passati; dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā. (S.46.55./V,126.) Ayam kho, brāhmaṇa, hetu ayam paccayo yenekadā dīgharattam asajjhāyakatāpi mantā paṭibhanti, pageva sajjhāyakatā.

“Sattime brāhmaṇa, bojjhaṅgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anupakkilesā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattanti. Katame satta? Satisambojjhaṅgo kho, brāhmaṇa, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anupakkilesa bhāvito bahulīkato vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattati...pe... upekkhāsambojjhaṅgo kho, brāhmaṇa, anāvaraṇo anīvaraṇo cetaso anupakkilesa bhāvito bahulīkato vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattati. Ime kho, brāhmaṇa, satta bojjhaṅgā anāvaraṇā anīvaraṇā cetaso anupakkilesā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiphalasacchikiriyāya samvattantī”ti. Evam vutte Saṅgāravo brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... upāsakam mām bhavam Gotamo dhāretu ajjatagge pāñupetam saraṇam gatan”ti. Pañcamam.

(S.46.56.) (6) Abhayasuttam 無畏

► 《雜阿含經》711-712經

237. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūte pabbate. Atha kho abhoyo rājakumāro yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasankamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho abhoyo rājakumāro Bhagavantam etadavoca--“Pūraṇo, bhante, Kassapo evamāha--‘Natthi hetu, natthi paccayo aññāṇaya adassanāya. Ahetu, appaccayo aññāṇam adassanam hoti. Natthi hetu, natthi paccayo ñāṇaya dassanāya. Ahetu, appaccayo ñāṇam dassanam hotī’ti. Idha Bhagavā kimāhā”ti? (S.46.56./V,127.) “Atthi, rājakumāra, hetu, atthi paccayo aññāṇaya adassanāya. Sahetu, sappaccayo aññāṇam adassanam hoti. Atthi rājakumāra, hetu, atthi paccayo ñāṇaya dassanāya. Sahetu, sappaccayo ñāṇam dassanam hotī”ti.

“Katamo pana, bhante, hetu, katamo paccayo aññāṇaya adassanāya? Katham sahetu, sappaccayo aññāṇam adassanam hotī”ti? “Yasmīn kho, rājakumāra, samaye kāmarāgapariyuṭṭhitena cetasā viharati kāmarāgaparetena, uppannassa ca kāmarāgassa nissaraṇam yathābhūtam na jānāti na passati--ayampi kho, rājakumāra, hetu, ayam paccayo aññāṇaya adassanāya. Evampi sahetu sappaccayo aññāṇam adassanam hoti.

“Puna caparam, rājakumāra, yasmīn samaye byāpādapariyuṭṭhitena cetasā viharati byāpādaparetena...pe... thinamiddhapariyuṭṭhitena... uddhaccakukkuccapariyuṭṭhitena... vicikicchāpariyuṭṭhitena cetasā viharati vicikicchāparetena, uppannāya ca vicikicchāya nissaraṇam yathābhūtam na jānāti na

passati--ayampi kho, rājakumāra, hetu, ayam paccayo aññāñāya adassanāya. Evampi sahetu sappaccayo aññāñārām adassanarām hotī”ti.

“Ko nāmāyam, bhante, dhammapariyāyo”ti? “Nīvaraṇā nāmete, rājakumārā”ti. “Taggha, Bhagavā, nīvaraṇā; taggha, Sugata, nīvaraṇā! Ekamekenapi kho, bhante, nīvaraṇena abhibhūto yathābhūtam na jāneyya na passeyya, ko pana vādo pañcahi nīvaraṇehi?

“Katamo pana, bhante, hetu, katamo paccayo ñāñāya dassanāya? Kathām sahetu, sappaccayo ñāñārām dassanarām hotī”ti? (S.46.56./V,128.) “Idha rājakumāra, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. So satisambojjhaṅgam bhāvitena cittena yathābhūtam jānāti passati--ayampi kho, rājakumāra, hetu, ayam paccayo ñāñāya dassanāya. Evampi sahetu, sappaccayo ñāñārām dassanārām hoti.

“Puna caparam, rājakumāra, bhikkhu...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. So upekkhāsambojjhaṅgam bhāvitena cittena yathābhūtam jānāti passati--ayampi kho, rājakumāra, hetu, ayam paccayo ñāñāya dassanāya. Evaṁ sahetu, sappaccayo ñāñārām dassanārām hoti”ti.

“Ko nāmāyam, bhante, dhammapariyāyo”ti? “Bojjhaṅgā nāmete, rājakumārā”ti. “Taggha, Bhagavā, bojjhaṅgā; taggha, Sugata, bojjhaṅgā! Ekamekenapi kho, bhante, bojjhaṅgena samannāgato yathābhūtam jāneyya passeyya, ko pana vādo sattahi bojjhaṅgehi? Yopi me, bhante, Gijjhakūṭam pabbatam ārohantassa kāyakilamatho cittakilamatho, sopi me paṭippassaddho, dhammo ca me abhisamito”ti. Chatṭham.

Sākacchavaggo chatṭho.

Tassuddānam--

Āhārā Pariyāyamaggi, Mettam Saṅgāravena ca;
Abhayo pucchito pañhaṁ, Gijjhakūṭamhi pabbateti.

(S.46.57./V,129.)

7. Anāpānavaggo 入出息品

(S.46.57.) (1) Aṭṭhikamahapphalasuttam 骨

i. Mahapphala-Mahānisamsā 大果大功德

238. Sāvatthinidānam. “Aṭṭhikasaññā, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, aṭṭhikasaññā kathām bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim ...pe... aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmim. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, aṭṭhikasaññā evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā”ti.

ii. Aññataraphalasuttam 二果之一

► 《雜阿含經》734、747經

“Aṭṭhikasaññāya, bhikkhave, bhāvitāya bahulīkatāya dvinnam phalānam

aññataram phalam pāṭikaṅkham--dīṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. Katham bhāvitāya ca kho bhikkhave, aṭṭhikasaññāya katham bahulīkatāya dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham--dīṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā? Idha, bhikkhave, bhikkhu aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ bhāvitāya kho, bhikkhave, aṭṭhikasaññāya evam bahulīkatāya dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham--dīṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā”ti.

(S.46.57./V,130.)

iii. Mahatthasuttam 大義利

► 《雜阿含747經》

“Aṭṭhikasaññā bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahato athāya saṁvattati. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, aṭṭhikasaññā katham bahulīkatā mahato athāya saṁvattati? Idha, bhikkhave, bhikkhu aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, aṭṭhikasaññā evam bahulīkatā mahato athāya saṁvattati”ti.

iv. Yogakkhemasuttam 大安穩

► 《雜阿含747經》

“Aṭṭhikasaññā, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahato yogakkhemāya saṁvattati. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, aṭṭhikasaññā katham bahulīkatā mahato yogakkhemāya saṁvattati? Idha, bhikkhave, bhikkhu aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, aṭṭhikasaññā evam bahulīkatā mahato yogakkhemāya saṁvattati”ti.

v. Saṁvegasuttam 厥背

► 《雜阿含747經》

“Aṭṭhikasaññā bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahato saṁvegāya saṁvattati. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, aṭṭhikasaññā katham bahulīkatā mahato saṁvegāya saṁvattati? Idha, bhikkhave, bhikkhu aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, aṭṭhikasaññā evam bahulīkatā mahato saṁvegāya saṁvattati”ti.

(S.46.57./V,131.)

vi. Phāsuvihārasuttam 樂住

► 《雜阿含747經》

“Aṭṭhikasaññā bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahato phāsuvihārāya saṁvattati. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, aṭṭhikasaññā katham bahulīkatā mahato phāsuvihārāya saṁvattati? Idha, bhikkhave, bhikkhu aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... aṭṭhikasaññāsaṅgataṁ upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, aṭṭhikasaññā evam bahulīkatā mahato phāsuvihārāya saṁvattati”ti. Pathamaṁ.

(S.46.58.) (2) Puṭavakasuttam 噎

► 《雜阿含747經》

239. “Puṭavakasaññā, bhikkhave, bhāvitā...pe... dutiyam.

(S.46.59.) (3) Vinīlakasuttam 青瘀

► 《雜阿含747經》

240. “Vinīlakasaññā, bhikkhave...pe... tatiyam.

(S.46.60.) (4) Vicchiddakasuttam 壞

► 《雜阿含747經》

241. “Vicchiddakasaññā, bhikkhave...pe... catuttham.

(S.46.61.) (5) Uddhumātakasuttam 膨脹

► 《雜阿含747經》

242. “Uddhumātakasaññā, bhikkhave...pe... pañcamam.

(S.46.62.) (6) Mettāsuttam 慈

► 《雜阿含744經》

243. “Mettā, bhikkhave, bhāvitā...pe... chattham.

(S.46.63.) (7) Karuṇāsuttam 悲

244. “Karuṇā, bhikkhave, bhāvitā...pe... sattamam.

(S.46.64.) (8) Muditāsuttam 喜

245. “Muditā, bhikkhave, bhāvitā...pe... aṭṭhamam.

(S.46.65.) (9) Upekkhāsuttam 捏

246. “Upekkhā bhikkhave, bhāvitā...pe... navamam.

(S.46.66./V,132.)

(S.46.66.) (10) Ānāpānasuttam 入出息

247. “Ānāpānassati bhikkhave, bhāvitā...pe... dasamam.

Ānāpānavaggo sattamo.

Tassuddānaṁ--

Aṭṭhipuṭavakam, Vinīlakam, Vicchiddakam, Uddhumātena pañcamam;
Mettā Karuṇā Muditā Upekkhā, Ānāpānenā te dasāti.**8. Nirodhavaggo 滅品**

(S.46.67.) (1) Asubhasuttam 不淨

► 《雜阿含741-742經》

248. “Asubhasaññā bhikkhave...pe... paṭhamam.

(S.46.68.) (2) Maraṇasuttam 死

249. “Maraṇasaññā bhikkhave...pe... dutiyam.

(S.46.69.) (3) Āhārepaṭikūlasuttam 食厭

► 《雜阿含747經》

250. “Āhāre paṭikūlasaññā, bhikkhave...pe... tatiyam.

(S.46.70.) (4) Anabhiratisuttam 不可樂

► 《雜阿含747經》

251. “Sabbaloke anabhiratisaññā, bhikkhave...pe... catuttham.

(S.46.71.) (5) Aniccasuttam 無常

► 《雜阿含747經》

252. “Aniccasasaññā, bhikkhave...pe... pañcamam.

(S.46.72.) (6) Dukkhasuttam 苦

► 《雜阿含747經》

253. “Anicce dukkhasaññā, bhikkhave...pe... chaṭṭham.

(S.46.73./V,133.)

(S.46.73.) (7) Anattasuttam 無我

► 《雜阿含747經》

254. “Dukkhe anattasaññā, bhikkhave...pe... sattamam.

(S.46.74.) (8) Pahānasuttam 斷

► 《雜阿含747經》

255. “Pahānasaññā, bhikkhave...pe... aṭṭhamam.

(S.46.75.) (9) Virāgasuttam 離染

► 《雜阿含經》745、747經

256. “Virāgasaññā, bhikkhave...pe... navamam.

(S.46.76.) (10) Nirodhasuttam 滅

► 《雜阿含747經》

257. “Nirodhasaññā, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, nirodhasaññā katham bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu nirodhasaññāsahagatam satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... nirodhasaññāsahagatam upekkhāsambojjhaṅgam

bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, nirodhasaññā evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsāti.

“Nirodhasaññāya, bhikkhave, bhāvitāya bahulīkatāya dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham--diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā. Katham bhāvitāya, bhikkhave, nirodhasaññāya katham bahulīkatāya dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham--diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā? Idha, bhikkhave, bhikkhu nirodhasaññāsaṅgatam satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... nirodhasaññāsaṅgatam upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam bhāvitāya kho, bhikkhave, nirodhasaññāya evam bahulīkatāya dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham--diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā”ti.

“Nirodhasaññā, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahato atthāya saṁvattati, mahato yogakkhemāya saṁvattati, mahato saṁvegāya saṁvattati, mahato phāsuvihārāya saṁvattati. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, nirodhasaññā katham (S.46.76./V,134.) bahulīkatā mahato atthāya saṁvattati, mahato yogakkhemāya saṁvattati, mahato saṁvegāya saṁvattati, mahato phāsuvihārāya saṁvattati? Idha, bhikkhave bhikkhu nirodhasaññāsaṅgatam satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... nirodhasaññāsaṅgatam upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, nirodhasaññā evam bahulīkatā mahato atthāya saṁvattati, mahato yogakkhemāya saṁvattati, mahato saṁvegāya saṁvattati, mahato phāsuvihārāya saṁvattati”ti. Dasamam.

Nirodhavaggo atṭhamo.

Tassuddānam--

Asubhamaraṇa-Āhāre, Paṭikūla-Anabhiratena;
Aniccadukkha-Anattapahānam, Virāganirodhena te dasāti.

9. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品(Viveka 遠離)

(S.46.77-88.) (1- 12) Gaṅgānadī-ādisuttam 恒河等經

► 《雜阿含經》716-717經

258-269. “Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu satta bojjhaṅge bhāvento satta bojjhaṅge bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. (yāva esanā pāli vitthāretabbā)

Gaṅgāpeyyālavaggo navamo.

(S.46.77-88./V,135.) Tassuddānam--

Cha Pācīnato ninnā, Cha ninnā ca Samuddato.

Dvete cha dvādasa honti, Vaggo tena pavuccatīti.

10. Appamādavaggo 不放逸品(Viveka 遠離)

(S.46.89-98.) (1- 10) Tathāgatādisuttam如來等經

270. “Yāvatā, bhikkhave, sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahupadā vāti vitthāretabbāṁ

Appamādavaggo dasamo.

Tassuddānam--

Tathāgataṁ Padam Kūṭam, Mūlam Sārena Vassikam;
Rājā Candimasūriyā ca, Vatthena dasamaṁ padanti.

(Appamādavaggo Bojjhaṅgasamyuttassa bojjhaṅgavasena vitthāretabbā)

11. Balakaraṇīyavaggo 力所作品(遠離)

(S.46.99-110.) (1- 12) Balādisuttam力等經

280. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā karīyanti...pe...

Balakaraṇīyavaggo ekādasamo.

(S.46.99-110./V,136.) Tassuddānam--

Balaṁ Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā.
Ākāsena ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

(Balakaraṇīyavaggo Bojjhaṅgasamyuttassa bojjhaṅgavasena vitthāretabbā)

12. Esanāvaggo 尋覓品(遠離)

(S.46.111-120.) (1- 10) Esanādisuttam尋覓等經

292. “Tisso imā, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanāti vitthāretabbāṁ.

Esanāvaggo dvādasamo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavō, Bhavo ca Dukkhatā tisso;
Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Taṇhā Tasināya cāti.

(Bojjhaṅgasamyuttassa Esanāpeyyālam vivekanissitato vitthāretabbāṁ)

13. Oghavaggo 瀑流品(遠離)

(S.46.121-129.) (1- 9) Oghādisuttam 瀑流等經

302. “Cattārome bhikkhave oghā. Katame cattāro? Kāmogho, bhavogho, ditṭhogho, avijjoghoti vitthāretabbam.

(S.46.130.) (10) Uddhambhāgiyasuttam 上分結

311. Sāvatthinidānam. “Pañcimāni, bhikkhave, uddhambhāgiyāni samyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, (S.46.130./V,137) avijjā imāni kho, bhikkhave pañcuddhambhāgiyāni samyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannaṁ uddhambhāgiyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya satta bojjhaṅgā bhāvetabbā. Katame satta? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariñāmī...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam... amatogadharānam amataparāyanānam amatapariyosānam... nibbānaninnam nibbānapoṇam nibbānapabbhāram. Imesam kho, bhikkhave, bhikkhu pañcannaṁ uddhambhāgiyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ime satta bojjhaṅgā bhāvetabbā”ti. Dasamam.

Oghavaggo terasamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca.

Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgiyānīti.

(S.46.131-142./V,138.)

14. Punagaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品(Rāgaviniya 欲貪調伏)

(S.46.131-142.) (1-12) Punagaṅgānadī-ādisuttam 再次恒河等經

Vaggo cuddasamo.

Uddānam--

Cha Pācīnato ninnā, Cha ninnā ca Samuddato.

Dvete cha dvādasa honti, Vaggo tena pavuccatīti.

(Bojjhaṅgasamyuttassa Gaṅgāpeyyālarām rāgavasena vitthāretabbam)

15. Puna-appamādavaggo 再次不放逸品(Rāgaviniya 欲貪調伏)

(S.46.143-152.) (1-10) Tathāgatādisuttam 如來等經

Pannarasamo.

Uddānam--

Tathāgatam Padam Kūṭam, Mūlam Sārena Vassikam;

Rājā Candimasūriyā ca, Vatthena dasamaṁ padanti.

(Appamādavaggo rāgavasena vitthāretabbo)

16. Punabalakaraṇīyavaggo 再次力所作品(Rāgaviniya 欲貪調伏)

(S.46.153-164.) (1-10) Punabalādisuttam再次力等經

Soḷasamo.

Uddānam--

Balarñ Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā.

Ākāsenā ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

(Bojjhaṅgasamyuttassa balakaraṇīyavaggo rāgavasena vitthāretabbo)
(S.46.165-174./V,139.)

17. Puna-esanāvaggo 再次尋覓品(Rāgaviniya 欲貪調伏)

(S.46.165-174.) (1-10) Puna-esanādisuttam再次尋覓等經

Puna-esanāvaggo sattarasamo.

(S.46.165-174./V,140.) Uddānam--

Esanā Vidhā Āsavo, Bhavo ca Dukkhatā tisso;

Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Taṇhā Tasināya cāti.

18. Puna-oghavaggo 再次瀑流品(Rāgaviniya 欲貪調伏)

(S.46.175.) (1-10) Puna-oghādisuttam再次瀑流等經

Bojjhaṅgasamyuttassa puna-oghavaggo aṭṭhārasamo.

Uddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca.

Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Khandhā Oruddhambhāgīyānīti.

(Rāgavinyapariyosāna-dosavinayapariyosāna-mohavinayapariyosānavaggo vitthāretabbo) (yadapi maggasamyuttam vitthāretabbam, tadapi bojjhaṅgasamyuttam vitthāretabbam)

~Bojjhaṅgasamyuttam dutiyam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.47.1./V,141.)

(S.47.)(3) Satipaṭṭhānasamyuttam 念處相應(103suttas)**1. Ambapālivaggo 菩羅品****(S.47.1.) (1) Ambapālisuttam 菩羅**

► 《雜阿含經》607、622經，S.47.18.

367. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Ambapālivane. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Ekāyano ayam, bhikkhave, maggo sattānam visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nīyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidaṁ--cattāro satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ekāyano ayam, bhikkhave, maggo sattānam visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nīyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidaṁ--cattāro satipaṭṭhānā”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinandunti. Paṭhamam.

(S.47.2./V,142.)

(S.47.2.) (2) Satisuttam 正念

► 《雜阿含經》610、622經，一卷本《雜阿含14經》

368. Ekam samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Ambapālivane. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Sato, bhikkhave, bhikkhu vihareyya sampajāno. Ayam vo amhākam anusāsanī. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sato hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sato hoti.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sampajāno hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu abhikkante paṭikkante sampajānakārī hoti, ālokite vilokite sampajānakārī hoti, samiñjite pasārite sampajānakārī hoti, saṅghātipattacīvaraḍhāraṇe sampajānakārī hoti, asite pīte khāyite sāyite sampajānakārī hoti, uccārapassāvakamme sampajānakārī hoti, gate ṭhite nisinne sutte jāgarite bhāsite tuṇhībhāve sampajānakārī hoti. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sampajānakārī hoti. Sato, bhikkhave, bhikkhu vihareyya sampajāno. Ayam vo amhākam anusāsanī”ti. Dutiyam.

(S.47.3.) (3) Bhikkhusuttam 比丘

► 《雜阿含624經》，S.47.15-16.

369. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa

ārāme. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisidi. Ekamantaram nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Sādu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammam desetu, yamaham Bhagavato dhammarūpa sutvā eko ([S.47.3./V,143.](#)) vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Evameva panidhekacce moghapurisā mañceva ajjheshanti, dhamme ca bhāsite mameva anubandhitabbam maññanti”ti. “Desetu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammarūpa, desetu Sugato saṅkhittena dhammarūpa. Appeva nāmāham Bhagavato bhāsitassa attham jāneyyam, appeva nāmāham Bhagavato bhāsitassa dāyādo assan”ti. “Tasmātiha tvarī, bhikkhu, ādimeva visodhehi kusalesu dhammesu. Ko cādi kusalānam dhammānam? Sīlañca suvisuddham, diṭṭhi ca ujukā. Yato kho te, bhikkhu, sīlañca suvisuddham bhavissati diṭṭhi ca ujukā, tato tvarī, bhikkhu, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro satipaṭṭhāne tividhena bhāveyyāsi.

Katame cattāro? Idha tvarī, bhikkhu, ajjhattarī vā kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; bahiddhā vā kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; ajjhattabahiddhā vā kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ajjhattarī vā vedanāsu...pe... bahiddhā vā vedanāsu...pe... ajjhattabahiddhā vā vedanāsu vedanānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ajjhattarī vā citte...pe... bahiddhā vā citte...pe... ajjhattabahiddhā vā citte cittānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ajjhattarī vā dhammesu...pe... bahiddhā vā dhammesu...pe... ajjhattabahiddhā vā dhammesu dhammānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Yato kho tvarī, bhikkhu, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ime cattāro satipaṭṭhāne evam tividhena bhāvessasi, tato tuyham, bhikkhu, yā ratti vā divaso vā āgamissati vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihān”ti.

Atha kho so bhikkhu Bhagavato bhāsitam ([S.47.3./V,144.](#)) abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho so bhikkhu eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram--brahmaçariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati “Khīñā jāti, vusitarī brahmaçariyam, katañc karañyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Tatiyam.

(S.47.4.) (4) Sālasuttam 薩羅(婆羅門村)

►《雜阿含621經》

370. Ekañ samayam Bhagavā Kosalesu viharati Sālāya brāhmaṇagāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi...pe... etadavoca--

“Ye te, bhikkhave, bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayam, te vo, bhikkhave, bhikkhū catunnām satipaṭṭhānām bhāvanāya samādapetabbā nivesetabbā patiṭṭhāpetabbā. Katamesam catunnām? Etha tumhe, āvuso, kāye kāyānupassino viharatha ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, kāyassa yathābhūtam nāñāya; vedanāsu vedanānupassino viharatha ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, vedanānām yathābhūtam nāñāya; citte cittānupassino viharatha ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, cittassa yathābhūtam nāñāya; dhammesu dhammānupassino viharatha ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā,

dhammānam yathābhūtam nānāya. (S.47.4./V,145.) yepi te, bhikkhave, bhikkhū sekhā appattamānasā anuttaram yogakkhemam patthayamānā viharanti, tepi kāye kāyānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā kāyassa pariññāya; vedanāsu vedanānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, vedanānam pariññāya; citte cittānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, cittassa pariññāya; dhammesu dharmānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, dharmānam pariññāya.

“Yepi te, bhikkhave, bhikkhū arahanto khīnāsavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīnabhadavasamyojanā sammadaññā vimuttā, tepi kāye kāyānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, kāyena visamyuttā; vedanāsu vedanānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, vedanāhi visamyuttā; citte cittānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, cittena visamyuttā; dhammesu dharmānupassino viharanti ātāpino sampajānā ekodibhūtā vippasannacittā samāhitā ekaggacittā, dhammehi visamyuttā.

“Yepi te, bhikkhave, bhikkhū navā acirapabbajitā adhunāgatā imam dhammadvinayaṁ, te vo, bhikkhave, bhikkhū imesam catunnām satipatṭhānānam bhāvanāya samādapetabbā nivesetabbā patiṭṭhāpetabbā”ti. Catuttham.

(S.47.5.) (5) Akusalarāsisuttam 善聚

► 《雜阿含611經》

371. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā etadavoca--“Akusalarāsī’ti, bhikkhave, vadāmāno pañca nīvaraṇe sammā vadāmāno vadeyya. Kevalo hāyam, bhikkhave, akusalarāsi, yadidam--pañca nīvaraṇā. Katame pañca? (S.47.5./V,146.) Kāmacchandanīvaraṇām byāpādanīvaraṇām, thinamiddhanīvaraṇām, uddhaccakukkuccanīvaraṇām, vicikicchānīvaraṇām. ‘Akusalarāsī’ti, bhikkhave, vadāmāno ime pañca nīvaraṇe sammā vadāmāno vadeyya. Kevalo hāyam, bhikkhave, akusalarāsi, yadidam--pañca nīvaraṇā.

“Kusalarāsī’ti, bhikkhave, vadāmāno cattāro satipatṭhāne sammā vadāmāno vadeyya. Kevalo hāyam, bhikkhave, kusalarāsi, yadidam--cattāro satipatṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dharmānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam ‘Kusalarāsī’ti, bhikkhave, vadāmāno ime cattāro satipatṭhāne sammā vadāmāno vadeyya. Kevalo hāyam, bhikkhave, kusalarāsi, yadidam--cattāro satipatṭhānā”ti. Pañcamam.

(S.47.6.) (6) Sakunagghisuttam 鷹

► 《雜阿含617經》, cf. 《本生經》J.168.

372. “Bhūtapubbam, bhikkhave, sakunagghi lāpam sakunām sahasā ajjhappattā aggahesi. Atha kho, bhikkhave, lāpo sakuno sakunagghiyā hariyamāno evam paridevasi--‘Mayamevamha alakkhikā, mayam appapuññā, ye mayam agocare carimha paravisaye. Sacejja mayam gocare careyyāma sake pettike visaye, na myāyam, sakunagghi, alam abhavissa, yadidam--yuddhāyā’ti. ‘Ko pana te, lāpa, gocaro sako pettiko visayo’ti? ‘Yadidam--nañgalakaṭṭhakaraṇām ledḍutṭhānan’”ti. (S.47.6./V,147.) “Atha kho, bhikkhave, sakunagghi sake bale apatthaddhā sake bale asamvadānā lāpam

sakuṇam pamuñci--‘Gaccha kho tvām, lāpa, tatrapi me gantvā na mokkhasī’”ti.

“Atha kho, bhikkhave, lāpo sakuṇo naṅgalakaṭṭhakaraṇam ledḍutṭhānam gantvā mahantam ledḍum abhiruhitvā sakuṇagghim vadāmāno atṭhāsi--‘Ehi kho dāni me, sakuṇagghi, ehi kho dāni me, sakuṇagghī’ti. Atha kho sā, bhikkhave, sakuṇagghi sake bale apatthaddhā sake bale asaṁvadāmāna ubho pakkhe sannayha lāpaṁ sakuṇam sahāsa aijjhappattā. Yadā kho, bhikkhave, aññāsi lāpo sakuṇo ‘Bahu-āgato kho myāyam sakuṇagghī’ti, atha tasveva ledḍussa antaram paccupādi. Atha kho, bhikkhave, sakuṇagghi tattheva urāni paccatālesi. Evañhi tam, bhikkhave, hoti yo agocare carati paravisaye.

“Tasmātiha, bhikkhave, mā agocare caritha paravisaye. Agocare, bhikkhave, carataṁ paravisaye lacchati māro otāram, lacchati māro ārammaṇam. Ko ca, bhikkhave, bhikkhuno agocaro paravisayo? Yadiḍam--pañca kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā, sotaviññeyyā saddā...pe... ghānaviññeyyā gandhā... jivhāviññeyyā rasā... kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā-ayam, bhikkhave, bhikkhuno agocaro paravisayo.

“Gocare, bhikkhave, caratha sake pettike visaye. gocare, bhikkhave, carataṁ sake pettike visaye na lacchati māro otāram, na lacchati māro ārammaṇam. (S.47.6./V,148.) Ko ca, bhikkhave, bhikkhuno gocaro sako pettiko visayo? Yadiḍam--cattāro satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--ayam, bhikkhave, bhikkhuno gocaro sako pettiko visayo”ti. Chatṭham.

(S.47.7.) (7) Makkaṭasuttam 猿猴

► 《雜阿含620經》

373. “Atthi, bhikkhave, Himavato pabbatarājassa duggā visamā desā, yattha neva makkaṭānam cārī na manussānam. Atthi, bhikkhave, Himavato pabbatarājassa duggā visamā desā, yattha makkaṭānañhi kho cārī, na manussānam. Atthi, bhikkhave, Himavato pabbatarājassa samā bhūmibhāgā ramañyā, yattha makkaṭānañceva cārī manussānañca. Tatra, bhikkhave, luddā makkaṭavīthīsu lepaṁ oddenti makkaṭānam bādhanāya.

“Tatra, bhikkhave, ye te makkaṭā abālajātikā alolajātikā, te tam lepaṁ disvā ārakā parivajjanti. Yo pana so hoti makkaṭo bālajātiko lolajātiko, so tam lepaṁ upasaṅkamitvā hatthena gaṇhāti. So tattha bajjhati. ‘Hattham mocessāmī’ti dutiyena hatthena gaṇhāti. So tattha bajjhati. ‘Ubho hatthe mocessāmī’ti pādena gaṇhāti. So tattha bajjhati. ‘Ubho hatthe mocessāmi pādañcā’ti dutiyena pādena gaṇhāti. So tattha bajjhati. ‘Ubho hatthe mocessāmi pāde cā’ti tuṇḍena gaṇhāti. So tattha bajjhati. Evañhi so, bhikkhave, makkaṭo pañcodḍito thunam seti anayam āpanno byasanam āpanno (S.47.7./V,149.) yathākāmakaraṇyīyo luddassa. Tamenam, bhikkhave, luddo vijjhītī tasmīmyeva kaṭṭhakataṅgāre avassajjetvā yena kāmam pakkamati. Evam so tam, bhikkhave, hoti yo agocare carati paravisaye.

“Tasmātiha, bhikkhave, mā agocare caritha paravisaye. Agocare, bhikkhave, carataṁ paravisaye lacchati māro otāram, lacchati māro ārammaṇam. Ko ca, bhikkhave, bhikkhuno agocaro paravisayo? Yadiḍam--pañca kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā itṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajañyā,

sotaviññeyyā saddā...pe... ghānaviññeyyā gandhā... jivhāviññeyyā rasā... kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā itthā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajaṇīyā. Ayām, bhikkhave, bhikkhuno agocaro paravisayo.

“Gocare, bhikkhave, caratha sake pettike visaye. gocare, bhikkhave carataṁ sake pettike visaye na lacchatī māro otāraṁ, na lacchatī māro ārammaṇam. Ko ca, bhikkhave, bhikkhuno gocaro sako pettiko visayo? Yadi daṁ--cattāro satipaṭṭhānā. Katame cattāro Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ayām, bhikkhave, bhikkhuno gocaro sako pettiko visayo”ti. Sattamaṁ.

(S.47.8.) (8) Sūdasuttam 廚士

► 《雜阿含616經》

374. “Seyyathāpi, bhikkhave, bālo abyatto akusalo sūdo rājānam vā rājamahāmattam vā nānaccayehi sūpehi paccupaṭṭhito assa--ambilaggehipi, tittakaggehipi, kaṭukaggehipi, madhuraggehipi, khārikehipi, akhārikehipi, loṇikehipi, alonikehipi.

(S.47.8./V,150.) “Sa kho so, bhikkhave, bālo abyatto akusalo sūdo sakassa bhattu nimittam na uggaṇhāti--‘Idam vā me ajja bhattu sūpeyyam ruccati, imassa vā abhiharati, imassa vā bahum gaṇhāti, imassa vā vaṇṇam bhāsatī. Ambilaggam vā me ajja bhattu sūpeyyam ruccati ambilaggassa vā abhiharati, ambilaggassa vā bahum gaṇhāti, ambilaggassa vā vaṇṇam bhāsatī. Tittakaggam vā me ajja... kaṭukaggam vā me ajja... madhuraggam vā me ajja... khārikam vā me ajja... akhārikam vā me ajja... loṇikam vā me ajja... alonikam vā me ajja bhattu sūpeyyam ruccati, alonikassa vā abhiharati, alonikassa vā bahum gaṇhāti, alonikassa vā vaṇṇam bhāsatī’”ti.

“Sa kho so, bhikkhave, bālo abyatto akusalo sūdo na ceva lābhī hoti acchādanassa, na lābhī vetanassa, na lābhī abhihārānam. Tam kissa hetu? Tathā hi so, bhikkhave, bālo abyatto akusalo sūdo sakassa bhattu nimittam na uggaṇhāti. Evameva kho, bhikkhave, idhekacco bālo abyatto akusalo bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa kāye kāyānupassino viharato cittam na samādhiyati, upakkilesā na pahīyanti. So tam nimittam na uggaṇhāti. Vedanāsu vedanānupassī viharati...pe... citte cittānupassī viharati...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa dhammesu dhammānupassino viharato cittam na samādhiyati, upakkilesā na pahīyanti. So tam nimittam na uggaṇhāti.

“Sa kho so, bhikkhave, bālo abyatto akusalo bhikkhu na ceva lābhī hoti diṭṭheva dhamme sukhavihārānam, na lābhī (S.47.8./V,151.) satisampajāññassa Tam kissa hetu? Tathā hi so, bhikkhave, bālo abyatto akusalo bhikkhu sakassa cittassa nimittam na uggaṇhāti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, paṇḍito byatto kusalo sūdo rājānam vā rājamahāmattam vā nānaccayehi sūpehi paccupaṭṭhito assa--ambilaggehipi, tittakaggehipi, kaṭukaggehipi, madhuraggehipi, khārikehipi, akhārikehipi, loṇikehipi, alonikehipi.

“Sa kho so, bhikkhave, paṇḍito byatto kusalo sūdo sakassa bhattu nimittam uggaṇhāti--‘Idam vā me ajja bhattu sūpeyyam ruccati, imassa vā abhiharati, imassa vā bahum gaṇhāti, imassa vā vaṇṇam bhāsatī. Ambilaggam vā me ajja bhattu sūpeyyam ruccati ambilaggassa vā abhiharati, ambilaggassa vā bahum gaṇhāti, ambilaggassa vā vaṇṇam bhāsatī. Tittakaggam vā me ajja... kaṭukaggam vā me ajja... madhuraggam vā

me ajja... khārikam vā me ajja... akhārikam vā me ajja... loṇikam vā me ajja... aloṇikam vā me ajja bhattu sūpeyyam ruccati, alonikassa vā abhiharati, alonikassa vā bahum gaṇhāti, alonikassa vā vaṇṇam bhāsatī””ti.

“Sa kho so, bhikkhave, pañđito byatto kusalo sūđo lābhī ceva hoti acchādanassa, lābhī vetanassa, lābhī abhihārānam. Tam kissa hetu? Tathā hi so, bhikkhave, pañđito byatto kusalo sūđo sakassa bhattu nimittam uggaṇhāti. Evameva kho, bhikkhave, idhekacco pañđito byatto kusalo bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa kāye kāyānupassino viharato cittam samādhiyati, upakkilesā (S.47.8./V,152.) pahīyanti. So tam nimittam uggaṇhāti. Vedanāsu vedanānupassī viharati...pe... citte cittānupassī viharati...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa dhammesu dhammānupassino viharato cittam samādhiyati, upakkilesā pahīyanti. So tam nimittam uggaṇhāti.

“Sa kho so, bhikkhave, pañđito byatto kusalo bhikkhu lābhī ceva hoti diṭṭheva dhamme sukhavihārānam, lābhī hoti satisampajaññāsa. Tam kissa hetu? Tathā hi so, bhikkhave, pañđito byatto kusalo bhikkhu sakassa cittassa nimittam uggaṇhāti””ti. Aṭṭhamam.

(S.47.9.) (9) Gilānasuttam 痘

►D.16. Mahāparinibbānasuttam 大般涅槃經，《長阿含2經》遊行經》，S.2.22.

375. Evaṁ me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Vesāliyam viharati Veļuvagāmake. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Etha tumhe, bhikkhave, samantā Vesāliyā yathāmittam yathāsandiṭṭham yathāsambhattam vassam upetha. Idhevāham Veļuvagāmake vassam upagacchāmi””ti. “Evaṁ, bhante””ti kho te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā samantā Vesāliyā yathāmittam yathāsandiṭṭham yathāsambhattam vassam upagacchum. Bhagavā pana tattheva Veļuvagāmake vassam upagacchi.

Atha kho Bhagavato vassūpāgatassa kharo ābādho uppajji, bālhā vedanā vattanti māraṇantikā. Tatra sudaṁ Bhagavā sato sampajāno adhivāsesi avihaññamāno. Atha kho Bhagavato etadahosi--“Na kho me tam patirūpam, yoham anāmantetvā upaṭṭhāke anapaloketvā bhikkhusaṅgham parinibbāyeyyam. Yaṁnūnāham imam ābādhām vīriyena paṭipāñāmetvā jīvitasaṅkhāram (S.47.9./V,153.) adhiṭṭhāya vihareyyan””ti. Atha kho Bhagavā tam ābādhām vīriyena paṭipāñāmetvā jīvitasaṅkhāram adhiṭṭhāya vihāsi. (Athā kho Bhagavato so ābādho patippassambhi)

Atha kho Bhagavā gilānā vuṭṭhito aciravuṭṭhito gelaññā vihārā nikhamitvā vihārapacchāyāyam paññatte āsane nisīdi. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Diṭṭho me, bhante, Bhagavato phāsu; diṭṭham, bhante, Bhagavato khamanīyam; diṭṭham, bhante, Bhagavato yāpanīyam. Api ca me, bhante, madhurakajāto viya kāyo, disāpi me na pakkhāyanti, dhammāpi mām nappaṭibhanti Bhagavato gelaññena. Api ca me, bhante, ahosi kācideva assāsamattā--‘Na tāva Bhagavā parinibbāyissati, na yāva Bhagavā bhikkhusaṅgham ārabba kiñcideva udāharatī””ti.

“Kimi pana dāni, Ānanda, bhikkhusaṅgho mayi paccāsīsat? Desito, Ānanda, mayā dhammo anantarām abāhirām karitvā. Natthānanda, Tathāgatassa dhammesu ācariyamuṭṭhi. Yassa nūna, Ānanda, evamassa--‘Aham bhikkhusaṅgham parihaarissāmī’”ti vā, ‘Mamuddesiko bhikkhusaṅgho’”ti vā, so nūna, Ānanda, bhikkhusaṅgham ārabba

kiñcideva udāhareyya. Tathāgatassa kho, Ānanda, na evam hoti--‘Aham bhikkhusaṅgham parihaarissāmī’ti vā ‘Mamuddesiko bhikkhusaṅgho’ti vā. Sa kiṁ, Ānanda, Tathāgato bhikkhusaṅgham ārabbha kiñcideva udāharissati! Etarahi kho panāham, Ānanda, jiṇṇo vuddho mahallako addhagato vayo-anuppatto. Asītiko me vayo vattati. Seyyathāpi, Ānanda, jajjarasakaṭam veṭamissakena yāpeti; evameva kho, Ānanda, vedhamissakena maññe Tathāgatassa kāyo yāpeti.

(S.47.9./V,154.)“Yasmim Ānanda, samaye Tathāgato sabbanimittānam amanasikārā ekaccānarām vedanānam nirodhā animittām cetosamādhiṁ upasampajja viharati, phāsutaro, Ānanda, tasmim samaye Tathāgatassa kāyo hoti. Tasmātihānanda, attadīpā viharatha attasaranā anaññasaranā, dhammadīpā dhammasaranā anaññasaranā.

“Kathañcānanda, bhikkhu attadīpo viharati attasaranō anaññasaranō, dhammadīpo dhammasaranō anaññasaranō? Idhānanda, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassām; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassām. Evam kho, Ānanda, bhikkhu attadīpo viharati attasaranō anaññasaranō, dhammadīpo dhammasaranō anaññasaranō. Ye hi koci, Ānanda, etarahi vā mamaccaye vā attadīpā viharissanti attasaranā anaññasaranā, dhammadīpā dhammasaranā anaññasaranā tamatagge mete, Ānanda, bhikkhū bhavissanti ye koci sikkhākāmā”ti. Navamam.

(S.47.10. Bhikkhunivāsako) (10) Bhikkhunupassayasuttam 比丘尼住所

► 《雜阿含615經》

376. Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena aññataro bhikkhunupassayo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho sambahulā bhikkhuniyo yenāyasmā Ānando tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam abhivādetvā ekamantam nisīdir̄su. Ekamantam nisinnā kho tā bhikkhuniyo āyasmantam Ānandam etadavocum--

(S.47.10./V,155.)“Idha, bhante Ānanda, sambahulā bhikkhuniyo catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittā viharantiyo ulāram pubbenāparam visesam sañjānanti”ti. “Evametam bhaginiyo, evametam, bhaginiyo! Yo hi koci, bhaginiyo, bhikkhu vā bhikkhunī vā catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto viharati, tassetam pāṭikaṅkham--‘Ulāram pubbenāparam visesam sañjānissatī’”ti.

Atha kho āyasmā Ānando tā bhikkhuniyo dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahamsetvā uṭṭhayāsanā pakkāmi. Atha kho āyasmā Ānando Sāvatthiyarām piṇḍāya caritvā pacchābhettarām piṇḍapātapaṭikkanto yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdim. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--

“Idhāham, bhante, pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena aññataro bhikkhunupassayo tenupasaṅkamim̄; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdir̄m. Atha kho, bhante, sambahulā bhikkhuniyo yenāham tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā mar̄ abhivādetvā ekamantam nisīdir̄su. Ekamantam nisinnā kho, bhante, tā bhikkhuniyo mar̄ etadavocum--‘Idha, bhante Ānanda, sambahulā bhikkhuniyo catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittā viharantiyo ulāram pubbenāparam visesam sañjānanti’”ti. Evam vuttāham, bhante, tā bhikkhuniyo etadavocam--‘Evametam, bhaginiyo, evametam, bhaginiyo! Yo hi koci, bhaginiyo, bhikkhu vā bhikkhunī vā catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto viharati, tassetam pāṭikaṅkham--ulāram pubbenāparam visesam

sañjānissatī”ti.

“Evametam, Ānanda, evametam, Ānanda! Yo hi koci, Ānanda, bhikkhu vā bhikkhunī vā catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto viharati, tassetam pāṭikaṅkham--‘Ulāram pubbenāparam visesam sañjānissati’”.

“Katamesu catūsu? Idhānanda, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. (S.47.10./V,156.) Tassa kāye kāyānupassino viharato kāyārammaṇo vā uppajjati kāyasmiṁ pariļāho, cetaso vā līnattam, bahiddhā vā cittam vikkhipati. Tenananda, bhikkhunā kismiñcideva pasādanīye nimitte cittam pañidahitabbarā. Tassa kismiñcideva pasādanīye nimitte cittam pañidahato pāmojjam jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedayati. Sukhino cittam samādhiyati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yassa khvāham athāya cittam pañidahim, so me attho abhinipphanno. Handa, dāni paṭisamharāmī’ti. So paṭisamharati ceva na ca vitakketi na ca vicāreti. ‘Avitakkomhi avicāro, ajjhattam satimā sukhamasmī’ti pajānāti’.

“Puna caparam, Ānanda, bhikkhu vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa dhammesu dhammānupassino viharato dhammārammaṇo vā uppajjati kāyasmiṁ pariļāho, cetaso vā līnattam, bahiddhā vā cittam vikkhipati. Tenananda, bhikkhunā kismiñcideva pasādanīye nimitte cittam pañidahato pāmojjam jāyati Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukham vedayati. Sukhino cittam samādhiyati. So iti paṭisañcikkhati--‘Yassa khvāham athāya cittam pañidahim, so me attho abhinipphanno. Handa, dāni paṭisamharāmī’ti. So paṭisamharati ceva na ca vitakketi na ca vicāreti. ‘Avitakkomhi avicāro, ajjhattam satimā sukhamasmī’ti pajānāti. Evaṁ kho, Ānanda, pañidhāya bhāvanā hoti.

“Kathañcānanda appañidhāya bhāvanā hoti? (S.47.10./V,157.) Bahiddhā Ānanda, bhikkhu cittam appañidhāya ‘Appañihitam me bahiddhā cittan’ti pajānāti. Atha pacchāpure ‘Asaṁkhittam vimuttam appañihitan’ti pajānāti. Atha ca pana ‘Kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā sukhamasmī’ti pajānāti. Bahiddhā, Ānanda, bhikkhu cittam appañidhāya ‘Appañihitam me bahiddhā cittan’ti pajānāti. Atha pacchāpure ‘Asaṁkhittam vimuttam appañihitan’ti pajānāti. Atha ca pana ‘vedanāsu vedanānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā sukhamasmī’ti pajānāti. Bahiddhā, Ānanda, bhikkhu cittam appañidhāya ‘Appañihitam me bahiddhā cittan’ti pajānāti. Atha pacchāpure ‘Asaṁkhittam vimuttam appañihitan’ti pajānāti. Atha ca pana ‘Citte cittānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā sukhamasmī’ti pajānāti. Bahiddhā, Ānanda, bhikkhu cittam appañidhāya ‘Appañihitam me bahiddhā cittan’ti pajānāti. Atha pacchāpure ‘Asaṁkhittam vimuttam appañihitan’ti pajānāti. Atha ca pana ‘Dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā sukhamasmī’ti pajānāti. Evaṁ kho, Ānanda, appañidhāya bhāvanā hoti.

“Iti kho, Ānanda, desitā mayā pañidhāya bhāvanā, desitā appañidhāya bhāvanā. Yam, Ānanda, Satthārā karaṇīyam sāvakānam hitesinā anukampakena anukampaṁ upādāya, katarā vo tarā mayā. Etāni, Ānanda, rukkhamūlāni, etāni suññāgārāni! Jhāyathānanda, mā pamādattha; mā pacchā vippaṭisārino ahuvattha! Ayam vo amhākam anusāsanī”ti.

Idamavoca Bhagavā. Attamano āyasmā Ānando Bhagavato bhāsitam abhinandīti. Dasamam.

Ambapālivaggo paṭhamo.

(S.47.10./V,158.) Tassuddānārām--

Ambapāli Sato Bhikkhu, Sālā Kusalarāsi ca.
Sakuṇagdhi Makkaṭo Sūdo, Gilāno Bhikkhunupassayoti.

2. Nālandavaggo 那羅犍陀品

(S.47.11.) (1) Mahāpurisasuttam 大丈夫

► 《雜阿含614經》

377. Sāvatthinidānārām. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantārām abhivādetvā ekamantārām nisīdi. Ekamantārām nisinno kho āyasmā Sāriputto Bhagavantārām etadavoca--“Mahāpuriso, mahāpuriso’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, mahāpuriso hoti”ti? “Vimuttacittattā khvāham, Sāriputta, ‘Mahāpuriso’ti vadāmi. Avimuttacittattā ‘No mahāpuriso’ti vadāmi’.

“Kathañca, Sāriputta, vimuttacitto hoti? Idha, Sāriputta, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassārām. Tassa kāye kāyānupassino viharato cittārām virajjati, vimuccati anupādāya āsavehi. Vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassārām. Tassa dhammesu dhammānupassino viharato cittārām virajjati, vimuccati anupādāya āsavehi. Evaṁ kho, Sāriputta, vimuttacitto hoti. Vimuttacittattā khvāham, Sāriputta, ‘Mahāpuriso’ti vadāmi. Avimuttacittattā ‘No mahāpuriso’ti vadāmī’ti. Paṭhamārām.

(S.47.12./V,159.)

(S.47.12.) (2) Nālandasuttam 那羅犍陀(村)

► 《雜阿含498經》, D.28. Sampasādanīyasuttam 自歡喜經,
《長阿含18經》自歡喜經

378. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Nālandāyārām viharati Pāvārikambavane. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantārām abhivādetvā ekamantārām nisīdi. Ekamantārām nisinno kho āyasmā Sāriputto Bhagavantārām etadavoca--“Evaṁpasanno ahaṁ, bhante, Bhagavati! Na cāhu, na ca bhavissati, na cetarahi vijjati añño samaṇo vā brāhmaṇo vā Bhagavatā bhiyyobhiññataro, yadidam--sambodhiyan”ti. “Ulārā kho tyāyārā, Sāriputta, āsabhī vācā bhāsitā, ekaṁso gahito, sīhanādo nadito--‘Evaṁpasanno ahaṁ, bhante, Bhagavati! Na cāhu, na ca bhavissati na cetarahi vijjati añño samaṇo vā brāhmaṇo vā Bhagavatā bhiyyobhiññataro, yadidam--sambodhiyan’”ti.

“Kiṁ nu te, Sāriputta, ye te ahesum atītamaddhānaṁ arahanto sammāsambuddhā, sabbe te Bhagavanto cetasā ceto paricca veditā--‘Evaṁsīlā te Bhagavanto ahesum’ iti vā, ‘Evaṁdhammā te Bhagavanto ahesum’ iti vā, ‘Evaṁpaññā te Bhagavanto ahesum’ iti vā, ‘Evaṁvihārino te Bhagavanto ahesum’ iti vā, ‘Evaṁvimuttā te Bhagavanto ahesum’ iti vā”ti? “No hetarām, bhante”!

“Kiṁ pana te, Sāriputta, ye te bhavissanti anāgatamaddhānaṁ arahanto sammāsambuddhā, sabbe te Bhagavanto cetasā ceto paricca veditā--‘Evaṁsīlā te Bhagavanto bhavissanti’ iti vā, ‘Evaṁdhammā te Bhagavanto bhavissanti’ iti vā,

‘Evampaññā te Bhagavanto bhavissanti’ iti vā, ‘Evamvihārino te Bhagavanto bhavissanti’ iti vā, ‘Evamvimuttā te Bhagavanto bhavissanti’ iti vā”ti? “No hetam, bhante”.

“Kim pana tyāham, Sāriputta, etarahi, araham sammāsambuddho cetasā ceto paricca vidito--‘Evamśilo Bhagavā’ iti vā, ‘Evamdhammo Bhagavā’ iti vā, ‘Evampaññō Bhagavā’ iti vā, ‘Evamvihārī Bhagavā’ iti vā, ‘Evamvimutto Bhagavā’ iti vā”ti? (S.47.12./V,160.) “No hetam, bhante”.

“Ettha ca te, Sāriputta, atītānāgatapaccuppannesu arahantesu sammāsambuddhesu cetopariyaññānam natthi. Atha kiñcarahi tyāyam, Sāriputta, ulārā āsabhī vācā bhāsitā, ekamso gahito, sīhanādo nadito--‘Evampasanno ahañ, bhante, Bhagavati! Na cāhu, na ca bhavissati, na cetarahi vijjati añño samano vā brāhmaṇo vā Bhagavatā’ bhiyyobhiññataro, yadidam--sambodhiyan”ti?

“Na kho me, bhante, atītānāgatapaccuppannesu arahantesu sammāsambuddhesu cetopariyaññānam atthi, api ca me dhammanvayo vidito. Seyyathāpi, bhante, rañño paccantimam nagaram dalhuddhāpam dalhapākāratoraṇam ekadvāram. Tatrassa dovāriko paññito byatto medhāvī aññātānam nivāretā nātānam pavesetā. So tassa nagarassa samantā anupariyāyapathām anukkamamāno na passeyya pākārasandhim vā pākāravivaram vā, antamaso bilāranikkhamanamattampi. Tassa evamassa--‘Ye kho keci olārikā pāññā imam nagaram pavisanti vā nikhamanti vā, sabbe te imināva dvārena pavisanti vā nikhamanti vā”ti. Evameva kho me, bhante, dhammanvayo vidito--‘Yepi te, bhante, ahesum atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, sabbe te Bhagavanto pañca nīvaraṇe pahāya, cetaso upakkilese paññāya dubbalikaraṇe, catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittā, satta bojjhaṅge (S.47.12./V,161.) yathābhūtarām bhāvetvā, anuttaram sammāsambodhim abhisambujjhimsu. Yepi te, bhante, bhavissanti anāgatamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, sabbe te Bhagavanto pañca nīvaraṇe pahāya, cetaso upakkilese paññāya dubbalikaraṇe, catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittā, satta bojjhaṅge yathābhūtarām bhāvetvā, anuttaram sammāsambodhim abhisambujjhissanti. Bhagavāpi, bhante, etarahi araham sammāsambuddho pañca nīvaraṇe pahāya, cetaso upakkilese paññāya dubbalikaraṇe, catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto, satta bojjhaṅge yathābhūtarām bhāvetvā, anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho”ti.

“Sādhu sādhu, Sāriputta! Tasmātiha tvam, Sāriputta, imam dhammapariyāyam abhikkhaṇam bhāseyyāsi bhikkhūnam bhikkhunīnam upāsakānam upāsikānam. Yesampi hi, Sāriputta, moghapurisānam bhavissati Tathāgate kañkhā vā vimati vā, tesampimam dhammapariyāyam sutvā yā Tathāgate kañkhā vā vimati vā sā pahīyissat”ti. Dutiyam.

(S.47.13.) (3) Cundasuttam 純陀(沙彌)

► 《雜阿含638經》

379. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena āyasmā Sāriputto Magadhesu viharati Nālakagāmake ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Cundo ca samañuddeso āyasmato Sāriputtassa upatṭhāko hoti.

Atha kho āyasmā Sāriputto teneva ābādhena parinibbāyi. Atha kho Cundo samañuddeso āyasmato Sāriputtassa pattacīvaramādāya yena Sāvatthi Jetavanam Anāthapiṇḍikassa ārāmo yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantaṇam Ānandam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho Cundo (S.47.13./V,162.) samañuddeso āyasmantaṇam Ānandam etadavoca--“Āyasmā, bhante, Sāriputto parinibbuto. Idamassa pattacīvaran”ti.

“Atthi kho idam, āvuso Cunda, kathāpābhataṁ Bhagavantam dassanāya. Ayāmāvuso Cunda, yena Bhagavā tenupasaṅkamissāma; upasaṅkamitvā Bhagavato etamattham ārocessāmā”ti. “Evam, bhante”ti kho Cundo samaṇuddeso āyasmato Ānandassa paccassosi.

Atha kho āyasmā ca Ānando Cundo ca samaṇuddeso yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdirīnsu. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Ayan, bhante, Cundo samaṇuddeso evamāha--‘Ayasmā, bhante, Sāriputto parinibbuto; idamassa pattacīvaran’ti. Api ca me, bhante, madhurakajāto viya kāyo, disāpi me na pakkhāyanti, dhammāpi mām nappaṭibhanti ‘Ayasmā Sāriputto parinibbuto’ti sutvā”.

“Kiṁ nu kho te, Ānanda, Sāriputto sīlakkhandham vā ādāya parinibbuto, samādhikkhandham vā ādāya parinibbuto, paññākkhandham vā ādāya parinibbuto, vimuttikkhandham vā ādāya parinibbuto, vimuttiñāṇadassanakkhandham vā ādāya parinibbuto”ti? “Na ca kho me, bhante, āyasmā Sāriputto sīlakkhandham vā ādāya parinibbuto, samādhikkhandham vā...pe... paññākkhandham vā... vimuttikkhandham vā... vimuttiñāṇadassanakkhandham vā ādāya parinibbuto. Api ca me, bhante, āyasmā Sāriputto ovādako ahosi otīṇo viññāpako sandassako samādapako samuttejako sampahaṁsako, akilāsu dhammadesanāya, anuggāhako sabrahmacārīnam. Tam mayam āyasmato Sāriputtassa dhammojam dhammadbhogam dhammānuggahaṁ anussarāmā”ti.

“Nanu tam, Ānanda, mayā paṭikacceva akkhātarī--‘sabbehi piyehi manāpehi nānābhāvo vinābhāvo (**S.47.13./V,163.**) aññathābhāvo Tam kutettha, Ānanda, labbhā! Yam tam jātam bhūtam saṅkhataṁ palokadhammarī, tam vata mā palujjīti--netam thānam vijjati. Seyyathāpi, Ānanda, mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato yo mahantataro khandho so palujjeyya; evameva kho Ānanda, mahato bhikkhusaṅghassa tiṭṭhato sāravato Sāriputto parinibbuto. Tam kutettha, Ānanda, labbhā! Yam tam jātam bhūtam saṅkhataṁ palokadhammarī, tam vata mā palujjīti--netam thānam vijjati. Tasmātihānanda, attadīpā viharatha attasaraṇā anaññasaraṇā, dhammadīpā dhammasaraṇā anaññasaraṇā.

“Kathañcānanda, bhikkhu attadīpo viharati attasaraṇo anaññasaraṇo, dhammadīpo dhammasaraṇo anaññasaraṇo? Idhānanda, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evam kho, Ānanda, bhikkhu attadīpo viharati attasaraṇo anaññasaraṇo, dhammadīpo dhammasaraṇo anaññasaraṇo. Ye hi keci, Ānanda, etarahi vā mamaccaye vā attadīpā viharissanti attasaraṇā anaññasaraṇā, dhammadīpā dhammasaraṇā anaññasaraṇā; tamatagge mete, Ānanda, bhikkhū bhavissanti ye keci sikkhākāmā”ti. Tatiyam.

(S.47.14. Celam) (4) Ukkacelasuttam (跋祇國)郁迦支羅

►《雜阿含639經》

380. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vajjīsu viharati Ukkacelāyam Gaṅgāya nadiyā tīre mahatā bhikkhusaṅghena saddhim aciraparinibbutesu Sāriputtamoggallānesu. Tena kho pana samayena Bhagavā bhikkhusaṅghaparivuto ajjhokāse nisinno hoti.

Atha kho Bhagavā tuṇhībhūtam bhikkhusaṅgham anuviloketvā bhikkhū āmantesi--(**S.47.14./V,164.**) “Api myāyam, bhikkhave, parisā suññā viya khāyati parinibbutesu Sāriputtamoggallānesu. Asuññā me, bhikkhave, parisā hoti anapekkhā tassam disāyam hoti, yassam disāyam Sāriputtamoggallāna viharanti. Ye hi te, bhikkhave,

ahesum atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tesampi Bhagavantanam etapparamarīyeva sāvakayugam ahosi--seyyathāpi mayham Sāriputtamoggallānā. Yeki te, bhikkhave, bhavissanti anāgatamaddhānam arahanto sammāsambuddhā, tesampi Bhagavantanam etapparamarīyeva sāvakayugam bhavissati--seyyathāpi mayham Sāriputtamoggallānā. Acchariyam, bhikkhave, sāvakānam! Abbhutam, bhikkhave, sāvakānam! Satthu ca nāma sāsanakarā bhavissanti ovādappaṭikarā, catunnañca parisānam piyā bhavissanti manāpā garubhāvanīyā ca! Acchariyam, bhikkhave, Tathāgatassa, abbhutarām, bhikkhave, Tathāgatassa! Evarūpepi nāma sāvakayuge parinibbutē natthi Tathāgatassa soko vā paridevo vā! Tam kutettha, bhikkhave, labbhā! Yam tam jātam bhūtam saṅkhataṁ palokadhammadam, tam vata mā palujīti--netam thānam vijjati. Seyyathāpi, bhikkhave, mahato rukkhassa tiṭṭhato sāravato ye mahantatarā khandhā te palujjeyum; evameva kho, bhikkhave, mahato bhikkhusaṅghassa tiṭṭhato sāravato Sāriputtamoggallānā parinibbutā. Tam kutettha, bhikkhave, labbhā! Yam tam jātam bhūtam saṅkhataṁ palokadhammadam, tam vata mā palujīti--netam thānam vijjati. Tasmātiha, bhikkhave, attadīpā viharatha attasaraṇā anaññasaraṇā, dhammadīpā dhammasaraṇā anaññasaraṇā.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu attadīpo viharati attasaraṇo anaññasaraṇo, dhammadīpo dhammasaraṇo anaññasaraṇo? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu attadīpo viharati attasaraṇo anaññasaraṇo, dhammadīpo dhammasaraṇo anaññasaraṇo. (S.47.14./V,165.) Ye hi keci, bhikkhave, etarahi vā mamaccaye vā attadīpā viharissanti attasaraṇā anaññasaraṇā, dhammadīpā dhammasaranā anaññasaranā; tamatagge mete, bhikkhave, bhikkhū bhavissanti ye keci sikkhākāmā”ti. Catuttham.

(S.47.15.) (5) Bāhiyasuttam (具壽)婆醯迦

►《雜阿含經》624-625經 · cf. S.35.89.

381. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Bāhiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam niśidi. Ekamantam nisutto kho āyasmā Bāhiyo Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā samkhittena dhammarām desetu, yamaham Bhagavato dhammarām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Tasmātiha tvam, Bāhiya, ādimeva visodhehi kusalesu dhammesu. Ko cādi kusalānam dhammānam? Sīlañca suvisuddham, diṭṭhi ca ujukā. Yato ca kho te, Bāhiya, sīlañca suvisuddham bhavissati, diṭṭhi ca ujukā, tato tvam, Bāhiya, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro satipatṭhāne bhāveyyāsi”.

“Katame cattāro? Idha, tvam, Bāhiya, kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Yato kho tvam, Bāhiya, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ime cattāro satipatṭhāne evam bhāvessasi, tato tuyham, Bāhiya, yā ratti vā divaso vā āgamissati, vuddhiyeva pātikāñkhā kusalesu dhammesu, no pariññā”ti.

(S.47.15./V,166.) Atha kho āyasmā Bāhiyo Bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā utṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho āyasmā Bāhiyo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti,

tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dīṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi “Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarā karaṇīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Bāhiyo arahatam ahosīti. Pañcamam.

(S.47.16.) (6) Uttiyasuttam (具壽)鬱低迦

► 《雜阿含624經》

382. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Uttiyo yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Uttiyo Bhagavantam etadavoca--“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṅkhittena dhammarām desetu, yamahām Bhagavato dhammām sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Tasmātiha tvarām, Uttiya, ādimeva visodhehi kusalesu dhammesu. Ko cādi kusalānam dhammānam? Sīlañca suvisuddham, dīṭhi ca ujukā. Yato ca kho te, Uttiya, sīlañca suvisuddham bhavissati, dīṭhi ca ujukā, tato tvarām, Uttiya, sīlam nissāya sīle patīṭṭhāya cattāro satipatṭhāne bhāveyyāsi”.

“Katame cattāro? Idha tvarām, Uttiya, kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Yato kho tvarām, Uttiya, sīlam nissāya sīle patīṭṭhāya ime cattāro satipatṭhāne evam bhāvessasi, tato tvarām, Uttiya, gamissasi maccudheyyassa pāran”ti.

Atha kho āyasmā Uttiyo Bhagavato bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā utṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. Atha kho āyasmā Uttiyo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam dīṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. “Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarā karaṇīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca panāyasmā Uttiyo arahataṁ ahosīti. Chaṭṭham.

(S.47.17.) (7) Ariyasuttam 聖(導於出離)

► 《雜阿含634經》, S.47.32-34.

383. “Cattārome bhikkhave, satipatṭhānā bhāvitā bahulīkatā ariyā niyyānikā niyyanti takkarassa sammā dukkhakkhayāya. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. (S.47.17./V,167.) Ime kho, bhikkhave, cattāro satipatṭhānā bhāvitā bahulīkatā ariyā niyyānikā niyyanti takkarassa sammā dukkhakkhayāya”ti. Sattamam.

(S.47.18.) (8) Brahma-suttam 梵天王

► 《雜阿含經》607、1189經, 《別譯雜阿含104經》, 一卷本《雜阿含4經》, S.47.1.

384. Ekaṁ samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najjā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhe paṭhamābhisaṅguddho. Atha kho Bhagavato rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Ekāyano ayam maggo sattānam visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya ñāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro satipatṭhānā”.

“Katame cattāro? Kāye vā bhikkhu kāyānupassī vihareyya ātāpī sampajāno

satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vā bhikkhu...pe... citte vā bhikkhu...pe... dhammesu vā bhikkhu dhammānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ekāyano ayam maggo sattānam visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro satipatṭhānā”ti.

Atha kho Brahmā Sahampati Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitarū vā bāham pasāreyya, pasāritarū vā bāham samiñjeyya, evameva--brahma-loke antarahito Bhagavato purato pātura-hosi. Atha kho Brahmā Sahampati ekaṁsaṁ uttarāsaṅgaṁ karitvā yena Bhagavā tenañjalim pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Evametam, Bhagavā, evametam, Sugata! Ekāyano ayam, bhante, maggo sattānam visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro ([S.47.18./V,168.](#)) satipatṭhānā”.

“Katame cattāro? Kāye vā, bhante, bhikkhu kāyānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vā, bhante, bhikkhu...pe... citte vā, bhante, bhikkhu...pe... dhammesu vā, bhante, bhikkhu dhammānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ekāyano ayam, bhante, maggo sattānam visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro satipatṭhānā”ti.

Idamavoca Brahmā Sahampati. Idam vatvā athāparam etadavoca--

“Ekāyanam jātikhayantadassī, maggam pajānāti hitānukampī.

Etena maggena tarimsu pubbe, tarissanti ye ca taranti oghan”ti. Aṭṭhamam.

(S.47.19.) (9) Sedakasuttam (孫巴國)私伽陀(孫巴村)

► 《雜阿含619經》, 《有部律》藥事七(T24.32中)

385. Ekarū samayaṁ Bhagavā Sumbhesu viharati Sedakaṁ nāma Sumbhānam nigamo. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhūtapubbam, bhikkhave, caṇḍālavāṁsiko caṇḍālavāṁsaṁ ussāpetvā medakathālikam antevāsiṁ āmantesi--‘Ehi tvam, samma medakathālike, caṇḍālavāṁsam abhiruhitvā mama uparikhandhe tiṭṭhāhi’ti. ‘Evarū, ācariyā’ti kho, bhikkhave, medakathālikā antevāsi caṇḍālavāṁsikassa paṭissutvā caṇḍālavāṁsam abhiruhitvā ācariyassa uparikhandhe aṭṭhāsi. Atha kho, bhikkhave, caṇḍālavāṁsiko medakathālikam antevāsi etadavoca--‘Tvarū, samma medakathālike, mamaṁ rakkha, ahaṁ tam rakkhissāmi. Evarū mayam ([S.47.19./V,169.](#)) aññamaññām guttā aññamaññām rakkhitā sippāni ceva dassessāma, lābhañca lacchāma, sotthinā ca caṇḍālavāṁsā orohissāmā’ti. Evarū vutte, bhikkhave, medakathālikā antevāsi caṇḍālavāṁsikam etadavoca--‘Na kho panetam, ācariya, evam bhavissati. Tvarū, ācariya, attānam rakkha, ahaṁ attānam rakkhissāmi. Evarū mayam attaguttā attarakkhitā sippāni ceva dassessāma, lābhañca lacchāma, sotthinā ca caṇḍālavāṁsā orohissāmā’’ti. “So tattha nāyo”ti Bhagavā etadavoca, “Yathā medakathālikā antevāsi ācariyam avoca. Attānam, bhikkhave, rakkhissāmīti satipatṭhānam sevitabbam; param rakkhissāmīti satipatṭhānam sevitabbam. Attānam, bhikkhave, rakkhanto param rakkhati, param rakkhanto attānam rakkhati”.

“Kathañca bhikkhave, attānam rakkhanto param rakkhati? Āsevanāya, bhāvanāya, bahulīkammena--Evarū kho, bhikkhave, attānam rakkhanto param rakkhati. Kathañca, bhikkhave, param rakkhanto attānam rakkhati? Khantiyā, avihiṁsāya,

mettacittatāya, anudayatāya--Evaṁ kho, bhikkhave, param rakkhanto attānam rakkhati. Attānam, bhikkhave, rakkhissāmīti satipaṭṭhanam sevitabbam; param rakkhissāmīti satipaṭṭhanam sevitabbam. Attānam, bhikkhave, rakkhanto param rakkhati, param rakkhanto attānam rakkhati”ti. Navamariṁ.

(S.47.20.Janapadaka) (10) Janapadakalyāṇīsuttam 國土第一美女

►《雜阿含623經》，《修行道地經》卷第三，擎鉢大臣的故事更具戲劇性(T藏第15冊)。

386. Evaṁ me sutam--Ekam samayam Bhagavā sumbhesu viharati sedakam nāma sumbhānam nigamo. (S.47.20./V,170.) Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhikkhavo”ti. “Bhadante”ti te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etadavoca--

“Seyyathāpi, bhikkhave, ‘Janapadakalyāṇī, janapadakalyāṇī’ti kho, bhikkhave, mahājanakāyo sannipateyya. ‘Sā kho panassa janapadakalyāṇī paramapāśavinī nacce, paramapāśavinī gīte. Janapadakalyāṇī naccati gāyatī’ti kho, bhikkhave, bhiyyosomattāya mahājanakāyo sannipateyya. Atha puriso ḍagaccheyya jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhappaṭikūlo. Tamenarī evarī vadeyya--‘Ayarī te, ambho purisa, samatittiko telapatto antarena ca mahāsamajjam antarena ca janapadakalyāṇiyā pariharitabbo. Puriso ca te ukkhitāsiko piṭṭhito piṭṭhito anubandhissati. Yattheva naṁ thokampi chaḍdessaṭati tattheva te siro pāṭessatī’ti. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, api nu so puriso amūn telapattam amanasikaritvā bahiddhā pamādaṁ āhareyyā”ti? “No hetarī, bhante”.

“Upamā kho myāyam, bhikkhave, katā atthassa viññāpanāya. Ayarī cevettha attho--samatittiko telapattoti kho, bhikkhave, kāyagatāya etaṁ satiyā adhivacanam. Tasmātiha, bhikkhave, evarī sikkhitabbam--‘Kāyagatā sati no bhāvitā bhavissati bahulikatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā’ti. Evañhi kho, bhikkhave, sikkhitabban”ti. Dasamaṁ.

Nālandavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

(S.47.20./V,171) Mahāpuriso Nālandām, Cundo Celañca Bāhiyo.
Uttiyo Ariyo Brahmā, Sedakam Janapadena cāti.

3. Sīlatṭhitivaggo 戒住品

(S.47.21.) (1) Sīlasuttam(具壽跋陀羅問善)戒

►《雜阿含625經》

387. Evaṁ me sutam--Ekam samayaṁ āyasmā ca Ānando āyasmā ca Bhaddo pāṭaliputte viharanti kukkuṭārāme. Atha kho āyasmā Bhaddo sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmataṁ Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyaṁ katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Bhaddo āyasmantam Ānandam etadavoca--“Yānimāni, āvuso Ānanda, kusalāni sīlāni vuttāni Bhagavatā, imāni kusalāni sīlāni kimathiyāni vuttāni Bhagavatā”ti?

“Sādhu sādhu, āvuso Bhadda! Bhaddako kho te, āvuso Bhadda, ummañgo,

Bhaddakam paṭibhānam, kalyāṇī paripucchā. Evañhi tvam, āvuso Bhadda, puchhasi--‘Yānimāni āvuso Ānanda, kusalāni sīlāni vuttāni Bhagavatā, imāni kusalāni sīlāni kimatthiyāni vuttāni Bhagavatā’’ti? “Evamāvuso”ti. “Yānimāni, āvuso Bhadda, kusalāni sīlāni vuttāni Bhagavatā, imāni kusalāni sīlāni yāvadeva catunnam satipaṭṭhānānam bhāvanāya vuttāni Bhagavatā”.

“Katamesam catunnam? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. (S.47.21./V,172.) Yānimāni āvuso Bhadda, kusalāni sīlāni vuttāni Bhagavatā, imāni kusalāni sīlāni yāvadeva imesam catunnam satipaṭṭhānānam bhāvanāya vuttāni Bhagavatā”ti. Pathamarām.

(S.47.22. Thiti) (2) Ciraṭṭhitisuttam(具壽跋陀羅問正法久不久)住

388. Tamyeva nidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Bhaddo āyasmantam Ānandaṁ etadavoca--“Ko nu kho, āvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti? Ko panāvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hoti”ti?

“Sādhu sādhu, āvuso Bhadda! Bhaddako kho te, āvuso Bhadda, ummaṅgo, Bhaddakam paṭibhānam, kalyāṇī paripucchā. Evañhi tvam, āvuso Bhadda, puchhasi--‘Ko nu kho, āvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti? Ko panāvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hoti’’ti? “Evamāvuso”ti. “Catunnam kho, āvuso, satipaṭṭhānānam abhāvitattā abahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti. Catunnañca kho, āvuso, satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hoti”.

“Katamesam catunnam? Idhāvuso bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Imesam kho, āvuso, catunnam satipaṭṭhānānam abhāvitattā abahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti. Imesañca kho, āvuso, catunnam satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hoti”ti. Dutiyam.

(S.47.23./V,173.)

(S.47.23.) (3) Parihānasuttam (正法損不)損滅

►《雜阿含629-630經》

389. Ekam samayaṁ āyasmā ca Ānando āyasmā ca Bhaddo pāṭaliputte viharanti kukkuṭārāme. Atha kho āyasmā Bhaddo sāyanhasamayaṁ patīsallānā vuṭṭhito yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Bhaddo āyasmantam Ānandaṁ etadavoca--“Ko nu kho, āvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena saddhammaparihānam hoti? Ko nu kho, āvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena saddhamma-aparihānam hoti”ti?

“Sādhu sādhu, āvuso Bhadda! Bhaddako kho te, āvuso Bhadda, ummaṅgo, Bhaddakam paṭibhānam, kalyāṇī paripucchā. Evañhi tvam, āvuso Bhadda, puchhasi--‘Ko nu kho, āvuso Ānanda, hetu, ko paccayo yena saddhammaparihānam hoti? Ko panāvuso

Ānanda, hetu, ko paccayo yena saddhamma-aparihānam hotī”ti? “Evamāvuso”ti. “Catunnam̄ kho, āvuso satipaṭṭhānānam abhāvitattā abahulīkatattā saddhammaparihānam hoti. Catunnañca kho, āvuso, satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā saddhamma-aparihānam hoti”.

“Katamesam̄ catunnam̄? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Imesam̄ kho, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam abhāvitattā abahulīkatattā saddhammaparihānam hoti. Imesañca kho, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā saddhamma-aparihānam hotī”ti. Tatiyam̄.

(S.47.24.) (4) Sudhasuttam(四念處)清淨

► 《雜阿含606-607經》

390. Sāvatthinidānam̄. “Cattārome, bhikkhave, satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; (S.47.24./V.174.) vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ime kho, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā”ti. Catuttham̄.

(S.47.25.) (5) Aññatarabrāhmaṇasuttam某婆羅門(問正法久不久住)

391. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho aññatato brāhmaṇo yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhim sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho so brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Ko nu kho, bho Gotama, hetu, ko paccayo yena Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti? Ko pana, bho Gotama, hetu, ko paccayo yena Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hotī”ti?

“Catunnam̄ kho, brāhmaṇa, satipaṭṭhānānam abhāvitattā abahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti. Catunnañca kho, brāhmaṇa, satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hoti.

“Katamesam̄ catunnam̄? Idha, brāhmaṇa, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Imesam̄ kho, brāhmaṇa, catunnam̄ satipaṭṭhānānam abhāvitattā abahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo na ciraṭṭhitiko hoti. Imesañca kho, brāhmaṇa, catunnam̄ satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgate parinibbute saddhammo ciraṭṭhitiko hotī”ti.

Evaṁ vutte so brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca--“Abhikkantaṁ bho Gotama...pe... upāsakaṁ mām bhavaṁ Gotamo dhāretu ajatagge pāñupetaṁ saraṇam gatan”ti. Pañcamam̄.

(S.47.26.) (6) Padesasuttam(有學:修四念處之)範圍

► 《雜阿含627經》

392. Ekaṁ samayam āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahāmoggallāno āyasmā

ca Anuruddho Sākete viharanti Kaṇḍakīvane. Atha kho āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahāmoggallāno sāyanhasamayaṁ patisallānā vuṭṭhitā yenāyasmā aniruddho tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmatā Anuruddhena saddhim̄ sammodim̄su. (S.47.26./V,175.) sammodanīyam̄ katham̄ sāraṇīyam̄ vītisāretvā ekamantaṁ nisīdiṁsu. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Anuruddham̄ etadavoca--“sekho, sekho’ti, āvuso Anuruddha, vuccati. Kittāvatā nu kho, āvuso, sekho hotī”ti? “Catunnam̄ kho, āvuso, satipaṭṭhānānam̄ padesaṁ bhāvitattā sekho hoti”.

“Katamesam̄ catunnam̄? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassaṁ; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Imesam̄ kho, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ padesaṁ bhāvitattā sekho hotī”ti. Chaṭṭham̄.

(S.47.27.) (7) Samattasuttam(無學:修習四念處之)全分

393. Tamyeva nidānam̄. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Anuruddham̄ etadavoca--“Asekho asekho’ti, āvuso Anuruddha, vuccati. Kittāvatā nu kho, āvuso, asekho hotī”ti? “Catunnam̄ kho, āvuso, satipaṭṭhānānam̄ samattam̄ bhāvitattā asekho hoti”.

“Katamesam̄ catunnam̄? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassaṁ; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Imesam̄ kho āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ samattam̄ bhāvitattā asekho hotī”ti. Sattamaṁ.

(S.47.28.) (8) Lokasuttam(具壽阿那律盡知千)世界

►《雜阿含537經》, S.52.3. Sutanu手成浴池

394. Tamyeva nidānam̄. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Anuruddham̄ etadavoca--“Katamesam̄, āvuso Anuruddha, dhammānām̄ bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto”ti? (S.47.28./V,176.) “Catunnam̄ āvuso, satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto”.

“Katamesam̄ catunnam̄? Idhāharām̄, āvuso, kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassaṁ; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassaṁ. Imesam̄ khvāham̄, āvuso catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto. Imesañca panāharām̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā sahassam̄ lokaṁ abhijānāmī”ti. Aṭṭhamam̄.

(S.47.29.) (9) Sirivadḍhasuttam尸利阿荼(居士)

►《雜阿含1035經》

395. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Rājagahe viharati Veluvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Sirivadḍho gahapati abādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho Sirivadḍho gahapati aññatarām purisam̄ āmantesi--“Ehi tvarā, ambho purisa, yenāyasmā Ānando tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā mama vacanena āyasmato Ānandassa pāde sirasā vanda--‘Sirivadḍho, bhante, gahapati abādhiko dukkhito

bālhagilāno. So āyasmato Ānandassa pāde sirasā vandatīti. Evañca vadehi--‘sādhu kira, bhante, āyasmā Ānando yena Sirivadḍhassa gahapatissa nivesanām tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti. “Evam, bhante”ti kho so puriso Sirivadḍhassa gahapatissa paṭissutvā yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho so puriso āyasmantam Ānandam etadavoca--“Sirivadḍho, bhante, gahapati ābādhiko dukkhito bālhagilāno, so āyasmato Ānandassa pāde sirasā vandati. Evañca vadeti--‘sādhu kira, bhante, āyasmā Ānando yena Sirivadḍhassa gahapatissa nivesanām tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti. (S.47.29./V,177.) Adhivāsesi kho āyasmā Ānando tuṇhībhāvena.

Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Sirivadḍhassa gahapatissa nivesanām tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisidi. Nisajja kho āyasmā Ānando Sirivadḍham gahapatim etadavoca--“Kacci te, gahapati, khamanīyam kacci yāpanīyam, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānam paññāyati, no abhikkamo”ti? “Na me, bhante, khamanīyam na yāpanīyam. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānam paññāyati, no paṭikkamo”ti.

“Tasmātiha te, gahapati, evam sikkhitabbam--‘Kāye kāyānupassī viharissāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharissāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassan’ti. Evañhi te, gahapati, sikkhitabban”ti.

“Yeme, bhante, Bhagavatā cattāro satipatṭhānā desitā samvijjanti, te dhammā mayi, ahañca tesu dhammesu sandissāmi. Ahañhi, bhante, kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Yāni cimāni, bhante, Bhagavatā pañcorambhāgīyāni samyojanāni desitāni, nāham, bhante, tesam kiñci attani appahīnam samanupassāmī”ti. “Lābhā te, gahapati, suladdham te, gahapati! Anāgāmiphalam tayā, gahapati, byākatan”ti. Navamam. (S.47.30./V,178.)

(S.47.30.) (10) Mānadinnasuttam摩那提那(居士)

► 《雜阿含1038經》

396. Tanyeva nidānam. Tena kho pana samayena Mānadinno gahapati ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho Mānadinno gahapati aññataram purisam āmantesi--“Ehi tvarī, ambho purisa...pe... na me, bhante, khamanīyam na yāpanīyam. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānam paññāyati, no paṭikkamoti. Evarūpāya cāham, bhante, dukkhāya vedanāya phuttho samāno kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Yāni cimāni, bhante, Bhagavatā pañcorambhāgīyāni samyojanāni desitāni, nāham, bhante, tesam kiñci attani appahīnam samanupassāmī”ti. “Lābhā te, gahapati, suladdham te, gahapati! Anāgāmiphalam tayā, gahapati, byākatan”ti. Dasamam.

Sīlaṭhitivaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Sīlam Thiti Parihānam, Suddham Brāhmaṇapadesam;

Samattam Loko Sirivadḍho, Mānadinna te dasāti.

4. Ananussutavaggo 未聞品

(S.47.31.) (1) Ananussutasuttam 未聞

397. Sāvatthinidānam. ““Ayaṁ kāye kāyānupassanā’ti me, bhikkhave, pubbe (S.47.31./V,179.) ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Sā kho panāyam kāye kāyānupassanā bhāvetabbā’ti me, bhikkhave...pe... bhāvitā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi”.

““Ayaṁ vedanāsu vedanānupassanā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Sā kho panāyam vedanāsu vedanānupassanā bhāvetabbā’ti me, bhikkhave...pe... bhāvitā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

““Ayaṁ citte cittānupassanā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Sā kho panāyam citte cittānupassanā bhāvetabbā’ti me, bhikkhave...pe... bhāvitā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

““Ayaṁ dhammesu dhammānupassanā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Sā kho panāyam dhammesu dhammānupassanā bhāvetabbā’ti me, bhikkhave...pe... bhāvitā’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi”ti. Paṭhamam.

(S.47.32.) (2) Virāgasuttam 離貪

► 《雜阿含634經》

398. “Cattārome, bhikkhave, satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti.

“Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ime kho, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattantī”ti. Dutiyam.

(S.47.33.) (3) Viraddhasuttam 失

► 《雜阿含634經》

399. “Yesam kesañci, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī.

(S.47.33./V,180.) “Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati

ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Yesam kesañci bhikkhave, ime cattāro satipaṭṭhānā viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, ime cattāro satipaṭṭhānā āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī”ti. Tatiyam.

(S.47.34.) (4) Bhāvitasuttam 修習

► 《雜阿含經》634、635經

400. “Cattārome, bhikkhave, satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā apārā pāram gamanāya saṁvattanti.

“Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ime kho, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā apārā pāram gamanāya saṁvattantī”ti. Catutthaṁ.

(S.47.35.Sato) (5) Satisuttam 正念

401. Sāvatthinidānam. “Sato, bhikkhave, bhikkhu vihareyya sampajāno. Ayam vo amhākam anusāsanī”.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sato hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sato hoti.

“Kathañca bhikkhave, bhikkhu sampajāno hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhuno vidiṭā vedanā uppajjanti, vidiṭā (S.47.35./V,181.) upaṭṭhahanti vidiṭā abbhattham gacchanti. Vidiṭā vitakkā uppajjanti vidiṭā upaṭṭhahanti, vidiṭā abbhattham gacchanti. Vidiṭā saññā uppajjanti, vidiṭā upaṭṭhahanti, vidiṭā abbhattham gacchanti. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu sampajāno hoti. Sato, bhikkhave, bhikkhu vihareyya sampajāno. Ayam vo amhākam anusāsanī”ti. Pañcamam.

(S.47.36.) (6) Aññāsuttam 開悟

402. “Cattārome, bhikkhave, satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ime kho, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā. Imesam kho, bhikkhave, catunnam satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkham--diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā”ti. Chattham.

(S.47.37.) (7) Chandasuttam 欲

403. “Cattārome, bhikkhave, satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa kāye kāyānupassino viharato yo kāyasmim chando so pahīyati. Chandassa pahānā amataṁ sacchikataṁ hoti.

“Vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa vedanāsu vedanānupassino viharato yo vedanāsu chando so pahīyati. Chandassa pahānā amataṁ sacchikataṁ hoti.

(S.47.37./V,182.) “Citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa citte cittānupassino viharato yo cittamhi chando so pahīyati. Chandassa pahānā amataṁ sacchikataṁ hoti.

“Dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa dhammesu dhammānupassino viharato yo dhammesu chando so pahīyati. Chandassa pahānā amataṁ sacchikataṁ hotī”ti. Sattamaṁ.

(S.47.38.Pariññāya) (8) Pariññātasuttam 編知

404. “Cattārome, bhikkhave, satipaṭṭhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa kāye kāyānupassino viharato kāyo pariññāto hoti. Kāyassa pariññātattā amataṁ sacchikataṁ hoti.

“Vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa vedanāsu vedanānupassino viharato vedanā pariññātā honti. Vedanānam pariññātattā amataṁ sacchikataṁ hoti.

“Citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa citte cittānupassino viharato cittam pariññātam hoti. Cittassa pariññātattā amataṁ sacchikataṁ hoti.

“Dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tassa dhammesu dhammānupassino viharato dhammā pariññātā honti. Dhammānam pariññātattā amataṁ sacchikataṁ hotī”ti. Aṭṭhamam.

(S.47.39.) (9) Bhāvanāsuttam 修習

405. “Catunnaṁ bhikkhave, satipaṭṭhānānam bhāvanām desessāmi. Tam suṇātha”. “Katamā, bhikkhave, catunnaṁ satipaṭṭhānānam bhāvanā? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī (S.47.39./V,183.) sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ayam kho, bhikkhave, catunnaṁ satipaṭṭhānānam bhāvanā”ti. Navamam.

(S.47.40.) (10) Vibhaṅgasuttam 分別

406. “Satipaṭṭhānañca vo, bhikkhave, desessāmi satipaṭṭhānabhāvanañca satipaṭṭhānabhāvanāgāminīñca paṭipadam. Tam suṇātha”. “Katamañca, bhikkhave, satipaṭṭhānar? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vedanānupassī viharati...pe... citte

cittānupassī viharati...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāṁ. Idam vuccati, bhikkhave, satipatthānam”.

“Katamā ca, bhikkhave, satipatthānabhāvanā? Idha, bhikkhave, bhikkhu samudayadhammānupassī kāyasmīm viharati, vayadhammānupassī kāyasmīm viharati, samudayavayadhammānupassī kāyasmīm viharati, ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāṁ. Samudayadhammānupassī vedanāsu viharati...pe... samudayadhammānupassī citte viharati... samudayadhammānupassī dhammesu viharati, vayadhammānupassī dhammesu viharati, samudayavayadhammānupassī dhammesu viharati, ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāṁ. Ayam vuccati, bhikkhave, satipatthānabhāvanā”.

“Katamā ca, bhikkhave, satipatthānabhāvanāgāminī paṭipadā? Ayameva ariyo aṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammā-ājīvo, sammāvāyāmo, sammāsatī, sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, satipatthānabhāvanāgāminī paṭipadā”ti. Dasamaṁ.

Ananussutavaggo catuttho.

Tassuddānam--

(S.47.39./V,184.) Ananussutāṁ Virāgo, Viraddho Bhāvanā Sati(=PTS:Sato).

Aññā Chandaṁ Pariññāya, Bhāvanā Vibhaṅgena cāti.

5. Amatavaggo 不死品

(S.47.41.) (1) Amatasuttāṁ 不死

► 《雜阿含608經》

407. Sāvatthinidānam. “Catūsu, bhikkhave, satipatthānesu suppatiṭṭhitacittā viharatha. Mā vo amataṁ panassa. Katamesu catūsu? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāṁ; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāṁ. Imesu, bhikkhave, catūsu satipatthānesu suppatiṭṭhitacittā viharatha. Mā vo amataṁ panassā”ti. Paṭhamam.

(S.47.42.) (2) Samudayasuttāṁ 集起

► 《雜阿含609經》

408. “Catunnām, bhikkhave, satipatthānānam samudayañca atthaṅgamañca desessāmi. Tam suṇātha. Ko ca, bhikkhave, kāyassa samudayo? Āhārasamudayā kāyassa samudayo; āhāranirodhā kāyassa atthaṅgamo. Phassasamudayā vedanānam samudayo; phassanirodhā vedanānam atthaṅgamo. Nāmarūpasamudayā cittassa samudayo; nāmarūpanirodhā cittassa atthaṅgamo. Manasikārasamudayā dhammānam samudayo; manasikāranirodhā dhammānam atthaṅgamo”ti. Dutiyam.

(S.47.43./V,185.)

(S.47.43.) (3) Maggasuttāṁ 道

409. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Ekamidāham, bhikkhave, samayaṁ Uruvelāyāṁ viharāmi najjā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhe

paṭhamābhisaṃbuddho. Tassa mayhaṃ, bhikkhave, rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--‘Ekāyano ayaṃ maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro satipaṭṭhānā’”.

“Katame cattāro? Kāye vā bhikkhu kāyānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vā bhikkhu vedanānupassī vihareyya...pe... citte vā bhikkhu cittānupassī vihareyya...pe... dhammesu vā bhikkhu dhammānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ekāyano ayaṃ maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro satipaṭṭhānā’ti.

“Atha kho, bhikkhave, Brahmā Sahampati mama cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṃ vā bāhaṃ pasāreyya, pasāritam vā bāhaṃ samiñjeyya, evameva--brahma-loke antarahito mama purato pātuhosī. Atha kho, bhikkhave, Brahmā Sahampati ekāmsaṃ uttarāsaṅgaṃ karitvā yenāhaṃ tenañjaliṃ pañāmetvā marū etadavoca--‘Evametaṃ, Bhagavā, evametam, Sugata! Ekāyano ayaṃ, bhante, maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--(S.47.43./V,186.) cattāro satipaṭṭhānā’”.

“Katame cattāro? Kāye vā, bhante, bhikkhu kāyānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu vā...pe... citte vā...pe... dhammesu vā, bhante, bhikkhu dhammānupassī vihareyya ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ekāyano ayaṃ, bhante, maggo sattānaṃ visuddhiyā sokaparidevānam samatikkamāya dukkhadomanassānam atthaṅgamāya nāyassa adhigamāya nibbānassa sacchikiriyāya, yadidam--cattāro satipaṭṭhānā’ti.

“Idamavoca, bhikkhave, Brahmā Sahampati. Idam vatvā athāparam etadavoca--‘Ekāyanam jātikhayantadassī, maggam pajānāti hitānukampī. Etena maggena tarimśu pubbe, tarissanti ye ca taranti oghan’”ti. Tatiyam.

(S.47.44.) (4) Satisuttam 正念

► cf. S.47.35. Sati.

410. “Sato bhikkhave, bhikkhu vihareyya. Ayaṃ vo amhākaṃ anusāsanī. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sato hoti? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evaṃ kho, bhikkhave, bhikkhu sato hoti. Sato, bhikkhave, bhikkhu vihareyya. Ayaṃ vo amhākaṃ anusāsanī”ti. Catuttham.

(S.47.45.) (5) Kusalarāsisuttam 善聚

► 《雜阿含612經》

411. “Kusalarāsi’ti, bhikkhave, vadamāno cattāro satipaṭṭhāne sammā vadamāno vadeyya. Kevalo hāyam, bhikkhave, kusalarāsi, yadidam--cattāro satipaṭṭhānā.

“Katame cattāro? (S.47.45./V,187.) Idha bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... cittānupassī...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. ‘Kusalarāsi’ti, bhikkhave, vadamāno ime

cattāro satipaṭṭhāne sammā vadamāno vadeyya. Kevalo hāyam, bhikkhave, kusalarāsi, yadidaṁ--cattāro satipaṭṭhānā”ti. Pañcamam.

(S.47.46.) (6) Pātimokkhasaṁvarasuttam 波羅提木叉

► 《雜阿含615經》

412. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... Ekamantaṁ nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--

“Sādhu me, bhante, Bhagavā saṁkhittena dhammam desetu, yamaham Bhagavato dhammarāni sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Tasmātiha tvam, bhikkhu, ādimeva visodhehi kusalesu dhammesu. Ko cādi kusalānam dhammānam? Idha tvam, bhikkhu, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharāhi ācāragocarasampanno anumattesu vajjesu bhayadassāvī, samādāya sikkhassu sikkhāpadesu. Yato kho tvam, bhikkhu, pātimokkhasaṁvarasaṁvuto viharissasi ācāragocarasampanno anumattesu vajjesu bhayadassāvī samādāya sikkhissu sikkhāpadesu; tato tvam, bhikkhu, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro satipaṭṭhāne bhāveyyāsi”.

“Katame cattāro? Idha tvam, bhikkhu, kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam Yato kho tvam, bhikkhu, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ime cattāro satipaṭṭhāne evam bhāvessasi, tato tuyham, bhikkhu, yā ratti vā divaso vā āgamissati vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no parihānī”ti.

Atha kho so bhikkhu Bhagavato bhāsitam abhinanditvā anumoditvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi. (S.47.46./V,188.) Atha kho so bhikkhu eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto viharanto nacirasseva--yassatthāya kulaputtā sammadeva agārasmā anagāriyam pabbajanti, tadanuttaram--brahmacariyapariyosānam diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. “Khīṇā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā”ti abbhaññāsi. Aññataro ca pana so bhikkhu arahatam ahosīti. Chaṭṭham.

(S.47.47.) (7) Duccaritasuttam 惡行

413. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami...pe... “Sādhu me, bhante, Bhagavā saṁkhittena dhammam desetu, yamaham Bhagavato dhammam sutvā eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpī pahitatto vihareyyan”ti. “Tasmātiha tvam, bhikkhu, ādimeva visodhehi kusalesu dhammesu. Ko cādi kusalānam dhammānam? Idha tvam, bhikkhu, kāyaduccaritam pahāya kāyasucaritam bhāvessasi. Vacīduccaritam pahāya vacīsucaritam bhāvessasi. Manoduccaritam pahāya manosucaritam bhāvessasi. Yato kho tvam, bhikkhu, kāyaduccaritam pahāya kāyasucaritam bhāvessasi, vacīduccaritam pahāya vacīsucaritam bhāvessasi, manoduccaritam pahāya manosucaritam bhāvessasi, tato tvam, bhikkhu, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro satipaṭṭhāne bhāveyyāsi”.

“Katame cattāro? Idha tvam, bhikkhu, kāye kāyānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāhi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam Yato kho tvam, bhikkhu, sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya ime cattāro satipaṭṭhāne evam bhāvessasi, tato tuyham, bhikkhu, yā ratti vā divaso vā āgamissati

vuddhiyeva pāṭikaṅkhā kusalesu dhammesu, no pariḥānī”ti...pe... aññataro ca pana so bhikkhu arahataṁ ahosīti. Sattamāṁ.

(S.47.48./V,189.)

(S.47.48.) (8) Mittasuttam 友

414. “Ye bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca kho sotabbam maññeeyum mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā, te vo, bhikkhave, catunnam satipaṭṭhānānam bhāvanāya samādapetabbā nivesetabbā patiṭṭhāpetabbā.

“Katamesam, catunnam? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ye, bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca sotabbam maññeeyum mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā, te vo, bhikkhave, imesam catunnam satipaṭṭhānānam bhāvanāya samādapetabbā nivesetabbā patiṭṭhāpetabbā”ti. Aṭṭhamāṁ.

(S.47.49.) (9) Vedanāsuttam 受

415. “Tisso imā, bhikkhave, vedanā. Katamā tisso? Sukhā vedanā, dukkhā vedanā, adukkhamasukhā vedanā--imā kho, bhikkhave, tisso vedanā. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam vedanānam pariññāya cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā.

“Katame cattāro? Idha bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam vedanānam pariññāya ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā”ti. Navamāṁ.

(S.47.50.) (10) Āsavasuttam 漏

416. “Tayome bhikkhave āsavā. Katame tayo? Kāmāsavo, bhavāsavo, avijjāsavo Ime kho, bhikkhave, tayo āsavā. (S.47.50./V,190.) Imesam kho, bhikkhave, tiṇṇannam āsavānam pahānāya cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā.

“Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Imesam kho, bhikkhave, tiṇṇannam āsavānam pahānāya ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā”ti. Dasamāṁ.

Amatavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Amataṁ Samudayo Maggo, Sati Kusalarāsi ca;
Pātimokkham Duccaritaṁ, Mittavedanā Āsavena cāti.

6. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品

(S.47.51-62.) (1- 12) Gaṅgānadī-ādisuttadvādasakam 恒河等十二經

417-428. “Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne bhāvento cattāro satipaṭṭhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne bhāvento cattāro satipaṭṭhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evarīn kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne bhāvento cattāro satipaṭṭhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti vitthāretabbam.

Gaṅgāpeyyālavaggo chattho.

Tassuddānam--

Cha Pācīnato ninnā, Cha ninnā ca Samuddato;
Ete dve cha dvādasa honti, Vaggo tena pavuccatī.

(S.47.63-72./V,191.)

7. Appamādavaggo 不放逸品

(S.47.63-72.) (1- 10) Tathāgatādisuttadasakam 如來等十經

429-438. Yāvatā, bhikkhave, sattā apadā vā dvipadā vā catuppadā vā bahupadā vāti vitthāretabbam.

Appamādavaggo sattamo.

Tassuddānam--

Tathāgataṁ Padam Kūṭam, Mūlam Sāro ca Vassikam.
Rājā Candimasūriyā, Vatthena dasamaṁ Padanti.

8. Balakaraṇīyavaggo 力所作品

(S.47.73-82.) (1- 12) Balādisuttadvādasakam 力等十經

439-450. Seyyathāpi bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā karīyantīti vitthāretabbam.

Balakaraṇīyavaggo aṭṭhamo.

Tassuddānam--

Balam Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā.
Ākāsena ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

9. Esanāvaggo 尋覓品

(S.47.83-92.) 85- (1- 10) Esanādisuttadasakam尋覓等十經

451-460. Tisso imā, bhikkhave, esanā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanāti vitthāretabbam.

Esanāvaggo navamo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavo, Bhavo ca Dukkhatā tisso;
Khilām Malañca Nīgho ca, Vedanā Tañhā Tasināya cāti.

(PTS:Esanyo Vidhā Āsavā, Dukkhatāñca tisso Khila;
Mala ca Nīgho ca Vedanā, Tañhāyenavā Esanavaggo.)

10. Oghavaggo 瀑流品

(S.47.93-102.) (1-10) Uddhambhāgīyādisuttadasakam上分結等十經

461-470. “Pañcimāni bhikkhave, uddhambhāgīyāni saṃyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccaṁ, (S.47.93-102./V,192.) avijjā imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni saṃyojanāni. Imesam̄ kho, bhikkhave, pañcannam̄ uddhambhāgīyānam̄ saṃyojanānam̄ abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā.

“Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Imesam̄ kho, bhikkhave, pañcannam̄ uddhambhāgīyānam̄ saṃyojanānam̄ abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ime cattāro satipaṭṭhānā bhāvetabbā”ti.

(Yathā maggasaṃyuttam tathā satipaṭṭhānasāṃyuttam vitthāretabbam)

Oghavaggo dasamo.

Tassuddānam--

Ogo Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;
Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgīyāti.

~Satipaṭṭhānasāṃyuttam tatiyam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.48.1./V,193.)

(S.48.)(4) Indriyasamyuttam 根相應(185suttas)

1. Suddhikavaggo 清淨品

(S.48.1.) (1) Suddhikasuttam 清淨

► 《雜阿含643經》

471. Sāvatthinidānāṁ. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni”ti. Paṭhamam.

(S.48.2.) (2) Paṭhamasotāpannasuttam 預流(1)

► 《雜阿含644經》

472. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam. Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako imesam pañcannam indriyānam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño”ti. Dutiyam.

(S.48.3.) (3) Dutiyasotāpannasuttam 預流(2)

► 《雜阿含644經》

473. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam. Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca (S.48.3./V,194.) ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño”ti. Tatiyam.

(S.48.4.) (4) Paṭhama-arahantasuttam 阿羅漢(1)

► 《雜阿含645經》

474. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam. Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako imesam pañcannam indriyānam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvimutto hoti--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu araham khīṇāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhadavasamyojano sammadaññā vimutto”ti. Catuttham.

(S.48.5.) (5) Dutiya-arahantasuttam 阿羅漢(2)

► 《雜阿含645經》

475. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam. Yato kho, bhikkhave, bhikkhu imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvimutto hoti--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu araham khīṇāsavo vusitavā katakaranīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhadavasamyojano sammadaññā vimutto”ti. Pañcamam.

(S.48.6.) (6) Paṭhamasamaṇabrāhmaṇasuttam 沙門婆羅門(1)

► 《雜阿含650-651經》, S.48.21.

476. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyām ...pe... paññindriyām. Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam indriyānam assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti, na me te, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca (S.48.6./V,195.) panete āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānanti, te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata; te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Chatthaṁ.

(S.48.7.) (7) Dutiyasamaṇabrāhmaṇasuttam 沙門婆羅門(2)

► 《雜阿含650-651經》, S.48.21.

477. “Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā saddhindriyām nappajānanti, saddhindriyasamudayām nappajānanti, saddhindriyanirodham nappajānanti, saddhindriyanirodhagāminim paṭipadām nappajānanti; vīriyindriyām nappajānanti...pe... satindriyām nappajānanti...pe... samādhindriyām nappajānanti...pe... paññindriyām nappajānanti, paññindriyasamudayām nappajānanti, paññindriyanirodham nappajānanti, paññindriyanirodhagāminim paṭipadām nappajānanti, na me te, bhikkhave samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca panete āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā saddhindriyām pajānanti, saddhindriyasamudayām pajānanti, saddhindriyanirodham pajānanti, saddhindriya-nirodhagāminim paṭipadām pajānanti; vīriyindriyām pajānanti, vīriyindriyasamudayām pajānanti, vīriyindriyanirodham pajānanti, vīriyindriyanirodhagāminim paṭipadām pajānanti; satindriyām pajānanti...pe... samādhindriyām pajānanti...pe... (S.48.7./V,196.) paññindriyām pajānanti, paññindriyasamudayām pajānanti, paññindriyanirodham pajānanti, paññindriyanirodhagāminim paṭipadām pajānanti te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Sattamām.

(S.48.8.) (8) Daṭṭhabbasuttam 應觀

► 《雜阿含經》646、675經, A.5.14., A.5.15.

478. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyām...pe... paññindriyām. Kattha ca, bhikkhave, saddhindriyām daṭṭhabbam? Catūsu sotāpattiyaṅgesu--ettha saddhindriyām daṭṭhabbam. Kattha ca, bhikkhave, vīriyindriyām

daṭṭhabbam? Catūsu sammappadhānesu--ettha vīriyindriyam daṭṭhabbam. Kattha ca, bhikkhave, satindriyam daṭṭhabbam? Catūsu satipatṭhānesu--ettha satindriyam daṭṭhabbam. Kattha ca, bhikkhave, samādhindriyam daṭṭhabbam? Catūsu jhānesu--ettha samādhindriyam daṭṭhabbam. Kattha ca, bhikkhave, paññindriyam daṭṭhabbam? Catūsu ariyasaccesu--ettha paññindriyam daṭṭhabbam. Imāni kho, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Aṭṭhamam.

(S.48.9.) (9) Pathamavibhaṅgasuttam 分別(1)

► 《雜阿含647經》

479. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam. Katamañca, bhikkhave, saddhindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako saddho hoti, saddahati Tathāgatassa (S.48.9./V,197.) bodhim ‘Itipi so Bhagavā¹ Araham² Sammāsambuddho³ Vijjācaranāsampanno⁴ Sugato⁵ Lokavidū⁶ Anuttaro purisadamma-sārathī⁷ Satthā Devamanussānam⁸ Buddho⁹ Bhagavā’ti--idam vuccati, bhikkhave, saddhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, vīriyindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako āraddhvīriyo viharati akusalānam dhammānam pahānāya, kusalānam dhammānam upasampadāya, thāmavā dalhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu--idam vuccati, bhikkhave, saddhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, satindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā--idam vuccati, bhikkhave, satindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, samādhindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako vossaggārammaṇam karitvā labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggataṁ--idam vuccati, bhikkhave, samādhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, paññindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya, sammā dukkhakkhayagāminiyā--idam vuccati, bhikkhave, paññindriyam. Imāni kho, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Navamam.

(S.48.10.) (10) Dutiyavibhaṅgasuttam 分別(2)

► 《雜阿含經》647、655經

480. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam. Katamañca, bhikkhave, saddhindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhim--‘Itipi so Bhagavā¹ Araham² Sammāsambuddho³ Vijjācaranāsampanno⁴ Sugato⁵ Lokavidū⁶ Anuttaro purisadamma-sārathī⁷ Satthā Devamanussānam⁸ Buddho⁹ Bhagavā’ti--idam vuccati, bhikkhave, saddhindriyam.

(S.48.10./V,198.) “Katamañca bhikkhave, vīriyindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako āraddhvīriyo viharati akusalānam dhammānam pahānāya, kusalānam dhammānam upasampadāya, thāmavā dalhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. So anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati; uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati; anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati; uppannānam kusalānam

dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati--idam vuccati, bhikkhave, vīriyindriyam.

“Katamañca bhikkhave, satindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako satimā hoti paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. So kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--idam vuccati, bhikkhave, satindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, samādhindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako vossaggārammaṇam karitvā labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggatam. So vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāraṁ vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampaśādanam cetaso ekodibhāvarūpā vitakkam avicāraṁ samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvedeti yam tam ariyā ācikkhanti ‘Upekkhako satimā sukhavihār’ti tatiyam jhānam upasampajja viharati. Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati--idam vuccati, bhikkhave, samādhindriyam.

(S.48.10./V,199.) “Katamañca bhikkhave, paññindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya, sammā dukkhakkhayagāminiyā. So ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti--idam vuccati, bhikkhave, paññindriyam. Imāni kho, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Dasamam.

Suddhikavaggo pathamo.

Tassuddānam--

Suddhikañceva dve Sotā, Arahantā apare duve;
Samañabrahmaṇā Daṭṭhabbaṁ, Vibhaṅgā apare duveti.

2. Mudutaravaggo 軟弱品

(S.48.11.) (1) Paṭilābhasuttam 獲得

481. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam...pe... . Katamañca, bhikkhave, saddhindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhim--¹Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā’ti--idam vuccati, bhikkhave, saddhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, vīriyindriyam? Yam kho, bhikkhave, cattāro sammappadhāne ārabba vīriyam paṭilabhati--idam vuccati, bhikkhave, vīriyindriyam.

(S.48.11./V,200.) “Katamañca bhikkhave, satindriyam? Yam kho, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhāne ārabba satim paṭilabhati--idam vuccati, bhikkhave, satindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, samādhindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako vossaggārammaṇam karitvā labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggataṁ--idam vuccati, bhikkhave, samādhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, paññindriyam? Idha, bhikkhave, ariyasāvako paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā--idam vuccati, bhikkhave, paññindriyam. Imāni kho, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Paṭhamam.

(S.48.12.) (2) Paṭhamasamākhittasuttam 略說(1)

► 《雜阿含經》648、652、735經

482. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi anāgāmī hoti, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hoti”ti. Dutiyam.

(S.48.13.) (3) Dutiyasamākhittasuttam 略說(2)

► 《雜阿含653經》

483. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi anāgāmī hoti, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hoti. Iti kho, bhikkhave, indriyavemattatā phalavemattatā hoti, phalavemattatā puggalavemattatā”ti. Tatiyam.

(S.48.14./V,201.)

(S.48.14.) (4) Tatiyasamākhittasuttam 略說(3)

► 《雜阿含652經》

484. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi anāgāmī hoti, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hoti. Iti kho, bhikkhave, paripūram paripūrakārī ārādheti, padesam padesakārī ārādheti. ‘Avañjhāni tvevāham, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Catuttham.

(S.48.15.) (5) Paṭhamavithārasuttam廣說(1)

485. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi antarāparinibbāyī hoti, tato mudutarehi upahaccaparinibbāyī hoti, tato mudutarehi asaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi uddhamāsoto hoti akaniṭṭhagāmī, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hotī”ti. Pañcamam.

(S.48.16.) (6) Dutiyavithārasuttam 廣說(2)

486. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi antarāparinibbāyī hoti, tato mudutarehi upahaccaparinibbāyī hoti, tato mudutarehi asaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi uddhamāsoto hoti akanīṭthagāmī, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hoti. Iti kho, bhikkhave, indriyavemattatā phalavemattatā hoti, phalavemattatā puggalavemattatā hotī”ti. Chaṭṭhamā.

(S.48.17./V,202.)

(S.48.17.) (7) Tatiyavithārasuttam 廣說(3)

487. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi antarāparinibbāyī hoti, tato mudutarehi upahaccaparinibbāyī hoti, tato mudutarehi asaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi uddhamāsoto hoti akanīṭthagāmī, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hoti. Iti kho, bhikkhave, paripūram paripūrakārī ārādheti, padesarī padesaṅkārī ārādheti. ‘Avañjhāni tvevāham, bhikkhave, pañcindriyānī’ti vadāmī”ti. Sattamām.

(S.48.18.) (8) Patipannasuttam 向

►《雜阿含652經》

488. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi arahattaphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi anāgāmī hoti, tato mudutarehi anāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi sakadāgāmiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti, tato mudutarehi sotāpanno hoti, tato mudutarehi sotāpattiphalasacchikiriyāya paṭipanno hoti. Yassa kho, bhikkhave, imāni pañcindriyāni sabbena sabbam sabbathā sabbarā natthi, tamahām ‘Bāhiro puthujjanapakkhe ṭhito’ti vadāmī”ti. Aṭṭhamām.

(S.48.19.) (9) Sampannasuttam 寂靜

489. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--

“Indriyasampanno, indriyasampanno’ti, bhante, vuccati. Kittāvatā nu kho, bhante, indriyasampanno hotī”ti? (S.48.19./V,203.) “Idha bhikkhu, bhikkhu

saddhindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, vīriyindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, satindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim samādhindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim, paññindriyam bhāveti upasamagāmim sambodhagāmim. Ettāvatā kho, bhikkhu, bhikkhu indriyasampanno hotī”ti. Navamam.

(S.48.20.) (10) Āsavakkhayasuttam 漏盡

► 《雜阿含649經》

490. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā bhikkhu āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Dasamam.

Mudutaravaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Paṭilābho tayo Saṅkhittā, Vitthārā apare tayo;
Paṭipanno ca Sampanno, dasamam Āsavakkhayanti.

3. Chalindriyavaggo 六根品

(S.48.21.) (1) Punabbhavasuttam 後有

► 《雜阿含經》650-651經, cf. S.48.6-7.

491. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam. Yāvakīvañcāham, bhikkhave, imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nābbhaññāsim, (S.48.21./V,204.) neva tāvāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti paccaññāsim. Yato ca khvāham, bhikkhave, imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam abbhaññāsim, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmañiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti paccaññāsim. Nānañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthidāni punabbhavo”ti. Paṭhamam.

(S.48.22.) (2) Jīvitindriyasuttam 命

492. “Tīṇimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni tīṇi? Itthindriyam, purisindriyam, jīvitindriyam--imāni kho, bhikkhave, tīṇi indriyāni”ti. Dutiyam.

(S.48.23.) (3) Aññindriyasuttam 知

► 《雜阿含642經》, A.3.84.

493. “Tīṇimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni tīṇi?

Anaññātaññassāmītindriyam aññindriyam, aññatāvindriyam-- imāni kho, bhikkhave, tīṇi indriyānī”ti. Tatiyam.

(S.48.24.) (4) Ekabījīsuttam 一種

► 《雜阿含653經》

494. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesarīn kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam samattā paripūrattā araham hoti, tato mudutarehi antarāparinibbāyī hoti, tato (S.48.24./V,205.) mudutarehi upahaccaparinibbāyī hoti, tato mudutarehi asaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, tato mudutarehi uddharīnsoto hoti akanīṭthagāmī, tato mudutarehi sakadāgāmī hoti, tato mudutarehi ekabījī hoti, tato mudutarehi kolaṅkolo hoti, tato mudutarehi sattakkhattuparamo hoti, tato mudutarehi dhammānusārī hoti, tato mudutarehi saddhānusārī hofī”ti. Catuttham.

(S.48.25.) (5) Suddhakasuttam 清淨

495. “Chayimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni cha? Cakkhundriyam, sotindriyam, ghānindriyam jivhindriyam, kāyindriyam, manindriyam--imāni kho, bhikkhave, cha indriyānī”ti. Pañcamam.

(S.48.26.) (6) Sotāpannasuttam 預流

496. “Chayimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni cha? Cakkhundriyam...pe... manindriyam. Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako imesam channam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño”ti. Chatṭham.

(S.48.27.) (7) Arahantasuttam 阿羅漢(1)

497. “Chayimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni cha? Cakkhundriyam, sotindriyam, ghānindriyam jivhindriyam, kāyindriyam, manindriyam. Yato kho, bhikkhave, bhikkhu imesam channam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvimutto hoti--ayam vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu araham khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhavasamyojano sammadaññā vimutto’”ti. Sattamaṁ.

(S.48.28.) (8) Sambuddhasuttam 阿羅漢(2)

498. “Chayimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni cha? Cakkhundriyam, sotindriyam, ghānindriyam jivhindriyam, kāyindriyam, manindriyam. (S.48.28./V,206.) Yāvakīvañcāham bhikkhave, imesam channam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavāñca nissaraṇañca yathābhūtam nābbhaññāsim, neva tāvāham,

bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassa maṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti paccaññāsim. Yato ca khvāham, bhikkhave, imesam channam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam abbhaññāsim, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti paccaññāsim. Nānañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthidāni punabbhavo”ti. Aṭṭhamam.

(S.48.29.) (9) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(1)

499. “Chayimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni cha? Cakkhundriyam, sotindriyam, ghānindriyam, jivhindriyam, kāyindriyam, manindriyam. Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam channam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti, na me te, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca panete āyasmanto sāmaññattham vā brahmaññattham vā ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”. “Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam channam indriyānam samudayañca atthaṅgamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānanti, te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Navamam.

(S.48.30.) (10) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(2)

500. “Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā cakkhundriyam nappajānanti, cakkhundriyasamudayam nappajānanti, cakkhundriyanirodham nappajānanti, cakkhundriyanirodhagāminim paṭipadam nappajānanti; sotindriyam...pe... ghānindriyam...pe... jivhindriyam...pe... kāyindriyam...pe... manindriyam nappajānanti, manindriyasamudayam nappajānanti manindriyanirodham nappajānanti, manindriyanirodhagāminim patipadam nappajānanti. Na me te, bhikkhave...pe... sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

(S.48.30./V,207.) “Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā cakkhundriyam pajānanti, cakkhundriyasamudayam pajānanti, cakkhundriyanirodham pajānanti, cakkhundriyanirodhagāminim paṭipadam pajānanti, sotindriyam...pe... ghānindriyam...pe... jivhindriyam...pe... kāyindriyam...pe... manindriyam pajānanti, manindriyasamudayam pajānanti, manindriyanirodham pajānanti, manindriyanirodhagāminim paṭipadam pajānanti, te kho me, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasammata brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca ditṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Dasamam.

Chaṭṭindriyavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Punabbhavo Jīvitaññāya, Ekabījī ca Suddhakam; Soto Arahasambuddho, dve ca Samanabrāhmaṇāti.

4. Sukhindriyavaggo 樂根品

(S.48.31.) (1) Suddhikasuttam 清淨

501. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni”ti. Paṭhamam.

(S.48.32.) (2) Sotāpannasuttam 預流

502. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam. Yato kho, bhikkhave, ariyasāvako imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānāti--ayam vuccati, bhikkhave, ariyasāvako sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño”ti. Dutiyam.

(S.48.33./V,208.)

(S.48.33.) (3) Arahantasuttam 阿羅漢

503. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam. Yato kho, bhikkhave, bhikkhu imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam viditvā anupādāvumutto hoti--ayam vuccati, bhikkhave, bhikkhu araham khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhadavasaṁyojano sammadaññā vimutto”ti. Tatiyam.

(S.48.34.) (4) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(1)

504. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam. Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam nappajānanti, na me te, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu vā samaṇasammata brāhmaṇesu vā brāhmaṇasammata, na ca panete āyasmanto sāmaññattham vā brahmaññattham vā dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā imesam pañcannam indriyānam samudayañca atthagamañca assādañca ādīnavañca nissaraṇañca yathābhūtam pajānanti, te kho me bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā samaṇesu ceva samaṇasamma brāhmaṇesu ca brāhmaṇasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Catuttham.

(S.48.35.) (5) Dutiyasamañabrahmañasuttam 沙門婆羅門(2)

505. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam. Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā sukhindriyam nappajānanti, sukhindriyasamudayam nappajānanti, sukhindriyanirodham nappajānanti, sukhindriyanirodhagāminim paṭipadām nappajānanti; dukkhindriyam nappajānanti...pe... somanassindriyam nappajānanti...pe... domanassindriyam nappajānanti...pe... upekkhindriyam nappajānanti, (S.48.35./V,209.) upekkhindriyasamudayam nappajānanti, upekkhindriyanirodham nappajānanti, upekkhindriyanirodhagāminim paṭipadām nappajānanti; na me te, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā samañesu vā samañasammata brāhmañesu vā brāhmañasammata, na ca panete āyasmanto sāmaññatthaṁ vā brahmaññatthaṁ vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā sukhindriyam pajānanti, sukhindriyasamudayam pajānanti, sukhindriyanirodham pajānanti, sukhindriyanirodhagāminim paṭipadām pajānanti; dukkhindriyam pajānanti...pe... somanassindriyam pajānanti... domanassindriyam pajānanti... upekkhindriyam pajānanti, upekkhindriyasamudayam pajānanti, upekkhindriyanirodham pajānanti, upekkhindriyanirodhagāminim paṭipadām pajānanti, te ca kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmañā vā samañesu ceva samañasammata brāhmañesu ca brāhmañasammata, te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti. Pañcamam.

(S.48.36.) (6) Paṭhamavibhaṅgasuttam 廣說(1)

506. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam.

“Katamañca bhikkhave, sukhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam sukham kāyikam sātam, kāyasamphassajam sukham sātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, sukhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam dukkham, kāyikam asātam, kāyasamphassajam dukkham asātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, dukkhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, somanassindriyam? Yam kho, bhikkhave, cetasikam sukham, cetasikam sātam, manosamphassajam sukham sātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, somanassindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, domanassindriyam? Yam kho, bhikkhave, cetasikam dukkham, cetasikam asātam, manosamphassajam dukkham asātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, domanassindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, upekkhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam vā cetasikam vā nevasātam nāsātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, upekkhindriyam. Imāni kho, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Chaṭṭham.

(S.48.37.) (7) Dutiyavibhaṅgasuttam 廣說(2)

507. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam.

(S.48.37./V,210.) “Katamañca bhikkhave, sukhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam sukham, kāyikam sātam, kāyasamphassajam sukham sātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, sukhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam dukkham kāyikam asātam, kāyasamphassajam dukkham asātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, dukkhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, somanassindriyam? Yam kho, bhikkhave, cetasikam sukham, cetasikam sātam, manosamphassajam sukham sātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, somanassindriyam.

“Katamañca bhikkhave, domanassindriyam? Yam kho, bhikkhave, cetasikam dukkham, cetasikam asātam, manosamphassajam dukkham asātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, domanassindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, upekkhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam vā cetasikam vā nevasātam nāsātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, upekkhindriyam.

“Tatra, bhikkhave, yañca sukhindriyam yañca somanassindriyam, sukhā sā vedanā datthabbā. Tatra, bhikkhave, yañca dukkhindriyam yañca domanassindriyam, dukkhā sā vedanā datthabbā. Tatra, bhikkhave, yadidam upekkhindriyam, adukkhamasukhā sā vedanā datthabbā. Imāni kho, bhikkhave, pañcindriyānī”ti. Sattamam.

(S.48.38.) (8) Tatiyavibhaṅgasuttaṁ 廣說(3)

508. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyam, dukkhindriyam, somanassindriyam, domanassindriyam, upekkhindriyam.

“Katamañca bhikkhave, sukhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam sukham kāyikam sātam, kāyasamphassajam sukham sātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, sukhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam dukkham, kāyikam asātam, kāyasamphassajam dukkham asātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, dukkhindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, somanassindriyam? Yam kho, bhikkhave, cetasikam sukham, cetasikam sātam, manosamphassajam sukham sātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, somanassindriyam.

(S.48.38./V,211.) “Katamañca bhikkhave, domanassindriyam? Yam kho, bhikkhave, cetasikam dukkham, cetasikam asātam, manosamphassajam dukkham asātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, domanassindriyam.

“Katamañca, bhikkhave, upekkhindriyam? Yam kho, bhikkhave, kāyikam vā cetasikam vā neva sātam nāsātam vedayitam--idam vuccati, bhikkhave, upekkhindriyam.

“Tatra, bhikkhave, yañca sukhindriyam yañca somanassindriyam, sukhā sā vedanā datthabbā. Tatra, bhikkhave, yañca dukkhindriyam yañca domanassindriyam, dukkhā sā vedanā datthabbā. Tatra, bhikkhave, yadidam upekkhindriyam, adukkhamasukhā sā vedanā datthabbā Iti kho, bhikkhave, imāni pañcindriyāni pañca hutvā tīṇi honti, tīṇi hutvā pañca honti parityāyenā”ti. Atṭhamam.

(S.48.39.) (9) Kaṭhopamasuttam 鑽木

509. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Sukhindriyāni, dukkhindriyāni, somanassindriyāni, domanassindriyāni, upekkhindriyāni. Sukhavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca uppajjati sukhindriyāni. So sukhitova samāno ‘sukhitosmī’ti pajānāti. Tasseva sukhavedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam vedayitam sukhavedaniyāni phassāni paṭicca uppānam sukhindriyāni tam nirujjhati, tam vūpasammatī’ti pajānāti’.

“Dukkhavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca uppajjati dukkhindriyāni. So dukkhitova samāno ‘Dukkhitosmī’ti pajānāti. Tasseva dukkhavedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam vedayitam dukkhavedaniyāni ([S.48.39./V,212.](#)) phassāni paṭicca uppānam dukkhindriyāni tam nirujjhati, tam vūpasammatī’ti pajānāti’.

“Somanassavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca uppajjati somanassindriyāni. So sumanova samāno ‘sumanosmī’ti pajānāti. Tasseva somanassavedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam vedayitam somanassavedaniyāni phassāni paṭicca uppānam somanassindriyāni tam nirujjhati, tam vūpasammatī’ti pajānāti’.

“Domanassavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca uppajjati domanassindriyāni. So dummanova samāno ‘Dummanosmī’ti pajānāti. Tasseva domanassavedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam vedayitam domanassavedaniyāni phassāni paṭicca uppānam domanassindriyāni tam nirujjhati, tam vūpasammatī’ti pajānāti’.

“Upekkhāvedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca uppajjati upekkhindriyāni. So upekkhakova samāno ‘Upekkhakosmī’ti pajānāti. Tasseva upekkhāvedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam vedayitam upekkhāvedaniyāni phassāni paṭicca uppānam upekkhindriyāni tam nirujjhati, tam vūpasammatī’ti pajānāti’.

“Seyyathāpi, bhikkhave, dvinnāni kaṭṭhānam saṅghatānasamodhānā usmā jāyati, tejo abhinibbattati; tesameva kaṭṭhānam nānābhāvāvinikkhepā yā tajjā usmā sā nirujjhati sā vūpasammati; evameva kho, bhikkhave, sukhavedaniyāni phassāni paṭicca uppajjati sukhindriyāni. So sukhitova samāno ‘sukhitosmī’ti pajānāti. Tasseva sukhavedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam

Vedayitam sukhavedaniyāni phassāni paṭicca uppajjati sukhindriyāni tam ([S.48.39./V,213.](#)) nirujjhati tam vūpasammatī’ti pajānāti’.

“Dukkhavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca...pe... somanassavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca...pe... domanassavedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca...pe... upekkhāvedaniyāni, bhikkhave, phassāni paṭicca uppajjati upekkhindriyāni. So upekkhakova samāno ‘Upekkhakosmī’ti pajānāti. Tasseva upekkhāvedaniyassa phassassa nirodhā ‘Yam tajjam vedayitam upekkhāvedaniyāni phassāni paṭicca uppajjati upekkhindriyāni tam nirujjhati, tam vūpasammatī’ti pajānāti’. Navamam.

(S.48.40.) (10) Uppatipāṭikasuttam 生

510. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Dukkhindriyāni domanassindriyāni, sukhindriyāni, somanassindriyāni, upekkhindriyāni. Idha, bhikkhave,

bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati dukkhindriyam. So evam pajānāti--‘Uppannaṁ kho me idam dukkhindriyam, tañca kho samimittam sanidānam sasaṅkhāram sappaccayam. Tañca animittam anidānam asaṅkhāram appaccayam dukkhindriyam uppajjissatīti--netam thānam vijjati’. So dukkhindriyañca pajānāti, dukkhindriyasamudayañca pajānāti, dukkhindriyanirodhañca pajānāti, yattha cuppannam dukkhindriyam aparisesam nirujjhati tañca pajānāti. Kattha cuppannam dukkhindriyam aparisesam nirujjhati? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham pathamam jhānam upasampajja viharati, ettha cuppannam dukkhindriyam aparisesam nirujjhati. Ayam vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu aññāsi dukkhindriyassa nirodham, tadaṭṭhāya cittam upasam̄harati’”.

“Idha pana, bhikkhave, bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati domanassindriyam. So evam pajānāti--‘Uppannaṁ kho me idam domanassindriyam, tañca kho samimittam sanidānam sasaṅkhāram sappaccayam. Tañca animittam anidānam asaṅkhāram appaccayam domanassindriyam uppajjissatīti--netam thānam vijjati’ So domanassindriyañca pajānāti, domanassindriyasamudayañca pajānāti, domanassindriyanirodhañca pajānāti, yattha cuppannam domanassindriyam aparisesam nirujjhati tañca pajānāti. Kattha cuppannam domanassindriyam aparisesam nirujjhati? Idha, bhikkhave, bhikkhu vitakkavicārānam vūpasamā ajjhatarām sampasādanām cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati, ettha cuppannam domanassindriyam aparisesam nirujjhati. Ayam vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu aññāsi domanassindriyassa nirodham, tadaṭṭhāya cittam upasam̄harati’”.

(S.48.40./V,215.) “Idha pana, bhikkhave, bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati sukhindriyam. So evam pajānāti--‘Uppannaṁ kho me idam sukhindriyam, tañca kho samimittam sanidānam sasaṅkhāram sappaccayam. Tañca animittam anidānam asaṅkhāram appaccayam sukhindriyam uppajjissatīti--netam thānam vijjati’. So sukhindriyañca pajānāti, sukhindriyasamudayañca pajānāti, sukhindriyanirodhañca pajānāti, yattha cuppannam sukhindriyam aparisesam nirujjhati tañca pajānāti. Kattha cuppannam sukhindriyam aparisesam nirujjhati? Idha, bhikkhave, bhikkhu pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisarīvedeti yaṁ tam ariyā ācikkhanti ‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharati, ettha cuppannam sukhindriyam aparisesam nirujjhati. Ayam vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu aññāsi sukhindriyassa nirodham, tadaṭṭhāya cittam upasam̄harati’”.

“Idha pana, bhikkhave, bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati somanassindriyam. So evam pajānāti--‘Uppannaṁ kho me idam somanassindriyam, tañca kho samimittam sanidānam sasaṅkhāram sappaccayam. Tañca animittam anidānam asaṅkhāram appaccayam somanassindriyam uppajjissatīti--netam thānam vijjati’. So somanassindriyañca pajānāti, somanassindriyasamudayañca pajānāti, somanassindriyanirodhañca pajānāti, yattha cuppannam somanassindriyam aparisesam nirujjhati tañca pajānāti. Kattha cuppannam somanassindriyam aparisesam nirujjhati? Idha, bhikkhave, bhikkhu sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthangamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati, ettha cuppannam somanassindriyam aparisesam nirujjhati. Ayam vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu aññāsi somanassindriyassa nirodham, tadaṭṭhāya cittam upasam̄harati’”.

“Idha pana, bhikkhave, bhikkhuno appamattassa ātāpino pahitattassa viharato uppajjati upekkhindriyam. So evam pajānāti--‘Uppannam kho me idam upekkhindriyam, tañca kho sanimittam sanidānam sasañkhāram sappaccayam. Tañca animittam anidānam asañkhāram appaccayam upekkhindriyam uppajjissatīti--netam thānam vijjati’. So upekkhindriyañca pajānāti, upekkhindriyasamudayañca pajānāti, upekkhindriyanirodhañca pajānāti, yattha cuppannam upekkhindriyam aparisesam nirujjhati tañca pajānāti. Kattha cuppannam upekkhindriyam aparisesam nirujjhati? Idha, bhikkhave, bhikkhu sabbaso nevasaññāsaññāyatanañ samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja viharati, etha cuppannam upekkhindriyam aparisesam nirujjhati. Ayam vuccati, bhikkhave, ‘Bhikkhu (S.48.40./V,216.) aññāsi upekkhindriyassa nirodham, tadaññāya cittam upasamharatī’”ti. Dasamañ.

Sukhindriyavaggo catuttho.

Tassuddānañ--

Suddhikañca Soto Arahā, duve Samañabrāhmañ;
Vibhañgena tayo vuttā, Kañho Uppatipātikanti.

5. Jarāvaggo 老品

(S.48.41.) (1) Jarādhamasuttam 老

511. Evañ me sutam--Ekarñ samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Pubbārāme migāramātupāsāde. Tena kho pana samayena Bhagavā sāyanhasamayam pañcāñjanā vuṭṭhito pacchātāpe nisinno hoti piṭṭhim otāpayamāno.

Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā Bhagavato gattāni pāñinā anomajjanto Bhagavantam etadavoca--“Acchariyam, bhante abbhutam, bhante! Na cevañ dāni, bhante, Bhagavato tāva parisuddho chavivāñco pariyoñāto, sithilāni ca gattāni sabbāni valiyajātāni, purato pabbhāro ca kāyo, dissati ca indriyānam aññāthattam--cakkhundriyassa sotindriyassa ghānindriyassa jivhindriyassa kāyindriyassā”ti.

(S.48.41./V,218.) “Evañhetam Ānanda, hoti--jarādhammo yobbaññe, byādhidhammo ārogye, marañadhammo jīvite. Na ceva tāva parisuddho hoti chavivāñco pariyoñāto, sithilāni ca honti gattāni sabbāni valiyajātāni, purato pabbhāro ca kāyo, dissati ca indriyānam aññāthattam--cakkhundriyassa sotindriyassa ghānindriyassa jivhindriyassa kāyindriyassā”ti.

“Idamavoca Bhagavā. Idam vatvā ca Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Dhī tam jammi jare atthu, dubbanñakarañi jare;

Tāva manoramarūpā bimbarūpā, jarāya abhimadditam.

“Yopi vassasatam jīve, sopi maccuparāyanō.

Na kiñci parivajjeti, sabbamevābhimaddatī”ti. Pañhamaram.

(S.48.42.) (2) Uṇñābhābrāhmañasuttam 溫那巴婆羅門

512. Sāvatthiniñānam. Atha kho Uṇñābho brāhmaño yena Bhagavā

tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavatā saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisimmo kho Uṇṇābho brāhmaṇo Bhagavantam etadavoca-

“Pañcimāni, bho Gotama, indriyāni nānāvisayāni nānāgocarāni, na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhonti. Katamāni pañca? Cakkhundriyam, sotindriyam, ghānindriyam, jivhindriyam, kāyindriyam Imesam् nu kho, bho Gotama, pañcannam indriyānam nānāvisayānam nānāgocarānam na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhontānam kiṁ paṭisaraṇam, ko ca nesam gocaravisayam paccanubhotī”ti?

“Pañcimāni, brāhmaṇa, indriyāni nānāvisayāni nānāgocarāni na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhonti. Katamāni pañca? Cakkhundriyam, sotindriyam ghānindriyam, jivhindriyam, kāyindriyam. Imesam् kho, brāhmaṇa, pañcannam indriyānam nānāvisayānam nānāgocarānam na aññamaññassa gocaravisayam paccanubhontānam mano paṭisaraṇam, manova nesam gocaravisayam paccanubhotī”ti.

“Manassa pana, bho Gotama, kiṁ paṭisaraṇam”ti? “Manassa kho, brāhmaṇa, sati paṭisaraṇam”ti. “Satiyā pana, bho Gotama, kiṁ paṭisaraṇam”ti? “Satiyā kho, brāhmaṇa, vimutti paṭisaraṇam”ti. “Vimuttiyā pana, bho Gotama, kiṁ paṭisaraṇam”ti? “Vimuttiyā kho, brāhmaṇa, nibbānam paṭisaraṇam”ti. “Nibbānassa pana, bho Gotama, kiṁ paṭisaraṇam”ti? “Accayāsi, brāhmaṇa, pañham, nāsakkhi pañhassa pariyanam gahetum. Nibbānogadhañhi, brāhmaṇa, brahmacariyam vussati nibbānaparāyaṇam nibbānapariyosānan”ti.

Atha kho Uṇṇābho brāhmaṇo Bhagavato bhāsitaṁ abhinanditvā anumoditvā utthāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā pakkāmi.

Atha kho Bhagavā acirapakkante Uṇṇābhe brāhmaṇe bhikkhū āmantesi--“Seyyathāpi, bhikkhave, kūṭagāre vā Kūṭagārasālāyam vā pācīnavātāpānā sūriye uggacchante vātāpānena rasmi pavisitvā kvāssa patiṭṭhitā”ti? “Pacchimāyam, bhante, bhittiyam”ti. ([S.48.42./V,219.](#)) “Evameva kho, bhikkhave, Uṇṇābhassa brāhmaṇassa Tathāgate saddhā niviṭṭhā mūlajātā patiṭṭhitā dalhā asaṁhāriyā samañena vā brāhmañena vā devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmim. Imamhi ce, bhikkhave, samaye Uṇṇābho brāhmaṇo kālaṅkareyya, natthi saṁyojanam yena saṁyojanena saṁyutto Uṇṇābho brāhmaṇo puna imam lokam āgaccheyyā”ti. Dutiyam. ([S.48.43./V,220.](#))

(S.48.43.) (3) Sāketasuttam 沙祇城

513. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sākete viharati Añjanavane Migadāye. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Atthi nu kho, bhikkhave pariyāyo yam pariyāyam āgamma yāni pañcindriyāni tāni pañca balāni honti, yāni pañca balāni tāni pañcindriyāni honti”ti?

“Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavāmnettikā Bhagavaṁpaṭisaranā. Sādu vata, bhante, Bhagavantaṁyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressanti”ti. “Atthi, bhikkhave, pariyāyo yam pariyāyam āgamma yāni pañcindriyāni tāni pañca balāni honti, yāni pañca balāni tāni pañcindriyāni honti”.

“Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo yam pariyāyam āgamma yāni pañcindriyāni tāni pañca balāni honti, yāni pañca balāni tāni pañcindriyāni honti? Yam, bhikkhave, saddhindriyam tam saddhābalam, yam saddhābalam tam saddhindriyam; yam vīriyindriyam tam vīriyabalam, yam vīriyabalam tam vīriyindriyam; yam satindriyam tam satibalam, yam satibalam tam satindriyam; yam samādhindriyam tam samādhibalam,

yaṁ samādhibalam tam samādhindriyam; yaṁ paññindriyam tam paññābalam, yaṁ paññābalam tam paññindriyam. Seyyathāpi, bhikkhave, nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā, tassa majjhe dīpo. Atthi, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyyāyam āgamma tassā nadiyā eko soto tveva saṅkhyam gacchati. Atthi pana, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyyāyam āgamma tassā nadiyā dve sotāni tveva saṅkhyam gacchanti.

(S.48.43./V,220.) “Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyyāyam āgamma tassā nadiyā eko soto tveva saṅkhyam gacchati? Yañca, bhikkhave, tassa dīpassa purimante udakam, yañca pacchimante udakam--ayam kho, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyyāyam āgamma tassā nadiyā eko soto tveva saṅkhyam gacchati.

“Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyyāyam āgamma tassā nadiyā dve sotāni tveva saṅkhyam gacchanti? Yañca, bhikkhave, tassa dīpassa uttarante udakam, yañca dakkhiṇante udakam--ayam kho, bhikkhave, pariyāyo yaṁ pariyyāyam āgamma tassā nadiyā dve sotāni tveva saṅkhyam gacchanti. Evameva kho, bhikkhave, yaṁ saddhindriyam tam saddhābalam, yaṁ saddhābalam tam saddhindriyam; yaṁ vīriyindriyam tam vīriyabalam, yaṁ vīriyabalam tam vīriyindriyam; yaṁ satindriyam tam satibalam yaṁ satibalam tam satindriyam; yaṁ samādhindriyam tam samādhibalam, yaṁ samādhibalam tam samādhindriyam; yaṁ paññindriyam tam paññābalam, yaṁ paññābalam tam paññindriyam. Pañcannaṁ, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā bhikkhu āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharatī”ti. Tatiyam.

(S.48.44.) (4) Pubbakoṭṭhakasuttam 東河

514. Evam me sutam--Ekam samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Pubbakoṭṭhake. Tatra kho Bhagavā āyasmantaṁ Sāriputtaṁ āmantesi--“Saddhasi tvarī, Sāriputta--saddhindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam”ti?

(S.48.44./V,221.) “Na khvāham ettha, bhante, Bhagavato saddhāya gacchāmi--saddhindriyam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam. Yesañhetam, bhante, aññātam assa adiṭṭham aviditam asacchikataṁ aphassitam paññāya, te tattha paresam saddhāya gaccheyum--saddhindriyam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam. Yesañca kho etam, bhante, ñātam diṭṭham veditam sacchikataṁ phassitam paññāya, nikkañkhā te tattha nibbicikicchā--saddhindriyam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam. Mayhañca kho etam, bhante, ñātam diṭṭham veditam sacchikataṁ phassitam paññāya. Nikkañkhavāham tattha nibbicikiccho saddhindriyam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam”ti.

“Sādhu sādhu, Sāriputta! Yesañhetam, Sāriputta, aññātam assa adiṭṭham aviditam asacchikataṁ aphassitam paññāya, te tattha paresam saddhāya gaccheyum--saddhindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam. Yesañca kho etam, Sāriputta, ñātam diṭṭham veditam sacchikataṁ phassitam paññāya, nikkañkhā te tattha nibbicikicchā saddhindriyam

bhāvitam (S.48.44./V,222.) bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyanam amatapariyosānam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyanam amatapariyosānan”ti. Catuttham.

(S.48.45.) (5) Paṭhamapubbārāmasuttam 東園(1)

515. Evam me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Pubbārāme Migāramātupāsade. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Katinam nu kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti?

Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Ekassa kho, bhikkhave, indriyassa bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Katamassa ekassa paññindriyassa paññavato bhikkhave, ariyasāvakassa tadanvayā saddhā sañthāti, tadanvayam vīriyam sañthāti, tadanvayā sati sañthāti, tadanvayao samādhī sañthāti. Imassa kho, bhikkhave, ekassa indriyassa bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti. Pañcamam.

(S.48.46.) (6) Dutiyapubbārāmasuttam 東園(2)

516. Tamyeva nidānam. “Katinam nu kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... (S.48.46./V,223.) “Dvinnam kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti ‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Katamesam dvinnam? Ariyāya ca paññāya, ariyāya ca vimuttiyā. Yā hissa, bhikkhave, ariyā paññā tadassa paññindriyam. Yā hissa, bhikkhave, ariyā vimutti tadassa samādhindriyam. Imesam kho, bhikkhave, dvinnam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti. Chattham.

(S.48.47.) (7) Tatiyapubbārāmasuttam 東園(3)

517. Tamyeva nidānam. “Katinam nu kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Catunnam kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Katamesam catunnam? Vīriyindriyassa, satindriyassa, samādhindriyassa, paññindriyassa--imesam kho, bhikkhave, catunnam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññam byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, katarām karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī”ti. Sattamam.

(S.48.48.) (8) Catutthapubbārāmasuttam 東園(4)

518. Tamyeva nidānam. “Katinam nu kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññām byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti? Bhagavāmmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Pañcannam kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññām byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Katamesam pañcannam? (S.48.48./V,224.) Saddhindriyassa vīriyindriyassa, satindriyassa, samādhindriyassa, paññindriyassa--imesam kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā khīnāsavo bhikkhu aññām byākaroti--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti. Aṭṭhamam.

(S.48.49.) (9) Piṇḍolabhāradvājasuttam 賓頭盧

519. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kosambiyam viharati Ghositārāme. Tena kho pana samayena āyasmatā Piṇḍolabhāradvājena aññā byākatā hoti--“Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam nāparam itthattāyāti pajānāmī”ti. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--

“Āyasmatā, bhante, Piṇḍolabhāradvājena aññā byākatā--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Kim nu kho, bhante, athavasaṁ sampassamānena āyasmatā Piṇḍolabhāradvājena aññā byākatā--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti?

“Tiṇṇannam kho, bhikkhave, indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā Piṇḍolabhāradvājena bhikkhunā aññā byākatā--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Katamesam tiṇṇannam? Satindriyassa, samādhindriyassa, paññindriyassa--imesam kho, bhikkhave, tiṇṇannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā Piṇḍolabhāradvājena bhikkhunā aññā byākatā--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmīti. Imāni ca, bhikkhave, tiṇṇindriyāni kimantāni? Khayantāni. Kissā khayantāni? Jātijarāmarañassa. ‘Jātijarāmarañān khayan’ti kho, bhikkhave, sampassamānena (S.48.49./V,225.) Piṇḍolabhāradvājena bhikkhunā aññā byākatā--‘Khīnā jāti, vusitam brahmacariyam, kataṁ karaṇīyam, nāparam itthattāyā’ti pajānāmī’ti. Navamam.

(S.48.50. Saddha信) (10) Āpaṇasuttam(鳲伽國)阿巴那村

►《雜阿含經》657、659經

520. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Añgesu viharati Āpaṇam nāma Añgānam nigamo. Tatra kho Bhagavā āyasmantam Sāriputtam āmantesi--“Yo so, Sāriputta, ariyasāvako Tathāgate ekantagato abhippasanno, na so Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā kaṅkheyya vā vicikiccheyya vā”ti?

“Yo so, bhante, ariyasāvako Tathāgate ekantagato abhippasanno, na so Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā kaṅkheyya vā vicikiccheyya vā. Saddhassa hi, bhante,

ariyasāvakassa evam pāṭikaṅkham yam āraddhavīriyo viharissati--akusalānam dhammānam pahānāya, kusalānam dhammānam upasampadāya, thāmavā daļhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Yam hissa, bhante, vīriyam tadassa vīriyindriyam.

“Saddhassa hi bhante, ariyasāvakassa āraddhavīriyassa etam pāṭikaṅkham yam satimā bhavissati, paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. Yā hissa, bhante, sati tadassa satindriyam.

“Saddhassa hi, bhante, ariyasāvakassa āraddhavīriyassa (S.48.50./V,226.) upaṭhitassatino etam pāṭikaṅkham yam vossaggārammaṇam karitvā labhissati samādhiṁ, labhissati cittassa ekaggatam. Yo hissa, bhante, samādhi tadassa samādhindriyam.

“Saddhassa hi, bhante, ariyasāvakassa āraddhavīriyassa upaṭhitassatino samāhitacittassa etam pāṭikaṅkham yam evam pajānissati--anamataggo kho samsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tanhāsamyojanānam sandhāvatām saṁsarataṁ. Avijjāya tveva tamokāyassa asesavirāganirodho santametam padam pañitametam padam, yadidam--sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo tanhākkhayo virāgo nirodho nibbānam. Yā hissa, bhante, paññā tadassa paññindriyam.

“Saddho so, bhante, ariyasāvako evam padahitvā padahitvā evam saritvā saritvā evam samādahitvā samādahitvā evam pajānitvā pajānitvā evam abhisaddahati--‘Ime kho te dhammā ye me pubbe sutavā ahesum. Tenaham etarahi kāyena ca phusitvā viharāmi, paññāya ca ativijjhā passāmī’ti. Yā hissa, bhante, saddhā tadassa saddhindriyan”ti.

“Sādhu sādhu, Sāriputta! Yo so, Sāriputta, ariyasāvako Tathāgate ekantagato abhippasanno, na so Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā kaṅkheyya vā vicikiccheyya vā. Saddhassa hi, Sāriputta, ariyasāvakassa etam pāṭikaṅkham yam āraddhavīriyo viharissati--akusalānam dhammānam pahānāya, kusalānam dhammānam upasampadāya, thāmavā daļhaparakkamo anikkhittadhuro kusalesu dhammesu. Yam hissa, Sāriputta, vīriyam tadassa vīriyindriyam.

“Saddhassa hi, Sāriputta, ariyasāvakassa āraddhavīriyassa etam pāṭikaṅkham yam satimā bhavissati, paramena satinepakkena samannāgato, cirakatampi cirabhāsitampi saritā anussaritā. Yā hissa, Sāriputta, sati tadassa satindriyam.

“Saddhassa hi, Sāriputta, ariyasāvakassa āraddhavīriyassa upaṭhitassatino etam pāṭikaṅkham yam vossaggārammaṇam karitvā labhissati samādhiṁ, labhissati cittassa ekaggatam. Yo hissa, Sāriputta, samādhi tadassa samādhindriyam.

“Saddhassa hi, Sāriputta, ariyasāvakassa āraddhavīriyassa upaṭhitassatino samāhitacittassa etam pāṭikaṅkham yam evam pajānissati--anamataggo kho samsāro. Pubbā koṭi na paññāyati avijjānīvaraṇānam sattānam tanhāsamyojanānam sandhāvatām saṁsarataṁ. Avijjāya tveva tamokāyassa asesavirāganirodho santametam padam pañitametam padam, yadidam--sabbasaṅkhārasamatho sabbūpadhipaṭinissaggo tanhākkhayo virāgo nirodho nibbānam. Yā hissa, Sāriputta, paññā tadassa paññindriyam.

“Saddho so, Sāriputta, ariyasāvako evam padahitvā padahitvā evam saritvā saritvā evam samādahitvā samādahitvā evam pajānitvā pajānitvā evam abhisaddahati--‘Ime kho te dhammā ye me pubbe sutavā ahesum. Tenaham (S.48.50./V,227.) etarahi kāyena ca phusitvā viharāmi, paññāya ca ativijjhā passāmī’ti. Yā hissa, Sāriputta, saddhā tadassa saddhindriyan”ti. Dasamam.

Jarāvaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Jarā Uṇṇābhō Brāhmaṇo, Sāketo Pubbakoṭṭhako;
Pubbārāme ca cattāri, Piṇḍolo Āpañena(=PTS:Saddhena) cāti.

6. Sūkarakhatavaggo (第六品)

(S.48.51.) (1) Sālasuttam 薩羅

521. Evaṁ me sutāṁ--Ekāṁ samayaṁ Bhagavā Kosalesu viharati sālāya brāhmaṇagāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci tiracchānagatā pāṇā, sīho migarājā tesāṁ aggamakkhāyati, yadidām--thāmena javena sūrena; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyāṁ tesāṁ aggamakkhāyati, yadidām--bodhāya”.

“Katame ca, bhikkhave, bodhipakkhiyā dhammā? Saddhindriyāṁ, bhikkhave, bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati; vīriyindriyāṁ bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati; satindriyāṁ bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati; samādhindriyāṁ bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati; paññindriyāṁ bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. (S.48.51./V.228.) Seyyathāpi bhikkhave, ye keci tiracchānagatā pāṇā, sīho migarājā tesāṁ aggamakkhāyati, yadidām--thāmena javena sūrena; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyāṁ tesāṁ aggamakkhāyati, yadidām--bodhāya”ti. Paṭhamāṁ.

(S.48.52.) (2) Mallikasuttam 末羅

► 《雜阿含經》654-656經

522. Evaṁ me sutāṁ--Ekāṁ samayaṁ Bhagavā Mallesu viharati Uruvelakappāṁ nāma Mallānam nigamo. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Yāvakīvañca, bhikkhave, ariyasāvakassa ariyañānam na uppānam hoti neva tāva catunnām indriyānam sañthiti hoti, neva tāva catunnām indriyānam avaṭṭhitī hoti. Yato ca kho, bhikkhave, ariyasāvakassa ariyañānam uppānam hoti, atha catunnām indriyānam sañthiti hoti, atha catunnām indriyānam avaṭṭhitī hoti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yāvakīvañca Kūṭāgārassa kūṭāṁ na ussitaṁ hoti, neva tāva gopānasānam sañthiti hoti, neva tāva gopānasānam avaṭṭhitī hoti. Yato ca kho, bhikkhave, Kūṭāgārassa kūṭāṁ ussitaṁ hoti, atha gopānasānam sañthiti hoti, atha gopānasānam avaṭṭhitī hoti. Evameva kho, bhikkhave, yāvakīvañca ariyasāvakassa ariyañānam na uppānam hoti, neva tāva catunnām indriyānam sañthiti hoti, neva tāva catunnām indriyānam avaṭṭhitī hoti. Yato ca kho, bhikkhave, ariyasāvakassa ariyañānam uppānam hoti, atha catunnām indriyānam...pe... avaṭṭhitī hoti.

“Katamesām catunnām? (S.48.52./V.229.) Saddhindriyassa vīriyindriyassa, satindriyassa, samādhindriyassa. Paññavato, bhikkhave, ariyasāvakassa tadanvayā saddhā sañthāti, tadanvayaṁ vīriyāṁ sañthāti, tadanvayā sati sañthāti, tadanvayo samādhi sañthātī”ti. Dutiyām.

(S.48.53.) (3) Sekhasuttam 有學

523. Evaṁ me sutāṁ--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kosambiyaṁ viharati

Ghositārāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Atthi nu kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma sekho bhikkhu sekhabhūmiyam thito ‘sekhosmī’ti pajāneyya, asekho bhikkhu asekhabhūmiyam thito ‘Asekhosmī’ti pajāneyya”ti?

Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Atthi, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma sekho bhikkhu sekhabhūmiyam thito ‘sekhosmī’ti pajāneyya, asekho bhikkhu asekhabhūmiyam thito ‘Asekhosmī’ti pajāneyya”.

“Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma sekho bhikkhu sekhabhūmiyam thito ‘sekhosmī’ti pajānāti? Idha, bhikkhave, sekho bhikkhu ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti--ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma sekho bhikkhu sekhabhūmiyam thito ‘sekhosmī’ti pajānāti”.

“Puna caparam, bhikkhave, sekho bhikkhu iti paṭisañcikkhati--‘Atthi nu kho ito bahiddhā añño samaṇo vā brāhmaṇo vā yo evam bhūtam taccham tatham dhammam (S.48.53./V,230.) deseti yathā Bhagavā’ti? So evam pajānāti--‘Natthi kho ito bahiddhā añño samaṇo vā brāhmaṇo vā yo evam bhūtam taccham tatham dhammam deseti yathā Bhagavā’ti. Ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma sekho bhikkhu sekhabhūmiyam thito ‘sekhosmī’ti pajānāti”.

“Puna caparam, bhikkhave, sekho bhikkhu pañcindriyāni pajānāti--saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam--yamgatikāni yamparamāni yamphalāni yampariyosānāni. Na heva kho kāyena phusitvā viharati; paññāya ca ativijjha passati. Ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma sekho bhikkhu sekhabhūmiyam thito ‘sekhosmī’ti pajānāti”.

“Katamo ca, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma asekho bhikkhu asekhabhūmiyam thito ‘Asekhosmī’ti pajānāti? Idha, bhikkhave, asekho bhikkhu pañcindriyāni pajānāti--saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam--yamgatikāni yamparamāni yamphalāni yampariyosānāni. Kāyena ca phusitvā viharati; paññāya ca ativijjha passati. Ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma asekho bhikkhu asekhabhūmiyam thito ‘Asekhosmī’ti pajānāti”.

“Puna caparam, bhikkhave, asekho bhikkhu cha indriyāni pajānāti. ‘Cakkhundriyam, sotindriyam, ghānindriyam, jivhindriyam, kāyindriyam, manindriyam--imāni kho cha indriyāni sabbena sabbam sabbathā sabbam aparisessam nirujjhissanti, aññāni ca cha indriyāni na kuhiñci kismiñci uppajjissantī’ti pajānāti. Ayampi kho, bhikkhave, pariyāyo yam pariyyam āgamma asekho bhikkhu asekhabhūmiyam thito ‘Asekhosmī’ti pajānāti”ti. Tatiyam. (S.48.54./V,231.)

(S.48.54.) (4) Padasuttam 足跡

524. “Seyyathāpi bhikkhave, yāni kānici jaṅgalānam pāṇānam padajātāni sabbāni tāni hatthipade samodhānarām gacchanti, hatthipadam tesam aggamakkhāyati, yadidam--mahantattena; evameva kho, bhikkhave, yāni kānici padāni bodhāya saṁvattanti paññindriyam padam tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya. Katamāni ca, bhikkhave, padāni bodhāya saṁvattanti? Saddhindriyam, bhikkhave, padam, tam bodhāya saṁvattati; vīriyindriyam padam, tam bodhāya saṁvattati; satindriyam padam, tam bodhāya saṁvattati; samādhindriyam padam, tam bodhāya saṁvattati; paññindriyam padam, tam bodhāya saṁvattati. Seyyathāpi, bhikkhave, yāni kānici jaṅgalānam pāṇānam

padajātāni sabbāni tāni hatthipade samodhānam gacchanti, hatthipadam tesam aggamakkhāyati, yadidam--mahantattena; evameva kho, bhikkhave, yāni kānici padāni bodhāya samvattanti, paññindriyam padam tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya”ti. Catuttham.

(S.48.55.) (5) Sārasuttam 核

525. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci sāragandhā, lohitacandanaṁ tesam aggamakkhāyati; evameva kho bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā paññindriyam tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya. Katame ca, bhikkhave, bodhipakkhiyā dhammā? Saddhindriyam, bhikkhave, bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya samvattati. Vīriyindriyam...pe... satindriyam...pe... samādhindriyam ...pe... paññindriyam bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya samvattati. Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci sāragandhā, lohitacandanaṁ tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyam tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya”ti. Pañcamam.

(S.48.56./V,232.)

(S.48.56.) (6) Patiṭṭhitasuttam 依止

526. “Ekadhamme patiṭṭhitassa, bhikkhave, bhikkhuno pañcindriyāni bhāvitāni honti subhāvitāni. Katamasmiṁ ekadhamme? Appamāde. Katamo ca bhikkhave, appamādo? Idha, bhikkhave, bhikkhu cittam rakkhati āsavesu ca sāsavesu ca dhammesu. Tassa cittam rakkhato āsavesu ca sāsavesu ca dhammesu saddhindriyampi bhāvanāpāripūrim gacchati. Vīriyindriyampi bhāvanāpāripūrim gacchati. Satindriyampi bhāvanāpāripūrim gacchati. Samādhindriyampi bhāvanāpāripūrim gacchati. Paññindriyampi bhāvanāpāripūrim gacchati. Evampi kho, bhikkhave, ekadhamme patiṭṭhitassa bhikkhuno pañcindriyāni bhāvitāni honti subhāvitāni”ti. Chaṭṭham.

(S.48.57.) (7) Sahampatibrahmasuttam 梵天

527. Ekaṁ samayam Bhagavā Uruvelāyam viharati najjā Nerañjarāya tīre Ajapālanigrodhe paṭhamābhisaṁbuddho. Atha kho Bhagavato rahogatassa paṭisallīnassa evarū cetaso parivitakko udapādi--“Pañcindriyāni bhāvitāni bahulikatāni amatogadhāni honti amataparāyanāni amatapariyosānāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam bhāvitam bahulikataṁ amatogadham hoti amataparāyanāṁ amatapariyosānāṁ. Vīriyindriyam...pe... satindriyam...pe... samādhindriyam...pe... paññindriyam bhāvitam bahulikataṁ amatogadham hoti amataparāyanāṁ amatapariyosānāṁ. Imāni pañcindriyāni bhāvitāni bahulikatāni amatogadhāni honti amataparāyanāni amatapariyosānāni”ti.

Atha kho Brahmā Sahampati Bhagavato cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya; evameva brahma-loke antarahito Bhagavato purato pāturahosi. (S.48.58./V,233.) Atha kho Brahmā Sahampati ekāṁsam uttarāsaṅgam karitvā yena Bhagavā tenañjalim pañāmetvā Bhagavantam etadavoca--“Evametam, Bhagavā, evametam Sugata! Pañcindriyāni bhāvitāni bahulikatāni amatogadhāni honti

amataparāyaṇāni amatapariyosānāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam bhāvitam bahulīkataṁ amatogadham hoti amataparāyanāṁ amatapariyosānarṁ...pe...paññindriyam bhāvitam bahulīkatam amatogadham hoti amataparāyaṇam amatapariyosānam. Imāni pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni amatogadhāni honti amataparāyaṇāni amatapariyosānāni”.

“Bhūtapubbāham bhante, Kassape sammāsambuddhe brahmacariyam acarim. Tatrapi mām evam jānanti--‘sahako bhikkhu, sahako bhikkhū’ti. So khvāham, bhante, imesariyeva pañcannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā kāmesu kāmacchandam virājetvā kāyassa bhedā paraṁ marañā sugatim brahmalokam upapanno. Tatrapi mām evam jānanti--‘Brahmā Sahampati, Brahmā Sahampatī’’ti. “Evametam, Bhagavā, evametaṁ Sugata! Ahametam jānāmi, ahametam passāmi yathā imāni pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni amatogadhāni honti amataparāyaṇāni amatapariyosānāni”’ti. Sattamam.

(S.48.58.) (8) Sūkarakhatasuttam 須迦羅迦陀

528. Ekam samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūte pabbate sūkarakhataṁ. Tatra kho Bhagavā āyasmantam Sāriputtam āmantesi--“Kim nu kho, Sāriputta, atthavasam sampassamāno khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti? (S.48.58./V,234.) “Anuttarañhi bhante, yogakkhemam sampassamāno khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti. “Sādhu sādhu, Sāriputta! Anuttarañhi, Sāriputta, yogakkhemam sampassamāno khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti.

“Katamo ca, Sāriputta, anuttaro yogakkhemo yaṁ sampassamāno khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti? “Idha, bhante, khīnāsavo bhikkhu saddhindriyam bhāveti upasamagāminī sambodhagāminī, vīriyindriyam bhāveti...pe... satindriyam bhāveti...pe... samādhindriyam bhāveti...pe... paññindriyam bhāveti upasamagāminī sambodhagāminī. Ayam kho, bhante, anuttaro yogakkhemo yaṁ sampassamāno khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti. “Sādhu sādhu, Sāriputta! Eso hi, Sāriputta, anuttaro yogakkhemo yaṁ sampassamāno khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti.

“Katamo ca, Sāriputta, paramanipaccakāro yaṁ khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti? “Idha, bhante, khīnāsavo bhikkhu Satthari sagāravo viharati sappatisso, dhamme sagāravo viharati sappatisso, saṅge sagāravo viharati sappatisso, sikkhāya sagāravo viharati sappatisso, samādhismiṁ sagāravo viharati sappatisso. Ayam kho, bhante, paramanipaccakāro yaṁ khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti. (S.48.58./V,235.) “Sādhu sādhu, Sāriputta! Eso hi Sāriputta, paramanipaccakāro yaṁ khīnāsavo bhikkhu Tathāgate vā Tathāgatasāsane vā paramanipaccakāram pavattamāno pavattati”’ti. Aṭṭhamam.

(S.48.59.) (9) Pathama-uppādasuttam 生(1)

529. Sāvatthinidānam. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni anuppannāni uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassa. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni anuppannāni uppajjanti, nāññatra Tathāgatassa pātubhāvā arahato sammāsambuddhassā”ti. Navamaṁ.

(S.48.60.) (10) Dutiya-uppādasuttam 生(2)

530. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni anuppannāni uppajjanti, nāññatra Sugatavinayā. Katamāni pañca? Saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni anuppannāni uppajjanti, nāññatra Sugatavinayā”ti. Dasamaṁ.

Sūkarakhatavaggo chatṭho.

Tassuddānam--

Sālam Mallikam Sekho ca, Padam Sāram Patiṭṭhitam;
Brahmasūkarakhatayō, Uppādā apare duveti.

(S.48.61./V,236.)

7. Bodhipakkhiyavaggo 覺分品

(S.48.61.) (1) Samyojanasuttam 結

531. Sāvatthinidānam. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni samyojanappahānāya saṁvattanti. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni samyojanappahānāya saṁvattantī”ti. Paṭhamam.

(S.48.62.) (2) Anusayasuttam 隨眠

532. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni anusaya-samugghātāya saṁvattanti. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni anusayasamugghātāya saṁvattantī”ti. Dutiyam.

(S.48.63.) (3) Pariññāsuttam 徧知

533. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni addhānapariññāya saṁvattanti. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni addhānapariññāya saṁvattantī”ti. Tatiyam.

(S.48.64.) (4) Āsavakkhayasuttam 漏盡

534. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni āsavānam khayāya saṁvattanti. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni āsavānam khayāya saṁvattantī”ti.

“Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni bhāvitāni bahulīkatāni saṁyojanappahānāya saṁvattanti, anusayasamugghātāya saṁvattanti, addhānapariññāya saṁvattanti, āsavānam khayāya saṁvattanti. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni bhāvitāni bahulīkatāni saṁyojanappahānāya saṁvattanti, anusayasamugghātāya saṁvattanti, addhānapariññāya saṁvattanti, āsavānam khayāya saṁvattantī”ti. Catutthaṁ.

(S.48.65.) (5) Paṭhamaphalasuttam 果(1)

535. “Pañcimāni, bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam ...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā dvinnam phalānam aññataram phalaṁ pāṭikaṅkhām--ditṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā”ti. Pañcamam. (S.48.66./V,237.)

(S.48.66.) (6) Dutiyaphalasuttam 果(2)

536. “Pañcimāni bhikkhave, indriyāni. Katamāni pañca? Saddhindriyam...pe... paññindriyam--imāni kho, bhikkhave, pañcindriyāni. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā satta phalā sattānisamsā pāṭikaṅkhā. Katame satta phalā sattānisamsā? Ditṭheva dhamme pāṭikacca aññām ārādheti, no ce ditṭheva dhamme pāṭikacca aññām ārādheti, atha maraṇakāle aññām ārādheti. No ce ditṭheva dhamme aññām ārādheti, no ce maraṇakāle aññām ārādheti, atha pañcannam orambhāgiyānam saṁyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti, upahaccaparinibbāyī hoti, asaṅkhāraparinibbāyī hoti, sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, uddhaṁsoto hoti akaniṭṭthagāmī. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannam indriyānam bhāvitattā bahulīkatattā ime satta phalā sattānisamsā pāṭikaṅkhā”ti. Chaṭṭham.

(S.48.67.) (7) Paṭhamarukkhasuttam 樹(1)

537. “Seyyathāpi bhikkhave, ye keci Jambudīpakā rukkhā, jambū tesam aggamakkhāyati; evameva kho bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dharmā, paññindriyam tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya. Katame ca, bhikkhave, bodhipakkhiyā dharmā? Saddhindriyam, bhikkhave, bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. Vīriyindriyam...pe... satindriyam...pe... samādhindriyam...pe... paññindriyam bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci Jambudīpakā rukkhā, jambū tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dharmā, paññindriyam tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāyā”ti. Sattamaṁ.

(S.48.68./V,238.)

(S.48.68.) (8) Dutiyarukkhasuttam 樹(2)

538. “Seyyathāpi bhikkhave, ye keci devānam tāvatimśānam rukkhā, pārichattako tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyām tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya. Katame ca, bhikkhave, bodhipakkhiyā dhammā? Saddhindriyām bhikkhave, bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. Vīriyindriyām...pe... satindriyām...pe... samādhindriyām...pe... paññindriyām bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. Seyyathāpi, bhikkhave ye keci devānam tāvatimśānam rukkhā, pārichattako tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyām tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya”ti. Aṭṭhamarā.

(S.48.69.) (9) Tatiyarukkhasuttam 樹(3)

539. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci asurānam rukkhā, cittapātali tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyām tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya. Katame ca, bhikkhave, bodhipakkhiyā dhammā? Saddhindriyām, bhikkhave, bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati...pe... paññindriyām bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. Seyyathāpi bhikkhave, ye keci asurānam rukkhā, cittapātali tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyām tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya”ti. Navamarā.

(S.48.70.) (10) Catutharukkhasuttam 樹(4)

540. “Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci supaṇṇānam rukkhā, kūṭasimbalī tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyām tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya. (S.48.70./V,239.) Katame ca, bhikkhave, bodhipakkhiyā dhammā? Saddhindriyām, bhikkhave, bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati...pe... paññindriyām bodhipakkhiyo dhammo, tam bodhāya saṁvattati. Seyyathāpi, bhikkhave, ye keci supaṇṇānam rukkhā, kūṭasimbalī tesam aggamakkhāyati; evameva kho, bhikkhave, ye keci bodhipakkhiyā dhammā, paññindriyām tesam aggamakkhāyati, yadidam--bodhāya”ti. Dasamarā.

Bodhipakkhiyavaggo sattamo.

Tassuddānam--

Saṁyojanā Anusayā, Pariññā Āsavakkhayā;
Dve Phalā caturo Rukkhā, Vaggo tena pavuccatīti.

8. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說

(S.48.71.-82.) (1- 12) Pācīnādisuttadvādasakam Viveka遠離

541-552. “Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu pañcindriyāni bhāvento pañcindriyāni

bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu pañcindriyāni bhāvento pañcindriyāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhindriyām bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim, vīriyindriyām...pe... satindriyām... samādhindriyām... paññindriyām bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evarū kho, bhikkhave, bhikkhu pañcindriyāni bhāvento pañcindriyāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Dvādasamarū.

(S.48.71-82./V,240.)

Gaṅgāpeyyālavaggo atṭhamo.

Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato.
Dvete cha dvāda honti, vaggo tena pavuccatīti.

Appamādavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Tathāgatam Padaṁ Kūṭam, Mūlam Sārena Vassikarū;
Rājā Candimasūriyā, Vatthena dasamam padanti.

Balakaraṇīyavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Balaṁ Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā;
Ākāsenā ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

Esanāvaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavo, Bhavo ca Dukkhatā tisso.
Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Taṇhā Tasiṇā cāti.

(S.48.118-128./V,241.)

12. Oghavaggo 瀑流品

(S.48.118-128) (1- 10) Oghādisuttadasakam 瀑流等十經

587-596. “Pañcimāni bhikkhave, uddhambhāgīyāni saṃyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā-imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni saṃyojanāni. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya pañcindriyāni bhāvetabbāni. Katamāni pañca? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhindriyām bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... paññindriyām bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Imesaṁ kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam saṃyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya imāni pañcindriyāni bhāvetabbānī”ti. Dasamaṁ. (yathā

maggasamyuttam, tathā vitthāretabbam.)

Oghavaggo dvādasamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;
Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Khandhā Oruddhambhāgīyāti.

13. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品

(S.48.129-140.)(1- 12.) pācīnādisuttadvādasakam積集等十經

597-608. “Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu pañcindriyāni bhāvento pañcindriyāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu pañcindriyāni bhāvento pañcindriyāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhindriyām bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... paññindriyām bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam. Evarūpā kho, bhikkhave, bhikkhu pañcindriyāni bhāvento pañcindriyāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Dvādasamam.

Gaṅgāpeyyālavaggo terasamo.

Tassuddānam--

(S.48.129-140./V,242.) Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato.

Dvete cha dvādasa honti, vaggo tena pavuccatīti.

Appamādavagga-balakarāṇīyavagga-esanāvaggā vitthāretabbā.

17. Oghavaggo 瀑流品

(S.48.176-185.) (1- 10) Oghādisuttadasakam瀑流等十經

641-650. “Pañcimāni bhikkhave, uddhambhāgīyāni samyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni samyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam sāmyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya pañcindriyāni bhāvetabbāni. Katamāni pañca? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhindriyām bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam. Vīriyindriyām...pe... (S.48.176-185./V,243.) satindriyām... samādhindriyām ... paññindriyām bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinyapariyosānam mohavinayapariyosānam. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam sāmyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya imāni pañcindriyāni bhāvetabbām”ti.

Oghavaggo sattarasamo.

Tassuddānam--

Ogho yogo upādānam, ganthā anusayena ca;
Kāmaguṇā nīvaraṇā, khandhā oruddhambhāgīyatī.

~Indriyasamyuttam catuttham. ~

[▲ top 回目錄](#)

(S.49.1-12./V,244.)

(S.49.)(5) Sammappadhānasamyuttam 正勤相應(110suttas)

1. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品

(S.49.1-12.) (1- 12) Pācīnādisuttadvādasakam 積集等十經

651-662. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā etadavoca--“Cattārome, bhikkhave, sammappadhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Ime kho, bhikkhave, cattāro sammappadhānātī”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro sammappadhāne bhāvento cattāro sammappadhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhārō. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu cattāro sammappadhāne bhāvento cattāro sammappadhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhārō? (S.49.1-12./V,245.) Idha bhikkhave, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro sammappadhāne bhāvento cattāro sammappadhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhārō”ti. Dvādasamān. (sammappadhānasamyuttassa Gaṅgāpeyyālī sammappadhānavasena vitthāretabbā)

Gaṅgāpeyyālavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato.
Dvete cha dvādasa honti, vaggo tena pavuccatīti.

2. Appamādavaggo 不放逸品

(S.49.13-22.) 13- 22.

(Appamādavaggo sammappadhānavasena vitthāretabbo)

Tassuddānam--

Tathāgatām padam kūtam, mūlam sārena vassikam;
Rājā candimasūriyā, vatthena dasamam padanti.

(S.49.23-34./V,246.)

3. Balakaraṇīyavaggo 力所作品

(S.49.23-34.) (1- 12) Balakaraṇīyādisuttadvādasakam力所作等十經

673-684. “Seyyathāpi bhikkhave, ye keci balakaraṇīyā kammantā kayiranti, sabbe te pathavim nissāya pathaviyam patiṭṭhāya evamete balakaraṇīyā kammantā kayiranti; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro sammappadhāne bhāveti, cattāro sammappadhāne bahulikaroti. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro sammappadhāne bhāveti, cattāro sammappadhāne bahulikaroti? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati...pe... uppannānam kusalānam dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu sīlam nissāya sīle patiṭṭhāya cattāro sammappadhāne bhāveti, cattāro sammappadhāne bahulikaroti”ti. (evam balakaraṇīyavaggo sammappadhānavasena vitthāretabbo) Dvādasamam.

Balakaraṇīyavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Balañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā;
Ākāsenā ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

4. Esaṇāvaggo 尋覓品

(S.49.35-44.) (1- 10) Esaṇādisuttadasakam尋覓等十經

685-694. “Tisso imā, bhikkhave, esaṇā. Katamā tisso? Kāmesanā, bhavesanā, brahmacariyesanā--imā kho, bhikkhave, tisso esaṇā. (S.49.35-44./V,247.) Imāsamām kho,

bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya cattāro sammappadhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam...pe... uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Imāsam kho, bhikkhave, tissannam esanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ime cattāro sammappadhānā bhāvetabbā”ti. (vitthāretabbā) Dasamam.

Esanāvaggo catuttho.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavo, Bhavo ca Dukkhatā tisso.
Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Tañhā Tasinā cāti.

5. Oghavaggo 瀑流品

(S.49.45-54.) (1- 10) Oghādisuttadasakam

695-704. “Pañcimāni bhikkhave, uddhambhāgīyāni saṁyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā-imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni saṁyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannaṁ uddhambhāgīyānam saṁyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya cattāro sammappadhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu anuppannānam...pe... uppannānam kusalānam dhammānam thitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṁ (S.49.45-54./V,248.) janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggañhāti padahati. Imesam kho, bhikkhave, pañcannaṁ uddhambhāgīyānam saṁyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ime cattāro sammappadhānā bhāvetabbā”ti. (vitthāretabbā) Dasamam.

Oghavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;
Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgīyāti.

~Sammappadhānasamyuttaṁ pañcamam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.50.1./V,249.)

(S.50.)(6) Balasamyuttam 力相應(110suttas)

1. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說

(S.50.1-12.) (1- 12) Balādisuttadvādasakam

705-716. “Pañcimāni bhikkhave, balāni. Katamāni pañca? Saddhābalam, vīriyabalam, satibalam, samādhibalam, paññābalam--imāni kho, bhikkhave, pañca balānīti. Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu pañca balāni bhāvento pañcabalāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu pañca balāni bhāvento pañca balāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhābalam bhāveti vivekanissitam virāganissitarū nirodhanissitarū vossaggapariṇāmīm, vīriyabalam...pe... satibalam... samādhibalam... paññābalam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu pañca balāni bhāvento pañca balāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Dvādasamām.

Gaṅgāpeyyālavaggo paṭhamo.

(S.50.1./V,250.) Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato.
Dvete cha dvādasa honti, vaggo tena pavuccatīti.

2. Appamādavaggo 不放逸品

(S.50.13-22.) 13- 24.

Appamādavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Tathāgatam Padam Kūṭam, Mūlam Sārena Vassikam;
Rājā Candimasūriyā, Vatthena dasamaṁ padanti.

Balakaraṇīyavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Balam Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā;
Ākāsenā ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

Esanāvaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavō, Bhavo ca Dukkhatā tisso.
Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Taṇhā Tasinā cāti.

(S.50.47-56./V,251.)

5. Oghavaggo 瀑流品

(S.50.47-56.) (1- 10) Oghādisuttadasakam

749-758. “Pañcimāni bhikkhave, uddhambhāgīyāni saṃyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni saṃyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam saṃyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya pañca balāni bhāvetabbāni. Katamāni pañca? Idha, bhikkhave, bhikkhu, saddhābalam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim, vīriyabalam...pe... satibalam...pe... samādhibalam...pe... paññābalam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam saṃyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya imāni pañca balāni bhāvetabbān”ti. (evam vitthāretabbā) Dasamaṁ.

Oghavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;
Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgīyāti.

6. Gaṅgāpeyyālavaggo

(S.50.57-68.) (1- 12) Pācīnādisuttadvādasakam

759-770. “Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā evameva kho, bhikkhave, bhikkhu pañca balāni bhāvento pañca balāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. (S.50.57-68./V,252.) Kathañca, bhikkhave, bhikkhu pañca balāni bhāvento pañca balāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu, saddhābalam bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu pañca balāni bhāvento pañca balāni bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. (vitthāretabbā) dvādasamarā.

Gaṅgāpeyyālavaggo chaṭṭho.

Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato;
Dvete cha dvādaśa honti, vaggo tena pavuccatīti.

Appamāda-balakaraṇīyavaggā vitthāretabbā.

9. Esanāvaggo 尋覓品

(S.50.91-100.) (1- 12) Esanādisuttadvādasakam

792-802. Evam esanāpāli vitthāretabbā--rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam.

Esanāvaggo navamo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavo, Bhavo ca Dukkhatā tisso.

Khilam Malañca Nīgho ca, Vedanā Tañhā Tasiñā cāti.

(S.50.101-110./V,253.)

10. Oghavaggo 瀑流品(77~86)

(S.50.101-110.) (1- 10) Oghādisuttadasakam

803-812. “Pañcimāni bhikkhave, uddhambhāgīyāni sañyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni sañyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya pañca balāni bhāvetabbāni. Katamāni pañca? Idha, bhikkhave, bhikkhu saddhābalam bhāveti...pe... paññābalam bhāveti rāgavinayapariyosānam dosavinayapariyosānam mohavinayapariyosānam. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam sañyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya imāni pañca balāni bhāvetabbāni”ti. Dasamam.

Oghavaggo dasamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;

Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgīyāti.

~Balasamyuttam chaṭṭham. ~

[▲top 回目錄](#)

(S.51.1./V,254.)

(S.51.)(7) Iddhipādasamyuttam 神足相應(86suttas)

1. Cāpālavaggo 遮婆羅品

(S.51.1.) (1) Apārasuttam 此岸

813. “Cattārome bhikkhave, iddhipādā bhāvitā bahulīkatā apārā pāram

gamanāya saṁvattanti. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, cittasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīmaṁsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipāda bhāvitā bahulīkatā apārā pāram gamanāya saṁvattantī”ti. Paṭhamam.

(S.51.2.) (2) Viraddhasuttam 失

814. “Yesam kesañci, bhikkhave, cattāro iddhipāda viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, cattāro iddhipāda āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. (S.51.2./V,255.) Yesam kesañci, bhikkhave, ime cattāro iddhipāda viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci, bhikkhave, ime cattāro iddhipāda āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī”ti. Dutiyam.

(S.51.3.) (3) Ariyasuttam 聖

815. “Cattārome bhikkhave, iddhipāda bhāvitā bahulīkatā ariyā niyyānikā niyyanti takkarassa sammā dukkhakkhayā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... iddhipādaṁ bhāveti, vīmaṁsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipāda bhāvitā bahulīkatā ariyā niyyānikā niyyanti takkarassa sammā dukkhakkhayā”ti. Tatiyam.

(S.51.4.) (4) Nibbidāsuttam 瘟患

816. “Cattārome, bhikkhave, iddhipāda bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattanti. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipāda bhāvitā bahulīkatā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattantī”ti. Catuttham.

(S.51.5.) (5) Iddhipadesasuttam 神足之一分

817. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā iddhipadesam abhinipphādesum sabbe te catunnaṁ iddhipādānam bhāvitattā

bahulīkatattā. (S.51.5./V,256.) Ye hi keci bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā iddhipadesam abhinippahādessanti sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā iddhipadesam abhinippahādenti sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhbānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādām bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmamsāsamādhippadhbānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādām bhāveti. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā iddhipadesam abhinippahādesurū, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā iddhipadesam abhinippahādessanti, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā iddhipadesam abhinippahādenti, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā”ti. Pañcamam.

(S.51.6.) (6) Samattasuttam (神足之)全分

818. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā samattam iddhim abhinippahādesurū, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā samattam iddhim abhinippahādessanti, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā samattam iddhim abhinippahādenti sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhi-ppadhbānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādām bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmamsāsamādhippadhbānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādām bhāveti. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā samattam iddhim abhinippahādesurū, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā samattam iddhim abhinippahādessanti, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā samattam iddhim abhinippahādenti, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā”ti. Chaṭṭham.

(S.51.7./V,257.)

(S.51.7.) (7) Bhikkhusuttam 比丘

819. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam bhikkhū āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihariṁsu, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam bhikkhū āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissanti, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi bhikkhū āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme

sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhi-ppadhānasañkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhānasañkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam bhikkhū āsavānam khayā anāsavam cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihariṁsu sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam bhikkhū āsavānam khayā anāsavam cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharissanti, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi bhikkhū āsavānam khayā anāsavam cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā”ti. Sattamam.

(S.51.8.) (8) Buddhasuttam 佛

820. “Cattārome, bhikkhave, iddhipādā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasañkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhāna-saṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipādā Imesam kho, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgato ‘Araham sammāsambuddho’ti vuccati”ti. Aṭṭhamam.

(S.51.9.) (9) Nāṇasuttam 智

821. “Ayam chandasamādhippadhānasañkhārasamannāgato iddhipādo’ti me bhikkhave, pubbe ananussutesu (S.51.9./V.258.) dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘So kho panāyam chandasamādhippadhānasañkhārasamannāgato iddhipādo bhāvetabbo’ti me, bhikkhave...pe... ‘Bhāvito’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Ayam vīriyasamādhippadhānasañkhārasamannāgato iddhipādo’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘So kho panāyam vīriyasamādhippadhānasañkhārasamannāgato iddhipādo bhāvetabbo’ti me, bhikkhave...pe... ‘Bhāvito’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Ayam cittasamādhippadhānasañkhārasamannāgato iddhipādo’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘So kho panāyam cittasamādhippadhānasañkhārasamannāgato iddhipādo bhāvetabbo’ti me, bhikkhave...pe... ‘Bhāvito’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

““Ayaṁ vīmamsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgato iddhipādo’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāñām udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘So kho panāyam vīmamsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgato iddhipādo bhāvetabbo’ti me, bhikkhave...pe... ‘Bhāvito’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāñām udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādī”ti. Navamāṁ.

(S.51.10.) (10) Cetiyasuttam 塔

822. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyam. (S.51.10./V,259.) Atha kho Bhagavā pubbañhasamayam nivāsetvā pattacīvaraṁādāya Vesālim piṇḍāya pāvisi. Vesāliyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍapātapaṭikkanto āyasmantam Ānandam āmantesi--“Gañhāhi, Ānanda, nisīdanam. Yena cāpālam cetiyam tenupasaṅkamissāma divāvihārāyā”ti. “Evaṁ bhante”ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā nisīdanam ādāya Bhagvantam piṭhitō piṭhitō anubandhi. Atha kho Bhagavā yena cāpālam cetiyam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Ayasmāpi kho Ānando Bhagvantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Ānandam Bhagavā etadavoca--

“Ramaṇīyā, Ānanda, Vesālī, ramaṇīyam Udenam cetiyam, ramaṇīyam Gotamakam cetiyam, ramaṇīyam Sattambam cetiyam, ramaṇīyam Bahuputtam cetiyam, ramaṇīyam Sārandadam cetiyam, ramaṇīyam cāpālam cetiyam. Yassa kassaci, Ānanda, cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, so ākaṅkhamāno kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesam vā. Tathāgatassa kho, Ānanda, cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā. Akaṅkhamāno, Ānanda, Tathāgato kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesam vā”ti.

Evampi kho āyasmā Ānando Bhagvatā olārike nimitte kayiramāne olārike obhāse kayiramāne nāsakkhi paṭivijjhitud; na Bhagvantam yāci--“Tiṭṭhatu, bhante, Bhagavā kappam, tiṭṭhatu Sugato kappam bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānan”ti yathā tam mārena pariyoṭṭhitacitto.

Dutiyampi kho Bhagavā...pe... (S.51.10./V,260.) Tatiyampi kho Bhagavā āyasmantam Ānandam āmantesi--“Ramaṇīyā, Ānanda, Vesālī, ramaṇīyam Udenam cetiyam, ramaṇīyam Gotamakam cetiyam, ramaṇīyam Sattambam cetiyam, ramaṇīyam bahuputtam cetiyam, ramaṇīyam Sārandadam cetiyam, ramaṇīyam Cāpālam cetiyam. Yassa kassaci, Ānanda, cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā, so ākaṅkhamāno kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesam vā. Tathāgatassa kho, Ānanda, cattāro iddhipādā bhāvitā bahulīkatā yānīkatā vatthukatā anuṭṭhitā paricitā susamāraddhā. Akaṅkhamāno, Ānanda, Tathāgato kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesam vā”ti.

Evampi kho āyasmā Ānando Bhagvatā olārike nimitte kayiramāne olārike obhāse kayiramāne nāsakkhi paṭivijjhitud; na Bhagvantam yāci--“Tiṭṭhatu, bhante, Bhagavā kappam, tiṭṭhatu Sugato kappam bahujanahitāya bahujanasukhāya lokānukampāya atthāya hitāya sukhāya devamanussānan”ti yathā tam mārena pariyoṭṭhitacitto.

Atha kho Bhagavā āyasmantam Ānandam āmantesi--“Gaccha kho tvam, Ānanda, yassa dāni kālam maññasī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā Ānando Bhagavato

paṭissutvā uṭṭhāyāsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam katvā avidūre aññatarasmiṁ rukkhamūle nisīdi. Atha kho Māro pāpimā, acirapakkante āyasmante Ānande, yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam etadavoca--“Parinibbātu dāni, bhante, Bhagavā, parinibbātu dāni Sugato! Parinibbānakālo dāni, bhante, Bhagavato. Bhāsitā kho panesā, bhante, Bhagavatā vācā--‘Na tāvāham, (S.51.10./V,261.) pāpima parinibbāyissāmi yāva me bhikkhū na sāvakā bhavissanti viyattā vinītā visāradā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcipatipannā anudhammadacārino, sakam ācariyakam uggahetvā ācikkhissanti desessanti paññapessanti paṭṭhapessanti vivarissanti vibhajissanti uttānīkarissanti, uppannam parappavādaṁ sahadhammena suniggahitam niggahetvā sappāṭihāriyam dhammarām desessantī’’ti.

Santi kho pana, bhante, etarahi bhikkhū Bhagavato sāvakā viyattā vinītā visāradā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcipatipannā anudhammadacārino, sakam ācariyakam uggahetvā ācikkhissanti desenti paññapentī paṭṭhapentī vivaranti vibhajanti uttānīkaronti, uppannam parappavādaṁ sahadhammena suniggahitam niggahetvā sappāṭihāriyam dhammarām desenti. Parinibbātu dāni, bhante, Bhagavā, parinibbātu dāni, Sugato! Parinibbānakālo dāni, bhante, Bhagavato.

“Bhāsitā kho panesā, bhante, Bhagavatā vācā--‘Na tāvāham, pāpima, parinibbāyissāmi yāva me bhikkhuniyo na sāvikā bhavissanti viyattā vinītā visāradā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcipatipannā anudhammadacāriniyo, sakam ācariyakam uggahetvā ācikkhissanti desessanti paññapessanti paṭṭhapessanti vivarissanti vibhajissanti uttānīkarissanti, uppannam parappavādaṁ sahadhammena suniggahitam niggahetvā sappāṭihāriyam dhammarām desessantī’’ti.

“Santi kho pana, bhante, etarahi bhikkhuniyo Bhagavato sāvikā viyattā vinītā visāradā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcipatipannā anudhammadacāriniyo, sakam ācariyakam uggahetvā ācikkhissanti desenti paññapentī paṭṭhapentī vivaranti vibhajanti uttānīkaronti, uppannam parappavādaṁ sahadhammena suniggahitam niggahetvā sappāṭihāriyam dhammarām desenti. Parinibbātu dāni, bhante, Bhagavā, parinibbātu dāni, Sugato! Parinibbānakālo dāni, bhante, Bhagavato.

“Bhāsitā kho panesā, bhante, Bhagavatā vācā--‘Na tāvāham, pāpima, parinibbāyissāmi yāva me upāsakā...pe... yāva me upāsikā na sāvikā bhavissanti viyattā vinītā visāradā bahussutā dhammadharā (S.51.10./V,262.) dhammānudhammappaṭipannā sāmīcipatipannā anudhammadacāriniyo, sakam ācariyakam uggahetvā ācikkhissanti desessanti paññapessanti paṭṭhapessanti vivarissanti vibhajissanti uttānīkarissanti, uppannam parappavādaṁ sahadhammena suniggahitam niggahetvā sappāṭihāriyam dhammarām desessantī’’ti.

“Santi kho pana, bhante, etarahi upāsakā...pe... upāsikā Bhagavato sāvikā viyattā vinītā visāradā bahussutā dhammadharā dhammānudhammappaṭipannā sāmīcipatipannā anudhammadacāriniyo sakam ācariyakam uggahetvā ācikkhissanti desenti paññapentī paṭṭhapentī vivaranti vibhajanti uttānīkaronti, uppannam parappavādaṁ sahadhammena suniggahitam niggahetvā sappāṭihāriyam dhammarām desenti. Parinibbātu dāni, bhante, Bhagavā, parinibbātu dāni, Sugato! Parinibbānakālo dāni, bhante, Bhagavato.

“Bhāsitā kho panesā, bhante, Bhagavatā vācā--‘Na tāvāham, pāpima, parinibbāyissāmi yāva me idam brahmaçariyam na idhañceva bhavissati phitañca

vitthāritam bāhujaññam puthubhūtam yāva devamanussehi suppakāsitam’ti. Tayidam, bhante, Bhagavato brahmacariyam iddhañceva phītañca vitthāritam bāhujaññam puthubhūtam yāva devamanussehi suppakāsitam. Parinibbātu dāni, bhante, Bhagavā, parinibbātu dāni Sugato. Parinibbānakālo dāni, bhante, Bhagavato”ti.

Evam yutte Bhagavā māram pāpimantaṁ etadavoca--“Apposukko tvam, pāpima, hohi. Na ciram Tathāgatassa parinibbānam bhavissati. Ito tiṇam māsānam accayena Tathāgato parinibbāyissatī”ti. Atha kho Bhagavā cāpāle cetiye sato sampajāno āyusañkhārām ossaji. ossatthe ca Bhagavatā āyusañkhāre mahābhūmicālo ahosi bhirūsanako lomaharīso, devadundubhiyo ca phalirūsu. Atha kho Bhagavā etamattham veditvā tāyam velāyam imam udānam udānesi--

(S.51.10./V,263.) “Tulamatulañca sambhavam, bhavasañkhāramavassaji muni.

Ajjhattarato samāhito, abhindi kavacamivattasambhavan”ti. Dasamam.

Cāpālavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Apārāpi Viraddho ca, Ariyā Nibbidāpi ca;
Padesam Samattam Bhikkhu, Buddham Nāṇañca Cetiyanti.

2. Pāsādakampanavaggo(鹿母)殿震動品

(S.51.11.) (1) Pubbasuttam 前

《增壹阿含29.7經》

823. Sāvatthinidānam. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Ko nu kho hetu, ko paccayo iddhipādabhāvanāyā’ti? Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Idha bhikkhu chandasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--iti me chando na ca atilīno bhavissati, na ca atippaggahito bhavissati, na ca ajjhattam samkhitto bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitto bhavissati. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti’’.

(S.51.11./V,264.) “Vīriyasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--iti me vīriyam na ca atilīnam bhavissati, na ca atippaggahitam bhavissati, na ca ajjhattam samkhitam bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitam bhavissati. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti.

“Cittasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--iti me cittam na ca atilīnam bhavissati, na ca atippaggahitam bhavissati, na ca ajjhattam samkhitam bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitam bhavissati. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti.

“Vimamsāsamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--iti me

vīmamsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati, na ca ajjhattam saṃkhittā bhavissati na ca bahiddhā vikkhittā bhavissati. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti.

“Evam bhāvitesu kho, bhikkhu, catūsu iddhipādesu evam bahulikatesu, anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti; āvibhāvam, tirobhāvam; tirokutṭam tiropākāram tiropabbatarām asajjamāno gacchatī, seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam karoti, seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāne gacchatī, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi (S.51.11./V,265.) pallaṅkena kamati, seyyathāpi pakkhī sakuṇo; imepi candimasūriye evam̄mahiddhike evam̄mahānubhāve pāṇīnā parimasati parimajjati; yāva brahma-lokāpi kāyena vasam vatteti.

“Evam bhāvitesu kho, bhikkhu, catūsu iddhipādesu evam bahulikatesu dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇāti--dibbe ca mānuse ca, dūre santike cāti.

“Evam bhāvitesu kho, bhikkhu, catūsu iddhipādesu evam bahulikatesu, parasattānam parapuggalānam cetasā ceto paricca pajānāti. Sarāgam vā cittam ‘sarāgam cittam’ti pajānāti; vītarāgam vā cittam ‘vītarāgam cittam’ti pajānāti; sadosam vā cittam ‘sadosam cittam’ti pajānāti; vītadosam vā cittam ‘vītadosam cittam’ti pajānāti; samoham vā cittam ‘samoham cittam’ti pajānāti; vītamoham vā cittam ‘vītamoham cittam’ti pajānāti; saṃkhittam vā cittam ‘saṃkhittam cittam’ti pajānāti; vikkhittam vā cittam ‘vikkhittam cittam’ti pajānāti; mahaggatam vā cittam ‘Mahaggatam cittam’ti pajānāti; amahaggatam vā cittam ‘Amahaggatam cittam’ti pajānāti; sa-uttaram vā cittam ‘sa-uttaram cittam’ti pajānāti; anuttaram vā cittam ‘Anuttaram cittam’ti pajānāti; samāhitam vā cittam ‘samāhitam cittam’ti pajānāti; asamāhitam vā cittam ‘Asamāhitam cittam’ti pajānāti; vimuttam vā cittam ‘vimuttam cittam’ti pajānāti; avimuttam vā cittam ‘Avimuttam cittam’ti pajānāti”.

“Evam bhāvitesu kho, bhikkhu, catūsu iddhipādesu evam bahulikatesu, anekavihitam pubbenivāsam anussarati, seyyathidam--Ekampi jātim dvepi jātiyo tissopi jātiyo catassopi jātiyo pañcapi jātiyo dasapi jātiyo vīsampi jātiyo tīmsampi jātiyo cattālīsampi jātiyo (S.51.11./V,266.) paññāsampi jātiyo jātisatampi jātisahassampi jātisatasahassampi anekepi samvaṭṭakappe anekepi vivaṭṭakappe anekepi samvaṭṭavivaṭṭakappe--‘Amutrāsim evamnāmo evam̄gutto evam̄vanṇo evamāhāro evam̄sukhadukkhappaṭisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto amutra udapādim; tatrāpāsim evamnāmo evam̄gutto evam̄vanṇo evamāhāro evam̄sukhadukkha-ppaṭisamvedī evamāyupariyanto, so tato cuto idhūpapanno’ti. Iti sākāram sa-uddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarati.

“Evam bhāvitesu kho bhikkhu, catūsu iddhipādesu evam bahulikatesu, dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne pañīte suvaṇne dubbaṇne, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti--‘Ime vata, bhonto, sattā kāyaduccaritena samannāgatā vacīduccaritena samannāgatā manoduccaritena samannāgatā ariyānam upavādakā micchādiṭṭhikā micchādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapannā. Ime vā pana, bhonto, sattā kāyasucaritena samannāgatā vacīsucaritena samannāgatā manosucaritena samannāgatā ariyānam anupavādakā sammādiṭṭhikā sammādiṭṭhikammasamādānā; te kāyassa bhedā param maraṇā sugatim

saggam lokam upapannā’ti. Iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passati cavamāne upapajjamāne hīne paññe suvanne dubbanne, sugate duggate yathākammūpage satte pajānāti.

“Evaṁ bhāvitesu kho, bhikkhu, catūsu iddhipādesu evaṁ bahulīkatesu, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Paṭhamam.

(S.51.12./V,267.)

(S.51.12.) (2) Mahapphalasuttam 大果

824. “Cattārome bhikkhave, iddhipādā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisamāsā. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, cattāro iddhipādā katham bahulīkatā mahapphalā honti mahānisamāsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhnasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--‘Iti me chando na ca atilīno bhavissati, na ca atippaggahito bhavissati, na ca ajjhattam saṅkhitto bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitto bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivātena cetā apariyonaddhena sappabhāsam cittaṁ bhāveti.

“Vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmānsasamādhippadhnasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--‘Iti me vīmānsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati, na ca ajjhattam saṅkhittā bhavissati, na ca bahiddhā vikkhittā bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivātena cetā apariyonaddhena sappabhāsam cittaṁ bhāveti. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, cattāro iddhipādā evaṁ bahulīkatā mahapphalā honti mahānisamāsā.

“Evaṁ bhāvitesu kho, bhikkhave, bhikkhu catūsu iddhipādesu evaṁ bahulīkatesu anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti...pe....

(S.51.12./V,268.) “Evaṁ bhāvitesu kho, bhikkhave, bhikkhu catūsu iddhipādesu evaṁ bahulīkatesu, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Dutiyam.

(S.51.13.) (3) Chandasamādhisuttam 欲

825. “Chandam ce, bhikkhave, bhikkhu nissāya labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggataran--ayam vuccati chandasamādhi. So anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Uppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam pahānāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Anuppannānam kusalānam dhammānam uppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Uppannānam kusalānam dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Ime vuccanti ‘padhānasaṅkhārā’ti. Iti ayañca chando, ayañca chandasamādhi, ime ca padhānasaṅkhārā--ayam vuccati, bhikkhave,

‘Chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgato iddhipādo’”.

“Vīriyam ce, bhikkhave, bhikkhu nissāya labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggatam--ayam vuccati ‘vīriyasamādhi’. So anuppannānam...pe... uppannānam kusalānam dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Ime vuccanti ‘padhānasaṅkhārā’ti. Iti idañca vīriyam, ayañca vīriyasamādhi, ime ca padhānasaṅkhārā--ayam vuccati, bhikkhave, ‘vīriyasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgato iddhipādo’”.

(S.51.13./V,269.) “Cittam ce, bhikkhave, bhikkhu nissāya labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggatam--ayam vuccati ‘cittasamādhi’. So anuppannānam pāpakānam...pe... uppannānam kusalānam dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Ime vuccanti ‘padhānasaṅkhārā’ti. Iti idañca cittam, ayañca cittasamādhi, ime ca padhānasaṅkhārā--ayam vuccati, bhikkhave, ‘cittasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgato iddhipādo’”.

“Vīmaṁsaṁ ce, bhikkhave, bhikkhu nissāya labhati samādhiṁ, labhati cittassa ekaggatam--ayam vuccati ‘vīmaṁsāsamādhi’. So anuppannānam pāpakānam akusalānam dhammānam anuppādāya chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati...pe... uppannānam kusalānam dhammānam ṭhitiyā asammosāya bhiyyobhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandam janeti vāyamati vīriyam ārabhati cittam paggaṇhāti padahati. Ime vuccanti ‘padhānasaṅkhārā’ti. Iti idañca vīmaṁsā, ayañca vīmaṁsāsamādhi, ime ca padhānasaṅkhārā--ayam vuccati, bhikkhave, ‘vīmaṁsāsamādhippadhānasaṅkhāra-samannāgato iddhipādo’”ti. Tatiyam.

(S.51.14.) (4) Moggallānasuttaṁ 目犍連

826. Evam me sutam--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Pubbārāme Migāramātupāsāde. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū hetṭhāmigāramātupāsāde viharanti uddhatā unnalā capalā mukharā vikiṇṇavācā muṭṭhassatino asampajānā asamāhitā bhantacittā pākatindriyā.

Atha kho Bhagavā āyasmantam Mahāmoggallānam āmantesi--“Ete kho, Moggallāna, sabrahmacārino (S.51.14./V,270.) hetṭhāmigāramātupāsāde viharanti uddhatā unnalā capalā mukharā vikiṇṇavācā muṭṭhassatino asampajānā asamāhitā bhantacittā pākatindriyā. gaccha, Moggallāna, te bhikkhū saṁvejehi”ti.

“Evam, bhante”ti kho āyasmā Mahāmoggallāno Bhagavato paṭissutvā tathārūparam iddhābhisaṅkhāram abhisāṅkhāresi yathā pādaṅguṭṭhakena migāramātupāsādam saṅkampesi sampakampesi sampacālesi. Atha kho te bhikkhū saṁviggā lomahaṭṭhajātā ekamantam atṭhaṁsu--“Acchariyam vata, bho, abbhutam vata, bho! Nivātañca vata ayañca migāramātupāsādo gambhīranemo sunikhāto acalo asampakampī, atha ca pana saṅkampito sampakampito sampacālito”ti!

Atha kho Bhagavā yena te bhikkhū tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā te bhikkhū Bhagavā etadavoca--“Kim nu tumhe, bhikkhave, saṁviggā lomahaṭṭhajātā ekamantam ṭhitā”ti? “Acchariyam, bhante, abbhutam bhante! Nivātañca vata ayañca migāramātupāsādo gambhīranemo sunikhāto acalo asampakampī, atha ca pana saṅkampito sampakampito sampacālito”ti! “Tumheva kho, bhikkhave, saṁvejetukāmena Moggallānenā bhikkhunā pādaṅguṭṭhakena migāramātupāsādo, saṅkampito

sampakampito sampacālito. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamesam dhammānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo”ti “Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā, Bhagavamnettikā Bhagavampatiṣaraṇā. Sādhu vata, bhante, Bhagavantamyeva paṭibhātu etassa bhāsitassa attho. Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti.

(S.51.14./V,271.) “Tena hi, bhikkhave, suṇātha. Catunnām kho, bhikkhave, iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo. Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, Moggallāno bhikkhu chandasamādhippadhbānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhbānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--‘Iti me vīmaṁsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati; na ca ajjhattā samkhittā bhavissati, na ca bahiddhā vikkhittā bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivatena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittaṁ bhāveti. Imesam kho, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo. Imesañca pana, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu anekavihitam iddhividham paccanubhoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti...pe... imesañca pana, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Catuttham.

(S.51.15.) (5) Uṇṇābhābrāhmaṇasuttam 婆羅門

► 《雜阿含561經》

827. Evaṁ me sutarī--Ekaṁ samayaṁ āyasmā Ānando Kosambiyam viharati Ghositārāme. (S.51.15./V,272.) Atha kho uṇṇābho brāhmaṇo yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmatā Ānandena saddhiṁ sammodi. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisino kho uṇṇābho brāhmaṇo āyasmantam Ānandam etadavoca--“Kimatthiyam nu kho, bho Ānanda, samaṇe Gotame brahmacariyam vussatī”ti? “Chandappahānatthaṁ kho, brāhmaṇa, Bhagavati brahmacariyarī vussatī”ti.

“Atthi pana, bho Ānanda, maggo atthi paṭipadā etassa chandassa pahānāyā”ti? “Atthi kho, brāhmaṇa, maggo atthi paṭipadā etassa chandassa pahānāyā”ti.

“Katamo pana, bho Ānanda, maggo katamā paṭipadā etassa chandassa pahānāyā”ti? “Idha, brāhmaṇa, bhikkhu chandasamādhippadhbānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhbānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--ayam kho, brāhmaṇa, maggo ayam paṭipadā etassa chandassa pahānāyā”ti.

“Evaṁ sante, bho Ānanda, santakam hoti no asantakam. Chandeneva chandam pajahissatīti--netam thānam vijjati”. “Tena hi, brāhmaṇa, taññevettha patipucchissāmi. Yathā te khameyya tathā tam byākareyyāsi. Tam kiṁ maññasi, brāhmaṇa, ahosi te pubbe chando ‘Arāmam gamissāmī’ti? Tassa te ārāmagatassa yo tajjo chando so paṭippassaddho”ti? “Evaṁ bho”. “Ahosi te pubbe vīriyam ‘Arāmam gamissāmī’ti? Tassa te ārāmagatassa yam tajjam vīriyam tam paṭippassaddhan”ti? (S.51.15./V,273.) “Evaṁ,

bho”. “Ahosi te pubbe cittam ‘Arāmām gamissāmī’ti? Tassa te ārāmagatassa yam tajjam cittam tam paṭippassaddhan”ti? “Evaṁ, bho”. “Ahosi te pubbe vīmaṁsā ‘Arāmām gamissāmī’ti? Tassa te ārāmagatassa yā tajjā vīmaṁsā sā paṭippassaddhā”ti? “Evaṁ, bho”.

“Evameva kho, brāhmaṇa, yo so bhikkhu araham khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhadavasarīyojano sammadaññā vimutto, tassa yo pubbe chando ahosi arahattappattiya, arahattappatte yo tajjo chando so paṭippassaddho; yam pubbe vīriyam ahosi arahattappattiya, arahattappatte yam tajjam vīriyam tam paṭippassaddham; yam pubbe cittam ahosi arahattappattiya, arahattappatte yam tajjam cittam tam paṭippassaddham; yā pubbe vīmaṁsā ahosi arahattappattiya, arahattappatte yā tajjā vīmaṁsā sā paṭippassaddhā. Tam kiṁ maññasi, brāhmaṇa, iti evam sante, santakam vā hoti no asantakam vā”ti?

“Addhā, bho Ānanda, evam sante, santakam hoti no asantakam. Abhikkantam, bho Ānanda, abhikkantam, bho Ānanda! Seyyathāpi, bho Ānanda, nikkujjitam vā ukkujjeyya, paṭicchannam vā vivareyya, mūlhassa vā maggam ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotam dhāreyya-cakkhumanto rūpāni dakkhantīti; evamevam bhotā Ānandena anekapariyāyena dhammo pakāsito. Esāham, bho Ānanda, tam bhavantam Gotamaṁ saranam gacchāmi dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsakam mañ bhavam Ānando dhāretu ajjatagge pāṇupetam saranam gatan”ti. Pañcamam.

(S.51.16.) (6) Pāṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門.婆羅門(1)

828. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā mahiddhikā ahesum mahānubhāvā, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā mahiddhikā bhavissanti mahānubhāvā, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā mahiddhikā mahānubhāvā, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Katamesam catunnam? (S.51.16./V,274.) Idha bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhnasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādām bhāveti, cittasamādhī...pe... vīmaṁsāsamādhippadhnasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādām bhāveti. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā mahiddhikā ahesum mahānubhāvā, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā mahiddhikā bhavissanti mahānubhāvā, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā mahiddhikā mahānubhāvā, sabbe te imesamyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā”ti. Chatṭham.

(S.51.17.) (7) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門.婆羅門(2)

829. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitam iddhividhām paccanubhosum--ekopi hutvā bahudhā ahesum, bahudhāpi hutvā eko ahesum; āvībhāvam, tirobhāvam; tirokuṭṭam tiropākāram tiropabbatam asajjamānā agamarīsu, seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam akarīsu,

seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāne agamaṁsu, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi pallañkena kamim̄su, seyyathāpi pakkhī sakuṇo; imepi candimasūriye evarṁmahiddhike evam̄mahānubhāve pāñinā parimasim̄su parimajjim̄su; yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattesum, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitam iddhividham paccanubhossanti--ekopi hutvā bahudhā bhavissanti, bahudhāpi hutvā eko bhavissanti; āvibhāvam, tirobhāvam; tirokuṭṭam tiropākāram tiropabbataṁ asajjamānā gamissanti seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam karissanti, (S.51.17./V.275.) seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāne gamissanti, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi pallañkena kamissanti, seyyathāpi pakkhī sakuṇo; imepi candimasūriye evarṁmahiddhike evam̄mahānubhāve pāñinā parimasissanti parimajjissanti; yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattissanti, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitam iddhividham paccanubhonti--ekopi hutvā bahudhā honti, bahudhāpi hutvā eko honti; āvibhāvam, tirobhāvam; tirokuṭṭam tiropākāram tiropabbataṁ asajjamānā gacchanti, seyyathāpi ākāse; pathaviyāpi ummujjanimujjam karonti, seyyathāpi udake; udakepi abhijjamāne gacchanti, seyyathāpi pathaviyam; ākāsepi pallañkena kamanti, seyyathāpi pakkhī sakuṇo; imepi candimasūriye evam̄mahiddhike evam̄mahānubhāve pāñinā parimasanti parimajjanti; yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattenti, sabbe te catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattāti.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmamsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitam iddhividham paccanubhosum--ekopi hutvā bahudhā ahesum...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattesum, sabbe te imesariyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitam iddhividham paccanubhossanti--ekopi hutvā bahudhā bhavissanti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattissanti, sabbe te imesariyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā.

“Ye hi keci bhikkhave etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā anekavihitam iddhividham paccanubhonti--ekopi hutvā bahudhā honti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vattenti, sabbe te imesariyeva catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā”ti. Sattamam.

(S.51.18.) (8) Bhikkhusuttam 比丘

830. “Catunnam, bhikkhave, iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā bhikkhu āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmamsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Imesam kho,

bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā bhikkhu āsavānam (S.51.18./V,276.) khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Aṭṭhamam.

(S.51.19.) (9) Iddhādidesanāsuttam 說示

831. “Iddhim vo, bhikkhave, desessāmi iddhipādañca iddhipādabhāvanañca iddhipādabhāvanāgāminiñca paṭipadām. Tam suṇātha.

“Katamā ca, bhikkhave, iddhi? Idha, bhikkhave, bhikkhu anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti...pe... yāva brahmañlokañkāpi kāyena vasam vatteti--ayañ vuccati, bhikkhave, iddhi.

“Katamo ca, bhikkhave, iddhipādo? Yo so, bhikkhave, maggo yā paṭipadā iddhilābhāya iddhipaṭilābhāya samvattati--ayañ vuccati, bhikkhave, iddhipādo.

“Katamā ca, bhikkhave, iddhipādabhāvanā? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhnasañkhārasamannāgataṁ iddhipādam bhāveti, cittasamādhi...pe... vīriyasamādhi...pe... vīmarñsāsamādhippadhnasañkhārasamannāgataṁ iddhipādam bhāveti--ayañ vuccati, bhikkhave, iddhipādabhāvanā.

“Katamā ca, bhikkhave, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atthañgiko maggo, seyyathidam--sammāditthi, sammāsañkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammā-ājīvo, sammāvāyāmo, sammāsati, sammāsamādhi--ayañ vuccati, bhikkhave, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti. Navamam.

(S.51.20.) (10) Vibhaṅgasuttam 分別

832. “Cattārome, bhikkhave, iddhipādā bhāvitā bahulīkatā mahapphalā honti mahānisamsā”.

“Katham bhāvitā ca, bhikkhave, cattāro iddhipādā katham bahulīkatā mahapphalā honti mahānisamsā? Idha, bhikkhave bhikkhu chandasamādhippadhnasañkhārasamannāgataṁ iddhipādam bhāveti--‘Iti me chando (S.51.20./V,277.) na ca atilīno bhavissati, na ca atippaggahito bhavissati, na ca ajjhattam sañkhitto bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitto bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--‘Yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim yathā rattim tathā divā’. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsaṁ cittam bhāveti. Vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmarñsāsamādhippadhnasañkhārasamannāgataṁ iddhipādam bhāveti--‘Iti me vīmarñsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati, na ca ajjhattam sañkhittā bhavissati, na ca bahiddhā vikkhittā bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--‘Yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā’. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsaṁ cittam bhāveti.

“Katamo ca, bhikkhave, atilīno chando? Yo, bhikkhave, chando kosajjasahagato kosajjasampayutto--ayañ vuccati, bhikkhave, atilīno chando.

“Katamo ca, bhikkhave, atippaggahito chando? Yo, bhikkhave, chando uddhaccasahagato uddhaccasampayutto--ayañ vuccati, bhikkhave, atippaggahito chando.

“Katamo ca, bhikkhave, ajjhattam saṅkhitto chando? Yo, bhikkhave, chando thinamiddhasahagato thinamiddhasampayutto--ayarī vuccati, bhikkhave, ajjhattam saṅkhitto chando.

“Katamo ca, bhikkhave, bahiddhā vikkhitto chando? Yo, bhikkhave, chando bahiddhā pañca kāmaguṇe ārabbha anuvikkhitto anuvisato--ayam vuccati, bhikkhave, bahiddhā vikkhitto chando.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure? (S.51.20./V,278.) Idha bhikkhave, bhikkhuno pacchāpuresaññā suggahitā hoti sumanasikatā sūpadhāritā suppaṭividdhā paññāya. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure.

“Kathañca, bhikkhave, bhikkhu yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho viharati? Idha, bhikkhave, bhikkhu imameva kāyam uddham pādatalā adho kesamatthakā tacapariyantaṁ pūram nānappakārassa asucino paccavekkhati--‘Atthi imasmiṁ kāye ¹kesā ²lomā ³nakhā ⁴dantā ⁵taco ⁶mam̄saṁ ⁷nhāru ⁸atṭhi ⁹atṭhimiñjam ¹⁰vakkam ¹¹hadayaṁ ¹²yakanam ¹³kilomakam ¹⁴pihakam ¹⁵papphāsaṁ ¹⁶antam ¹⁷antagunam ¹⁸udariyam ¹⁹karīsaṁ ²⁰pittam ²¹semham ²²pubbo ²³lohitam ²⁴sedo ²⁵medo ²⁶assu ²⁷vasā ²⁸khelo ²⁹siṅghānikā ³⁰lasikā ³¹muttan’ti. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho viharati.

“Kathañca bhikkhave, bhikkhu yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā viharati? Idha, bhikkhave, bhikkhu yehi ākārehi yehi lingehi yehi nimittehi divā chandasamādhippadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, so tehi ākārehi tehi lingehi tehi nimittehi rattim chandasamādhippadhānasāṅkhāra-samannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti; yehi vā pana ākārehi yehi lingehi yehi nimittehi rattim chandasamādhippadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, so tehi ākārehi tehi lingehi tehi nimittehi divā chandasamādhippadhānasāṅkhāra-samannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā viharati.

“Kathañca bhikkhave, bhikkhu vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsaṁ cittam bhāveti? Idha, bhikkhave, bhikkhuno ālokasaññā suggahitā hoti divāsaññā svādhītītā. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsaṁ cittam bhāveti.

(S.51.20./V,279.) “Katamañca bhikkhave, atilīnaṁ vīriyam? Yam, bhikkhave, vīriyam kosajjasahagataṁ kosajjasampayuttaṁ--idam vuccati, bhikkhave, atilīnaṁ vīriyam.

“Katamañca, bhikkhave, atippaggahitaṁ vīriyam? Yam, bhikkhave, vīriyam uddhaccasahagataṁ uddhaccasampayuttaṁ--idam vuccati, bhikkhave, atippaggahitaṁ vīriyam.

“Katamañca, bhikkhave, ajjhattam saṅkhittam vīriyam? Yam, bhikkhave, vīriyam thinamiddhasahagataṁ thinamiddhasampayuttaṁ--idam vuccati, bhikkhave, ajjhattam saṅkhittam vīriyam.

“Katamañca, bhikkhave, bahiddhā vikkhittam vīriyam? Yam, bhikkhave, vīriyam bahiddhā pañca kāmaguṇe ārabbha anuvikkhittam anuvisato--idam vuccati, bhikkhave, bahiddhā vikkhittam vīriyam...pe....

(S.51.20./V,280.) “Kathañca, bhikkhave, bhikkhu vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsaṁ cittam bhāveti Idha, bhikkhave, bhikkhuno ālokasaññā suggahitā hoti divāsaññā svādhītītā. Evaṁ kho, bhikkhave, bhikkhu vivaṭena cetasā apariyonaddhena

sappabhāsam cittam bhāveti.

“Katamañca, bhikkhave, atilīnam cittam? Yam, bhikkhave, cittam kosajjasahagatam kosajjasampayuttam--idam vuccati, bhikkhave, atilīnam cittam.

“Katamañca, bhikkhave, atippaggahitam cittam? Yam, bhikkhave, cittam uddhaccasahagatam uddhaccasampayuttam--idam vuccati, bhikkhave, atippaggahitam cittam.

“Katamañca, bhikkhave, ajjhattam sañkhittam cittam? Yam, bhikkhave, cittam thinamiddhasahagataṁ thinamiddhasampayuttam--idam vuccati, bhikkhave, ajjhattam sañkhittam cittam.

“Katamañca bhikkhave, bahiddhā vikkhittam cittam? Yam, bhikkhave, cittam bahiddhā pañca kāmaguṇe ārabbha anuvikkhittam anuvisatam--idam vuccati, bhikkhave, bahiddhā vikkhittam cittam...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu vivātena cetasa apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti.

“Katamā ca, bhikkhave, atilīnā vīmaṁsā? Yā, bhikkhave, vīmaṁsā kosajjasahagatā kosajjasampayuttā--ayaṁ vuccati, bhikkhave, atilīnā vīmaṁsā.

“Katamā ca, bhikkhave, atippaggahitā vīmaṁsā? Yā, bhikkhave, vīmaṁsā uddhaccasahagatā uddhaccasampayuttā--ayaṁ vuccati, bhikkhave, atippaggahitā vīmaṁsā.

“Katamā ca, bhikkhave, ajjhattam sañkhittā vīmaṁsā? Yā, bhikkhave, vīmaṁsā thinamiddhasahagatā thinamiddhasampayuttā--ayaṁ vuccati, bhikkhave, ajjhattam sañkhittā vīmaṁsā.

“Katamā ca, bhikkhave, bahiddhā vikkhittā vīmaṁsā? Yā, bhikkhave, vīmaṁsā bahiddhā pañca kāmaguṇe ārabbha anuvikkhittā anuvisaṭā--ayaṁ vuccati, bhikkhave, bahiddhā vikkhittā vīmaṁsā...pe... evam kho, bhikkhave, bhikkhu vivātena cetasa apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, cattāro idhipādā evam bahulikatā mahapphalā honti mahānisamsā.

“Evam bhāvitesu kho, bhikkhave, bhikkhu catūsu idhipādesu evam bahulikatesu, anekavihitam idhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasaṁ vatteti. Evam bhāvitesu kho, bhikkhave, bhikkhu catūsu idhipādesu evam bahulikatesu, āsavānam khayā anāsavaram ([S.51.20./V,281.](#)) cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Dasamam.

Pāsādakampanavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Pubbarū Mahapphalām Chandam, Moggallānañca Uṇṇābhām;
Dve Samañabrahmañā Bhikkhu, Desanā Vibhañgena cāti.

3. Ayogulavaggo 鐵丸品

(S.51.21.) (1) Maggasuttam 道

833. Sāvatthinidānam. “Pubbeva me, bhikkhave, sambodhā anabhisambuddhassa bodhisattasseva sato etadahosi--‘Ko nu kho maggo, kā paṭipadā idhipādabhāvanāyā’ti Tassa mayham, bhikkhave, etadahosi--‘Idha bhikkhu

chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--iti me chando na ca atilīno bhavissati, na ca atippaggahito bhavissati, na ca ajjhatarā samkhitto bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitto bhavissati. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā. Iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti Vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--iti me vīmaṁsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati, na ca ajjhatarā samkhitā bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitā bhavissati. Pacchāpuresaññī ca viharati--yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim yathā rattim tathā divā'--iti vivaṭena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti.

(S.51.21./V,282.) “Evam bhāvitesu kho, bhikkhave, bhikkhu catūsu iddhipādesu evam bahulīkatesu anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti. Evam bhāvitesu kho, bhikkhave, bhikkhu catūsu iddhipādesu evam bahulīkatesu, āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Paṭhamam.

(Chapi abhiññāyo vitthāretabbā)

(S.51.22.) (2) Ayogulasuttam 鐵丸

834. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Abhijānāti nu kho, bhante, Bhagavā iddhiyā manomayena kāyena brahmalokam upasaṅkamitā”ti? “Abhijānāmi khvāham, Ānanda, iddhiyā manomayena kāyena brahmalokam upasaṅkamitā”ti. “Abhijānāti pana, bhante, Bhagavā iminā cātumahābhūtikena kāyena iddhiyā brahmalokam upasaṅkamitā”ti “Abhijānāmi khvāham, Ānanda, iminā cātumahābhūtikena kāyena iddhiyā brahmalokam upasaṅkamitā”ti.

“Yañca kho, omāti, bhante, Bhagavā iddhiyā manomayena kāyena brahmalokam upasaṅkamitum, (S.51.22./V,283.) yañca kho abhijānāti, bhante, Bhagavā iminā cātumahābhūtikena kāyena iddhiyā brahmalokam upasaṅkamitā tayidam, bhante, Bhagavato acchariyañceva abbhutañcā”ti. “Acchariyā ceva, Ānanda, Tathāgatā acchariyadhammasamannāgatā ca, abbhutā ceva, Ānanda, Tathāgatā abbhutadhammasamannāgatā ca”.

“Yasmim, Ānanda, samaye Tathāgato kāyampi citte samodahati cittampi kāye samodahati, sukhasaññañca lahusaññañca kāye okkamitvā viharati; tasmin, Ānanda, samaye Tathāgatassa kāyo lahutaro ceva hoti mudutaro ca kammaniyataro ca pabhassarataro ca.

“Seyyathāpi, Ānanda, ayoguļo divasam santatto lahutaro ceva hoti mudutaro ca kammaniyataro ca pabhassarataro ca; evameva kho, Ānanda, yasmim samaye Tathāgato kāyampi citte samodahati, cittampi kāye samodahati, sukhasaññañca lahusaññañca kāye okkamitvā viharati; tasmin, Ānanda, samaye Tathāgatassa kāyo lahutaro ceva hoti mudutaro ca kammaniyataro ca pabhassarataro ca.

“Yasmim, Ānanda, samaye Tathāgato kāyampi citte samodahati, cittampi kāye

samodahati, sukhasaññañca lahusaññañca kāye okkamitvā viharati; tasmīm, Ānanda, samaye Tathāgatassa kāyo appakasireneva pathaviyā vehāsam abbhuggacchatī, so anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti.

(S.51.22./V,284.) “Seyyathāpi Ānanda, tūlapicu vā kappāsapicu vā lahuko vātūpādāno appakasireneva pathaviyā vehāsam abbhuggacchatī; evameva kho, Ānanda, yasmiñ samaye Tathāgato kāyampi citte samodahati, cittampi kāye samodahati, sukhasaññañca lahusaññañca kāye okkamitvā viharati; tasmīm, Ānanda, samaye Tathāgatassa kāyo appakasireneva pathaviyā vehāsam abbhuggacchatī, so anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti”ti. Dutiyam.

(S.51.23.) (3) Bhikkhusuttam 比丘

835. “Cattārome bhikkhave, iddhipādā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipādā. Imesam kho, bhikkhave, catunnām iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā bhikkhu āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Tatiyam.

(S.51.24.) (4) Suddhikasuttam 清淨

836. “Cattārome, bhikkhave, iddhipādā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipādā”ti. Catutthaṁ.

(S.51.25./V,285.)

(S.51.25.) (5) Paṭhamaphalasuttam 果(1)

837. “Cattārome bhikkhave, iddhipādā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhbāna-sāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--Ime kho, bhikkhave, cattāro iddhipādā. Imesam kho, bhikkhave, catunnām iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā bhikkhunā dvinnām phalānam aññataram phalam pātikañkham--dittheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā”ti. Pañcamam.

(S.51.26.) (6) Dutiyaphalasuttam 果(2)

838. “Cattārome bhikkhave, iddhipādā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhbānasāñkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti,

vīriyasamādhi...pe... citta samādhi...pe...
vīmaṁsāsamādhippadhadhāna-saṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--Ime kho,
bhikkhave, cattāro iddhipādā. Imesam kho, bhikkhave, catunnām iddhipādānam
bhāvitattā bahulikatattā satta phalā sattānisamsā pātikaṅkhā.

“Katame satta phalā sattānisarīnsā? Dīṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti no ce dīṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti; atha marañakāle aññam ārādheti, no ce dīṭheva dhamme paṭikacca aññam ārādheti, no ce marañakāle aññam ārādheti; atha pañcannam orambhāgīyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti, upahaccaparinibbāyī hoti, asaṅkhāraparinibbāyī hoti, sasaṅkhāraparinibbāyī hoti, uddhamśoto hoti akanīṭthagāmī. Imesam kho, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulikatattā ime satta phalā sattānisarīnsā pātikaṅkha”ti. Chattham.

(S.51.27.) (7) Pathama-Ānandasuttam 阿難(1)

839. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--

“Katamā nu kho, (**S.51.27./V,286.**) bhante iddhi, katamo iddhipādo, katamā iddhipādabhāvanā, katamā iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti? “Idhānanda, bhikkhu anekavihitam iddhividharm paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāvena vasari vatteti--ayam yuccatānanda, iddhi”.

"Katamo cānanda, iddhipādo? Yo, Ānanda, maggo yā paṭipadā iddhilābhāya iddhipatilābhāya saṃvattati--avām yuccatĀnanda. iddhipādo.

"Katamā cānanda, iddhipādabhāvanā? Idhānanda, bhikkhu chandasamādhippadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmāraṁsāsamādhippadhānasāṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti--ayam yuccatānanda, iddhipādabhāvanā.

"Katamā cānanda, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi--ayam yuccatānanda, iddhipādabhāvanāgāminī patipadā"ti. Sattamaṁ.

(S.51.28.) (8) Dutiya-Ānandasuttam 阿難(2)

840. Ekamantāṁ nisinnāṁ kho āyasmantāṁ Ānandaṁ Bhagavā etadavoca--“Katamā nu kho, Ānanda, iddhi, katamo iddhipādo, katamā iddhipādabhāvanā, katamā iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti? Bhagavaṁmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavaṁnettikā...pe....

"Idhānanda, bhikkhu anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti--ayam vuccatānanda, iddhi.

"Katamo cānanda, iddhipādo? Yo, Ānanda, maggo yā paṭipadā iddhilābhāya iddhipatilābhāya saṁvattati--ayam vuccatānanda, iddhipādo.

"Katamā cānanda, iddhipādabhāvanā? Idhānanda, bhikkhu chandasamādhippadhbhānasāñkhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti, vīriyasamādhī...pe... cittasamādhī...pe..."

vīmaṇsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti--ayam
vuccatānanda, iddhipādabhāvanā.

“Katamā cānanda, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā? Ayameva ariyo
atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi--ayam
vuccatānanda, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti. Atṭhamarām.

(S.51.29.) (9) Paṭhamabhikkhusuttam 比丘(1)

(S.51.29./V,287.) 841. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdim̄su. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Katamā nu kho, bhante, iddhi, katamo iddhipādo, katamā iddhipādabhāvanā, katamā iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti?

“Idha, bhikkhave, bhikkhu anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti--ayam vuccati, bhikkhave, iddhi.

“Katamo ca, bhikkhave, iddhipādo? Yo, bhikkhave, maggo, yā paṭipadā iddhilābhāya iddhipaṭilābhāya saṁvattati--ayam vuccati, bhikkhave, iddhipādo.

“Katamā ca, bhikkhave, iddhipādabhāvanā? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti, cittasamādhi...pe... vīmaṇsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti--ayam vuccati, bhikkhave, iddhipādabhāvanā.

“Katamā ca, bhikkhave, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi--ayam vuccati, bhikkhave, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti. Navamarām.

(S.51.30.) (10) Dutiyabhikkhusuttam 比丘(2)

842. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su...pe... Ekamantam nisinne kho te bhikkhū Bhagavā etadavoca--“Katamā nu kho, bhikkhave, iddhi, katamo iddhipādo, katamā iddhipādabhāvanā, katamā iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavānnettikā...pe....

“Katamā ca, bhikkhave, iddhi? Idha, bhikkhave, bhikkhu anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti--ayam vuccati, bhikkhave, iddhi.

“Katamo ca, bhikkhave, iddhipādo? Yo, bhikkhave, maggo, yā paṭipadā iddhilābhāya iddhipaṭilābhāya saṁvattati--ayam vuccati, bhikkhave, iddhipādo.

“Katamā ca, bhikkhave, iddhipādabhāvanā? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti, cittasamādhi...pe... vīmaṇsāsamādhippadhānasaṅkhārasamannāgatam iddhipādam bhāveti--ayam vuccati, bhikkhave, iddhipādabhāvanā.

(S.51.30./V,288.) “Katamā ca, bhikkhave, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā? Ayameva ariyo atṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi. Ayam vuccati, bhikkhave, iddhipādabhāvanāgāminī paṭipadā”ti. Dasamarām.

(S.51.31.) (11) Moggallānasuttam 目犍連

843. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamesarīn dhammānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā Bhagavāmnettikā...pe... “Catunnam kho, bhikkhave, iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo”.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, Moggallāno bhikkhu chandasamādhippadhnasañkhārasamannāgatam iddhipādānam bhāveti--‘Iti me chando na ca atilīno bhavissati, na ca atippaggahito bhavissati, na ca ajjhattam samkhitto bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitto bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--‘Yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattiṁ, yathā rattiṁ tathā divā’. Iti vivatena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti. Vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhnasañkhārasamannāgatam iddhipādānam bhāveti--‘Iti me vīmaṁsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati, na ca ajjhattam samkhittā bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitā bhavissati ...’pe...iti vivatena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti. Imesam kho, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo.

(S.51.31./V,289.) “Imesañca pana, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā moggalāno bhikkhu evāṁ anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti, bahudhāpi hutvā eko hoti...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam vatteti. Imesañca pana, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Moggallāno bhikkhu āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati”ti. Ekādasamam.

(S.51.32.) (12) Tathāgatasuttam 如來

844. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamesarīn dhammānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgato evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo”ti? Bhagavāmūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Catunnam kho, bhikkhave, iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgato evāṁmahiddhiko evāṁmahānubhāvo”.

“Katamesam catunnam? Idha, bhikkhave, Tathāgato chandasamādhi-ppadhānasañkhārasamannāgatam iddhipādānam bhāveti--‘Iti me chando na ca atilīno bhavissati, na ca atippaggahito bhavissati, na ca ajjhattam samkhitto bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitto bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--‘Yathā pure tathā pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattiṁ, yathā rattiṁ tathā divā’. Iti vivatena cetasā apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti. Vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmaṁsāsamādhippadhnasañkhārasamannāgatam iddhipādānam bhāveti--‘Iti me vīmaṁsā na ca atilīnā bhavissati, na ca atippaggahitā bhavissati, na ca ajjhattam samkhittā bhavissati, na ca bahiddhā vikkhitā bhavissati’. Pacchāpuresaññī ca viharati--‘Yathā pure tathā

pacchā, yathā pacchā tathā pure; yathā adho tathā uddham, yathā uddham tathā adho; yathā divā tathā rattim, yathā rattim tathā divā'. Iti vivatena cetasa apariyonaddhena sappabhāsam cittam bhāveti. Imesam kho, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgato evam̄mahiddhiko evam̄mahānubhāvo.

"Imesañca pana, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgato anekavihitam iddhividham paccanubhoti--ekopi hutvā bahudhā hoti...pe... (S.51.32./V,290.) yāva brahmañcāpi kāyena vasañ vatteti. Imesañca pana, bhikkhave, catunnam iddhipādānam bhāvitattā bahulīkatattā Tathāgato āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati"ti. Dvādasamam.

(Chapi abhiññāyo vitthāretabbā)

Ayoguļavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Mago Ayoguļo Bhikkhu, Suddhikañcāpi dve Phalā;
Dve Cānanda duve Bhikkhū, Moggallāno Tathāgatoti.

4. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說品

(S.51.33-44.) (1-12)Gaṅgānadī-ādisuttadvādasakam恒河等十二經

845-856. "Seyyathāpi bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro iddhipāde bhāvento cattāro iddhipāde bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu cattāro iddhipāde bhāvento cattāro iddhipāde bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhnasañkhārasamannāgataṁ iddhipādam bhāveti, vīriyasamādhi...pe... cittasamādhi...pe... vīmañsasamādhippadhnasañkhārasamannāgataṁ iddhipādam bhāveti.

"Evañ kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro (S.51.33-44./V,291.) iddhipāde bhāvento cattāro iddhipāde bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro"ti. Dvādasamam.

Gaṅgāpeyyālavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato;
Dvete cha dvādaśa honti, vaggo tena pavuccatīti.

Appamādavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Tathāgatam Padam Kūṭam, Mūlam Sārena Vassikam;
Rājā Candimasūriyā, Vatthena dasamam padanti.

Balakaraṇīyavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānaṁ--

Balam Bijañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā;
Ākāsena ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

Esanāvaggo vitthāretabbo.

Tassuddānaṁ--

(S.51.33-44./V,292.) Esanā Vidhā Āsavo, Bhavo ca Dukkhatā tisso.
Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Taṇhā Tasinā cāti.

8. Oghavaggo 瀑流品

(S.51.77-86.) (1- 10) Oghādisuttadasakam

889-898. “Pañcimāni, bhikkhave, uddhambhāgīyāni samyojanāni. Katamāni pañca Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni samyojanāni. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya cattāro iddhipādā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu chandasamādhippadhnasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti, vīriyasamādhi...pe... vīmamsāsamādhippadhnasaṅkhārasamannāgataṁ iddhipādaṁ bhāveti. Imesam kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyānam samyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ime cattāro iddhipādā bhāvetabbā”ti.
(Yathā maggasaṁyuttam tathā vitthāretabbam)

Oghavaggo atṭhamo.

(S.51.77-86./V,293.)Tassuddānaṁ--

Ogo Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;
Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgīyāti.

~Iddhipādasamaṁyuttam sattamaṁ.~

[▲top 回目錄](#)

(S.52.1./V,294.)

(S.52.)(8) Anuruddhasaṁyuttam 阿那律相應(24suttas)

1. Rahogatavaggo 獨一品

(S.52.1.) (1) Paṭhamarahogatasuttam 獨一(1)

► 《雜阿含535經》

899. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam āyasmā Anuruddho Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmato Anuruddhassa rahogatassa paṭisallīnassa evam cetaso parivitakko udapādi--“Yesam kesañci cattāro satipaṭṭhāna viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī. Yesam kesañci cattāro satipaṭṭhāna āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī”ti.

Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno āyasmato Anuruddhassa cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitaṁ vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya, evameva--āyasmato Anuruddhassa sammukhe pāturahosī. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno āyasmantaṁ Anuruddham etadavoca--“Kittavatā nu kho, āvuso Anuruddha, bhikkhuno cattāro satipaṭṭhāna āraddhā honti”ti?

“Idhāvuso, bhikkhu ajjhattam kāye samudayadhammānupassī viharati, ajjhattam kāye vayadhammānupassī viharati, ajjhattam kāye samudayavayadhammānupassī (**S.52.1./V,295.**) viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Bahiddhā kāye samudayadhammānupassī viharati, bahiddhā kāye vayadhammānupassī viharati, bahiddhā kāye samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ajjhattabahiddhā kāye samudayadhammānupassī viharati, ajjhattabahiddhā kāye vayadhammānupassī viharati, ajjhattabahiddhā kāye samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“So sace ākañkhati--‘Appatikūle paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Paṭikūle appatikūlasaññī vihareyyan’ti, appatikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Appatikūle ca paṭikūle ca paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Paṭikūle ca appatikūle ca appatikūlasaññī vihareyyan’ti, appatikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Appatikūlañca paṭikūlañca tadubhayam abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, upekkhako tattha viharati sato sampajāno.

“Ajjhattam vedanāsu samudayadhammānupassī viharati, ajjhattam vedanāsu vayadhammānupassī viharati, ajjhattam vedanāsu samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam Bahiddhā vedanāsu samudayadhammānupassī viharati, bahiddhā vedanāsu vayadhammānupassī viharati, bahiddhā vedanāsu samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ajjhattabahiddhā vedanāsu samudayadhammānupassī viharati, ajjhattabahiddhā vedanāsu vayadhammānupassī viharati, ajjhattabahiddhā vedanāsu (**S.52.1./V,296.**) samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“So sace ākañkhati--‘Appatikūle paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Paṭikūle appatikūlasaññī vihareyyan’ti, appatikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Appatikūle ca paṭikūle ca paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, paṭikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Paṭikūle ca appatikūle ca appatikūlasaññī vihareyyan’ti, appatikūlasaññī tattha viharati; sace ākañkhati--‘Appatikūlañca paṭikūlañca tadubhayam abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, upekkhako tattha viharati sato sampajāno.

“Ajjhattam citte...pe... bahiddhā citte...pe... ajjhattabahiddhā citte

samudayadhammānupassī viharati... ajjhattabahiddhā citte vayadhammānupassī viharati... ajjhattabahiddhā citte samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī...pe... abhijjhādomanassam.

“So sace ākañkhati--‘Appatikūle pañkūlasaññī vihareyyan’ti pañkūlasaññī tattha viharati...pe... upekkhako tattha viharati sato sampajāno.

“Ajjhattam dhammesu...pe... bahiddhā dhammesu...pe... ajjhattabahiddhā dhammesu samudayadhammānupassī viharati... ajjhattabahiddhā dhammesu vayadhammānupassī viharati... ajjhattabahiddhā dhammesu samudayavayadhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“So sace ākañkhati--‘Appatikūle pañkūlasaññī vihareyyan’ti, pañkūlasaññī tattha viharati...pe... upekkhako tattha viharati sato sampajāno. Ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno cattāro satipatthānā āraddhā hontī”ti. Pañhamaram.

(S.52.2.) (2) Dutiyarahogatasuttam 獨一(2)

► 《雜阿含536經》

900. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmato Anuruddhassa rahogatassa pañsallīnassa evarī cetaso parivitakko udapādi--“Yesam kesañci cattāro satipatthānā viraddhā, viraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī; yesam kesañci cattāro satipatthānā āraddhā, āraddho tesam ariyo maggo sammā dukkhakkhayagāmī”ti.

Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno āyasmato Anuruddhassa cetasā cetoparivitakkamaññāya--seyyathāpi (S.52.2./V,297.) nāma balavā puriso samiñjitarī vā bāham pasāreyya pasāritam vā bāham samiñjeyya, evameva--āyasmato Anuruddhassa sammukhe pāturahosī

Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno āyasmantam Anuruddham etadavoca--“Kittāvatā nu kho, āvuso Anuruddha, bhikkhuno cattāro satipatthānā āraddhā hontī”ti?

“Idhāvuso bhikkhu ajjhattam kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Bahiddhā kāye kāyānupassī viharati...pe... ajjhattabahiddhā kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Ajjhattam vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Bahiddhā vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ajjhattabahiddhā vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Ajjhattam citte...pe... bahiddhā citte...pe... ajjhattabahiddhā citte cittānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Ajjhattam dhammesu...pe... bahiddhā dhammesu...pe... ajjhattabahiddhā dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Ettāvatā kho, āvuso, bhikkhuno cattāro satipatthānā āraddhā hontī”ti. Dutiyam.

(S.52.3.) (3) Sutanusuttam 手成浴池

► 《雜阿含537經》, S.47.28.Lokasuttam(具壽阿那律盡知千)世界

901. Ekarī samayaṁ āyasmā Anuruddho Sāvatthiyāṁ viharati Sutanutīre. Atha kho sambuhulā bhikkhū yenāyasmā Anuruddho tenupasañkamimśu; upasañkamitvā

āyasmatā Anuruddhena saddhim sammodim̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidim̄su. (S.52.3./V,298.) Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū āyasmantam Anuruddham etadavocum--“Katamesam āyasmā Anuruddho dhammānam bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto”ti?

“Catunnam khvāham, āvuso, satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto. Katamesam catunnam? Idhāham, āvuso, kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--imesam khvāham, āvuso, catunnam satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto. Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā hīnam dhammarām hīnato abbhaññāsim, majjhimam dhammām majjhimato abbhaññāsim, pañitam dhammām pañitato abbhaññāsim”ti. Tatiyam.

(S.52.4.) (4) Paṭhamakaṇḍakīsuttam(裟祇城)坎它契(林) (1)

►《雜阿含542經》

902. Ekam samayam āyasmā ca Anuruddho āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahāmoggallāno Sākete viharanti Kanḍakīvane. Atha kho āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Mahāmoggallāno sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhitā yenāyasmā Anuruddho tenupasaṅkamiṁsu; upasaṅkamitvā āyasmatā Anuruddhena saddhim sammodim̄su. Sammodanīyam katham sāraṇīyam vītisāretvā ekamantam nisidim̄su. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Anuruddham etadavoca--“Sekhenāvuso Anuruddha, bhikkhunā katame dhammā upasampajja vihātabbā”ti?

“Sekhenāvuso Sāriputta, bhikkhunā cattāro satipaṭṭhānā upasampajja vihātabbā. Katame cattāro? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; (S.52.4./V,299.) vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--sekhenāvuso Sāriputta, bhikkhunā ime cattāro satipaṭṭhānā upasampajja vihātabbā”ti. Catuttham.

(S.52.5.) (5) Dutiyakaṇḍakīsuttam(裟祇城)坎它契(林)(2)

►《雜阿含543經》

903. Sāketanidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Anuruddham etadavoca--“Asekhenāvuso Anuruddha, bhikkhunā katame dhammā upasampajja vihātabbā”ti? “Asekhenāvuso Sāriputta, bhikkhunā cattāro satipaṭṭhānā upasampajja vihātabbā. Katame cattāro? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--asekhenāvuso Sāriputta, bhikkhunā ime cattāro satipaṭṭhānā upasampajja vihātabbā”ti. Pañcamam.

(S.52.6.) (6) Tatiyakaṇḍakīsuttam(裟祇城)坎它契(林)(3)

904. Sāketanidānam. Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Anuruddham etadavoca--“Katamesam āyasmā Anuruddho dhammānam bhāvitattā

bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto”ti? “Catunnaṁ khvāham, āvuso, satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto Katamesaṁ catunnaṁ? Idhāham, āvuso, kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--imesaṁ khvāham, āvuso, catunnaṁ satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññataṁ patto. Imesañca panāham, āvuso, catunnaṁ satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā sahassaṁ lokam abhijānām”ti. Chatṭham.

(S.52.7./V,300.)

(S.52.7.) (7) Taṇhakkhayasuttam愛盡

905. Sāvatthinidānam. Tatra kho āyasmā Anuruddho bhikkhū āmantesi--“Āvuso bhikkhavo”ti. “Āvuso”ti kho te bhikkhū āyasmato Anuruddhassa paccassosum. Āyasmā Anuruddho etadavoca--

“Cattārome āvuso, satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā taṇhakkhayāya samvattanti. Katame cattāro? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati...pe... vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--ime kho, āvuso, cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā taṇhakkhayāya samvattantī”ti. Sattamaṁ.

(S.52.8.) (8) Salaḷāgārasuttam松林精舍

906. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Anuruddho Sāvatthiyam viharati Salaḷāgāre. Tatra kho āyasmā Anuruddho bhikkhū āmantesi...pe... etadavoca--“Seyyathāpi, āvuso, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā. Atha mahājanakāyo āgaccheyya kuddālapitakam ādāya--‘Mayam imam Gaṅgānadī pacchāninnam karissāma pacchāpoṇam pacchāpabbhāran’ti. Tam kim maññathāvuso, api nu so mahājanakāyo Gaṅgānadī pacchāninnam kareyya pacchāpoṇam pacchāpabbhāran”ti? “No hetā, āvuso”. “Tam kissa hetu”? “Gaṅgā, āvuso, nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā. Sā na sukarā pacchāninnam kātum pacchāpoṇam pacchāpabbhāram. Yāvadeva ca pana so mahājanakāyo kilamathassa vighātassa bhāgī assā”ti.

“Evameva kho, āvuso, bhikkhum cattāro satipaṭṭhāne bhāventam cattāro satipaṭṭhāne bahulīkarontam rājāno vā rājamahāmattā vā mittā vā amaccā vā nītī vā sālohitā (S.52.8./V,301.) vā bhogehi abhihaṭṭhum pavāreyyum--‘Ehambho purisa, kim te ime kāsāvā anudahanti? Kim munḍo kapālamanusañcarasi? Ehi hīnāyāvattitvā bhoge ca bhuñjassu puññāni ca karohī”ti.

“So vata, āvuso, bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne bhāvento cattāro satipaṭṭhāne bahulīkaronto sikkham paccakkhāya hīnāyāvattissaṭī--netam ṭhānam vijjati. Tam kissa hetu? Yañhi tarī, āvuso, cittam dīgharattam vivekaninnam vivekapoṇam vivekapabbhāram tam vata hīnāyāvattissaṭī netam ṭhānam vijjati. Kathañcāvuso, bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne bhāveti, cattāro satipaṭṭhāne bahulīkaroti? Idhāvuso, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati...pe... vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Evam kho, āvuso, bhikkhu cattāro satipaṭṭhāne bhāveti, cattāro satipaṭṭhāne bahulīkaroti”ti. Aṭṭhamam.

(S.52.9.) (9) Ambapālivanasuttam 奄婆婆梨園

907. Ekaṁ samayaṁ āyasmā ca Anuruddho āyasmā ca Sāriputto Vesāliyam viharanti Ambapālivane. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantam Anuruddham etadavoca--

“Vippasannāni kho te, āvuso Anuruddha, indriyāni, parisuddho mukhavaṇṇo pariyodāto. Katamenāyasmā Anuruddho vihārena etarahi bahulam viharatī”ti? “Catūsu khvāham, āvuso, satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto etarahi bahulam viharāmi. Katamesu catūsu? Idhāham, āvuso, kāye kāyānupassī viharāmi ātāpī (S.52.9./V,302.) sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--imesu khvāham, āvuso, catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto etarahi bahulam viharāmi. Yo so, āvuso, bhikkhu araham khīṇāsavo vusitavā katakaraṇīyo ohitabhāro anuppattasadattho parikkhīṇabhasarāmyojano sammadaññā vimutto, so imesu catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacitto bahulam viharatī”ti.

“Lābhā vata no, āvuso, suladdham vata no, āvuso! Ye mayam āyasmato Anuruddhassa sammukhāva assumha āsabhim vācam bhāsamānassā”ti. Navamam.

(S.52.10.) (10) Bālhagilānasuttam 重病

908. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Anuruddho Sāvatthiyam viharati Andhavanasmīm ābādhiko dukkhito bālhagilāno. Atha kho sambahulā bhikkhū yenāyasmā Anuruddho tenupasaṅkamīm; upasaṅkamitvā āyasmantam Anuruddham etadavocuṁ--

“Katamenāyasmato Anuruddhassa vihārena viharato uppānā sārīrikā dukkhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhantī”ti? “Catūsu kho me, āvuso, satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittassa viharato uppānā sārīrikā dukkhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhanti. Katamesu catūsu? Idhāham, āvuso, kāye kāyānupassī viharāmi...pe... vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam--imesu kho me, āvuso, catūsu satipaṭṭhānesu suppatiṭṭhitacittassa viharato uppānā sārīrikā dukkhā vedanā cittam na pariyādāya tiṭṭhantī”ti. Dasamam.

Rahogatavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

(S.52.0./V,303.) Rahogatena dve vuttā, Sutanu Kaṇḍakī tayo.

Taṇhakkhayasalaṭāgāram, Ambapāli ca Gilānanti.

2. Dutiyavaggo 第二品

(S.52.11.) (1) Kappasahassasuttam 千劫

909. Ekaṁ samayaṁ āyasmā Anuruddho Sāvatthiyam viharati Jetavane

Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho sambahulā bhikkhū yenāyasmā Anuruddho tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmatā Anuruddhena saddhiṁ...pe... Ekamantam̄ nisinnā kho te bhikkhū āyasmantam̄ Anuruddham̄ etadavocum--

“Katamesam̄ āyasmā Anuruddho dhammānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññatam̄ patto”ti? “Catunnam̄ khvāham̄, āvuso, satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññatam̄ patto. Katamesam̄ catunnam̄? Idhāham̄, āvuso, kāye kāyānupassī viharāmi...pe... vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharāmi ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam̄-imesam̄ khvāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā mahābhiññatam̄ patto. Imesañca panāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā kappasahassarām̄ anussarām̄”ti. Paṭhamam̄.

(S.52.12.) (2) Iddhividhasuttam̄ 神變

910. “Imesañca panāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā anekavihitam̄ iddhividham̄ paccanubhomī-ekopi hutvā bahudhā homi...pe... yāva brahmalokāpi kāyena vasam̄ vattemī”ti. Dutiyam̄.

(S.52.12./V,304.)

(S.52.13.) (3) Dibbasotasuttam̄ 天耳界

911. “Imesañca panāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā dibbāya sotadhātuyā visuddhāya atikkantamānusikāya ubho sadde suṇāmi dibbe ca mānuse ca ye dūre santike cā”ti. Tatiyam̄.

(S.52.14.) (4) Cetopariyasuttam̄ 心

912. “Imesañca panāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā parasattānam̄ parapuggalānam̄ cetā ceto paricca pajānāmi sarāgam̄ vā cittam̄ ‘sarāgam̄ cittan’ti pajānāmi...pe... avimuttam̄ vā cittam̄ ‘Avimuttam̄ cittan’ti pajānāmī”ti. Catuttham̄.

(S.52.15.) (5) Thānasuttam̄ 處

913. “Imesañca panāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā ṭhānañca ṭhānato aṭṭhānañca aṭṭhānato yathābhūtam̄ pajānāmī”ti. Pañcamam̄.

(S.52.16.) (6) Kammasamādānasuttam̄ 處

914. “Imesañca panāham̄, āvuso, catunnam̄ satipaṭṭhānānam̄ bhāvitattā bahulīkatattā atītānāgatapaccuppannānam̄ kammasamādānānam̄ ṭhānaso hetuso vipākam̄ yathābhūtam̄ pajānāmī”ti. Chaṭṭham̄.

(S.52.17.) (7) Sabbatthagāminisuttam 道

915. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā sabbatthagāminippaṭipadam yathābhūtam pajānāmī”ti. Sattamam.

(S.52.18.) (8) Nānādhātusuttam 種種界

916. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā anekadhātunānādhātulokam yathābhūtam pajānāmī”ti. Aṭṭhamam.

(S.52.19./V,305.)

(S.52.19.) (9) Nānādhimuttisuttam 種種勝解

917. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā sattānam nānādhimuttikatam yathābhūtam pajānāmī”ti. Navamam.

(S.52.20.) (10) Indriyaparopariyattasuttam 根

918. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā parasattānam parapuggalānam indriyaparopariyattam yathābhūtam pajānāmī”ti. Dasamam.

(S.52.21.) (11) Jhānādisuttam 靜慮

919. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā jhānavimokkhasamādhisaṁpattīnam saṁkilesam vodānam vuṭṭhānam yathābhūtam pajānāmī”ti. Ekādasamam.

(S.52.22.) (12) Pubbenivāśasuttam 明(1)

920. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā anekavihitam pubbenivāsam anussarāmi, seyyathidaṁ--Ekampi jātim dvepi jātiyo...pe... iti sākāram sa-uddesam anekavihitam pubbenivāsam anussarāmī”ti. Dvādasamam.

(S.52.23.) (13) Dibbacakkhusuttam 明(2)

921. “Imesañca panāham, āvuso, catunnam satipatṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena satte passāmi cavamāne upapajjamāne...pe... iti dibbena cakkhunā visuddhena atikkantamānusakena yathākammūpage satte pajānāmī”ti. Terasamam.

(S.52.24.) (14) Āsavakkhayasuttam 明(3)

922. “Imesañca panāham, āvuso, catunnarī satipaṭṭhānānam bhāvitattā bahulīkatattā āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim (S.52.24./V,306.) ditthe dhamme sayaṁ abhiññā sacchikatvā upasampajja viharāmī”ti. Cuddasamarī.

Dutiyo vago.

Tassuddānaṁ--

Mahābhīññām Iddhi dibbaṁ, Cetopariyām Thānam Kammām.

Sabbathadhātudhimutti, Indriyām Jhānam tisso Vijjāti.

(PTS: Sahassa ca Iddhi atha ca pana, Cetoparicca Thānam etī ti.

Paṭidoliko Nānāvimutti, Indriyām Jhānam tisso Vijjāti.)

~Anuruddhasamyuttam aṭṭhamam.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.53.1-12./V,307.)

(S.53.)(9) Jhānasamyuttam 靜慮相應(54suttas)

1. Gaṅgāpeyyālavaggo 恒河廣說

(S.53.1-12.) (1- 12) Jhānādisuttadvādasakam 初清淨

923-934. Sāvatthinidānaṁ. “Cattāro me, bhikkhave, jhānā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja viharati. Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato ca sampajāno sukhañca kāyena paṭisamvvedeti, yam tam ariyā ācikkanti--‘Upekkhako satimā sukhavihārī’ti tatiyam jhānam upasampajja viharati. Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja viharati. Ime kho, bhikkhave, cattāro jhānā”ti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, Gaṅgā nadī pācīnaninnā pācīnapoṇā pācīnapabbhārā; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu (S.53.1-12./V,308.) cattāro jhāne bhāvento cattāro jhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Kathañca, bhikkhave, bhikkhu cattāro jhāne bhāvento cattāro jhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā...pe... dutiyam jhānam...pe... tatiyam jhānam...pe... catuttham jhānam upasampajja viharati. Evam kho, bhikkhave, bhikkhu cattāro jhāne bhāvento cattāro jhāne bahulīkaronto nibbānaninno hoti

nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Dvādasamāṁ.

Gaṅgāpeyyālavaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Cha pācīnato ninnā, cha ninnā ca samuddato;
Dvete cha dvādasa honti, vaggo tena pavuccatīti.

Appamādavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Tathāgatāṁ Padaṁ Kūṭam, Mūlam Sārena Vassikāṁ;
Rājā Candimasūriyā, Vatthena dasamaṁ padanti.

Balakaraṇīyavaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

(S.53.1-12./V,309.) Balaṁ Bījañca Nāgo ca, Rukkho Kumbhena Sūkiyā;
Ākāsenā ca dve Meghā, Nāvā Āgantukā Nadīti.

Esanāvaggo vitthāretabbo.

Tassuddānam--

Esanā Vidhā Āsavō, Bhavo ca Dukkhatā tisso.
Khilaṁ Malañca Nīgho ca, Vedanā Taṇhā Tasiṇā cāti.

5. Oghavaggo 瀑流品

(S.53.45-54.) (1- 10) Oghādisuttam

967-976. “Pañcimāni, bhikkhave, uddhambhāgīyāni saṁyojanāni. Katamāni pañca? Rūparāgo, arūparāgo, māno, uddhaccam, avijjā--imāni kho, bhikkhave, pañcuddhambhāgīyāni saṁyojanāni. Imesam̄ kho, bhikkhave, pañcannam uddhambhāgīyāni saṁyojanānam abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya cattāro jhānā bhāvetabbā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, bhikkhu vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam̄ savicāram vivekajam̄ pītisukham̄ paṭhamam̄ jhānam̄ upasampajja viharati. Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam̄ sampasādanam̄ cetaso ekodibhāvarām avitakkam̄ avicāram samādhijam̄ pītisukham̄ dutiyam̄ jhānam...pe... tatiyam̄ jhānam...pe... catuttham̄ jhānam̄ upasampajja viharati. **(S.53.45-54./V,310.)** Imesam̄ kho, bhikkhave, pañcannam̄ uddhambhāgīyāni saṁyojanāni abhiññāya pariññāya parikkhayāya pahānāya ime cattāro jhānā bhāvetabbā”ti vitthāretabbam̄. Dasamam̄. (yathā maggasaṁyuttam̄ tathā vitthāretabbam̄)

Oghavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Ogho Yogo Upādānam, Ganthā Anusayena ca;

Kāmaguṇā Nīvaraṇā, Kandhā Oruddhambhāgīyatī.

~Jhānasamyuttam navamam.~

[▲top 回目錄](#)

(S.54.1./V,311.)

(S.54.)(10) Ānāpānasamyuttam 入出息相應(20suttas)

1. Ekadhammavaggo 一法品

(S.54.1.) (1) Ekadhammasuttam 一法

►《雜阿含803經》，一卷本《雜阿含15經》

977. Sāvatthinidānām. Tatra kho...pe... etadavoca--“Ekadhammo, bhikkhave, bhāvito bahulīkato mahapphalo hoti mahānisamsō. Katamo ekadhammo? Ānāpānassati. Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, ānāpānassati kathām bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upatthapetvā. So satova assasati, satova passasati. Dīgham vā assasanto ‘Dīgham assasāmī’ti pajānāti, dīgham vā passasanto ‘Dīgham passasāmī’ti pajānāti; rassam vā assasanto ‘rassam assasāmī’ti pajānāti, rassam vā passasanto ‘rassam passasāmī’ti pajānāti; ‘sabbakāyappaṭisamvēdī assasissāmī’ti sikkhati, ‘sabbakāyappaṭisamvēdī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Passambhayam kāyasaṅkhāram assasissāmī’ti sikkhati, ‘Passambhayam kāyasaṅkhāram passasissāmī’ti sikkhati; (S.54.1./V,312.) ‘Pītippaṭisamvēdī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Pītippaṭisamvēdī passasissāmī’ti sikkhati; ‘sukhappatisamvēdī assasissāmī’ti sikkhati, ‘sukhappatisamvēdī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Cittasaṅkhārappaṭisamvēdī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Cittasaṅkhārappaṭisamvēdī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Passambhayam cittasaṅkhāram assasissāmī’ti sikkhati, ‘Passambhayam cittasaṅkhāram passasissāmī’ti sikkhati; ‘Cittappaṭisamvēdī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Cittappaṭisamvēdī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Abhippamodayam cittam assasissāmī’ti sikkhati, ‘Abhippamodayam cittam passasissāmī’ti sikkhati; ‘samādaham cittam assasissāmī’ti sikkhati ‘samādaham cittam passasissāmī’ti sikkhati; ‘vimocayam cittam assasissāmī’ti sikkhati, ‘vimocayam cittam passasissāmī’ti sikkhati; ‘Aniccānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Aniccānupassī passasissāmī’ti sikkhati; ‘virāgānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘virāgānupassī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Nirodhānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Nirodhānupassī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evarū bhāvitā kho, bhikkhave, ānāpānassati evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā”ti. Paṭhamam.

(S.54.2.) (2) Bojjhangasuttam 覺支

►《雜阿含804經》

978. “Ānāpānassati, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, ānāpānassati kathām bahulīkatā

mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu ānāpānassatisahagatam satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm, ānāpānassatisahagatam dhammadhicayasambojjhaṅgam bhāveti...pe... (S.54.2./V,313.) ānāpānassatisahagatam upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, ānāpānassati evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā”ti. Dutiyam.

(S.54.3.) (3) Suddhikasuttam 清淨

► 《雜阿含804經》

979. “Ānāpānassati, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, ānāpānassati katham bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisidati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. So satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, ānāpānassati evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā”ti. Tatiyam.

(S.54.4.) (4) Paṭhamaphalasuttam 果(1)

► 《雜阿含804經》

980. “Ānāpānassati bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, ānāpānassati katham bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisidati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. So satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, ānāpānassati evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. (S.54.4./V,314.) Evaṁ bhāvitāya kho, bhikkhave, ānāpānassatiyā evam bahulīkatāya dvinnam phalānam aññataram phalam pāṭikaṅkhām--diṭṭheva dhamme aññā, sati vā upādisese anāgāmitā”ti. Catuttham.

(S.54.5.) (5) Dutiyaphalasuttam 果(2)

► 《雜阿含804經》

981. “Ānāpānassati, bhikkhave, bhāvitā bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā. Katham bhāvitā ca, bhikkhave, ānāpānassati katham bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisidati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. So satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvitā kho, bhikkhave, ānāpānassati evam bahulīkatā mahapphalā hoti mahānisamsā.

“Evaṁ bhāvitāya kho, bhikkhave, ānāpānassatiyā evam bahulīkatāya satta phalā sattānisamsā pāṭikaṅkhā. Katame satta phalā sattānisamsā? Diṭṭheva dhamme pāṭikacca aññam ārādheti; no ce diṭṭheva dhamme pāṭikacca aññam ārādheti. Atha maraṇakāle aññam ārādheti; no ce diṭṭheva dhamme pāṭikacca aññam ārādheti no ce maraṇakāle aññam ārādheti. Atha pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti... upahaccaparinibbāyī hoti... asaṅkhāraparinibbāyī hoti...

sasañkhāraparinibbāyī hoti... uddhamśoto hoti akaniṭṭhagāmī--Evam bhāvitāya kho, bhikkhave, ānāpānassatiyā evam bahulīkatāya ime satta phalā sattānisarṁsā pātikañkhā”ti. Pañcamam.

(S.54.6.) (6) Ariṭṭhasuttam 阿梨瑟吒

► 《雜阿含805經》

982. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā...pe... etadavoca--“Bhāvetha no tumhe bhikkhave, ānāpānassatin”ti? Evam vutte āyasmā ariṭṭho Bhagavantam etadavoca--“Aham kho, bhante, bhāvemi ānāpānassatin”ti. (S.54.6./V,315.) “Yathā katham pana tvam, ariṭṭha, bhāvesi ānāpānassatin”ti? “Atītesu me, bhante, kāmesu kāmacchando pahīno, anāgatesu me kāmesu kāmacchando vigato, ajjhattabahiddhā ca me dhammesu paṭighasāññā suppaṭivinītā. So satova assasissāmi, satova passasissāmi. Evam khvāham, bhante, bhāvemi ānāpānassatin”ti.

“Atthesā, ariṭṭha, ānāpānassati, nesā natthī”ti vadāmi. Api ca, ariṭṭha, yathā ānāpānassati vitthārena paripuṇṇā hoti tam suṇāhi, sādhukam manasi karohi; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā ariṭṭho Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca--

“Kathañca, ariṭṭha, ānāpānassati vitthārena paripuṇṇā hoti? Idha, ariṭṭha, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. So satova assasati, satova passasati. Dīgham vā assasanto ‘Dīgham assasāmī’ti pajānāti...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evam kho, ariṭṭha, ānāpānassati vitthārena paripuṇṇā hotī”ti. Chaṭṭham.

(S.54.7.) (7) Mahākappinasuttam 窮賓那

► 《雜阿含806經》

983. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena āyasmā mahāKappino Bhagavato avidūre nisinno hoti pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. Addasā kho Bhagavā āyasmantam Mahākappinam avidūre nisinnam pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. Disvāna bhikkhū āmantesi--

“Passatha no tumhe, bhikkhave, etassa bhikkhuno kāyassa iñjitattam vā phanditattam vā”ti? “Yadāpi mayam, bhante, tam āyasmantam passāma saṅghamajjhe vā nisinnam ekaṁ vā raho nisinnam, (S.54.7./V,316.) tadāpi mayam tassa āyasmato na passāma kāyassa iñjitattam vā phanditattam vā”ti.

“Yassa, bhikkhave, samādhissa bhāvitattā bahulīkatattā neva kāyassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā, na cittassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā, tassa so, bhikkhave, bhikkhu samādhissa nikāmalābhī akicchalābhī akasiralābhī. Katamassa ca, bhikkhave, samādhissa bhāvitattā bahulīkatattā neva kāyassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā, na cittassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā?

“Ānāpānassatisamādhissa, bhikkhave, bhāvitattā bahulīkatattā neva kāyassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā, na cittassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā. Katham bhāvite ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhihi katham bahulīkate neva kāyassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā, na cittassa iñjitattam vā hoti phanditattam vā?

“Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. So

satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvite ca kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhimhi evam bahulikate neva kāyassa iñjitatām vā hoti phanditattam vā, na cittassa iñjitatām vā hoti phanditattam vā”ti. Sattamāṁ.

(S.54.8.) (8) Padīpopamasuttam 燈

► 《雜阿含814經》

984. “Ānāpānassatisamādhī bhikkhave, bhāvito bahulikato mahapphalo hoti mahānisāṁso. Kathāṁ bhāvito ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhī kathāṁ bahulikato mahapphalo hoti mahānisāṁso?

(S.54.8./V,317.) “Idha bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallañkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upatthapetvā. So satova assasati, satova passasati. Dīgham vā assasanto ‘Dīgham assasāmī’ti pajānāti...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvito kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhī evam bahulikato mahapphalo hoti mahānisāṁso.

“Ahampi sudam, bhikkhave, pubbeva sambodhā anabhisambuddho bodhisattova samāno iminā vihārena bahularām viharāmi. Tassa mayhāṁ, bhikkhave, iminā vihārena bahularām viharato neva kāyo kilamati na cakkhūni; anupādāya ca me āsavehi cittam vimucci.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Neva me kāyo kilameyya na cakkhūni, anupādāya ca me āsavehi cittam vimucceyyā’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Ye me gehasitā sarasañkappā te pahīyeyyun’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Appatikūle paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Paṭikūle appatikūlasaññī vihareyyan’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--(S.54.8./V,318.)‘Paṭikūle ca appatikūle ca paṭikūlasaññī vihareyyan’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Paṭikūle ca appatikūle ca appatikūlasaññī vihareyyan’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Appatikūlañca paṭikūlañca tadubhayarām abhinivajjetvā upekkhako vihareyyam sato sampajāno’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘vivicceva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamam jhānam upasampajja vihareyyan’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattarām sampasādanarām cetaso ekodibhāvarām avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyam jhānam upasampajja vihareyyan’ti, ayameva ānāpānassatisamādhī sādhukām manasi kātabbo.

“Tasmātiha bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘Pītiyā ca virāgā upekkhako ca vihareyyam sato ca sampajāno, sukhañca kāyena paṭisanvedeyyam, yam tam ariyā

ācikkhanti--upekkhako satimā sukhavihārīti tatiyam jhānam upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbeva somanassadomanassānam atthaṅgamā adukkhamasukham upekkhāsatipārisuddhim catuttham jhānam upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘sabbaso rūpasaññānam samatikkamā paṭighasaññānam atthaṅgamā nānattasaññānam amanasikārā ananto ākāsoti ākāsānañcāyatanaṁ upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘sabbaso ākāsānañcāyatanaṁ samatikkamma anantam (**S.54.8./V,319.**) viññāṇanti viññāṇañcāyatanaṁ upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘sabbaso viññāṇañcāyatanaṁ samatikkamma natthi kiñcīti ākiñcaññāyatanaṁ upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Tasmātiha bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘sabbaso ākiñcaññāyatanaṁ samatikkamma nevasaññānāsaññāyatanaṁ upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Tasmātiha, bhikkhave, bhikkhu cepi ākañkheyya--‘sabbaso nevasaññānāsaññāyatanaṁ samatikkamma saññāvedayitanirodham upasampajja vihareyyan'ti, ayameva ānāpānassatisamādhi sādhukam manasi kātabbo.

“Evam bhāvite kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhimhi evam bahulikate, sukharām ce vedanām vedayati, sā ‘Aniccā’ti pajānāti, ‘Anajjhositā’ti pajānāti, ‘Anabhinanditā’ti pajānāti; dukkharām ce vedanām vedayati, ‘sā aniccā’ti pajānāti, ‘Anajjhositā’ti pajānāti, ‘Anabhinanditā’ti pajānāti; adukkhamasukharām ce vedanām vedayati, ‘sā aniccā’ti pajānāti, ‘Anajjhositā’ti pajānāti, ‘Anabhinanditā’ti pajānāti”.

“Sukharām ce vedanām vedayati, visarṇyutto naṁ vedayati; dukkharām ce vedanām vedayati, visarṇyutto naṁ vedayati; adukkhamasukharām ce vedanām vedayati, visarṇyutto naṁ vedayati. So kāyapariyantikām vedanām vedayamāno ‘Kāyapariyantikām vedanām vedayāmī’ti pajānāti, jīvitapariyantikām vedanām vedayamāno ‘Jīvitapariyantikām vedanām vedayāmī’ti pajānāti, ‘Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītibhavissantī’ti pajānāti”.

“Seyyathāpi, bhikkhave, telañca paṭicca, vatṭiñca paṭicca telappadīpo jhāyeyya, tasева telassa ca vatṭiyā ca pariyādānā anāhāro nibbāyeyya; evameva kho, bhikkhave, bhikkhu (**S.54.8./V,320.**) kāyapariyantikām vedanām vedayamāno ‘Kāyapariyantikām vedanām vedayāmī’ti pajānāti, jīvitapariyantikām vedanām vedayamāno ‘Jīvitapariyantikām vedanām vedayāmī’ti pajānāti, ‘Kāyassa bhedā uddham jīvitapariyādānā idheva sabbavedayitāni anabhinanditāni sītibhavissantī’ti pajānāti”ti. Aṭṭhamārām.

(S.54.9.) (9) Vesālīsuttam 邇舍離

► 《雜阿含809經》

985. Evaṁ me sutām--Ekām samayaṁ Bhagavā Vesāliyam viharati Mahāvane Kūṭagārasālāyām. Tena kho pana samayena Bhagavā bhikkhūnaṁ anekapariyāyena asubhakathām katheti, asubhāya vanṇam bhāsati, asubhabhāvanāya vanṇam bhāsati.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Icchāmahām, bhikkhave, aḍḍhamāsām paṭisallīyitum. Nāmhi kenaci upasaṅkamitabbo, aññatra ekēna piṇḍapātanīhārakenā”ti. “Evam, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā nāssudha koci Bhagavantām upasaṅkamati, aññatra ekēna piṇḍapātanīhārakena.

Atha kho te bhikkhū--“Bhagavā anekapariyāyena asubhakathām katheti, asubhāya vaṇṇam bhāsatī asubhabhāvanāya vaṇṇam bhāsatī”ti anekākāravokāram asubhabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti. Te iminā kāyena atṭīyamānā harāyamānā jīgucchamānā satthahārakām pariyesanti. Dasapi bhikkhū ekāhena satthām āharanti, vīsampi...pe... tiṁsampi bhikkhū ekāhena satthām āharanti.

Atha kho Bhagavā tassa aḍḍhamāsassa accayena paṭisallānā vuṭṭhito āyasmantaṁ Ānandaṁ āmantesi--“Kim nu kho, Ānanda, tanubhūto viya bhikkhusaṅgho”ti? “Tathā hi pana, bhante, ‘Bhagavā bhikkhūnaṁ anekapariyāyena asubhakathām katheti, asubhāya vaṇṇam bhāsatī asubhabhāvanāya vaṇṇam bhāsatī”ti anekākāravokāram asubhabhāvanānuyogamanuyuttā viharanti. Te iminā kāyena atṭīyamānā harāyamānā jīgucchamānā satthahārakām pariyesanti. Dasapi bhikkhū ekāhena satthām āharanti, vīsampi bhikkhū... tiṁsampi bhikkhū ekāhena satthām āharanti. Sādhu, bhante, Bhagavā aññam pariyāyam ācikkhatu yathāyam bhikkhusaṅgho aññāya saṇṭhaheyyā”ti.

“Tenahānanda, yāvatikā bhikkhū Vesālim upanissāya viharanti te sabbe upaṭṭhānasālāyan sannipātehi”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā yāvatikā bhikkhū Vesālim upanissāya viharanti te sabbe upaṭṭhānasālāyam sannipātētvā yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantām etadavoca--“Sannipatito, bhante, bhikkhusaṅgho. Yassa dāni, bhante, Bhagavā kālam maññiatī”ti.

Atha kho Bhagavā yena upaṭṭhānasālā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Ayampi kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulīkato santo ceva pañīto ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti”.

“Seyyathāpi bhikkhave, gimhānam pacchime māse ūhatarām rajojallaṁ, tamenām mahā-akālamegho ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti; evameva kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulīkato santo ceva pañīto (S.54.8./V,322.) ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti. Kathām bhāvito ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi kathām bahulīkato santo ceva pañīto ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti?

“Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkām ābhujitvā ujum kāyam panidhāya parimukham satīm upaṭṭhapetvā. So satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvito kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi evam bahulīkato santo ceva pañīto ca asecanako ca sukho ca vihāro uppannuppanne ca pāpake akusale dhamme ṭhānaso antaradhāpeti vūpasameti”ti. Navamam.

(S.54.10.) (10) Kimilasuttam 金毘羅

► 《雜阿含813經》

986. Evaṁ me sutam--Ekaṁ samayam Bhagavā Kimilāyam viharati veļuvane.

Tatra kho Bhagavā āyasmantam Kimilam āmantesi--“Katham bhāvito nu kho, Kimila, ānāpānassatisamādhi katham bahulīkato mahapphalo hoti mahānisamso”ti?

Evaṁ vutte āyasmā Kimilo tuṇhī ahosi. Dutiyampi kho Bhagavā...pe... tatiyampi kho Bhagavā āyasmantam Kimilam āmantesi--“Katham bhāvito nu kho, Kimila, ānāpānassatisamādhi katham bahulīkato mahapphalo hoti mahānisamso”ti? Tatiyampi kho āyasmā Kimilo tuṇhī ahosi.

(S.54.10./V,323.) Evaṁ vutte āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Etassa, Bhagavā, kālo; etassa, Sugata, kālo! Yam Bhagavā ānāpānassatisamādhirū bhāseyya Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti.

“Tenahānanda, suṇāhi, sādhukam manasi karohi; bhāsissāmī”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca--“Katham bhāvito ca, Ānanda, ānāpānassatisamādhi katham bahulīkato mahapphalo hoti mahānisamso? Idhānanda, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhapetvā. So satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati. Evaṁ bhāvito kho, Ānanda, ānāpānassatisamādhi evam bahulīkato mahapphalo hoti mahānisamso”.

“Yasmiṁ samaye, Ānanda, bhikkhu dīgham vā assasanto ‘Dīgham assasāmī’ti pajānāti, dīgham vā passasanto ‘Dīgham passasāmī’ti pajānāti; rassam vā assasanto ‘rassam assasāmī’ti pajānāti, rassam vā passasanto ‘rassam passasāmī’ti pajānāti; ‘sabbakāyappaṭisamvedī assasissāmī’ti sikkhati, ‘sabbakāyappaṭisamvedī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Passambhayam kāyasāṅkhāram assasissāmī’ti sikkhati, ‘Passambhayam kāyasāṅkhāram passasissāmī’ti sikkhati--kāye kāyānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmim samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Kāyaññatarāhaṁ, Ānanda, etam vadāmi yadidam--assāsapassāsam. Tasmātihānanda, kāye kāyānupassī bhikkhu tasmim samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Yasmiṁ samaye, Ānanda, bhikkhu ‘Pītippaṭisamvedī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Pītippaṭisamvedī passasissāmī’ti sikkhati; ‘sukhappaṭisamvedī assasissāmī’ti sikkhati, ‘sukhappaṭisamvedī passasissāmī’ti sikkhati; (S.54.10./V,324.) ‘Cittasaṅkhārappaṭisamvedī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Cittasaṅkhārappaṭisamvedī passasissāmī’ti sikkhati; ‘Passambhayam cittasaṅkhāram passasissāmī’ti sikkhati--vedanāsu vedanānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmim samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Vedanāññatarāhaṁ, Ānanda, etam vadāmi yadidam--assāsapassāsam sādhukam manasikāram. Tasmātihānanda, vedanāsu vedanānupassī bhikkhu tasmim samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Yasmiṁ samaye, Ānanda, bhikkhu ‘Cittappaṭisamvedī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Cittappaṭisamvedī passasissāmī’ti sikkhati; abhippamodayam cittam...pe... samādaham cittam...pe... ‘vimocayam cittam assasissāmī’ti sikkhati, ‘vimocayam cittam passasissāmī’ti sikkhati--citte cittānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmim samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Nāhaṁ, Ānanda, muṭṭhassatissa asampajānassa ānāpānassatisamādhibhāvanam vadāmi. Tasmātihānanda, citte cittānupassī bhikkhu tasmim samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Yasmiṁ samaye, Ānanda, bhikkhu ‘Aniccānupassī assasissāmī’ti

sikkhati...pe... virāgānupassī...pe... nirodhānupassī...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati--dhammesu dhammānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmiṁ samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāmī. So yaṁ tam hoti abhijjhādomanassānam pahānam tam paññāya disvā sādhukam ajjhupekkhitā hoti. Tasmātihānanda, dhammesu dhammānupassī bhikkhu tasmiṁ samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassāmī.

“Seyyathāpi Ānanda, catumahāpathe mahāparīsupuñjo. Puratthimāya cepi disāyam āgaccheyya sakataṁ vā ratho vā, upahanateva tam paīsupuñjam; pacchimāya cepi disāya āgaccheyya...pe... uttarāya cepi disāya...pe... dakkhiṇāya cepi disāya āgaccheyya sakataṁ vā ratho vā, upahanateva tam paīsupuñjam. Evameva kho, Ānanda, bhikkhu kāye kāyānupassī viharantopi upahanateva pāpake akusale dhamme; vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharantopi upahanateva pāpake akusale dhamme”ti. Dasamam.

Ekadhammadvaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Ekadhammo ca Bojjhaṅgo, Suddhikañca duve Phalā.
Ariṭṭho Kappino Dīpo, Vesālī Kimilena cāti.

2. Dutiyavaggo 第二品

(S.54.11.) (1) Icchānaṅgalasuttam 一奢能伽羅

► 《雜阿含807-808經》

987. Ekam samayam Bhagavā icchānaṅgale viharati icchānaṅgalavanasande. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Icchāmahām, bhikkhave, temāsam paṭisallīyitum. Nāmhi kenaci upasaṅkamitabbo, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakenā”ti. “Evam, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā nāssudha koci Bhagavantaṁ upasaṅkamati, aññatra ekena piṇḍapātanīhārakena.

(S.54.11./V,326.) Atha kho Bhagavā tassa temāsassa accayena paṭisallānā vuṭṭhito bhikkhū āmantesi--“Sace kho, bhikkhave, aññatitthiyā paribbājakā evam puccheyyam--‘Katamenāvuso, vihārena Samāṇo Gotamo vassāvāsam bahularām vihāsī’ti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam aññatitthiyānam paribbājakānam evam byākareyyātha--‘Ānāpānassatisamādhinā kho, āvuso, Bhagavā vassāvāsam bahulām vihāsī’ti. Idhām, bhikkhave, sato assasāmi, sato passasāmi. Dīgham assasanto ‘Dīgham assasāmī’ti pajānāmi, dīgham passasanto ‘Dīgham passasāmī’ti pajānāmi; rassam assasanto ‘rassam assasāmī’ti pajānāmi, rassam passasanto ‘rassam passasāmī’ti pajānāmi; ‘sabbakāyappaṭisamvedī assasissāmī’ti pajānāmi...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti pajānāmi, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti pajānāmi’.

“Yañhi tam, bhikkhave, sammā vadamāno vadeyya--‘Ariyavihāro’itipi, ‘Brahmavihāro’itipi, ‘Tathāgatavihāro’itipi. Ānāpānassatisamādhīm sammā vadamāno vadeyya--‘Ariyavihāro’itipi, ‘Brahmavihāro’itipi, ‘Tathāgatavihāro’itipi. Ye te, bhikkhave, bhikkhū sekhā appattamānasā anuttaram yogakkhemam patthayamānā viharanti tesam ānāpānassatisamādhī bhāvito bahulikato āsavānam khayāya saṁvattati. Ye ca kho te, bhikkhave, bhikkhū arahanto khīṇāsavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā

anuppattasadatthā parikkhīṇabhvavasamyojanā sammadaññā vimuttā tesam ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulikato dīṭhadhammasukhavihārāya ceva saṁvattati satisampajñañāya ca.

“Yañhi tam, bhikkhave, sammā vadāmāno vadeyya--‘Ariyavihāro’itipi, ‘Brahmavihāro’itipi, ‘Tathāgatavihāro’itipi. Ānāpānassatisamādhiṁ sammā vadāmāno vadeyya--‘Ariyavihāro’itipi, ‘Brahmavihāro’itipi, ‘Tathāgatavihāro’itipi”ti. Paṭhamam. (S.54.12./V,327.)

(S.54.12.) (2) Kaṅkheyyasuttam 盧夷強耆

► 《雜阿含808經》

988. Ekam samayam āyasmā Lomasakambhiyo Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṁ Nigrodhārāme. Atha kho Mahānāmo sakko yenāyasmā Lomasakambhiyo tenupasañkami; upasañkamitvā āyasmantam Lomasakambhiyam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisino kho Mahānāmo sakko āyasmantam Lomasakambhiyam etadavoca--“So eva nu kho, bhante, sekho vihāro so Tathāgatavihāro, udāhu añnova sekho vihāro añño Tathāgatavihāro”ti?

“Na kho, āvuso Mahānāma, sveva sekho vihāro, so Tathāgatavihāro. Añño kho, āvuso Mahānāma, sekho vihāro, añño Tathāgatavihāro. Ye te, āvuso Mahānāma, bhikkhū sekha appattamānasā anuttaram yogakkhemam patthayamānā viharanti, te pañca nīvaraṇe pahāya viharanti. Katame pañca? Kāmacchandanīvaraṇam pahāya viharanti, byāpādanīvaraṇam...pe... uddhaccakukkuccanīvaraṇam...pe... vicikicchānīvaraṇam pahāya viharanti.

“Yepi te, āvuso Mahānāma, bhikkhū sekha appattamānasā anuttaram yogakkhemam patthayamānā viharanti, te ime pañca nīvaraṇe pahāya viharanti.

“Ye ca kho te, āvuso Mahānāma, bhikkhū arahanto khīṇasavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīṇabhvavasamyojanā sammadaññā vimuttā, tesam pañca nīvaraṇā pahīnā ucchinamūlā tālāvatthukatā anabhāvāmkatā āyatim anuppādadhammā. Katame pañca? Kāmacchandanīvaraṇam pahīnam ucchinamūlam tālāvatthukatam anabhāvāmkatam āyatim anuppādadhammam; byāpādanīvaraṇam pahīnam...pe... thinamiddhanīvaraṇam...pe... uddhaccakukkuccanīvaraṇam...pe... vicikicchānīvaraṇam pahīnam ucchinamūlam tālāvatthukatam anabhāvāmkatam (S.54.12./V,328.) āyatim anuppādadhammam.

“Ye te, āvuso Mahānāma, bhikkhū arahanto khīṇasavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīṇabhvavasamyojanā sammadaññā vimuttā, tesam ime pañca nīvaraṇā pahīnā ucchinamūlā tālāvatthukatā anabhāvāmkatā āyatim anuppādadhammā. Tadamināpetam, āvuso Mahānāma, pariyāyena veditabbam yathā--añnova sekho vihāro, añño Tathāgatavihāro.

“Ekamidam, āvuso Mahānāma, samayam Bhagavā icchānaṅgale viharati icchānaṅgalavanasande. Tatra kho, āvuso Mahānāma, Bhagavā bhikkhū āmantesi--‘Icchāmaham, bhikkhave, temāsam paṭisallīyitum. Nāmhi kenaci upasañkamitabbo, añnatra ekena piṇḍapātanīhārakenā’ti. ‘Evam, bhante’ti kho, āvuso Mahānāma, te bhikkhū Bhagavato paṭissutvā nāssudha koci Bhagavantam upasañkamati, añnatra ekena piṇḍapātanīhārakena.

“Atha kho, āvuso, Bhagavā tassa temāsassa accayena paṭisallānā vuṭṭhito bhikkhū āmantesi--‘sace kho, bhikkhave, añnatitthiyā paribbājakā evam puccheyum--katamenāvuso, vihārena Samaṇo Gotamo vassāvāsam bahulam vihāsīti, evam puṭṭhā tumhe, bhikkhave, tesam añnatitthiyānam paribbājakānam evam

byākareyyātha--ānāpānassatisamādhinā kho, āvuso, Bhagavā vassāvāsam̄ bahulam̄ vihāsīti. Idhāharī, bhikkhave sato assasāmi, sato passasāmi. Dīgham̄ assasanto dīgham̄ assasāmīti pajānāmi, dīgham̄ passasanto dīgham̄ passasāmīti pajānāmi...pe... paṭinissaggānupassī assasissāmīti pajānāmi, paṭinissaggānupassī passasissāmīti pajānāmi”.

“Yañhi tam̄, bhikkhave, sammā vadāmāno vadeyya-ariyavihāro itipi, brahmavihāro itipi, Tathāgatavihāro itipi. Ānāpānassatisamādhiṁ sammā vadāmāno vadeyya-ariyavihāro itipi, brahmavihāro itipi, Tathāgatavihāro itipi.

“Ye te, bhikkhave, bhikkhū sekhā appattamānasā anuttaram̄ yogakkhemam̄ patthayamānā viharanti, tesam̄ ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulīkato āsavānam̄ khayāya saṁvattati.

“Ye ca kho te, bhikkhave, bhikkhū arahanto khīñāsavā vusitavanto katakaranīyā ohitabhārā anuppattasadatthā parikkhīñabhadhasarīyojanā sammadaññā vimuttā, tesam̄ ānāpānassatisamādhi bhāvito bahulīkato dīṭheva dhamme sukhavihārāya ceva saṁvattati satisampajaññāya ca.

“Yañhi tam̄, bhikkhave, sammā vadāmāno vadeyya-ariyavihāro itipi, brahmavihāro itipi, Tathāgatavihāro itipi. Ānāpānassatisamādhiṁ sammā vadāmāno vadeyya-ariyavihāro itipi, brahmavihāro itipi, Tathāgatavihāro itipī”ti. “Iminā kho etam̄, āvuso Mahānāma, pariyyena veditabbam̄, yathā--aññova sekho vihāro, añño Tathāgatavihāro”ti. Dutiyam̄.

(S.54.13.) (3) Paṭhama-Ānandasuttam 阿難(1)

► 《雜阿含810經》

989. Sāvatthinidānām. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisino kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Atthi nu kho, bhante ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti”ti?

(S.54.13./V,329.) “Atthi kho, Ānanda, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti”ti.

“Katamo pana, bhante, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti”ti? “Ānāpānassatisamādhi kho, Ānanda, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro satipaṭṭhāne paripūreti, cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttim paripūrenti”.

“Kathām bhāvito, Ānanda, ānāpānassatisamādhi kathaṁ bahulīkato cattāro satipaṭṭhāne paripūreti? Idhānanda, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallaṅkam abhujitvā ujuṁ kāyam pañidhāya parimukham satim upaṭṭhaphetvā. So satova assasati, satova passasati. Dīgham̄ vā assasanto ‘Dīgham̄ assasāmī’ti pajānāti, dīgham̄ vā passasanto ‘Dīgham̄ passasāmī’ti pajānāti...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati”. “Yasmīm samaye, Ānanda, bhikkhu dīgham̄ vā assasanto ‘Dīgham̄ assasāmī’ti pajānāti, dīgham̄ vā passasanto ‘Dīgham̄ passasāmī’ti pajānāti; rassam̄ vā...pe... ‘Passambhayam kāyasāṅkhāram assasissāmī’ti sikkhati, ‘Passambhayam kāyasāṅkhāram

passasissāmī'ti sikkhati--kāye kāyānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Kāyaññatarāham, Ānanda, etam vadāmi, yadidam-- (*S.54.13./V,330.*) assāsapassāsam Tasmātihānanda, kāye kāyānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam".

"Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhu 'Pītippatisamvedī assasissāmī'ti sikkhati...pe... sukhappaṭisamvedī...pe... cittasañkhārappaṭisamvedī...pe... 'Passambhayam cittasañkhāram assasissāmī'ti sikkhati, 'Passambhayam cittasañkhāram passasissāmī'ti sikkhati-- vedanāsu vedanānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Vedanāññatarāham, Ānanda, etam vadāmi, yadidam--assāsapassāsānam sādhukam manasikāram. Tasmātihānanda, vedanāsu vedanānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

"Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhu 'Cittappaṭisamvedī assasissāmī'ti sikkhati, 'Cittappaṭisamvedī passasissāmī'ti sikkhati; abhippamodayam cittam...pe... samādaham cittam...pe... 'vimocayam cittam assasissāmī'ti sikkhati, 'vimocayam cittam passasissāmī'ti sikkhati--citte cittānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Nāham, Ānanda, muṭṭhassatissa asampajānassa ānāpānassatisamādhībhāvanam vadāmi. Tasmātihānanda, citte cittānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

"Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhu aniccānupassī...pe... virāgānupassī...pe... nirodhānupassī...pe... 'Paṭinissaggānupassī assasissāmī'ti sikkhati, 'Paṭinissaggānupassī passasissāmī'ti sikkhati--dhammesu dhammānupassī, Ānanda, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. So yaṁ tam hoti abhijjhādomanassānam pahānam tam paññāya disvā sādhukam (*S.54.13./V,331.*) ajjhapekkhitā hoti. Tasmātihānanda, dhammesu dhammānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

"Evam bhāvito kho, Ānanda, ānāpānassatisamādhi evam bahulīkato cattāro satipaṭṭhāne paripūreti.

"Katham bhāvitā cānanda, cattāro satipaṭṭhānā katham bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti? Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati--upaṭṭhitāssa tasmīm samaye bhikkhuno sati hoti asammuṭṭhā. Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhuno upaṭṭhitā sati hoti asammuṭṭhā--satisambojjhaṅgo tasmīm samaye bhikkhuno āraddho hoti, satisambojjhaṅgam tasmīm samaye bhikkhu bhāveti, satisambojjhaṅgo tasmīm samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati.

"So tathā sato viharanto tam dhammam paññāya pavicinati pavicarati parivīmaṁsamāpajjati. Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhu tathā sato viharanto tam dhammam paññāya pavicinati pavicarati parivīmaṁsamāpajjato--dhammavicasambojjhaṅgo tasmīm samaye bhikkhuno āraddho hoti, dhammavicasambojjhaṅgam tasmīm samaye bhikkhu bhāveti, dhammavicasambojjhaṅgo tasmīm samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchati.

"Tassa tam dhammam paññāya pavicinato pavicarato parivīmaṁsamāpajjato āraddham hoti vīriyam asallīnam. Yasmin samaye, Ānanda, bhikkhuno tam dhammam paññāya pavicinato pavicarato parivīmaṁsamāpajjato (*S.54.13./V,332.*) āraddham hoti vīriyam asallīnam--vīriyasambojjhaṅgo tasmīm samaye bhikkhuno āraddho hoti,

vīriyasambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, vīriyasambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Āraddhvīriyassa uppajjati pīti nirāmisā. Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhuno āraddhvīriyassa uppajjati pīti nirāmisā--pītisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, pītisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, pītisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Pītimanassa kāyopi passambhati, cittampi passambhati. Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhuno pītimanassa kāyopi passambhati, cittampi passambhati--passaddhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, passaddhisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, passaddhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Passaddhakāyassa sukhino cittam samādhiyati. Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhuno passaddhakāyassa sukhino cittam samādhiyati--samādhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, samādhisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, samādhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“So tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti. Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhu tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti--upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, upekkhāsambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhu vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati--upaṭṭhitāssa tasmim samaye bhikkhuno sati hoti asammuṭṭhā. (S.54.13./V,333.) Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhuno upaṭṭhitā sati hoti asammuṭṭhā--satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, satisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati. (yathā paṭhamam satipaṭṭhānam, evam vitthāretabbam)

“So tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti. Yasmim samaye, Ānanda, bhikkhu tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti--upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, upekkhāsambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati. Evam bhāvitā kho, Ānanda, cattāro satipaṭṭhānam evam bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti.

“Kathaṁ bhāvitā, Ānanda, satta bojjhaṅgā kathaṁ bahulīkatā vijjāvimuttim paripūrenti? Idhānanda, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm, dhammavicasambojjhaṅgam bhāveti...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmīm. Evam bhāvitā kho, Ānanda, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā vijjāvimuttim paripūrenti”ti. Tatiyam.

(S.54.14.) (4) Dutiya-Ānandasuttam 阿難(2)

► 《雜阿含810經》

990. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Ānandam Bhagavā etadavoca--“Atthi nu kho, Ānanda, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkata, satta dhamme paripūrenti,

satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrentī”ti. Bhagavamūlakā no, bhante, dhammā...pe... “Atthānanda, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro (**S.54.14./V,334.**) dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti.

“Katamo cānanda, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti? Ānāpānassatisamādhi, Ānanda, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro satipatṭhāne paripūreti, cattāro satipatṭhānā bhāvitā bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrentī”ti. “Kathām bhāvito cānanda, ānāpānassatisamādhi, kathām bahulīkato cattāro satipatṭhāne paripūreti? Idhānanda, bhikkhu araññagato vā...pe... evam bhāvitā kho, Ānanda, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrentī”ti. Catuttham.

(S.54.15.) (5) Paṭhamabhikkhusuttam 比丘(1)

► 《雜阿含811-812經》

991. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu. Ekamantaṁ nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocum--“Atthi nu kho, bhante, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrentī”ti? “Atthi kho, bhikkhave, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta (**S.54.15./V,335.**) dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrentī”ti.

“Katamo pana, bhante, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrentī”ti? “Ānāpānassatisamādhi kho, bhikkhave, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro satipatṭhāne paripūreti, cattāro satipatṭhānā bhāvitā bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrentī”ti.

“Kathām bhāvito ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi kathām bahulīkato cattāro satipatṭhāne paripūreti? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā...pe... evam bhāvitā kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrentī”ti. Pañcamam.

(S.54.16.) (6) Dutiyabhikkhusuttam 比丘(2)

► 《雜阿含811-812經》

992. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdiṁsu. Ekamantaṁ nisinne kho te bhikkhū Bhagavā etadavoca--“Atthi nu kho, bhikkhave, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrentī”ti? “Bhagavamūlakā no, bhante, dhammā...pe... Bhagavato sutvā bhikkhū dhāressantī”ti. “Atthi, bhikkhave, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti”.

“Katamo ca, bhikkhave, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro dhamme paripūreti, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā satta dhamme paripūrenti, satta dhammā

bhāvitā bahulīkatā dve dhamme paripūrenti? Ānāpānassatisamādhi, bhikkhave, ekadhammo bhāvito bahulīkato cattāro satipaṭṭhāne paripūreti, cattāro satipaṭṭhānā bhāvitā bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti, satta bojjhaṅgā bhāvitā bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrentī.

(S.54.16./V,336.) “Kathām bhāvito ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi kathām bahulīkato cattāro satipaṭṭhāne paripūreti? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā suññāgāragato vā nisīdati pallañkam ābhujitvā ujum kāyam pañidhāya parimukham satim upatthapetvā. So satova assasati, satova passasati...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati”.

“Yasmīm samaye, bhikkhave, bhikkhu dīgham vā assasanto ‘Dīgham assasāmī’ti pajānāti, dīgham vā passasanto ‘Dīgham passasāmī’ti pajānāti, rassam vā assasanto ‘rassam assasāmī’ti pajānāti...pe... sabbakāyappaṭisamvēdī...pe... ‘Passambhayam kāyasañkhāram assasissāmī’ti sikkhati, ‘Passambhayam kāyasañkhāram passasissāmī’ti sikkhati--kāye kāyānupassī, bhikkhave, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Kāyaññatarāham, bhikkhave, etam vadāmi, yadidam--assāsapassāsam. Tasmātiha, bhikkhave, kāye kāyānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Yasmīm samaye, bhikkhave, bhikkhu pītippaṭisamvēdī...pe... sukhappaṭisamvēdī...pe... cittasañkhārappaṭisamvēdī...pe... ‘Passambhayam cittasañkhāram assasissāmī’ti sikkhati, ‘Passambhayam cittasañkhāram passasissāmī’ti sikkhati--vedanāsu vedanānupassī, bhikkhave, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Vedanāññatarāham, bhikkhave, etam vadāmi, yadidam--assāsapassāsam sādhukam manasikāram. (S.54.16./V,337.) Tasmātiha bhikkhave, vedanāsu vedanānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Yasmīm samaye, bhikkhave, bhikkhu cittappaṭisamvēdī...pe... abhippamodayam cittam...pe... ‘samādaham cittam assasissāmī’ti sikkhati, ‘samādaham cittam passasissāmī’ti sikkhati; ‘vimocayam cittam assasissāmī’ti sikkhati, ‘vimocayam cittam passasissāmī’ti sikkhati--citte cittānupassī, bhikkhave, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. Tam kissa hetu? Nāham, bhikkhave, mutthassatissa asampajānassa ānāpānassatisamādhibhāvanam vadāmi. Tasmātiha, bhikkhave citte cittānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Yasmīm samaye, bhikkhave, bhikkhu aniccānupassī...pe... virāgānupassī...pe... nirodhānupassī...pe... ‘Paṭinissaggānupassī assasissāmī’ti sikkhati, ‘Paṭinissaggānupassī passasissāmī’ti sikkhati--dhammesu dharmānupassī, bhikkhave, bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam. So yaṁ tan hoti abhijjhādomanassānam pahānam tan paññāya disvā sādhukam ajjhupekkhitā hoti. Tasmātiha, bhikkhave, dhammesu dharmānupassī bhikkhu tasmīm samaye viharati ātāpī sampajāno satimā, vineyya loke abhijjhādomanassam.

“Evaṁ bhāvito kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi evaṁ bahulīkato cattāro satipaṭṭhāne paripūreti.

“Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, cattāro satipaṭṭhānā kathām bahulīkatā satta

bojjhaṅge paripūrenti? Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu kāye kāyānupassī viharati--upaṭṭhitāssa tasmim samaye bhikkhuno sati hoti asammuṭṭhā. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno (**S.54.16./V,338.**) upaṭṭhitā sati hoti asammuṭṭhā--satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, satisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“So tathā sato viharanto tam dhammam paññāya pavicinati pavicarati parivīmaṁsamāpajjati. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu tathā sato viharanto tam dhammam paññāya pavicinati pavicarati parivīmaṁsamāpajjati--dhammavicasambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, dhammavicasambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, dhammavicasambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Tassa tam dhammam paññāya pavicinato pavicarato parivīmaṁsamāpajjato āraddham hoti vīriyam asallīnam. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno tam dhammam paññāya pavicinato pavicarato parivīmaṁsamāpajjato āraddham hoti vīriyam asallīnam--vīriyasambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, vīriyasambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, vīriyasambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Āraddhavīriyassa uppajjati pīti nirāmisā. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno āraddhvīriyassa uppajjati pīti nirāmisā--pītisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, pītisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, pītisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Pītimanassa kāyopi passambhati, cittampi passambhati. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno pītimanassa kāyopi passambhati, cittampi passambhati--passaddhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, passaddhisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, passaddhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“Passaddhakāyassa sukhino cittam samādhiyati. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno passaddhakāyassa sukhino cittam samādhiyati--samādhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, (**S.54.16./V,339.**) samādhisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, samādhisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati.

“So tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti--upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, upekkhāsambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati...pe....

“Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu vedanāsu...pe... citte...pe... dhammesu dhammānupassī viharati--upaṭṭhitāssa tasmim samaye bhikkhuno sati hoti asammuṭṭhā. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhuno upaṭṭhitā sati hoti asammuṭṭhā--satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, satisambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti--satisambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūrim gacchati...pe....

So tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti. Yasmim samaye, bhikkhave, bhikkhu tathāsamāhitam cittam sādhukam ajjhupekkhitā hoti--upekkhāsambojjhaṅgo tasmim samaye bhikkhuno āraddho hoti, upekkhāsambojjhaṅgam tasmim samaye bhikkhu bhāveti, upekkhāsambojjhaṅgo tasmim

samaye bhikkhuno bhāvanāpāripūriṁ gacchatī. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, cattāro satipatthānā evam bahulīkatā satta bojjhaṅge paripūrenti.

(S.54.16./V,340.) “Kathām bhāvitā ca, bhikkhave, satta bojjhaṅgā kathām bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrenti? Idha, bhikkhave, bhikkhu satisambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim; dhammavicasambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim...pe... upekkhāsambojjhaṅgam bhāveti vivekanissitam virāganissitam nirodhanissitam vossaggapariṇāmim. Evam bhāvitā kho, bhikkhave, satta bojjhaṅgā evam bahulīkatā vijjāvimuttiṁ paripūrenti”ti. Chattham.

(S.54.17.) (7) Saṃyojanappahānasuttam 結

993. Ānāpānassatisamādhi, bhikkhave, bhāvito bahulīkato saṃyojanappahānāya saṃvattati...pe.... Sattamar̄.

(S.54.18.) (8) Anusayasamugghātasuttam 隨眠

994. ...Anusayasamugghātāya saṃvattati.... Aṭṭhamar̄.

(S.54.19.) (9) Addhānapariññāsuttam 行路

995. ...Addhānapariññāya saṃvattati.... Navamar̄.

(S.54.20.) (10) Āsavakkhayasuttam 漏盡

996. Āsavānam khayāya saṃvattati. Kathām bhāvito ca, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi kathaṁ bahulīkato saṃyojanappahānāya saṃvattati... anusayasamugghātāya saṃvattati... addhānapariññāya saṃvattati... āsavānam khayāya saṃvattati? Idha, bhikkhave, bhikkhu araññagato vā rukkhamūlagato vā...pe. (S.54.20./V,341.) Paṭinissaggānupassī assasissāmīti sikkhati, paṭinissaggānupassī passasissāmīti sikkhati. Evam bhāvito kho, bhikkhave, ānāpānassatisamādhi evam bahulīkato saṃyojanappahānāya saṃvattati...pe... anusayasamugghātāya saṃvattati...pe... addhānapariññāya saṃvattati...pe... āsavānam khayāya saṃvattatīti. Dasamar̄.

Dutiyo vaggo.

Tassuddānam--

Icchānaṅgalam Kaṅkheyam, Ānanda apare duve;
Bhikkhū Saṃyojanānusayā, Addhānam Āsavakkhayanti.

~Ānāpānasamyuttam dasamar̄.~

[▲ top](#)

回目錄

(S.55.1./V,342.)

(S.55.)(11) Sotāpattisamyuttam 預流相應(74suttas)

1. Veludvāravaggo 韓紐多羅品

(S.55.1.) (1) Cakkavattirājasuttam 王

► 《雜阿含835經》

997. Sāvatthinidānam. Tatra kho Bhagavā...pe... etadavoca--“Kiñcāpi, bhikkhave, rājā cakkavattī catunnam dīpānam issariyādhipaccam rajjam kāretvā kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam upapajjati devānam tāvatiṁsānam sahabyataṁ, so tattha Nandane vane accharāsaṅghaparivuto dibbehi ca pañcahi kāmaguṇehi samappito samaṅgībhūto paricāreti, so catūhi dhammehi asamannāgato, Atha kho so aparimuttova nirayā aparimutto tiracchānayoniyā aparimutto pettivisayā aparimutto apāyaduggativinipātā. Kiñcāpi, bhikkhave, ariyasāvako piñdiyālopena yāpeti, nantakāni ca dhāreti, so catūhi dhammehi samannāgato, Atha kho so parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā”.

“Katamehi catūhi? (S.55.1./V,343.) Idha bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--‘Itipi so Bhagavā¹ Arahām² Sammāsambuddho³ Vijjācaraṇasampanno⁴ Sugato⁵ Lokavidū⁶ Anuttaro purisadamma-sārathī⁷ Satthā Devamanussānam⁸ Buddho⁹ Bhagavā’ti Dhamme aveccappasādena samannāgato hoti--‘svākkhāto Bhagavatā dhammo sanditthiko akāliko ehipassiko opaneyyiko paccattam veditabbo viññūhi’ti. Saṅge aveccappasādena samannāgato hoti--‘suppatipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, ujuppatipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, nāyappaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, sāmīcippatipanno Bhagavato sāvakasaṅgho, yadidam--cattāri purisayugāni atṭha purisapuggalā, esa Bhagavato sāvakasaṅgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhineyyo añjalikaranīyo anuttaram puññakkhetram lokassā’ti. Ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi acchiddehi asabalehi akammāsehi bhujissehi viññuppasatthehi aparāmaṭthehi samādhisaṁvattanikehi. Imehi catūhi dhammehi samannāgato hoti. Yo ca, bhikkhave, catunnam dīpānam paṭilābho, yo catunnam dhammānam paṭilābho catunnam dīpānam paṭilābho catunnam dhammānam paṭilābhassa kalam nāgghati soḷasin”ti. Paṭhamam.

(S.55.2.) (2) Brahmaçariyogadhasuttam 預流

► 《雜阿含1127經》

998. “Catūhi, bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

“Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--‘Itipi so Bhagavā¹ Arahām² Sammāsambuddho³ Vijjācaraṇasampanno⁴ Sugato⁵ Lokavidū⁶ Anuttaro purisadamma-sārathī⁷ Satthā Devamanussānam⁸ Buddho⁹ Bhagavā’ti. Dhamme...pe... saṅge...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. (S.55.2./V,344.) Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vtvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Yesam saddhā ca sīlañca, pasādo dhammadassanam;

Te ve kālena paccenti, brahmacariyogadham sukhan”ti. Dutiyam.

(S.55.3.) (3) Dīghāvu-upāsakasuttam 長壽

► 《雜阿含1034經》

999. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Vēlувane Kalandakanivāpe. Tena kho pana samayena Dīghāvu upāsako ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho Dīghāvu upāsako pitaraṁ Jotikaṁ gahapatiṁ āmantesi--“Ehi tvam, gahapati, yena Bhagavā tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā mama vacanena Bhagavato pāde sirasā vanda--‘Dīghāvu, bhante upāsako ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. So Bhagavato pāde sirasā vandatī”ti. Evañca vadehi--‘sādhu kira, bhante, Bhagavā yena Dīghāvussa upāsakassa nivesanāṁ tenupasaṅkamatu anukampāṁ upādāyā”ti. “Evarī, tātā”ti kho Jotiko gahapati Dīghāvussa upāsakassa paṭissutvā yena Bhagavā tenupasaṅkamī; upasaṅkamitvā Bhagavantāṁ abhvādetvā ekamantāṁ nisīdi. Ekamantāṁ nisinno kho Jotiko gahapati Bhagavantāṁ etadavoca--“Dīghāvu, bhante, upāsako ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno So Bhagavato pāde sirasā vandati. Evañca vadeti--‘sādhu kira, bhante, Bhagavā yena Dīghāvussa upāsakassa nivesanāṁ tenupasaṅkamatu anukampāṁ upādāyā”ti. Adhvāsesi Bhagavā tuṇhībhāvena.

Atha kho Bhagavā nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Dīghāvussa upāsakassa nivesanāṁ tenupasaṅkamī;(S.55.3./V,345.) upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā Dīghāvum upāsakām etadavoca--“Kacci te, Dīghāvu, khamanīyām, kacci yāpanīyām? Kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānām paññāyati, no abhikkamo”ti? “Na me, bhante, khamanīyām, na yāpanīyām. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānām paññāyati, no paṭikkamo”ti. “Tasmātiha te, Dīghāvu, evam sikkhitabbarī--‘Buddhe aveccappasādena samannāgato bhavissāmi--itipi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavātī. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgato bhavissāmi akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi’. Evañhi te, Dīghāvu, sikkhitabban”ti.

“Yānimāni, bhante, Bhagavatā cattāri sotāpattiyaṅgāni desitāni, saṁvijjante te dhammā mayi, ahañca tesu dhammesu sandissāmi. Ahañhi, bhante, Buddhe aveccappasādena samannāgato-- itipi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavātī. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgato akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi”ti. “Tasmātiha tvam, Dīghāvu, imesu catūsu sotāpattiyaṅgesu patiṭṭhāya cha vijjābhāgiye dhamme uttari bhāveyyāsi. Idha tvam, Dīghāvu, sabbasaṅkhāresu aniccānupassī viharāhi, anicce dukkhasaṅñī, dukkhe anattasaṅñī pahānasaṅñī virāgasaṅñī nirodhasaṅñīti. Evañhi te, Dīghāvu, sikkhitabban”ti.

“Yeme, bhante, Bhagavatā cha vijjābhāgiyā dhammā desitā, saṁvijjante te dhammā mayi, ahañca tesu dhammesu sandissāmi. Ahañhi, bhante, sabbasaṅkhāresu aniccānupassī viharāmi, anicce dukkhasaṅñī, dukkhe anattasaṅñī pahānasaṅñī virāgasaṅñī nirodhasaṅñī. Api ca me, bhante, evam hoti--‘Mā hevāyam Jotiko gahapati mamaccayena vighātarī āpajjī”ti. (S.55.3./V,346.) “Mā tvam, tāta Dīghāvu, evam manasākāsi. Ingha tvam, tāta Dīghāvu, yadeva te Bhagavā āha, tadeva tvam sādhukām manasi karohī”ti.

Atha kho Bhagavā Dīghāvum upāsakām iminā ovādena ovaditvā utṭhāyāsanā

pakkāmi. Atha kho Dīghāvu upāsako acirapakkantassa Bhagavato kālamakāsi. Atha kho sambahulā bhikkhū yena Bhagavā tenupasaṅkamitvā; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdiṁsu. Ekamantam nisinnā kho te bhikkhū Bhagavantam etadavocūm--“Yo so, bhante, Dīghāvu nāma upāsako Bhagavatā saṅkhittena ovādena ovadito so kālavkato. Tassa kā gati, ko abhisamparāyo”ti? “Paññito, bhikkhave, Dīghāvu upāsako, paccapādi dhammassānudhammadam, na ca mām dhammādhivaraṇam vihesesi. Dīghāvu, bhikkhave, upāsako pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā”ti. Tatiyam.

(S.55.4.) (4) PaṭhamaSāriputtasuttaṁ 舍利弗(1)

► 《雜阿含844經》

1000. Ekaṁ samayam āyasmā ca Sāriputto āyasmā ca Ānando Sāvatthiyam viharanti Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Ānando sāyanhasamayam paṭisallānā vuṭṭhito...pe... Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando āyasmantam Sāriputtam etadavoca--“Katinam nu kho, āvuso Sāriputta, dhammānam samannāgamanahetu evamayam pajā Bhagavatā byākatā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā”ti (S.55.4./V,347.) “Catunnam kho, āvuso, dhammānam samannāgamanahetu evamayam pajā Bhagavatā byākatā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā”.

“Katamesam catunnam? Idhāvuso, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imesam kho, āvuso, catunnam dhammānam samannāgamanahetu evamayam pajā Bhagavatā byākatā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā”ti. Catuttham.

(S.55.5.) (5) DutiyaSāriputtasuttaṁ 舍利弗(2)

► 《雜阿含843經》

1001. Atha kho āyasmā Sāriputto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Sāriputtam Bhagavā etadavoca--“sotāpattiyaṅgam, sotāpattiyaṅgan’ti hidam, Sāriputta, vuccati. Katamaṁ nu kho Sāriputta, sotāpattiyaṅgan”ti? “Sappurisasamsevo hi, bhante, sotāpattiyaṅgam, saddhammassavanam sotāpattiyaṅgam, yonisomanasikāro sotāpattiyaṅgam, dhammānudhammadappaṭipatti sotāpattiyaṅgan”ti. “Sādu sādu, Sāriputta! Sappurisasamsevo hi, Sāriputta, sotāpattiyaṅgam, saddhammassavanam sotāpattiyaṅgam, yonisomanasikāro sotāpattiyaṅgam, dhammānudhammadappaṭipatti sotāpattiyaṅgam”.

““Soto, soto’ti hidam, Sāriputta, vuccati. Katamo nu kho, Sāriputta, soto”ti? “Ayameva hi, bhante, ariyo atṭhaṅgiko maggo soto, seyyathidam--sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammā-ājīvo, sammāvāyāmo, sammāsatī, sammāsamādhī”ti. “Sādu sādu, Sāriputta! Ayameva hi, Sāriputta, ariyo atṭhaṅgiko maggo soto, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhī”.

(S.55.5./V,348.) “Sotāpanno sotāpanno’ti hidam, Sāriputta, vuccati. Katamo nu kho, Sāriputta, sotāpanno”ti “Yo hi, bhante, iminā ariyena atṭhaṅgikena maggena samannāgato ayam vuccati sotāpanno, svāyam āyasmā evamnāmo evamgotto”ti. “Sādu sādu,

Sāriputta! Yo hi, Sāriputta, iminā ariyena atthaṅgikena maggena samannāgato ayam vuccati sotāpanno, svāyam āyasmā evaṁnāmo evaṁgotto”ti. Pañcamam.

(S.55.6.) (6) Thapatisuttam 工匠

► 《雜阿含860經》

1002. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū Bhagavato cīvarakammaṁ karonti--“Niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikam pakkamissatī”ti. Tena kho pana samayena Isidattapurāṇā thapatayo Sādhuke paṭivasantī kenacideva karaṇīyena. Assosum kho Isidattapurāṇā thapatayo--“Sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammam karonti--‘Niṭṭhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikam pakkamissatī’”ti.

Atha kho Isidattapurāṇā thapatayo magge purisam ṭhapesuṁ--“Yadā tvam, ambho purisa, passeyyāsi Bhagavantam āgacchantam arahantam sammāsambuddham, atha amhākam āroceyyāsi”ti. Dvīhatīham ṭhito kho so puriso addasa Bhagavantam dūratova āgacchantam. Disvāna yena Isidattapurāṇā thapatayo tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Isidattapurāṇe thapatayo etadavoca--“Ayam so, bhante, Bhagavā āgacchati arahaṁ sammāsambuddho. Yassa dāni kālam maññathā”ti.

Atha kho Isidattapurāṇā thapatayo yena Bhagavā tenupasaṅkamirīsu; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā Bhagavantam piṭṭhito piṭṭhito anubandhimīsu. Atha kho Bhagavā maggā okkamma yena aññataram rukkhamūlam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte (S.55.6./V,349.) āsane nisīdi. Isidattapurāṇā thapatayo Bhagavantam abhivādetvā ekamantaram nisīdirīsu. Ekamantam nisinnā kho te Isidattapurāṇā thapatayo Bhagavantam etadavocuṁ--

“Yadā mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Sāvatthiyā Kosalesu cārikam pakkamissatī’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā bhavissatī’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Sāvatthiyā Kosalesu cārikam pakkanto’ti hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Kosalehi Mallesu cārikam pakkamissatī’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā bhavissatī’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Kosalehi Mallesu cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Mallehi vajjīsu cārikam pakkamissatī’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā bhavissatī’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Mallehi vajjīsu cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘vajjīhi kāsīsu cārikam pakkamissatī’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā bhavissatī’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘vajjīhi kāsīsu cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Kāsīhi Magadhe cārikam pakkamissatī’ti, hoti no tasmim samaye (S.55.6./V,350.) anattamanatā hoti domanassam--‘Dūre no Bhagavā bhavissatī’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam

suṇāma--‘Kāsīhi Magadhe cārikam pakkanto’ti, hoti anappakā no tasmim samaye attamanatā hoti anappakam domanassam--‘Dūre no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Magadhehi kāsīsu cārikam pakkamissati’ti hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā bhavissati’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Magadhehi kāsīsu cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Kāsīhi vajjīsu cārikam pakkamissati’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā bhavissati’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Kāsīhi vajjīsu cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘vajjīhi Mallesu cārikam pakkamissati’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā bhavissati’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘vajjīhi Mallesu cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Mallehi Kosale cārikam pakkamissati’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā bhavissati’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Mallehi Kosale cārikam pakkanto’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā’”ti.

“Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Kosalehi Sāvatthim cārikam pakkamissati’ti, hoti no tasmim samaye attamanatā hoti somanassam--‘Asanne no Bhagavā bhavissati’ti. Yadā pana mayam, bhante, Bhagavantam suṇāma--‘Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme’ti, hoti anappakā no tasmim samaye attamanatā hoti anappakam somanassam--‘Asanne no Bhagavā’”ti.

“Tasmātiha, thapatayo, sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā. Alañca pana vo, thapatayo, appamādāya”ti. “Atthi kho no, bhante, etamhā sambādhā añño sambādho sambādhataro ceva sambādhasañkhātataro cā”ti. (S.55.6./V,351.) “Katamo pana vo, thapatayo, etamhā sambādhā añño sambādho sambādhataro ceva sambādhasañkhātataro cā”ti?

“Idha mayam, bhante, yadā rājā Pasenadi Kosalo uyyānabhūmim niyyātukāmo hoti, ye te rañño Pasenadissa Kosalassa nāgā opavayhā te kappetvā, yā tā rañño Pasenadissa Kosalassa Pajapatiyo piyā manāpā tā ekam purato ekam pacchato nisidāpema. Tāsam kho pana, bhante, bhaginīnam evarūpo gandho hoti, seyyathāpi nāma gandhakaraṇḍakassa tāvadeva vivariyamānassa, yathā tam rājakaññānam gandhena vibhūsitānam. Tāsam kho pana, bhante, bhaginīnam evarūpo kāyasamphasso hoti, seyyathāpi nāma tūlapicuno vā kappāsapicuno vā, yathā tam rājakaññānam sukhedhitānam. Tasmim kho pana, bhante, samaye nāgopi rakkhitabbo hoti, tāpi bhaginiyo rakkhitabbā honti, attāpi rakkhitabbo hoti. Na kho pana mayam, bhante, abhijānāma tāsu bhaginīsu pāpakam cittam uppādetā. Ayam kho no, bhante, etamhā sambādhā añño sambādho sambādhataro ceva sambādhasañkhātataro cā”ti.

“Tasmātiha, thapatayo, sambādho gharāvāso rajāpatho, abbhokāso pabbajjā. Alañca pana vo, thapatayo, appamādāya. Catūhi kho, thapatayo, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

“Katamehi catūhi? Idha, thapatayo, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... vigatamalamaccherena cetasā ajjhāgāram vasati muttacāgo payatapāni vossaggarato yācayogo dānasāmīvibhāgarato. Imehi kho, thapatayo, catūhi dhammehi (**S.55.6./V,352.**) samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

“Tumhe kho, thapatayo, Buddhe aveccappasādena samannāgatā--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... yaṁ kho pana kiñci kule deyyadhammarām sabbarām tam appaṭivibhattām sīlavantehi kalyāṇadhammehi. Tam kim maññatha, thapatayo, katividhā te Kosalesu manussā ye tumhākām samasamā, yadidām--dānasāmīvibhāge”ti? “Lābhā no, bhante, suladdhām no, bhante! Yesām no Bhagavā evām pajānātī”ti. Chaṭṭham.

(S.55.7.) (7) Veṭudvāreyyasuttaṁ 韶紐多羅

► 《雜阿含1044經》

1003. Evām me sutām--Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Kosalesu cārikām caramāno mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ yena veṭudvāram nāma Kosalānam brāhmaṇagāmo tadavasari. Assosuṁ kho te Veṭudvāreyyakā brāhmaṇagahapatikā--“Samaṇo khalu, bho, Gotamo Sakyaputto sakyakulā pabbajito Kosalesu cārikām caramāno mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṁ veṭudvāram anuppatto. Tam kho pana bhavantām Gotamām evām kalyāṇo kittisaddo abbhuggato--‘Itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā. So imām lokām sadevakām samārakām sabrahmakām sassamaṇabrahmaṇīm pajām sadevamanussām sayām abhiññā sacchikatvā pavedeti. So dhammarām deseti ādikalyāṇām majjhēkalyāṇām pariyoṣānakalyāṇām sātthām sabyañjanām, kevalaparipuṇṇām parisuddhām brahmacariyām pakāseti’. Sādhu kho pana tathārūpānām arahataṁ dassanām hoti”ti.

(S.55.7./V,353.) Atha kho te Veṭudvāreyyakā brāhmaṇagahapatikā yena Bhagavā tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā appekacce Bhagavantām abhivādetvā ekamantām nisīdiṁsu. Appekacce Bhagavatā saddhiṁ sammodiṁsu; sammodanīyaṁ kathām sāraṇīyām vītiśāretvā ekamantām nisīdiṁsu. Appekacce yena Bhagavā tenañjalīm paññāmetvā ekamantām nisīdiṁsu. Appekacce Bhagavato santike nāmagottām sāvetvā ekamantām nisīdiṁsu. Appekacce tuṇhībhūtā ekamantām nisīdiṁsu. Ekamantām nisinnā kho te Veṭudvāreyyakā brāhmaṇagahapatikā Bhagavantām etadavocūm--“Mayām, bho Gotama, evāmākāmā evāmchandā evām-adhippāyā-- puttāsambādhasayanām ajjhāvaseyyāma, kāsikacandanām paccanubhaveyyāma, mālāgandhavilepanām dhāreyyāma, jātarūparajatām sādiyeyyāma, kāyassa bhedā param marañā sugatīm saggām lokām upapajjeyyāma. Tesām no bhavaṁ Gotamo amhākām evāmākāmānam evāmchandānam evām-adhippāyānam tathā dhammām desetu yathā mayām puttāsambādhasayanām ajjhāvaseyyāma...pe... sugatīm saggām lokām upapajjeyyāmā”ti.

“Attūpanāyikām vo, gahapatayo, dhammapariyāyām desessāmi. Tam suṇātha, sādhukām manasi karotha; bhāsissāmī”ti. “Evām, bho”ti kho te Veṭudvāreyyakā brāhmaṇagahapatikā Bhagavato paccassosuṁ. Bhagavā etadavoca--

“Katamo ca, gahapatayo, attupanāyiko dhammapariyāyo? Idha, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--‘Aham khosmi jīvitukāmo amaritukāmo sukhakāmo dukkhappaṭikūlo. Yo kho mām jīvitukāmam amaritukāmam sukhakāmam dukkhappaṭikūlam jīvitā voropeyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana param jīvitukāmam amaritukāmam sukhakāmam dukkhappaṭikūlam jīvitā voropeyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, parassa (S.55.7./V,354.) peso dhammo appiyo amanāpo. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, kathāham param tena saṃyojeyyan’ti! So iti paṭisañkhāya attanā ca pāṇātipātā paṭivirato hoti, parañca pāṇātipātā veramaṇiyā samādapeti, pāṇātipātā veramaṇiyā ca vanṇām bhāsatī. Evamassāyām kāyasamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“Puna caparam, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--‘Yo kho me adinnām theyyasañkhātam ādiyeyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana parassa adinnām theyyasañkhātam ādiyeyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, parassa peso dhammo appiyo amanāpo. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, kathāham param tena saṃyojeyyan’ti! So iti paṭisañkhāya attanā ca adinnādānā paṭivirato hoti, parañca adinnādānā veramaṇiyā samādapeti, adinnādānā veramaṇiyā ca vanṇām bhāsatī. Evamassāyām kāyasamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“Puna caparam, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--‘Yo kho me dāresu cārittām āpajjeyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana parassa dāresu cārittām āpajjeyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, parassa peso dhammo appiyo amanāpo. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, kathāham param tena saṃyojeyyan’ti! So iti paṭisañkhāya attanā ca kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, parañca kāmesumicchācārā veramaṇiyā samādapeti, kāmesumicchācārā veramaṇiyā ca vanṇām bhāsatī. Evamassāyām kāyasamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“Puna caparam, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--‘Yo kho me musāvādena atthām bhañjeyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana parassa musāvādena atthām bhañjeyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām. (S.55.7./V,355.) Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, parassa peso dhammo appiyo amanāpo. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo, kathāham param tena saṃyojeyyan’ti! So iti paṭisañkhāya attanā ca musāvādā paṭivirato hoti, parañca musāvādā veramaṇiyā samādapeti, musāvādā veramaṇiyā ca vanṇām bhāsatī. Evamassāyām vacīsamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“Puna caparam, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--yo kho mām pisuṇāya vācāya mitte bhindeyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana param pisuṇāya vācāya mitte bhindeyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām...pe... evamassāyām vacīsamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“Puna caparam, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--yo kho mām pharusāya vācāya samudācareyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana param pharusāya vācāya samudācareyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām. Yo kho myāyām dhammo...pe... evamassāyām vacīsamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“Puna caparam, gahapatayo, ariyasāvako iti paṭisañcikkhati--‘Yo kho mām samphabhāsenā samphappalāpabhāsenā samudācareyya, na metām assa piyām manāpām. Ahañceva kho pana param samphabhāsenā samphappalāpabhāsenā samudācareyyām, parassapi tam assa appiyām amanāpām. Yo kho myāyām dhammo appiyo amanāpo,

parassa peso dhammo appiyo amanāpo. Yo kho myāyam dhammo appiyo amanāpo, kathāham param tena samyojeyyan’ti! So iti patisaṅkhāya attanā ca samphappalāpā paṭivirato hoti parañca samphappalāpā veramaṇiyā samādapeti, samphappalāpā veramaṇiyā ca vannam bhāsatī. Evamassāyam vacīsamācāro tikoṭiparisuddho hoti.

“So Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavāti; (S.55.7./V,356.) dhamme...pe... saṅghe aveccappasādena samannāgato hoti suppatippanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhetram lokassāti. Ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Yato kho, gahapatayo, ariyasāvako imehi sattahi saddhammehi samannāgato hoti imehi catūhi ākaṅkhiyehi thānehi, so ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo’”ti.

Evarū vutte Veluvdāreyyakā brāhmaṇagahapatikā Bhagavantam etadavocum--“Abhikkantam, bho Gotama...pe... ete mayam bhavantam Gotamam saraṇam gacchāma dhammañca bhikkhusaṅghañca. Upāsake no bhavam Gotamo dhāretu ajjatagge pāṇupete saraṇam gate”ti. Sattamam.

(S.55.8.) (8) Paṭhamagiñjakāvasathasuttam 繁耆迦精舍(1)

►《雜阿含852經》

1004. Evarū me sutam--Ekam samayam Bhagavā Nātike viharati Giñjakāvasathe. Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisidi. Ekamantaṁ nisino kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--

“Sālho nāma, bhante, bhikkhu kālaṅkato; tassa kā gati ko abhisamparāyo? Nandā nāma, bhante, bhikkhunī kālaṅkatā; tassā kā gati ko abhisamparāyo? Sudatto nāma, bhante, upāsako kālaṅkato; tassa kā gati ko abhisamparāyo? Sujātā nāma, bhante, upāsikā kālaṅkatā; tassā kā gati, ko abhisamparāyo”ti?

“Sālho Ānanda, bhikkhu kālaṅkato āsavānam khaya anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim dittheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi. Nandā, Ānanda, bhikkhunī kālaṅkatā pañcannam orambhāgiyānam (S.55.8./V,357.) samyojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyinī anāvattidhammā tasmā lokā. Sudatto, Ānanda, upāsako kālaṅkato tiṇam samyojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmī; sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissati. Sujātā, Ānanda, upāsikā kālaṅkatā tiṇam samyojanānam parikkhayā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā.

“Anacchariyaṁ kho panetam, Ānanda, yam manussabhūto kālam kareyya; tasmim tasmin ce mam kālaṅkate upasaṅkamitvā etamattham paṭipucchissatha. Vihesā pesā, Ānanda, assa Tathāgatassa. Tasmātihānanda dhammādāsam nāma dhammapariyāyam desessāmi; yena samannāgato ariyasāvako ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo’”.

“Katamo ca so, Ānanda, dhammādāso dhammapariyāyo; yena samannāgato ariyasāvako ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi

khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”?”

“Idha, Ānanda, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti pi so Bhagavā¹ Arahaṁ² Sammāsambuddho³ Vijačaraṇasampanno⁴ Sugato⁵ Lokavidū⁶ Anuttaro purisadamma-sārathī⁷ Satthā Devamanussānam⁸ Buddhō⁹ Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Ayām kho so, Ānanda, dhammādāso dhammapariyāyo; yena samannāgato ariyasāvako ākaṇkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo””ti. Aṭṭhamam.

(Tīṇipi suttantāni ekanidānāni)

(S.55.9.) (9) Dutiyagiñjakāvasathasuttam 繁耆迦精舍(2)

► 《雜阿含852經》

1005. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca--“Asoko nāma, bhante, bhikkhu Kālaṅkato; tassa kā gati, ko abhisamparāyo? Asokā nāma, bhante, bhikkhunī Kālaṅkatā...pe... Asoko nāma, bhante, upāsako Kālaṅkato...pe... Asokā nāma, bhante, upāsikā Kālaṅkatā; tassā kā gati, ko abhisamparāyo””ti?

“Asoko, Ānanda, bhikkhu Kālaṅkato āsavānaṁ khayā anāsavaṁ cetovimuttiṁ paññāvimuttiṁ diṭṭheva dhamme sayām abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi...pe... (purimaveyyākaraṇena ekanidānāni)

“Ayām kho so, Ānanda, dhammādāso dhammapariyāyo; yena samannāgato ariyasāvako ākaṇkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo””ti. Navamam.

(S.55.10.) (10) Tatiyagiñjakāvasathasuttam 繁耆迦精舍(3)

► 《雜阿含853經》

1006. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantaṁ etadavoca--“Kakkaṭo nāma, bhante, Nātike upāsako Kālaṅkato; tassa kā gati, ko abhisamparāyo? Kalibho nāma, bhante, Nātike upāsako...pe... Nikato nāma, bhante, Nātike upāsako...pe... Kaṭissaho nāma, bhante, Nātike upāsako...pe... Tuṭṭho nāma, bhante, Nātike upāsako...pe... Santuṭṭho nāma, bhante, Nātike upāsako...pe... Bhaddo nāma, bhante, Nātike upāsako...pe... SuBhaddo nāma, bhante, Nātike upāsako Kālaṅkato; tassa kā gati ko abhisamparāyo””ti?

“Kakkaṭo Ānanda, upāsako Kālaṅkato pañcannam orambhāgiyānam samyojanānāni parikkhayā opapātiko tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. (S.55.10./V,359.) Kalibho, Ānanda...pe... Nikato, Ānanda...pe... Kaṭissaho, Ānanda pe... Tuṭṭho, Ānanda...pe... Santuṭṭho, Ānanda...pe... Bhaddo, Ānanda...pe... SuBhaddo, Ānanda, upāsako Kālaṅkato pañcannam orambhāgiyānam samyojanānāni parikkhayā opapātiko tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. (sabbe ekagatikā kātabbā)

“Paropaññāsa, Ānanda, Nātike upāsakā Kālaṅkatā pañcannam orambhāgiyānam samyojanānāni parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyino anāvattidhammā tasmā lokā. Sādhikanavuti, Ānanda, Nātike upāsakā Kālaṅkatā tiṇam samyojanānāni parikkhayā

rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmino; sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissanti. Chātirekāni kho, Ānanda, pañcasatāni Nātike upāsakā Kālaṅkatā tiṇam samyojanānam parikkhayā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā.

“Anacchariyam kho panetam, Ānanda, yam manussabhūto kālam kareyya; tasmim tasmiṁ ce mam kālaṅkate upasaṅkamitvā etamattham paṭipucchissatha. Viheśā pesā, Ānanda, assa Tathāgatassa. Tasmātihānanda, dhammādāsam nāma dhammapariyāyam desessāmi; yena samannāgato ariyasāvako ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo’”.

“Katamo ca so, Ānanda, dhammādāso dhammapariyāyo; yena samannāgato ariyasāvako ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo’”.

(S.55.10./V,360.) “Idhānanda ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti pi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ayam kho so, Ānanda, dhammādāso dhammapariyāyo; yena samannāgato ariyasāvako ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇāpāyaduggativinipāto, sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo’”ti. Dasamam.

Veļudvāravaggo pathamo.

Tassuddānam--

Rājā Ogadhadīghāvu, Sāriputtāpare duve;
Thapatī Veļudvāreyyā, Giñjakāvasathe tayoti.

2. Rājakārāmavaggo 王園品

(S.55.11.) (1) Sahassabhikkhunisaṅghasuttam 千(比丘尼僧)

1007. Ekarūpa samayaṁ Bhagavā Sāvatthiyam viharati Rājakārāme. Atha kho sahassabhikkhunisaṅgho yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhvādetvā ekamantaṁ atṭhāsi. Ekamantaṁ ṭhitā kho tā bhikkhuniyo Bhagavā etadavoca--

“Catūhi kho, bhikkhuniyo, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo. Katamehi catūhi? Idha, bhikkhuniyo, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti pi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. (S.55.11./V,361.) Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgato hoti, akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi kho, bhikkhuniyo, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. Pathamam.

(S.55.12.) (2) Brāhmaṇasuttam 婆羅門

► 《雜阿含842經》

1008. Sāvaththinidānam. “Brāhmaṇā, bhikkhave, udayagāminim nāma paṭipadām paññapenti. Te sāvakarūp evam samādapenti--‘Ehi tvarūp, ambho purisa, kālasseva utthāya pācīnamukho yāhi. So tvarūp mā sobbharūp parivajjehi, mā papātarūp, mā khāṇurūp, mā kaṇḍakaṭhānam, mā candaniyam, mā oḷigallam. Yattha papateyyāsi tattheva marañam āgameyyāsi. Evaṁ tvarūp, ambho purisa, kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjissasi”ti.

“Tām kho panetarūp, bhikkhave, brāhmaṇānam bālagamanametam mūlhagamanametam na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṁvattati. Ahañca kho, bhikkhave, ariyassa vinaye udayagāminim paṭipadām paññapemi; yā ekantanibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati.

“Katamā ca sā, bhikkhave, udayagāminī paṭipadā; yā ekantanibbidāya...pe... nibbānāya saṁvattati? (S.55.12./V,362.) Idha bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā arahām sammāsambuddho ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti; dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Ayam kho sā, bhikkhave, udayagāminī paṭipadā ekantanibbidāya...pe... nibbānāya saṁvattati”ti. Dutiyam.

(S.55.13.) (3) Ānandattherasuttam 阿難長老

1009. Ekarūp samayaṁ āyasmā ca Ānando āyasmā ca Sāriputto Sāvatthiyam viharanti Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho āyasmā Sāriputto sāyanhasamayaṁ paṭisallānā vuṭṭhito yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmataṁ Ānandena saddhim sammodi. Sammodanīyaṁ kathām sāraṇīyaṁ vītisāretvā ekamantaṁ nisidi. Ekamantaṁ nisinno kho āyasmā Sāriputto āyasmantaṁ Ānandaṁ etadavoca--“Katinam kho, āvuso Ānanda dhammānam pahānā, katinam dhammānam samannāgamanahetu, evamayaṁ pajā Bhagavatā byākatā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā”ti? “Catunnam kho, āvuso, dhammānam pahānā, catunnam dhammānam samannāgamanahetu, evamayaṁ pajā Bhagavatā byākatā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā”ti.

“Katamesam catunnam? Yathārūpena kho, āvuso, Buddhe appasādena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātarūp nirayam upapajjati (S.55.13./V,363.) tathārūpassa Buddhe appasādo na hoti. Yathārūpena ca kho, āvuso, Buddhe aveccappasādena samannāgato sutavā ariyasāvako kāyassa bhedā param marañā sugatim saggam lokam upapajjati tathārūpassa Buddhe aveccappasādo hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavā”ti.

“Yathārūpena ca kho, āvuso, dhamme appasādena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātarūp nirayam upapajjati tathārūpassa dhamme appasādo na hoti. Yathārūpena ca kho, āvuso, dhamme aveccappasādena samannāgato sutavā ariyasāvako kāyassa bhedā param marañā sugatim

saggam lokam upapajjati tathārūpassa dhamme aveccappasādo hoti--svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... viññūhīti.

“Yathārūpena ca kho, āvuso, saṅghe appasādena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātarim nirayam upapajjati tathārūpassa saṅghe appasādo na hoti. Yathārūpena ca kho, āvuso, saṅghe aveccappasādena samannāgato sutavā ariyasāvako kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati tathārūpassa saṅghe aveccappasādo hoti--suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettarim lokassāti.

“Yathārūpena ca kho, āvuso, dussīlyena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param maraṇā apāyam duggatim vinipātarim nirayam upapajjati tathārūpassa dussīlyam na hoti. Yathārūpehi ca kho, āvuso, ariyakantehi sīlehi samannāgato sutavā ariyasāvako kāyassa bhedā param maraṇā sugatim saggam lokam upapajjati tathārūpāni ariyakantāni sīlāni honti akhaṇḍāni...pe... samādhisaṁvattanikāni. (S.55.13./V,364.) Imesam kho, āvuso, catunnām dhammānam pahānā imesam catunnām dhammānam samannāgamanahetu evamayam pajā Bhagavatā byākatā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇā”ti. Tatiyam.

(S.55.14.) (4) Duggatibhayasuttam 惡趣畏(1)

1010. “Catūhi, bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako sabbaduggatibhayaṁ samatikkanto hoti. Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sabbaduggatibhayaṁ samatikkanto hoti”ti. Catuttham.

(S.55.15.) (5) Duggativinipātabhayasuttam 惡趣畏(2)

1011. “Catūhi, bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako sabbaduggativinipātabhayaṁ samatikkanto hoti. Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sabbaduggativinipātabhayaṁ samatikkanto hoti”ti. Pañcamam.

(S.55.16.) (6) Paṭhamamittāmaccasuttam 朋友(1)

► 《雜阿含836經》, cf. S.56.26.

1012. “Ye te, bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca sotabbaṁ maññeeyum--mittā vā amaccā vā nātī vā sālohitā vā--te, bhikkhave, catūsu sotāpattiyaṅgesu samādapetabbā nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā. Katamesu catūsu? (S.55.16./V,365.) Buddhe aveccappasāde samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā-itipi so Bhagavā ¹Arahām

²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantesu sīlesu samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā akhaṇdesu...pe... samādhisaṁvattanikesu. Ye te, bhikkhave, anukampeyyātha ye ca sotabbām maññeeyum--mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā--te, bhikkhave, imesu catūsu sotāpattiyaṅgesu samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā”ti. Chatṭham.

(S.55.17.) (7) Dutiyamittāmacasuttam 朋友(2)

► 《雜阿含836經》, cf. S.56.26.

1013. “Ye te, bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca sotabbām maññeeyum--mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā--te, bhikkhave, catūsu sotāpattiyaṅgesu samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā. Katamesu catūsu? Buddhe aveccappasāde samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho Bhagavā”ti.

“Siyā, bhikkhave, catunnām mahābhūtānam aññathattām--pathavīdhātuyā, āpodhātuyā, tejodhātuyā, vāyodhātuyā--na tveva Buddhe aveccappasādena samannāgatassa ariyasāvakassa siyā aññathattām. Tatridām aññathattām--so vata Buddhe aveccappasādena samannāgato ariyasāvako nirayām vā tiracchānayonim vā pettivisayām vā upapajjissatī”ti--netām ṭhānam vijjati. “Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantesu sīlesu samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā akhaṇdesu...pe... samādhisaṁvattanikesu. Siyā, bhikkhave, catunnām mahābhūtānam aññathattām--pathavīdhātuyā, āpodhātuyā, tejodhātuyā, vāyodhātuyā--na tveva (S.55.17./V,366.) ariyakantehi sīlehi samannāgatassa ariyasāvakassa siyā aññathattām. Tatridām aññathattām--so vata ariyakantehi sīlehi samannāgato ariyasāvako nirayām vā tiracchānayonim vā pettivisayām vā upapajjissatī--netām ṭhānam vijjati. Ye te, bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca sotabbām maññeeyum--mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā--te, bhikkhave imesu catūsu sotāpattiyaṅgesu samādapetabbā, nivesetabbā, patiṭṭhāpetabbā”ti. Sattamaṁ.

(S.55.18.) (8) Paṭhamadevacārikasuttam 天上遊行(1)

► 《雜阿含1135經》

1014. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitarām vā bāharām pasāreyya, pasāritarām vā bāharām samiñjeyya, evameva--Jetavane antarahito devesu tāvatiṁsesu pāturahosi. Atha kho sambahulā Tāvatiṁsakāyikā devatāyo yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā āyasmantām Mahāmoggallānam abhivādetvā ekamantām atṭhamīṁsu. Ekamantām thitā kho tā devatāyo āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, āvuso, Buddhe aveccappasādena samannāgamanām hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, āvuso, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramā marañā sugatām saggām lokām upapajjanti. Sādhu kho, āvuso, dhamme...pe... saṅghe...pe... sādhu kho, āvuso, ariyakantehi sīlehi samannāgamanām hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. (S.55.18./V,367.) Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, āvuso, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā paramā marañā

sugatim saggam lokam upapajjantī”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjanti. Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapajjantī”ti. Aṭṭhamam.

(S.55.19.) (9) Dutiyadevacārikasuttam 天上遊行(2)

► 《雜阿含1135經》

1015. Sāvatthinidānam. Atha kho āyasmā Mahāmoggallāno--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya, evameva--Jetavane antarahito devesu tāvatiṁsesu pāturaṁhosi. Atha kho sambahulā Tāvatiṁsakāyikā devatāyo yenāyasmā Mahāmoggallāno tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā āyasmantaṁ Mahāmoggallānam abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhaṁsu. Ekamantaṁ ṛhitā kho tā devatāyo āyasmā Mahāmoggallāno etadavoca--

“Sādhu kho, āvuso, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, āvuso, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapannā. Sādhu kho, āvuso, dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, āvuso, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapannā”ti.

“Sādhu kho, mārisa Moggallāna, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapannā. Sādhu kho, mārisa Moggallāna, dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇdehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa Moggallāna, evamidhekacce sattā kāyassa bhedā param marañ sugatim saggam lokam upapannā”ti. Navamaṁ.

(S.55.20.) (10) Tatiyadevacārikasuttam 天上遊行(3)

► 《雜阿含1135經》

1016. Atha kho Bhagavā--seyyathāpi nāma balavā puriso samiñjitam vā bāham pasāreyya, pasāritam vā bāham samiñjeyya, evameva--Jetavane antarahito devesu tāvatiṁsesu pāturaṁhosi. Atha kho sambahulā Tāvatiṁsakāyikā devatāyo yena Bhagavā tenupasaṅkamim̄su; upasaṅkamitvā Bhagavantam (S.55.20./V,368.) abhivādetvā ekamantaṁ aṭṭhaṁsu. Ekamantaṁ ṛhitā kho tā devatāyo Bhagavā etadavoca--

“Sādhu kho, āvuso, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū

⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, āvuso, evamidhekacce sattā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyañā. Sādhu kho, āvuso dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, āvuso, evamidhekacce sattā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyañā”ti.

“Sādhu kho, mārisa, Buddhe aveccappasādena samannāgamanam hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahañ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Buddhe aveccappasādena samannāgamanahetu kho, mārisa, evamayam pajā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyañā. Sādhu kho, mārisa, dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgamanam hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Ariyakantehi sīlehi samannāgamanahetu kho, mārisa, evamayam pajā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyañā”ti. Dasamam.

Rājakārāmavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Sahassabrahmañānanda Duggati apare duve;
Mittāmaccā duve vuttā, tayo ca Devacārikāti.

3. Saranāivaggo 百手品

(S.55.21./V,369.)

(S.55.21.) (1) Paṭhama-Mahānāmasuttam 摩訶男(1)

► 《雜阿含930經》, 《別譯雜阿含155經》

1017. Evam me sutam--Ekam samayañ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmir Nigrodhārāme. Atha kho Mahānāmo sakko yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisino kho Mahānāmo sakko Bhagavantam etadavoca--“Idam, bhante, Kapilavatthu iddhañceva phītañca bāhujaññam ākiññamanussam sambādhabyūham. So khvāham, bhante, Bhagavantam vā payirupāsitvā manobhāvanīye vā bhikkhū sāyanhasamayam Kapilavatthum paviso; bhantenapi hatthinā samāgacchāmi bhantenapi assena samāgacchāmi; bhantenapi rathena samāgacchāmi; bhantenapi sakaññena samāgacchāmi; bhantenapi purisena samāgacchāmi. Tassa mayham, bhante, tasmim samaye mussateva Bhagavantam ārabbha sati, mussati dhammañ ārabbha sati, mussati saṅgham ārabbha sati. Tassa mayham, bhante, evam hoti--‘Imamhi cāham samaye kālam kareyyam, kā mayham gati, ko abhisamparāyo’”ti?

“Mā bhāyi, Mahānāma, mā bhāyi, Mahānāma! Apāpakam te marañam bhavissati apāpikā kālamkiriyā. Yassa kassaci, Mahānāma, dīgharattam saddhāparibhāvitam cittam sīlaparibhāvitam cittam sutaparibhāvitam cittam cāgaparibhāvitam cittam paññāparibhāvitam cittam, tassa yo hi khvāyam kāyo rūpī cātumahābhūtiko (S.55.21./V,370.) mātāpettikasambhavo odanakummāsūpacayo aniccucchādana-parimaddanabhedanaviddhañsanadhammo. Tam idheva kākā vā khādanti gjjhā vā khādanti kulalā vā khādanti sunakhā vā khādanti sivgālā vā khādanti vividhā vā pāṇakajātā khādanti; yañca khvassa cittam dīgharattam saddhāparibhāvitam...pe... paññāparibhāvitam tam uddhagāmi hoti visesagāmi.

“Seyyathāpi, Mahānāma, puriso sappikumbham vā telakumbham vā gambhīram udakarahadām ogāhitvā bhindeyya. Tatra yā assa sakkharā vā kāthalā vā sā adhogāmī assa, yañca khvassa tatra sappi vā telām vā tam uddhagāmi assa visesagāmi. Evameva kho, Mahānāma, yassa kassaci dīgharattam saddhāparibhāvitam cittam...pe... paññāparibhāvitam cittam tassa yo hi khvāyam kāyo rūpī cātumahābhūtiko mātāpettikasambhavo odanakummāsūpacayo aniccucchādanaparimaddanabhedanaviddharmasanadhammo tam idheva kākā vā khādanti gijjhā vā khādanti kulalā vā khādanti sunakhā vā khādanti siṅgālā vā khādanti vividhā vā pāṇakajatā khādanti; yañca khvassa cittam dīgharattam saddhāparibhāvitam...pe... paññāparibhāvitam tam uddhagāmi hoti visesagāmi. Tuyham kho pana, Mahānāma, dīgharattam saddhāparibhāvitam cittam...pe... paññāparibhāvitam (S.55.21./V,371) cittam Mā bhāyi, Mahānāma mā bhāyi, Mahānāma! Apāpakam te maraṇam bhavissati, apāpikā kālamkiryā”ti. Paṭhamam.

(S.55.22.) (2) Dutiya-Mahānāmasuttam 摩訶男(2)

► 《雜阿含930經》, 《別譯雜阿含155經》

1018. Evam me sutam--Ekam samayam Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim Nigrodhārāme. Atha kho Mahānāmo sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisino kho Mahānāmo sakko Bhagavantam etadavoca--“Idam, bhante, Kapilavatthu iddhāñceva phītañca bāhujaññam ākiññamanussam sambādhabyūham. So khvāham, bhante, Bhagavantam vā payirupāsitvā manobhāvanīye vā bhikkhū sāyanhasamayam Kapilavatthum paviso; bhantenapi hatthinā samāgacchāmi; bhantenapi assena samāgacchāmi; bhantenapi rathena samāgacchāmi; bhante, napi sakaṭena samāgacchāmi; bhante, napi purisena samāgacchāmi. Tassa mayham, bhante, tasmiṁ samaye mussateva Bhagavantam ārabbha sati, mussati dhammam ārabbha sati, mussati saṅgham ārabbha sati. Tassa mayham, bhante, evam hoti--‘Imamhi cāham samaye kālam kareyyam, kā mayham gati, ko abhisamparāyō’”ti?

“Mā bhāyi, Mahānāma, mā bhāyi, Mahānāma! Apāpakam te maraṇam bhavissati apāpikā kālamkiryā. Catūhi kho, Mahānāma, dhammehi samannāgato ariyasāvako nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro. Katamehi catūhi? Idha, Mahānāma, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi.

“Seyyathāpi Mahānāma, rukkho pācīnaninno pācīnapoṇo pācīnapabbhāro, so mūlachinno katamena papateyyā”ti? “Yena, bhante, ninno yena poṇo yena pabbhāro”ti. “Evameva kho, Mahānāma, imehi catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako nibbānaninno hoti nibbānapoṇo nibbānapabbhāro”ti. Dutiyam.

(S.55.23.) (3) Godhasakkasuttam 沙陀

► 《雜阿含935經》, 《別譯雜阿含159經》

1019. Kapilavathunidānam Atha kho Mahānāmo sakko yena Godhā sakko tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Godham sakkaṁ etadavoca --(S.55.23./V,372.) “Katihī tvam, Godhe, dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalam ajānāsi avinipātadhammam

niyatam sambodhiparayañan”ti?

“Tīhi khvāham, Mahānāma, dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam. Katamehi tīhi? Idha, Mahānāma, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā¹Arahām²Sammāsambuddho³Vijjācaranasampanno⁴Sugato⁵Lokavidū⁶Anuttaro purisadamma-sārathī⁷Satthā Devamanussānam⁸Buddho⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe aveccappasādena samannāgato hoti--suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettaṁ lokassāti. Imehi khvāham, Mahānāma, tīhi dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam.

“Tvaṁ pana, Mahānāma, katihī dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāsi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañan”ti? “Catūhi khvāham, Godhe, dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam. Katamehi catūhi? Idha, Godhe, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā¹Arahām²Sammāsambuddho³Vijjācaranasampanno⁴Sugato⁵Lokavidū⁶Anuttaro purisadamma-sārathī⁷Satthā Devamanussānam⁸Buddho⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Imehi khvāham, Godhe, catūhi dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañan”ti.

“Āgamehi tvam, Mahānāma, āgamehi tvam, Mahānāma! Bhagavāva etam jāneyya etehi dhammehi samannāgataṁ vā asamannāgataṁ vā”ti. “Ayāma, Godhe, yena Bhagavā tenupasaṅkameyyāma; upasaṅkamitvā Bhagavato etamattham ārocessāmā”ti. (S.55.23./V.373.) Atha kho Mahānāmo sakko Godhā ca sakko yena Bhagavā tenupasaṅkamīṁsu; upasaṅkamitvā Bhagavantaṁ abhivādetvā ekamantam nisīdirīṁsu. Ekamantam nisinno kho Mahānāmo sakko Bhagavantaṁ etadavoca--

“Idhāham bhante, yena Godhā sakko tenupasaṅkamīṁ; upasaṅkamitvā Godham sakkam etadavocam--‘Katihī tvaṁ, Godhe, dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāsi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam’? Evarū vutte, bhante, Godhā sakko mām etadavoca--

“Tīhi khvāham, Mahānāma, dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam. Katamehi tīhi? Idha, Mahānāma, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti-- itipi so Bhagavā¹Arahām²Sammāsambuddho³Vijjācaranasampanno⁴Sugato⁵Lokavidū⁶Anuttaro purisadamma-sārathī⁷Satthā Devamanussānam⁸Buddho⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe aveccappasādena samannāgato hoti-- suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettaṁ lokassāti. Imehi khvāham, Mahānāma, tīhi dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam. Tvaṁ pana, Mahānāma, katamehi dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāsi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañan”ti?

“Evarū vuttāham, bhante, Godham sakkam etadavocam--‘Catūhi khvāham, Godhe, dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalāṁ ājānāmi avinipātadhammām niyatam sambodhiparayañam. Katamehi catūhi? Idha, Godhe, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti-- itipi so Bhagavā¹Arahām²Sammāsambuddho³Vijjācaranasampanno⁴Sugato⁵Lokavidū⁶Anuttaro purisadamma-sārathī⁷Satthā Devamanussānam⁸Buddho⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi

sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi...pe... samādhisamvattanikehi. Imehi khvāham, Godhe, catūhi dhammehi samannāgataṁ sotāpannapuggalam ājānāmi avinipātadhammam niyatam sambodhiparāyañ”ti.

“Evaṁ vutte, bhante, Godhā sakko marū etadavoca--‘Agamehi tvam, Mahānāma, āgamehi tvam, Mahānāma! Bhagavāva etam jāneyya etehi dhammehi samannāgataṁ vā asamannāgataṁ vā’”ti. (S.55.23./V,374.) “Idha bhante, kocidēva dhammo samuppādo uppajjeyya, ekato assa Bhagavā ekato bhikkhusaṅgho ca. Yeneva Bhagavā tenevāham assam. Evaṁ pasannam marū, bhante, Bhagavā dhāretu. Idha, bhante, kocidēva dhammo samuppādo uppajjeyya, ekato assa Bhagavā ekato bhikkhusaṅgho bhikkhunisaṅgho ca. Yeneva Bhagavā tenevāham assam. Evaṁ pasannam marū, bhante, Bhagavā dhāretu. Idha, bhante, kocidēva dhammo samuppādo uppajjeyya, ekato assa Bhagavā ekato bhikkhusaṅgho bhikkhunisaṅgho ca upāsakā ca. Yeneva Bhagavā tenevāham assam. Evaṁ pasannam marū, bhante, Bhagavā dhāretu. Idha, bhante, kocidēva dhammo samuppādo uppajjeyya, ekato assa Bhagavā ekato bhikkhusaṅgho bhikkhunisaṅgho upāsakā upāsikāyo ca. Yeneva Bhagavā tenevāham assam. Evaṁ pasannam marū, bhante, Bhagavā dhāretu. Idha, bhante, kocidēva dhammo samuppādo uppajjeyya, ekato assa Bhagavā ekato bhikkhusaṅgho bhikkhunisaṅgho sadevako ca loko samārako sabrahmako sassamaṇabrahmaṇī pajā sadevamanussā. Yeneva Bhagavā tenevāham assam. Evaṁ pasannam marū, bhante, Bhagavā dhāretū”ti. “Evaṁvādī tvam, Godhe, Mahānāmarū sakkam kiṁ vadesi”ti? “Evaṁvādāharū, bhante, Mahānāmarū sakkam na kiñci vadāmi, aññatra kalyāṇā aññatra kusalā”ti. Tatiyam. (S.55.24./V,375.)

(S.55.24.) (4) Paṭhamasaraṇānisakkasuttaṁ 百手(1)

►《雜阿含936經》・《別譯雜阿含160經》

1020. Kapilavatthunidānarū Tena kho pana samayena saraṇāni sakko kālaṅkato hoti. So Bhagavatā byākato--“Sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño”ti. Tatra sudarū sambahulā sakkā saṅgamma samāgamma ujjhāyanti khīyanti vipācenti--“Acchariyam vata, bho, abbhutam vata, bho! Ettha dāni ko na sotāpanno bhavissati! Yatra hi nāma saraṇāni sakko kālaṅkato; so Bhagavatā byākato--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño’ti. Saraṇāni sakko sikkhādubbalyamāpādi, majjapānam apāyī”ti.

Atha kho Mahānāmo sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisimmo kho Mahānāmo sakko Bhagavantam etadavoca--“Idha, bhante, saraṇāni sakko kālaṅkato. So Bhagavatā byākato--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño’ti. Tatra sudarū, bhante, sambahulā sakkā saṅgamma samāgamma ujjhāyanti khīyanti vipācenti--“Acchariyam vata bho, abbhutam vata bho! Ettha dāni ko na sotāpanno bhavissati! Yatra hi nāma saraṇāni sakko kālaṅkato; so Bhagavatā byākato ‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaño’ti. Saraṇāni sakko sikkhādubbalyamāpādi, majjapānam apāyī”ti.

“Yo so, Mahānāma, dīgharattam upāsako Buddham saraṇam gato dhammam saraṇam gato saṅgham saraṇam gato, so katham vinipātam gaccheyya! Yañhi tam, Mahānāma, sammā vadamāno vadeyya--‘Dīgharattam upāsako Buddham saraṇam gato dhammam saraṇam gato saṅgham saraṇam gato’ti, saraṇāni sakkam sammā vadamāno vadeyya. (S.55.24./V,376.) Saraṇāni Mahānāma, sakko dīgharattam upāsako Buddham saraṇam gato dhammam saraṇam gato saṅgham saraṇam gato. So katham vinipātam gaccheyya!

“Idha, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Araham ²Sammāsambuddho ³Vijācaranasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... hāsapañño javanapañño vimuttiyā ca samannāgato. So āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Araham ²Sammāsambuddho ³Vijācaranasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... hāsapañño javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. So pañcannam orambhāgiyānam samyojanānam parikkhayā opapātiko hoti tattha parinibbāyī anāvattidhammo tasmā lokā. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddho Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. So tiṇṇam samyojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmī hoti, sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karoti Ayampi kho, Mahānāma, puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Araham ²Sammāsambuddho ³Vijācaranasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti; dhamme...pe... saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. So tiṇṇam samyojanānam parikkhayā sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇoti Ayampi kho, Mahānāma, puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

(S.55.24./V,377.) “Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo na heva kho Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti... na dhamme...pe... na saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. Api cassa ime dhammā honti--saddhindriyam, vīriyindriyam, satindriyam, samādhindriyam, paññindriyam. Tathāgate cassa dhammā paññāya mattaso nijjhānam khamanti. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo agantā nirayam agantā tiracchānayonim agantā pettivisayam agantā apāyam duggatim vinipātam.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo na heva kho Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti... na dhamme...pe... na saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato, api cassa ime dhammā honti saddhindriyam...pe... paññindriyam. Tathāgate cassa saddhāmattam hoti pemamattam. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo agantā nirayam agantā tiracchānayonim agantā pettivisayam agantā apāyam duggatim vinipātam. Ime cepi, Mahānāma, mahāsālā subhāsitam dubbhāsitam ājāneyyum, ime cāham mahāsāle byākareyyam--‘sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyaṇa’ti; kimaṅgam pana saraṇānim sakkam. Saraṇāni, Mahānāma, sakko maraṇakāle sikkham samādiyī’ti. Catuttham.

(S.55.25.) (5) Dutiyasaranānisakkasuttam 百手(2)

(S.55.25./V,378.) 1021. Kapilavatthunidānam. Tena kho pana samayena sarañāni sakko kālañkato hoti. So Bhagavatā byākato--“Sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyañō”ti. Tatra sudām sambahulā sakkā sañgamma samāgamma ujjhāyanti khīyanti vipācenti--“Acchariyam vata, bho, abbhutam vata, bho! Ettha dāni ko na sotāpanno bhavissati! Yatra hi nāma sarañāni sakko kālañkato. So Bhagavatā byākato--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyañō’ti. Sarañāni sakko sikkhāya aparipūrakārī ahosī”ti. Atha kho Mahānāmo sakko yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamityā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Mahānāmo sakko Bhagavantam etadavoca--

“Idha, bhante, sarañāni sakko kālañkato. So Bhagavatā byākato--‘sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyañō’ti. Tatra sudām, bhante, sambahulā sakkā sañgamma samāgamma ujjhāyanti khīyanti vipācenti--‘Acchariyam vata, bho, abbhutam vata, bho! Ettha dāni ko na sotāpanno bhavissati! Yatra hi nāma sarañāni sakko kālañkato. So Bhagavatā byākato--sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyañoti. Sarañāni sakko sikkhāya aparipūrakārī ahosī”ti.

“Yo so, Mahānāma, dīgharattam upāsako Buddham sarañām gato dhammarām sarañām gato sañghām sarañām gato, so kathām vinipātam gaccheyya! Yañhi tam, Mahānāma, sammā vadāmāno vadeyya--‘Dīgharattam upāsako Buddham sarañām gato dhammarām sarañām gato sañghām sarañām gato’, sarañāni sakkām sammā vadāmāno vadeyya. Sarañāni, Mahānāma, sakko dīgharattam upāsako Buddham sarañām gato dhammarām sarañām gato sañghām sarañām gato, so kathām vinipātam gaccheyya!

“Idha, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe ekantagato hoti abhippasanno--itipi so Bhagavā ¹Arahañ ²Sammāsambuddho ³Vijjācarañasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... sañghe...pe... hāsapañño javanapañño vimuttiyā ca samannāgato So āsavānam khayā anāsavam cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharati. Ayampi kho, (S.55.25./V,379.) Mahānāma puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe ekantagato hoti abhippasanno--itipi so Bhagavā ¹Arahañ ²Sammāsambuddho ³Vijjācarañasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... sañghe...pe... hāsapañño javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. So pañcannam orambhāgīyanam sañyojanānam parikkhayā antarāparinibbāyī hoti, upahaccaparinibbāyī hoti, asañkhāraparinibbāyī hoti, sasañkhāraparinibbāyī hoti, uddhamśoto hoti akaniṭṭhagāmī. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe ekantagato hoti abhippasanno--itipi so Bhagavā ¹Arahañ ²Sammāsambuddho ³Vijjācarañasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... sañghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. So tinnam sañyojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmī hoti, sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karoti. Ayampi kho,

Mahānāma puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo Buddhe ekantagato hoti abhippasanno--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānaṁ ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato. So tiṇṇam̄ samyojanānam̄ parikkhayā sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo parimutto nirayā parimutto tiracchānayoniyā parimutto pettivisayā parimutto apāyaduggativinipātā.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo na heva kho Buddhe ekantagato hoti abhippasanno...pe... na dhamme...pe... na saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato; api cassa ime dhammā honti--saddhindriyam...pe... paññindriyam. Tathāgate cassa saddhāmattam̄ hoti pemamattam̄. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo agantā nirayaṁ agantā tiracchānayoniṁ agantā pettivisayaṁ agantā apāyaṁ duggatim̄ vinipātam̄.

“Idha pana, Mahānāma, ekacco puggalo na heva kho Buddhe ekantagato hoti abhippasanno... na dhamme...pe... na saṅghe...pe... na hāsapañño na javanapañño na ca vimuttiyā samannāgato; api cassa ime dhammā honti--saddhindriyam...pe... paññindriyam. Tathāgate cassa saddhāmattam̄ hoti pemamattam̄. Ayampi kho, Mahānāma, puggalo agantā nirayaṁ agantā tiracchānayoniṁ agantā pettivisayaṁ agantā apāyaṁ duggatim̄ vinipātam̄.

“Seyyathāpi, Mahānāma, dukkhettaṁ dubbhūmaṁ avihatakhāṇukam̄, bījāni cassu khaṇḍāni pūtini vātātapahatāni asārādāni asukhasayitāni, devo ca na sammā dhāram̄ anuppaveccheyya. Api nu tāni bījāni vuddhim̄ virūlhiṁ Vepullam̄ āpajjeyyun”ti? “No hetam̄, bhante”. “Evameva kho, Mahānāma, idha dhammo durakkhāto hoti duppavedito aniyāniko anupasamasamvattaniko asammāsambuddhappavedito--idamaham̄ dukkhettaṁ vadāmi. (**S.55.25./V,380.**) Tasmiñca dhamme sāvako viharati dhammānudhammappaṭipanno sāmīcippaṭipanno anudhammadacārī--idamaham̄ dubbījasmiṁ vadāmi”.

“Seyyathāpi, Mahānāma, sukhettam̄ subhūmaṁ suvihatakhāṇukam̄, bījāni cassu akhaṇḍāni apūtīni avātātapahatāni sārādāni sukhasayitāni; devo ca sammā dhāram̄ anuppaveccheyya. Api nu tāni bījāni vuddhim̄ virūlhiṁ Vepullam̄ āpajjeyyun”ti? “Evam̄, bhante”. “Evameva kho, Mahānāma, idha dhammo svākkhāto hoti suppavedito niyyāniko upasamasamvattaniko sammāsambuddhappavedito--idamaham̄ sukhettasmiṁ vadāmi. Tasmiñca dhamme sāvako viharati dhammānudhammappaṭipanno sāmīcippaṭipanno anudhammadacārī--idamaham̄ subbījasmiṁ vadāmi. Kimaṅgam̄ pana saraṇāniṁ sakkam̄! Saraṇāni, Mahānāma, sakko marañakāle sikkhāya paripūrakārī ahosī”ti. Pañcamam̄.

(S.55.26.) (6) Pathama-Anāthapiṇḍikasuttam 破戒(1)

1022. Sāvatthinidānaṁ. Tena kho pana samayena Anāthapiṇḍiko gahapati ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati aññataram̄ purisam̄ āmantesi--“Ehi tvaṁ, ambho purisa, yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā mama vacanena āyasmato Sāriputtassa pāde sirasā vanda--‘Anāthapiṇḍiko, bhante, gahapati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. So āyasmato Sāriputtassa pāde sirasā vandatī”ti. Evañca vadehi--‘sādhu kira, bhante, āyasmā Sāriputto

yena Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nivesanam tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti.

(S.55.26./V,381.) “Evam bhante”ti kho so puriso Anāthapiṇḍikassa gahapatissa paṭissutvā yenāyasmā Sāriputto tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Sāriputtam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho so puriso āyasmantam Sāriputtam etadavoca--

“Anāthapiṇḍiko, bhante, gahapati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. So āyasmato Sāriputtassa pāde sirasā vandati. Evañca vadati--‘sādhu kira, bhante, āyasmā Sāriputto yena Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nivesanam tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti. Adhvāsesi kho āyasmā Sāriputto tuṇhībhāvena.

Atha kho āyasmā Sāriputto pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya āyasmatā Ānandena pacchāsamaṇena yena Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho āyasmā Sāriputto Anāthapiṇḍikam gahapatim etadavoca--“Kacci te, gahapati, khamanīyam kacci yāpanīyam? Kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānam paññāyati, no abhikkamo”ti? “Na me, bhante, khamanīyam, na yāpanīyam. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānam paññāyati, no paṭikkamo”ti.

“Yathārūpena kho, gahapati, Buddhe appasādena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tathārūpo te Buddhe appasādo natthi. Atthi ca kho te, gahapati, Buddhe aveccappasādo--iti pi so Bhagavā ¹Arahaṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Tañca pana te Buddhe aveccappasādaṁ attani samanupassato thānaso vedanā paṭippassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, dhamme appasādena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param (S.55.26./V,382.) marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpo te dhamme appasādo natthi. Atthi ca kho te, gahapati, dhamme aveccappasādo--svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhīti. Tañca pana te dhamme aveccappasādaṁ attani samanupassato thānaso vedanā paṭippassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, saṅghe appasādena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpo te saṅghe appasādo natthi. Atthi ca kho te, gahapati, saṅghe aveccappasādo--suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassāti. Tañca pana te saṅghe aveccappasādaṁ attani samanupassato thānaso vedanā paṭippassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, dussīlyena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūparā te dussīlyam natthi. Atthi ca kho te, gahapati, ariyakantāni sīlāni...pe... samādhisaṁvattanikāni. Tāni ca pana te ariyakantāni sīlāni attani samanupassato thānaso vedanā paṭippassambheyya.

“Yathārūpāya kho, gahapati, micchādiṭṭhiyā samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpā te micchādiṭṭhi natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammādiṭṭhi. Tañca pana te sammādiṭṭhim attani samanupassato thānaso vedanā paṭippassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, micchāsaṅkappena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tathārūpo te micchāsaṅkappo natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāsaṅkappo. Tañca pana te sammāsaṅkappam attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

(S.55.26./V,383.) “Yathārūpāya kho, gahapati, micchāvācāya samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpā te micchāvācā natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāvācā. Tañca pana te sammāvācām attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, micchākammantena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpo te micchākammanto natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammākammanto. Tañca pana te sammākammantam attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, micchā-ājīvena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpo te micchā-ājīvo natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammā-ājīvo. Tañca pana te sammā-ājīvam attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, micchāvāyāmena samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpo te micchāvāyāmo natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāvāyāmo. Tañca pana te sammāvāyāmarū attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

“Yathārūpāya kho, gahapati, micchāsatiyā samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpā te micchāsatī natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāsatī. Tañca pana te sammāsatīm attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

“Yathārūpena kho, gahapati, micchāsamādhinā samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati tathārūpo te micchāsamādhi natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāsamādhi. Tañca pana te sammāsamādhiṁ attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

(S.55.26./V,384.) “Yathārūpena kho, gahapati, micchāññenā samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūparū te micchāññarū natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāññarū. Tañca pana te sammāññarū attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyya.

“Yathārūpāya kho, gahapati, micchāvimuttiyā samannāgato assutavā puthujjano kāyassa bhedā param marañā apāyam duggatim vinipātam nirayam upapajjati, tathārūpā te micchāvimutti natthi. Atthi ca kho te, gahapati, sammāvimutti. Tañca pana te sammāvimuttim attani samanupassato thānaso vedanā paṭipassambheyyā”ti.

Atha kho Anāthapiṇḍikassa gahapatissa thānaso vedanā paṭipassambhirūnsu. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati āyasmantañca Sāriputtam āyasmantañca Ānandañ sakeneva thālipākena parivisi. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati āyasmantañca Sāriputtam bhuttāviṁ onītapattapāniṁ aññatarāni nīcāsanāni gahetvā ekamantāni nisīdi. Ekamantāni nisinnāni kho Anāthapiṇḍikāni gahapatiñ āyasmā Sāriputto imāhi gāthāhi anumodi--

“Yassa saddhā Tathāgate, acalā suppatiṭṭhitā;
Sīlañca yassa kalyāṇam, ariyakantam pasāmsitam.

“Saṅghe pasādo yassatthi, ujubhūtañca dassanāni;
Adaliddoti tam āhu, amogham tassa jīvitam.

“Tasmā saddhañca sīlañca, pasādarū dhammadassanāni;

Anuyuñjetha medhāvī, saram Buddhānasāsanā”ti.

Atha kho āyasmā Sāriputto Anāthapiṇḍikam gahapatiṁ imāhi gāthāhi anumoditvā uṭṭhāyāsanā pakkāmi.

(S.55.26./V,385.) Atha kho āyasmā Ānando yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinnam kho āyasmantam Ānandam Bhagavā etadavoca--“Handa! Kuto nu tvarī, Ānanda, āgacchasi divādivassā”ti? “Āyasmatā, bhante, Sāriputtena Anāthapiṇḍiko gahapati iminā ca iminā ca ovādena ovadito”ti. “Paññito, Ānanda, Sāriputto; mahāpañño, Ānanda, Sāriputto, yatra hi nāma cattāri sotāpattiyaṅgāni dasahākārehi vibhajissatī”ti. Chaṭṭhaṁ.

(S.55.27.) (7) Dutiya-Anāthapiṇḍikasuttam 破戒(2)

► 《雜阿含1031經》

1023. Sāvatthinidānam. Tena kho pana samayena Anāthapiṇḍiko gahapati ābādhiko hoti dukkhito bālhagilāno. Atha kho Anāthapiṇḍiko gahapati aññataram purisam āmantesi--“Ehi tvaṁ, ambho purisa, yenāyasmā Ānando tenupasaṅkama; upasaṅkamitvā mama vacanena āyasmato Ānandassa pāde sirasā vanda--‘Anāthapiṇḍiko, bhante, gahapati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. So āyasmato Ānandassa pāde sirasā vandatī’ti. Evañca vadehi--‘sādhu kira, bhante, āyasmā Ānando yena Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nivesanam tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti.

“Evaṁ, bhante”ti kho so puriso Anāthapiṇḍikassa gahapatissa paṭissutvā yenāyasmā Ānando tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā āyasmantam Ānandam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho so puriso āyasmantam Ānandam etadavoca--“Anāthapiṇḍiko, bhante, gahapati ābādhiko dukkhito bālhagilāno. So āyasmato Ānandassa pāde sirasā vandati. Evañca vadati--‘sādhu kira, bhante, āyasmā Ānando yena Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nivesanam tenupasaṅkamatu anukampam upādāyā”ti. Adhivāsesi kho āyasmā Ānando tuṇhībhāvena.

Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Anāthapiṇḍikassa gahapatissa nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho āyasmā Ānando Anāthapiṇḍikam gahapatiṁ etadavoca--“Kacci te, gahapati, khamanīyam, kacci yāpanīyam? Kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti, no abhikkamanti; paṭikkamosānām paññāyati, no abhikkamo”ti? “Na me, bhante, khamanīyam na yāpanīyam. Bālhā me dukkhā vedanā abhikkamanti, no paṭikkamanti; abhikkamosānām paññāyati, no paṭikkamo”ti.

(S.55.27./V,386.) “Catūhi kho, gahapati, dhammehi samannāgatassa assutavato puthujjanassa hoti uttāso, hoti chambhitattam, hoti samparāyikam marañabhyam. Katamehi catūhi? Idha, gahapati, assutavā puthujjano Buddhe appasādena samannāgato hoti. Tañca panassa Buddhe appasādam attani samanupassato hoti uttāso, hoti chambhitattam, hoti samparāyikam marañabhyam.

“Puna caparam, gahapati, assutavā puthujjano dhamme appasādena samannāgato hoti. Tañca panassa saṅghe appasādam attani samanupassato hoti uttāso, hoti chambhitattam, hoti samparāyikam marañabhyam.

“Puna caparam, gahapati, assutavā puthujjano saṅghe appasādena samannāgato hoti. Tañca panassa saṅghe appasādam attani samanupassato hoti uttāso, hoti chambhitattam, hoti samparāyikam marañabhyam.

“Puna caparam, gahapati, assutavā puthujjano dussīlyena samannāgato hoti. Tañca panassa dussīlyam attani samanupassato hoti uttāso, hoti chambhitattam, hoti

samparāyikam maraṇabhayaṁ. Imehi kho, gahapati, catūhi dhammehi samannāgatassa assutavato puthujjanassa hoti uttāso, hoti chambhitattam, hoti samparāyikam maraṇabhayaṁ.

“Catūhi kho, gahapati, dhammehi samannāgatassa sutavato ariyasāvakassa na hoti uttāso, na hoti chambhitattam, na hoti samparāyikam maraṇabhayaṁ. Katamehi catūhi? Idha, gahapati, sutavā ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahāṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānāṁ ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Tañca panassa Buddhe aveccappasādāṁ attani samanupassato na hoti uttāso, na hoti chambhitattam, na hoti samparāyikam maraṇabhayaṁ.

“Puna caparam, gahapati, sutavā ariyasāvako dhamme aveccappasādena samannāgato hoti--svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhīti. Tañca panassa dhamme aveccappasādāṁ attani samanupassato na hoti uttāso, na hoti chambhitattam, na hoti samparāyikam maraṇabhayaṁ.

“Puna caparam, gahapati, sutavā ariyasāvako saṅghe aveccappasādena samannāgato hoti--suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassāti. Tañca panassa saṅghe aveccappasādāṁ attani samanupassato na hoti uttāso, na hoti chambhitattam, na hoti samparāyikam maraṇabhayaṁ.

“Puna caparam, gahapati, sutavā ariyasāvako ariyakantehi silehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Tāni ca panassa ariyakantāni sīlāni attani samanupassato na hoti uttāso, na hoti chambhitattam, (S.55.27./V,387.) na hoti samparāyikam maraṇabhayaṁ. Imehi kho, gahapati, catūhi dhammehi samannāgatassa sutavato ariyasāvakassa na hoti uttāso, na hoti chambhitattam, na hoti samparāyikam maraṇabhayan”ti.

“Nāhaṁ, bhante Ānanda, bhāyāmi. Kyāhaṁ bhāyissāmi! Ahañhi, bhante, Buddhe aveccappasādena samannāgato homi--itipi so Bhagavā ¹Arahāṁ ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānāṁ ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe aveccappasādena samannāgato homi--suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassāti. Yāni cimāni, bhante, Bhagavatā gihisāmīcikāni sikkhāpadāni desitāni, nāhaṁ tesam kiñci attani khaṇḍāṁ samanupassāmī”ti “Lābhā te, gahapati, suladdham te, gahapati! Sotāpattiphalam tayā, gahapati, byākatan”ti. Sattamāṁ.

(S.55.28.) (8) Paṭhamabhayaverūpasantasuttam 忨讏

► 《雜阿含846經》

1024. Sāvatthinidānam. Ekamantam nisinnaṁ kho Anāthapiṇḍikam gahapatim Bhagavā etadavoca--“Yato kho, gahapati, ariyasāvakassa pañca bhayāni verāni vūpasantāni ca honti, catūhi ca sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ariyo cassa nāyā paññāya sudittho hoti suppaṭividdho, so ākaṅkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggati-vinipāto; sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyanō’”.

“Katamāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti? Yam, gahapati, pāṇātipātī pāṇātipātappaccayā diṭṭhadhammikampi (S.55.28./V,388.) bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam

paṭisamvedyati. Pāṇātipātā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti. Yam, gahapati, adinnādāyī...pe... yam, gahapati, kāmesumicchācārī...pe... yam, gahapati, musāvādī...pe... yam, gahapati, surāmerayamajjappamādaṭṭhāyī surāmerayamajjappamādaṭṭhānappaccayā dīṭṭhadhammikampi bhayam veram pasavati, samparāyikampi bhayam veram pasavati, cetasikampi dukkham domanassam paṭisamvedyati. Surāmerayamajjappamādaṭṭhānā paṭiviratassa evam tam bhayam veram vūpasantam hoti. Imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti.

“Katamehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti? Idha, gahapati, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaranāsampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti.

“Katamo cassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho? Idha, gahapati, ariyasāvako paṭiccasamuppādañneva sādhukam yoniso manasi karoti--iti imasmim sati idam hoti, imassuppādā idam uppajjati; iti imasmim asati idam na hoti, imassa nirodhā idam nirujjhati; yadidam avijjāpaccayā saṅkhārā, saṅkhārapaccayā viññāṇam...pe... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa samudayo hoti. Avijjāya tveva asesavirāganirodhā saṅkhāranirodh...pe... phassanirodhā vedanānirodh, vedanānirodhā taṇhānirodh... evametassa kevalassa dukkhakkhandhassa nirodho hoti. (S.55.28./V,389.) Ayamassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho.

“Yato kho, gahapati, ariyasāvakassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ayañcassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho So ākañkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggativinipāto; sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’’ti. Aṭṭhamam.

(S.55.29.) (9) Dutiyabhayaverūpasantasuttam 怖畏

► 《雜阿含845經》

1025. Sāvatthinidānām...pe...“Yato kho, bhikkhave, ariyasāvakassa imāni pañca bhayāni verāni vūpasantāni honti, imehi catūhi sotāpattiyaṅgehi samannāgato hoti, ayañcassa ariyo nāyo paññāya sudiṭṭho hoti suppaṭividdho; so ākañkhamāno attanāva attānam byākareyya--‘Khīṇanirayomhi khīṇatiracchānayoni khīṇapettivisayo khīṇapāyaduggativinipāto; sotāpannohamasmi avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano’’ti. Navamaṁ.

(S.55.30.) (10) NandakaLicchavisuttam 離車

► 《雜阿含833經》

1026. Ekam samayaṁ Bhagavā Vesāliyāṁ viharati Mahāvane Kūṭāgarasālāyām. Atha kho Nandako Licchavimahāmatto yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho Nandakam Licchavimahāmattam Bhagavā etadavoca--

“Catūhi kho, Nandaka, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano. Katamehi catūhi? Idha, Nandaka, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām

²Sammāsambuddho ³Vijjācaranasaṃpanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro
purisaḍamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Dhamme...pe...
saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanṭehi...pe...
samādhisaiṁvattanikehi. Imehi kho, Nandaka, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako
sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

"Imehi ca pana, Nandaka, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako āyunā samyutto hoti dibbenapi mānusenapi; vaṇṇena samyutto hoti dibbenapi mānusenapi; sukhena saṁyutto hoti dibbenapi mānusenapi; yasena saṁyutto hoti dibbenapi mānusenapi; ādhipateyyena samyutto hoti dibbenapi mānusenapi. Tam kho panāhaṁ, Nandaka nāññassa samanassā vā brāhmaṇassā vā sutvā vadāmi. Api ca yadeva mayā sāmaṁ ñātarām sāmaṁ ditthaṁ sāmaṁ veditam, tadevāhaṁ vadāmī"ti.

Evaṁ vutte aññataro puriso Nandakarī Licchavimahāmattarī etadavoca--“Nahānakālo, bhante”ti. “Alam dāni, bhaṇe, etena bāhirena nahānena. Alamidaṁ ajjhattarī nahānarī bhavissati, yadidam--Bhagavati pasādo”ti. Dasamarī.

Saranānivaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Mahānāmena dve vuttā, Godhā ca Saranā duve;
Duve Anāthapiṇḍikā, duve Verabhayena ca.
Licchavī dasamo yutto, Vaggo tena pavuccatī.

(S.55.31./V.391.)

4. Puññābhisañdavaggo 福德潤澤品

(S.55.31.) (1) Pathamapuññābhisañdasuttam 福德潤澤(1)

► 《雜阿含838經》，cf. 《雜阿含1131經》

1027. Sāvatthinidānam. “Cattārome, bhikkhave, puññābhīsandā kusalābhīsandā sukhassāhārā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Arahām ²Sammāsambuddho ³Vijjācaraṇasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā Devamanussānām ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Ayam pathamo puññābhīsando kusalābhīsando sukhassāhārō.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme aveccappasādena samannāgato hoti--svākkhāto Bhagavatā dhammo...pe... paccattam veditabbo viññūhīti. Ayam dutiyo puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro.

"Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako saṅghe aveccappasādena samannāgato hoti--suppaṭipanno Bhagavato sāvakasaṅgho...pe... anuttaram puññakkhettam lokassāti. Ayāṁ tatiyo puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Ayam catuttho puññābhisando kusalābhisando sukhassāhāro. Ime kho, bhikkhave, cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhassāhārā”ti. Pathamarī.

(S.55.32.) (2) Dutiyapuññābhisandasuttam 福德潤澤(2)

► 《雜阿含840經》，cf. 《雜阿含1132-1133經》

1028. “Cattārome, bhikkhave, puññābhīsandā kusalābhīsandā sukhassāhārā.

Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā ¹Araham ²Sammāsambuddho ³Vijācaranasampanno ⁴Sugato ⁵Lokavidū ⁶Anuttaro purisadamma-sārathī ⁷Satthā (S.55.32./V,392.) Devamanussānam ⁸Buddho ⁹Bhagavāti. Ayām pañhamo puññābhiseando kusalābhiseando sukhassāhāro.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako vigatamalamaccherena cetasā agāram ajjhāvasati muttacāgo payatapāṇi vossagarato yācayogo dānasarīvibhāgarato. Ayām catuttho puññābhiseando kusalābhiseando sukhassāhāro. Ime kho, bhikkhave, cattāro puññābhiseandā kusalābhiseandā sukhassāhārā”ti. Dutiyām.

(S.55.33.) (3) Tatiyapuññābhiseandasuttam 福德潤澤(3)

► 《雜阿含1134經》

1029. “Cattārome, bhikkhave, puññābhiseandā kusalābhiseandā sukhassāhārā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Ayām pañhamo puññābhiseando kusalābhiseando sukhassāhāro.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Ayām catuttho puññābhiseando kusalābhiseando sukhassāhāro. Ime kho, bhikkhave, cattāro puññābhiseandā kusalābhiseandā sukhassāhārā”ti. Tatiyām.

(S.55.34.) (4) Pañhamadevapadasuttam 天道(1)

► 《雜阿含847經》

1030. Sāvatthinidānam. Cattārimāni, bhikkhave, devānam devapadāni avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāya.

Katamāni cattāri? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Idam pathamām devānam devapadām avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāya.

(S.55.34./V,393.)“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Idam catuttham devānam devapadām avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāya. Imāni kho, bhikkhave, cattāri devānam devapadāni avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāyā”ti. Catuttham.

(S.55.35.) (5) Dutiyadevapadasuttam 天道(2)

► 《雜阿含經》847、850經

1031. “Cattārimāni, bhikkhave, devānam devapadāni avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāya.

“Katamāni cattāri? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. So iti paṭisañcikkhati--‘Kim nu kho devānam devapadan’ti? So evam pajānāti--‘Abyābajjhapame khvāham etarahi deve sunāmi. Na ca kho panāham kiñci

byābādhemi tasam vā thāvaram vā. Addhāham devapadadhammasamannāgato viharāmī”ti. Idam paṭhamam devānam devapadam avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāya.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi...pe... samādhisamāvattanikehi. So iti paṭisañcikkhati--‘Kim nu kho devānam devapadan’ti So evam pajānāti--‘Abyābajjhaparame khvāham etarahi deve sunāmi. Na kho panāham kiñci byābādhemi tasam vā thāvaram vā. Addhāham devapadadhammasamannāgato viharāmī”ti. (S.55.35./V,394.) Idam catuttham devānam devapadam avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāya. Imāni kho, bhikkhave, cattāri devānam devapadāni avisuddhānam sattānam visuddhiyā apariyodātānam sattānam pariyoapanāyā”ti. Pañcamam.

(S.55.36.) (6) Devasabhāgasuttam 朋輩

► 《雜阿含1124經》

1032. “Catūhi, bhikkhave, dhammehi samannāgataṁ attamanā devā sabhāgataṁ kathenti. Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe... Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Yā tā devatā Buddhe aveccappasādena samannāgatā ito cutā tatrūpapannā tāsam evam hoti--‘Yathārūpena kho mayam Buddhe aveccappasādena samannāgatā tato cutā idhūpapannā, ariyasāvakopi tathārūpena Buddhe aveccappasādena samannāgato ehīti devānam santike”ti.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇdehi...pe... samādhisamāvattanikehi. Yā tā devatā ariyakantehi sīlehi samannāgatā ito cutā tatrūpapannā tāsam evam hoti--‘Yathārūpehi kho mayam ariyakantehi sīlehi samannāgatā tato cutā idhūpapannā, ariyasāvakopi tathārūpehi ariyakantehi sīlehi samannāgato ehīti devānam santike’ti. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgataṁ attamanā devā sabhāgataṁ kathentī”ti. Chattham.

(S.55.35./V,395.)

(S.55.37.) (7) Mahānāmasuttam 摩訶男

► 《雜阿含927經》, 《別譯雜阿含152經》

1033. Ekaṁ samayam Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim Nigrodhārāme. Atha kho Mahānāmo sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho Mahānāmo sakko Bhagavantam etadavoca--

“Kittāvatā nu kho, bhante, upāsako hotī”ti? “Yato kho, Mahānāma, Buddham saraṇam gato hoti, dhammam saraṇam gato hoti, saṅgham saraṇam gato hoti--ettāvatā kho, Mahānāma, upāsako hotī”ti.

“Kittāvatā pana, bhante, upāsako sīlasampanno hotī”ti? “Yato kho, Mahānāma, upāsako pāṇātipātā paṭivirato hoti, adinnādānā paṭivirato hoti, kāmesumicchācārā paṭivirato hoti, musāvādā paṭivirato hoti, surāmerayamajjappamādaṭṭhānā paṭivirato hoti,--ettāvatā kho, Mahānāma, upāsako sīlasampanno hotī”ti.

“Kittāvatā pana, bhante, upāsako saddhāsampanno hotī”ti? “Idha, Mahānāma, upāsako saddho hoti, saddahati Tathāgatassa bodhim--itipi so Bhagavā...pe... Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Ettāvatā kho, Mahānāma, upāsako

saddhāsampanno hotī”ti.

“Kittāvatā pana, bhante, upāsako cāgasampanno hotī”ti? “Idha, Mahānāma, upāsako vigatamalamaccherena cetasā agāram ajjhāvasati muttacāgo payatapāṇī vossaggarato yācayogo dānasamvibhāgarato--ettāvatā kho, Mahānāma, upāsako cāgasampanno hotī”ti.

“Kittāvatā pana, bhante, upāsako paññāsampanno hotī”ti? “Idha, Mahānāma, upāsako paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā--ettāvatā kho, Mahānāma, upāsako paññāsampanno hotī”ti. Sattamaṁ.

(S.55.38./V,396.)

(S.55.38.) (8) Vassasuttam 雨

► A.3.93、A.4.147、A.10.61

1034. “Seyyathāpi bhikkhave, uparipabbate thullaphusitake deve vassante tam udakaṁ yathāninnam pavattamānam pabbatakandarapadarasākhā paripūreti, pabbatakandarapadarasākhā paripūrā kusobbhe paripūrenti, kusobbhā paripūrā mahāsobbhe paripūrenti, mahāsobbhā paripūrā kunnadiyo paripūrenti, kunnadiyo paripūrā mahānadiyo paripūrenti, mahānadiyo paripūrā mahāsamuddam paripūrenti; evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa yo ca Buddhe aveccappasādo, yo ca dhamme aveccappasādo, yo ca saṅghe aveccappasādo, yāni ca ariyakantāni sīlāni--ime dhammā sandamānā pāraṁ gantvā āsavānarūpān khayāya saṁvattanti”ti. Aṭṭhamam.

(S.55.39. Kāli) (9) Kāligodhasuttam 迦里哥達(釋迦族女居士)

► 《雜阿含1036經》

1035. Ekam samayam Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim Nigrodhārāme. Atha kho Bhagavā pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya yena Kāligodhāya sākiyāniyā nivesanam tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Kāligodhā sākiyāni yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinnam kho Kāligodham sākiyāni Bhagavā etadavoca--

“Catūhi kho, Godhe, dhammehi samannāgatā ariyasāvikā sotāpannā hoti avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyanā. Katamehi catūhi? Idha, godhe, ariyasāvikā Buddhe aveccappasādena samannāgatā hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddho Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... (S.55.39./V,397.) vigatamalamaccherena cetasā agāram ajjhāvasati muttacāgā payatapāṇī vossaggaratā yācayogā dānasamvibhāgaratā. Imehi kho, godhe, catūhi dhammehi samannāgatā ariyasāvikā sotāpannā hoti avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyanā”ti.

“Yānimāni, bhante, Bhagavatā cattāri sotāpattiyaṅgāni desitāni, saṁvijjante te dhammā mayi, ahañca tesu dhammesu sandissāmi. Ahañhi, bhante, Buddhe aveccappasādena samannāgatā--itipi so Bhagavā...pe... Satthā devamanussānam Buddho Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... yām kho pana kiñci kule deyyadhammam sabbam tam appaṭivibhattam sīlavantehi kalyāṇadhammehi”ti. “Lābhā te, godhe, suladdham te, godhe! Sotāpattiphalam tayā, godhe, byākatan”ti. Navamaṁ.

(S.55.40.) (10) Nandiyasakkasuttam (釋氏)難提

► 《雜阿含855經》

1036. Ekaṁ samayam Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmim Nigrodhārāme. Atha kho Nandiyo sakko yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṁ nisīdi. Ekamantaṁ nisinno kho Nandiyo sakko Bhagavantam etadavoca--“Yasseva nu kho, bhante, ariyasāvakassa cattāri sotāpattiyaṅgāni sabbena sabbarām sabbathā sabbarām natthi sveva nu kho, bhante, ariyasāvako pamādavihārī”ti.

“Yassa kho, Nandiya, cattāri sotāpattiyaṅgāni sabbena sabbarām sabbathā sabbarām natthi tamahām bāhiro puthujjanapakkhe tħito”ti vadāmi. Api ca, Nandiya, yathā ariyasāvako pamādavihārī ceva hoti, appamādavihārī ca tarī sunāhi, sādhukarā manasi karohi; bhāsissāmī”ti. (S.55.40./V,398.) “Evaṁ bhante”ti kho Nandiyo sakko Bhagavato paccassosi. Bhagavā etadavoca--

“Kathañca, Nandiya, ariyasāvako pamādavihārī hoti? Idha Nandiya, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti pi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. So tena Buddhe aveccappasādena santuṭṭho na uttari vāyamati divā pavivekāya, rattim paṭisallānāya. Tassa evam pamattassa viharato pāmojjām na hoti. Pāmojje asati, pīti na hoti. Pītiyā asati, passaddhi na hoti. Passaddhiyā asati, dukkham viharati. Dukkhino cittam na samādhiyati. Asamāhite citte dhammā na pātubhavanti. Dharmānam apātubhāvā pamādavihārī tveva saṅkhyam gacchati.

“Puna caparam, Nandiya, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. So tehi ariyakantehi silehi santuṭṭho na uttari vāyamati divā pavivekāya rattim paṭisallānāya. Tassa evam pamattassa viharato pāmojjām na hoti. Pāmojje asati, pīti na hoti. Pītiyā asati, passaddhi na hoti. Passaddhiyā asati, dukkham viharati. Dukkhino cittam na samādhiyati. Asamāhite citte dhammā na pātubhavanti. Dharmānam apātubhāvā pamādavihārī tveva saṅkhyam gacchati. Evaṁ kho, Nandiya, ariyasāvako pamādavihārī hoti.

“Kathañca, Nandiya, ariyasāvako appamādavihārī hoti? Idha, Nandiya, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--iti pi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. So tena Buddhe aveccappasādena asantuṭṭho uttari vāyamati divā pavivekāya rattim paṭisallānāya. Tassa evam appamattassa viharato pāmojjām jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukharām vediyati. Sukhino cittam samādhiyati. Samāhite citte dhammā pātubhavanti. Dharmānam pātubhāvā appamādavihārī tveva saṅkhyam gacchati

(S.55.40./V,399.) “Puna caparam, Nandiya, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. So tehi ariyakantehi silehi asantuṭṭho uttari vāyamati divā pavivekāya rattim paṭisallānāya Tassa evam appamattassa viharato pāmojjām jāyati. Pamuditassa pīti jāyati. Pītimanassa kāyo passambhati. Passaddhakāyo sukharām vediyati. Sukhino cittam samādhiyati. Samāhite citte dhammā pātubhavanti. Dharmānam pātubhāvā appamādavihārī tveva saṅkhyam gacchati. Evaṁ kho, Nandiya, ariyasāvako appamādavihārī hotī”ti. Dasamam.

Puññābhisañdavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Abhisandā tayo vuttā, duve Devapadāni ca;

Sabhāgatam Mahānāmo, vassam Kālī ca Nandiyāti.

5. Sagāthakapuññābhisañdavaggo 有偈福德潤澤品

(S.55.41.) (1) Pañhama-abhisandasuttam 潤澤(1)

► 《雜阿含841經》

1037. “Cattārome bhikkhave, puññābhisañdā, kusalābhisañdā, sukhassāhārā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Ayam pañhamo puññābhisañdo, kusalābhisañdo, sukhassāhāro.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisañvattanikehi. Ayam catuttho puññābhisañdo, kusalābhisañdo, sukhassāhāro. (S.55.41./V,400.) Ime kho, bhikkhave cattāro puññābhisañdā, kusalābhisañdā, sukhassāhāro.

“Imehi kho, bhikkhave, catūhi puññābhisañdehi kusalābhisañdehi samannāgatassa ariyasāvakassa na sukaram puññassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettako puññābhisañdo, kusalābhisañdo, sukhassāhāro’ti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahāpuññakkhandho tveva saṅkhyam gacchati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, mahāsamudde na sukaram udakassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettakāni udakālhapāni’ti vā ‘Ettakāni udakālhapasatāni’ti vā ‘Ettakāni udakālhapasahassāni’ti vā ‘Ettakāni udakālhapasatasahassāni’ti vāti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahā-udakakkhandho tveva saṅkhyam gacchati. Evameva kho, bhikkhave, imehi catūhi puññābhisañdehi kusalābhisañdehi samannāgatassa ariyasāvakassa na sukaram puññassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettako puññābhisañdo, kusalābhisañdo, sukhassāhāro’ti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahāpuññakkhandho tveva saṅkhyam gacchatī’ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Mahodadhim aparimitam mahāsaram,

Bahubheravarā ratanaganānamālayarā.

Najjo yathā naragaṇasaṅghasevitā,

Puthū savantī upayanti sāgarām.

“Evam naram annapānavatthadadam,

Seyyāni paccattharaṇassa dāyakam.

Puññassa dhārā upayanti pañditam,

Najjo yathā vārivahāva sāgaran”ti. Pañhamam.

(S.55.42.) (2) Dutiya-abhisandasuttam 潤澤(2)

► 《雜阿含841經》

(S.55.42./V,401.) 1038. “Cattārome bhikkhave, puññābhisañdā, kusalābhisañdā, sukhassāhārā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Ayam pañhamo puññābhisañdo kusalābhisañdo sukhassāhāro.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe....

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako vigatamalamaccherena cetasā agāram

ajjhāvasati muttacāgo payatapāṇi vossagarato yācayogo dānasamvibhāgarato. Ayām catuttho puññābhīsando kusalābhīsando sukhassāhāro Ime kho, bhikkhave, cattāro puññābhīsandā, kusalābhīsandā, sukhassāhārā.

“Imehi kho, bhikkhave, catūhi puññābhīsandehi kusalābhīsandehi samannāgatassa ariyasāvakassa na sukaram puññassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettako puññābhīsando, kusalābhīsando sukhassāhāro’ti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahāpuññakkhandho tveva saṅkhyam gacchati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yathimā mahānadiyo saṁsandanti samenti, seyyathidam-- Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, tattha na sukaram udakassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettakāni udakālīhakānī’ti vā ‘Ettakāni udakālīhakasatānī’ti vā ‘Ettakāni udakālīhakasahassānī’ti vā ‘Ettakāni udakālīhakasatasahassānī’ti vāti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahā-udakakkhandho tveva saṅkhyam gacchati. Evameva kho, bhikkhave, imehi catūhi puññābhīsandehi kusalābhīsandehi samannāgatassa ariyasāvakassa na sukaram puññassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettako puññābhīsando, kusalābhīsando, sukhassāhāro’ti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahāpuññakkhandho tveva saṅkhyam gacchatī’ti. Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Mahodadhim aparimitam mahāsaram,
Bahubheravam ratanaganānamālayam.
Najjo yathā naragaṇasaṅghasevitā,
Puthū savantī upayanti sāgaram.
“Evam naram annapānavatthadadam,
Seyyāni paccattharaṇassa dāyakam.
Puññassa dhārā upayanti paṇḍitam,
Najjo yathā vāriyahāva sāgaran”ti. Dutiyam.

(S.55.43.) (3) Tatiya-abhisandasuttam 潤澤(3)

1039. “Cattārome, bhikkhave, puññābhīsandā, kusalābhīsandā, sukhassāhārā. Katame cattāro? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Ayām paṭhamo puññābhīsando, kusalābhīsando, sukhassāhāro.

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako dhamme...pe... saṅghe...pe.... .

“Puna caparam, bhikkhave, ariyasāvako paññavā hoti udayatthagāminiyā paññāya (S.55.43./V,402.) samannāgato ariyāya nibbedhikāya sammā dukkhakkhayagāminiyā. Ayām catuttho puññābhīsando kusalābhīsando sukhassāhāro. Ime kho, bhikkhave, cattāro puññābhīsandā kusalābhīsandā sukhassāhārā.

“Imehi kho, bhikkhave, catūhi puññābhīsandehi kusalābhīsandehi samannāgatassa ariyasāvakassa na sukaram puññassa pamāṇam gaṇetum--‘Ettako puññābhīsando, kusalābhīsando, sukhassāhāro’ti. Atha kho asaṅkhyeyyo appameyyo mahāpuññakkhandho tveva saṅkhyam gacchatī’ti. Idamavoca Bhagavā...pe...Satthā --

“Yo puññakāmo kusale patiṭṭhito,
Bhāveti maggam amatassa pattiyā.
So dhammasārādhigamo khaye rato,
Na vedhati maccurājāgamanasmin”ti. Tatiyam.

(S.55.44.) (4) Paṭhamamahaddhanasuttam 大寶(1)

► 《雜阿含834經》

1040. “Catūhi bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako ‘Aḍḍho mahaddhano mahābhogo’ti vuccati.

“Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti; dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako ‘Aḍḍho mahaddhano mahābhogo’ti vuccatī”ti. Catutthaṁ.

(S.55.45.) (5) Dutiyamahaddhanasuttam 大寶(2)

► 《雜阿含834經》

1041. “Catūhi bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako ‘Aḍḍho mahaddhano mahābhogo mahāyaso’ti vuccati.

“Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako ‘Aḍḍho mahaddhano mahābhogo mahāyaso’ti vuccatī”ti. Pañcamam.

(S.55.46./V,403.)

(S.55.46.) (6) Suddhakasuttam 比丘

► 《雜阿含1126-1127經》

1042. “Catūhi bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

“Katamehi catūhi? Idha, bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. Chatṭham.

(S.55.47.) (7) Nandiyasuttam 難提

► 《雜阿含856經》

1043. Kapilavatthunidānam. Ekamantaṁ nisinnam kho Nandiyam sakkam Bhagavā etadavoca--“Catūhi kho, Nandiya, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”.

“Katamehi catūhi? Idha, Nandiya, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhaṇḍehi...pe... samādhisarīvattanikehi. Imehi kho, Nandiya, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. Sattamam.

(S.55.48.) (8) Bhaddiyasuttam 跋提

► 《雜阿含1123經》

1044. Kapilavatthunidānam. Ekamantaṁ nisinnam kho Bhaddiyam sakkam

Bhagavā etadavoca--“Catūhi kho, Bhaddiya, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

“Katamehi catūhi? Idha, Bhaddiya, ariyasāvako Buddhe...pe... dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi kho, Bhaddiya, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. Aṭṭhamam. (S.55.49./V,404.)

(S.55.49.) (9) Mahānāmasuttam 摩訶男

► 《雜阿含928經》, 《別譯雜阿含153經》

1045. Kapilavathunidānam. Ekamantam nisinnam kho Mahānāmam sakkam Bhagavā etadavoca--“Catūhi kho, Mahānāma, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti...pe... sambodhiparāyaṇo”.

“Katamehi catūhi? Idha, Mahānāma, ariyasāvako Buddhe...pe... dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi kho, Mahānāma, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. Navamam.

(S.55.50.) (10) Āṅgasuttam 支

► 《雜阿含1125經》

1046. “Cattārimāni bhikkhave, sotāpattiyaṅgāni. Katamāni cattāri? Sappurisasaṁsevo, saddhammassavanam, yonisomanasikāro, dhammānudhammadappaṭipatti--imāni kho, bhikkhave, cattāri sotāpattiyaṅgāni”ti. Dasamarī.

Sagāthakapuññābhisañdavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Abhisandā tayo vuttā, duve Mahaddhanena ca;
Suddham Nandiyam Bhaddiyam, Mahānāmaṅgena te dasāti.

6. Sappaññavaggo 有慧品

(S.55.51.) (1) Sagāthakasuttam 有偈

1047. “Catūhi bhikkhave, dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo.

“Katamehi catūhi? (S.55.51./V,405.) Idha bhikkhave, ariyasāvako Buddhe aveccappasādena samannāgato hoti--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddha Bhagavāti. Dhamme...pe... saṅghe...pe... ariyakantehi sīlehi samannāgato hoti akhanḍehi...pe... samādhisaṁvattanikehi. Imehi kho, bhikkhave, catūhi dhammehi samannāgato ariyasāvako sotāpanno hoti avinipātadhammo niyato sambodhiparāyaṇo”ti. Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Yassa saddhā Tathāgate, acalā suppatiṭṭhitā;
Sīlañca yassa kalyāṇam, ariyakantam pasāmsitam.

“Saṅghe pasādo yassatthi, ujubhūtañca dassanam;
 Adaliddoti tam āhu, amogham tassa jīvitarī.
 “Tasmā saddhañca sīlañca, pasādām dhammadassanam;
 Anuyuñjetha medhāvī, saram Buddhānasāsanam”ti. Pañhamam.

(S.55.52.) (2) Vassamvutthasuttam 雨安居

1048. Ekam samayam Bhagavā Sāvatthiyam viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tena kho pana samayena aññataro bhikkhu Sāvatthiyam vassamvuttho Kapilavatthum anuppatto hoti kenacideva karaṇṭyena. Assosurū kho Kapilavatthavā sakyā--“Aññataro kira bhikkhu Sāvatthiyam vassamvuttho Kapilavatthum anuppatto”ti.

Atha kho Kapilavatthavā sakyā yena so bhikkhu tenupasañkamirīsu; upasañkamitvā tam bhikkhum abhivādetvā ekamantam nisīdiṁsu. Ekamantam nisinnā kho Kapilavatthavā sakyā tam bhikkhum etadavocuri--“Kacci, bhante, Bhagavā arogo ceva balavā cā”ti? “Arogo cāvuso, Bhagavā balavā cā”ti. (S.55.52./V,406.) “Kacci pana, bhante, Sāriputtamoggallānā arogā ceva balavanto cā”ti? “Sāriputtamoggallānāpi kho, āvuso, arogā ceva balavanto cā”ti. “Kacci pana, bhante, bhikkhusaṅgho arogo ca balavā cā”ti. “Bhikkhusaṅghopī kho, āvuso, arogo ca balavā cā”ti. “Atthi pana te, bhante, kiñci iminā antaravassena Bhagavato sammukhā sutam sammukhā paṭiggahitan”ti? “Sammukhā metam, āvuso, Bhagavato sutam sammukhā paṭiggahitam--‘Appakā te, bhikkhave, bhikkhū ye āsavānam khayā anāsavām cetovimuttim paññāvimuttim diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti. Atha kho eteva bahutarā bhikkhū ye pañcannam orambhāgiyānam saṃyojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyino anāvattidhammā tasmā lokā”ti.

“Apamampi kho me, āvuso, Bhagavato sammukhā sutam sammukhā paṭiggahitam--‘Appakā te, bhikkhave, bhikkhū ye pañcannam orambhāgiyānam saṃyojanānam parikkhayā opapātikā tattha parinibbāyino anāvattidhammā tasmā lokā. Atha kho eteva bahutarā bhikkhū ye tiṇṇam saṃyojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmino, sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissanti”ti.

“Apamampi kho me, āvuso, Bhagavato sammukhā sutam sammukhā paṭiggahitam--‘Appakā te, bhikkhave, bhikkhū ye tiṇṇam saṃyojanānam parikkhayā rāgadosamohānam tanuttā sakadāgāmino, sakideva imam lokam āgantvā dukkhassantam karissanti. Atha kho eteva bahutarā bhikkhū ye tiṇṇam saṃyojanānam parikkhayā sotāpannā avinipātadhammā niyatā sambodhiparāyanā”ti. Dutiyam.

(S.55.53.) (3) Dhammadinnasuttam 達摩提那

► 《雜阿含1033經》

1049. Ekam samayam Bhagavā Bārāṇasiyam viharati Isipatane Migadāye. (S.55.53./V,407.) Atha kho Dhammadinno upāsako pañcahi upāsakasatehi saddhiṁ yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisino kho Dhammadinno upāsako Bhagavantam etadavoca--“Ovadatu no, bhante, Bhagavā; anusāsatu no, bhante, Bhagavā yam amhākarā assa dīgharattam hitāya sukhāyā”ti.

“Tasmātiha vo, Dhammadinnam, evam sikkhitabbaṁ--‘Ye te suttantā Tathāgatabhāsitā gambhīrā gambhīratthā lokuttarā suññatapañcasāmyuttā te kālena kālam

upasampajja viharissāmā’ti. Evañhi vo, Dhammadinna, sikkhitabban”ti. “Na kho netam, bhante, sukaram amhehi puttasantānām ajjhāvasantehi kāsikacandanām paccanubhontehi mālāgandhavilepanam dhārayantehi jātarūparajatām sādiyantehi--ye te suttantā Tathāgatabhāsitā gambhīrā gambhīratthā lokuttarā suññatapañcasāmyuttā te kālena kālam upasampajja viharitum. Tesañ no, bhante, Bhagavā amhākām pañcasu sikkhāpadesu ṭhitānam uttaridhammarūpā desetū”ti.

“Tasmātiha vo, Dhammadinna, evam sikkhitabbarūpā ‘Buddhe aveccappasādena samannāgatā bhavissāma--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddho Bhagavāti. Dhamme...pe... sañghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgatā bhavissāma akhañdehi...pe... samādhisañvattanikehī’ti. Evañhi vo, Dhammadinna, sikkhitabban”ti.

“Yānimāni, bhante, Bhagavatā cattāri sotāpattiyañgāni desitāni, sarṇvijjante te dhammā amhesu, mayañca tesu dhammesu sandissāma. Mayañhi bhante, Buddhe aveccappasādena samannāgatā--itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam (S.55.53./V,408.) Buddho Bhagavāti. Dhamme...pe... sañghe...pe... ariyakantehi silehi samannāgatā akhañdehi...pe... samādhisañvattanikehī’ti. “Lābhā vo Dhammadinna, suladdhām vo, Dhammadinna! Sotāpattiphalām tumhehi byākatan”ti. Tatiyām.

(S.55.54.) (4) Gilānasuttam 疾病

► 《雜阿含1122經》

1050. Ekañ samayām Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiñ Nigrodhārāme. Tena kho pana samayena sambahulā bhikkhū Bhagavato cīvarakammām karonti--“Niññhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikām pakkamissatī”ti. Assosi kho Mahānāmo sakko--“Sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammām karonti--‘Niññhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikām pakkamissatī’”ti Atha kho Mahānāmo sakko yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamityā Bhagavantām abhivādetvā ekamantām nisidi. Ekamantām nisinno kho Mahānāmo sakko Bhagavantām etadavoca--“Sutametām, bhante--‘sambahulā kira bhikkhū Bhagavato cīvarakammām karonti--niññhitacīvaro Bhagavā temāsaccayena cārikām pakkamissatī’”ti. Na kho netam, bhante, Bhagavato sammukhā sutām sammukhā patiggahitām sappaññena upāsakena sappaññō upāsako ābādhiko dukkhito bālhagilāno ovaditabbo”ti.

“Sappaññena Mahānāma, upāsakena sappaññō upāsako ābādhiko dukkhito bālhagilāno catūhi assāsanīyehi dhammehi assāsetabbo--‘Assāsatāyasmā--atthāyasmato Buddhe aveccappasādo itipi so Bhagavā...pe...Satthā devamanussānam Buddho Bhagavāti Assāsatāyasmā--atthāyasmato dhamme...pe... sañghe...pe... ariyakantāni sīlāni akhañdāni...pe... samādhisañvattanikāni””ti.

“Sappaññena Mahānāma, upāsakena sappaññō upāsako ābādhiko dukkhito bālhagilāno imehi catūhi assāsanīyehi dhammehi assāsetvā evamassa vacanīyo--‘Atthāyasmato mātāpitūsu apekkhā’”ti? So ce evam vadeyya--‘Atthi me mātāpitūsu apekkhā’”ti, so evamassa vacanīyo--‘Ayasmā kho māriso marañadhammo. Sace pāyasmā mātāpitūsu apekkhamā karissati, marissateva; no ce pāyasmā mātāpitūsu apekkhamā karissati, marissateva. Sādhāyasmā, yā te mātāpitūsu apekkhā tam pajahā””ti.

“So ce evam vadeyya--‘Yā me mātāpitūsu apekkhā sā pahīnā’”ti, so evamassa vacanīyo--‘Atthi panāyasmato puttadāresu apekkhā’”ti? So ce evam vadeyya--‘Atthi me puttadāresu apekkhā’”ti, so evamassa vacanīyo--‘Ayasmā kho māriso marañadhammo. Sace pāyasmā puttadāresu apekkhamā karissati, marissateva; no ce pāyasmā puttadāresu apekkhamā karissati, marissateva. Sādhāyasmā, yā te puttadāresu apekkhā tam pajahā””ti.

“So ce evam vadeyya--‘Yā me puttadāresu apekkhā sā pahīnā’ti, so evamassa vacanīyo--‘Atthi panāyasmato mānusakesu pañcasu kāmaguṇesu apekkhā’ti? So ce evam vadeyya--‘Atthi me mānusakesu pañcasu kāmaguṇesu apekkhā’ti, so evamassa vacanīyo--‘Mānusakehi kho, āvuso, kāmehi dibbā kāmā abhikkantatarā ca pañitatarā ca. Sādhāyasmā, mānusakehi kāmehi cittam vuṭṭhāpetvā cātumahārājikesu devesu cittam adhimocehī””ti.

“So ce evam vadeyya--‘Mānusakehi me kāmehi cittam vuṭṭhitam, cātumahārājikesu devesu cittam adhimocitan’ti, so evamassa vacanīyo--‘Cātumahārājikehi kho, (S.55.54./V,409.) āvuso devehi tāvatiṁsā devā abhikkantatarā ca pañitatarā ca. Sādhāyasmā, cātumahārājikehi devehi cittam vuṭṭhāpetvā tāvatiṁsesu devesu cittam adhimocehī””ti.

“So ce evam vadeyya--‘Cātumahārājikehi me devehi cittam vuṭṭhitam, tāvatiṁsesu devesu cittam adhimocitan’ti, so evamassa vacanīyo--‘tāvatiṁsehi kho, āvuso, devehi yāmā devā...pe... tusitā devā...pe... nimmānaratī devā...pe... paranimmitavasavattī devā...pe... paranimmitavasavattīhi kho, āvuso, devehi brahmaloko abhikkantataro ca pañitataro ca. Sādhāyasmā, paranimmitavasavattīhi devehi cittam vuṭṭhāpetvā brahmaloke cittam adhimocehī””ti. So ce evam vadeyya--‘Paranimmitavasavattīhi me devehi cittam vuṭṭhitam, brahmaloke cittam adhimocitan’ti, so evamassa vacanīyo--‘Brahmalokopi kho, āvuso, anicco addhuvo sakkāyapariyāpanno. Sādhāyasmā, brahmalokā cittam vuṭṭhāpetvā sakkāyanirodhe cittam upasamharāhī””ti.

“So ce evam vadeyya--‘Brahmalokā me cittam vuṭṭhitam, sakkāyanirodhe cittam upasamharāmī””ti; evam vimuttacittassa kho, Mahānāma, upāsakassa āsavā vimuttacittena bhikkhunā na kiñci nānākaranaṁ vadāmi, yadidam--vimuttiyā vimuttan””ti. Catuttham.

(S.55.55.) (5) Sotāpattiphalasuttam 果(1)

► 《雜阿含經》1125、1128-1129經

1051. “Cattārome, bhikkhave, dhammā bhāvitā bahulīkatā sotāpattiphalasacchikiriyāya saṁvattanti. Katame cattāro? (S.55.55./V,411.) Sappurisasaṁsevo saddhammassavanam yonisomanasikāro, dhammānudhammappatipatti--Ime kho, bhikkhave, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā sotāpattiphalasacchikiriyāya saṁvattantī””ti. Pañcamam.

(S.55.56.) (6) Sakadāgāmiphalasuttam 果(2)

► 《雜阿含1128經》

1052. “Cattārome, bhikkhave, dhammā bhāvitā bahulīkatā sakadāgāmiphalasacchikiriyāya saṁvattanti. Katame cattāro? ...pe... saṁvattantī””ti. Chaṭṭham.

(S.55.57.) (7) Anāgāmiphalasuttam 果(3)

► 《雜阿含1128經》

1053. ...pe... anāgāmiphalasacchikiriyāya...pe... saṁvattantī””ti. Sattamam.

(S.55.58.) (8) Arahattaphalasuttam 果(4)

► 《雜阿含1128經》

1054. ...pe... arahattaphalasacchikiriyāya...pe... saṁvattantī”ti. Aṭṭhamam.

(S.55.59.) (9) Paññāpaṭilābhasuttam 獲得(慧)

1055. ...pe... paññāpaṭilābhāya...pe... saṁvattantī”ti. Navamam.

(S.55.60.) (10) Paññāvuddhisuttam 增長(慧)

1056. ...pe... paññāvuddhiyā...pe... saṁvattantī”ti. Dasamam.

(S.55.61.) (11) Paññāvepullasuttam 廣大(慧)

1057. ...pe.... Paññāvepullāya...pe... saṁvattantī”ti. Ekādasamam.

Sappaññavaggo chaṭṭho.

Tassuddānam--

Sagāthakarī Vassamīvuttham, Dhammadinnañca Gilānam;
Caturo Phalā Paṭilābho, Vuddhi Vepullatāya cāti.

(S.55.62./V,412.)

7. Mahāpaññavaggo 大慧品**(S.55.62.) (1) Mahāpaññāsuttam 大(慧)**

1058. “Cattārome, bhikkhave, dhammā bhāvitā bahulīkatā mahāpaññatāya saṁvattanti. Katame cattāro? Sappurisasaṁsevo, saddhammassavanam, yonisomanasikāro, dhammānudhammappaṭipatti--Ime kho, bhikkhave, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā mahāpaññatā saṁvattantī”ti. Pāṭhamam. (Puthupaññā)

(S.55.63.) (2) Puthupaññāsuttam 廣(慧)

1059. ... Puthupaññatā saṁvattantī”ti. Dutiyam.

(S.55.64.) (3) Vipulapaññāsuttam 廣大(慧)

1060. ... Vipulapaññatā saṁvattantī”ti. Tatiyam.

(S.55.65.) (4) Gambhīrapaññāsuttam 深(慧)

1061. ... Gambhīrapaññatā saṁvattantī”ti. Catuttham.

(S.55.66.) (5) Appamattapaññāsuttam 無等(慧)

1062. ... Appamattapaññatā saṁvattantī”ti. Pañcamam.

(S.55.67.) (6) Bhūripaññāsuttam 宏慧(慧)

1063. ... Bhūripaññatā saṁvattantī”ti. Chaṭṭhamam.

(S.55.68.) (7) Paññābāhullasuttam 多多(慧)

1064. ... Paññābāhullā saṁvattantī”ti. Sattamam.

(S.55.69.) (8) Sīghapaññāsuttam 迅(慧)

1065. ... Sīghapaññatā saṁvattantī”ti. Aṭṭhamam.

(S.55.70.) (9) Lahupaññāsuttam 輕(慧)

1066. ... Lahupaññatā saṁvattantī”ti. Navamam.

(S.55.71.) (10) Hāsapaññāsuttam 捷(慧) (Hāsapaññā)

1067. ... Hāsapaññatā saṁvattantī”ti. Dasamam.

(S.55.72./V,413.)

(S.55.72.) (11) Javanapaññāsuttam 速(慧)

1068. ... Javanapaññatā saṁvattantī”ti. Ekādasamam.

(S.55.73.) (12) Tikkhapaññāsuttam 利(慧)

1069. ... Tikkhapaññatā saṁvattantī”ti. Dvādasamam.

(S.55.74.) (13) Nibbedhikapaññāsuttam 抉擇(慧)

1070. ... Nibbedhikapaññatā saṁvattanti. Katame cattāro? Sappurisasaṁsevo, saddhammassavanam, yonisomanasikāro, dhammānudhamma-ppaṭipatti--Ime kho, bhikkhave, cattāro dhammā bhāvitā bahulīkatā nibbedhikapaññatāya saṁvattantī”ti. Terasamam.

Mahāpaññavaggo sattamo.

Tassuddānam--

Mahā Puthu Vipula-Gambhīram, Appamatta-Bhūri-Bāhullam.
Sīgha-Lahu-Hāsa-Javana,Tikkha-Nibbedhikāya cāti.

~Sotāpattisamāyuttaṁ ekādasamāṁ.~

[▲top](#) [回目錄](#)

(S.56.1./V,414.)

(S.56.)(12) Saccasamāyuttam 諦相應(131suttas)

1. Samādhivaggo 定品

(S.56.1.) (1) Samādhisuttam 定

►《雜阿含429經》

1071. Sāvatthinidānam. “Samādhiṁ, bhikkhave, bhāvetha. Samāhito, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti. Kiñca yathābhūtam pajānāti? ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtam pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti. Samādhiṁ, bhikkhave, bhāvetha. Samāhito, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti”.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Paṭhamamāṁ.

(S.56.2.) (2) Paṭisallānasuttam 宴默

►《雜阿含428經》

1072. “Paṭisallāne, bhikkhave, yogamāpajjatha. Paṭisallīno, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtam pajānāti. Kiñca yathābhūtarū pajānāti? ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtarū pajānāti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtarū pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtarū pajānāti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtarū pajānāti. (S.56.2./V,415.) Paṭisallāne bhikkhave, yogamāpajjatha. Paṭisallīno, bhikkhave, bhikkhu yathābhūtarū pajānāti.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dutiyamāṁ.

(S.56.3.) (3) Paṭhamakulaputtasuttam 善男子(1)

►《雜阿含393經》

1073. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajīmsu, sabbe te catunnām ariyasaccānam yathābhūtam abhisamayāya. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajissanti, sabbe te catunnām ariyasaccānam yathābhūtarū abhisamayāya. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajanti, sabbe te catunnām ariyasaccānam yathābhūtarū abhisamayāya.

“Katamesam catunnam? Dukkhassa ariyasaccassa dukkhasamudayassa ariyasaccassa dukkhanirodhassa ariyasaccassa dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajim̄su...pe... pabbajissanti...pe... pabbajanti, sabbe te imesamyeva catunnam ariyasaccānam yathābhūtam abhisamayāya.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodhō’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Tatiyam.

(S.56.4.) (4) Dutiyakulaputtasuttam 善男子(2)

► 《雜阿含393經》

1074. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajitā yathābhūtam abhisamesum, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisamesum. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajitā (S.56.4./V,416.) yathābhūtam abhisamessanti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisamessanti. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajitā yathābhūtam abhisamenti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisamenti.

“Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccam, dukkhasamudayam ariyasaccam, dukkhanirodham ariyasaccam, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam kulaputtā sammā agārasmā anagāriyam pabbajitā yathābhūtam abhisamesum...pe... abhisamessanti...pe... abhisamenti, sabbe te imāni cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisamenti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Catuttham.

(S.56.5.) (5) Paṭhamasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(1)

► 《雜阿含經》390-391經

1075. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambojjhim̄su, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambojjhim̄su. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambojjhissanti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambojjhissanti. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samaṇā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambojjhanti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambojjhanti.

“Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccam...pe... dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambojjhim̄su...pe... abhisambojjhissanti...pe... abhisambojjhanti, sabbe te imāni cattāri (S.56.5./V,417.) ariyasaccāni yathābhūtam abhisambojjhanti.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Pañcamam.

(S.56.6.) (6) Dutiyasamaṇabrahmaṇasuttam 沙門婆羅門(2)

► 《雜阿含經》390-391經

1076. “Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samaṇā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambuddham pakāsesum, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam

abhisambuddham pakāsesum. Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam samañā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambuddham pakāsessanti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambuddham pakāsessanti. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi samañā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambuddham pakāsenti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambuddham pakāsenti.

“Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccām...pe... dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam samañā vā brāhmaṇā vā yathābhūtam abhisambuddham pakāsesum...pe... pakāsessanti...pe... pakāsenti, sabbe te imāni cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambuddham pakāsenti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Chatthaṁ.

(S.56.7.) (7) Vitakkasuttam 尋

► 《雜阿含經》409-410經

1077. “Mā, bhikkhave, pāpake akusale vitakke vitakkeyyātha, seyyathidam kāmavitakkaṁ, byāpādavitakkaṁ, vihiṁsāvitakkaṁ. Tam kissa hetu? Nete, bhikkhave, vitakkā atthasamāhitā (S.56.7./V,418.) nādibrahmacariyakā na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattanti.

“Vitakkentā ca kho tumhe, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti vitakkeyyātha, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti vitakkeyyātha, ‘Ayam dukkhanirodhō’ti vitakkeyyātha, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti vitakkeyyātha. Tam kissa hetu? Ete, bhikkhave, vitakkā atthasamāhitā ete ādibrahmacariyakā ete nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya samvattanti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Sattamaṁ.

(S.56.8.) (8) Cintasuttam 思

► 《雜阿含408經》

1078. “Mā, bhikkhave, pāpakan akusalarūpi cittarūpi cinteyyātha--‘sassato loko’ti vā ‘Asassato loko’ti vā, ‘Antavā loko’ti vā ‘Anantavā loko’ti vā, ‘tam jīvarūpi tam sarīran’ti vā ‘Aññārūpi jīvarūpi aññārūpi sarīran’ti vā, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā ‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā. Tam kissa hetu? Nesā, bhikkhave, cintā atthasamāhitā nādibrahmacariyakā na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.

“Cintentā ca kho tumhe, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti cinteyyātha, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti cinteyyātha, ‘Ayam dukkhanirodhō’ti cinteyyātha, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti cinteyyātha. Tam kissa hetu? Esā, bhikkhave, cintā atthasamāhitā, esā ādibrahmacariyakā, esā nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya (S.56.8./V,419.) abhiññāya sambodhāya nibbānāya samvattati.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Aṭṭhamam.

(S.56.9.) (9) Viggāhikakathāsuttam 譯

► 《雜阿含412經》

1079. “Mā bhikkhave, viggāhikakathām katheyyātha--‘Na tvam imam dhammadvinayam ajānāsi, aham imam dhammadvinayam ajānāmi. Kim tvam imam dhammadvinayam ājānissasi! Micchāpaṭipanno tvamasi, ahamasmi sammāpaṭipanno. Sahitam me, asahitam te. Purevacanīyam pacchā avaca, pacchāvacanīyam pure avaca. Adhiciṇṇam teviparāvattam. Āropito te vādo, cara vādappamokkhāya. Niggahitosi, nibbeṭhehi vā sace pahosi’ti. Tam kissa hetu? Nesā, bhikkhave, kathā atthasamhitā nādibrahmacariyakā na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.

“Kathentā ca kho tumhe, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti katheyyātha ‘Ayam dukkhasamudayo’ti katheyyātha, ‘Ayam dukkhanirodho’ti katheyyātha, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti katheyyātha...pe... yogo karaṇīyo”ti. Navamam.

(S.56.10.) (10) Tiracchānakathāsuttam 畜生論

► 《雜阿含411經》

1080. “Mā bhikkhave, anekavihitam tiracchānakathām katheyyātha, seyyathidam--rājakathām corakathām mahāmattakathām senākathām, bhayakathām yuddhakathām, annakathām pānakathām vatthakathām sayanakathām mālākathām gandhakathām, nātikathām yānakathām gāmakathām nigamakathām nagarakathām janapadakathām itthikathām sūrakathām ([\(S.56.10./V,420.\)](#) visikhākathām kumbhaṭṭhānakathām, pubbapetakathām nānattakathām, lokakkhāyikām samuddakkhāyikām itibhavābhavakathām iti vā. Tam kissa hetu? Nesā, bhikkhave, kathā atthasamhitā nādibrahmacariyakā na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.

“Kathentā ca kho tumhe, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti katheyyātha, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti katheyyātha, ‘Ayam dukkhanirodho’ti katheyyātha, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti katheyyātha. Tam kissa hetu? Esā, bhikkhave, kathā atthasamhitā, esā ādibrahmacariyakā, esā nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya samvattati.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dasamarā.

Samādhivaggo paṭhamo.

Tassuddānam--

Samādhi Paṭisallānā, Kulaputtā apare duve;
Samaṇabrahmaṇā Vitakkam, Cintā Viggāhikā kathāti.

2. Dhammacakkappavattanavaggo 如來所說(1)

(S.56.11.) (1) Dhammacakkappavattanasuttam轉法輪經

► 《雜阿含379經》(T2.103.3)，大正No.109《佛說轉法輪經》(T2.503)，No.110《佛說三轉法輪經》(T2.504)，《律藏》〈大品〉Vin. I, 10-12，〈四分律〉卷32(T22.788)，〈五分律〉卷15(T22.104)；《法蘊足論》(T26.479-482)，M.141. Saccavibhaṅgasuttaṁ 諦分別經；及其他亦有梵本。

1081. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Bārāṇasiyam viharati Isipatane Migadāye. (S.56.11./V,421.) Tatra kho Bhagavā pañcavaggiye bhikkhū āmantesi--“Dveme, bhikkhave, antā pabbajitena na sevitabbā. Katame dve? Yo cāyam kāmesu kāmasukhaliṅkānuyogo hīno gammo pothujjaniko anariyo anatthasamāhito, yo cāyam attakilamathānuyogo dukkho anariyo anatthasamāhito. Ete kho, bhikkhave, ubho ante anupagamma majjhimā paṭipadā Tathāgatena abhisambuddhā cakkhukaraṇī nānakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati”.

“Katamā ca sā, bhikkhave, majjhimā paṭipadā Tathāgatena abhisambuddhā cakkhukaraṇī nānakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi sammāsaṅkappo sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo sammāvāyāmo sammāsati sammāsamādhi. Ayaṁ kho sā, bhikkhave, majjhimā paṭipadā Tathāgatena abhisambuddhā cakkhukaraṇī nānakaraṇī upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati.

“Idam kho pana, bhikkhave, dukkham ariyasaccam--jātipi dukkhā, jarāpi dukkhā, byādhipi dukkho, marañampi dukkham, appiyehi sampayogo dukkho, piyehi vippayogo dukkho, yampiccharām na labhati tampi dukkham--saṅkhittena pañcupādānakhandhā dukkhā. Idam kho pana, bhikkhave, dukkhasamudayam ariyasaccam--yāyam taṇhā ponobbhavikā nandirāgasahagatā tatrataṁtrābhinandinī, seyyathidam--kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā. Idam kho pana, bhikkhave, dukkhanirodham ariyasaccam--yo tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo. Idam kho pana, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī (S.56.11./V,422.) paṭipadā ariyasaccam--ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi.

“Idam dukkham ariyasaccan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkham ariyasaccam pariññeyyan’ti me, bhikkhave, pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkham ariyasaccam pariññātan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Idam dukkhasamudayam ariyasaccan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhasamudayam ariyasaccam pahātabban’ti me, bhikkhave, pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhasamudayam ariyasaccam pahīnan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Idam dukkhanirodham ariyasaccan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodham ariyasaccam sacchikātabban’ti me, bhikkhave, pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodham ariyasaccam sacchikatan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam

udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. Tam kho panidam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam bhāvetabban’ti me, bhikkhave, pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam bhāvitan’ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Yāvakīvañca me, bhikkhave, imesu catūsu ariyasaccesu evam tiparivatṭam dvādasākāram yathābhūtam nāṇadassanaṁ na suvisuddham ahosi, neva tāvāham, (S.56.11./V,423.) bhikkhave sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti paccaññāsim.

“Yato ca kho me, bhikkhave, imesu catūsu ariyasaccesu evam tiparivatṭam dvādasākāram yathābhūtam nāṇadassanaṁ suvisuddham ahosi, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamañabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya ‘Anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho’ti paccaññāsim. Nāṇañca pana me dassanam udapādi--‘Akuppā me vimutti, ayamantimā jāti, natthidāni punabbhavo’”ti. Idamavoca Bhagavā. Attamanā pañcavaggiyā bhikkhū Bhagavato bhāsitam abhinandunti.

Imasmiñca pana veyyākaraṇasmīm bhaññamāne āyasmato Konḍaññassa virajam vītamalarū dhammadakkhuṁ udapādi--“Yaṁ kiñci samudayadhammarū, sabbarū tam nirodhadhamman”ti.

Pavattite ca pana Bhagavatā dhammadakkhe bhummā devā saddamanussāvesum--“Etam Bhagavatā Bārāṇasiyam Isipatane Migadāye anuttaram dhammadakkam pavattitam appaṭivattiyam samanena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin”ti. Bhummānam devānam saddam sutvā cātumahārājikā devā saddamanussāvesum--“Etam Bhagavatā Bārāṇasiyam Isipatane Migadāye anuttaram dhammadakkam pavattitam appaṭivattiyam samanena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin”ti. Cātumahārājikānam devānam saddam sutvā tāvatiṁsā devā...pe... yāmā devā...pe... tusitā devā...pe... nimmānaratū devā...pe... paranimmitavasavattī devā...pe... brahmakāyikā devā saddamanussāvesum--“Etaṁ Bhagavatā Bārāṇasiyam Isipatane Migadāye anuttaram dhammadakkam pavattitam (S.56.11./V,424.) appaṭivattiyam samanena vā brāhmaṇena vā devena vā mārena vā brahmunā vā kenaci vā lokasmin”ti.

Itiha tena khaṇena (tena layena) tena muhuttena yāva brahmalokā saddo abbhuggacchi. Ayañca dasasahassilokadhātu saṅkampi sampakampi sampavedhi, appamāṇo ca ulāro obhāso loke pāturahosi atikkamma devānam devānubhāvanti.

Atha kho Bhagavā imam udānam udānesi--“Aññāsi vata, bho, Konḍañño, aññāsi vata, bho, Konḍañño”ti! Iti hidam āyasmato Konḍaññassa ‘Aññāsikonḍañño’ tveva nāmaṁ ahositi. Paṭhamam.

(S.56.12.) (2) Tathāgatasuttam 如來所說 (2)

► 《雜阿含379經》(T2.103.3), 大正No.109 《佛說轉法輪經》(T2.503), No.110 《佛說三轉法輪經》(T2.504), 《律藏》〈大品〉Vin. I, 10-12, 《四分律》卷32(T22.788), 《五分律》卷15(T22.104); 《法蘊足論》(T26.479-482), M.141. Saccavibhaṅgasuttaṁ 諦分別經; 及其他亦有梵本。

1082. “Idam dukkham ariyasaccan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi,

āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkham ariyasaccam pariññeyyan’ti bhikkhave, Tathāgatānam pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkham ariyasaccam pariññātan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Idam dukkhasamudayam ariyasaccan’ti bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhasamudayam ariyasaccam pahātabban’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhasamudayam ariyasaccam pahīnan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Idam dukkhanirodham ariyasaccan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodham ariyasaccam sacchikātabban’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe...pe. Udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodham ariyasaccam (S.56.12./V,425.) sacchikatan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi.

“Idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam bhāvetabban’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe...pe... udapādi. ‘Tam kho panidam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam bhāvitan’ti, bhikkhave, Tathāgatānam pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi”ti. Dutiyam.

(S.56.13.) (3) Khandhasuttam 蘊

► 《雜阿含388經》

1083. “Cattārimāni, bhikkhave, ariyasaccāni. Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccam, dukkhasamudayam ariyasaccam, dukkhanirodham ariyasaccam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam.

“Katamañca bhikkhave, dukkham ariyasaccam? ‘Pañcupādānakkhandhā’ tissa vacanīyam, seyyathidam--rūpupādānakkhandho...pe... viññāṇupādānakkhandho. Idam vuccati, bhikkhave, dukkham ariyasaccam.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhasamudayam ariyasaccam? Yāyam tañhā ponobbhavikā nandirāgasahagatā tatratrābhinandinī, seyyathidam--kāmatañhā, bhavatañhā, vibhavatañhā. Idam vuccati, bhikkhave, dukkhasamudayam ariyasaccam.

“Katamañca bhikkhave, dukkhanirodham ariyasaccam? Yo tassāyeva tañhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo--idam vuccati, bhikkhave, dukkhanirodham ariyasaccam.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam? Ayameva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi--idam vuccati, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam. (S.56.12./V,426.) Imāni kho, bhikkhave, cattāri ariyasaccāni.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Tatiyam.

(S.56.14.) (4) Ajjhattikāyatanaśuttam 內入處

► 《雜阿含388經》

1084. “Cattārimāni, bhikkhave, ariyasaccāni. Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccām, dukkhasamudayām ariyasaccām, dukkhanirodham ariyasaccām, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām.

“Katamañca, bhikkhave, dukkham ariyasaccām? ‘Cha ajjhattikāni āyatanānī’ tissa vacanīyām. Katamāni cha? Cakkhāyatanaṁ...pe... manāyatanaṁ--idam vuccati, bhikkhave, dukkham ariyasaccām.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhasamudayām ariyasaccām? Yāyām taṇhā ponobbhavikā nandirāgasahagatā tatratrābhinandinī, seyyathidam--kāmataṇhā, bhavataṇhā, vibhavataṇhā--idam vuccati, bhikkhave, dukkhasamudayām ariyasaccām.

“Katamañca bhikkhave, dukkhanirodham ariyasaccām? Yo tassāyeva taṇhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo--idam vuccati, bhikkhave, dukkhanirodham ariyasaccām.

“Katamañca, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām? Ayameva ariyo atthaṅgiko maggo, seyyathidam--sammādiṭṭhi...pe... sammāsamādhi--idam vuccati, bhikkhave, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām. Imāni kho, bhikkhave, cattāri ariyasaccāni.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Catutthaṁ.

(S.56.15.) (5) Paṭhamadhāraṇasuttam 受持(1)

► 《雜阿含416經》

1085. “Dhāretha no tumhe, bhikkhave, mayā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti? Evaṁ vutte aññataro bhikkhu Bhagavantām (S.56.15./V,427.) etadavoca-- “Ahaṁ kho, bhante, dhāremi Bhagavatā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti. “Yathā katham pana tvam, bhikkhu, dhāresi mayā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti? “Dukkham khvāham, bhante, Bhagavatā paṭhamām ariyasaccām desitām dhāremi; dukkhasamudayām khvāham, bhante, Bhagavatā dutiyām ariyasaccām desitām dhāremi; dukkhanirodham khvāham, bhante, Bhagavatā tatiyām ariyasaccām desitām dhāremi; dukkhanirodhagāminim paṭipadam khvāham, bhante, Bhagavatā catutthām ariyasaccām desitām dhāremi. Evaṁ khvāham, bhante, dhāremi Bhagavatā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, dhāresi mayā cattāri ariyasaccāni desitānīti. Dukkham kho, bhikkhu, mayā paṭhamām ariyasaccām desitām, tathā nam dhārehi; dukkhasamudayām kho, bhikkhu, mayā dutiyām ariyasaccām desitām, tathā nam dhārehi; dukkhanirodham kho, bhikkhu, mayā tatiyām ariyasaccām desitām, tathā nam dhārehi; dukkhanirodhagāminī paṭipadā kho, bhikkhu, mayā catutthām ariyasaccām desitām, tathā nam dhārehi. Evaṁ kho, bhikkhu, dhārehi mayā cattāri ariyasaccāni desitānīti.

“Tasmātiha bhikkhu, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Pañcamam.

(S.56.16.) (6) Dutiyadhāraṇasuttam 受持(2)

► 《雜阿含經》418、836經，S.55.26.

1086. “Dhāretha no tumhe, bhikkhave, mayā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti?

Evam vutte aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Aham kho, bhante, dhāremi Bhagavatā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti.

“Yathā katham pana tvam, bhikkhu, dhāresi mayā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti? (S.56.16./V,428.) “Dukkham khvāham, bhante, Bhagavatā paṭhamam ariyasaccām desitam dhāremi. Yo hi koci, bhante, samaṇo vā brāhmaṇo vā evam vadeyya--‘Netam dukkham paṭhamam ariyasaccām yam samaṇena Gotamena desitam. Ahametam dukkham paṭhamam ariyasaccām paccakkhāya aññam dukkham paṭhamam ariyasaccām paññapessāmī’ti--netam thānam vijjati. Dukkhasamudayam khvāham, bhante, Bhagavatā...pe... dukkhanirodhagāminim paṭipadam khvāham, bhante, Bhagavatā catuttham ariyasaccām desitam dhāremi. Yo hi koci, bhante, samaṇo vā brāhmaṇo vā evam vadeyya--‘Netam dukkhanirodhagāminī paṭipadā catuttham ariyasaccām yam samaṇena Gotamena desitam. Ahametam dukkhanirodhagāminim paṭipadam catuttham ariyasaccām paccakkhāya aññam dukkhanirodhagāminim paṭipadām catuttham ariyasaccām paññapessāmī’ti--netam thānam vijjati. Evam khvāham, bhante, dhāremi Bhagavatā cattāri ariyasaccāni desitānī”ti.

“Sādhu sādhu, bhikkhu! Sādhu kho tvam, bhikkhu, dhāresi mayā cattāri ariyasaccāni desitānīti. Dukkham kho, bhikkhu, mayā paṭhamam ariyasaccām desitam, tathā nam dhārehi. Yo hi koci, bhikkhu, samaṇo vā brāhmaṇo vā evam vadeyya--‘Netam dukkham paṭhamam ariyasaccām yam samaṇena Gotamena desitam. Ahametam dukkham paṭhamam ariyasaccām paccakkhāya aññam dukkham paṭhamam ariyasaccām paññapessāmī’ti--netam thānam vijjati. Dukkhasamudayam kho, bhikkhu...pe... dukkhanirodhām kho, bhikkhu...pe... dukkhanirodhagāminī paṭipadām kho, bhikkhu, mayā catuttham ariyasaccām desitam, tathā nam dhārehi. Yo hi koci, bhikkhu, samaṇo vā brāhmaṇo vā evam (S.56.16./V,429.) vadeyya ‘Netam dukkhanirodhagāminī paṭipadā catuttham ariyasaccām yam samaṇena Gotamena desitam Ahametam dukkhanirodhagāminim paṭipadām catuttham ariyasaccām paccakkhāya aññam dukkhanirodhagāminim paṭipadām catuttham ariyasaccām paññapessāmī’ti--netam thānam vijjati. Evam kho tvam, bhikkhu, dhārehi mayā cattāri ariyasaccāni desitānīti.

“Tasmātiha, bhikkhu, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Chaṭṭham.

(S.56.17.) (7) Avijjāsuttam 無明

1087. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Avijjā, avijjā’ti bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, avijjā; kittāvatā ca avijjāgato hotī”ti? “Yam kho, bhikkhu, dukkhe aññānam, dukkhasamudaye aññānam, dukkhanirodhe aññānam, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya aññānam--ayam vuccati, bhikkhu, avijjā; ettāvatā ca avijjāgato hotī”ti.

“Tasmātiha, bhikkhu, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Sattamam.

(S.56.18.) (8) Vijjāsuttam 明

1088. Atha kho aññataro bhikkhu yena Bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisidi. Ekamantam nisinno kho so bhikkhu

Bhagavantam etadavoca--“vijjā, vijjā’ti, bhante, vuccati. Katamā nu kho, bhante, vijjā; kittāvatā ca vijjāgato hotī”ti? (S.56.18./V430.) “Yaṁ kho, bhikkhu, dukkhe nāñarām, dukkhasamudaye nāñam, dukkhanirodhe nāñam, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya nāñam--ayam vuccati, bhikkhu, vijjā; ettāvatā ca vijjāgato hotī”ti.

“Tasmātiha bhikkhu, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Atṭhamam.

(S.56.19.) (9) Saṅkāsanasuttam 辭

1089. “Idam dukkham ariyasaccan’ti bhikkhave, mayā paññattam. Tattha aparimāṇā vanṇā aparimāṇā byañjanā aparimāṇā saṅkāsanā--Itipidam dukkham ariyasaccan’ti idam dukkhasamudayam...pe... idam dukkhanirodhām...pe... ‘Idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan’ti, bhikkhave, mayā paññattam. Tattha aparimāṇā vanṇā aparimāṇā byañjanā aparimāṇā saṅkāsanā--Itipidam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan’ti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Navamam.

(S.56.20.) (10) Tathasuttam 如

► 《雜阿含417經》

1090. “Cattārimāni, bhikkhave, tathāni avitathāni anaññathāni. Katamāni cattāri? ‘Idam dukkhan’ti, bhikkhave, tathametam avitathametam anaññathametam ‘Ayam dukkhasamudayo’ti tathametam avitathametam anaññathametam; ‘Ayam dukkhanirodho’ti tathametam avitathametam anaññathametam; ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti tathametam avitathametam anaññathametam--imāni kho, bhikkhave, cattāri tathāni avitathāni anaññathāni.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dasamam.

Dhammadakkappavattanavaggo dutiyo.

Tassuddānam--

Dhammadakkam Tathāgatam, Khandhā Āyatana ca;
Dhāraṇā ca dve Avijjā, Vijjā Saṅkāsanā tathāti.

3. Koṭigāmavaggo 拘利村品

(S.56.21.) (1) Pathamakotigāmasuttam 跋耆(國)(1)

► 《雜阿含經》392、403經，《增壹阿含25.1經》

1091. Ekam samayaṁ Bhagavā Vajjīsu viharati Koṭigāme. Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Catunnaṁ, bhikkhave, ariyasaccānam ananubodhā appaṭivedhā evamidaṁ dīghamaddhānam sandhāvitam saṁsaritam mamañceva tumhākañca”.

“Katamesam catunnaṁ? Dukkhassa, bhikkhave, ariyasaccassa ananubodhā appaṭivedhā evamidaṁ dīghamaddhānam sandhāvitam saṁsaritam mamañceva tumhākañca. Dukkhasamudayassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhassa

ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa (S.56.21./V,432.) ananubodhā appativedhā evamidam dīghamaddhānam sandhāvitam saṃsaritam mamañceva tumhākañca. Tayidam, bhikkhave, dukkham ariyasaccam anubuddham patividdham, dukkhasamudayam ariyasaccam anubuddham patividdham, dukkhanirodhām ariyasaccam anubuddham paṭividdham, dukkhanirodhām paṭividdham, ucchinnā bhavatañhā, khīñā bhavanetti; natthidāni punabbhavo”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Catunnam ariyasaccānam, yathābhūtarū adassanā;

Samśitam dīghamaddhānam, tāsu tāsveva jātisu.

“Tāni etāni diṭṭhāni, bhavanetti samūhatā.

Ucchinnam mūlam dukkhassa, natthidāni punabbhavo”ti. Paṭhamam.

(S.56.22.) (2) Dutiyakotigāmasuttam 跋耆(國) (2)

► 《雜阿含經》390、392經

1092. “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtarū nappajānanti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtarū nappajānanti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtarū nappajānanti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtarū nappajānanti, na me te, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu vā samanasammata brāhmañesu vā brāhmaṇasammata, na ca panete āyasmanto sāmaññattham vā brahmaññattham vā diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtarū pajānanti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtarū pajānanti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtarū pajānanti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtarū pajānanti, te kho me, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā samañesu ceva samanasammata brāhmañesu ca brāhmaṇasammata, (S.56.21./V,433.) te ca panāyasmanto sāmaññatthañca brahmaññatthañca diṭṭheva dhamme sayam abhiññā sacchikatvā upasampajja viharanti”ti.

Idamavoca Bhagavā. Idam vatvāna Sugato athāparam etadavoca Satthā --

“Ye dukkham nappajānanti, atho dukkhassa sambhavaṁ;

Yattha ca sabbaso dukkham, asesam uparujjhati.

“Tañca maggarū na jānanti, dukkhūpasamagāminarū;

Cetovimuttihīnā te, atho paññāvimuttiyā.

Abhabbā te antakiriyāya, te ve jātijarūpagā.

“Ye ca dukkham pajānanti, atho dukkhassa sambhavaṁ.

Yattha ca sabbaso dukkham, asesam uparujjhati.

“Tañca maggarū pajānanti, dukkhūpasamagāminarū;

Cetovimuttisampannā, atho paññāvimuttiyā.

Sabbā te antakiriyāya, na te jātijarūpagā”ti. Dutiyam.

(S.56.23.) (3) Sammāsambuddhasuttam 正等覺者

► 《雜阿含經》402、393經

1093. Sāvatthinidānam. Cattārimāni, bhikkhave, ariyasaccāni. Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccam...pe... dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam-- imāni kho, bhikkhave, cattāri ariyasaccāni. Imesam kho, bhikkhave, catunnam ariyasaccānam

yathābhūtam abhisambuddhā Tathāgato ‘Araham sammāsambuddho’ti vuccati.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Tatiyam.

(S.56.24.) (4) Arahanṭasuttam 阿羅漢

► 《雜阿含402經》

1094. Sāvatthinidānam. Ye hi keci, bhikkhave, atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā yathābhūtam abhisambujjhimsu, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambujjhimsu. (S.56.24./V,434.) Ye hi keci, bhikkhave, anāgatamaddhānam arahanto sammāsambuddhā yathābhūtam abhisambujjhissanti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambujjhissanti. Ye hi keci, bhikkhave, etarahi arahanto sammāsambuddhā yathābhūtam abhisambujjhanti, sabbe te cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambujjhanti.

“Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccam, dukkhasamudayam ariyasaccam, dukkhanirodham ariyasaccam, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam. Ye hi, keci, bhikkhave, atītamaddhānam arahanto sammāsambuddhā yathābhūtam abhisambujjhimsu...pe... abhisambujjhissanti...pe... abhisambujjhanti, sabbe te imāni cattāri ariyasaccāni yathābhūtam abhisambujjhanti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Catutthaṁ.

(S.56.25.) (5) Āsavakkhayasuttam 漏盡

► 《雜阿含384經》

1095. “Jānatoham, bhikkhave, passato āsavānam khayam vadāmi, no ajānato apassato. Kiñca, bhikkhave, jānato passato āsavānam khayo hoti? ‘Idam dukkhan’ti, bhikkhave, jānato passato āsavānam khayo hoti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti jānato passato āsavānam khayo hoti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti jānato passato āsavānam khayo hoti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti jānato passato āsavānam khayo hoti. Evam kho, bhikkhave, jānato evam passato āsavānam khayo hoti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Pañcamam.

(S.56.26.) (6) Mittasuttam 友

► cf. 《雜阿含836經》, cf. S.55.16-17.

1096. “Ye hi keci, bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca sotabbam maññeyyum--mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā (S.56.26./V,435.) vā te vo, bhikkhave, catunnam ariyasaccānam yathābhūtam abhisamayāya samādapetabbā nivesetabbā patiṭṭhāpetabbā.

“Katamesam catunnam? Dukkhassa ariyasaccassa, dukkhasamudayassa ariyasaccassa, dukkhanirodhassa ariyasaccassa, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa. Ye hi keci, bhikkhave, anukampeyyātha, ye ca sotabbam maññeyyum--mittā vā amaccā vā ñātī vā sālohitā vā te vo, bhikkhave, imesam catunnam ariyasaccānam yathābhūtam abhisamayāya samādapetabbā nivesetabbā patiṭṭhāpetabbā.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Chatthaṁ.

(S.56.27.) (7) Tathasuttam 如

► 《雜阿含417經》

1097. “Cattārimāni, bhikkhave, ariyasaccāni. Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccām, dukkhasamudayām ariyasaccām, dukkhanirodham ariyasaccām, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām--imāni kho, bhikkhave, cattāri ariyasaccāni tathāni avitathāni anaññathāni; tasmā ‘Ariyasaccānī’ti vuccanti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Sattamaṁ.

(S.56.28.) (8) Lokasuttam 世間

1098. “Cattārimāni, bhikkhave, ariyasaccāni. Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccām, dukkhasamudayām ariyasaccām, dukkhanirodham ariyasaccām, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām. Sadevake loke samārake sabrahmake sassamanabrahmaṇiyā pajāya sadevamanussāya Tathāgato ariyo; tasmā ‘Ariyasaccānī’ti vuccanti”.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Aṭṭhamam.

(S.56.29./V,436.)

(S.56.29.) (9) Pariññeyyasuttam 應徧知

► 《雜阿含382經》，《雜阿含427經》

1099. “Cattārimāni bhikkhave, ariyasaccāni. Katamāni cattāri? Dukkham ariyasaccām, dukkhasamudayām ariyasaccām, dukkhanirodham ariyasaccām, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām--imāni kho, bhikkhave, cattāri ariyasaccāni. Imesam kho, bhikkhave, catunnam ariyasaccānam atthi ariyasaccām pariññeyyam, atthi ariyasaccām pahātabbam, atthi ariyasaccām sacchikātabbam, atthi ariyasaccām bhāvetabbam.

“Katamañca, bhikkhave, ariyasaccām pariññeyyam? Dukkham, bhikkhave, ariyasaccām pariññeyyam, dukkhasamudayām ariyasaccām pahātabbam, dukkhanirodham ariyasaccām sacchikātabbam, dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccām bhāvetabbam.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Navamaṁ.

(S.56.30.) (10) Gavampatisuttam (具壽)伽梵婆提

► 《雜阿含383經》

1100. Ekaṁ samayaṁ sambahulā therā bhikkhū cetesu viharanti Sahañcanike. Tena kho pana samayena sambahulānam therānam bhikkhūnam pacchābhattām piñḍapātapatikkantānam mañḍalamāle sannisinnānam sannipatitānam ayamantarākathā udapādi--“Yo nu kho, āvuso, dukkham passati dukkhasamudayampi so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminim paṭipadampi passat”ti.

Evaṁ vutte āyasmā Gavampati thero bhikkhū etadavoca--“Sammukhā metam, āvuso, Bhagavato sutam, sammukhā paṭiggahitarām--(S.56.30./V,438.) ‘Yo bhikkhave, dukkham passati dukkhasamudayampi so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminim paṭipadampi passat. Yo dukkhasamudayām passati dukkhampi

so passati, dukkhanirodhampi passati, dukkhanirodhagāminim paṭipadampi passati. Yo dukkhanirodhampi passati dukkhampi so passati, dukkhasamudayampi passati, dukkhanirodhagāminim paṭipadampi passati. Yo dukkhanirodhagāminim paṭipadampi passati dukkhampi so passati, dukkhasamudayampi passati, dukkhanirodhampi passatī”ti. Dasamān.

Koṭigāmavaggo tatiyo.

Tassuddānam--

Dve Vajjī Sammāsambuddho, Araham Āsañakkhayo;
Mittam Tathā ca Loko ca, Pariññeyyam Gavampatiti.

4. Sīsapāvanavaggo 申恕林品

(S.56.31.) (1) Sīsapāvanasuttam 申恕林

► 《雜阿含404經》

1101. Ekam samayam Bhagavā Kosambiyam viharati Sīsapāvane. Atha kho Bhagavā parittāni Sīsapāṇṇāni pāṇinā gahetvā bhikkhū āmantesi--“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, katamām nu kho bahutaram--yāni vā mayā parittāni sīsapāṇṇāni pāṇinā gahitāni yadidam upari Sīsapāvane”ti? “Appamattakāni bhante, Bhagavatā parittāni sīsapāṇṇāni pāṇinā gahitāni; Atha kho etāneva bahutarāni yadidam upari Sīsapāvane”ti. “Evameva kho, bhikkhave, etadeva bahutaram yam vo mayā abhiññāya anakkhātam. Kasmā cetam, bhikkhave, mayā anakkhātam? Na hetam, bhikkhave, atthasamhitam nādibrahmacariyakam na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya saṁvattati; tasmā tam mayā anakkhātam”.

“Kiñca, bhikkhave, mayā akkhātam? ‘Idam dukkhan’ti, bhikkhave, mayā akkhātam, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti mayā akkhātam, ‘Ayaṁ dukkhanirodho’ti mayā akkhātam, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti mayā akkhātam”.

“Kasmā cetam, bhikkhave, mayā akkhātam? Etañhi, bhikkhave, atthasamhitam etam ādibrahmacariyakam etam nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṁvattati; tasmā tam mayā akkhātam

“Tasmātīha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Paṭhamam.

(S.56.32.) (2) Khadirapattasuttam 佉提羅(樹葉)

► 《雜阿含397經》

1102. “Yo, bhikkhave, evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca, dukkhasamudayam ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca, dukkhanirodhām ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca, dukkhanirodhagāminim paṭipadam ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--netam ṭhānam vijjati.

“Seyyathāpi bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham Khadirapattānam vā saralapattānam vā āmalakapattānam vā (S.56.32./V,439.) puṭam karitvā udakam vā tālapattam vā āharissāmī’ti--netam ṭhānam vijjati; evameva kho, bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca...pe...

dukkhanirodhagāminim paṭipadām ariyasaccām yathābhūtam anabhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--netarām thānarām vijjati.

“Yo ca kho, bhikkhave, evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccām yathābhūtam abhisamecca, dukkhasamudayām ariyasaccām yathābhūtam abhisamecca, dukkhanirodham ariyasaccām yathābhūtam abhisamecca, dukkhanirodhagāminim paṭipadām ariyasaccām yathābhūtam abhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--thānametām vijjati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham padumapattānam vā palāsapattānam vā māluvapattānam vā puṭām karitvā udakām vā tālapattām vā āharissāmī’ti--thānametām vijjati; evameva kho, bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccām yathābhūtam abhisamecca...pe... dukkhanirodhagāminim paṭipadām ariyasaccām yathābhūtam abhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--thānametām vijjati.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dutiyam.

(S.56.33.) (3) Dandasuttam 杖

► 《雜阿含經》430-431經，S.15.9.

1103. “Seyyathāpi, bhikkhave, danḍo uparivehāsam khitto sakimpi mūlena nipatati, sakimpi aggena nipatati; evameva kho, bhikkhave, avijjānīvaraṇā sattā tanhāsamyojanā sandhāvantā samśarantā sakimpi asmā lokā param lokām gacchanti, sakimpi parasmā lokā imām lokām āgacchanti. Tam kissa hetu? Adiṭhattā, bhikkhave, catunnam ariyasaccānam. Katamesam catunnam? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa.

(S.56.33./V,440.) “Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Tatiyam.

(S.56.34.) (4) Celasuttam 衣

► 《雜阿含400經》

1104. “Āditte bhikkhave, cele vā sīse vā kimassa karaṇīyan”ti? “Āditte, bhante, cele vā sīse vā, tasseva celassa vā sīsassa vā nibbāpanāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussōlī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyan”ti.

“Ādittam, bhikkhave, celam vā sīsam vā ajjhupekkhitvā amanasikaritvā anabhisametānam catunnam ariyasaccānam yathābhūtam abhisamayāya adhimatto chando ca vāyāmo ca ussāho ca ussōlī ca appaṭivānī ca sati ca sampajaññañca karaṇīyam. Katamesam catunnam? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Catuttham.

(S.56.35.) (5) Sattisatasuttam 百檜

► 《雜阿含401經》

1105. “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso vassasatāyuko vassasatajīvī. Tamenam evam vadeyya--‘Ehambo purisa, pubbañhasamayam tam sattisatena hanissanti, majjhānhikasamayam sattisatena hanissanti, sāyanhasamayam sattisatena hanissanti. So

kho tvam, ambho purisa, divase divase tīhi tīhi sattisatehi haññamāno vassasatāyuko vassasatajīvī vassasatassa accayena anabhisametāni cattāri (S.56.35./V.441.) ariyasaccāni abhisamesasi”ti.

“Atthavasikena, bhikkhave, kulaputtena alam upagantum. Tam kissa hetu? Anamataggoyam, bhikkhave, saṁsāro; pubbā koti nappaññāyati sattippahārānam asippahārānam usuppahārānam pharasuppahārānam. Evañcetam, bhikkhave, assa. Na kho panāhañ, bhikkhave, saha dukkhena, saha domanassena catunnañ ariyasaccānam abhisamayam vadāmi; api cāharñ, bhikkhave, sahāva sukhenā, sahāva somanassena catunnañ ariyasaccānam abhisamayam vadāmi. Katamesam catunnañ? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā pañipadāya ariyasaccassa.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī pañipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Pañcamam.

(S.56.36.) (6) Pāñasuttam 生類

► 《雜阿含438經》

1106. “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso yam imasmim Jambudipe tiṇakaṭṭhasākhāpalāsam tacchetvā ekajjhām saṁhareyya; ekajjhām saṁharitvā sūlam kareyya. Sūlam karitvā ye mahāsamudde mahantakā pāñā te mahantakesu sūlesu āvuneyya, ye mahāsamudde majjhimakā pāñā te majjhimatesu sūlesu āvuneyya, ye mahāsamudde sukhumakā pāñā te sukhumakesu sūlesu āvuneyya. Apariyādinnā ca, bhikkhave, mahāsamudde olārikā pāñā assu.

“Atha imasmim Jambudipe tiṇakaṭṭhasākhāpalāsam parikkhayam pariyādānam gaccheyya. Ito bahutarā kho, bhikkhave, mahāsamudde sukhumakā pāñā, ye na sukarā sūlesu āvunitum. Tam kissa hetu? (S.56.36./V.442.) Sukhumattā bhikkhave, attabhāvassa. Evam mahā kho, bhikkhave, apāyo. Evarū mahantasmā kho, bhikkhave, apāyasmā parimutto diṭṭhisampanno puggalo ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī pañipadā’ti yathābhūtam pajānāti.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī pañipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Chattham.

(S.56.37.) (7) Paṭhamasūriyasuttam 曰喻(1)

► 《雜阿含經》394、395經

1107. “Sūriyassa, bhikkhave, udayato etam pubbañgamam etam pubbanimittam, yadidañ--aruṇuggarñ. Evameva kho, bhikkhave, bhikkhuno catunnañ ariyasaccānam yathābhūtam abhisamayāya etam pubbañgamam etam pubbanimittam, yadidañ--sammādiṭṭhi. Tassetam bhikkhave, bhikkhuno pāñikañkham--‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānissati...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī pañipadā’ti yathābhūtam pajānissati.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī pañipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Sattamam.

(S.56.38.) (8) Dutiyasūriyasuttam 曰喻(2)

► 《雜阿含經》394、395經

1108. “Yāvakīvañca bhikkhave, candimasūriyā loke nuppajjanti, neva tāva mahato ālokassa pātubhāvo hoti mahato obhāsassa. Andhatamam tadā hoti

andhakāratimisā Neva tāva rattindivā paññāyanti, na māsaddhamāsā paññāyanti, na utusāñvaccharā paññāyanti.

“Yato ca kho, bhikkhave, candimasūriyā loke uppajjanti, atha mahato ālokassa pātubhāvo hoti mahato obhāsassa. (S.56.38./V,443.) Neva andhakāratamarām tadā hoti na andhakāratimisā. Atha rattindivā paññāyanti, māsaddhamāsā paññāyanti, utusāñvaccharā paññāyanti. Evameva kho, bhikkhave, yāvakīvañca Tathāgato loke nuppajjati araham sammāsambuddho, neva tāva mahato ālokassa pātubhāvo hoti mahato obhāsassa. Andhatamarām tadā hoti andhakāratimisā. Neva tāva catunnām ariyasaccānam ācikkhaṇā hoti desanā paññāpanā paṭṭhapanā vivaraṇā vibhajanā uttānīkammaṁ.

“Yato ca kho, bhikkhave, Tathāgato loke uppajjati araham sammāsambuddho, atha mahato ālokassa pātubhāvo hoti mahato obhāsassa. Neva andhatamarām tadā hoti na andhakāratimisā. Atha kho catunnām ariyasaccānam ācikkhaṇā hoti desanā paññāpanā paṭṭhapanā vivaraṇā vibhajanā uttānīkammaṁ. Katamesam catunnām? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Aṭṭhamam.

(S.56.39.) (9) Indakhīlasuttam 因陀羅柱

► 《雜阿含398經》

1109. “Ye hi keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtaṁ nappajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtaṁ nappajānanti, te aññassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā mukham ullokenti--‘Ayam nūna bhavaṁ jānam jānāti, passam passatī’”ti.

“Seyyathāpi bhikkhave, tūlapicu vā kappāsapicu vā lahuko vātūpādāno same bhūmibhāge nikkhitto. Tamenām puratthimo vāto pacchimena saṁhareyya, pacchimo vāto puratthimena saṁhareyya, uttaro vāto dakkhiṇena saṁhareyya, dakkhiṇo vāto uttarena saṁhareyya. Tam kissa hetu? Lahuhattā, bhikkhave, kappāsapicuno. Evameva kho, bhikkhave, ye hi keci samaṇā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtaṁ nappajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtaṁ nappajānanti, te aññassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā mukham ullokenti--‘Ayam nūna bhavaṁ jānam jānāti, passam passatī’ti. Tam kissa hetu? Adiṭṭhattā, bhikkhave, catunnām ariyasaccānam.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtaṁ pajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtaṁ pajānanti, te na aññassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā mukham ullokenti--‘Ayam nūna bhavaṁ jānam jānāti, passam passatī’”ti.

“Seyyathāpi, bhikkhave, ayokhīlo vā indakhīlo vā gambhīranemo sunikhāto acalo asampakampī. Puratthimāya cepi disāya āgaccheyya bhusā vātavutthi, neva saṅkampeyya na sampakampeyya na sampacāleyya; pacchimāya cepi disāya...pe... uttarāya cepi disāya...pe... dakkhiṇāya cepi disāya āgaccheyya bhusā vātavutthi, neva saṅkampeyya na sampakampeyya na sampacāleyya. Tam kissa hetu? Gambhīrattā, bhikkhave, nemassa sunikhātattā indakhīlassa. Evameva kho, bhikkhave, ye ca kho keci samaṇā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtaṁ pajānanti...pe... ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtaṁ pajānanti, te na aññassa samaṇassa vā brāhmaṇassa vā mukham ullokenti--‘Ayam nūna bhavaṁ jānam jānāti, passam passatī’ti. Tam kissa hetu? Sudiṭṭhattā, bhikkhave, catunnām ariyasaccānam. Katamesam catunnām?

(S.56.39./V,445.) Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Navamam.

(S.56.40.) (10) Vādatthikasuttam 論師

► 《雜阿含399經》

1110. “Yo hi koci, bhikkhave, bhikkhu ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti, puratthimāya cepi disāya āgaccheyya samaṇo vā brāhmaṇo vā vādatthiko vādagavesī--‘vādamassa āropessāmī’ti, tam vata sahadhammena saṅkampessati vā sampakampessati vā sampacālessati vātī--netam thānam vijjati. Pacchimāya cepi disāya...pe... uttarāya cepi disāya...pe... dakkhiṇāya cepi disāya āgaccheyya samaṇo vā brāhmaṇo vā vādatthiko vādagavesī--‘vādamassa āropessāmī’ti, tam vata sahadhammena saṅkampessati vā sampakampessati vā sampacālessati vātī--netam thānam vijjati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, silāyūpo solasa kukku. Tassassu attha kukku hetthā nemaṅgamā, attha kukku uparinemassa. Puratthimāya cepi disāya āgaccheyya bhusā vātavutthi, neva saṅkampeyya na sampakampeyya na sampacāleyya; pacchimāya cepi disāya...pe... uttarāya cepi disāya...pe... dakkhiṇāya cepi disāya āgaccheyya bhusā vātavutthi, neva saṅkampeyya na sampakampeyya na sampacāleyya. Tam kissa hetu? Gambhīrattā, bhikkhave, nemassa sunikhātattā silāyūpassa. Evameva kho, bhikkhave, yo hi koci bhikkhu ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam (S.56.40./V,446.) pajānāti; puratthimāya cepi disāya āgaccheyya samaṇo vā brāhmaṇo vā vādatthiko vādagavesī ‘vādamassa āropessāmī’ti, tam vata sahadhammena saṅkampessati vā sampakampessati vā sampacālessati vātī--netam thānam vijjati. Pacchimāya cepi disāya...pe... uttarāya cepi disāya...pe... dakkhiṇāya cepi disāya āgaccheyya samaṇo vā brāhmaṇo vā vādatthiko vādagavesī--‘vādamassa āropessāmī’ti, tam vata sahadhammena saṅkampessati vā sampakampessati vā sampacālessati vātī--netam thānam vijjati. Tam kissa hetu? Sudiṭṭhattā, bhikkhave, catunnām ariyasaccānam. Katamesam catunnām? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dasamarī.

Sīsapāvanavaggo catuttho.

Tassuddānam--

Sīsapā khadiro danḍo, celā sattisatena ca.
Pāṇā suriyūpamā dvedhā, indakhīlo ca vādinoti.

5. Papātavaggo 深峻品

(S.56.41.) (1) Lokacintāsuttam 世間思惟

► 《雜阿含407經》

1111. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Veļuvane Kalandakanivāpe.

Tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Bhūtapubbam, bhikkhave, aññataro puriso Rājagahā nikkhamitvā (S.56.41./V,447.) ‘Lokacintām cintessāmī’ti yena Sumāgadhā pokkharaṇī tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā Sumāgadhāya pokkharaṇiyā tīre nisīdi lokacintām cintento. Addasā kho, bhikkhave, so puriso Sumāgadhāya pokkharaṇiyā tīre caturaṅginim senām bhisamuḍalam pavisantam. Disvānassa etadahosi--‘Ummattosmi nāmāham, vicetosmi nāmāham! Yam loke natthi tam mayā diṭṭhan’”ti.

“Atha kho so, bhikkhave, puriso nagaram pavisitvā mahājanakāyassa ārocesi--‘Ummattosmi nāmāham, bhante, vicetosmi nāmāham, bhante! Yam loke natthi tam mayā diṭṭhan’”ti. “Kathām pana tvam, ambho purisa, ummatto kathām viceto? Kiñca loke natthi yam tayā diṭṭhan”ti? “Idhāham, bhante, Rājagahā nikkhamitvā ‘Lokacintām cintessāmī’ti yena Sumāgadhā pokkharaṇī tenupasaṅkamim; upasaṅkamitvā Sumāgadhāya pokkharaṇiyā tīre nisīdīm lokacintām cintento. Addasām khvāham, bhante, Sumāgadhāya pokkharaṇiyā tīre caturaṅginim senām bhisamuḍalam pavisantam. Evam khvāham, bhante, ummatto evam viceto. Idañca loke natthi yam mayā diṭṭhan”ti. “Taggha tvam, ambho purisa, ummatto taggha viceto. Idañca loke natthi yam tayā diṭṭhan”ti.

“Tam kho pana, bhikkhave, so puriso bhūtarāmyeva addasa, no abhūtam. Bhūtapubbam, bhikkhave, devāsurasaṅgāmo samupabyūlho ahosi. Tasmim kho pana, bhikkhave, saṅgāme devā jiniṁsu, asurā parājiniṁsu. Parājitatā (S.56.41./V,448.) ca kho, bhikkhave, asurā bhītā bhisamuḍalena asurapuram pavisimṣu devānamyeva mohayamānā.

“Tasmātiha, bhikkhave, mā lokacintām cintetha--‘sassato loko’ti vā ‘Asassato loko’ti vā, ‘Antavā loko’ti vā ‘Anantavā loko’ti vā, ‘tam jīvam tam sarīran’ti vā ‘Aññām jīvam aññām sarīran’ti vā, ‘Hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā ‘Na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā, ‘Hoti ca na ca hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā, ‘Neva hoti na na hoti Tathāgato param maraṇā’ti vā. Tam kissa hetu? Nesā, bhikkhave, cintā atthasāmhitā nādibrahmacariyakā na nibbidāya na virāgāya na nirodhāya na upasamāya na abhiññāya na sambodhāya na nibbānāya samvattati.

“Cintentā kho tumhe, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti cinteyyātha...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti cinteyyātha. Tam kissa hetu? Esā, bhikkhave, cintā atthasāmhitā esā nādibrahmacariyakā esā nibbidāya virāgāya nirodhāya upasamāya abhiññāya sambodhāya nibbānāya samvattati.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Paṭhamam.

(S.56.42.) (2) Papātasuttam 深嶮

► 《雜阿含421經》

1112. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Rājagahe viharati Gijjhakūṭe pabbate. Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi--“Ayāma, bhikkhave, yena paṭibhānakūṭe tenupasaṅkamissāma divāvihārāyā”ti. “Evaṁ, bhante”ti kho te bhikkhū Bhagavato paccassosum. (S.56.42./V,449.) Atha kho Bhagavā sambahulehi bhikkhūhi saddhim yena paṭibhānakūṭe tenupasaṅkami. Addasā kho aññataro bhikkhu paṭibhānakūṭe mahantam papātam. Disvāna Bhagavantam etadavoca--“Mahā vatāyam, bhante, papāto subhayānako, bhante, papāto. Atthi nu kho, bhante, imamhā papātā añño papāto mahantataro ca bhayānakataro cā”ti? “Atthi kho, bhikkhu, imamhā papātā añño papāto mahantataro ca bhayānakataro cā”ti?

“Katamo pana, bhante, imamhā papātā añño papāto mahantataro ca bhayānakataro cā”ti? “Ye hi keci, bhikkhave, samanā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti

yathābhūtam nappajānanti, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yathābhūtam nappajānanti, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yathābhūtam nappajānanti, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam nappajānanti, te jātisamvattanikesu saṅkhāresu abhiramanti, jarāsamvattanikesu saṅkhāresu abhiramanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikesu saṅkhāresu abhiramanti, Te jātisamvattanikesu saṅkhāresu abhiratā jarāsamvattanikesu saṅkhāresu abhiratā marañasamvattanikesu saṅkhāresu abhiratā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikesu saṅkhāresu abhiratā jātisamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharonti, jarāsamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharonti, marañasamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharonti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharonti. Te jātisamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharitvā jarāsamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharitvā marañasamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharitvā sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikepi saṅkhāre abhisāṅkharitvā jātipapātampi papatanti, jarāpapātampi papatanti, marañapapātampi papatanti, (S.56.42./V,450.) sokaparidevadukkhadomanassupāyāsapapātampi papatanti. Te na parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Na parimuccanti dukkhasmā’ti vadāmi’.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samaṇā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānanti, te jātisamvattanikesu saṅkhāresu nābhiramanti, jarāsamvattanikesu saṅkhāresu nābhiramanti, marañasamvattanikesu saṅkhāresu nābhiramanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikesu saṅkhāresu nābhiramanti. Te jātisamvattanikesu saṅkhāresu anabhiratā, jarāsamvattanikesu saṅkhāresu anabhiratā, marañasamvattanikesu saṅkhāresu anabhiratā, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikesu saṅkhāresu anabhiratā, jātisamvattanikepi saṅkhāre nābhisaṅkharonti, jarāsamvattanikepi saṅkhāre nābhisaṅkharonti, marañasamvattanikepi saṅkhāre nābhisaṅkharonti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikepi saṅkhāre nābhisaṅkharonti. Te jātisamvattanikepi saṅkhāre anabhisaṅkharitvā, jarāsamvattanikepi saṅkhāre anabhisaṅkharitvā, marañasamvattanikepi saṅkhāre anabhisaṅkharitvā, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsasamvattanikesu saṅkhāre anabhisaṅkharitvā, jātipapātampi nappapatanti, jarāpapātampi nappapatanti, marañapapātampi nappapatanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsapapātampi nappapatanti. Te parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Parimuccanti dukkhasmā’ti vadāmi’.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dutiyam.

(S.56.43.) (3) Mahāparilāhasuttam 热煩

► 《雜阿含422經》

1113. “Atthi, bhikkhave, mahāparilāho nāma nirayo. Tattha yam kiñci cakkhunā rūpam passati, aniṭharūpaññeva (S.56.43./V,451.) passati no iṭṭharūpam; akantarūpaññeva passati no kantarūpam; amanāparūpaññeva passati no manāparūpam. Yam kiñci sotena saddam suṇāti...pe... yam kiñci kāyena phoṭṭhabbam phusati...pe... yam kiñci manasā dhammam vijānāti, aniṭharūpaññeva vijānāti no iṭṭharūpam;

akantarūpaññeva vijānāti no kantarūpam; amanāparūpaññeva vijānāti no manāparūpan”ti.

Evarṁ vutte aññataro bhikkhu Bhagavantaṁ etadavoca--“Mahā vata so, bhante, pariļāho, sumahā vata so, bhante, pariļāho! Atthi nu kho, bhante, etamhā pariļāhā añño pariļāho mahantataro ceva bhayānakataro cā”ti? “Atthi kho, bhikkhu, etamhā pariļāhā añño pariļāho mahantataro ca bhayānakataro cā”ti.

“Katamo pana, bhante, etamhā pariļāhā añño pariļāho mahantataro ca bhayānakataro cā”ti? “Ye hi keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam nappajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam nappajānanti, te jātisāmvattanikesu saṅkhāresu abhiramanti...pe... abhiratā...pe... abhisāṅkharonti...pe... abhisāṅkharitvā jātipariļāhenapi pariḍayhanti, jarāpariļāhenapi pariḍayhanti, maraṇapariļāhenapi pariḍayhanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsapariļāhenapi pariḍayhanti Te na parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Na parimuccanti dukkhasmā’ti vadāmi”.

“Ye ca kho keci, bhikkhave, samañā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānanti. Te jātisāmvattanikesu saṅkhāresu nābhiramanti...pe... anabhiratā...pe... nābhisaṅkharonti...pe... anabhisāṅkharitvā jātipariļāhenapi na pariḍayhanti, jarāpariļāhenapi na pariḍayhanti, maraṇapariļāhenapi na pariḍayhanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsapariļāhenapi na pariḍayhanti. Te parimuccanti jātiyā (S.56.43./V,452.) jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Parimuccanti dukkhasmā’ti vadāmi”.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Tatiyām.

(S.56.44.) (4) Kūṭāgārasuttam 重閣

► 《雜阿含經》436-437經

1114. “Yo hi, bhikkhave, evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca...pe... dukkhanirodhagāminim paṭipadam ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--netam thānam vijjati.

“Seyyathāpi bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham Kūṭāgārassa hetṭhimam ghamā akaritvā uparimam ghamā āropessāmī’ti--netam thānam vijjati; evameva kho, bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca...pe... dukkhanirodhagāminim paṭipadam ariyasaccam yathābhūtam anabhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--netam thānam vijjati.

“Yo ca kho, bhikkhave, evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccam yathābhūtam abhisamecca...pe... dukkhanirodhagāminim paṭipadam ariyasaccam yathābhūtam abhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--thānametam vijjati.

“Seyyathāpi, bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham Kūṭāgārassa hetṭhimam ghamā karitvā uparimam ghamā āropessāmī’ti--thānametam vijjati; evameva kho bhikkhave, yo evam vadeyya--‘Aham dukkham ariyasaccam yathābhūtam abhisamecca...pe... dukkhanirodhagāminim paṭipadam ariyasaccam yathābhūtam abhisamecca sammā dukkhassantam karissāmī’ti--thānametam vijjati.

(S.56.44./V,453.) “Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Catuttham.

(S.56.45.) (5) Vālasuttam 毛

► 《雜阿含405經》

1115. Ekaṁ samayaṁ Bhagavā Vesāliyāṁ viharati Mahāvane Kūṭāgārasālāyāṁ. Atha kho āyasmā Ānando pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Vesālim piṇḍāya pāvisi. Addasā kho āyasmā Ānando sambahule Licchavikumārake santhāgāre upāsanāṁ karonte, dūratova sukhumena tālacchiggalena asanāṁ atipātente, poñkhānupoñkham avirādhitaṁ. Disvānassa etadahosi--“Sikkhitā vatime Licchavikumārakā, susikkhitā vatime Licchavikumārakā; yatra hi nāma dūratova sukhumena tālacchiggalena asanāṁ atipātessanti poñkhānupoñkham avirādhitan”ti.

Atha kho āyasmā Ānando Vesālim piṇḍāya caritvā pacchābhattam pindapātāpatikkanto yena Bhagavā tenupasañkami; upasañkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantam nisīdi. Ekamantam nisinno kho āyasmā Ānando Bhagavantam etadavoca--“Idhāham, bhante, pubbañhasamayaṁ nivāsetvā pattacīvaramādāya Vesālim piṇḍāya pāvisim Addasam khvāham, bhante sambahule Licchavikumārake santhāgāre upāsanāṁ karonte dūratova sukhumena tālacchiggalena asanāṁ atipātente poñkhānupoñkham avirādhitaṁ”. Disvāna me etadahosi--“Sikkhitā vatime Licchavikumārakā, susikkhitā vatime Licchavikumārakā; yatra hi nāma dūratova sukhumena tālacchiggalena asanāṁ atipātessanti poñkhānupoñkham avirādhitan”ti.

(S.56.45./V.454.) “Tam kiṁ maññasi, Ānanda, katamāṁ nu kho dukkarataram vā durabhisambhavataram vā--yo dūratova sukhumena tālacchiggalena asanāṁ atipāteyya poñkhānupoñkham avirādhitaṁ, yo vā sattadhā bhinnassa vālassa koṭiyā koṭim paṭivijjhеyyā”ti? “Etadeva, bhante, dukkaratarañceva durabhisambhavatarañca yo vā sattadhā bhinnassa vālassa koṭiyā koṭim paṭivijjhеyyā”ti. “Atha kho, Ānanda, duppaṭivijjhataram paṭivijjhanti, ye ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam paṭivijjhanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam paṭivijjhanti”.

“Tasmātihānanda, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Pañcamam.

(S.56.46.) (6) Andhakārasuttam 閻黑

► 《雜阿含經》423-426經

1116. “Atthi, bhikkhave, lokantarikā aghā asarīvutā andhakārā andhakāratimisā, yathamimesam candimasūriyānam evam̄mahiddhikānam evam̄ mahānubhāvānam ābhāya nānubhontī”ti.

Evarū vutte aññataro bhikkhu Bhagavantam etadavoca--“Mahā vata so, bhante, andhakāro, sumahā vata so, bhante, andhakāro! Atthi nu kho, bhante, etamhā andhakārā añño andhakāro mahantataro ca bhayānakataro cā”ti? “Atthi kho, bhikkhu, etamhā andhakārā añño andhakāro mahantataro ca bhayānakataro cā”ti.

“Katamo pana, bhante, etamhā andhakārā añño andhakāro mahantataro ca bhayānakataro cā”ti? “Ye hi keci, bhikkhu, samañā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam nappajānanti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam nappajānanti, te jātisamvattanikesu sañkhāresu abhiramanti...pe... abhiratā...pe... abhisañkharonti...pe... abhisañkharitvā jātandhakārampi papatanti, jarandhakārampi papatanti, marañandhakārampi papatanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsandhakārampi papatanti. Te na parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Na parimuccanti dukkhasmā’ti vadāmi”.

“Ye ca kho keci, bhikkhu, samañā vā brāhmaṇā vā ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānanti...pe... ‘Ayam (S.56.46./V,455.) dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānanti, te jātisāmvattanikesu saṅkhāresu nābhiramanti...pe... anabhiratā...pe... nābhisaṅkharonti...pe... anabhisāṅkharitvā jātandhakārampi nappapatanti jarandhakārampi nappapatanti, marañandhakārampi nappapatanti, sokaparidevadukkhadomanassupāyāsandhakārampi nappapatanti. Te parimuccanti jātiyā jarāya marañena sokehi paridevehi dukkhehi domanassehi upāyāsehi. ‘Parimuccanti dukkhasmā’ti vadāmi’.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Chaṭṭham.

(S.56.47.) (7) Paṭhamachiggaṭayugasuttaṁ 孔(1)

► 《雜阿含406經》

1117. “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso mahāsamudde ekacchiggalām yugām pakkhipeyya. Tatrapissa kāṇo kacchapō. So vassasatassa vassasatassa accayena sakiṁ sakim ummujjeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, api nu kho kāṇo kacchapō vassasatassa vassasatassa accayena sakiṁ sakim ummujjanto amusmīm ekacchiggle yuge gīvām paveseyyā”ti? (S.56.47./V,456.) “Yadi nūna, bhante, kadāci karahaci dīghassa addhuno accayenā”ti.

“Khippataram kho so, bhikkhave, kāṇo kacchapō vassasatassa vassasatassa accayena sakiṁ sakim ummujjanto amusmīm ekacchiggle yuge gīvām paveseyya, na tvevāham, bhikkhave, sakim vinipātagatena bālena manussattam vadāmi”.

Tam kissa hetu? Na hettha, bhikkhave, atthi dhammadariyā, samacariyā, kusalakariyā, puññakariyā. Aññamaññakhādikā ettha, bhikkhave, vattati dubbalakhādikā. Tam kissa hetu? Adīṭhattā, bhikkhave, catunnam ariyasaccānam. Katamesam catunnam? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Sattamam.

(S.56.48.) (8) Dutiyachiggaṭayugasuttaṁ 孔(2)

► 《雜阿含406經》

1118. “Seyyathāpi bhikkhave, ayam mahāpathavī ekodakā assa. Tatra puriso ekacchiggalām yugām pakkhipeyya. Tamenam purathimo vāto pacchimena samhareyya, pacchimo vāto purathimena samhareyya, uttaro vāto dakkhiṇena samhareyya, dakkhiṇo vāto uttarena samhareyya. Tatrassa kāṇo kacchapō. So vassasatassa vassasatassa accayena sakiṁ sakim ummujjeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, api nu kho kāṇo kacchapō vassasatassa vassasatassa accayena sakiṁ sakim (S.56.48./V,457.) ummujjanto amusmīm ekacchiggle yuge gīvām paveseyyā”ti? “Adhiccamidam, bhante, yam so kāṇo kacchapō vassasatassa vassasatassa accayena sakiṁ sakim ummujjanto amusmīm ekacchiggle yuge gīvām paveseyyā”ti.

“Evam adhiccamidam, bhikkhave, yam manussattam labhati. Evam adhiccamidam, bhikkhave, yam Tathāgato loke uppajjati araham sammāsambuddho. Evam adhiccamidam, bhikkhave, yam Tathāgatappavedito dhammavinayo loke dibbati. Tassidam, bhikkhave, manussattam laddham, Tathāgato loke uppanno araham sammāsambuddho, Tathāgatappavedito ca dhammavinayo loke dibbati.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam

dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Aṭṭhamam.

(S.56.49.)(9) Paṭhamasinerupabbatarājasuttaṁ 須彌(1)

► 《雜阿含439經》

1119. “Seyyathāpi, bhikkhave, puriso Sinerussa pabbatarājassa satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhipeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave katamāṁ nu kho bahutaram--yā vā satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā, yo vā Sinerupabbatarājā”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--Sinerupabbatarājā; appamattikā satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā. Savkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti Sinerupabbatarājānam upanidhāya satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā”ti. (S.56.49./V,458.) “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa diṭṭhisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaram dukkharām yadidam parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ; appamattakām avasiṭṭham. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti, purimāṁ dukkhakkhandharām parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ upanidhāya yadidam sattakkhattuparamatā; yo ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti’.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Navamam.

(S.56.50.)(10) Dutiyasinerupabbatarājasuttaṁ 須彌(2)

► 《雜阿含439經》

1120. “Seyyathāpi, bhikkhave, Sinerupabbatarājāyām parikkhayām pariyoḍānam gaccheyya, ṭhapetvā satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamāṁ nu kho bahutaram--yā vā Sinerussa pabbatarājassa parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ, yā vā satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā avasiṭṭhā”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram Sinerussa pabbatarājassa yadidam parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ; appamattikā satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā avasiṭṭhā. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti Sinerussa pabbatarājassa parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ upanidhāya satta muggamattiyo pāsāṇasakkharā avasiṭṭhā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa diṭṭhisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaram (S.56.50./V,459.) dukkharām yadidam parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ; appamattakām avasiṭṭham. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti, purimāṁ dukkhakkhandharām parikkhīṇam pariyoḍinnaṁ upanidhāya yadidam sattakkhattuparamatā; yo ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti’.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dasamam.

Papātavaggo pañcamo.

Tassuddānam--

Cintā Papāto Pariļāho, Kūṭam Vālandhakāro ca;
Chiggalena ca dve vuttā, Sineru apare duveti.

6. Abhisamayavaggo 現觀品

(S.56.51.) (1) Nakhasikhhasuttam 爪尖

► 《雜阿含442經》

1121. Atha kho Bhagavā parittām nakhasikhāyām paṁsurā āropetvā bhikkhū āmantesi--“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, katamām nu kho bahutaram--yo vāyām mayā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito, ayām vā mahāpathavī”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram yadidam--mahāpathavī; appamattakāyām Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti mahāpathavim upanidhāya Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito”ti. (S.56.51./V,460.) “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa dīṭṭisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaram dukkharām yadidam parikkhīṇām pariyādinnam; appamattakām avasiṭṭham. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti purimām dukkhakkhandhaṁ parikkhīṇām pariyādinnam upanidhāya yadidam sattakkhattuparamatā; yo ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayām dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti”.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayām dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Paṭhamām.

(S.56.52.) (2) Pokkharaṇīsuttam 湖池

► 《雜阿含440經》

1122. “Seyyathāpi, bhikkhave, pokkharaṇī paññāsayojanāni āyāmena, paññāsayojanāni vitthārena, paññāsayojanāni ubbedhena, punṇā udakassa samatittikā kākapeyyā. Tato puriso kusaggena udakam uddhareyya. Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, katamām nu kho bahutaram--yām vā kusaggena ubbhataṁ, yām vā pokkharaṇiyā udakan”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--pokkharaṇiyā udakan; appamattakām kusaggena udakam ubbhataṁ. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti pokkharaṇiyā udakan upanidhāya kusaggena udakan ubbhataṁ”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Dutiyam.

(S.56.53.) (3) Paṭhamasāmbhejjasuttam 合流 (1)

► 《雜阿含440經》

1123. “Seyyathāpi bhikkhave, yathimā mahānadiyo saṁsandanti samenti, seyyathidam--Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, tato puriso dve vā tīṇi vā udakaphusitāni uddhareyya. (S.56.53./V,461.) Tām kiṁ maññatha, bhikkhave katamām nu kho bahutaram--yāni dve vā tīṇi vā udakaphusitāni ubbhataṁ, yām vā saṁbhejja-udakan”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--saṁbhejja-udakan; appamattakāni dve vā tīṇi vā udakaphusitāni ubbhataṁ. Saṅkhampi na upenti upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti saṁbhejja-udakan upanidhāya dve vā tīṇi vā udakaphusitāni ubbhataṁ”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Tatiyam.

(S.56.54.) (4) Dutiyasambhejjasuttam 合流 (2)

► 《雜阿含440經》

1124. “Seyyathāpi, bhikkhave, yatthimā mahānadiyo saṁsandanti samenti, seyyathidam--Gaṅgā, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū, Mahī, tam udakam parikkhayam pariyādānam gaccheyya, ṭhapetvā dve vā tīni vā udakaphusitāni Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamam nu kho bahutaram--yam vā sambhejja-udakam parikkhīṇam pariyādinnam, yāni dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhā”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram sambhejja-udakam yadidam parikkhīṇam pariyādinnam; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti sambhejja-udakam parikkhīṇam pariyādinnam upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Catuttham.

(S.56.55./V,462.)

(S.56.55.) (5) Paṭhamamahāpathavīsuttam 地(1)

► 《雜阿含441經》

1125. “Seyyathāpi bhikkhave, puriso mahāpathaviyā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā upanikkhipeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamam nu kho bahutaram--yā vā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā upanikkhittā, ayam vā mahāpathavī”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--mahāpathavī; appamattikā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā upanikkhittā. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti mahāpathaviṁ upanidhāya satta kolaṭṭhimattiyo gulikā upanikkhittā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Pañcamam.

(S.56.56.) (6) Dutiyamahāpathavīsuttam 地(2)

► 《雜阿含441經》

1126. “Seyyathāpi bhikkhave, mahāpathavī parikkhayam pariyādānam gaccheyya ṭhapetvā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamam nu kho bahutaram--yam vā mahāpathaviyā parikkhīṇam pariyādinnam yā vā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā avasiṭṭhā”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram mahāpathaviyā yadidam parikkhīṇam pariyādinnam; appamattikā satta kolaṭṭhimattiyo gulikā avasiṭṭhā. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti mahāpathaviyā parikkhīṇam pariyādinnam upanidhāya satta kolaṭṭhimattiyo gulikā avasiṭṭhā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Chaṭṭham.

(S.56.57./V,463.)

(S.56.57.) (7) Paṭhamamahāsamuddasuttam 海(1)

1127. “Seyyathāpi bhikkhave, puriso mahāsamuddato dve vā tīni vā udakaphusitāni uddhareyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamam nu kho bahutaram--yāni dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni, yam vā mahāsamudde udakan”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--mahāsamudde udakam; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti mahāsamudde udakam upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni ubbhatāni”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Sattamarām.

(S.56.58.) (8) Dutiyamahāsamuddasuttam 海(2)

1128. “Seyyathāpi, bhikkhave, mahāsamudde udakarī parikkhayām parityādānam gaccheyya ṭhapetvā dve vā tīni vā udakaphusitāni. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarī nu kho bahutaram--yām vā mahāsamudde udakarī parikkhīṇam parityādinnam, yāni dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhānī”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram mahāsamudde udakarī yadidam parikkhīṇam parityādinnam; appamattakāni dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhāni. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti mahāsamudde udakarī parikkhīṇam parityādinnam upanidhāya dve vā tīni vā udakaphusitāni avasiṭṭhānī”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Aṭṭhamaram.

(S.56.59./V,464.)

(S.56.59.) (9) Paṭhamapabbatūpamasuttam 山喻(1)

1129. “Seyyathāpi bhikkhave, puriso Himavato pabbatarājassa satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhipeyya. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarī nu kho bahutaram--yā vā satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā, ayam vā Himavā pabbatarājā”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--Himavā pabbatarājā; appamattikā satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti Himavantam pabbatarājānam upanidhāya satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā upanikkhittā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa...pe... yogo karaṇīyo”ti. Navamam.

(S.56.60.) (10) Dutiyapabbatūpamasuttam 山喻(2)

1130. “Seyyathāpi, bhikkhave, Himavā pabbatarājā parikkhayām parityādānam gaccheyya, ṭhapetvā satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā. Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarī nu kho bahutaram--yām vā Himavato pabbatarājassa parikkhīṇam parityādinnam, yā vā satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā avasiṭṭhā”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram Himavato pabbatarājassa yadidam parikkhīṇam parityādinnam; appamattikā satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā avasiṭṭhā. Saṅkhampi na upenti, upanidhampi na upenti, kalabhāgampi na upenti Himavato pabbatarājassa parikkhīṇam parityādinnam upanidhāya satta sāsapamattiyo pāsāṇasakkharā avasiṭṭhā”ti. “Evameva kho, bhikkhave, ariyasāvakassa diṭṭhisampannassa puggalassa abhisametāvino etadeva bahutaram (S.56.60./V,465.) dukkharīm yadidam parikkhīṇam parityādinnam; appamattakām avasiṭṭham. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti purimam dukkhakkhandham parikkhīṇam parityādinnam upanidhāya yadidam sattakkhattuparamatā; yo ‘Idam dukkhan’ti yathābhūtam pajānāti...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yathābhūtam pajānāti”.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Dasamam.

Abhisamayavaggo chaṭṭho.

Tassuddānam--

Nakhasikhā Pokkharaṇī, Saṁbhejja apare duve;
Pathavī dve Samuddā dve, dvemā ca Pabbatūpamāti.

7. Paṭhama-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(1)

(S.56.61.) (1) Aññatrasuttam 餘處

►《雜阿含442經》, S.56.51

1131. Atha kho Bhagavā parittān nakhasikhāyām paṁsuṁ āropetvā bhikkhū āmantesi--“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarā nu kho bahutaram--yo vāyām mayā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito, ayām vā mahāpathavī”ti? (S.56.61./V,466.) “Etadeva bhante, bahutaram, yadidam--mahāpathavī; appamattakāyām Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti mahāpathavim upanidhāya Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, appamattakā te sattā ye manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye aññatra manussehi paccājāyanti. Tam kissa hetu? Adiṭṭhattā, bhikkhave, catunnām ariyasaccānam. Katamesam catunnām? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa”.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Paṭhamam.

(S.56.62.) (2) Paccantasuttam 邊地

►《雜阿含442經》, S.56.51

1132. Atha kho Bhagavā parittān nakhasikhāyām paṁsuṁ āropetvā bhikkhū āmantesi--“Tam kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarā nu kho bahutaram--yo vāyām mayā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito, ayām vā mahāpathavī”ti? “Etadeva, bhante, bahutaram, yadidam--mahāpathavī; appamattakāyām Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti mahāpathavim upanidhāya Bhagavatā paritto nakhasikhāyām paṁsu āropito”ti.

“Evameva kho, bhikkhave, appamattakā te sattā ye majjhimesu janapadesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye paccantimesu janapadesu paccājāyanti aviññātāresu milakkhesu...pe.... Dutiyam.

(S.56.63./V,467.)

(S.56.63.) (3) Paññāsuttam 慧

►《雜阿含442經》, S.56.51

1133....”Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pana ariyena paññācakkhunā samannāgatā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye avijjāgatā sammulhā...pe.... Tatiyam.

(S.56.64.) (4) Surāmerayasuttam 酒

►《雜阿含442經》, S.56.51

1134....”Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye surāmerayamajjappamādaṭṭhānā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye surāmerayamajjappamādaṭṭhānā apaṭiviratā...pe.... Catuttham.

(S.56.65.) (5) Odakasuttam 水

►《雜阿含442經》, S.56.51

1135. ... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye thalajā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye udakajā. Tam kissa hetu...pe.... Pañcamarām.

(S.56.66.) (6) Matteyyasuttam 母

►《雜阿含442經》, S.56.51

1136. ... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye matteyyā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye amatteyyā...pe.... Chaṭṭhamām.

(S.56.67.) (7) Petteyyasuttam 父

►《雜阿含442經》, S.56.51

1137. ... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye petteyyā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye apetteyyā...pe.... Sattamarām.

(S.56.68./V,468.)

(S.56.68.) (8) Sāmaññasuttam 沙門

►《雜阿含442經》, S.56.51

1138. ...”Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye sāmaññā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye asāmaññā...pe.... Atṭhamarām.

(S.56.69.) (9) Brahmaññasuttam 婆羅門

►《雜阿含442經》, S.56.51

1139. ... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye brahmaññā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye abrahmaññā...pe.... Navamarām.

(S.56.70.) (10) Pacāyikasuttam 尊重

►《雜阿含442經》, S.56.51

1140. ... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye kule jetṭhāpacāyino; Atha kho eteva bahutarā sattā ye kule ajetṭhāpacāyinoti...pe.... Dasamarām.

Paṭhama-āmakadhaññapeyyālavaggo sattamo.

Tassuddānam--

Aññatra Paccantam Paññā, Surāmeraya-Odakā;
Matteyya Petteyyā cāpi, Sāmaññām Brahmapacāyikanti.

8. Dutiya-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(2)

(S.56.71.) (1) Pāṇātipātasuttam 殺生

1141. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pāṇātipātā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pāṇātipātā appaṭiviratā. Tam kissa hetu? ...pe.... Paṭhamarām.

(S.56.72./V,469.)

(S.56.72.) (2) Adinnādānasuttam 不予

1142. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye adinnādānā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye adinnādānā appaṭiviratā...pe.... Dutiyam.

(S.56.73.) (3) Kāmesumicchācārasuttam 邪淫行

1143. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye kāmesumicchācārā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye kāmesumicchācārā appaṭiviratā...pe.... Tatiyarā.

(S.56.74.) (4) Musāvādasuttam 妄語

1144. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye musāvādā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye musāvādā appaṭiviratā...pe.... Catuttham.

(S.56.75.) (5) Pesuññasuttam 離間語

1145. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pisuṇāya vācāya paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pisuṇāya vācāya appaṭiviratā...pe.... Pañcamam.

(S.56.76.) (6) Pharusavācāsuttam 麟惡語

1146. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pharusāya vācāya paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pharusāya vācāya appaṭiviratā...pe.... Chaṭṭham.

(S.56.77.) (7) Samphappalāpasuttam 雜穢語

1147. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye samphappalāpā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye samphappalāpā appaṭiviratā...pe.... Sattamam.

(S.56.78./V,470.)

(S.56.78.) (8) Bījagāmasuttam 種子

1148. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye bījagāmabhūtagāmasamārambhā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye bījagāmabhūtagāmasamārambhā appaṭiviratā...pe.... Aṭṭhamam.

(S.56.79.) (9) Vikālabhojanasuttam 非時食

1149. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye vikālabhojanā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye vikālabhojanā appaṭiviratā...pe.... Navamam.

(S.56.80.) (10) Gandhavilepanasuttam 薫香.塗香

1150. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye mālāgandhavilepanadhāraṇamaṇḍanavibhūsanaṭṭhānā appaṭiviratā...pe... . Dasamam.

Dutiya-āmakadhaññapeyyālavaggo aṭṭhamo.

Tassuddānam--

Pāṇam Adinnam Kāmesu, Musāvādañca Pesuññam;
Pharusam Samphappalāpam, Bijañca Vikālam Gandhanti.

Tatiya-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(3)

(S.56.81.) (1) Naccagītasuttam 歌舞

1151. ...pe...

“Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye naccagītavāditavisūkadassanā paṭiviratā; Atha kho eteva (S.56.81./V,471.) bahutarā sattā ye naccagītavāditavisūkadassanā appaṭiviratā. Taṁ kissa hetu...pe... . Paṭhamam.

(S.56.82.) (2) Uccāsayanasuttam 高床

1152. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye uccāsayanamahāsayanā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye uccāsayanamahāsayanā appaṭiviratā...pe... . Dutiyam.

(S.56.83.) (3) Jātarūparajatasuttam 金銀

1153. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye jātarūparajatapaṭiggahaṇā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye jātarūparajatapaṭiggahaṇā appaṭiviratā...pe... . Tatiyam.

(S.56.84.) (4) Āmakadhaññasuttam 生穀粒

1154. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye āmakadhañña paṭiggahaṇā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye āmakadhañña paṭiggahaṇā appaṭiviratā...pe... . Catuttham.

(S.56.85.) (5) Āmakamamsasuttam 肉

1155. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye

āmakamam̄sapaṭiggahañā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye āmakamam̄sapaṭiggahañā appaṭiviratā...pe.... Pañcamam̄.

(S.56.86.) (6) Kumārikasuttam 童女

1156. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye itthikumārikapaṭiggahañā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye itthikumārikapaṭiggahañā appaṭiviratā...pe.... Chaṭṭham̄.
(S.56.87./V,472.)

(S.56.87.) (7) Dāsidāsasuttam 婢

1157. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye dāsidāsapatiggahañā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye dāsidāsapaṭiggahañā appaṭiviratā...pe.... Sattamam̄.

(S.56.88.) (8) Ajelakasuttam 山羊、羊

1158. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye ajelakapaṭiggahañā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye ajelakapatiggahañā appaṭiviratā...pe.... Aṭṭhamam̄.

(S.56.89.) (9) Kukkuṭasūkarasuttam 雞、豚

1159. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye kukkuṭasūkarapaṭiggahañā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye kukkuṭasūkarapaṭiggahañā appaṭiviratā...pe.... Navamam̄.

(S.56.90.) (10) Hatthigavassasuttam 象

1160. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye hatthigavassavalavapaṭiggahañā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye hatthigavassavalavapaṭiggahañā appaṭiviratā...pe.... Dasamar̄.

Tatiya-āmakadhaññapeyyālavaggo navamo.

Tassuddānam--

Naccam Sayanam Rajataṁ, Dhaññam Maṁsam Kumārikā;
Dāsī Ajeļakañceva, Kukkuṭasūkarahatthīti.

(S.56.91./V,473.)

10. Catuttha-āmakadhaññapeyyālavaggo 生穀粒廣說品(4)

(S.56.91.) (1) Khettavatthusuttam 田事

1161. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye khettavatthupatiggahanā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye khettavatthupatiggahañā appaṭiviratā...pe.... Paṭhamam.

(S.56.92.) (2) Kayavikkayasuttam 賣買

1162. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye kayavikkayā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye kayavikkayā appaṭiviratā...pe.... Dutiyam.

(S.56.93.) (3) Dūteyyasuttam 使

1163. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye dūteyyapahinagamanānuyogā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye dūteyyapahinagamanānuyogā appaṭiviratā...pe.... Tatiyam.

(S.56.94.) (4) Tulākūṭasuttam 偽秤

1164. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye tulākūṭakaṁsakūṭamānakūṭā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye tulākūṭakaṁsakūṭamānakūṭā appaṭiviratā...pe.... Catuttham.

(S.56.95.) (5) Ukkotanasuttam 賄賂

1165. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye ukkoṭanavañcananikatisāciyogā paṭiviratā; Atha kho eteva bahutarā sattā ye ukkoṭanavañcananikatisāciyogā appaṭiviratā...pe.... Pañcamaṁ.

(S.56.96-101.) (6- 11) Chedanādisuttam 掠奪強盜

1166-1171. ...pe... evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye chedanavadvabandhanaviparāmosa-ālopasahasākārā (S.56.96-101./V,474.) paṭiviratā Atha kho eteva bahutarā sattā ye chedanavadvabandhanaviparāmosa-ālopasahasākārā appaṭiviratā Tam kissa hetu? Adīṭhattā bhikkhave, catunnam ariyasaccānam. Katamesam catunnam? Dukkhassa ariyasaccassa...pe... dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa”.

“Tasmātiha, bhikkhave, ‘Idam dukkhan’ti yogo karaṇīyo...pe... ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Ekādasamam.

Catuttha-āmakadhaññapeyyālavaggo dasamo.

Tassuddānam--

Khettam Kāyam Dūteyyañca, Tulākūṭam Ukkotanam;
Chedanam Nadhabandhanam, Viparālopam Sāhasanti.

11. Pañcagatipeyyālavaggo 五趣廣說品

(S.56.102.) (1) Manussacutinirayasuttam人-死-地獄

1172. Atha kho Bhagavā parittarām nakhasikhāyām pāmsurām āropetvā bhikkhū āmantesi--“Tām kiṁ maññatha, bhikkhave, katamarām nu kho bahutarām--yo vāyām mayā paritto nakhasikhāyām pāmsu āropito, ayām vā mahāpathavī”ti? “Etadeva, bhante, bahutarām, yadidaṁ--mahāpathavī; appamattakāyām Bhagavatā paritto nakhasikhāyām pāmsu āropito. Saṅkhampi na upeti, upanidhampi na upeti, kalabhāgampi na upeti mahāpathaviṁ upanidhāya Bhagavatā paritto nakhasikhāyām pāmsu āropito”ti. Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye manussā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye manussā cutā tiracchānayoniya paccājāyanti...pe.... . Paṭhamām.

(S.56.103.) (2) Manussacutitiracchānasuttam人-死-畜生

1173. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye manussā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye manussā cutā tiracchānayoniya paccājāyanti...pe.... . Dutiyām.

(S.56.103./V,475.)

(S.56.104.) (3) Manussacutipettivisayasuttam人-死-餓鬼

1174....pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye manussā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye manussā cutā pettivisaye paccājāyanti...pe.... . Tatiyām.

(S.56.105-106-107.) (4- 5- 6) Manussacutidevanirayādisuttam人-死-天-地獄等

1175-1177. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye manussā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye manussā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniya paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... . Chatṭhamām.

(S.56.108-110.) (7- 9) Devacutinirayādisuttam天-死-地獄等

1178-1180. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye devā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye devā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniya paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... . Navamarām.

(S.56.111-113.) (10- 12) Devamanussanirayādisuttam天-人-地獄等

1181-1183. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye devā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye devā cutā niraye

paccājāyanti...pe... tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe... pettivisaye
 paccājāyanti...pe.... Dvādasamāṁ.

(S.56.114-116.) (13- 15) Nirayamanussanirayādisuttam地獄-人-地獄等

1184-1186. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye nirayā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye nirayā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... Pannarasamāṁ.

(S.56.117-119./V,476.)

(S.56.117-119.) (16- 18) Nirayadevanirayādisuttam地獄-天-地獄等

1187-1189. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye nirayā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye nirayā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... Atṭhārasamāṁ.

(S.56.120-122.) (19- 21) Tiracchānamanussanirayādisuttam畜生-人-地獄等

1190-1192. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye tiracchānayoniyā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye tiracchānayoniyā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... Ekavīsatimāṁ.

(S.56.123-125.) (22- 24) Tiracchānadevanirayādisuttam畜生-天-地獄等

1193-1195. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye tiracchānayoniyā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye tiracchānayoniyā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... Catuvīsatimāṁ.

(S.56.126-128.) (25- 27) Pettimanussanirayādisuttam餓鬼-人-地獄等

1196-1198. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pettivisayā cutā manussesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pettivisayā cutā niraye paccājāyanti...pe... tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe... pettivisaye paccājāyanti...pe.... Sattavīsatimāṁ.

(S.56.129-130.) (28- 29) Pettidevanirayādisuttam餓鬼-天-地獄等

1199-1200. ...pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pettivisayā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pettivisayā cutā niraye paccājāyanti...pe... (S.56.129-130./V,477.) evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pettivisayā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pettivisayā cutā

tiracchānayoniyā paccājāyanti...pe.... Ekūnatim̄satimam̄.

(S.56.131.) (30) Pettidevapettivisayasuttam̄餓鬼-天-餓鬼等

1201.pe... “Evameva kho, bhikkhave, appakā te sattā ye pettivisayā cutā devesu paccājāyanti; Atha kho eteva bahutarā sattā ye pettivisayā cutā pettivisaye paccājāyanti. Taṁ kissa hetu? Adiṭṭhattā bhikkhave, catunnam̄ ariyasaccānarā. Katamesam̄ catunnam̄ Dukkhassa ariyasaccassa, dukkhasamudayassa ariyasaccassa, dukkhanirodhassa ariyasaccassa, dukkhanirodhagāminiyā paṭipadāya ariyasaccassa”.

“Tasmātiha bhikkhave, ‘Idam̄ dukkhan’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhasamudayo’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodho’ti yogo karaṇīyo, ‘Ayam dukkhanirodhagāminī paṭipadā’ti yogo karaṇīyo”ti. Idamavoca Bhagavā. Attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitam̄ abhinandunti. Tiṁsatimam̄.

Pañcagatipeyyālavaggo ekā dasamo.

Tassuddānam--

Manussato Cutā Chāpi, Devā Cutā Nirayato;
Tiracchānapettivisayā, Tiṁsamatto Gativaggoti.

~Saccasam̄yuttam̄ dvādasam̄.~

~Mahāvaggo pañcamo.~

Tassuddānam--

(S.56.131./V,478.) Maggabojjhāṅgam Satiyā, Indriyam Sammappadhānam̄.
Baliddhipādānuruddhā, Jhānānāpānasam̄yutam̄.
Sotāpatti Saccañcāti, Mahāvaggoti vuccatīti.

~Mahāvaggasam̄yuttapāli niṭṭhitā.~

[▲ top](#) [回目錄](#)

Saṁyutta (2829 suttas)

1-Sagāthāvaggo(271 suttas) (PTS:I,1~240. ; CS.pg.1.1~1.242)

- (S.1.)1.Devatāsaṁyuttam̄ (81 suttas)
- (S.2.)2.Devaputtasaṁyuttam̄(30 suttas)
- (S.3.)3.Kosalasaṁyuttam̄ (25 suttas)
- (S.4.)4.Mārasaṁyuttam̄(25 suttas)
- (S.5.)5.Bhikkhunīsaṁyuttam̄ (10 suttas)
- (S.6.)6.Brahmasaṁyuttam̄ (15 suttas)
- (S.7.)7.Brāhmaṇasāraṁyuttam̄ (22 suttas)
- (S.8.)8.Vaṅgīsasaṁyuttam̄(12 suttas)
- (S.9.)9.Vanasāraṁyuttam̄(14 suttas)
- (S.10.)10.Yakkhasaṁyuttam̄ (12 suttas)
- (S.11.)11.Sakkasaṁyuttam̄ (25 suttas)

2-Nidānavaggo(286 suttas) (PTS:II,1~286. ; CS:pg.1.243~472)

- (S.12.) 1.Nidānasamāyuttam (93 suttas)
- (S.13.) 2. Abhisamayasamāyuttam (11 suttas)
- (S.14.) 3. Dhātusamāyuttam (39 suttas)
- (S.15.) 4. Anamataggasamāyuttam (20 suttas)
- (S.16.) 5. Kassapasamāyuttam (13 suttas)
- (S.17.) 6. Lābhassakkārasamāyuttam (43 suttas)
- (S.18.)7. Rāhulasamāyuttam (22 suttas)
- (S.19.)8) Lakkhaṇasamāyuttam (21 suttas)
- (S.20.) 9. Opammasamāyuttam (12 suttas)
- (S.21.)10) Bhikkhusamāyuttam (12 suttas)

3-Khandhavaggo (715 suttas) (PTS: III,1~279. ; CS:pg.2.1~235)

- (S.22.) 1. Khandhasamāyuttam (158 suttas)
- (S.23.) 2. Rādhhasamāyuttam (46 suttas)
- (S.24.) 3. Dīṭṭhisamāyuttam (96 suttas)
- (S.25.) 4. Okkantasamāyuttam (10 suttas)
- (S.26.) 5. Uppādasamāyuttam (10 suttas)
- (S.27.) 6. Kilesasamāyuttam (10 suttas)
- (S.28.)7. Sāriputtasamāyuttam (10 suttas)
- (S.29.)8. Nāgasamāyuttam (50 suttas)
- (S.30.) 9. Supaṇṇasamāyuttam (46 suttas)
- (S.31.) 10. Gandhabbakāyasamāyuttam (112 suttas)
- (S.32.) 11. Valāhakasamāyuttam(57 suttas)
- (S.33.) 12. Vacchagottasamāyuttam(55 suttas)
- (S.34.) 13. Jhānasamāyuttam(55 suttas)

4-Salāyatanaṇavaggo (395 suttas) (PTS:IV,1~403 ; CS:pg.2.236~567)

- (S.35.) 1.Salāyatanaṇasamāyuttam(207suttas)
- (S.36.) 2.Vedanāsamāyuttam(29suttas)
- (S.37.) 3.Mātugāmasamāyuttam(34suttas)
- (S.38.) 4.Jambukhādakasamāyuttam(16suttas)
- (S.39.) 5.Sāmaṇḍakasamāyuttam(16suttas)
- (S.40.) 6.Moggallānasamāyuttam(15suttas)
- (S.41.)7.Cittasamāyuttam(10suttas)
- (S.42.) 8.Gāmaṇisamāyuttam(13suttas)
- (S.43.) 9.Asaṅkhatasamāyuttam(44suttas)
- (S.44.) 10.Abyākatasamāyuttam(11suttas)

5-Mahāvaggo (1162 suttas) (PTS:V,1~478 ; CS:pg.3.1~415)

- (S.45.) 1.Maggasamāyuttam(180suttas)
- (S.46.) 2.Bojjhaṅgasamāyuttam(175suttas)
- (S.47.) 3.Satipaṭṭhānasamāyuttam(103suttas)
- (S.48.) 4.Indriyasamāyuttam(185suttas)
- (S.49.) 5.Sammappadhānasamāyuttam(110suttas)
- (S.50.)6) Balasamāyuttam(110suttas)
- (S.51.)7) Iddhipādasamāyuttam(86suttas)

- (S.52.)(8) Anuruddhasamyuttam(24suttas)
- (S.53.)(9) Jhānasarīryuttam (54suttas)
- (S.54.)(10) Ānāpānasamyuttam(20suttas)
- (S.55.)(11) Sotāpattisarīryuttam(74suttas)
- (S.56.)(12) Saccasamyuttam (131suttas)

Suttapiṭake

Samyuttanikāyo

from CSCD

original compiled by Bhikkhu Dhammadutta

revised by Dhammavassārāma

2551 B.E. (2007A.D.)



Dhammavassārāma
No. 50 - 6, You-Tze-Zhai, Tong-Ren Village,
Zhong-Pu , Chiayi 60652, Taiwan

法雨道場
60652台灣・嘉義縣中埔鄉同仁村柚仔宅50之6號
Tel : (886)(5) 253-0029(白天) ; Fax : 203-0813
E-mail : dharma.rain@msa.hinet.net
Website : <http://www.dhammarain.org.tw/>

[▲ top 回目錄](#)